

Waterstaatskaart van Nederland

<https://hdl.handle.net/1874/455650>

TERSCHELLING.

POLDERS DIE OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Terschellinger Polder bestaat uit den waterstaatkundigen polder van dien naam. Het bijzondere reglement van bestuur voor den polder is opgenomen in het Provinciaal blad van 1903, n°. 14.

De Polder het Nieuwland of de Zeerijper Polder en het polderje aan de westzijde van het eiland zijn ongereguleerd.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven. De polders hebben de tint van den boezem, waarop zij afwateren.

Hooge gronden zijn niet gekleurd. Waterleidingen daarin zijn met een groene kleur aangegeven, een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied der waterleidingen.

Voor de dieptelijnen is de toestand van 1906 aangeduid, de hoog- en laagwaterlijnen nabij de kusten komen echter overeen met den tegenwoordigen toestand.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Uitwateringsluis.
- Peilschaal.
- Gewenschte zomerstand in een polder.
- Dijkhoogte.
- Terreinhoogte.
- Verharde weg.
- Zandweg met rijwielpad.
- Grootte van polders in H.A., volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Waterkeerende dijk.
- Strandpalen.
- Dijk- en oeververdediging, strandhoofden, dammen.
- Bij gemiddeld laagwater (M.E.) droogvallend gedeelte.
- Lijn van M.E.
- " " 25 decimeters onder M.E.
- " " 50 " " "
- " " 80 " " "

BOEZEM.

Kleur van de rechtstreeks op zee uitwaterende polders (Veronderstelde kleur van de zee).

BIJENVOEGINGEN

Tienjarig tijdspek 1901-1910.

Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoog water.		Gemiddeld laag water.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei-31 Oct. M.V.	1 Nov.-30 Apr. M.E.	1 Mei-31 Oct. M.V.	1 Nov.-30 Apr. M.E.		
Vlieland	0.82	0.51	-0.96	-0.94	2.56 13 Mei. 1906	-1.97 29 Dec. 1908
Bogtazijl	0.64	0.58	-0.76	-0.70	2.18 13 Mei. 1906	-1.85 16 Jan. 1905
Nieuw-Bild	0.76	0.68	-0.88	-0.84	2.75 13 Mei. 1906	-1.80 16 Jan. 1905
Terschelling	—	—	—	—	2.70 13 Mei. 1906	—
Ameland	—	—	—	—	3.56 13 Mei. 1906	—

VERWIJZING.

Jaarboekje voor de provincie Noordholland, ten dienste der Gemeenten, dijk-, waterschap- en andere besturen.

De zeeueringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Az. 2de uitgave, bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland. 1894.

SLUIZEN.

	Wijde in den dag. M.	Slag-diepte ten opzichte van N.A.P. M.
A. Uitwateringsluis van den Terschellinger Polder, binnen één schuif, buiten één klep.	0.80	— 0.30
B. Uitwateringsluis van den Zeerijper Polder, binnen één schuif, buiten één klep.	0.50	+ 0.10
C. } Uitwateringsluizen van den Terschellinger Polder,	0.90	— 0.30
D. } ieder met binnen één schuif en buiten één klep.	0.80	— 0.45
E. }	1.00	— 0.60

ZEEWERING.

De zeeuering van het eiland Terschelling wordt gevormd door duinen, die door helmbeplanting en riet- en stroobepotting tegen verstuiwing worden beschermd. Op enkele plaatsen wordt voor dit doel dennenbeplanting aangebracht. De zuidzijde van het eiland is verdedigd door een waterrijnen dijk.

De duinen en de werken van de haven van Westerschelling zijn in beheer en onderhoud bij het Rijk, de dijk met zijne verdediging en de zich in den dijk bevindende sluisen zijn in beheer en onderhoud bij de Terschellinger en de Zeerijper Polders.

Op het strand zijn op afstanden van 1000 M. strandpalen geplaatst, waaruit sedert 1859 het strand jaarlijks wordt gemeten. De metingen, die zoowel den duinvoet als de hoog- en laagwaterlijnen gelden, worden geregeld in daartoe bestemde registers bijgeschreven.

REGLEMENTEN.

Algemeen reglement van bestuur voor de waterschappen in Noordholland, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 17 November 1903, n°. XIII (Proc. blad 1904, n°. 8).

In dit reglement zijn algemeene voorschriften gegeven voor de inrichting van de besturen der waterschappen.

Voor elk waterschap wordt een bijzonder reglement vastgesteld. Voor een groot aantal waterschappen is bij een inoeringsbesluit het Algemeene reglement in zijn geheel van kracht verklaard; voor de overige is in het bijzondere reglement bepaald, op welk tijdstip en voor welke artikelen het Algemeene reglement in werking treedt.

Voor het huishoudelijke belang hebben de meeste waterschappen nog een keur of politieverordening, die wordt ontoepen door het dagelijksche bestuur van het waterschap en de goedkeuring van Gedeputeerde Staten behoeft.

Verordening houdende regelen omtrent het toezicht van Provinciale Staten en van Gedeputeerde Staten op de waterschappen in Noordholland en op de waterstaatswerken in die provincie, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 17 November 1903, n°. XIV (Proc. blad 1904, n°. 9).

In deze verordening wordt o.a. bepaald, dat ieder, die waterstaatswerken in beheer heeft of daarvoor toezicht uitoefent, verplicht is aan Gedeputeerde Staten alle inlichtingen te verschaffen en alle stukken en bescheiden te doen toekomen, die zij voor de uitoefening van hun toezicht over den waterstaat behoeven, zoemde aan de door Gedeputeerde Staten aangevozen ambtenaren, in de uitoefening van dit toezicht werkzaam, ten aanzien van die werken al de door dezen gewenschte inlichtingen te geven, bij het opnemen daarvan den gevraagden bijstand te verleen en daarbij desverlangd legemoordig te zijn.

Ieder, die belast is met het beheer over zeeuwaterkeerende werken, is verplicht jaarlijks vóór den 1sten Mei aan Gedeputeerde Staten zijn goedkeuring in te zenden eene nauwkeurige opgave van hetgeen in dat jaar tot onderhoud, herstelling of verbetering der werken zal worden verricht.

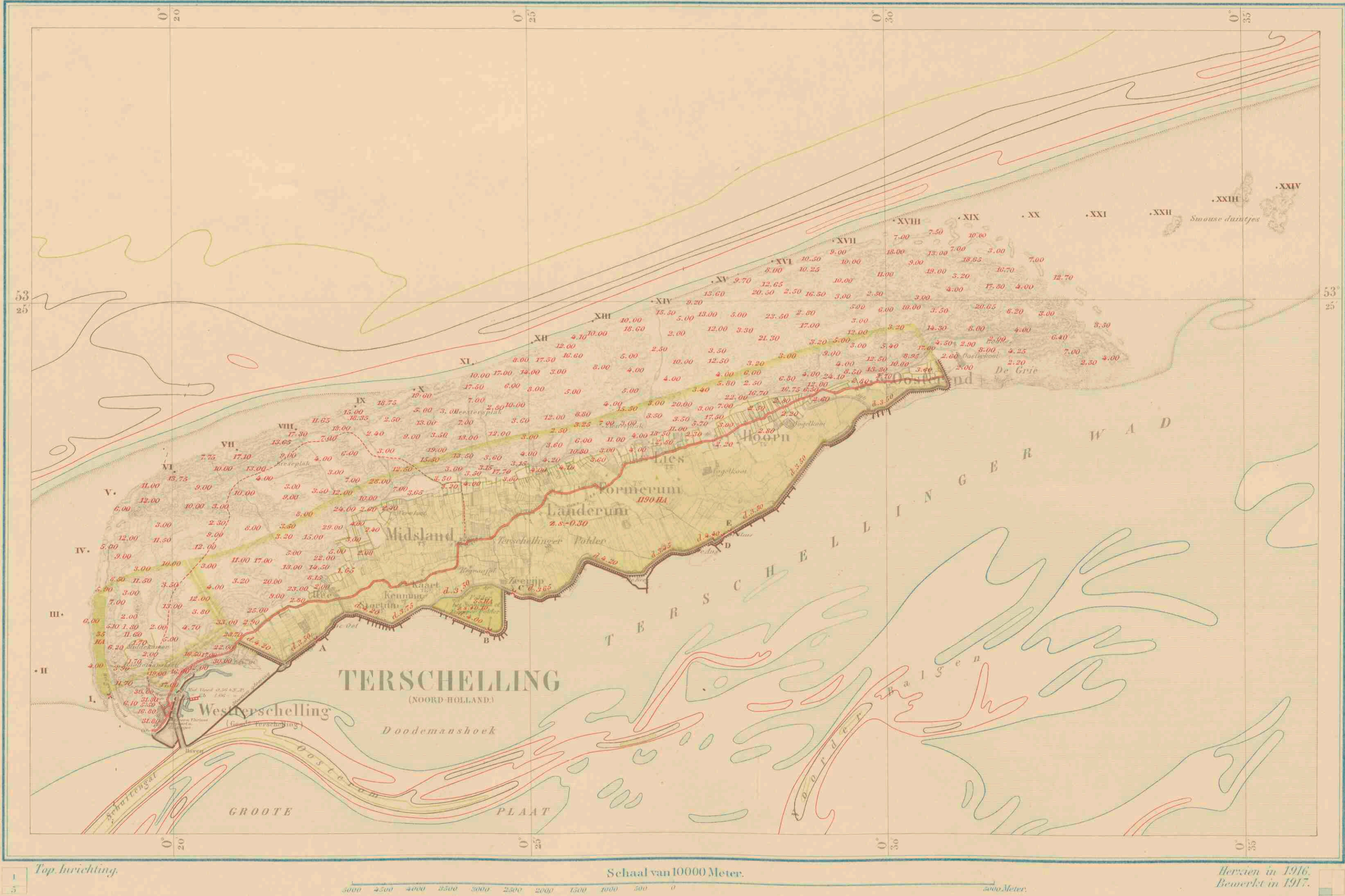
Reglement op de wegen in Noordholland, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 11 Juli 1893, n^o. V (Proc. blad 1893, n°. 65), meer-malen gewijzigd en met de wijzigingen opgenomen in het Provinciale blad van 1904, n°. 97, daarna gewijzigd bij besluit der Staten van 26 October 1905, n°. VI (Proc. blad 1905, n°. 173).

Onder wegen worden bij dit reglement verstaan alle voor het algemeene verkeer openstaande wegen en voetpaden met hunne berm en zijkanalen en met de voor het veilige verkeer over die wegen en voetpaden vereischte kunstwerken. Het reglement is niet van toepassing op de door eenig openbaar gezag beheerde wegen, van welke, ten genoege van Gedeputeerde Staten, wordt aangevozen, dat zij slechts bij geolooen van den eigenaar voor het algemeene verkeer openstaan en op de wegen, straten, pleinen, stegen, stoppen of gangen, gelegen binnen eene bebouwde kom, welke grenzen, na voorstel van het Gemeentebestuur, door Gedeputeerde Staten zijn aangevozen. Het is gedeeltelijk van toepassing op de toegangswegen tot spoorwegstations, van welke krachtens wettelijke voorschriften een figger wordt opgemaakt en op de wegen in beheer en onderhoud bij het Rijk met hunne trasseren. Het reglement bevat bepalingen betreffende aanleg, beheer en onderhoud der wegen en voetpaden met hunne kunstwerken.

BEDIJNINGEN.

De Polder het Nieuwland of de Zeerijper Polder was reeds in 1602 door eene zomerlade omringd; deze kade, in 1650 tot winterdijk verzuwaard, is meermalen doorgebroken. De concessie, volgens welke de nu bestaande indijking in 1858 is geschied, is verleend bij Koninklijk besluit van 23 Augustus 1857, n°. 49.

Aan de westzijde van het eiland is door het aanbrengen van rjsschutlingen een stuifdijk gevormd, waardoor daar ter plaatse een polderje is ontstaan. De uitwateringsluis van dit polderje is gemaakt in 1912.

VII B.a. 795

(Editie 2, bl. 1/5)

UITHUIZEN.

1.

EILAND ROTTUM.

Het eiland Rottum, behorende tot de gemeente Warffum in Groningen, heeft thans bij hoogwater een oppervlakte van 785 H.A.

Het eiland is eigendom van het Rijk en bij het Rijk in beheer en onderhoud. Het wordt bevoond door den voogd van Rottum. In verband met eene coördinerende oostwaartsche verplaatsing van het eiland zijn de voogdswoning en beide kapen voor de zeeuarts verschillende malen verplaatst geworden. De eerste voogdswoning schijnt gebouwd te zijn in 1682 daarna is zij in 1743, in 1799 en in 1887 oostwaarts verplaatst. De woning staat nu weder aan den westelijke rand van het eiland en zal binnen korten tijd naar den oostelijken rand worden overgebracht.

Door het stellen van rijksschuttingen worden op het eiland stuifdijken gecormd, waardoor duinvorming in de hand wordt gewerkt. Bevesten de voogdswoning is over een lengte van ongeveer 400 M. glooiing van klinkers aangebracht.

De Boschplaat, vroeger zuidwestelijk van Rottum gelegen, heeft zich noordwaarts verplaatst en is veel in omvang afgenomen. Tusschen deze plaat en Rottum heeft zich een nieuwe plaat, de Rottumer Plaat, gecormd, op de oostelijke punt waarvan zich eenige duinvorming vertoont.

De duinroet en de hoog- en laagwaterlijnen worden jaarlijks ten opzichte van de lijn der strandpalen gemeten. Deze metingen worden in registers opgeteekend.

TOELICHTING.

De dieptelijnen in de zee duiden den toestand aan van 1911, de hoog- en de laagwaterlijn langs het eiland Rottum en langs de Boschplaat en de Rottumer Plaat komen overeen met den tegenwoordigen toestand.

VERKLARING DER TEEKENS.

- 4.53 Hoogte van stuifdijken } in M. ten opzichte van N.A.P.
- 2.4 Hoogte van de duinen }
- 11 Oeververdediging, strandhoofden.
- 2 Strandpalen.
- Bij gemiddeld laagwater (M.E.) droogvallend gedeelte.
- Lijn van M.E.
- " " 25 decimeter onder M.E.
- " " 50 " " "
- " " 80 " " "

BUITENWATERSTANDEN in M. ten opzichte van N.A.P.

Tienjarig tijdvak 1901—1910

Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoog water.		Gemiddeld laag water.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—1 Nov.— 31 Oct. 30 April. M. V.	1 Mei—1 Nov.— 31 Oct. 30 April. M. E.	1 Mei—1 Nov.— 31 Oct. 30 April. M. V.	1 Mei—1 Nov.— 31 Oct. 30 April. M. E.		
Zoutkamp	0.99	0.88	—1.29	—1.04	4.34 12 Maart 1906	—2.34, 12 Nov. 1905
Delfzijl	1.13	1.03	—1.06	—1.02	4.53 28 Jan. 1901	—2.50, 22 Dec. 1909

VERWIJZING.

Natuurlijke historie der provincie Groningen, 1ste deel, 1ste stuk, door R. Westerhoff en G. Aker Strating, 1839.

De kwelderkwastie nader toegelicht door Dr. R. Westerhoff 1844.

Tegenwoordige staat der provincie Groningen. Deel IV. Over het eiland Rottum, door Dr. G. A. Venema.

VII B.a. 795
(Ed. 2, bl. 3-1)

SLUIZEN.

Wgts in den dag. M. Slag-diepte ten opzichte van N.A.P. M.

A. Uitwateringsluis van den Negenboerenpolder, buiten één paar deuren, binnen één schuif.	1.00	— 0.33
B. Noordpolderzijl, uitwateringsluis van den Noordpolder, één paar vloed, één paar eb- en één paar storm-deuren.	3.55	— 1.24
C. Uitwateringsluis van den Lauwerpolder, twee buiten-, twee binnendeuren en een schuif.	1.10	— 0.50 vloer.
D. Noordpoldervertaaf, schutsluis van den boezem van Hunsingo op den Noordpolder, schutskolkengte 25 M., twee paar puntdeuren keerende naar den Noordpolder.	4.15	
bovendeuren.		— 1.47
benedendeuren.		— 2.47

ZEEWERING.

De zeevering wordt, voor zoover zij op dit blad voorkomt, gevormd door de volgende dijken:

1°. De buitendijk van den Negenboerenpolder, lang 4698 M., hoog van 5.90 M. tot 5.70 M. + N.A.P. Het buitenbehoop van het middengedeelte van den dijk is oer ongeveer 1800 M. lengte voorzien van klinkerglooiing, bestaande uit kop- en kantlagen en gestand door een houten coetsbeschoering. Het onderhoud en het beheer van den dijk en de daarin gelegen sluis berust bij het waterschap de Negenboerenpolder.

2°. De Provinciale Zeedijk achter Pieterburen, lang 3602.50 M., hoog van 5.55 M. tot 5.80 M. + N.A.P. In den dijk bevinden zich twee duikers, die gedicht zijn en niet meer gebruikt worden. De dijk is in onderhoud en beheer bij het waterschap ten Dijke.

3°. De buitendijk van den Noordpolder, lang 10680 M., waarvan door de indijking van den Lauwerpolder, 1750 M. slaperdijk is geworden; de hoogte bedraagt 5.55 M. + N.A.P. De dijk met de daarin gelegen sluis is in onderhoud en beheer bij het Waterschap de Noordpolder.

4°. De buitendijk van den Lauwerpolder, bestaande uit den Westerdijk lang 340 M., hoog 6.00 M. + N.A.P., den Oevergang op den Hoofddijk lang 400 M., hoog 6.10 M. + N.A.P., den Hoofddijk lang 3230 M., hoog 6.00 M. + N.A.P., en den Oosterdijk lang 280 M., hoog 5.80 M. + N.A.P. Te zamen oer ongeveer 1500 M. lengte is het buitenbehoop op de meest blootgestelde plaatsen voorzien van een steenglooiing van klinkers op den kant, steunende tegen een houten coetsbeschoering, waarvan de bovenkant 0.30 M. boven het stik ligt en van boven afgesloten door een strook van koprollagen ter breedte van 0.85 M.; een en ander rustende op een dicht gestampt bed van puin en klei. Het onderhoud en het beheer van den dijk met de daarin gelegen sluis berust bij het waterschap de Lauwerpolder.

5°. De buitendijk van den Eemspolder, lang 8730 M., hoog van 5.60 M. tot 5.95 M. + N.A.P., in onderhoud en beheer bij het Waterschap de Eemspolder.

Als slaperdijken zijn in onderhoud en beheer bij den Bokumer Ikenapolder en den Faddemaspolder de voormalige buitendijk van die polders; bij de pandplichtige eigenaren, onder toezicht aan het hoofdbestuur van het Waterschap Hunsingo, de Oude Provinciale Zeedijk bezuiden de genoemde polders en den Negenboerenpolder; bij de pandplichtige aangelanden, onder toezicht van het bestuur van den Noordpolder, de Middendijk in dien polder en de Opdijk tusschen dien polder en den Uithuizer Polder; bij den Uithuizer Polder de voormalige buitendijk van dien polder, gelegen achter den Lauwer- en den Eemspolder.

REGLEMENTEN.

Algemeen reglement voor de waterschappen in de provincie Groningen, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 15 Juli 1913, n°. 27 (Proc. blad 1913, n°. 79) en gewijzigd bij besluit der Staten van 20 Juli 1915, n°. 16 (Proc. blad 1915, n°. 46).

Het reglement geldt voor de waterschappen, die in de toekomst zullen worden opgericht en voor bestaande waterschappen, wier bijzonder reglement door een ander wordt vervangen. Voor de overige bestaande waterschappen is het reglement slechts gedeeltelijk van toepassing.

Het bepaalt, dat de besturen der waterschappen bestaan uit drie leden, waarvan een lid voorzitter is en een ander secretaris-boekhouder. De kosten voor den aanleg, het onderhoud en de verbetering van alle werken, waartoe in het algemeen belang van het waterschap wordt besloten, worden getragen door ieder der ingelanden naar eenredigheid van de kadastrale grootte van zijn eigendom.

Tot het maken van verordeningen in het huishoudelijke belang van het waterschap is bevoegd: a. in waterschappen, die niet in onderdelen zijn verdeeld, de vergadering van stembevoegde ingelanden, b. in waterschappen, die in onderdelen zijn verdeeld, het hoofdbestuur.

De besturen der waterschappen doen aan Gedeputeerde Staten een voordracht betreffende de bepaling van het peil van het waterschap.

Reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 21 Juli 1908, n°. 13 (Proc. blad 1908, n°. 72) en gewijzigd bij besluit der Staten van 21 December 1909, n°. 16 (Proc. blad 1910, n°. 22), van 19 Juli 1910, n°. 13 (Proc. blad 1910, n°. 85) en van 21 December 1915, n°. 14 (Proc. blad 1916, n°. 32).

Het reglement verdeelt de wegen in rijwegen en voetpaden. De rijwegen worden verdeeld in drie, de voetpaden in twee klassen. Het omschrijft de vereischen waaraan de wegen der verschillende klassen moeten voldoen.

De verplichting tot onderhoud rust 1°. op hen, bij wie of wier rechtsvoorgangers tijdens de inoering van het reglement het onderhoud is geweest; 2°. op hen, die zich tegenover het bestuur van Provincie of Gemeente tot onderhoud hebben verbonden; 3°. op rechtverkrigende der onder 1°. en 2°. aangezeenen.

In elke gemeente bestaat een ligger van de wegen, die de benaming, klasse, richting, lengte en gemiddelde breedte der wegen bevat, alsmede de tot den weg behoorende kunstwerken en aanwijzing van de onderhoudplichtigen. De ligger wordt om de tien jaren herzien.

Het reglement is op Rijks- en Provinciale wegen slechts gedeeltelijk van toepassing.

Reglement regende het toezicht op kanalen, watergangen en waterstaatswerken in de provincie Groningen, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 18 Juli 1911, n°. 20B (Proc. blad 1912, n°. 37), gewijzigd bij besluit der Staten van 24 Juli 1914, n°. 25 (Proc. blad 1914, n°. 58) en 18 Juli 1916, n°. 25 (Proc. blad 1916, n°. 49).

Het reglement verstaat onder kanalen de wateren, welke voor scheepvaart of zoovel voor scheepvaart als voor afwatering dienen, onder watergangen de wateren welke enkel dienen voor afwatering, onder waterstaatswerken alle oer

en onder kanalen gelegen, daarin aanwezige of daaraan verbonden kunstwerken, met inbegrip van de waterkeeringen en natuurlijke waallen langs openbare wegen, oer- en jaagpaden, werken en terreinen. Het regelt het toezicht op kanalen, watergangen en waterstaatswerken door Gedeputeerde Staten of door gemeentebesturen en omschrijft de rechten en verplichtingen van beheerders van werken en van eigenaren van gronden.

Politierglement op de rivieren, kanalen, havens en daarbij behoorende werken in de provincie Groningen, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 17 Juli 1906, n°. 17, gewijzigd bij besluiten der Staten van 21 Juli 1908, n°. 14, 30 Juli 1909, n°. 22 en 21 Juli 1914, n°. 24 en met de wijzigingen opgenomen in het Provinciale blad van 1914, n°. 68. Het reglement bevat bepalingen omtrent de kaart in kanalen en ter bescherming van de kanaalwerken, bijzondere bepalingen omtrent houtvloten en het doorvaren van sluizen, verlaten, havens en bruggen, bepalingen omtrent stoomschepen en bijzondere bepalingen omtrent het Eemskanaal en zijn werken en het verbindingskanaal van het Winschoter Diep naar het Noord-Willemskanaal.

Reglement op de verveningen en ontgrondingen in de provincie Groningen, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 18 November 1902, n°. 13 (Proc. blad 1903, n°. 7).

Dit reglement regelt het verleen van vergunning tot het vervenen of afgraven van gronden.

UITHUIZEN.

2.

WATERSCHAPPEN EN POLDERS, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven de Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hante bijzondere reglementen en de wijzigingen in die reglementen.

Waterschap Hunsingo. Dit waterschap omvat alle gronden, die afsteken op den boezem van Hunsingo en strekt zich, behalve op dit blad, uit op de bladen Uithuizen 3, Schiermonnikoog 2, Leeuwarden 2 en Groningen 1, 2 en 3. Het is verdeeld in elf onderdelen, waarvan op dit blad voorkomen de onderdelen Wehe, Zeven, Baflo, Usquerd, Zandweer en Middellum. 1894, n°. 59; 1899, n°. 36 en 1907, n°. 13

Waterschap Het Noorden bestaat uit den gedeeltelijk op dit blad voorkomende waterstaatkundigen polder van dien naam. 1875, n°. 49; 1876, n°. 62; 1880, n°. 1; 1889, n°. 70 en 1894, n°. 61 en 62

Waterschap de Negenboerenpolder. 1906, n°. 80

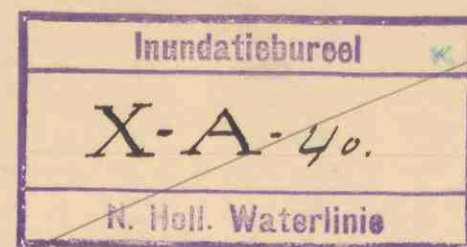
Waterschap de Noordpolder. 1906, n°. 57

Waterschap de Uithuizer Polder. 1895, n°. 53

Waterschap de Lauwerpolder. 1896, n°. 61; 1901, n°. 49 en 1903, n°. 63

Waterschap de Eemspolder. 1913, n°. 27

De Bokumer Ikenapolder en de Faddemaspolder, boezemland van Hunsingo tusschen den Ouden Provincialen Zeedijk en den dijk ten zuiden van den Negenboerenpolder en de buitenpolders ten noorden van den Provincialen Zeedijk, zijn ongereguleerd.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

De polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren.

Boezemlanden en niet ingepolderde buitengronden zijn niet gekleurd.

Het gebied van den boezem van Hunsingo is omgeven door een bies van de kleur van den boezem.

De dieptelijken in de zee duiden den toestand aan van 1911.

Bij voornam boezemwater is de benaming in rood gesteld.

VERKLARING DER TEEKENS.

	Stoom- of motorgemaal, met opgave van het aantal waterpaardekrachten en den aard van het bemalingswerktuig. (v. vjze).	
	Vijzelwatermolen.	
	Kleine watermolen.	
	Uitwateringsluis, keersluis.	
	Schutsluis.	
	Verkenmerk van het N.A.P.	
	Peilschaal.	
	Zomerpeil van polders.	
	Winterpeil „ „	in M. ten opzichte van N.A.P.
	Gewenschte zomerstand in een polder.	
	Dijkhoogte.	
	Wierden met hoogtecijfer.	
	Verharde wegen.	
	Spoorwegen.	
	Groote van polders in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.	
	Buitenwaterkeering dijke.	
	Dijkverdediging.	
	Bij gemiddeld laagwater (M.E.) droogvallend gedeelte.	
	Lijn van M.E.	
	„ „ 25 decimeters onder M.E.	
	„ „ 50 „ „ „	
	„ „ 80 „ „ „	

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op zee uitwaterende polders. (Veronderstelde kleur van de zee.)

Boezem van Hunsingo.

De boezem loost op de Lauwerzee door een sluis te Zoutkamp en op het benedenpand van het afgedamde Reiddiep door 5 sluizen (zie blad Groningen I). Inlating van water, die vroeger veel uit dit benedenpand geschiedde, komt niet meer voor.

Het zomerpeil van den boezem bedraagt 0.93 M. — N.A.P. In den winter wordt zoo laag mogelijk afgestroomd.

De boezem staat in verbinding met den Noordpolder door de schutsluis te Warfsum en met den boezem van Fivelingo door de schutsluis tusschen het Boterdiep en het Damsterdijp te Groningen, de schutsluis aan de Rollen tusschen het Thesinger Maar en het Damsterdijp en het Oosterdijkschorner of Stedumer Verlaat, schutsluis in het Stedumer Maar. Deze laatste drie schutsluizen zijn dikwijls geheel geopend.

De grootte van het gehele boezemgebied bedraagt ongeveer 30 000 H.A. De boezemstand wordt dagelijks waargenomen te Groningen aan de schutsluis Boterdiep—Damsterdijp. Hij is in de zomermaanden gemiddeld 0.10 M. en in de wintermaanden gemiddeld 0.25 M. boven het boezempil. De hoogste stand in het tijdvak 1910—1914 werd bereikt op 24 Februari 1911, ter hoogte van 0.83 M. boven boezempil.

BUITENWATERSTANDEN in M. ten opzichte van N.A.P.

Tienjarig tijdvak 1901—1910.

Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoogwater.		Gemiddeld laagwater.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—31 Oct. M. V.	1 Nov.—30 April. M. E.	1 Mei—31 Oct. M. E.	1 Nov.—30 April. M. E.		
Zoutkamp	0.99	0.88	— 1.29	— 1.04	4.24, 12 Maart 1906	— 2.24, 12 Nov. 1906
Delfzijl	1.12	1.03	— 1.96	— 1.63	4.53, 38 Jan. 1901	— 2.80, 22 Dec. 1909

VERWIJZING.

Regeeringsalmanak voor de provincie Groningen.

Twee hoofdstukken uit de geschiedenis van het dijkwezen, door Dr. R. Westerhoff. 1865.

Bijdragen tot de kennis van den tegenwoordigen staat der provincie Groningen. 1860—1874.

De zeeveringen, polders en waterschappen in de provincie Groningen, door Mr. C. C. Geertsema. 1910.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de Nauwkeurighedswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat, provincie Groningen. 1906.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Groningen. 1898.

gemeentei betrekking staat tot het hoofdbestuur of de besturen van de onderdelen van het hoofdwaterschap. Hiertoe behooren het op dit blad voorkomende Waterschap het Noorden, de Bokumer Ikenapolder en de Faddemaspolder.

Waterschap ten Dijke. Dit waterschap, belast met onderhoud en beheer van den Provincialen Zeedijk achter Pieterburen, is uitsluitend een dijkcollege. De kosten worden getragen door de aangelange eigenaren van den zeedijk. Het reglement van het waterschap komt voor in Proc. blad 1911, n°. 69 en de wijzigingen in Proc. blad 1912, n°. 61.

BEDIJINGSJAREN.

Faddemaspolder	1804
Bokumer Ikenapolder	1809
Noordpolder	1811
Uithuizer Polder	1837
Negenboerenpolder	1872
Eemspolder	1876
Lauwerpolder	1892

De Oude Provinciale Zeedijk, waartoe ook de Middendijk behoort, was in de eerste helft der 17de eeuw reeds grotendeels als zomerdijk aanwezig en werd in 1718 tot zeedijk verzuurd.

VII B.a. 795
(Ed. 2, bl. 3-2)

UITHUIZEN.

3.

WATERSCHAPPEN EN POLDERS, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven de Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne bijzondere reglementen en de wijzigingen in die reglementen.

Waterschap Fivelingo. Dit waterschap omvat alle gronden, die afwateren op den boezem van Fivelingo en strekt zich, behalve op dit blad, uit op de bladen Groningen 1, 2, 3 en 4. Het is verdeeld in 5 onderdelen, waarvan op dit blad gedeeltelijk voorkomen de onderdelen 1 Zand en Godlinze. 1854, n°. 60; 1860, n°. 27 en 1907, n°. 12

Waterschap Hunsingo. Dit waterschap omvat alle gronden, die afwateren op den boezem van Hunsingo en strekt zich, behalve op dit blad, uit op de bladen Uithuizen 2, Schiermonnikoog 2, Leuwarden 2 en Groningen 1, 2 en 3. Het is verdeeld in 11 onderdelen, waarvan op dit blad het onderdeel Zandweer gedeeltelijk voorkomt. 1854, n°. 59; 1860, n°. 36 en 1907, n°. 13

Waterschap de Eemspolder. 1912, n°. 37

Waterschap de Uithuizer Polder } Dagen waterstaat: 1886, n°. 53

Waterschap de Oostpolder } Rindig genoot: 1901, n°. 46; 1904, n°. 32 en 1911, n°. 64

Waterschap Vierburen 1872, n°. 50; 1874, n°. 84; 1876, n°. 36 en 55; 1878, n°. 58; 1881, n°. 74 en 1889, n°. 56

SLUIZEN.

Wijde in den dag. M.
Slag-
trempel-
diepte ten
opzichte
van N.A.P. M.

A. Uitwateringsluis van den Eemspolder, één paar vloed- en één paar ebdeuren. 2.53 — 1.05

B. Uitwateringsluis van den Oostpolder, één paar vloed- en één paar ebdeuren. 4.50 — 0.77

C. Grote Bierumer Pomp, uitwateringsluis van den Vierburenpolder, één paar vloed- en één paar ebdeuren. 2.00 — 0.44

ZEEWERING.

De zeezering wordt, voor zover zij op dit blad voorkomt, gerond door de volgende dijken:

1°. De buitendijk van den Eemspolder, lang 9902 M., hoog van 5.50 M. tot 6.00 M. + N.A.P. met de daarin gelegen uitwateringsluis in beheer en onderhoud bij het waterschap de Eemspolder.

2°. De buitendijk van den Oostpolder, lang 8370 M., hoog van 4.75 M. tot 5.70 M. + N.A.P. met de daarin gelegen uitwateringsluis van den Oostpolder, in beheer en onderhoud bij het waterschap de Oostpolder. De in dezen dijk gelegen uitwateringsluis van den Vierburenpolder wordt onderhouden door het waterschap van dien naam.

De buitenberm van den zeedijk is benoorden Eilsgat over ongeveer 3000 M. lengte beschermd door een paalbeschoeiing.

Twee gedeelten, lang 750 M., benoorden en bezuiden sluis B, zijn voorzien van een paalbeheining, waartoe ter eerdere versterking, een puntkist is aangebracht; een dergelijke versterking is ook aangebracht op de meest blootgestelde punten achter Eilsgat.

3°. De Provinciale Zeedijk, van den Oostpolderdijk tot Delfzijl, lang 10358 M., hoog van 5.50 M. tot 5.80 M. + N.A.P., in beheer en onderhoud bij de provincie Groningen.

De verdediging van de eerste 825 M. bestaat uit een kagplooiing van gepapend beton, reikende tot 2.45 M. + N.A.P., waartoe gedeeltelijk baksteenglooiing met punbestorting en gedeeltelijk ingegoten elintenglooiing.

De verdediging der daarop volgende 750 M. tot den dijksloot bij het Beppegat bestaat uit een steenglooiing van rinten en basaltsteen, reikende tot een hoogte van 4.30 M. + N.A.P.

Het gedeelte dijk, hiertegen aansluitende, heeft een verdediging, bestaande uit een steenglooiing van rinten, reikende tot 3.95 M. + N.A.P.

Als slaperdijken zijn in onderhoud en beheer bij het waterschap de Uithuizer Polder, de voormalige buitendijk, thans achter den Lauwerpolder en den Eemspolder gelegen; bij het waterschap de Oostpolder, dat gedeelte van den voormaligen buitendijk, dat thans achter den Eemspolder is gelegen, bij de pandplichtige eigenaren, de Middendijk gelegen in den Oostpolder, onder toezicht van het bestuur van dit waterschap en de dijk tusschen den Oostpolder en den Vierburenpolder onder toezicht van het waterschap Vierburen.

REGLEMENTEN.

Algemeen reglement voor de waterschappen in de provincie Groningen, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 15 Juli 1913, n°. 27 (Prov. blad 1913, n°. 79) en gewijzigd bij besluit der Staten van 20 Juli 1915, n°. 16 (Prov. blad 1915, n°. 46).

Het reglement geldt voor de waterschappen, die in de toekomst zullen worden opgericht en voor bestaande waterschappen, wier bijzonder reglement door een ander wordt vervangen. Voor de overige bestaande waterschappen is het reglement slechts gedeeltelijk van toepassing.

Het bepaalt, dat de besturen der waterschappen bestaan uit drie leden, waarvan één lid voorzitter is en een ander secretaris-behouder. De kosten voor den aanleg, het onderhoud en de verbetering van alle werken, waartoe in het algemeen belang van het waterschap wordt besloten, worden gevraagd door ieder der ingelanden naar evenredigheid van de kadastrale grootte van zijn eigendom.

Tot het maken van verordeningen in het huishoudelijke belang van het waterschap zijn bevoegd: a. in waterschappen, die niet in onderdelen zijn verdeeld, de vergadering van stembevoegde ingelanden, b. in waterschappen, die in onderdelen zijn verdeeld, het hoofdbestuur.

De besturen der waterschappen doen aan Gedeputeerde Staten een voor- dracht betreffende de bepaling van het peil van het waterschap.

Reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen, vast- gesteld bij besluit der Provinciale Staten van 21 Juli 1908, n°. 13 (Prov. blad 1908, n°. 72) en gewijzigd bij besluit der Staten van 21 December 1909, n°. 16 (Prov. blad 1910, n°. 22); van 19 Juli 1910, n°. 13 (Prov. blad 1910, n°. 85) en van 21 December 1915, n°. 14 (Prov. blad 1916, n°. 32).

Het reglement verdeelt de wegen in rijwegen en voetpaden. De rijwegen worden verdeeld in drie, de voetpaden in twee klassen. Het omschrijft de vereischen, waaraan de wegen der verschillende klassen moeten voldoen.

De verplichting tot onderhoud rust 1° op hen, bij wie of wier rechts- voorgangers tijdens de invoering van het reglement het onderhoud is geweest; 2° op hen, die zich tegenover het bestuur van Provincie of Gemeente tot onderhoud hebben verbonden; 3° op rechtverkrijgenden der onder 1° en 2° aangewezenen.

In elke gemeente bestaat een ligger, welke de benaming, klasse, richting, lengte en gemiddelde breedte der wegen vermeldt, alsmede de tot den weg behorende kunstwerken en de aanwijzing van de onderhoudplichtigen daarvan. De ligger wordt om de tien jaren herzien.

Het reglement is op de Rijks- en Provinciale wegen slechts gedeeltelijk van toepassing.

Reglement regende het toezicht op kanalen, watergangen en water- staatswerken in de provincie Groningen, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 18 Juli 1911, n°. 20 B (Prov. blad 1912, n°. 37), gewijzigd bij besluit der Staten van 24 Juli 1914, n°. 25 (Prov. blad 1914, n°. 58) en 18 Juli 1916, n°. 25 (Prov. blad 1916, n°. 49).

Het reglement verstaat onder kanalen de wateren, welke voor scheepvaart of zonnec voor scheepvaart als voor afwatering dienen; onder watergangen de wateren welke enkel dienen voor afwatering; onder waterstaatswerken alle oer- en onder kanalen gelegen, daarin aanwezig of daaraan verbonden kunstwerken, met inbegrip van de waterkeringen en natuurlijke wallen langs openbare wegen, voet- en jaagpaden, werken en terreinen.

Reglement op de verveningen en ontgrondingen in de provincie Groningen, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 18 November 1902, n°. 13 (Prov. blad 1903, n°. 7).

Dit reglement regelt het verlenen van vergunning tot het verveenen of afgraven van gronden.

Het regelt het toezicht op kanalen, watergangen en waterstaatswerken door Gedeputeerde Staten of door Gemeentebesturen en omschrijft de rechten en verplichtingen van beheerders van werken en van eigenaren van gronden, gelegen aan kanalen en watergangen.

Politierglement op de rivieren, kanalen, havens en daarbij behorende werken in de provincie Groningen, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 17 Juli 1906, n°. 17, gewijzigd bij besluiten der Staten van 21 Juli 1908, n°. 14, 20 Juli 1909, n°. 22 en 21 Juli 1914, n°. 24 en met de wijzigingen opgenomen in het Provinciale blad van 1914, n°. 68.

Het reglement bevat bepalingen omtrent het gebruik en de instandhouding der werken, bijzondere bepalingen omtrent stoomschepen en houtvloten, bijzondere bepalingen omtrent het Eemskanaal en zijn werken, alsmede het verbodings- kanaal van het Winschoter Diep naar het Hoornsche Diep of Noord- Willemskanaal.

Reglement op de verveningen en ontgrondingen in de provincie Groningen, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 18 November 1902, n°. 13 (Prov. blad 1903, n°. 7).

Dit reglement regelt het verlenen van vergunning tot het verveenen of afgraven van gronden.

Verordening houdende voorziening tegen benadeeling van dijken, vast- gesteld bij besluit der Provinciale Staten van 18 November 1902, n°. 15 (Prov. blad 1903, n°. 31).

Deze verordening bepaalt, dat het verboden is de dijken te verlagen of te versmallen of voor zover het zeevaterkeerende dijken zijn, anders te ge- bruiken dan ter beveiliging. Door of ingravingen mogen alleen gemaakt worden met schriftelijke vergunning van Gedeputeerde Staten, die vooraf advies invinnen bij de betrokken waterschapsbesturen.

WATERSCHAPPEN EN POLDERS.

Waterschap Fivelingo. Het waterschap is opgericht in 1869 en is ver- deeld in 5 onderdelen, n.l. Uitrans, Wehe, Ewram, Baflo, Bedum, Adorp, Usquerd, Zandweer, Middeldijck, Stadum en Thesinge. Ieder van de onder- delen heeft een eigen bestuur. De voorzitters van deze besturen zijn leden van het hoofdbestuur van het waterschap.

Het waterschap beheert en onderhoudt den zeedijk tusschen de groote en de kleine sluis te Delfzijl, voorkomende op het blad Groningen 2, de boezemlanden met de daarover gelegen bruggen en de uitwateringsluizen van den boezem.

Waterschap Hunsingo. Het waterschap is opgericht in 1854 en is ver- deeld in 11 onderdelen, n.l. Uitrans, Wehe, Ewram, Baflo, Bedum, Adorp, Usquerd, Zandweer, Middeldijck, Stadum en Thesinge. Ieder van de onder- delen heeft een eigen bestuur. De voorzitters van deze besturen zijn leden van het hoofdbestuur van het waterschap.

Het beheert en onderhoudt een gedeelte zeedijk voorkomende op blad Leuwarden 2, de boezemkanalen met de daarover gelegen bruggen, de uitwateringsluizen van den boezem en de schutsluizen te De Rollen en te Oosterdijshorn. (Zie onder Boezems.)

BEDIJINGSJAREN.

Uithuizer Polder (deel benoorden den Middendijk) 1827
Oostpolder (deel benoorden den Middendijk) 1840
Eemspolder. 1876

De Middendijk in den Uithuizer Polder en den Oostpolder (z.g. Oude Provinciale Zeedijk), in de eerste helft der 17de eeuw reeds grotendeels als zomerdijk aanwezig, werd in 1718 tot zeedijk verhoogd en verzuurd.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De admini- stratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

De polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren.

Boezemlanden en niet ingepolderde buitengronden zijn niet gekleurd.

De gebieden van den boezem van Fivelingo is omgeven door een blauwe, die van Hunsingo door een bruine bies.

De dieptelijnen in de zee duiden den toestand aan van 1911.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood gesteld.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Vijzelwatermolen.
- Uitwateringsluis, keersluis.
- Verkenmerk van het N. A. P.
- Zomerpeil van polders. } In M. ten opzichte van N.A.P.
- Dijkhoogte.
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Grootte van polders in H.A., volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Buitenwaterkeerende dijk.
- Dijkverdediging.
- Bij gemiddeld laagwater (M. E.) droogvallend gedeelte.
- Lijn van M. E.
- " " 25 decimeters onder M. E.
- " " 50 " " "
- " " 80 " " "

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op zee uitwaterende polders (Veronder- stelde kleur van de zee).

Boezem van Fivelingo.

De boezem loost bij Delfzijl op de Eems door twee sluisen, de Dorpssterijl en de Stochterzijl. Inlatng van water in den boezem heeft niet plaats.

Het zomerpeil bedraagt 0.93 M. — N. A. P. In den winter wordt zoo laag mogelijk afgestroomd.

De boezem staat in verbinding met dien van Hunsingo door het Ooster- dijksstroomer of Stadumer Verlaat, de Schutsluis aan de Rollen en door de Provinciale Schutsluis te Groningen. Deze drie sluisen zijn dikwijls geheel geopend.

De grootte van het geheele boezemgebied bedraagt ongeveer 16 000 H.A.

De boezemstand wordt dagelijks waargenomen aan de provinciale schutsluis Boterdiep—Damsterdiep. Deze is in de zomermaanden gemiddeld 0.13 M. en in de wintermaanden gemiddeld 0.20 M. boven het boezempeil. De hoogste stand in het tijdvak 1910—1914 werd op 16 November 1914 bereikt, namelijk 0.72 M. boven boezempeil.

Boezem van Hunsingo.

De boezem loost op de Lauwerzee door een sluis te Zoutkamp en op het benedenpand van het afgedamde Reiddiep door 5 sluisen (zie blad Groningen 1). Inlatng van water, die vroeger wel uit dit benedenpand geschiedde, komt niet meer voor.

Het zomerpeil van den boezem bedraagt 0.93 M. — N. A. P. In den winter wordt zoo laag mogelijk afgestroomd.

De boezem staat in verbinding met den Noordpolder door de schutsluis te Warffum en met den boezem van Fivelingo door de daar genoemde 3 schut- sluisen. Deze drie schutsluisen zijn dikwijls geheel geopend.

De grootte van het geheele boezemgebied bedraagt ongeveer 36 000 H.A.

De boezemstand wordt dagelijks waargenomen te Groningen aan de schut- sluis Boterdiep—Damsterdiep. Deze is in de zomermaanden gemiddeld 0.10 M. en in de wintermaanden gemiddeld 0.25 M. boven het boezempeil. De hoogste stand in het tijdvak 1910—1914 werd op 24 Februari 1911 bereikt, namelijk 0.83 M. boven boezempeil.

BUITENWATERSTANDEN IN M. ten opzichte van N.A.P.

Tienjarig tijdvak 1901—1910

Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoog water.		Gemiddeld laag water.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—1 Nov.—31 Oct. 30 April.	M. V.	1 Mei—1 Nov.—31 Oct. 30 April.	M. E.		
Zoutkamp	0.90	0.88	— 1.30	— 1.04	4.31 13 Maart 1906	— 2.34 13 Nov. 1905
Delfzijl	1.12	1.03	— 1.69	— 1.62	4.53 28 Jan. 1901	— 2.40 22 Dec. 1900

VERWIJZING.

Regeeringsalmanak voor de provincie Groningen.
Twee hoofdstukken uit de geschiedenis van het dijkwezen, door Dr. R. Westerhoff, 1865.

Bijdragen tot de kennis van den tegenwoordigen staat der provincie Groningen, 1860—1874.

De zeeveringen, polders en waterschappen in de provincie Groningen, door Mr. C. C. Geertsma, 1910.

Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P. gevonden bij de Nauwkeurig- heidswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat, provincie Groningen, 1906.

Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P. gevonden bij de verspreiding van het N. A. P. door den Rijkswaterstaat, provincie Groningen, 1898.

VII B.a. 795
(Ed. 2, bl. 3-3)

VLIELAND.

1.

POLDERS, DIE OP DE KAART VOORKOMEN.

De polder ten oosten van het dorp Oostvlieland behoort aan het Rijk.

SLUIZEN.

In den waterrijen dijk bezuiden het dorp Oostvlieland bevinden zich een drietal sluisjes, wijd 0.25 M., die dienen voor de afwatering van het dorp. In de glooiing langs het Oostersche Veld bevinden zich eveneens drie sluisjes, wijd ongeveer 0.50 M., die dienen voor de afwatering van den daarachter gelegen polder.

EILAND VLIELAND.

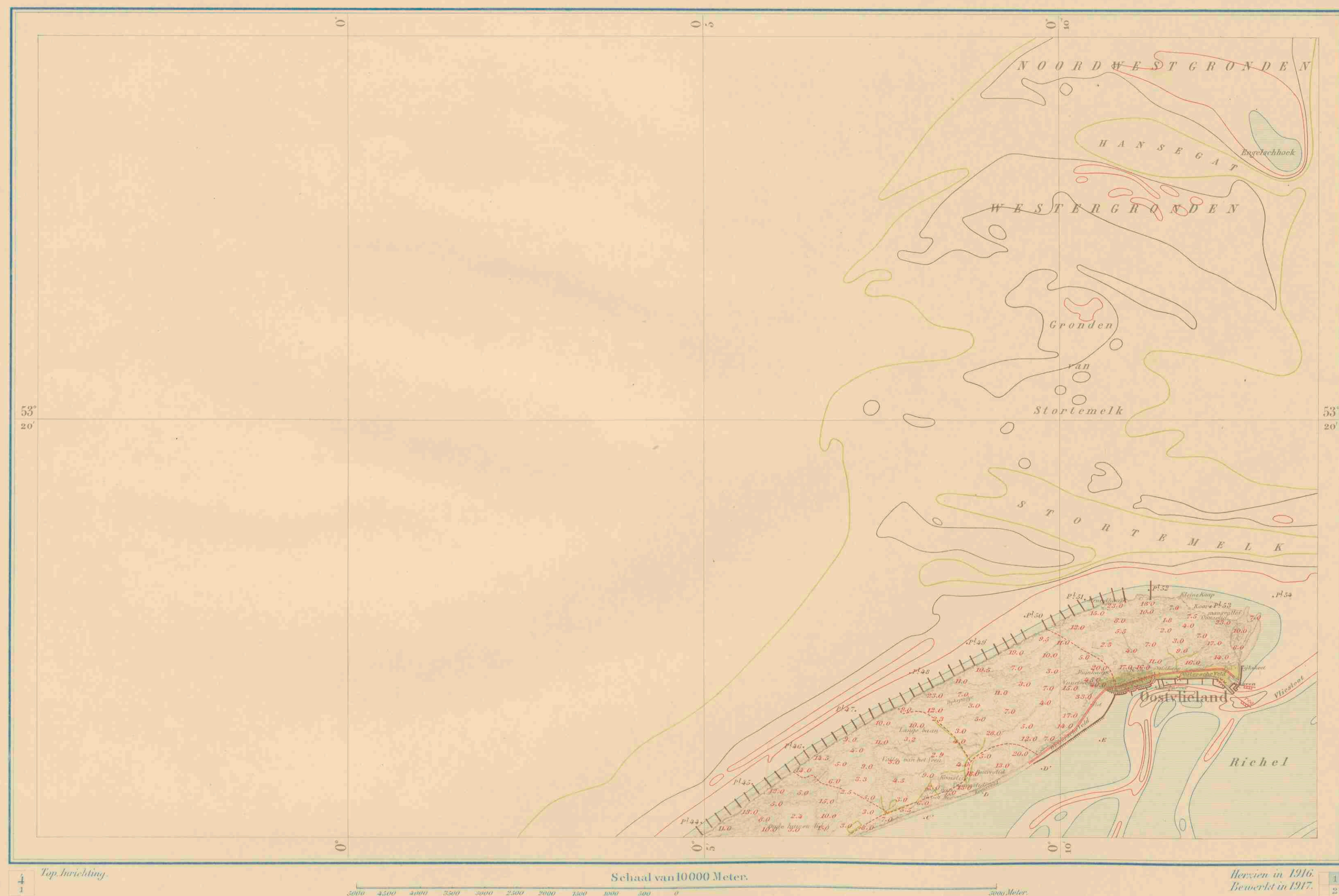
Het op dit blad voorkomende deel van het eiland Vlieland bestaat bijna geheel uit duingronden, die door helmbeplanting en riet- en stroobepoting tegen versterving worden beschermd. Op enkele plaatsen wordt voor dit doel dennenbeplanting aangetroffen. Aan de noordzijde wordt het strand door met steen bezette rijzen hoofden verdedigd. Aan de zuidzijde bestaat de oeververdediging van de haven tot het dorp Oostvlieland uit een kagglooiing van veldkeien met zeeën daarvoor gelegen rijzen hoofden, waaraan de kopeinden door opzinking zijn verbonden. De kruin van de glooiing ligt boven gewoon hoog water. Ten zuiden van het dorp bestaat de zeeuering uit een waterrijen dijk met steenglooiing verdedigd. Langs den oever van het Westersche Veld wordt klinkerglooiing aangetroffen met daarvoor op onderlingen afstand van 20 M. gelegen hoofdjes bestaande uit ingehaide betonpalen.

De duinen, de strandhoofden, de oeververdediging en de haven zijn in beheer en onderhoud bij het Rijk, de aanteysteiger bij het dorp is in beheer en onderhoud bij de gemeente Vlieland.

De verharde weg loopende door het Oostersche en het Westersche Veld en de landwegen met rijwielpaden in de duinen zijn aangelegd door en in beheer en onderhoud bij het Rijk.

Door het Staats-Boschbeheer worden sedert enkele jaren duingronden ontgomen, waarvoor verschillende waterloopen in de duinen gegraven zijn.

Op het strand zijn op afstanden van 1000 M. strandpalen geplaatst, waarvan sedert 1859 het strand jaarlijks wordt gemeten. De meting geldt zowel den duinvoet als de hoog- en laagwaterlijnen. De uitkomsten worden geregeld in daartoe bestemde registers bijgeschreven.

TOELICHTING.

De waterleidingen in de duinen zijn met groene kleur aangegeven. Voor de banken en dieptelijnen is de toestand van 1906 aangeduid, de hoog- en laagwaterlijnen langs de kust komen echter overeen met den tegenwoordigen toestand.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Uitwateringsluis.
- Registreerende peilschaal.
- Peilschaal.
- Terreinhoogte in M. ten opzichte van N.A.P.
- Verharde weg.
- Zandweg met rijwielpad.
- Waterkeerende dijk.
- Dijk- en oeververdediging, strandhoofden.
- Strandpalen.
- Bij gemiddeld laagwater (M.E.) droogvallend gedeelte.
- Lijn van M.E.
- " " 25 decimeter onder M.E.
- " " 50 " " "
- " " 80 " " "

BOEZEM.

Kleur van de rechtstreeks op zee uitwaterende polders. (Veronderstelde kleur van de zee).

BUITENWATERSTANDEN in M. ten opzichte van N.A.P.

Tienjarig tijdspek 1901-1910.

Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoogwater.		Gemiddeld laagwater.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei— 31 Oct. M. V.	1 Nov.— 30 April.	1 Mei— 31 Oct. M. E.	1 Nov.— 30 April.		
Vlieland.	0.62	0.51	— 0.96	— 0.94	2.56, 12 Maart 1906	— 1.97, 29 Dec. 1905
Badlaaij.	0.64	0.58	— 0.78	— 0.70	3.18, 12 Maart 1906	— 1.85, 16 Jan. 1906
Harlingen	0.57	0.51	— 0.74	— 0.71	2.75, 12 Maart 1906	— 1.91, 24 Jan. 1907
Teevel	0.57	0.29	— 0.70	— 0.68	2.15, 12 Maart 1906	— 1.56, 16 Jan. 1905
Terschelling	—	—	—	—	2.70, 12 Maart 1906	—

VERWIJZING.

Bijzonderheden omtrent de geschiedenis en de tegenwoordige gesteldheid van het eiland Vlieland worden gevonden in de Memorie van den Ingenieur J. v. d. Vegt, nopens den vroegeren en tegenwoordigen toestand van Vlieland, van de Vlichors, van het Eijerlandsche Gat en van de zeegeten der Zuiderzee in het algemeen, voorkomende als Bijlage IV in het Verslag over de Openbare Werken in 1865.

De zeeueringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Az. 2^e uitgave, bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland. 1894.

VII B.a. 795
(Ed. 2, bl. 4-1)

SLUIZEN.

Wijde in den dag. M.	Slag- dren- diepte ten opzichte van N.A.P. M.
0.55	— 0.15
0.50	+ 0.40

- A. Uithateringshuis van den Polder de Volharding, buiten één klep, binnen één schuif 0.55 — 0.15
- B. Uithateringshuis van den Kroonspolder, één klep . . . 0.50 + 0.40

EILAND TEXEL.

De zeeoering bestaat uit duinen, die aan de oostzijde van het eiland tegen een waterrijen dijk aansluiten. De duinen, door helmbeplanting en riet- en stroobepoting tegen verstuiving beschermd, zijn gedeeltelijk bij het Rijk en gedeeltelijk bij den Polder Eijerland in beheer en onderhoud; de waterrijne dijk wordt door de aangrenzende polders onderhouden.

EILAND VLIELAND.

Het eiland bestaat bijna geheel uit duingronden, in het zuidwesten aansluitende tegen de uitgestrekte zandplaat de Vliehors. De duinen worden door helmbeplanting en riet- en stroobepoting tegen verstuiving beschermd. Op enkele plaatsen is voor dit doel dennenbeplanting aangebracht. Het strand aan het noordelijke gedeelte van het eiland is verdedigd door met steen bezette rijzen hoofden.

Aan de zuidelijke punt van het duingebied is door het plaatsen van rijnsschuttingen een stuifdijk gevormd, die tegen de duinen aansluit en waarvan door kleibekleding een waterrijne dijk is gemaakt. Hierdoor is een smalle strook polderland, de Kroonspolder ontstaan.

De Vliehors, die zich vroeger meer westwaarts uitstrekte, (op het verdwenen deel bevond zich in de 16de eeuw het dorp Westvlieland) is een vlakke zandplaat, die bij hooge vloedden geheel wordt oerstroemd.

De duinen, de strandhoofden, de Kroonspolder met zijn waterkeering, de uithateringshuis van dien polder en de door de duinen loopende landwegen met rijwielpaden zijn in beheer en onderhoud bij het Rijk.

De waterlopen in de duinen zijn door het Staats-Boschbeheer gegraven voor het ontginnen van duingronden.

Op het strand, zowel dat van Texel als dat van Vlieland, zijn op afstanden van 1000 M. strandpalen geplaatst, waaruit, sedert 1850 voor Texel en sedert 1859 voor Vlieland, het strand jaarlijks gemeten wordt. De meting geldt zowel den duinvoet als de hoog- en laagwaterlijnen. De uitkomsten worden geregeld in daartoe bestende registers bijgeschreven.

REGLEMENTEN.

Algemeen reglement van bestuur voor de waterschappen in Noordholland, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 17 November 1903, n°. XIII (Proc. blad 1904, n°. 8).

In dit reglement zijn algemeene voorschriften gegeven voor de inrichting van de besturen der waterschappen.

Voor elk waterschap wordt een bijzonder reglement vastgesteld. Voor een groot aantal waterschappen is bij een invoeringsbesluit het Algemeene reglement in zijn geheel van kracht verklaard, voor de overige is in het bijzondere reglement bepaald, op welk tijdstip en voor welke artikelen het Algemeene reglement in werking treedt.

Voor het huishoudelijke belang hebben de meeste waterschappen een keur of politieverordening, die wordt ontworpen door het dagelijksche bestuur van het waterschap en de goedkeuring van Gedeputeerde Staten behoeft.

Verordening, houdende regelen omtrent het toezicht van Provinciale Staten en van Gedeputeerde Staten op de waterschappen in Noordholland en op de waterstaatswerken in die provincie, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 17 November 1903, n°. XIV (Proc. blad 1904, n°. 9).

In deze verordening wordt o. a. bepaald, dat ieder die waterstaatswerken in beheer heeft of daarover toezicht uitoefent, verplicht is aan Gedeputeerde Staten alle inlichtingen te verschaffen en alle stukken en bescheiden te doen toekomen, die zij voor de uitoefening van hun toezicht oer den waterstaat behoeven, zoodaam de door Gedeputeerde Staten aangevezen ambtenaren, in de uitoefening van dit toezicht werkzaam, ten aanzien van die werken al de door dezen gewenschte inlichtingen te geven, bij het opnemen daarvan den gevaarjden bijstand te verlenen en daarbij desverland tegenwoordig te zijn.

Ieder, die belast is met het beheer over zeeuwaterkeerende werken, is verplicht jaarlijks voor den 1^{den} Mei aan Gedeputeerde Staten ter goedkeuring in te zenden een nauwkeurige opgave van hetgeen in dat jaar tot onderhoud, herstelling of verbetering der werken zal worden verricht.

Reglement op de wegen in Noordholland, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 11 Juli 1893, n^o. V (Proc. blad 1893, n°. 65), meermalen gewijzigd en met de wijzigingen opgenomen in het Provinciale blad van 1904, n°. 97, daarna gewijzigd bij besluit der Staten van 26 October 1905, n°. VI (Proc. blad 1905, n°. 173).

Onder wegen worden in dit reglement verstaan alle voor het algemeene verkeer openstaande wegen en voetpaden, met hunne bermen of zijanten en met de voor het veilige verkeer oer die wegen en voetpaden vereischte kunstwerken.

Het reglement is niet van toepassing op de door eenig openbaar gezag beheerde wegen, van welke, ten genoegen van Gedeputeerde Staten, wordt aangetoond, dat zij slechts bij gedoogen van den eigenaar voor het algemeene verkeer openstaan en op de wegen, straten, pleinen, stegen, sloppen of gangen, gelegen binnen eene bebouwde kom, welker grenzen, na voorstel van het Gemeentebestuur, door Gedeputeerde Staten zijn aangevezen. Het is gedeeltelijk van toepassing op de toegangswegen tot spoorwegstations, van welke krachtens wettelijke voorschriften een ligger wordt opgemaakt, en op de wegen in beheer en onderhoud bij het Rijk met hunne traversen. Het reglement bevat bepalingen betreffende aanleg, beheer en onderhoud der wegen en voetpaden met hunne kunstwerken.

BEDIJINGEN.

Eijerlandsche Polder. In 1629 en 1630 is door de Staten van Holland en Westfriesland een dijk gelegd ter vereeniging van het eiland Texel met het ten noordoosten daarvan gelegen eilandje Eijerland. Aan de westzijde is het strand breeder geworden en zijn er duinen aangestoven, terwijl zich aan de oostzijde schorgronden gevormd hebben.

Deze schorgronden zijn 21 Februari 1835 door het bestuur der Domeinen overgedragen aan P. Langereld Kz. c. s. onder voorwaarde, dat de koopers de gronden zouden bedijken. In 1835 is die bedijking geschied, terwijl de verkaveling 28 December 1840 heeft plaats gehad.

Polder de Volharding. Deze polder is in 1846 eenneens door P. Langeveld Kz. ingedijkt.

VLIELAND.

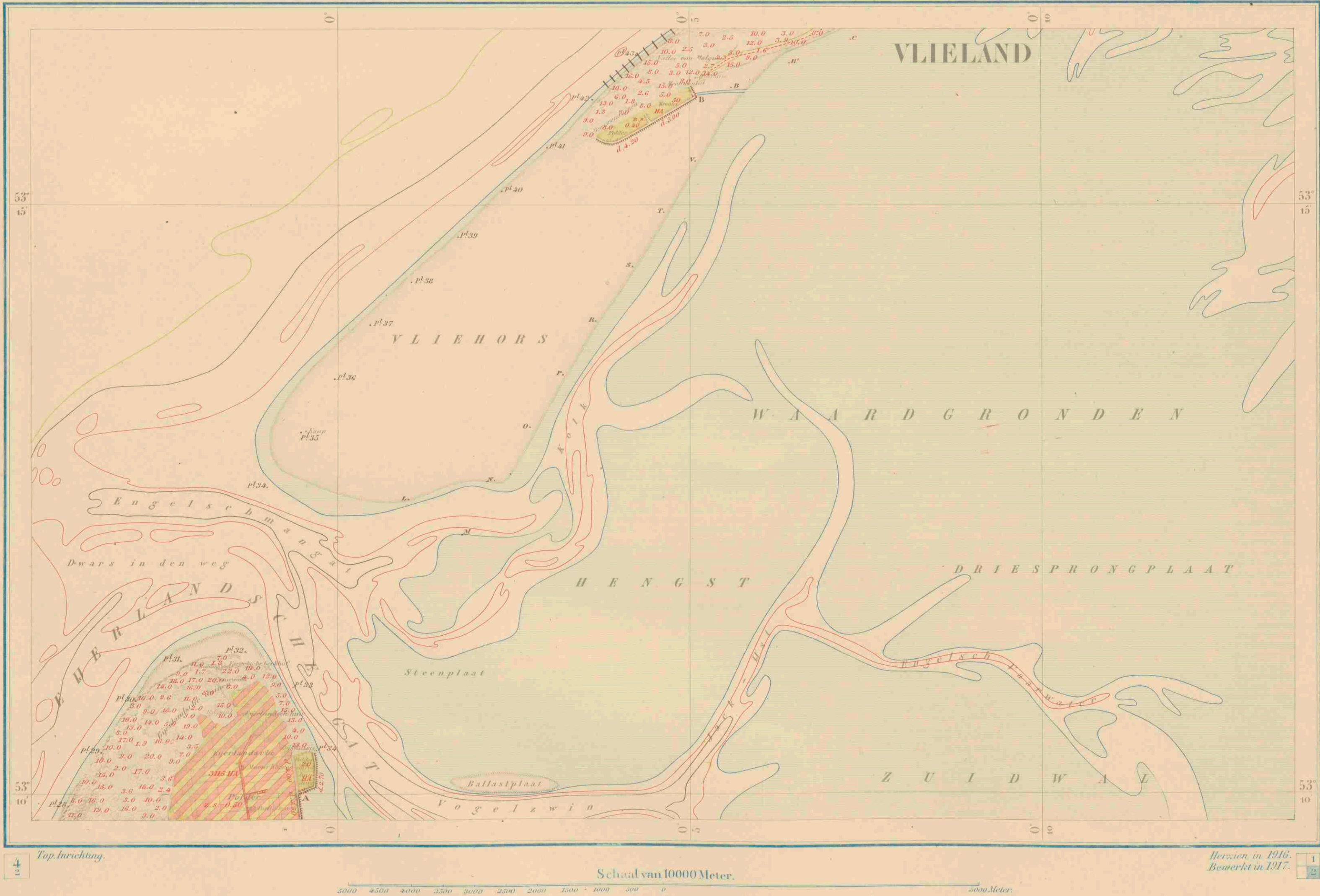
2.

POLDERS, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Eijerlandsche polder bestaat uit den, gedeeltelijk op dit blad voorkomenden, polder van dien naam. Het bijzonder reglement van bestuur voor den polder is opgenomen in het Provinciale blad van 1904, n°. 183 en de wijziging in het reglement in het Provinciale blad van 1905, n°. 23.

Polder de Volharding } hebben geen bijzonder reglement.
Kroonspolder }

TOELICHTING.

De polders hebben de kleur van den boezem, waarop zij afwateren; van polders, die afwateren op twee boezems, is de kleur dienovereenkomstig gestreept.

Hooge gronden zijn niet gekleurd. Waterleidingen daarin zijn met groene kleur aangegeven.

Voor de banken en dieptelijnen is de toestand van 1906 aangeduid; de hoog- en laagwaterlijnen komen echter overeen met den tegenwoordigen toestand.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Uitwateringshuis.
- Peilschaal.
- Gewenschte zomerstand in een polder. } in M. ten opzichte van N.A.P.
- Dijkhoogte.
- Terreinhoogte.
- Verharde weg.
- Zandweg met rijwielpad.
- Grootte van polders in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Waterkeerende dijk.
- Strandpalen.
- Strandhoofden.
- Bij gemiddeld laagwater (M. E.) droogvallend gedeelte.
- Lijn van M. E.
- " " 25 decimeters onder M. E.
- " " 50 " " "
- " " 80 " " "

BOEZEMS.

- Kleur van de rechtstreeks op zee uitwaterende polders. (Veronderstelde kleur van de zee).
- Boezem van den Eijerlandschen Polder. (Zie blad Helder 1).

BUITENWATERSTANDEN in M. ten opzichte van N.A.P.

Tienjarig tijdvak 1901—1910.					
Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoog water.		Gemiddeld laag water.		Laagste stand.
	1 Mei—31 Oct.	1 Nov.—30 April.	1 Mei—31 Oct.	1 Nov.—30 April.	
Vlieland (bazen).	0.62	0.51	— 0.96	— 0.94	2.56 12 Maart 1906 — 1.97, 29 Dec. 1908
Texel (Oude Schild).	0.37	0.29	— 0.70	— 0.68	2.13 12 Maart 1906 — 1.56, 16 Jan. 1905
Harlingen.	0.57	0.51	— 0.74	— 0.71	2.75 12 Maart 1906 — 1.91, 24 Jan. 1907
Hindeloopen.	0.29	0.27	— 0.31	— 0.28	2.28 12 Maart 1906 — 1.62, 23 Jan. 1907

VERWIJZING.

Bijzonderheden omtrent de geschiedenis en de tegenwoordige gesteldheid van het eiland Vlieland worden gevonden in de Memorie van den Ingenieur J. v. d. Vegt, nopens den vroegeren en tegenwoordigen toestand van Vlieland, van de Vliehors, van het Eijerlandsche Gat en van de zeegaten der Zuiderzee in het algemeen, voorkomende als Bijlage IV in het Verslag over de Openbare Werken in 1865.

De zeeueringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Az. 2^e uitgave, bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland. 1894.

Universiteitsbibliotheek Utrecht

Metrologische documentatie

VII B.a. 795 (Ed. 2, bl. 4-2)

SLUIZEN.

A. Uiterwateringsluis voor Friesland's boezem, genaamd „Ropiazijl“, zes openingen, ieder met twee schuiven, elke opening	Wijde in den dag. M.	Slagdrampel-diepte van de oepzichte van M. P.
1.02	—	2.16
B. Uiterwateringsluis voor Friesland's boezem, één vloeddauw, twee schuiven	1.50	— 1.75
C. Keersluis voor hooge vloed, genaamd Noorder Sasluis, één paar vloed- en één paar ebdauwen	9.48	— 3.65 — 3.75
D. Uiterwateringsluis voor Friesland's boezem, genaamd Rimmerspijl, één vloeddauw	3.00	— 1.50
E. Keersluis voor hooge vloed, genaamd Zuider Sasluis, één paar vloed- en één paar ebdauwen. De slagdrampels zijn een hoog	10.00	— 3.75
F. Uiterwateringsluis voor Friesland's boezem, één vloeddauw	1.45	— 1.30
G. Uiterwateringsluis voor Friesland's boezem, één vloeddauw	0.90	— 1.50
H. Uiterwateringsluis voor Friesland's boezem, tevens schutsluis, genaamd Kleine Sluis, twee paar vloed- en twee paar ebdauwen, schuttkolkteug tusschen de vloeddauwen 36.30 M., tusschen de ebdauwen 25.45 M.	4.10	— 1.97 — 2.13
I. Uiterwateringsluis voor Friesland's boezem, tevens schutsluis, genaamd Grote Sluis, twee paar vloed- en twee paar ebdauwen, schuttkolkteug tusschen de vloeddauwen 58.80 M., tusschen de ebdauwen 53.70 M.	6.72	— 3.01 — 2.66

De sluisen D, F en G dienen ook tot spuiten der stadsriolen te Harlingen.

HAVEN TE HARLINGEN.

De haven van Harlingen bestond oorspronkelijk uit een buitenhaven, thans Oude Buitenhaven genaamd, de Noorderhaven en de Zuiderhaven. De dammen van de buitenhaven werden aangelegd in 1503, de Noorderhaven werd gegraven in 1580 en de Zuiderhaven in 1597. Eerst was de diepte der haven 3.50 M. onder hoogwater, later werd de Zuiderhaven verdiept tot 4.45 M. onder hoogwater. De wijde van den ingang der buitenhaven bedroeg slechts 28 M. In 1835 werd door de Provincie Friesland de Willemshaven, oostel het Dok genaamd, ten behoeve van de op Engeland varende stoomboten geopend; deze haven werd aangelegd op een diepte van 4 M. onder hoogwater.

Bij de wet van 1 Juni 1870 (Staatsblad n° 86) werd bepaald, dat de Haven van Harlingen van Rijksegevoen worden verbeterd. Het bestaande Noorderhavenhoofd werd in zee verlengd door een dam en deze aan het eene ugenoegde volgens een kwart cirkel omgheven, tusschen de nieuwe dam, aanvoerende aan den zuidelijk bestaanden Harlingen en ongeveer evenveel naar de kust loopende, een nieuwe buitenhaven, genaamd Nieuwe Willemshaven, vorende. Met het verbeteren van de toegangspoort tot den havenmond en het verbreden van dien mond vorderden deze werken een uitdooft van f 2463 000.

Deze verbeteringswerken hebben niet in alle opzichten gebrucht, wat men er aan verwachtte. Het hoofdbezwaar was, dat de haven bij ruwe weer geen voldoende rustige en veilige ligplaats aanboden, terwijl bovendien de haven in de Nieuwe Willemshaven, in verband met den sterken stroom, welke langs den havenmond streek en de korte roeding, welke bij het binnenkomen moest worden gemaakt, zeer bezwaarlijk was.

Spoedig na het gereedkomen van de bedoelde werken werd dan ook reeds weer op verbetering van de haven aangedrongen. Naal een langdurig onderzoek ontrent deze zaak had plaats gehad, werd eindelijk in 1910 tusschen het Rijk, de provincie Friesland en de gemeente Harlingen overeenstemming verkregen omtrent een door den Inspecteur-Generaal van den Rijkswaterstaat B. Hoogenboom opgesteld ontwerp, ten doel hebbende, de hinderlijke dening in de buiten de sluisen gelegen haven op te heffen. De provincie verbond zich om 10 pct. en de gemeente om 15 pct. in de kosten van uitvoering, welke op f 850 000 waren geraamd, bij te dragen.

Voor de jaren 1911 en 1912 werd telkens een bedrag van f 425 000 op de Staatsbegroting ten behoeve van dit werk toegestaan.

Het werk kwam in 1912 gereed en vorderde een uitgave van rond f 829 000.

De verbetering heeft bestaan in het maken van een nieuwe voorhaven door den aanleg van twee havendammen, welke bij de oude dammen aansluiten. De nieuwe Noorderhaven loopt in oostel westelijke richting ongeveer in het verlengde van den oude dam, voor de oostel zijde naar het zuidoosten, zijne lengte bedraagt 201 M., de kruinhoopte bedraagt een als die van den nieuwen dam 4.30 M. boven hoogwater.

De nieuwe Zuiderhaven is op ongeveer 135 M. uit het zee-einde van den oude loodrecht daarop uitgebouwd, bijt bijna onmiddellijk volgens een kwartcirkel met een straat van 192 M. in noordnoordwestelijke richting om en loopt daarna over ongeveer 225 M. loopeg door de oude, onverkeerde lengte bedraagt 547 M., de kruinhoopte is 3.70 M. boven hoogwater, die van den oude Zuiderdam 3.60 M. boven hoogwater. Het zee-einde van den nieuwen dam reikt 150 M. voorbij den nieuwen Noorderhavenmond.

De nieuwe havenmond heeft een breedte van 70 M., de door de nieuwe havendammen ingesloten voorhaven een oppervlakte van 4.85 H.A. en een diepte van 6 M. onder hoogwater.

De oude Noorder- en Zuiderhaven-dammen zijn samengesteld door een buiten- en binnenopzinking, waar tusschen een aanvulling gemiddeld tot de hoogte van 0.92 M. onder hoogwater met baggerspecie, bestaande uit klei, zand en gemengde grond. Boven die hoogte bestaat het lichaam der dammen uit zuivere klei, afgedekt met een rietlaag dik 0.05 M., een puiwlaag dik 0.50 M. en een bedding met op den kop geplaatste zuilenbasalt.

Het lichaam van de nieuwe havendammen bestaat uit zand, tal laagwater zijn de belopen door met basaltblokken bestaate kraagstukken afgedekt; aan de zeezijde is, voordat met de zandstorting werd begonnen, een grondstuk aangebracht. Ongeveer ter hoogte van laagwater vorden met basaltstenen bezette bermen aangebracht, aan de zeezijde breed 3 M. en aan de binnenzijde 1.5 à 1 M.

Boven de bermen zijn de dammen bekleed met een steenbedding van zuilenbasalt op een puiwlaag, waaronder een laagje zand. De helling der belopen bedraagt aan de zeezijde 4 op 1 en aan de binnenzijde 2 op 1.

Op de kruin der dammen is een 2 M. breed voetpad van klinkers aangebracht.

Het einde van elk der beide nieuwe havendammen is voorzien van een houten kop waarlangs een loopbrug; in aansluiting met den houten kop is langs de binnenzijde van den nieuwen Zuiderhavenmond over 170 M. lengte een renningwerk met loopbrug aangebracht.

Binnen den houten kop bestaan de dammen uit opgezinkte zinkstukken. In de Nieuwe Willemshaven zijn verder door den uitbouw, loodrecht op den Zuiderhaven, aan drie 57.20 M. lange houten schermen met loopbruggen twee ruimten voor het lossen en vloten van balken gemaakt. In Nieuwe Willemshaven heeft een oppervlakte van 12.40 H.A., welk gedeelte ligt op een diepte van 3.30 M. tot 6 M. onder hoogwater, wordt onderhouden, Het met de in 1911 en 1912 uitgevoerde verbeteringswerken broegde deel, n.l. het regenen van de hinderlijke dening in de buitenhaven, is volkomen bereikt.

Aan de Willemshaven (het Dok) werden in de jaren 1888—1895 enige verbeteringswerken uitgevoerd, bestaande in een verbreding van de westzijde en een verbodding van de zuidzijde, alsmede in het aanbrengen van een boezemhoofding. In de jaren daarvoor, zijnde f 128 000, droeg de gemeente f 29 150 bij. Deze haven heeft thans een oppervlakte van 1.18 H.A. en wordt onderhouden op een diepte van 6 M. onder hoogwater.

Nadat in de jaren 1864—1870 gebouwen was, dat door baggeren alleen geen voldoende diepte verreesd door de Pollen kon worden behouden, werd in de jaren 1875—1882 en 1880—1881 twee rijken dam over deze droogte gelegd. In de jaren 1893 en 1894 werd deze dam achterverlengd aan de oostzijde van de oostzijde met 765 M. en 700 M. verlengd.

Het middengedeelte van den dam, ter lengte van 2930 M., heeft een kruin, bezet met zware steen, breed 5 M. op 1.20 M. onder hoogwater, met een torenrande daarboven van 0.55 M. en verdedigende belopen van 2 op 1, bestort met zware steen; aan de west- en aan de oostzijde sluiten hierbij niet steen bestaate lagere gedeelten, aan achterverlenging laag 835 M. en 16.00 M. breed op de kruin 15—18 M., en behoudens in de overgangen van het laag naar de lage gedeelten, hoog 3 M. à 3.50 M. onder hoogwater.

De vaarwijde van aan de zuidzijde van den ongeveer oost-west loopenden dam gelegen en heeft een diepte van 5.50 M. onder hoogwater en een breedte in den bodem van 40 M., aan de einden regelmatig verbreed tot 100 M.

Het onderhoofd van die geul op deze afmetingen ordert slechts een zeer geringe onderhoudsbegroting.

De zorg voor de dephouding van alle haven heeft de gemeente Harlingen op zich genomen, overigens zijn de werken in beheer en onderhoud bij het Rijk.

WATERSCHAPPEN EN POLDERS DIE GEHEEL OF GEEDELTUUK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven de Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hun bijzonder reglement van bestuur.

Waterschap de Riedpolder. Bestaande uit een gedeeltelijk op dit blad voor- komende waterstaatkundigen polder met twee hoogere delen en boezemland 1913, n° 114

Waterschap Midlum. Bestaande uit den waterstaatkundigen polder bestaende Har- lingen tusschen de Oude en de Nieuwe Harlinger Tredevoort 1913, n° 118

Waterschap Lidinga. Bestaande uit den gedeeltelijk op dit blad voorkomende waterstaatkundigen polder van dien naam 1913, n° 116

BEDIJKINGSJAREN.

Riedpolder 1912 en 1848
Lidingapolder 1816 en 1840

HARLINGEN.

2.

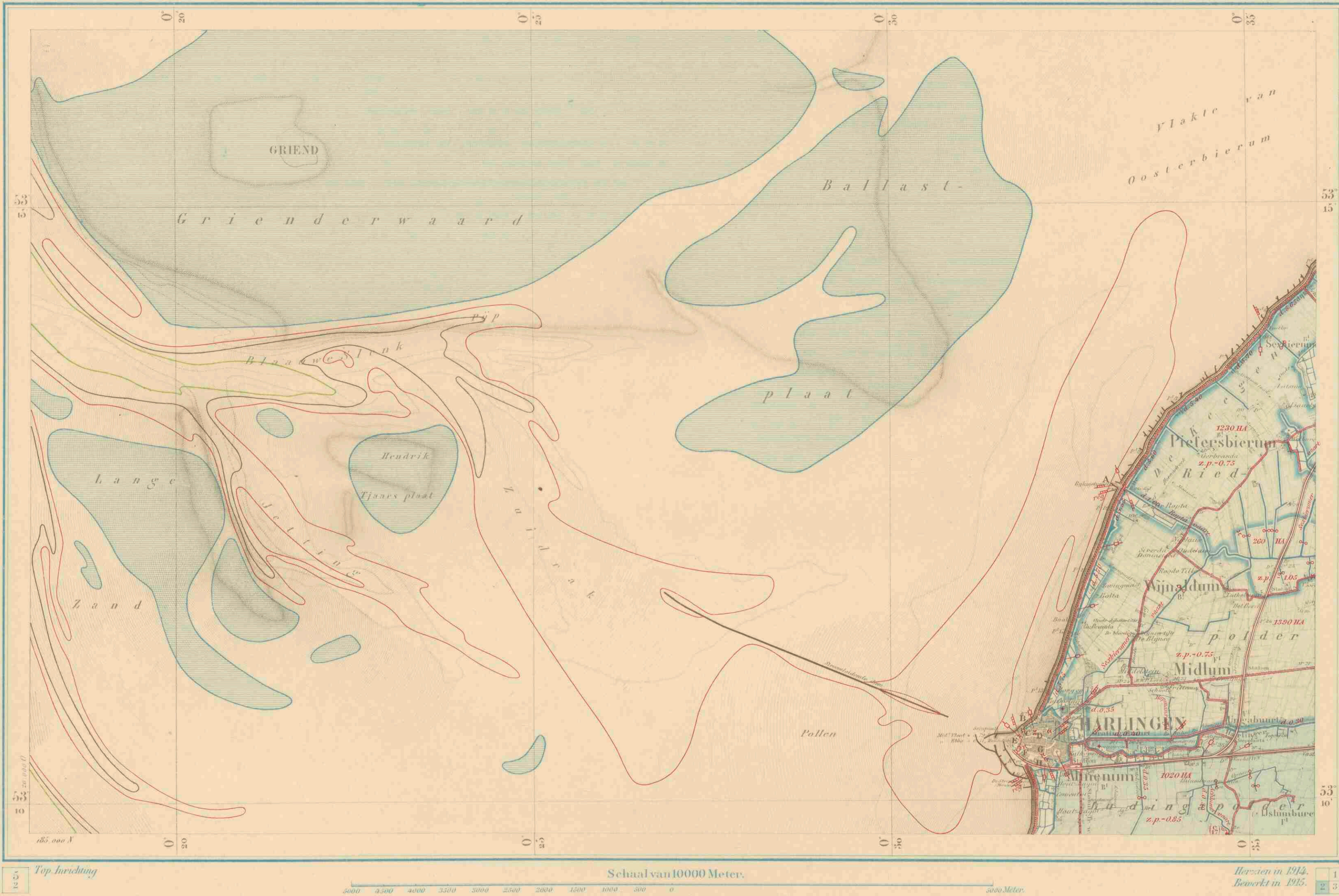
BUITENWATERSTANDEN in M. ten opzichte van N.A.P.

Tienjarig tijdspek 1901—1910.

Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoog water.		Gemiddeld laag water.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—31 Oct.	1 Nov.—30 Apr.	1 Mei—31 Oct.	1 Nov.—30 Apr.		
Lenner	0.19	0.36	—0.11	—0.13	2.13 13 Mrt. 1906	—1.64 3 Febr. 1902
Stavoren	0.21	0.38	—0.28	—0.28	1.92 21 Febr. 1907	—1.48 23 Jan. 1907
Hindeloopen	0.29	0.27	—0.01	—0.28	2.26 12 Mrt. 1906	—1.63 23 Jan. 1907
Harlingen	0.57	0.51	—0.74	—0.71	2.75 12 Mrt. 1906	—1.81 24 Jan. 1907
Ropiazijl	0.54	0.58	—0.76	—0.70	3.18 12 Mrt. 1906	—1.85 16 Jan. 1905
Nieuw Bild	0.76	0.68	—0.88	—0.84	2.75 12 Mrt. 1906	—
Eemuzijl	0.97	0.86	—1.43	—1.22	4.15 12 Mrt. 1906	—
Zoutkamp	0.99	0.88	—1.39	—1.04	4.24 12 Mrt. 1906	—2.34 12 Nov. 1905

VERWIJZING.

Provinciale Almanak van Friesland door N. L. Reuvecamp en N. Struiksma. Historische jaarboeken van oud en nieuw Friesland van de vroegste gehengenisss tot op den tegenwoordigen tijd, door Focke Sjoerds, in 3 deelen. 1768.

REGLEMENTEN.

Reglement omtrent de opzinking van boezemwaterschappen in Friesland, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 22 Juli 1898, n° 1 (Proc. blad 1904, n° 30) en goedgekeurd bij besluiten der Staten van 25 Januari 1901, n° 5 (Proc. blad 1901, n° 44) en van 21 Januari 1903, n° 13 (Proc. blad 1913, n° 38). Het reglement werd met de wijzigingen opgenomen in het Proc. blad van 1913, n° 37.

Het met de in 1911 en 1912 uitgevoerde verbeteringswerken broegde deel, n.l. het regenen van de hinderlijke dening in de buitenhaven, is volkomen bereikt.

Aan de Willemshaven (het Dok) werden in de jaren 1888—1895 enige verbeteringswerken uitgevoerd, bestaande in een verbreding van de westzijde en een verbodding van de zuidzijde, alsmede in het aanbrengen van een boezemhoofding. In de jaren daarvoor, zijnde f 128 000, droeg de gemeente f 29 150 bij. Deze haven heeft thans een oppervlakte van 1.18 H.A. en wordt onderhouden op een diepte van 6 M. onder hoogwater.

Nadat in de jaren 1864—1870 gebouwen was, dat door baggeren alleen geen voldoende diepte verreesd door de Pollen kon worden behouden, werd in de jaren 1875—1882 en 1880—1881 twee rijken dam over deze droogte gelegd. In de jaren 1893 en 1894 werd deze dam achterverlengd aan de oostzijde van de oostzijde met 765 M. en 700 M. verlengd.

Het middengedeelte van den dam, ter lengte van 2930 M., heeft een kruin, bezet met zware steen, breed 5 M. op 1.20 M. onder hoogwater, met een torenrande daarboven van 0.55 M. en verdedigende belopen van 2 op 1, bestort met zware steen; aan de west- en aan de oostzijde sluiten hierbij niet steen bestaate lagere gedeelten, aan achterverlenging laag 835 M. en 16.00 M. breed op de kruin 15—18 M., en behoudens in de overgangen van het laag naar de lage gedeelten, hoog 3 M. à 3.50 M. onder hoogwater.

De vaarwijde van aan de zuidzijde van den ongeveer oost-west loopenden dam gelegen en heeft een diepte van 5.50 M. onder hoogwater en een breedte in den bodem van 40 M., aan de einden regelmatig verbreed tot 100 M.

Het onderhoofd van die geul op deze afmetingen ordert slechts een zeer geringe onderhoudsbegroting.

De zorg voor de dephouding van alle haven heeft de gemeente Harlingen op zich genomen, overigens zijn de werken in beheer en onderhoud bij het Rijk.

Reglement omtrent de opzinking van boezemwaterschappen in Friesland, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 22 Juli 1898, n° 1 (Proc. blad 1904, n° 30) en goedgekeurd bij besluiten der Staten van 25 Januari 1901, n° 5 (Proc. blad 1901, n° 44) en van 21 Januari 1903, n° 13 (Proc. blad 1913, n° 38). Het reglement werd met de wijzigingen opgenomen in het Proc. blad van 1913, n° 37.

Het met de in 1911 en 1912 uitgevoerde verbeteringswerken broegde deel, n.l. het regenen van de hinderlijke dening in de buitenhaven, is volkomen bereikt.

Aan de Willemshaven (het Dok) werden in de jaren 1888—1895 enige verbeteringswerken uitgevoerd, bestaande in een verbreding van de westzijde en een verbodding van de zuidzijde, alsmede in het aanbrengen van een boezemhoofding. In de jaren daarvoor, zijnde f 128 000, droeg de gemeente f 29 150 bij. Deze haven heeft thans een oppervlakte van 1.18 H.A. en wordt onderhouden op een diepte van 6 M. onder hoogwater.

Nadat in de jaren 1864—1870 gebouwen was, dat door baggeren alleen geen voldoende diepte verreesd door de Pollen kon worden behouden, werd in de jaren 1875—1882 en 1880—1881 twee rijken dam over deze droogte gelegd. In de jaren 1893 en 1894 werd deze dam achterverlengd aan de oostzijde van de oostzijde met 765 M. en 700 M. verlengd.

Het middengedeelte van den dam, ter lengte van 2930 M., heeft een kruin, bezet met zware steen, breed 5 M. op 1.20 M. onder hoogwater, met een torenrande daarboven van 0.55 M. en verdedigende belopen van 2 op 1, bestort met zware steen; aan de west- en aan de oostzijde sluiten hierbij niet steen bestaate lagere gedeelten, aan achterverlenging laag 835 M. en 16.00 M. breed op de kruin 15—18 M., en behoudens in de overgangen van het laag naar de lage gedeelten, hoog 3 M. à 3.50 M. onder hoogwater.

De vaarwijde van aan de zuidzijde van den ongeveer oost-west loopenden dam gelegen en heeft een diepte van 5.50 M. onder hoogwater en een breedte in den bodem van 40 M., aan de einden regelmatig verbreed tot 100 M.

Het onderhoofd van die geul op deze afmetingen ordert slechts een zeer geringe onderhoudsbegroting.

De zorg voor de dephouding van alle haven heeft de gemeente Harlingen op zich genomen, overigens zijn de werken in beheer en onderhoud bij het Rijk.

verreken en die welke zijn gereguleerd volgens de bepalingen van het Reglement omtrent de opzinking van boezemwaterschappen in Friesland. (Zie hierboven).

Reglement van politie op de waterstaatswerken in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland. (Provinciale huishoudelijk reglement van politie, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 25 Januari 1901, n° 5 (Proc. blad 1901, n° 44) en van 21 Januari 1903, n° 13 (Proc. blad 1913, n° 38). Het reglement werd met de wijzigingen opgenomen in het Proc. blad van 1913, n° 37.

Het met de in 1911 en 1912 uitgevoerde verbeteringswerken broegde deel, n.l. het regenen van de hinderlijke dening in de buitenhaven, is volkomen bereikt.

Aan de Willemshaven (het Dok) werden in de jaren 1888—1895 enige verbeteringswerken uitgevoerd, bestaande in een verbreding van de westzijde en een verbodding van de zuidzijde, alsmede in het aanbrengen van een boezemhoofding. In de jaren daarvoor, zijnde f 128 000, droeg de gemeente f 29 150 bij. Deze haven heeft thans een oppervlakte van 1.18 H.A. en wordt onderhouden op een diepte van 6 M. onder hoogwater.

Nadat in de jaren 1864—1870 gebouwen was, dat door baggeren alleen geen voldoende diepte verreesd door de Pollen kon worden behouden, werd in de jaren 1875—1882 en 1880—1881 twee rijken dam over deze droogte gelegd. In de jaren 1893 en 1894 werd deze dam achterverlengd aan de oostzijde van de oostzijde met 765 M. en 700 M. verlengd.

Het middengedeelte van den dam, ter lengte van 2930 M., heeft een kruin, bezet met zware steen, breed 5 M. op 1.20 M. onder hoogwater, met een torenrande daarboven van 0.55 M. en verdedigende belopen van 2 op 1, bestort met zware steen; aan de west- en aan de oostzijde sluiten hierbij niet steen bestaate lagere gedeelten, aan achterverlenging laag 835 M. en 16.00 M. breed op de kruin 15—18 M., en behoudens in de overgangen van het laag naar de lage gedeelten, hoog 3 M. à 3.50 M. onder hoogwater.

De vaarwijde van aan de zuidzijde van den ongeveer oost-west loopenden dam gelegen en heeft een diepte van 5.50 M. onder hoogwater en een breedte in den bodem van 40 M., aan de einden regelmatig verbreed tot 100 M.

Het onderhoofd van die geul op deze afmetingen ordert slechts een zeer geringe onderhoudsbegroting.

De zorg voor de dephouding van alle haven heeft de gemeente Harlingen op zich genomen, overigens zijn de werken in beheer en onderhoud bij het Rijk.

Reglement omtrent de opzinking van boezemwaterschappen in Friesland, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 22 Juli 1898, n° 1 (Proc. blad 1904, n° 30) en goedgekeurd bij besluiten der Staten van 25 Januari 1901, n° 5 (Proc. blad 1901, n° 44) en van 21 Januari 1903, n° 13 (Proc. blad 1913, n° 38). Het reglement werd met de wijzigingen opgenomen in het Proc. blad van 1913, n° 37.

Het met de in 1911 en 1912 uitgevoerde verbeteringswerken broegde deel, n.l. het regenen van de hinderlijke dening in de buitenhaven, is volkomen bereikt.

Aan de Willemshaven (het Dok) werden in de jaren 1888—1895 enige verbeteringswerken uitgevoerd, bestaande in een verbreding van de westzijde en een verbodding van de zuidzijde, alsmede in het aanbrengen van een boezemhoofding. In de jaren daarvoor, zijnde f 128 000, droeg de gemeente f 29 150 bij. Deze haven heeft thans een oppervlakte van 1.18 H.A. en wordt onderhouden op een diepte van 6 M. onder hoogwater.

Nadat in de jaren 1864—1870 gebouwen was, dat door baggeren alleen geen voldoende diepte verreesd door de Pollen kon worden behouden, werd in de jaren 1875—1882 en 1880—1881 twee rijken dam over deze droogte gelegd. In de jaren 1893 en 1894 werd deze dam achterverlengd aan de oostzijde van de oostzijde met 765 M. en 700 M. verlengd.

Het middengedeelte van den dam, ter lengte van 2930 M., heeft een kruin, bezet met zware steen, breed 5 M. op 1.20 M. onder hoogwater, met een torenrande daarboven van 0.55 M. en verdedigende belopen van 2 op 1, bestort met zware steen; aan de west- en aan de oostzijde sluiten hierbij niet steen bestaate lagere gedeelten, aan achterverlenging laag 835 M. en 16.00 M. breed op de kruin 15—18 M., en behoudens in de overgangen van het laag naar de lage gedeelten, hoog 3 M. à 3.50 M. onder hoogwater.

De vaarwijde van aan de zuidzijde van den ongeveer oost-west loopenden dam gelegen en heeft een diepte van 5.50 M. onder hoogwater en een breedte in den bodem van 40 M., aan de einden regelmatig verbreed tot 100 M.

Het onderhoofd van die geul op deze afmetingen ordert slechts een zeer geringe onderhoudsbegroting.

De zorg voor de dephouding van alle haven heeft de gemeente Harlingen op zich genomen, overigens zijn de werken in beheer en onderhoud bij het Rijk.

Algemeen overzicht van de provincie Friesland met betrekking tot de waterstaat, uitgebracht door den Hoofdingenieur in algemeenen dienst Ferrand, 21 Maart 1832, n° 11, opgenomen in de stukken betrekkelijk aan te brengen verbeteringen in den binnenlandschen waterstaat der provincie Friesland, herdrukt en voor het publiek verkrijgbaar gesteld ingevolge besluit van heeren Staten van Friesland van den 19 Juli 1854, n° 8.

Memorie over den toestand van den binnenlandschen waterstaat der provincie Friesland van den Hoofdingenieur Bolten. 1860.

Memorie over hetzelfde onderwerp van den Inspecteur en den Hoofdingenieur van den Waterstaat C. Brunings en P. Caland. 1870.

Rapport van den Hoofdingenieur Hayward, d.d. 8 Juni 1868, betreffende het onderzoek naar den hoogen stand des boezemwaters in sommige gedeelten der provincie Friesland, in verband met daartoe betrekkelijke adressen.

Verslag der Commissie, benoemd bij Ministeriële beschikking van 18 Juni 1896, n° 139, Afl. Waterstaat, tot het instellen van een onderzoek inzake de Indijking der Lauwerzee, in verband met een verbeterde afstroming van boezemwater in de provincie Friesland en Groningen.

Lauwerzee Verslag 1904. Verslag der Commissie, benoemd bij gemeenschappelijk besluit van de Collegien van Gedeputeerde Staten van Friesland en Groningen van 7 Februari 1902 tot het instellen van een nader onderzoek inzake de Indijking der Lauwerzee in verband met een verbeterde afstroming van boezemwater in de provincie Friesland en Groningen.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat. Vijfde uitgave. 1900.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat, provincie Friesland. 1906.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland. 1898.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland. 1898.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland. 1898.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland. 1898.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland. 1898.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland. 1898.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland. 1898.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland. 1898.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland. 1898.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland. 1898.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland. 1898.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland. 1898.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland. 1898.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland. 1898.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het

REGLEMENTEN.

Reglement betreffende de oprichting van boezemwaterschappen in Friesland, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 22 Juli 1908, n°. 1 (Pror. blad 1908, n°. 34) en gewijzigd bij besluiten der Staten van 25 Januari 1911, n°. 10 (Pror. blad 1911, n°. 44) en van 21 Januari 1913, n°. 12 (Pror. blad 1913, n°. 36). Het reglement werd met de wijziging opgenomen in het Provinciale blad van 1913, n°. 37.

Onder boezemwaterschappen verstaat dit reglement alle waterschappen, welke zijn geregelmenteerd met inachtneming van de bepalingen van dit reglement.

Belanghebbenden en gemeentebesturen, die de oprichting van een waterschap wettelijk achten, kunnen onder opgaaf van redenen en daartoe strekkend verzoek aan de Staten richten.

Bij dat verzoek leggen zij oer een plan en een schetsontekening van het op te richten waterschap, zoodaede een aanteekening van tenminste drie personen voor een voorloopig bestuur.

Het plan moet bevatten:

- eene omschrijving van het doel van het op te richten waterschap;
- eene aanteekening van de eigendommen, ten behoeve waarvan het zal worden opgericht;
- eene opgave van de gezamenlijke grootte van deze eigendommen;
- eene omschrijving van de werken, die aan het waterschapsgoed zullen worden onderworpen en, zoo noodig, vermelding bij welke daarvan het gehele waterschap belang heeft en bij welke meer afsteland belang hebben sommige eigendommen in het op te richten waterschap;
- eene aanduiding, welke eigendommen hebben te bestrijden de uitgaven van het waterschap en, zoo noodig, op welke van die eigendommen bijzondere verplichtingen zullen rusten, in allen gevallen naar welken maatstaf die verplichting zal worden geregeld;
- eene opgave van de eigendommen, welke veel belang hebben bij het op te richten waterschap of bij werken, die bedoeld bij letter d, doch vrijgesteld zullen worden van de verplichtingen bedoeld bij letter e.

Indien niet door belanghebbenden of gemeentebesturen de oprichting van het waterschap is verzoekt, geschiedt op verzoek van Gedeputeerde Staten de aanteekening van leden voor een voorloopig bestuur door het bestuur der gemeente, waarin het op te richten waterschap of het grootste gedeelte ervan is gelegen.

Algemeen Reglement voor de boezemwaterschappen in Friesland, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 22 Juli 1908, n°. 1 (Pror. blad 1908, n°. 105) en gewijzigd bij besluiten der Staten van 20 Juli 1909, n°. 2 (Pror. blad 1909, n°. 92) en van 18 Juli 1912, n°. 2 (Pror. blad 1912, n°. 107).

Het reglement geldt voor alle, bij het in werking treden daarvan bestaande boezemwaterschappen in Friesland, en op al de daarna in deze provincie opgericht wordende boezemwaterschappen, voor zover niet bij het besluit tot oprichting is bepaald, dat het Algemeen reglement of enkele bepalingen daarvan voor dat boezemwaterschap niet zullen gelden.

Voor elk boezemwaterschap wordt door Provinciale Staten een bijzonder reglement vastgesteld. Dit bijzonder reglement omschrijft het doel van het waterschap, de werken aan het waterschapsgoed onderworpen en de grenzen van het waterschap en regelt de onderwerpen, waaraan bij het algemeen reglement niet is voorzien of die, waarvan de regeling in dit reglement uitdrukkelijk aan de bijzondere reglementen is overgelaten.

Onder boezemwaterschappen verstaat dit reglement alle waterschappen, welke reeds geregelmenteerd met inachtneming van het Reglement nopens de oprichting van waterschappen in Friesland, dat in 1908 is vervallen en die welke zijn geregelmenteerd volgens de bepalingen van het Reglement betreffende de oprichting van boezemwaterschappen in Friesland. (Zie hierboven).

Reglement van politie op de waterstaatswerken in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland. (Provinciaal huishoudelijk reglement van politie), vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 13 November 1900, n°. 5 (Pror. blad 1901, n°. 22) en gewijzigd bij besluiten der Staten van 8 Juli 1902, n°. 11, (Pror. blad 1902, n°. 109), 15 November 1904, n°. 5 (Pror. blad 1904, n°. 115) en 25 Juli 1911, n°. 11 (Pror. blad 1911, n°. 114). Het reglement is met de wijzigingen opgenomen in het Provinciale blad van 1911, n°. 143.

Het reglement is aan toepassing op de bij de Provincie in onderhoud en beheer zijnde waterstaatswerken, die voorkomen op een door Gedeputeerde Staten daaraan opgenomen, bijgehouden en ter algemeene kennis gebrachten staal. (De hiernaar genoemde staal 4.)

Het bevat verbodsbepalingen betreffende waterstaatswerken, wegen, trekpaden en kanaalwegen; ter voorkoming van belemmering der scheepvaart of afstroeming en van verondieping van vaarten; betreffende het gebruik maken van provinciale vaarwaters; het voeren van stoomboten, motorboten en motorwagens; het varen van en doorvaarten van vaartwegen, vaartwegen, bruggen; betreffende bos- en opslagplaatsen; houthandelen; lozing van afvalstoffen en baggering in provinciale vaarwaters; bepalingen ter voorkoming en opheffing van tijdelijke stremming van de scheepvaart tengevolge van het vaststellen van vaartwegen; betreffende gezondheidsmaatregelen; verbodsbepalingen betreffende jachtwagen en bijzondere verbodsbepalingen voor het provinciaal vaarwater tusschen de Kogel en de Groote Sluis te Hartingum.

Gedeputeerde Staten kunnen in bijzondere gevallen vrijstelling of vergoeding tot afwijking verlenen aan sommige bepalingen in het Reglement.

Bij besluit der Provinciale Staten van 2 October 1911, n°. 4 (Pror. blad 1911, n°. 140) zijn herzien en op nieuw vastgesteld een vijftal staten betrekking hebbend op dit reglement.

Staat A bevat alle waterstaatswerken waarop het reglement van toepassing is, staten B, C en D het maximum der afmetingen van de schepen die van de provinciale vaarwaters gebruik maken, staat E geeft het maximum van snelheid aan dat voor de verschillende schepen is vastgesteld.

Reglement tot regeling van het toezicht der Staten op de openbare, tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud en beheer bij waterschappen, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 25 Mei 1878, n°. 13 (Pror. blad 1878, n°. 76), gewijzigd bij besluit der Staten van 9 November 1881, n°. 20 (Pror. blad 1881, n°. 134) en met die wijziging opgenomen in het Provinciale blad van 1882, n°. 32.

Door Burgemeester en Wethouders van elke gemeente worden overeenkomstig een door Gedeputeerde Staten vast te stellen model in duplo staten opgemaakt, bevattende een inwendige omschrijving van de werken, die in dit reglement zijn bedoeld, Verenigingen, overtuigingen, indijkingen, droogmakerijen en spoorwegen zijn er niet onder begrepen.

Het aanhoudend en dagelijks toezicht over het regelmatig onderhoud der in dit reglement bedoelde werken berust bij Burgemeester en Wethouders, die jaarlijks, minstens eenmaal, een schouw doen ter opening van de herstellingen, die er aan moeten worden verricht.

Verder geeft dit reglement eenige voorschriften bij het onderhoud der werken in acht te nemen.

Reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud en beheer bij de provincie, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 16 November 1904, n°. 1 (Pror. blad 1905, n°. 32).

Dit reglement bevat bepalingen ter verzekering van het onbelemmerd verkeer langs de vaarten, betreffende houthandelen, lozing van afvalstoffen, stoomboten, naderen en doorvaarten van en liggen bij sluisen en bruggen, gezondheidsmaatregelen en bepalingen betreffende het vervoer van zware vrachten over kunstwegen, het vervoer van personen en van andere stoffen dan melk en petroleum, bijzondere bepalingen voor het vervoer van melk en petroleum, voor de inrichting der melkboeren, landbouwers en landbouwen, wielrijden en rijcielpaden en betreffende rijden loopen en verkeer op bruggen.

Gedeputeerde Staten kunnen in bijzondere gevallen vrijstelling of vergoeding tot afwijking verlenen voor sommige bepalingen van dit reglement. In enkele gevallen zijn Burgemeester en Wethouders hier toe bevoegd.

Voor waterstaatswerken in beheer en onderhoud bij het Rijk zijn alleen toepasselijke de bepalingen van een zesde paragraaf.

Reglement op het verleen van bijdragen uit de provinciale fondsen voor het aanleggen of verbreed van kunstwegen in de provincie Friesland, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 24 Januari 1911, n°. 10 (Pror. blad 1911, n°. 58).

Voor het aanleggen of verbreed van kunstwegen in deze provincie door gemeenten, waterschappen of particulieren kan, wanneer het provinciaal belang daarbij betrokken is en het plan van aanleg of verbreed door Gedeputeerde Staten is goedgekeurd, een subsidie worden verleend uit de provinciale fondsen.

Het subsidie wordt verleend tot zoodanig bedrag als de Staten in verband met het provinciaal belang, billijk zullen oordeelen, het gaat echter een derde gedeelte van de kosten niet te boven.

De aanvraag kan subsidie wordt ingezonden bij de Gedeputeerde Staten onder bijvoeging van een plan, een begroefing van kosten en de, ter toelichting daarvan vereischte kaarten en tekeningen.

Op de met provinciaal subsidie aan te leggen of te verbreed wegen mag geen tot worden gegeven.

Algemeen reglement voor de zeevarende waterschappen in Friesland, bij welke het kadistraat inkomen strekt als grondslag van de onderhoudsplichtigheid en het steunrecht. (Zie blad Hartingum 3).

LEEUWARDEN.

3.

WATERSCHAPPEN EN POLDERS, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

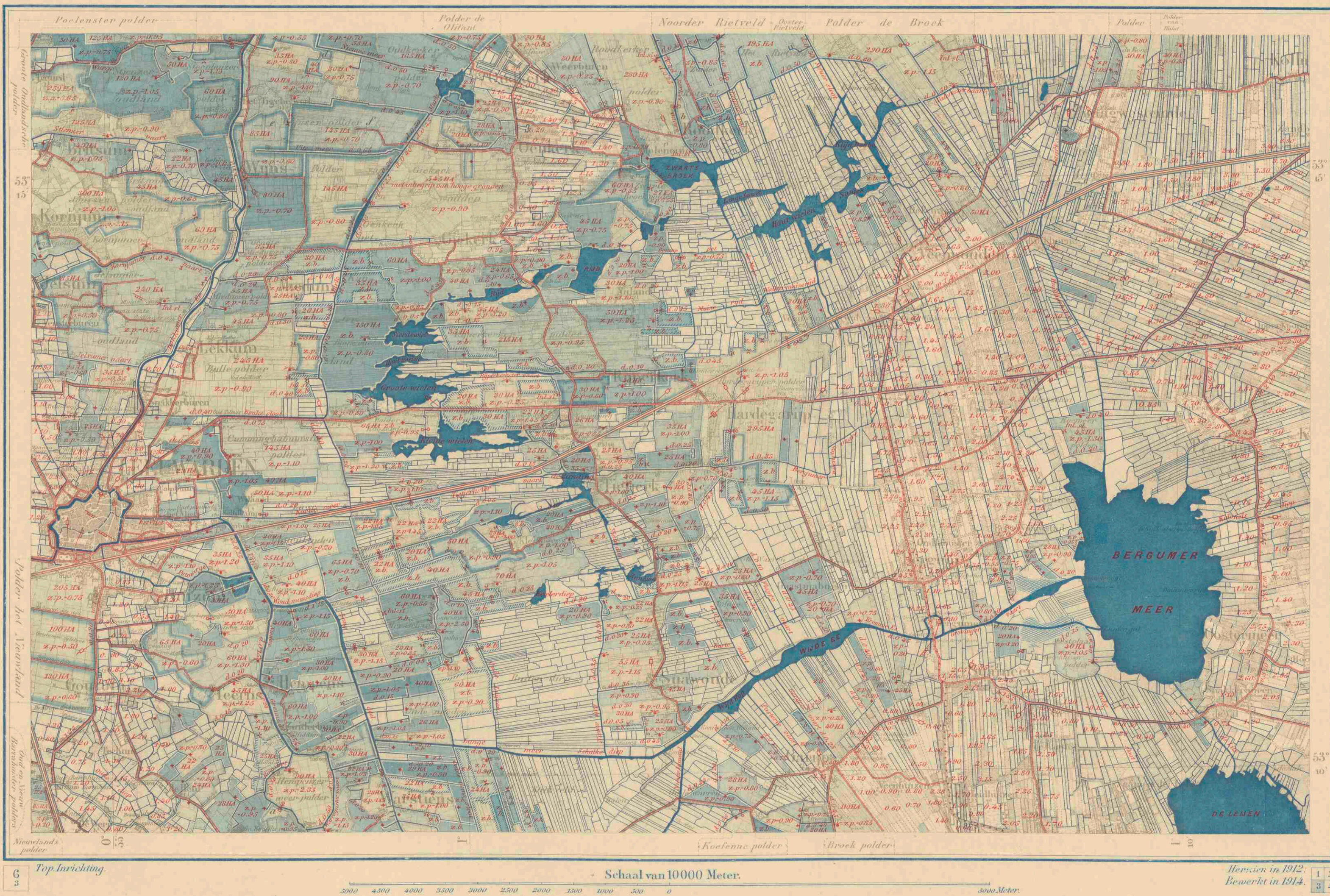
Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven de Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hun bijzonder reglement van bestuur.

Waterschap het Jelsumer Oudland. Bestaande uit een waterschapsgoed polder met een hooger deel. 1910 n°. 36

Waterschap het Huisumer- en Goutumer Nieuwland. Omdat de uit drie waterschapsgoeden bestaande polder het Nieuwland op hoog boezemland. 1912 n°. 44

Waterschap Rozendaal. Bestaande uit den waterschapsgoed polder van dien naam. 1911 n°. 123

Reglement op het verleen van bijdragen aan de zeevarende waterschappen in de provincie Friesland. (Zie blad Hartingum 3).

BOEZEMWATERSCHAPPEN.

Alle waterschappen in Friesland heeten boezemwaterschappen, behalve die, welke belast zijn met het onderhoud eener zeevering, die zeevarende waterschappen worden genoemd.

Behalve de boven de kaart onder „Administratieve Indeling“ opgegeven boezemwaterschappen, die een of meer waterschapsgoeden omvatten en die in het algemeen belast zijn met beheer en onderhoud van alle werken in den polder, zijn er nog de naderom, vier taak bestaand in het verbeteren en onderhouden van enkele land- en waterwegen of in het beoorden van den waterafvoer. Deze omvatten de verschillende kadastrale percelen, die om en nabij de betreffende werken zijn gelegen en waarvan de nummers in hunne bijzondere reglementen zijn te vinden. Het aantal en nummer van het Provinciaal blad, waarin die bijzondere reglementen zijn opgenomen zijn, voor zover zij reeds zijn vastgesteld, tusschen haakjes achter den naam van het waterschap vermeld:

Waterschap de Wijnerdijk (1910, n°. 30) onderhoudt een weg, loopende in den Polder van Giekerk en den Wijnerdijk; Waterschap de Zandpolder (1912, n°. 42) onderhoudt een weg in den Polder van Giekerk; Waterschap het Leeuwarder Oud- en Nieuwland onderhoudt vaarten en wegen in boezemland bevesten Leeuwarden; Waterschap het Nieuwland (1911, n°. 134) onderhoudt en onderhoudt een zandweg in de buiari Zijland ten noorden van Rijperkerk; Waterschap het Noorder-Buigland onderhoudt vaarten in de kadastrale gemeente Hardegarrip; Waterschap de Kleine Geestervaar onderhoudt de vaart, die loopt van het gehucht Kleine Geest naar het Oudland; Waterschap de Ruigmeene (1911, n°. 132) onderhoudt en onderhoudt een weg bevesten den weg van Saanevade naar Tietjerk; Waterschap het Suawousterveld onderhoudt waterwegen in het lage boezemland bevesten de Lange Meer; Waterschap het Stoekeveld onderhoudt waterwegen in het lage boezemland bevesten de Lange Meer en bevesten het Nieuw kanaal;

Waterschap de Henspensemerpolder. Bestaande uit den waterschapsgoed polder van dien naam. (Het polderje a, dat op deze polder loost, behoort niet tot het waterschap.) 1912 n°. 40

Waterschap de Hond. Bestaande uit den waterschapsgoed polder van dien naam, die alleen des zomers bemalen wordt. 1912 n°. 40

Waterschap de Oude Wardenster trekevaart. Bestaande uit den waterschapsgoed polder Menschar. 1912 n°. 44

Waterschap de Warren. Bestaande uit den waterschapsgoed polder van dien naam. 1912 n°. 44

Waterschap het Noord-r-Rietveld. Bestaande uit twee waterschapsgoed polders, waarvan er een gedeeltelijk op dit blad voorkomt. 1912 n°. 40

Waterschap het Zuid- en Ooster-Rietveld. Bestaande uit de twee waterschapsgoed polders, waarvan er een gedeeltelijk op dit blad voorkomt. 1912 n°. 44

Waterschap de Broek (Gemeente Dantumadeel). Bestaande uit den gedeeltelijk op dit blad voorkomende waterschapsgoed polder van dien naam met een hooger deel, dat buiten dit blad valt. 1912 n°. 40

Waterschap Reitsma Fenne. Bestaande uit het polderje c. 1911 n°. 123

De oerige polders, die op dit blad voorkomen zijn ongeregelmenteerd.

De voornaamste zijn: de Beyerpolder, die gedeeltelijk op dit blad voorkomt, de Groote Oudlandse Polder met een hooger deel, het Stienzer Oudland, de Steenhuizerpolder met twee hoogere deelen, de Jousenpolder met twee hoogere en een lager deel, de Beyerpolder met een lager deel, de Nieuwlandspolder, Polder de Olifant, Oudkerkerpolder, Wijnerpolder met drie hoogere deelen d, e en f, Polder van Giekerk en Oenkerk met twee lagere en een hooger deel en hooge gronden, Groote Midamerpolder, Midamerpolder, Bullepolder met een hooger deel, Camminghabuursterpolder, Binnenmiederpolder, Louwerpolder, Rijperkerkerpolder, Roodkerkerpolder, Zwaarte Broekpolder met een hooger deel, Polder de Roos, Hardegarripolder met een lager en een hooger deel, Polder Amerika, Koemerpolder, Eestplaatpolder en de Broekpolder (Gemeente Tietjerkstraede).

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

Wateren in open gemeenschap met Friesland's boezem zijn met een donkerblauwe kleur aangeduid.

Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loopen, hebben de tint van dien polder omgeven door een donkere bies.

In polders, die alleen des zomers bemalen worden en die 's winters bij eenigszins hooge boezemstand onder water staan; zijn in rood de letters z.b. (zomerbeemstand) geplaatst. Deze letters staan ook in poldergedeelten, die des zomers met het overige deel één waterstaatkundig geheel vormen, maar des winters, door het dichtzetten van de, de beide deelen verbindende, keersluis, zonder bemaling worden gelaten. Deze gedeelten zijn aangeduid door een blauwe arceering langs den omtrek. (Indien zij zeer klein zijn, zijn duidelijkheidshalve de letters z.b. weggelaten).

Boezemland is niet gekleurd. Op hoog boezemland zijn in rood hoogtecijfers geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Vrijzelwatermolen.
- Kleine watermolen.
- Uitwateringssluis.
- Vaste stuw.
- Grondduiker onder eene waterleiding.
- met afsluiting.
- Hoofmerk van het N.A.P.
- Secundairmerk „ „ „
- Verkenmerk „ „ „
- Peilschaal „ „ „
- Zomerpeil van polders.
- Dijkhoogte.
- Terreinhoogte.
- Hoogte van den weg.
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Stoomtrassen.
- Groote van polders in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.

FRIESLANDS BOEZEM.

De boezem loost op de Lauwerszee door de Friese sluis bij Zoutkamp en de Nieuwe zijlen bij Engwierum; op de Zuiderzee door de Roptasijl, de sluisen te Hartingum, de Makkekerijl, de Woukerkerijl, de sluis te Hinde-loopen, de Molkekerkerijl, de sluis te Stavoren, de Tuoosijl, de sluisen te Lemmer en de Schoterzijl.

Het zomerpeil van den boezem bedraagt 0.66 M. — N. A. P.; 's winters is de boezemstand gewoonlijk hoger en veel ongeveer tot 0.25 M. — N. A. P.

Er waren ongeveer 366700 H.A. op den boezem of, waarvan 19000 H.A. oningepolderde lage boezemlanden, die in den winter gewoonlijk onder water staan (zogenoemde groene landen).

De Dijkken, Nieuwezijlen, Westergest, Zwaarte, Friese sluis bij Zoutkamp, Grotte, Alseer, Schoterzijl, Bergumdam, Eernvande, Drachten, Nesserzijl, Spaltebrug, Terbanderschaus, Scharsterbrug, Vierhuizen, Schoterzijl, Lemmer, Tuoosijl, Wellebrug, Sneek, Stavoren, Molkekerum, Hinde-loopen, Woukerum, Molkekerum, Halkestein, Roptasijl, Bolswarderbrug, Leeuwarden, Leyebrug en Bertikum worden geregeld dagelijks om 12 uur de waterstanden waargenomen. Ingeval van strooming geschiedt dit aan de zesduizen op het oostelijke oever van de strooming aangev. Bovendien wordt aan de met sluisen later gedrukte plaatsen ook waargenomen des morgens om 8 uur. Deze laatste waarnemingen dienen sedert enkele jaren als basis voor het opmaken van den dagelijkschen gemiddelden stand van het boezemwater in de Provincie en tot het regelen van het openen en sluiten der uiterwateringsluizen. Dit openen en sluiten geschiedt op last van Gedeputeerde Staten.

Boezemstanden in M. ten opzichte van N.A.P. in het tijdvak 1901—1910:

Plaats van waarneming.	Gemiddelde winterstand 1 Mei—31 Oct.	Gemiddelde winterstand 1 Nov.—30 Apr.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Leeuwarden	— 0.61	— 0.20	+ 0.08, 9 Febr. 1910	— 0.57, 29 Sept. 1904
Eernvande	— 0.61	— 0.20	+ 0.16, 18 Febr. 1910	— 1.01, 23 Sept. 1904
Bergumdam	— 0.60	— 0.38	+ 0.16, 18 Febr. 1910	— 0.96, 29 Sept. 1904
Schoterzijl	— 0.63	— 0.32	+ 0.18, 8 Febr. 1910	— 1.05, 21 Sept. 1904
Zwaarte	— 0.63	— 0.33	+ 0.14, 18 Febr. 1910	— 1.01, 21 Sept. 1904
Grotte-Alseer	— 0.64	— 0.37	+ 0.11, 8 Febr. 1910	— 1.03, 21 Sept. 1904
Dijkken	— 0.30	— 0.30	+ 0.24, 21 Febr. 1910	— 0.97, 17 Aug. 1905
Bertikum	— 0.64	— 0.33	+ 0.19, 21 Febr. 1910	— 1.03, 29 Sept. 1904

VERWIJZING.

Provinciale Almanak van Friesland door N. L. Reuvecamp en N. Struiksma.

Historische jaarboeken van oud en nieuw Friesland van de vroegste gehengenis tot op den tegenwoordigen tijd, door Focke Sjoerds, in 3 deelen, 1768.

Algemeen overzicht van de provincie Friesland met betrekking tot derzelver waterstaat, uitgebracht door den Hoofdingenieur in algemeen dienst Ferrand, 21 Maart 1892, n°. 11, opgenomen in de stukken betreffende de waterstaat van de provincie Friesland, herdrukt en voor het publiek verkrijgbaar gesteld ingevolge besluit van heeren Staten van Friesland van den 19 Juli 1894, n°. 8.

Memorie over den toestand van den binnenlandschen waterstaat der provincie Friesland van den Hoofdingenieur Bolten, 1860.

Memorie over hetzelfde onderwerp, van den Inspecteur en den Hoofdingenieur van den Waterstaat C. Bruinings en P. Caland, 1870.

Rapport van den Hoofdingenieur Haijward, d. 8 Juni 1868, betreffende het onderzoek naar den hoogen stand des boezemwaters in sommige gedeelten der provincie Friesland, in verband met daartoe betreffende adressen.

Verslag der Commissie, benoemd bij Ministerieele beschikking van 18 Juni 1896, n°. 139, Afl. Waterstaat, tot het instellen van een onderzoek in zake de Indijking der Lauwerszee, in verband met eene verbeterde afstroeming van boezemwater in de Provincien Friesland en Groningen.

Lauwerszee Verslag 1904. Verslag der Commissie, benoemd bij gemeenschappelijk besluit van de Collegien van Gedeputeerde Staten van Friesland en Groningen van 7 Februari 1902 tot het instellen van een nader onderzoek in zake de Indijking der Lauwerszee in verband met eene verbeterde afstroeming van boezemwater in de Provincien Friesland en Groningen.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat. Vijfde uitgave, 1900.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat, provincie Friesland, 1906.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland, 1898.

Plaats van waarneming.	Middelbare vloed. 1 Mei—31 Oct.	Middelbare eb. 1 Nov.—30 April.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Rijperkerkerpolder	1863—1864			
Oudkerkerpolder	1865			
Polder de Olifant.	1867—1868			
Wijnerpolder	1871			
Polder Amerika	1872			
Polder van Huls.	1875			
Noorder- en Zuider Rietveld.	1878			
Polder de Broek (Gemeente Dantumadeel)	1879			
Binnenmiederpolder.	1883			
Polder de Warren	1902			
Ooster-Rietveld	1912—1913			

BIJENWATERSTANDEN IN M. ten opzichte van N.A.P.

Tienjarig tijdvak 1901—1910.

Plaats van waarneming.	Middelbare vloed. 1 Mei—31 Oct.	Middelbare eb. 1 Nov.—30 April.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Lemmer	0.12	0.16	— 0.11	— 0.13
Stavoren	0.21	0.20	— 0.28	— 0.35
Hinde-loopen	0.29	0.27	— 0.31	— 0.38
Hartingum	0.57	0.51	— 0.74	— 0.71
Roptasijl	0.64	0.58	— 0.76	— 0.70
Nieuw-Bibb	0.76	0.68	— 0.88	— 0.84
Eemkerijl	0.97	0.86	— 1.43	— 1.23
Zoutkamp	0.90	0.88	— 1.20	— 1.04

SLUIZEN.

Wijde in den dag.	Slag-drempel diepte t.o.v. N.A.P.	M.	M.
A. Schutsluis tusschen de Compagnonsvaart in Friesland boezem, twee paar puntdeuren, schutlengte 25.80 M.	4.45	— 1.11	— 2.16
boenslagdrempel.			
benedenslagdrempel.			
B. Schutsluis voor den Zuidpolder, twee paar puntdeuren, schutlengte 21 M.		— 1.98	— 2.73
boenslagdrempel.			
benedenslagdrempel.			
C. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den boezem van het Westerkwartier, twee paar puntdeuren, schutlengte 31 M., slagdrempels een hoog.	5.95	— 2.92	

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

FRIESLAND.

Reglement betrekkelijk de oprichting van boezemwaterschappen in Friesland. (1917, n°. 110).

Algemeen reglement voor de boezemwaterschappen in Friesland. (1908, n°. 105, 1909, n°. 92, 1912, n°. 107).

Reglement van politie op de waterstaatswerken in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland (Provinciaal huishoudelijk reglement van politie.) (1916, n°. 145).

Reglement tot regeling van het toezicht der Staten op de openbare, tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud of beheer bij het Rijk, de Provincie of bij waterschappen. (1878, n°. 76; 1881, n°. 134; 1882, n°. 93).

Reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland niet in onderhoud en beheer bij de provincie. (1905, n°. 92).

Reglement op het verleen van bijdragen uit de provinciale fondsen voor het aanleggen of verbreed van kunstwegen in de provincie Friesland. (1911, n°. 58; 1917, n°. 116).

Algemeen reglement voor de zeeverende waterschappen in Friesland, bij welke het kadastrale inkomen strekt als grondslag van de onderhouds-plichtigheid en het stemrecht. (1910, n°. 79; 1918, n°. 45).

Reglement op het verleen van bijdragen aan de zeeverende waterschappen in de provincie Friesland. (1913, n°. 78).

Reglement op de lage verveningen buiten de Veenpolders in de provincie Friesland. (1905, n°. 76).

Verordening tot voorziening in sommige waterstaatsbelangen. (1910, n°. 75).

Verordening op het subsidiëren of verbeteren van vaarwaters of stroomkanalen niet bij de provincie in onderhoud en beheer. (1874, n°. 82).

GRONINGEN.

Algemeen reglement voor de waterschappen in de provincie Groningen. (1913, n°. 79; 1915, n°. 46).

Reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen. (1908, n°. 72; 1910, n°. 22 en 85; 1916, n°. 32).

Reglement regende het toezicht op kanalen, watergangen en waterstaatswerken in de provincie Groningen. (1912, n°. 37; 1914, n°. 58; 1916, n°. 49).

Politie-reglement op de rivieren, kanalen, havens en daarbij behorende werken in de provincie Groningen. (1914, n°. 68).

Reglement op de verveningen en ontgrondingen in de provincie Groningen. (1903, n°. 7; 1915, n°. 45).

Verordening houdende voorziening tegen benadeeling van dijken. (1903, n°. 31).

WATERSCHAPPEN.

FRIESLAND.

Boezemwaterschappen.

De waterschappen in Friesland heeten boezemwaterschappen, uitgenomen die, welke belast zijn met het onderhoud ener zeeveering, die zeeverende waterschappen worden genoemd.

Behalve de boezem van de kaart onder "Administratieve Indeling" opgegeven boezemwaterschappen, die een of meer waterstaatkundige polders omvatten en die in het algemeen belast zijn met het beheer en het onderhoud van alle werken in den polder, zijn er nog de volgende, wier taak bestaat in het verbeteren en onderhouden van enkele land- en vaarwegen of in het bevoornden van den waterafvoer. Deze omvatten de verschillende kadastrale percelen, die om en nabij de betreffende werken zijn gelegen en waaraan de nummers in hune bijzondere reglementen zijn te vinden. Het jaartal en nummer van het Provinciale blad, waarin die bijzondere reglementen zijn opgenomen, zijn tusschen haakjes achter den naam van het waterschap vermeld.

Waterschap de Zwadde (westelijk deel), (1914, n°. 29; 1916, n°. 118), onderhoudt het westelijk deel van de Zwadde, namelijk van af den weg genaamd de Dammede tot de Kuilhornstercaart, en eenige daarover gelegen losse bruggen (barten). Het gebied van het waterschap komt gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voor ten noorden van Twijzel; Waterschap de Zwadde (oostelijk deel), (1911, n°. 126), onderhoudt het oostelijk deel van de Zwadde, de Zwaaddestoot en eenige andere vaarwegen en pompen (houten kokers), duikers en dammen, voorkomende in boezemlanden ten noorden van Buitenpost; Waterschap de Zandsloot (1914, n°. 91), onderhoudt de Zandsloot, de Miedsloot, de vee loopende van Twijzel tot den Ouden dijk bij Monnikestille en eenige vaarwegen, pompen, duikers, dammen en barten en boezemlanden tusschen Twijzel en Monnikestille; Waterschap Oostermeer (1916, n°. 38), onderhoudt de Langeaan, de Langgeestlaan en een deel van den Boschweg. Het gebied van het waterschap komt bij het gehucht Westerland gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voor; Waterschap het Witveen (1913, n°. 115), onderhoudt de Witvenstervaart, de Kalktegersterijk, de Monnikereppelweg, de Achtmeeg, de Biltlaan, de Groeneweg, en gedeelte van den Boschweg, en gedeelte van de Schapenlaan en pompen (houten kokers), duikers, dammen, stalten (kleine aanlegplaatsen) en barten voorkomende in boezemlanden in den zuidwestelijken hoek van dit blad; Waterschap Drogheham (1917, n°. 57), onderhoudt een deel van de Schapenlaan en eenige vaarwegen en duikers in boezemland ten zuiden van het Caspar Roblesdijp van af den Boschweg tot de Nieuwe Vaart. Bovendien verleent het waterschap een bijdrage aan de gemeente Aankteposten voor het verharven van den Kleine veevolder Drogheham; Waterschap Surhuisterveen (1913, n°. 47), onderhoudt de Nieuwe of Compagnonsvaart, loopende van het Caspar Roblesdijp tot de roeburg genaamd de Dikken Draai te Surhuisterveen, de Baukewijk, het Duarsdijp, het Opgavandijp, de Halbeijk, de Kosterlorenwijk, de Pieter Binneswijk, de Meergrappel, de Neeltjeswijk, de vaarweg loopende langs den veevolder Roodeschuur tot het gehucht de Jirde, de schutsluis A met sluiswachterswoning en pompen, duikers enz. in boezemland ten zuiden van Surhuisterveen; Waterschap de Oudevaart (1912, n°. 98), onderhoudt de Oude Vaart van af de Nieuwe Vaart bij Surhuisterveen tot

WATERSCHAPPEN EN POLDERS, WELKE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeling.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven de Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hune bijzondere reglementen en de wijzigingen in die reglementen.

FRIESLAND.

Waterschap Lutfewoude. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder, die gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomt met twee hogere delen, waarvan er een niet en een gedeeltelijk op dit blad voorkomt. 1916, n°. 117
Waterschap Buitenpost. 1914, n°. 31
Waterschap Rohel. 1914, n°. 32
Waterschap De IJermieden. 1911, n°. 47
Waterschap Klein Stroobos. 1911, n°. 51
Waterschap Stroobos. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder met een hoger deel. De Lauwerspolder en een deel van den Van den Veenpolder, beide in Groningen gelegen, loopen op den polder Stroobos. 1913, n°. 94

De polder a, met een hooger deel, de Noordpolder, de polders b en c en de polderjes bevesten Surhuisterveen zijn ongereguleerde.

GRONINGEN.

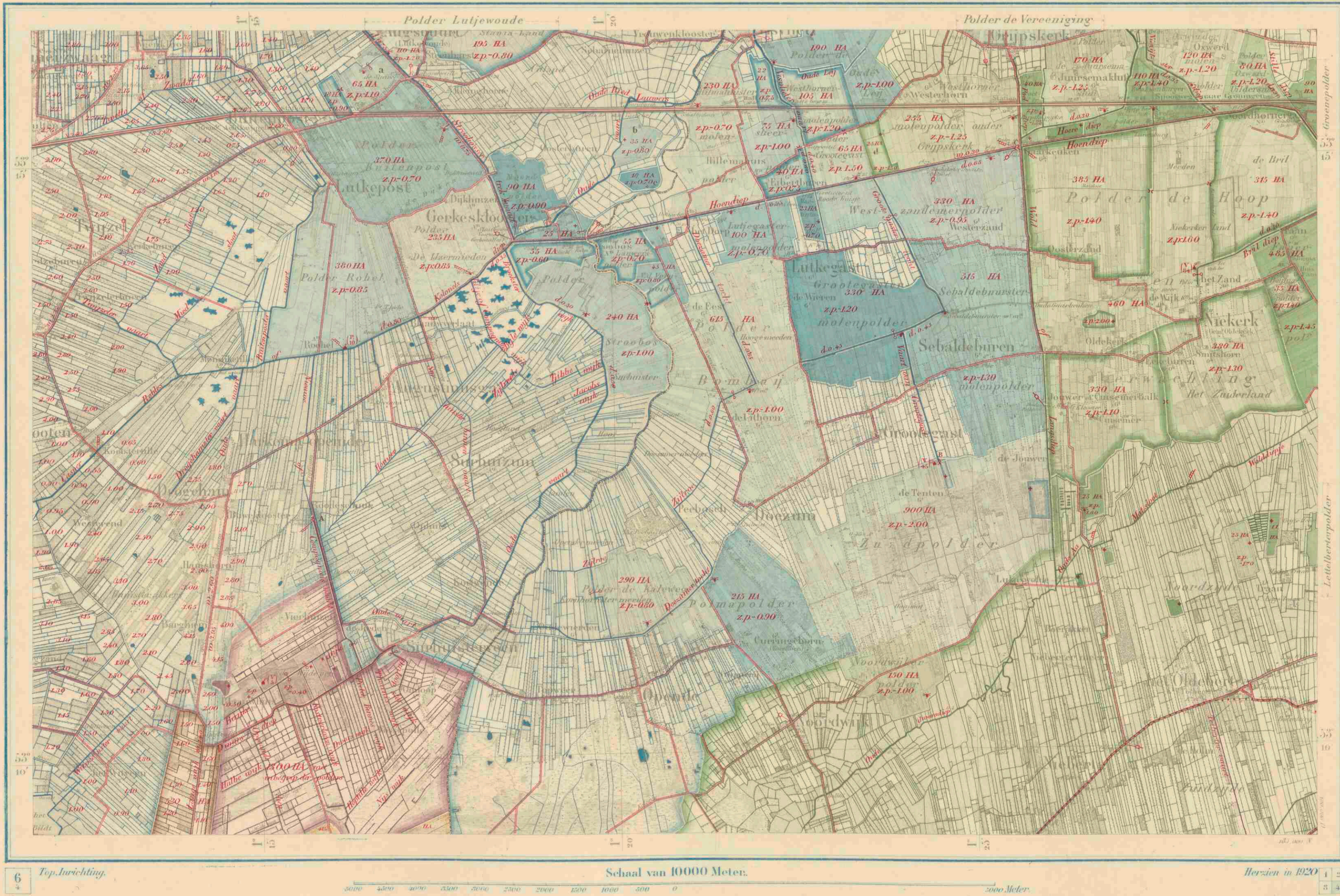
Waterschappen loozende op Friesland's boezem:

Waterschap de Vereniging. Komt voor een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voor. 1905, n°. 51; 1907, n°. 59

LEEWARDEN.

4.

Waterschap de Oude Leij. 1871, n°. 104 en 112; 1876, n°. 49
Waterschap Hilmahustermolenpolder. 1908, n°. 109 en 118
Waterschap Besheerpolder. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder met twee hogere delen. 1871, n°. 109
Waterschap Westhornermolenpolder onder Grootegeest. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder met een hooger deel. 1768, n°. 110
Waterschap de Lauwers. Waert af op de in Friesland gelegen polder Stroobos. 1884, n°. 50
Waterschap Bombay. 1878, n°. 32
Waterschap de Kalcweg. Bestaat uit een deel van een waterstaatkundigen polder. 1916, n°. 16
Waterschap Polnapolder. Bestaat uit twee waterstaatkundige delen. 1918, n°. 55
Waterschap Zuidpolder. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder met twee lagere delen. 1881, n°. 43; 1904, n°. 50
Waterschap Lutfegastermolenpolder. 1917, n°. 59
Waterschap Martinuspolder. 1886, n°. 61
Waterschap Westzandemerpolder. 1870, n°. 112; 1886, n°. 7
Waterschap Grootegeestermolenpolder. 1874, n°. 75
Waterschap Sebaldeburstermolenpolder. 1870, n°. 87; 1886, n°. 6; 1889, n°. 35

Top. Inrichting.

Schaal van 10000 Meters.

Herzien in 1920

6

4

10

20

30

40

50

60

70

80

90

100

110

120

130

140

150

160

170

180

190

200

210

220

230

240

250

260

270

280

290

300

310

320

330

340

350

360

370

380

390

400

410

420

430

440

450

460

470

480

490

500

510

520

530

540

550

560

570

580

590

600

610

620

630

640

650

660

670

680

690

700

710

720

730

740

750

760

770

780

790

800

810

820

830

840

850

860

870

880

890

900

910

920

930

940

950

960

970

980

990

1000

1010

1020

1030

1040

1050

1060

1070

1080

1090

1100

1110

1120

1130

1140

1150

1160

1170

1180

1190

1200

1210

1220

1230

1240

1250

1260

1270

1280

1290

1300

1310

1320

1330

1340

1350

1360

1370

1380

1390

1400

1410

1420

1430

1440

1450

1460

1470

1480

1490

1500

1510

1520

1530

1540

1550

1560

1570

1580

1590

1600

1610

1620

1630

1640

1650

1660

1670

1680

1690

1700

1710

1720

1730

1740

1750

1760

1770

1780

1790

1800

1810

1820

1830

1840

1850

1860

1870

1880

1890

19

HELDER.

1.

POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Noordholland.

Eiland Texel.

Op dit eiland bevinden zich de geheel op zich zelf staande polders:

Polder de Eendragt.

Polder Eijerland.

Polder het Noorden.

Polder Waal en Burg.

Polder Burger Nieuwland.

De dertig gemeenschappelijke polders op Texel.

ZEEWERING.

Aan de westzijde.

De duinketen die zich ten noorden, westen en zuiden van het eiland Texel uitstrekt, en door de provincie noord beheerd en onderhouden. Ten noordoosten gaat deze duinketen over in den dijk van den polder de Valharding, ten zuidoosten in den dijk van den polder het Horntje. Op het strand zijn op afstanden van 1000 M. strandpalen geplaatst, waaraan sedert het jaar 1850 het strand jaarlijks gemeten wordt. De meting geldt zoolvel den voet van het duin als de hoog- en laagwaterlijnen. De uitkomsten worden geregeld in daartoe bestemde registers bijgeschreven.

Aan de oostzijde.

De zeedijk van den polder Eijerland, strekkende van de aansluiting aan den dijk van den polder de Valharding, tot de noordelijke aansluiting aan den dijk van den polder de Eendragt.

De zeedijk van den polder de Eendragt ter weerszijden aansluitende aan den dijk van den polder Eijerland.

De zeedijk van den polder de Eendragt tot de aansluiting aan den zeedijk van den polder het Noorden.

De zeedijk van den polder het Noorden en die van de dertig gemeenschappelijke polders op Texel strekkende tot aan den zeedijk van den Prins-Hendrikpolder.

POLDERS, ENZ.

Polders.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand geteekend. De administratieve indeeling is boven de kaart omschreven.

De dertig gemeenschappelijke polders op Texel.

Het oude eiland Texel bestond uit 28 polders. Na de doorbraak van den Griedijk in 1825, is de Gric, vroeger een afzonderlijke polder, daarbij gevoegd en in 1875 de polder het Noorden. Deze heeft een eigen waterstand; de andere polders liggen waterstaatkundig gemeen.

Het reglement voor het bestuur van dat waterschap is geregeld in 1856 (Prov. blad n°. 4) en laatst gewijzigd in 1904 (Prov. blad n°. 40).

BEDIJINGEN.

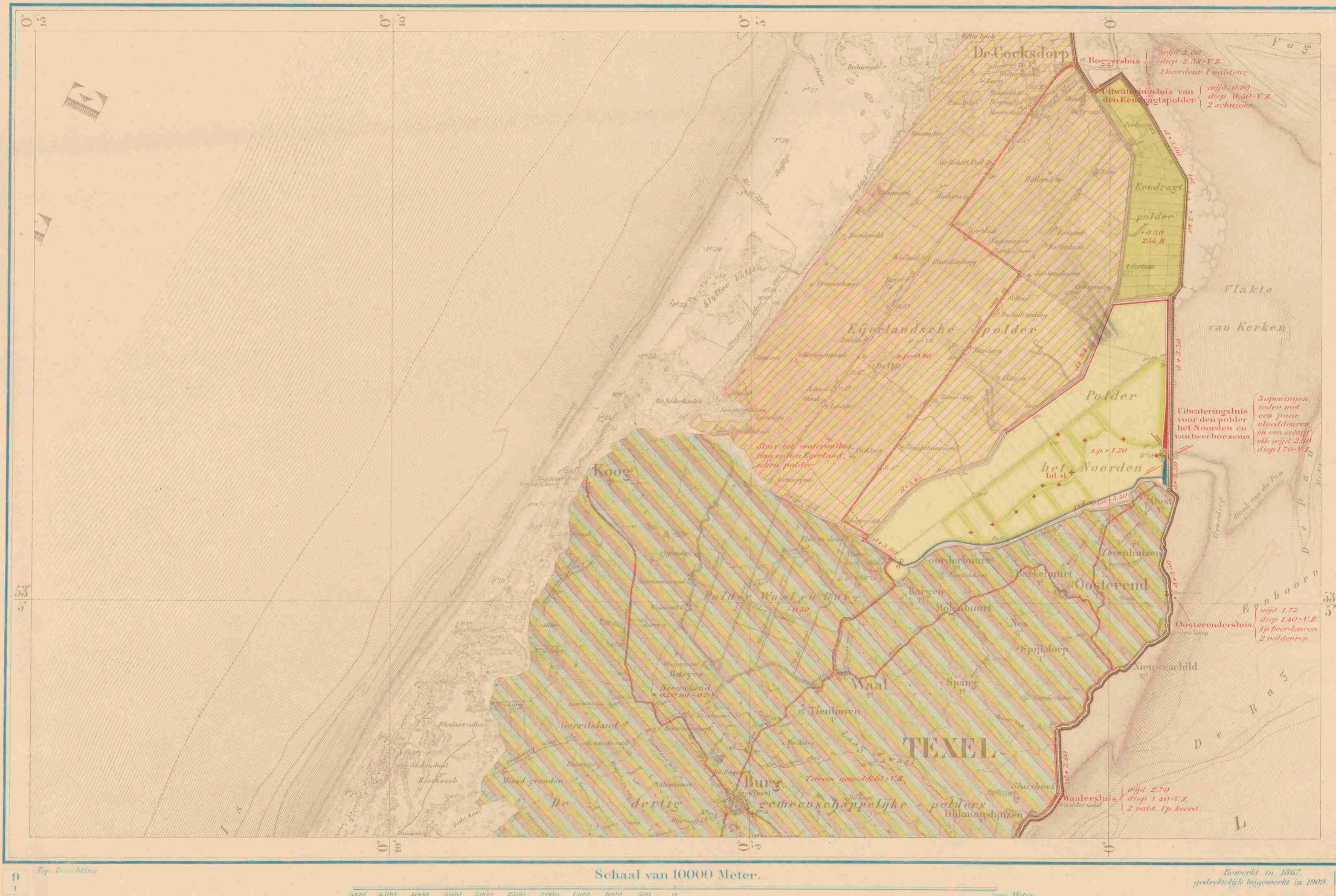
Waal en Burg is bedijkt krachtens oetroot van 14 Maart 1612, verleend door de Staten van Holland en Westfriesland, nadat deze landen, vroeger bedijkt geweest zijnde, door de zee in 1532 weder overvloedigd waren.

Het Eijerland. In 1629 en 1630 is door de Staten van Holland en Westfriesland een dijk gelagd ter vereeniging van het eiland Texel met het ten noordoosten gelegen eilandje Eijerland. Aan de westzijde is het strand breder geworden en zijn er duinen aangestoven, terwijl zich aan de oostzijde schorgronden gevormd hebben.

Deze schorgronden zijn 21 Februari 1835 door het Bestuur der Domeinen overgedragen aan P. Langereld Kz. e.s. onder voorwaarde dat de koopers de gronden zouden bedijken. In 1835 is die bedijking geschied, terwijl de verkaveling 28 December 1840 heeft plaats gehad.

Polder de Eendragt. In 1846 zijn eenige schorgronden, liggende ten oosten van den polder Eijerland, bedijkt.

Polder het Noorden. De schorgronden, die dezen polder vormden, zijn in 1875 bedijkt.

TOELICHTING.

De polders op de kaart hebben de kleur van den boezem, waarop zij uitwateren, in verschillende tinten. Bij uitwatering op meer dan één boezem is de kleur dienovereenkomstig gestreept.

Hooge gronden, boezem- en vlietlanden zijn niet gekleurd.

Rechtstreeks op zee uitwaterende voorboezems van molens, hebben de kleur, die gedacht kan worden aan de zee en rivieren als algemeen boezem te zijn gegeven.

Molensluissjes en inlaatduikers zijn niet in het rood aangegeven, uitgezonderd die in een zeeuwering zijn gelegen.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Vijzelwatermolens.
- Kleine watermolens.
- Grondduiker onder eene waterleiding.
- Pelsschaal.
- Uitwateringssluiss (U. sl.)
- Zomerpeil van polders.
- Dijkhoogte.
- Hoogtecijfers zonder voorafgaande letter zijn terreinshoogten.
- Straat, grind-, schulpwegen, enz.
- Zeedijk met kunstmatige verdediging.

De grootte der polders is gegeven in Hectaren, volgens meting op de kaart. Getallen, met het teeken + of - er voor geplaatst, geven hoogten aan in meters boven of beneden volzee (v. z.).

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op zee uitwaterende voorboezems en polders. (Veronderstelde kleur van de zee).

Boezem van het waterschap de 30 vereenigde polders op Texel en van de polders de Kuil, Hoorder Nieuwland en het Horntje.

Deze boezem is gegraven bij de bedijking van den Prins-Hendrikpolder en loost door de zuidelijke opening van de sluis, gelegen in den zeedijk van dien polder.

Boezem van het waterschap de 30 vereenigde polders op Texel.

Boezem van den Eijerlandschen polder.

Deze beide boezems zijn gegraven bij de bedijking van den polder het Noorden.

De eerste loost door de zuidelijke- de tweede door de noordelijke opening van de uitwateringssluiss van dien polder, terwijl deze zelf door de middelste opening der sluis afcateri.

VERWIJZING.

Uitvoerige opgaven omtrent het beheer der polders, enz. en in het algemeen omtrent waterstaatsaangelegenheden worden gevonden in het werk: De zeeuweringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries, Az. Haarlem, Johannes Enschedé en Zonen 1864.

VII B.a. 795
(ed. 2; bl. 9-1)

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

afd. west
Lade no. 3

SLUIZEN.

Wijdtte
in
den dag.
M.

Slag-
drempe-
l diepte ten
opzichte
van N.A.P.
M.

A. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den boezem
in het waterschap De Sneeker Oudvaart, twee paar deuren,
schutlengte 26,— M., de slagdrempels zijn even hoog . . . 4.50 — 2.40

B. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den boezem
in het waterschap De Sneeker Oudvaart, twee paar deuren,
schutlengte 26,— M., de slagdrempels zijn even hoog . . . 4.50 — 2.40

C. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en de Nijlander-
opvaart in het waterschap Nijland c.a. twee paar deuren,
schutlengte 20,— M.; de slagdrempels zijn even hoog . . . 4.50 — 1.80

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzi-
gingen daarin zijn opgenomen.

Reglement, betrekkelijk de oprichting van boezemwaterschappen in
Friesland (1917, n°. 110).

Algemeen reglement voor de boezemwaterschappen in Friesland (1921, n°. 63)

Reglement van politie op de waterstaatswerken in onderhoud en beheer
bij de provincie Friesland (Provinciaal huishoudelijk reglement van politie)
(1911, n°. 143; 1913, n°. 94; 1914, n°. 70; 1916 n°. 39, 107, 141 en
1917, n°. 98).

Reglement tot regeling van het toezicht der Staten op de openbare, tot
den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland,
niet in onderhoud of beheer bij het Rijk, de Provincie of bij Waterschappen
(1882, n°. 33 en 1905, n°. 33).

Reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde
waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud en beheer bij de Pro-
vincie (1905, n°. 32 en 1908, n°. 14).

Reglement op het verleen van bijdragen uit de provinciale fondsen
voor het aanleggen of verbreden van kunstwegen in de provincie Friesland
(1911, n°. 58 en 1917, n°. 116).

Algemeen Reglement voor de zeeverende waterschappen in Friesland,
bij welke het kadastrale inkomen strekt als grondslag van de onderhoud-
plichtigheid en het stemrecht (1910, n°. 79; 1918, n°. 45 en 1921, n°. 87).

Reglement op het verleen van bijdragen aan de zeeverende water-
schappen in de provincie Friesland (1913, n°. 78).

Reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders in de provincie
Friesland (1905, n°. 76 en 1921, n°. 68).

Verordening tot voorziening in sommige waterstaatsbelangen (1910, n°. 75).

Verordening op het subsidieeren van het verbeteren van vaarwaters of
stroomkanalen niet bij de provincie in onderhoud en beheer (1874, n°. 82).

WATERSCHAPPEN.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven jaartal en nummer
van de Provinciale bladen, waarin hune reglementen en de wijzigingen
daarin zijn opgenomen.

Boezemwaterschappen.

De waterschappen in Friesland heeten boezemwaterschappen uitgenomen,
die welke belast zijn met het onderhoud eener zeevering, die zeeverende
waterschappen worden genoemd.

Behalve de boven de kaart onder „Administratieve indeeling“ opgegeven
boezemwaterschappen, die een of meer waterstaatkundige polders omvatten
en die in het algemeen belast zijn met het beheer en het onderhoud van alle
werken in den polder, zijn er nog boezemwaterschappen, wier taak bestaat
in het verbeteren en onderhouden van enkele land- en waterwegen of in het
bevoornden van den waterafvoer. Deze omvatten de verschillende kadastrale
perceelen, die om en nabij de betreffende werken zijn gelegen en waarvan de
nummers in lanne bijzondere reglementen zijn te vinden.

Waterschap De Loop (1919, n°. 121) onderhoudt het vaarwater De Loop,
dat voor een deel aan den noordwestelijken hoek van het blad voorkomt,
en de Doodendansvaart voorkomende op blad Hartingen 3; Waterschap
Waekensers Reed (1919, n°. 127, en 1923, n°. 88) verhardt en onderhoudt de
Waekenserreed, loopende van den weg van Spannum naar Winsum tot de
brug over de vaart van Bolsward naar Leenwarden, nabij het gehucht
Waekens; Waterschap De Nieuwlandsweg (1911, n°. 136, en 1922, n°. 138)
verhardt en onderhoudt den Nieuwlandsweg, loopende van den kunstweg
Weidum—Oosterwierum in oostelijke en zuidelijke richting met zijtakken;
Waterschap De Weiwijske (1914, n°. 100) verhardt en onderhoudt den weg,
loopende van den rijksstraatweg onder Wijngaard, voorkomende op blad
Heerenveen 1, tot de boerderij De Groote Weiwijske, en de zijtakken van dien
weg naar de boerderijen De Kleine Weiwijske en De Lape; Waterschap De
Oosthemmerweg (1919, n°. 124) onderhoudt den Oosthemmerweg met zijtak,
die gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomen; Water-
schap Zuidelijk Wonseradeel (1915, n°. 84; 1917, n°. 64 en 1919, n°. 39)
draagt voor 40%, bij in de kosten van aanleg en onderhoud van eenige
wegen in de gemeenten Wonseradeel en Workum.

POLDERS OF WATERSCHAPPEN, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIIK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven de Provinciale bladen,
waarin zijn opgenomen hune bijzondere reglementen en de wijzigingen daarin.

Waterschap Ludinga bestaat uit twee waterstaatkundige 1918, n°. 116;
polders, waarvan een voor een zeer klein deel aan den noord- 1915, n°. 78;
westelijken hoek van dit blad voorkomt. 1919, n°. 34 en 1923, n°. 31.

Waterschap De Achumer Noorderpolder bestaat 1918, n°. 109;
uit een waterstaatkundigen polder en boezemland. Dit laatste 1916, n°. 113
komt niet op dit blad voor. en 1922, n°. 59.

Waterschap De Zuiderpolder bij Franeker bestaat 1919, n°. 117
uit een waterstaatkundigen polder, die gedeeltelijk aan den en 1922, n°. 392.
noordelijken rand van het blad voorkomt.

Waterschap De Arumer, Achumer en Kruis- 1914, n°. 88;
verderpolders bestaat uit een waterstaatkundigen polder, 1921, n°. 32 en
die gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomt. 1923, n°. 143.

Waterschap De Arumerpolder bestaat uit een water- 1914, n°. 89;
staatkundigen polder, die gedeeltelijk aan den westelijken rand 1930, n°. 101 en
van het blad voorkomt. 1923, n°. 100.

Waterschap Ruigellothum bestaat uit twee watersta- 1918, n°. 131 en
kundige polders, die door één molen worden bemalen. 1922, n°. 28.

Waterschap De Arumermedpolder bestaat uit een 1914, n°. 95 en
waterstaatkundigen polder. 1923, n°. 101.

Waterschap Waaxens c.a. bestaat uit twee watersta- 1914, n°. 42;
kundige polders, die door één molen worden bemalen. 1923, n°. 103 en 1922, n°. 57.

Waterschap Ezmorra c.a. bestaat uit twee watersta- 1913, n°. 100 en
kundige polders, die gedeeltelijk aan den westelijken en zuid- 1919, n°. 114.
lijken rand van het blad voorkomen.

Waterschap Schercolder en Morrahemmen. Van 1894, n°. 21 en
dit waterschap komen twee deelen aan den zuidelijken rand 1903, n°. 134.
van dit blad voor.

SNEEK.

2.

Waterschap Nijland c.a. bestaat uit den watersta- 1923, n°. 75.
atkundige polder 1 met een hooger deel, 2, 3 met een hooger en
een lager deel, de polderdij 4 en 5 ieder met een klein water-
molentje, 6 en 7 met het hoogste deel 8, die door den molen
van polder 3 worden bemalen.

Waterschap Scharnegoutum bestaat uit vier water- 1921, n°. 31 en
staatkundige polders 1923, n°. 115.

Waterschap De Sneeker Oudvaart bestaat uit vijf water- 1916, n°. 127;
staatkundige polders en boezemland. 1919, n°. 196; 1921, n°. 49 en 1922, n°. 32.

Waterschap Henshuizen komt voor een zeer klein deel 1918, n°. 129.
aan den zuidwestelijken hoek van het blad voor.

Waterschap De Oostervierumer Oudvaart bestaat 1918, n°. 185;
uit den waterstaatkundigen polder 9, de waterstaatkundige 1918, n°. 106;
polders 10 en 11, 12 en 13, 14 en 15, die twee aan twee door
een molen bemalen worden, polder 16 met een hooger en een 1923, n°. 22.
lager deel, polder 17 en boezemland bezuiden Bezum.

Waterschap De Wammerterpolder bestaat uit twee 1918, n°. 132;
waterstaatkundige polders, die door één molen worden be- 1923, n°. 176.
malen.

Waterschap Hylgaard bestaat uit drie waterstaatkun- 1923, n°. 18.
dige polders 18, 19 en 20 en boezemland, waarvan een deel
ten oosten van Beers op dit blad voorkomt.

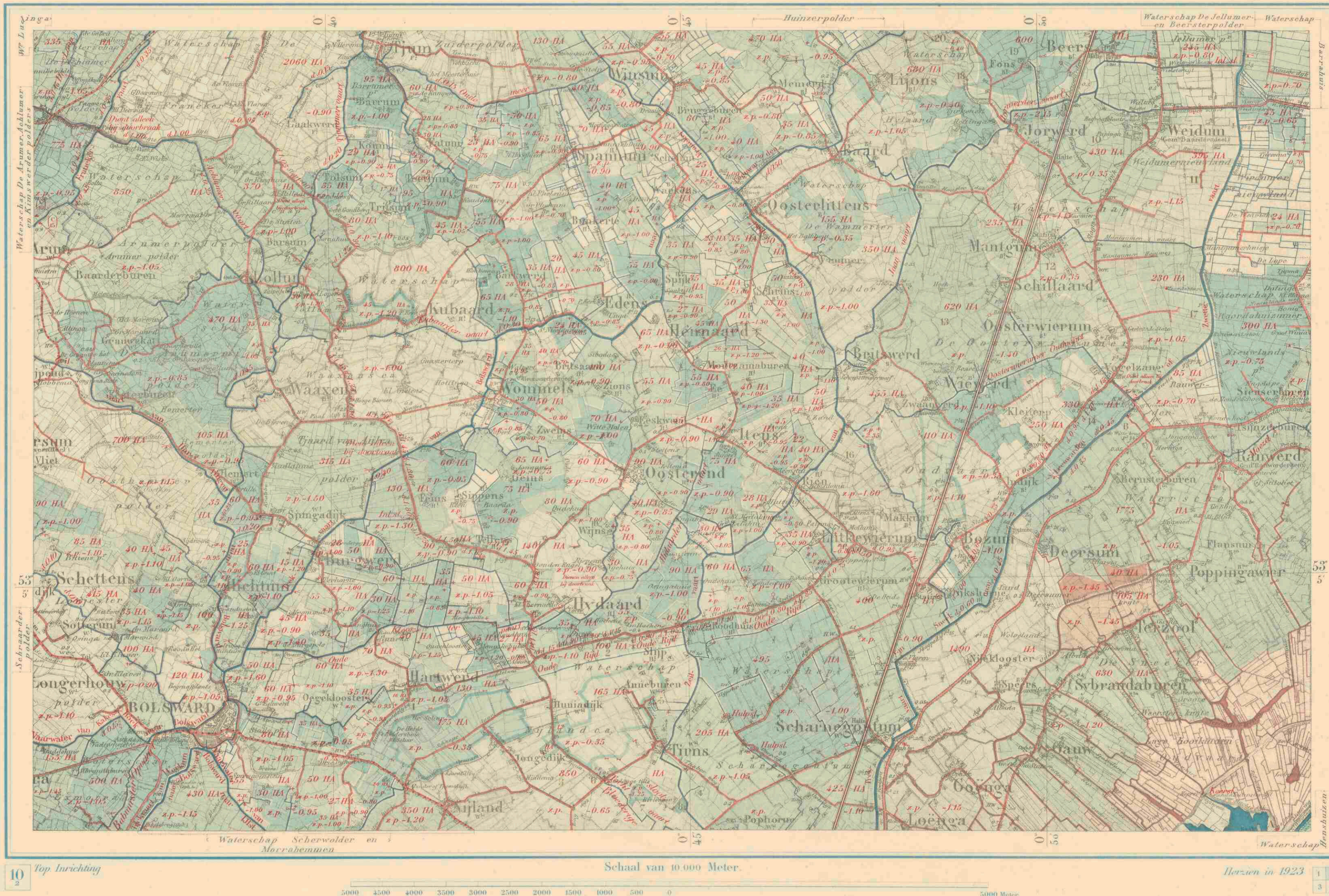
Waterschap Barrahuis bestaat uit vijf waterstaatkundige 1923, n°. 108.
polders en boezemland. Van deze polders komen er drie niet en
twee gedeeltelijk aan den noordwestelijken hoek van het blad voor.

Waterschap De Jellumer en Beersterpolder bestaat 1918, n°. 34 en
uit een waterstaatkundigen polder, die gedeeltelijk aan den 1922, n°. 123.
noordelijken rand van het blad voorkomt.

Waterschap De Roordahuizumer Nieuwlands- 1917, n°. 113.
polder bestaat uit een waterstaatkundigen polder.

Het Algemeen Reglement voor de boezemwaterschappen in Friesland is niet van
toepassing op de hierboven genoemde waterschappen de Sneeker Oudvaart en de
Oostervierumer Oudvaart.

De op dit blad voorkomende polders zijn ongeregelende. De voornaamste zijn:
Barrahuispolder, Huiserpolder, Oosthemmerpolder, Hemerpolder, Tjaard van
Aijtpolder, Loijsterpolder en Bittelpolder, welke laatste twee gedeeltelijk aan
den westelijken rand van het blad voorkomen.

SLUIZEN.		Wijde in den dag M.	Slag-drempel diepte ten opzichte van N.A.P. M.
A. Schut- en uitwateringsluis voor Friesland's boezem, twee paar vloed- en één paar ebdeuren, schuifengte 36.12 M.			
		7.45	
	binnenslagdrempel		—2.31
	buitenslagdrempel		—2.49
B. Schut- en uitwateringsluis voor Friesland's boezem, twee paar vloed- en één paar ebdeuren, schuifengte 30.60 M.; de slagdrempels zijn een hoog.			
		4.78	—1.76
Bij een buitewaterstand van 0.60 M. boven den boezemstand worden met deze sluisen niet gesluisd.			

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Reglement, betreffende de oprichting van boezemwaterschappen in Friesland (1917, n°. 110).

Algemeen Reglement voor de boezemwaterschappen in Friesland (1921, n°. 69).

Reglement van politie op de waterstaatswerken in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland (Provinciaal huishoudelijk reglement van politie) (1911, n°. 143; 1913, n°. 94; 1914, n°. 70; 1916, n°s. 39, 107, 141 en 1917, n°. 98).

Reglement tot regeling van het toezicht der Staten op de openbare, tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud of beheer bij het Rijk, de Provincie of bij Waterschappen (1883, n°. 32 en 1905, n°. 33).

Reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud en beheer bij de Provincie (1905, n°. 32 en 1908, n°. 14).

Reglement op het verleen van bijdragen uit de provinciale fondsen voor het aanleggen of verbreden van kunstwegen in de provincie Friesland (1911, n°. 58 en 1917, n°. 116).

Algemeen Reglement voor de zeeverende waterschappen in Friesland, bij welke het kadastrale inkomen strekt als grondslag van de onderhoudplichtigheid en het stemrecht (1910, n°. 79; 1918, n°. 45 en 1921, n°. 87).

Reglement op het verleen van bijdragen aan de zeeverende waterschappen in de provincie Friesland (1913, n°. 78).

Reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders in de provincie Friesland (1905, n°. 76 en 1921, n°. 68).

Verordening tot voorziening in sommige waterstaatsbelangen (1910, n°. 75).

Verordening op het subsidiëren van het verbeteren van vaarwaters of stroomkanalen niet bij de provincie in onderhoud en beheer (1874, n°. 82).

Verordening betreffende het bouwen enz. op de zeeeringen (1911, n°. 163).

Verordening tegen beschadiging der slaperdijken (1901, n°. 9).

WATERSCHAPPEN.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven jaartal en nummer van de Provinciale bladen, waarin hunne reglementen en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Boezemwaterschappen.

De waterschappen in Friesland heeten boezemwaterschappen, uitgenomen die, welke belast zijn met het onderhoud eener zeeveering, die zeeverende waterschappen worden genoemd.

Behalve de boven de kaart onder „Administratieve inderling“ opgegeven boezemwaterschappen, die een of meer waterstaatkundige polders omvatten en die in het algemeen belast zijn met het beheer en het onderhoud van alle werken in den polder, zijn er nog boezemwaterschappen, wier taak bestaat in het verbeteren en onderhouden van enkele land- en waterwegen of in het bevorderen van den waterafvoer. Deze omvatten de verschillende kadastrale percelen, die om en nabij de betreffende werken zijn gelegen en waarvan de nummers in hunne bijzondere reglementen zijn te vinden. Van deze laatste waterschappen komen op dit blad voor:

Waterschap Zuidelijk Wonsradeel (1915, n°. 84; 1917, n°. 64 en 1919, n°. 39) draagt voor 40% bij in de kosten van aanleg en onderhoud van eenige wegen in de gemeenten Wonsradeel en Workum; Waterschap De Waarborg (1917, n°. 62) onderhoudt de boezemwaterkeerende werken en binnewaterkeeringen in de waterschappen Kooihuizen, Makkumer- en Parregastermeerpolders, Ritsburen, Gaast-Ferwoude en Falingabuurster- en Aaltjemeerpolders en de vaarten de Indijk en Gaaster-Oudevaart. Het algemeen reglement op de boezemwaterschappen is op dit waterschap niet van toepassing.

Zeeverende Waterschappen.

Waterschap Wonsradeels Zuiderzeedijken (1893, n°. 110; 1898, n°. 96; 1901, n°. 87; 1909, n°. 117; 1915, n°. 21; 1918, n°. 50; 1920, n°. 52 en 1921, n°. 87) omvat een deel van de kadastrale gemeente Makkum, de kadastrale gemeenten Witmarsum en Arum, alle deel uitmakende van de burgerlijke gemeente Wonsradeel en strekt zich behalve op dit blad uit op de bladen Sneek 1, 2 en 4.

De zeeveering en verdere werken bij het waterschap in onderhoud, bestaan uit de zeeveering langs de Zuiderzee met haar aard-, paal-, kist- en steenwerken, kaden, rijksporen, bermen, walbeschoeiingen, rijbruggen, vaarten, stranden en verder toebehooren, strekkende van de grenscheidling tusschen de gemeenten Workum en Wonsradeel d. i. nabij Schornewaren noordwaarts tot de zuidzijde van de klip van de Makkumerzijl.

Tot de werken, bij het waterschap in onderhoud behooren voorts: de vaart, genaamd de Dijkpelt, loopende van de dijkvaart tot de draaibrug in Ferwoude, het contributiehuis c. a. te Gaast, de woning bij het hek te Makkum, die bij het hek te Kronhorne, de velpotten in den berm van en de hekken op den zeedijk.

Waterschap Hemelum Oldepaart en aanhoorige zeedijken, (1893, n°. 111; 1898, n°. 96; 1900, n°. 17; 1903, n°. 118; 1916, n°. 30; 1920, n°. 52 en 1921, n°. 87) omvat de gemeente Hemelum Oldepaart en Noordvoolde, de gemeente Hindeelopen, de gemeente Workumer Nieuwland en een gedeelte van de gemeente Wijnbriseradeel, voorts een gedeelte der gemeente Otingeradeel voorkomende op de bladen Heerenveen 1 en 3.

Het waterschap onderhoudt de oeververdediging van het gedeelte zeedijk ranaf de grens tusschen de gemeente Wonsradeel en Workum tot aan het hek bij de Nieuwlander Groote Laan, terwijf dit deel zeedijk zelf in onderhoud is bij de gemeente Workum. Verder onderhoudt het waterschap het zuidelijk deel van den zeedijk, langs het Workumer Nieuwland, de zeedijk, van 1148.40 M.

zuidwestelijk van Molkwerumerzijl tot Stavoren en van daar tot het Roode Kijf met de oeververdediging, voorts het waterschapshuis en de Dijkvaart en draagt het voor een derde bij in de kosten van het onderhoud van de sluis te Stavoren.

Waterschap het Workumer Nieuwland, (1874, n°. 112; 1880, n°. 23; 1896, n°. 54; 1897, n°. 82; 1898, n°. 93; 1901, n°. 96; 1919, n°. 41 en 1920, n°. 112) omvat den polder het Workumer Nieuwland.

Het waterschap onderhoudt de zeeveering met oeververdediging ranaf het hek bij de Nieuwlander Groote Laan tot en lengte van 2016 M. in zuidwestelijke en zuidelijke richting, de Oude Zeedijk, thans slaperdijk, het Contributiehuis, een watermolen met woning, een bergplaats voor materieel en eenigen wegen, vaarten, hekken en duikers.

Waterschap Wijnbriseradeel c. a. Contributie Zeedijken (1893, n°. 112; 1898, n°. 96; 1900, n°. 15; 1903, n°. 116; 1918, n°. 29; 1920, n°. 52 en 1921, n°. 87) omvat de gemeente Wijnbriseradeel met uitzondering van het dorp Nijhuizum, de gemeente Sneek en de gemeente IJlst, voorkomende op de bladen Sneek 2 en 4 en Stavoren 2.

Het waterschap onderhoudt de zeeveering met oeververdediging ranaf het Workumer Nieuwland tot 1148.40 M. zuidwestelijk van de Molkwerumerzijl, voorkomende op blad Stavoren 1, met uitzondering van de sluis te Hindeelopen, die bij de gemeente Hindeelopen in onderhoud is.

Verder onderhoudt het waterschap de Dijkvaart en het Contributiehuis en draagt het voor een derde bij in de kosten van onderhoud voor de sluis te Stavoren.

SNEEK.

3.

WATERSCHAPPEN EN POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve inderling.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven de provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne bijzondere reglementen en de wijzigingen daarin.

Waterschap Kooihuizen bestaat uit een waterstaat- 1917, n°. 62. kundigen polder met een hooger deel, dat gedeeltelijk op het blad voorkomt.

Waterschap Gaast-Ferwoude bestaat uit een water- 1917, n°. 62. staatkundigen polder met drie hoogere delen.

Waterschap Eemorra c. a. bestaat uit twee waterstaat- 1913, n°. 109. kundige polders, waarvan één gedeeltelijk aan den noordoost- en 1916, n°. 114. tijken hoek van het blad voorkomt.

Waterschap Ritsburen bestaat uit drie waterstaats- 1917, n°. 62. dige polders, welke gedeeltelijk aan den oostelijken rand van het blad voorkomen.

Waterschap De Makkumer- en Parregastermeer- 1917, n°. 62. polders bestaan uit een waterstaatkundigen polder met vijf hoogere delen, waarvan er een gedeeltelijk en een niet op dit blad voorkomt.

Waterschap Falingabuurster- en Aaltjemeer- 1917, n°. 62. polder omvat den waterstaatkundigen polder a met een hooger deel en het waterstaatkundige polder b met twee hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

De overige op dit blad voorkomende polders zijn onge- reglementeerd. Het waterschap het Workumer Nieuwland, dat ook belast is met het onderhoud van een gedeelte der zeeveering is als zoodanig zeeverend waterschap (zie onder hoofdstuk zeeverende waterschappen).

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

Waterschap De Beseilging bestaat uit een waterstaat- 1918, n°. 73. kundigen polder met acht hoogere delen.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve inderling der polders is boven de kaart omschreven.

De waterstaatkundige polders, waaronder verstaan worden polders door waterkeeringen omsloten, waarbinnen al het water in open gemeenschap staat, hebben in verschillende tinten de kleur van de boezem, waarop zij afwateren.

Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint, van dezen polder, omgeven door een donkere bies van dezelfde kleur.

Boezemland, d. i. land dat met den boezem in open gemeenschap is, is niet gekleurd. In boezemland zijn de waterleidingen aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij afwateren. Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood gesteld.

De banken en dieptelijnen duiden den toestand aan van 1917.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Stoomgemaal met aanwijzing van het aantal waterpaardekrachten en den aard van het bemalingswerktuig: (c. = centrifugaalpomp, v. = vijzel).
- Vijzelwatermolen.
- Kleine watermolens.
- Schutsluis.
- Uitwateringssluis.
- Vaste stuw.
- Grondduiker onder eene waterleiding.
- Grondduiker onder eene waterleiding met afsluiting.
- Verkenmerk van het N. A. P.
- Registreerende peilschaal.
- Peilschaal.
- Zomerpeil van polders, Gewenschte zomerstand in een polder, Dijkhoogte, Doorbraak met jaartal.
- Verharde wegen.
- Spoorweg.
- Grootte van polders in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Buitenwaterkeerende dijk.
- Dijk- en oeververdediging, strandhoofden.
- Bij gemiddeld laagwater (M.E.) droogvallend gedeelte.
- Lijn van M.E.
- Lijn van 25 decimeter onder M.E.
- Lijn van 50 decimeter onder M.E.
- Lijn van 80 decimeter onder M.E.

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op zee uitwaterende polders. (Veronderstelde kleur van de zee en de groote rivieren).

Friesland's boezem.

De boezem loost op de Lauwerze door de Friese sluis bij Zoutkamp en de Nieuwe Zijen bij Engwierum en op de Zuiderzee door de Ropslazij, de sluisen te Harlingen, de Makkumerzijl, de Workumerzijl, de sluis te Hindeelopen, de Molkwerumerzijl, de sluis te Stavoren, de Tuzozijl, de sluisen te Lemmer en de Schoterzijl. Bovendien kan de boezem thans bevesten Lemmer worden afgemalen door een centrifugaalstoomgemaal van 900 W. P. K.

Het zomerpeil bedraagt 0.66 M. — N. A. P.: 's winters is de boezemstand gewoonlijk hooger, deze is dan ongeveer 0.25 M. — N. A. P.

Er wateren ongeveer 293900 H.A. op den boezem af, waarvan 14000 H.A. oningepolderde lage boezemlanden, welke in den winter gewoonlijk onder water staan (zoogenaamde groene landen).

Boezemwaterstanden in M. ten opzichte van N. A. P. in het tijdvak 1901—1910.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde zomerstand winterstand 1 Mei—31 Oct. M. V.	Gemiddelde laagwater 1 Nov.—30 April. M. E.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Makkum	— 0.64	— 0.63	+ 0.10 18 Febr. 1910	— 1.33 6 Oct. 1904
Workum	— 0.63	— 0.63	+ 1.08 26 Febr. 1910	— 1.28 6 Oct. 1904
Stavoren	— 0.63	— 0.63	+ 0.14 9 Febr. 1910	— 1.76 6 Oct. 1904
Sneek	— 0.61	— 0.61	+ 0.18 17 Febr. 1910	— 1.67 6 Oct. 1904
Tuzozijl	— 0.59	— 0.51	+ 0.11 9 Febr. 1910	— 1.19 6 Oct. 1904

BUITENWATERSTANDEN IN M. TEN OPZICHT VAN N.A.P.

Tienjarig tijdvak 1911—1920.

Plaats van waarn

SLUITZEN.

Wijde in den dag M. Slag-drenpel-dighe ten opzichte van N.A.P. M.

- A. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den boezem in het waterschap Heeg, twee paar deuren, schuttlengte 30.— M., de slagdrempels zijn even hoog 4.30 — 2.15
- B. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den boezem in het waterschap Heeg, twee paar deuren, schuttlengte 30.— M., de slagdrempels zijn even hoog. 4.30 — 2.15
- C. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den boezem in het waterschap Heeg, twee paar deuren, schuttlengte 30.— M., de slagdrempels zijn even hoog 4.30 — 2.15
- D. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den Rietschappolder, twee paar deuren, schuttlengte 20.— M., de slagdrempels zijn even hoog 4.00 — 1.96
- E. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den boezem in het waterschap De Sneeker Oudvaart, twee paar deuren, schuttlengte 30.— M., de slagdrempels zijn even hoog . . . 4.50 — 2.40
- F. Schutsluis in Friesland's boezem bij Terkorne, twee openingen ieder met twee paar deuren, schuttlengte 49.10 M., de slagdrempels zijn even hoog, elke opening 7.00 — 2.89
- (De sluis staat meestal open, dient somtijds bij hoge boezemstanden en opwaaiende winden)
- G. Keersluis in Friesland's boezem, een paar deuren 4.00 — 2.06
- H. Schutsluis in Friesland's boezem, twee paar deuren, schuttlengte 35 M., de slagdrempels zijn even hoog 6.95 — 2.46
- (De sluisen G en H staan meestal open, zij worden gesloten bij hoge boezemstanden en opwaaiende winden).
- K. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den Woudfennepolder, twee paar deuren, schuttlengte 35 M., de slagdrempels zijn even hoog. 4.00 — 1.85

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Friesland.

Reglement, betrekkelijk de oprichting van boezemwaterschappen in Friesland (1917, n°. 110).

Algemeen Reglement voor de boezemwaterschappen in Friesland (1921, n°. 69).

Reglement van politie op de waterstaatswerken in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland (Provinciaal huishoudelijk reglement van politie) (1911, n°. 143; 1913, n°. 94; 1914, n°. 70; 1916, n°. 99, 107, 141 en 1917, n°. 98).

Reglement tot regeling van het toezicht der staten op de openbare, tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud of beheer bij het Rijk, de Provincie of bij Waterschappen (1882, n°. 33 en 1905, n°. 33).

Reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland niet in onderhoud en beheer bij de Provincie (1915, n°. 32 en 1908, n°. 14).

Reglement op het verleen van bijdragen uit de provinciale fondsen voor het aanleggen of verbreden van kunstwegen in de provincie Friesland (1911, n°. 58 en 1917, n°. 116).

Algemeen Reglement voor de zeevarende waterschappen in Friesland, bij welke het kadastrale inkomen strekt als grondslag van de onderhoud-plichtigheid en het stemrecht (1910, n°. 79; 1918, n°. 45 en 1921, n°. 87).

Reglement op het verleen van bijdragen aan de zeevarende waterschappen in de provincie Friesland (1913, n°. 78).

Reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders in de provincie Friesland (1905, n°. 76 en 1921, n°. 68).

Verordening tot voorziening in sommige waterstaatsbelangen (1910, n°. 75).

Verordening op het subsidiëren van het verbeteren van vaarwaters of stroomkanalen niet bij de provincie in onderhoud en beheer (1874, n°. 82).

WATERSCHAPPEN.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven jaartal en nummer van de Provinciale bladen, waarin hunne reglementen en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Boezemwaterschappen.

De waterschappen in Friesland heeten boezemwaterschappen, uitgenomen die, welke belast zijn met het onderhoud eener zeeveering, die zeevarende waterschappen worden genoemd.

Behalve de boven de kaart onder „Administratieve indeeling“ opgegeven boezemwaterschappen, die een of meer waterstaatkundige polders omvatten en die in het algemeen belast zijn met het beheer en het onderhoud van alle werken in den polder, zijn er nog boezemwaterschappen, wier taak bestaat in het verbeteren en onderhouden van enkele land- en waterwegen of in het bevoeren van den waterloop. Deze omvatten de verschillende kadastrale percelen, die om en nabij de betreffende werken zijn gelegen en waarvan de nummers in hunne bijzondere reglementen zijn te vinden.

Van deze boezemwaterschappen komt op dit blad alleen voor het Waterschap Zuidelijk Wonseradeel (1915, n°. 84; 1917, n°. 64 en 1919, n°. 39), dat bijdraagt in de kosten voor den aanleg van verharde wegen, gelegen in de gemeenten Wonseradeel en Workum. Het gebied van het waterschap komt voor een klein deel aan den noordwestelijken hoek van het blad voor.

Zeevarende Waterschappen.

Waterschap Wonseradeels Zuiderzeedijken (1893, n°. 110; 1898, n°. 96; 1901, n°. 87; 1903, n°. 117; 1915, n°. 21; 1918, n°. 50; 1920, n°. 52 en 1921, n°. 87) omvat onder meer de kadastrale gemeenten Bolsward, Tjerkwerd en Gaast, die gedeeltelijk aan den noordelijken en den westelijken rand van het blad voorkomen.

Het waterschap onderhoudt de zeeveering langs de Zuiderzee met oeververdediging, vanaf de grens tusschen de gemeenten Workum en Wonseradeel tot de sluis te Makkum en andere werken (zie blad Sneek I).

WATERSCHAPPEN EN POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELIIK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven de provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne bijzondere reglementen en de wijzigingen daarin.

Waterschap Exmorra bestaat uit twee waterstaatkundige polders, waarvan een gedeeltelijk aan den noordwestelijken rand van het blad voorkomt.

Waterschap Ritseburen bestaat uit drie waterstaatkundige polders, die gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomen.

Waterschap Schervolder en Morrahennen bestaat 1894, n°. 21; uit tien waterstaatkundige polders, waarvan er acht geheel en 1903, n°. 124, twee gedeeltelijk op dit blad voorkomen en bovendien een paar polderjes en delen van polderjes voorkomende op blad Sneek 2.

Waterschap De Sens en Atzebuurstermeerpolders 1913, n°. 201; bestaat uit een waterstaatkundige polder met twee hoogere 1923, n°. 196, deelen.

Waterschap Greonterp bestaat uit negen waterstaatkundige polders, waarvan een gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomt.

Waterschap Heeg c.a. bestaat uit de waterstaatkundige polders 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 (met een lager deel) 8, 9, 10, 11, 12 1919, n°. 194; (met een lager deel) en 13. 1923, n°. 22.

Waterschap De Heidenschapsterpolder bestaat uit een waterstaatkundige polder met drie hoogere deelen.

Waterschap Hommers-Sneek bestaat uit een waterstaatkundige polder met drie hoogere deelen en drie waterstaatkundige polderjes, die allen des zomers worden bemalen.

Waterschap De Gouden Bodem bestaat uit een waterstaatkundige polder.

Waterschap Woudsend c.a. Van dit waterschap komen 1916, n°. 58; aan den zuidelijken rand van het blad vier waterstaatkundige polders gedeeltelijk voor. Een der polders heeft een hooger 1919, n°. 114; 1923, n°. 224, deel.

Waterschap Wollegast. Van dit waterschap komen 1922, n°. 40; aan den zuidelijken rand twee waterstaatkundige polders gedeeltelijk voor.

Waterschap Nijland c.a. Van dit waterschap komt een waterstaatkundige polder gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor.

Waterschap Scharnegoutum bestaat uit vier waterstaatkundige polders, waarvan er een gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomt.

Waterschap De Sneeker Oudvaart bestaat uit vijf waterstaatkundige polders, waarvan er twee gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomen en een gedeeltelijk aan den oostelijken rand van het blad voorkomt.

Waterschap Het Palschar bestaat uit een waterstaatkundige polder, die alleen des zomers wordt bemalen.

Waterschap Oppenhuizen c.a. bestaat uit tien waterstaatkundige polders, waarvan er een alleen des zomers wordt bemalen.

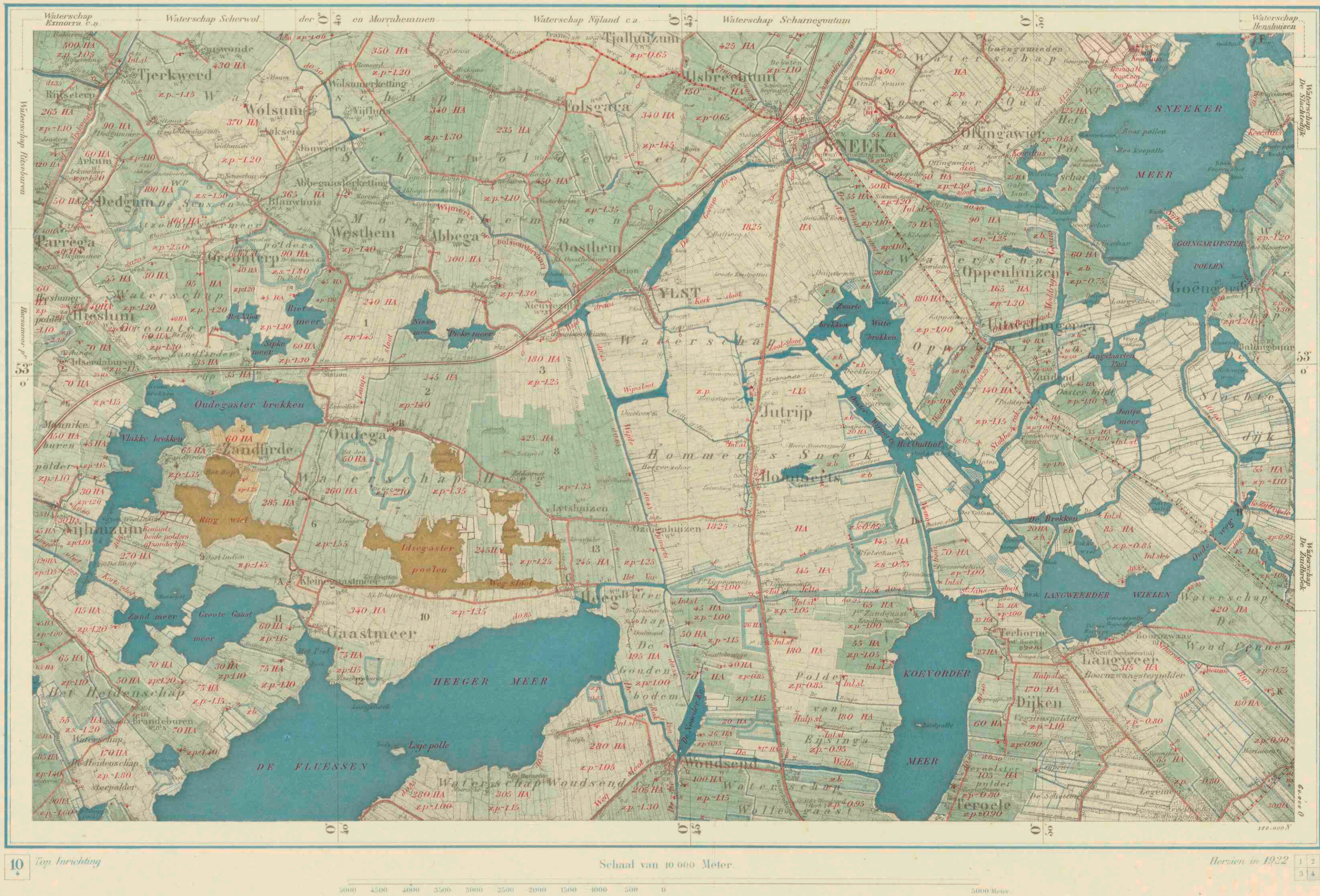
Waterschap Henshuizen bestaat uit drie waterstaatkundige polders, waarvan er een voor een klein deel aan den noordelijken hoek van het blad voorkomt.

Waterschap De Slachtedijk komt gedeeltelijk op dit blad 1919, n°. 136; voor en omvat polders in boezemland aan den oostelijken rand van het blad.

Waterschap De Zuidbroek bestaat uit twee waterstaatkundige polders, waarvan er een gedeeltelijk aan den oostelijken rand van het blad voorkomt.

Waterschap De Woudfennen bestaat uit een waterstaatkundige polder met een hoger deel en een lager deel. 1922, n°. 94. Het hooger deel komt niet op het blad voor.

De overige polders, die op dit blad voorkomen zijn geen waterschappen en hebben geen reglementen. De voornaamste zijn: de Deldumerpolder, de Arkumerpolder, de Henshuizerpolder, die uit twee waterstaatkundige deelen bestaat, waarvan een geheel en een gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomt, de Houdhuizerpolder met een lager deel, de Polder Zandgraaf, de Polder van Eijsinga, die uit twee waterstaatkundige polders bestaat, ieder met een hooger deel, de Vogelinspolder, de Terwerdpolder en de Boorwaagsterpolder met een lager deel.

Schaal van 10.000 Meter.

Bereken in 1922

VERWIJZING.

Provinciale Almanak van Friesland door N. Struiksma en E. Drijfhout. Historische jaarboeken van oud- en nieuw Friesland van de vroegste geheugenissen tot op den tegenwoordigen tijd, door Foeke Sjoerds, in 3 deelen. 1763.

Algemeen overzicht van de provincie Friesland met betrekking tot de zelfver waterstaat, uitgebracht door den Hoofdingenieur in algemeen dienst Ferrand, 21 Maart 1832, n°. 11, opgenomen in de stukken betreffende aan te brengen verbeteringen in den binnenlandschen waterstaat der provincie Friesland, herdrukt en voor het publiek verkrijgbaar gesteld ingevolge besluit van heeren Staten van Friesland van den 19 Juli 1854, n°. 8. Memorie over den toestand van den binnenlandschen waterstaat der provincie Friesland van den Hoofdingenieur C. I. Bolten. 1860.

Memorie over hetzelfde onderwerp, van den Inspecteur en den Hoofdingenieur van den Waterstaat C. Bruinings en P. Caland. 1870.

Rapport van den Hoofdingenieur Hayward van 8 Juni 1868, betreffende het onderzoek naar den hoogen stand des boezemwaters in sommige gedeelten der provincie Friesland, in verband met daartoe betrekkelijke adressen.

Verslag der Commissie, benoemd bij Ministerieele beschikking van 18 Juni 1896, n°. 139. Af. Waterstaat, tot het instellen van een onderzoek inzake de Indijking der Lauwerzee, in verband met een verbeterde afstroming van boezemwater in de provincien Friesland en Groningen.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

De waterstaatkundige polders, waaronder verstaan worden polders door waterkeeringen omsloten, waarbinnen al het water in open gemeenschap is, hebben in verschillende tinten de kleur van de boezem, waarop zij afwateren.

Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder lozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bies van dezelfde kleur.

In polders, die alleen des zomers bemalen staan, zijn in rood de letters z. b. (zomerbemaling) geplaatst. Deze letters staan ook in poldergedeelten, die des zomers met het overige deel één waterstaatkundig geheel vormen, maar des winters, door het dicht zetten van de, de beide deelen verbindende keersluis, zonder bemaling worden gelaten. Deze gedeelten zijn aangeduid door een blauwe arcering langs den omtrek. Indien zij zeer klein zijn, zijn duidelijkheidshalve de letters z. b. weggelaten.

Boezemland, d. i. land, dat met den boezem in open gemeenschap is, is niet gekleurd. In boezemland zijn de waterleidingen aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij afwateren.

Bij voornamen boezemwateren is de benaming in rood gesteld.

VERKLARING DER TEEKENS.

Stoom- of Electrisch gemaal met aanwijzing van het aantal waterpaardekrachten en den aard van het bemalingswerktuig: (c = centrifugaalpompe, s = schroefpompe).

- Vijzelwatermolen.
- Kleine watermolen.
- Schutsluis.
- Uitwateringssluis.
- Vaste stuw.
- Grondduiker onder eene waterleiding.
- Hoofdmek van het N. A. P.
- Verkenmerk van het N. A. P.
- Peilschaal.
- Zomerpeil van polders,
- Gewenschte zomerstand in een polder, in M. ten opzichte van N. A. P.
- Dijkhoogte,
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Stoomtramwegen.
- Grootte van polders in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.

BOEZEMS.

Friesland's boezem.

De boezem loost op de Lauwerzee door de Friesche sluis bij Zoutkamp en de Nieuwe Zijlen bij Engwierum en op de Zuiderzee door de Ropstazijl, de sluisen te Harlingen, de Makkumerzijl, de Workumerzijl, de sluis te Hindeloopen, de Molkamerzijl, de sluis te Stavoren, de Taczijl, de sluisen te Lemmer en de Schoterzijl. Bovendien kan de boezem thans bevesten Lemmer worden afgematen door een centrifugaalstoomgemaal van 900 W. P. K.

Het zomerpeil bedraagt 0.66 M. — N. A. P.: 's winters is de boezemstand gewoonlijk hooger, deze is dan ongeveer 0.25 M. — N. A. P. Er vateren ongeveer 293900 H.A. op den boezem af, waarvan 14000 H.A. oningepolderde lage boezemlanden, welke in den winter gewoonlijk onder water staan (zoogenaamde groene landen).

Boezemwaterstanden in M. ten opzichte van N. A. P.

in het tijdvak 1901—1910.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde zomerstand 1 Mei—31 Oct.	Gemiddelde winterstand 1 Nov.—30 April.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Sneek	— 0.61	— 0.39	+ 0.18 17 Febr. 1910	— 1.07 6 Oct. 1904
Wettersburg	— 0.61	— 0.32	+ 1.08 9 Febr. 1910	— 0.59 20 Aug. 1905
Hulststein	— 0.63	— 0.33	+ 0.17 18 Febr. 1910	— 1.01 7 Oct. 1904
Scharsterburg	— 0.61	— 0.39	+ 0.18 17 Febr. 1910	— 0.96 21 Sept. 1904
Workum	— 0.63	— 0.33	+ 0.08 26 Febr. 1910	— 1.28 6 Oct. 1904

Boezems in het Waterschap De Sneeker Oudvaart.

De boezem is door drie schutsluisen en drie keersluisen van Friesland's boezem afgesloten en kan door drie electrische gematen, waarvan er twee, een bij de Gauwerzijl en een bij sluis E op dit blad voorkomen, daarop worden afgematen. Het peil is des zomers 0.10 à 0.15 M. beneden het zomerpeil van Friesland's boezem en 's winters 0.20 à 0.25 M. boven dit peil.

Boezem in het Waterschap Heeg c.a.

De boezem wordt door vijzelwatermolens, die tevens voor polderbemaling dienen op Friesland's boezem afgematen.

Het peil is 0.10 M. beneden het zomerpeil van Friesland's boezem en 's winters 0.25 M. boven het peil.

BUITENWATERSTANDEN IN M. TEN OPZICHT VAN N.A.P.

Tienjarig tijdvak 1911—1920.

Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoogwater.		Gemiddeld laagwater.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—31 Oct. M. V.	1 Nov.—30 Apr. M. E.	1 Mei—31 Oct. M. V.	1 Nov.—30 Apr. M. E.		
Harlingen	0.57	0.60	— 0.71	— 0.68	2.73 13 Jan. 1916	— 2.18 17 Jan. 1912
Hindeloopen	0.63	0.68	— 0.36	— 0.32	2.30 14 Jan. 1916	— 1.78 18 Jan. 1912
Stavoren	0.30	0.34	— 0.35	— 0.33	2.13 14 Jan. 1916	— 1.68 18 Jan. 1912
Lemmer	0.12	0.16	— 0.09	— 0.06	2.50 14 Jan. 1916	— 1.80 7 Mei 1917

Verslag der Commissie, benoemd bij gemeenschappelijk besluit van de Collegien van Gedeputeerde Staten van Friesland en Groningen van 7 Februari 1902 tot het instellen van een nader onderzoek inzake de Indijking der Lauwerzee in verband met een verbeterde afstroming van boezemwater in de provincien Friesland en Groningen.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, Zevende uitgave. 1920.

Register II, Friesland. Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P. gevonden bij de Nauwkeurighedswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat, 5de uitgave 1925.

Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P. gevonden bij de verspreiding van het N. A. P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland 1898.

ARCHIEF

VII B a. 795
(ed. 2, bl. 10-4)

A. Schutsluis in den polder de Wieren, twee paar deuren, schutlengte 22.50 M., de slagdrempels zijn een hoog	4.00	— 2.70
B. Buitenste Verlaat, schutsluis tusschen Friesland's boezem en de Dragsterkaart, twee paar deuren, schutlengte 29.— M.	5.50	— 2.36
benedendeuren	— 2.36	
bovendeuren	— 1.63	
C. Schutsluis toegang gevende tot den Groeten Veenpolder in Opsterland en Smallingerland twee paar deuren, schutlengte 30.— M.	5.60	— 2.56
binnendeuren	— 2.56	
buitendeuren	— 2.36	
D. Schutsluis tusschen den Oostpolder en den Westpolder, twee paar deuren, schutlengte 16.— M.	4.00	— 3.36
benedendeuren	— 3.36	
bovendeuren	— 2.16	
E. Schutsluis tusschen den Zuidpolder en den Zuid-westpolder, twee paar deuren, schutlengte 18.70 M.	4.00	— 3.36
benedendeuren	— 3.36	
bovendeuren	— 2.16	
F. Schutsluis, toegang gevende tot den Groeten Veenpolder in Opsterland en Smallingerland, twee paar deuren, schutlengte 30.— M.	5.60	— 2.56
binnendeuren	— 2.56	
buitendeuren	— 2.36	
G. Teyensluis, schutsluis tusschen Friesland's boezem en de vaart ten westen van den Polder Lange Rijen, twee paar deuren, schutlengte 40.— M.	5.60	— 2.86
binnendeuren	— 2.86	
buitendeuren	— 2.36	
H. Schutsluis, toegang gevende tot den Polder Kleine Zee, twee paar deuren, schutlengte 15.25 M.	4.00	— 3.57
benedendeuren	— 3.57	
bovendeuren	— 2.57	
I. Schutsluis, toegang gevende tot den Polder Lange Rijen, twee paar deuren, schutlengte 14.— M.	3.93	— 2.94
benedendeuren	— 2.94	
bovendeuren	— 2.21	
K. Schutsluis tusschen den Polder Moerdiep en den Polder Lange Rijen, twee paar deuren, schutlengte 15.— M.	3.97	— 2.96
benedendeuren	— 2.96	
bovendeuren	— 1.76	
L. Schutsluis, toegang gevende tot den Polder de Groote Krijte, twee paar deuren, schutlengte 25.— M.	4.20	— 2.46
binnendeuren	— 2.46	
buitendeuren	— 2.26	
M. Schutsluis, toegang gevende tot den Polder de Wildlanden, twee paar deuren, schutlengte 24.— M., de slagdrempels zijn een hoog	4.00	— 2.16
N. Schutsluis, toegang gevende tot den Veenpolder de Deelen, twee paar deuren, schutlengte 20.— M., de slagdrempels zijn een hoog	4.50	— 2.15
O. Schutsluis, toegang gevende tot denzelfden polder, twee paar deuren, schutlengte 20.— M., de slagdrempels zijn een hoog	4.50	— 2.15
P. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en het waterschap Ernevoude, twee paar deuren, schutlengte 25.— M., de slagdrempels zijn een hoog	4.50	— 2.25

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen zijn opgenomen.

Reglement, betreffende de oprichting van boezemwaterschappen in Friesland (1917, n° 110).

Algemeen Reglement voor de boezemwaterschappen in Friesland (1916, n° 145 en 1919, n° 51).

Reglement van politie op de waterstaatswerken in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland (Provinciaal huishoudelijk reglement van politie) (1911, n° 143, 1913, n° 94 en 1916, n° 39).

Reglement tot regeling van het toezicht der Staten op de openbare, tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud of beheer bij het Rijk, de Provincie of bij Waterschappen (1882, n° 33).

Reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland niet in onderhoud en beheer bij de Provincie (1905, n° 32).

Reglement op het verleen van bijdragen uit de provinciale fondsen voor het aanleggen of verbreden van kunstwegen in de provincie Friesland (1911, n° 58 en 1917, n° 116).

Algemeen Reglement voor de Zeewerende waterschappen in Friesland, bij welke het kadastrale inkomen strekt als grondslag van de onderhouds-plichtigheid en het stemrecht (1910, n° 79 en 1918, n° 45).

Reglement op het verleen van bijdragen aan de zeewerende waterschappen in de provincie Friesland (1913, n° 78).

HEERENVEEN.

1.

WATERSCHAPPEN OF POLDERS, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven de Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne bijzondere reglementen.

Waterschap de Groote Warregermeerpolder. 1916, n° 121. Bestaat uit een waterschapstondig polder met een hooger deel.

Waterschap Barrahuis. Bestaat uit vijf waterschapstondige polders, waarvan er twee gedeeltelijk en drie geheel aan den noordwestelijken hoek van het blad voorkomen en boezemland. Een van laatstgenoemde drie polders heeft een hooger deel.

Waterschap de Groote Krijte. Bestaat uit een waterschapstondig polder met een deel, dat alleen des zomers wordt bemalen.

Waterschap II. Ald Skroet. 1918, n° 43 en 1918, n° 104.

Waterschap de Nije Borghrijte 1913, n° 107.

Waterschap De Wildlanden. 1917, n° 42.

Waterschap De Leppedijk. 1913, n° 117.

Waterschap Henshuizen. Bestaat uit een waterschapstondig polder met een hooger deel, een lager deel en een deel, dat alleen des zomers wordt bemalen en uit den polder van Kleefstra, die gedeeltelijk aan den zuidwestelijken hoek van het blad voorkomt en die twee waterschapstondige polders omvat, waarvan een met een deel, dat alleen des zomers wordt bemalen.

Waterschap De Driegreppel. Bestaat uit een gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voorkomende waterschapstondig polder met twee niet op het blad voorkomende deelen, die alleen des zomers worden bemalen.

Waterschap De Polstlootpolder. Bestaat uit een gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voorkomende waterschapstondig polder.

Waterschap De Sorremorsterpolder. Bestaat uit een waterschapstondig polder met drie hoogere deelen. Een klein hooger deel bij Nes behoort niet tot het waterschap.

Waterschap De Geulanden. Bestaat uit twee waterschapstondige polders en hooge gronden. 1919, n° 44.

Waterschap De Wieren. Bestaat uit een waterschapstondig polder met drie hoogere deelen. 1913, n° 39.

Waterschap de Nijegasterfennen. Bestaat uit vijf waterschapstondige polders en boezemland. 1918, n° 129.

Voor de hieronder volgende Waterschappen en Veenpolders geldt niet het Algemeen Reglement voor de boezemwaterschappen in Friesland:

Waterschap De Sneeker Oudvaart. Bestaat uit vijf waterschapstondige polders, waarvan er één gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomt en boezemland. Voor het reglement voor den polder is opgenomen in het Provinciaal blad van 1916, n° 127 en van 1919, n° 106.

Waterschap Ernevoude. Bestaat uit acht waterschapstondige polders, van welke onder meer op dit blad voorkomen de Koefenaerpolder (gel.), de Broekpolder (gel.) en de Jan Dirkspolder en uit boezemland. Voor het reglement van het waterschap zie het Provinciaal blad van 1919, n° 118.

Groote Veenpolder in Opsterland en Smallingerland. Bestaat uit de waterschapstondig gemeentelijke Vierboschpolder, Kraanlandpolder,

Universiteitsbibliotheek Utrecht

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

Onder waterstaatkundigen polder wordt verstaan een polder, door waterkeringen omsloten, waarvan al het water in open gemeenschap staat. Administratieve polders kunnen dus uit één of meer waterstaatkundige polders bestaan, of wel deze kunnen één of meer deelen van waterstaatkundige polders omvatten.

De waterstaatkundige polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bies van dezelfde kleur.

In polders, die alleen des zomers bemalen worden en die 's winters bij eenigezins hoogen boezemstand onder water staan, zijn in rood de letters z, b. (zomerbemaling) geplaatst. Deze letters staan ook in poldergedeelten, die des zomers met het overige deel één waterstaatkundig geheel uitmaken, maar des winters, door het dichtzetten van de, de beide deelen verbindende keersluis, zonder bemaling worden gelaten. Deze gedeelten zijn aangeduid door een blauwe aarering langs den omtrek. (Indien zij zeer klein zijn, zijn duidelijkheids halve de letters z, b. weggelaten).

Boezemland is niet gekleurd. Op hoog boezemland zijn in rood hoogtecijfers geplaatst.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood gesteld. Moerassen zijn door een kruisverceering aangegeven. Pijltjes in rood duiden de richting van den stroom aan.

VERKLARING DER TEEKENS.

123	Stoom-, electrisch- of motorgemaal met aanwijzing van het aantal waterpaarlekkrachten en den aard van het bemalingswerktuig (= centrifugaalpomp; p = pomp; s = schroefpomp).
z	Vijzelwatermolen.
+	Kleine watermolen.
+	Schutsluis.
+	Uitwateringsluis.
Int	Inlaatsluis.
—	Vaste stuw.
—	Grondduiker onder een waterleiding.
—	met afsluiting.
—	Verkenmerk van het N. A. P.
—	Peilschaal.
zp	Zomerpeil van polder,
da20	Dijkhoogte,
220	Terreinhoogte,
220	Hoogte van den weg,
—	Verharde wegen.
—	Spoorwegen.
530 HA	Grootte van polders in H. A. volgens meting op de kaart met den planimeter.

BOEZEMS.

Friesland's boezem.

De boezem loost op de Lauwerzee door de Friesche sluis bij Zoutkamp en de Nieuwe Zijlen bij Engwierum en op de Zuiderzee door de Roplaatzijl, de sluis ten Hartingen, de Makkumerzijl, de Workumerzijl, de sluis te Hindeloopen, de Molkevermerzijl, de sluis te Stavoren, de Tuzozi, de sluis ten Lemmer en de Schoterzijl. Bovendien lozen de boezem tusschen de Lemmer en de Schoterzijl door een rammele van Provincie gesticht centrifugaal stoomgemaal van 900 W. P. K.

Het zomerpeil bedraagt 0.66 — N. A. P.; 's winters is de boezemstand gemeentelijk hooger, deze is dan ongeveer 0.25 M. — N. A. P. Er vaten ongeveer 249000 H. A. op den boezem af, waarvan 14000 H. A. ontpolderde lage boezemlanden, welke in den winter gemeentelijk onder water staan (zoogenoemde groene landen).

Boezemstanden in M. ten opzichte van N. A. P. in het tijdvak 1901—1910.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde hoogwater. 1 Mei—31 Oct.	Gemiddelde laagwater. 1 Nov.—30 April.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Bergumerdam	— 0.69	— 0.28	+ 0.16 18 Febr. 1910	— 0.99 20 Sept. 1904
Ernevoude	— 0.61	— 0.30	+ 0.16 18 Febr. 1910	— 1.01 23 Sept. 1904
Drachten	— 0.59	— 0.30	+ 0.17 18 Febr. 1910	— 1.03 19 Sept. 1904
Spaarnburg	— 0.51	— 0.31	+ 0.20 11 Febr. 1910	— 1.03 18 Sept. 1904
Neserzijl	— 0.61	— 0.31	+ 0.17 8 Febr. 1910	— 0.98 30 Sept. 1904
Sneek	— 0.61	— 0.29	+ 0.18 17 Febr. 1910	— 1.07 6 Oct. 1904

Drachtstervaart (Tweede pand van het kanaal van de Kruiswaters naar het Veenhuizerkanaal).

Het pand loost door sluis B op Friesland's boezem. Het peil bedraagt 0.38 M. + N. A. P. In droge tijden dient het stoomgemaal aan de Geauw om door opmulen van water uit Friesland's boezem het pand op peil te houden. Er vaten geen gronden op het pand af.

Boezem in het waterschap De Sneeker Oudvaart.

Deze boezem kan op Friesland's boezem worden afgemalen door drie electrische gemalen, waarvan er een op dit blad en twee op het blad Sneek 4 voorkomen. Het peil is des zomers 10 tot 15 c.m. lager en des winters 20 tot 25 c.m. hooger dan Friesland's boezem.

Boezem van het waterschap Ernevoude.

Deze boezem wordt op Friesland's boezem afgemalen door het electrische schroefpomp gemaal bij sluis P. Het peil is des zomers 10 tot 15 c.m. lager en des winters 20 tot 25 c.m. hooger dan Friesland's boezem.

Poldervaarten door schutsluizen afgesloten van Friesland's boezem.

Enige vaarten in het waterschap de Wieren hebben een hooger peil dan het polderwater, terwijl het peil lager is dan dat van Friesland's boezem. Ze dienen voor scheepvaart, het peil van de vaart in den Veenpolder na het zesde en zevende Veendistrict is 0.10 M. lager dan dat van Friesland's boezem.

BUITENWATERSTANDEN IN M. TEN OPZICHT VAN N. A. P.

Tienjarig tijdvak 1901—1910.

Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoogwater. 1 Mei—31 Oct.	Gemiddeld laagwater. 1 Nov.—30 April.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Lemmer	0.31	0.16	— 0.11	— 0.13
Stavoren	0.21	0.29	— 0.35	— 0.35
Hindeloopen	0.29	0.27	— 0.31	— 0.38
Hartingen	0.27	0.51	— 0.74	— 0.71
Roplaatzijl	0.64	0.68	— 0.76	— 0.70
Nieuwe Bildt	0.76	0.68	— 0.68	— 0.64
Bemmelzijl	0.67	0.82	— 1.21	— 1.22
Zoutkamp	0.59	0.88	— 1.20	— 1.04

VERWIJZING.

Provinciale Almanak van Friesland door N. Struiksma en E. Drijfhout. Verslag der Commissie, benoemd bij Ministerieel beschikking van 18 Juni 1896, n° 139, af. Waterstaat tot het instellen van een onderzoek in zake de indijking der Lauwerzee, in verband met een verbeterde afstroaming van boezemwater in de Provincien Friesland en Groningen.

Verslag der Commissie, benoemd bij gemeenschappelijk besluit van de Collegien van Gedeputeerde Staten van Friesland en Groningen van 7 Februari 1902, tot het instellen van een nader onderzoek in zake de indijking der Lauwerzee in verband met een verbeterde afstroaming van boezemwater in de Provincien Friesland en Groningen 1904.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtkaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat te uitgave 1917. Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P., gevonden bij de Nauwkeurigheds waterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat, provincie Friesland, 4e uitgave 1916.

Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P., gevonden bij de verspreiding van het N. A. P. door den Rijkswaterstaat, Provincie Friesland 1898.

Het waterschap onderhoudt de zeeveering, voor zooveel het paalwerk betreft, van de grensscheiding tusschen de gemeenten Wonsderadeel en Workum tot het hek van den Nieuwclanderdijk. Verder onderhoudt het een gedeelte van den Nieuwclanderdijk, een gedeelte zeedijk ten zuidwesten van de Molkevermerzijl en den zeedijk met oeververdediging vanaf de havenwerken te Stavoren tot het Rode Kijf, voorkomende op de bladen Sneek 3 en Stavoren 1.

Zie voor het bijzonder reglement van het Waterschap en de daarin aangebrachte wijzigingen de Provinciale bladen 1893, n° 111; 1898, n° 96; 1900, n° 17; 1903, n° 118; 1916, n° 30.

DROOGMAKERIJEN EN BEDIJKINGEN.

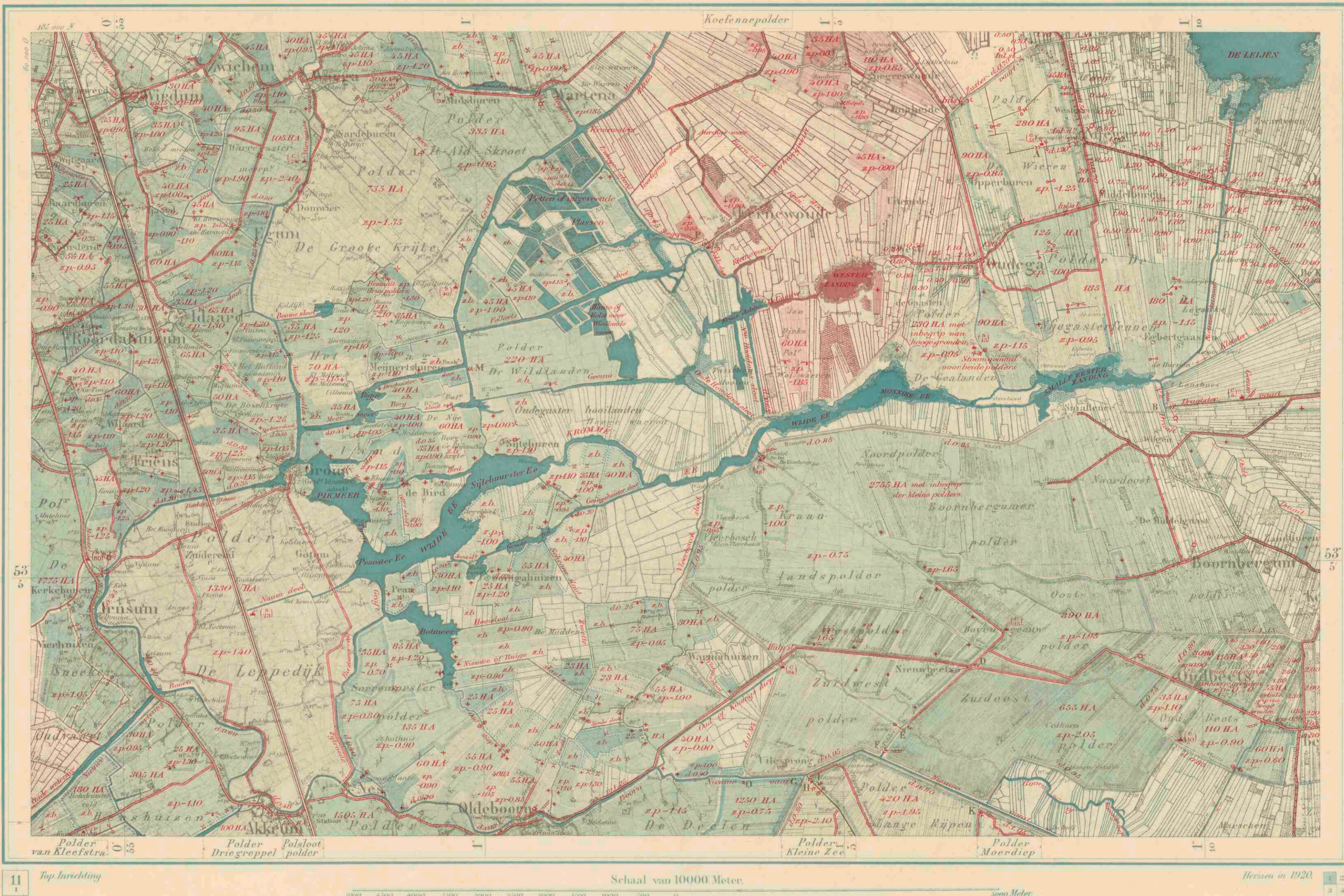
De Warregermeerpolder, de Jorhuistermeerpolder en de Anke Himmesmeerpolder zijn drooggemaakte meren. De eerste twee werden bedijkt in 1693, de laatste in 1857.

De ringdijk om de Groote Veenpolder in Opsterland en Smallingerland is aangelegd in 1893 en 1894.

Het onderdeel, de Oostpolder, is vereend en werd drooggemaakt in de jaren 1910—1914.

De polders, die behooren tot het Zesde en Zevende Veendistrict, zijn alle uitgeveend en drooggelgd. De ringdijk werd aangelegd in de jaren 1848—1854. De op dit blad voorkomende onderdeelen, Polder Kleine Zee, Polder Moerdiep en Polder Lange Rijen werden drooggemaakt respect evelijk in 1865—1866; 1876—1899 en 1882—1887.

VII B. a. 795
(ed. 2, bl. 11-1)

Reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders in de provincie Friesland (1908, n° 76).

Verordening tot voorziening in sommige waterstaatsbelangen (1910, n° 75).

Verordening op het subsidiëren of verbeteren van vaarwaters of stroomkanalen niet bij de provincie in onderhoud en beheer (1874, n° 82).

WATERSCHAPPEN.

Boezemwaterschappen. De waterschappen in Friesland heeten boezemwaterschappen, uitgenomen die, welke belast zijn met het onderhoud eener zeeveering, die zeeveerende waterschappen worden genoemd.

Behalve de boren de kaart onder „Administratieve indeeling“ opgegeven boezemwaterschappen, die een of meer waterschapstondige polders omvatten en die in het algemeen belast zijn met het beheer en het onderhoud van alle werken in den polder, zijn er nog de volgende, wier taak bestaat in het verbeteren en onderhouden van enkele land- en waterwegen of in het bevorderen van den waterafvoer. Deze omvatten de verschillende kadastrale percelen, die om en nabij de betreffende werken zijn gelegen en waarvan de nummers in hunne bijzondere reglementen zijn te vinden. Het jaartal en nummer van het Provinciale blad, waarin die bijzondere reglementen zijn opgenomen, zijn voor zoover zij reeds zijn vastgesteld, tusschen haakjes achter den naam van het waterschap vermeld.

Waterschap de Hooge Warren. (1913, n° 99) onderhoudt de Oudegaster Hooivee met enige watergangen in het boezemland tusschen de Gemeen, de Nieuwe Hooideamsloot en de Kromme Ee; Waterschap de Zwette (1911,

n° 190) onderhoudt de Zeeite, de Sjoukesloot, de Vierboschloot, de Scheemestoot, de Rutgersloot, het Ouddiep, de Warniasloot en enige andere waterlossingen in het boezemland tusschen Poppelhuizen, Oldeboorn, Goingshuizen en de Vierboschloot; Waterschap Drachten onderhoudt voor zoover dit blad betreft de Oude Draai, de Geauw en de Kietstervaart voorkomende aan den oostelijken rand van het blad. Voor dit Waterschap geldt niet het Algemeen Reglement voor de boezemwaterschappen in Friesland. Voor het reglement van het Waterschap zie de Provinciale bladen van 1916, n° 124 en 1919, n° 106.

ZEEWERENDE WATERSCHAPPEN.

Waterschap Zeven Grietenijen en Stad Sloten, omvat de gemeente Opsterland voorkomende aan den zuidelijken en den oostelijken rand van dit blad met uitzondering van het dorp Bakkeveen en van het deel der gemeente benoorden den Nieuwe Leppedijk en voorts een groot aantal gemeenten, voorkomende op de bladen Heerenveen 2, 3 en 4, Steemeijk 1 en 3, Stavoren 1 en 2 en Sneek 4.

Het waterschap onderhoudt de zeeveering van op den Wilddijk bij Laaxum tot de Oude Schoterzijl, (voorkomende op de bladen Stavoren 1 en 2 en Steemeijk 1 en 3).

Zie voor het bijzonder reglement van het waterschap en de daarin aangebrachte wijzigingen de Provinciale bladen 1894, n° 16 en 26; 1898, n° 96; 1903, n° 119; 1912, n° 106; 1915, n° 20 en 1917, n° 51.

Waterschap Hemelum Oldphaert en aanhoorige zeedijken, omvat de gemeente Utingeradeel voor zoover gelegen ten zuiden van den Leppedijk en verschillende andere gemeenten voorkomende op de bladen Heerenveen 3, Sneek 3 en 4 en Stavoren 1 en 2.

SLUIZEN.

A. Verlaat van Rottevalle, schutsluis tusschen Frielandse boezem en den boezem van Rottevalle, twee paar deuren, schutlengte 23.30 M. 4.13

benedendeuren — 2.30
bovendeuren — 1.00

B. Compagniesterverlaat, schutsluis tusschen den boezem van de Compagniestervaart en dien van de Noorder- en Zuiderwaarsvaart, twee paar deuren, schutlengte 22 M. 4.20

benedendeuren + 0.43
bovendeuren + 1.53

C. Buurtsterverlaat, schutsluis tusschen den boezem van de Noorder- en Zuiderwaarsvaart en de Drachtstervaart, twee paar deuren, schutlengte 31.50 M. 5.00

benedendeuren — 1.32
bovendeuren — 0.42

D. Ureterperverlaat, schutsluis tusschen de Ureterper- vaart en den boezem van de Noorder- en Zuiderwaarsvaart, twee paar deuren, schutlengte 31 M. 5.00

benedendeuren — 0.42
bovendeuren + 0.63

E. Frieschepalenverlaat, schutsluis tusschen de Friesche- palenvaart en de Ureterpervaart, twee paar deuren, schut- lengte 27 M. 5.00

benedendeuren + 0.63
bovendeuren + 2.25

F. Verlaat te Bakkeveen, schutsluis tusschen de Hauler- wijkstervaart en de Bakkeveenstervaart, twee paar deuren, schutlengte 27 M. 5.00

benedendeuren + 2.25
bovendeuren + 4.13

G. Jonkersverlaat, schutsluis tusschen de Wiltstervaart en Jonkersvaart, twee paar deuren, schutlengte 27 M. 5.00

benedendeuren + 1.03
bovendeuren + 1.94

H. Boven-Leeksterverlaat, schutsluis in het Leekster Hoofd- diep, twee paar deuren, schutlengte 28.90 M. 4.50

benedendeuren + 0.53
bovendeuren + 0.93

I. Midden-Leeksterverlaat, schutsluis in het Leekster Hoofd- diep, twee paar deuren, schutlengte 32.90 M. 4.90

benedendeuren — 0.87
bovendeuren — 0.27

KANALEN.

Het kanaal van de Kruiswaters naar het Veenhuizerkanaal verbindt Frielandse boezem bij Wartena met het Veenhuizerkanaal en is verdeeld in 6 panden. Het 1ste of benedenste pand komt niet op dit blad voor, het 2de, genaamd de Drachtstervaart loopt tot sluis C, het 3de, loopende tot sluis D, ligt gemeen met de Noorder- en de Zuiderwaarsvaart, het 4de, de Ureterper- vaart loopt tot sluis E, het 5de bestaande uit de Frieschepalenvaart en de Bakkeveenstervaart loopt tot sluis F en het 6de, de Haulerwijkstervaart en de Kromme Elleboogvaart is in open gemeenschap met het 5de pand van het Veenhuizerkanaal.

De breedte van het 2de pand wisselt af tusschen 12 en 18 M., die van het 3de, 4de, 5de en 6de pand tusschen 8 en 11 M., de kanaalpeilen van het 2de tot het 6de pand zijn resp. 0.93 M., 1.28 M., 2.33 M., 3.95 M. en 5.83 M. + N. A. P.

Het kanaal is in beheer en onderhoud bij de provincie Friesland. Het 2de pand werd gegraven in 1641, het werd in 1649 doorgetrokken tot het gehucht Friesche Palen, in 1664 tot Bakkeveen en in 1756 verlengd tot voorbij Hauler.

Leekster Hoofddeep. Dit kanaal maakt deel uit van het vaarwater van het Hoendiep naar het dorp Zevenhuizen. Het vaarwater is in 4 panden verdeeld, het 4de of bovenste en het 3de pand komen op dit blad voor. Het 4de pand, lang 3500 M., heeft een peil van 3.03 M. + N. A. P. en is in open gemeenschap met de Jonkersvaart en de Tolbertervaart, het 3de pand, lang 750 M., heeft een peil van 2.23 M. + N. A. P. De breedte op kanaalpeil van het 4de pand wisselt af tusschen 12 en 14 M., die van het 3de pand tusschen 9 en 14 M.

Het kanaal is in beheer en onderhoud bij de gemeente de Leek.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen zijn opgenomen.

Friesland.

Reglement, betrekkelijk de oprichting van boezemwaterschappen in Friesland (1917, n°. 110).

Algemeen reglement voor de boezemwaterschappen in Friesland (1916, n°. 145; 1919, n°. 51 en 1921, n°. 53).

Reglement van politie op de waterstaatswerken in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland (Provinciaal huishoudelijk reglement van politie) (1911, n°. 143, 1913, n°. 94 en 1916, n°. 39).

Reglement tot regeling van het toezicht der Staten op de openbare, tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud of beheer bij het Rijk, de Provincie of bij Waterschappen (1882, n°. 33 en 1905, n°. 33).

Reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland niet in onderhoud en beheer bij de Provincie (1905, n°. 32 en 1908, n°. 14).

WATERSCHAPPEN.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven jaartal en nummer van de Provinciale bladen, waarin hunne reglementen en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

FRIESLAND.

Boezemwaterschappen.

De waterschappen in Friesland heeten boezemwaterschappen, uitgenomen die, welke belast zijn met het onderhoud ener zeewatering, die zeewaterende waterschappen worden genoemd.

De polders, die op de kaart voorkomen zijn geen waterschappen; ze zijn niet geregelmenteerd. Op dit blad komen echter voor de natuigeboezemwaterschappen, vier taak bestaand in het verbeteren en het onderhouden van enkele land- en waterwegen of in het bevoorren van den waterloos. Deze waterschappen, omvatten de verschillende kadastrale percelen, die om en nabij de betreffende werken zijn gelegen en waaraan de nummers in hunne bijzondere reglementen zijn te vinden.

Waterschap het Witreen (1913, n°. 115) onderhoudt caarten en wegen ten noorden van Rottevalle en komt voor een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voor.

Waterschap Sarhuisterveen (1911, n°. 128 en 1913, n°. 47) onder- houdt caarten en wegen in een gebied ten noordoosten van Rottevalle en komt eenmaal voor een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voor.

Waterschap Drachten c. a. (1916, n°. 134; 1919, n°. 105 en 1921, n°. 50) onderhoudt de Oude Drast, de Kledersvaart, de Groot Meerzijl, de Compagniestervaart, de Nieuwe Laurenszijl, de Heerzijl, de Molterboerszijl, en de niet op dit blad voorkomende Nieuwe Dood.

Waterschap Ureterp—Drachtster Compagnie (1913, n°. 110) onderhoudt den weg van Drachtster Compagnie naar Ureterp.

Waterschap de Buiteneeg (1915, n°. 79) heeft ten doel het verharren en in dien staat onderhouden van den Buiteneeg.

Waterschap de Groote Wijk (1920, n°. 16) heeft ten doel het graven van een vaarweg van de Frieschepalenvaart bij sluis E in zuidelijke richting naar den Buiteneeg en langs dien weg tot de Molenaars en bijkomende werken als bruggen, grondsluizen en landreusen.

Waterschap het Langpad (1913, n°. 52) draagt, na aftrek van de bijdragen van Rijk en Provincie, voor 75%, bij in de kosten voor het aanleggen van den weg loopende van Friesche Palen langs de Wiltstervaart tot de grens der provincie Groningen en van den weg loopende langs de Friesche Palenvaart van de Kromme Elleboogvaart tot de Voorveerbrug.

Waterschap de Meuwmeer (1920, n°. 17) draagt voor 40%, bij in de kosten voor het verharren en onderhouden van den Meuwmeerweg en verharren den Meuwmeerweg en verharren tusschen den weg Siegersvloed—de Wijk en de provinciale grens.

HEERENVEEN

2.

Waterschap de Molenaars (1914, n°. 105 en 1919, n°. 36) draagt voor 35%, bij in de kosten van onderhoud van den verharren weg genaamd de Molenaars.

Waterschap de Bisschopsreed (1913, n°. 46 en 1919, n°. 31) onder- houdt de Bisschopsreed, een landweg loopende van den weg Duurswoude—Bakke- veen tot aan het dorp Beneden-Haulerzijl.

Waterschap het Bovenveld (1917, n°. 49) onderhoudt verschillende waterleidingen in het boezemland van het vijfde pand van de kaart van Terhorne naar de onderdelen, heeft een eigen bestuur. De voorzitters van deze besturen zijn leden van het hoofdbestuur van het waterschap. Op dit blad komen alleen de onderdelen Marum en Leek gedeeltelijk voor.

Waterschap Boven Tjonger—Grootdiep (1917, n°. 63 1919, n°. 106 en 1920, n°. 41) onderhoudt de Boven Tjonger en het Grootdiep, die voorkomen op het blad Heerenveen 4.

Het algemeen reglement voor de boezemwaterschappen in Friesland geldt niet voor de bovengenoemde waterschappen Drachten en Boven Tjonger—Grootdiep.

Zeewaterende waterschappen.

Waterschap Zeven Gritenijen en Stad Stalen (1894, n°. 16 en 1913, n°. 29; 1913, n°. 10; 1913, n°. 30; 1917, n°. 51 en 1920, n°. 52) omvat de gemeente Opieland, oostkomende van de waterdijken en den zuidelijken rand van dit blad, met uitzondering van het dorp Bakkeveen en van het deel der gemeente benoorden den Nieuwe Leppeldijk en voorts een groot aantal gemeenten voorkomende op de bladen Heerenveen 1, 3 en 4, Steenwijk 1 en 3, Stavoren 1 en 3 en Steenwijk 4.

Het waterschap onderhoudt de zeewatering van af de Widdijk bij Lauwman tot de Oude Schiederszijl voorkomende op de bladen Stavoren 1 en 2 en Steenwijk 1 en 3.

GRONINGEN.

Waterschap Westerkwartier (1911, n°. 35 en 1912, n°. 29). Het gebied van het waterschap strekt zich, behalve op dit blad, uit op de bladen Groningen 1 en 3, Assen 1 en Lousbaard 2 en 4. Het is verdeeld in de onderdelen Hoogherk, Aduard, Ezinge, Oldshere, Zuthorn, Nieuwe Oldshere, Leek en Marum, omvattende in hoofdzak de gronden in die gemeenten gelegen. Leek van de onderdelen heeft een eigen bestuur. De voorzitters van deze besturen zijn leden van het hoofdbestuur van het waterschap. Op dit blad komen alleen de onderdelen Marum en Leek gedeeltelijk voor.

Het waterschap beheert en onderhoudt de voornaamste boezemwateren en enige waterleidingen in zijn gebied.

Waterschap Doezum en Opinde (1918, n°. 18) omvat gronden in de gemeente Groetdiep. Het gebied van het waterschap komt voor een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voor.

Het waterschap beheert en onderhoudt de Doezumericht en de Zijlree en bijbe- hoorende werken voorkomende op blad Lousbaard 4.

Waterschap Jonkerseeg (1913, n°. 64; 1916, n°. 52) draagt voor 35%, bij in de kosten van onderhoud van den Jonkerseeg loopende vanaf de Wijk langs de Wiltstervaart en de Jonkerseeg naar het gehucht Oostdijk.

Waterschap de Vier Wegen (1918, n°. 30) onderhoudt een viertal wegen in de gemeente Marum.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. De polders hebben de kleur van den boezem, waarop zij afwateren.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. Voornamelijk stroomende wateren in de hooge gronden en waterlossingen in de boezemlanden zijn aangegeven met de kleur van den boezem waarop zij hun water loozen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het boezemgebied.

Bij voornamelijk boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Pijltjes in rood geven de richting van de stroom aan. Moerassen zijn door een kruislarceering aangeduid.

VERKLARING DER TEEKENS.

	Pompmotorgemaal met aanwijzing van het aantal waterpaarde-krachten.
	Kleine watermolen.
	Schutsluis.
	Uitwateringssluus.
	Grondduiker onder een waterleiding.
	Verkenmerk van het N. A. P.
	Peilschaal.
	Zomerpeil van polders,
	Gewenschte zomerstand in polders,
	Terreinhoogte,
	Hoogte van den weg,
	Verharde wegen.
	Stoomtramwegen.
	Grootte van polders of stroomgebieden in H. A., volgens meting op de kaart met den planimeter.
	Provinciale grens.

BOEZEMS.

Frielandse boezem. De boezem loost op de Lauwerzee door de Friesche Sluis bij Zoutkamp en de Nieuwe Zijlen bij Engwierum en op de Zuiderzee door de Kopsluis, de sluisen te Harlingen, de Makkumerzijl, de Workumerzijl, de sluis te Hindeloopen, de Molterboerszijl, de sluis te Stavoren, de Tacozijl, de sluis te Lauwer en de Scholterzijl. Bovendien kan de boezem thans te Tacozijl worden afgeleid door een centri- fugal stoomgemaal van 900 W. P. K.

Het zomerpeil bedraagt 0.66 M. — N. A. P.; 's winters is de boezemstand gewoonlijk hooger, deze is dan ongeveer 0.25 M. — N. A. P. Er vaten ongeveer 293900 H. A. op den boezem af, waarvan 14900 H. A. oningepolderde lage boezemlanden, welke in den winter gewoonlijk onder water staan (zoogenaamde groene landen).

Boezemstanden in M. ten opzichte van N. A. P. in het tijdvak 1901—1910.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—31 Oct.	1 Nov.—30 Apr.		
Gerben-Allesterant	— 0.64	— 0.37	+ 0.11 8 Febr. 1910	— 1.03 21 Sept. 1904
Schuitenburg	— 0.63	— 0.32	+ 0.13 8 Febr. 1910	— 1.03 21 Sept. 1904
Drachten	— 0.59	— 0.39	+ 0.17 12 Febr. 1910	— 1.03 19 Sept. 1904
Spilbergh	— 0.53	— 0.24	+ 0.29 11 Febr. 1910	— 1.03 18 Sept. 1904

Drachtstervaart (tweede pand van het kanaal van de Kruiswaters naar het Veenhuizerkanaal). Het pand loost door een sluis, die voorkomt op blad Heerenveen 1, op Frielandse boezem. Het peil bedraagt 0.90 M. + N. A. P. In droge tijden wordt door een stoom- gemaal, dat niet op dit blad voorkomt, water uit Frielandse boezem op het pand gemaakt ten einde dit op peil te houden. Er vaten geen gronden op den boezem af.

Water van Rottevalle (boven deel). Dit water loost door de schutsluis A op Frielandse boezem. Het peil bedraagt 0.60 M. + N. A. P. Het motorgemaal bij de schutsluis dient om door omleiding uit Frielandse boezem het water op peil te houden. Het boezem- gebied bedraagt 520 H. A.

Water van Rottevalle (beneden deel). Dit water loost door de schutsluis A op Frielandse boezem. Het peil bedraagt 0.60 M. + N. A. P. Het motorgemaal bij de schutsluis dient om door omleiding uit Frielandse boezem het water op peil te houden. Het boezem- gebied bedraagt 520 H. A.

Water van Sarhuisterveen. Twee kleine deelen van het boezem- gebied, dat 1900 H. A. groot is, komen aan den noordelijken rand van het blad voor.

Derde pand van het kanaal van de Kruiswaters naar het Veen- huizerkanaal. De boezem is in open gemeenschap met de Noorder- waarsvaart en de Zuiderwaarsvaart. Het boezemgebied is groot 1275 H. A. Het peil van den boezem bedraagt 1.28 M. + N. A. P.

Compagniestervaarsvaart. De boezem loost door sluis B op het voorgaande boezemgebied. Het peil bedraagt 2.52 M. + N. A. P. In droge tijden kan dit peil moeilijk worden behouden. Er bestaan plannen om, door het stichten van een stoomgemaal, uit Frielandse boezemwater te kunnen innalen. Het boezemgebied is groot 685 H. A.

Ureterpervaart (Vierde pand van het kanaal van de Kruiswaters naar het Veenhuizerkanaal). Dit pand strekt zich uit van sluis D tot sluis E. Het boezemgebied is groot 1855 H. A.

Friesche Palenvaart en Bakkeveenstervaart (Vijfde pand van het kanaal van de Kruiswaters naar het Veenhuizerkanaal). Het kanaalpeil staat in open gemeenschap met de Wiltstervaart en de Meuwmeerzijl. Het boezemgebied totaal groot 1060 H. A. bestaat uit drie deelen.

Boezem van het waterschap Westerkwartier. De boezem loost door drie sluisen, die altijd geopend zijn en die alleen dienen om in geval van doorbraak dienst te doen, op het benedenpand van het Reindiep. Het boezempeil is 0.92 M. — N. A. P. Drie deelen van het boezemgebied komen aan den noordelijken en den oostelijken rand van het blad voor.

Vierde of bovenste pand van het Leekster Hoofddeep. Dit pand dat zich uitstrekt van sluis H tot sluis I. Er vaten geen gronden op af.

Haulerwijkstervaart (Zesde pand van het kanaal van de Kruis- waters naar het Veenhuizerkanaal). Het boezemgebied is groot 2030 H. A., het peil van den boezem is 5.83 M. + N. A. P.

Gebied van enige wijken in de voormalige Hauler- en Wep- polder. Deze wijken loozen door een sluis op het gebied van den Boven Tjonger en het Grootdiep (zie blad Heerenveen 4).

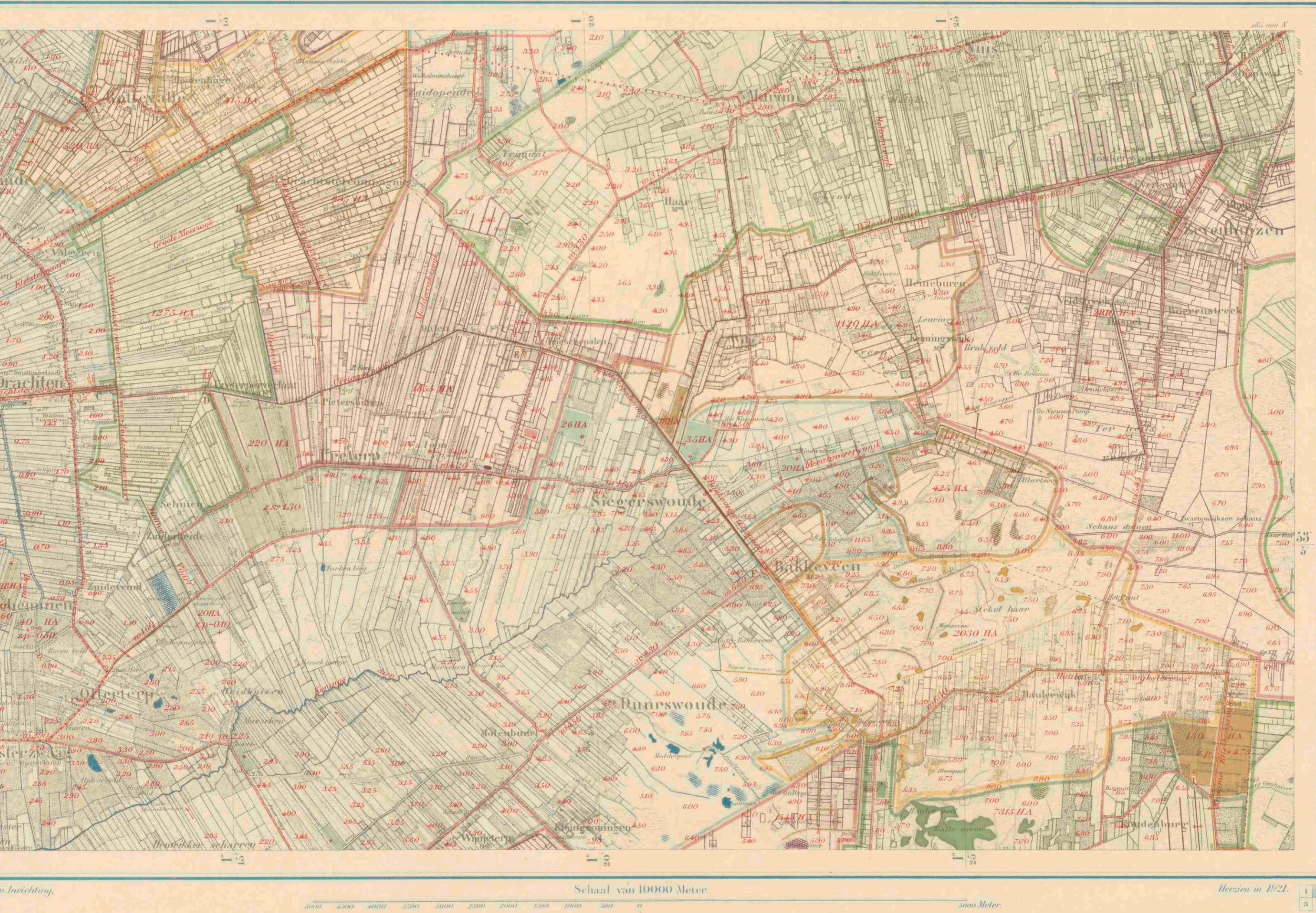
Enige wijken tot het gebied behoorende komen gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voor. De polder, die aan de zuidelijken rand van het gebied behoort, wordt op dit gebied afgeleiden.

Boven Tjonger en Grootdiep. De boezem wordt gevormd door den boezemtop van de Tjonger en door het Grootdiep, die door een sluis van het Tjongerkanaal is afgesloten (zie blad Heerenveen 4). Een klein deel van het boezemgebied groot 7315 H. A. komt aan den zuidelijken rand van het blad voor.

Vijfde pand van het kanaal Terhorne—Drentsche Hoofdvaart. Het gebied groot 1545 H. A. komt voor een klein deel aan den zuidelijken rand van het blad voor.

BUITENWATERSTANDEN IN M. TEN OPZICHT VAN N. A. P.

Tienjarig tijdvak 1911—1920.				
Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoogwater.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—31 Oct. M. V.	1 Nov.—30 Apr. M. E.		
Eemsluis	0.59	0.85	— 1.40	— 1.15 8.20 13 Jan. 1916
Zoutkamp	0.91	0.97	— 1.41	— 1.02 8.06 13 Jan. 1916
Lemmer	0.12	0.15	— 0.06	— 0.06 2.50 14 Jan. 1916

Reglement op het verleen van bijdragen uit de provinciale fondsen voor het aanleggen of verbreden van kunstwegen in de provincie Friesland (1911, n°. 58 en 1917, n°. 116).

Algemeen reglement voor de Zeewaterende waterschappen in Friesland, bij welke het kadastrale inkomen strekt als grondslag van de onderhouds- plichtigheid en het stemrecht (1910, n°. 79; 1918, n°. 45 en 1921, n°. 87).

Reglement op het verleen van bijdragen aan de zeewaterende water- schappen in de provincie Friesland (1913, n°. 78).

Reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders in de provincie Friesland (1905, n°. 76 en 1921, n°. 68).

Verordening tot voorziening in sommige waterstaatsbelangen (1910, n°. 75).

Verordening op het subsidieeren van het verbeteren van vaarwaters of stroomkanalen niet bij de provincie in onderhoud en beheer (1874, n°. 82).

Groningen.

Algemeen reglement voor de waterschappen in de provincie Groningen (1913, n°. 79; 1915, n°. 46).

Reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen (1908, n°. 72; 1910, n°. 22; 1910, n°. 85; 1916, n°. 32).

Reglement, regelende het toezicht op kanalen, watergangen en water- staatswerken in de provincie Groningen (1912, n°. 37; 1914, n°. 58; 1916, n°. 49).

Politiereglement op de rivieren, kanalen, havens en daarbij behoorende werken in de provincie Groningen (1914, n°. 68).

Reglement op de verveningen en ontgrondingen in de provincie Groningen (1903, n°. 7; 1915, n°. 45).

Drenthe.

Algemeen reglement voor de waterschappen in de provincie Drenthe (1915, n°. 3).

Reglement op de waterleidingen in Drenthe (1911, n°. 13; 1912, n°. 35 en 1917, n°. 31).

Reglement op de wegen en voetpaden in Drenthe (1915, n°. 39; 1917, n°. 32).

Reglement op de verveningen in de provincie Drenthe (1909, n°. 14). Reglement tot voorkoming en beperking van zandverstuivingen en zandduinen in de provincie Drenthe (1887, n°. 83 en 1913, n°. 21).

VERWIJZING.

Provinciale Almanak van Friesland door N. Struikma en E. Drijfhout. Regeerings Almanak voor de Provincie Groningen.

De zeeweringen, polders en waterschappen in de provincie Groningen door Mr. C. C. Geertsma 1910.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7de uitgave 1920.

Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P., gevonden bij de Nauwkeurig- heidswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat, provincien Friesland en Groningen, 4de uitgave 1916. Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P., gevonden bij de verspreiding van het N. A. P. door den Rijkswaterstaat, provincien Friesland en Groningen 1898.

VII B. a. 795
(ed. 2, bl. 11-

SLUITZEN.

Wijte
in
den
dag
M.Slag-
dren-
pel-
diepte
ten
opzichte
van
N.A.P.
M.

A. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den veen- polder De Deelen, twee paar deuren, schutlengte 20 M., de slagdrenpels zijn even hoog.	4.50	— 2.15
B. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den veen- polder De Deelen, twee paar deuren, schutlengte 40 M., de slagdrenpels zijn even hoog.	5.00	— 2.45
C. Schutsluis te Stobbegat tusschen Friesland's boezem en den Haskerveenpolder, twee paar deuren, schutlengte 50 M. benedendeuren	5.30	— 2.65
borendeuren	— 2.35	
D. Schutsluis in den Veenpolder van het Vierde en Vijfde Veendistrict, twee paar deuren, schutlengte 33 M.	4.50	
benedendeuren	— 3.71	
borendeuren	— 2.86	
E. Schutsluis te Nieuwebrug, tusschen Friesland's boezem en den polder van het Vierde en Vijfde Veendistrict, twee paar deuren, schutlengte 60 M.	5.50	
benedendeuren	— 2.65	
borendeuren	— 2.15	
F. Schutsluis tusschen de polders h en i van den Hasker- veenpolder, twee paar deuren, schutlengte 17.50 M.	4.00	
benedendeuren	— 3.10	
borendeuren	— 1.95	
G. Schutsluis te Joure, tusschen Friesland's boezem en den Haskerveenpolder, twee paar deuren, schutlengte 33 M. benedendeuren	4.90	— 2.40
borendeuren	— 2.15	
H. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den Trije- gasterpolder, twee paar deuren, schutlengte 27 M., de slagdrenpels zijn even hoog.	4.00	— 1.85
I. Schutsluis in den Haskerveenpolder, twee paar deuren, schutlengte 17 M.	4.00	
benedendeuren	— 3.35	
borendeuren	— 1.85	
L. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den Groote Sint Johannesgaster Veenpolder, twee paar deuren, schut- lengte 40 M.	4.50	
benedendeuren	— 2.36	
borendeuren	— 2.05	
M. Schutsluis te Terbandsterschans, tusschen Friesland's boezem en den Haskerveenpolder, twee paar deuren, schut- lengte 35 M.	4.60	
benedendeuren	— 2.15	
borendeuren	— 1.90	
N. Schutsluis in den Veenpolder van het Vierde en Vijfde Veendistrict, twee paar deuren, schutlengte 29 M.	3.70	
benedendeuren	— 1.75	
borendeuren	— 1.35	
O. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den Veen- polder van het Vierde en Vijfde Veendistrict, twee paar deuren, schutlengte 38.80 M.	4.20	
benedendeuren	— 1.70	
borendeuren	— 1.45	
P. Veenluis, schutsluis tusschen Friesland's boezem en den Veenpolder van het Vierde en Vijfde Veendistrict, twee paar deuren, schutlengte 44 M.	5.25	
benedendeuren	— 2.05	
borendeuren	— 1.85	
Q. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den Veen- polder van het Vierde en Vijfde Veendistrict, twee paar deuren, schutlengte 39.50 M.	4.15	
benedendeuren	— 1.65	
borendeuren	— 1.40	
R. Bondeboksluis, schutsluis tusschen het eerste en het compagnonsvaart, twee paar deuren, schutlengte 84 M.	4.55	
benedendeuren	— 1.75	
borendeuren	— 1.29	
S. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en de Opster- landsche compagnonsvaart, twee paar deuren, schutlengte 55 M.	5.50	
benedendeuren	— 2.88	
borendeuren	— 1.55	
T. Damsluis, schutsluis tusschen Friesland's boezem en de vaart in den Veenpolder van het Zesde en Zevende Veen- district, twee paar deuren, schutlengte 24.50 M.	4.88	
benedendeuren	— 2.67	
borendeuren	— 2.19	
U. Schutsluis in het oostelijk deel van den polder Lange- zeewag, twee paar deuren, schutlengte 13.95 M.	3.97	
benedendeuren	— 2.06	
borendeuren	— 1.76	
V. Schutsluis in het westelijk deel van den polder Lange- zeewag, twee paar deuren, schutlengte 13.68 M.	3.97	
benedendeuren	— 2.55	
borendeuren	— 1.86	
W. Schutsluis in den polder Moerdiep, twee paar deuren, schutlengte 30 M.	3.97	
benedendeuren	— 2.59	
borendeuren	— 2.01	
X. Schutsluis in den polder Kleine Zee, twee paar deuren, schutlengte 13.20 M.	3.97	
benedendeuren	— 3.14	
borendeuren	— 2.27	

KANALEN.

De Schoterlandsche compagnonsvaart, gegraven in de eerste helft der 18de eeuw, vangt aan ten zuiden van Wynjelerp in de Schoterlandsche velen. Het kanaal is in vier panden verdeeld. Het eerste pand lang 7300 M. ligt met Friesland's boezem gemeen, de breedte op het kanaalpeil wisselt af tusschen 8 en 12 M.; het tweede pand, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt, is lang 4050 M. en heeft een kanaalpeil van 0.66 M. + N. A. P., de breedte wisselt af tusschen 10 en 18 M.

Het kanaal is in beheer en onderhoud bij een combinatie van geïnteresseerden bij de Decana, Oude en Foeitseveen.

Het kanaal loopende van sluis T door den Veenpolder van het Zesde en Zevende Veendistrict met een groene kleur op de kaart aangegeven, heeft een peil van 0.80 M. — N. A. P., de bodem ligt op 2.40 M. — N. A. P. de gemiddelde breedte bedraagt ± 25 M.

Het heeft sedert het graven van de Nieuwe vaart, die in open gemeenschap is met Friesland's boezem, alleen nog lokaal belang voor het vervoer van turf en landbouwproducten.

WATERSCHAPPEN OF POLDERS, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven de Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne bijzondere reglementen.

Waterschap Henshuizen. Van dit waterschap komen aan den noordelijken rand van het blad gedeeltelijk voor de Henshuizenpolder met twee gedeelten, die allen des zomers worden bemalen en de uit twee waterstaatkundige polders bestaande polder van Kleefstra.

Waterschap de Driegreppel. Bestaat uit een gedeeltelijk 1919, n°. 112, aan den noordelijken rand van het blad voorkomende waterstaatkundige polder en twee gedeelten, die allen des zomers worden bemalen.

Waterschap de Polstlootpolder. Bestaat uit den waterstaat. 1912, n°. 41, kandijsen polder van dien naam met een lager deel dat allen des zomers wordt bemalen.

Waterschap de Zuidbroek. Bestaat uit twee waterstaat. Nog niet kundige polders, waarvan er een gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomt.

Waterschap de Woudfeenen. Bestaat uit een water. 1918, n°. 123, staatkundige polder, die gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomt, met een hooger en een lager deel. Dit laatste komt niet op dit blad voor.

Waterschap de Trijegasterpolder. Bestaat uit den water. 1911, n°. 129, staatkundige polder van dien naam met een lager deel dat gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt.

Waterschap de Oudeveegsterpolder. Wordt afgemeten 1918, n°. 110, op den Veenpolder van het Vierde en Vijfde Veendistrict.

Waterschap de Vierpolders. Bestaat uit de vier water. 1911, n°. 125, staatkundige polders a, b, c en d welke ieder afzonderlijk boezem op den Polder Moerdiep.

Waterschap de Leispolder. Bestaat uit een waterstaat. 1915, n°. 30, kandijsen polder welke loost op polder d van het waterschap de Vierpolders.

Waterschap de Trimbeester waterlossingen. 1914, n°. 97, Bestaat uit den waterstaatkundigen Polder van Trimbeest met 1915, n°. 31, een hooger deel.

3.

Waterschap Midam-Oudeschoot. Bestaat uit een water. 1915, n°. 76, staatkundige polder met twee hooger delen. De polder en een 1917, n°. 41, der hooger delen komen gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voor.

Voor de hieronder volgende Waterschappen en Veenpolders geldt het algemeen reglement voor de boezemwaterschappen.

Waterschap de Slachtedijk. Omvat, voor zover dit blad betreft, de waterstaatkundige polders en het boezemland gelegen tusschen de Zandloot, de Meineloot, het Henshuizen, de Veenpolder, de Zijlroede en den westelijken rand, behalve het hooger deel van polder e, dat tot den Haskerveenpolder behoort. Het reglement voor het waterschap is opgenomen in het Provinciale blad van 1919, n°. 123.

Veenpolder De Deelen. Bestaat uit een gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomende waterstaatkundige polder met een hooger deel. Het reglement voor den polder is opgenomen in het Provinciale blad van 1919, n°. 123.

Haskerveenpolder. Bestaat uit de waterstaatkundige polders a met een hooger deel, b, c, d en n; uit den Haskerveenpolder met een lager deel, de Zuidveestpolder (polder n), de polder o en enige kleine polderjjes beoosten de Veenpolder en bij Terbandsterschans, welke alle op den polder in worden afgemeten en uit den Haskerveenpolder die op den Haskerveenpolder loost. Het reglement voor den polder is opgenomen in het Provinciale blad van 1919, n°. 123.

Groote St. Johannesgaster Veenpolder. Bestaat uit den waterstaatkundigen polder p met verschillende lagere delen en uit den waterstaatkundigen polder q. Het reglement voor den polder is opgenomen in de Provinciale bladen van 1902, n°. 123 en 1915, n°. 43.

Trijegaster Veenpolder. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder, die gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt, met een lager deel voorkomende op dit blad Steenwijk 1. Het reglement voor den polder is opgenomen in de Provinciale bladen van 1904, n°. 11, 40 en 50.

Veenpolder van het Vierde en Vijfde Veendistrict. Bestaat uit den waterstaatkundigen polder r met de hooger delen s, t, u, v en w. Het reglement voor den polder is opgenomen in het Provinciale blad van 1915, n°. 63.

Veenpolder van het Zesde en Zevende Veendistrict. Bestaat uit den waterstaatkundigen polder Kleine Zee met de daarop afzonderende polders Lange Rijsen, Moerdiep en Langezeewag, welke laatste uit twee waterstaatkundige delen bestaat. Het reglement voor den polder is opgenomen in het Provinciale blad van 1915, n°. 14.

De overige polders die op dit blad voorkomen zijn ongereguleerd. De voornamsten zijn de Groene polder (polder x), de Schuipolder (polder y) en de Boezempolder.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

Onder waterstaatkundige polder wordt verstaan een polder, door waterkeringen omsloten, waarvan al het water in open gemeenschap staat. Administratieve polders kunnen dus uit één of meer waterstaatkundige polders bestaan of wel deze kunnen één of meer delen van waterstaatkundige polders omvatten.

De waterstaatkundige polders hebben in verschillende tinten de kleur van de boezem, waarop zij afvateren.

Polders, die hun water afvateren in open gemeenschap staat. Administratieve polders kunnen dus uit één of meer waterstaatkundige polders bestaan of wel deze kunnen één of meer delen van waterstaatkundige polders omvatten.

In polders, die allen des zomers bemalen worden en die 's winters bij eenigszins hooge boezemstand onder water staan zijn in rood de letters z. b. (zomerbemaling) geplaatst. Deze letters staan ook in poldergedeelten, die des zomers met het overige deel één waterstaatkundig geheel vormen, maar des winters, door het dichtzitten van de, de beide delen verbindende, keersluis zonder bemaling worden gelaten. Deze gedeelten zijn aangeduid door een blauwe aereering langs den omtrek.

Boezemland is niet gekleurd. Op hoog boezemland zijn in rood hoogte cijfers geplaatst.

In boezemland zijn de waterleidingen aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij afvateren; een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van de waterleidingen.

Bij voornam boezemwateren is de benaming in rood gesteld.

Pijltjes in rood geven de richting van de stroom aan.

VERKLARING DER TEEKENS.

Stoom- of motorgemaal, met aanwijzing van het aantal waterpaardenkrachten en den aard van het bemalingswerktuig (c = centrifugaalpompe, p = pomp).	
Vijzelwatermolens.	
Kleine watermolens.	
Schutsluis.	
Uitwateringssluis.	
Inlaatsluis.	
Vaste stuw.	
Grondduiker onder eene waterleiding.	
met afsluiting.	
Verkenmerk van het N. A. P.	
Peilschaal.	
Zomerpeil van polders.	
Gewenschte zomerstand in een polder.	
Dijkshoogte.	
Terreinhoogte.	
Hoogte van den weg.	
Verharde wegen.	
Spoorwegen.	
Stoomtramwegen.	
Groote van polders in H.A., volgens meting op de kaart met den planimeter.	

BOEZEMS.

Friesland's boezem.

De boezem loost op de Lauwerzee door de Friese Sluis bij Zoutkamp en de Nieuwe Zijlen bij Engwierum en op de Zuidzee door de Ropiazijl, de sluis te Harlingen, de Malskumerzijl, de Workumerzijl, de sluis te Hindeloopen, de Molkevermerzijl, de sluis te Stavoren, de Taczijl, de sluis te Lemmer en de Schoterzijl. Bovendien kan de boezem thans (1920) te Lemmer worden afgemeten door een centrifugaal stoomgemaal van 900 W. P. K.

Het zomerpeil bedraagt 0.66 M. — N. A. P.; 's winters is de boezemstand gewoonlijk hooger, deze is dan ongeveer 0.35 M. — N. A. P. Er vateren ongeveer 293900 H. A. op den boezem af, waarvan 14000 H. A. oningepolderde lage boezemlanden, welke in den winter gewoonlijk onder water staan (zoogenaamde groene landen).

Boezemstanden in M. ten opzichte van N. A. P. in het tijdvak 1901—1910.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—31 Oct.	1 Nov.—30 Apr.		
Spiltebrug	— 0.53	— 0.34	+ 0.20 11 Febr. 1910	— 1.03 18 Sept. 1904
Terbandsterschans	— 0.63	— 0.32	+ 0.13 19 Febr. 1910	— 1.01 19 Sept. 1904
Scharsterbrug	— 0.61	— 0.29	+ 0.18 17 Febr. 1910	— 0.96 21 Sept. 1904
Sneek	— 0.61	— 0.29	+ 0.18 17 Febr. 1910	— 1.07 6 Oct. 1904
Drachten	— 0.59	— 0.39	+ 0.17 18 Febr. 1910	— 1.03 19 Sept. 1904

Tweede pand van de Schoterlandsche compagnonsvaart. De boezem loost door sluis R op het eerste pand dat tot Friesland's boezem behoort. Het peil van het tweede pand bedraagt 0.66 M. + N. A. P. Er vateren een gebied van 995 H. A. op den boezem af.

Tweede pand van het kanaal Terhorne—Drentsche Hoofdvaart. De boezem loost door sluis S op het eerste pand, dat tot Friesland's boezem behoort. Het peil van het tweede pand bedraagt 0.65 M. + N. A. P. Er vateren een gebied van 915 H. A. op den boezem af.

De vaart in de veenpolder van het zesde en zevende veendistrict, is door schutsluisen afgesloten van Friesland's boezem, het peil is 0.10 M. lager dan Friesland's boezem. Er vateren geen gronden op af.

BUITENWATERSTANDEN IN M. TEN OPZICHT VAN N. A. P.

Tienjarig tijdvak 1901—1910.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde hoogwater.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—31 Oct. M. V.	1 Nov.—30 Apr. M. E.		
Lemmer	0.13	0.18	— 0.11	— 0.13
Stavoren	0.21	0.29	— 0.29	— 0.35
Hindeloopen	0.29	0.27	— 0.31	— 0.38
Harlingen	0.57	0.51	— 0.74	— 0.71
Ropiazijl	0.64	0.58	— 0.70	— 0.70
Nieuwe Sluis	0.76	0.68	— 0.88	— 0.84
Eemanzijl	0.97	0.86	— 1.43	— 1.23
Zoutkamp	0.99	0.88	— 1.39	— 1.04

VERWIJZING.

Provinciale Almanak van Friesland door N. Struiksma en E. Drijfhout. Verslag der Commissie, benoemd bij Ministerieel besluit van 18 Juni 1896, n°. 139 Afd. Waterstaat tot het instellen van een onderzoek inzake de Indijking der Lauwerzee, in verband met eene verbeterde afstroeming van boezemwater in de provincien Friesland en Groningen 1900.

Verslag van de Commissie, benoemd bij gemeenschappelijk besluit van de Collegien van Gedeputeerde Staten van Friesland en Groningen van 7 Februari 1902, tot het instellen van een nader onderzoek inzake de Indijking der Lauwerzee in verband met eene verbeterde afstroeming van boezemwater in de provincien Friesland en Groningen 1904.

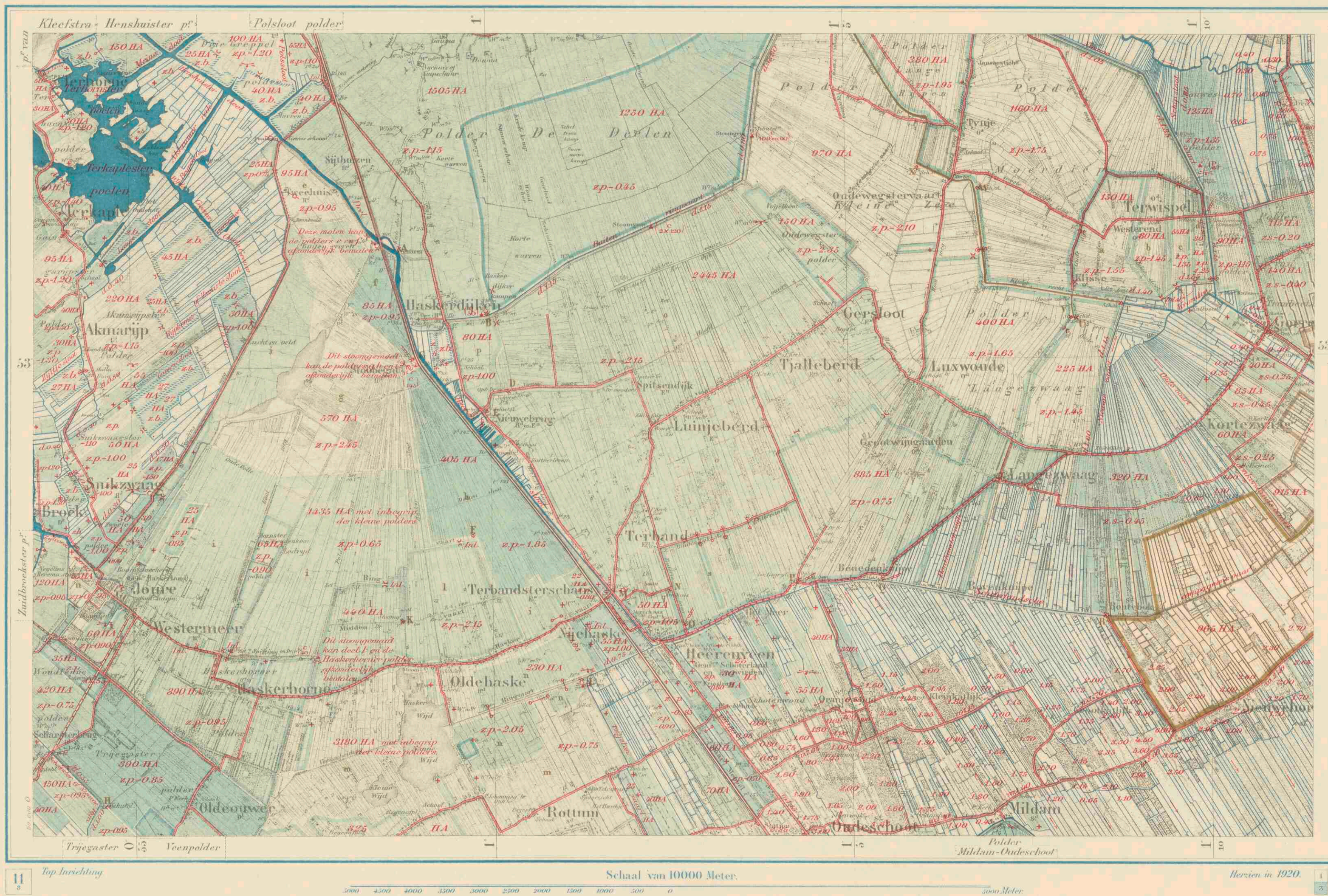
Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtkaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 6e uitgave 1917.

Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P. gevonden bij de verspreiding van het N. A. P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland 1898.

Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P. gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassen en de waterpassen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat, provincie Friesland, 4e uitgave 1916.

HEERENVEEN.

3.

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen zijn opgenomen.

Reglement, betrekkelijk de oprichting van boezemwaterschappen in Friesland (1917, n°. 110).

Algemeen reglement voor de boezemwaterschappen in Friesland (1916, n°. 145 en 1915, n°. 51).

Reglement van politie op de waterstaatswerken in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland (Provinciaal huishoudelijk reglement van politie) (1911, n°. 143, 1913, n°. 94 en 1916, n°. 59).

Reglement tot regeling van het toezicht der Staten op de openbare, tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud of beheer bij het Rijk, de Provincie of bij Waterschappen (1883, n°. 39).

Reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland niet in onderhoud en beheer bij de Provincie (1905, n°. 32).

Reglement op het verlenen van bijdragen uit de provinciale fondsen voor het aanleggen of verbreedten van kunstwegen in de provincie Friesland (1911, n°. 143 en 1917, n°. 116).

Algemeen reglement voor de Zeewerende waterschappen in Friesland, bij welke het kadastrale inkomen strekt als grondslag van de onderhoudsplichtigheid en het stroomrecht (1910, n°. 79 en 1918, n°. 45).

Reglement op het verlenen van bijdragen aan de zeewerende waterschappen in de provincie Friesland (1913, n°. 78).

Reglement op de lage verenigingen buiten de veenpolders in de provincie Friesland (1905, n°. 76).

Verordening tot voorziening in sommige waterstaatsbelangen (1910, n°. 75).

Verordening op het subsidieeren of verbeteren van vaarwaters of stroomkanalen niet bij de provincie in onderhoud en beheer (1874, n°. 82).

WATERSCHAPPEN.

Boezemwaterschappen.

De waterschappen in Friesland heeten boezemwaterschappen, uitgenomen die, welke belast zijn met het onderhoud eener zeeveering, die zeeveerende waterschappen worden genoemd.

Behalve de boven de kaart onder 'Administratieve Indeling' opgegeven boezemwaterschappen, die een of meer waterstaatkundige polders omvatten en die in het algemeen belast zijn met het beheer en het onderhoud van alle werken in den polder, zijn er nog de volgende, vier taak bestaand in het verbeteren en onderhouden van enkele land en waterwegen of in het bevorderen van den waterafvoer. Deze omvatten de verschillende kadastrale percelen, die om en nabij de betreffende werken zijn gelegen en waarvan de nummers in hunne bijzondere reglementen zijn te vinden.

Het jaartal en nummer van het Provinciale blad, waarin die bijzondere reglementen zijn opgenomen zijn tusschen haakjes achter den naam van het waterschap vermeld.

Waterschap de Mouweweg (1917, n°. 58) draagt voor de helft bij in de kosten voor verharding van den Mouweweg bij Terwispe, welke verharding geschiedt door de gemeente Opsterland. Waterschap de Thialfweg (1917, n°. 60) onderhoudt de Thialfweg loopende van den Rijksweg van Terbandsterschans naar Heerenveen tot de Pastorieleaan.

Zeewerende waterschappen.

Waterschap Zeven Grietenijen en Stad Sloten, omdat de gemeente Opsterland met uitzondering van het dorp Bakkeveen en van het deel der gemeente beoosten den Nieuwe Leppedyk, de gemeente Schoterland met uitzondering van de dorpen Oudehorne, Nijehorne, Jubbege-Schurewaag en Hoornsterzeewag, de gemeenten Engwierum, Haskerland en Doniauerstal en verschillende andere, voorkomende op de bladen Heerenveen 1, 2 en 4, Steenwijk 1 en 3, Stavoren 1 en 2 en Sneek 4.

Het waterschap onderhoudt de zeeveering vanaf den Wijkdijk bij Laarum tot de Oude Schoterzijl voorkomende op de bladen Stavoren 1 en 2 en Steenwijk 1 en 3.

Zie voor het bijzondere reglement van het waterschap en de daarin aangebrachte wijzigingen de Provinciale bladen 1894, n°. 16 en 26; 1898, n°. 96; 1903, n°. 119; 1912, n°. 106; 1915, n°. 20; 1917, n°. 51.

Waterschap Hemelum Oldefaart en aanhoorige zeedijken, omvat de gemeente Utingerlaad voor zover gelegen ten zuiden van den Leppedyk en voorkomende aan den westelijken en den noordelijken rand van dit blad en verschillende andere gemeenten voorkomende op de bladen Heerenveen 1, Sneek 3 en 4 en Stavoren 1 en 2.

SLUIZEN.

Wijte
in
den dag
M.

Slag-
drenpel-
diepte ten
opzichte
van N.A.P.
M.

A. Lippenhuisterverlaat, schutsluis in de Opsterlandsche compagnonsvaart, twee paar deuren, schutlengte 29 M.	5.50
benedendeuren	—1.27
bovendeuren	—0.06
B. Hemrikkerterverlaat, schutsluis in dezelfde vaart, twee paar deuren, schutlengte 29 M.	5.50
benedendeuren	—0.06
bovendeuren	+0.80
C. Wijnjeterverlaat, schutsluis in dezelfde vaart, twee paar deuren, schutlengte 40 M.	5.50
benedendeuren	+0.83
bovendeuren	+2.00
D. Haulerterverlaat, schutsluis tusschen het gebied van de Haulerwijkstervaart en dat van het vijknet langs de Boen-Tjonger, twee paar deuren, schutlengte 25 M.	5.00
benedendeuren	+3.82
bovendeuren	+4.22
E. Sluis III, schutsluis tusschen de Haulerwijkstervaart en het vierde pand van het Veenhuizerkanaal, twee paar deuren, schutlengte 27.50 M.	6.00
benedendeuren	+3.77
bovendeuren	+4.78
F. Schutsluis in de Schoterlandsche Compagnonsvaart, twee paar deuren, schutlengte 49 M.	4.55
benedendeuren	—1.29
bovendeuren	—0.66
G. Schutsluis in dezelfde vaart, twee paar deuren, schutlengte 48 M.	4.50
benedendeuren	—0.61
bovendeuren	+0.63
H. Sluis I, schutsluis in het Tjongerkanaal, twee paar deuren, schutlengte 29 M.	5.50
benedendeuren	—2.48
bovendeuren	—1.40
Oostelijk van deze schutsluis bevindt zich een sluis ter ontlastung van het tweede pand op het eerste, met vier openingen ieder met één schuif, elke opening	0.75 —1.06
I. Sluis II, schutsluis in het Tjongerkanaal, twee paar deuren, schutlengte 29 M.	5.50
benedendeuren	—1.40
bovendeuren	+0.29
Zuidelijk van deze schutsluis bevindt zich een sluis ter ontlastung van het derde pand op het tweede, met één opening waarin één schuif.	3.00 +0.29
K. Sluis III, schutsluis tusschen het derde pand van het Tjongerkanaal en de Opsterlandsche Compagnonsvaart, twee paar deuren, schutlengte 29 M.	5.50
benedendeuren	+0.29
bovendeuren	+2.00
L. Nanningasterverlaat, schutsluis in de Opsterlandsche Compagnonsvaart, twee paar deuren, schutlengte 29 M.	5.50
benedendeuren	+1.91
bovendeuren	+3.48
M. Fochterterverlaat, schutsluis in dezelfde vaart, twee paar deuren, schutlengte 29 M.	5.50
benedendeuren	+3.54
bovendeuren	+4.89
N. Stokersverlaat, schutsluis in dezelfde vaart, twee paar deuren, schutlengte 29 M.	5.50
benedendeuren	+4.89
bovendeuren	+6.90
O. Bovenverlaat te Nieuw Appelscha, schutsluis in de Appelschastervaart, twee paar deuren, schutlengte 29 M.	5.50
benedendeuren	+6.88
bovendeuren	+8.14

KANALEN.

De vaart van Terhorne naar de Drentsche Hoofdvaart, verbindt Friesland's boezem bij Terhorne met de Drentsche Hoofdvaart en is verdeeld in tien panden. Het eerste of benedenste pand, gemeen liggende met Friesland's boezem, komt niet op dit blad voor; het tweede pand waartoe de op dit blad voorkomende Langewijk behoort, loopt tot sluis A; het derde tot en met het achtste pand komen geheel, het negende, beginnende bij sluis O gedeeltelijk op dit blad voor. Vanaf de Langewijk tot aan het einde van het negende pand wordt de vaart genoemd Opsterlandsche compagnonsvaart of Appel-schastervaart.

Het kanaalpeil bedraagt voor het tweede tot en met het negende pand respectievelijk 0.40, 1.87, 2.73, 4.00, 5.54, 6.89, 8.30 en 10.15 M. — N. A. P. de bodembreedte is 6 a 7 M., de breedte op kanaalpeil 12 M. met plaatselijke verbredingen, de diepte is voor het tweede tot en met het zesde pand 2 M. en voor het zevende tot en met het negende pand 1.80 M. onder kanaalpeil.

Het kanaal is in beheer en onderhoud bij de provincie Friesland.

Het gedeelte van het kanaal loopende van Gorredijk tot den dam in de Witteveen bij Appelscha, behoort vroeger aan de compagnons der Opsterlandsche en Oostelijke waterwerken en is in 1887 in beheer en onderhoud door de provincie Friesland overgenomen. De verbinding met de Drentsche Hoofdvaart kwam in 1894 door het bouwen van een schutsluis in den boegengenoemde dam, tot stand.

De Schoterlandsche Compagnonsvaart, gegraven in de eerste helft der 18de eeuw rangt aan ten zuiden van Wijnjeter in de Schoterlandsche eenen en is verdeeld in vier panden. Het eerste of benedenste pand, gemeen liggende met Friesland's boezem, komt niet op dit blad voor; het tweede pand loopende tot sluis F komt gedeeltelijk, het derde en het vierde pand komen geheel op dit blad voor.

Het kanaalpeil bedraagt voor het derde pand 1.49 M. — N. A. P., de diepte is 2.15 M. onder kanaalpeil; voor het vierde pand is het kanaalpeil 2.73 M. — N. A. P. en de diepte 2.10 M. onder kanaalpeil, terwijl de breedte voor beide panden op kanaalpeil 11 M. bedraagt.

Het kanaal is in beheer en onderhoud bij een combinatie van geïnteresseerden bij de Decma, Cutjck- en Focksemen.

HEERENVEEN.

4.

WATERSCHAPPEN OF POLDERS, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

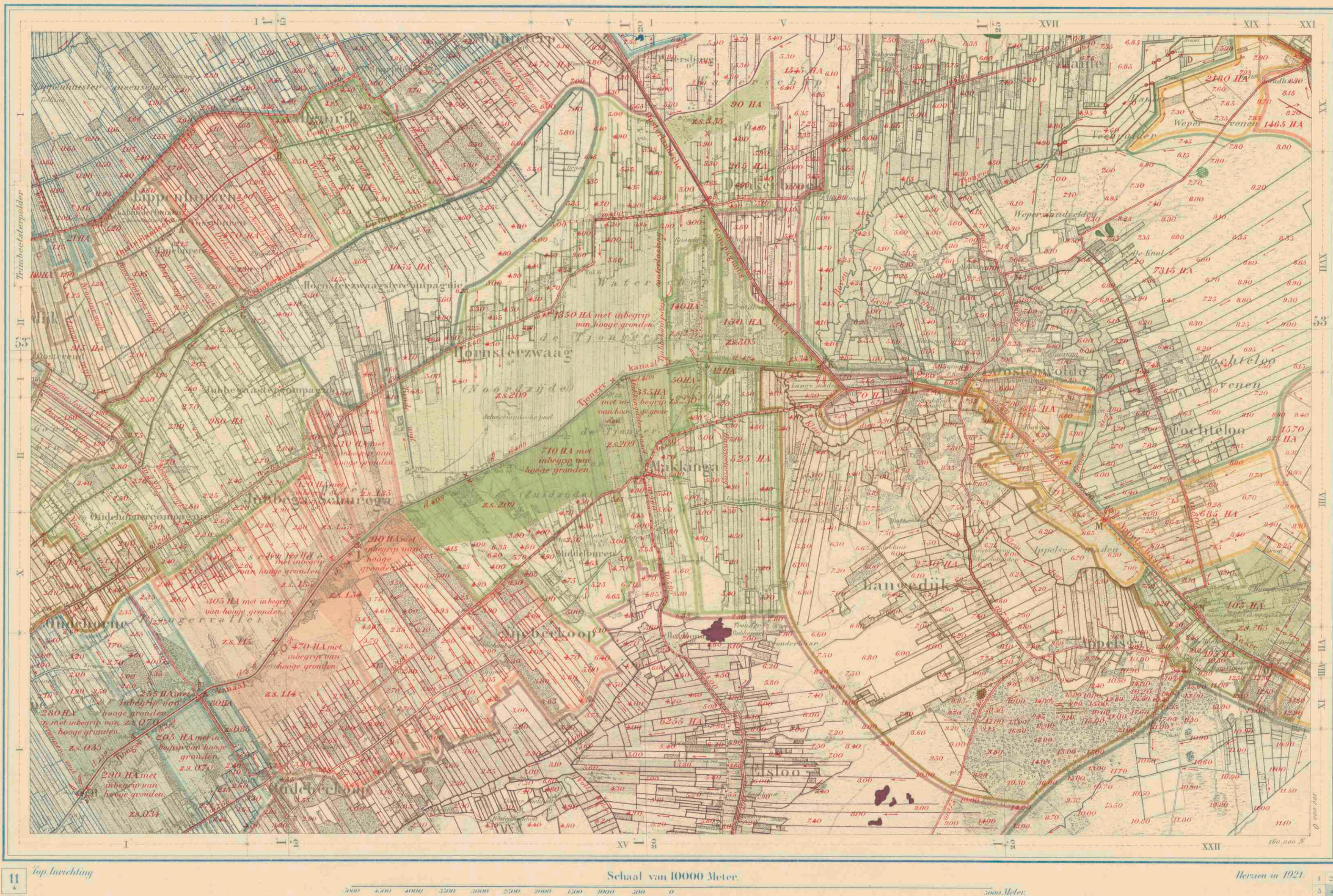
Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven de Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne bijzondere reglementen en de wijzigingen daarin.

- Waterschap de Trimbester waterlossingen.** Bestaat uit den waterstaat 1914, n°. 97, kunijgen polder van Trimbeste met een hoger diel, gedeeltelijk voorkomende aan den 1915, n°. 54, westelijken rand van het diel.
- Waterschap de Tjongervallei (Noordzijde).** Bestaat uit de waterstaatkundige 1916, n°. 38, polders met hooge gronden gelegen tusschen het Tjongerkanaal, Opsterlandsche Compagnons- vaart, de weg van Dankerhoek naar Oudhorne en de Scenasterwijk.
- Waterschap de Tjongervallei (Zuidzijde).** Bestaat uit twee waterstaatkun- 1914, n°. 92, dige polders, gelegen tusschen het Tjongerkanaal, den in de richting van het noordwesten naar het zuidwesten lopende zandweg door het gehucht Tjiefiel en den weg van Middel- buren oer Makkingsa tot de grens van het gebied van het Kleinuip.
- Waterschap het Bovenveld.** omvat het deel van de gebieden van het vijfde pand 1917, n°. 49, van het kanaal van Terhorne naar de Drentsche Hoofdvaart en van het derde pand van het Tjongerkanaal, gelegen ten oosten van het vijfde pand van eerstgenoemd kanaal.
- De overige polders die op dit blad voorkomen zijn ongeregelde.

VERWIJZING.

Provinciale Almanak van Friesland door N. Struiksma en E. Drijfhout. Verslag der Commissie, benoemd bij Ministerieel besluit van 18 Juni 1896, n°. 139 Afk. Waterstaat tot het instellen van een onderzoek inzake de Indijking der Lauwerzee, in verband met eene verbeterde af- strooming van boezemwater in de provincien Friesland en Groningen 1900. Verslag van de Commissie, benoemd bij gemeenschappelijk besluit van de Collegien van Gedeputeerde Staten van Friesland en Groningen van 7 Februari 1902, tot het instellen van een nader onderzoek inzake de Indijking der Lauwerzee in verband met eene verbeterde afstrooming van boezemwater in de provincien Friesland en Groningen 1904. Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtkaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7e uitgave 1920. Wegwijzer voor de Binnenscheepvaart, Deel I Noord-oostelijk Nederland met 3 overzichtkaarten en 24 schetskaarten, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1922. Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P. gevonden bij de verspreiding van het N. A. P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland 1898. Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P. gevonden bij de Nauwkeurig- heidswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat, provincie Friesland, 4e uitgave 1916.

Top Inrichting

Schaal van 10000 Meter.

Heeren in 1921

Tjongerkanaal is verdeeld in vier panden. Het eerste of benedenste pand, gemeen liggende met Friesland's boezem, komt voor een klein deel op dit blad voor en loopt tot sluis II; het tweede pand loopende van sluis II tot sluis I heeft een kanaalpeil van 0.40 M. — N. A. P., het derde pand loopende van sluis I tot sluis K en van 2.10 M. — N. A. P., de diepte van het tweede en het derde pand is 1.80 M. onder kanaalpeil, terwijl de breedte op kanaalpeil voor deze panden 14.70 M. bedraagt. Het vierde pand ligt gemeen met de Appelschastervaart.

Het kanaal is in beheer en onderhoud bij de provincie Friesland.

De Linde rangt aan in de hooge gronden bij het gehucht Het Ronde en is in twee panden verdeeld, het benedenste pand komt gedeeltelijk op dit blad voor. Een ontwerp tot verbetering werd reeds in 1894 door den Rijkswaterstaat opgemaakt, omdat de toestand van dit vaarwater, zoowel wat betreft de scheepvaart als de afwatering, onvoldoende was. Deze toestand is sedert nog aanmerkelijk achteruitgegaan, omdat het stroombed door versanding, opslibbing en plantengroei voortdurend kleiner wordt, terwijl de hooftdiepte af te voeren water, tegevoelge van de, in meer boevenwaarts gelegen gedeelten van het stroomgebied aangelegde ontginningen, steeds toeneemt. Een en ander is oorzaak, dat somereloden, waarvan vooral de lage gronden langs de Linde de schadelijke gevolgen ondervinden, steeds meer geregeld voorkomen.

De verbetering, waartoe nu spoedig zal worden overgegaan zal bestaan in het afsnijden van bochten en het maken van een zesti stuwen met uitneembare waterkeringen en een schutsluis in het gedeelte boeven van de uitmonding van de Noordendervaar, terwijl meer benedenwaarts nog een schutsluis en twee uitwateringsluizen zullen worden gebouwd. De uitwatering zal den behoeve op de Zuiderzee, grontendeels plaats hebben op de Helomaraart d.i. op Friesland's boezem.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen zijn opgenomen. Reglement, betreffende de oprichting van boezemwaterschappen in Friesland (1917, n°. 110).

Algemeen reglement voor de boezemwaterschappen in Friesland (1916, n°. 145; 1919, n°. 51 en 1921, n°. 53).

WATERSCHAPPEN.

Boezemwaterschappen.

De waterschappen in Friesland heeten boezemwaterschappen, uitgenomen die, welke belast zijn met het onderhoud eener zeevaaring, die zeevaarwater- schappen worden genoemd.

Behalve de boeven de kaart onder „Administratieve Indeling“ opgegeven boezemwaterschappen, die een of meer waterstaatkundige polders omvatten en

die in het algemeen belast zijn met het beheer en het onderhoud van alle werken in den polder, zijn er nog de volgende, wier taak bestaat in het verbeteren en onderhouden van enkele land- en waterwegen of in het bevoornden van den waterloop. Deze omvatten de verschillende kadastrale percelen, die om en nabij de betreffende werken zijn gelegen en waarvan de nummers in hunne bijzondere reglementen zijn te vinden.

Het jaarlijk en nummer van het Provinciale blad, waarin die bijzondere reglementen zijn opgenomen zijn tusschen haakjes achter den naam van het waterschap vermeld.

Waterschap Boven Tjonger-Grootdiep (1917, n°. 63; 1919, n°. 106 en 1920, n°. 41) omvat het gebied, dat afwaterd op de Boen-Tjonger en het Grootdiep en heeft ten doel het verbeteren van den afvoer van deze boezemwateren.

Waterschap de Linde (1918, n°. 136 en 1919, n°. 106). Het gebied van het waterschap komt voor een klein deel aan den zuidelijken rand van dit blad voor; het omvat het deel van het afwateringsgebied van de Linde boven de Helomaraart (zie blad Steenwijk 1). Het waterschap heeft ten doel het bevoornden van den waterloop en het weder beschikbaar maken van de Linde.

Het algemeen reglement voor de boezemwaterschappen in Friesland geldt niet voor deze beide waterschappen.

Zeevaarwater waterschappen.

Waterschap Zeven Grietenijen en Stad Sloten, omvat de gemeente Opster- land voorkomende aan den westelijken en den noordelijken rand van het diel met uitzondering van het dorp Bokkeveen en van het deel der gemeente benoerden de Nieuwe Leppeldijk, voorkomende op blad Heerenveen 2, de gemeente Schoterland met uitzondering van de dorpen Oudhorne, Nijehorne, Jubbega- Schurega en Hoornsterwaag, en verschillende andere gemeenten, voorkomende op de bladen Heerenveen 1, 2 en 3, Steenwijk 1 en 2 en Sneek 4.

Het waterschap onderhoudt de zeevaaring vanaf den Wijdijk bij Laaxum tot de Oude Schoterzijl voorkomende op de bladen Steenwijk 1 en 2 en Steenwijk 3.

Zie voor het bijzondere reglement van het waterschap en de daarin aan- gebrachte wijzigingen de Provinciale bladen 1894, n°. 16 en 26; 1898, n°. 96; 1903, n°. 119; 1912, n°. 106; 1915, n°. 20; 1917, n°. 51; 1920, n°. 52.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De admini- stratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

Onder waterstaatkundige polder wordt verstaan een polder, door water- keringen omsloten, waarvan al het water in open gemeenschap staat. Administratieve polders kunnen dus uit één of meer waterstaatkundige polders bestaan of wel deze kunnen één of meer deelen van water- staatkundige polders omvatten.

De waterstaatkundige polders hebben in verschillende tinten de kleur van de boezem, waarop zij afwateren.

Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bies van dezelfde kleur.

Boezemland is niet gekleurd. Op hoog boezemland zijn in rood hoogte cijfers geplaatst.

In boezemland zijn de waterleidingen aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij afwateren; een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterleidingen.

Bij voornamen boezemwateren is de benaming in rood gesteld. Moerassen zijn door kruishaarceering aangegeven.

Pijpjes in rood geven de richting van de stroom aan.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Schutsluis.
- Uitwateringsluiz.
- Vaste stuw.
- Grondduiker onder eene waterleiding.
- met afsluiting.
- Verkenmerk van het N. A. P.
- Peilschaal.
- Gewenschte zomerstand in een polder,
- Dijkhoogte,
- Terreinhoogte,
- Hoogte van den weg,
- Verharde wegen.
- Stoomtramwegen.
- Grootte van polders in H.A., volgens meting op de kaart met den planimeter.

BOEZEMS.

Friesland's boezem.

De boezem loost op de Lauwerzee door de Friese Sluis bij Zoutkamp en de Nieuwe Zijlen bij Engcierum en op de Zuiderzee door de Ropstazijl, de sluisen te Harlingen, de Makkumerzijl, de Workumerzijl, de sluis te Hindeloopen, de Molkeerumerzijl, de sluis te Stavoren, de Tuoosijl, de sluisen te Lemmer en de Schoterzijl. Bovendien kan de boezem thans te Lemmer worden afgemalen door een centri- fugal stoommolen van 900 W. P. K.

Het zomerpeil bedraagt 0.66 M. — N. A. P.; 's winters is de boezemstand gewoontlijk hooger, deze is dan ongeveer 0.25 M. — N. A. P.

Er wateren ongeveer 295900 H. A. op den boezem af, waarvan 14000 H. A. oningepolderde lage boezemlanden, welke in den winter gewoontlijk onder water slaan (zoogenaamde groene landen).

Boezemstanden in M. ten opzichte van N. A. P. in het tijdvak 1901—1910.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand.	Hoogste stand.	Laagste stand.
1 Mei-31 Oct.	1 Nov.-30 Apr.		

Spilthruig — 0.52 — 0.24 + 0.29 15 Febr. 1910 — 1.03 18 Sept. 1904
Drachten — 0.59 — 0.39 + 0.17 13 Febr. 1910 — 1.03 18 Sept. 1904
Terbandsterschans — 0.63 — 0.32 + 0.13 13 Febr. 1910 — 1.01 19 Sept. 1904

Kanaal van Terhorne naar de Drentsche Hoofdvaart.

Tweede pand. Het peil van dit pand is 0.66 M. — N. A. P. Het gebied dat op dit pand loost is groot 915 H. A. Het komt gedeeltelijk op dit blad voor.

Derde pand, zich uitstrekkende van sluis A tot sluis B. Peil 1.87 M. — N. A. P. Grootte van het boezemgebied 470 H. A.

Vierde pand van sluis B tot sluis C. Peil 2.73 M. — N. A. P., boezemgebied 455 H. A.

Vijfde pand van sluis C tot sluis L. Peil 4.00 M. — N. A. P., boezemgebied 1475 H. A.

Zesde pand van sluis L tot sluis M. Peil 5.54 M. — N. A. P., boezemgebied 685 H. A.

Zevende pand van sluis M. tot sluis N. Peil 6.89 M. — N. A. P., boezemgebied 300 H. A. bestaande uit polderland en hooge gronden.

Achtste pand van sluis N tot sluis O. Peil 8.89 M. — N. A. P., boezemgebied 1570 H. A.

Negende pand komt gedeeltelijk op dit pand voor. Peil 10.15 M. — N. A. P. boezemgebied 260 H. A.

Schoterlandsche Compagnonsvaart.

Tweede pand komt gedeeltelijk op dit blad voor. Peil 0.66 M. — N. A. P., boezemgebied 965 H. A.

Derde pand van sluis F tot sluis G. Peil 1.49 M. — N. A. P., boezemgebied 980 H. A.

Vierde pand boven sluis G. Peil 2.73 M. — N. A. P. boezemgebied 1055 H. A.

Tjongerkanaal.

Tweede pand zich uitstrekkende van sluis H tot sluis I. Het loost door de uitwateringsluiz bij sluis II op het eerste pand dat tot Friesland's boezem behoort. Het peil van het pand bedraagt 0.40 M. — N. A. P. Er wateren 2180 H. A. polderland en hooge gronden op den boezem af.

Derde pand van sluis I tot sluis K. Peil 2.10 M. — N. A. P., boezemgebied 2915 H. A.

Bovenpand van de Linde. De boezem loost door het Kontermans- verlaat voorkomende op het blad Steenwijk 1 op het tweede pand. Er wateren 6265 H. A. op den boezem af.

Kleindiep. De boezem loost door een sluis op het Tjongerkanaal. Er wateren 2790 H. A. hooge gronden op den boezem af.

Boven Tjonger en Grootdiep. De boezem wordt gevormd door de bovenloop van de Tjonger en het daarin uitmondende Grootdiep. De boezem gaat met een grondduiker onder de Compagnonsvaart door en loost door een sluis op het Tjongerkanaal. Voor den grondduiker bevindt zich een stuw die de boezem opstuwt tot 3.07 M. — N. A. P. Er wateren 7315 H. A. hooge gronden op den boezem af.

Wijken in de voormalige Hauler- en Weperpolder. De boezem loost door een sluis op den Boen-Tjonger en slaat door sluis D in verbinding met de Haulerwijkstervaart. Het peil van den boezem bedraagt 5.23 M. — N. A. P. Er wateren geen gronden op af.

Haulerwijkstervaart.

Vierde pand van het Veenhuizerkanaal.

Boezem van Westerkwartier.

De gebieden dezer boezems komen voor een klein deel aan den noord-oostelijken hoek van het blad voor.

Steenwijk Aa. Een deel van het gebied komt aan den zuid- oostelijken hoek van het blad voor.

BUITENWATERSTANDEN IN M. TEN OPZICHT VAN N. A. P.

Tijdelijk tijdvak 1911—1920.

Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoogwater.	Gemiddeld laagwater.	Hoogste stand.	Laagste stand.
1 Mei-31 Oct.	1 Nov.-30 Apr.	1 Mei-31 Oct.	1 Nov.-30 Apr.	
Lemmer	0.18	0.15	—0.06	230 14 Jan. 1916
Stavoren	0.22	0.22	—0.25	213 14 „ 1916
Hindeloopen	0.33	0.30	—0.24	230 14 „ 1916
Harlingen	0.62	0.54	—0.71	273 13 „ 1916
Ropstazijl	0.67	0.59	—0.72	286 13 „ 1916
Nieuw Bildt	0.77	0.67	—0.82	290 13 „ 1916
Esumarij	0.99	0.85	—1.40	302 13 „ 1916
Zoutkamp	0.91	0.87	—1.44	300 13 „ 1916

Wijdte in	Slag- drempel- diepte ten
10	10
15	15
20	20
25	25
30	30
35	35
40	40
45	45
50	50
55	55
60	60
65	65
70	70
75	75
80	80
85	85
90	90
95	95
100	100

[illegible]

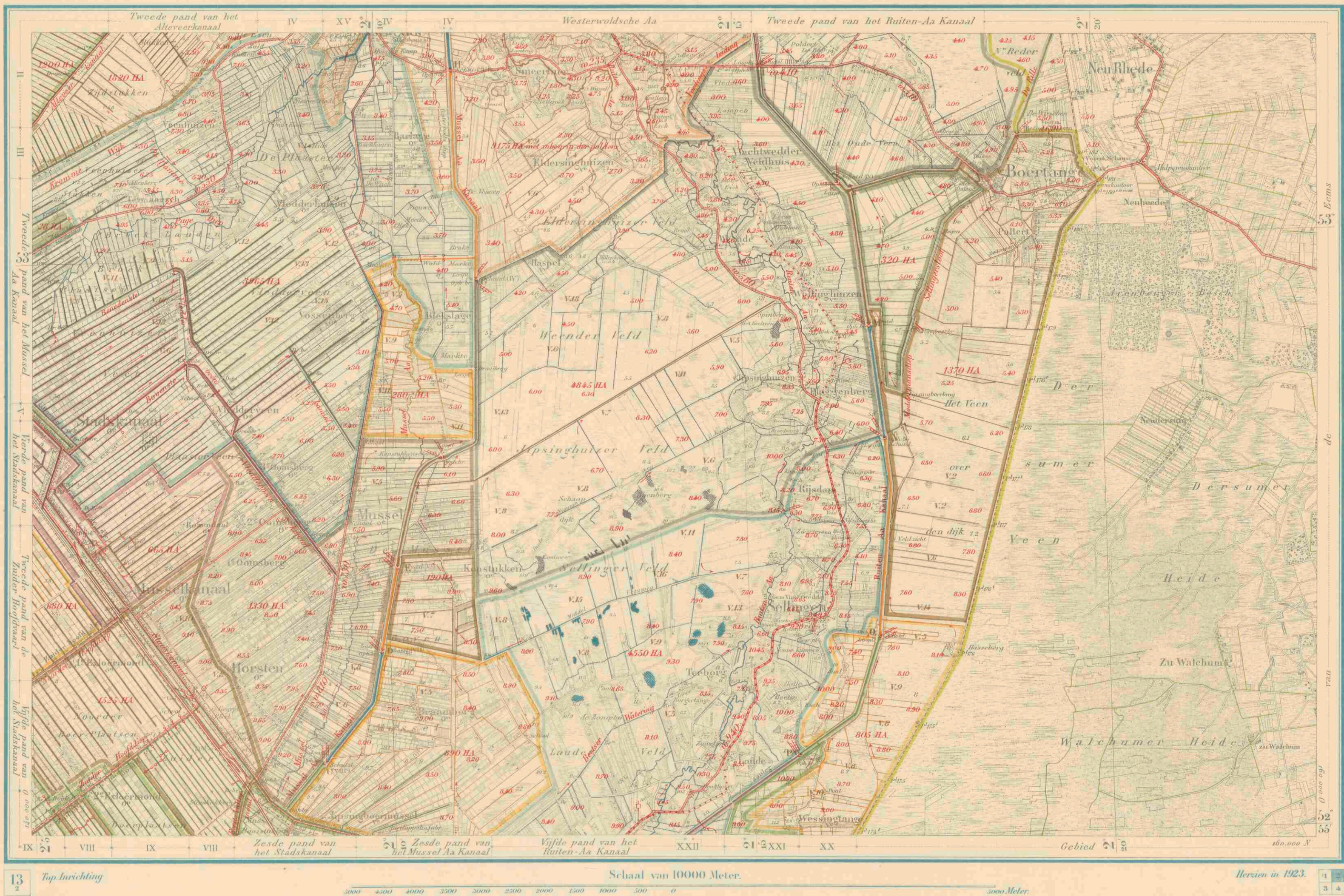
VII B.a. 795
(ed. 2, 6l. 13-2)

Waterschap Pekel-Aa. Dit waterschap, dat het gebied omvat van het Pekel Hoofdiep en van het Altevعاكانaal, komt voor een deel aan den noordwestelijke hoek van het blad voor. Het waterschap onderhoudt de Pekel-Aa.

Het reglement is opgenomen in het Provinciale blad van 1900, n°. 22; de wijzigingen in de Provinciale bladen 1904, n°. 31; 1905, n°. 19; 1915, n°. 11 en 1920, n°. 14.

De waterschappen Nieuw-Buinen (1916, n°. 30; 1918, n°. 28; 1919, n°. 35). Exloo (1915, n°. 22) en Valte (1915, nos. 21 en 44; 1917, n°. 34) zijn in Drenthe gelegen en komen gedeeltelijk aan den westelijken en den zuidelijken rand van het blad voor. Zij onderhouden landwegen, waterlossingen, duikers, bruggen en sluizen.

De waterschappen Nieuw-Buinen (1916, n°. 30; 1918, n°. 28; 1919, n°. 35). Exloo (1915, n°. 22) en Valte (1915, nos. 21 en 44; 1917, n°. 34) zijn in Drenthe gelegen en komen gedeeltelijk aan den westelijken en den zuidelijken rand van het blad voor. Zij onderhouden landwegen, waterlossingen, duikers, bruggen en sluizen.

Moerassen zijn door een kruisarceering aangegeven.

Kleine watermolen.
 Schutsluis.
 Uitwateringssluis.
 Vaste stuw.
 Grondduiker onder een waterleiding.
 Verkenmerk van het N. A. P.
 Peilschaal.
 Dijkhoogte,
 Terreinhoogte, } in M. ten opzichte van N.A.P.
 Hoogte van den weg, }
 Veendikte in decimeters.
 Verharde wegen.
 Spoorweg.
 Stoomtramwegen.
 Groote van polders of stroomgebieden in H.A., volgens meting
 op de kaart met den planimeter.
 Rijks- en Provinciale grens.

XXII. Achtste pand van het Buiten-Aa-Kanaal. Dit pand komt bezuiden sluis gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voor. Het boezemgebied groot 2840 H.A. va buiten het blad, het peil bedraagt 8.71 M. + N.A.P.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat provincie Groningen 1898.

Met opgave van de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzigingen zijn opgenomen.

Groningen:

Algemeen reglement voor de waterschappen in de provincie Groningen (1921, no. 81).

Reglement regelende het toezicht op kanalen, watergangen en waterstaatswerken in de provincies (1912, n°. 37; 1914, n°. 22 en 58; 1916, n°. 49).

Reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen (1908, n°. 72; 1910, n°. 2)

191, 112, 52, 1919, 112, 107.

Reglement op de verveningen en ontgrondingen in de provincie Groningen (1908 no. 7: 191)

Verordening tot regeling van den waterafvoer (1910, n°. 86; 1922, n°. 55).

Politliereglement op de rivieren, kanalen, havens en daarbij behoorende werken in de p

Kiesreglement voor de waterschappen in de provincie Groningen (1908, n°. 51).

Algemeen reglement voor de waterschappen in de provincie Drenthe (1915, n°. 3; 1921, n°. 1).

Reglement op de wegen en voetpaden in Drenthe (1915, n°. 39; 1917, n°. 32; 1919, n°. 25; 1920, n°. 28)

Reglement op de waterleidingen in Drenthe (1911, n°. 13; 1912, n°. 33; 1917, n°. 31).

anleg van kunstwegen in de provincie Drenthe (1913, n°. 34; 1914, n°. 41).

Reglement op de verveningen in de provincie Drenthe (1909, n°. 14; 1918, n°. 5).

[illegible][illegible]

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat provincie Groningen 1898.

van het N. A. P. door den Rijkswaterstaat, in de provincie Noordholland 189

SLUIZEN.

A. Uitwateringssluiz van den voorboezem van het stoom-gemaal van den polder Wieringerwaard, drie openingen, ieder met één paar deuren en één schuif, elke opening . . .	2,50	— 1,85
B. Westerlandersluiz, uitwateringssluiz van den water-molen van den Westerlanderpolder, twee schuiven en één deur	0,70	— 0,83
C. Hoelmersluiz, uitwateringssluiz van den Hoelmer-polder, twee schuiven en één deur	0,50	— 0,68
D. Uitwateringssluiz voor de gronden achter den Nor-merdijk, één deur en één schuif.	1,50	— 2,00
E. Marskesluiz, uitwateringssluiz van den Marskepolder, één schuif en één klep	0,60	— 0,54
F. Broekersluiz, uitwateringssluiz van den Broekerpolder, één schuif en één klep	0,60	— 0,65
G. Uitwateringssluiz van den watermolen van den Gester-en Oeverpolder, twee schuiven en één klep.	0,80	— 0,30
H. Uitwateringssluiz van den voorboezem van het stoom-gemaal van den Waard-Nieuwlandpolder en van dien van den watermolen van den Strooër- en Oosterlanderpolder, twee openingen, ieder met één schuif en één deur, elke opening	1,45	— 1,57

ZEEWERING.

De waterkeering van het vasteland van Noordholland reordt, voor zoover dit blad betreft, gevormd door een gedeelte van den Anna-Paulowna zeedijk, den zeedijk van den polder Wieringerwaard en een gedeelte van den zeedijk van den polder Waard. Geheel deze waterkeering is in beheer en onderhoud bij het Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier.

De zeeuering van het eiland Wieringen wordt gevormd door dijken en hooge gronden. De dijken en oeververdedigingen langs de Noordwest- en Noordzijde van het dorp Oever tot den dijk van den Westerlanderpolder zijn in beheer en onderhoud bij het Rijk, de dijken en de oeververdedigingen aan de Zuidoost- en westzijde van het eiland zijn in beheer en onderhoud bij het Heemraadschap Wieringen met uitzondering van die langs den Waard-Nieuwlandpolder, die bij dezen polder in beheer en onderhoud zijn.

ZUIDERZEEWERKEN.

Bij de wet van 14 Juni 1918 (Staatsblad n°. 354) werd besloten tot af-sluiting van de Zuiderzee door een afsluitdijk en tot droogmaking van gedeelten van de afgesloten Zuiderzee.

De voorbereidende werkzaamheden als waterwaarnemingen, stroommetingen, peilingen en grondboringen werden begonnen op 1 Mei 1919, thans is onder meer in bewerking de op de kaart gedeeltelijk voorkomende afsluitdijk tusschen de provincie Noordholland en het eiland Wieringen.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzi-ningen daarin zijn opgenomen.

Algemeen reglement van bestuur voor de waterschappen in Noordholland (1904, n°. 8).

Verordening houdende regelen omtrent het toezicht van de Provinciale Staten en van Gedeputeerde Staten op de waterschappen in Noordholland en op de waterstaatswerken in die provincie (1904, n°. 9; 1920, nos. 126 en 128).

Reglement op de wegen in Noordholland (1904, n°. 97; 1905, n°. 173).

Verordening houdende bepalingen in geval van watersnood (1916, nos. 18 en 90).

Verordening houdende bepalingen ter bescherming van de zee- en binnendijken in Noordholland (1920, nos. 127 en 129).

Verordening op het in stand houden der duinen en duingronden in de provincie Noordholland (1892, n°. 41; 1906, n°. 89).

Verordening op het trekken van specie uit den bodem van wateren binnen eenen bepaalden afstand van dijken of polderkaden (1859, n°. 73).

WATERSCHAPPEN.

Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier. Het gebied van het Hoogheemraadschap omvat, met uitzondering van de duinen, nagenoeg het geheele vasteland van Noordholland voor zoover gelegen ten noorden van den Noorder IJdijk en den St.-Augustijndijk.

Het Hoogheemraadschap heeft tot taak de verdediging van zijn gebied tegen de Noordzee en de Zuiderzee, voor zoover die verdediging niet aan anderen is opgedragen. Het is belast met de zorg voor het onderhoud van de zeeuering en van eenige binnenwaterkeeringen en is bevoegd het onderhoud van gedeelten daarvan en van de daartoe behoorende kunstwerken, na goedkeuring van Gedeputeerde Staten, aan andere instellingen over te dragen. Op deze gedeelten en kunstwerken heeft het Hoogheemraadschap het toezicht op het onderhoud. Het is verder belast met den aanleg en de instandhouding van waterkeeringen en daarmee verband houdende werken, die voor een behoorlijke vervulling der aan het Hoogheemraadschap opgedragen taak noodzakelijk blijken te zijn.

Het bestuur bestaat uit een Dijkgraaf, zes Hoogheemraden en twaalf Hoofdingelanden. Dijkgraaf en Hoogheemraden vormen het college van dagelijksch bestuur.

MEDEMBLIK.

2.

WATERSCHAPPEN EN POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen of polders zijn opgegeven jaartal en nummer der Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne bijzondere reglementen en de wijzigingen daarin.

Anna-Paulownapolder bestaat uit drie waterstaatskun- 1904, n°. 103; dige polders, waarvan één met een lager deel, gedeeltelijk op 1920, n°. 14, dit blad voorkomt.

Polder Wieringerwaard bestaat uit twee waterstaatskun- 1905, n°. 16; dige polders die voor een klein deel aan den zuidwestelijken 1920, n°. 15, hoek van het blad voorkomen.

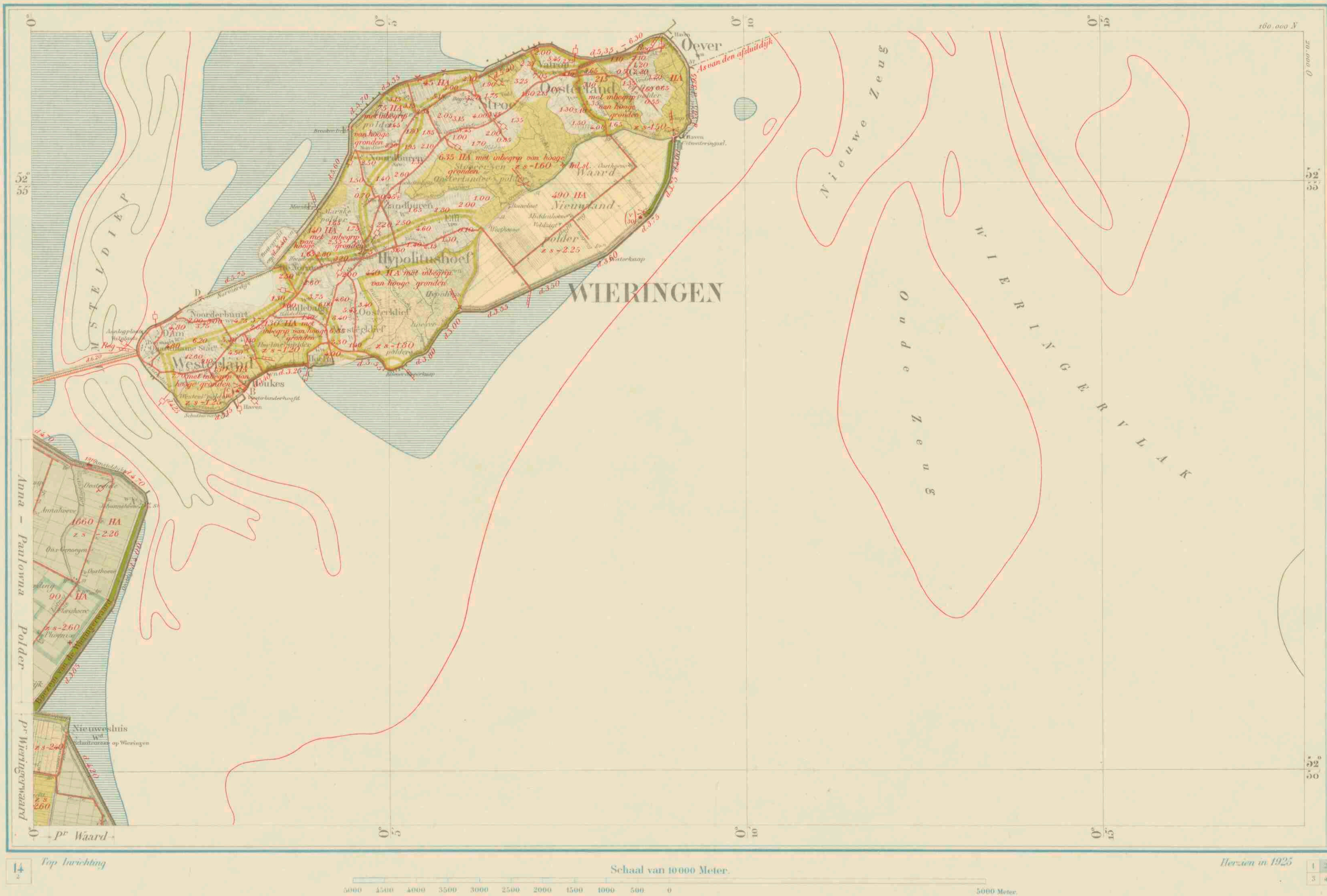
Polder Waard bestaat uit een waterstaatskundigen polder 1905, n°. 15; die voor een klein deel aan den zuidelijken rand van het 1920, n°. 16, blad voorkomt.

Eiland Wieringen.

Heemraadschap Wieringen. Tot dit heemraadschap behooren de Wester- landerpolder, die uit één waterstaatskundigen polder bestaat, de Hoelmerpolder, die direct op zee kan afwateren, maar gewoonlijk op den Westerlanderpolder loost, de Hypolitushoeverpolder, die op den Waard-Nieuwlandpolder loost en de Marskepolder, de Broekerpolder, de Strooër- en Oosterlanderpolder en de Gester- en Oeverpolder.

Het reglement van het heemraadschap is opgenomen in het Provinciale blad van 1905, n°. 144.

Polder Waard-Nieuwland behoort niet tot het Heemraadschap Wieringen. Het reglement van den polder is opgenomen in het Provinciale blad van 1905, n°. 138.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De admi- nistratieve indeeling is boven de kaart omschreven.

Onder waterstaatkundige polder wordt verstaan een polder door water- keeringen omsloten, waarvan al het water onderling in open gemeenschap staat.

De waterstaatkundige polders, hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bies van dezelfde kleur.

Hooge gronden zijn niet gekleurd.

De dieptelijnen in zee duiden den toestand aan van het jaar 1915.

VERKLARING DER TEEKEN.

- Stoom- of motorgemaal, met opgave van het aantal waterpaarde- krachten en den aard van het bemalingswerktuig: (v = vijzel, c = centrifugaalpompe).
- Vijzelwatermolen.
- Kleine watermolen.
- Uitwateringssluiz.
- Verkenmerk van het N. A. P.
- Registreerende peilschaal.
- Peilschaal.
- Gewenschte zomerstand in een polder,
- Dijkhoogte, in M. ten opzichte van N. A. P.
- Terreinhoogte,
- Verharde weg.
- Grootte van polders in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Zeewaterkeerende dijk.
- Dijk- en oeververdediging, strandhoofden.
- Doorbraak met jaartal.
- Bij gemiddeld laagwater droogvallend gedeelte.
- Lijn van gemiddeld laagwater.
- " " 25 decimeter onder gemiddeld laagwater.
- " " 50 " " " " " "

BOEZEMS.

- Kleur van de rechtstreeks op zee uitwaterende polders. (Veronder- stelde kleur van de zee).
- Schermerboezem. De oppervlakte van den boezem bedraagt 2000 H.A.; de oppervlakte der polders die er op afwateren bedraagt, met inbegrip van die loozende op Raaksmaatsboezem, welke boezem op Schermerboezem wordt afgemalen, 78000 H.A.
- Het voornaamste boezemcataler wordt gevormd door het 2de en 3de pand van het Noordhollandsch kanaal. De boezem loost door ver- schillende sluisen op het Noordzeekanaal, de Zuiderzee en de haven te Nieuwediep.
- Het zomerpeil van den boezem is 0,58 M. — N.A.P., het maalpeil is gelijk N.A.P. De boezemkaden zijn in den regel hoog van 0,10 M. tot 0,50 M. + N.A.P.

BUITENWATERSTANDEN.

De gemiddelde hoogwaterstand over het tijdvak 1 Mei—31 October 1925 aan de registreerende peilschaal aan den Oever bedraagt 0,35 M. + N.A.P., die aan de registreerende peilschaal te Westerland 0,42 M. + N.A.P.; de gemiddelde laagwaterstand aan die peilschalen respectievelijk 0,55 M. en 0,75 M. — N.A.P.

De hoogste waterstanden aan deze peilschalen kunnen gesteld worden op 2,35 en 2,45 M. + N.A.P., de laagste op 1,80 en 2,00 M. — N.A.P.

VERWIJZING.

Jaarboekje voor de provincie Noordholland ten dienste der gemeente, dijks-, waterschaps- en andere besturen.

De zeeueringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Azn. 2de uitgave, bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland 1894.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurig- heids waterpassingen en de waterpassingen van de Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat provincie Noordholland. Vierde uitgave 1916.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat in de provincie Noordholland 1898.

BEDIJINGEN.

Polder Wieringerwaard. Het octrooi tot bedijking werd verleend 6 Sep- tember 1597 door de Staten van Holland en West-Friesland. Eerst in 1608 werd het werk met kracht doorgezet. De zeedijken zijn verhoogd en verzewaard in de jaren 1917 en 1918.

Waard- en Groetpolder is ingedijkt krachtens concessie verleend bij Koninklijk besluit van 5 Juli 1843, n°. 42. De zeedijken zijn verhoogd en verzewaard in de jaren 1916 en 1917.

Anna-Pauwlonapolder is ingedijkt krachtens concessie verleend bij Koninklijk besluit van 29 Juli 1844, n°. 134. De bedijking kwam tot stand in de jaren 1845—1847. Door den stormvloed van 13 en 14 Januari 1916 ontstond de op de kaart aangegeven doorbraak in den Amstedijk en werd de polder overstromd tot aan den spoorveeg Alkmaar—Helder. De zeedijken zijn ver- hoogd en verzewaard in de jaren 1916 en 1917.

Polder Waard-Nieuwland op het eiland Wieringen is bedijkt krachtens concessie verleend bij Koninklijk besluit van 28 December 1845, n°. 41.

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

VII B.a. 795
(ed. 2, bl. 14-2)

SLUITZEN.

Wijde in den dag M.

Slag-drempel opzichte van S.A.P. M.

A. Schagersluis, keersluis in den Westfrieschen zeedijk, één paar vloedeuren (de sluis dient alleen bij doorbraak en staat gewoonlijk open)	4,50	—1,65
B. Schut- en uitwateringsluis voor den boezem der Kolhornediep, twee paar vloedeuren en één paar stormvloeddeuren, schutlengte 20,— M.; de slagdrempels zijn een hoog	7,00	—2,50
C. Verlaatluis, schutsluis tusschen de Schagerkoggeboezem en de Nidderperkoggeboezem, vier paar, naar beide zijden leeraande deuren, schutlengte 12,— M.; de slagdrempels zijn een hoog	1,86	—1,45
D. Boerensluis, keersluis in den Westfrieschen zeedijk, twee paar vloedeuren. (De sluis dient alleen bij doorbraak en staat gewoonlijk open)	3,20	—1,80
E. Schutsluis tusschen de Nidderperkoggeboezem en den Oosterpolder, twee paar deuren, schutlengte 13,— M.; de slagdrempels zijn een hoog	3,10	—2,10
F. Uitwateringsluis van den voorboezem van het stoomgemaal van Geestmerambacht, twee openingen, ieder met twee paar vloed- en één paar ebdeuren, elke opening	4,90	—2,50
G. Keersluis voor het stoomgemaal van Geestmerambacht, twee openingen, ieder met twee paar deuren, elke opening	3,90	—1,95
H. Geestmerambacht uitwateringsluis voor den boezem van Geestmerambacht, in den Westfrieschen zeedijk, twee openingen, ieder met twee paar vloed- en één paar ebdeuren, elke opening	4,90	—1,75
K. Inlaatluis voor de Oude Haven te Medemblik, één schuif	0,50	—0,35
L. Uitwateringsluis voor het stoomgemaal van het Ambacht De Vier Noorderkoggen, drie openingen, ieder met twee vloedeuren en één schuif, elke opening	3,20	—1,75

ZEEWERING.

De waterkeering langs de Zuiderzee wordt, voor zoover deze op dit blad voorkomt, gevormd door den zeedijk van den Waardpolder en den Groetpolder, die zich uitstrekt van de aansluiting aan den zeedijk van den Polder Wieringerwaard (zie blad Medemblik 2) tot de aansluiting aan de Vier Noorderkoggen zeedijk bij het stoomgemaal van Geestmerambacht, door den zeedijk van het Ambacht De Vier Noorderkoggen, loopende tot den zuidoostelijken hoek van den Nesselpolder en door den Drechterlandschen zeedijk, die van af dezen hoek tot Driehuizen Kagerdijk en vervolgens tot Enkhuizen Noorderdijk heet.

De zeedijk van het Ambacht De Vier Noorderkoggen bestaat uit den Westerdijk, loopende tot het Noorderhaenhof te Medemblik, vervolgens uit een keermuur, door aanknading versterkt, langs de Ooster- en Westerhaven te Medemblik, door de hooge gronden waarop het Provinciale Ziekenhuis staat, door een dijkje, dat loopt achter langs de Pekelharingshaven en vervolgens ten oosten van het kasteel Raiboud tot de Oosterpoort, door den Oosterdijk tot aan den Nesselbuitendijk en door dien dijk.

Deze zeezeering is in beheer en onderhoud bij het Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier met uitzondering van de waterkeering op het terrein van het Provinciale Ziekenhuis, die bij het Rijk in onderhoud is; de sluisen in deze dijken zijn in beheer en onderhoud bij de aangrenzende waterschappen en polders.

De zeezeering langs Drechterland en de Vier Noorderkoggen maakt deel uit van den Westfrieschen omringdijk, deze loopt als binnendijk verder van af het stoomgemaal van Geestmerambacht langs de noordzijde van den Polder De Bedijde Boezem, de vestigde van den Groetpolder en de zuidzijde van den Waardpolder. Verder bestaat nog een binnendijk aansluitende aan de voorjaande en loopende langs de vestigde van de Langereis en de Korte Langereis tot den Berkmeerpolder (zie blad Alkmaar 2) welke binnendijk dient ter bescherming van de polders in het Ambacht De Schager- en Nidderperkoggen en van een deel van Geestmerambacht, bij een doorbraak in de Vier Noorderkoggen zeedijk.

Het binnenvaterkeering zijnde deel van den Westfrieschen omringdijk, alsmede de binnendijk langs de vestigde van den Nesselpolder, zijn eveneens in beheer en onderhoud bij het Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier; de binnendijk langs de Langereis is in beheer en onderhoud bij Geestmerambacht en het Ambacht De Schager- en Nidderperkoggen.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Algemeen reglement van bestuur voor de waterschappen in Noordholland (1904, n°. 8).

Verordening houdende regelen omtrent het toezicht van de Provinciale Staten en van Gedeputeerde Staten op de waterschappen in Noordholland en op de waterstaatswerken in die provincie (1904, n°. 9; 1920, n°s. 126 en 128).

Reglement op de wegen in Noordholland (1892, n°. 65; 1894, n°. 77; 1904, n°s. 88 en 97; 1905, n°. 173).

Verordening op de inrichting en het gebruik van trambanen op of langs de voor het publiek verkeer openstaande wegen en bruggen in de provincie Noordholland (1904, n°. 68; 1906, n°. 92).

Verordening houdende bepalingen in geval van watersnood (1916, n°s. 18 en 99).

Verordening houdende bepalingen ter bescherming van de zee- en binnendijken in Noordholland (1916, n°. 116; 1920, n°s. 127 en 129).

Verordening op het trekken van specie uit den bodem van wateren binnen een bepaalden afstand van dijken en polderdijken (1859, n°. 73).

WATERSCHAPPEN.

Behalte de boven de kaart onder Administratieve Indeling genoemde waterschappen, die in het algemeen belast zijn met het beheer en het onderhoud van alle werken in hun gebied, bestaan nog de volgende, die bijzondere belangen behartigen.

Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier. Het gebied van het Hoogheemraadschap omvat, met uitzondering van de duinen, nagenoeg het gehele vaste land van Noordholland voor zoover gelegen ten noorden van den Noorderdijk en den St.-Angeldijk.

Het Hoogheemraadschap heeft tot taak de verdediging van zijn gebied tegen de Noordzee en de Zuiderzee, voor zoover die verdediging niet aan anderen is opgedragen. Het is belast met de zorg voor het onderhoud van de zeezeering en van eenige binnenvaterkeeringen en bevoegd het onderhoud van bepaalde gedeelten van zijn zeezeeringen of binnenvaterkeeringen, zoodaet dat van bepaalde daarin gelegen kunstwerken, na goedkeuring van Gedeputeerde Staten, door en op kosten van de Staten der Provincie Noordholland behoudt dat het toezicht op het onderhoud dezer werken. Het is verder belast met den aanleg en de instandhouding van waterkeeringen en daarmee verband houdende werken, die voor een behoorlijke vervulling der aan het Hoogheemraadschap opgedragen taak noodzakelijk blijken te zijn.

Het bestuur bestaat uit een Dijkgraaf, zes Hoogheemraden en twaalf Hoofdingelanden. Dijkgraaf en Hoogheemraden vormen het college van dagelijksch bestuur.

Het reglement van het Hoogheemraadschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Noordholland van 4 Februari 1920 en opgenomen in het Provinciale blad van 1920, n°. 6.

Westfriesland.

Het gedeelte van Noordholland, omsloten door den Westfrieschen omringdijk, (zie onder zeezeering), is bekend onder den naam van Westfriesland en omvat vier hoofdwaterschappen „Ambachten” genaamd, namelijk De Schager- en Nidderperkoggen, Geestmerambacht De Vier Noorderkoggen en Drechterland, elk met een eigen bestuur. De ambachten zijn onderverdeeld in bomen of polderdistricten, vier grenzen in het algemeen samenvallen met de tegenwoordige of vroegere gemeentegrenzen. Elk polderdistrict heeft een eigen bestuur, dat zorgt voor de heffing van de lasten, die door de landen van het district aan de verschillende Hoogheemraadschappen, dijksbesturen en polders, waaronder zij behooren moeten worden opgebracht, oor het zuiveren en diephouden der slooten en voor het onderhoud van eenige plaatselijke werken als reegen en bruggen.

Naast deze verdeling in bomen zijn de landen in de ambachten naar de waterstaatkundige toestand nog verdeeld in polders, die boven de kaart onder „Administratieve indeling” zijn opgegeven. Iedere polder heeft een eigen bestuur, dat zorgt voor de waterloozingsmiddelen.

Ambacht van Westfriesland genaamd De Schager- en Nidderperkoggen. Het gebied van het ambacht komt behalve op dit blad voor op de bladen Alkmaar 1 en 2 en Medemblik 3. Het bestaat uit 7 bannen waaraan er

MEDEMBLIK.

4.

WATERSCHAPPEN EN POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELIIK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeling.

De in de ambachten van Westfriesland voorkomende polders, hebben afzonderlijke besturen. De meesten dezer polders worden beheerscht door het reglement van het ambacht, enkele hebben een bijzonder reglement. Achter de namen van deze laatste polders is tusschen haakjes vermeld het jaartal en nummer van het Provinciale blad waarin hun reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Ambacht De Schager- en Nidderperkoggen.

Schrinckaagpolder (1905, n°. 23) bestaat uit een waterstaatkundigen polder, die gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomt. De polder behoort tot de Schagerkogge, de overige op dit blad voorkomende in het ambacht gelegen polders behooren tot de Nidderperkogge.

Weerepolder bestaat uit een waterstaatkundigen polder die gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomt met een hooger en een lager deel, die eveneens gedeeltelijk op het blad voorkomen.

Kosterlorenepolder bestaat uit een waterstaatkundigen polder met drie hoegere deelen. De polder en een der hoegere deelen komen gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voor.

Nidderperpolder bestaat uit een waterstaatkundigen polder met twee hoegere deelen. De polder komt gedeeltelijk aan den zuidwestelijken hoek, de hoegere deelen komen geheel op het blad voor.

Oosterpolder bestaat uit den waterstaatkundigen polder a met twee hoegere en den waterstaatkundigen polder b met zeven lagere deelen. De polder a wordt door een centrifugaalpomp, de polder b door een rijkeld, die in een geheel vereenigt zijn, afgepompt op den Nidderperkogge boezem. De lagere deelen van polder b kunnen door twee huishuisen op den polder a lozen.

Ambacht De Vier Noorderkoggen.

Polder De Lagehoek (1905, n°. 143). Twee hoegere deelen van den polder komen gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voor. De polder lost op den boezem van Geestmerambacht.

Polder De Bedijde Boezem lost eveneens op den boezem van Geestmerambacht.

Polder De Vier Noorderkoggen. De polder, die gedeeltelijk op dit blad voorkomt en die bijna het gehele gebied van het ambacht inneemt bestaat uit een waterstaatkundigen polder met verschillende hoegere en lagere deelen, waarvan de navolgende afzonderlijke besturen hebben: Weerpolder (1906, n°. 129 en 1920, n°. 118) Braakpolder (1906, n°. 7); Polder De Kolk van Dussen (1905, n°. 140), alle gelegen bij Aartsrond, Polder De Hooge Weeren, bestaande uit vier waterstaatkundige deelen, die des zomers door timalen van water uit den polder de Vier Noorderkoggen op peil worden gehouden, Bennemeerpolder, Polder De Buiten-Walukker (polder e) (1920, n°. 122), Polder De Brake, Poel en Wijmers en het Ligtwater, bestaande uit de gemeen liggende Braakpolder en

den Polder Poel en Wijmers en de lager gelegen Ligtwaterpolder, Zuiderpolder onder Medemblik (1917, n°. 43) bestaande uit drie waterstaatkundige deelen Veldhuispolder, Eyboelpolder, Eendrachtspolder en Sluispolder (1917, n°. 141).

Ambacht Drechterland.

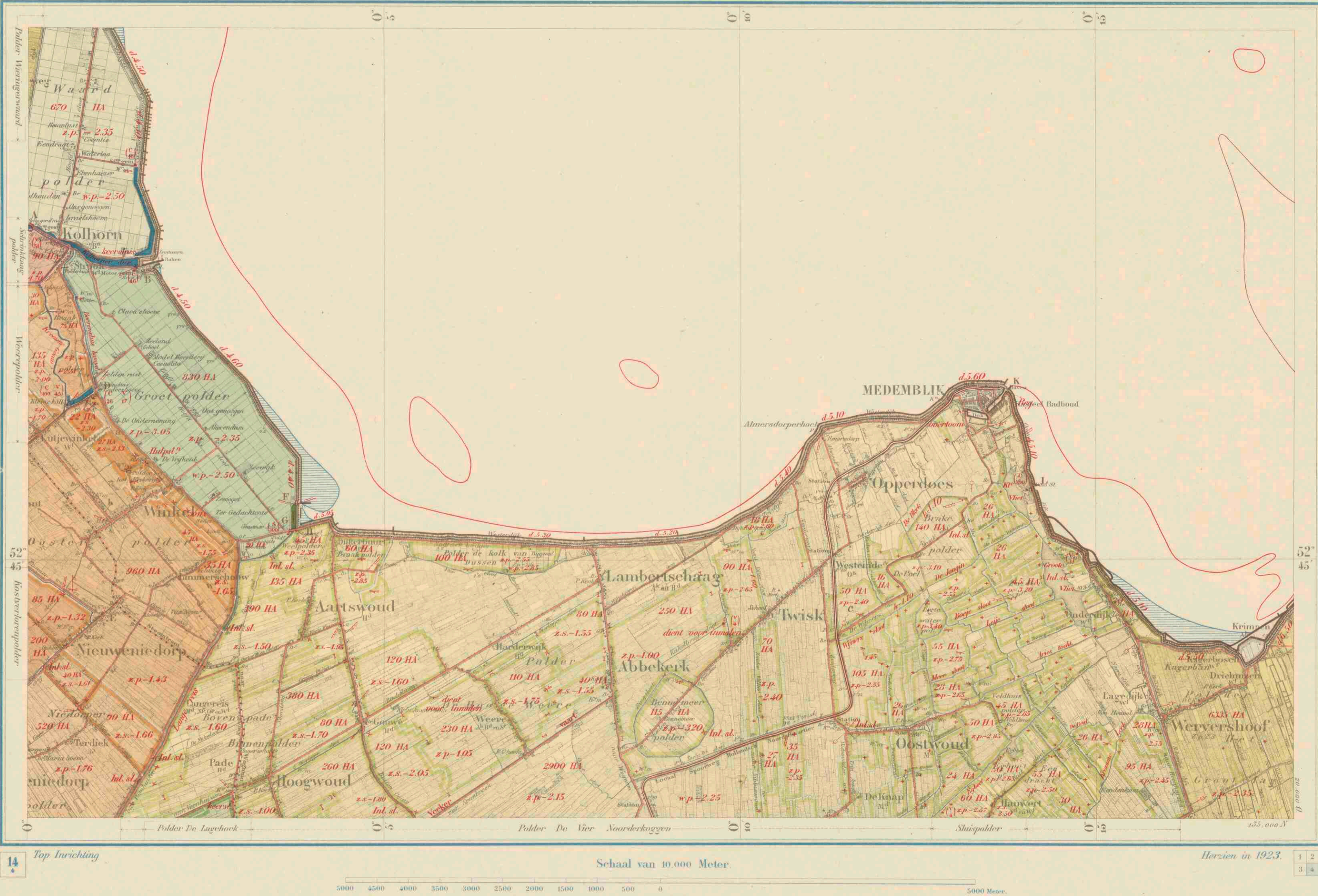
Polder Het Grootslag (1906, n°. 124) bestaat uit een waterstaatkundigen polder met een hooger deel. De waterstaatkundige polder komt gedeeltelijk aan den zuidwestelijken hoek van, het hoegere deel komt niet op dit blad voor. Bovendien heeft de polder verschillende lagere deelen, waarvan er drie op dit blad voorkomen.

Aangedijkte polders.

Polder Wieringerwaard (1905, n°. 39; 1920, n°. 7) komt voor een klein deel aan den noordwestelijken hoek van dit blad voor.

Polder Waard en Groet (1905, n°. 15; 1920, n°. 16) bestaat uit twee waterstaatkundige polders.

Polder De Nes ten zuiden van Medemblik voort af op den polder De Vier Noorderkoggen, maar behoort niet tot het Ambacht De Vier Noorderkoggen.

DROOGMAKERIJEN EN BEDIJKINGEN.

De Bennemeer is bedijkt en drooggemaakt krachtens octrooi van 17 Augustus 1629.

De Brake, Poel en Wijmers en het Ligtwater zijn bedijkt en drooggemaakt krachtens octrooi van 3 Juni 1630.

De Braakpolder te Aartsrond is bedijkt en drooggemaakt krachtens octrooi van 17 April 1631.

De kolk van Dussen is bedijkt en drooggemaakt krachtens octrooi van 26 Januari 1641.

Het Grootte Hop bij Medemblik is bedijkt en drooggemaakt krachtens vergunning van 1854.

De Weerpolder is bedijkt en drooggemaakt krachtens concessie, verleend bij Koninklijk besluit van 4 Juni 1856, n°. 57.

De Nes of Nesselpolder. Sedert 1741 is de dijk van dit polder in onderhoud gekomen bij het bestuur van het ambacht De Vier Noorderkoggen en werd het als zeedijk onderhouden.

De Bedijde Boezem bij Aartsrond. Vroeger lag om deze polder een veer kade, die veelal onder water stond, later is de kade verzwaard en is er een molen gebouwd.

De Nederlandspolder is bedijkt en drooggemaakt in het midden der 17e eeuw. Het Kerkertje is onklaar en drooggemaakt in 1857.

De Oosterdijk is onklaar en drooggemaakt in 1899.

De Segerdijk, na de bedijking genaamd de Braakpolder, is bedijkt en drooggemaakt krachtens octrooi van 17 November 1634.

Polder De Wieringerwaard is ingedijkt krachtens octrooi van 6 September 1597. De zeedijk is verhoogd en verzwaard in de jaren 1917 en 1918.

De Waard- en Groetpolder is ingedijkt krachtens concessie verleend bij Koninklijk besluit van 3 Juli 1843, n°. 42. De zeedijken zijn verhoogd en verzwaard in de jaren 1916 en 1917.

De Oosterdijk, de Nesselbuitendijk en een gedeelte van den Drechterlandschen zeedijk zijn verhoogd en verzwaard in de jaren 1916—1922.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeling is boven de kaart omschreven.

Onder waterstaatkundige polder wordt verstaan een polder door waterkeeringen omsloten, waarvan al het water onderling in open gemeenschap staat.

De waterstaatkundige polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint van dien polder omgeven door een donkere piek van dezelfde kleur. Voorbeelden van watergemalen, ook al zijn zij door een sluis met wachtdoor van den boezem gescheiden, zijn voorgesteld als deel uitmakende van den boezem.

Bij voornamc boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. De dieptelijnen in zee duiden den toestand aan van het jaar 1914.

VERKLARING DER TEEKENS.

	Stoom- of motorgemaal, met opgave van het aantal waterpaardekrachten en den aard van het bemalingswerktuig: (n = vijzel, c = centrifugalpomp, s = scheprad).	
	Vijzelwatermolen.	
	Kleine watermolen.	
	Teeken ter onderscheiding van seimolens.	
	Schutsluis.	
	Uitwateringsluis.	
	Vaste stuw.	
	Grondduiker onder eene waterleiding.	
	Grondduiker onder eene waterleiding met afsluiting.	
	Verkenmerk van het N. A. P.	
	Peilschaal.	
	Registrerende peilschaal.	
	Zomerpeil van polders,	in M. ten opzichte van N. A. P.
	Winterpeil van polders,	
	Gewenschte zomerstand in een polder,	
	Dijkhoogte,	
	Kadehoogte,	
	Verharde weg.	
	Spoorweg.	
	Stoomtramweg.	
	Grootte van polders in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.	
	Zeewaterkeerende dijk.	
	Dijk- en oeververdediging, strandhoofden.	
	Bij gemiddeld laagwater (M. E.) droogvallend gedeelte.	
	Lijn van M. E.	
	Lijn van 25 decimeter onder M. E.	
	Lijn van 50 decimeter onder M. E.	

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op zee uitwaterende polders. (Veranderstelde kleur van de zee).

Boezem Het Kolhornediep. De oppervlakte van den boezem bedraagt ongeveer 25 H.A.; de oppervlakte der polders die er hun water op lozen, bedraagt, met inbegrip van de Schager- en Nidderperkoggen, 8500 H.A. De boezem lost door sluis B op de Zuiderzee en mag niet hooger worden opgemalen dan tot 0.70 M. + N. A. P., in den rege geschied dit niet hooger dan tot 0.60 M. + N. A. P. De hoogte der boezemkaden moet bedragen 1.00 M. + N. A. P. De voorboezem van het stoomgemaal van den Waardpolder, die op een lager peil moet worden gehouden, is door een keersluis met wachtdoeren van den boezem afgesloten.

De Schagerkoggeboezem. De boezem wordt bij Kolhorn, door een stoomgemaal en drie windrijzelmolens afgemalen op een boven kolk, welke door sluis A, die gewoonlijk open staat, in verbinding is met het Kolhornediep. (Zie verder blad Medemblik 3).

De Mient of Nidderperkoggeboezem. De oppervlakte van den boezem bedraagt ongeveer 17 H.A.; de oppervlakte van de polders, die er hun water op lozen, ongeveer 3600 H.A. De boezem wordt bij Luttjehinkel, door een stoomgemaal met twee machines, afgemalen op het Boerensluiskanaal, welk kanaal gemeen ligt met den boezem het Kolhornediep.

De Nidderperkoggeboezem staat in verbinding met Raaksmaatsboezem door een schutsluis (Nidderperverlaat, zie blad Medemblik 3), die des zomers meestal open staat en met de Schagerkoggeboezem door de Verlaatluis (sluis C).

Het maalpeil van het Boerensluiskanaal bedraagt 0.70 M. + N. A. P.; er wordt zelden hooger gemalen dan tot 0.60 M. + N. A. P.

De gemiddelde zomerstand van den Nidderperkoggeboezem wisselt van 0.40 — tot 0.60 M. — N. A. P.; het zomerpeil bedraagt 0.68 M. — N. A. P.; het maalpeil 0.38 M. — N. A. P.

Boezem van Geestmerambacht. (Raaksmaatsboezem). De Lange reis, die op dit blad voorkomt, maakt deel uit van den boezem. Deze kan door een stoomgemaal worden afgemalen op een voorboezem die door sluis F op zee lost, (zie verder blad Alkmaar 1).

BUITENWATERSTANDEN IN M. TEN OPZICHT VAN N.A.P.

Tienjarig tijdsak 1911—1920.

Plaats van waarneming.	Gemiddeld laagwater.		Gemiddeld hoogwater.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Met-31 Oct. M. V.	1 Nov.—31 Oct. M. E.	1 Met-31 Oct. M. V.	1 Nov.—31 Oct. M. E.		
Kolhorn	0.26	0.23	—0.27	—0.22	2.40 14 Jan. 1916	—1.10 8 Febr. 1915
Medemblik	0.29	0.25	—0.22	—0.20	2.35 14 Jan. 1916	—1.50 18 Jan. 1913
Takhoizen	0.19	0.10	—0.21	—0.19	2.41 14 Jan. 1916	—1.20 18 Jan. 1912

VERWIJZING.

Jaarboekje voor de provincie Noordholland ten dienste der gemeenten, dijks-, waterschaps- en andere besturen.

De zeezeeringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Az., 2de uitgave, bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commisaris der Koningin in de provincie Noordholland 1894.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurigeheidswaterpassingen, en de waterpassingen van den Algemeenen dienst verzuurd in de jaren 1916 en 1917.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat in de provincie Noordholland 1898.

SLUIZEN.

A. Molkwerumerzijl, uitwateringssluis voor Friesland's boezem, tevens schutsluis, twee paar vloed- en één paar ebdreuren, schutlengte 13,— M.; de slagdrempels zijn een hoog 5,95 — 1,49

B. Uitwateringssluis te Stavoren voor Friesland's boezem, tevens schutsluis, twee paar vloed- en twee paar ebdreuren, schutlengte 32,50 M.; de slagdrempels zijn een hoog. . . . 7,60 — 2,52

Met sluis A mag niet meer geschut worden bij een buitenwaterstand, die 1,50 M. of meer boven den boezemstand is; met sluis B niet meer wanneer de buitenwaterstand hooger is dan 0,80 M. boven den boezemstand.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Reglement betreffelijk de oprichting van boezemwaterschappen in Friesland (1917, n°. 110).

Algemeen reglement van de boezemwaterschappen in Friesland (1917, n°. 63).

Reglement van politie op de waterstaatswerken in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland (Provinciaal huishoudelijk reglement van Politie) met betrekkelijke staten. (1911, n°s. 140 en 143; 1913, n°. 94; 1914, n°. 70; 1916, n°s. 39, 107 en 141; 1917, n°. 98; 1920, n°. 67 en 1921, n°s. 55 en 61.)

Reglement tot regeling van het toezicht der Staten op de openbare, tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud of beheer bij het Rijk, de Provincie of bij Waterschappen (1882, n°. 33 en 1905, n°. 33).

Reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud en beheer bij de Provincie (1905, n°. 32 en 1908, n°. 14).

Reglement op het verleenen van bijdragen uit de provinciale fondsen voor het aanleggen of verbreden van kunstwegen in de provincie Friesland (1911, n°. 58 en 1917, n°. 116).

Algemeen Reglement voor de zeewerende waterschappen in Friesland, bij welke het kadastrale inkomen strekt als grondslag van de onderhouds-plichtigheid en het stemrecht (1910, n°. 79; 1918, n°. 45 en 1921, n°. 87).

Reglement op het verleenen van bijdragen aan de zeewerende waterschappen in de provincie Friesland (1913, n°. 78).

Reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders in de provincie Friesland (1905, n°. 76 en 1921, n°. 68).

Verordening tot voorziening in sommige waterstaatsbelangen (1910, n°. 75).

Verordening op het subsidieeren van het verbeteren van vaarwaters of stroomkanalen niet bij de provincie in onderhoud en beheer (1874, n°. 82).

Verordening betreffende het bouwen enz. op de zeeweringen (1911, n°. 163).

Verordening tegen beschadiging der slaperdijken (1901, n°. 9).

WATERSCHAPPEN.

De waterschappen in Friesland heeten boezemwaterschappen, uitgenomen die, welke belast zijn met het onderhoud eener zeevering, die zeeverende waterschappen worden genoemd.

Zeewerende waterschappen.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven jaartal en nummer van de Provinciale bladen, waarin hunne reglementen en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Waterschap Wijnbriteradeel c.a. Contributiezeedijken (1893, n°. 112; 1898, n°. 96; 1900, n°. 15; 1903, n°. 116; 1918, n°. 29; 1920, n°. 52; 1921 n°. 87 en 1923, n°. 75). Het gebied van dit waterschap, dat omval de gemeente Wijnbriteradeel met uitzondering van het dorp Nijhuizum, de gemeente Sneek en de gemeente IJlst, komt niet op dit blad voor maar op de bladen Sneek 2 en 4 en Stavoren 2.

Het waterschap onderhoudt de zeevering met oeververdediging vanaf den Workumer Nieuwlandpolder, voorkomende op blad Sneek 3, tot de grens tusschen de gemeente Hemelum, Oldefaert en Noordwolde en de gemeente Stavoren, met uitzondering van de sluisen en havens te Hindeloopen en Molkwerum, die respectievelijk bij de gemeente Hindeloopen en bij het Rijk in onderhoud zijn, voorts het contributiehuis te Schuilenburg en den op den berm van den zeedijk aangelegden kunstweg en de daarlangs loopende dijkskaart zuidelijk van Hindeloopen.

Het draagt voor 1/3 bij in de kosten van onderhoud voor de sluis te Stavoren.

Waterschap Hemelum Oldefaert en aanhoorige Zeedijken (1893, n°. 111; 1898, n°. 96; 1900, n°. 17; 1903, n°. 118; 1916, n°. 30, 1920, n°. 52 en 1921, n°. 87) omval de gemeente Hemelum Oldefaert en Noordwolde met uitzondering van een gedeelte van den Wielpolder, voorts de gemeente Stavoren, Hindeloopen en verschillende andere gemeenten voorkomende op de bladen Heeneveen 1 en 3, Sneek 3 en 4 en Stavoren 2.

Het waterschap onderhoudt, behalve een op blad Sneek 3 voorkomend gedeelte zeevering met oeververdediging van den Workumer Nieuwlandpolder en de oeververdediging van den zeedijk ter veersijden van de sluis te Workum, de zeevering met oeververdediging van de grensscheiding tusschen de gemeente Hemelum Oldefaert en Noordwolde en de gemeente Stavoren tot het duin-terrein bevesten Laaksum genaamd het Rode Klif. De havens en havenkerken te Stavoren zijn bij het Rijk en de Nederlandsche Spoorwegen in beheer en onderhoud.

Verder onderhoudt het de dijkskaart, de langs den zeedijk loopende weg en enige hekken en draagt voor 1/3 bij in de kosten voor onderhoud voor de sluis te Stavoren.

Waterschap de Zeven Grietenijen en Stad Sloten, (1894, n°. 16; 1898, n°. 96; 1903, n°. 119; 1913, n°. 106; 1915, n°. 20; 1917, n°. 51; 1920, n°. 52 en 1921, n°. 87), omval de gemeente Gaasterland, het gedeelte van den Wielpolder, gelegen in de gemeente Hemelum Oldefaert en Noordwolde en verschillende andere gemeenten voorkomende op de bladen Heeneveen 1, 2, 3 en 4; Steeneijk 1 en 3 en Stavoren 2.

STAVOREN.

1.

WATERSCHAPPEN OF POLDERS, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven de Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne bijzondere reglementen en de wijzigingen daarin.

Waterschap IJmedam bestaat uit drie waterstaatkundige 1923, n°. 74 polders, een met 'en hoger deel a en twee met een hooger deel.

Waterschap de Kei bestaat uit de waterstaatkundige 1914, n°. 47; polders b, c, d, e, f en g. De polder b heeft hooge gronden 1919, n°. 108 en bezuiden Waius en de polder g heeft een hooger deel, dat 1922, n°. 126 gedeeltelijk tot het waterschap behoort.

Waterschap Wainserwar bestaat uit een waterstaat- 1913, n°. 40; kundigen polder met een hooger deel en hooge gronden. 1919, n°. 107 en 1922, n°. 80.

De overige op dit blad voorkomende polders zijn geen waterschappen en hebben geen reglementen. De voornaamste zijn: de Schuitlanger polder, de Bosmapolder, de Grode Wisepolder met een lager deel, de Gelderwiderpolder, de Haanmeer-polder, bestaande uit twee waterstaatkundige polders, waarvan een met één en de andere met twee hoogere deelen, de Kleine Wisepolder bestaande uit twee waterstaatkundige polders, de Duusterpolder, de Nijbuursterpolder met hooge gronden, de Marrewaltpolder met hooge gronden, de waterstaatkundig gemeen liggende Hemelum- en Bakhuizenpolders, de Noorderzomerpeilpolder met hooge gronden, de Kampenaspolder, de Zuidermeerpolder met een hooger deel en de Noordermeer polder met twee hoogere deelen.

VERWIJZING.

Provinciale Almanak van Friesland door N. Struiksma en E. Drijfhout. Historische jaarboeken van oud- en nieuw Friesland van de vroegste geheugenis tot op den tegenwoordigen tijd, door Foeke Sjoerds, in 3 deelen. 1768.

Algemeen overzicht van de provincie Friesland met betrekking tot der-zelver waterstaat, uitgebracht door den Hoofdingenieur in algemeenen dienst, Ferrand, 21 Maart 1892, n°. 11, opgenomen in de stukken, betrek-kelijk aan te brengen verbeteringen in den binnenlandschen waterstaat der provincie Friesland, herdrukt en voor het publiek verkrijgbaar gesteld ingevolge besluit van heeren Staten van Friesland van den 19 Juli 1854, n°. 8. Memorie over den toestand van den binnenlandschen waterstaat der provincie Friesland van den Hoofdingenieur C. I. Bolten. 1860.

Memorie over hetzelfde onderwerp van den Inspecteur en den Hoofd-ingenieur van den Waterstaat C. Brunnings en P. Caland. 1870.

Rapport van den Hoofdingenieur Hayward van 8 Juni 1868, betreffende het onderzoek naar den hoogen stand des boezemwaters in sommige gedeelten der provincie Friesland, in verband met daartoe betrekkelijke adressen.

Verslag der Commissie, benoemd bij Ministerieele beschikking van 18 Juni 1896, n°. 139, afd. Waterstaat, tot het instellen van een onderzoek inzake de indijking der Lauwerzee, in verband met eene verbeterde af-strooming van boezemwater in de provincien Friesland en Groningen.

Verslag der Commissie, benoemd bij gemeenschappelijk besluit van de Collegiën van Gedeputeerde Staten van Friesland en Groningen van 7 Februari 1902 tot het instellen van een nader onderzoek inzake de indijking der Lauwerzee, in verband met eene verbeterde afstroming van boezom-water in de provincien Friesland en Groningen.

Overzicht der Scheepvaartwegen in Nederland, met overzichtskaart en schetskaarten, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat. Zevende uitgave 1920.

Wegwijzer voor de Binnenscheepvaart, Deel I, Noordoostelijk Nederland met 3 overzichtskaarten en 24 schetskaartjes, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1922.

Register II. Friesland. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van de Aige-meenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. Vijfde uitgave 1925.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland 1898.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De admi-nistratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

De waterstaatkundige polders, waaronder verstaan worden polders door waterkeeringen omsloten, waarvan al het water in open gemeenschap is, hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren.

Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint van 'dien polder, omgeven door een donkere bies van dezelfde kleur.

In polders, die alleen des zomers bemalen worden en die 's winters bij eenigszins hooge boezemstand onder water staan, zijn in rood de letters z. b. (zomerbemaling) geplaatst.

Boezemland d. i. land, dat met den boezem in open gemeenschap is, is niet gekleurd. Op hoog boezemland en hooge gronden zijn in rood hoogtecijfers geplaatst.

In boezemland zijn de waterleidingen aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij afwateren; bij voorname boezemwateren is de benaming in rood gesteld.

De banken en dieptelijnen duiden den toestand aan van 1914.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Vijzelwatermolen.
- Kleine watermolen.
- Uitwateringssluis.
- Schutsluis.
- Vaste Stuw.
- Grondduiker onder eene waterleiding.
- " " " " met afsluiting.
- Hoofdmerk van het N.A.P.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Registreerende peilschaal.
- Peilschaal.
- Zomerpeil van polders.
- Gewenschte zomerstand in een polder. in M. ten opzichte van N.A.P.
- Dijkhoogte.
- Terreinhoogte.
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Grootte van polders in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Buitenwaterkeerende dijk.
- Hooge oeverrand.
- Dijk- en oeververdediging, strandhoofden.
- Bij gemiddeld laagwater (M. E.) droogvallend gedeelte.
- Lijn van M. E.
- " " 25 decimeter onder M. E.
- " " 50 " " "

BOEZEMS.

Friesland's boezem.

De boezem loost op de Lauwerzee door de Friesche sluis bij Zoutkamp en de Nieuwe Zijlen bij Engteerum en op de Zuiderzee door de Roptazijl, de sluisen te Harlingen, de Makkumerzijl, de Workamerzijl, de sluis te Hindeloopen, de Molkwerumerzijl, de sluis te Stavoren, de Tacozijl, de sluisen te Lemmer en de Schoterzijl. Bovendien kan de boezem thans bevesten Lemmer worden afgemalen door een centrifugalstoomgemaal van 900 W. P. K.

Het zomerpeil bedraagt 0,66 M. — N.A.P. Des zomers wordt het gemaal te Lemmer niet in werking gebracht, zoolang de waterstand niet hooger wordt dan 0,25 M. boven zomerpeil, terwijler gestroomd wordt, zoodra de waterstand tot 0,20 M. boven zomerpeil stijgt; in den winter wordt gestroomd bij den stand van 0,35 M. boven zomerpeil en wordt het stoomgemaal in werking gebracht bij den waterstand van 0,45 M. boven zomerpeil.

Er vateren ongeveer 293 900 H.A. op den boezem af, waarvan 14 000 H.A. okingepolderde lage boezemlanden, welke in den winter geconoonlijk onder water staan (zoogenaamde groene landen).

Boezemstanden in M. ten opzichte van N.A.P. in het tijdvak 1901—1910.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde hoogwater.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei-31 Oct.	1 Nov.-30 April.		
Stavoren	— 0,92	— 0,35	+ 0,11 9 Febr. 1910	— 1,76 6 Oct. 1904
Workum	— 0,63	— 0,33	+ 0,08 29 Febr. 1910	— 1,38 6 Oct. 1904
Wittdiering	— 0,61	— 0,32	+ 0,08 9 Febr. 1910	— 0,96 29 Aug. 1905
Tacozijl	— 0,59	— 0,31	+ 0,11 9 Febr. 1910	— 1,19 6 Oct. 1904

BUITENWATERSTANDEN IN M. TEN OPZICHTE VAN N.A.P.

Tienjarige tijdsak 1911—1923.

Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoogwater.		Gemiddeld laagwater.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei-31 Oct.	1 Nov.-30 April.	1 Mei-31 Oct.	1 Nov.-30 April.		
Lemmer.	0,19	0,15	— 0,06	— 0,06	2,50 14 Jan. 1916	— 1,80 7 Mei. 1917
Stavoren.	0,20	0,24	— 0,35	— 0,33	2,13 14 Jan. 1916	— 1,68 18 Jan. 1912
Hindeloopen	0,20	0,23	— 0,29	— 0,24	2,29 14 Jan. 1916	— 1,78 18 Jan. 1913
Harlingen	0,57	0,60	— 0,71	— 0,68	2,73 13 Jan. 1916	— 2,18 17 Jan. 1913

VII B.a. 795 (ed. 2, bl. 15-1)

SLUIZEN.

Wijde in den dag M. Slag-drempel-diepte ten opzichte van N.A.P.

A. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en de Grooten Turfvaart, twee paar deuren, schutlengte 35,— M.; de slagdrempels zijn een hoog	5,60	— 2,56
B. Uitwateringsluis voor Friesland's boezem te Tacozijl, tevens schutsluis, twee paar vloed- en één paar oedeuren, schutlengte 23,10 M.; de slagdrempels zijn even hoog	5,50	— 1,86
C. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den polder De Kikkert, twee paar deuren, schutlengte 23,80 M.	4,95	
buitendeuren	— 1,96	
binnendeuren	— 2,11	
D. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den polder De Langesloot, twee paar deuren, schutlengte 18,— M., de slagdrempels zijn een hoog	4,75	— 2,26
E. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en het waterschap de Lemsterpolders, twee paar deuren, schutlengte 18,— M.	4,00	
buitendeuren	— 2,15	
binnendeuren	— 2,35	
F. Schutsluis tusschen Friesland's boezem en den boezem in den Veenpolder van Echten, twee paar deuren, schutlengte 25,35 M.	5,24	
buitendeuren	— 1,99	
binnendeuren	— 2,35	
G. Schutsluis te Lemmer, twee paar vloed-, twee paar eb- en één paar stormvloeddeuren, schutlengte 55,— M. de slagdrempels zijn een hoog	8,00	— 2,69
H. Uitwateringsluis voor Friesland's boezem te Lemmer, zes openingen, ieder met een schuif, elke opening	1,02	— 2,69
K. Lemsterluis, schutsluis tusschen de Zijlvoerd en de binnenhaven te Lemmer, twee paar vloeddeuren, schutlengte 36,32, de slagdrempels zijn een hoog	6,15	— 2,37

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Reglement betrekkelijk de oprichting van boezemwaterschappen in Friesland (1917, n°. 110).

Algemeen reglement van de boezemwaterschappen in Friesland (1921, n°. 63).
Reglement van politie op de waterstaatswerken in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland (Provinciaal huishoudelijk reglement van Politie) met betrekkelijke statuten. (1911, n°. 140 en 143; 1913, n°. 94; 1914, n°. 70; 1916, n°. 39, 107 en 141; 1917, n°. 98; 1920, n°. 67 en 1921, n°. 35 en 61).

Reglement tot regeling van het toezicht der Staten op de openbare, tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud of beheer bij het Rijk, de Provincie of bij Waterschappen (1882, n°. 33 en 1905, n°. 33).

Reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud en beheer bij de Provincie (1905, n°. 32 en 1908, n°. 14).

Reglement op het verleen van bijdragen uit de provinciale fondsen voor het aanleggen of verbreden van kunstwegen in de provincie Friesland (1911, n°. 58 en 1917, n°. 116).

Algemeen Reglement voor de zeeverende waterschappen in Friesland, bij welke het kadastrale inkomen strekt als grondslag van de onderhoudsplichtigheid en het stemrecht (1910, n°. 79; 1918, n°. 45 en 1921, n°. 87).

Reglement op het verleen van bijdragen aan de zeeverende waterschappen in de provincie Friesland (1913, n°. 78).

Reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders in de provincie Friesland (1905, n°. 76 en 1921, n°. 68).

Verordening tot voorziening in sommige waterstaatsbelangen (1910, n°. 75).

Verordening op het subsidiëren van het verbeteren van vaarwaters of stroomkanalen niet bij de provincie in onderhoud en beheer (1874, n°. 82).

Verordening betreffende het bouwen enz. op de zeeveringen (1911, n°. 163).
Verordening tegen beschadiging der slaperdijken (1901, n°. 9).

WATERSCHAPPEN.

De waterschappen in Friesland heeten boezemwaterschappen, uitgenomen die, welke belast zijn met het onderhoud eener zeevering, die zeeverende waterschappen worden genoemd.

Zeeverende waterschappen.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven jaartal en nummer van de Provinciale bladen, waarin hunne reglementen en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Waterschap Hemelumer Oldefaert en aanhoorige Zeedijken (1893, n°. 111; 1898, n°. 96; 1900, n°. 17; 1903, n°. 118; 1916, n°. 90, 1920, n°. 52 en 1921, n°. 87) omdat de gemeente Hemelumer Oldefaert en Noordwoude en verschillende andere gemeenten voorkomende op de bladen Heerenveen 1 en 3, Sneek 3 en 4 en Stavoren 1.

Het waterschap onderhoudt een gedeelte oeververdediging langs de zeevering, voorkomende op het blad Sneek 3 en een gedeelte zeevering met oeververdediging voorkomende op blad Stavoren 1 en Sneek 3.

Waterschap Wijmbriseradeel e.a. Contributiezeedijken (1893, n°. 112; 1898, n°. 96; 1900, n°. 15; 1903, n°. 116; 1918, n°. 29; 1920, n°. 52; 1921, n°. 87 en 1922, n°. 75), omdat de gemeente Wijmbriseradeel met uitzondering van het dorp Nijhuism; de gemeente Sneek en de gemeente IJlst, voorkomende op de bladen Sneek 2 en 4. Het gebied van het waterschap komt slechts voor een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voor.

Het waterschap onderhoudt een gedeelte van de zeevering met oeververdediging en verdere werken voorkomende op de bladen Sneek 3 en Stavoren 1.

Waterschap de Zeven Grietenijen en Stad Sloten, (1894, n°. 16; 1898, n°. 96; 1903, n°. 119; 1917, n°. 106; 1915, n°. 20; 1917, n°. 51; 1920, n°. 52 en 1921, n°. 87), omdat de gemeente Gaasterland, de gemeente Lemsterland, de gemeente Doniaerstaal en verschillende andere gemeenten voorkomende op de bladen Stavoren 1, Steernwijk 1 en 3, Sneek 4 en Heerenveen 1, 2, 3 en 4.

Het waterschap onderhoudt de zeevering met oeververdediging vanaf het duinterrein bevesten Laaxum, genaamd het Rode Klif en voorkomende op het blad Stavoren 1 tot de Schoterzijl bij Kuivne, voorkomende op het blad Steernwijk 3, met uitzondering van het gedeelte tusschen de uitwateringsluis en de schutsluis te Lemmer, dat bij de gemeente Lemsterland in onderhoud is, een gedeelte lang ± 230 M. gelegen onmiddellijk ten westen van de tramhaven te Lemmer en het deel vóór het Provinciaal stoomgemaal, welke beide laatste genoemde gedeelten bij de Provincie in onderhoud zijn.

WATERSCHAPPEN EN POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELIIK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven de Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne bijzondere reglementen en de wijzigingen daarin.

Waterschap de Grooten Noordwolderpolder 1916, n°. 58; bestaat uit de waterstaatkundige polders 1, met een klein 1920, n°. 114; hooger deel, 3 en 3.

Waterschap Woudsend e.a. bestaat uit de waterstaatkundige polders 4, 5 met hooge gronden, 6, 7, 8, 9, 10 met 1919, n°. 109; een hooger deel en de gedeeltelijk op het blad voorkomende 1923, n°. 114; polders 11, 12, 13 en 14. 1922, n°. 234.

Waterschap de Luts bestaat uit de waterstaatkundige 1919, n°. 113; polders 15, 16, 17, 18 en 19. Polders 15 en 17 hebben een 1921, n°. 51; hooger deel en de polders 17 en 19 een gedeelte, dat alleen 1922, n°. 193 des zomers wordt bemalen. Het gebied van het waterschap strekt zich bovendien uit over de hooge gronden en polders bezuiden Balk en Harich tot aan de Zuiderzee. Zie behooren er toe de Nijhuisterpolder, de Rijsterpolder, de Nieuweveerpolder, de Zuiderfennenspolder, de polder De Dollen, de Huitewuisterpolder en de Huitewuisterbuitenpolder, de Delbuursterpolder en de Oude en Nieuwe Sanderpolder. Het waterschap onderhoudt vaarten, waterlossingen en wegen in zijn gebied en de sluisen, bemalingsmiddelen, watergangen, weegen en bruggen in de eerst genoemde vijf polders

Waterschap Wollegaast bestaat uit de waterstaatkundige polders 21, 22, 23, 24, 25, 26 en 27. De polder 22 wordt alleen des zomers bemalen, het kleine lagere deel van dien polder wordt ook des winters bemalen, de polder 23, 24, 25, 26 en 27 hebben één, polder 25 twee delen die alleen des zomers worden bemalen, bovendien heeft polder 25 een lager deel.

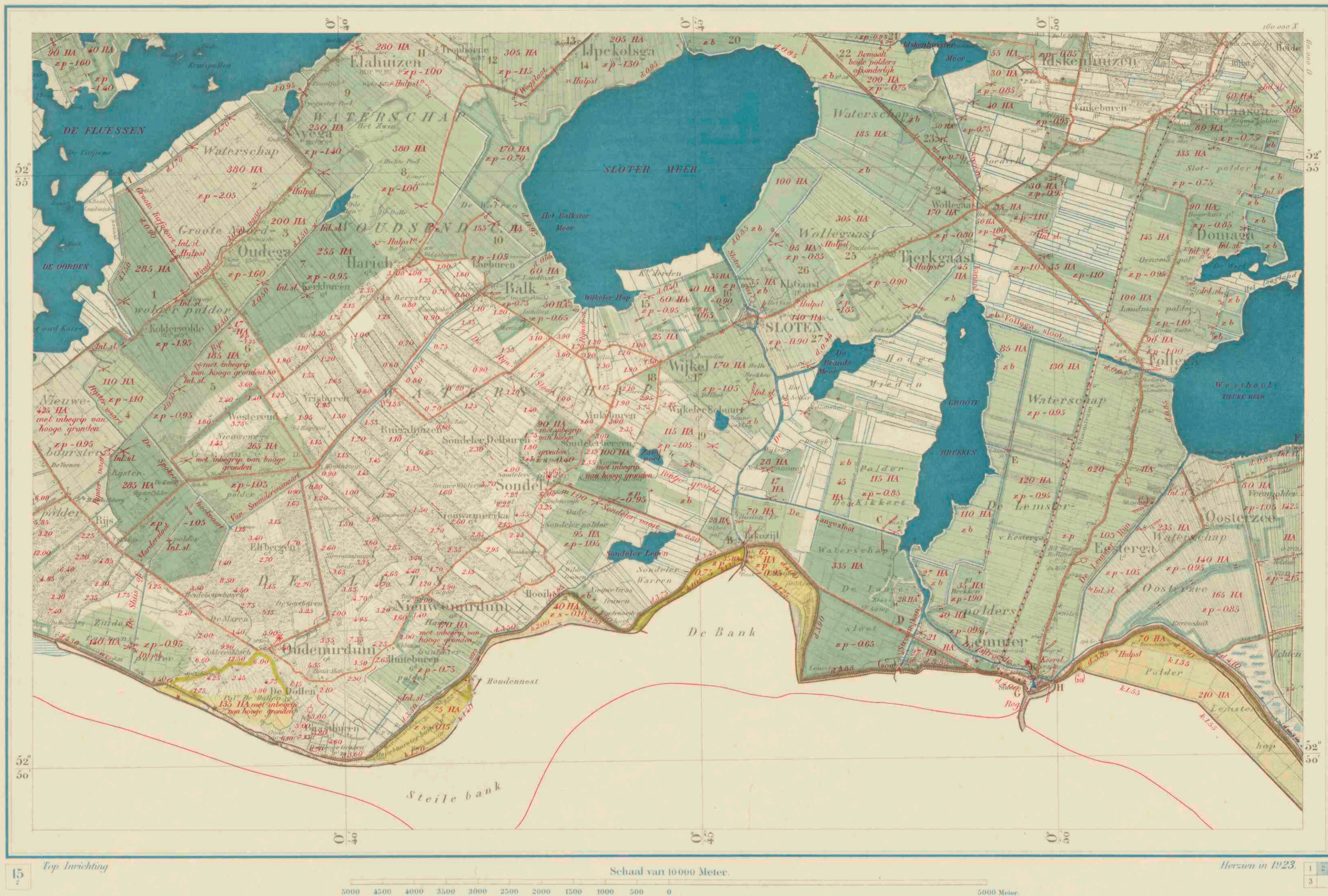
2.

Waterschap de Langesloot bestaat uit twee waterstaatkundige polders, waarvan één met een klein hooger deel. 1921, n°. 77.

Waterschap de Lemsterpolders bestaat uit een waterstaatkundige polder met vijf hooge delen en drie delen 1917, n°. 35 en die allen des zomers worden bemalen en den waterstaatkundigen polder met twee hooge delen. 1917, n°. 39; 1920, n°. 42 en 1922, n°. 240.

Voor den Veenpolder van Echten, die bestaat uit een waterstaatkundige polder met vijf hooge delen en boezemland geldt niet het Algemeen Reglement voor de boezemwaterschappen. Het reglement van den polder is opgenomen in de Provinciale bladen van 1902, n°. 16 en gelyktijdig in de Provinciale bladen

1921, n°. 68; 1924, n°. 21 en 1925, n°. 53. De waterstaatkundige polder en een hooger deel komen gedeeltelijk aan den oostelijken rand van het blad voor. De oeverpolders, die op dit blad voorkomen zijn geen waterschappen en hebben geen reglementen. De voornaamste zijn: de Nijhuisterpolder met hooge gronden, de Rijsterpolder, de Nieuweveerpolder met hooge gronden, de polder de Dollen met hooge gronden, de Huitewuisterpolder met een lager deel en hooge gronden, de Oude Sanderpolder, de Nieuwe Sanderpolder met hooge gronden, de Delbuursterpolder met hooge gronden, de polder Landstui, de Jan Obesepolder, de polder de Kikkert, aan den oostelijken rand van het blad, de Polypolder, de Beijmepolder met een deel dat alleen des zomers wordt bemalen, de Slotpolder met een klein hooger deel en twee delen, die alleen des zomers worden bemalen, de Boushuispolder, de Oeneampolder, de Landmanpolder respectievelijk met twee, een en twee delen die allen des zomers worden bemalen en de buitenpolders de Huitewuisterbuitenpolder met een lager deel, de Uithuizingpolder met een hooger deel, de polder Breedschur, die door een electrisch motorgemaal op zee wordt afgemalen en de polder Het Lemsterpolder, die vrij op zee loost en bij hoogten buitenwaterstand op den polder Breedschur kan lozen.

VERWIJZING.

Provinciale Almanak van Friesland door N. Struiksma en E. Drijfhout.

Historische jaarboeken van oud- en nieuw Friesland van de vroegste geheugenissen tot op den tegenwoordigen tijd, door Foeke Sjoerds, in 3 deelen. 1768.

Algemeen overzicht van de provincie Friesland met betrekking tot derzelver waterstaat, uitgebracht door den Hoofdingenieur in algemeenen dienst, Ferrand, 21 Maart 1832, n°. 11, opgenomen in de stukken, betrekkelijk aan te brengen verbeteringen in den binnenlandschen waterstaat der provincie Friesland, herdrukt en voor het publiek verkrijgbaar gesteld ingevolge besluit van heeren Staten van Friesland van den 19 Juli 1854, n°. 8. Memorie over den toestand van den binnenlandschen waterstaat der provincie Friesland van den Hoofdingenieur C. I. Bolten. 1860. Memorie over hetzelfde onderwerp van den Inspecteur en den Hoofdingenieur van den Waterstaat C. Brunings en P. Caland. 1870. Rapport van den Hoofdingenieur Hayward van 8 Juni 1863, betreffende het onderzoek naar den hoogen stand des boezemwaters in sommige gedeelten der provincie Friesland, in verband met daartoe betrekkelijke adressen.

Verslag der Commissie, benoemd bij Ministerieele beschikking van 18 Juni 1896, n°. 139, afd. Waterstaat, tot het instellen van een onderzoek inzake de indijking der Lauwerzee, in verband met eene verbeterde afstrooming van boezemwater in de provincien Friesland en Groningen.

Verslag der Commissie, benoemd bij gemeenschappelijk besluit van de Collegien van Gedeputeerde Staten van Friesland en Groningen van 7 Februari 1902 tot het instellen van een nader onderzoek inzake de indijking der Lauwerzee, in verband met eene verbeterde afstrooming van boezemwater in de provincien Friesland en Groningen.

Overzicht der Scheepvaartwegen in Nederland, met overzichtskaart en schetskaarten, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat. Zevende uitgave 1920.

Wegwijzer voor de Binnenscheepvaart, Deel I, Noordoostelijk Nederland met 3 overzichtskaarten en 24 schetskaartjes, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1922.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Friesland 1898.

Register II. Friesland. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van de Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. Vijfde uitgave 1925.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling is boven de kaart omschreven.

De waterstaatkundige polders, waaronder verstaan worden polders door waterkeeringen omsloten, waarvan al het water in open gemeenschap is, hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem waarop zij afwateren.

Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder lozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bies van dezelfde kleur.

In polders, die alleen des zomers bemalen worden en die 's winters bij eenigszins hooge boezemstand onder water staan, zijn in rood de letters z.b. (zomerbemaling) geplaatst. Deze letters staan ook in poldergedeelten, die des zomers met het overige deel één waterstaatkundig geheel vormen, maar des winters, door het dichtzetten van de, de beide deelen verbindende keersluis, zooder bemaling worden gelaten. Deze gedeelten zijn aangeduid door een blauwe aereering langs den omtrek.

Boezemland d.i. land, dat met den boezem in open gemeenschap is, is niet gekleurd. Op hoog boezemland en hooge gronden zijn in rood hoogtelijfers geplaatst.

In boezemland zijn de waterleidingen aangegeven met de kleur van den boezem waarop zij afwateren; bij voornaame boezemwateren is de benaming in rood gesteld.

De banken en dieptelijnen duiden den toestand aan van 1914.

VERKLARING DER TEEKENS.

Stoom- of electrisch gemaal, met aanwijzing van het aantal waterpompkrachten en den aard van het bemalingswerktuig: (= centrifugaalpomp).

Vijzelwatermolen.	
Kleine watermolen.	
Schutsluis.	
Uitwateringsluis.	
Vaste stuw.	
Grondduiker onder eene waterleiding.	
Grondduiker onder eene waterleiding met afsluiting.	
Hoofdmerk van het N. A. P.	
Verkenmerk van het N. A. P.	
Registreerende pelischaal.	
Pelischaal.	
Zomerpeil van polders.	
Gewenschte zomerstand in een polder.	
Dijkhoogte.	
Kadehoogte.	
Hoogte van den weg.	
Terreinhoogte.	
Verharde wegen.	
Stoomtramwegen.	
Grootte van polders in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.	
Buitenwaterkeerende dijk.	
Hooge oeverrand.	
Dijk- en oeververdediging, strandhoofden.	
Doorbraak met jaartal.	
Bij gemiddeld laagwater (M.E.) droogvallend gedeelte.	
Lijn van M.E.	
Lijn van 25 decimeter onder M.E.	
Moeras.	

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op zee uitwaterende polders. (Veronderstelde kleur van de zee).

Friesland's boezem.

De boezem loost op de Lauwerzee door de Friese sluis bij Zoutkamp en de Nieuwe Zijl bij Engerikervan en op de Zandree door de Koppasijl, de sluisen te Harlingen, de Malkumerzijl, de Workumerzijl, de sluis te Hindeloopen, de Molkevermerzijl, de sluis te Stavoren, de Tacozijl, de sluisen te Lemmer en de Schoterzijl, die echter, met uitzondering van de eerstgenoemde twee, bij harde westelijke en zuidwestelijke winden weinig dienst kunnen doen, omdat dan tengevolge van opvoicing het laagwater blijft boven den boezemstand. De boezem kan hierdoor dikwijls niet lang genoeg afstromen. Het graven van nieuwe kanalen en het verruimen van oude gaf geen afdoende verbetering. Integendeel werd de toestand slechter, doordat na 1884 meer dan 1000 H.A. boezemlanden zijn ingepolderd, waardoor de oppervlakte van den boezem aanmerkelijk werd verkleind, terwijl de verbetering der bemaling van de polders door het stichten van windmolens, stoom- en electrische pompwerktuigen, het gevolg had, dat de boezem in korten tijd hoog werd opgezet. Ook de kennisgeving van de Tjonger oefende een ongunstigen invloed uit op de boezemstanden.

Nadat verschillende plannen waren gemaakt om hierin verbetering te brengen werd in 1913 besloten tot oprichting van twee watergemalen van groote capaciteit, waarvan er voorloopig een is geplaatst tusschen Tacozijl en Lemmer. Dit stoomgemaal, 7 October 1920 in werking gesteld, heeft een vermogen van 900 waterpompkrachten en bestaat uit acht centrifugaalpomp, die elk 500 M. water per minuut kunnen uitwerpen bij een opvoerhoogte van 1 M. De pompen worden twee aan twee gedreven door een tandem compound stoommachine.

De totale kosten van het gemaal hebben bedragen rond 2 800 000 gulden, het Rijk verleende 40% subsidie. De kosten van onderhoud, rente en aflossing zullen voor 1/2 bestreden worden door de opbrengst eener bijzondere belasting (bemalingsbelasting).

Op den boezem vateren ongeveer 293.900 H.A. gronden of waarvan ongeveer 14000 H.A. oningepolderde lage boezemlanden welke in den winter gewoonlijk onder water staan (zoogenaamde groene landen).

Het zomerpeil bedraagt 0.66 M. — N. A. P. Des zomers wordt het gemaal niet in werking gebracht, zoolang de waterstand niet hooger wordt dan 0.35 M. boven zomerpeil, terwijl er gestroomd wordt zoodra de waterstand tot 0.20 M. boven zomerpeil stijgt, in den winter wordt gestroomd bij den stand van 0.25 M. boven zomerpeil en wordt het stoomgemaal in werking gebracht bij een waterstand van 0.45 M. boven zomerpeil.

Boezemstanden in M. ten opzichte van N.A.P. in het tijdvak 1901—1910.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde zomerstand 1 Mei—31 Oct.	Gemiddelde winterstand 1 Nov.—30 Apr.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Stavoren	— 0.62	— 0.35	+ 0.14 9 Febr. 1910	— 1.76 6 Oct. 1904
Wierum	— 0.62	— 0.33	+ 0.08 26 Febr. 1910	— 1.28 6 Oct. 1904
Widduard	— 0.61	— 0.32	+ 0.08 9 Febr. 1910	— 0.59 21 Aug. 1905
Schusterburg	— 0.61	— 0.29	+ 0.18 17 Febr. 1910	— 0.96 21 Sept. 1904
Vierhuis	— 0.59	— 0.28	+ 0.14 10 Febr. 1910	— 1.00 24 Sept. 1904
Schoterzijl	— 0.59	— 0.30	+ 0.14 9 Febr. 1910	— 1.13 3 Aug. 1905
Lemmer	— 0.59	— 0.29	+ 0.14 9 Febr. 1910	— 1.12 17 Oct. 1904
Tacozijl	— 0.59	— 0.31	+ 0.11 9 Febr. 1910	— 1.19 6 Oct. 1904

Kleur van de Grooten Turfvaart en de Woudvaart in het waterschap de Grooten Noordwolder polder en van vaarten in den Veenpolder van Echten, die door schutsluisen van Friesland's boezem zijn afgesloten en die voor de scheepvaart dienen. Het peil dezer vaarten is een weinig beneden het zomerpeil van Friesland's boezem.

BUITENWATERSTANDEN IN M. TEN OPZICHT VAN N.A.P.

Tienjarig tijdvak 1911—1920.

Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoogwater. 1 Mei—31 Oct. M. V.	Gemiddeld laagwater. 1 Nov.—30 April. M. V.	Gemiddeld winterstand 1 Mei—31 Oct. M. V.	Gemiddeld zomerstand 1 Nov.—30 April. M. V.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Lemmer	0.12	0.15	— 0.06	— 0.06	2.20 14 Jan. 1916	— 1.80 7 Mrt. 1917
Stavoren	0.30	0.24	— 0.35	— 0.33	2.13 14 Jan. 1916	— 1.03 18 Jan. 1912
Hindeloopen	0.30	0.33	— 0.30	— 0.24	2.20 14 Jan. 1916	— 1.73 18 Jan. 1912
Harlingen	0.57	0.60	— 0.71	— 0.55	2.73 13 Jan. 1916	— 2.18 17 Jan. 1912

VII B.a. 795 (ed. 2, 61. 15-2)

SLUIZEN.

Wijde
in
den dag.
M.

Slag-
drenpat-
diepte ten
opzichte
van N.A.P.
M.

- A. Uithwateringsluis voor het stoomgemaal van den
Polder Het Grootslag, twee openingen, ieder met één schuif
en één paar deuren, elke opening 1,86 — 2,00
- B. Uithwateringsluis voor den Immerhornpolder één
schuif 0,30 — 1,15

ZEEWERING.

De waterkeering langs de Zuiderzee, voor zoover die op dit blad voorkomt,
wordt gevormd door den Noorderdijk, die begint bij den Kagerdijk te
Wervershoof en die zich uitstrekt tot den waterkeerenden muur te EnkhuiZEN.

Deze zeevering is in beheer en onderhoud bij het Hoogheemraadschap
Noordhollands Noorderkwartier met uitzondering van de sluisen A en B,
die in onderhoud zijn bij de polders, waarvoor zij dienen.

De Drechterlandsche zeedijk vormt met de Vier Noorderkoggen zeedijk het
nog zeevering zijnde gedeelte van den Westfrieschen omringdijk.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzi-
gingen daarin zijn opgenomen.

Algemeen Reglement van bestuur voor de waterschappen in Noordholland
(1904, n°. 8).

Verordening houdende regelen omtrent het toezicht van de Provinciale
Staten en van Gedeputeerde Staten op de waterschappen in Noordholland
en op de waterstaatswerken in die provincie (1904, n°. 9; 1920, n°. 126
en 128).

Reglement op de wegen in Noordholland (1893, n°. 65; 1894, n°. 77;
1904, n°. 88 en 97; 1905, n°. 173).

Verordening houdende bepalingen in geval van watersnood (1916,
n°. 18 en 90).

Verordening houdende bepalingen ter bescherming van de zee- en
binnendijken in Noordholland (1916, n°. 116; 1920, n°. 127 en 129).

Verordening op het trekken van specie uit den bodem van wateren
binnen eenen bepaalden afstand van dijken of polderkaden (1859, n°. 73).

WATERSCHAPPEN.

Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier. Het gebied van het
Hoogheemraadschap omvat, met uitzondering van de duinen, nagenoeg het
geheele vaste land van Noordholland voor zoover gelegen ten noorden van
den Noorder-IJdijk en den St.-Aagtelndijk.

Het Hoogheemraadschap heeft tot taak de verdediging van zijn gebied
tegen de Noordzee en de Zuiderzee, voor zoover die verdediging niet aan
anderen is opgedragen. Het is belast met de zorg voor het onderhoud van
de zeevering en van eenige binnenwaterkeeringen en bevoegd het onderhoud
van bepaalde gedeelten van zijn zeeveringen of binnenwaterkeeringen, zoodat
dat van bepaalde daarin gelegen kunstwerken, na goedkeuring van Gedeput-
teerde Staten, aan andere instellingen over te dragen. Het Hoogheemraad-
schap behoudt dan het toezicht op het onderhoud dezer werken. Het is verder
belast met den aanleg en de instandhouding van waterkeeringen en daarmede
verband houdende werken, die voor een behoorlijke vervulling der aan het
Hoogheemraadschap opgedragen taak noodzakelijk blijken te zijn.

Het bestuur bestaat uit een Dijkgraaf, zes Hoogheemraden en twaalf Hoofd-
ingelanden. Dijkgraaf en Hoogheemraden vormen het college van dagelijksch
bestuur.

Het reglement van het Hoogheemraadschap is vastgesteld bij besluit der
Provinciale Staten van Noordholland van 4 Februari 1920 en opgenomen
in het Provinciale blad van 1920, n°. 6.

Westfriesland.

Het gedeelte van Noordholland, omsloten door den Westfrieschen dijk,
waarvan de zeevering op dit blad voorkomende, een gedeelte uitmaakt,
is bekend onder den naam van Westfriesland en omvat vier hoofdwater-
schappen „Ambachten” genaamd, namelijk Drechterland, De Vier Noorder-
koggen, Geestmerambacht en De Schager- en Nidderperkoggen, elk met een
eigen bestuur.

Elk van de vier ambachten is weder onderverdeeld in bannen of polder-
districten, wier grenzen in den regel overeenkomen met de tegenwoordige of
vroegere grenzen der gemeenten. Elk polderdistrict heeft een eigen bestuur,
dat zorgt voor de heffing van de lasten, die door de landen van het district

STAVOREN.
3.

WATERSCHAPPEN EN POLDERS, DIE GEHEEL
OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Ambacht Drechterland.

Polder Het Grootslag. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder die
gedeeltelijk en een hooger deel dat niet op dit blad voorkomt. Bovendien heeft
de polder verschillende lagere delen, waarom er eenige, de droogmakerijen
de Oude Moer en de Lutjebroekerweel op dit blad voorkomen.

Het reglement van den polder is opgenomen in het Provinciaal blad van
1905, n°. 134.

De buitenpolders, Rijksprospolder bij Andijk en de Immerhornpolder, behooren
niet tot het ambacht Drechterland en zijn onreglementeerd.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De admini-
stratieve indeeling is boven de kaart omschreven.

Onder waterstaatkundige polder wordt verstaan een polder door water-
keeringen omsloten, waarvan al het water onderling in open gemeen-
schap staat.

De waterstaatkundige polders, hebben in verschillende tinten de kleur
van den boezem, waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet
rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen,
hebben de tint van dien polder omgeven door een donkere bies van
dezelfde kleur.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Stoom- of electrisch gemaal, met opgave van het aantal waterpaar-
denkrachten en den aard van het bemalingswerktuig (c = centri-
fugaalpomp).
- Vijzelwatermolen.
- Schepradwatermolen.
- Kleine watermolen.
- Uitwateringssluis.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal.
- Zomerpeil van polders,
- Dijkshoogte,
- Kadehoogte,
- Verharde weg.
- Groote van polders in H.A. volgens meting op de kaart met
den planimeter.
- Zeewaterkeerende dijk.
- Dijk- en oeververdediging, strandhoofden.
- Lijn van 25 decimeter onder M. E.
- 50
- 80
- in M. ten opzichte
van N.A.P.

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op zee uitwaterende polders. (Ver-
onderstelde kleur van de zee).

BUITENWATERSTANDEN IN M. TEN OPZICHT VAN N.A.P.

Tienjarig tijdvak 1911—1920

Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoogwater.		Gemiddeld laagwater.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei— 31 Oct. M.V.	1 Nov.— 30 April.	1 Mei— 31 Oct. M.E.	1 Nov.— 30 April.		
Medemblik	0,29	0,25	— 0,32	— 0,20	2,35, 14 Jan. 1916	— 1,50, 18 Jan. 1912
EnkhuiZEN	0,12	0,10	— 0,21	— 0,19	2,41, 14 Jan. 1916	— 1,60, 18 Jan. 1912
Hoorn	0,14	0,13	— 0,21	— 0,18	2,53, 14 Jan. 1916	— 1,30, 18 Jan. 1912

VERWIJZING.

Jaarboekje voor de provincie Noordholland ten dienste der gemeente,
dijks, waterschaps- en andere besturen.

De zeeveringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de
Vries Az., 2e uitgave, bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commis-
saris der Koningin in de provincie Noordholland 1894.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding
van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, in de provincie Noordholland 1898.

DROOGMAKERIJEN EN BEDIJKINGEN.

De Oude Moer is weinige jaren voor 1864 bedijkt en drooggemaakt.

De Lutjebroekerweel is in 1872 bedijkt en drooggemaakt voor rekening
der bannen Grootebroek en Lutjebroek.

De zeedijk van het ambacht Drechterland werd van den Nessebuitendijk
(zie Blad Medemblik 4) tot den waterkeerenden muur te EnkhuiZEN verhoogd
en verzewaard in de jaren 1917—1922.

VII B.a. 795
(ed. 2, bl. 15-3)

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

SLUIZEN.

Wijde in den dag M. Sing-diepte ten opzichte van S.A.P. M.

A. Schutsluis tusschen het tweede en het derde pand van de Linde, twee paar deuren, schutlengte 25 M. 5,—
bovendeuren — 1,15
benedendeuren — 1,70
ten westen van de sluis bevindt zich een stuw, met drie openingen, elke opening 1,50 — 0,95

B. IJkenverlaat, schutsluis in de Noordvoldervaart, twee paar deuren, schutlengte 25 M. 5,—
bovendeuren — 0,25
benedendeuren — 1,70

C. Haarsluis, schutsluis tusschen het tweede en het derde pand der Drentsche Hoofdvaart, twee paar deuren, schutlengte 33,76 M. 6,—
bovendeuren + 7,86
benedendeuren + 5,75
ten noorden van de sluis een stroomduiker met één schuif 1,20 + 5,70

D. Dieversluis, schutsluis tusschen het derde en het vierde pand der Drentsche Hoofdvaart, twee paar deuren, schutlengte 33,90 M. 6,—
bovendeuren + 5,80
benedendeuren + 3,74
ten oosten van de sluis een stroomduiker met één schuif 1,20 + 3,64

E. Schutsluis tusschen het vierde pand van de Drentsche Hoofdvaart en het Van Holtheesvaart, twee paar deuren, schutlengte 20 M. 4,—
bovendeuren + 5,36
benedendeuren + 4,64

KANALEN EN STROOMENDE WATEREN.

Drentsche Hoofdvaart. Dit kanaal strekt zich uit van de havenkolk te Assen tot de Veme- of Galgenkampsbrug te Meppel, ter lengte van 43842 K.M. en is door zes schutsluizen in zeven panden verdeeld. De bodembreedte is overal 8 M.; de breedte op kanaalpeil 18 M. en de diepte 2,50 M. — kanaalpeil. Op dit blad komt het tweede pand gedeeltelijk, het derde geheel en het vierde pand gedeeltelijk voor.

De vording van de verschillende panden van de Drentsche Hoofdvaart geschiedt uit de onliggende hoge gronden, voornamelijk door het water van de Westerborke en Beilerstroom, dat gedeeltelijk door de Beilervaart op het eerste pand wordt afgevoerd en door den Duingelerstroom, waaruit water op het tweede pand kan worden afgeteld.

Bovendien kunnen in droge tijden de verschillende panden van het kanaal door de elektrische gematen bij de schutsluizen van water uit het Meppelerdiep worden voorzien.

De afvoer van overtollig water geschiedt door de stroomduikers bij de sluisen. De Drentsche Hoofdvaart met bijbehorende werken, bij Kon. besluit van 17 December 1819 n°. 1 in beheer en onderhoud aan de Provincie overgegaan, werd bij besluit van 27 Mei 1876 (Staatsblad n°. 109) weder door het Rijk in beheer en onderhoud teruggenomen.

Kuinder of Tjonger. Aan den noordwestelijken hoek van het blad komt het gekanaliseerde beneden pand voor een klein deel voor (zie blad Steenwijk 1).

De Linde ontstaat in de hoge gronden bij het gehucht Tronde (zie blad Heerenveen 4) en is door de schutsluis A en door een schutsluis, voorkomende op blad Steenwijk 1 in drie panden verdeeld.

Het bovenste of derde pand komt gedeeltelijk op dit blad voor en loopt tot sluis A, het tweede pand loopende van sluis A tot de schutsluis op blad Steenwijk 1 loost door een gegraven stroomkanaal, waarin een uitwaterings-sluiss, op de Helomavaart (Frieslandsboezem), het beneden pand ligt gemeen met den boezem van het Waterschap Vollenhove.

De Steenwijker Aa. Dit riviertje ontstaat uit de vereniging van het Vledderdiep en de Wapserveense Aa, die ten oosten van Frederiksoord samenloopen. Het loost door een sluis te Steenwijk op den boezem van het Waterschap Vollenhove.

De Oude Smildevaart of Dwingeler Stroom ontstaat onder Westerborke uit verschillende waterlopen, heel achtereenloegens Westerborkestroom, Beilerstroom en Duingelerstroom en mondt uit in het Meppelerdiep.

In den stroom zijn verschillende keerschutten geplaatst, voorkomende op de bladen Beilen 1 en Steenwijk 4, die voornamelijk voor bevoeding dienen; op dit blad komt voor het Koningschut, veij 4,50 M., met een drempeelhoogte van 4,96 M. + N.A.P., dat dient om het water op te sturen, ten behoeve van de voeding der Drentsche Hoofdvaart uit het Van Holtheesvaart.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

FRIESLAND.

Reglement, betreffende de oprichting van boezemwaterschappen in Friesland (1917, n°. 110).

Algemeen reglement voor de boezemwaterschappen in Friesland (1921, n°. 63). Reglement van politie op de waterstaatswerken in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland (Provinciaal huishoudelijk reglement van politie) (1911, n°. 143; 1913, n°. 94; 1916, n°. 39, 107 en 141 en 1917, n°. 98).

Reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in Friesland, niet in onderhoud en beheer bij de provincie (1905, n°. 32 en 1908, n°. 14).

Reglement op het verlenen van bijdragen uit de provinciale fondsen voor het aanleggen of verbreed van kunstwegen in de provincie Friesland (1911, n°. 58; 1917, n°. 116 en 1926, n°. 95).

Verordening tot voorziening in sommige waterstaatsbelangen (1910, n°. 75). Verordening op het subsidiëren van het verbeteren van vaarwateren of stroomkanalen niet bij de provincie in onderhoud en beheer (1874, n°. 82).

OVERIJSSSEL.

Grondreglement voor de waterschappen in Overijssel (1904, n°. 2; 1921, n°. 87 en 1922, n°. 130).

Reglement op de wegen en voetpaden in Overijssel (1912, n°. 34; 1913, n°. 64 en 1917, n°. 39).

Reglement op het beheer der dijken, kaden, polders en waterleidingen in de provincie Overijssel (1845, n°. 90; 1847, n°. 81; 1849, n°. 71; 1875, n°. 28 en 1879, n°. 52).

Reglement op de waterleidingen in Overijssel (1895, n°. 63; 1904, n°. 59; 1909, n°. 79; 1914, n°. 13; 1917, n°. 7; 1921, n°. 88 en 1923, n°. 80).

Reglement op de verveningen in Overijssel (1897, n°. 17 en 1919, n°. 21). Verordening op de bevoedingen (1917, n°. 60).

DRENTHE.

Algemeen Reglement voor de waterschappen in de provincie Drenthe (1921, n°. 48; 1923, n°. 40).

Reglement op de wegen en voetpaden in Drenthe (1915, n°. 39; 1917, n°. 32; 1919, n°. 25; 1921, n°. 21 en 1922, n°. 21).

Reglement op de waterleidingen in Drenthe (1926, n°. 17).

Reglement op het verlenen van subsidien uit de provinciale fondsen ter bevordering van den aanleg van kunstwegen in de provincie Drenthe (1913, n°. 34 en 1914, n°. 41).

Drentsch tram- en spoorwegreglement 1904 (1904, n°. 16).

Reglement op de verveningen in de provincie Drenthe (1909, n°. 14 en 1918, n°. 5).

Reglement tot voorkoming en beperking van zandverstuivingen en zandduinen in de provincie Drenthe (1884, n°. 59; 1887, n°. 83 en 1913, n°. 21).

Reglement op het verlenen van subsidien uit de provinciale fondsen ter bevordering van het door bebossing in cultuur brengen van zandduinen en zandverstuivingen (1900, n°. 36).

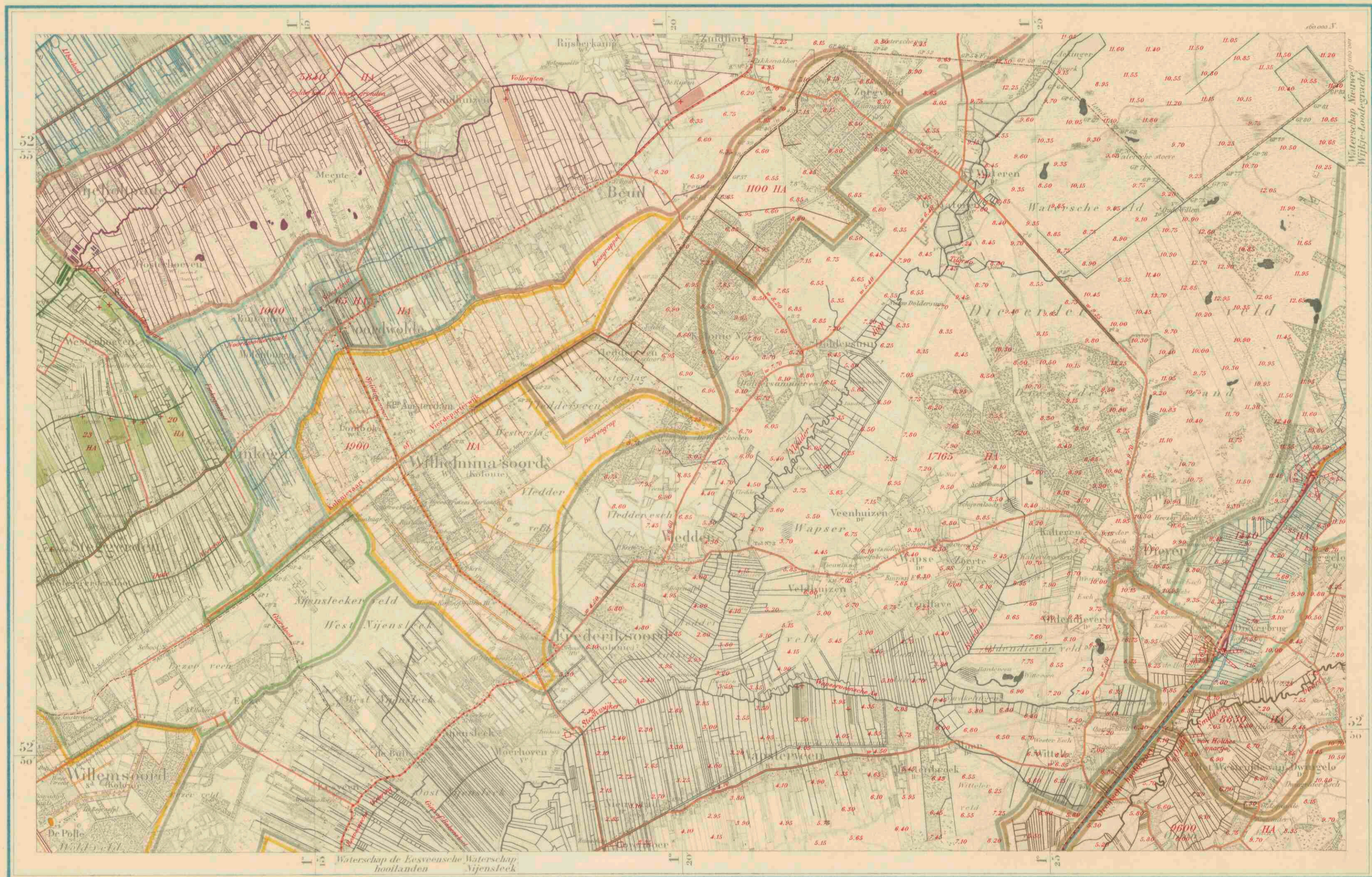
Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 November 1919 (Staatsblad n°. 765) laatstelijk gewijzigd den 23de December 1925 (Staatsblad n°. 450).

Bijzonder Reglement van politie voor de Drentsche Hoofdvaart en het Veenhuizerkanaal (Nogor- en Kolonievart) vastgesteld bij Koninklijk besluit van 23 Mei 1892 (Staatsblad n°. 106) laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 3 Januari 1921 (Staatsblad n°. 1).

STEENWIJK.

2.

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

Schaal van 10000 Meter.

WATERSCHAPPEN.

FRIESLAND.

Waterschap de Linde. Het gebied van het waterschap wordt, voor zoover dit blad betreft, begrensd door den binnenvog van Nijholtgate naar Oldeberkoop, door een binnenvog van Zuidhorn langs Rijkswijkers tot de Provinciale grens en verder door die grens en is groot 12500 H.A.

Het waterschap heeft ten doel het regelen van den waterstand, het bevorderen van de vaargelegenheid in zijn gebied en het maken en in goeden staat brengen en onderhouden van de daarvoor noodige werken. Verder is het waterschap belast met het onderhoud van de Linde van haren oorsprong tot de Helomavaart (zie blad Steenwijk 1) en van de op dit blad voorkomende Noordvoldervaart.

Het reglement van het waterschap en de daarin aangebrachte wijzigingen zijn opgenomen in de Provinciale bladen 1918, n°. 136; 1919, n°. 106, 1922, n°. 22 en 23, 1923, n°. 29 en 1926, n°. 88. Het algemeen Reglement voor de boezemwaterschappen in Friesland is op dit waterschap niet van toepassing.

DRENTHE.

Waterschap Nijensleek. Het waterschap omvat een klein gebied, gelegen aan den zuidelijken rand van het blad, tusschen de Gierstoot en de Steenwijker Aa. Het werd opgericht voor bevoedingsdoeleinden en heeft als zodanig veel van zijn betekenis verloren. Het onderhoud nu nog kaden en waterleidingen in zijn gebied.

Het reglement en de daarin aangebrachte wijzigingen zijn opgenomen in de Provinciale bladen 1921, n°. 25 en 69.

Waterschap Nieuwe Wijkje-Looddegracht. Van het gebied van dit waterschap

komt slechts een zeer klein deel aan den oostelijken rand van het blad voor. Het onderhoudt eenige waterleidingen.

Het reglement is opgenomen in het Provinciale blad 1921, n°. 31.

OVERIJSSSEL.

Waterschap Vollenhove. Het gebied van het waterschap omvat het op dit blad voorkomende deel van de Provincie Ooerijssel en strekt zich uit over een groot deel van blad Steenwijk 3 en over een deel van blad Steenwijk 4. Het onderhoudt de zeevinger langs de Zuiderzee, den dijk langs den woerdelijken oever van het Zwaarte Water, den zomerdijk ten westen van het Meppelerdiep en den Linde- of Zuidvoldervaart. Slechts enkele der in dit gebied gelegen sluisen zijn in onderhoud bij het waterschap; op de overige oefent het toezicht uit. Verder zijn bij het waterschap in onderhoud, het stoomgemaal aan de Eltenlandsche kolk (zie blad Zwolle 1), dat voor de bemaling van den boezem in het waterschap dient en de vaarten, schutsluizen, bemalingswerktuigen en vegen binnen het gebied van het waterschap gelegen met uitzondering van die, welke doel uitmaken van verschillende andere waterschappen, die tot het waterschap Vollenhove behooren.

Het reglement en de daarin aangebrachte wijzigingen zijn opgenomen in de Provinciale bladen 1889, n°. 32; 1891, n°. 1 en 60; 1893, n°. 85; 1900, n°. 11; 1905, n°. 4; 1910, n°. 68; 1914, n°. 65 en 66; 1915, n°. 46; 1916, n°. 4 en 1922, n°. 12.

Waterschap de Eesveense hooilanden. Het waterschap, gelegen in het gebied van het waterschap Vollenhove heeft ten doel den geregelde afvoer van het water te bevorderen, de in het waterschap gelegen gronden tegen overlast aan water te beveiligen en de Eesveense veeleging beschikbaar te maken. Het reglement is opgenomen in het Provinciale blad 1918, n°. 60.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren. Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. Voornamen beken en waterlossingen in deze gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen. Moerassen zijn door een kruisrecoering aangegeven. Bij voornamen boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

- (5) Electrische bemalingsinrichting met opgave van het aantal waterpaardenkrachten en den aard van het bemalingswerktuig (= centrifugaalpomp).
- + Kleine watermolen.
- << Schutsluis.
- >> Uitwateringssluiss.
- Stuw.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal.
- 4.15 Terreinhoogte, in M. ten opzichte van N.A.P.
- w 4.50 Weghoogte, in M. ten opzichte van N.A.P.
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Stoomtramwegen.
- 65 HA Grootte van stroomegebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Provinciale grens.

BOEZEMS.

Frieslandsboezem. Van dezen boezem komt slechts een klein deel aan den noordwestelijken hoek van het blad voor, n.l. een deel van het benedenpand van het Tjongerkanal. De boezem loost door verschillende sluisen op de Zuiderzee en op de Lauwerzee en kan door het stoomgemaal te Lemmer worden afgepompt. Het stoomgemaal bedraagt 0,66 M. — N.A.P. Des zomers wordt het gemaal niet in werking gebracht zoolang de waterstand niet hooger wordt dan 0,25 M. boven zomerpeil, terwijl er gestroomd wordt, zoodra de waterstand tot 0,20 M. boven zomerpeil stijgt; in den winter wordt gestroomd bij den stand van 0,25 M. boven zomerpeil en wordt het stoomgemaal in werking gebracht bij een waterstand van 0,45 M. boven zomerpeil (zie ook blad Steenwijk 3). De verordening tot regeling van de afstroming en bemaling is opgenomen in de Provinciale bladen 1923, n°. 51 en 82.

Tweede pand van de Linde. De boezem strekt zich uit van schutsluis A boven den mond der Noordvoldervaart tot de uitwateringssluiss in den Ouden Lindedijk (zie blad Steenwijk 1). Er vateren ruim 16500 H.A. polders, boezemland en hooge gronden, gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomende, op den boezem af. Het peil van den boezem is gelijk N.A.P.

Derde pand van de Linde. De boezem strekt zich uit van het begin van de Linde tot sluis A. Het peil van de stuw bij sluis A bedraagt 0,55 M. — N.A.P. Het boezengebied, bestaande uit hooge gronden en eenige kleine goldertjes, is ruim 5540 H.A. groot. Het komt gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor.

Noordvoldervaart boven het IJkenverlaat en Finkegasloot. Deze boezem loost door het IJkenverlaat (sluis B) op het beneden deel van de Noordvoldervaart, dat in open gemeenschap is met de Linde. Het peil is ongeveer 2 M. + N.A.P. De grootte van het boezengebied bedraagt 1000 H.A.

Noordvoldervaart en Schipsloot boven de stuw te Noordwolde. De boezem is door een vaste houten stuw van het beneden deel van de Noordvoldervaart gescheiden. Het peil van den boezem bedraagt ongeveer 2,40 M. + N.A.P. Er vateren 65 H.A. hooge gronden op af.

Splittingevaart en westelijk deel van de Kolonievart. Deze boezem loost door twee duikers met kleppen op de Noordvoldervaart. Het peil bedraagt ongeveer 3,60 M. + N.A.P.; het boezengebied is groot 1900 H.A.

Oostelijk deel van de Kolonievart. De boezem is van den voor- gaanden gescheiden door een schutsluis, die alleen nog als uitwateringssluiss dienst doet. Het peil bedraagt ongeveer 4,80 M. + N.A.P.; het boezengebied is groot 1100 H.A.

Boezem van het waterschap Vollenhove. De boezem wordt afge- maten op de Zuiderzee door een stoomgemaal en kan bij lagen waterstand vrij loopen op de Zuiderzee.

De boezem ontangt het water van 46060 H.A. polderland, boezem- land en hooge gronden, waarvan 27980 H.A. getegen zijn in het waterschap Vollenhove, het boezempeil bedraagt 0,80 M. — N.A.P. Slechts een klein deel van de hooge gronden komt aan den zuid- westelijken hoek van het blad voor.

Steenwijker Aa. Deze boezem loost op den boezem van het water- schap Vollenhove door een schutsluis te Steenwijk. De gemiddelde stand van den boezem over het tijdvak 1911—1920 bedraagt aan de peilschaal bezuiden Frederiksoord 1,83 M. + N.A.P.; de hoogste stand kwam voor in Augustus 1920 en bedroeg 2,40 M. + N.A.P.; de laagste stand, die voorkam op 26 Mei 1914, bedroeg 0,65 M. + N.A.P. Het boezengebied is groot ongeveer 17000 H.A.

Tweede pand van de Drentsche Hoofdvaart. Het pand, dat voor een klein deel aan den oostelijken rand van het blad voorkomt, loost door de schutsluis C op het derde pand en heeft een peil van 9,85 M. + N.A.P. Het boezengebied, groot 310 H.A., komt voor op blad Beilen 1.

Derde pand van de Drentsche Hoofdvaart. Het pand loost door schutsluis D op het vierde pand en heeft een peil van 7,80 M. + N.A.P. Er vateren geen gronden op af.

Vierde pand van de Drentsche Hoofdvaart. Het pand loost door de Uffelersterp, voorkomende op blad Steenwijk 4, op het vijfde pand; het peil bedraagt 5,74 M. + N.A.P. Er vateren 1440 H.A. hooge gronden, die gedeeltelijk aan den oostelijken rand van het blad voorkomen, op den boezem af.

Oude Smildevaart of Dwingelerstroom. Deze boezem ligt gemeen met het Meppelerdiep en het beneden of zevende pand van de Drentsche Hoofdvaart en wordt op verschillende plaatsen opgestuwd, hetzij voor voeding van de Drentsche Hoofdvaart, hetzij voor bevoeding. Het gebied, afgeteerdende op de Oude Smildevaart boven het Konings- schut (zie onder kanalen en stroomende wateren groot 8890 H.A.), is gescheiden aangegeven van dat, afgeteerdende op den stroom beneden het Koningschut, groot 9600 H.A.

VERWIJZING.

Provinciale Almanak voor Friesland door N. Struiksma en E. Drijfhout.
Monitorie over den toestand van den binnenlandschen waterstand der provincie Friesland van den Inspecteur en den Hoofdingenieur van den Watersstaat C. Benning en F. Galand 1893.
De Overijsselsche Wateren door Willem Staring en F. J. Stedjes 1848.
Een en ander over de afwatering in Overijssel door A. Deking Dura, te gedeelte 1919.
Geschiedkundig overzicht van de verveningen in Drenthe door Mr. C. L. Kniphorst, Assen. 1872.
Overzicht der schouwverzuiven in Nederland met overzichtskaarten en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waters. voortkomende op 1920.
Gewijziging voor de Himmelschevaart. Deel I, Noord-oostelijk Nederland, met 3 overzichtskaarten, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1922.
Register III Drenthe, Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gewonnen bij de nauwkeurige waterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en water- passingen van andere organisaties. Vijfde uitgave 1925.

VII B.a. 795 (ed. 2, bl. 16-2)

SLUIZEN.

A. Oude Schoterzijl, schut- en uitwateringsluis voor Friesland'sboezem, twee paar vloeddeuren, schutlengte 32,50 M.	Wijde in den dag M.	Slag-drempel diepte ten opzichte van N.A.P. M.
buitendeuren	—	2,39
binnendeuren	—	2,42
B. Schutsluis tusschen Friesland'sboezem en den Groeten Veenpolder van Weststellingwerf, twee paar deuren, schutlengte 20,— M.	3,50	
buitendeuren	—	1,95
binnendeuren	—	2,25
C. Schutsluis voor den boezem van het Waterschap Vollenhove, twee paar deuren, schutlengte 25,— M.; de slagdrempels zijn even hoog.	5,50	2,00
D. Schutsluis tusschen Polderafdeeling I en den boezem van het Waterschap Vollenhove, twee paar deuren, schutlengte 15,— M.	4,00	
buitendeuren	—	1,80
binnendeuren	—	3,90
E. Schutsluis tusschen Polderafdeeling II en den boezem van het Waterschap Vollenhove, twee paar deuren, schutlengte 25,— M.	6,00	
buitendeuren	—	2,40
binnendeuren	—	3,80
F. Schutsluis tusschen de Polderafdeelingen II en IV, twee paar deuren, schutlengte 25,— M.	6,—	
buitendeuren	—	2,70
binnendeuren	—	3,20
G. Schutsluis tusschen Polderafdeeling III en den boezem van het Waterschap Vollenhove (Walengracht), twee paar deuren, schutlengte 15,— M.	4,—	
buitendeuren	—	1,80
binnendeuren	—	3,60
H. Schutsluis tusschen Polderafdeeling II en den boezem van het Waterschap Vollenhove (Gethoornse Meer) twee paar deuren, schutlengte 25,— M.	6,—	
buitendeuren	—	2,40
binnendeuren	—	3,80
I. Schutsluis tusschen Polderafdeeling I en den boezem van het Waterschap Vollenhove (Gethoornse Meer) twee paar deuren, schutlengte 15,— M.	4,00	
buitendeuren	—	1,80
binnendeuren	—	3,90
K. Schutsluis te Blokzijl, twee paar vloeddeuren, schutlengte 40,— M.	7,00	
buitendeuren	—	2,25
binnendeuren	—	2,45
L. Keersluis te Blokzijl, één paar vloeddeuren. (De keersluis wordt gesloten als de buitewaterstand boven 0,87 M. + N.A.P. is gestegen)	7,50	2,23
M. Uitwateringsluis voor den boezem van het Waterschap Vollenhove, twee openingen, elk met één paar deuren, elke opening	2,60	1,90

KANALEN EN STROOMENDE WATEREN.

Kuinder of Tjonger. Op dit blad komt slechts een klein deel voor van deze rivier, die gemeen ligt met Friesland'sboezem. Het gedeelte boven de Pier Christiaansloot (zie blad Steenwijk I) is gekanaliseerd. De Tjonger is van de zee gescheiden door de Oude Schoterzijl (sluis A). De breedte is zeer verschillend: de bodemdijpte bedraagt van 1—1,50 M.—Friesch Zomerpeil. Van de Pier Christiaansloot tot de Oude Schoterzijl wordt sedert het jaar 1902 door het Rijk een scheepvaartgeul, breed 12 M., diep 2,16 M.—N.A.P. (1,50 M.—F.Z.P.) onderhouden.

De Linde ontstaat in de hooge gronden bij het gehucht Trynde (zie blad Heerenveen 4) en is door twee schutsluizen, voorkomende op de bladen Steenwijk I en 2, in drie panden verdeeld.

Van deze rivier komt het benedendeel op dit blad voor. Dit pand is van de Zuiderzee afgesloten door sluis C en staat in open gemeenschap met den boezem van het Waterschap Vollenhove, welke boezem kan worden afgematen op de Zuiderzee door het stoomgemaal aan de Etenlandsche kolk (zie blad Zvoolle I). Bij bijzonder lage Zuiderzeestanden kan deze boezem vrij lozen.

Het kanaal van het Beulaker Wijde naar Steenwijk en vandaar naar Ossenzijl. Dit kanaal, waarvan het deel Steenwijk-Ossenzijl gedeeltelijk op dit blad voorkomt, vormt de ringvaart voor het Waterschap Vollenhove en dient ter vereeniging van de vroegere scheepvaartverbinding van het Meppelerdiep naar de provincie Friesland door het Gethoornse Meer en de Kalenbergergracht, welke door inpoldering in het Waterschap onbruikbaar is geworden. De bodembreedte van het kanaal bedraagt tot Steenwijk 20 M. en van Steenwijk tot Ossenzijl 10 M. De diepte is voor beide deelen 2,40 M. onder het kanaalpeil. Het kanaalpeil is 0,50 M.—N.A.P. (boezempeil van het Waterschap Vollenhove).

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

FRIESLAND.

Reglement, betreffende de oprichting van boezemwaterschappen in Friesland. (1917, n°. 110).

Algemeen reglement voor de boezemwaterschappen in Friesland (1921, n°. 63).

Reglement van politie op de waterstaatswerken in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland (Provinciaal huishoudelijk reglement van politie) (1911, n°. 143; 1913, n°. 94; 1916, n°. 39, 107 en 141 en 1917, n°. 98).

Algemeen Reglement voor de zeeverende waterschappen in Friesland, bij welke het kadastrale inkomen strekt als grondslag van de onderhouds-plichtigheid en het stemrecht (1910, n°. 79; 1918, n°. 45; 1921, n°. 87 en 1927, n°. 2).

Reglement op het verlenen van bijdragen aan de zeeverende water-schappen in de provincie Friesland (1913, n°. 78).

Verordening betreffende het bouwen, enz. op de zeeuwingen (1911, n°. 163).

OVERIJSSSEL.

Grondreglement voor de waterschappen in Overijssel (1904, n°. 9; 1921, n°. 87 en 1923, n°. 13).

Reglement op de wegen en voetpaden in Overijssel (1912, n°. 34; 1913, n°. 64 en 1917, n°. 39).

Reglement op het beheer der dijken, kaden, polders en waterleidingen in de provincie Overijssel (1845, n°. 90; 1847, n°. 81; 1849, n°. 71; 1875, n°. 28 en 1879, n°. 59).

STEENWIJK.

3.

WATERSCHAPPEN OF POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen of polders zijn opgegeven de Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne reglementen en de wijzigingen daarin.

FRIESLAND.

Groote Veenpolder van Weststellingwerf. Bestand 1900, n°. 91; uit één waterstaatkundige polder, die gedeeltelijk aan den 1902, n°. 23; noordelijke rand van het blad voorkomt met een veertigtal 1918, n°. 44; lagere deelen, waarvan er negen geheel of gedeeltelijk op dit 1921, n°. 68; blad voorkomen. 1923, n°. 21; 1925, n°. 34 en 1925, n°. 39

OVERIJSSSEL.

Waterschap het Bedijkte Rondebreek. 1892, n°. 1 en 1905, n°. 43.

Waterschap de Binnenpolder aan het Noord-einde van Blankenham. 1893, n°. 2 en 1905, n°. 43.

Waterschap de Broeklanden. Bestand uit de waterstaat. 1884, n°. 78; huidige polders: het Buitenbreek, het Tusschenbreek, het Mar. 1889, n°. 76 en het breek, dat slechts gedeeltelijk aan den noordelijke rand van het blad voorkomt en het op blad Steenwijk I voorkomende Oosterbreek. 1905, n°. 7.

Waterschap het Hagenbreek komt gedeeltelijk aan den 1906, n°. 3; noordelijke rand van het blad voor.

Waterschap de Hooge en Lage Wheeld. Een zeer 1884, n°. 67; klein gedeelte bestaande, dat het dit waterschap behoort, komt 1901, n°. 2 en aan den noordelijke rand van het blad voor. 1905, n°. 29.

Waterschap de Baartinger en Noorderpolder. 1887, n°. 3 en bestaat uit de waterstaatkundige polders: Polder van Baarto 1905, n°. 33; en den Noorderpolder.

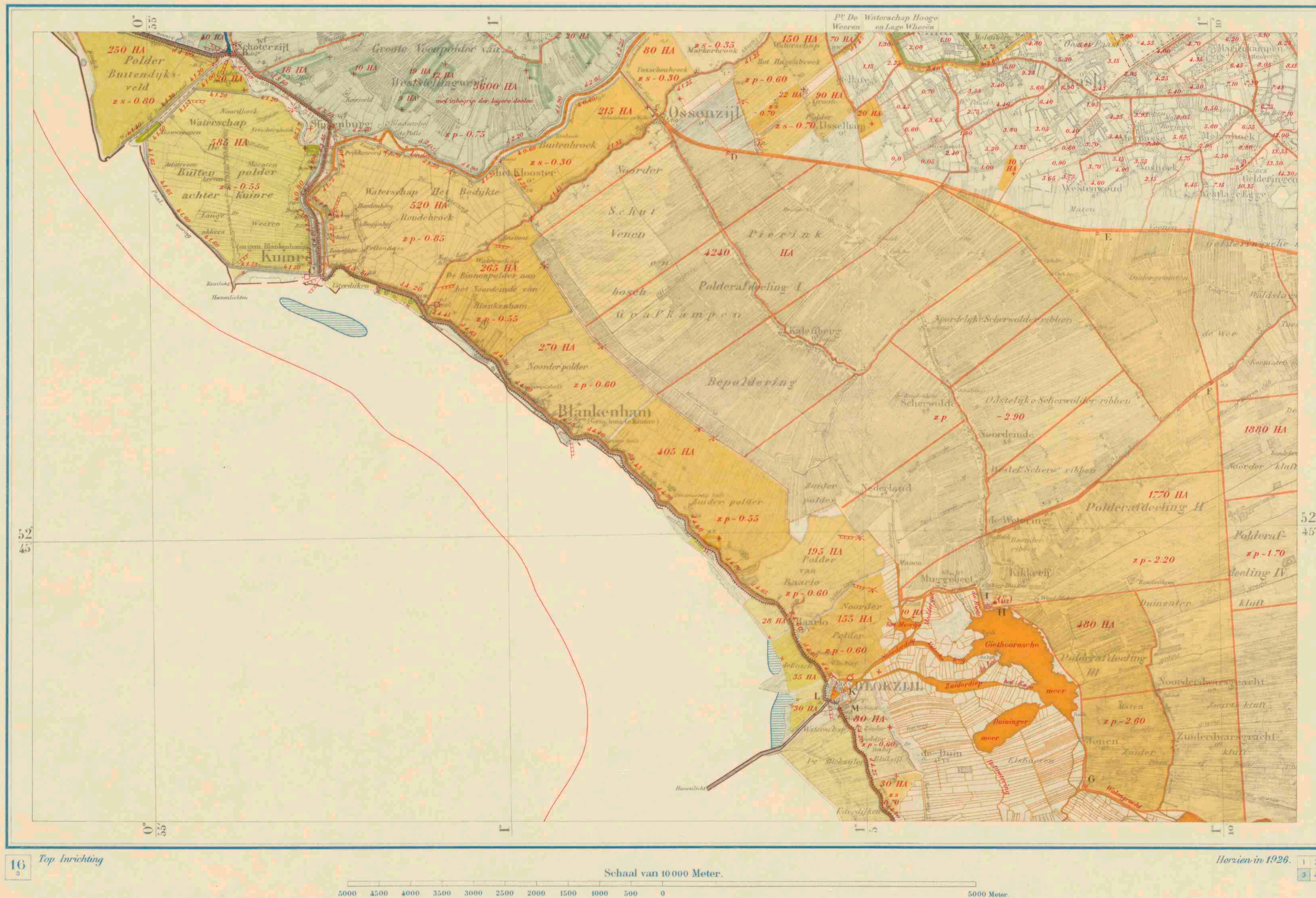
Waterschap de Zuidpolder nabij Blokzijl. 1877, n°. 41, bestaat uit één waterstaatkundige polder. 1885, n°. 63 en 1905, n°. 34.

BUITENPOLDERS.

Waterschap de Buitenpolder achter Kuinre. Bestand 1885, n°. 75 en uit één waterstaatkundige polder met een klein lager deel. 1905, n°. 18.

Waterschap de Blokzijler Uiterdijken. Bestand uit 1877, n°. 41; twee waterstaatkundige polders, waarvan een gedeeltelijk aan 1899, n°. 67; den zuidelijke rand van het blad voorkomt. 1905, n°. 33 en 1919, n°. 19.

De eenige polders zijn ongeregelde. De voornaamste zijn: Polder Buitendijkveld in Friesland gelegen; Polder Inlager bij Schoterzijl, Polder de Wieren (gedeeltelijk voorkomende aan den noordelijke rand van het blad), de Groote Polder (bij IJsselham), de Noorderpolder, de Zuidpolder met een klein lager deel (beide onder Blankenham) en eenige buitenpolders bevesten Blokzijl, alle in Overijssel gelegen.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven; de administratieve indeeling is boven de kaart omschreven. De waterstaatkundige polders, waaronder verstaan worden polders door waterkeeringen omsloten, waarvan al het water in open gemeenschap is, hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder lozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bies van dezelfde kleur. Hooge gronden en boomlanden zijn niet gekleurd. De voornamste waterleidingen daarin zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij afwateren; een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van de waterleidingen. Bij voornamste boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. De dieptelijken geven den toestand aan van 1918.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Stoom- of motorgemaal met aanwijzing van het aantal waterpaardenkrachten en den aard van het bemalingswerktuig (= centrifugaalpomp).
- Vijzelwatermolen.
- Kleine watermolen.
- Schutsluis.
- Uitwateringsluis.
- Grondduiker met afsluiting.
- Inlaatsluis.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal.
- Zomerpeil van polders,
- Gewenschte zomerstand in een polder,
- Dijkhoogte,
- Kadehoogte,
- Weghoogte,
- Terreinhoogte,
- Verharde wegen.
- Stoomtramwegen.
- Groote van polders in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Buitenwaterkeerende dijk.
- Oeververdediging, havendammen.
- Provinciale grens.
- Bij gemiddeld laagwater droogvallend gedeelte.
- Lijn van gemiddeld laagwater.
- 25 decimeters onder gemiddeld laagwater.

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op zee uitwaterende polder (veronderstelde kleur van de zee).

Friesland'sboezem. De boezem loost op de Lauwerzee door de Friese sluis bij Zoutkamp en de Nieuwe Zijlen bij Engwierum en op de Zuiderzee door de Ropsluis, de sluis te Hartingen, de Molkamerzijl, de Workamerzijl, de sluis te Hindeloopen, de Molkamerzijl, de sluis te Stavoren, de Tazozijl, de sluis te Lemmer en de Oude Schoterzijl, die echter met uitzondering van de eerstgenoemde bij hooge laagwaterstanden, tengevolge van harde westelijke en zuidwestelijke winden, weinig of geen water kunnen lozen. Door het te Lemmer gestichte stoomgemaal kan de boezem worden afgematen. De verordening tot regeling van de afstrooming en bemaling is opgenomen in de Provinciale bladen 1923 n°. 51 en 83. Het zomerpeil bedraagt 0,66 M.—N.A.P.; 's winters is de boezemstand gewoonlijk hooger. Er wateren ongeveer 307500 H.A. op den boezem af, waarvan 14000 H.A. oningepolderde lage boezemlanden, welke in den winter gewoonlijk onder water staan (zoogenaamde groene landen).

Boezemstanden in M. ten opzichte van N.A.P. over het tijdvak 1901—1910.

Waarnemingspunt.	Gemiddelde stand. 1 Mei—31 Oct.	Gemiddelde stand. 1 Nov.—30 April.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Scharsterweg	— 0,61	— 0,39	+ 0,18 17 Febr. 1910	— 0,92 31 Sept. 1904
Vierhuis	— 0,59	— 0,38	+ 0,14 10 „ 1910	— 1,00 34 „ 1904
Schoterzijl	— 0,59	— 0,30	+ 0,14 9 „ 1910	— 1,13 23 Aug. 1905
Lemmer	— 0,59	— 0,39	+ 0,14 9 „ 1910	— 1,13 17 Oct. 1902

Tweede pand van de Linde. De boezem strekt zich uit van de schutsluis boven den mond der Noordvolderwaard (zie blad Steenwijk 2) tot de uitwateringsluis in den Ouden Lindedijk (zie blad Steenwijk 1). Een klein deel van de hooge gronden en heide deelen van een polder, afwaterende op dezen boezem, komen aan den noordelijke rand van het blad voor.

Boezem van het waterschap Vollenhove. De boezem wordt afgematen op de Zuiderzee door een stoomgemaal met twee Wood-vijzel-pompen van te zamen 504 W.P.K. aan de Etenlandsche kolk (zie blad Zvoolle I) en kan bij lagen waterstand vrij lozen op de Zuiderzee door de uitwateringsluis te Blokzijl (sluis M).

De boezem ontvangt het water van ongeveer 46000 H.A. polderland, boezemland en hooge gronden, waarvan 28000 H.A. gelegen zijn in het waterschap Vollenhove; het boezempeil bedraagt 0,80 M.—N.A.P.

BUITENWATERSTANDEN IN M. TEN OPZICHT VAN N.A.P.

Tienjarig tijdvak 1911—1920.

Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoog water. 1 Mei—31 Oct. 30 April. M.Y.	Gemiddeld laag water. 1 Mei—31 Oct. 30 April. M.E.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Stavoren	0,29	0,22	— 0,35	— 0,22
Kraggenburg	0,16	0,17	— 0,09	— 0,10
Schootland	0,18	0,18	— 0,03	— 0,04

VERWIJZING.

Provinciale Almanak voor Friesland door N. Struiksma en E. Drijfhout. Jaarboekje voor de provincie Overijssel, door W. van Ewijk. De Overijsselsche Wateren door Willem Staring en T. J. Stieltjes 1848. Een en ander over de afwatering in Overijssel door A. Deking Dura, 1e gedeelte 1919.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskarten en schetskarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat. Zevende uitgave 1920.

Wegwijzer voor de Binnenscheepvaart. Deel I, Noord-Oostelijk Nederland, met 8 overzichtskarten en 24 schetskarten, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1922.

Register II Friesland en Register IV Overijssel. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. Vijfde uitgave 1925.

Reglement op het bouwen op of in dijken enz. (1881, n°. 85; 1883, n°. 16 en 1904, n°. 61).

Reglement op de waterleidingen in Overijssel (1895, n°. 63; 1904, n°. 59; 1909, n°. 79; 1914, n°. 13; 1917, n°. 7 en 1921, n°. 88).

Verordening op de vaart met door mechanische kracht voortbewogen vaartuigen op eenige wateren in de provincie Overijssel (1903, n°. 5 en 1915, n°. 29).

Reglement op de verveningen in Overijssel (1897, n°. 17 en 1919, n°. 21).

Reglement op het branden van veenen om te boekweiten in de provincie Overijssel (1894, n°. 93).

WATERSCHAPPEN.

Behalve de boven de kaart onder „Administratieve Indeling” genoemde waterschappen, die in het algemeen belast zijn met het beheer en het onderhoud van alle werken in hun gebied, bestaan nog de volgende, die meer algemeene belangen behartigen.

FRIESLAND.

De waterschappen in Friesland heeten boezemwaterschappen, uitgenomen die, welke belast zijn met het onderhoud eener zeeuwing; deze worden zeeuwing waterschappen genoemd. Er komen geen boezemwaterschappen op dit blad voor.

Zeeuwing Waterschappen.

Waterschap de Zeven Grietenijen en Stad Sloten. Het gebied van dit waterschap strekt zich uit over de bladen Stavoren 1 en 2, Sneek 4, Heeren-

veen 1, 2, 3 en 4 en Steenwijk 1 en 3; voor zoover dit blad betreft behoort ertoe de polder en het boezemland bevesten de Tjonger en den buitenpolder het Buitendijkveld.

Het waterschap onderhoudt de zeeuwing met oeververdediging van het Roode Kif, voorkomende op blad Stavoren 1, tot de Oude Schoterzijl bij Kuinre (sluis A).

Verder onderhoudt het waterschap nog eenige werken o.a. de Dijkloot, voorkomende in den noordwestelijke hoek van het blad, den Polder Buitendijkveld en het Lemsterhoop.

De zeedijk van Schoterzijl tot Slijkenburg of Statenzeedijk is in beheer en onderhoud bij het Rijk.

Zie voor het bijzondere reglement van het Waterschap en de daarin aangebrachte wijzigingen de Provinciale bladen 1894, n°. 16 en 26; 1898, n°. 96; 1903, n°. 119; 1912, n°. 106; 1915, n°. 20; 1917, n°. 51; 1920, n°. 52 en 1921, n°. 87).

Waterschap de Oude Lindedijk. Het waterschap onderhoudt den Ouden Lindedijk van den contributiepaal te Oldedijne (zie blad Steenwijk 1) tot den Statenzeedijk bij Slijkenburg. De kaden van het onderhoud worden gedragen door de eigenaren van den dijk.

Zie voor het reglement van het waterschap en de daarin aangebrachte wijzigingen de Provinciale bladen 1876, n°. 105; 1879, n°. 93; 1896, n°. 54; 1917, n°. 83 en 1919, n°. 128.

Het algemeen reglement voor de zeeuwing waterschappen in Friesland is op dit waterschap niet van toepassing.

OVERIJSSSEL.

Waterschap Vollenhove. Het waterschap wordt voor zoover dit blad betreft begrensd door den zeedijk van den zuidelijke rand tot de provinciale grens en door die grens en strekt zich verder uit op de bladen Steenwijk 1, 2 en 4 en Zvoolle 1 en 2.

Het waterschap onderhoudt de zeeuwing van Slijkenburg tot waar de zeedijk aansluit aan het Zuivarte Water, de dijken langs het Zuivarte Water, den zomerdijk ten westen van het Meppelerdiep en den Linde- of Zuidvendedijk, gelegen aan de Zuidzijde der Linde.

Van de in deze dijken gelegen sluizen worden de schutsluis te Kuinre (sluis C) en de uitwateringsluis te Blokzijl (sluis M) door het waterschap onderhouden; op de overige in de dijken gelegen sluizen, oefent het waterschap toezicht uit.

Verder zijn bij het Waterschap in beheer en onderhoud het stoomgemaal aan de Etenlandsche kolk (zie blad Zvoolle I), dat voor de bemaling van den boezem van het waterschap dient en de vaarten, schutsluizen, bemalings-inrichtingen en vegen, gelegen in de polderafdeelingen I tot V, die op dit blad en op het blad Steenwijk 4 voorkomen. Eenige andere waterstaatkundige polders, die in het gebied van het waterschap zijn gelegen, zijn afzonderlijke waterschappen, die hun eigen werken onderhouden en die onder „Administratieve Indeling” zijn opgegeven.

Zie voor het reglement van het waterschap en de daarin aangebrachte wijzigingen de Provinciale bladen 1889, n°. 39; 1891, n°. 1 en 60; 1898, n°. 85; 1900, n°. 11; 1905, n°. 4; 1910, n°. 68; 1914, n°. 65 en 66; 1915, n°. 46; 1916, n°. 4 en 1922, n°. 12.

SLUIZEN.

Wijde in den dag. M. Slag-drempel, diepte ten opzichte van N.A.P. M.

A. Sluis V, schutsluis tusschen het zesde en het vijfde pand van het kanaal Buinen-Schoonoord, twee paar deuren, schutlengte 28 M.	6,—
bovendeuren	14,36
benedendeuren	12,36
B. Sluis IV, schutsluis tusschen het vijfde en het vierde pand van het kanaal Buinen-Schoonoord, twee paar deuren, schutlengte 28 M.	6,—
bovendeuren	12,36
benedendeuren	10,36
C. Sluis III, schutsluis tusschen het vierde en het derde pand van het kanaal Buinen-Schoonoord, twee paar deuren, schutlengte 28 M.	6,—
bovendeuren	10,36
benedendeuren	8,36

Naast de sluisen B en C bevinden zich ontlustsluisjes met schuif, zoogenaamde omloopduikers, vijf 1 M., die overtollig water van het hoogere op het lagere kanaalpand afvoeren.

KANALEN EN STROOMEDE WATEREN.

Oranjekanaal. Dit kanaal, dat door vier schutsluisen in vijf panden is verdeeld, verbindt de Drentsche Hoofdvaart met de Hoogeveense Vaart (zie de bladen Beilen 1 en Rosinkel 2). Het vierde pand, dat gemeen ligt met den Borger Zijtak, de Achterwijk en den Odoornse Zijtak komt gedeeltelijk op dit blad voor. Het pand is lang 29140 M. heeft een peil van 16,76 M. + N.A.P., een bodembreedte van 7,50 M. en een bodemdijpte van 2,30 M. onder kanaalpeil.

De verbinding tusschen het Oranjekanaal en de Hoogeveense Vaart kwam in 1889 gereed.

De roeding van de verschillende panden geschiedt uit de ontliggende hoogte gronden en eenen en uit de borenpannen. Bij de Oranjesluis staat een zonnegemaal om het schat- en lekwater op het vierde pand terug te voeren (zie blad Rosinkel 2). De afvoer van het oerachtelijk water is geregeld bij besluit van Gedeputeerde Staten van 6 Maart 1885 n°. 38 Provinciaal blad 1885, n°. 22. Voor het doen van proefnemingen om de Drentsche Hoofdvaart meer dienstbaar te maken aan den afvoer van oerachtelijk water uit het Oranjekanaal is deze afvoeregeling tijdelijk gewijzigd, zie de Provinciale bladen van 1895, n°. 1 en 94; 1896, n°. 30; 1897, n°. 28 en 1898, n°. 49.

Het kanaal is met de bijbehorende werken in beheer en onderhoud bij de Drentsche Veen- en Middenkanaalmaatschappij.

Kanaal Buinen-Schoonoord. Dit kanaal, dat het Oranjekanaal bij Schoonoord verbindt met de Zuider-Hoofdvaart bij Buinen is in aanleg. Het is lang 16 K.M. en door vijf schutsluisen in zes panden verdeeld. Het zesde, het vijfde en het vierde pand komen geheel, het derde gedeeltelijk op dit blad voor.

Het zesde pand, dat door den Borger-zijtak van het Oranjekanaal, met het vierde pand van dit kanaal gemeen ligt, loopt tot sluis B tot sluis C is lang 3140 M. en heeft een peil van 12,76 M. + N.A.P., het ligt gemeen met een zijtak naar den weg van Borger naar Rolde. Het derde pand begint bij sluis C, is lang 1900 M. en heeft een peil van 10,76 M. + N.A.P. Dit pand komt gedeeltelijk op het blad voor.

De diepte bedraagt voor alle panden 2,50 M. onder kanaalpeil, de breedte op kanaalpeil is 16 M., de bodembreedte 6 M. De roeding geschiedt door het water van de ontliggende gronden, terwiel de omloopduikers, die zich in de sluisen B en C bevinden zorgen voor den afvoer van overtollig water van de hoogere op de lagere panden. Het benedenste pand kan water afvoeren naar het Voorste Diep, behoorende tot den boezem het Emskanaal, door een ontlustsluis.

Het kanaal en de zijtakken komen in beheer en onderhoud bij de Drentsche Veen- en Middenkanaalmaatschappij.

Zuider Hoofdvaart in het Waterschap Valtje. Dit kanaal, dat de verbinding vormt tusschen het zesde pand van het Stadskanaal en de Valtjerrenen is door een schutsluis in twee panden verdeeld. Het tweede pand, dat gemeen ligt met het Noorder Hoofdvaart, het Dwaarsdiep en eenige wijken, alle gelegen in het waterschap Valtje, komt gedeeltelijk op dit blad voor. Het pand is lang 7390 M. heeft een peil van 9,12 M. + N.A.P., een bodembreedte van 5,— M. en een bodemdijpte van 1,50 M. onder kanaalpeil.

Het kanaal is in beheer en onderhoud bij het waterschap Valtje.

Kanaal A in het waterschap Weeringe. Dit kanaal verbindt het zevende pand van het Stadskanaal met het Weeringerveen en geeft toegang tot het Rosinkelerveen. Het is door een schutsluis in twee panden verdeeld. Het tweede pand, dat gemeen ligt met eenige hoofd- en zijwijken komt gedeeltelijk op dit blad voor. Het pand is lang ongeveer 7300 M., heeft een peil van 10,60 M. + N.A.P., een bodembreedte van 6,50 M. en een bodemdijpte van 2,— M. onder kanaalpeil.

Het kanaal is in beheer en onderhoud bij het waterschap Weeringe.

Oostermoersche Vaart of Hunze. Deze vaart wordt gevormd door de samenlooping nabij Gasselternijereen (zie blad Assen 4) van het Borger- of Voorsteldiep en het Etsche- of Achtersteldiep, welke diepen beide gedeeltelijk op dit blad voorkomen.

De Oostermoersche Vaart stroomt door de gemeenten Gasselte, Gieten, Antoo en Zuidlaren en loopt nabij Zuidlaren uit in het Zuidlarenmeer. Verder benedenwaarts wordt zij bij het gehucht de Waterhuizen opgenomen door het Winschoterdiep, waar langs zij haar water loost op het Emskanaal (zie de bladen Assen 2 en 4 en Groningen 3 en 4).

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzigingen zijn opgenomen.

Algemeen Reglement voor de waterschappen in de provincie Drenthe (1921, n°. 48; 1923, n°. 40).

Reglement op de wegen en voetpaden in Drenthe (1915, n°. 39; 1917, n°. 32; 1919, n°. 25; 1921, n°. 21; 1923, n°. 21).

Reglement op de waterleidingen in Drenthe (1911, n°. 13; 1912, n°. 35; 1917, n°. 31; 1921, n°. 53).

Reglement op het verleen van subsidien uit de provinciale fondsen ter bevordering van den aanleg van kunstwegen in de provincie Drenthe (1913, n°. 34; 1914, n°. 41).

Drentsche tram- en spoorwegreglement 1904 (1904, n°. 16).

Reglement op de verveningen in de provincie Drenthe (1909, n°. 14; 1918, n°. 5).

Reglement tot voorkoming en beperking van zandverstuivingen en zandduinen in de provincie Drenthe (1887, n°. 83; 1913, n°. 21).

Reglement van politie voor het Oranjekanaal c.a. (1900, n°. 11; 1904, n°. 45; 1922, n°. 7).

BEILEN.

2.

VERWIJZING.

Geschiedkundig overzicht van de verveningen in Drenthe door Mr. C. L. Kniphorst, Assen. 1872.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaarten en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat. Zevende uitgave 1920.

Wegwijzer voor de Binnenscheepvaart. Deel I, Noord-Oostelijk Nederland, met 3 overzichtskaarten en 24 schetskaarten, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1922.

Register III Drenthe. Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P. gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. Vijfde uitgave 1926.

VII B.a. 795
ced. 2, bl. 17-2)

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Enige kleine polderdjes, die op de kaart voorkomen hebben de kleur van den boezem waarop zij hun water lozen.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. Voornamen beken en waterlossingen in hooge gronden en boezemlanden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen. Is een gebied doorsneden met wijken, tot een anderen boezem behoorende, dan is de bies duidelijkheidshalve niet langs deze wijken aangegeven.

Bij voornamen boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisarcering aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

- « Schutsluis.
- + Kleine watermolten.
- Vaste stuw.
- Grondduiker onder eene waterleiding.
- Verkenmerk van het N. A. P.
- Peilschaal.
- 13.70 Terreinhoogte,
- 16.50 Dijkhoogte,
- 16.70 Hoogte van den weg,
- 17.35 Spoorweghoogte,
- 13.7 Veendikte in decimeters.
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Stoomtramwegen.

1135 HA Grootte van stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.

— Grenzen van Waterschappen en Veenschappen.

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

Boezem van het Emskanaal. De gebieden van het Deurzer diep en van de Oostermoersche Vaart of Hunze behooren tot dit boezemgebied. Het Deurzer diep vereenigt zich met de Drentsche Aa en toost op het vijfde pand van het Noordwillemskanaal, de Oostermoersche Vaart op het eerste pand van het Winschoter diep. Genoemde panden liggen gemeen met het Emskanaal.

Vierde pand van het kanaal Buinen-Schoonoord. Het pand dat loopt van sluis C tot sluis B heeft een peil van 12,76 M. + N.A.P. en komt geheel op dit blad voor. Het boezemgebied groot 3575 H.A. komt gedeeltelijk voor aan den noordelijken rand van het blad.

Derde pand van het kanaal Buinen-Schoonoord. Het pand, dat gedeeltelijk op het blad voorkomt loopt tot sluis C en heeft een peil van 10,76 M. + N.A.P. Het boezemgebied eveneens gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomend is groot 1135 H.A.

Tweede pand van het kanaal Buinen-Schoonoord.

Eerste pand van het kanaal Buinen-Schoonoord.

Deze panden komen niet, de boezemgebieden gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor.

Vijfde pand van het kanaal Buinen-Schoonoord. Het pand, dat geheel op het blad voorkomt, loopt van sluis B tot sluis A en heeft een peil van 14,76 M. + N.A.P. Het boezemgebied, dat ook geheel op het blad voorkomt is groot 1160 H.A.

Derde pand van het Oranjekanaal. Het pand zelf komt niet, een deel van het boezemgebied komt aan den westelijken rand van het blad voor. Het boezempeil bedraagt 14,95 M. + N.A.P.

Vierde pand van het Oranjekanaal. Het pand dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt ligt gemeen met eenige wijken in het Odoornerveen, met de Borger- en Odoornse zijtakken van het Oranjekanaal en met het zesde pand van het kanaal Buinen-Schoonoord. Het boezempeil bedraagt 16,76 M. + N.A.P., het boezemgebied, dat gedeeltelijk op het blad voorkomt, is groot 7250 H.A.

Dwingelstroom of Beilerstroom boven de keerschutten te Beilen. Een klein deel van het boezemgebied, dat 5150 H.A. groot is, komt aan den westelijken rand van het blad voor.

Bovenpand van de Middenraai. De boezem, die door een schutsluis van het benedenpand is gescheiden, komt niet op het blad voor. Het boezemgebied groot 1760 H.A. gedeeltelijk aan den Zuidwestelijken hoek van het blad.

Aalderstroom of Westerstroom. De Aalderstroom, benedenwaarts Westerstroom genaamd, ontstaat onder Wezep uit verschillende waterlopen en staat in open gemeenschap met het zevende pand van de Hoogeveense Vaart. (Zie blad Beilen 4). Het boezemgebied, dat voor een deel aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt is groot 4285 H.A.

Coevorden-Vechtkanaal met het Loodiep, het Drostendiep, het Hooslootsdiep en het Schoonebeekdiep. De gebieden van het Drostendiep en van het Hooslootsdiep komen voor een klein deel aan den Zuidelijken rand van het blad voor.

Derde pand van de Zuider-Hoofdvaart. De boezem komt voor op het blad Assen 4. Het boezempeil is 6,90 M. + N.A.P. Het boezemgebied bestaat uit twee delen, waarvan een groot 315 H.A. gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomt.

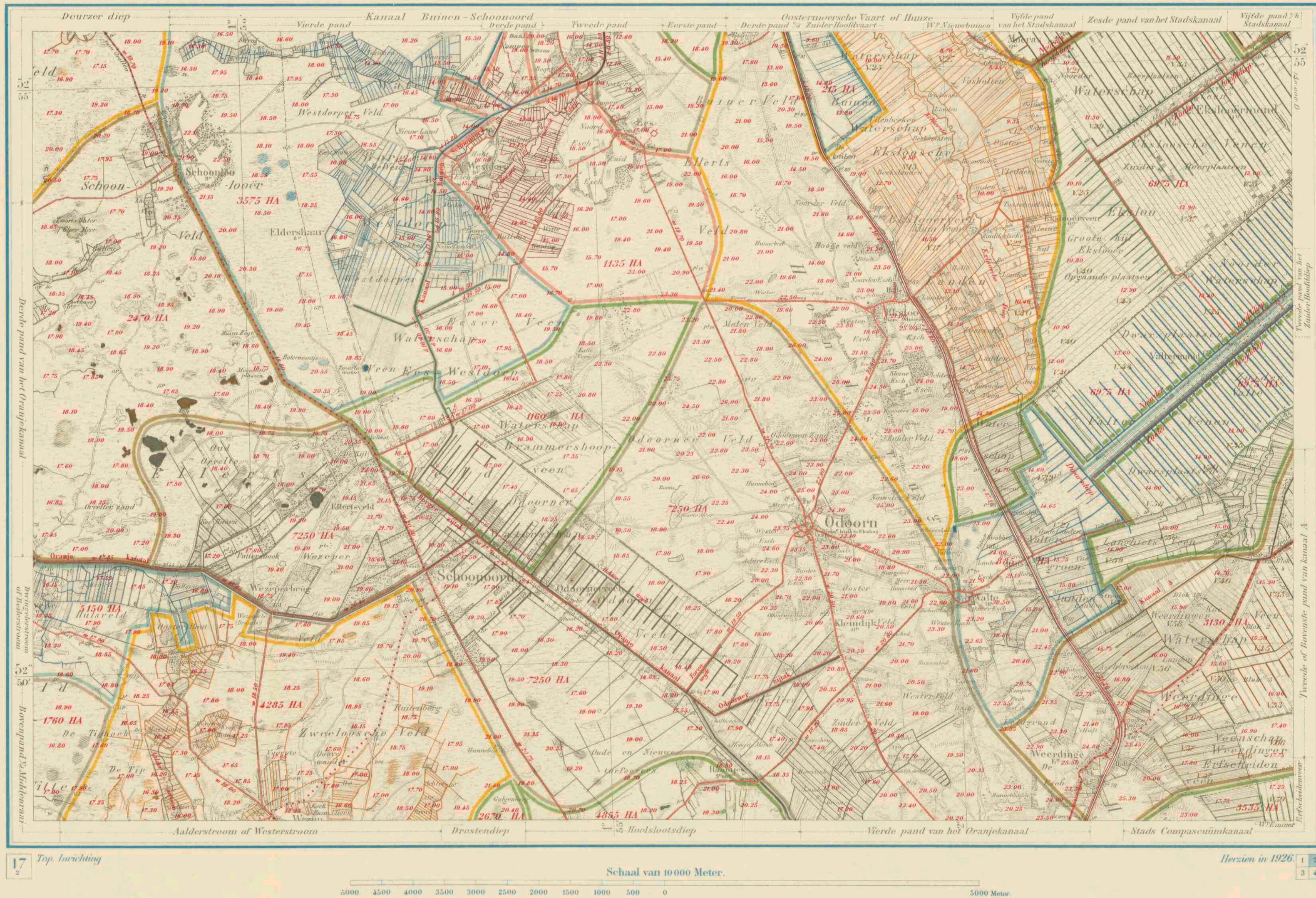
Vijfde pand van het Stadskanaal. Het pand zelf komt niet op dit blad voor, wel een klein deel van het, er mede gemeen liggende, Noorder Hoofdvaart in het Waterschap Exloo. Twee kleine delen van het boezemgebied komen aan den noordelijken rand van het blad voor.

Zesde pand van het Stadskanaal. Het pand zelf komt niet op het blad voor, wel het er mede gemeen liggende Zuider Hoofdvaart in het waterschap Exloo. Het boezempeil bedraagt 8,52 M. + N.A.P. Van het gebied groot 6975 H.A. dat doorsneden is met wijken, gemeen liggende met het tweede pand van het Zuider Hoofdvaart en met het Noorder Hoofdvaart beide gelegen in het waterschap Valtje, komen twee delen aan den noordelijken en den oostelijken rand van het blad voor.

Tweede pand van het Zuider Hoofdvaart in het Waterschap Valtje. Het pand ligt gemeen met een afgedamd deel van het Noorder Hoofdvaart en met het Dwaarsdiep. Het boezempeil bedraagt 9,12 M. + N.A.P. Het boezemgebied groot 885 H.A. komt gedeeltelijk op dit blad voor.

Tweede of Bovenste pand van kanaal A in het waterschap Weeringe. Het pand dat gemeen ligt met verschillende wijken in het Weeringerveen komt gedeeltelijk aan den oostelijken rand van het blad voor. Het boezempeil bedraagt 10,60 M. + N.A.P. Het boezemgebied is groot 3150 H.A.

Stads Compascuümkanal. Een klein deel van het boezemgebied komt aan den zuidwestelijken hoek van het blad voor. Het boezemgebied is groot 3535 H.A.

schaaL verveerd wordt ter voorziening in de plaatselijke behoefte aan turf.

Vergunning tot vereening en goetkeuring van het plan van aanleg is verleend bij Koninklijk Besluit of bij besluit der Gedeputeerde Staten. De data waarop dit plaats had zijn:

Exlooerveen en Valtjerrenen . . . K.B. van 16 April 1821, n°. 69.
Weeringerveen . . . S.B. van 26 October 1906, n°. 74.
Emmer-Erfscheidenveen . . . S.B. van 19 Augustus 1898, n°. 20.
Odoornerveen . . . K.B. van 7 Januari 1878, n°. 11.
Westdorperveen . . . K.B. van 10 Juni 1888, n°. 18.

WATERSCHAPPEN EN VEENSCHAPPEN.

Met opgave van jaartal en nummer der Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne reglementen en de wijzigingen in die reglementen.

Waterschap Buinen-Schoonoord (1936, n°. 3). Dit waterschap heeft ten doel het aanleggen van een kanaal van de Borger zijtak van het Oranjekanaal over Borger en Buinen naar de Zuider-Hoofdvaart aldaar, die in verbinding is met het Stadskanaal. Het gebied van het waterschap, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt, omvat gronden in de gemeenten Borger, Rolde, Westerbork, Zeeolst, Sleen en Odoorn.

De navolgende waterschappen en veenschappen onderhouden landvegen, kanalen, waterleidingen, duikers, sluisen en bruggen in hun gebied. De grenzen dezer waterschappen en veenschappen zijn met een bruine stippellijn op de kaart aangegeven.

Waterschap Borger-Westdorp (1917, n°. 36 en 1920, n°. 30), waterschap Ees-Westdorp (1888, n°. 17; 1891, n°. 78; 1907, n°. 20; 1910, n°. 37 en 1919, n°. 14), waterschap Brammerschoopen (1910, n°. 10), waterschap Odoorn (1911, n°. 10; 1919, n°. 13 en 1923, n°. 36), waterschap Buinen (1910, n°. 39; 1920, n°. 57 en 1921, n°. 44), waterschap Nieuw-Buinen (1916, n°. 30; 1918, n°. 28 en 1919, n°. 35), waterschap Exlooerveen (1921, n°. 55 en 1924, n°. 24), waterschap Exloo (1915, n°. 30), waterschap Valtje (1915, n°. 21, en 44; 1917, n°. 34; 1920, n°. 29 en 1923, n°. 49), waterschap Valthorgronden (1923, n°. 47), waterschap Weeringe (1905, n°. 5; 1906, n°. 18; 1910, n°. 8 en 36 en 1920, n°. 56 en 59), veenschap Weeringer-Erfscheidenveen (reglement nog niet vastgesteld) en veenschap Emmer-Erfscheidenveen, dat voor een klein deel aan den zuidwestelijken hoek van het blad voorkomt (1904, n°. 3; 1905, n°. 32 en 1906, n°. 38).

Verder komen op dit blad voor de waterschappen Weg langs het Oranjekanaal (1921, n°. 57 en 1923, n°. 44), Schoonlooverveld (1921, n°. 46 en 1923, n°. 45), Rolderveld (1922, n°. 38 en 1923, n°. 53) en Grolloer- en Schoonlooverveld (1922, n°. 39; 1923, n°. 54), die zijn opgericht tot het verleen van bijdragen aan verschillende gemeenten voor den aanleg van kunstvegen of kanalen. Deze waterschappen zijn tijdelijk aarde; zij worden opgeheven, als de leening voor het maken der werken is afgelost. Hun gebied is niet op de kaart aangegeven.

Het Algemeen Reglement voor de waterschappen geldt ook voor de veenschappen met uitzondering van eenige artikelen.

SLUIZEN.

Wijde
in
den dag.
M.

Slag-
drempe-
diepte ten
overtre-
van N.A.P.
M.

A. Echterenluis, schutsluis tusschen het 3de en het 4de pand van de Hoogeveense vaart, twee paar deuren, schutlengte 27.50 M. 5.30
bovendeuren 4.66
benedendeuren 2.69

B. Nieuwe Brugsuis, schutsluis tusschen het 4de en het 5de pand van de Hoogeveense vaart, twee paar deuren, schutlengte 27.50 M. 5.30
bovendeuren 6.57
benedendeuren 4.74

C. Veenesluis, schutsluis tusschen het 5de en het 6de pand van de Hoogeveense vaart, twee paar deuren, schutlengte 26.50 M. 5.30
bovendeuren 8.42
benedendeuren 7.42

D. Noordsche Sluis, schutsluis tusschen het 6de en het 7de pand van de Hoogeveense vaart, twee paar deuren, schutlengte 27.50 M. 5.30
bovendeuren 9.35
benedendeuren 9.27

Naaft deze sluis bevindt zich een riool met schuif, dat dient voor afstroming van water van het 7de pand.

E. Schutsluis tusschen het 7de pand van de Hoogeveense vaart en de hoofdrijl genaamd Middenraai, twee paar deuren, schutlengte 26.10 M. 5.—
bovendeuren 11.10
benedendeuren 9.65

F. Schutsluis tusschen het boven- en het benedenpand van de Middenraai, twee paar deuren, schutlengte 25 M. 5.50
bovendeuren 12.95
benedendeuren 11.95

KANALEN EN STROOMENDE WATEREN.

Hoogeveense Vaart. Deze vaart strekt zich uit van de Meppelersluis, in den zijtak van het Meppelerdiep, te Meppel tot de Nederlandsch-Deutsche grens, waar de vaart door een schutsluis in verbinding is met een zijtak van het op Duitsch gebied gelegen Noord-Zuidkanaal.

De vaart is door acht schutsluizen in negen panden verdeeld. Het negende of bovenste en het achtste pand komen niet, het zevende komt gedeeltelijk op dit blad voor. Dit pand, dat loopt tot sluis D, is lang 26740 M.; het zesde pand van sluis D tot sluis C is lang 5813 M.; het vijfde pand van sluis C tot sluis B is lang 1967 M.; het vierde pand van sluis B tot sluis A is lang 2349 M. en het derde pand, dat loopt van sluis A tot de op blad Zwolle 2 voorkomende Ossenluis is lang 5653 M.

Het peil dezer panden is respectievelijk 12.95 M.; 11.32 M.; 9.17 M.; 6.99 M. en 4.79 M. + N.A.P.; de bodemdijpte bedraagt voor het zevende pand 2.— M.; voor het zesde pand 1.70 M. en voor de overige panden 1.60 M. onder kanaalpeil, terwijl de bodembreedte voor het zevende pand 9.— M.; voor het zesde pand 6.— en voor de overige panden 7.— bedraagt.

Het zevende pand ligt gemeen met de Zwindersche Wijk en met het bovenpand van het Linthorst-Homankanaal; het heeft door sluis E verbinding met de hoofdrijl genaamd de Middenraai. Het zesde pand ligt gemeen met de Zuidvolderstoot en met verschillende wijken in het Hollandsche Veld en het Pesserveld. Het derde pand ontvengt het water van de Echterenstroom, welke over een stuw, een beneden sluis A in dit pand uitmondt.

Het zevende pand kan, bij waterbezwaar, behalve op het zesde pand, ontlast worden op de op blad Beilen 4 voorkomende watergangen Loodiep, Drostendiep en Hoofdstootiep, het zesde en het derde pand kunnen, gedurende enkele maanden in den winter, loozen door de Zuidvolder waterlossing en de Veningerrijl (zie blad Coördinen 1) op de Reest.

De Hoogeveense Vaart is in 1623 als Ehlens Nieuwe Grift aangelegd en werd tusschen 1850 en 1860 in oostelijke richting verlengd; in 1892 kwam de verbinding met het Noord-Zuidkanaal tot stand.

De vaart is in beheer en onderhoud bij de Drentsche Kanaalmaatschappij met uitzondering van een gedeelte lang 750 M. in Meppel, dat bij de gemeente Meppel in onderhoud is.

Linthorst-Homankanaal. Met het graven van dit kanaal werd begonnen in Augustus 1923. Het werd voltooid in Augustus 1926 en voor het verkeer opengesteld op 2 September 1926.

Het kanaal, dat de Beilervaart te Beilen verbindt met het zevende pand van de Hoogeveense Vaart nabij Nieuweroord, heeft een lengte van ongeveer 16 K.M. en wordt door een schutsluis in twee panden verdeeld. Het bovenpand komt gedeeltelijk op dit blad voor. Het is lang 13655 M. en ligt gemeen met het zevende pand van de Hoogeveense Vaart, dat een peil heeft van 12.95 M. + N.A.P. De bodem ligt op 2.30 M. onder kanaalpeil; de bodembreedte bedraagt 8.30 M.

Het kanaal heeft vijf los- en laadplaatsen en twee zwaaiplaatsen.

Middenraai. Dit kanaal verbindt het Witterveen, voorkomende op blad Beilen 1 met de Hoogeveense Vaart bij sluis E. Het is lang ongeveer 13300 M. en door sluis F in twee panden verdeeld. Het bovenpand heeft een peil van 14.95 M. + N.A.P.; het benedenpand een van 13.95 M. + N.A.P. De diepte bedraagt voor beide panden 2 M. onder kanaalpeil, de breedte is ongeveer 8 M. op kanaalpeil.

Het kanaal is in beheer en onderhoud bij de Landmaatschappij Nieuweroord en bij de N.V. Landschap Drenthe.

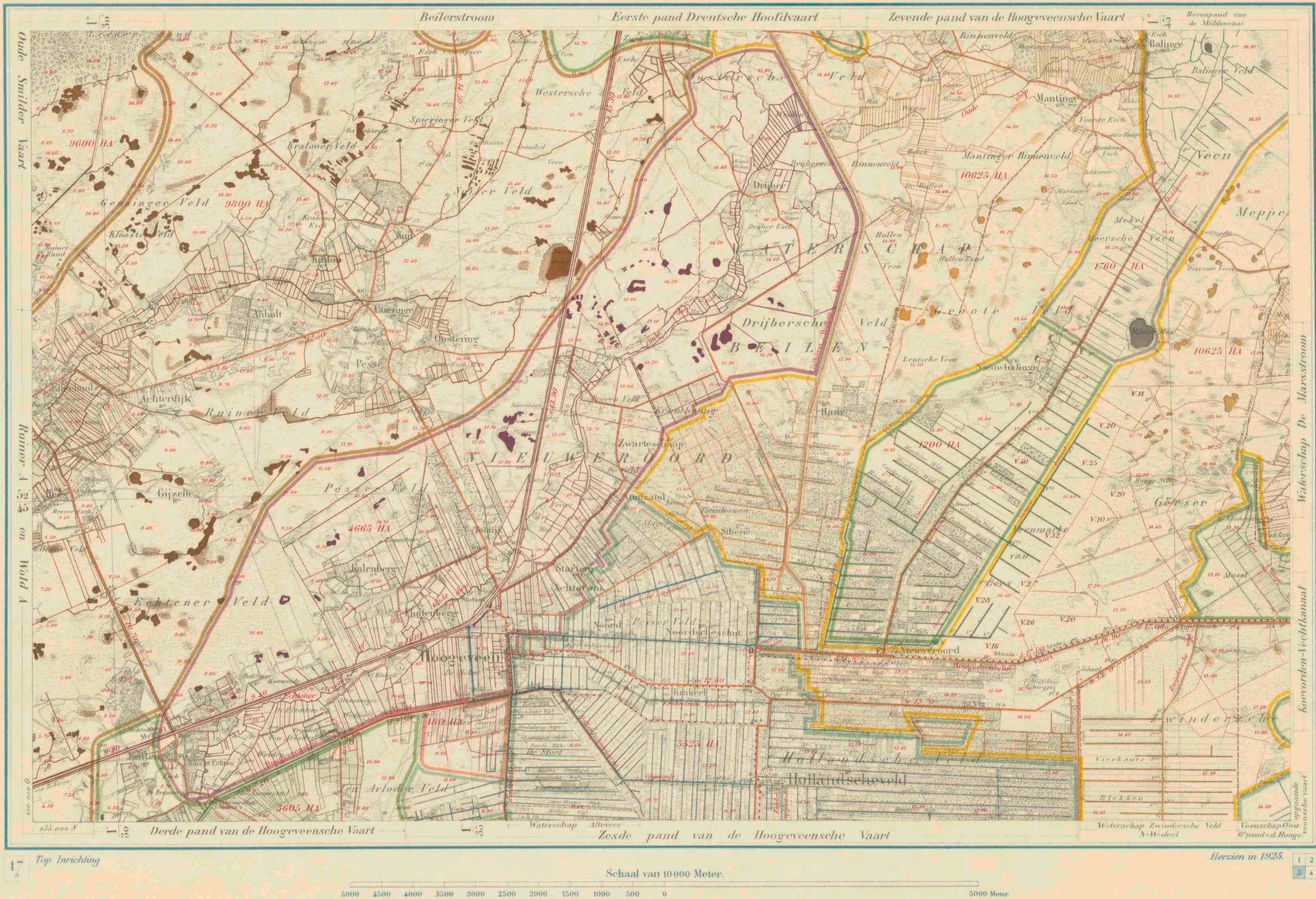
Ruiner-Aa of Wold-Aa. De Ruiner-Aa ontstaat door de samenloop van verschillende stroompjes, die uit het Westersche Veld en het Spieringer Veld komen. De stroom heet meer benedenoorts Wold-Aa en mondt even boven Meppel uit in de Oude Smilders Vaart, die zich vereenigt met het Meppelerdiep. De Ruiner Aa wordt door twee sluisjes opgestuwd om er des zomers eenig water in te houden.

Echterenstroom of Oude Diep. De stroom ontstaat onder Westerbork, stroomt langs Drijber en Fluiterberg en mondt bij Echten, over een stuw beneden sluis A, uit in het derde pand van de Hoogeveense Vaart. Het bovenpand van den stroom is afgedamd door het Linthorst-Homankanaal en loost op dit kanaal.

Bij besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe van 30 April 1897, n°. 39 is bepaald dat de hoogte van de stuw bij sluis A niet meer dan 5.79 M. + N.A.P. mag bedragen.

BEILEN.

3.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Algemeen reglement voor de waterschappen in de provincie Drenthe (1921, n°. 48; 1923, n°. 40).

Reglement op de wegen en voetpaden in Drenthe (1915, n°. 39; 1917, n°. 32; 1919, n°. 25; 1921, n°. 21; 1922, n°. 21).

Reglement op de waterleidingen in Drenthe (1911, n°. 13; 1912, n°. 35; 1917, n°. 31; 1921, n°. 53).

Reglement op het verlenen van subsidien uit de provinciale fondsen ter bevordering van den aanleg van kunstwegen in de provincie Drenthe (1913, n°. 34; 1914, n°. 41).

Drentsch tram- en spoorwegreglement 1904 (1904, n°. 16).

Reglement op de verveningen in de provincie Drenthe (1909, n°. 14; 1918, n°. 5).

Reglement tot voorkoming en beperking van zandverstuivingen en zandduinen in de provincie Drenthe (1887, n°. 89; 1913, n°. 21).

Reglement op het verlenen van subsidien uit de provinciale fondsen ter bevordering van het door bebossing in cultuur brengen van zandduinen en zandverstuivingen (1900, n°. 36).

Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 November 1919, Staatsblad n°. 765).

Reglement van politie voor de Hoogeveense Vaart c.a. (1907, n°. 3; 1914, n°. 16; 1922, n°. 7).

VERVENINGEN.

In het terrein van het voormalige Hoogveen, thans Hollandsche Veld genoemd, van het Tjenderen en de Westerbork- en Broekervenen, voor welke renen de voortzetting der verening werd toegestaan bij Koninklijk besluit van 16 April 1821, n°. 63, is de verening nagenoeg afgelopen. Voor verveningen in het Geeserveld werd vergunning gegeven bij Koninklijk besluit van 2 Juni 1893, n°. 23, voor die in het Waterschap Zwindersche Veld, Noordwestelijk deel, bij besluit van Gedeputeerde Staten van 8 Mei 1896, n°. 39 en voor die in het Veenschap Oostopgaande bij besluit van Gedeputeerde Staten van 19 September 1902, n°. 50.

WATERSCHAPPEN EN VEENSCHAPPEN.

Met opgave van jaartal en nummer der provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne bijzondere reglementen en de wijzigingen in die reglementen.

Waterschap Beilen-Nieuweroord 1926, n°. 11, omvat gronden gelegen in

de gemeenten Beilen en Westerbork en onderhoudt het Linthorst-Homankanaal met de kunstwerken van dit kanaal. De grens van het waterschap, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt, is met een zwarte stippellijn op de kaart aangegeven.

Waterschap Alteveer 1904, n°. 12 en 1917, n°. 40, Waterschap Zwindersche Veld, Noordwestelijk deel 1904, n°. 28 en 1908, n°. 18, Veenschap Oostopgaande 1915, n°. 27 en 1918, n°. 4, Waterschap de Marsstroom 1925, n°. 21.

De gebieden dezer waterschappen en van het veenschap komen gedeeltelijk aan den zuidelijken en aan den oostelijken rand van het blad voor. Zij onderhouden, voor zoover hun gebied betreft, landwegen, waterlossingen, wijken, bruggen en duikers. De grenzen der waterschappen zijn met zwarte stippellijnen op de kaart aangegeven.

Waterschap Lhee-Meppen 1921, n°. 47; 1923, n°. 43 en 1924, n°. 26. Het gebied van dit waterschap, waarvan eenige deelen aan den noordelijken rand van het blad voorkomen, omvat gronden bij Spier en Wijster voorkomende op het blad Beilen 1 en bij Mantinge. Het is opgericht met het doel bijdragen te leveren aan verschillende gemeenten voor den aanleg van kunstwegen.

De grenzen van het waterschap zijn niet op de kaart aangegeven. Het Algemeen reglement voor de waterschappen is ook van toepassing op de veenschappen met uitzondering van eenige artikelen.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven.

Voornaam beken en waterlossingen in hooge gronden en boezemlanden zijn aangegeven met de kleur van den boezem waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voornaam boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisreuring aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

- » Schutsluis.
- Vaste stuw.
- Grondduiker onder een waterleiding.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal.
- Terreinhoogte
- Dijkhoogte
- Hoogte van den weg
- Spoorweghoogte
- Veendikte in decimeters.
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Stoomtramwegen.
- Grootte van stroomgebieden in H.A., volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Grenzen van waterschappen en veenschappen.

BOEZEMS EN STROOMENDE WATEREN.

Meppelerdiep. Van het gebied van dezen boezem komt op dit blad voor, 1°. aan den noordelijken rand een zeer klein deel van het gebied van de Beiler- en Dwingelerstroom groot 8890 H.A., 2°. in den noordwestelijken hoek een deel van het gebied van de Oude Smildersvaart groot 9600 H.A., 3°. het gebied van de Ruiner Aa en de Wold-Aa groot 9800 H.A. De drie gebieden zijn op de kaart gescheiden voorgesteld. De Ruiner Aa, benedenwaarts Wold-Aa geheelen, vereenigt zich bij Meppel met de Oude Smildersvaart en vormt daarmee het Meppelerdiep.

Eerste pand van de Drentsche Hoofdvaart, Beilervaart en Benedenpand van het Linthorst-Homankanaal. De boezem komt voor op blad Beilen 1. Het peil bedraagt 11.60 M. + N.A.P., twee kleine deelen van het boezemgebied komen voor aan den noordelijken rand van het blad.

Boezem van den Echteren stroom of Oude Diep. Deze boezem loost over een schotbalkstuw op het derde pand van de Hoogeveense Vaart een beneden sluis A. De stuwhoogte mag niet meer bedragen dan 5.79 M. + N.A.P. Het gebied van den boezem, die geheel op het blad voorkomt, bedraagt 4665 H.A.

Derde pand van de Hoogeveense Vaart. Dit pand, dat voor een klein deel aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt, heeft een peil van 4.79 M. + N.A.P. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt, is groot 3605 H.A.

Vierde pand van de Hoogeveense Vaart. Dit pand waarop geen gronden afstateren loopt van sluis B tot sluis A en heeft een peil van 6.99 M. + N.A.P.

Vijfde pand van de Hoogeveense Vaart. Dit pand, dat loopt van sluis B tot sluis C, heeft een peil van 9.17 M. + N.A.P. Het gebied van dit boezemwater is groot 180 H.A.

Zesde pand van de Hoogeveense Vaart. Dit pand, dat gemeen ligt met verschillende hoofdwijken in het Pesserveld en het Hollandsche Veld, loopt van sluis D tot sluis C en heeft een peil van 11.32 M. + N.A.P. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt, is groot 5525 H.A.

Zevende pand van de Hoogeveense Vaart. Dit pand komt gedeeltelijk op dit blad voor en loopt tot sluis D. Het ligt gemeen met verschillende wijken bezuiden Nieuweroord en met de Zwindersche Wijk in het Zwindersche Veld gelegen. Het bovenpand van het Linthorst-Homankanaal, ligt eveneens gemeen met dezen boezem. Het boezempeil bedraagt 12.95 M. + N.A.P. Van het boezemgebied, dat uit drie deelen bestaat, komt één deel groot 10625 H.A. gedeeltelijk op dit blad voor.

Bovenpand van de Middenraai. Het gebied van dit pand, dat loopt tot sluis F, komt gedeeltelijk op het blad voor en is groot 1760 H.A. Het peil van den boezem bedraagt 14.95 M. + N.A.P.

Benedenpand van de Middenraai. Dit pand loopt van sluis F tot sluis E en loost door laatstgenoemde sluis op het zevende pand van de Hoogeveense Vaart. Het peil van den boezem bedraagt 13.95 M. + N.A.P. Het boezemgebied is groot 1300 H.A.

Coevorden-Vechtkanaal. Met dit kanaal dat op blad Coevorden 2 voorkomt, ligt onder meer gemeen het Loodiep. Van het gebied van dit boezemwater komen twee deelen gedeeltelijk aan den oostelijken rand van het blad voor. De grootte van het gebied bedraagt 9675 H.A.

VERWIJZING.

Geschiedkundig overzicht van de verveningen in Drenthe door Mr. C. L. Kniphorst, Assen 1872.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskarten en schetskarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat. Zevende uitgave 1920.

Wegwijzer voor de Binnenscheepvaart, Deel I, Noord-oostelijk Nederland met 3 overzichtskarten en 24 schetskaartjes, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 1922.

Register III Drenthe, Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurighheids waterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties, Vijfde uitgave 1926.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat in de provincie Drenthe 1898.

SLUIZEN

Wijde
in
den dag.
M.

Slag-
drenpel-
diepte ten
opzichte
van N.A.P.
M.

A. Ontlastsluis van het 7de pand van de Hoogeveense Vaart naar het Loodiep, drie openingen ieder met één schuif, elke opening 1.90 11.53

B. Ontlastsluis van het 7de pand van de Hoogeveense Vaart naar het Drostdendiep, vier openingen ieder met één schuif, elke opening 0.95 11.18

C. Ontlastsluis van het 7de pand van de Hoogeveense Vaart naar het Hoolslootsdiep, vier openingen ieder met één schuif, elke opening 0.95 11.03

D. Kalfsluis, schutsluis tusschen het 7de en het 8ste pand van de Hoogeveense Vaart, twee paar deuren, schutlengte 27.50 M. 5.40
bovendeuren 11.75
benedendeuren 10.70

E. Heemskerksluis, schutsluis tusschen het 8ste en het 9de pand van de Hoogeveense Vaart, twee paar deuren, schutlengte 27.50 M. 5.40
bovendeuren 13.30
benedendeuren 12.30

In de sluisen D en E bevinden zich riolen met schuiven, die dienen voor afstroming van water van het bovenpand.

F. Wijksluis, schutsluis tusschen het 4de pand van het Oranjekanaal en de Oostervijk, twee paar deuren, schutlengte 26.30 M. 5.40
bovendeuren 16.06
benedendeuren 14.76

Noordwestelijk aan deze sluis bevindt zich een stoomgemaal om het schut- en lekwater terug te voeren.

G. Ontlastsluis van het 4de pand van het Oranjekanaal naar de Nieuwe Delft, twee openingen ieder met één klep, elke opening 1.80 17.61

KANALEN EN STROOMENDE WATEREN.

Hoogeveense Vaart. Deze vaart strekt zich uit van de Meppeler Sluis in den zijtak van het Meppeler Diep te Meppel tot de Nederlandsch-Duitsche grens, waar de vaart door een schutsluis in verbinding is met een zijtak van het, op Duitsch gebied gelegen, Noord-Zuidkanaal. De vaart is door acht schutsluisen in negen panden verdeeld. Het negende of bovenste pand is lang 10390 M., het loopt tot sluis E en komt voor een klein deel op dit blad voor, het achtste pand is slechts 840 M. lang en loopt van sluis E tot sluis D, het zevende pand, lang 26740 M., loopt van sluis D tot de, op het blad Beilen 3 gelegen, Noordsche Sluis.

Het peil deze panden is respectievelijk 16.— M., 14.45 M. en 12.95 M. + N.A.P., de bodemdijpte bedraagt voor het negende pand 2.50 M. en voor de overige panden 1.80 M. onder kanaalpeil, terwijl de bodembreedte voor alle panden 9.— M. bedraagt.

Het zevende pand is door den zijtak in het Amsterdamsche Veld in open gemeenschap met het bovenste pand van het Stieltjeskanaal, dat voor een klein deel aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt en verder met eenen van Zieclo komende watergang, die achtereenvolgens Aalderstroom, Westerstream en Bokstoot genoemd wordt. Deze watergang voedt het pand, terwijl dit zijn oerluttig water toost op het benedenpand door de Noordsche Sluis en bovendien door de ontlastsluisen A, B en C respectievelijk op het Loodiep, het Drostdendiep en het Hoolslootsdiep.

De Hoogeveense Vaart in 1633 als Echten Nieuwe Grift aangelegd werd tusschen 1850 en 1890 in oostelijke richting verlengd; de Kalf- en Heemskerksluisen zijn in en na 1873 voltooid, in 1892 kwam de verbinding met het Noord-Zuidkanaal tot stand.

De Vaart, het zijkanaal in het Amsterdamsche Veld en de Bokstoot zijn in onderhoud bij de Drentsche Kanaalmaatschappij met uitzondering van een gedeelte lang 750 M. bij Meppel, dat bij de gemeente Meppel in onderhoud is.

Oranjekanaal. Van dit kanaal, dat de Drentsche Hoofdvaaert verbindt met de Hoogeveense Vaart, komt het vierde pand gedeeltelijk op dit blad voor. Het pand ligt gemeen met verschillende wijken in het Waterschap Barger-Westerveen, het is lang 39140 M., heeft een peil van 16.76 M. + N.A.P., een bodembreedte van 7.50 M. en een bodemdijpte van 2.30 M. onder kanaalpeil.

De verbinding van het Oranjekanaal met de Hoogeveense Vaart kwam in 1889 gereed. De voeding geschiedt uit de omliggende hooge gronden en velen en uit de bovenpanden. Lozing van oerluttig water heeft voor het vierde pand voornamelijk plaats door de ontlastsluis G. Deze lozing is geregeld bij besluit van Gedeputeerde Staten van 6 Maart 1885, n°. 28, (Provinciaal blad 1885, n°. 22). Voor het doen van proefnemingen om de Drentsche Hoofdvaaert meer dienstbaar te maken aan den afvoer van water uit het Oranjekanaal is deze afvoerrekening tijdelijk gewijzigd, zie de Provinciale bladen van 1895, n°. 1 en 34; 1896, n°. 30; 1897, n°. 28 en 1898, n°. 49. Het kanaal is met de bijbehorende werken in beheer en onderhoud bij de Drentsche Veen- en Middenkanaalmaatschappij.

Oosterwijk. Deze hoofdwijk, die door de Wijksluis (sluis F) met het vierde pand van het Oranjekanaal is verbonden, bestaat uit één pand en ligt gemeen met verschillende zijwijken in het waterschap Oranjedorp.

De minimum afmetingen voor deze wijk zijn krachtens Koninklijk besluit van 11 Augustus 1856 n°. 44 bepaald op 4.60 M. voor de bodembreedte en 1.50 M. onder kanaalpeil voor de bodemdijpte. Het kanaalpeil bedraagt 18.06 M. + N.A.P. Het stoomgemaal bij sluis F kan bij watergebrek, lek- en schutwater op de wijk terugvoeren.

De wijk, de schutsluis, het stoomgemaal en enkele bruggen zijn in beheer en onderhoud bij de Drentsche Veen- en Middenkanaalmaatschappij.

VERVENINGEN.

Bargerveen. De markgenooten van Noord- en Zuidbarge sloten 28 Juni 1851 een contract met de Drentsche Kanaalmaatschappij, waarbij deze zich verbond tot het verlenen van de Hoogeveense Vaart van de Ermerbrug tot de Duitsche grens en tot het graven van den zijtak van de Hoogeveense Vaart in het Amsterdamsche Veld. Aan de Kanaalmaatschappij werd daartoe afgesloten een strook veen ter breedte van 200 M. in de richting der ontworpen kanalen.

Bij acte van 5 December 1853 verkochten de markgenooten aan de Drentsche Veen- en Middenkanaalmaatschappij het Oosterveen en het Smeulveen. De koopers namen op zich, het graven van een kanaal uit de Drentsche Hoofdvaaert en loopende ten zuidwesten van Noord- en Zuidbarge, door den Hondsrug en langs de zuidzijde van het Smeulveen tot het einde daarvan (Oranjekanaal). Bij een tweede contract van 5 Juli 1875 werd de Kanaalmaatschappij ontslagen van de verplichting het kanaal door te trekken over den Hondsrug en werd vergunning verleend het kanaal nabij Oranjedorp in zuid-oostelijke richting te verlengen en te verbinden met de Hoogeveense Vaart.

De vroegere verdeling van het veenterrein in Drenthe in veenmarken bestaat niet meer. De verveening is nu hoofdzakelijk in handen van veenschappen of waterschappen. Voor zoover deze op het blad voorkomen zijn hunne grenzen met een zwarte stippellijn aangegeven. Ook voor de veenschappen geldt het Algemeen Reglement op de Waterschappen met uitzondering van eenige artikelen. Thans hebben nog op groote schaal verveningen plaats in de waterschappen Barger Eerscheideveen, Barger Westerveen en het voor een klein deel in den

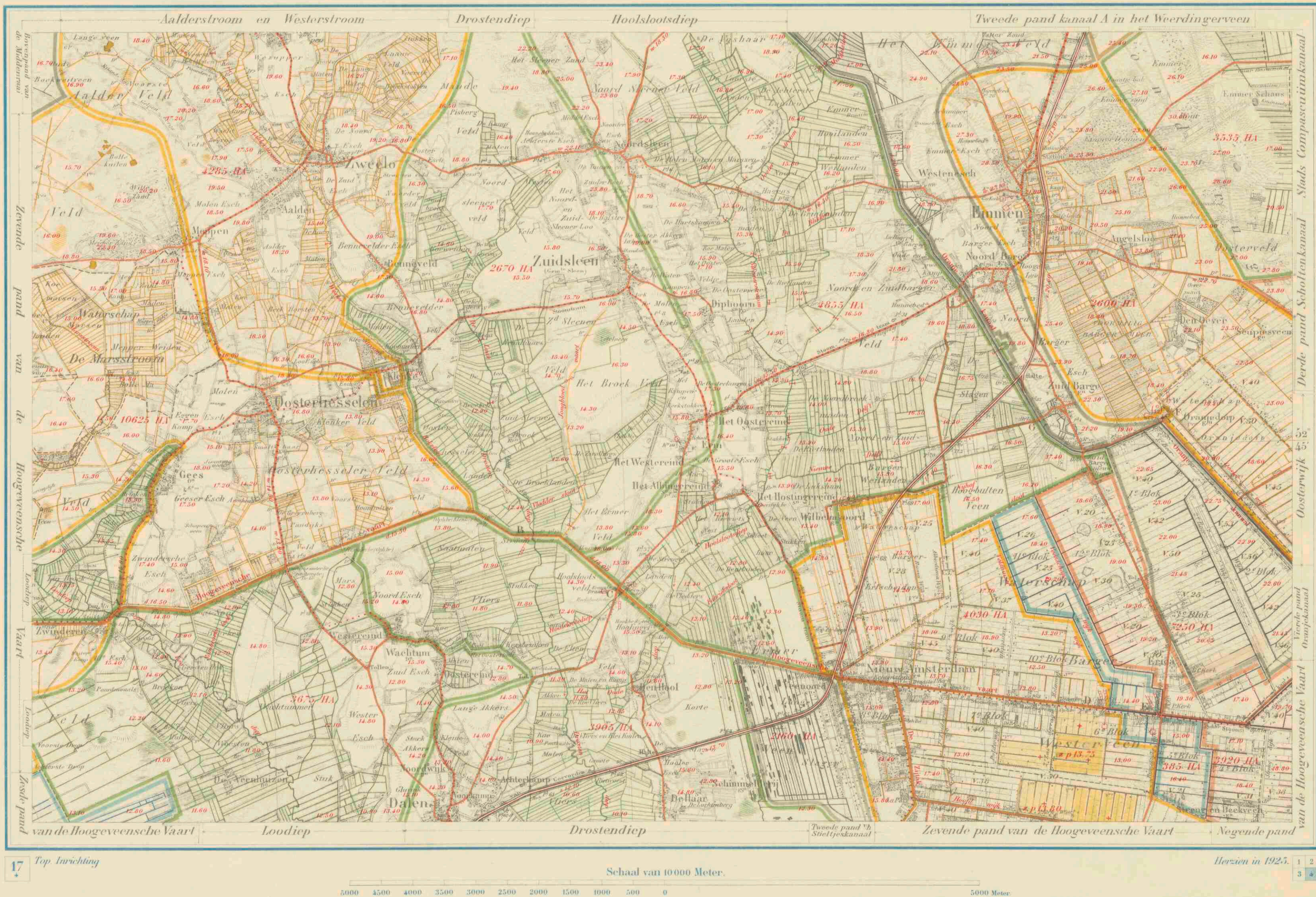
BEILEN.

4.

zuid-oostelijken hoek van het blad voorkomende Barger Oosterveen; in de veenschappen Emmer Eerscheideveen en Oostopgaande, die respectievelijk voor een zeer klein deel voorkomen aan den noord-oostelijken en den zuidwestelijken hoek van het blad, in het Oosterveen of Kleine Blok, toebehoorende aan de Drentsche Veen- en Middenkanaalmaatschappij en in het, buiten het waterschap Barger Westerveen en aan de Drentsche Landontginningmaatschappij behorende, deel van het Amsterdamsche Veld.

Vervuiming tot verveening en goedkeuring van het plan van aanleg werd verleend bij Koninklijk besluit of bij besluit van Gedeputeerde Staten. De data, waarop dit geschiedt zijn:

Barger Eerscheideveen, Staatsblad 31 Januari n°. 84; Barger Westerveen, Staatsblad 12 Juni 1921, n°. 35; Barger Oosterveen, Koninklijk besluit 1 September 1890, n°. 35; Emmer Eerscheideveen, Staatsblad 19 Augustus 1898 n°. 20; Oostopgaande, Staatsblad 19 September 1902 n°. 50; Oosterveen of Kleine Blok, Koninklijk besluit 11 Augustus 1856 n°. 44; Amsterdamsche Veld, Staatsblad 21 Augustus 1903 n°. 58 en 27 Januari 1905 n°. 1.

WATERSCHAPPEN EN VEENSCHAPPEN.

Met opgave van jaartal en nummer der Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne reglementen en de wijzigingen in die reglementen.

Waterschap de Marstroom 1925, n°. 21, gedeeltelijk voorkomende aan den westelijken rand van het blad, Waterschap Barger-Eerscheideveen 1908, n°. 26 en 1914, n°. 4, Waterschap Barger-Westerveen 1922, n°. 6, Waterschap Barger-Oosterveen 1893, n°. 4; 1905, n°. 22; 1906, n°. 39; 1907, n°. 19; 1911, n°. 28, 1913, n°. 31, grenzende aan het voorgaande waterschap en voor een klein deel voorkomend aan den zuid-oostelijken hoek van het blad, Waterschap Oranjedorp 1925, n°. 10 gedeeltelijk aan den oostelijken rand van het blad voorkomend, Veenschap Emmer-Eerscheideveen 1904, n°. 3; 1905, n°. 32 en 1906, n°. 38, voor een klein deel voorkomend aan den noord-oostelijken hoek van het blad, Waterschap Oostopgaande 1915, n°. 27 en 1918, n°. 4, voor een klein deel voorkomende aan den zuidwestelijken hoek van het blad.

Deze waterschappen en veenschappen onderhouden ieder, voor zoover hun gebied betreft, landwegen, kanalen, waterleidingen, duikers, sluisen en bruggen. De grenzen van hun gebied zijn met een zwarte stippellijn op de kaart aangegeven. Verder komen op dit blad voor de waterschappen Lhee-Meppen 1921, n°. 47 en 1923, n°. 43 en Boerdijk 1921, n°. 58 en 1923, n°. 41, die van tijdelijken aard zijn en opgericht uitsluitend met het doel bijdragen te leveren aan verschillende gemeenten voor het aanleggen van kunstwegen. Het gebied dezer waterschappen is niet op de kaart aangegeven.

Het algemeen reglement voor de waterschappen is ook van toepassing op de veenschappen met uitzondering van eenige artikelen.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Eenige kleine poldertjes voorkomende in den zuid-oostelijken hoek van den kaart hebben den kleur van den boezem, waarop zij hun water lozen.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. Voornamen beken en waterlossingen in hooge gronden en boezemlanden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voornamen boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisreuring aangegeven. Pijltjes in rood geven de richting van den stroom aan.

VERKLARING DER TEEKENS.

- ⚙ Stoomgemaal, met opgave van het aantal waterpaardekrachten en den aard van het bemalingswerktuig (c = centrifugaalpompe).
- + Kleine watermolens.
- ⌘ Ontlastsluis.
- ⌘ Schutsluis.
- Vaste stuw.
- Grondduiker onder een waterleiding.
- met afsluiting.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal.
- ⌘ Zomerpeil in polders
- Terreinhoogte
- Dijkhoogte
- Hoogte van den weg
- Spoorweghoogte
- Veendikte in decimeters.
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Stoomtramwegen.
- 335 HA Grootte van stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Grenzen van Waterschappen en Veenschappen.

BOEZEMS EN STROOMENDE WATEREN.

Bovenpand van de Middenraai. De boezem, die door een schutsluis van het benedenpand is gescheiden, komt niet op het blad voor. Het boezemgebied groot 1760 H.A. komt voor een klein deel aan den noordwestelijken hoek van het blad voor.

Zevende pand van de Hoogeveense Vaart. Dit pand, dat van sluis D tot den westelijken rand op het blad voorkomt, heeft een peil van 12.95 M. + N.A.P. Het boezemgebied bestaat uit het gebied van den Aalderstroom en den Westerstream boven de Kleuke, groot 4285 H.A. en uit drie gedeelten, die elk rechtstreeks op het pand lozen. Twee dezer deelen, groot te zamen 10625 H.A., komen gedeeltelijk aan den westelijken rand, het derde groot 4030 H.A. komt gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voor.

Coevorden-Vecht kanaal. Met dit kanaal, dat op het blad Coevorden 2 voorkomt, liggen gemeen het Loodiep, het Drostdendiep en het Hoolslootsdiep. Het gebied van het Loodiep groot 3675 H.A. komt gedeeltelijk aan den westelijken en den zuidelijken rand van het blad voor, het gebied van het Drostdendiep benoorden de Hoogeveense Vaart, is groot 2670 H.A., dat van het Hoolslootsdiep benoorden die Vaart 4855 H.A. en dat van het Drostdendiep beneden die Vaart is groot 3905 H.A. Dit laatste komt gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voor.

Tweede pand van het Stieltjeskanaal. Eenige wijken, die met dit pand gemeen liggen, komen voor aan den zuidelijken rand van het blad. Het boezemgebied groot 2160 H.A. komt gedeeltelijk op het blad voor.

Zesde pand van de Hoogeveense Vaart. Het pand komt voor op het blad Beilen 3 en heeft een peil van 11.32 M. + N.A.P. Het boezemgebied groot 5535 H.A. komt voor een klein deel voor aan den zuidwestelijken hoek van het blad.

Vierde pand van het Oranjekanaal. Het pand, dat van den oostelijken tot den noordelijken rand van het blad gedeeltelijk op het blad voorkomt heeft een peil van 16.76 M. + N.A.P. Het boezemgebied is groot 7350 H.A.

Oosterwijk. Deze hoofdwijk in open verbinding met verschillende zijwijken heeft een peil van 18.06 M. + N.A.P. Het boezemgebied is groot 2600 H.A.

Tweede of bovenste pand van kanaal A in het Weedingerveen. Van het boezemgebied groot 3130 H.A. komt een zeer klein deel aan den noordelijken rand van het blad voor.

Stadscompascuumkanaal. Het boezemgebied groot 3535 H.A. komt gedeeltelijk aan den noordwestelijken hoek van het blad voor.

Derde pand van het Scholtenkanaal. Het boezemgebied groot 615 H.A. komt voor een zeer klein deel aan den oostelijken rand van het blad voor.

Achtste pand van de Hoogeveense Vaart. Dit pand loopt van sluis D tot sluis E is lang 840 M. en heeft een peil van 14.45 M. + N.A.P. Het boezemgebied is groot 385 H.A.

Negende pand van de Hoogeveense Vaart. Dit pand is lang 10390 M. en komt voor een klein deel, van sluis E tot den oostelijken rand, op het blad voor. Het peil van het pand bedraagt 16.— M. + N.A.P. Het boezemgebied groot 3920 H.A. komt gedeeltelijk op het blad voor.

VERWIJZING.

Geschiedkundig overzicht van de verveningen in Drenthe door Mr. C. L. Kniphoort, Assen 1872. Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten, Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7e uitgave 1920. Wegwijzer voor de Binnenscheepvaart. Deel I, Noord-Oostelijk Nederland met 3 overzichtskaarten en 24 schetskaartjes, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1922.

Register III, Drenthe. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties, Vijfde uitgave 1926.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat in de provincie Drenthe 1898.

worden geleid. De Sleenerstroom, die de Oude Delft en de Nieuwe Delft opneemt, verkrijgt daarna den naam van Hoolslootsdiep, welk diep met een grondduiker onder de Hoogeveense Vaart doorgaat en later in het Drostdendiep uitmondt.

De boren de Kleuke afgedamde tak van het Drostdendiep neemt de Laak op die gevormd wordt door de samenboeiing van eenige van Zieclo en Noordsleem afkomende waterlopen. Het Drostdendiep gaat vervolgens met een grondduiker onder de Hoogeveense Vaart door, neemt het Hoolslootsdiep op en mondt uit in het benedenpand van het Stieltjeskanaal (zie blad Coevorden 2).

Het Hoolslootsdiep ontvangt het water, dat uit het vierde pand van het Oranjekanaal door sluis G wordt geloosd op de Nieuwe Delft en oerluttig water uit de Hoogeveense Vaart door de ontlastsluis C; het Drostdendiep ontvangt water uit de Hoogeveense Vaart door de ontlastsluis B.

In de verschillende stroomen zijn lage stuwen, zogenaamde overvallen, geplaatst, die dienen om in den zomer het water enigszins op te houden.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Algemeen reglement voor de waterschappen in de provincie Drenthe (1921, n°. 48; 1923, n°. 40).

Reglement op de wegen en voetpaden in Drenthe (1915, n°. 39; 1917, n°. 32; 1919, n°. 25; 1921, n°. 21 en 1923, n°. 21).

Reglement op de waterleidingen in Drenthe (1911, n°. 13; 1912, n°. 35; 1917, n°. 31 en 1921, n°. 59).

Reglement op het verleen van subsidien uit de provinciale fondsen ter bevordering van den aanleg van kunstwegen in de provincie Drenthe (1913, n°. 34; 1914, n°. 41).

Drentsch tram- en spoorwegreglement 1904 (1904, n°. 16).

Reglement op de verveningen in de provincie Drenthe (1909, n°. 14; 1918, n°. 5).

Reglement tot voorkoming en beperking van zandverstuivingen en zandduinen in de provincie Drenthe (1887, n°. 83; 1913, n°. 21).

Reglement op het verleen van subsidien uit de provinciale fondsen ter bevordering van het door bebossing in cultuur brengen van zandduinen en zandverstuivingen (1900, n°. 36).

Reglement van politie voor het Oranjekanaal c.a. (1900, n°. 11; 1904, n°. 45 en 1922, n°. 7).

Reglement voor de afleiding van het overtollige water uit het Oranjekanaal (1889, n°. 23; 1895, n°. 1 en 34; 1896, n°. 30; 1897, n°. 28 en 1898, n°. 49).

Reglement van politie voor de Hoogeveense Vaart c.a. (1907, n°. 3; 1914, n°. 16 en 1922, n°. 7).

Reglement van politie voor het Stieltjeskanaal (1899, n°. 30; 1904, n°. 45 en 1922, n°. 7).

VII B.a. 795 (ed. 2, bl. 17-4)

SLUIZEN.

Wijde in den dag. Slag-draam-dighe van N.A.P. M.

A. Schutsluis tusschen het 6de en 7de pand van het Stadskanaal, twee paar deuren, schutlengte 23— M.	5.95	
bovendeuren	+ 6.77	
benedeuren	+ 6.25	
B. Schutsluis tusschen het 1ste en het 2de pand van het Zuider Hoofddiep, in het waterschap Valte, twee paar deuren, schutlengte 27.50 M.	6.00	
bovendeuren	+ 7.22	
benedeuren	+ 6.61	
C. Lokersluis, schutsluis tusschen het 1ste en het 2de pand van kanaal A, in het waterschap Weerdinge, twee paar deuren, schutlengte 26.35 M.	6.00	
bovendeuren	+ 8.10	
benedeuren	+ 7.80	
D. Schutsluis tusschen Hoofddiep C in het Weerdingerveen en het Noordelijke Oude Schuttingkanaal in het Roswinkelerveen, twee paar deuren, schutlengte 33.50 M.	6.00	
bovendeuren	+ 9.35	
benedeuren	+ 8.60	
E. Terapelsluis, schutsluis tusschen het 8ste en 9de pand van het Ruitenakanaal, één bovendeur en één paar benedeuren, schutlengte 27— M.	6.00	
bovendeuren	+ 7.50	
benedeuren	+ 6.24	
F. Schutsluis tusschen het 7de en het 8ste pand van het Stadskanaal, twee paar deuren, schutlengte 26— M.	5.92	
bovendeuren	+ 9.21	
benedeuren	+ 7.86	
G. Ossenschot, duikersluis met één deur	0.94	
	+ 9.85	(vloer)
H. Schutsluis tusschen het 8ste pand van het Stadskanaal en het Nederlandsche gedeelte van het kanaal Rütenbrocker—Haren, vier paar deuren naar weersijden lezende, schutlengte 26— M., de slagdrempels zijn even hoog. (Deze sluis staat gewoonlijk open)	6.00	
Schutsluis tusschen het 8ste en het 9de pand van het Stadskanaal, twee paar deuren, schutlengte 26.15 M.	6.00	
bovendeuren	+ 10.01	
benedeuren	+ 9.21	
I. Sluis O, schutsluis in het kanaal Rütenbrocker—Haren, vier paar deuren naar weersijden lezende, schutlengte 33— M., de slagdrempels zijn even hoog	6.30	
M. Sluis 1, schutsluis in het kanaal Rütenbrocker—Haren, twee paar deuren, schutlengte 33— M.	6.30	
bovendeuren	+ 9.33	
benedeuren	+ 8.15	

KANALEN EN STROOMEDE WATEREN.

Stadskanaal. Het kanaal strekt zich uit van het Oosterdiep te Wilderveen bij het Borendijkcrankster- of Batjeveert (zie blad Assen 2) tot de grens van de provincie Groningen en Drente bezuiden sluis H. Het is door acht schutsluizen in negen panden verdeeld. Het zesde pand, dat voor een klein deel op dit blad voorkomt, loopt tot sluis A, heeft een peil van 8.52 M. + N. A. P. en ligt gemeen met de Noordelijke Hoofddiep, het Noorder Hoofddiep en het beneden pand van het Zuider Hoofddiep. Het zevende pand, ligt gemeen met de Tweede Vallermond en de Zuidelijke Hoofddiep, met de Weerdingermond en met het negende pand van het Ruitenakanaal en strekt zich uit van sluis A tot sluis F. Het is lang 7500 M. en heeft een peil van 10.10 M. + N. A. P. Het achtste pand van sluis F tot sluis K is lang 1550 M. heeft een peil van 11.21 M. + N. A. P. en ligt gemeen met het bovenpand van het kanaal naar de Eems bij Haren. Het negende pand, dat gemeen ligt met het Stads Compascuumkanaal is lang 1400 M., heeft een peil van 12.31 M. + N. A. P. en strekt zich uit van sluis K tot de Provinciale grens.

De bodemdijpte is voor het zesde pand 2.35—2.55 M., voor het zevende pand 2.30—2.50 M. en voor het achtste en negende pand 2.00—2.30 M. onder kanaalpeil; de bodembreedte wisselt voor het zesde pand af tusschen 7 en 8 M. en voor het zevende pand tusschen 7.50 en 8 M. Voor het achtste en negende pand is de bodembreedte 7.50 M.

Met den aanleg van het Stadskanaal is begonnen in het jaar 1765, het is voltooid in 1878; het kanaal is met de kunstwerken in beheer en onderhoud bij de gemeente Groningen.

Stads Compascuumkanaal. Dit kanaal loopt vanaf de Provinciale grens tusschen Groningen en Drente tot de schutsluis te Emmercompascuum (zie blad Roswinkel 2). Het ligt gemeen met het negende pand van het Stadskanaal en met het beneden pand van het Scholtenkanaal, is lang 4435 M., heeft een peil van 12.31 M. + N. A. P., een bodemdijpte van 1.80 M. onder kanaalpeil en een bodembreedte van 7.60 M.

Het kanaal is in beheer en onderhoud bij de gemeente Groningen en bij het waterschap het Emmercompascuum.

Noordelijke Hoofddiep, Noorder- en Zuiderhoofddiep. Het Zuiderhoofddiep is door sluis B in twee panden verdeeld. Het beneden pand ligt gemeen met de Noordelijke Hoofddiep, het Noorderhoofddiep en het zesde pand van het Stadskanaal. Het pand heeft een lengte van 1050 M., het peil bedraagt 8.52 M. + N. A. P. Het bovenste pand, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt is lang 7350 M. en heeft een peil van 9.13 M. + N. A. P. Voor deze panden is de bodemdijpte 1.50 M. onder kanaalpeil en de bodembreedte 5— M.

De kanalen zijn in beheer en onderhoud bij het waterschap Valte.

Kanaal A in het waterschap Weerdinge. Dit kanaal komt aan bij de Provinciale grens en loopt tot nabij Weerdinge. Het is door sluis C in twee panden verdeeld. Het beneden pand lang 600 M. ligt gemeen met de Weerdingermond en het zevende pand van het Stadskanaal. Het peil bedraagt 10.10 M. + N. A. P. Het bovenste pand is lang 7200 M. en heeft een peil van 10.60 M. + N. A. P. De bodemdijpte en de bodembreedte is voor beide panden gelijk en bedraagt respectievelijk 2 M. onder kanaalpeil en 6.50 M. Het kanaal is in beheer en onderhoud bij het waterschap Weerdinge.

Het Scholtenkanaal, verbindt het Stads Compascuumkanaal met de Hoogeveen-vaart te Klazienaveen (zie blad Roswinkel 2). Het is door drie schutsluizen in vier panden verdeeld. Het vierde pand, dat gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt, is lang 6350 M., heeft een peil van 12.31 M. + N. A. P., een bodemdijpte van 2.30 M. onder kanaalpeil en een bodembreedte van 9.40 M. Het ligt gemeen met het Stads Compascuumkanaal.

Het Scholtenkanaal, gegraven in de jaren 1889—1905, is in beheer en onderhoud bij de Naamloze Vennootschap Klazienaveen, het veenschap het Emmerverfseidevenen en bij het waterschap het Emmercompascuum.

Het Ruitenakanaal wordt door acht schutsluizen in negen panden verdeeld. Het negende of bovenste pand is in open gemeenschap met het zevende pand van het Stadskanaal, het is lang 2370 M. en heeft een peil van 10.10 M. + N. A. P. Het achtste pand, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt, loopt vanaf sluis E tot den noordelijken rand van het blad, is lang 6950 M. en heeft een peil van 8.71 M. + N. A. P. De bodemdijpte is voor beide panden 2.20 M. onder kanaalpeil, de bodembreedte is voor het negende pand 6.90 M. en voor het achtste pand 7.58 M.

Het kanaal, dat zoowel voor scheepvaart als voor afwatering dient, kan bij waterbezwaar, dat zich in het voor- en najaar dikwijls voordoet, lozen door stroomduikers, die zich naast de schutsluizen bevinden.

Het kanaal is gegraven in de jaren 1911—1917 en is in beheer en onderhoud bij het waterschap Westerveelde.

Het kanaal van het Stadskanaal naar de Eems bij Haren wordt door drie schutsluizen in vier panden verdeeld. Het eerste pand, waarvan 535 M. op Nederlandsch gebied voorkomt, ligt gemeen met het achtste pand van het Stadskanaal en heeft een peil van 11.21 M. + N. A. P., de bodemdijpte is 2— M. onder kanaalpeil en de bodembreedte is 8.60 M. Het tweede pand

WATERSCHAPPEN EN VEENSCHAPPEN.

GRONINGEN.

Van de hoofdwaterschappen waarin de Provincie Groningen verdeeld is, komen op dit blad gedeeltelijk voor:

Waterschap Westervolde, opgericht in 1875 en verdeeld in vijf onderdeelen namelijk Frieschelo, Welde, Onstvede, Vlachtheede en Selligen. Alleen het onderdeel Selligen komt gedeeltelijk op dit blad voor. Ieder van de onderdeelen heeft een eigen bestuur van drie leden. De voorzitters van deze besturen, zijn leden van het hoofdbestuur van het waterschap. De voorzitter van het hoofdbestuur wordt gekozen door stembevoegde ingelanden. Het dagelijks bestuur wordt uitgeoefend door een college van drie gecommitteerden uit het hoofdbestuur. De voorzitter van het hoofdbestuur is voorzitter van dit college. Het waterschap onderhoudt, voor zover dit blad betreft, het Ruitenakanaal met de kunstwerken, de Ruitena en eenige kleine waterlossingen. Het reglement van het waterschap is opgenomen in het Provinciale blad van 1900, n°. 22, wijzigingen in de Provinciale bladen van 1904, n°. 42; 1915, n°. 11; 1917, n°. 27; 1919, n°. 25 en 1920, n°. 14.

Waterschap Terapeler Venen. Dit waterschap, dat in het waterschap Westervolde is gelegen, omvat het terrein van de voormalige Terapeler venen, tusschen het 7de pand van het Stadskanaal, de Weerdingermond en de Provinciale grens tusschen Groningen en Drente, voor welk terrein de vereening is afgehoopen. Het waterschap onderhoudt eenige duikers, pompen en waterlossingen in zijn gebied.

Voor het bijzonder reglement van het waterschap zie de Provinciale bladen (1886, n°. 69; 1902, n°. 45; 1908, n°. 60 en 1911, n°. 67).

ROSWINKEL.

1.

DRENTE.

In 1695 en volgende jaren werden de venen voor een groot deel aangekocht door de stad Groningen, die in 1675 een begin maakte met den aanleg van het Stadskanaal. Dit kanaal werd omstreeks het midden der 19de eeuw verlengd tot boven Terapel en is later, door het Scholtenkanaal, het Stads Compascuumkanaal, het Oosterdiep en het Hoofdkanaal in het Bargercompascuum, doorgetrokken door de venen in het Emmercompascuum en het Bargercompascuum tot de Hoogeveense Vaart.

In 1817 werd een overeenkomst gesloten tusschen de stad Groningen en de Drentsche Veengoten, waarbij werden bepaald de voorwaarden, waaronder de turf langs het Stadskanaal mocht worden vervoerd en de stad Groningen zich verplichtte eenige zijkanalen (zoogenaamde monden) van het Stadskanaal tot de Drentsche Provinciale grens te graven. Van deze monden komt op dit blad voor de Tweede Vallermond.

De Weerdingermond is gegraven krachtens het contract van inlating van het Stadskanaal in de Weerdingerveen, gesloten bij acten van 7 Maart 1872 en 23 Juli 1875. Bij Koninklijk besluit van 29 September 1831, n°. 125 werd de voortzetting toegestaan van de hooge vereening in de gemeente Vlachtheede. Deze vereening hebben nu nog op kleine schaal plaats in het gebied van het 5de pand van het Ruitenakanaal.

De veengronden tusschen den Hondsrug en de Provinciale grens tusschen Groningen en Drente hebben vroeger behoord tot de Veemarken (thans waterschappen) van Buinen, Elstoo en Valte en zijn later vereenigd tot het

veenschap de Oostmoersche en Zuiderveldsche Venen. De vereening is in dit gebied afgehoopen en het veenschap is opgeheven.

Thans hebben nog op groote schaal vereening plaats in de waterschappen Weerdinge en Emmercompascuum en in de veenschappen het Roswinkelerveen, het Emmerverfseidevenen en het Zwartenbergerveen.

De grenzen, van de op dit blad voorkomende en in Drente gelegen waterschappen en veenschappen zijn op de kaart door een zwarte stippellijn aangegeven.

Voor de waterschappen geldt het Algemeen reglement voor de waterschappen in de provincie Drente; voor de veenschappen geldt dit reglement ook met uitzondering van eenige artikelen. De bijzondere reglementen der Waterschappen en Veenschappen zijn hieronder opgegeven.

Waterschap Elstoo 1915, n°. 22. Waterschap Valthe 1915, n°. 21 en 44; 1917, n°. 34; 1922, n°. 29. Waterschap Weerdinge 1905, n°. 5; 1906, n°. 18; 1910, n°. 8 en 36; 1920, n°. 56 en 57. Waterschap Emmercompascuum 1908, n°. 25. Veenschap het Roswinkelerveen 1917, n°. 6 en 29; 1918, n°. 26; 1920, n°. 61; 1921, n°. 17 en 60; 1923, n°. 9. Veenschap het Emmerverfseidevenen 1904, n°. 3; 1905, n°. 33; 1906, n°. 38. Veenschap het Zwartenbergerveen 1903, n°. 25; 1909, n°. 27; 1912, n°. 7.

Vergunning tot vereening en goedkeuring van het plan van aanleg is verleend bij Koninklijk besluit of bij besluit van Gedeputeerde Staten in de Provincie Drente. De data waarop dit plaats had zijn:

Weerdingerveen Staatsbl. 26 October 1906, n°. 74. Roswinkelerveen Staatsbl. 19 October 1906, n°. 48. Emmerverfseidevenen Staatsbl. 19 Augustus 1898, n°. 20. Emmercompascuum Koninklijk besluit 4 October 1879, n°. 24 en 13 September 1880, n°. 6. Zwartenbergerveen Staatsbl. 25 November 1904, n°. 73.

De waterschappen en veenschappen onderhouden sluizen, kanalen, wijken, wegen en waterlossingen in hun gebied.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Voornamelijk beken en waterlossingen in hooge gronden en boezemlanden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen; een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van de waterlossingen. In een gebied doorsneden met wijken tot een anderen boezem behoorende, dan is de bies duidelijkheids-halve niet langs deze wijken aangegeven.

Bij voornamelijk boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

- « Schutsluis.
- ✕ Uitwateringssluis.
- Vaste Stuw.
- Grondduiker onder eene waterleiding.
- met afsluiting
- Verkenmerk van het N. A. P.
- Peilschaal.
- Dijkhoogte, in M. ten opzichte
- Terreinhoogte, van N.A.P.
- Hoogte van den weg,
- Veendikte in decimeters.
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Stoomtramwegen.
- Grootte van stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart
- met den planimeter.
- Grenzen van Waterschappen en Veenschappen.
- Rijks- en Provinciale grens.

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

I. Vijfde pand van het Stadskanaal. De boezem komt niet op het blad voor, twee delen van het boezemgebied, dat 1525 H.A. groot is, komen voor aan den noordelijken rand.

II. Zesde pand van het Stadskanaal. Het pand komt beneoorden sluis A, voor een klein deel op dit blad voor. Het ligt gemeen met het Noorder Hoofddiep, de Noordelijke Hoofddiep, het beneden pand van het Zuider Hoofddiep en een afgesneden deel van de Mussela. Het boezemgebied is ruim 6780 H.A. groot, het boezempeil bedraagt 8.52 M. + N.A.P.

III. Tweede of bovenste pand van het Zuider Hoofddiep. Het pand komt ten zuidwesten van sluis B, gedeeltelijk op dit blad voor en ligt gemeen met een afgedamd deel van het Noorder Hoofddiep. Een klein deel van het boezemgebied komt aan den westelijken rand van dit blad voor, het boezempeil bedraagt 9.13 M. + N.A.P.

IV. Zesde pand van het Musselakanaal. Een klein deel van het boezemgebied, dat 890 H.A. groot is, komt bij sluis A op dit blad voor, het boezempeil bedraagt 6.48 M. + N.A.P.

V. Zevende pand van het Stadskanaal. Dit pand strekt zich uit van sluis A tot sluis F en ligt gemeen met het negende pand van het Ruitenakanaal, de Weerdingermond, de Tweede Vallermond en de Zuidelijke Hoofddiep. Het boezemgebied is groot 2045 H.A., het boezempeil bedraagt 10.10 M. + N.A.P. Het overvloedige water wordt langs het Ruitenakanaal afgevoerd.

VI. Tweede of bovenste pand van kanaal A in het waterschap Weerdinge. Het pand, dat gemeen ligt met verschillende wijken in het Weerdingerveen, komt ten zuidwesten van sluis C gedeeltelijk op dit blad voor. Het boezemgebied is groot ongeveer 3130 H.A., het boezempeil bedraagt 10.60 M. + N.A.P.

VII. Noordelijke Oude Schuttingkanaal. Dit kanaal, dat gemeen ligt met eenige wijken in het Roswinkelerveen, loost door sluis D op het kanaal A in het waterschap Weerdinge. Het boezemgebied is groot 540 H.A., het boezempeil bedraagt 11.45 M. + N.A.P.

VIII. Stads Compascuumkanaal. Dit kanaal, dat gemeen ligt met het negende pand van het Stadskanaal, met het beneden pand van het Scholtenkanaal en met het Zuidelijke Oude Schuttingkanaal, strekt zich uit van de grens tusschen Groningen en Drente tot de schutsluis te Emmercompascuum (zie blad Roswinkel 2). Het boezemgebied, dat gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt, is groot 3535 H.A., het boezempeil bedraagt 12.31 M. + N.A.P.

IX. Achtste pand van het Stadskanaal. Dit pand, dat zich uitstrekt van sluis L tot sluis F, ligt, doordat sluis H bijna altijd open staat, gemeen met het eerste pand van het kanaal Rütenbrocker—Haren. Het boezemgebied is groot 155 H.A., het boezempeil bedraagt 11.21 M. + N.A.P.

X. Achtste pand van het Ruitenakanaal. Dit pand begint bij sluis E en komt gedeeltelijk op dit blad voor. Het boezemgebied, dat uit drie deelen bestaat, waarvan er twee geheel op dit blad voorkomen en een gedeeltelijk aan den zuidelijken rand, is groot 2840 H.A., waarvan 760 H.A. op Nederlandsch gebied zijn gelegen, het boezempeil bedraagt 8.71 M. + N.A.P.

XI. Zevende pand van het Ruitenakanaal. Het pand komt niet op dit blad voor, het boezemgebied gedeeltelijk aan den noordelijken rand. Dit is groot 390 H.A., het boezempeil bedraagt 7.43 M. + N.A.P.

XII. Zesde pand van het Ruitenakanaal. Het pand komt niet op het blad voor, het boezemgebied gedeeltelijk aan den noordelijken rand. Het is groot 805 H.A., het boezempeil bedraagt 6.42 M. + N.A.P.

XIII. Vijfde pand van het Ruitenakanaal. Het pand komt niet op het blad voor, het boezemgebied, groot 4550 H.A., gedeeltelijk aan den noordelijken rand, het boezempeil bedraagt 5.41 M. + N.A.P.

XIV. Tweede pand van het kanaal Rütenbrocker—Haren. Dit pand en het boezemgebied liggen op Duitsch gebied. Het pand strekt zich uit van sluis I tot sluis M. Het boezemgebied is groot 460 H.A., het boezempeil bedraagt 11.21 M. + N.A.P.

XV. Rechtstreeks op de Eems loozende, in Duitschland gelegen gronden.

VERWIJZING.

Geschiedkundig overzicht van de vereening in Drente door Mr. C. L. Kniphorst, Assen 1872.

De zeeveringen, waterschappen en polders in de provincie Groningen, door Mr. C. C. Geertsema, 1910.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland, met overzichtskaart en schetskaarten, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat. Zevende uitgave 1920.

Register I, Groningen. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat, 6e uitgave 1925.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, in de provincie Groningen 1898.

OVERSTROOMINGEN.

Vroeger werd in de grensstreek boosten het Ruitenakanaal van Boertange tot Terapel veel last onderdoen van water uit het Duitsch veengebied. Dit water werd gedeeltelijk op de Ruitena gebracht door de Rijfsluis genaamd het Ossenschot (sluis G), van waar het door een zijtak kwam op het in de 2de helft der 17de eeuw gegraven Moddermandiep of Selligersloot, die door een sluis in de Bakovenkade in verbinding is met de Rille (zie blad Boertange 2). Laatstgenoemde watergang is in open gemeenschap met de Eems.

Door de in de laatste jaren uitgevoerde vereening op Duitsch gebied is de waterafvoer aldaar veel verbeterd en heeft deze thans bijna geheel direct op de Eems plaats. Het water, dat nog door het Ossenschot in het Ruitenakanaal wordt gebracht, kan gemakkelijk door dat kanaal worden afgevoerd, zonder tot overstroming aanleiding te geven. Bovendien kan bij veel waterbezwaar het vierde pand van het Ruitenakanaal water afvoeren door het zijkanaal naar Boertange en vervolgens door bovengeenomenen sluis in de Bakovenkade naar de Rille. Door deze sluis was ingevolge het traktaat in 1824 gesloten tusschen Nederland en Hannover, niet meer water worden afgevoerd dan door het Ossenschot op het Ruitenakanaal wordt geloosd.

De Leidijk, die over een lengte van 6385 M. bij het Rijk in onderhoud is, begint ten zuiden van Terapel aan de Drentsche grens en loopt ongeveer noordwaarts tot 1500 M. benoorden de Oudestoot, verder noordwaarts is deze dijk bijna geheel vervallen.

De dijk moest vroeger dienen om het water, dat des winters uit de venen in Duitschland langs de grens werd aangevoerd, te beletten naar de Ruitena af te stroomen en tevens om de venen ten behoeve der landverdediging in onbegaanbare staat te houden.

Verordening tot regeling van den waterafvoer (1910, n°. 86; 1922, n°. 55). Politierglement op de rivieren, kanalen, havens en daarbij behorende werken in de provincie Groningen (1914, n°. 68; 1920, n°. 48; 1922, n°. 65). Reglement op de vereening en ontgrondingen in de provincie Groningen (1903, n°. 7; 1915, n°. 45).

Kiesreglement voor de waterschappen in de provincie Groningen (1906, n°. 51).

DRENTE.

Algemeen reglement voor de waterschappen in de provincie Drente (1921, n°. 48).

Reglement op de wegen en voetpaden in Drente (1915, n°. 39; 1917, n°. 32; 1919, n°. 25; 1921, n°. 21 en 1922, n°. 21).

Reglement op de waterleidingen in Drente (1911, n°. 13; 1912, n°. 35; 1917, n°. 31 en 1921, n°. 53).

Reglement op het verlenen van subsidie uit de provinciale fondsen ter bevordering van den aanleg van kunstwegen in de provincie Drente (1913, n°. 34 en 1914, n°. 41).

Drentsch tram- en spoorwegreglement 1904 (1904, n°. 16).

Reglement, op de vereening in de provincie Drente (1909, n°. 14 en 1918, n°. 5).

Reglement tot voorkoming en beperking van zandverstuivingen en zandduinen in de provincie Drente (1887, n°. 83 en 1913, n°. 21).

Reglement van politie voor de kanalen in het waterschap Emmercompascuum, goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten van Drente van 11 Augustus, 1920, n°. 50.

Reglement van politie voor de kanalen in eigendom en onder beheer en toezicht der gemeente Groningen en voor de daarmede verbonden wateren (1916, n°. 1 en 1922, n°. 7).

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzigingen zijn opgenomen.

GRONINGEN.

Algemeen reglement voor de waterschappen in de provincie Groningen (1921, n°. 81).

Reglement regelen de toezicht op kanalen, watergangen en waterstaatswerken in de provincie Groningen (1912, n°. 37; 1914, n°. 22 en 53 en 1916, n°. 49).

Reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen (1905, n°. 72; 1910, n°. 22 en 85; 1916, n°. 32 en 1919, n°. 70).

Reglement op den aanleg en de exploitatie van tramwegen (1882, n°. 7 en 1896, n°. 2).

heeft een peil van 11.21 M. + N. A. P., het derde en vierde pand respectievelijk van 10.03 M. en 8.11 M. + N. A. P. De bodemdijpte is voor het tweede, derde en vierde pand 1.88 M. onder kanaalpeil, de bodembreedte is voor deze panden 8.50 M.

Het kanaal heeft van de Nederlandsche grens tot de Eems een lengte van 13500 M.

Het gedeelte van het kanaal op Nederlandsch gebied voorkomende is in beheer en onderhoud bij de gemeente Groningen.

De Ruitena, de Ruitena en de Mussela. Deze waterlossingen, die vroeger een geheel vormden en met de Mussela tot de Westervolde-Aa te zamen vloeiden (zie blad Boertange 1), zijn door het graven der kanalen afgesneden en zijn nu in gemeenschap met verschillende panden der kanalen. De Ruitena is nog vrij afstromend van ongeveer 3 K.M. boven Vlachtheede, de Mussela van ongeveer 3 K.M. boven Onstvede.

Wijdte	Slag-
in	drempel-
den dag	diepte ten
M.	opzichte
	van N.A.F.
	M.

$$\begin{array}{r} + 11.10 \\ + 9.81 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} + 12.30 \\ + 11.10 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} + 13.50 \\ + 12.30 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} + 14.41 \\ + 13.27 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} + 14.61 \\ + 13.30 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} + 13.70 \\ + 12.46 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} + 12.60 \\ + 11.31 \\ \hline \end{array}$$
$$\begin{array}{r} + 11.16 \\ + 10.31 \\ \hline \end{array}$$

Het kanaal is in beheer en onderhoud bij de Drentsche Kanaalmaatschappij met uitzondering van een stuk van 750 M. bij Meppel, dat bij de gemeente Meppel in onderhoud is.

De grenzen van de, op dit blad voorkomende, waterschappen en veenschappen zijn op de kaart door een zwarte stippellijn aangegeven. Voor de waterschappen geldt het Algemeen Reglement voor de waterschappen in de provincie Drente; voor de veenschappen geldt dit Reglement ook met uitzondering van eenige artikelen. De bijzondere reglementen der Waterschappen en Veenschappen zijn hieronder opgegeven.

2.

Waterschap Enmercompascuum 1908, n°. 25.
Waterschap Burgercompascuum 1913, n°. 49, 1917, n°. 38.
Waterschap Burgeroosterveen 1893, n°. 4; 1905, n°. 22; 1906, n°. 39.
1907, n°. 19; 1911, n°. 28; 1913, n°. 31.
Waterschap Burgeroosterveen 1922, n°. 6.
Venenschap het Emmereyscheideveen 1904, n°. 3; 1905, n°. 32; 1906, n°. 38.
Venenschap het Zwartenbergerveen 1903, n°. 25; 1909, n°. 37; 1912, n°. 7.
Venenschap het Zwartenbergercompascuum 1915, n°. 52.
Vergunning tot vereening en goedkeuring van het plan van aanleg is
verleend bij Koninklijk besluit of bij besluit van Gedeputeerde Staten in de
Provincie Drenthe, De data, waarop dit plaats had, zijn:
Emmercompascuum K. B. 4 Oct. 1879, n°. 34 en 13 Sept. 1890, n°. 6.
Burgercompascuum S. B. 27 Oct. 1899, n°. 53.

Barger-oosterveen K. B. 1 Sept. 1890, n°. 25.
Bargervesterveen S. B. 12 Juli 1921, n°. 25.
Emmervercheideveen S. B. 19 Aug. 1898, n°. 20.
Zaartenbergerveen S. B. 25 Nov. 1904, n°. 73.
Zaartenbergercompascuum S. B. 30 April 1921, n°. 70.
Klaziaven S. B. 27 Maart 1896, n°. 40 en 3 Maart 1911 n°. 97.
Oosterveen of Kleine Blok K. B. 11 Aug. 1856, n°. 44.

Het hier genoemde Oosterveen en het aan den westelijken rand van het vlak voorkomende Oosterveen of Kleine Blok zijn geen waterschappen of veenschappen. Het Klaziaven is een naamloze vennootschap, het Oosterveen behoort aan de Drentsche Veer- en Middenkanaal Maatschappij.

De waterschappen en veenschappen onderhouden sluiten, kanalen, wijken, reegen en waterlossingen in hun gebied.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillen in kleuren aangegeven. De wijken in boezemlanden en de waterlossingen in hooge gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem waarop zij loozen; een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het boezemgebied.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

2. $\left(\frac{c}{r}\right)^2$ Stoomgemaal met opgave van het aantal waterpaardekrachten
 en den aard van het bemalingswerktuig; (c = centrifugaalpom).
 « Schutsluis.
 □ Verkenmerk van het N. A. P.
 ----- Peilschaal.
 12. 75 Terreinhoogte } in M. ten opzichte
 001.50 Hoogte van den weg } van N. A. P.
 17.52 Veendikte in decimeters.
 ----- Verharde wegen.
 Stoomtramwegen.
 72 HA Grootte van stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart
 met den planimeter.
 ----- Grenzen van Waterschappen en Veenschappen.
 ----- Rijksgrens.

I. Stads-Compascuunkanaal. *Dit kanaal komt voor en heeft een breedte van 12.31 M. + N.A.P. Het gebied van de sluis H, op dit blad voor, Het ligt gemeen met het gebied van de vierde pand van het Scholtenkanaal, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt. Het boezemgebied is groot 3535 H.A., het boezempeil bedraagt 12.31 M. + N.A.P.*

II. Het Oosterdiep. *Deze boezem strekt zich uit van sluis G tot sluis H. Het boezemgebied is groot 865 H.A., het boezempeil bedraagt 13.41 M. + N.A.P.*

III. Derde pand van het Scholtenkanaal. *Dit pand strekt zich uit van sluis B tot sluis A en heeft een peil van 13.60 M. + N.A.P. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt, is groot 615 H.A.*

IV. Tweede pand van het Hoofdkanaal in het Bargercompascuum. *Dit pand, dat zich uitstrekt van sluis F tot sluis G, heeft een peil van 14.61 M. + N.A.P., het boezemgebied is groot 805 H.A.*

V. Tweede pand van het Scholtenkanaal. *Dit pand strekt zich uit van sluis C tot sluis B en heeft een peil van 14.80 M. + N.A.P. Het boezemgebied is groot 1110 H.A.*

VI. Negende pand van de Hoogeveense Vaart. *Dit pand komt gedeeltelijk op het blad voor. Het ligt gemeen met het eerste pand van het Scholtenkanaal en het eerste pand van het Hoofdkanaal in het Bargercompascuum. Het boezemgebied is groot 3920 H.A., het boezempeil bedraagt 16.— M. + N.A.P.*

VII. Wijken in het Oosterveen of Kleine Blok. *Het gebied van deze wijken, die door een schutsluis afwateren op het vierde pand van het Oranjekanaal, komt gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voor. Het boezempeil bedraagt 18.06 M. + N.A.P., het boezemgebied is groot 2600 H.A.*

VIII. Vierde pand van het Oranjekanaal. *Dit pand begint bij sluis D en komt gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voor. Het peil bedraagt 16.76 M. + N.A.P. Het boezemgebied komt voor een klein deel op het blad voor.*

IX. Gebied van eenige wijken in het Barger-oosterveen. *Deze wijken lozen door de schutsluis E op het gebied van het negende pand van de Hoogeveense Vaart. Het boezemgebied groot 1010 H.A. komt gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voor, het boezempeil bedraagt 17.81 M. + N.A.P.*

X. Achste pand van het Ruitenakanaal. *Dit pand komt niet op het blad voor. Het boezemgebied ligt grotendeels op Duitsch gebied en komt gedeeltelijk op het blad voor. Voor het deel groot 760 H.A., dat op Nederlands gebied ligt, zie blad Roswinkel I. Het boezempeld bedraagt 8.71 M. + N.A.P.*

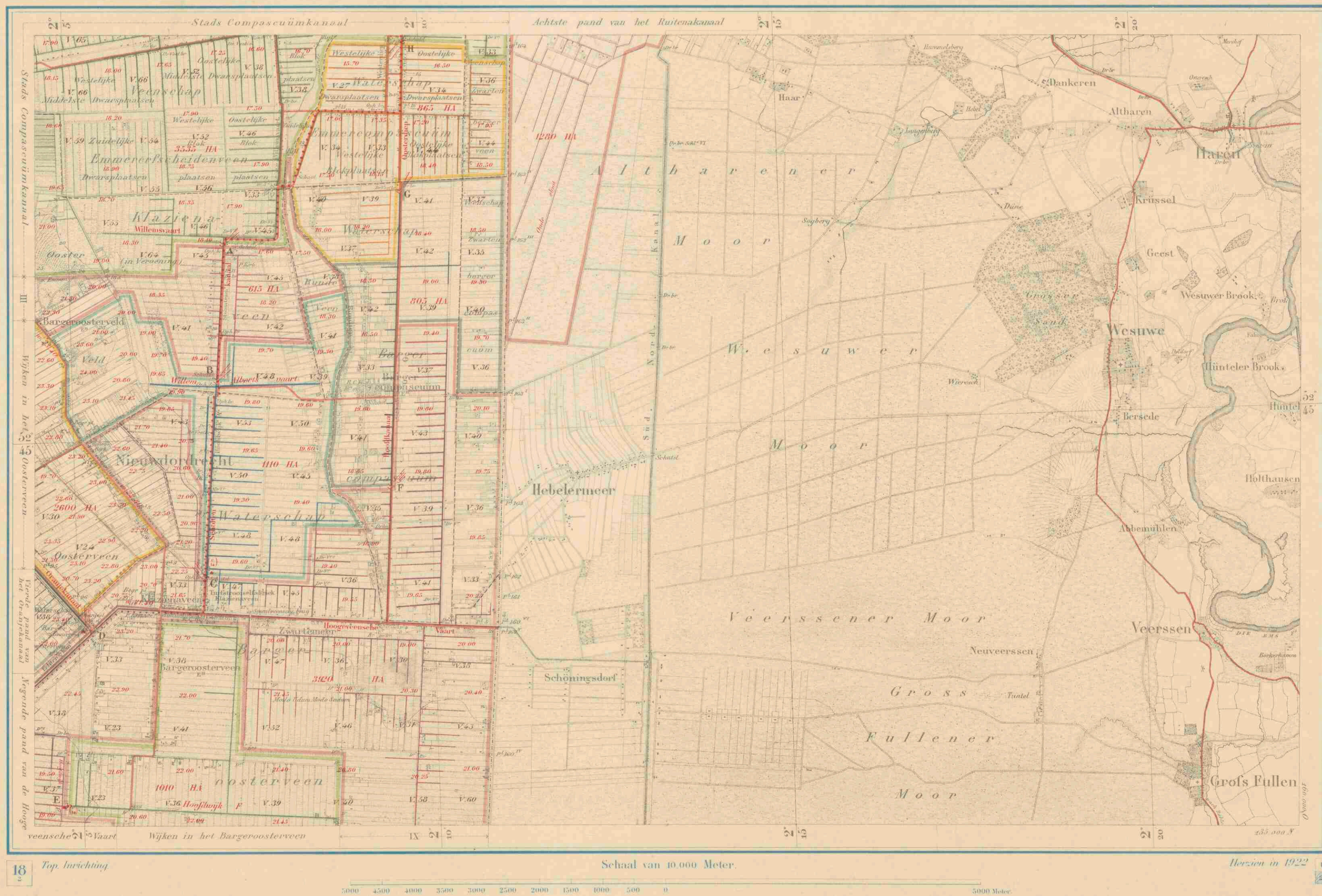
Geschiedkundig overzicht van de verveningen in Drente door Mr. C. L. Kniphorst, Assen 1872.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaarten en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat. Zevende uitgave 1920.

Wegwijzer voor de Binnenscheepvaart. Deel I Noordelijk Nederland, met 3 overzichtskaarten en zes schetskaartjes. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1922.

Register III, Drente. Hoogte van verkenmerken¹⁾ volgens N.A.P. gevonden onder bij de nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen dienst van den Rijkswaterstaat, en waterpassingen van andere organisaties. Vijfde uitgave 1926.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat in de provincie Drente 1898

Het kanaal is in beheer en onderhoud bij de Drentsche Veen- en Midden-Kanaalmaatschappij.

Met opgave van de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzigingen zijn opgenomen.

Algemeen reglement voor de waterschappen in de provincie Drente
(1921, n°. 48).

Reglement van politie voor het Oranjekanaal e.a. (1900, n°. 11; 1904, n°. 45 en 1922, n°. 7).

VII B. a. 795
(ed. 2, bl. 18-2)

SLUIZEN.

Wijde in den dag, den dag, M.

Slag-drempel, diepte van opzichte van N.A.P. in M.

A. Schutsluis in den Westfrieschen dijk te Schoorl dam tusschen het Noordhollandsch kanaal en den polder Geestmerambacht, drie schutkolken achter elkaar met vier paar deuren, schutlengte van de buitenste kolk 8.57 M., van de middelste 7.13 M., van de binnenste 7.04 M. 4.06

buitendeuren — 2.95
oerige deuren — 3.—

B. Schutsluis tusschen Raaksmatsoezem en den polder Geestmerambacht te Noord-Scharwoude, twee paar deuren, schutlengte 10.50 M. 3.63

buitendeuren — 2.57
binnendeuren — 2.95

C. Schutsluis tusschen Raaksmatsoezem en den polder Noord-Scharwoude, te Noord-Scharwoude, twee paar deuren, schutlengte 14.72 M. 3.02

buitendeuren — 2.—
binnendeuren — 2.02

D. Schutsluis tusschen Raaksmatsoezem en den polder Geestmerambacht te Broek op Langendijk, twee schutkolken achter elkaar met drie paar deuren, schutlengte van de buitenste kolk 13.60 M., van de binnenste kolk 27.— M. 3.26

buitendeuren — 2.58
middendeuren — 2.63
binnendeuren — 2.92

E. Schutsluis tusschen twee hoogere deelen van den polder de Heerhugowaard, te Heerhugowaard, twee paar deuren, schutlengte 9.95 M. De slagdrempels zijn een hoog. 2.27 — 4.30

F. Schutsluis tusschen twee hoogere deelen van den polder de Heerhugowaard, te Heerhugowaard, twee paar deuren, schutlengte 9.90 M. De slagdrempels zijn een hoog. 2.31 — 4.20

G. Schutsluis tusschen den polder Geestmerambacht en den polder Westbeerkooij, te St.-Pancras, twee paar deuren, schutlengte 9.80 M. De slagdrempels zijn een hoog. 2.53 — 2.50

H. Schutsluis tusschen den Polder Westbeerkooij en het lagere deel van dien polder, te St.-Pancras, twee paar deuren, schutlengte 8.63 M. 2.25

buitendeuren — 2.88
binnendeuren — 3.05

K. Schutsluis tusschen den polder Geestmerambacht en den Daalmeerpolder, te St.-Pancras, twee paar deuren, schutlengte 12.— M. De slagdrempels zijn een hoog. 2.49 — 2.44

L. Schutsluis tusschen den polder Geestmerambacht en polder de Daalmeer, te St.-Pancras, twee paar deuren, schutlengte 12.— M. De slagdrempels zijn een hoog. 2.64 — 2.46

M. Schutsluis aan de Zes Wielen tusschen Schermerboezem en Raaksmatsoezem, twee schutkolken achter elkaar, drie paar deuren, schutlengte van de buitenste kolk 14.40 M., van de binnenste kolk 12 M. De slagdrempels zijn een hoog. 3.17 — 2.—

Voor de schutsluis in den Westfrieschen dijk een keersluis, met een paar deuren 5.80 — 1.90

N. Keersluis in den Westfrieschen dijk vóór den oortoom tusschen Schermerboezem en den polder Geestmerambacht, één deur. 2.85 — 1.10

O. Schutsluis tusschen den polder Oudam en den polder Hensbroek, vier paar naar weerszijden keerende deuren, schutlengte 10.70 M. De slagdrempels zijn een hoog. 3.53 — 3.11

P. Schutsluis, tevens uitwateringsluis in den Westfrieschen dijk te Rustenburg tusschen Schermerboezem en Raaksmatsoezem, twee paar deuren, schutlengte 27.— M. 6.—

buitendeuren — 2.70
binnendeuren — 3.20

Ten westen van deze schutsluis, eeneens in den Westfrieschen dijk een keersluis voor de molenkolk der molens van Raaksmatsoezem te Rustenburg, één paar deuren 5.10 — 2.10

ZEEWERING.

De waterkering langs de Noordzee wordt gevormd door de duinen, die over een breedte van 70 M. aan de zeezijde met behulpplanting, strooieplanting en rietverschermen door het Rijk wordt onderhouden. Het binnenvaarts gedeelte der duinen wordt onderhouden door de eigenaren, overeenkomstig de verordening op het instandhouden der duinen en duingronden in de Provincie Noordholland.

Scherl 1849 werden de stranden langs de Hollandische en Zeuwsche kusten jaarlijks gereinigd, verzuurde op het strand op afstanden van 1 K.M. strandpalen zijn geplaatst, ten opzichte waarvan de duinoos en de hoop- en laagwaterlijnen worden opgenomen.

KANALEN.

Het Noordhollandsch kanaal, dat de verbinding vormt tusschen het Afgeestel 17 voor Amsterdam en de Rijkswaterloop, bestaat uit drie panden en de met het derde pand gemeen liggende Koopvaarders Binnendijk te Nieuwediep.

Het tweede pand, dat geheel op dit blad voorkomt, staat puurlijk in open gemeenschap met het derde pand, ligt gemeen met den gedeeltelijk op dit blad voorkomende Schermerboezem en strekt zich uit van de schutsluis te Parmerend tot aan de Zijper Schutsluis.

Het peil is 0.58 M. ±, de bodemdiepte 0.58 M. ± N.A.P., de bodemdiepte is 1) — M. en meer.

Het kanaal met de kustzijde is in beheer en onderhoud bij het Rijk.

REGLEMENTEN.

Met opzichte van de Provinciale bladen is vermeld het reglement en de teijfzigen daarin zijn opgenomen.

Algemeen reglement van bestuur voor de waterschappen in Noordholland (1904, n°. 8).

Verordening houdende regelen omtrent het toezicht van de Provinciale Staten en van Gedeputeerde Staten op de waterschappen in Noordholland en op de watersatstwerken in die provincie (1904, n°. 9; 1923, n°. 126 en 127).

Reglement op de wegen in Noordholland (1893, n°. 65; 1894, n°. 77; 1904, n°. 88; 1904, n°. 97; 1905, n°. 123).

Verordening op de inrichting en het gebruik van tramwegen op en langs de voor het publiek verkeer openstaande wegen en bruggen in de provincie Noordholland (1904, n°. 8).

Verordening houdende bepalingen in geval van watersnood (1905, n°. 15 en 19).

Verordening houdende bepalingen ter bescherming van de zee- en binnenvaart in Noordholland (1905, n°. 116; 1923, n°. 137 en 139).

WATERSCHAPPEN OF POLDERS, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN. Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen of polders zijn opgegeven jaartal en nummer der Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hune bijzondere reglementen van bestuur en de wijzigingen daarin.

Polders loozende op Schermerboezem.

Vereniging van polders en oningepolderde landen onder Schoorl en Piffen, omvat, voor zover dit blad betreft, de Groenhamerpolder, bestaande uit een waterstaatkundigen polder, die voor een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voorkomt, met een hoger en een lager deel, de Zuidoostpolder, bestaande uit een waterstaatkundigen polder met vijf hoogere deelen; hoge gronden onder Schoorl en eenige polders voorkomende op blad Mademlik 3.

Vereniging van polders en oningepolderde landen onder Bergen, omvat de Oudburgpolder met een hoogere deel, de Noorder Beek- en Mampelpolder, met een hoger deel, de Zuid-Beek- en Mampelpolder, die te zamen een waterstaatkundigen polder vormen, de Zuiverpolder met een hoogere en twee lagere deelen, de Damlandpolder met een hoogere en twee lagere deelen, de Damlandpolder met een hoogere deel, de Philistinsche polder met een klein lager deel, en hoge gronden onder Bergen.

De Bergherpolder bestaat uit een waterstaatkundigen polder met een hoogere en twee lagere deelen.

De Monniken-, Raven- en Robbingspolder bestaat uit een waterstaatkundigen polder met een hoger deel.

De Wimmenumpolder met twee hoogere deelen.

De Borenepolder met één hoogere deel.

De Egmonderpolder, omvat de Boemingspolder, bestaande uit twee waterstaatkundigen polders, waarvan een met vier hoogere deelen; de Visscherijpolder met vier hoogere deelen en de Groenhamerpolder met twee hoogere deelen.

De Eendrachtspolder met drie hoogere deelen. 1904, n°. 130, 1919, n°. 62.

Waterschap de Oningepolderde landen onder Egmond-Binnen bestaat uit hoge gronden, die gedeeltelijk op boezemwater en gedeeltelijk op de Sammerspolder en de Vennewaterspolder (zie Alkmaar 3) lozen.

Universiteitsbibliotheek Utrecht

ALKMAAR.

1.

De Sammerspolder met een hoger deel, dat gedeeltelijk op het blad voorkomt.

De Baafespolder met drie hoogere deelen en hoge gronden ten oosten van den polder.

De Vennewaterspolder. Een klein deel van het hoogere deel van deze polder komt aan den zuidelijken rand van het blad voor.

De Huuswaarder- en Oosterveezenpolder, bestaat uit een waterstaatkundigen polder met een hoger deel, dat niet op dit blad voorkomt.

De polder Oerdtie en Achtermeer met twee hoogere deelen.

De Oosterspolder met het Loos, bestaat uit twee waterstaatkundigen polders en hoge gronden. De polder het Loos komt geheel, de Oosterspolder en de hoge gronden komen gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voor.

De Boekelerpolder.

De Boekelerpolder vatert op op den Boekelerpolder, heeft twee hoogere deelen, waarvan er een gedeeltelijk op dit blad voorkomt.

Waterschap de Schermeer bestaat uit veertien polders, waarvan de meeste op dit blad voorkomen.

Polder A met een hoger deel.

Polder B.

Polder C met een hoger en een lager deel.

Polder D met een hoger deel.

Polder E met een hoger deel.

Polder F met een hoger deel.

Polder Boven G H komt gedeeltelijk op het blad voor. De polder heeft twee hoogere deelen, die beiden, en drie lagere deelen, waarvan er een op dit blad voorkomt.

Polder Beneden G H bestaat uit een waterstaatkundigen polder, die gedeeltelijk op het blad voorkomt, met een lager deel, dat niet op dit blad voorkomt.

Polder M komt gedeeltelijk op het blad voor. De polder heeft twee hoogere deelen.

Polder N (gedeeltelijk).

Polder O bestaat uit een waterstaatkundigen polder, die gedeeltelijk op het blad voorkomt. De polder heeft twee hoogere deelen, die gedeeltelijk op het blad voorkomt, dat niet op dit blad voorkomt.

Heenraadschap de Eilandspolder bestaat uit een waterstaatkundigen polder, die voor een klein deel aan den noordelijken hoek van het blad voorkomt. 1933, n°. 34 en 115, 1931, n°. 16.

Heenraadschap Mijzen bestaat uit een waterstaatkundigen polder, die voor een klein deel aan den oostelijken rand van het blad voorkomt.

Polder Ursen bestaat uit een waterstaatkundigen polder, die gedeeltelijk aan den oostelijken rand van het blad voorkomt.

Polders loozende op Raaksmatsoezem.

Polder Geestmerambacht bestaat uit een waterstaatkundigen polder met een hoger en een lager deel ten zuiden van Broek op Langendijk gelopen en enige vier kleine lage deelen.

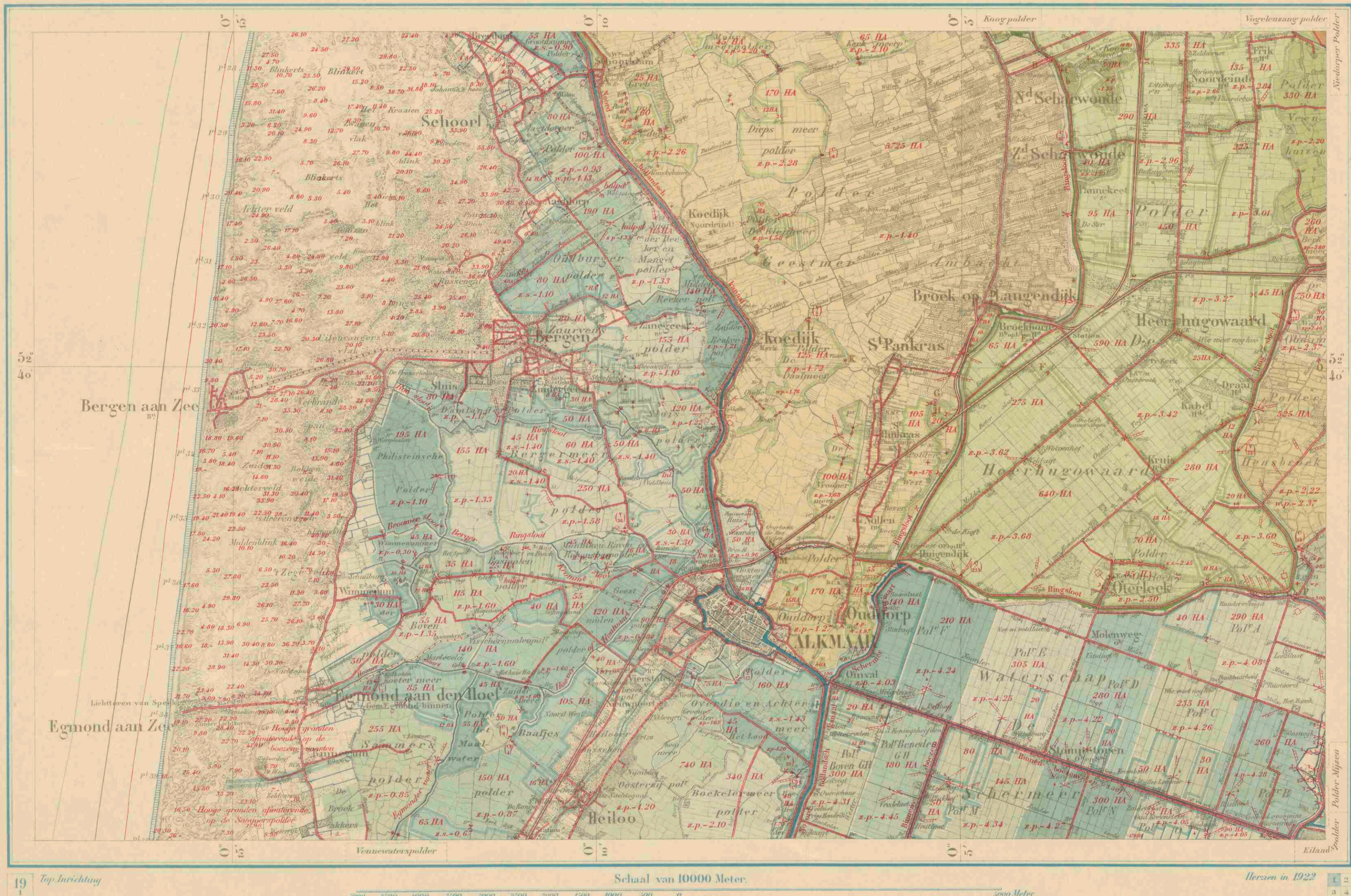
Polder Beekerkooij bestaat uit twee hoogere deelen van den Greepolder.

Greepolder onder Warmenhuizen bestaat uit een waterstaatkundigen polder met een hoger deel. De waterstaatkundige polder van Warmenhuizen polder Geestmerambacht.

Dieps- en Moerspolder. De Diepspolder bestaat uit een waterstaatkundigen polder met een hoger deel. De gedeeltelijk op dit blad voorkomende Moerspolder vormt een tweede hoger deel van den Diepspolder.

Dergmeer- en Kerkerpolder. De Kerkerpolder bestaat uit een klein hoger deel op dit blad voor. 1912, n°. 89, 1930, n°. 61.

Polder de Kleijmer bestaat uit een waterstaatkundigen polder met vijf hoogere deelen.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

Waterstaatkundigen polder wordt verstaan een polder, door waterkeringen omsloten, waarvan al het water onderling in open gemeenschap staat. Administratieve polders kunnen dus uit één of meer waterstaatkundige polders bestaan, of wel deze kunnen één of meer deelen van waterstaatkundige polders omvatten.

De waterstaatkundige polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder lozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bies van dezelfde kleur.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

De dieptelijken in zes quaden den toestand aan van het jaar 1909.

- VERKLARING DER TEKENEN.
- Stoom- of motorgemaal met opgave van het aantal waterpaardekrachten en de draard van het bemalingswerktuig (v = vijzel, c = centrifugaalpompe).
 - Electrisch motorgemaal, met opgave van enz. (als boven).
 - Vijzel watermolen. Bij de molens in het Waterschap de Schermeer, die het water afwateren op den buitenboezem afwateren is geen cijfer gezet, bij de welke het aan de uitvalende molens toemalen het cijfer 2, bij weder lager geplaatste het cijfer 3 enz.
 - Schepdrademolen.
 - Kleine watermolens voor uitmalen.
 - Kleine watermolens voor inmalen.
 - Teeken ter onderscheiding van seimolens.
 - Schutsluis.
 - Uitwateringsluis.
 - Vaste stuw.
 - Grondduiker onder een waterleiding.
 - met afsluiting.
 - Hoofdmerk van het N.A.P.
 - Verkenmerk " " "
 - Peilschaal.
 - Zomerpeil van polders,
 - Winterpeil " " "
 - Gewenschte zomerstand in een polder,
 - Terreinhoogte,
 - Verharde weg.
 - Spoorweg.
 - Stoomtramweg.
 - Grootte van polders in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
 - Lijn van gemiddeld laagwater.
 - " " 25 decimeter onder gemiddeld laagwater.
 - " " 50 " " "
 - " " 80 " " "

BOEZEMS.

De Mient of Niederperkegge boezem. De boezem wordt bij Luitjencind afgevoerd op het Kolknerdiep (zie blad Mademlik 4). De Niederperpolder, die voor een klein deel aan den noordoostelijken hoek van dit blad voorkomt, loost op den boezem.

Raaksmatsoezem. De oppervlakte van den boezem bedraagt ongeveer 70 H.A., de oppervlakte van de polders, die er op lozen ongeveer 16000 H.A. De boezem loost door een uitwateringsluis in den Westfrieschen dijk te Aartsrond (Geestmerambachtsluis) op een voorboezem, die door een sluis in den Groeter zedijk op de Zuidzee afvoert (zie blad Mademlik 4). De boezem kan door een, bij de uitwateringsluis gebouwd, stoomgemaal op den voorboezem worden afgevoerd. Het maalpeil van den voorboezem bedraagt 1 M. + N.A.P. Door de schutsluis aan de Zes Wielen te Alkmaar (sluis M) en de schutsluis te Rustenburg (sluis P) kan Raaksmatsoezem op Schermerboezem worden afgevoerd. Afmalning op Schermerboezem kan geschieden door 13 watermolens, waarvan er vijf aan de Zes Wielen, vier te Oudorp en vier te Rustenburg staan.

Des zomers kan door een valsech bij de Zes Wielen en een bij Oudorp weder een Schermerboezem op Raaksmatsoezem worden ingelaten.

De boezem staat in verband met den Niederperkeggeboezem door een schutsluis, die 's zomers meestal open staat.

Het zomerpeil van den boezem is 0.60 M. —, het maalpeil 0.14 M. — N.A.P. De boezemkaden zijn hoog van 0.10 M. — tot 0.35 M. + N.A.P.

Schermerboezem. De oppervlakte van den boezem bedraagt ongeveer 2000 H.A. De boezem ontvult het water van Raaksmatsoezem, wanneer deze boezem door hoge buitenvaerstanden niet vrij kan lozen. De oppervlakte der polders, die op den boezem lozen, bedraagt met inbegrip van de oppervlakte der polders, die op Raaksmatsoezem lozen, ongeveer 78000 H.A.

Het voornaamste boezemwater wordt gevormd door de 2de en 3de pand van het Noordhollandsch kanaal (van Parmerend tot Nieuwediep). Wel wordt het 2de en 3de pand door de Zijperschutsluis gescheiden, maar deze sluis wordt slechts in buitengewone gevallen gesloten.

De boezem vatert af op het Noordzeekanaal door twee sluisen te Naerwa en drie sluisen te Zuidam en op de Zuidzee door de Graensluis bij Monnikendam, de schutsluis te Edam, de Zuidersluis en de Noordersluis te Schardam, de Hornsluis te Lufjeschardam en twee sluisen in de haven van Nieuwediep.

Het zomerpeil van den boezem is 0.58 M. — N.A.P., het maalpeil is gelijk N.A.P. De boezemkaden zijn in den regel hoog van 0.10 M. tot 0.50 M. + N.A.P.

De verschillende polders van het waterschap Schermeer lozen hun water niet direct op den boezem maar eerst op een binnenboezem, die door 36 molens op den binnenboezem wordt afgevoerd.

De verschillende polders van het waterschap Schermer toezen hun water niet direct op den boezem maar eerst op een binnenboezem, die door 36 molens op den buitenboezem wordt afgemat.

BUITENWATERSTANDEN IN M. TEN OPZICHT VAN N.A.P.

Tienjarige tijdperk 1911—1923.

Plaats van waarcoring.	Gemiddeld hoogwater.		Gemiddeld laagwater.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—31 Oct. M. V.	1 Nov.—30 April. M. E.	1 Mei—31 Oct. M. E.	1 Nov.—30 April. M. E.		
Peten	0.46	0.51	—0.86	—0.89	2.40 13 Jan. 1916	—2.05 17 Jan. 1912
Umanien	0.74	0.77	—0.63	—0.64	3.34 11 Nov. 1913	—2.50 13 Jan. 1913
Oranjesluisen	0.75	0.78	—0.61	—0.24	2.54 14 Jan. 1916	—2.43 1 Jan. 1916
Hoorn	0.14	0.13	—0.21	—0.18	2.03 14 Jan. 1916	—1.20 18 Jan. 1912

VERWIJZING.

Jaarboekje voor de provincie Noordholland ten dienste der gemeente, dijks, waterschappen en andere besturen.

De zeewerkingen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Az., als uitgever bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schoter, Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland 1894.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtkaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat te Utrecht 1920.

Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P., gevonden bij de Nauwkeurigheds waterpassingen op de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat, deel 1, provincie Noordholland.

Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P., gevonden bij de verspreiding van het N. A. P. door den Rijkswaterstaat, Provincie Noordholland 1898

VII B.a. 795 (ed. 2, 26. 19-1)

VERWIJZING.

Jaarboekje voor de provincie Noordholland ten dienste der gemeente, dijks, waterschaps- en andere besturen.

De zeeveringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Az., 2e uitgave bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland 1894.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7e uitgave 1920.

Hoogte van kenkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurigheds waterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat, deel IX provincie Noordholland. Vierde uitgave 1916.

Hoogte van kenkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat in de provincie Noordholland 1898.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling is boven de kaart omschreven.

Onder waterstaatkundigen polder wordt verstaan een polder door waterkeringen omsloten, waarvan al het water onderling in open gemeenschap staat. De waterstaatkundige polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren.

Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint van dien polder, omgeven door een donkere bies van dezelfde kleur.

Boezemlanden zijn niet gekleurd.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Stoom- of motorgemaal, met opgave van het aantal waterpaardenkrachten en den aard van het bemalingswerktuig (v = vijzel, c = centrifugaalpomp).
- Electrisch motorgemaal, met opgave van enz. (als boven).
- Vijzelwatermolen.
- Kleine watermolen.
- Teeken ter onderscheiding van seingemalen.
- Schutsluis.
- Uitwateringssluiz.
- Grondduiker onder eene waterleiding.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal.
- Zomerpeil van polder.
- Winterpeil " " in M. ten opzichte van N.A.P.
- Gewenschte zomerstand in een polder
- Verharde weg.
- Spoorweg.
- Stoomtramweg.
- Grootte van polders in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Lijn van 25 decimeter onder gemiddeld laagwater.

BOEZEMS.

- Kleur van de rechtstreeks op zee uitwaterende polders.
- Schermerboezem. De oppervlakte van den boezem bedraagt ongeveer 2000 H.A. De boezem ontangt het water van Raaksmaatsboezem (voorkomende op de bladen Alkmaar 1 en 2 en Medemblik 3 en 4) wanneer deze boezem door hoogten buitenvaterstanden niet voldoende op de Zuiderzee kan lozen. De oppervlakte der polders, die op den boezem lozen bedraagt met inbegrip van de oppervlakte der polders, die op Raaksmaatsboezem lozen, ongeveer 78000 H.A.
- De voornaamste boezemwateren zijn het 2e pand van het Noordhollandsch kanaal en het daarmede gewoonlijk in open gemeenschap staande 3e pand van dat kanaal, de Wijde Wormer, Purmer- en Beemsteringevaart en de niet op het blad voorkomende Navenasche vaart, Markervaart, Alkmaardermeer, Zaan, Knollendamervaart en Schermerringevaart.
- De boezem watert af op het Noordzeekanaal door twee sluisen te Naarva en drie sluisen te Zaandam en op de Zuiderzee door de Graensluis bij Monnikendam, de schutsluis te Edam, de Zuiderluis en de Noordersluis te Schardam, de Hornsluis te Lutte Schardam en twee sluisen in de haven van Nieuwediep.
- Het zomerpeil van den boezem is 0.58 M. — N.A.P., het maalpeil is gelijk N.A.P. en het noodpeil is 0.08 M. + N.A.P. De boezemkaden zijn in den regel hoog van 0.10 M. tot 0.50 M. + N.A.P., voor de Beemster reiken ze tot 1.75 M. + N.A.P.

BUITENWATERSTANDEN IN M. TEN OPZICHTE VAN N.A.P.

Tienjarig tijdspek 1911—1920

Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoogwater.		Gemiddeld laagwater.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—1 Nov. 31 Oct. 30 April.	M.V.	1 Mei—1 Nov. 31 Oct. 30 April.	M.E.		
Oranjesluisen	0.79	0.78	—0.22	—0.24	2.84, 11 Jan. 1916	—2.43, 1 Jan. 1916
Horn	0.14	0.13	—0.21	—0.18	2.03, 14 Jan. 1916	—1.23, 18 Jan. 1913

VERWIJZING.

Jaarboekje voor de provincie Noordholland ten dienste der gemeente, dijks, waterschaps- en andere besturen.

De zeeveringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Az., 2e uitgave bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland 1894.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7e uitgave 1920.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurighedswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat deel IX, provincie Noordholland. Vierde uitgave 1916.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding, van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat in de provincie Noordholland 1898.

SLUIZEN.

- A. Noordersluis, uitwateringssluiz van Schermerboezem te Schardam, twee paar vloed- en één paar ebduren. De slagdrempels zijn een hoog 6.25 — 2.31
- B. Zuiderluis, uitwateringssluiz van Schermerboezem te Schardam, twee paar vloed- en één paar ebduren 6.25 — 2.36
buitensluisloofd — 2.19
binnensluisloofd — 2.19
- C. Voormalige uitwateringssluiz van den polder De Zeevang, twee openingen, ieder vijf 1.— M., elk met één deur en één schuif. (Deze sluis is in 1921 gedicht) 2.— — 0.70
- D. Schutsluis, tevens uitwateringssluiz van Schermerboezem in de haven van Edam, tusschen de Zuiderzee en Schermerboezem, twee paar vloed- en één paar ebduren 2.25 — 1.31
De slagdrempels zijn een hoog 9.10 — 3.80
- E. Uitwateringssluiz van den polder Katwoude-Hoogendijk te Katham, één paar vloeddeuren en één schuif 2.25 — 1.31
- F. Schutsluis tusschen de Beemsteringevaart en den polder De Zeevang te Oosthuizen, twee schutkolken achter elkaar met drie paar deuren, schutlengte van de buitenste kolk 8.66 M., van de binnenste kolk 14.07 M. 4.38
buitendeuren — 2.53
middendeuren — 2.55
binnendeuren — 2.56
- G. Pompsluis, schutsluis tusschen Schermerboezem en den polder De Zeevang te Edam, twee schutkolken achter elkaar met drie paar deuren, schutlengte van de buitenste kolk 12.07 M., van de binnenste kolk 12.14 M. De slagdrempels zijn een hoog 4.25 — 2.43
- H. Dienaarssluiz, schutsluis tusschen Schermerboezem en den Zuidpolder te Edam, twee paar deuren, schutlengte 10.30 M. 2.63
buitendeuren — 1.68
binnendeuren — 1.66
- K. Schutsluisen te Parmerend tusschen het eerste en het tweede pand van het Noordhollandsch kanaal, naast elkaar gelegen.
Groote schutsluis, twee paar deuren, schutlengte 65.25 M. De slagdrempels zijn een hoog 15.65 — 6.83
Kleine schutsluis, twee paar deuren, schutlengte 21.55 M. De slagdrempels zijn een hoog 5.58 — 3.65

ZEEWERING.

De waterkeering langs de Zuiderzee wordt gevormd door den Schardam en Keukendijk, strekkende van 80.— M. benoorden de Hornsluis te Lutte Schardam (voorkomende op blad Alkmaar 2) tot aan de scheidingpaal bij den afweg naar den Slingerdijk bij het gehucht Etersheim; de Zeevang-keukendijk en Zeevangsgeedijk van genoemde scheidingpaal tot de buitenharen van Edam; de schutsluis met de aansluitende dijksgeedecten van de buitenharen; de Zuidpoldergeedijk van de buitenharen van Edam tot aan Kathem en de Katwoudergeedijk van Katham tot aan den Nieuwendam bij Monnikendam.

De bovengenoemde dijken zijn in beheer en onderhoud bij het Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier, de sluisen A, B en D bij het Hoogheemraadschap van de Uitwaterende sluisen van Kennemerland en Westfriesland, sluis C bij den polder De Zeevang en sluis E bij den polder Katwoude.

KANALEN.

Het Noordhollandsch kanaal, dat de verbinding vormt tusschen het afgesloten IJ voor Amsterdam en de Rijksscheepvaart Het Nieuwediep, bestaat uit drie panden en de, met het derde pand gemeen liggende, Koopvaarders-Binnenhaven te Nieuwediep. Het eerste en tweede pand komen gedeeltelijk op het blad voor.

Het eerste pand van de Willemsluisen tegenover Amsterdam tot aan de schutsluis te Parmerend is lang 15710 M. Het kanaalpand is duidelijkheidshalve met een kleur (sepia) op de kaart aangegeven; het is echter geen boezemwater, maar ligt gemeen met den, op het blad Amsterdam 2 voorkomende polder Waterland, die gedeeltelijk op het Noordzeekanaal en gedeeltelijk op de Zuiderzee loost. Het peil van dit kanaalpand, dat dus overeenkomt met het peil van genoemden polder bedraagt 1.30 M. — N.A.P., de bodemdijpte is 6.80 M. — N.A.P., de bodembreedte is 10.— M. en meer, de breedte op kanaalpeil minstens 37.60 M.

Het tweede pand van de schutsluisen te Parmerend tot aan de Zijper-schutsluis is lang 51425 M. en staat gewoonlijk in open gemeenschap met het derde pand. Het maakt deel uit van Schermerboezem, het peil bedraagt 0.58 M. — N.A.P., de bodemdijpte is 6.28 M. — N.A.P., de bodembreedte is 10.— M. en meer, de breedte op kanaalpeil minstens 34.— M.

Het kanaal met de kunstwerken is in beheer en onderhoud bij het Rijk.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Algemeen reglement van bestuur voor de waterschappen in Noordholland (1904, n°. 8).

Verordening houdende regelen omtrent het toezicht van de Provinciale Staten en van Gedeputeerde Staten op de waterschappen in Noordholland en op de waterstaatswerken in die provincie (1904, n°. 9; 1920, n°. 126 en 128).

Reglement op de wegen in Noordholland (1893, n°. 65; 1894, n°. 77; 1904, n°. 88 en 97; 1905, n°. 173).

Verordening op de inlichting en het gebruik van trambranen of olangs de voor het publiek verkeer openstaande wegen en bruggen in de provincie Noordholland (1904, n°. 68; 1906, n°. 92).

Verordening houdende bepalingen in geval van watersnood (1916, n°. 18 en 90).

Verordening houdende bepalingen ter bescherming van de zee- en binnendijken in Noordholland (1916, n°. 116; 1920, n°. 127 en 129).

Verordening op het trekken van specie uit den bodem van wateren binnen eenen bepaalden afstand van dijken of polderkaden (1899, n°. 73).

Verordening op de scheepvaart in de vaart van het Schouw over Monnikendam naar Edam (1886, n°. 70).

WATERSCHAPPEN OF POLDERS, DIE GEHEEL OF GEDEELELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen of polders zijn opgegeven jaartal en nummer der Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne bijzondere reglementen van bestuur en de wijzigingen daarin.

Heemraadschap De Eilandspolder. De waterstaat. 1906, n°. 17; huidige polder kant voor een klein deel, een hooger deel van 1915, n°. 19; den polder geheel, aan den noordwestelijken hoek van het blad 1920, n°. 34 en 115; 1921, n°. 18.

Waterschap De Beemster bestaat uit een waterstaat. 1905, n°. 117; huidige polder met vier hoegere deelen, waarvan er een geheel 1918, n°. 82; en drie gedeeltelijk op dit blad voorkomen. 1921, n°. 18.

Polder Beetskoog bestaat uit een waterstaatkundigen polder 1904, n°. 35; met een klein lager deel. De waterstaatkundige polder en het 1920, n°. 31. lagere deel komen gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor.

Polder De Westerkoog bestaat uit de waterstaatkundige 1904, n°. 149; polders Groote Koog en Kleine Koog. De eerste heeft een 1920, n°. 22. hooger deel.

Polder De Zeevang bestaat uit een waterstaatkundigen 1905, n°. 18; polder. 1910, n°. 62.

Polder De Etersheimerbraak bestaat uit een water- 1905, n°. 10. staatkundigen polder, die op den polder De Zeevang wordt afgemalen, met een hooger en twee lagere deelen.

Polder de Hobrederkoog bestaat uit een hooger deel 1905, n°. 131. van den waterstaatkundigen polder De Zeevang.

Oeverveersche Polder bestaat uit een waterstaatkundigen 1902, n°. 122. polder met een klein lager deel.

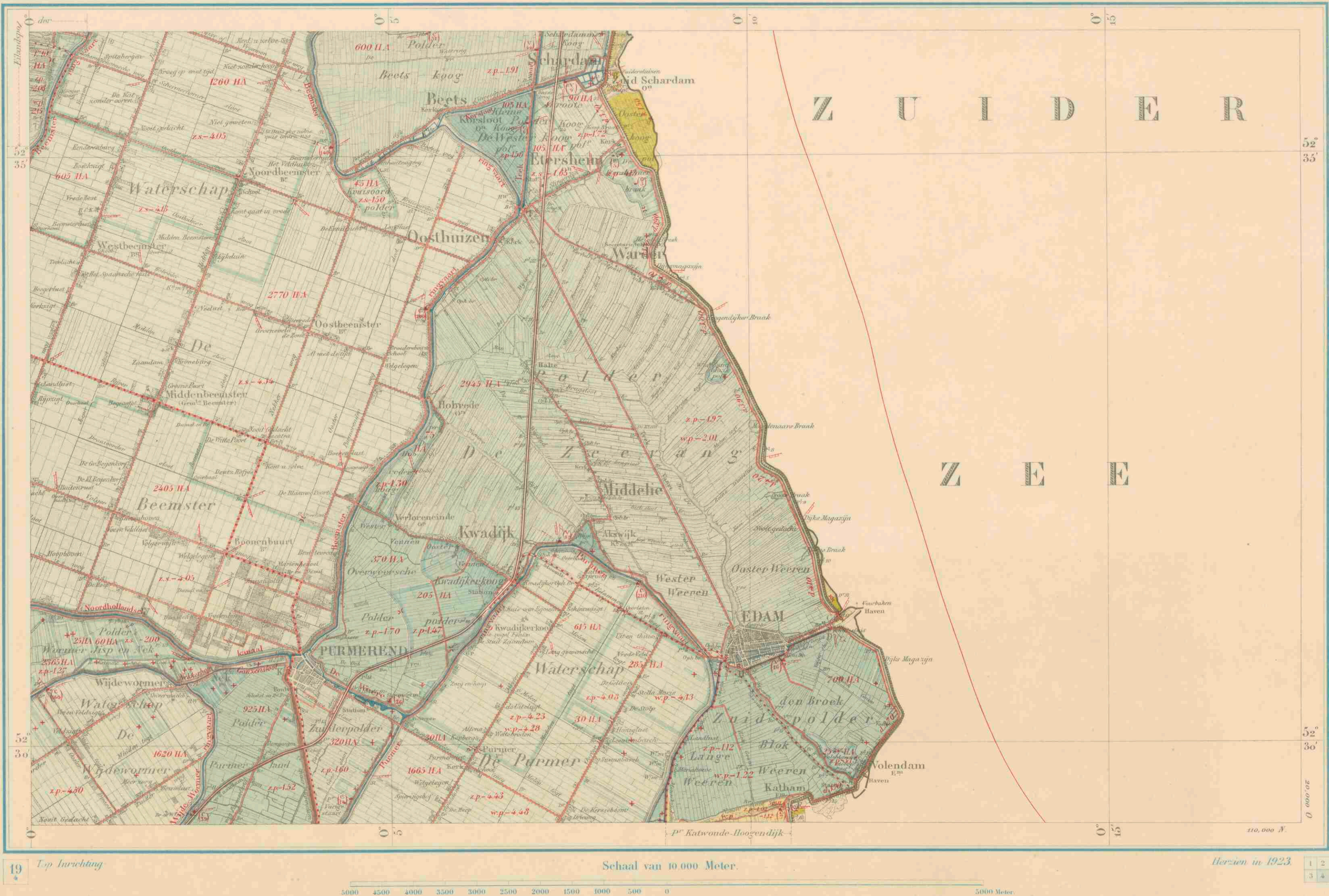
Kwadijkkerkoogpolder omvat een groot en een klein hooger 1905, n°. 142. deel van den Oeverveerschen Polder.

Zuidpolder onder Edam bestaat uit een waterstaat. 1905, n°. 20; kundigen polder met zes lagere deelen, waaronder de Velen- 1920, n°. 25. dammerpolder.

Polder Katwoude. De polder wordt gevormd door de polders 1904, n°. 149; Katwoude-Hoogendijk en Katwoude-Lagendijk. De polder 1920, n°. 36. Katwoude-Hoogendijk, die gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt, bestaat uit een waterstaatkundigen polder.

Waterschap De Parmer bestaat uit een waterstaat. 1904, n°. 53; kundigen polder, die gedeeltelijk op dit blad voorkomt, met 1921, n°. 15. vijf hoegere en vijf lagere deelen.

Hoogheemraadschap Waterland. T4 dit Hoogheem- 1905, n°. 35. raadschap, dat zich over een groot deel van blad Amsterdam 2 uit- 1914, n°. 35; strekt, behooren de op dit blad gedeeltelijk voorkomende water- 1918, n°. 137; staatkundige polders Zuidpolder met drie lagere deelen en 1920, n°. 37, 57. Polder Parmerland met vier lagere deelen. en 58.

Het Hoogheemraadschap beheert en onderhoudt de uitwaterende sluisen van Schermerboezem, zorgt voor het schoon- en diephouden van alle boezemwateren voor zoover de verplichting daartoe niet op anderen rust en voor de ontlasting van den boezem en houdt toezicht op de bemalingswerktuigen, die het water op den boezem brengen.

Het bestuur bestaat uit een Dijkgraaf, zes Hoogheemraden en twaalf Hoofdingelanden. Dijkgraaf en Hoogheemraden vormen het college van dagelijksch bestuur.

Het thans geldende reglement van het Hoogheemraadschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Noordholland van 10 Januari 1906, opgenomen in het Provinciale blad van 1906, n°. 20.

Hoogheemraadschap Waterland. Het gebied van het Hoogheemraadschap komt behalve op dit blad nog voor op de bladen Amsterdam 2 en 4. Het Hoogheemraadschap bestaat uit 10 bannen, elk met een eigen bestuur. Van deze bannen vier grenzen in den regel overeenkomen met de tegenwoordige of vroegere gemeentegrenzen komen alleen de bannen Parmerland en Parmerend gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voor.

Het Hoogheemraadschap is belast met het beheer en de zorg voor het onderhoud der sluisen in zijn gebied en met de zorg voor de bemaling. De banbesturen zijn belast met het beheer en de zorg voor het onderhoud van bruggen, veegen en vateringen en heeft toezicht op het diep- en schoonhouden der slooten. De banbesturen van Parmerland en Parmerend zijn tevens belast met de zorg voor de bemaling van den polder Parmerland en den Zuidpolder, welke bemaling niet door het Hoogheemraadschap geschiedt.

Het bestuur wordt uitgeoefend door een Dijkgraaf, en acht Hoogheemraden, te zamen uitmakende het college van dagelijksch bestuur en zestien Hoofdingelanden.

Het reglement is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Noordholland van 4 Januari 1905, het is later meermaals gewijzigd en met de wijzigingen opgenomen in het Provinciale blad van 1920, n°. 58.

DROOGMAKERIJEN.

De bedijking en droogmaking van de Beemster is voltooid in 1912. De bemaling geschiedt door middel van drie stoomgemalen rechtstreeks op Schermerboezem. Buiten zijn gebied heeft het waterschap te onderhouden, de op blad Alkmaar 2 voorkomende Ursemmericaart van den Beemsterdijk tot den Schermerdijk bij Ursum, de Beemsteruitwatering langs den Ouden dijk met de Hornsluis te Lutte-Schardam, de bruggen over deze uitwatering en de dijk langs den polder Beetskoog.

De Wijde Wormer. De droogmaking is voltooid in 1626. In 1825 is, na een doorbraak in den Waterlandsschen zeedijk, de droogmakerij ondergelopen en daarna weder drooggemaakt.

De Parmer is bedijkt en drooggemaakt krachtens octrooi van 10 Juni 1617. De verkaeling had plaats in 1622. Binnen den ringdijk van de Parmer ligt de Nessepolder.

De Volendammeer is bedijkt en drooggemaakt krachtens octrooi van 16 December 1631.

De Zandbraak onder Warder is bedijkt en drooggemaakt krachtens een Koninklijk besluit van 1865.

De Heintjesbraak onder Warder is bedijkt en drooggemaakt krachtens een Koninklijk besluit van 1881.

De Etersheimerbraak is bedijkt en drooggemaakt krachtens octrooi van 7 April 1631.

ENKHUIZEN.

1.

POLDERS OF WATERSCHAPPEN, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN. Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen of polders zijn opgegeven jaartal en nummer der Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne bijzondere reglementen van bestuur.

Ambacht Drechterland.

Polder Het Grootslag bestaat uit een waterstaatkundigen 1905, N°. 134, polder, die gedeeltelijk op dit blad voorkomt, met een hooger deel, dat niet op dit blad voorkomt. De polder heeft verschillende kleine lagere delen, waarvan er eenige op dit blad voorkomen.

Houterpolder bestaat uit een waterstaatkundigen polder, die 1905, N°. 135 gedeeltelijk op dit blad voorkomt, en 1 hoogere deelen, die niet op dit blad voorkomen.

Waterschap De Drieban bestaat uit een waterstaatkundigen 1919, N°. 24, dijken polder, die geheel en twee hoogere deelen, die gedeeltelijk op dit blad voorkomen.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

Onder waterstaatkundige polder wordt verstaan een polder door waterkeeringen omsloten, waarvan al het water onderling in open gemeenschap staat.

De waterstaatkundige polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint van dien polder, omgeven door een donkere bies van dezelfde kleur.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Stoom- of motorgemaal, met opgave van het aantal waterpaardekrachten en den aard van het bemalingswerktuig: (c = centrifugaalpomp),
- Vijzelwatermolen.
- Kleine watermolen.
- Schutsluis.
- Uitwateringssluis.
- Vaste stuw.
- Overtoom.
- Grondduiker onder eene waterleiding.
- Hoofdmerk van het N. A. P.
- Verkenmerk van het N. A. P.
- Peilschaal.
- Registreerende peilschaal.
- Zomerpeil van polders,
- Winterpeil van polders,
- Dijkshoogte,
- Kadehoogte,
- Verharde weg.
- Spoorweg.
- Stoomtramweg.
- Grootte van polders in H.A., volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Zeewaterkeerende dijk.
- Dijk- en oeververdediging, strandhoofden, dammen.
- Lijn van 25 decimeter onder M. E.
- Lijn van 50 decimeter onder M. E.

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op zee uitwaterende polders. (Veronderstelde kleur van zee).

BUITENWATERSTANDEN IN M. TEN OPZICHTE VAN N.A.P.

Tienjarig tijdvak 1911—1920.

Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoog water.		Gemiddeld laag water.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—31 Oct.	1 Nov.—30 April.	1 Mei—31 Oct.	1 Nov.—30 April.		
	M. V.	M. E.	M. V.	M. E.		
Enkhuizen	0.12	0.10	— 0.21	— 0.19	2.41 14 Jan. 1916	— 1.80, 18 Jan. 1912
Medemblik	0.29	0.25	— 0.23	— 0.20	2.35 14 Jan. 1916	— 1.50, 18 Jan. 1912
Hoorn	0.14	0.13	— 0.21	— 0.18	2.63 14 Jan. 1916	— 1.30, 18 Jan. 1912

VERWIJZING.

Jaarboekje voor de provincie Noordholland ten dienste der gemeente-, dijks-, waterschaps- en andere besturen.

De zeeweringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Az., 2de uitgave, bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland 1894.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen dienst van den Rijks-Waterstaat, provincie Noordholland, Vierde uitgave 1916.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijks-Waterstaat, in de provincie Noordholland 1898.

DROOGMAKERIJEN EN BEDIJINGEN.

De Lutjebroekerweel is in 1872 bedijkt en drooggemaakt voor rekening der bannen Grootebroek en Lutjebroek.

De Oude Gouwspolder bestaat uit twee deelen, waarvan het eene in 1871 en het andere in 1873 is bedijkt.

De Drechterlandsche zeedijk werd in de jaren 1918—1923 verbeterd en gedeeltelijk verhoogd; de waterkeerende muur te Enkhuizen werd in de jaren 1917—1922 verhoogd.

SLUIZEN.		
	Wydte in den dag. M.	Slag-drempel diepte ten opzichte van N.A.P. M.
A. Inlaatsluis voor den polder De Drieban, twee schuiven	0,79	— 0,50
B. Uitwateringssluis voor het stoomgemaal van den polder De Drieban, twee openingen, ieder met één schuif en één paar deuren, elke opening	1,62	— 1,73
C. Uitwateringssluis van den voorboezem van het stoomgemaal en de watermolens van den Houterpolder, twee openingen, ieder met één schuif en één paar vloedgeuren, elke opening	1,57	— 1,75
D. Uitwateringssluis voor het stoomgemaal van den polder Het Grootslag, twee openingen, ieder met één schuif en één deur, elke opening	2,08	— 1,56
E. Sluis voor de Broekerhaven, twee paar deuren.	5,40	— 2,00
Bij een stand van 0,50 M. + N.A.P. worden de binnen-deuren en bij een stand van 1,70 M. + N.A.P. de buitendeuren gesloten. Bij lagere standen staat de sluis open.		
F. Inlaatsluise voor het Snouck van Loosenpark, één schuif	0,35	— 0,96
G. Sasluis, schutsluis toegang gevende tot de binnenhaven te Enkhuizen, twee paar vloed- en twee paar ebduren, schuttlengte 34 M.	10,00	— 3,95

ZEEWERING.

De zeewering langs de Zuiderzee, voor zoover zij op dit blad voorkomt, bestaat uit een gedeelte van den Drechterlandschen zeedijk, die van den Kagerdijk (zie blad Medemblik 4) tot aan Enkhuizen, Noorderdijk en van Enkhuizen tot Hoorn, Zuiderdijk heet. De Drechterlandsche zeedijk maakt met de Vier Noorderkoggenseedijk het nog zeewering zijnde deel uit van den Westfrieschen omringdijk, waarbinnen de vier Ambachten van Westfriesland zijn besloten.

De Noorderdijk loopt tot en 1365 M. lange keermuur om de stad Enkhuizen. De hoogte van den muur bedraagt 4,20 M. tot 4,50 M. + N.A.P. Vervolgens wordt de waterkeering gevormd door de havenmuren van de Zuiderhaven en de Spoorveghaven, waarachter gedeeltelijk een dijk en gedeeltelijk hoge gronden (stationsemplacement) zijn gelegen. Tegen den zuidelijken kaasmuur van de spoorveghaven sluit de Zuiderdijk aan, die loopt tot den waterkeerenden muur van het Baadland te Hoorn.

De Drechterlandsche zeedijk en de keermuur te Enkhuizen zijn in beheer en onderhoud bij het Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier met uitzondering van de sluisen, die in onderhoud zijn bij de polders waarvoor zij dienen. De Sasluis (sluis G) is in beheer en onderhoud bij de gemeente Enkhuizen.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Algemeen reglement van bestuur voor de waterschappen in Noordholland (1904, n°. 8).

Verordening houdende regelen omtrent het toezicht van de Provinciale Staten en van de Gedeputeerde Staten op de waterschappen in Noordholland en op de waterstaatswerken in die provincie (1904, N°. 9; 1920, N°. 126 en 128).

Reglement op de wegen in Noordholland (1893, N°. 65; 1894, N°. 77; 1904, N°. 88 en 97; N°. 173).

Verordening houdende bepalingen in geval van watersnood (1916, N°. 18 en 90).

Verordening houdende bepalingen ter bescherming van de zee- en binnendijken in Noordholland (1916, N°. 116; 1920, N°. 127 en 129).

Verordening op het trekken van specie uit den bodem van wateren binnen een bepaalden afstand van dijken en polderkaden (1850, N°. 73).

WATERSCHAPPEN.

Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier. Het gebied van het Hoogheemraadschap omvat, met uitzondering van de duinen, nagenoeg het geheele vaste land van Noordholland voor zoover gelegen ten noorden van den Noorder-IJdijk en den St.-Aagtedijk.

Het Hoogheemraadschap heeft tot taak de verdediging van zijn gebied tegen de Noordzee en de Zuiderzee, voor zoover die verdediging niet aan anderen is opgedragen. Het is belast met de zorg voor het onderhoud van de zeewering en van enige binnenwaterkeeringen en bevoegd het onderhoud van bepaalde gedeelten van zijn zeeweringen of binnenwaterkeeringen, zoodmede dat van bepaalde daarin gelegen kunstwerken, na goedkeuring van Gedeputeerde Staten, aan andere instellingen over te dragen. Het Hoogheemraad-

schap behoudt dan het toezicht op het onderhoud dezer werken. Het is verder belast met den aantee en de instandhouding van waterkeeringen en daarmede verband houdende werken, die voor een behoorlijke vervulling der aan het Hoogheemraadschap opgedragen taak noodzakelijk blijken te zijn.

Het bestuur bestaat uit een Dijkgraaf, zes Hoogheemraden en twaalf Hoofdtingelanden. Dijkgraaf en Hoogheemraden vormen het College van dagelijksch bestuur.

Het reglement van het Hoogheemraadschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Noordholland van 4 Februari 1920 en opgenomen in het Provinciale blad van 1920, N°. 6.

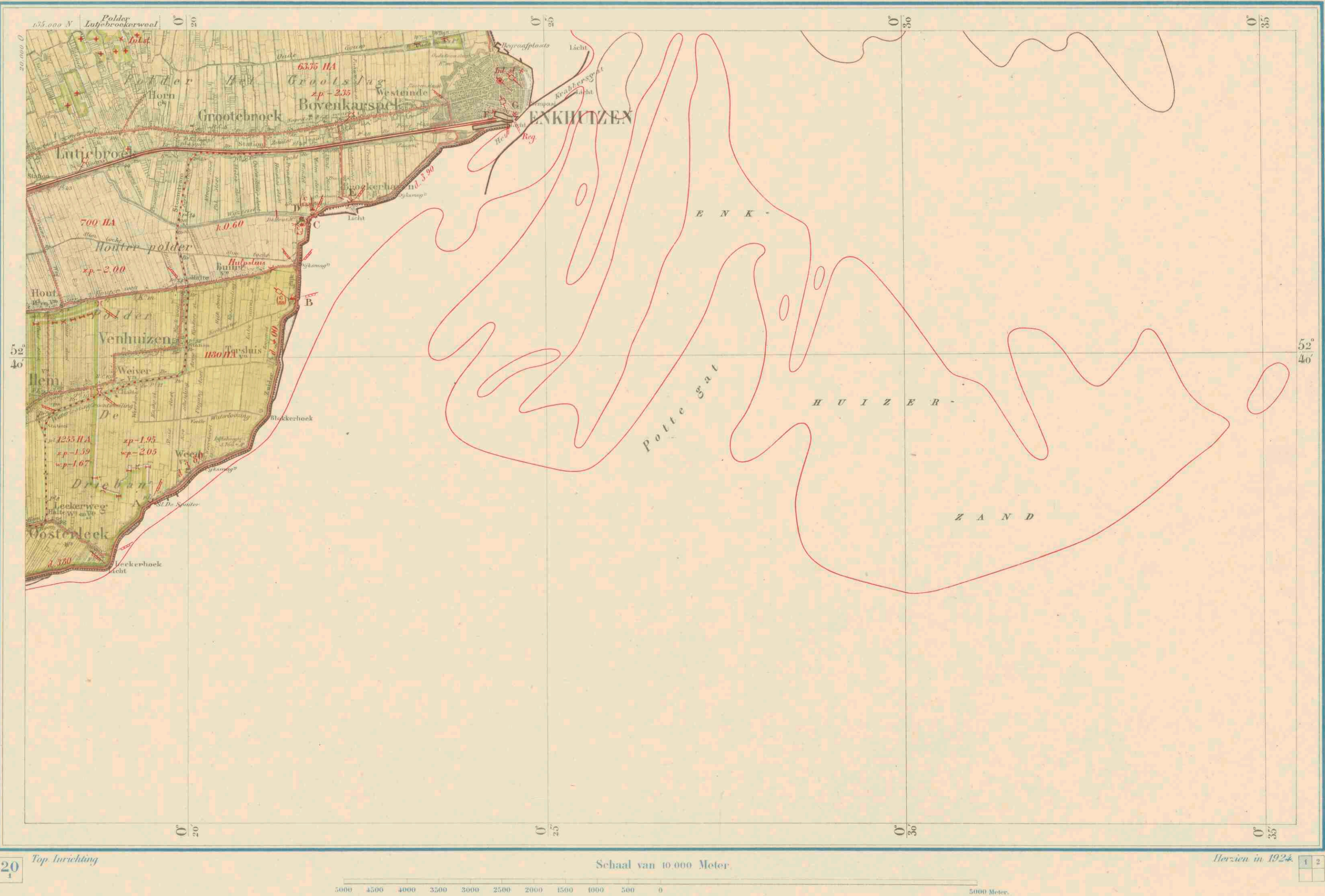
Westfriesland.

Het gedeelte van Noordholland, omsloten door den Westfrieschen omringdijk, waarvan de zeewering op dit blad voorkomende, een gedeelte uitmaakt, is bekend onder den naam van Westfriesland en omvat vier hooftheater-

schappen „Ambachten” genaamd, namelijk Drechterland, De Vier Noorderkoggen, Geesmerambacht en De Schager- en Niederperkoggen, elk met een eigen bestuur.

Elk van de vier Ambachten is weder onderverdeeld in bannen of polderdistricten, vier grenzen in den regel overeenkomen met de tegenwoordige of vroegere grenzen der gemeenten. Elk polderdistrict heeft een eigen bestuur, dat zorgt voor de heffing van de lasten, die door de landen van het district aan de verschillende Hoogheemraadschappen, dijksbesturen en polders, waaronder zij behooren, moeten worden opgebracht, voor het zuiveren en diephouden der slooten en voor het onderhouden van eenige plaatselijke werken als wegen en bruggen.

Naast deze verdeling in bannen zijn de landen in de ambachten naar den waterstaatkundigen toestand nog verdeeld in polders, die boven de kaart onder „administratieve indeeling” zijn opgegeven. Iedere polder heeft een eigen bestuur, dat zorgt voor de waterloozingsmiddelen.

VII B.a. 795 (ed. 2, bl. 20-1)

STUWEN.

Naam waterbiding of beek, waarin stuwen geplaatst zijn	STUWEN.	Aantal openingen	Elke opening afsluitbaar met.	Kruin- breedte meters	Dag- wijde elke opening meters	Hoogte in meters t. o. v. N.A.P.	
						Sing- schuif in drenpel	Boven- kant schuif in gesloten stand
<i>Loosdrep</i>	W. Schotbalkstuw .	1	<i>schotbalken</i>		4,51		
"	X. Vaste stuw . . .			8,55			
"	II. " " " . . .			8,00			
<i>Schoonebeckerdrep</i>	Z. Beweegbare stuw	2	<i>schuif</i>	4,00	9,10 +	19,54 +	
"	A. " " " . . .			4,00	9,77 +	11,19 +	
"	B. " " " . . .			3,40	10,60 +	12,10 +	
"	C. " " " . . .			2,93	11,54 +	12,39 +	
"	D. " " " . . .			2,93	12,42 +	14,00 +	
<i>Nieuw-Schoone- bekerwaterdoot</i>	E. Schotbalkstuw .	1	<i>schotbalken</i>		1,98		
<i>Kleine Vecht</i>	F. " " " . . .	1	"		± 5,40		
<i>Lee</i>	G. Beweegbare stuw	2	<i>schuif</i>	1,425			
	H. Schotbalkstuw .	1	<i>schotbalken</i>	2,93	6,92 +		
<i>Blanke Stoot</i>	I. Vaste stuw . . .	1		± 1,50			

Voor de stuwen in de Vecht, zie M. en N. onder het hoofd „Sluizen”.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven.
Onder waterstaatkundigen polder wordt verstaan een gebied, door waterkeeringen omsloten, waarvan alle waterdopen onderling in open verbinding staan. De waterstaatkundige polders hebben, in verschillende dinten, de kleur van den boezem of het stroomende water, waarop zij afwateren.
Hooge gronden en boezemland zijn niet gekleurd. De voornaamste waterleidingen zijn aangegeven met de kleur van den boezem of het stroomende water, waarop zij afwateren. Een hies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterleidingen.
Van hooge gronden en boezemland, die afwateren op meer dan één boezem of stroomend water, is de kleur van de hies desovereenkomstig gestreept.
Bij belangrijke waterleidingen is de benaming in rood geplaatst.
De namen van waterschappen en van de ongeregulementeerde polders, voor zoover deze laatste vermeld zijn in het bijchrift, zijn in bruin op de kaart aangegeven.
Waar in het bijchrift is verwezen naar „het boekje”, wordt bedoeld het boekje „Beschrijving van de provincie (Friesch), behorende bij de waterstaatskaart”.
In het bovengenoemde boekje zijn gegevens opgenomen omtrent bedijkingen, grenstraetaten, kanten, overstroomingen, reglementen, stroomende wateren, waterkeeringen, waterschappen en waterstaaten.

ONGEREGLEMENTEERDE POLDERS.

De polder Salomons (a), ten westen van het waterschap Amsterdamscheveld-Zuid, groot 5 ha, is ongeregulementeerd.

De waterstaatskaarten zijn, à f 1,75 per stuk, verkrijgbaar bij de Rijkstingeverij en door bemiddeling van alle postkantoren.

BOEZEMS EN STROMENDE WATEREN.

I. Achtste pand van de Hoozeveense Vaart.

Het boezemgebied komt voor een klein gedeelte aan den noordwestelijken rand van het blad voor.
Zie voorts de bladen Beilen-Oost en Coevorden-Oost.

II. Negende pand van de Hoozeveense Vaart.

Het boezemgebied komt gedeeltelijk, op twee plaatsen, aan den noordelijken rand van het blad voor.
Het peil van het pand bedraagt 16,00 m + N.A.P.
Zie voorts de bladen Beilen-Oost, Roswinkel en Coevorden-Oost.

III. Gebied van eenige wijken in het Barger-Oosterveen.

Het boezemgebied, groot 885 ha, komt gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor.
Het peil der wijken bedraagt 17,50 m + N.A.P.
Zie voorts het blad Roswinkel.

IV. Tweede pand van het Dommerskanaal of Hoofdkanaal.

Met dit pand liggen gemeen vereenhende wijken in het Amsterdamse Veld.
Het gebied, dat zijn water op deze wijken en dus op dit pand afvoert, komt voor het grootste deel op het blad voor.
De grootte van het gebied bedraagt 1340 ha.
In droge tijden moet het waterverlies, door schuilen, kweel, verdamping, enz. ontstaan, door oppompen worden aangevuld. Deze aanvulling geschiedt met water uit het eerste pand.

Overtollig water kan worden geloosd naar het eerste pand van het kanaal.
Het kanaalpeil van het tweede pand bedraagt 14,06 m + N.A.P.
Zie voorts het blad Coevorden-Oost.

V. Derde pand van het Stieltjeskanaal.

Met dit pand ligt o.a. gemeen het kanaal A in het Oud-Schoonebeekerveen.
Het gebied, dat zijn water afvoert op het laatstgenoemde kanaal, komt voor een klein gedeelte aan den westelijken rand van het blad voor.
De grootte van het gebied bedraagt 245 ha.
Zie voorts de bladen Beilen-Oost en West en Coevorden-Oost en West.

VI. Bovenpand van het Afwateringskanaal van Coevorden naar de Vecht, eerste pand van het Coevorden-Vechtkanaal, grachten te Coevorden en de hiermede in open verbinding staande wateren.

Dit boezemgebied is onderverdeeld in verschillende delen, waarvan de gezamenlijke grootte ongeveer 29 730 ha bedraagt.
Het gebied van het Schoonebeekerdiep en het eerste pand van het kanaal Coevorden—Alte Plearde (noord-oostzijde) vormt hier een onderdeel van en komt gedeeltelijk op het blad voor.

De grootte van het laatstgenoemde gebied bedraagt 12 710 ha, waarvan 8200 ha in Duitsland zijn gelegen.
Bij te hoge waterstanden dan normaal op den bovenloop van het Schoonebeekerdiep, wordt een gedeelte van het water van het gebied, groot 1635 ha en gelegen ten oosten van den grondduiker onder het Sud-Nordkanaal, afgevoerd naar dit kanaal.

Het kanaalpeil van het bovenpand van het Afwateringskanaal van Coevorden naar de Vecht en van het eerste pand van het Coevorden—Vechtkanaal bedraagt 9,10 m + N.A.P.
Zie voorts het blad Coevorden-Oost.

VII. Vecht tusschen de stuwen te Nordhorn en de stuwen te De Haandrik.

Tot dit gebied behooren:
VIIa. het gebied, dat direct afwaterd op de Vecht, groot 13 870 ha, waarvan 13 320 ha zijn gelegen in Duitsland. Een deel hiervan komt op het blad voor;

VIIb. het gebied, dat afwaterd op de Dinkel beneden de stuwen met watermolens te Neuenhaus, groot 4050 ha. Dit gebied is geheel in Duitsland gelegen en komt gedeeltelijk aan den zuidwestelijken rand van het blad voor.
Zie voorts het blad Coevorden-Oost.

VIII. Dinkel tusschen den watermolen te Lage en dien te Neuenhaus.

Het gebied bestaat uit vier afzonderlijke delen waarvan één deel gedeeltelijk op het blad voorkomt.
Het stuwpeil van den watermolen te Neuenhaus bedraagt 16,50 m + N.A.P., dat van den watermolen te Lage 15,20 m + N.A.P.
Zie voorts de bladen Almelo-Oost en Denekamp-Noord.

Voor nadere bijzonderheden, zie de beschrijvingen in de boekjes.

SLUIZEN.

	Wijde in m.	Slag-drempel diepte t.o.v. N.A.P. in m.
A. Schutsluis tusschen Hoofdwijk F en Hoofdwijk G in het waterschap Barger-Oosterveen; twee paar deuren, schuiflengte 30 m	6,00	14,61 +
bovenduren		13,11 +
bedelduren		

STUWEN.

Naam waterleiding waarin stuwen geplaatst zijn	Stuven	Aantal openingen	Elke opening afsluitbaar met:	Hoogte in meters t.o.v. N.A.P.	
				Slag-drempel	Bovenkant schuif in gesloten stand
Nieuw-Schoonebeekwesterloot	B. Schotbalk-stuw	1	schotbalk-schuif	1,98	
Schoonebeek diep	C. Beveegbare stuw	2	"	2,93	12,42 +
Schoonebeek diep	D. Beveegbare stuw	1	"	4,50	13,25 +
Schoonebeek diep	E. Beveegbare stuw	1	"	3,50	14,16 +
Dinkel	F. Beveegbare stuw	2	"	2,35*	
Dinkel	G. Beveegbare stuw	2	"	2,35*	
Dinkel	G. Beveegbare stuw	2	"	5,35	14,49 +

* 2 openingen tezamen incl. pilaster.

TOELICHTING.

Er komen uitsluitend hoge gronden op dit blad voor.
De voornaamste waterleidingen zijn aangegeven met de kleur van den boezem of het stroomende water, waarop zij afwateren. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterleidingen.

Bij belangrijke waterleidingen is de benaming in rood aangegeven.
De namen van waterschappen zijn in bruin op de kaart aangegeven.
Waar in het bijchrift is verwezen naar de „boekjes" worden onderscheidenlijk bedoeld het eeling te verschijnen boekje „Beschrijving van de provincie Drenthe" en het boekje „Beschrijving van de provincie Overijssel", beide behorende bij de waterstaatskaart.

In deze boekjes zijn gegevens opgenomen omtrent bedijkingen, grensstraten, kanalen, overstromingen, reglementen, stroomende wateren, verveningen, waterkeringen, waterschappen en waterstanden.

VERKLARING DER TEEKENS.

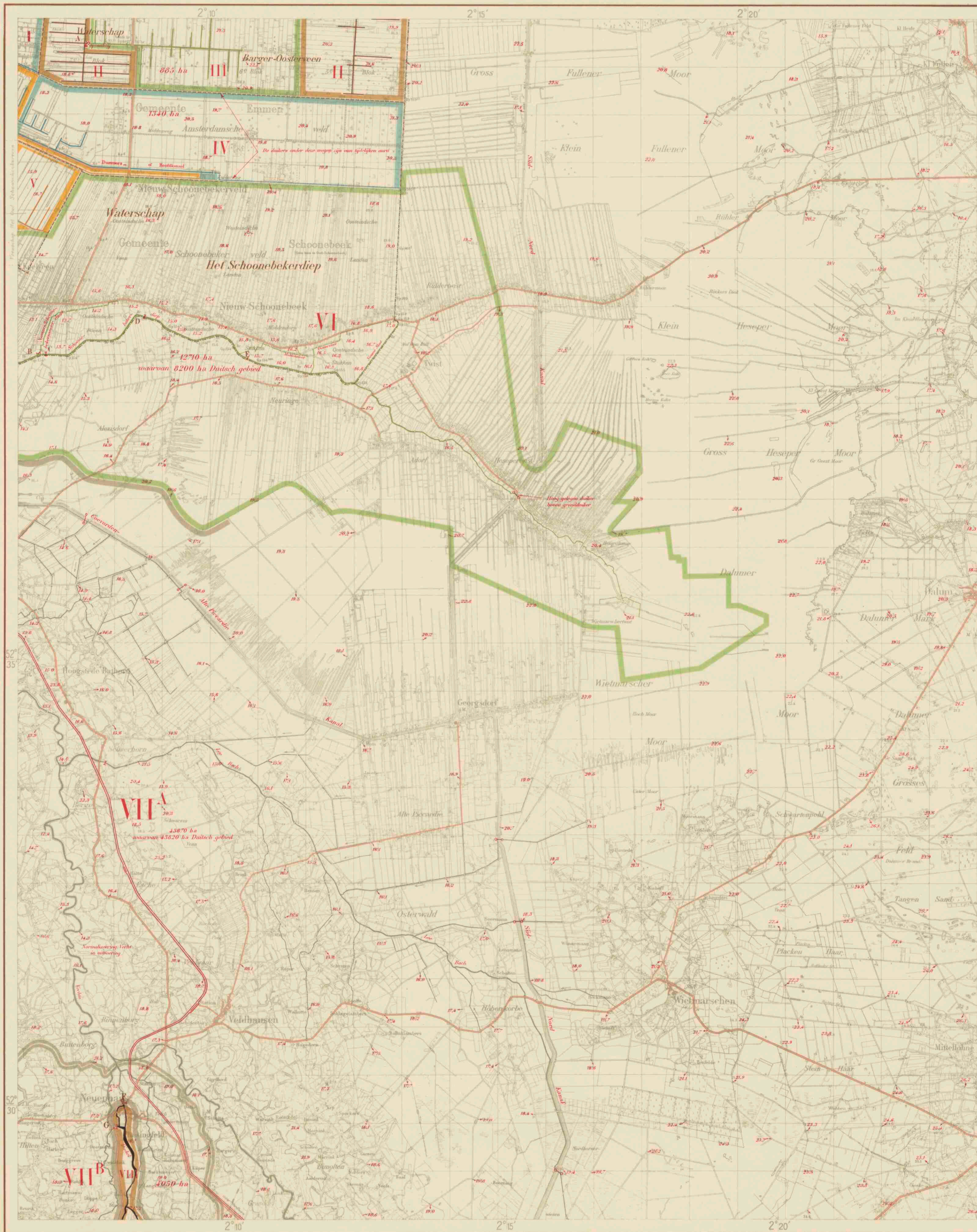
- ☆ Molen door water gedreven.
- « Schutsluis.
- Grondduiker onder een waterleiding.
- Stuw.
- Hoogtecijfer.
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- 245 ha Grootte van boezem- en stroomgebieden volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Rijksgrens.
- Administratieve grenzen van waterschappen. Deze zijn in het algemeen alleen aangegeven, waar ze afwijken van den waterstaat en niet samen-vallen met de rijksgrens.

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

VII B.a. 795
(ed. 2, bl. 23)

De waterstaatskaarten zijn à f 1,75 per stuk, verkrijgbaar bij de Rijkswaterstaats- en door bemiddeling van alle postkantoren.

NADRIK VERBODEN.

Bewerking: Ag. Dienst Rijkswaterstaat.
Reproductie: Top. Dienst.

Schaal 1: 50000.

BEILLEN 11
TENS (W) DEN 4 (O) MEL 18
COEVORDEN 12
TENS (W) (O) WIERDEN 23
ALMELO 28
(W) (O)

Herzien in 1941.

AMSTERDAM.

2.

Utrecht
Universiteits-
bibliotheek

WATERSCHAPPEN EN POLDERS, DIE GEHEEL OF GEEDELTJEK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve incheeling.

Achter de namen der waterschappen of polders zijn opgegeven jaarlijc nummer der Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne bijzondere reglementen en de wijzigingen daarin.

Hoogheemraadschap Waterland (1920, n° 58). Dit Hoogheemraadschap omvat de gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomende en op Schermerboezem lozende polders Purmerland en de Vrije Staat en den polder Waterland, die door het elektrisch gemaal de Kadolsen op het Noordhollandsch kanaal en door een tweede elektrisch gemaal bij de Peilschuit op de Zuiderzee wordt afgesloten. Tot den polder Waterland behooren verschillende lagere deelen, waaronder den polder Buiksloot en den Blijkenpolder, welke laatste een hooger deel heeft.

Binnen de grens van het Hoogheemraadschap Waterland liggen de navolgende polders, die een eigen bestuur hebben.

Monnikenmeerpolder bestaat uit een waterstaatkundigen polder 1906, n° 104, polder.

Noordmeerpolder bestaat uit een waterstaatkundigen polder Ongereguleme- met vier hoogere deelen. teerd.

Broekmeerpolder bestaat uit een waterstaatkundigen polder 1904, n° 115, met twee hoogere en vier lagere deelen.

Burkmeerpolder, één waterstaatkundige polder. Ongereguleme teerd.

Belmermeerpolder bestaat uit een waterstaatkundigen polder 1904, n° 106, met een lager deel.

Durgedammer Die, één waterstaatkundige polder. 1915, n° 15.

Buikslotermeerpolder, één waterstaatkundige polder. 1904, n° 117.

Polder Wilkebrek, één waterstaatkundige polder. Ongereguleme teerd.

Verder komt in het gebied van het Hoogheemraadschap Waterland nog voor de eendracht Zuiderdorp ten zuiden van Broek, groot 393 H.A., waarvan vergunning tot vereenen is verleend bij besluit van Gedeputeerde Staten van 19 April 1921.

Waterschap De Wijde Wormer bestaat uit een ge- 1905, n° 17; deeltelijk aan den noordelijken hoek van dit blad voorkomende, 1923, n° 18; komende waterstaatkundigen polder met eenige lagere deelen. De lagere deelen komen niet op dit blad voor.

Waterschap De Purmer bestaat uit een waterstaatkun- 1904, n° 93; digen polder, die gedeeltelijk op dit blad voorkomt met hoogere 1921, n° 15; deelen, waarvan er vijf en lagere waarvan er drie op dit blad voorkomen. Een der op dit blad voorkomende hoogere deelen is de polder De Nes. Deze wordt vereend.

Polder Katwoude. De polder omvat den waterstaatkun- 1904, n° 143; digen polder Katwoude Hoogdijk, die op de Zuiderzee loost 1916, n° 136; en gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor- 1920, n° 39; komt. De polder De Nes. Deze wordt vereend.

lozende op Schermerboezem, die geheel aan den noordelijken rand van het blad voorkomt. Laatstgenoemde polder heeft een lager deel, teneerijf er ook toe behooren vier kleine polders, die direct op den boezem worden afgesloten.

Polder Oostzaan bestaat uit een waterstaatkundigen polder 1907, n° 103; met vele lagere deelen. De waterstaatkundige polder en een 1920, n° 38; der lagere deelen komen gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voor.

Noorder Lij-polder bestaat uit twee waterstaatkundige polders 1906, n° 112; waarvan er één geheel, de tweede gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomt. De laatste heeft een hooger deel, dat eenens gedeeltelijk op dit blad voorkomt.

Het Hemmelaand ten oosten van Monnikendam, De Nes behoort Utdam, de polder Utdam, gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voorkomende, twee kleine polders in den voormaligen polder Buiksloterham, die op het Noordhollandsch kanaal worden afgesloten en het eiland Marken zijn ongereguleme teerd.

SLUIZEN	Wijde in den dag M.	Slag- diepte in de opzichte van N.A.P. M.
A. Twiskersluis, sluitluis tusschen den polder Oostzaan en den Purmerlanderpolder, twee paar deuren, schutlengte 13.00 M. De slagdrempels zijn even hoog	3.92	— 2.27
B. Schutluis in den Oudekandijk bij Ipendam tusschen de Purmeringvaart en den polder Waterland, twee paar deuren, schutlengte 15.00 M. De slagdrempels zijn even hoog	3.90	— 2.30
C. Schutluis tusschen den polder Waterland en Schermerboezem te Monnikendam, twee paar deuren, schutlengte 43.75 M.	6.00	— 2.90
buitendeuren	— 2.90	
binnendeuren	— 3.70	
D. Grafelijkheidsluis, uitwateringsluis van Schermerboezem op de Zuiderzee te Monnikendam, terens schutluis, twee paar vloed- en twee paar ebddeuren, schutlengte 26.14 M. De slagdrempels zijn even hoog	6.14	— 2.55
E. Damsluis, sluitluis tusschen de Zuiderzee en den polder Waterland te Monnikendam, drie paar ebddeuren, schutlengte 31.50 M. De slagdrempels zijn even hoog	4.25	— 2.25
F. Poelsluis, uitwateringsluis van het elektrisch gemaal „De Poel“, twee paar ebddeuren	5.70	— 2.10
G. Schutluis tusschen den polder Waterland en de Vrijdorp Zuiderdorp, twee paar deuren, schutlengte 33.00 M. De slagdrempels zijn even hoog	5.50	— 3.80
H. Sluitluis tusschen de polders Oostzaan en Waterland in den Lutjendijk ten westen van Landsmeer, vier paar naar weerszijden keerende deuren, schutlengte 17.50 M. De slagdrempels zijn even hoog	4.30	— 2.70
K. Schutluis tusschen den polder Oostzaan en Zijkanal I van het Noordzeekanaal, twee paar deuren, schutlengte 17.75 M. De slagdrempels zijn even hoog	4.00	— 2.45
L. Sluis Willem I, sluitluis tusschen het afgesloten IJ en het Noordhollandsch kanaal met twee doorgaansopeningen. Groote opening, twee paar deuren keerende naar het Noordzeekanaal en een paar deuren keerende naar het Noordhollandsch kanaal, schutlengte 65.08 M. De slagdrempels zijn even hoog	14.75	— 6.50
Kleine opening, vier paar naar weerszijden keerende deuren, schutlengte tusschen de naar het Noordzeekanaal keerende deuren 50.25 M., tusschen de naar het Noordhollandsch kanaal keerende deuren 34.35 M. De slagdrempels zijn even hoog	5.37	— 3.25
M. Sluis Willem III, sluitluis tusschen het afgesloten IJ en het Noordhollandsch kanaal, drie paar deuren keerende naar het Noordzeekanaal en twee paar deuren keerende naar het Noordhollandsch kanaal, schutlengte 109.20 M. De slagdrempels zijn even hoog	18.21	— 7.49
N. Schutluis tusschen het zijkanal K van het Noordzeekanaal en den polder Waterland te Nieuwendam, twee paar deuren, schutlengte 16.50 M. De slagdrempels zijn even hoog	4.30	— 2.50
O. Oranjesluis, sluitluis en uitwateringsluis tusschen het afgesloten IJ en de Zuiderzee te Schellingwoode. Groote schutluis, drie paar vloed- en twee paar ebddeuren, schutlengte 96.00 M.	18.00	
Noordelijke kleine schutluis, drie paar vloed- en twee paar ebddeuren, schutlengte 72.80 M.	14.00	
Zuidelijke kleine schutluis, drie paar vloed- en twee paar ebddeuren, schutlengte 72.80 M.	14.00	
De slagdrempels van deze 3 sluisen zijn even hoog	— 4.50	
Uitwateringsluis, twee paar vloed- en een paar ebddeuren en een rolschuit	10.00	— 4.50
Sluisen te Amsterdam.		
P. Nieuwe Haarlemmerschutluis in de Singelgracht, drie paar deuren keerende naar het Noordzeekanaal en een paar deuren keerende naar het Stadsveer van Amsterdam, schutlengte 39.50 M. De slagdrempels zijn even hoog	6.80	— 3.40
R. Eenhoornschutluis met 2 openingen.		
Groote opening, twee paar deuren keerende naar het Noordzeekanaal, schutlengte 42.00 M. De slagdrempels zijn even hoog	5.90	— 3.15
Kleine opening, uitsluitend voor uitwatering, twee paar deuren keerende naar het Noordzeekanaal	3.86	— 2.88
S. Wolderdokschutluis met 2 openingen.		
Groote opening, twee paar deuren keerende naar het Noordzeekanaal, schutlengte 45.00 M. De slagdrempels zijn even hoog	13.48	— 5.55
Kleine opening, twee paar deuren keerende naar het Noordzeekanaal en een paar deuren keerende naar het stadsveer van Amsterdam, schutlengte 29.00 M. De slagdrempels zijn even hoog	7.75	— 3.80

ZEEWERING.

De waterkeering langs de Zuiderzee wordt gevormd door den Katwouder-zeedijk, strekkende vanaf het gehucht Katham, voorkomende op blad Alkmaar 4, tot aan de Rietvinkbrug; den Nieuwendam vanaf genoemde brug tot aan de Grafelijkheidsluis te Monnikendam en den Waterlandse zeedijk vanaf dezen sluis tot aan den afsluitdijk van het Noordzeekanaal te Schellingwoode. De beoogde dijken en de Nieuwe Dam zijn in beheer en onderhoud bij het Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier, de Grafelijkheidsluis bij het Hoogheemraadschap van de uitwaterende sluisen in Kennemerland en Westfriesland, de Poelsluis bij het Hoogheemraadschap Waterland, de afsluitdijk te Schellingwoode en de zeeveringen en havenwerken van het eiland Marken zijn in beheer en onderhoud bij het Rijk.

KANALEN.

Het Noordzeekanaal, dat de verbinding vormt tusschen de Zuiderzee bij Schellingwoode en de Noordzee te IJmuiden, bestaat uit één pand, waarvan een klein gedeelte aan den zuidwestelijken hoek van dit blad voorkomt. Het kanaal is lang 31.4 K.M. en heeft een peil van 0.50 M. — N.A.P. De diepte bedraagt 30 M. — N.A.P., de breedte op kanaalpeil reikt tot vóór Amsterdam af tusschen 240 en 700 M.

Beoosten Amsterdam is het kanaal van de Zuiderzee afgescheiden door een afsluitdijk, waarin zich de Oranjesluisen bevinden. Het staat in open verbinding met de op dit blad voorkomende zijkanalen I naar Oostzaan en K naar Nieuwendam en is van het Noordhollandsch kanaal en van het stadsveer van Amsterdam door sluisen gescheiden.

Het kanaal is in beheer en onderhoud bij het Rijk, behoudens het vóór Amsterdam gelegen gedeelte, hetwelk bij de gemeente Amsterdam in beheer en onderhoud is.

Het Noordhollandsch kanaal, dat de verbinding vormt tusschen het afgesloten IJ voor Amsterdam en de Rijksscheephaven Het Nieuwediep, bestaat uit drie panden, waarvan het eerste pand voor een groot deel op dit blad voorkomt. Het pand strekt zich uit van de Willemssluis tegenover Amsterdam tot aan de schutsluis te Purmerend. Het is lang 15710 M., het kanaalpeil bedraagt 1.30 M. — N.A.P. De diepte is 5.50 M. onder kanaalpeil, (maximum toegelaten diepgang der schepen 4.80 M.) de bodembreedte 10 M. en meer, de breedte op kanaalpeil minstens 37.60 M.

Het kanaalpeil met een brune kleur op de kaart aangegeven is geen boezemeeter, het staat in open verbinding met het polderwater van den polder Waterland.

Het kanaal met de kunstwerken is in beheer en onderhoud bij het Rijk.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Algemeen reglement van bestuur voor de waterschappen in Noordholland (1904, n° 8).

Verordening houdende regelen omtrent het toezicht van de Provinciale Staten en van Gedeputeerde Staten op de waterschappen in Noordholland en op de waterstaatswerken in die provincie (1920, n° 138).

Reglement op de wegen in Noordholland (1904, n° 97; 1905, n° 173).

Verordening op de inrichting en het gebruik van trambruggen op of langs de voor het publiek verkeer openstaande wegen en bruggen in de provincie Noordholland (1904, n° 68; 1906, n° 92).

Verordening houdende bepalingen in geval van watersnood (1916, n° 18 en 90).

Verordening houdende bepalingen ter bescherming van de zee- en binnendijken in Noordholland (1920, n° 129).

Verordening op het trekken van specie uit den bodem van wateren binnen een bepaalden afstand van dijken en polderdaken (1859, n° 73).

Verordening op de scheepvaart in de vaart van het Schouw over Monnikendam naar Edam (1886, n° 70).

WATERSCHAPPEN.

Behalve de boven de kaart onder „Administratieve Incheeling“ genoemde waterschappen, die in het algemeen belast zijn met het beheer en het onderhoud van alle werken in hun gebied, bestaan nog de volgende, die bijzondere belangen behartigen.

Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier. Het gebied van het Hoogheemraadschap omvat, met uitzondering van de duinen, nagenoemd het gehele vaste land van Noordholland voor zoover gelegen ten noorden van den Noorder IJdijk en den St.-Agendijk.

Het Hoogheemraadschap heeft tot taak de verdediging van zijn gebied tegen de Noordzee en de Zuiderzee, voor zoover die verdediging niet aan anderen is opgedragen. Het is belast met de zorg voor het onderhoud van de zeevering en van eenige binnenwaterkeeringen en is bevoegd bepaalde gedeelten daarvan met de daarin gelegen kunstwerken, na goedkeuring van Gedeputeerde Staten, aan andere instellingen over te dragen. Op deze gedeelten en kunstwerken heeft het Hoogheemraadschap het toezicht op het onderhoud. Het is verder belast met den aanleg en de instandhouding van waterkeeringen en daarmee verband houdende werken, die voor een behoorlijke vervulling der aan het Hoogheemraadschap opgedragen taak noodzakelijk blijken te zijn.

Het Hoogheemraadschap heeft tot taak de verdediging van zijn gebied tegen de Noordzee en de Zuiderzee, voor zoover die verdediging niet aan anderen is opgedragen. Het is belast met de zorg voor het onderhoud van de zeevering en van eenige binnenwaterkeeringen en is bevoegd bepaalde gedeelten daarvan met de daarin gelegen kunstwerken, na goedkeuring van Gedeputeerde Staten, aan andere instellingen over te dragen. Op deze gedeelten en kunstwerken heeft het Hoogheemraadschap het toezicht op het onderhoud. Het is verder belast met den aanleg en de instandhouding van waterkeeringen en daarmee verband houdende werken, die voor een behoorlijke vervulling der aan het Hoogheemraadschap opgedragen taak noodzakelijk blijken te zijn.

Het reglement van het Hoogheemraadschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Noordholland van 21 Mei 1919, n° 11a, en opgenomen in het Provinciale blad van 1920, n° 6. Wijzigingen zijn opgenomen in de Provinciale bladen 1923, n° 43 en 1924, n° 17 en 21.

Hoogheemraadschap van de uitwaterende sluisen in Kennemerland en Westfriesland. Het gebied van het Hoogheemraadschap strekt zich uit over alle tot Schermerboezem behoorende wateren bezuiden de Zijperschutsluis.

Het Hoogheemraadschap beheert en onderhoudt de uitwaterende sluisen van Schermerboezem, zorgt voor het schoon- en diephouden van alle boezemwateren voor zoover de verplichting daartoe niet op anderen rust en voor de ontlasting van den boezem en houdt toezicht op de bemalingswerkhuizen, die het water op den boezem brengen.

Het bestuur bestaat uit een Dijkgraaf, zes Hoogheemraden en twaalf Hoofdingelanden. Dijkgraaf en Hoogheemraden vormen het college van dagelijks bestuur.

Het thans geldende reglement van het Hoogheemraadschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Noordholland van 7 November 1905, n° 13, opgenomen in het Provinciale blad van 1906, n° 20. Wijzigingen zijn opgenomen in het Provinciale blad van 1924, n° 16.

Hoogheemraadschap Waterland. Het gebied van het Hoogheemraadschap komt behalve op dit blad voor een klein deel voor op de bladen Alkmaar 4 en Amsterdam 4. Het Hoogheemraadschap bestaat uit 10 bannen, als met een eigen bestuur. De bannen Monnikendam, Landsmeer, Ipendam en Watergang, Ransdorp, Broek-in-Waterland, Nieuwendam, Schellingwoode en Buiksloterham komen geheel op het blad voor, de bannen Purmerend en Purmerland gedeeltelijk aan den noordelijken rand. De grenzen van het Hoogheemraadschap worden omschreven in art. 1, die der bannen in art. 2 van het reglement. De polders Buikslotermeer, Broekmeerpolder, Belmermeer, Blijkenmeer, de Wilkebrek onder Landsmeer, de Monnikenmeer, de Noordmeer, de Burkmeer en de Durgedammer Die, althoevel binnen de in art. 1 omschreven grenzen gelegen, behooren niet tot het Hoogheemraadschap en zijn alleen verplicht bij te dragen in de lasten van Waterland voor de gronden, die indertijd voor hunne bedijking vergraven zijn.

Het bestuur van het Hoogheemraadschap is belast met het beheer en de zorg voor het onderhoud der sluisen in zijn gebied en met de zorg voor zijne bemaling. De banbesturen zijn belast met het beheer en de zorg voor het onderhoud van bruggen, wegen en veeingen en heeft toezicht op het diep-

en schoonhouden der slooten. De banbesturen van Purmerland en Purmerend zijn tevens belast met de zorg voor de bemaling van den polder Purmerland en den op het blad Alkmaar 4 voorkomende Zuiderpolder, welke bemaling niet door het Hoogheemraadschap geschiedt.

Het bestuur wordt uitgeoefend door een Dijkgraaf en acht Hoogheemraden, te zamen uitmakende het college van dagelijks bestuur en zettien Hoofdingelanden.

Het reglement is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Noordholland van 5 November 1869, het is later opnieuw vastgesteld bij besluit van 15 November 1904, n^o XXIIa, daarna meermalen gewijzigd en met de wijzigingen opgenomen in het Provinciale blad van 1920, n° 58.

DROOGMAKERIEN.

De Purmer is bedijkt en drooggemaakt krachtens octrooi van 10 Juni 1617. De Wijde Wormer, die gedeeltelijk aan den noordwestelijken hoek van het blad voorkomt, krachtens octrooi van 25 Maart 1634, de Wilkebrek nabij de Oostzaansche Oevertoom krachtens octrooi van 11 Juli 1633. De Buiksloter Ham is bedijkt en drooggemaakt krachtens een bij Koninklijk besluit verleende concessie van 11 Februari 1851. Van de droogmakerij zijn slechts een paar kleine polders over. Het oerige deel behoort aan de gemeente Amsterdam, is opgehoofd ten einde voor bouwgrond te dienen. De Noorder IJpolder werd bedijkt en drooggemaakt krachtens een concessie van 10 December 1861. Het deel van deze droogmakerij dat op dit blad voorkomt wordt door de gemeente Amsterdam gedeeltelijk gebruikt als baggerbergsplaats. Verder zijn nog drooggemaakte de Belmermeer, krachtens octrooi van 18 December 1623, de Broekmeer en de Buikslotermeer krachtens octrooi van 24 Maart 1634, de Monnikenmeer, de Noordmeer en de Burkmeer krachtens octrooi verleend in 1653, de Blijkenmeer krachtens een concessie van 24 Augustus 1873 en de Durgedammer Die krachtens octrooi van 24 Januari 1879.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve incheeling is boven de kaart omschreven.

Onder waterstaatkundigen polder wordt verstaan een polder door waterkeeringen omsloten, waarvan al het water onderling in open gemeenschap staat. De waterstaatkundige polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem waarop zij afwateren.

Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint van dien polder omgevoerd door een donkere bies van dezelfde kleur. Polders, die afwateren op twee boezems, zijn dienooreenkomstig gestreept.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. De dieptelin in zee duidt den toestand aan van het jaar 1914.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Stoom- of motorremaal, met opgave van het aantal waterpaardenkrachten en den aard van het bemalingswerktuig (= centrifugaalpompe, s = schepkrad).
- Electrisch motorgemaal, met opgave van enz. (als boven).
- Vijzelwatermolens.
- Kleine watermolens.
- Schutsluis.
- Uitwateringssluis.
- Inlaatsluis.
- Stuw.
- Verkenmerk van het N. A. P.
- Peilschaal.
- Zomerpeil van polders.
- Winterpeil van polders.
- Gewenschte zomerstand in een polder, in M. ten opzichte van N. A. P.
- Dijkhoogte.
- Kadehoogte.
- Hoogte van den weg.
- Verharde weg.
- Spoorweg.
- Stoomtramweg.
- Groote van polders in H.A., volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Lijn van 25 decimeter onder gemiddeld laagwater.
- Zeedijk met oeververdediging.

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op zee afwaterende polders.

Schermerboezem. De oppervlakte van den boezem bedraagt ongeveer 2000 H.A. De boezem ontkomt het water van Raamsdamsboezem (voorkomende op de bladen Alkmaar 1 en 2 en Medemblik 3 en 4) voornier deze boezem door hooge buitewaterstanden niet voldoende op de Zuiderzee kan lozen. De oppervlakte der polders, die op den boezem lozen bedraagt met inbegrip van de oppervlakte der polders, die op Raamsdamsboezem lozen, ongeveer 78000 H.A. De voornaamste boezemwateren zijn het 3e pand en het 3e pand van het Noordhollandsch kanaal en de daarmede in open gemeenschap staande Wijde Wormer, Purmer- en Beemsteringewaten, de Nauernasche vaart, de Markervaart, het Alkmaardermeer, de Zaan, de Knollendamervaart en de Schermerringvaart. Van deze boezemwateren komen de Wijde Wormer- en Purmeringewaten gedeeltelijk op dit blad voor.

De boezem vult af op het Noordzeekanaal door twee sluisen te Nauerna en twee sluisen te Zaandam en op de Zuiderzee door de Grafelijkheidsluis bij Monnikendam, de schutsluis te Edam, de Zuiderluis en de Noorderluis te Schardam, de Hornsluis te Lutje Schardam en twee sluisen in de haven van Nieuwediep. Het zomerpeil van den boezem is 0.58 M. — N.A.P., het maalpeil is gelijk N.A.P. De boezemkanten zijn in den regel hoog van 0.10 M. tot 0.50 M. — N.A.P.

Boezem van het Noordzeekanaal. De oppervlakte van den boezem, waarin begrepen is een gedeelte van het stadsveer van Amsterdam (zie blad 1 van Amsterdam 4) bedraagt rond 1100 H.A. De hoeveelheid water, die in natte tijden door de omliggende polders per maal op den boezem kan worden gebracht, bedraagt in het ongunstigste geval 9 miljoen M³. Bovendien wordt te Amsterdam in den regel gedurende elken nacht een hoeveelheid van ongeveer 1½ miljoen M³ water op den boezem afgestroomd, die uit de Zuiderzee wordt ingelaten en die dient om het water in de stadsgrachten te verscheren, wat echter alleen geschiedt als de waterstand van het Noordzeekanaal lager is dan 0.35 M. — N.A.P.

De waterstand op het kanaal wordt zooveel mogelijk op 0.50 M. — N.A.P. gehouden door bij eb te IJmuiden op de Noordzee af te stroomden door de daarvoor bestemde uitwateringsluis en zoo noodig ook door de kleine oude schutsluis. Op de Zuiderzee kan slechts enkele malen bij laag water een deel van den wateringsluis der Oranjesluis worden afgestroomd. Als de natuurlijke lozing een rijzing van den waterstand boven 0.35 M. — N.A.P. niet kan verhinderen, dan wordt het kanaal op de Zuiderzee afgesloten door het schepdrastoomgemaal bij de Oranjesluisen.

WATERSTANDEN VAN DEN BOEZEM IN M. TEN OPZICHT VAN N.A.P.

Tienjarig tijdvak 1911—1920

Plaats van waarneming.	Gemiddelde zomerstand 1 Mei—31 Oct.	Gemiddelde winterstand 1 Nov.—30 April.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Oranjesluisen	— 0.44	— 0.40	+ 0.65, 21 Nov. 1919	— 0.71, 6 Nov. 1917
IJmuiden	— 0.46	— 0.43	+ 0.02, 9 Oct. 1917	— 0.95, 37 Dec. 1919

Stadswater van Amsterdam. Eenige der stadsgrachten, die tot het gebied van dezen boezem behooren, komen aan den zuidwestelijken hoek van dit blad voor. (Zie verder blad Amsterdam 4).

BUITENWATERSTANDEN IN M. TEN OPZICHT VAN N.A.P.

Tienjarig tijdvak 1911—1920.

Plaats van waarneming.	Gemiddeld zomerwater. 1 Mei—31 Oct.	Gemiddeld winterwater. 1 Nov.—30 April.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Oranjesluisen	0.19	0.18	— 0.22	— 0.34
Hoorn	0.14	0.13	— 0.21	— 0.18

VERWIJZING.

Jaarboekje voor de provincie Noordholland ten dienste der gemeente, dijks-, waterschaps- en andere besturen.

De zeeveringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Az., 2de uitgave, bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland, 1894.

Korte beschrijving van het Noordzeekanaal, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 1908.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtkaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7e uitgave 1920.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassing, en de waterpassingen van den Algemeenen dienst van den waterstaat, provincie Noordholland, Vierde uitgave 1916.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat in de provincie Noordholland 1898.

VII B.a. 755 (ed. 2, bl. 25-2)

SLUIZEN.		
	Wijde in den dag. M.	Slag-drempel diepte ten opzichte van N.A.P. M.
A. Keersluis in den Singelgracht tusschen den boezem, het Stadswater en Amstellandsboezem, twee openingen ieder met een toldeur, elke opening		
	9,—	— 2,70
B. Overtoomsche Schutsluis tusschen den boezem, het Stadswater en Rijnlandsboezem, vier paar naar beide zijden keerende deuren, schutlengte 124 M. De slagdrempels zijn even hoog		
	7,68	— 3,29
C. Schinkel Schutsluis tusschen Rijnlandsboezem en den Buitendijkschen Buitenvelderschen polder, twee paar deuren schutlengte 22 M.		
	4,50	
buitendeuren		— 2,50
binnendeuren		— 3,18
D. Schutsluis tusschen dezelfde boezem en dezelfde polder nabij Bovenkerk, twee paar deuren, schutlengte 12 M. De slagdrempels zijn een hoog.		
	3,—	— 2,50
E. Twee achter elkaar gelegen schutsluizen toegang geende tot den Haarlemmermeerpolder, iedere schutsluis met twee paar deuren en een schutlengte van 19,35 M.		
Bovenste sluis (slagdrempels even hoog)	4,30	— 4,45
Benedenste sluis (slagdrempels even hoog)	4,30	— 6,70

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Algemeen reglement van bestuur voor de waterschappen in Noordholland (1904, n°. 8).

Verordening houdende regelen omtrent het toezicht van de Provinciale Staten en van Gedeputeerde Staten op de waterschappen in Noordholland en op de waterstaatswerken in die provincie (1920, n°. 128).

Reglement op de wegen in Noordholland (1904, n°. 97; 1905, n°. 173).

Verordening op de inrichting en het gebruik van trambanen op of langs de voor het publiek verkeer opstaande wegen en bruggen in de provincie Noordholland (1904, n°. 68; 1906, n°. 92).

Verordening houdende bepalingen ter bescherming van de zee- en binnendijken in Noordholland (1920, n°. 129).

Verordening op het trekken van specie uit den bodem van wateren binnen een bepaalden afstand van dijken en polderkaden (1859, n°. 73)

Algemeen reglement voor de polders in de provincie Zuidholland (1913, n°. 90).

Reglement op de wegen en voetpaden in de provincie Zuidholland (1870, n°. 103; 1904, n°. 103; 1910, n°. 76; 1912, n°. 8).

WATERSCHAPPEN.

Hoogheemraadschap Rijnland. Het Hoogheemraadschap bestond reeds in de 13de eeuw. Het thans van kracht zijnde reglement is vastgesteld bij Koninklijk besluit van 6 Juli 1857 (Staatsblad n°. 90) oer later aangebrachte wijzigingen zie de Staatsbladen 1859, n°. 20; 1863, n°. 208; 1875, n°. 144; 1891, n°. 146 en het Provinciale blad 1918, n°. 28.

De voornaamste werken, die door het Hoogheemraadschap worden beheerd en onderhouden zijn: de overijde duinen, de stoomgemalen van den boezem en de sluizen, die tot uitwatering van den boezem dienen, (met uitzondering van de Woerdsche sluis te Spaarndam, die in onderhoud is bij het Groot waterschap Woerden) en alle boezemvateren, waarvan de verplichting tot onderhoud niet op anderen rust.

Het bestuur van het Hoogheemraadschap bestaat uit een Dijkgraaf, zes Hoogheemraden en zestien Hoofdingelanden, die te zamen de Vereenigde Vergadering vormen. Bovendien zijn er zestien Hoofdingelanden plaatsverrangere. Het wordt bijgestaan door een secretaris, een rentmeester en een ingenieur. De zetel van het bestuur is gevestigd te Leiden.

Het dagelijkse bestuur, gevoerd door Dijkgraaf en Hoogheemraden, heeft toezicht over alle werken tot Rijnlands algemeen waterstaal behorende, onverschillig door wien die werken worden onderhouden; oer de vereeningen en ontgrondingen en in zekere mate oer de huishoudelijke belangen van de binnen de grenzen van het Hoogheemraadschap gelegen polders.

In de Vereenigde Vergadering van 4 Maart 1920 is een Algemeene Keur voor het Hoogheemraadschap vastgesteld, waardoor eenige in 1899, 1900, 1906 en 1909 vastgestelde en gewijzigde verordeningen zijn vervallen.

Hoogheemraadschap Amstelland. Het reglement van bestuur is vastgesteld bij Koninklijk besluit van 23 Januari 1872 (Staatsblad n°. 7). Het Hoogheemraadschap heeft tot taak de zorg voor den gemeenen boezem en wat daartoe behoort als: het diep- en schoonhouden van alle vateren, welke deel van den boezem uitmaken, voor zoover niet bewezen kan worden, dat de verplichtingen daartoe op anderen rust, het toezicht op den waterkeerende ring en al de daarin gelegen werken, het onderhoud van de sluizen in den Zeeburg- en Diemerdijk, de zorg voor de ontlasting van den boezem, ten einde aan alle waterschappen gelegenheid tot vrije onbeperkte uitmating te verschaffen.

Alleen in buitengewone omstandigheden kan, bij politieverordening, de vrije uitmating der waterschappen tijdelijk worden beperkt.

Het bestuur van het Hoogheemraadschap bestaat uit een Dijkgraaf en vier Hoogheemraden, uitmakende het college van dagelijks bestuur, en tien Hoofdingelanden. Het wordt bijgestaan door een secretaris en een penningmeester, welke betrekkingen vereenigbaar zijn.

In de Vereenigde Vergadering van 8 October 1923, is een keur voor het Hoogheemraadschap vastgesteld. Voorts bestaat voor dit Hoogheemraadschap een keur op het varen met vaartuigen door mechanische kracht voortbewogen in Amstellands boezemwater, vastgesteld 17 December 1913.

VERVENINGEN.

Aan de Naamlooze Vennootschap Veenderij „de Eendracht” te Stoten is bij besluiten der Gedeputeerde Staten van 6 Maart 1918, n°. 33; 4 December 1918, n°. 97 en 16 Maart 1921, n°. 239 vergunning verleend tot verening van het noordwestelijk deel van den Osdorper Binnenpolder; aan de Commissie tot verening van het noordelijk gedeelte van den Buitendijksche Buitenveldersche polder is bij Staten besluit van 31 Augustus 1904 vergunning verleend tot verening van dat gedeelte van den polder.

Verder zijn vergunningen tot verening verleend voor kleine gedeelten in de Haarlemmermeerpolder, Rietwijkenoorderpolder, Schinkelpolder, Oosteinderpolder, Stommeerpolder, Noorder-Legmeerpolder en Bovenkerkerpolder.

DROOGMAKERIJEN.

De Sloterdijkermeerpolder is bedijkt en drooggemaakt in 1644, krachtens octrooi van 7 December 1641; de Hornmeerpolder is drooggemaakt omstreeks 1667, krachtens octrooi van 4 Mei 1657; de Bovenkerkerpolder is bedijkt en drooggemaakt omstreeks 1770, krachtens octrooi van 7 September 1764; de Schinkelpolder is drooggemaakt in 1858, krachtens concessie van 20 September

POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Achter de namen der polders zijn opgegeven, voor zoover Noordholland betreft, de nummers der Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hure reglementen van bestuur en de wijzigingen in die reglementen. Voor Zuidholland de nummers, waaronder in het Buitengewone Provinciale blad die reglementen en de wijzigingen zijn opgenomen.

Polders in het Hoogheemraadschap Rijnland.

NOORDHOLLAND.

Haarlemmermeerpolder bestaat uit een waterstaatkundig 1908, n°. 27.

digen polder met hogere- en lagere deelen. Op dit blad komen drie hogere- en verschillende lagere deelen voor. De drie schutballuizen, die in den polder voorkomen, dienen voor inlands doeleinden.

Veenpolder onder Heemstrde en Haarlem komt ge- 1909, n°. 38, deeltijk voor aan den noordeligen rand van het blad.

Waterschap Mariënduin. Na waterschap aanst eenig 1908, n°. 98.

polderland en diingronden, welke door middel van het stoom- gemaal bezuden Berkenrode worden besleid. Een der tot het waterschap behorende polderjes komt aan den westeligen rand van het blad voor.

Schouwbreekpolder. 1908, n°. 44; 1920, n°. 117.

Bennebroekerpolder bestaat uit een waterstaatkundig 1907, n°. 55.

polder met een hoger deel.

Romolenpolder bestaat uit een waterstaatkundig 1908, n°. 33.

met een hoger deel.

Zuiderpolder onder Haarlemmerliede en Spaarn- 1908, n°. 42.

woude bestaat uit een waterstaatkundig polder, waarvan een klein deel aan den noordeligen rand van het blad voorkomt.

Poeltpolder. 1908, n°. 32.

Vereenigde Grootte en Kleine polders bestaan uit 1908, n°. 38.

twee waterstaatkundige polders, waarvan een met twee en één met één hoger deel.

Vijfhuizenpolder bestande uit een waterstaatkundig 1908, n°. 40.

polder met vier hogere deelen.

Osdorperbovenpolder bestaat uit een waterstaatkundig 1907, n°. 105.

polder, die aan den noordeligen rand van het blad voorkomt.

Osdorperbinnenpolder bestaat uit twee waterstaatkundige 1907, n°. 104.

polders, die gedeeltelijk aan den noordeligen rand van het blad voorkomen. De westelijke heeft twee hogere deelen, die voortkomen op het blad Amsterdam. Een vaarsuier en een administratief niet tot den polder behoort en ongereglementeerd is, de oostelijke heeft een lager deel, de Oolmeerpolder, die eenens niet tot den polder behoort en ongereglementeerd is.

Lutkemerpolder. 1908, n°. 29.

AMSTERDAM.

3.

Middelveldsche Akerpolder bestaat uit een watersta- 1907, n°. 97;

kundig polder met een hoger deel. 1917, n°. 98.

Sloterbinnen- en Middelveldsche Gecombineerde 1907, n°. 111;

polders bestaan uit een waterstaatkundig polder, die op twee boezem wordt afgemaal. Het lagere deel van den polder, de Sloterdijkermeerpolder is een afzonderlijke administratieve polder.

Sloterdijkermeerpolder, lager deel van de voorgaande 1908, n°. 38.

polder.

Riekerpolder. 1907, n°. 100.

Rietwijkenoorderpolder bestaat uit een waterstaatkun- 1909, n°. 80.

digen polder met een hoger deel, beide voor een klein deel 1917, n°. 46.

Oosteinderpolder bestaat uit een waterstaatkundig 1907, n°. 102;

polder met drie hogere deelen. 1920, n°. 52.

Stommeerpolder komt gedeeltelijk aan den zuideligen rand 1907, n°. 114;

van het blad voor. 1915, n°. 17, 1920, n°. 54.

Hornmeerpolder. Een zeer klein deel van deze polder komt 1920, n°. 55.

op dit blad voor.

ZUIDHOLLAND.

Oosteinderpolder. n°. 741, 821, 980 en 1146.

Vosse- en Weerlanerpolder bestaat uit een watersta- 1907, n°. 118;

kundige polder met twee hogere deelen, die gedeeltelijk aan den westeligen rand van het blad voorkomen. n°. 1181 en 1280.

Vennipperpolder komt gedeeltelijk aan den westeligen rand 1907, n°. 154, 974 en 1130.

van het blad voor.

Elsbroekerpolder komt voor een zeer klein deel aan den 1907, n°. 143 en 1142.

westeligen rand van het blad voor.

Polders in het Hoogheemraadschap Amstelland.

Buitendijksche Buitenveldersche polder. 1907, n°. 155.

1914, n°. 151.

Middelpolder onder Nieuwer-Amstel bestaande uit 1907, n°. 157.

twee waterstaatkundige polders, die gedeeltelijk aan den oost- 1920, n°. 148.

eligen rand van het blad voorkomen.

Bovenkerkerpolder bestaat uit twee waterstaatkundige pol- 1907, n°. 157.

ders. De binnende is verdeeld in drooggelegte, de binnende 1919, n°. 70.

bestaat uit een aantal droec niet vereende gronden. Beide polders worden ieder afzonderlijk door een stoomgemaal af- gemalen.

Polder de Rondehoep bestaat uit een waterstaatkun- 1908, n°. 125.

digen polder met een hoger deel, beide voor een klein deel 1917, n°. 46.

aan den oosteligen rand van het blad voorkomend.

Noorder Legmeerpolder bestaat uit een waterstaatkun- 1908, n°. 111.

digen polder, die gedeeltelijk aan den zuideligen rand van 1920, n°. 46.

het blad voorkomt.

Buitendijksche Buitenveldersche polder. 1904, n°. 118.

Veenpolder. 1918, n°. 81.

Laatst genomie twee polders behooren tot het Hoogheemraadschap Amstelland, waar toen op Rijnlandsboezem.

De overige, op dit blad voorkomende polderjes zijn ongereglementeerd.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling is boven de kaart omschreven.

Onder waterstaatkundige polder wordt verstaan een polder door waterkeeringen omsloten, waarvan al het water onderling in open gemeenschap staat.

De waterstaatkundige polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderep polder lozen, hebben de tint van dezen polder omgeven door een donkere bias van dezelfde kleur. Polders, die afwateren op twee verschillende boezems, zijn dien overeenkomstig gestreept.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

Stoom- of motorgemaal, met opgave van het aantal waterpaardekrachten en den aard van het bemalingswerktuig: (c==centrifugaalpomp, v==vijzel, s==scheprad, p==pomp).

Electricch motorgemaal, met opgave van enz. (als boven).

Vijzelwatermolen.

Schepradwatermolen.

Kleine watermolen.

Schutsluis.

Uitwateringsluis.

Vaste Stuw.

Grondduiker onder eene waterleiding.

met afsluiting.

Hoofdmerk van het N.A.P.

Verkenmerk „ „ „

Peilschaal.

Zomerpeil van polders,

Winterpeil „ „ „

Gewenschte zomerstand in een polder, in M. ten opzichte

Dijkhoogte, van N.A.P.

Terreinhoogte,

Verharde weg.

Spoorwegen.

Stoom- en elektrische tramwegen.

Grootte van polders in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.

Provinciale grens.

BOEZEMS.

Rijnlands boezem. De boezem loost door de zeosluis te Katwijk op de Noordzee, door vier sluizen te Spaarndam en drie te Halfweg op het Noordzeekanaal en door twee sluizen te Gouda op den Hollandsche IJssel.

De Stoomgemalen te Spaarndam van 390, te Halfweg van 240 en te Gouda van 200 waterpaardekracht, die voor de afmaling van den boezem dienen, zijn op Rijkskosten gesticht door de Commissie van beheer en toezicht oer de droogmaking van de Haarlemmermeer, toen door die droogmaking de oppervlakte van den boezem belangrijk werd verkleind. Het stoomgemaal te Katwijk van 615 waterpaardekracht is later op Rijnlands kosten gemaakt toen door de afsluiting van het IJ, die den 4den Juni 1872 gereed kwam, de gelegenheid tot natuurlijke loozing door de sluizen te Halfweg en te Spaarndam is verminderd.

Het genaal te Spaarndam werd gebouwd in de jaren 1843—1844, dat te Halfweg in 1851—1853, dat te Gouda in 1856—1857 en dat te Katwijk in 1880; de gemalen te Spaarndam en Halfweg werden in 1856 en dat te Gouda in 1858 aan Rijnland overgedragen.

Op den boezem kan water worden ingelaten door de sluizen te Gouda. Door loozing of inlating wordt het peil zooveel mogelijk gehouden op 0.60 tot 0.70 M.—N.A.P.

Het geheele gebied van den boezem kan op 100 000 H.A. worden gesteld. De boezem zelf heeft een oppervlakte van 3700 H.A., het boezemland 12900 H.A., de duinen 10500 H.A., het polderland 75000 H.A. Van dit laatste wateren 1860 H.A. ook of op het Stads-water van Amsterdam. Bovendien wateren op Rijnlands boezem het gebied van den boezem van Woerden af, groot 17360 H.A.

Waterstanden van Rijnlands boezem in M. ten opzichte van N.A.P. Tijdsak 1911—1920.			
Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Halfweg	— 0.56	— 0.38 17 October 1917	— 0.80 7 Maart 1917
Overtoomsche sluis . .	— 0.62	— 0.29 16 Februari 1916	— 0.94 7 Maart 1917
Onlastering	— 0.60	— 0.34 17 October 1917	— 0.73 8 Maart 1917

Stadswater van Amsterdam. Dit boezemwater is in open gemeenschap met het Noordzeekanaal zoolang het peil niet hooger is dan 0.15 M.—N.A.P. Wordt dit peil hooger, dan wordt den boezem afgesloten van het Noordzeekanaal en Amstellandsboezem en kan dan worden afgemaal door het electrisch genaal te Zeeburg.

Waterstanden van het Stadswater waargenomen aan de Overtoomsche sluis oer het tijdsak 1911—1920.

Gemiddelde stand 0.41 M.—N.A.P.

Hoogste stand 0.08 M.—N.A.P. 22 November 1919.

Laagste stand 0.80 M.—N.A.P. 25 November 1911.

Amstellandsboezem. De boezem ontfant zich door de schutsluizen in het Merwedekanaal bij Amsterdam op het Noordzeekanaal; door vier sluizen in Amsterdam op het stadswater en door de Ipenstoter- en Diemerdammersluis op de Zuiderzee. De oppervlakte van den boezem bedraagt 717 H.A., de oppervlakte der polders, die er hun water op brengen, 39000 H.A.

Waterstanden van den boezem waargenomen aan de schutsluis aan het Huis ten Drecht (zie blad Utrecht 1) oer het tijdsak 1911—1920.

Gemiddelde stand 0.45 M.—N.A.P.

Hoogste stand 0.02 M.—N.A.P. 7 December 1919.

Laagste stand 1.10 M.—N.A.P. 29 December 1914.

VERWIJZING.

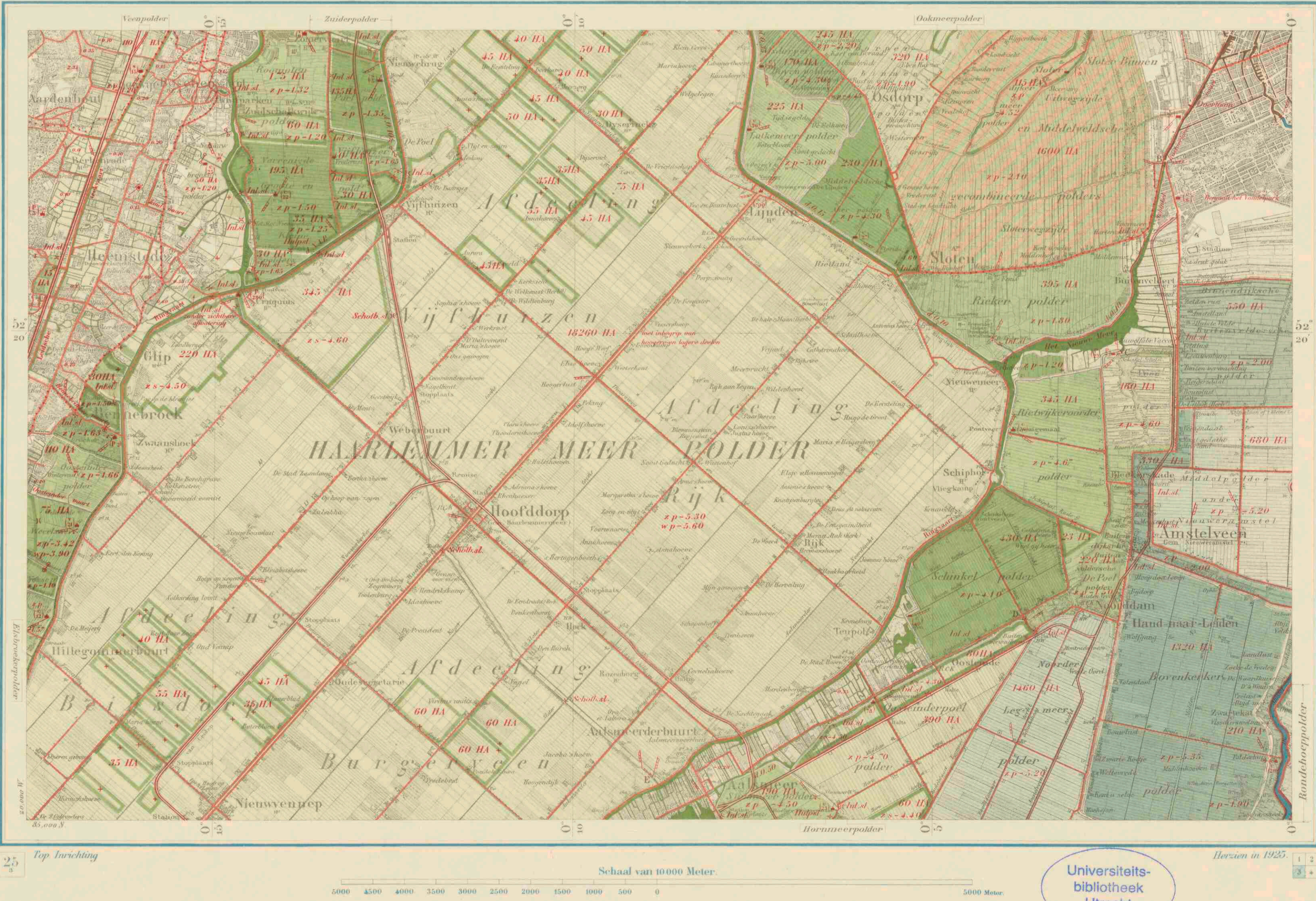
Jaarboekje voor de provincie Noordholland ten dienste der gemeente-, dijks-, waterschaps- en andere besturen.

De zeeveringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Az., 2de uitgave, bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland 1894.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaal, 7de uitgave 1920.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurigheds waterpassingen en de waterpassingen van de Algemeene Dienst van den Rijkswaterstaal provincie Noordholland. Vierde uitgave 1916.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaal in de provincie Noordholland 1898.

Meer, het Oude Meer en het Spieringmeer de voornaamste varen. De gezamenlijke oppervlakte dezer meren, in 1531 ongeveer 5600 H.A., groeide voortdurend aan, was in 1808 17775 H.A. en op het tijdstip der droogmaking 18300 H.A. Leegtheater leerde in 1641 het eerste volledige plan tot droogmaking, waarvoor 160 molens, 4 hoog opmalende, werden noodig geacht. Vele andere plannen werden daarna ontworpen, waarvan er echter geen tot uitvoering kwam.

De stormen van November en December 1836 toonden opnieuw aan de hooge noodzakelijkheid der betuygeling van het Haarlemmermeer; door het opgestane meerwater ontstond toen groote schade; 8000 H.A. polderland en een deel der stad Leiden werden oeverstroomd, zoodat bij de wet van 22 Maart 1839, Staatsblad n°. 7, tot de bedijking en droogmaking werd besloten.

De ringdijk der droogmakerij, tang 59500 M., werd gestoten in het begin van Juni 1848. Hij heeft thans een hoogte van 0.10 tot 0.40 M.—N.A.P. De droogmaking is geshied door middel van 3 stoompompeerktuigen; de Leeghwater, die 7 Juni 1848, de Lijnden, die 1 April 1849 en de Oranquus, die 19 April 1849 begonnen te werken en was voltooid tegen het einde van Juni 1853.

Het veerk is tot stand gebracht voor rekening van het Rijk.

VII B.a.795 (ed.2, bl. 25-3)

SLUIZEN.		
	Wijde in den dag M.	Slagdrempeldiepte ten opzichte van N.A.P. M.
A. Uitwateringssluiz van de Gooyergracht op den polder de Meent, één deur		
	0,85	0,00
B. Noordersluis, uitwateringssluiz van het Noordwaterschap in den Bunschoter Veen- en Veldendijk, één deur en één schuif		
	1,20	— 1,10
In den Hoogen of Wakkeren dijk liggen verschillende uitwateringssluisjes roor de afwatering van den Noordpolder te Veen op den Noordpolder te Veld. Deze sluisjes zijn gemiddeld wijd 0,30 M. en de slagdrempeldiepte is ongeveer 0,50 M. — N.A.P.		

ZEEWERING.

De zeevering bestaat uit: 1°. de Provinciale Zeeëdijk beoosten Naarden, die aan den westelyken rand van het blad voorkomt en die, onder toezicht van het Hoogheemraadschap van den Zeeëdijk beoosten Muiden in beheer en onderhoud is bij de Provincie Noordholland; 2°. het Veldijkje aansluitende aan de hooge gronden onder Blaricum en in de Provincie Noordholland gelegen, de dijk aan de noordzijde van den Noordpolder te Veen en de Hooge of Wakkere dijk langs de oostzijde van dien polder, die gedeeltelijk op dit blad voorkomt en die aansluit tegen hooge gronden onder Baarn. Het Veldijkje is in beheer en onderhoud bij de Vereniging van Stad en Lande van Gooiland voor rekening van het Waterschap Eemnes, volgens overeenkomst van 1 Augustus 1919, goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten van 9 Februari 1920, 2e afd., n°. 63/58; het overige deel der zeevering is in beheer en onderhoud bij het Waterschap Eemnes; 3°. de Bunschoter Veen- en Veldendijk, gedeeltelijk voorkomende aan den zuidelyken rand van het blad en in beheer en onderhoud bij het hoogheemraadschap van dien naam.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

NOORDHOLLAND.

Algemeen Reglement van bestuur voor de waterschappen in Noordholland (1904, n°. 8).

Verordening, houdende regelen omtrent het toezicht van de Provinciale Staten en van Gedeputeerde Staten op de waterschappen in Noordholland en op de waterstaatswerken in die provincie (1904, n°. 9).

Reglement op de wegen in Noordholland (1904, n°. 97; 1905, n°. 173).

Verordening op de inrichting en het gebruik van trambanen op of langs de voor het publiek verkeer openstaande wegen en bruggen in de provincie Noordholland (1904, n°. 68; 1906, n°. 92).

Verordening houdende bepalingen in geval van watersnood (1916, n°. 18 en 90).

Verordening op de verveningen en ontgrondingen voor sommige gemeenten in de provincie Noordholland (1851, n°. 124; 1875, n°. 67).

UTRECHT.

Algemeen Reglement voor de waterschappen in de provincie Utrecht (1915, n°. 27, 1919, n°. 85; 1930, n°. 30; 1923, n°. 25 en 1925, n°. 70).

Verordening op het bouwen op- of bij de zee- en rivierwaterkeerende dijken in de provincie Utrecht (1925, n°. 48).

Verordening op het onderhoud en het gebruik der wegen in de provincie Utrecht (1853, n°. 102; 1857, n°. 88; 1896, n°. 88; 1903, n°. 33 en 1919, n°. 31).

Reglement op de veendertijen in de provincie Utrecht (1859, n°. 114; 1861, n°. 101; 1866, n°. 63 en 64; 1871, n°. 10; 1874, n°. 3; 1881, n°. 88; 1885, n°. 1 en 75; 1897, n°. 2 en 1898, n°. 6).

Politieverordening voor Molenaars, met hunne molens langs den publieken weg gelegen (1850, n°. 89).

Verordening op het bouwen en planten in de nabijheid van in de provincie Utrecht gelegen windmolens, dienende tot het uitmalen van water, voor zoover deze onder het beheer staan van waterschappen (1909, n°. 14).

WATERSCHAPPEN.

Vereeniging van Stad en Lande van Gooiland heeft in eigendom een aantal heiden en weiden en andere onroerende goederen onder de gemeenten, Naarden, Bussum, Hilversum, Laren, Blaricum en Huizen. Het doel der vereeniging is het bevorderen der welvaart van hare leden in het bijzonder en van Gooiland in 't algemeen, bepaaldelijk met het oog op het landbouwbedrijf.

Het bestuur bestaat uit vijftien personen. De voorzitter wordt bij Koninklijk Besluit benoemd; de andere leden van het bestuur gedeeltelijk door de Vereeniging en gedeeltelijk door den raad van elk der bovengenoemde gemeenten.

De vereeniging is gevestigd te Naarden en hare werkzaamheden en bevoegdheden zijn geregeld bij de Wet van 25 April 1912 (Erfgooierswet 1912).

Het Hoogheemraadschap van den zeeëdijk beoosten Muiden. Het Hoogheemraadschap beheert en onderhoud een gedeelte van den Zuiderzeeëdijk en heeft het toezicht op andere gedeelten en werken daarin.

Bij Dijkgraaf en Hoogheemraden berust tevens het beheer en het onderhoud van de Groote Muiderzeesluis met bijbehorende waterkeering en leidammen in zee.

Het reglement van bestuur is vastgesteld bij Koninklijk besluit van 1 September 1844, Staatsblad n°. 142.

Heemraadschap van de rivier de Eem, beken en aanleve van dien. Het gebied van het Heemraadschap komt, behalve op dit blad, voor op de bladen Amersfoort 1, 2, 3 en 4 en voor een klein deel op de bladen Rhenen 1 en 2. Voor zoover dit blad betreft, behooren de in de provincie Utrecht gelegen gronden tot het Heemraadschap.

Het Heemraadschap is belast met het beheer en de zorg voor het onderhoud van eenige beken, voor zoover gelegen in de provincie Utrecht, van sluizen en grachten in Amersfoort en van de rivier de Eem, voor zoover de waterafvoer betreft.

Het bestuur van het Heemraadschap wordt uitgeoefend door eene Ver-

eenigde Vergadering, bestaande uit een Watergraaf en zestien Hoofdingelanden. Deze kiezen uit hun midden vier leden, heemraden, welke met den Watergraaf het College van dagelijksch bestuur vormen.

Het Reglement van bestuur is vastgesteld bij Koninklijk besluit 8 Juni 1871 n°. 15. Zie voor het reglement en de daarin gebrachte wijzigingen de Provinciale bladen 1871, n°. 85; 1918, n°. 98; 1921, n°. 124 en 1923, n°. 20.

Hoogheemraadschap van den Bunschoter- Veen- en Veldendijk. Het gebied van het Hoogheemraadschap strekt zich, behalve over dit blad, uit over de bladen Amersfoort 1 en 2. De op dit blad gedeeltelijk voorkomende polder, het Noordwaterschap behoort tot het Hoogheemraadschap.

Het Hoogheemraadschap is belast met het beheer en onderhoud van den Veen- en Veldendijk en met verschillende andere werken, die niet op dit blad voorkomen.

Het bestuur van het Hoogheemraadschap is samengesteld uit een Dijkgraaf en zes Hoogheemraden.

Het Reglement van bestuur is vastgesteld bij Koninklijk besluit van 27 October 1911, n°. 42. Zie voor het reglement het Provinciale blad 1924, n°. 77.

Waterschap de Bunschoter en Duisteruitwatering in zee. Dit waterschap is opgericht voor de bemaling van verschillende waterschappen, die te zamen een waterstaatkundigen polder met een hooger deel vormen. Het gedeeltelijk op dit blad voorkomende Noordwaterschap behoort hiertoe.

Het Waterschap zorgt verder voor het graven van watergangen om de geregelde afloeijing van het water te bevorderen en heeft het toezicht op het onderhoud van verschillende watergangen in het gebied van het waterschap gelegen.

Het bijzonder Reglement van het Waterschap is vastgesteld bij besluit van de Provinciale Staten van 6 Maart 1916, 2e afdeling, n°. 190. Zie voor het reglement en de daarin gebrachte wijzigingen de Provinciale bladen 1916, n°. 26 en 66 en 1923, n°. 8.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

De waterstaatkundige polders, waaronder verstaan worden polders door waterkeeringen omsloten, waarvan al het water in open gemeenschap is, hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bies. Bij polders, die afwateren op twee boezems is de kleur dienovereenkomstig gestreept.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. De voorname waterleidingen in deze gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij afwateren; een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

Windmotor.

Uitwateringssluiz.

z p - 0.45 Zomerpeil van polders

z s - 0.60 Gewenschte zomerstand in een polder

22.30 Terreinhoogte in M. ten opzichte van N.A.P.

4.2.80 Dijkhoogte

4.1.70 Kadehoogte

10.3.60 Hoogte van den weg

Verharde wegen.

Stoomtramwegen.

1515 HA Grootte van polders of stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.

Buitenwaterkeerende dijk.

Oeververdediging, havendammen.

Grens van de overstroming, veroorzaakt door den stormvloed van 1916.

Dijkdoorbraken van 1916.

Provinciale grens.

Dieptelijn van 25 decimeters.

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op de Zuiderzee loozende polders.

Boezem van de 's-Gravenlandse Vaart, de Karnemelksloot, de Naarder Trekvaart, enz. De boezem ontlast zich op de Vecht door twee sluizen te Muiden en door eene schutsluis te Uitermeer (zie blad Amsterdam 4). Aan laatstgenoemde sluis is de gemiddelde zomerstand van den boezem 0,27 M. — N.A.P. en de gemiddelde winterstand 0,20 M. — N.A.P.

Het gebied van den boezem komt voor aan den westelyken en den zuidelyken rand van het blad. Het boezemgebied is groot 8250 H.A.

De Gooyergracht. De boezem ontlast zich door sluis A op den polder de Meent en voert het water af van 1515 H.A. hooge gronden onder Blaricum en Laren.

Benedenpand van de Eemnesservaart. De boezem voorkomende op het blad Amersfoort 1 wordt door een electrisch gemaal afgemalen op het bovenpand, dat gemeen ligt met de Eem. Het peil van den boezem bedraagt 0,45 M. — N.A.P. Er wateren ongeveer 2415 H.A. polderland en hooge gronden geheel of gedeeltelijk op den boezem af.

VERWIJZING.

De zeeveringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Azn. 2e Uitgave bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland. 1894.

Provinciale Almanak voor Utrecht, voornamelijk ten dienste van Gemeente-, Waterschaps-, Polder- en andere Besturen.

Nota betreffende de afwatering der Geldersche Vallei in verband met kanaalaanleg door Ir. W. B. van Goor, 1917.

Voorloopig ontwerp van een groot scheepvaartkanaal ter verbinding van Amsterdam met den onverdeelden Rijn door de Geldersche Vallei door de Kanaalvereeniging „De Geldersche Vallei”. 1919.

Verslag over den stormvloed van 13/14 Januari 1916. Uitgegeven door het Departement van Waterstaat, 1916.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Departement van Waterstaat. 7e uitgave 1920.

Register VIII Utrecht, hoogte van kenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. 5e uitgave, 1927.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat. Provincie Noordholland. 4e uitgave, 1916.

HARDERWIJK.

1.

WATERSCHAPPEN, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen zijn opgegeven de Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne reglementen en de wijzigingen daarin.

UTRECHT.

Waterschap Eemnes bestaat uit den Noordpolder te Veld met twee lagere deelen, die tezamen de Noordpolder te Veen vormen, de Zuidpolder te Veld, met een hooger deel en hooge gronden, die tezamen de Zuidpolder te Veld vormen, de Veen-

polder, de Maatpolder en Bekade Uiterdijken, eenige kleine polderjes op den linkerover van de Eem, voorkomende op het blad Amersfoort 1 en boezemland langs de Eem.

De Noordpolder te Veld en een van zijn lagere deelen en de Maatpolder en Bekade Uiterdijken komen gedeeltelijk, de Veenpolder geheel op dit blad voor.

Noordwaterschap komt gedeeltelijk op dit blad voor en vormt met een 5-tal andere waterschappen, die op blad Amersfoort 1 voorkomen een waterstaatkundigen polder.

Bekade Maatswaterschap bestaat uit deel buitenspolder de Maatpolder, die gedeeltelijk op dit blad voorkomt.

De overige buitenspolders, die op dit blad voorkomen zijn ongereguleerd.

1828, n°. 96; 1917, n°. 69; 1922, n°. 14.

1858, n°. 92; 1917, n°. 65; 1922, n°. 15.

VERWIJZING.

De zeeveringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Azn. 2e Uitgave bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland. 1894.

Provinciale Almanak voor Utrecht, voornamelijk ten dienste van Gemeente-, Waterschaps-, Polder- en andere Besturen.

Nota betreffende de afwatering der Geldersche Vallei in verband met kanaalaanleg door Ir. W. B. van Goor, 1917.

Voorloopig ontwerp van een groot scheepvaartkanaal ter verbinding van Amsterdam met den onverdeelden Rijn door de Geldersche Vallei door de Kanaalvereeniging „De Geldersche Vallei”. 1919.

Verslag over den stormvloed van 13/14 Januari 1916. Uitgegeven door het Departement van Waterstaat, 1916.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Departement van Waterstaat. 7e uitgave 1920.

Register VIII Utrecht, hoogte van kenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. 5e uitgave, 1927.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat. Provincie Noordholland. 4e uitgave, 1916.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

De waterstaatkundige polders, waaronder verstaan worden polders door waterkeeringen omsloten, waarvan al het water in open gemeenschap is, hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bies. Bij polders, die afwateren op twee boezems is de kleur dienovereenkomstig gestreept.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. De voorname waterleidingen in deze gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij afwateren; een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

Windmotor.

Uitwateringssluiz.

z p - 0.45 Zomerpeil van polders

z s - 0.60 Gewenschte zomerstand in een polder

22.30 Terreinhoogte in M. ten opzichte van N.A.P.

4.2.80 Dijkhoogte

4.1.70 Kadehoogte

10.3.60 Hoogte van den weg

Verharde wegen.

Stoomtramwegen.

1515 HA Grootte van polders of stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.

Buitenwaterkeerende dijk.

Oeververdediging, havendammen.

Grens van de overstroming, veroorzaakt door den stormvloed van 1916.

Dijkdoorbraken van 1916.

Provinciale grens.

Dieptelijn van 25 decimeters.

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op de Zuiderzee loozende polders.

Boezem van de 's-Gravenlandse Vaart, de Karnemelksloot, de Naarder Trekvaart, enz. De boezem ontlast zich op de Vecht door twee sluizen te Muiden en door eene schutsluis te Uitermeer (zie blad Amsterdam 4). Aan laatstgenoemde sluis is de gemiddelde zomerstand van den boezem 0,27 M. — N.A.P. en de gemiddelde winterstand 0,20 M. — N.A.P.

Het gebied van den boezem komt voor aan den westelyken en den zuidelyken rand van het blad. Het boezemgebied is groot 8250 H.A.

De Gooyergracht. De boezem ontlast zich door sluis A op den polder de Meent en voert het water af van 1515 H.A. hooge gronden onder Blaricum en Laren.

Benedenpand van de Eemnesservaart. De boezem voorkomende op het blad Amersfoort 1 wordt door een electrisch gemaal afgemalen op het bovenpand, dat gemeen ligt met de Eem. Het peil van den boezem bedraagt 0,45 M. — N.A.P. Er wateren ongeveer 2415 H.A. polderland en hooge gronden geheel of gedeeltelijk op den boezem af.

VERWIJZING.

De zeeveringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Azn. 2e Uitgave bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland. 1894.

Provinciale Almanak voor Utrecht, voornamelijk ten dienste van Gemeente-, Waterschaps-, Polder- en andere Besturen.

Nota betreffende de afwatering der Geldersche Vallei in verband met kanaalaanleg door Ir. W. B. van Goor, 1917.

Voorloopig ontwerp van een groot scheepvaartkanaal ter verbinding van Amsterdam met den onverdeelden Rijn door de Geldersche Vallei door de Kanaalvereeniging „De Geldersche Vallei”. 1919.

Verslag over den stormvloed van 13/14 Januari 1916. Uitgegeven door het Departement van Waterstaat, 1916.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Departement van Waterstaat. 7e uitgave 1920.

Register VIII Utrecht, hoogte van kenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. 5e uitgave, 1927.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat. Provincie Noordholland. 4e uitgave, 1916.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

De waterstaatkundige polders, waaronder verstaan worden polders door waterkeeringen omsloten, waarvan al het water in open gemeenschap is, hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bies. Bij polders, die afwateren op twee boezems is de kleur dienovereenkomstig gestreept.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. De voorname waterleidingen in deze gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij afwateren; een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

Windmotor.

Uitwateringssluiz.

z p - 0.45 Zomerpeil van polders

z s - 0.60 Gewenschte zomerstand in een polder

22.30 Terreinhoogte in M. ten opzichte van N.A.P.

4.2.80 Dijkhoogte

4.1.70 Kadehoogte

10.3.60 Hoogte van den weg

Verharde wegen.

Stoomtramwegen.

1515 HA Grootte van polders of stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.

Buitenwaterkeerende dijk.

Oeververdediging, havendammen.

Grens van de overstroming, veroorzaakt door den stormvloed van 1916.

Dijkdoorbraken van 1916.

Provinciale grens.

Dieptelijn van 25 decimeters.

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op de Zuiderzee loozende polders.

Boezem van de 's-Gravenlandse Vaart, de Karnemelksloot, de Naarder Trekvaart, enz. De boezem ontlast zich op de Vecht door twee sluizen te Muiden en door eene schutsluis te Uitermeer (zie blad Amsterdam 4). Aan laatstgenoemde sluis is de gemiddelde zomerstand van den boezem 0,27 M. — N.A.P. en de gemiddelde winterstand 0,20 M. — N.A.P.

Het gebied van den boezem komt voor aan den westelyken en den zuidelyken rand van het blad. Het boezemgebied is groot 8250 H.A.

De Gooyergracht. De boezem ontlast zich door sluis A op den polder de Meent en voert het water af van 1515 H.A. hooge gronden onder Blaricum en Laren.

Benedenpand van de Eemnesservaart. De boezem voorkomende op het blad Amersfoort 1 wordt door een electrisch gemaal afgemalen op het bovenpand, dat gemeen ligt met de Eem. Het peil van den boezem bedraagt 0,45 M. — N.A.P. Er wateren ongeveer 2415 H.A. polderland en hooge gronden geheel of gedeeltelijk op den boezem af.

VERWIJZING.

De zeeveringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Azn. 2e Uitgave bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland. 1894.

Provinciale Almanak voor Utrecht, voornamelijk ten dienste van Gemeente-, Waterschaps-, Polder- en andere Besturen.

Nota betreffende de afwatering der Geldersche Vallei in verband met kanaalaanleg door Ir. W. B. van Goor, 1917.

Voorloopig ontwerp van een groot scheepvaartkanaal ter verbinding van Amsterdam met den onverdeelden Rijn door de Geldersche Vallei door de Kanaalvereeniging „De Geldersche Vallei”. 1919.

Verslag over den stormvloed van 13/14 Januari 1916. Uitgegeven door het Departement van Waterstaat, 1916.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Departement van Waterstaat. 7e uitgave 1920.

Register VIII Utrecht, hoogte van kenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. 5e uitgave, 1927.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat. Provincie Noordholland. 4e uitgave, 1916.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

De waterstaatkundige polders, waaronder verstaan worden polders door waterkeeringen omsloten, waarvan al het water in open gemeenschap is, hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bies. Bij polders, die afwateren op twee boezems is de kleur dienovereenkomstig gestreept.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. De voorname waterleidingen in deze gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij afwateren; een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

Windmotor.

Uitwateringssluiz.

z p - 0.45 Zomerpeil van polders

z s - 0.60 Gewenschte zomerstand in een polder

22.30 Terreinhoogte in M. ten opzichte van N.A.P.

4.2.80 Dijkhoogte

4.1.70 Kadehoogte

10.3.60 Hoogte van den weg

Verharde wegen.

Stoomtramwegen.

1515 HA Grootte van polders of stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.

Buitenwaterkeerende dijk.

Oeververdediging, havendammen.

Grens van de overstroming, veroorzaakt door den stormvloed van 1916.

Dijkdoorbraken van 1916.

Provinciale grens.

Dieptelijn van 25 decimeters.

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op de Zuiderzee loozende polders.

Boezem van de 's-Gravenlandse Vaart, de Karnemelksloot, de Naarder Trekvaart, enz. De boezem ontlast zich op de Vecht door twee sluizen te Muiden en door eene schutsluis te Uitermeer (zie blad Amsterdam 4). Aan laatstgenoemde sluis is de gemiddelde zomerstand van den boezem 0,27 M. — N.A.P. en de gemiddelde winterstand 0,20 M. — N.A.P.

Het gebied van den boezem komt voor aan den westelyken en den zuidelyken rand van het blad. Het boezemgebied is groot 8250 H.A.

De Gooyergracht. De boezem ontlast zich door sluis A op den polder de Meent en voert het water af van 1515 H.A. hooge gronden onder Blaricum en Laren.

Benedenpand van de Eemnesservaart. De boezem voorkomende op het blad Amersfoort 1 wordt door een electrisch gemaal afgemalen op het bovenpand, dat gemeen ligt met de Eem. Het peil van den boezem bedraagt 0,45 M. — N.A.P. Er wateren ongeveer 2415 H.A. polderland en hooge gronden geheel of gedeeltelijk op den boezem af.

VERWIJZING.

De zeeveringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Azn. 2e Uitgave bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland. 1894.

Provinciale Almanak voor Utrecht, voornamelijk ten dienste van Gemeente-, Waterschaps-, Polder- en andere Besturen.

Nota betreffende de afwatering der Geldersche Vallei in verband met kanaalaanleg door Ir. W. B. van Goor, 1917.

Voorloopig ontwerp van een groot scheepvaartkanaal ter verbinding van Amsterdam met den onverdeelden Rijn door de Geldersche Vallei door de Kanaalvereeniging „De Geldersche Vallei”. 1919.

Verslag over den stormvloed van 13/14 Januari 1916. Uitgegeven door het Departement van Waterstaat, 1916.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Departement van Waterstaat. 7e uitgave 1920.

Register VIII Utrecht, hoogte van kenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. 5e uitgave, 1927.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat. Provincie Noordholland. 4e uitgave, 1916.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

De waterstaatkundige polders, waaronder verstaan worden polders door waterkeeringen omsloten, waarvan al het water in open gemeenschap is, hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bies. Bij polders, die afwateren op twee boezems is de kleur dienovereenkomstig gestreept.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. De voorname waterleidingen in deze gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij afwateren; een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

Windmotor.

Uitwateringssluiz.

z p - 0.45 Zomerpeil van polders

z s - 0.60 Gewenschte zomerstand in een polder

22.30 Terreinhoogte in M. ten opzichte van N.A.P.

4.2.80 Dijkhoogte

4.1.70 Kadehoogte

10.3.60 Hoogte van den weg

Verharde wegen.

Stoomtramwegen.

1515 HA Grootte van polders of stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.

Buitenwaterkeerende dijk.

Oeververdediging, havendammen.

Grens van de overstroming, veroorzaakt door den stormvloed van 1916.

Dijkdoorbraken van 1916.

Provinciale grens.

Dieptelijn van 25 decimeters.

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op de Zuiderzee loozende polders.

Boezem van de 's-Gravenlandse Vaart, de Karnemelksloot, de Naarder Trekvaart, enz. De boezem ontlast zich op de Vecht door twee sluizen te Muiden en door eene schutsluis te Uitermeer (zie blad Amsterdam 4). Aan laatstgenoemde sluis is de gemiddelde zomerstand van den boezem 0,27 M. — N.A.P. en de gemiddelde winterstand 0,20 M. — N.A.P.

Het gebied van den boezem komt voor aan den westelyken en den zuidelyken rand van het blad. Het boezemgebied is groot 8250 H.A.

De Gooyergracht. De boezem ontlast zich door sluis A op den polder de Meent en voert het water af van 1515 H.A. hooge gronden onder Blaricum en Laren.

Benedenpand van de Eemnesservaart. De boezem voorkomende op het blad Amersfoort 1 wordt door een electrisch gemaal afgemalen op het bovenpand, dat gemeen ligt met de Eem. Het peil van den boezem bedraagt 0,45 M. — N.A.P. Er wateren ongeveer 2415 H.A. polderland en hooge gronden geheel of gedeeltelijk op den boezem af.

VERWIJZING.

De zeeveringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Azn. 2e Uitgave bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland. 1894.

Provinciale Almanak voor Utrecht, voornamelijk ten dienste van Gemeente-, Waterschaps-, Polder- en andere Besturen.

Nota betreffende de afwatering der Geldersche Vallei in verband met kanaalaanleg door Ir. W. B. van Goor, 1917.

Voorloopig ontwerp van een groot scheepvaartkanaal ter verbinding van Amsterdam met den onverdeelden Rijn door de Geldersche Vallei door de Kanaalvereeniging „De Geldersche Vallei”. 1919.

Verslag over den stormvloed van 13/14 Januari 1916. Uitgegeven door het Departement van Waterstaat, 1916.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Departement van Waterstaat. 7e uitgave 1920.

Register VIII Utrecht, hoogte van kenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. 5e uitgave, 1927.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat. Provincie Noordholland. 4e uitgave, 1916.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

De waterstaatkundige polders, waaronder verstaan worden polders door waterkeeringen omsloten, waarvan al het water in open gemeenschap is, hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bies. Bij polders, die afwateren op twee boezems is de kleur dienovereenkomstig gestreept.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. De voorname waterleidingen in deze gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij afwateren; een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

Windmotor.

Uitwateringssluiz.

z p - 0.45 Zomerpeil van polders

z s - 0.60 Gewenschte zomerstand in een polder

22.30 Terreinhoogte in M. ten opzichte van N.A.P.

4.2.80 Dijkhoogte

4.1.70 Kadehoogte

10.3.60 Hoogte van den weg

Verharde wegen.

Stoomtramwegen.

1515 HA Grootte van polders of stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.

Buitenwaterkeerende dijk.

Oeververdediging, havendammen.

Grens van de overstroming, veroorzaakt door den stormvloed van 1916.

Dijkdoorbraken van 1916.

Provinciale grens.

Dieptelijn van 25 decimeters.

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op de Zuiderzee loozende polders.

Boezem van de 's-Gravenlandse Vaart, de Karnemelksloot, de Naarder Trekvaart, enz. De boezem ontlast zich op de Vecht door twee sluizen te Muiden en door eene schutsluis te Uitermeer (zie blad Amsterdam 4). Aan laatstgenoemde sluis is de gemiddelde zomerstand van den boezem 0,27 M. — N.A.P. en de gemiddelde winterstand 0,20 M. — N.A.P.

Het gebied van den boezem komt voor aan den westelyken en den zuidelyken rand van het blad. Het boezemgebied is groot 8250 H.A.

De Gooyergracht. De boezem ontlast zich door sluis A op den polder de Meent en voert het water af van 1515 H.A. hooge gronden onder Blaricum en Laren.

Benedenpand van de Eemnesservaart. De boezem voorkomende op het blad Amersfoort 1 wordt door een electrisch gemaal afgemalen op het bovenpand, dat gemeen ligt met de Eem. Het peil van den boezem bedraagt 0,45 M. — N.A.P. Er wateren ongeveer 2415 H.A. polderland en hooge gronden geheel of gedeeltelijk op den boezem af.

VERWIJZING.

De zeeveringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries Azn. 2e Uitgave bewerkt door Jhr. Mr. J. W. M. Schorer, Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland. 1894.

Provinciale Almanak voor

SLUIZEN.

Widte
in den dag
m.

Slag-
druip-
diepte in m.
t.o.v. N.A.P.

In de bedijking langs den linkeroever van den IJssel.

- A. Uitwateringsluik van de gracht van Hattem; één opening met twee schuiven 0.65
binnensijde 0.80 0.17 +
buitensijde 0.80
- B. Uitwateringsluik van den polder het Veer; één opening met één schuif 0.80
- C. Euvolgunne sluis. Uitwateringsluik van de Nieuwe Wetering; twee openingen elk met één deur, elke opening 3.50 0.93 +
- D. Grote sluis. Uitwateringsluik van de Grote Wetering; één opening met één paar puntdeuren 5.67 0.48 +
- E. Leigraaf sluis. Uitwateringsluik van de Leigraaf van den dorrepolder Vorchen; één opening met één paar puntdeuren 7.00 0.00

In het Apeldoornsch kanaal.

- F. Hezonbergersluis. Schutsluis tusschen het vijfde en het zesde pand van het Apeldoornsch kanaal; twee paar puntdeuren, schuttklemtje 32 m 6—
bovenhoofd 1.82 +
benedenhoofd 1.96 —
- G. Ontlastsluis in den westelijken dijk van het vijfde pand van het Apeldoornsch kanaal op de Oude Grift; drie openingen, elk met één schuif, elke opening 1.26 2.11 +

In het Overijsselsch kanaal, hoofdkanaal Zwolle—Almelo.

- H. Linterdijk. Uitwateringsluik van de Marswetering op het gekanaliseerde benedengedeelte van de Nieuwe Wetering (eerste pand van het Overijsselsch kanaal); twee openingen, één met één deur en één met één klep, respectievelijk 1.00 0.15 —
1.80 0.15 —

I. Uitwateringsluik van de Dalmaholter waterleiding op het eerste pand van het Overijsselsch kanaal; twee openingen, elk met één klep, elke opening 3.05 0.82 —

K. Schutsluis tusschen het eerste en het tweede pand van het Overijsselsch kanaal (sluis n°. 1); twee paar puntdeuren, schuttklemtje 40 m 6.00
bovenhoofd 0.56 —
benedenhoofd 2.18 —

L. Ontlastsluis in den zuidelijken dijk van het tweede pand van het Overijsselsch kanaal op de waterleiding ten zuiden van het kanaal; twee openingen gesloten door schotbalken, elke opening 2— 1.72 +

M. Koersluis in de waterleiding ten zuiden van het Overijsselsch kanaal; één opening met één stel puntdeuren 2.92 0.78 —

N. Ontlastsluis in de waterleiding ten zuiden van het Overijsselsch kanaal; één opening met één stel puntdeuren 1— 1.30 +

O. Uitwateringsluik van den polder Vijf Heerenlanden naar het tweede pand van het Overijsselsch kanaal; twee openingen, elk met één schuif, elke opening 0.90 1.64 +

P. Schutsluis tusschen het tweede en het derde pand van het Overijsselsch kanaal (sluis n°. 2); twee paar puntdeuren, schuttklemtje 40 m 6.00
bovenhoofd 1.85 +
benedenhoofd 0.24 +

Q. Schutsluis tusschen het derde en het vierde pand van het Overijsselsch kanaal (sluis n°. 3); twee paar puntdeuren, schuttklemtje 40 m 6.00
bovenhoofd 3.85 +
benedenhoofd 2.25 +

In het Overijsselsch kanaal, zijkanaal Lemelerveld—Deventer.

R. Sennipmanssluis. Schutsluis tusschen het vierde en het derde pand van het Overijsselsch kanaal; twee paar puntdeuren naar het noorden keerende, schuttklemtje 40 m, de slagdrumpele zijn een hoog 6.00 3.81 +
(Zie de beschrijving van de provincie Overijssel behoorende bij de waterstaatskaart.)

S. Ontlastsluis in den westelijken dijk van het derde pand van het Overijsselsch kanaal naar de Stobbenbroekwaterleiding; één opening met schotbalken en klep 1.43 5.47 +
De sluis doet praktisch geen dienst meer.

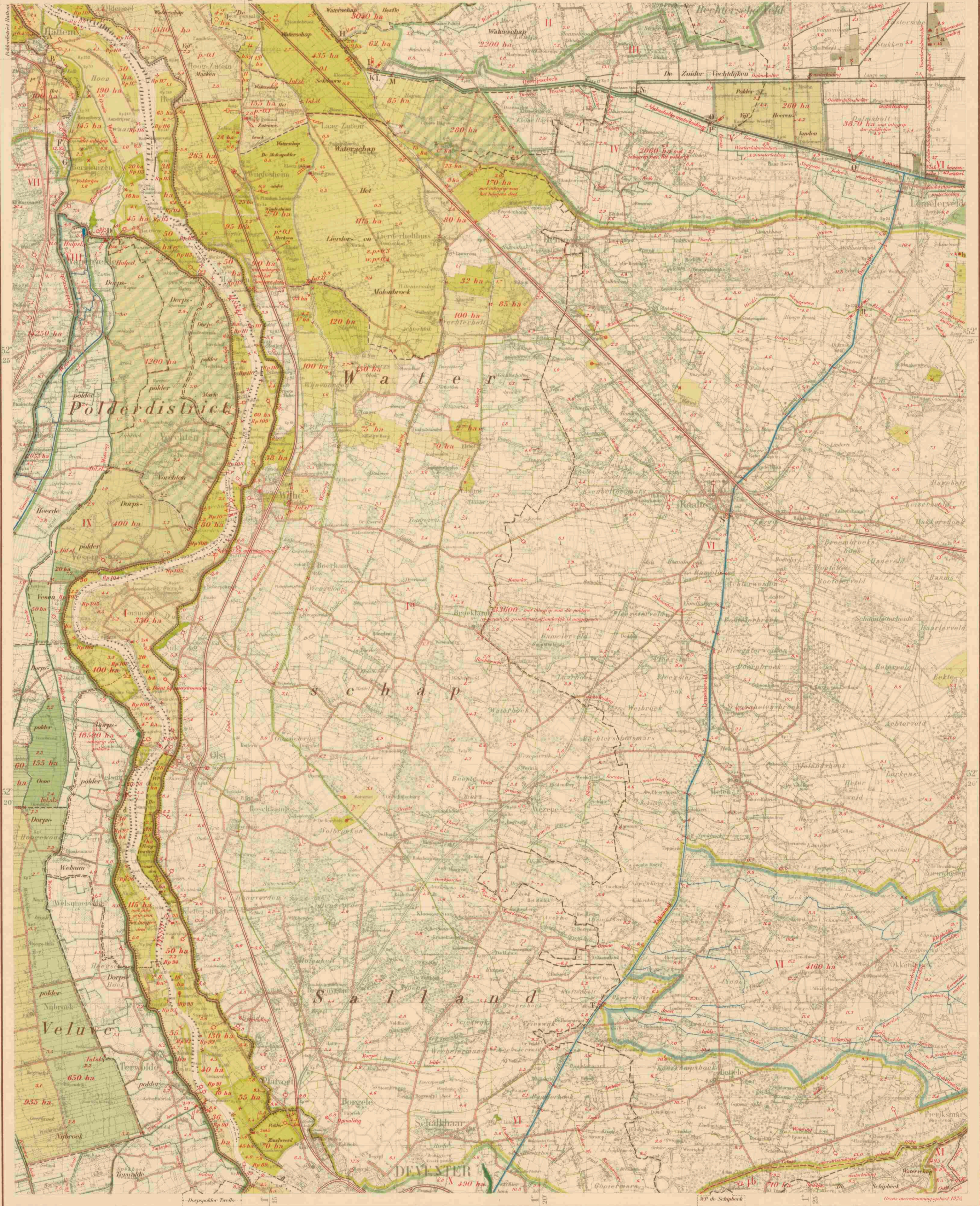
T. Ontlastsluis in den westelijken dijk van het derde pand van het Overijsselsch kanaal naar het beneden gedeelte van de Soest Wetering; twee openingen, elk met één schuif, elke opening 1.20 4.50 +
(Zie de beschrijving van de Sallandse Weteringen in het boekje „Beschrijving van de provincie Overijssel behoorende bij de waterstaatskaart.”)

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven.
Onder waterstaatkundigen polder wordt verstaan een gebied door waterkeringen omsloten, waarvan alle wateropeningen in open verbinding staan. De waterstaatkundige polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem of het stroomende water, waarop zij afweten.
Polders, die hun water eerst op een anderen polder boezem, hebben de tint van den polder omgeven door een donkere lila van doordiepte kleur.
Van polders, die afweten op meer dan één boezem of stroomend water, is de kleur dien overeenkomstig gestrept.
Hooge gronden en boezemland zijn niet gekleurd. In hooge gronden zijn de voornaamste waterleidingen aangegeven met de kleur van den boezem of het stroomende water, waarop zij afweten. Een lila van doordiepte kleur geeft de grens aan van het gebied van de waterleidingen.
Bij belangrijke waterleidingen is de benaming in rood geplaatst.
De namen van waterschappen en van ongereguleerde polders, voor zover vermeld in het bischrijft, zijn in bruin op de kaart aangegeven.
Gevens onttrent bedijkingen, gronstratien, kanalen, overstromingen, regionen, stroomende wateren, waterkeringen, waterschappen en waterstaats zijn opgenomen in het boekje de „Beschrijving van de provincie Overijssel, behoorende bij de waterstaatskaart.”

VERKLARING DER TEEKENS.

- Stroomgemaal met opgaaf van den aard van het bemalingswerk (e = centrifugaalpomp, s = schroefpomp, e = vliezel) en het aantal Olieaantal
- Kleine windmolens.
- Windmolens.
- Schutsluis.
- Uitwateringsluik.
- Koersluis.
- Hulpsluis (doet dienst bij veel water).
- Ontlastsluis.
- Grootdijk onder een waterleiding.
- Stuw.
- Overkist.
- Hoofdmuur van het N.A.P.
- Verkenmerk
- Pelsschaal.
- Pelsschaal, geregeld waargenomen.
- Polderpelt van polders
- Zonerpelt
- Winterpelt
- Hoogtecijfer
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Grootte van polders en stroomgebieden in ha.
- Grootte van polders en stroomgebieden in ha.
- Rijderdijk.
- Kribben.
- Strekkanalen.
- Provinciale grens.
- Administratieve grenzen van waterschappen, polderdistricten en dorrepolders. Deze zijn, met uitzondering van de grenzen van de dorrepolders, slechts aangegeven, voor zover zij niet samenvallen met waterleidingen.

Bewerking: Ag. Dienst Rijkswaterstaat.
Reproductie: Top.Dienst.

Schaal 1: 50000

Horizon in 1936.

BOEZEMS EN STROOMENDE WATEREN.

- I. Kleur van de rechtstreeks op den IJssel en het Zwarte Water afwaterende polders en hooge gronden.
In. Gebied van de Sallandse Weteringen. (Zie de beschrijving van de Sallandse Weteringen in het boekje „Beschrijving van de provincie Overijssel, behoorende bij de waterstaatskaart.”)
- II. Marswetering.
De wetering wordt door de Linterdijk (sluis H) in het gekanaliseerde benedengedeelte van de Nieuwe Wetering afgevoerd.
Het stroomgebied is groot 2300 ha (zie de beschrijving van de Sallandse Weteringen in het boekje „Beschrijving van de provincie Overijssel, behoorende bij de waterstaatskaart.”).

III. Dalmaholter waterleiding, bermstoot langs den noordelijken dijk van het Overijsselsch kanaal, hoofdkanaal Zwolle—Almelo, enz.

De Dalmaholter waterleiding, die begint bij den Viteren dijk, loopt in westelijke en zuidelijke richting naar het Overijsselsch kanaal, waar zij bermstoot gedurende lange den noordelijken dijk van dit kanaal, openend. De waterleiding stroomt verder in zuidelijke richting, parallel aan het Overijsselsch kanaal, en mondt beneden schutsluis n°. 1, door een uitwateringsluik (sluis I), in het eerste pand van het Overijsselsch kanaal. Bij groten wateraanvoer kan de Dalmaholter waterleiding bovendien water afvoeren door een uitwateringsluik (sluis N), gelegen in den noordelijken dijk van het Overijsselsch kanaal, naar het beneden pand van dit kanaal.

IV. Tweede pand van het Overijsselsch kanaal, hoofdkanaal Zwolle—Almelo, en de waterleidingen ten zuid-westen van dit kanaal.
Het gebied, dat zijn water op deze boezem afvoert, heeft een grootte van 2320 ha en bestaat uit twee waterstaatkundige polders en hooge gronden. De boezem lood door de ontlastsluis (sluis L) in den zuidelijken dijk van het Overijsselsch kanaal op het benedengedeelte van de waterleiding ten zuiden van dit kanaal en door de koersluis (sluis M) gelegen in deze waterleiding. Het gedeelte van de waterleiding, dat afloopt in beneden de boezem, staat in open verbinding met de Nieuwe Wetering.

V. Derde pand van het Overijsselsch kanaal, hoofdkanaal Zwolle—Almelo.
Op dit pand wateren geen gronden af. Het kanaalpeil bedraagt 4,05 m + N.A.P.

VI. Vierde pand van het Overijsselsch kanaal, hoofdkanaal Zwolle—Almelo, en vierde en derde pand van het zijkanaal Lemelerveld—Deventer.

Het vierde pand van het zijkanaal ligt gemeen met het vierde pand van het hoofdkanaal. Het derde pand van het zijkanaal ligt, nogeens altijd, eveneens gemeen met het vierde pand van het hoofdkanaal. De Sennipmanssluis (sluis R) wordt gesloten, wanneer het water op het vierde pand van het zijkanaal stijgt boven knaustpeil, behoren thans niet meer voorkomt.

De opvallende van de gronden die op het vierde pand van het hoofdkanaal afwateren, is opgenomen in de grootte van het stroomgebied van de Reuse. Zie de beschrijving van de Reuse in het boekje „Beschrijving van de provincie Overijssel, behoorende bij de waterstaatskaart.”

Op het vierde pand van het zijkanaal wateren geen gronden af, terwijl het derde pand van dit kanaal het water ontvangt van een gebied groot 4100 ha, bestaande uit hooge gronden, gelegen ten noeten van het kanaal.

De boezem aan oostelijk water afvoeren als volgt:
1°. door een opening, afgesloten door een schuif, in den westelijken dijk van het zuidelijk sluitende van de Sennipmanssluis (sluis R) naar de Woelsoedgraven. Dit gedeelte afloot, wanneer de schutsluis gesloten is en den dijk niet meer voorkomt, heeft bij deze sluis dus geen afvoer van oostelijk water meer plaats.

2°. door de ontlastsluis (sluis S) in den westelijken dijk van het zijkanaal naar de Stobbenbroekwaterleiding. Dit sluis doet praktisch geen dienst meer.

3°. door de ontlastsluis (sluis T) in den westelijken dijk van het zijkanaal naar het benedengedeelte van de Soest Wetering.

Afvoer van oostelijk water op de kanaalpeilen beneden schutsluis n°. 3 in het hoofdkanaal (sluis O) heeft niet plaats.

Het kanaalpeil op de derde pand bedraagt 5,53 m + N.A.P.

Voor verdere bijzonderheden zie de uitvergroete beschrijving bij de Overijsselsche kanalen en de Sallandse Weteringen in het hierboven genoemde boekje.

VII. Vijfde pand van het Apeldoornsch kanaal.

Het vijfde pand van het kanaal lood door de Hezonbergersluis (sluis F) op het zede of benedengedeelte, dat in open verbinding staat met den Linterdijk en veel wateraanvoer kan tevens water worden afgevoerd door de ontlastsluis (sluis G) en den overkist ten noorden van deze sluis, beiden gelegen in den westelijken dijk van het vijfde pand van het kanaal, naar de Oude Grift. De overkist is lang 140 m en hoog 4,05 m + N.A.P.

De Oude Grift vereenigt zich beneden de Hezonberger sluis met het benedengedeelte van het kanaal.

Het gebied, dat op deze boezem afwaterd, heeft een grootte van 14250 ha en bestaat uit hooge gronden, gelegen ten westen van het kanaal.

Het kanaalpeil van het vijfde pand bedraagt 4,90 m + N.A.P.

VIII. Nieuwe Wetering beneden de hulpsluis ten noord-westen van Teuge.

De wetering lood door de Euvolgunne sluis (sluis C) op de Euvolgunne, die uitmondt in de Grote Wetering. Deze laatste vereenigt zich ten zuidwesten van Hattem met het zede of benedengedeelte van het Apeldoornsch kanaal.

Bij groten wateraanvoer van de Nieuwe Wetering door een hulpsluis, gelegen in de oostelijke dijk van de wetering ten zuiden van sluis C, oostelijk water afvoeren naar de Grote Wetering.

Op deze wijze kan de Nieuwe Wetering door worden benutten door het stroomgemaal bij de Grote sluis (sluis D).

Het stroomgemaal van de Nieuwe Wetering beneden de hulpsluis ten noordoosten van Teuge (zie blad Zutphen West) heeft een grootte van 2955 ha. Wanneer de genoemde sluis open staat, stroomt het water van den benedenloop van de Nieuwe Wetering gedeeltelijk door deze sluis.

IX. Grote Wetering ten zuiden van het stroomgemaal te Wapenveld, en Nieuwe Wetering beneden de hulpsluis ten noord-westen van Teuge.

De Grote Wetering lood door de Grote sluis (sluis D) op het benedengedeelte van deze wetering, dat in open verbinding staat met het zede of benedengedeelte van het Apeldoornsch kanaal. Deze ken de wetering door het stroomgemaal, dat op de zede van de wetering ten zuiden van sluis D, worden afgevoerd. Naast het gemaal bevindt zich een sluis. Deze sluis dient om in den zomer het water oostwaarts te kunnen afvoeren tot 1,35 m + N.A.P.

Het stroomgemaal wordt in werking gesteld bij een stand van 1,30 m + N.A.P. nabij deze sluis.

De stroomgebieden van de Nieuwe Wetering en de Grote Wetering kunnen, elk door een hulpsluis, voortkomen op blad Zutphen West, in twee afzonderlijke gebieden worden verdeeld. Het stroomgebied, dat oostwaarts lood door het gedeelte van de genoemde weteringen ten zuiden van deze hulpsluisen, lood dan langs het Toerkerkanaal. Dit kanaal kan op den Linterdijk worden afgevoerd te Terwoldse. Onder het gemaal bevinden zich twee duikers voor erie boezem. Elke duiker is wijd 1,20 m en afsluitbaar met twee schuiven. Het stroomgemaal wordt in werking gesteld bij een stand van 1,30 m + N.A.P. te Terwoldse.

De Grote Wetering ontvangt op den rechteroever het water van de Terwoldse Wetering. In landeigende wetering bevindt zich een beengroete sluis ten noorden van het Toerkerkanaal. Het gedeelte van deze wetering beneden de sluis staat nabij Teuge in open verbinding met de Grote Wetering en ontvangt op den linkerover het water van de Kreijndijk of Blinde Beek. Deze beek, die met een grondwater onder het Toerkerkanaal mondt doorpelt, staat in open verbinding met de Terwoldse Wetering.

De Terwoldse Wetering beoet de sluis voort voor een gedeelte een onderdeel van het Toerkerkanaal.

Wanneer de hulpsluis in de Grote Wetering en de sluis in de Terwoldse Wetering gesloten zijn, vormt het benedengedeelte van de Grote Wetering een afzonderlijk stroomgebied.

Het geheele stroomgebied, ten zuiden van het stroomgemaal te Wapenveld, is groot 18 550 ha.

X. Douwler wetering.
Deze wetering, ook Hoove Wetering, leidt in en den benedenloop Leide door de Truen genoemd, wordt op een grondwater, wijd in den dag 6,40, 5,5 m, onder het Overijsselsch kanaal, zijkanaal Lemelerveld—Deventer, doorgevoerd. Zij lood door een afsluitbare grondwater op den polder Heerde, zie blad Zutphen Oost.

Het stroomgebied, dat gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt, heeft een grootte van 490 ha.

XI. Schipbeek.
Een gedeelte van het stroomgebied van deze beek beneden de sluis genaamd Nieuwe Sluis, lood in den zuidwestelijken hoek van het blad voor. Het stroomgebied van de beek beneden deze sluis is groot 7700 ha met behoeve van het gebied van de waterleiding van Coltschate, groot 210 ha, voortkomende op blad Zutphen Oost.

Voor verdere bijzonderheden, zie de beschrijving in het boekje „Beschrijving van de provincie Overijssel, behoorende bij de waterstaatskaart.”

ONGEREGLLEMENTEERDE POLDERS.

De polder van Pieve (a), groot 15 ha; de polder van Vullius (b), groot 14 ha; de polder van de N.Y. Steenfabrick Fortmann (c); de polder d en e van de N.Y. Overijsselsche Steenfabrieken en de polder Zandbeerd zijn ongereguleerd.

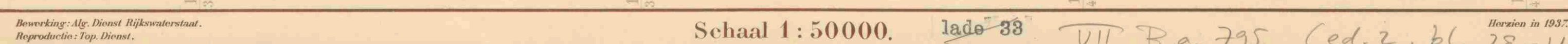
De waterstaatskaarten zijn a f 1,75 per stuk verkrijgbaar bij de Rijksgouverneur en door bemiddeling van alle postkantoren.

NADRIK VERBODEN.

VII B.a. 795 Ced. 2, bl. 27-0)

BOEZEMS EN STROOMENDE WATEREN.

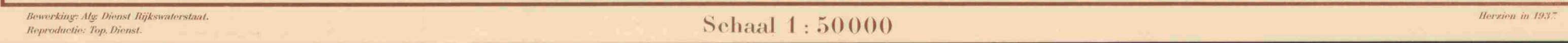
NADruk VERBODEN

NADruk VERBODEN

VERKLARING DER TEEKENS.

	Overlaat.
	Hoofdmek van het N. A. P.
	Verkenmerk van het N. A. P.
	Pellichaal.
	Pellichaal geregeld waargenomen.
	Hoogtecijfer in meters t. o. v. N. A. P.
	Verharde weg.
	Spoorwegen.
	Groette van stroomgebieden in ha volgens meting op de kaart met den planimeter.
	Administratieve grenzen van waterschappen.
	Rijksgrens.
	Grens overstromingsgebied 1920.

De waterstaatskaarten zijn, à f 1,75 per stuk, verkrijgbaar bij de Rijksuitgeverij en door be-
middeling van alle postkantoren.

NADruk VERBODEN

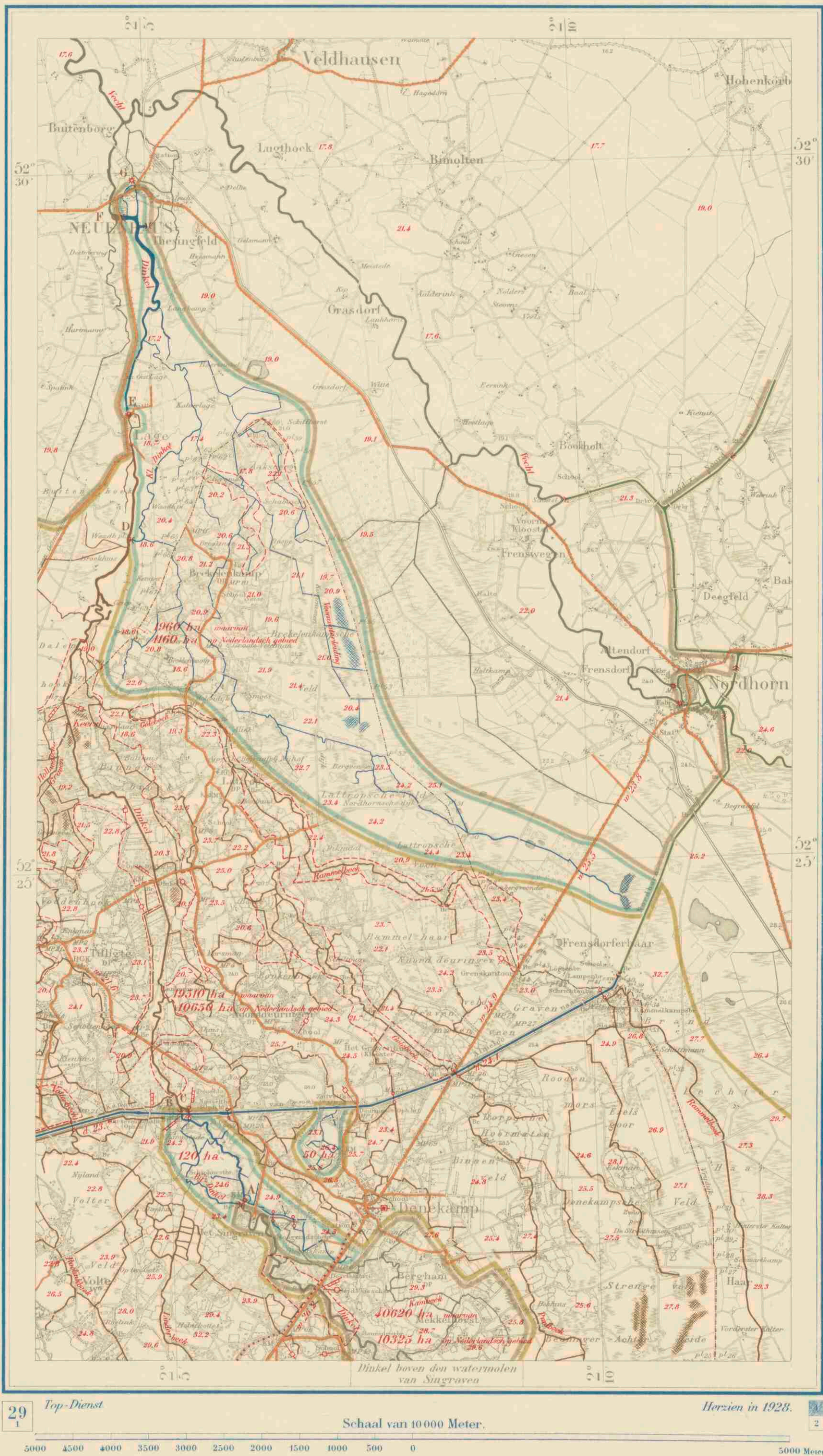
Wijde	Slag-
in	drempel
den dag.	diepte
m.	boven
	N.A.P.
	m.

KANALEN EN STROOMENDE WATEREN.

Waterstanden op de Dinkel in m boven N.A.P.

Op 17 October 1905 is tusschen Nederland en Pruissen een overeenkomst gesloten, waarbij o.a. bepaald is, dat voor bevoeiingsdoeleinden door Pruissen geen water aan de Vecht mag worden ontleend, indien de afvoer aan de Nederlandsche grens, daardoor minder dan 2 m³ per seconde zou bedragen.

1.

Grondreglement voor de waterschappen in Overijssel (1904, n°. 9; 1921, n°. 87; 1922, n°. 13; 1926, nos. 28 en 49; 1928, n°. 39; 1929, n°. 75).

Reglement op het bouwen op of in dijken, enz. (1881, n°. 85; 1883, n°. 16; 1904, n°. 61).

Reglement op de verveningen in Overijssel (1887, n°. 17; 1919, n°. 21).

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisarceering aangegeven.

Molen door water gedreven.

« Schutsluis.

X Ontlastsluis.

X Keersluis.

— Grondduiker onder een waterleiding.

— Grondduiker onder een waterleiding met afsluiting.

— Hoofdmerk van het N.A.P.

— Verkenmerk van het N.A.P.

— Peilschaal.

22.1 Terreinhoogte

d 24.1 Dijkhoogte

w 21.6 Hoogte van den weg

} in m boven N.A.P.

Verharde wegen.

..... Stoomtramweg.

160 ha Grootte van een stroomgebied in ha volgens meting

— kaart met den planimeter.

----- Grens van het overstromende gebied voorgekomen

hoogen waterstand in December 1927 en in Octo

Rijksgrens.

Dinkelrusschen den watermolen van Singraven en de grondduiker C. Deze boezem, die geheel op het blad voorkomt, ligt gemeen met het zesde pond van het kanaal *Almelo—Nordhorn*, dat een peil heeft van 21.50 m + N.A.P. Dit peil wordt in den zomer dikwijls niet bereikt. Bij veel watertoevoer, wat in het najaar meerdere malen voorkomt, wordt een deel van het water onder het kanaal doorgevoerd en is dan in open gemeenschap met het deel van de Dinkel beneden sluis C. Het boezemgebied bestaat uit twee deelen, het ene groot 210 ha, loost op de Dinkel, het andere, groot 50 ha, loost op het kanaal *Almelo—Nordhorn*.

Dinkel wuschen de grondruiker C en den watermolen te Lage. De boezem ontvangt het water van verschillende beken, die er mede in open gemeenschap zijn. Het boezemgebied is groot 19510 ha, waarvan op Nederlandsch gebied 10650 ha zijn gelegen. Het komt ook voor op de bladen Denekamp 2 en Almelo 3 en 4. Bij groote waterovereen kan de boezem door de ontlasthuis D water afvoeren langs de Kleine Dinkel naar het deel van de Dinkel beneden den watermolen. Het stuwpeil aan den molen bedraagt 18.57 m + N.A.P.

Dinkel tusschen de watermolens te Lage en die te Neuenhaus. *Het beoemgebied, dat geheel op dit blad voorkomt, is groot 1960 ha. Het stuwpeil aan den watermolen te Neuenhaus bedraagt 16.85 m + N.A.P. Bij waterbezwaar kan het water worden afgevoerd door de ontlastsluis F naar de Vecht.*

Vecht tusschen de watermolens te Nordhorn en de stuw te Haandrik. *Het boezemgebied, dat bijna geheel in Duitschland is gelegen, komt gedeeltelijk op dit blad voor.*

De Overijsselsche wateren door Willem Staring en F. J. Stieltjes
1848.

Een en ander over de afwatering in Overijssel door A. Deking
Dura, 1ste gedeelte 1919.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaartjes, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, zevende uitgave, 1920.

Wegwijzer voor de Binnenscheepvaart, deel I, Noordoostelijk Nederland met 7 overzichtskaarten en 24 plattegronden. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, tweede druk, 1930.

Register IV, Overijssel, Vijfde uitgave 1925. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties, alsmede verdere wijzigingen. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat.

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

VII B. a. 795
(ed. 2, bl. 29-1)

STROOMEDE WATEREN.

De Dinkel ontspringt in de hooge gronden ten noordwesten van Koesfeld in Westfalen, komt bij Glane op Nederlandsch gebied, stroomt langs Lossen en door de gemeente Denekamp en gaat met een grond-duiker onder het kanaal Almelo—Nordhorn door. De rivier verlaat bij Lage het Nederlandsch gebied weder, loopt door Neuenhaus en vereenigt zich beneden deze plaats met de Vecht (zie blad Denekamp 1). De rivier wordt in Duitschland op verschillende plaatsen opgestuwd tot het drijven van watermolens, op dit blad komt die te Gronau voor. Op Nederlandsch gebied heeft opstuwung plaats door den molen bij het landgoed Singraven (zie blad Denekamp 1).

De Dinkel ontvangt het water van verschillende kleine beken en waterlossingen. Op dit blad komen voor aan den linkeroever, de Glaner-beek, die ten behoeve van een stoomspinnerij te Glanerbrug kan worden opgestuwd, de Elsbeek, de Belthehemsche Beek, de Snoeijnbeek, de Bloemenbeek en de Linderbeek, die gedeeltelijk op dit blad voorkomt en op den rechteroever de Reuenbergerbeek en de Pantbeek, lager Gele Beek genoemd.

De Linderbeek lager Voltherbeek heeten vormt met eenige andere beken, voorkomende op de bladen Denekamp 1 en Almelo 2, de Hollandsche Graven, die even boven de Rijksgrens in de Dinkel uitmondt (zie blad Denekamp 1).

WATERSTANDEN OP DE DINKEL IN M BOVEN N.A.P.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Pijpbrug (bij het gehucht Pijpe)	57.91 (1928—1928)	59.38 1 Jan. 1926	56.92 27 Juli 1928
Dinkelbrug (zie Denekamp 1) .	19.64 (1927—1928)	20.57 30 Dec. 1927	18.62 29 Sept. 1928

De Dinkel is in de laatste jaren dikwijls onderhevig aan over-stroomingen ook door grootere toevoer van water uit Duitschland. Er bestaan plannen hierin verbetering te brengen door de rivier te norma-liseeren en het water van de Hollandsche Graven met een grondduiker er onder door te voeren en door een te graven kanaal, bezuiden de watermolen te Lage, weder op de Dinkel te brengen.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement, en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Grondreglement voor de waterschappen in Overijssel (1904, n°. 9; 1921, n°. 87; 1922, n°. 13; 1926, nos. 28 en 49; 1928, n°. 59; 1929, n°. 75).

Reglement op de wegen en voetpaden in Overijssel (1928, nos. 44 en 45; 1929, n°. 50).

Reglement op het beheer der dijken, kaden, polders en water-leidingen in de provincie Overijssel (1845, n°. 90; 1847, n°. 81; 1849, n°. 71; 1875, n°. 28; 1879, n°. 52).

Reglement op het bouwen op of in dijken enz. (1881, n°. 85; 1882, n°. 16; 1904, n°. 61).

Reglement op de waterleidingen in Overijssel (1921, n°. 88; 1922, nos. 52 en 80; 1926, n°. 51).

Reglement op de verveningen in Overijssel (1887, n°. 17; 1919, n°. 21).

WATERSCHAPPEN.

Waterschap de Regge. Het gebied van het waterschap, groot ongeveer 114 000 ha, bestaat uit de gronden, die op de rivier de Regge en hare zijtakken afwateren, voor zoover die gronden liggen in de provincie Overijssel.

Het gebied komt behalve op dit blad voor op de bladen Almelo 1, 2, 3 en 4, Groenlo 1 en 2.

Het reglement van het waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 7 Januari 1930, n°. 8, welk besluit is goed-gekeurd bij Koninklijk besluit van 3 Juli 1930, n°. 69.

Het doel van het waterschap is een regelmatige afvoer van het water binnen zijn gebied te bevorderen, het regelen van den waterstand in de, in onderhoud bij en onder toezicht van het waterschap zijnde wateren, het waken tegen verontreiniging van deze wateren en de vering van al het water, dat niet tot het stroomgebied van de Regge behoort.

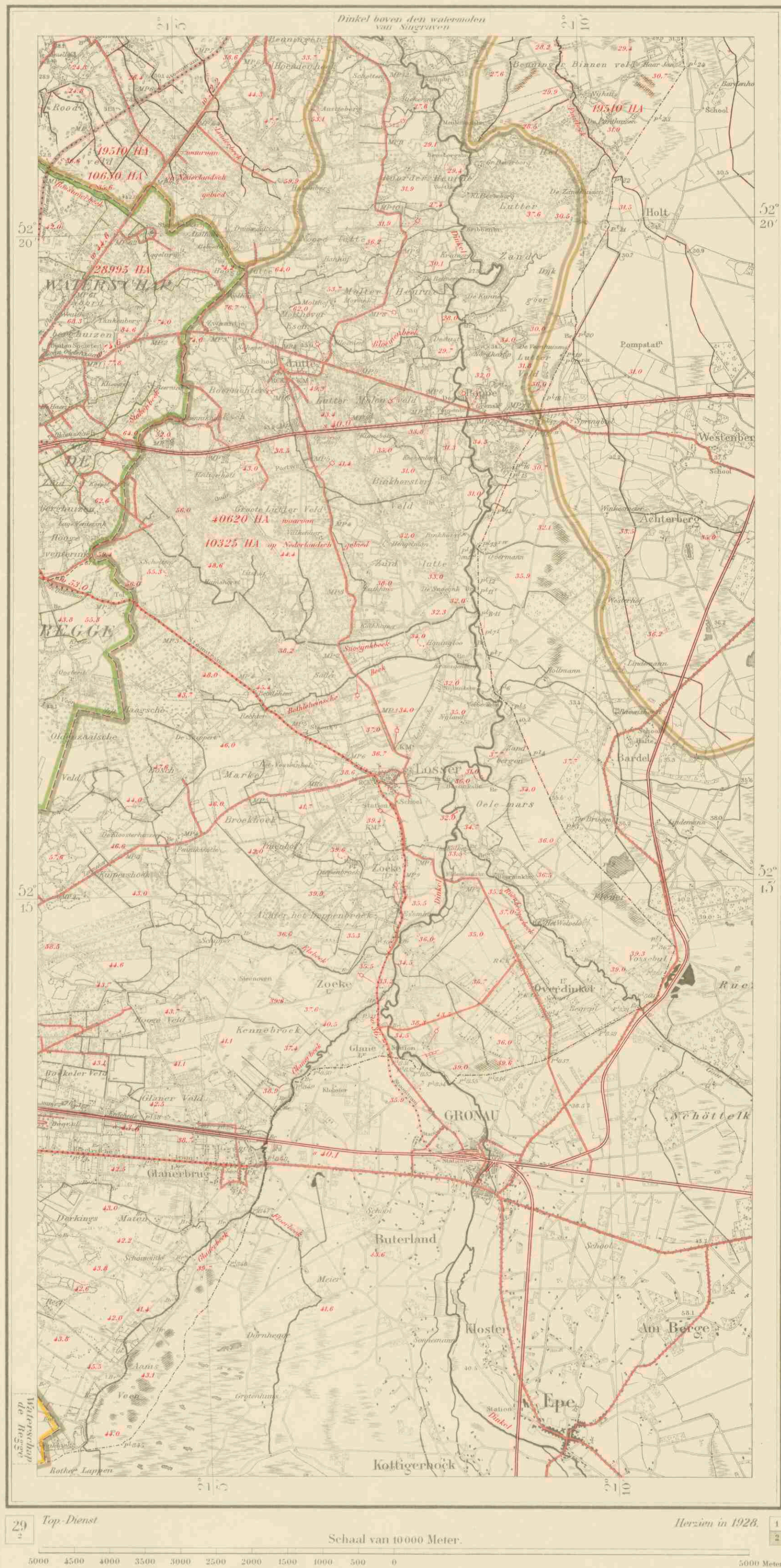
Voor het bestuur van het waterschap (zie het blad Almelo 2).

De thans bestaande waterafvoer van het waterschap zal geheel worden gewijzigd. Het gebied van het waterschap zal in 5 deelen worden verdeeld, waarvan er een, dat gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomt, op de Regge zal loozen. Een tweede deel zal loozen op de te maken Twenthe kanalen. Hiervan komt een zeer klein deel aan den westelijken rand nabij den zuidelijken rand van het blad voor.

De grenzen van de twee deelen van het waterschap, die op dit blad voorkomen, zijn met een bruine bloktlijn op de kaart aangegeven.

DENEKAMP.

2.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven.

Voorname beken en waterlossingen zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die water-lossingen.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisarcering aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Stuw.
- Molen door water gedreven.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal.
- Terreinhoogte.
- Hoogte van den weg } in m ten opzichte van N.A.P.
- Spoorweghoogte }
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Tramwegen.
- Grootte van een stroomgebied in ha volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Rijksgrens.

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

Dinkel boven den watermolen van Singraven. De boezem, die gedeeltelijk op dit blad voorkomt, wordt ten behoeve van den watermolen te Gronau en die bij het landgoed Singraven, op blad Denekamp 1, opgestuwd. Het stupeil aan laatstgenoemden molen bedraagt 24.05 m + N.A.P. Het boezem-gebied, dat behalve op dit blad, ook voorkomt op de bladen Denekamp 1, Almelo 4 en Groenlo 2, is groot 40 620 ha, waarvan 10 325 ha op Nederlandsch gebied zijn gelegen.

Oelerbeek boven den watermolen te Oele. Een klein deel van het boezemgebied, groot 7530 ha, komt aan den zuid-westelijken hoek van het blad voor. Dit gebied zal na de voltooiing van de Twenthe kanalen op een der panden daarvan loozen.

Gebied van de Loolee, de Hagen, de Berfloebek en de Azelerbeek. Het boezemgebied, groot 28 995 ha, komt gedeel-telijk aan den westelijken rand van het blad voor en strekt zich verder uit op de bladen Groenlo 2 en Almelo 2 en 4.

Dinkel tusschen de grondduiker C onder het kanaal Almelo—Nordhorn voorkomende op het blad Denekamp 1 en de watermolen te Lage eveneens op dat blad voorkomend. De boezem ontvangt het water van verschillende beken, die er mede in open gemeenschap zijn en waarvan op dit blad gedeeltelijk voorkomen de Pantbeek en de Linderbeek. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk aan den westelijken, noordelijken en oostelijken rand van het blad voorkomt, is groot 19 510 ha, waarvan op Nederlandsch gebied 10 650 ha zijn gelegen. Het komt ook voor op de bladen Denekamp 1 en Almelo 2 en 4. Het stupeil aan den molen te Lage bedraagt 18.57 m + N.A.P.

VERWIJZING.

Jaarboekje van de Provincie Overijssel door J. M. Hoenders, Adjunct-Commissies ter Provinciale Griffie.

De Overijsselsche Wateren door Willem Staring en F. J. Stieltjes. 1848.

Een en ander over de afwatering in Overijssel door A. Deking Dura, 1ste gedeelte, 1919.

Overzicht der Scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaartjes. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, zevende uitgave, 1920.

Gewijzer voor de Binnenscheepvaart, deel 1, Noordoostelijk Neder-land met 7 overzichtskaarten en 24 plattegronden. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, tweede druk, 1930.

Register IV, Overijssel, Vijfde uitgave 1925. Hoogte van verken-merken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurighedswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties, alsmede verdere wijzigingen. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat.

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

VII B.a. 795
Ced. 2, bl. 29-2)

30²

SLUIZEN.

Wijde in den ing. M.	Slag- drempel- diepte ten opzichte van N.A.P. M.
----------------------------------	--

A. Uitwateringsluis voor het Verwerschingskanaal, twee openingen, ieder met één raaderdeur en één schuif. De drempels zijn een hoog, elke opening 4.00 — 2.65

B. Schut- en uitwateringsluis tusschen Delflands boezem en het Verwerschingskanaal, schutlengte 48.50 M., twee paar vloed- en twee paar ebbendeuren. De drempels zijn een hoog. 10.— — 3.30

C. Schutsluis in de Zanderijvaart, schutlengte 16.00 M., twee paar deuren met een hooge drempels. 5.— — 2.30

D. Schutsluis in de Loosduinsche Vaart, schutlengte 30.00 M., twee paar deuren met een hooge drempels. 6.— — 2.10

ZEEWERING.

De zeevering wordt grotendeels gevormd door de duinketen, die ten noordwesten van 's-Gravenhage tegen den Maasdijs aansluit. Voor Schereningen tot de Scheveningsche haven veerd in de jaren 1895—1903 een strandmuur gebouwd. Tusschen de strandpalen 106 en 108 is in de jaren 1854—1857 achter de daar aanwezige lage en smalle duinen een slaperdijk aangelegd, terijf een behoorden Terheide tot het Spanjaardsdijk in de Hoek van Holland de duinen geoffend en tot een zanddijk verworden zijn. Achter dezen zanddijk is een slaperdijk aanwezig ter lengte van 1565 M.; deze sluit aan tegen den Noordlandschen dijk.

Het versterken van de duinen en van den zanddijk wordt door helm-planting, stroobepaling en rietschuttingen tegengegaan.

Op het strand zijn 61 strandhoofden aanwezig. De hoofden rangen aan een behoorden Schereningen en strekten tot den Hoek van Holland.

De duinen, de zanddijk, de slaperdijken en de strandhoofden zijn in beheer en onderhoud bij het Hoogheemraadschap Delfland. Het Rijk draagt bij in de kosten van instandhouding. De strandmuur met strenglating te Schereningen wordt beheerd en onderhouden door het Hoogheemraadschap, met bijdragen van de Exploitatie-maatschappij Zeebad Schereningen en de gemeente 's-Gravenhage.

VISSCHERSHAVEN TE SCHEVENINGEN.

De haven te Scheveningen bestaat uit een buitenhaven, een binnenroorhaven en een binnenhaven. De buitenhaven en de binnenroorhaven liggen in elkanders verlengte, de as staat loodrecht op de lijn der strandpalen. De as van de binnenhaven staat rechtloekig op die van eerstgenoemde.

De buitenhaven tusschen twee hoofden, waarvan de einden gelegen zijn op 195 M. uit de lijn der strandpalen, is lang 284 M., vrijd in den mond 130 M. en bij de aansluiting tegen de duinen 330 M. Men tracht de bodemdiepte van de haveningang door baggering te houden tusschen 2.16 en 2.66 M. — N. A. P.

De havenkant der hoofden ligt op 4.60 M. + N. A. P. Bij de aansluiting tegen het buitendijkbehoort op de einden der hoofden neemt de hoogte toe tot 5.60 M. + N. A. P., terijf overal, waar de hoogte geringer is dan laatstgenoemd peil, naar de buitenzijde van borstvering tot deze hoogte reikt.

De binnenhavens zijn gegraven in het dún. De binnenroorhaven is lang 386 M., met inbegrip van de 60 M. brede inwaart, hare grootste breedte bedraagt 130 M. De toegang tot de binnenhaven is lang 80 M. en breed 40 M., de binnenhaven zelf is lang 423 M. en breed 196 M., de bodem ligt op 3.90 M. — N. A. P.

De haven is in 1904 in gebruik genomen. De buitenhaven is in beheer en onderhoud bij het Rijk, de binnenhaven is in beheer en onderhoud bij de gemeente 's-Gravenhage.

VERVERSCHINGSKANAAL.

Dit kanaal is gegraven ten behoeve van de waterverversching in de grachten van 's-Gravenhage en Delft; het doet tevens dienst voor de uitwatering van Delflands boezem.

Het kanaal is van de zee afgesloten door een uitwateringsluis en van Delflands boezem gescheiden door een schutsluis. De uitwateringsluis, welke deel uitmaakt van Delflands zeevering, ligt op 377 M. landwaarts van de lijn der strandpalen. Het gedeelte van het kanaal tusschen de uitwateringsluis en de schutsluis heeft een lengte van 1595 M. Het heeft, evenals het kanaalgedeelte van de buitensluis naar zee, een bodembreedte van 20 M. en een bodemdiepte van 2.65 M. — N. A. P.

Nabij de schutsluis bevindt zich een elektrisch centrifugaal gemaal van 52 waterpaardkracht, dat in den regel alleen gedurende de maanden Mei tot October, doch soms ook langer, voor de waterverversching in werking wordt gesteld. Gedurende deze periode en wel in de eerste plaats gedurende de badseizoenmaanden Juni, Juli, Augustus en September, is het wenschelijk met het spuien onafhankelijk te zijn van den tijd van laagwater in zee. Men wenscht te kunnen lozen op het tijdstip, dat wind en stroom gunstig zijn, om in zee den minsten hinder van het vervuilde water te ondervinden. Door het water op te pompen in de afgesloten kom tusschen de uitwateringsluis en de schutsluis, kan men het bij vallend buitenvater af laten en behoeft men het tijdstip niet af te wachten, dat de zeevlank lager is dan het peil van Delflands boezem. Tijdens het spuien worden de schutsluizen in de Loosduinsche Vaart en in de Zanderijvaart, nabij het elektrische gemaal, gesloten, waardoor het water van het Westland wordt opgehouden en het spuitwater den weg door de Haagse grachten moet volgen.

Het elektrische gemaal wordt ook in werking gebracht, op verlangen van Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland, voor de ontlasting van Delflands boezem. In dit geval komt de verbruikte elektrische energie voor rekening van het Hoogheemraadschap.

De sluizen, de zeehoofden en het elektrische gemaal zijn in onderhoud bij de gemeente 's-Gravenhage, terijf Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland draagt daarop bezicht uittevoeren. In de regening van den aandeel van het kanaal met bijbehorende werken, verbeid door Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland bij besluit van 14 April 1886, n°. 5, worden de voorwaarde genoemd, waaraan bij den aandeel moest worden voldaan en tevens is daarin geregeld het beheer en de onderhoudsplicht van de werken.

De gemeenteraad van 's-Gravenhage besloot tot den aandeel van het kanaal den 23^{den} Februari 1886; nadat oorlof de regening van Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland was verkregen. Daarop werd in 1886 met den aandeel begonnen, de werken kranen gevord in 1888.

REGLEMENTEN.

Algemeen reglement voor de polders in de provincie Zuidholland, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 8 Juli 1913, n°. 4 (Proc. blad 1913, n°. 90), gewijzigd bij besluit der Staten van 25 September 1916, n°. 35 (Proc. blad 1916, n°. 99).

Het reglement bepaalt, dat van alle gebied in Zuidholland gelegen polders de zorg voor de waterscheidingen van waterschappen wordt opgedragen, naar goed niet bij besluit der Provinciale Staten, door den Koning goedgekeurd, daarvan is afgezien. Deze waterschappen worden in het reglement polders genoemd.

Voor elke polder wordt een bijzonder reglement vastgesteld, dat o.m. de omschrijving van de grenzen van den polder bevat. Bovendien wordt daarin voorgescreven, dat op kosten van den polder en onder toezicht van Gedeputeerde Staten een schetsverklaring, aangevde de grenzen van den polder, in dubbel moet worden opgemaakt. Het ene exemplaar van deze tekening berust in het archief van de Provincie, het andere in dat van den polder.

POLDERS, WELKE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Achter de namen der polders zijn opgegeven de nummers, waaronder in het Buitengewone Provinciale blad zijn opgenomen linnre bijzondere reglementen van bestuur, alsmede de wijzigingen in die reglementen.

Hoogheemraadschap Delfland.

Seybroekpolder. Bestaat uit een waterstaatkundig polder met een hooge deel	n°. 688 en 1012
Eskampolder	n°. 1223
Zuisterpolder. Loosd op den Eskampolder	n°. 1014 en 1101
Noordpolder	n°. 37
Schaapveerpolder	n°. 1235
Wippolder	n°. 782 en 1074
Uithoospolder	n°. 32 en 784
Zwarte Polder	n°. 503
Dijkpolder	n°. 33 en 1076
Oostmaadepolder	n°. 337
Westmaadepolder	n°. 340

'S-GRAVENHAGE.

2.

BUITENWATERSTANDEN IN M. ten opzichte van N.A.P.

Tienjarig tijdsak 1901—1910.

Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoogwater.	Gemiddeld laagwater.	Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—31 Oct. M. V.	1 Nov.—30 Apr. M. E.	1 Mei—31 Oct. M. E.	1 Nov.—30 Apr. M. E.
Katwijk	+ 0.82	+ 0.89	— 0.68	— 0.73
Schereningen	+ 0.86	+ 0.93	— 0.68	— 0.73
Hoek van Holland	+ 0.85	+ 0.88	— 0.78	— 0.79
Vijf Sluizen	+ 0.83	+ 0.89	— 0.57	— 0.69
Rotterdam	+ 0.91	+ 0.95	— 0.50	— 0.52

Bij den stormvloed van 1914 Januari 1916 werd te Katwijk de stand van 2.50 M., te Schereningen van 3.30 M., te Hoek van Holland van 3.00 M., te Vijfsluizen van 3.18 M. en te Rotterdam van 3.32 M. + N. A. P. bereikt.

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

VERWIJZING.

Provinciale almanak voor Zuidholland ten dienste van Gemeente- en Waterschapsbesturen door J. A. Reinders en A. Kames.

De waterkeeringen, waterschappen en polders van Zuidholland door Jhr. L. F. Teixeira de Mattos, c.i. 1906.

Overzicht der Scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 6de Uitgave, 1917.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurighedswaterpassingen en de waterpassing van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat, provincie Zuidholland. Vierde uitgave, 1917.

Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P. gevonden bij de verspreiding van het N. A. P. door den Rijkswaterstaat, provincie Zuidholland. 1898.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeling der polders is boven de kaart omschreven.

De polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afvateren.

Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder lozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bies.

Hooge gronden en boezemland zijn niet gekleurd. In hooge gronden zijn de voornaamste waterleidingen aangegeven met de kleur van het stroomende water of den boezem, waarop zij afvateren; een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterleidingen.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood gesteld. De diptelijnen duiden den toestand aan van 1914, de hoog- en laagwaterlijnen langs de kust zijn die van 1915.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Stoom-, elektrisch- of ander motorgemaal met opgave van het aantal waterpaardkrachten en den aard van het bemalingsverktuig (s. *scheprad*, c. *centrifugaalpompe*).
- Schepradwatermolens.
- Uitwateringsluizen.
- Schutsluis.
- Vaste stuw.
- Grondduiker onder een waterleiding.
- met afsluiting.
- Hoofdmerk van het N. A. P.
- Verkenmerk van het N. A. P.
- Registreerende peilschaal.
- Peilschaal.
- Zomerpeil van polders.
- Gewenschte zomerstand in een polder.
- Dijkhoogte.
- Hoogte van den weg.
- Treinhoogte.
- Verharde wegen.
- Electriche spoorweg.
- Stoomtramwegen.
- Grootte van polders in H.A. volgens meting op de kaart met den pluimmeter.
- Strandhoofden, havendammen, strandmuren, bekledingsmuren, steengloosing.
- Strandpalen.
- Bij gemiddeld laagwater (M. E.) droogvallend gedeelte.
- Lijn van M. E.
- " " 25 decimeters onder M. E.
- " " 50 " " "
- " " 80 " " "

BOEZEMS.

Delflands boezem.

Op boezem loost op de Nieuwe Maas door de schutsluis onder de Vlasmarkt te Rotterdam, de schutsluizen te Delfshaven en te Schiedam, de sluis aan de Vijfsluizen tusschen Schiedam en Vlaardingen en drie sluizen te Vlaardingen; op het Scheur door de Boonersluis bij een twee sluizen te Maassluis en door de Oranjesluis onder Naaldwijk; op de Noordzee door de sluis aan den mond van het Verwerschingskanaal te Scheveningen.

Bij onvoldoende loozing door hooge buitenwaterstanden kan de boezem worden afgemalen door een schepradstoomgemaal van 125 waterpaardkracht aan de Vijf Sluizen en een elektrisch centrifugaal gemaal van 52 waterpaardkracht aan het Verwerschingskanaal. Waterinlaten kan geschieden aan de Vijf Sluizen, door de Boonersluis en de sluizen te Maassluis.

Het boezempeil (Delflands peil) is 0.40 M. — N. A. P., het maadpeil is 0.35 M. — N. A. P. Het boezemgebied bestaat uit 400 H.A. boezemwater, 28300 H.A. polderland en 8700 H.A. boezemland en duinen. De boezemkaden moeten volgens keur een hoogte hebben van 0.10 M. + N. A. P.

In den regel staan alle boezemwateren onderling in open gemeenschap. Bij spauing wordt echter het westelijk boezemgebied van het oeverige afgesloten door het dichtzetten van de sluis in de Kerstjanjeretring bij Delft en die in de Buitenvaartsluis te Delft. Door de schutsluizen in de Loosduinsche Vaart en in de Zanderijvaart bij het elektrische gemaal aan het Verwerschingskanaal wordt dan de scheepvaartgemeenschap onderhouden tusschen de beide delen van den boezem.

Delflands boezem is in gemeenschap met dien van Rijnland door de schutsluis te Leidschendam en met dien van Schiedam door het Boerenvaart te Rotterdam.

Waterstanden van Delflandsboezem in M. ten opzichte van N. A. P.

Tienjarig tijdsak 1901—1910.

Plaats van waarneming.	Gemiddeld stand.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Vijf Sluizen	— 0.62	— 0.04 5 Febr. 1906	— 0.50 16 Jan. 1904
Vlaardingen	— 0.59	— 0.08 24 April 1903	— 0.58 24 Nov. 1910
Boonersluis	— 0.40	— 0.13 29 Nov. 1908	— 0.52 1 Jan. 1901
Maassluis	— 0.40	— 0.10 24 April 1903	— 1.18 1 Jan. 1901
Oranjesluis	— 0.43	— 0.10 22 Febr. 1907	— 1.15 15 Febr. 1910
Schutsluis in het Verwerschingskanaal	— 0.50	— 0.15 12 Jan. 1906	— 0.82 1 Jan. 1905
Leidschendam	— 0.43	— 0.05 9 Dec. 1901	— 0.79 16 Jan. 1905

Gebieden van de 's-Gravenhage en Delfse Duinwaterleidingen.

De Beek.

Op boezem loost alleen de Seybroekpolder met een hooger deel. Hij gaat door middel van een grondduiker onder het Verwerschingskanaal door, loost door Zorghilt en langs het Vredespaleis naar er een stuw in geplaatst is. Hij verdeelt zich dan in drie takken: een ter roeding van de stuw om de Cardelekezerie, loost verder onder het Nassaplein en de Schelpkade en mondt uit in de gracht langs de Mauritskade; de tweede tak veerd de sloot langs de Jansstraat en de Nassaplein en mondt eveneens uit in die gracht; de derde loopt gedeeltelijk langs en gedeeltelijk onder de Zeestraat, gaat met een grondduiker onder de gracht langs de Mauritskade, loost verder onder het Noordende en de Plaats en mondt uit in den Hofeijer, van waar het overvloedige water op de stadsluizen wordt geloosd.

Het stoomgemaal bij Hanebury dient om in drooge tijden water op den boezem te brengen. Ook kan door het dichtzetten van een valsehnd boezem de uitwateringsluis van den Seybroekpolder dit stoomgemaal water in dien polder malen.

Verordening op het bouwen op de zee- of rivierwaterkeerende dijken en het graven in deze, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 21 Juli 1881, n°. 2 (Proc. blad 1881, n°. 69), later meermalen gewijzigd; de tekst is met de wijzigingen opgenomen in het Provinciale blad van 1898, n°. 61.

HOOGHEEMRAADSCHAP DELFLAND.

Het Hoogheemraadschap bestond reeds in de 13de eeuw. Het thans geldende reglement is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Zuidholland van 2 December 1852 (Proc. blad 1852, n°. 151). Het is gewijzigd bij besluiten der Staten van 3 Augustus 1855, 7 November 1892, 12/14 Juli 1870, 14 Juli 1874, 21 Juli 1886, 27 Maart 1888, 12 Juli 1889, 16 November 1897, 15 Juli 1902, 3 Mei 1904 en 20 Januari 1913.

Het bestuur is samengesteld uit een Dijkgraaf, vier Hoogheemraden en twaalf Hoofdingelanden, die te zamen de Vereenigde Vergadering vormen. Er zijn twaalf Hoofdingelanden-plaatsverrangere. Het bestuur wordt bijgestaan door een Secretaris-Beestmeester, een Ingenieur en andere beambten en bedienden. De zetel van het bestuur is gesteld te Delft.

Dijkgraaf en Hoogheemraden vormen een College, betrekk belast is met het dagelijksche bestuur.

De voornaamste werken, welke door het Hoogheemraadschap worden beheerd en onderhouden, zijn: de duinen met de daarvoor getegen hoofden, de strandmuur te Scheveningen, de slaperdijk van Loosduinen tot 's-Gravenhage, de Maasdijs, de uitwateringsluizen, het stoomgemaal aan de Vijf Sluizen en bijna alle boezemwateren met een groot aantal van de daarvoor gelegen bruggen.

Verordening op de spoorstaven in de openbare wegen, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 18 November 1902, n°. 23 (Proc. blad 1903, n°. 60).

Verordening ter voorziening in scheepvaartbelangen, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 16 Juli 1885, n°. 9 (Proc. blad 1885, n°. 60).

Verordening op de stoomvaart in de boezemwateren, vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 24 Juli 1883, n°. 21 (Proc. blad 1883, n°. 67), later meermalen gewijzigd, de tekst met de wijzigingen is opgenomen in het Provinciale blad van 1914, n°. 39.

Het dagelijksch bestuur heeft toezicht over alle werken tot Delflands algemeen waterstaat behoorende, over verenigen en ontgravingen en in zekere mate over de huishoudelijke belangen van de binnen het Hoogheemraadschap gelegen polders.

Door de Vereenigde Vergadering zijn in de jaren 1908 en 1910 de volgende keuren vastgesteld:

- 1°. keur op de landscheidingen;
- 2°. keur, regende de verplichting der polders met betrekking tot het onderhouden van de boezemkaden langs Delflands boezemwateren;
- 3°. keur op 1°. de sluizen in Delflands waterkeering en boezemkaden, 2°. de voorboezems van Delflands uitwateringsluizen. (Deze keur is niet van toepassing op de zesluis te Schereningen, de schutsluis in het afvoerkanaal naar Schereningen en de Provinciale schutsluis te Leidschendam);
- 4°. keur op de watermolens in Delfland;
- 5°. keur, regende het onderhouden en reinigen der boezemwateren in Delfland en andere daartoe behoorende belangen;
- 6°. keur op de zeevering en de duinen voor Delfland en andere daartoe behoorende belangen;
- 7°. keur op de dijken van Delfland;
- 8°. keur op de uitkleingen en ontgravingen van landen in de polders van Delfland;
- 9°. keur op de vereningen van landen in de polders van Delfland;
- 10°. keur, regende het schutten en doorvaren der sluizen in Delfland.

VII B.a. 735
(ed. 2, bl. 30-2)

documentatie

SLUIZEN

Wijde in den dag M.	Slag-drempel-diepte ten opzichte van N.A.P. M.	
A. Eemnesser sluis; schut- en uitwateringssluizen van de Eemnesservaart, twee paar deuren, schutlengte 21,20 M. De slagdrempels zijn een hoog	4,80	— 1,98
B. Schut- en uitwateringssluizen van de Pijnenburger Griff, twee paar deuren, schutlengte 24,50 M.	3,30	+ 0,40 — 0,06
C. Schut- en uitwateringssluizen in de Pijnenburger Griff, twee paar deuren, schutlengte 24,50 M.	3,30	— 0,08 — 1,37
D. Schutsluizen tusschen de Eem en de Stadsgrachten van Amersfoort, twee paar deuren, schutlengte 63,50 M.	4,70	— 0,92 — 1,24
E. Schutsluizen tusschen de Westelijke Singelgracht te Amersfoort en de Eem, genaamd de Groote Koppel, twee openingen ieder met een stonesteeg, elke opening	5,00	— 1,02
G. Uitwateringssluizen van het Waterschap de Drie Sluizen, één paar deuren	1,50	— 0,70
H. Uitwateringssluizen van het Waterschap Coelhorst, één deur	0,80	— 0,63
I. Uitwateringssluizen van het Waterschap de Malesluis, één deur	2,75	— 0,65
K. Uitwateringssluizen van het Waterschap polder de Slaag, één deur	0,80	— 0,80
L. Uitwateringssluizen van hetzelfde Waterschap, één paar deuren	1,15	— 0,95
M. Uitwateringssluizen van het slootgemeent van het Waterschap „de Geombineerde stoombemaling van de Zeldersche Wetering“, één paar deuren	2,20	— 1,75
N. Uitwateringssluizen van het waterschap Eemland, één klop	0,92	— 1,00
O. Uitwateringssluizen van het waterschap Eemland, één klop	0,60	— 0,98
P. Uitwateringssluizen van het waterschap Eemland, één paar deuren	1,45	— 1,00
Q. Haarsluis, uitwateringssluizen van het Waterschap de Haar, één paar deuren en één schuif	1,68	— 1,40
R. Uitwateringssluizen van den Groeten Pijlmoerspolder, één klop	0,60	— 0,70
S. Jan Dommersluis, uitwateringssluizen, één deur en één valschut	0,90	— 1,40
T. Bloklandsche Sluis, uitwateringssluizen, één paar deuren en één valschut	1,86	— 1,55
U. Rijkerssluis, uitwateringssluizen, één klop	0,90	— 1,34
V. Bijkersluis, uitwateringssluizen, één paar deuren	2,35	— 1,10
W. Zeeduis te Spakenburg, schut- en uitwateringssluizen, twee paar deuren, schutlengte 12,15 M. De slagdrempels zijn een hoog	3,97	— 1,04
Achter de schutsluis ligt een uitwateringssluizen van het elektrisch genaam, één paar deuren	4,50	— 1,04
X. Laadsche duiker, uitwateringssluizen van de Laak, één schuif en één deur	0,55	— 0,60
Y. Russenbeeksluis, uitwateringssluizen van den polder van Nijkerk, één deur en één schuif	1,58	— 1,45
Z. Wielsche sluis, één paar deuren en één schuif	3,40	— 1,00
A ¹ . Uitwateringssluizen van den polder van Nijkerk, één paar deuren en één schuif	2,85	— 1,00
B ¹ . Nijkersche schutsluis, schutsluis aan den mond van de haven van Nijkerk, twee paar deuren en één schuif	5,63	— 2,26 — 2,13 — 2,17 — 2,25
C ¹ . Uitwateringssluizen van den Putterpolder, één deur en één schuif	2,00	— 0,65

Een aantal uitwateringssluizen in den Hoogen of Wakkere dijk, dienende voor afwatering van den Zuidpolder te Veem en den Zuidpolder te Veld hebben een wijde van 0,90 M. en eene drempeldiepte van 0,50 M. — N.A.P.

ZEEVERING EN RIVIERWATERKEERINGEN.

De zeevering bestaat uit den Hoogen of Wakkere dijk, die loopt van den Veendijk (zie blad Harderwijk 1) tot de hooge gronden onder Baarn. Deze dijk is in beheer bij het Waterschap Eemnes. Verder wordt de waterkeering geoornd door hooge gronden tot Amersfoort en van daar door den dijk langs den rechteroever van de Eem. Het eerste gedeelte van dezen dijk, dat loopt tot de Hofstede Krachtwijk, bezuiden den polder de Slaag gelegen, behoort tot de Grebbelinge en is in onderhoud bij het Departement van Waterkeering. Het laatste gedeelte van de waterkeering wordt geoornd door den Slaagschen dijk, loopende tot sluis M. door den Eemlandschen dijk tot sluis R en den Bunschoter Veem- en Veldendijk tot sluis X. Dit gedeelte van de zeevering is in beheer en onderhoud bij het Hoogheemraadschap van den Bunschoter Veem- en Veldendijk.

De zeedijk langs den polder van Nijkerk is in beheer en onderhoud bij het Waterschap de Polder van Arkenheem. Bij den stormvloed van 1914 Januari 1916 zijn in den Zuidzeedijk, de rechter Eemdijk en den Wakkere dijk op verschillende plaatsen doorbroken ontstaan; de grens van de hierdoor veroorzaakte overstromingen is met een roode stippellijn op de kaart aangegeven.

KANALEN EN STROOMENDE WATEREN.
Eemnesservaart. Dit kanaal, lang ongeveer 3 K.M., strekt zich uit van Eemnes tot de Eem en is verdeeld in twee panden. Het benedenpand, van de haven te Eemnes tot de schutsluis (Sluis A), wordt afgematen op het bovenpand, dat gemeen ligt met de Eem. De vaart is in beheer bij de gemeente Eemnes; de schutsluis bij het Waterschap Eemnes.

De Pijnenburger Griff of Praamgracht. Dit kanaal, lang ongeveer 6 K.M. en breed 6 M., was bedoeld als verbindingskanaal tusschen de Vecht en de Eem, maar is niet tot de Vecht doorgetrokken. Het eerste pand boven de sluis C gelegen is lang ongeveer 1200 M., het tweede pand loopt van sluis C tot sluis B en heeft eene lengte van ongeveer 3000 M.; het derde pand beginnende bij de sluis B is lang ongeveer 1500 M. en is in open gemeenschap met de Eem.

De Eem. Deze rivier ontstaat uit de vereeniging van de Groote Barneveldsche of Flierbeek, de Luntersche beek, die voor een klein deel aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt en andere beken beoosten Amersfoort, die in de stadsgrachten van Amersfoort uitmonden en bevesten die stad onder den naam van Eem naar de Zuidzeer stroomden. De lengte bedraagt van Amersfoort tot zee 185 K.M.; de geringste breedte is bij gemiddelde vloedtoestand ongeveer 26 M. en de diepte bij gemiddelde vloedtoestand ongeveer 1,35 M. Indien afwatering plaats heeft is de diepte geringer.

De Eem is, voor zoover de afwatering betreft, in beheer en onderhoud bij het heemraadschap van de rivier de Eem, beken en aankleve van dien.

De Groote Barneveldsche of Flierbeek. Deze beek, die met den zijtak het Klauwvater gedeeltelijk in den zuidoostelijken hoek van het blad voorkomt, mondt met de Luntersche beek in de Stadsgrachten van Amersfoort uit. Deze stadsgrachten ontspringen zich door de Groote en de Kleine Koppel beoosten Amersfoort op de Eem.

De Laak. Dit kanaal is gegraven voor de afwatering van lage gronden in het Nijkersche Veem (zie blad Amersfoort 2) en het Harderwijk Veem, dat aan den oostelijken rand van het blad voorkomt. Het kanaal is door de uitwateringssluizen X van de Zuidzeer gescheiden. Het wordt, voor zoover het zich langs den polder van Nijkerk uitstrekt, met de er langs gelegen kaden, onderhouden door de aangelanden, onder toezicht van het bestuur van het Waterschap de polder van Arkenheem. Voor het bovendiel berust het toezicht bij de betrokken gemeenten.

De Nijkersche Haven. Dit kanaal, zich uitstrekkende van de Zuidzeer tot Nijkerk, is lang 3570 M. en werd in 1709 voor rekening van de stad Nijkerk aangelegd. Het bestaat uit één pand en is door een schutsluis (sluis B) van de Zuidzeer gescheiden. Het peil van het kanaal bedraagt 0,18 M. + N.A.P. Bij buitenwaterstanden van 1,50 M. + N.A.P. en hooger wordt in den regel niet meer door de schutsluis gesluisd. De breedte van het kanaal bedraagt ongeveer 25 M., aan het einde te Nijkerk is de breedte, over eene lengte van 50 M., 34 M.

De haven en de sluis zijn in beheer en onderhoud bij de gemeente Nijkerk.

REGLEMENTEN.

Met opzichte van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

WATERSCHAPPEN, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Achter de namen der waterschappen zijn aangegeven de Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne reglementen en de wijzigingen daarin.

UTRECHT.		
Waterschap Eemnes bestaat uit den waterstaatkundigen polder, Noordpolder te Veld met twee lagere deelen, die te zamen den Noordpolder te Veem vormen en den waterstaatkundigen polder den Zuidpolder te Veld met een hooger deel en hooge gronden, die te zamen den Zuidpolder te Veem vormen, den niet op dit blad voorkomende Eemnesser, den gedeeltelijk aan den noordelijken rand van dit blad voorkomende Maatpolder en beide Uiterdijken en enige kleine polders en boezemland langs den linkeroever van de Eem.	1926, n ^o . 92.	
Waterschap Drakenburg bestaat uit boezemland, afwaterende op de Drakenburger wetering.	1888, n ^o . 8; 1921, n ^o . 106.	
Waterschap de Drie Zieken en de Geeren bestaat 1893, n ^o . 109; 1885, n ^o . 9; uit een waterstaatkundigen polder met een hooger deel.	1896, n ^o . 127; 1918, n ^o . 97.	
Waterschap Maartensdijk omvat voor zoover dit blad betreft een achtal hooge deelen van een op blad Utrecht 2 voorkomende waterstaatkundigen polder en hooge gronden.	1904, n ^o . 134; 1920, n ^o . 107.	
Waterschap de Pijnenburger Griff bestaat uit boezemland van het eerste en het tweede pand van de Pijnenburger Griff.	1894, n ^o . 92; 1921, n ^o . 30.	

Universiteitsbibliotheek Utrecht

AMERSFOORT.

1.

Waterschap de Langeindsche Maten bestaat uit een waterstaatkundigen polder met hooge gronden.	1884, n ^o . 91; 1879, n ^o . 83.
Waterschap Soesterveen bestaat uit boezemland, afwaterende op oorengenoemd waterschap en boezemland, dat gedeeltelijk daarop en gedeeltelijk op de Pijnenburger Griff afwaterd.	1907, n ^o . 83; 1911, n ^o . 66; 1920, n ^o . 37.
Waterschap Middelhijk bestaat uit een waterstaatkundigen polder met hooge gronden.	1891, n ^o . 98; 1915, n ^o . 70; 1917, n ^o . 64.
Waterschap Isselt bestaat uit een waterstaatkundigen polder met een hooger deel en hooge gronden.	1915, n ^o . 78.
Waterschap de Drie Sluizen bestaat uit boezemland en hooge gronden.	1892, n ^o . 102; 1876, n ^o . 86; 1884, n ^o . 70; 1911, n ^o . 84; 1919, n ^o . 17; 1921, n ^o . 126.
Waterschap Coelhorst bestaat uit een waterstaatkundigen polder met een hooger deel, boezemland en hooge gronden.	1902, n ^o . 101; 1890, n ^o . 129; 1911, n ^o . 79; 1919, n ^o . 16; 1921, n ^o . 125.

Waterschap de Malesluis bestaat uit een zwaai kleine waterstaatkundigen polder, boezemland en hooge gronden.	1892, n ^o . 100; 1884, n ^o . 69; 1911, n ^o . 75; 1919, n ^o . 32; 1921, n ^o . 119.
Waterschap Overzelder bestaat uit een hooger deel van 1891, n ^o . 94; het waterschap de Slaag. 1884, n ^o . 71; 1911, n ^o . 89; 1919, n ^o . 34.	
Waterschap de Slaag bestaat uit een hooger deel van 1891, n ^o . 99; waterschap Nederzelder. 1883, n ^o . 55; 1889, n ^o . 40; 1911, n ^o . 76; 1919, n ^o . 35.	
Waterschap Nederzelder.	1891, n ^o . 95; 1894, n ^o . 73; 1911, n ^o . 83; en 1919, n ^o . 33;
Waterschap Eemland vormen te zamen drie waterstaatkundigen polder. Tot het waterschap Eemland behoort de Kleine Pijlmoerspolder, die gemeen ligt met het waterschap de Haar.	1918, n ^o . 21 en 1921, n ^o . 30.
Waterschap de Haar.	1891, n ^o . 97; 1889, n ^o . 106; 1911, n ^o . 82; 1919, n ^o . 30 en 1921, n ^o . 123.
Waterschap de Hond bestaat uit een hooger deel van 1891, n ^o . 96; oorengenoemd waterschap. 1890, n ^o . 130; 1911, n ^o . 78; 1919, n ^o . 31; 1921, n ^o . 118.	

Waterschap Blokland	1868, n ^o . 94; 1917, n ^o . 67; 1922, n ^o . 12.
Het Verenigd St. Nicolaas en Rijkerswater-schap	1858, n ^o . 97; 1918, n ^o . 15; 1921, n ^o . 84; 1922, n ^o . 16.
Bijkerswaterschap	1858, n ^o . 95; 1917, n ^o . 70; 1922, n ^o . 13.
Noordervaterschap komt gedeeltelijk op dit blad voor.	1855, n ^o . 96; 1917, n ^o . 69; 1922, n ^o . 14.
Oostervaterschap met een klein lager deel.	1858, n ^o . 98; 1916, n ^o . 70; 1918, n ^o . 14; 1919, n ^o . 90.

Laatstgenoemde vijf waterschappen vormen te zamen één waterstaatkundigen polder.

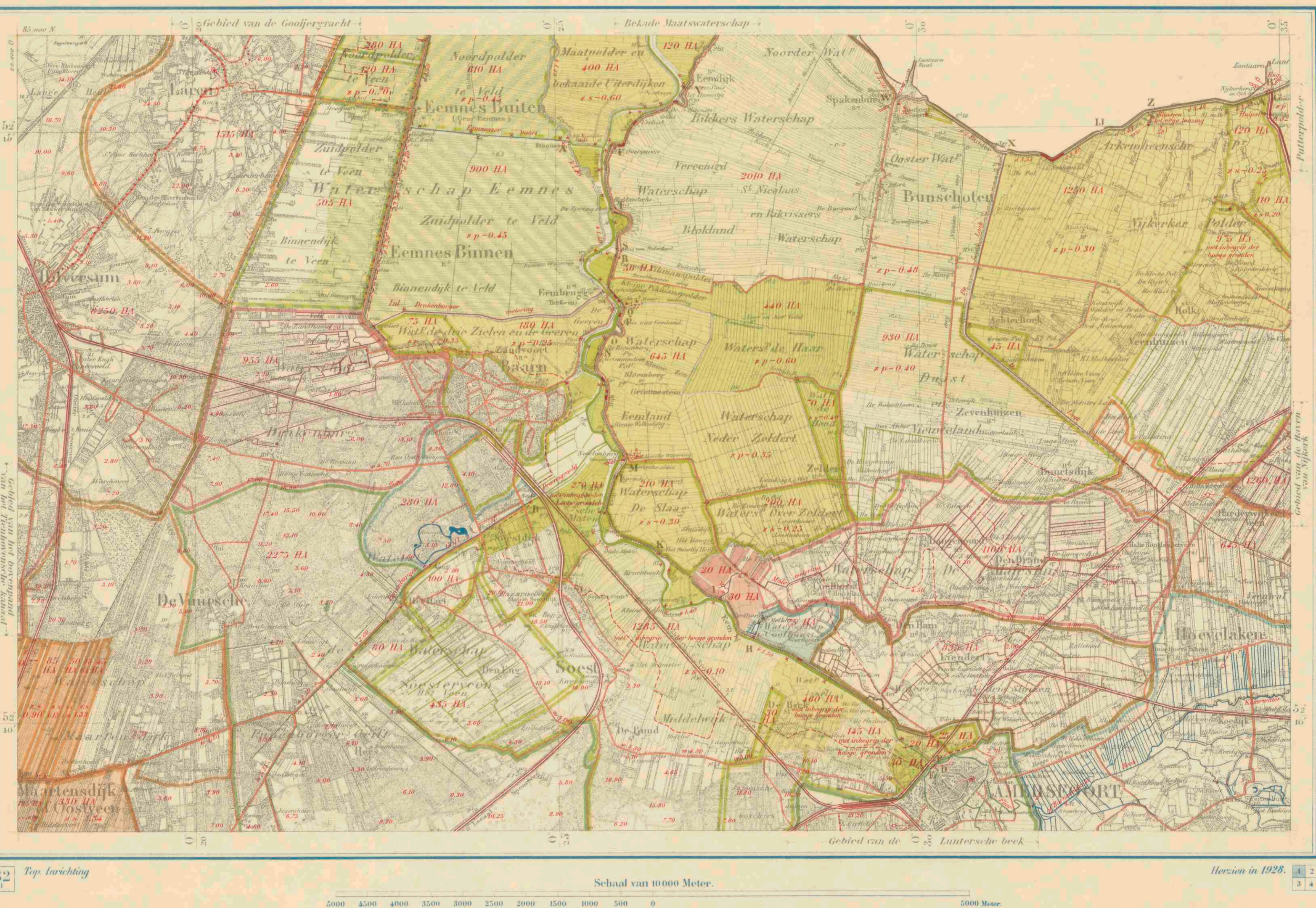
Waterschap Duist-Nieuweland bestaat uit een hooger deel van boeengenoemden waterstaatkundigen polder en uit boezemland.	1891, n ^o . 99; 1911, n ^o . 81; 1919, n ^o . 68.
Bekade Maatswaterschap komt voor een deel aan den noordelijken rand van het blad voor.	1858, n ^o . 99; 1917, n ^o . 68; 1922, n ^o . 16.

GELDERLAND.

Waterschap de Polder van Arkenheem omvat den Polder van Nijkerk en den Putterpolder. De polder van Nijkerk bestaat uit drie waterstaatkundigen polder met vier hooge deelen en hooge gronden. De waterstaatkundige polder en twee der hooge deelen komen geheel, de beide andere hooge deelen en de hooge gronden komen gedeeltelijk op het blad voor. Van den Putterpolder, die uit twee waterstaatkundigen polders en hooge gronden bestaat komt een vier waterstaatkundigen polder voor een klein deel aan den oostelijken rand van het blad voor.

Het reglement van het waterschap is met de daarin gebrachte wijzigingen opgenomen in het Provinciale blad van 1916, n°. 105.

De overige op dit blad voorkomende polders zijn ongeregelmentd.

Schaal van 10000 Meter.

Top Inrichting

NOORDHOLLAND.

Algemeen reglement van bestuur voor de waterschappen in Noordholland (1904, n°. 8).

Verordening houdende regelen omtrent het toezicht van de Provinciale Staten en van Gedeputeerde Staten op de waterschappen in Noordholland en op de waterstaatswerken in die provincie (1904, n°. 9, n°. 9, n°. 1920, n°. 106 en 128).

Reglement op de wegen in Noordholland (1904, n°. 97; 1905, n°. 173).

Verordening op de inrichting en het gebruik van trambranen op of langs de voor het publiek verkeer opstaande wegen en bruggen in de provincie Noordholland (1904, n°. 68; 1906, n°. 92).

Verordening houdende bepalingen in geval van watersnood (1916, n°. 18 en 90).

Verordening op het trekken van specie uit den bodem van wateren binnen een bepaalden afstand van dijken en polderkaden (1859, n°. 73).

UTRECHT.

Algemeen Reglement voor de waterschappen in de provincie Utrecht (1915, n°. 27, 1919, n°. 85; 1920, n°. 30; 1923, n°. 25 en 1925, n°. 70).

Reglement op het onderhoud en gebruik der wegen in de provincie Utrecht (1853, n°. 102; 1857, n°. 68; 1856, n°. 88; 1893, n°. 33 en 1919, n°. 31).

Reglement op de veenderijen in de provincie Utrecht (1859, n°. 114; 1861, n°. 101; 1866, n°. 63 en 64; 1871, n°. 10; 1874, n°. 3; 1881, n°. 88; 1885, n°. 1 en 75; 1897, n°. 2; 1898, n°. 6).

Reglement van politie voor de vaarwateren in de provincie Utrecht (1924, n°. 7).

Verordening tot regeling van het toezicht op de vaarwateren in de provincie Utrecht (1919, n°. 30 en 1920, n°. 22).

Besluit van Gedeputeerde Staten van den 21sten October 1924, 2e Afdeling, n°. 2017/1236 tot gesloten verklaring van eenige vaarwateren in de provincie Utrecht voor vaartuigen, welke door eigen beweegkracht worden voortbewogen (1924, n°. 83; 1926, n°. 8, 39 en 54; 1927, n°. 10 en 129).

Verordening om het bouwen op of bij de zee- en rivierwaterkeerende dijken in de provincie Utrecht (1925, n°. 48).

Politieverordening voor Molenaars met hunne molens langs den publieken weg gelegen (1850, n°. 89).

Verordening op het bouwen en planten in de nabijheid van in de provincie Utrecht gelegen windmolens, dienende tot het uitmalen van water, voor zoover deze onder het beheer staan van waterschappen (1909, n°. 14).

GELDERLAND.

Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in de provincie Gelderland (1850, n°. 60 en 1880, n°. 60 en 1896, n°. 138; 1898, n°. 25; 1905, n°. 115 en 116; 1907, n°. 30; 1912, n°. 127 en 139).

Reglement op het beheer der rivierpolders in de provincie Gelderland (1914, n°. 144; 1915, n°. 18; 1916, n°. 24; 1920, n°. 131 en 1922, n°. 117).

WATERSCHAPPEN.

Behalve de baten de kaart onder „Administratieve Indeling“ genoemde waterschappen, die in het algemeen belast zijn met het beheer en onderhoud van alle werken in hun gebied, bestaan nog de volgende, die meer algemeene belangen behartigen.

Heemraadschap van de rivier de Eem, beken en aankleve van dien. Het gebied van het Heemraadschap komt voor op de bladen Harderwijk 1, Amersfoort 1, 2, 3 en 4 en voor een klein deel op de bladen Rhenen 1 en 2.

Voor zoover dit blad betreft, behooren de in de provincie Utrecht gelegen gronden tot het Heemraadschap.

Het Heemraadschap is belast met de zorg voor het onderhoud van de Luntersche Beek, van de Groote Barneveldsche Beek en de Moorsbeek, voor zoover deze in de provincie Utrecht zijn gelegen; van de oostelijke Singelgracht en de stuwe, genaamd de Groote Koppel te Amersfoort, van de rivier de Eem tot hare uitmonding in de Zuidzeer en van alle waterleidingen, die krachtens besluit van de Vereenigde Vergadering van 27 October 1911, n°. 42. Het is met de daarin gebrachte wijzigingen opgenomen in het Provinciale blad van 1924, n°. 77.

Het Hoogheemraadschap is belast met: 1° het beheer en onderhoud van den Polder van Nijkerk, van den Eemdijk en van den Slaagschen dijk en van de Spakenburgersluis met de werken, welke daarvan deel uitmaken; 2° het beheer van het tot de badrijck behoorende gedeelte van de Grebbelinge; 3° het toezicht op het onderhoud van de Laakdijk; 4° het toezicht op de sluisen en duikers in de hiervoor genoemde waterkeeringen.

Het bestuur van het Hoogheemraadschap wordt uitgeoefend door een Dijkgraaf en zes Hoogheemraden.

Het Reglement van bestuur is vastgesteld bij Koninklijk besluit van 27 October 1911, n°. 42. Het is met de daarin gebrachte wijzigingen opgenomen in het Provinciale blad van 1924, n°. 77.

kieszen uit hun midden vier leden, Heemraden, welke met den Watergraaf het college van dagelijksch bestuur vormen.

Het Reglement van bestuur is vastgesteld bij Koninklijk besluit van 8 Juni 1871, n°. 15. Zie voor het reglement en de daarin gebrachte wijzigingen de Provinciale bladen 1871, n°. 55; 1918, n°. 98; 1921, n°. 124 en 1923, n°. 20.

Hoogheemraadschap de Bunschoter Veem- en Veldendijk. Het gebied van het Hoogheemraadschap wordt begrensd door de Zuidzeer en den Laakschen duiker (sluis X) tot de uitmonding van de rivier de Eem; van deze uitmonding loopt de grens in een zuidelijke richting langs den rechteroever van de Eem tot den Vuidijk, langs dezen dijk tot den Coelhorsterweg en verder ongeveer langs de noordelijke grens van het gebied van de Malvevering tot de Laak, welke kanaal ten slotte gevoeld wordt tot den Laakschen duiker.

Het Hoogheemraadschap is belast met: 1° het beheer en onderhoud van den Veem- en Veldendijk, van den Eemdijk en van den Slaagschen dijk en van de Spakenburgersluis met de werken, welke daarvan deel uitmaken; 2° het beheer van het tot de badrijck behoorende gedeelte van de Grebbelinge; 3° het toezicht op het onderhoud van de Laakdijk; 4° het toezicht op de sluisen en duikers in de hiervoor genoemde waterkeeringen.

Het bestuur van het Hoogheemraadschap wordt uitgeoefend door een Dijkgraaf en zes Hoogheemraden.

Het Reglement van bestuur is vastgesteld bij Koninklijk besluit van 27 October 1911, n°. 42. Het is met de daarin gebrachte wijzigingen opgenomen in het Provinciale blad van 1924, n°. 77.

Waterschap de Bunschoter- en Duisteruitwatering in zee. Dit waterschap is opgericht voor de bemaling van het Noordervaterschap, het Bijkerswaterschap, het Verenigd St. Nicolaas- en Rijkerswaterschap, het waterschap Blokland, het Oostervaterschap en het Waterschap Duist en Nieuweland.

Het waterschap zorgt verder voor het graven van watergangen om de geregelde afvoering van het water te bevorderen en heeft het toezicht op het onderhoud van verschillende watergangen in het gebied van het waterschap gelegen.

Het Bijzonder Reglement van het Waterschap is vastgesteld bij Koninklijk besluit van 6 Maart 1916, 2e afdeling n°. 190. Zie voor

TOELICHTING.
Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart ontschreven.
De waterstaatkundige polders, waaronder verstaan worden polders door waterkeeringen ontsloten, waarvan al het water in open gemeenschap is, hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op de boezem, maar eerst op een anderen polder lozen hebben de tint van den boezem, omgeven door een donkere kleur. Bij polders, die afwateren op twee boezems is de kleur dienvooreenkomstig gestreept.
Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. Voornamelijk boezem en waterloosgronden in deze gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij afwateren; een bies van dezelfde kleur geeft de grond van die waterloosgronden.
Evenzo zijn hooge gronden, die op een polder afwateren omgeven met een bies van de kleur van dien polder.
Bij voornamelijk boezemwateren is de bemaling in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEKENEN.
Stroom, electrisch, of motorgevoerd met opzichte van het aantal waterpompkrachten en den aard van het bemalingswerktuig (= schepel; s = vijzel, c = centrifugaalpompe).
Kleine watermolens.
Schutsluis.
Uitwateringssluizen.
Inlaatsluis.
Stuw.
Hoofdmerk van het N.A.P.
Verkenmerk van het N.A.P.
Registreerende peilschaal.
Peilschaal.
Zomerpeil van polders.
Gewenschte zomerstand in een polder.
Terreinhoogte.
Hoogte.
Kadhoogte.
Hoogte van den weg.
Verharde wegen.
Spoorwegen.
Tramwegen.
Groote van polders en stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
Dijken; oeververdediging.
Dijkdoorbraken van 1916.
Grens van de overstroming, veroorzaakt door den stormvloed van 1916.
Provinciale grens.

BOEZEMS.
Kleur van de rechtstreeks op de Zuidzeer of de Eem afwaterende polders.
Boez

De Nijkerkse haven. Dit kanaal zich uitstrekken van de Zuiderzee tot Nijkerk is lang 3570 M. en werd in 1702 voor rekening van de stad Nijkerk aangelegd. Het bestaat uit één pand en is door een schutsluis, voor komende op het blad Amersfoort 1 van de Zuiderzee gescheiden. Het peil van het kanaal bedraagt 0.18 M. + N.A.P. Bij buitenvorststanden van 1.50 M. + N.A.P. en hooger wordt in den regel niet meer door de schutsluis geschut. De breedte van het kanaal bedraagt ongeveer 25 M., aan het einde te Nijkerk de breedte, over een lengte van 50 M., 34 M.

De Laak. Dit kanaal, dat voor een klein deel aan den westelijken rand van het blad voorkomt, dient voor afwatering van lage gronden in het noordelijke Veen. Het kanaal, dat alleen voor afwatering dient, is door een uitwateringslus van de Zuiderzee gescheiden. Het wordt, met de er langs gelegen kaden, onderhouden door de aangelanden, onder toezicht van den bestuur van den polder Arkenkneen, voor zoover in het gebied van dien polder gelegen. Voor het bovendeel berust het toezicht bij de betrokken gemeenten.

Van de zijtakken der beek komen op dit blad voor: de Esvelderbeek, onstaande uit de samentloeing van de Groote Beek, de Garderensche Beek en de Kleine Beek en het Klaarwater, meer bovenwaarts Nooienbeek geheeten.

De Esvelderbeek wordt op twee plaatsen opgestuwd ten behoeve van drinkwater voor het vee in den zomer.

Verder komen op dit blad voor de Broedebeek, die over een stuw in de Haven van Nijkerk uitmondt, de Schuitenbeek, die het water ontvangt van verschillende waterlopen in het Huinerbroek en het Veenuitzeld en die open in de Zuiderzee uitmondt en de Slaverdensch Beek, benedenwaarts Leuvenumse Beek en Hierderbeek geheeten, die geveed wordt uit het Uddelermeer, bij Slaverden en lager gelegen plaatsen (zie blad Harderwijk 2) worden opgestuwd en bevoorden Hierden in de Zuiderzee uitmondt.

Het gedeelte van de Zuiderzeewering, dat op dit blad voorkomt is in beheer en onderhoud bij het Waterschap de Polder van Arkenheem en bestaat uit een dijk verdedigd door een glooïing van bazalt.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen zijn opgenomen.

Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in de provincie
Gelderland (1884, n°. 130; 1886, n°s. 60 en 109; 1896, n°. 138; 1898, n°. 25;
1905, n°s. 115 en 116; 1907, n°. 30 en 1912, n°s. 127 en 139).

Reglement op het beheer der rivierpolders in de provincie Gelderland
(1914, n°. 144; 1915, n°. 18 en 1916, n°. 24).

Reglement ter voorkoming, wering en wegneming van zandverstuivingen en tegen het beschadigen van de beteugelingswerken daarvoor aangelegd, vastgesteld bij besluit der Staten van Gelderland van den 7den Juli 1854 en gewijzigd bij Statenbesluit van 8 Juli 1862 (Prov. blad 1862, n°. 118).

Heemraadschap van de rivier de Eem, beken en aanleve van dien. *Het gebied van het heemraadschap strekt zich uit over de bladen Hardenwijk 1, Amersfoort 1, 2, 3 en 4 en voor een klein deel over de bladen Rhenen 1 en 2. Voor zoover dit blad betreft behoort er toe het deel van de provincie Utrecht, dat aan den zuidwestelijke hoek van het blad voorkomt.*

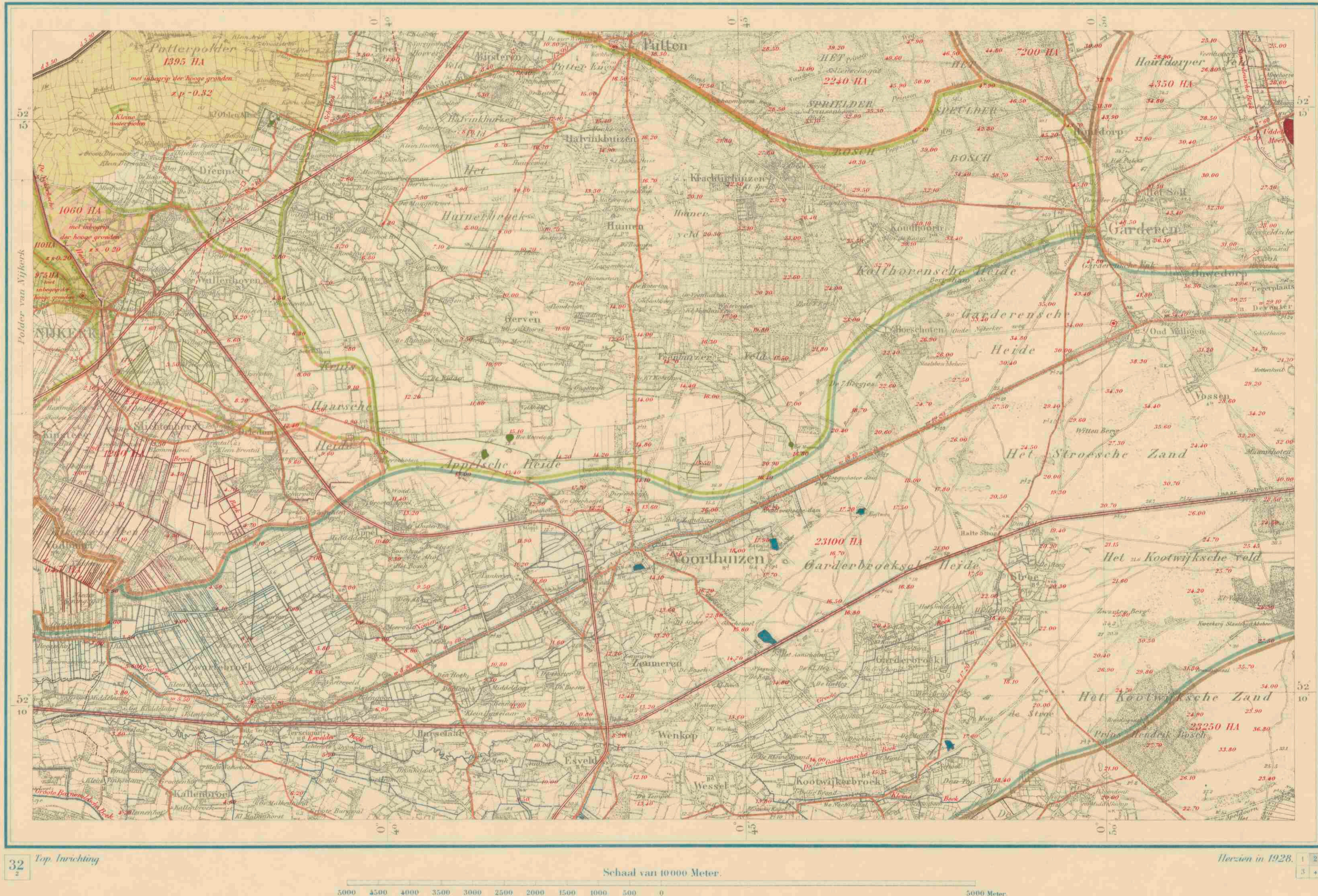
Het heemverdragschap is belast met het beheer en de zorg voor het onderhoud van de Eem voor zoover de afwatering betreft en van eenige zijtakken van die rivier, van de Singelgracht en de sluw de Grootte Koppel te Amersfoort en met het toezicht op het onderhoud van eenige andere werken (zie blad Amersfoort 4). Het bestuur wordt uitgeoefend door een Watergraaf en zestien Hoofdingelanden.

Voor het reglement en de daarin gebrachte wijzigingen zie de Provinciale bladen 1871, n°. 85; 1918, n°. 98; 1921, n°. 124 en 1923, n°. 20.

Waterschap de Polder van Arnhemheen omvat den polder van Nijkerk en den Putterpolder. De polder van Nijkerk bestaat uit een waterstaatkundigen polder met vier hoogere deelen en hooge gronden. De waterstaatkundige polder en twee der hoogere deelen komen voor op het blad Amersfoort 1, de twee andere hoogere deelen en de hooge gronden komen gedeeltelijk op dit blad en gedeeltelijk op het blad Amersfoort 1 voor. De Putterpolder bestaat uit een waterstaatkundigen polder, die gedeeltelijk op dit blad en gedeeltelijk op de bladen Amersfoort 1 en Harderwijk 2 voorkomt, en een klein lager deel en hooge gronden, die geheel op dit blad voorkomen en uit een polder, die afwaterd in den voorgeaande en op de Nijkerker Haven met hooge gronden. Laatstgenoemde polder komt, met de daarop afwaterende hooge gronden geheel op dit blad voor.

Het reglement van het waterschap is met de daarin gebrachte wijzigingen opgenomen in het Provinciale blad van 1916, n°. 105.

2.

VII B.a. 795
(ed. 2, bl. 32-2)

Universiteits
bibliotheek
Utrecht

Waterstaatkundige polders, waaronder verstaan worden polders door waterkeeringen omsloten, waarbinnen al het water in open gemeenschap staat, hebben de kleur van den boezem, waarop zij afwateren.

Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de kleur van dien polder, omgeven door een bies van dezelfde kleur.

Polders, die op meer dan een boezem loozen, zijn dienovereenkomstig gestreept en gebied.

In hoge polders, en boezemlanden zijn de voornaamste waterleidingen aangegeven met de kleur van het stroomende water, waarop zij afwateren: een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterleidingen.

Eenzoo zijn hooge gronden, die op een polder afwateren omgeven met een bies van de kleur van dien polder.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

—	Uitwateringslus.	
—	Stuw.	
—	Grondduiker onder een waterleiding.	
—	Hoofdmerk van het N.A.P.	
—	Verkenmerk „ „ „ „	
—	Zomerpeil van een polder	} in M. ten opzichte van N.A.P.
—	Gewenschte zomerstand in een polder	
—	Terreinhoogte	
—	Dijkhoogte	
—	Weghoogte	
—	Verharde wegen.	
—	Spoorwegen.	
—	Grootte of stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.	
—	Buitenwaterkeerende dijk met oeververdediging.	
—	Grens van de overstroming, veroorzaakt doorden stormvloed van 1916.	
—	Provinciale grens.	

Kleur van de rechtstreeks op de Zuiderzee afwaterende polders en hooge gronden.

De Nijkerkse Haven. Deze boezem ontrangt door de Breede Beek en de Strielandsche Beek het water van 1260 H.A. hooge gronden geheel en door een uitwateringslus, dat van 1060 H.A. polderland en hooge gronden gedeeltelijk.

De loosing van de boezem geschiedt door de schutsluis aan de mond van de haven op de Zuiderzee. Bij een buitenvaterstand van 1.50 M. + N.A.P. en hooger wordt in den regel met deze sluis niet meer gesluisd.

De Laak. Dit afwateringskanaal, dat voor een klein deel aan den westelijken rand van het blad voorkomt, loost door een uitwateringslus op de Zuiderzee en voert het water af van het Nijkerkerveen, groot 645 H.A.

Groote Barneveldsche Beek van den Pelmolen tot de Barneveldsche sluis. Van den boezem, die zich uitstrekt van den Pelmolen, voorkomende op het blad Amersfoort 4 tot de Barneveldsche sluis, voorkomende op het blad Amersfoort 1, komt slechts een klein deel aan den zuidwestelijken hoek van het blad voor. In open gemeenschap met den boezem zijn de Esvelderbeek, de Noonenbeek, het Klaarwater en de andere met een blauwe kleur op de kaart aangegeven wateren.

Het boezengebied, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt, is groot 23100 H.A.

Groote Barneveldsche Beek boven den Korenmolen. Deze door water gedreven molen, gelegen ten zuidwesten van Barneveld (zie blad Amersfoort 4) heeft een stuwpel van 8.53 M. + N.A.P. Het boezengebied, dat gedeeltelijk aan den zuidoostelijken hoek van het blad voorkomt, is groot ongeveer 23 250 H.A. en komt voor op de bladen Amersfoort 2 en 4 en Zutphen 1 en 3.

Vanenburgsche Beek boven de stuw bij het kasteel de Vanenburg. De boezem komt voor op het blad Harderwijk 2. Het stuwpel bedraagt 6.14 M. + N.A.P. Het boezengebied is groot 2240 H.A. en komt gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor.

Hierderbeek boven de stuw ten noorden van Leuvenum. De boezem komt voor op het blad Harderwijk 2. Het peil van de stuw bedraagt 12.05 M. + N.A.P. Het boezengebied, groot 7200 H.A., komt gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor.

Hierderbeek boven de stuw te Stavorden. De boezem en het boezengebied komen gedeeltelijk aan den noordoostelijken hoek van het blad voor. De stuw te Stavorden komt voor op het blad Harderwijk 2, het stuwpel bedraagt 19.70 M. + N.A.P. Het boezengebied is groot 4350 H.A.

Temperatuur tydens 1911-1920.						
Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoogwater.		" " Gemiddeld laagwater.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei-31 Oct. M. V.	1 Nov.-30 April.	1 Mei-31 Oct. M. E.	1 Nov.-30 April.		
<i>Eem te Amersfoort.</i>	0.28	0.34	-0.03	0.15	2.30 14 Jan. 1916	-0.86 1 Nov. 1920
<i>Eem te Eembrugge.</i>	0.20	0.19	-0.30	-0.11	3.00 14 Jan. 1916	-1.02 16 April 1913
<i>Zuiderzee te Spakenburg.</i>	0.11	0.08	-0.20	-0.22	3.30 14 Jan. 1916	-1.39 9 April 1913
<i>Zuiderzee te Nijkerk.</i>	0.18	0.15	-0.28	-0.25	3.25 14 Jan. 1916	-1.14 19 Nov. 1916

Bijdragen tot de kennis van Gelderland door Mr. L. A. J. W. baron Sloet, griffier der Staten van dat gewest, 1855.

Nota betreffende de afwatering der Geldersche Vallei in verband met kanaalanleg door Ir. W. B. van Goor, 1917.

Voorspelling ontwerp voor een groot scheepvaartkanaal ter verbinding van Amsterdam met den onverdeelden Rijn door de Geldersche Vallei, door de Kanaalvereniging „De Geldersche Vallei“, 1919.

Overzicht der Scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaat en schetskaarten. Uitgegeven door het Departement van Waterstaat. 7^e uitgave, 1920.

Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel III, afdeling n°. 1; Westelijke-Midden-Nederland met 3 overzichtskaatren en 22 schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1926.

Register V Gelderland en Register VIII Utrecht. Hoogte van verkommerken volgens N.A.P.; gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen bij den Algemeenen 5^{en} van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. 5^e Uitgave 1927.

SLUIZEN.

Wijde in den dag.	Slag-drempel diepte ten opzichte van N.A.P.
M.	M.
A. Sluis van Fabricius, schutsluis tusschen het tweede pand van de Bilsche- en Zeistergrift en de vaart naar het buitengoed Houdringen, twee schutten, schutlengte 14,20 M.; de slagdrempels zijn even hoog	2,40 + 0,45
B. Koppelsluis, schutsluis tusschen het eerste en het tweede pand van de Bilsche- en Zeistergrift, twee paar deuren, schutlengte 28,65 M.	3,50
bovendeuren	+ 0,65
benedendeuren	+ 0,35
C. Wulpenhorstersluis, schutsluis tusschen den Krommen Rijn en de vaart naar het buitengoed Wulpenhorst, twee paar deuren, schutlengte 13,40 M.	3,15
bovendeuren	+ 0,05
benedendeuren	- 0,03
D. Odijfersluis, schutsluis tusschen den Krommen Rijn en de Rijnwijkse Vaart, twee paar deuren, schutlengte 13,75 M.	2,38
bovendeuren	+ 0,50
benedendeuren	+ 0,30

KANALEN EN BEKEN.

De Bilsche en Zeistergrift. Dit kanaal, lang ongeveer 10 K.M., strekt zich uit van het Slot te Zeist tot de Woerdensingelgracht te Utrecht en is door twee sluisen in drie panden verdeeld. De breedte bedraagt ongeveer 6 M.; de diepte ruim 1 M. Het derde of beneden pand ligt gemeen met de stadsgrachten van Utrecht en komt niet op dit blad voor; het peil van het tweede pand bedraagt 1,50 M. + N.A.P. en dat van het eerste pand 1,75 M. + N.A.P. Het kanaal staat door de schutsluis A in verbinding met de vaart naar Houdringen en is in beheer en onderhoud bij het Waterschap de Bilsche en Zeistergrift.

De Barneveldsche of Flierbeek. Van deze beek, die ontstaat uit de samen-vloeiing van de Groote en Kleine Valsche Beek, voorkomende op het blad Amersfoort 4, komen op dit blad voor de zijtakken: de Modderbeek, de Hamersveldsche Wetering en de Moorsbeek. De Barneveldsche Beek vereenigt zich beoosten Amersfoort (zie blad Amersfoort 1) met de Luntersche Beek en ontlust zich beoosten Amersfoort over de stuw, de Groote Koppel, op de Eem.

De Luntersche Beek. Deze beek ontspringt bij het dorp Lunteren (zie blad Amersfoort 4). Op dit blad komen voor de zijtakken: de Leislout op den linker- en de Leusbroekwetering en de Grift op den rechteroever. In de Luntersche beek komen op dit blad 3 schotbalsluizen voor, die allen gesloten worden voor militaire inundatiën en het Gerenseinsche schut, dat dient voor opstuwing van de beek voornamelijk ten behoeve van een watergang van het buitengoed Gerenstein. De Beek vereenigt zich beoosten Amersfoort met de Barneveldsche Beek en ontlust zich op de Eem.

De Kromme Rijn vormt de natuurlijke afwatering van de streek tusschen Wijk bij Duurstede en Utrecht, bestaande uit hooge gronden, die door veleringen en slooten hun water op de rivier brengen. De Kromme Rijn werd in 1867—71 verruimd, terwijl tevens een paar sterke bochten werden afgesneden, en in ander met het oog op de onder-waterzetting voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Ten behoeve van de scheepvaart werden in het bovendee van de rivier drie schutsluizen gebouwd (zie blad Rhenen 1). Het vaarwater is lang 37 K.M. en breed 12 tot 21 M. Het benedenpand ligt gemeen met het Stadswater van Utrecht en komt gedeeltelijk op dit blad voor.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen. Algemeen Reglement voor de waterschappen in de provincie Utrecht (1915, n°. 27, 1919, n°. 85; 1920, n°. 30; 1923, n°. 25 en 1925, n°. 70). Reglement op het onderhoud en gebruik der wegen in de provincie Utrecht (1859, n°. 102; 1857, n°. 88; 1896, n°. 88; 1903, n°. 33 en 1919, n°. 31). Reglement op de veenderijen in de provincie Utrecht (1859, n°. 114; 1861, n°. 101; 1866, n°. 63 en 64; 1871, n°. 10; 1874, n°. 3; 1881, n°. 88; 1885, n°. 1 en 75; 1897, n°. 2; 1898, n°. 6). Reglement van politie voor de vaarwateren in de provincie Utrecht (1924, n°. 75). Verordening tot regeling van het toezicht op de vaarwateren in de provincie Utrecht (1919, n°. 30 en 1920, n°. 22). Besluit van Gedeputeerde Staten van den 21sten October 1924, 2e Afdeling, n°. 2017/1236 tot gesloten verklaring van enige vaarwateren in de provincie Utrecht voor vaartuigen, welke door eigen beweegkracht worden voortbewogen (1924, n°. 83; 1930, n°. 8, 39 en 54; 1927, n°. 10 en 129).

WATERSCHAPPEN.

Behalve de boven de kaart onder „Administratieve Indeling“ genoemde waterschappen, die in het algemeen belast zijn met het beheer en onderhoud van alle werken in hun gebied, bestaan nog de volgende, die meer algemeene belangen behartigen.

Heemraadschap van de rivier de Eem, beken en aankleve van dien. Het gebied van het Heemraadschap komt voor op de bladen Harderwijk 1, Amersfoort 1, 2, 3 en 4 en voor een klein deel op de bladen Rhenen 1 en 2. Voor zoover dit blad betreft, loopt de grens van den oostelijken rand van het blad langs den Haarweg en den Heulweg door Maarsbergen en Maarn, verder in noordelijke richting naar Oud-Leusden en den spoorweg Amersfoort-Utrecht, langs dien spoorweg tot ongeveer 700 M. voorbij de halte Den Dolder en vervolgens in noordelijke richting tot den noordelijken rand van het blad. Het Heemraadschap is belast met het beheer en de zorg voor het onderhoud van de Luntersche Beek, van de Groote Barneveldsche Beek en de Moorsbeek, voor zoover deze in de provincie Utrecht zijn gelegen; van de oostelijke Singelgracht en de stuw, genaamd de Groote Koppel te Amersfoort, van de rivier de Eem tot hare uitmonding in de Zuiderzee, voor zoover de waterafvoer betreft, en van alle waterleidingen, die krachtens besluit van de Vereenigde Vergadering worden gemaakt; het is verder belast met het toezicht op het beheer en het onderhoud van de Broekerslout, voorkomende op blad Amersfoort 4, van de westelijke Singelgracht en van de Schotbalsluis de Kleine Koppel te Amersfoort.

Het bestuur van het Heemraadschap wordt uitgeoefend door eene Vereenigde Vergadering, bestaande uit een Watergraaf en zestien Hoofd-ingenelanden. Deze kiezen uit hun midden vier leden, Heemraden, welke met den Watergraaf het college van dagelijksch bestuur vormen.

Het Reglement van bestuur is vastgesteld bij Koninklijk besluit van 8 Juni 1871, n°. 15. Zie voor dit reglement en de daarin gebrachte wijzigingen de Provinciale bladen 1871, n°. 85; 1918, n°. 98; 1921, n°. 124 en 1923, n°. 20.

Hoogheemraadschap van den Lekdijk Bovendams. Het gebied van het Hoogheemraadschap is, voor zoover dit blad betreft, gelegen ten zuidwesten van den Rijksweg van Amerongen over Driebergen naar de Bilt. Het Hoogheemraadschap is belast met het beheer en het onderhoud van den Noorddijk van den Neder Rijn en dien van de Lek van Amerongen tot het Klaphek.

Het bestuur bestaat uit een Dijkgraaf, elf Hoogheemraden en twaalf Hoofd-ingenelanden; het dagelijksch bestuur wordt gevormd door den Dijkgraaf en de Hoogheemraden.

Het reglement van bestuur is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Utrecht van 14 Juli 1905. Het is opgenomen in het Provinciale blad 1905, n°. 156. Voor latere aanuelling en wijzigingen zie de Provinciale bladen 1906, n°. 174; 1919, n°. 92; 1920, n°. 28 en 1923, n°. 22.

AMERSFOORT.

3.

WATERSCHAPPEN, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN. Administratieve indeling.

Achter de namen der waterschappen zijn aangegeven de Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hunne reglementen en de wijzigingen daarin. Waterschap Maartensdijk omvat voor zoover dit blad 1904, n°. 194; betreft gedeelten van drie hooge delen van een op blad 1920, n°. 127. Utrecht 4 voorkomenden waterstaatkundigen polder. Waterschap de Bilsche en Zeistergrift bestaat uit 1935, n°. 15. beemland van de Bilsche en Zeistergrift en van de vaart naar het buitengoed Houdringen. Waterschap Zeist bestaat uit beemland van de Haks- 1933, n°. 112. vatering, van de vaart naar Wulpenhorst en van de Rijnwijkse Vaart.

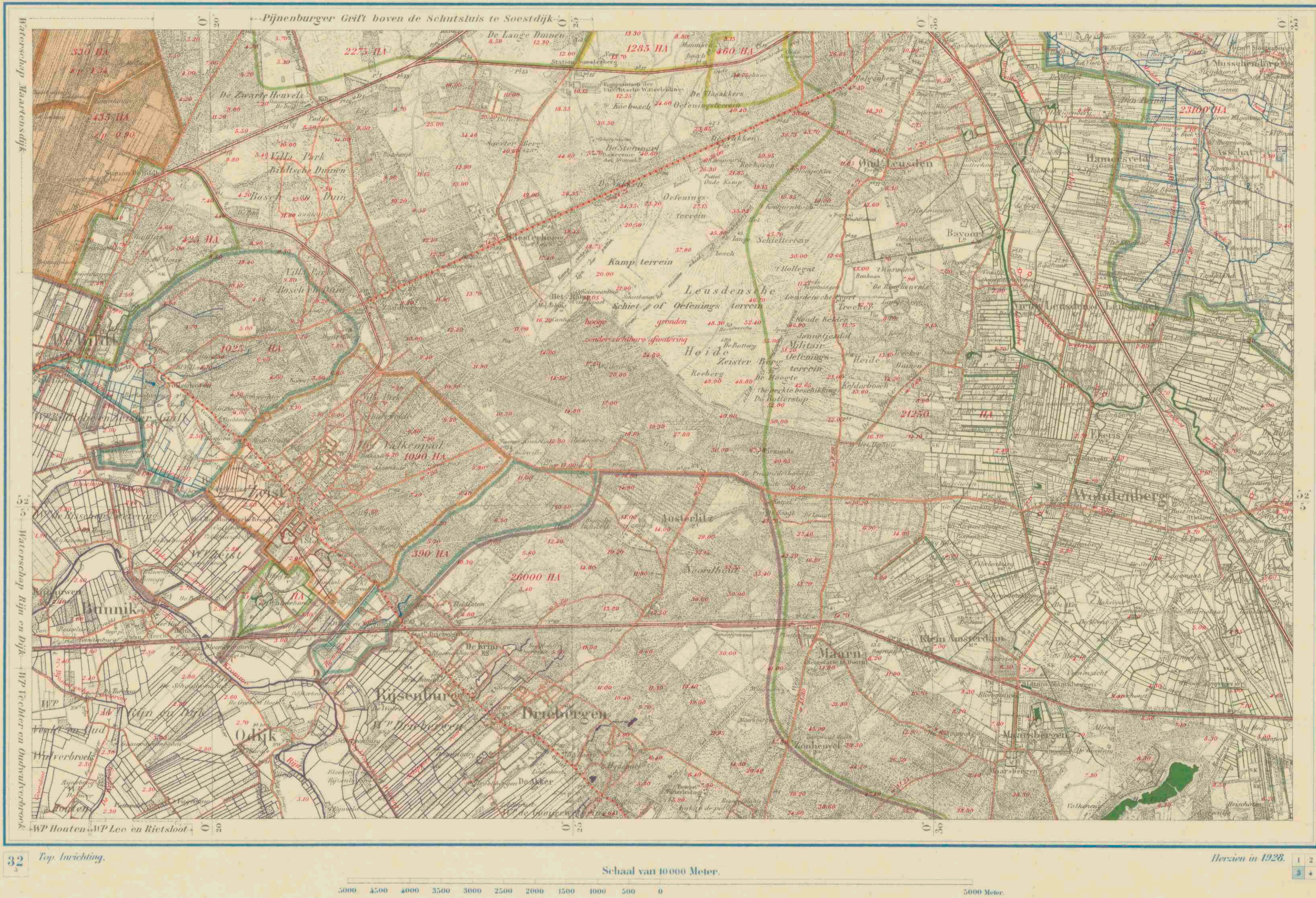
Waterschap Driebergen bestaat uit beemland van de 1893, n°. 53; Langbroekse Wetering en de Schippersevaart. 1895, n°. 107; 1892, n°. 111; 1921, n°. 100.

Waterschap Rijn en Dijk bestaat uit beemland van 1893, n°. 108; de Bisschops vatering en van de Rijnwijkse vatering. 1890, n°. 137; 1911, n°. 120; 1913, n°. 70; 1920, n°. 100; 1921, n°. 134.

Waterschap Vechter- en Oud Wulverbroek bestaat 1893, n°. 97; uit beemland van de Oud Wulverbroek vatering. 1914, n°. 75; 1921, n°. 83.

Waterschap Houderl bestaat uit beemland van de Wets- 1893, n°. 100; ring. Het waterschap komt voor een klein deel aan den zuidelijken rand van het blad voor. 1881, n°. 117; 1921, n°. 36.

Waterschap Lee en Rietslout bestaat uit beemland 1893, n°. 98; van de Lee en de Rietslout. Van dit waterschap komen twee kleine delen aan den zuidelijken rand van het blad voor. 1921, n°. 137.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeling is boven de kaart omschreven.

De waterstaatkundige polders, waaronder verstaan worden polders door waterkeeringen omsloten, waarvan al het water in open gemeenschap is, hebben de kleur van den boezem, waarop zij afwateren, een donkere bies van dezelfde kleur geeft aan, dat de polders niet rechtstreeks op den boezem lozen, maar eerst op een anderen polder.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. Voornamen beken en waterlossingen in deze gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij afwateren; eene bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voornamen boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

- « Schutsluis.
- « Uitwateringssluis.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal.
- z p 1.34 Zomerpeil van polders.
- h 15 Terreinhoogte
- h 23 Hoogte van den weg
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Tramwegen.
- 4.35 HA Grootte van polders en stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Provinciale grens. (Gelderland komt voor een zeer klein deel aan den oostelijken rand van het blad voor.)

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op de Eem afwaterende gronden. Aan den noordelijken rand van het blad komen hooge gronden voor, die tot dit boezemgebied behooren.

Boezem van de Maartensdijkse Vaart. Deze boezem, die in gemeenschap is met het Zuurte Water (zie blad Utrecht 4) loost te Utrecht door een sluis op de Vecht. Enige polders, die op den boezem lozen komen aan den noordwestelijken hoek van het blad voor.

Pijnenburger Grift boven de schutsluis te Soestdijk. Op den boezem lozen boezemlanden en hooge gronden. Een deel der hooge gronden komt aan den noordelijken rand van het blad voor.

Kromme Rijn en Derde of Benedenpand van de Bilsche en Zeistergrift. De boezem ligt gemeen met het Stadswater van Utrecht, den Vaartschen Rijn, een gedeelte van het Merveedekanaal en het eerste pand van den Leidschen of Ouden Rijn en loost op de Vecht. De oppervlakte van de polders en hooge gronden, die op den boezem afwateren is ongeveer 26 000 H.A. (zie blad Utrecht 4). De boezemstanden over het tijdvak 1911—1920 bedroegen:

aan de brug te Odijk	
gemiddelde stand (1 Mei—31 October) . . .	1,25 M. + N.A.P.
" (1 November—30 April) . . .	1,28 M. + N.A.P.
hoogste stand September 1912 . . .	2,06 M. + N.A.P.
laagste stand November—December 1920 . .	0,70 M. + N.A.P.
aan de brug in den Singel te Utrecht	
gemiddelde stand (1 Mei—31 October) . . .	0,51 M. + N.A.P.
" (1 November—30 April) . . .	0,59 M. + N.A.P.
hoogste stand September 1912 . . .	1,02 M. + N.A.P.
laagste stand Mei 1919 en December 1920 .	0,15 M. + N.A.P.

Tweede pand van de Bilsche en Zeistergrift. De boezem loost door een schutsluis (zie blad Utrecht 4) op het derde of benedenpand. Het peil van den boezem bedraagt 1,50 M. + N.A.P. Het gebied, dat erop afwatert is groot 1025 H.A.

Vaart naar het buitengoed Houdringen. De boezem loost door sluis A op het tweede pand van de Bilsche en Zeistergrift. Het peil bedraagt 1,60 M. + N.A.P. Er vateren 425 H.A. hooge gronden op den boezem af.

Eerste pand van de Bilsche en Zeistergrift. De boezem loost door sluis B op het tweede pand en onteongt het water van 1090 H.A. hooge gronden onder Zeist. Het peil van den boezem is 1,75 M. + N.A.P.

Vaart naar het buitengoed Wulpenhorst. De boezem loost door sluis C op den Krommen Rijn. Er vateren 75 H.A. hooge gronden op den boezem af.

Rijnwijkse Vaart. De boezem loost door sluis D op den Krommen Rijn. Er vateren 390 H.A. hooge gronden op den boezem af.

Luntersche Beek. Deze boezem, die gemeen ligt met het benedenpand van de Barneveldsche Beek en de grachten van Amersfoort loost door de Groote Koppel en de Kleine Koppel of Geldersche Balken (zie blad Amersfoort 1) op de Eem. Het boezemgebied is groot 21 250 H.A. Het komt gedeeltelijk op het blad voor.

Waterstanden van den boezem ten opzichte van N.A.P.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—31 Oct.	1 Nov.—30 April.		
Beneden de sluis aan den Booden Haan . . .	4.74	4.57	5.43, 23, 25 Oct. 1917	4.49, 29, 27 Sept. 1916
Lambolgring . . .	3.33	3.45	4.44, 19 Jan. 1918	2.93, 5 Mei 1919
Boven het Gerenseinsche schut . . .	1.87	1.86	2.99, 3 Maart 1919	0.74, 8 Mei 1919
Geldersche balken . . .	0.64	0.53	2.30, 14 Jan. 1916	- 0.23, 24 Febr. 1919

Groote Barneveldsche Beek van den Peimolen tot de Barneveldsche Sluis. De boezem en het boezemgebied komen voor een klein deel aan den noordwestelijken hoek van het blad voor. Het boezemgebied is groot 23 100 H.A.

VERWIJZING.

Provinciale Almanak voor Utrecht voornamelijk ten dienste van Gemeente-, Waterschaps-, Polder- en andere Besturen.

Nota betreffende de afwatering der Geldersche Vallei in verband met kanaalaanleg door Ir. W. B. van Goor, 1917.

Voorloopig ontwerp voor een groot scheepvaartkanaal ter verbinding van Amsterdam met den onverdeelten Rijn door de Geldersche Vallei door de Kanaalvereniging „De Geldersche Vallei“ 1919.

Het Veenrecht in de provincie Utrecht van 1502—1906, door Mr. Dr. Th. F. J. A. Dolk.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaarten en schetskaarten. Uitgegeven door het Departement van Waterstaat. 7e uitgave, 1920.

Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel III, afdeling n°. 1; Westelijk-Midden-Nederland met 3 overzichtskaarten en 22 schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1926.

Register VIII, Utrecht, Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties, 5e Uitgave 1927.

Universiteitsbibliotheek Utrecht

SLUIZEN.			Wijde in den dag M.	Slag-trampt-diepte ten opzichte van N.A.P. M.
A. Sluis in de Grootte Barneveldsche Beek voor een door waterkracht gedreven molen (Pelmolten)				
opening voor den molen	1,15	+	6,50	
5 openingen voor afwatering, iedere opening .	1,05	+	5,75	
B. Sluis in de Grootte Barneveldsche Beek voor een door waterkracht gedreven molen (Korenmolen)				
opening voor den molen	1,00	+	7,23	
3 openingen voor afwatering, iedere opening .	1,00	+	6,98	
C. Sluis aan den Daatselaar				
	4,02	+	6,62	
D. Napperheul schotbalksluizen in den Slaperdijk				
	1,00	+	6,46	
E. Munnikeheul				
	1,00	+	6,30	
F. Juffersluis, keersluis in den Jufferdijk, één deur . .				
	1,58	+	5,06	
G. Sluizen aan den Rooden Haan.				
Schotbalksluis, dienende voor inundatie, twee openingen, samen	10,00	+	3,03	
Ten zuiden van deze sluis de uitwateringssluis van de Bisschop Davidsgrift op de Broekersloot, drie openingen ieder met één schuif, samen	3,60	+	4,12	

STROOMEDE WATEREN.

De Grootte Barneveldsche Beek of Flierbeek ontstaat uit de vereeniging van de Grootte Valksche Beek en de Kleine Valksche Beek, die gevormd worden door verschillende waterloopen uit de oostelijk gelégen gronden. De beek wordt bevesten Barneveld opgesluisd ten behoeve van twee watermolens en ontrantigt daarna aan den rechteroer der Kleine Barneveldsche Beek en de niet op dit blad voorkomende Esvelderbeek en het Klarwater of de Hoevelakensche Beek; aan den linkerover ontrantigt de Grootte Barneveldsche Beek het water van de Modderbeek, die de Moorsbeek eerst Glinderbeek geheten, opneemt en de op het blad Amersfoort 3 voorkomende Hamersveldsche Wetering. Eenige dezer beken zijn nog hier en daar opgestuwd ten behoeve van drinkwater voor het vee in den zomer.

De Grootte Barneveldsche Beek ontlast zich, na zich verenigd te hebben met een tok van de Luntersche Beek over een stuw, genaamd de Grootte Koppel, bevesten Amersfoort op de Eem.

Luntersche Beek. Deze beek ontspringt bij het dorp Lunteren en neemt achtereenvolgens op aan den rechteroer de Overwoudsche Beek en de Modderbeek, ontslaande uit de vereeniging van de Buzersche Beek en de Nederwoudsche Beek; aan den linkerover de Veenderbeek, de Fliertsche Beek, de Munnikebeek, de Broekersloot en de daarnaede eenenijdig loopende Leislout en verder de, op het blad Amersfoort 3 voorkomende, Leusbroekerwetering en de Grift.

De sluis bij de doorsnijding van de Luntersche beek met de Groeperkade, de sluis in de Broekersloot onder den spoorweg en de ten zuiden daarvan gelegen sluis, die Broekersloot en Leislout verbindt, zijn schotbalksluizen en dienen voor inundatie.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

- GELDERLAND.
- Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in de provincie Gelderland (1884, n°. 130; 1886, n°s. 60 en 109; 1896, n°. 133; 1898, n°. 25; 1905, n°s. 115 en 116; 1907, n°. 50; 1912, n°s. 127 en 139).
- Reglement op het beheer der rivierpolders in de provincie Gelderland (1914, n°. 144; 1915, n°. 18 en 1916, n°. 24).
- UTRECHT.
- Algemeen reglement voor de waterschappen in de provincie Utrecht (1915, n°. 27).
- Reglement van politie voor de vaarwateren in de provincie Utrecht (1919, n°. 29).
- Verordening op het onderhoud en het gebruik der wegen in de provincie Utrecht (1920, n°. 71).
- Reglement op de veenderijen in de provincie Utrecht (1859, n°. 114; 1861, n°. 101; 1866, n°s. 63 en 64; 1871, n°. 10; 1874, n°. 3; 1881, n°. 88; 1885, n°s. 1 en 75; 1897, n°. 2 en 1898, n°. 6).

WATERSCHAPPEN.

Heemraadschap van de rivier de Eem, beken en aanleve van dien. Het gebied van het heemraadschap komt voor op de bladen Harderwijk 1, Amersfoort 1, 2, 3 en 4 en voor een klein deel op de bladen Rhenen 1 en 2. Voor zoover dit blad betreft, behooren de, in de provincie Utrecht gelegen gronden, met uitzondering van eenige hooger gelegen perceelen, voorkomende in den zuidwestelijken hoek van het blad en de gronden, gelegen ten oosten van de sluizen aan den Rooden Haan, tot het heemraadschap.

Het heemraadschap is belast met het beheer en de zorg voor het onderhoud van: een deel van de Luntersche Beek, voorkomende op de bladen Amersfoort 1 en 3, van de Grootte Barneveldsche Beek en de Moorsbeek, voor zoover deze in de provincie Utrecht zijn gelegen; van de Singelgracht en de stuw, de Grootte Koppel, te Amersfoort, van de rivier de Eem tot hare uitmonding in de Zuiderzee voor zoover de waterafvoer betreft, en van alle waterleidingen, die krachtens besluit van de Vereenigde Vergadering worden gemaakt; het is verder belast met het toezicht op het beheer en het onderhoud van de Broekersloot vanaf den Rooden Haan tot de samenkomst met de Luntersche Beek bij de Lambalgenbrug en het deel van de Luntersche Beek tusschen de Lambalgenbrug en de Roodde brug, voorkomende op het blad Amersfoort 3 en van eenige werken bij Amersfoort.

Het bestuur van het heemraadschap wordt uitgeoefend door eene Vereenigde Vergadering, bestaande uit een Watergraaf en zestien Hoofdingelanden. Deze kiezen uit hun midden vier leden, — heemraden —, welke met den Watergraaf het college van dagelijksch bestuur vormen.

Zie voor het reglement van het heemraadschap en de daarin aangebrachte

wijzigingen de Provinciale bladen van Utrecht 1871, n°. 85; 1918, n°. 98; 1921, n°. 124 en 1923, n°. 20.

College van de Exonererende landen. Tot deze landen behooren het polder-district Wageningen en Bennekom, de buitenpolder Maanen en Veldhuizen in Gelderland gelegen; het Veenraadschap der Geldersche en Stichtsche Veenen, gelegen in Gelderland en Utrecht en het Waterschap de Rhenensche Neude en Achterbergsche hooilanden, gelgen in Utrecht.

Het waterschap onderhoudt de waterlossing naar de uitwateringssluis aan den Rooden Haan en deze sluis; het is belast met het onderhoud van den rechter bandijk van den Neder Rijn tusschen Wageningen en de Grebbe, de zoogenaamde Grebbedijk, belaaft den peil- en schutmeester van de sluis aan den Rooden Haan en den opzichter van de westelijke keersluis te Amersfoort en geeft eerder een bijdrage aan het Heemraadschap van de Eem en beken (z.g. Eemgeld).

Het bestuur van het waterschap bestaat uit een dijkgraaf en gecommiteerden uit bovengenoemde samenstellende delen. Het waterschap is ingesteld bij conventie van 11 Januari 1714, gewijzigd bij nadere conventie van 25 Januari 1727. Voor eene wijziging van deze laatste zie het Provinciaal blad van Utrecht van 1917, n°. 74.

College ter Directie van den Slaperdijk. In het jaar 1650 had een doorbraak plaats van den Grebbedijk. De Geldersche Vallei werd overstromd, waardoor zelfs Amersfoort in gevaar verkeerde. Krachtens octrooi van de Staten van Utrecht werd daarom de z.g. Slaperdijk aangelegd. Deze dijk loopt vanaf den voet van de Amerongensche bergen langs den Rooden Haan tot den Emmikhuizerberg en zet zich ten noorden van den spoorweg Utrecht—Arnhem in oostelijke richting voort tot aan de grens tusschen Utrecht en Gelderland; dit gedeelte is bekend onder den naam van Jufferdijk; vervolgens loopt de dijk in noordelijke richting langs deze grens tot aan de sluis aan den Daatselaar, waar de dijk aansluit tegen hooge gronden. De westelijke roortzetting van den dijk, de z.g. Groeperkade, behoort niet tot den Slaperdijk.

De Slaperdijk wordt door het College beheerd en onderhouden volgens de „Orde ende Reglement over den Slaperdijk“, waarbij het bestuur is opgedragen aan 8 gecommiteerden. Het gebied van het waterschap omvat de gemeenten Amersfoort, Leusden, Maarsbergen, Maarn, Sloutenburg, Woudenberg en Renswoude. Het waterschap heeft toezicht op het onderhoud van den Grebbedijk en draagt in geval van doorbraak of buitengewone voorzieningen in de kosten daarvan bij.

Waterschap de Buitenpolder Maanen en Veldhuizen. Dit waterschap, waarvan een deel aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt, bestaat uit boezemland van de Bisschop Davids grift.

Zie voor het reglement van het Waterschap het Provinciale blad van Gelderland 1913, n°. 47.

VERVENINGEN.

Het Veenraadschap der Geldersche en Stichtsche Veenen omvat het deel der gemeente Renswoude bezuiden den Jufferdijk, de gemeente Veenendaal, die slechts voor een zeer klein deel op dit blad voorkomt en een klein westelijk deel der gemeente Ede.

Het bestuur van het veenraadschap wordt uitgeoefend door de vergadering van stemgerechtigde Ingelanden; het dagelijksch bestuur door een voorzittend Veenraad en zes Veenraden.

Het Veenraadschap werd ingesteld door Koning Filips II den 30 Augustus 1563.

Het reglement en de daarin aangebrachte wijzigingen zijn opgenomen in de Provinciale bladen van Utrecht 1905, n°. 5; 1906, n°. 12; 1922, n°. 1 en 1924, n°. 72.

TOELICHTING.

In hooge gronden en boezemlanden zijn de voornaamste waterleidingen aangegeven met de kleur van het stroomende water, waarop zij afwateren; een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Moerassen zijn door een kruisarcering aangegeven; bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

Uitwateringssluis.

Stuw.

Molen door water gedreven.

Hoofdmerk van het N.A.P.

Verkenmerk „ „ „

Peilschaal.

Terreinhoogte

Dijkhoogte

Weghoogte

Verharde wegen.

Spoorwegen.

Grootte van stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.

Provinciale grens.

in M. ten opzichte van N.A.P.

BOEZEMS.

Kleur der rechtstreeks op den Neder Rijn loozende wateren.

Grootte Barneveldsche Beek boven den Bovensten of Korenmolen te Barneveld. Het stuwpeil aan den molen bedraagt 8,53 M. + N.A.P. Zoodra dit peil bereikt is, worden de openingen voor afwatering in de sluis bij den molen geopend.

De waterstanden aan de peilschaal te Overvoord, die op de kaart is aangegeven, bedroegen over het tijdvak 1911—1920:

gemiddelde stand (1 Mei—31 October) . . . 10,90 M. + N.A.P.

„ „ (1 November—30 April) . . . 11,19 M. + N.A.P.

hoogste stand 6 Juli 1916 12,52 M. + N.A.P.

laagste stand 12 Februari 1920 10,53 M. + N.A.P.

Het gebied van den boezem bedraagt ongeveer 23250 H.A.

Grootte Barneveldsche Beek van den Bovensten of Korenmolen tot den Pelmolten. Het gebied, groot 220 H.A., komt geheel op het blad voor. Het stuwpeil van den Pelmolten bedraagt 7,30 M. + N.A.P.

Grootte Barneveldsche Beek van den Pelmolten tot de Barneveldsche Sluis. Het boezemgebied, groot 23100 H.A., komt gedeeltelijk aan den noordwestelijken hoek van het blad voor. De boezem loost door de Barneveldsche sluis (zie blad Amersfoort 1) op het benedendeel, van de beek, dat in gemeenschap is met de Luntersche Beek. In open gemeenschap met den boezem zijn, de op dit blad voorkomende Modderbeek, Moorsbeek en Glinderbeek.

De waterstanden over het tijdvak 1911—1920 aan de peilschaal beneden sluis A bedroegen:

gemiddelde stand (1 Mei—31 October) . . . 5,30 M. + N.A.P.

„ „ (1 November—30 April) . . . 5,70 M. + N.A.P.

hoogste stand 7 Juli 1916 6,95 M. + N.A.P.

laagste stand 13 Augustus 1911 4,89 M. + N.A.P.

Luntersche Beek. Het boezemgebied groot 21250 H.A. komt gedeeltelijk op dit blad voor. De boezem loost, na door een schotbalksluis bij het landgoed Geerestein (zie blad Amersfoort 3) te zijn opgesluisd, over een schotbalksluis te Amersfoort, genaamd de Kleine Koppel of Geldersche Balken, op de Eem.

Waterstanden van den boezem ten opzichte van N.A.P. Tijdvak 1911—1920.				
Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—31 Oct.	1 Nov.—30 April.		
Beneden de sluis aan den Rooden Haan . . .	4,74	4,87	5,43 23 25 Oct. 1917	4,40 26, 27 Sept. 1916
Lambalgenbrug . . .	3,33	3,45	4,44 19 Jan. 1918	2,99 5 Mei 1912
Beneden het Geeresteinsche schut	1,57	1,89	2,99 3 Maart 1919	0,74 3 Mei 1919
Geldersche balken . . .	0,54	0,53	2,30 14 Jan. 1916	—0,22 24 Febr. 1919

Bisschop Davidsgrift. Deze boezem loost door de sluizen aan den Rooden Haan op de Broekersloot. Het boezemgebied, groot 12450 H.A., komt gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voor. De waterstanden boven de sluizen aan den Rooden Haan in de Bisschop Davidsgrift bedroegen over het tijdvak 1911—1920:

gemiddelde stand (1 Mei—31 October) . . . 5,04 M. + N.A.P.

„ „ (1 November—30 April) . . . 5,23 M. + N.A.P.

hoogste stand 21 Januari 1915. 5,94 M. + N.A.P.

laagste stand 17 November 1919 4,68 M. + N.A.P.

BUITENWATERSTANDEN IN M. TEN OPZICHT VAN N.A.P. Tienjarige tijdvak 1911—1920.					
Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoogwater.		Hoogste stand.	Laagste stand.	
	1 Mei—31 Oct. M. V.	1 Nov.—30 April. M. E.			
Eem te Amersfoort	0,28	0,34	—0,03	0,15	2,30 14 Jan. 1916 —0,86 1 Nov. 1920
Eem te Emburgse.	0,20	0,19	—0,20	—0,11	3,00 14 Jan. 1916 —1,02 16 April 1913
Zuiderzee te Spakenburg	0,11	0,08	—0,20	—0,32	2,30 14 Jan. 1916 —1,30 9 April 1913

VERWIJZING.

Provinciale Almanak voor Utrecht, voornamelijk ten dienste van Gemeente-, Waterschaps-, Polder- en andere Besturen.

Bijdragen tot de kennis van Gelderland door Mr. L. A. J. W. baron Sloet, griffier der Staten van dat gewest, 1855.

Nota betreffende de afwatering der Geldersche Vallei in verband met kanaalaanleg door Ir. W. B. van Groot, 1917.

Voorloopig ontwerp voor een goot scheepvaartkanaal ter verbinding van Amsterdam met den onverdeelden Rijn door de Geldersche Vallei, door de Kanaalvereening „De Geldersche Vallei“, 1919.

Overzicht der Scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Departement van Waterstaat. 7^e uitgave, 1920.

Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel III, afdeling n°. 1; Westelijk-Midden-Nederland met 3 overzichtskaarten en 22 schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1926.

Register V Gelderland en Register VIII Utrecht. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P.; gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. 5^e Uitgave 1927.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. In hooge gronden zijn de voornaamste waterleidingen aangegeven met de kleur van het stroomende water of van den boezem, waarop zij afwateren; en hies van dezelfde kleur geefde grens aan van het gebied van die waterleidingen.

Bij belangrijke waterleidingen is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

«	Schutsluis.	—	Grondduiker onder een waterleiding.
—	Stuw.	o	Molen door water gedreven.
—	Uitwateringsluis.	o	Pellijnt.
—	Hulpsluis (doet dienst bij veel water-bezwaa).	o	Hoofdmek van het N.A.P.
—	Verharde wegen.	—	Verkeemerk van het N.A.P.
—	Spoorwegen.	—	Pelischal.
		70.5	Hoogtecijfers in m boven N.A.P.

BOEZEMS EN STROOMENDE WATEREN.

I. Kleur van de rechte strek van de groote rivieren afwaterende hooge gronden. Van deze hooge gronden zijn afzonderlijk aangegeven:

1a een gebied dat loopt op den IJssel door de Soerense Beek;
1b een gebied dat loopt op den IJssel en de Neter Rijn;
1c een gebied dat loopt op de Neter Rijn door de Heutsma Beek, en
1d een gebied dat op die rivier loopt door de Renkse Beek.

II. Eerste pand van het Apeldoornsch Kanaal. Dit pand, dat gedeeltelijk op het blad voorkomt, heeft tot sluis B. Het is lang ongeveer 23 km en heeft een peil van 12,21 m + N.A.P. Op dit pand wordt het water gebracht van de op dit blad voorkomende stroomgebieden van de Kuyperbeek (IIa), de Zwamensprong (IIb), de Oosterhuizersprong (IIc), de Veldhuizersprong (IIa) en de Oude Beek (IIc).

III. Tweede pand van het Apeldoornsch Kanaal. Dit pand, dat zich uitstrekt van sluis E tot sluis B is lang 5,5 km. Het heeft een peil van 16,80 m + N.A.P. Er worden geen gronden op af.

IV. Derde pand van het Apeldoornsch Kanaal. Dit pand, dat gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomt is lang 6,3 km. Het heeft een peil van 5,27 m + N.A.P. Het kan door sluis A voedingswater ontvangen uit de Grift. Er worden geen gronden op af.

V. De Grift. Tot het stroomgebied van deze beek behoren:

Va. Grift boven den voormaligen Kopermolen. Dit gedeelte van de Grift wordt bij de voormaligen Kopermolen opgesteld. Er mag gestuwd worden tot een peil van 14,95 m + N.A.P. Door de ontsluiting D kan water worden afgeleid op het gedeelte van de Grift beneden den voormaligen Kopermolen. Het stroomgebied, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt, is groot 3500 ha.

Vb. Grift tusschen den voormaligen Kopermolen en den Stinkmolen. Dit gedeelte van de Grift wordt bij sluis C opgesteld ten behoeve van een papiermolen. Er mag gestuwd worden tot een peil van 11,32 m + N.A.P. Door de ontsluiting beneden den molen, kan water worden afgeleid naar een laag pand van de Grift. Het stroomgebied, dat geheel op het blad voorkomt is groot 1235 ha.

Vc. Grift tusschen den Stinkmolen en den voormaligen Griftbeek Kopermolen, voorkomende op blad Hatten West. Dit gedeelte van de Grift wordt opgesteld ter plaatse van den voormaligen Griftbeek Kopermolen. Er mag gestuwd worden tot een peil van 7,49 m + N.A.P. Door sluis A kan voor voeding van het Apeldoornsch Kanaal water op het derde pand van dit Kanaal worden ingeleid. Het stroomgebied, dat gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomt, is groot 6455 ha.

VI. Beekbeek. Deze beek, die ten westen van het Apeldoornsch Kanaal den naam van Oude Beek draagt, met een grondwater onder genoemd kanaal door bij Klatenbeek (zie blad Zutphen Oost) opgesteld ten behoeve van een watermolen. Er mag gestuwd worden tot een peil van 19,37 m + N.A.P. Dit gedeelte van de beek opgesteld ten behoeve van een korenmolen en een wascherij. Het stroomgebied, dat geheel op dit blad voorkomt, is groot 1915 ha.

VII. Loonse Beek. Tot het stroomgebied van deze beek behoren:

VIIa. Loonse Beek boven den middelsten molen (Sluis G). Er mag gestuwd worden tot een peil van 13,93 m + N.A.P. Het stroomgebied, dat geheel op dit blad voorkomt is groot 795 ha.

VIIb. Loonse Beek van den middelsten molen (Sluis G) tot de stuw bij de papierfabriek, voorkomende op het blad Zutphen Oost. De beek komt gedeeltelijk aan den oostelijken rand van het blad voor. Er mag bij de papierfabriek gestuwd worden tot een peil van 17,29 m + N.A.P. Het stroomgebied, dat geheel op dit blad voorkomt, is groot 175 ha.

VIII. Beekbeek beneden de stuw bij de papierfabriek, voorkomende op blad Zutphen Oost. Dit gedeelte van de beek komt voor op het blad Zutphen Oost, het stroomgebied, dat 3330 ha groot is, komt gedeeltelijk aan den oostelijken rand van het blad voor.

IX. Nieuwe Wetering beneden de hulpsluis ten noordwesten van Teuge. Dit stroomgebied dat gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomt, is niet gekleurd van een deel van den dorpsdorp Apeldoorn. Het komt, behalve op dit blad, voor op de bladen Hatten. De groote bedragt 2655 ha. Wanneer de hulpsluis beneden het Toeroerkanaal opgesteld stroomt het water van de beelden van de Nieuwe Wetering gedeeltelijk door deze sluis.

X. Groote Wetering en Nieuwe Wetering boven de hulpsluis ten noordwesten van Teuge. Het stroomgebied dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt, is niet gekleurd van een deel van de voornoemde polder, die op de beek loopen, groot 17 875 ha.

Hierna is niet begrepen het gebied van het beneden deel van de Kromme Beek (Xa), die door een sluis op de Groote Wetering loost, dit gebied is groot 275 ha en bestaat uit den waterstaatkundigen polder de Pol, die gedeeltelijk in den noordelijken hoek van het blad voorkomt.

Bij veel waterbezuur kunnen de stroomgebieden van de Nieuwe Wetering, de Groote Wetering en de op de bladen Zutphen Oost en Hatten Oost voorkomende Terwoldse Wetering door 4 hulpsluizen, waarvan er 3 op dit blad voorkomen, in twee afzonderlijke stroomgebieden worden verdeeld. Het stroomgebied, dat gevormd wordt door het gedeelte van genoemde weteringen ten zuiden van deze hulpsluizen, loost den lange he Toeroerkanaal. Dit kanaal kan op den IJssel worden afgewaterd door het stroomgebied terwoldse (zie blad Hatten Oost). Dit gedeelte van de wetering bij een stand van 3,29 m + N.A.P. te Terwoldse. De benedenlanden van de Groote Wetering en van de Terwoldse Wetering vormen dan te zamen een tweede stroomgebied, dat door het stroomgebied te Wapenveld op den IJssel wordt afgewaterd. Dit gedeelte van de wetering bij een stand van 1,29 m + N.A.P. aan de sluis aldaar. De Nieuwe Wetering kan ook met dit stroomgebied in verbinding worden gebracht, zodat ook dit stroomgebied aldaar kan worden afgewaterd (zie blad Hatten Oost).

XI. Hierdriesebeek boven de stuw te Stavorden. De beek, die in verbinding staat met het Uddelermeer en het Heekmeer komt gedeeltelijk in den noordelijken hoek van het blad voor. Het stroomgebied is groot 4350 ha.

XII. Groote Barneveldse Beek van de Pelmden tot de Barneveldse sluis. De beek komt voor op de bladen Amersfoort 1, 2 en 4. Het stroomgebied groot 23 100 ha, komt gedeeltelijk op dit blad en verder op de bladen Amersfoort 1, 2, 3 en 4 voor.

XIII. Groote Barneveldse Beek boven den Koremolen ten zuidwesten van Barneveld. Bij den koremolen mag gestuwd worden tot een peil van 8,53 m + N.A.P. Het stroomgebied komt gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voor en strekt zich verder uit op de bladen Amersfoort 2 en 4.

VERWIJZING.

Jaarboek van de Provincie Gelderland ten dienste der Gemeente, Dijk-, Waterschap- en andere besturen, onder redactie van H. J. Gieling, Commies ter Provinciale Griffie.

Regio voor de Binnenschepen, deel I Noordhollandsche Nederland met 7 overzichtskaarten en 24 plattengronden. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, Tweede druk 1930, met aanvullingen tot 1 Januari 1935.

Register V Gelderland. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurigheds-waterringen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties, vijfde uitgave 1927 alsmede verdere wijzigingen en aanvullingen, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat.

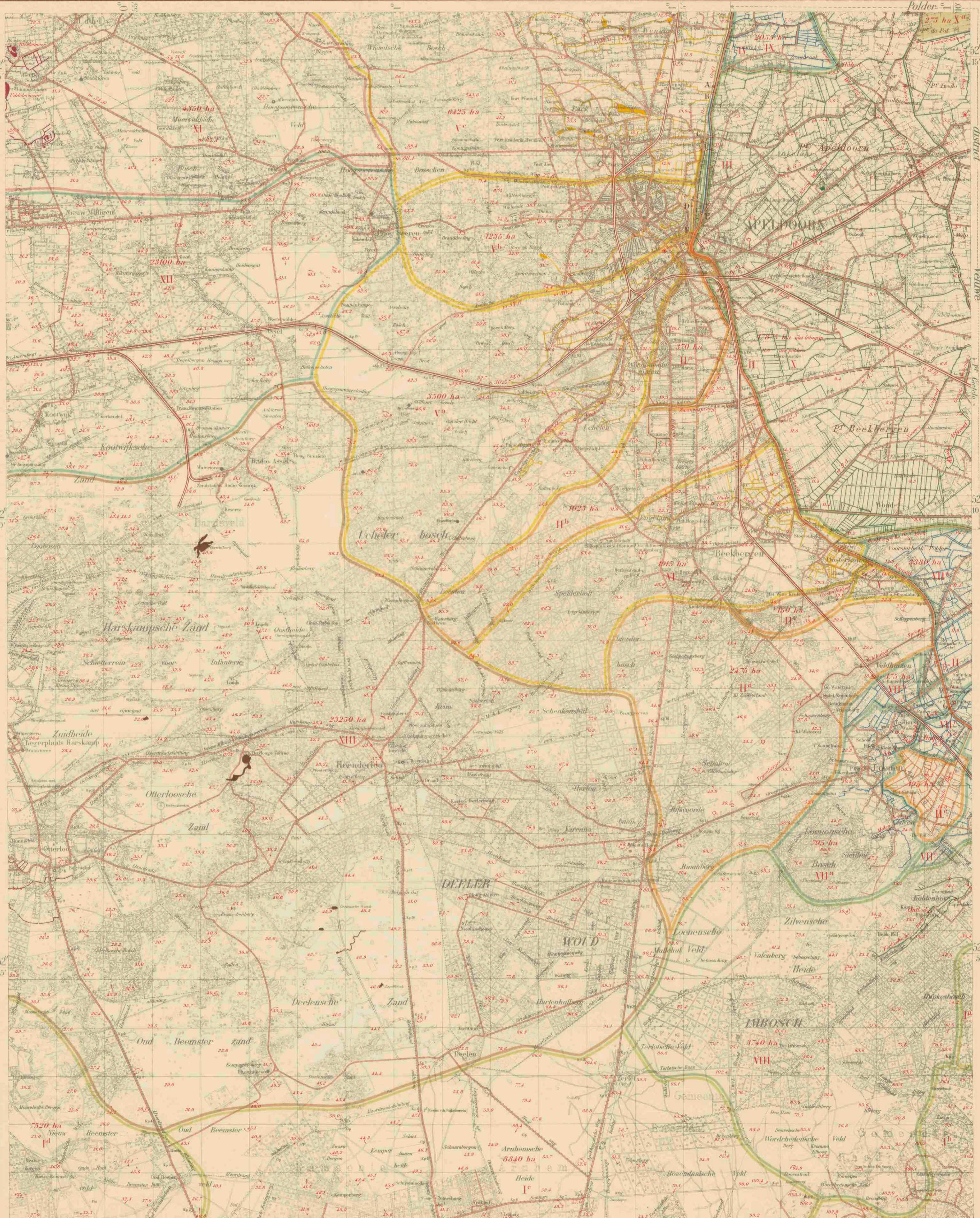
Wateronttrekking aan de Veluwe. Rapport van de commissie ingesteld bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw, d. 24 Februari 1927, Directie van den Landbouw n°. 288 afdel. 2. Domeinen, tot het onderzoek naar de gevolgen van eventuele wateronttrekking aan de Veluwe ten behoeve van de drinkwatervoorziening van Amsterdam, met bijlagen (Platen I—XVI).

VII B.a. 795
(ed. 2, bl. 33-W)

De waterstaatskaarten zijn a f.175 verkrijgbaar bij de Rijksuitgeverij en door bemiddeling van alle postkantoren.

Herzien in 1930.
Ged. bijgewerkt tot 1935.

Top. Dienst 1935.

Schaal 1: 50 000.

SLUIZEN.

	Widte in de dag. m	Slagdruppel diepte boven N.A.P. m
A. Voedingsluis voor het derde pand van het Apeldoornsch Kanaal voor voeding met water uit de Grift, één opening met één schuif	0,99	8,50
B. Koningse Beek sluis, schutsluis tusschen het tweede en het derde pand van het Apeldoornsch Kanaal, twee paar deuren, schutlengte 33,— m	6,00	8,70
bovendeuren	6,00	6,16
C. Sluis van den Stinkmolen in de Grift, één opening met één schuif	1,55	11,09
Boven den molen bevindt zich een ontsluiting met één opening gesloten door één schuif	2,33	10,38
D. Onsluiting boven den stuw van den voormaligen Kopermolen, één opening met één schuif	1,25	13,26
E. Apeldoornse sluis, schutsluis tusschen het eerste en tweede pand van het Apeldoornsch Kanaal, twee paar deuren, schutlengte 35,— m	6,00	11,09
bovendeuren	6,00	8,67
F. Uitwateringsluis van de Kuyperbeek op het Apeldoornsch Kanaal, één opening met één schuif	1,00	13,05
G. Sluis van den „Middelsten molen“ in de Loonse Beek met één opening, gesloten door één schuif	1,40	13,74

KANALEN EN STROOMENDE WATEREN.

Apeldoornsch Kanaal. Dit kanaal loopt van den IJssel bij Dieren tot aan deze rivier bij Hatten. Het is lang 24,6 km, en is door een schutsluis in een pand verdeeld. Het gedeelte tenoorden van Apeldoorn werd in gebruik gesteld in 1829, het andere deel in 1869. Het eerste en het derde pand konen gedeeltelijk, het tweede pand geheel op het blad voor. De peilen van het eerste, tweede en derde pand zijn respectievelijk 13,31, 10,80 en 8,27 m + N.A.P., de bodemdiepte bedraagt 2,10 m onder kanaalpeil, de bodembreedte is normaal 12,— m en de breedte op kanaalpeil ongeveer 20,80 m.

Het kanaal wordt gevoed door verschillende aan de westzijde daarin uitlopende beken en sprongen, waaraan op dit blad voorkomen: de Oude Beek, de Kuyperbeek, de Zwamensprong, de Oosterhuizersprong, de Veldhuizersprong en de Oude Beek. De gewestelijke deelsche afwatering van het derde pand van het kanaal door de laatste vijf sprongen bedraagt in het vijfjaarlijk tijdvak 1929—1933 26 000 m³. Bovendien wordt het kanaal op peil gehouden door het oppompen van water uit den IJssel op het eerste pand van het kanaal in 1924 geboord elektrisch gemaakt bij de sluis te Dieren, met 2 pompen ieder met een capaciteit van 20 m³ per minuut bij 7 m opvoerhoogte. Het kanaal is in leger en onderhoud bij het Rijk.

Grift. Deze beek ontstaat uit de samenloop van de Uchelerbeek met verschillende sprongen ten zuiden van Apeldoorn. De beek loopt langs Epe en Horde en mondt uit in het vijfde pand van het Apeldoornsch Kanaal, voorkomende op het blad Hatten West. Beneden Apeldoorn ontstaat de Grift nog het water van eenige beken welke ontpringen op de hooge gronden beneden het Apeldoornsch Kanaal. Deze beken worden evenals de Uchelerbeek opgesteld ten behoeve van wascherijen en korenmolens.

Kuyperbeek. Deze beek begint in het Wormense Veld en loost door sluis F en door een open duiker waarvoor een stuw is geplaatst te Apeldoorn op het Apeldoornsch Kanaal. Bij den voormaligen Kopermolen wordt de beek opgesteld aan het grondwater op een hooger peil te houden.

Nieuwe Wetering. Deze wetering ontstaat uit de samenloop van de Kleine Wetering welke begint in het terrein tusschen de Kuyperbeek en het Apeldoornsch Kanaal beneden den spoorweg Apeldoorn—Dieren en van de Kuyperbeek Wetering, welke beneden Teuge ontsprikt. De Wetering mondt door de Zwamensprong op de Groote Wetering uit, welke bij Hatten (zie blad Hatten-Oost) in den IJssel stroomt.

Groote Wetering. Deze wetering ontstaat bij Klatenbeek, voorkomende op het blad Zutphen Oost, en neemt op, de aan den oostelijken rand van het blad voorkomende Kleine Leigraaf en Nieuwe Leigraaf. De wetering mondt bij Hatten (zie blad Hatten-Oost) in den IJssel uit. De beentop door beek beneden de hulpsluis bij het Toeroerkanaal loost bij veel waterbezuur door dit kanaal, dat bij Terwoldse door een stroomgebied op den IJssel kan worden afgewaterd.

Beekbeek. Deze beek die onder den naam van Oude Beek ten noordwesten van Beekbergen ontstaat, wordt op verschillende plaatsen opgesteld ten behoeve van watermolens. De beek het benedenwaarts Klatenbeek en is een zijtak van de Voorsterbeek, die bij het Kasteel Nijenebeek, (zie blad Zutphen-Oost), in den IJssel uitmondt.

Oosterhuizersprong. Deze beek ontstaat ten zuiden van Oosterhuizen en loost door een schutsluis, die zich ongeveer 200 m ten westen van het kanaal in de sprong bevindt op het eerste pand van het Apeldoornsch Kanaal. Deze sluis staat gewoontelijk open naar kantijde waarden er schutsluis in geplaatst om water voor voeding van het Apeldoornsch Kanaal te reserveeren.

Veldhuizersprong. Deze sprong ontsprikt onder den naam van Vrijenheerssprong ten westen van Loenen. Er bevinden zich vijf schutsluizen in de sprong, die gewoontelijk open staan. De schutsluis worden er soms ingezet om water op te stuwten als reserve voor de voeding van het Apeldoornsch Kanaal in droge tijden.

Loonse Beek. De beek ontstaat bij Loenen en vereenigt zich met de Beekbeek bij de Voorsterbeek, die bij het Kasteel Nijenebeek in den IJssel uitmondt (zie blad Zutphen Oost). De beek en de zijtak de Molensbeek worden op verschillende plaatsen opgesteld ten behoeve van wascherijen, korenmolens en papiermolens.

Oude Beek. De beek ontstaat ten zuiden van den weg van Loenen naar Eerbeek en loost vrij op het eerste pand van het Apeldoornsch Kanaal.

Beekbeek. De beek ontstaat ten zuidwesten van Cottenkone. Zij wordt op verschillende plaatsen opgesteld ten behoeve van het drijven van watermolens, het benedenwaarts Voorsterbeek en loost vrij op den polder de Overmarck, voorkomende op het blad Zutphen Oost.

REGLEMENTEN.

Met opzigt van de Staatsbladen of de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Reglement op het beheer der rivierpolders in de Provincie Gelderland (1934 n°. 52).

Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in de Provincie Gelderland. (1889, n°. 59; 1896, n°. 125; 1905, n°. 115 en 116; 1907, n°. 39; 1912, n°. 127 en 1925, n°. 85).

Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 November 1919 (Staatsblad n°. 765), van 22 December 1925 (Staatsblad n°. 490) en van 6 Juni 1929 (Staatsblad n°. 282).

Bijzonder reglement van politie voor het Apeldoornsch Kanaal, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 26 November 1932 (Staatsblad n°. 562).

POLDERS, DIE GEHEEL OF GEEDELTIELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Polderdistrict Veluwe. Het gebied van het district, dat gedeeltelijk aan den noordelijken en den oostelijken rand van het blad voorkomt, wordt begrensd: ten westen door het Apeldoornsch Kanaal, met uitsluiting van de kleine gedeelten van het polderdistrict nabij Apeldoorn, die beneden dit kanaal gelegen zijn en waarvan de westelijke grens gevormd wordt door de Grift en de Kuyperbeek tot aan hun aansluiting met het Apeldoornsch Kanaal, ten zuiden door de kade langs de Beekbeek.

Het district behoort en onderhoudt den Veluweken bandijk voorkomende op de bladen Zutphen Oost en Hatten Oost en de kade langs den Uvenerbeek van de Beekbeek, voor zover deze binnen zijn gebied is gelegen. Verder de sluis in den Veluweken bandijk en de stroomgebieden te Wapenveld en de Terwoldse, welke stroomgebieden voorkomen op het blad Hatten Oost. De onderafwatering in het polderdistrict worden door de dorpsdorp onderhouden onder toezicht van den dijksteld van het district.

Het district omvat vijftien dorpspolders, waarvan op dit blad gedeeltelijk voorkomen, de dorpspolders Apeldoorn, Terwoldse, Twello, Wilp, Gidelo en Beekbergen. De grenzen dezer dorpspolders zijn met een bruine stippenlijn op de kaart aangegeven. Het wordt bestuurd door een dijkgraaf, zes heemraden en vijftien hoofdherden, die tezamen het Grootvinaard College vormen, dat wordt bijgestaan door een secretaris en een ontvoerder. De dijkgraaf en heemraden vormen den dijksteld, behalve dat het dijksteld niet het dijksteld is.

Het reglement voor het district is vastgesteld bij Koninklijk besluit der Provinciale Staten van Gelderland van 13 Juli 1887, n°. 4, Prov. blad 1888, n°. 64, voor wijzigingen daarin zie de Prov. bladen 1890, n°. 117; 1893, n°. 107; 1907, n°. 40; 1915, n°. 30 en 1920, n°. 129.

Voorsterbeekpolder. Dit waterschap, dat gedeeltelijk aan den oostelijken rand van het blad voorkomt, is een buitenpolder, die bestaat uit hooge gronden afwaterend op de Loonse Beek, later Voorsterbeek geheten. Behalve het reglement op het beheer der rivierpolders zijn op deze buitenpolder nog van toepassing de reglementen opgenomen in de Provinciale bladen n°. 105 van 1871 en n°. 85 van 1884.

TOLICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. Onder waterstaatkundigen polder wordt verstaan een polder, door waterkeeringen omsloten, waarvan alle waterloopen onderling in open gemeenschap staan. De waterstaatkundige polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem of het stromende water, waarop zij afwaten.

Polders, die hun water eerst op een anderen polder lozen, hebben de tint van den polder, omgeven door een donkere bies van dezelfde kleur.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. In hooge gronden zijn de voornaamste waterbedelingen aangegeven; ook de kleur van het stromende water of van den boezem, waarop zij afwatern; een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van de waterbedelingen.

Bij belangrijke waterbedelingen is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruis-stroering aangegeven. De grens van overstroming, voorgekomen bij den hoogen waterstand in den winter 1922—1923, is met een roode stippenlijn aangehist.

OVERSTROOMINGEN.

Baasche Overlaat. Deze wordt gevormd door een lager gedeelte van den Kemmerbeek weg tusschen de Baasche brug en Bronbergen. Vroeger moest de overlaat dienst doen om bij eventueele doortruck van den Doren-Rijndijk in Frustes of bij werking van den voormaligen Lijnersbeek overlaat bij Dingrden te inundateeren, uit het inundatiegebied naar den IJssel of te voeren. Zoodanige afvoer van inundatiewater heeft evenwel nimmer plaats gevonden. Bij hooge IJssel-standen stroomt daarentegen het rivierwater oer den weg naar het ten oosten hiervan gelegen gebied, dat daardoor wordt geïnundeerd. De werking van de Baasche Overlaat begint bij een rivierstand bij Zutphen van ongeveer 14.0 m + N.A.P. Voordat de overlaat begint te vloeien, treft reeds een gedeelte van het achtergelegen gebied overstromend ten gevolge van geteemde loozing der beken, die in den IJssel uitmonden.

Het overstromingsreuter gaat door drie openingen, die zich in den weg Zutphen—Wanraed bevinden, nl. de brug bij de Laardraut te Zutphen, de Tolbrug en de Wanraedseche doorlaadbrug. Deze openingen hebben geen voldoende doorstraalruime, zoodat het water tops den weg wordt opgehouden en dan gedeeltelijk oer een laag gedeelte van den weg Zutphen—Doetschen nabij Zutphen naar den IJssel vloeit.

Bij IJsselstanden, hooger dan 7.45 m + N.A.P., te Zutphen dringt de IJssel de stad binnen en ontlaat zich in het IJsselkanaal. Dit water moet met het Beekwater in de Beekwaterdijk aan het door de Baasche Overlaat aangevoerde water, voor zover dit niet ten zuiden van Zutphen naar den IJssel is teruggestroomd, worden afgevoerd. Gedeeltelijk gaat dit door de groote doorlaadbrug in den spoorweg Zutphen—Inventer en verder naar het beendingspand van het Twentskanaal. Het overige deel gaat door een bij den aanleg van het Twentskanaal gemaakte groene rivier en een doortraving in de openning Zutphen—Winterswijk eveneens naar het beendingspand van het Twente kanaal.

De grans van overstroming bij het hooge water in den winter 1925—1926 is met een roode stippenlijn op de kaart aangegeven. Enkele terreinen bij Rha, Stenderen en Brankhorst, het Baasche Veld, een deel in het Baasche Broek, gronden bij Bronbergen, bij Wanraed en een deel van het Leensche Broek zijn droog gebleven.

WATERSCHAPPEN, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Gelderland.

A. Waterschappen, waarop het reglement op het beheer der rivierpolders in de provincie Gelderland van toepassing is.

Polderdistrict van den Brummenschen bandijk. Omvat de polders a en b, die beide lozen op een buitendijkse oeveren polder, de polder c en hooge gronden, die op de Oudeche- en de Riensderseche Beek afwatern.

Polderdistrict van de Dremptsche, Oldenhuysche, Hoogtuersche en Oldburgsche dijken. Omvat de polder d met twee hooge deelen, polder e, polder f, polder g, het hooge deel h van den polder de Bakersdijk, boezemland van de Groote en de Kleine Beek en hooge gronden in de gemeenten Stenderen en Hummelo.

Buitenpolders.

Voorsterbeekpolder. Dit waterschap, dat gedeeltelijk aan den westzijden rand van het blad voorkomt, is een buitenpolder, die bestaat uit hooge gronden, afwaterend op de Leensche Beek, later Voorsterbeek geheten.

Bekante het reglement op het beheer der rivierpolders zijn op dezen buitenpolder nog van toepassing de reglementen, opgenomen in de Provinciale bladen n°. 105 van 1871 en n°. 98 van 1884.

Voorsterkleipolder, bestaande uit een waterstaatkundigen polder met een lager deel.

Saoversche Broekpolder, bestaande uit hooge gronden, die op de Saoversche Beek lozen. Bekante het reglement op het beheer der rivierpolders is op dezen buitenpolder nog van toepassing het reglement, opgenomen in het Provinciaal blad n°. 91 van 1882.

Oostelijk gedeelte van de Bakhwaard, bestaande uit een waterstaatkundigen polder.

B. Waterschappen, waarop het reglement op het beheer der rivierpolders in de provincie Gelderland niet van toepassing is.

Waterschap van de Berkel. Het gebied van het waterschap omvat de gronden, die op de Berkel en haar zijtakken afwatern. Deze gronden zijn gelegen in de gemeenten Zutphen, Laren, Gorsel, Lochem, Hurculo, Nede, Eibergen, Winterswijk, Gronlo, Lichteneerde, Ruurlo, Vorden en Wanraed.

Het waterschap heeft ten doel het verbeteren en onderhouden van de Berkel, ten einde een behoorlijke watervoer te verzekeren staat van afwatering brengen en onderhouden van alle wateringen, die op de Berkel lozen. Het waterschap is groot 25 000 ha en verdeeld in vier afdeelingen, die onderscheidenlyc leden: 1°. Beenden-Berkei, 2°. Beendenbrug, 3°. Beenen-Sluis, en 4°. Beenen-Berkei. Van deze afdeelingen komt alleen de afdeeling Beenden-Berkei gedeeltelijk aan den oostelijken en den zuidelijken rand van het blad voor; de gronden tusschen het oostelijken rand beenden Klein-Doekeren en loopt in westelijke richting tot Zutphen, kruist daar de Berkel en loopt vervolgens in oostelijke richting tot de Sluisen van de groote omleiding, eerst zuidwaarts, dan in oostelijke richting den oostelijken rand van het blad.

Het waterschap wordt bestuurd door het Geombineerd College, dat is samengesteld uit een Watersraad en 12 hoofdgerfden, en wordt bijgestaan door een secretaris en een penningmeester. De Watersraad vormt met vijf dezer hoofdgerfden het dagelijks bestuur van het waterschap. Vier van uitsluitende hoofdgereen zijn bevoegd de voorzitter van de besturen van de afdeelingen, de vijfde is een hoofdgerfde uit de afdeeling Beenden-Berkei.

De Watersraad wordt voor een tijdvak van zes jaren door den Koning benoemd uit een aanbeveling van drie personen, die door het Geombineerd College is opgemakt. De secretaris wordt benoemd door Gedeputeerde Staten, die penningmeester door het Geombineerd College. De vier afdeelingbesturen, die belast zijn met het onderhouden van de wateringen, die op de Berkel lozen, worden bijgestaan door een secretaris-penningmeester, die benoemd wordt door Gedeputeerde Staten. Het reglement voor het waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 14 Juli 1881, n°. 4, Prov. blad 1881, n°. 148; het is later meermaals gewijzigd en met de gewijzigde is het opgenomen in het Prov. blad van 1903, n°. 72. Voor later wijzigingen zie de Prov. bladen 1903, n°. 87; 1912, n°. 15; 1916, n°. 25; 1920, n°. 112; 1924, n°. 85; 1925, n°. 62; 1929, n°. 108; 1930, n°. 90; 1931, nos. 21 en 54 en 1935, n°. 118.

Waterschap van de Baasche Beek. Het gebied van het waterschap omvat gronden, gelegen in de gemeenten Zellen, Wierich, Lichtevoorde, Ruurlo, Hengelo, Stenderen, Yerde, Laren en Wanraed.

Het waterschap heeft ten doel het in voldoende staat van afwatering brengen en houden van de gronden in zijn gebied, voor zover dit niet aan anderen is opgedragen. Het waterschap is verdeeld in een noordoostelijk onderdeel en een zuidwestelijk onderdeel, welke deelen gedeeltelijk aan den oostelijken en den zuidelijken rand van het blad voorkomen.

Het waterschap wordt bestuurd door het Geombineerd College, dat is samengesteld uit een Watersraad, vier hoofdgerfden en acht hoofdgerfden en wordt bijgestaan door een secretaris en een penningmeester.

De Watersraad wordt voor een tijdvak van zes jaren door den Koning benoemd uit een aanbeveling van drie personen, die door het Geombineerd College is opgemakt. De secretaris wordt benoemd door Gedeputeerde Staten eveneens uit een voordracht van drie personen, opgemakt door genoemd College; de ontvanger wordt benoemd door het Geombineerd College uit een voordracht van drie personen, opgemakt door het dagelijks bestuur van het waterschap.

Het reglement van het waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 27 December 1918, n°. 88a, Prov. blad 1919, n°. 72. Voor latere wijzigingen zie de Prov. bladen 1921, n°. 115; 1922, n°. 30; 1925, n°. 38; 1926, nos. 65 en 84; 1929, n°. 42; 1930, n°. 92 en 1935, n°. 138.

Overijssel.

Waterschap Salland. Het gebied van het waterschap is gelegen in de gemeenten Deventer, Diepenveen, Olat, Wijhe, Zwollerkerpel, Zeelde, Heino, Dalfsen en Raalte.

Het waterschap heeft ten doel het verbeteren en onderhouden van de vier Sallandseche wateringen, namelijk de Nieuwe Watering, de Oude Watering, de Soest Watering en de Zandwatering en de in het waterschap gelegen gronden door waterloerende werken tegen overlast van water te beveiligen. Het waterschap is groot 18 277 ha en komt voor een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voor. De zuidelijke grens van het waterschap valt samen met de noordelijke grens van het waterschap de Schipbeek tot sluis 2 en wordt verder gevormd door den Brinkkampenpolder en door den Snijppelingsdijk.

Het waterschap wordt bestuurd door een Verenigd College, dat is samengesteld uit een dijkgraaf, vijf heemraden en negen hoofdopzelanden en wordt bijgestaan door een secretaris-penningmeester. De dijkgraaf vormt met de heemraden het dagelijks bestuur van het waterschap.

Het reglement voor het waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 12 Juli 1885, n°. 4; Prov. blad 1885, n°. 65; voor latere wijzigingen zie de Prov. bladen 1888, n°. 48; 1905, n°. 10, en 1921, n°. 96.

Gelderland en Overijssel.

Polderdistrict Veluwe. Het gebied van het district dat gedeeltelijk aan den westelijken en den noordelijken rand van het blad voorkomt, wordt begrensd door de kade langs de Beekersche beek, de hooge gronden bij Klarenbeek en den Veluwschen bandijk.

Het district behoort en onderhoudt den Veluwschen bandijk en de kade langs den linkerover van de Beekersche beek, voor zover deze binnen zijn gebied is gelegen. Verder de sluisen in den Veluwschen bandijk en de stroomgaten te Wapenvelde en die te Terwelle, welke stroomgaten voorkomen op het blad Hatten—Doet. De waterbedingen in het polderdistrict worden door de dorpelpolders onderhouden onder toezicht van den Dijkdial van het district.

Het district omvat vijftien dorpelpolders, waarvan op dit blad gedeeltelijk voorkomen de dorpelpolders: Terwelle, Tuello, Wijk, Gistelo, Beekbergen en Apeeldoorn.

Het wordt bestuurd door een dijkgraaf, zes heemraden en vijftien hoofdgerfden, die te samen het Gecombineerd College vormen, dat wordt bijgestaan door een secretaris en een ontvanger. De dijkgraaf en heemraden vormen de dijkdial, belast met het dagelijks bestuur.

Het reglement voor het district is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Gelderland en van Overijssel resp. van 15 Juli en van 3 November 1887, Prov. blad van Gelderland 1888, n°. 64. Voor latere wijzigingen zie de Prov. bladen van Gelderland 1890, n°. 117; 1893, n°. 107; 1907, n°. 40; 1916, n°. 30 en 1920, n°. 129.

De Nijembeher en Wilsche Klei bestaat uit een waterstaatkundigen polder met twee hooge deelen. Het reglement van deen polder is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Gelderland en van Overijssel, resp. van 3 Januari en van 12 Maar 1917, Prov. blad van Gelderland 1917, n°. 30. Voor latere wijzigingen zie de Prov. bladen van Gelderland 1921, n°. 141; 1925, n°. 99 en 1934, n°. 99.

Waterschap de Schipbeek. Het gebied van het waterschap omvat de gronden, die op de Schipbeek, de Balbeek en haar vertakkingen afwatern. Deze gronden zijn gelegen in de gemeenten Haulbeegen, Lomster, Nede, Diepenveen, Mariolo, Hellen, Balmen, Diepenveen, Gorsel, Laren, Borealo en Eibergen.

Het waterschap is groot ongeveer 14 488 ha en is verdeeld in drie afdeelingen. De derde afdeeling komt gedeeltelijk op dit blad voor. De grens van het waterschap is met een bruine bloklijn op de kaart aangegeven. Deze grens loopt van den noordelijken rand van het blad naar sluis 11, vervolgens langs de Koerhuibeek en daarna in oostelijke richting ten noorden van de Dorterbeek naar het blad.

Het waterschap heeft ten doel een geregelde looz te geven aan het water, dat door de Schipbeek, de Balbeek en de Koerhuibeek wordt afgevoerd en treedt dit doel te bereiken door het verbeteren der kaden langs deze beken en door het graven van nieuwe wateringen. Om teponet te komen aan de daarvan verboden kaden wordt in de laatste jaren door het Rijk een hulpe van het waterschap verleend.

Het waterschap wordt bestuurd door een Verenigd College, dat is samengesteld uit een watersraad en elf leden en wordt bijgestaan door een secretaris-ontvanger. De watersraad vormt met drie leden, uit iedere afdeeling één lid, het dagelijks bestuur van het waterschap.

De Watersraad wordt voor een tijdvak van zes jaren, door den Koning benoemd uit een aanbeveling van drie personen, die door het Verenigd College is opgemakt en bij Gedeputeerde Staten is ingezonden. De leden van het bestuur en die van het dagelijks bestuur worden gekozen, voor een tijdvak van zes jaren.

Het reglement voor het waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Gelderland en van Overijssel resp. van 14 en van 22 Juli 1881, Prov. blad van Gelderland 1881, n°. 149. Voor latere wijzigingen zie de Prov. bladen van Gelderland 1883, n°. 84; 1893, n°. 135; 1900, n°. 24; 1905, n°. 112; 1923, n°. 139 en 1934, n°. 103.

Waterschap de Dorterbeek. Het gebied van het waterschap omvat de gronden, die op de Dorterbeek en haar vertakkingen afwatern. Deze gronden zijn gelegen in de gemeenten Gorsel, Laren, Balmen en Diepenveen.

Het waterschap heeft ten doel het verbeteren en onderhouden van de Dorterbeek en de Voortse Beek en het voldoende staat van afwatering brengen en onderhouden van alle wateringen, die op de Dorterbeek lozen.

Het waterschap is groot 5117 ha en komt gedeeltelijk op dit blad voor. De noordelijke grens valt groten-deels samen met die van het waterschap de Schipbeek en wordt verder gevormd door de Koerhuibeek tot aan de Molfabriek, de zuidelijke grens loopt van deze fabriek in oostelijke richting, noordelijk langs Dyse naar het gehucht Gollen en daarna oostelijken rand van het blad.

Het waterschap wordt bestuurd door drie poldermeesters, waarvan één voorzitter is. Het bestuur wordt bijgestaan door een secretaris-penningmeester. De poldermeester worden voor een tijdvak van zes jaren benoemd door Gedeputeerde Staten, de afzedenaren zijn dadelijk herkiezbaar. De Secretaris-penningmeester wordt, uit een voordracht van drie personen, door Gedeputeerde Staten benoemd.

Het reglement voor het waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Gelderland en van Overijssel resp. van 14 en van 22 Juli 1881, Prov. blad van Gelderland 1881, n°. 149. Voor latere wijzigingen zie de Prov. bladen van Gelderland 1901, n°. 122; 1905, n°. 142 en 1915, n°. 14.

De oever langs den IJssel in Gelderland en Overijssel gelegen polders, die op dit blad voorkomen, zijn onopgenomen.

REGLEMENTEN.

Het opneve van Staatsbladen of Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Gelderland.

Reglement op het beheer der rivierpolders in de Provincie Gelderland. (1934 n°. 52.)

Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in de Provincie Gelderland. (1889 n°. 69; 1896 n°. 125; 1905 nos. 116 en 116; 1907 n°. 92; 1912 n°. 127 en 1923 n°. 85.)

Overijssel.

Grondreglement voor de waterschappen in Overijssel. (1904 n°. 9; 1921 n°. 87; 1922 n°. 13; 1926 nos. 28 en 49; 1928 nos. 49; 1929 n°. 74.)

Reglement op de wegen en voetpaden in Overijssel. (1923 nos. 44 en 45; 1929 n°. 60.)

Reglementen op het bouwen op- of in de dijken enz. (1881 n°. 85; 1883 n°. 16; 1904 n°. 61 en 1934, n°. 11.)

Reglementen op de waterbedingen in Overijssel. (1921 n°. 88; 1923 nos. 52 en 80; 1926 n°. 51.)

Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 November 1919 (Staatsblad n°. 763), van 22 December 1922 (Staatsblad n°. 480) en van 6 Juni 1929 (Staatsblad n°. 352).

KANALEN.

Overijsselsche kanalen. Deze kanalen bestaan uit een hoofdkanaal, zich uitstrekkende van de Stadgracht te Zwolle naar de haven te Almelo en uit twee zijkanalen, één van het hoofdkanaal te Lendereld naar den IJssel te Deventer en één van het hoofdkanaal bij Vroomshoop naar de Vocht bij Haandrik. Het eerste zijkanaal komt voor een klein deel op het blad voor.

Het zijkanaal heeft een lengte van 27.5 km, de breedte op K.P. is ruim 14 m met vele veldplanten; de diepte is ongeveer 1.70 m onder K.P.; waterstanden, lager dan 0.30 m onder K.P., komen zelden voor. Het zijkanaal is in vier panden verdeeld, waarvan op dit blad voorkomen het eerste en het derde pand geheel en het tweede pand gedeeltelijk. Het kanaalpeil van het tweede pand bedraagt 5.55 m + N.A.P. Het derde pand, dat evenvalt met het beendingspand van de Schipbeek, loopt van sluis 17 tot sluis 17 en heeft een kanaalpeil van 5.55 m + N.A.P. Het vierde- of beendings pand ligt gemeen met den IJssel. De lengte van het tweede pand bedraagt 21.5 km, van het derde 25 km en van het eerste pand 0.4 km. Het kanaal is in beheer en onderhoud bij de Overijsselsche Kanalisatie Maatschappij. Op het kanaal is van toepassing het Reglement voor de kanalen dezer maatschappij, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 3 December 1902, n°. 71, met wijzigingen.

Twentschkanalen. Bij de wet van 4 November 1919 (Staatsblad n°. 645) werd bealden tot aanleg van de Twentschkanalen. Met den aanleg van het hoofdkanaal, dat loopt van den IJssel benoeden Zutphen naar de Beende, werd begonnen in Maar 1919. De totale lengte van dit kanaal bedraagt 40 km. Het is door 3 schutsluisen in 4 panden verdeeld. Op dit blad komen voor het beendings pand en een gedeelte van het tweede pand. Het beendings pand, dat 3.4 km lang is, loopt van den IJssel tot de schutsluis te Eefde. Het ligt gemeen met den IJssel, reeds hier een peil heeft, dat kan variëren van 2 m + tot 8.55 m + N.A.P.

Het tweede pand, dat een lengte heeft van 42.9 km, treft zich uit tot de schutsluis te Delden. Het heeft een peil van 10 m + N.A.P. De breedte van dit pand bedraagt vanaf de schutsluis te Delden tot aan de bovensluis van Balkebeek 37 m op kanaalpeil; 2 m onder kanaalpeil bedraagt de breedte 21 m, de bodembreedte is 18.60 m. Beenden gemeen afwatern is het project in verband met den afvoer van het water van de Balbeek, ruimer genomen. De breedte op K.P. bedraagt aldaar 41 m, op 3 m onder K.P. 35.00 m en in den bodem 7.50 m.

Naar de sluis te Eefde neemt de breedte op K.P. tot km 4.9 geleidelijk toe tot 45 m, op 3 m onder K.P. tot 29 m en in den bodem km 1.9, van toen km 4.9 en de sluis te Eefde bedraagt de breedte op K.P. 60 m, op 3 m onder K.P. 34 m en in den bodem 16 m. De diepte van het tweede kanaalpeil bedraagt vanaf de sluis te Delden tot aan het afwateren van de Balbeek 4.30 m onder K.P., vervolgens tot aan de sluis te Eefde 5 m onder K.P.

Het water project onder K.P. heeft een oppervlakte van 179 m² van de sluis te Eefde tot km 4.9, van 114 tot 126 m² van km 4.9 tot het afwateren in de Balbeek en van 84 m² ten oosten van genoemd afwateren.

Voor de voeding van het kanaal in tijden met overvloedig natuurlijke voeding is bij de sluis te Eefde een elektrisch gemaal gebouwd met 2 centrifugalpompen, waarvan de een een capaciteit heeft van 140 m³ per minuut en de tweede een capaciteit van 90 m³ per minuut, bij een opvoerhoogte van 8.25 m.

De Twentschkanalen zijn in beheer en onderhoud bij het Rijk.

Apeeldoornsch Kanaal. Dit kanaal loopt van den IJssel bij Dieren tot aan deze rivier bij Hatten. Het is lang 34.0 km en door zes schutsluisen in zes panden verdeeld. Het gedeelte benoeden Apeeldoorn werd in gebruik gesteld in 1829, het andere deel in 1850. Van het kanaal komt alleen het eerste pand loopen van de Diepenseche sluis tot de Apeeldoornseche sluis, gedeeltelijk op dit blad met 3 schutsluisen te Nijel. Dit pand heeft een peil van 13.51 m + N.A.P.; de bodembreedte bedraagt 2.10 m onder K.P., de bodembreedte is normaal 12 m en de breedte op K.P. ongeveer 20.80 m.

Het kanaal wordt gevoerd door verrechende aan de vestrede daarin villopende beken en sprengen. De gemiddelde dagelijksche aanvoer in het eerste pand van het kanaal door deze sprengen bedroeg in het vijftigjarige tijdvak 1922—1923 96 000 m³.

Nowoeden wordt het eerste pand door het oppompen van water uit den IJssel, door een in 1925 gebouwd elektrisch gemaal met een capaciteit van 40 m³ per minuut bij 7.70 m opvoerhoogte, bij de Diepenseche sluis (sluis D) op peil gehouden. Het kanaal is in beheer en onderhoud bij het Rijk.

Waterstanden op den IJssel in m boven N.A.P.

Tienjarig tijdvak 1921—1930.				
Gemiddelde stand.				
Plaats	1 Mei—1 Nov.—31 Oct. M.N.		Hoogste stand.	Laagste stand.
van waarneming.	1 Mei—31 Oct. M.N.	1 Nov.—30 April.		
Doesburg	6.92	7.29	10.57, 6 Januari 1926	4.84, 6 November 1921
Dieren	6.03	6.41	9.96, 5 „ 1926	3.96, 6 „ 1921
Zutphen	4.34	4.81	8.82, 6 „ 1926	2.96, 5 „ 1921
Deventer	3.08	3.54	7.34, 7 „ 1926	1.15, 28 October 1927
Olat	2.21	2.65	6.28, 7 „ 1926	0.52, 22 en 23 „ 1921

VERWIJZING.

Jaarbooke van de Provincie Gelderland ten dienste der Gemeenten, Dijk-, Waterschaps- en andere besturen, onder redactie van H. J. Gieling, Commissar ter Provinciale Griffie van de Jaarbooke van de Provincie Overijssel, door J. M. Hoenders, Adjunct-Commissar ter Provinciale Griffie.

Wegwijzer voor de Binnenschepvaart, deel I. Noordoostelijk Nederland, met 7 overzichtskarten en 24 plattegronden. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat. Tweede druk, 1930, met aanvulling tot 1 Januari 1925.

Reglater V Gelderland, vijfde uitgave in 1927, en Register IV Overijssel, vijfde uitgave 1925. Hoogte van verkeersmerken volgens N.A.P., gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van het Algemeene Dienst van den Rijkswaterstaet en waterpassingen van andere organisaties, alsmede verdere veldingen en aanvullingen. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaet.

De waterstaatkarten zijn a f 1.70 per stuk verkrijgbaar bij de Rijkswatergeveij en door beniddeeling van alle postkantoren.

SLUIZEN.

	Wijde in den dag m.	Slag- drempel diepte boven N.A.P. m.
A. Stuw in de Schipbeek, één opening, afgesloten door schutsluis	800	870
Noord-oostelijk van deze stuw bevindt zich een inlaatsluis, met één schuif, die dient om de zomers water in te laten in de Oude Schipbeek	130	850
B. Hulpstuif, die dient om bij hooge waterstanden op de Bollsbeek water af te laten op de Schipbeek, één opening met één schuif	100	10,85
C. Stuw n ^o . III, in de Berkel, drie openingen, waarvan twee ieder met één schuif, elke opening	400	806
en één opening gesloten door schutsluis	300	806
D. Schutsluis in de Berkel te Lochem, twee paar deuren, schutlengte 19,80 m.	3,80	
bevoederen	10,30	
bevoederen	9,40	
Ten noorden van deze stuw bevindt zich een stuw met vier openingen, ieder met één schuif, elke opening	144	9,40
en ten zuiden van de stuw een ontlafsluis met twee openingen, ieder met één schuif, elke opening	0,80	10,85
E. Nieuwe Sluis, ontlafsluis voor de Buursbeek naar de Schipbeek, één opening met één schuif	500	13,05
F. Keersluis in de Molensbeek, één opening met één schuif	210	13,90
G. Sluis van den Diepenheimen watermolen in de Molensbeek, vier openingen, ieder met één schuif	0,84	13,53
drie openingen voor afwatering, te zamen	253	13,53
H. Stuw in de Molensbeek, bij het buiten „Nijenhuis“, twee openingen, ieder met één schuif, elke opening	370	11,73
I. Stuw in de Boen Regge, bij Diepenheim, één opening, afgesloten door schutsluis	400	10,40

KANALEN EN STROOMEENDE WATEREN.

Twenths kanalen. De reet van 4 November 1919 bepaalt, dat van Rijkswege zal worden aangelegd en onderhouden een scheepvaartkanaal van Twenthe naar den Boen Rijn met verbinding naar den IJssel beneden Zutfen. Het kanaalproject zal bestaan uit een hoofdkanal van den IJssel bij Zutfen naar Almelo, Goor, ten zuiden langs Delden en Hengelo tot nabij Enschede en zijtakken naar Almelo, Oldenzaal en van Almelo naar den Boen Rijn tusschen Pannerden en Lubitz, terzijl vermoedelijk ook een zijtak naar Borne zal worden gemaakt.

Het hoofdkanal Zutfen—Enschede heeft een lengte van 57 km. te zijtak naar Almelo is lang 37½ km, die naar Oldenzaal 20½ en die naar den Boen Rijn 41 km. Van het benoemde pand van het hoofdkanal, dat gemen ligt met den IJssel, viesselt de waterstand tusschen 2,10 m. + N.A.P. en 8,80 m. + N.A.P. Het daarop volgende pand, dat zich uitstrekt tot de schutsluis bij Delden, zal een peil van 10 m. + N.A.P. verkrijgen. Hiermede komt gemeten te liggen de zijtak naar den Boen Rijn en de zijtak naar Almelo. Van de stuw nabij Delden tot de schutsluis bij Hengelo wordt het peil 16 m. + N.A.P., vandaar tot een schutsluis tusschen Hengelo en Enschede 23 m. + N.A.P. en boen laatste genoemde schutsluis 37,50 m. + N.A.P. Tusschen het hoofdkanal en Oldenzaal zal in de zijtak naar die stuw ook een schutsluis worden gebouwd. Het peil van het benoemde diel van deze zijtak zal 35 m. + N.A.P. bedragen.

Op dit blad komt gedeeltelijk voor het tweede pand van het hoofdkanal zich uitstrekkende van de schutsluis bij Zutfen tot die bij Delden.

Met de uitvoering der werken zal veellicht in dit jaar (1920) worden aangevangen.

De Berkel. Deze rivier ontgriipt bij Oesfeld in Pruisen en komt bij Oldenzaal, gemeente Eibergen, op Nederlandsch gebied. Zij stroomt langs Rinken, Eibergen, Dorco, Lochem en Almelo en mondt te Zutfen door een waterloopgeleide in den IJssel uit. De rivier wordt op Nederlandsch gebied opgesluisd tot het drijven van watermolenen te Eibergen en te Borsate, terzijl zich benoeden een aantal stuwen in de rivier bevinden voor het op peil houden van het water met het oog op de belangen van den landbouw. Voor zover in Nederland gelegen bedraagt de lengte van de Berkel 48 km. De op dit blad voorkomende zijtakken zijn op den rechter oever de Antwoerd, de Twilhorsterbeek, die zich bij Lochem vereenigt met de Nethorsterbeek en de Kleinbeek, waarin de Horstgoot uitmondt en op den linker oever de Vengoot en de Heische Laak, die de Visscherbeek opneemt. De Heische Laak kan bij hooge standen op de Berkel op deze rivier worden afgemaat door het op de kaart aangegeven elektrisch gemaal. Deze afwatering is gemeentelijk voor het drooghouden van de walij den mond van de beek gelegen weidegronden.

Als de Berkel meer dan 17,5 m. water per seconde moet afvoeren, dan kan dit meerdere water worden geloozd door de Antwisksluis (zie blad Grono 3) naar de Bollsbeek. Deze afstroming geschiedt volgens regelen vastgesteld bij een overeenkomst tusschen de besturen der waterschappen van de Berkel, de Schipbeek, onder gezagheering van de Gedeputeerde Staten van Gelderland en van die van Overijssel. Aan een commissie van drie leden is opgedragen boen bedoelde regeling uit te voeren terzijl deze ook belast is met het beheer van de Antwisksluis.

In de laatste jaren is, voornamelijk door het verbeteren van waterlossingen en het in cultuur brengen van woeste gronden in Duitschland, de afvoer van de Berkel aanzienlijk gedaen, zover in sommige gevallen een afvoer van 70 m³ per seconde nootig is, verrijl Berkel en Bollsbeek te zamen slechts 30 m³ kunnen afvoeren.

De belangrijke overstromingen, die in het jaar 1920 zijn voorgekomen, zijn hieraan het gevolg geweest.

Om in dezen toestand verbetering te brengen bestaat het plan, na voltooiing van de Twenths kanalen, de Bollsbeek, bij waterbenoer te doen lozen op die kanalen tot een maximum van 50 m³ per seconde. De overige 20 m³ zullen dan door de Berkel kunnen worden afgevoerd. De Bollsbeek zal kunnen te versnellen en de Bollsbeek in open verbinding met de Berkel worden gederkt. De Bollsbeek zal voor het gedeelte tusschen de Berkel en de Twenths kanalen (hoofdkanaal) worden beijl, verrijl en verdiept.

Waterstanden op de Berkel in m. boven N.A.P.

Tijdstuk 1920—1923.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Borsate boven de stuw	15,78	16,00 1 Juni 1923	15,05 9 Dec. 1925
Lochem	11,51	12,05 5 Jan. 1925	10,55 19 Juni 1920
Velhorst	0,05	0,21 6 Jan. 1925	0,80 13 Mei 1924

Schipbeek. Deze beek boen de Nieuwe Sluis (sluis E, Boen-Schipbeek of Buursbeek geheten, ontsluit bij Laren in Duitschland onder den naam van Aa en komt bij de Horstwegbrug, voornamelijk op blad Grono 4, in Nederland. De beek stroomt langs Bourse en Haaftenbergen en mondt onder den naam van Koerhuisbeek bij Deventer in den IJssel uit. Voor zover dit blad betreft wordt de beek opgesteld door de sluisen E en A.

Landen sluis A. komt een beekafwijking voor. Deze beek, Oude Schipbeek geheten, is door een stuw van de Schipbeek afgesloten en mondt aan het benoemde vrij in de beek uit.

De Schipbeek ontgriipt het water van de Bondelsche waterloop, het Zuidelijke afwateringskanaal en van de Bollsbeek. Het Zuidelijke afwateringskanaal heeft tot zijtakken: de Baenhorster waterloop, het Noordelijke kanaal, het Noordelijke afwateringskanaal, dat zich vereenigt met de Boursberger waterloop en daarna met een grondsluis onder de Schipbeek doorgaat, de Sluis, de Schipbeek, de Slootelaars waterloop en de Lindemansbeek.

Van deze zijtakken is de belangrijkste de Bollsbeek, die des zomers oer het algemeen veertig water afvoert, maar in den winter alwerfge veel water van de Berkel ontfangt. Bij een stand van 13,95 m. + N.A.P. op de Bollsbeek, bij sluis B in de Lindemansbeek, wordt water afgeleat op deze beek naar het boengemelde Zuiderafwateringskanaal. De verschillende waterloogen, die in de Lindemansbeek uitmonden, worden dan door sluisjes van de beek afgesloten, om het ontligende lage land voor overstroming te behoeden.

Het benoemde van de Schipbeek, de Buursbeek, loest des zomers langs de Molensbeek, sluis F is dan gepand en sluis E gesloten. Bij een stand van 14,70 m. + N.A.P. aan sluis E wordt des gepand en wordt het water door de Schipbeek afgevoerd. Bij verdere stijging wordt door het neerlaten van een schuif de doerstromings opening van sluis F kleiner gemaakt, omdat deze sluis niet meer 2 m³ water per seconde op de Molensbeek mag brengen. Als de waterstand zeer hoog wordt overstromd sluis F en gaat des als overlaten verken. De beekveld water worden dan de groed om door de Schipbeek te kunnen worden afgevoerd en dan beek overstromt. Als bij de Berkel begripen locing van de Bollsbeek op de Twenths kanalen tot stand gekomen is, zal de Schipbeek, die op een breedte van 20—30 m. zal worden gebruikt, in staat zijn al het water, dat door de Buursbeek wordt aangevoerd, af te voeren.

De hoogste waterstand, in de Schipbeek, kwam voor bij doorbraak van de rechter laak van de Bollsbeek op 1 Januari 1920 en bedroeg 11,90 m. + N.A.P. bij het punt waar het Zuidelijke afwateringskanaal in de Schipbeek uitmondt.

De Regge. Deze rivier begint bij het huis „Westervier“ zuid westelijk van Diepenheim en stroomt langs dit dorp.

Boen Diepenheim lakt de Leidebeek af, die zich benoedenaarts voert met de rivier vereenigt, daarna neemt de rivier de Molensbeek op, die een gedeelte van het water van de Buursbeek aanvoert. Bij Goor splitst de Regge zich in twee armen, waarvan de westelijke, de Oude beek, het meeste water afvoert, de ander arm stroomt door de stad Goor en wordt opgesteld ten behoeve van een stoomfabriek. De stuw is van weinige betekenis en zal spoedig komen te vervallen. Beneden Goor vereenigen beide armen zich en stroomden dan verder tot de hofdele L'Exo, waar de Boen Regge samen komt met de Aa en daarmede de Midlen Regge vormt (zie blad Almelo 5).

De Midlen Regge stroomt naar Hantkate, waar de Beelen Regge begint, die benoeden Ommen in de Veld uitmondt.

De Regge wordt een benoeden Diepenheim, door sluis I, opgesteld om het water op peil te houden ten behoeve van de landbouw terzijl de Molensbeek, bij sluis G, wordt opgesteld ten behoeve van den Diepenheimen watermolen en bij sluis H, om het landloop „Nijenhuis“ van versch water te voorzien.

De voornaamste zijtakken van de Regge, die op dit blad voorkomen, zijn op den linker oever de Vloedgraven en de Haldijtsche beek en op den rechter oever de Bollsbeek looprop Markelsche Beek geheten en de Zeldmaarsbeek, die de Bollsbeek en de Hartgrinsbeek opneemt.

REGLEMENTEN.

Met opzave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Gelderland.

Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland (1882, n°. 52; 1886, n°. 138; 1905, nos. 115 en 116; 1907, n°. 30; 1913, n°. 137; 1935, n°. 85).

Overijssel.

Grondreglement voor de waterschappen in Overijssel (1904, n°. 9; 1921, n°. 87; 1923, n°. 13; 1926, nos. 39 en 43; 1928, n°. 39; 1929, n°. 75).

Reglement op de wegen en voetpaden in Overijssel (1912, n°. 34; 1913, n°. 64; 1917, nos. 39 en 52; 1929, n°. 50).

Reglement op de beheer der dijken, kaden, polders en waterleidingen in de provincie Overijssel (1845, n°. 90; 1847, n°. 81; 1849, n°. 71; 1875, n°. 88; 1879, n°. 82).

Reglement om het bouwen op- of in dijken enz. (1881, n°. 85; 1883, n°. 16; 1904, n°. 61).

Reglement op de waterleidingen in Overijssel (1921, n°. 88; 1923, nos. 53 en 51; 1929, n°. 61).

Verordening op de bevolvingen (1917, n°. 60).

WATERSCHAPPEN.

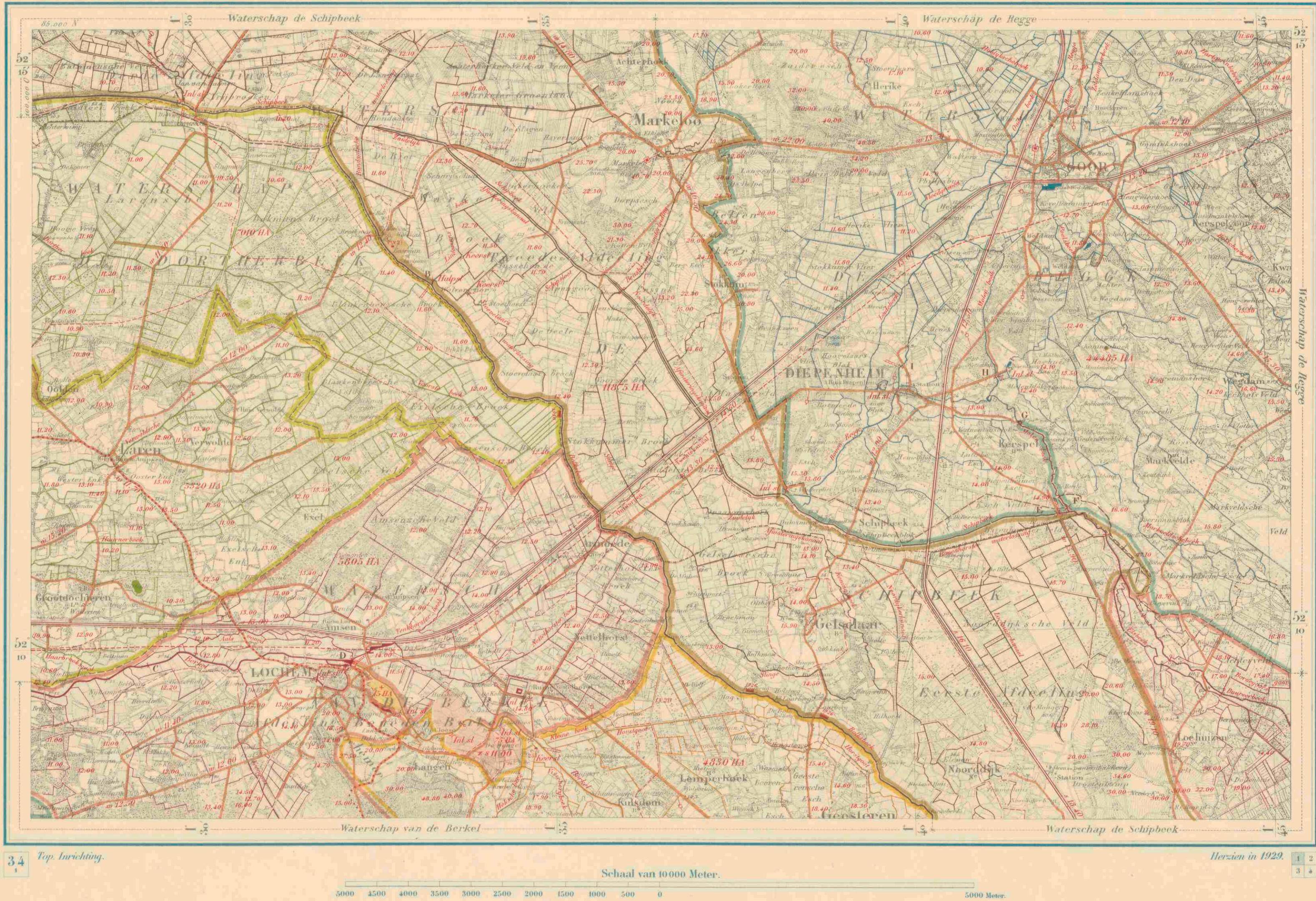
Waterschap van de Berkel. Het gebied van het waterschap omvat de gronden, die op de Berkel en hare vertakkingen afwateren. Deze gronden zijn gelegen in de gemeenten Zutfen, Laren

GROENLO.

1.

VII B.a. 795
(ed. 2, bl. 34-1)

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Voornamelijk beken en waterlossingen zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voornamelijk boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisverrekening aangegeven. De grens van overstroming, voorgekomen bij den hoogen waterstand in den winter 1925—1926 is met een roode stippelijn aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Electrisch gemaal met aanwijzing van het aantal waterpaardkrachten en den aard van het bemalingswerktuig (e = centrifugalepomp, e = vijzel).
- Kleine watermolenen.
- Stuw.
- Molen door water gedreven.
- Schutsluis.
- Uitwateringssluis.
- Inlaat.
- Keersluis.
- Grondduiker onder een waterleiding; idem met afsluiting.
- Hoofdmolen van het N.A.P.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Pelischal.
- Terreinhoogte.
- Hoogte van den weg.
- Spoorweghoogte.
- Gewenschte zomerstand in een polder.
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Stoomtramweg.
- Grootte van stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Doorbraak met jaartal.
- Waterschapsgrenzen.
- Grens van het overstromende gebied voorgekomen bij den hoogen waterstand in den winter 1925—1926.
- Grens tusschen de afdelingen van een waterschap.
- Provinciale grens.

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op den IJssel loozende stroomende wateren. Het boezemgebied bestaat uit twee delen, die gedeeltelijk op het blad voorkomen. Het noordelijke, groot 700 H.A., loest door de Koerhuisbeek, die in open gemeenschap staat met den IJssel bij Deventer. Het zuidelijke deel, groot 529 H.A., loest door de Vervolde Beek en de Huurbeek, die zich vereenigen tot de Harfonsche Beek, die onder den naam van Efsche Beek in den IJssel uitmondt (zie blad Zutfen 3).

Schipbeek van sluis E tot de stuw in de Koerhuisbeek (zie blad Zutfen 2) en Bollsbeek. De boezem wordt op verschillende plaatsen opgesteld ten behoeve van den landbouw, bij stuw A bedraagt het stuwepeil 0,80 m. + N.A.P. Het boezemgebied, groot 11,875 H.A., dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt, strekt zich ook uit op de bladen Grono 3 en 4; Almelo 3; Houten 4 en Zutfen 2.

Op de Bollsbeek loest een kleine polder, dat bij hooge standen op de beek, daarop kan worden afgemaat door een elektrisch gemaal van 3 waterpaardkracht.

Gebied van de Regge boven Hantkate en van het met de Regge in open gemeenschap staande vierde pand van het Overijsselsche kanaal (hoofdkanaal). Van dezen boezem komt op dit blad gedeeltelijk voor de Boen Regge. Het boezemgebied, groot 90,335 H.A. komt behalve op dit blad ook voor op de bladen Grono 3 en Almelo 1, 3 en 4.

Buursbeek boven sluis E in de Schipbeek en sluis G in de Molensbeek. De Buursbeek wordt bij sluis G opgesteld ten behoeve van de Diepenheimen watermolenen afkeer. Het stuwepeil aan den molen bedraagt 14,85 m. + N.A.P. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk aan den zuid-oostelijken hoek van het blad voorkomt, is groot 365 H.A.

Berkel boven de stuw te Lochem. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt, is groot 489 H.A. Het stuwepeil aan de stuw te Lochem bedraagt des zomers 11,65 m. en des winters 11,45 m. + N.A.P. Een deel van het boezemgebied van de Berkel, dat afwaterd op de Heische Laak en op de Visscherbeek, kan bij hooge waterstanden op de Berkel door een elektrisch gemaal van 55 waterpaardkrachten op den boezem worden afgemaat. Verder bevindt zich in het stroomgebied benoeden Lochem een polder, die door een kleine watermolen op den boezem kan worden afgemaat.

De Berkel tusschen de stuw te Lochem en die te Velhorst. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk, op dit blad voorkomt, is groot 5805 H.A. Het stuwepeil aan de stuw te Velhorst, voornamelijk op het blad Zutfen 3, bedraagt des zomers 9,55 m. + N.A.P., des winters is de stuw gemeentelijk gepand. Het benoedende van den boezem kan des zomers door de stuw e eenigzins worden opgeat met het oog op de belangen van den landbouw.

Berkel beneden de stuw te Velhorst. Van het boezemgebied, dat zich uitstrekt op de bladen Zutfen 2 en 4, komt een zeer klein deel voor aan den zuid-oostelijken hoek van het blad.

VERWIJZING.

Jaarboekje voor de Provincie Gelderland door H. J. Giesling Commissar ter Provinciale Griffie.

Jaarboekje voor de Provincie Overijssel door J. M. Hoenders Adjunct-commissar ter Provinciale Griffie.

Een en ander over de afwatering in Overijssel door A. Deking Dura Iste gedeelte 1919. Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaart, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat. Zevende uitgave 1920.

Wegwijzer voor de Binnenscheepvaart, deel I, Noord-oostelijk Nederland met 8 overzichtskaarten en 24 schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1922.

Register V. Gelderland. Vijftigste uitgave 1927 en Register IV. Overijssel. Vijftigste uitgave 1926. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Kaartverkenningen van de Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassen van andere organisaties. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat.

SLUIZEN.		
	Wijde in den dag. m.	Slag- drenpel- diepte boven N.A.P. m.
A. Ontlastsluis, die water van de Buurserbeek door een afvoerkanaal naar de Rutbeek voert, twee openingen, ieder met één schuif.	5.00	30.20
B. Sluis van den watermolen te Oele, genaamd Olden molen, in de Oelerbeek, vijf openingen, ieder met één schuif,	1.00	16.90
één opening voor den molen	1.00	16.90
vier openingen voor afwatering, te zamen	4.98	16.90

KANALEN EN STROOMELENDE WATEREN.

Twenthe kanalen. De wet van 4 November 1919 bepaalt, dat van Rijkswege zal worden aangelegd en onderhouden een scheepvaartkanaal van Twenthe naar den Boven Rijn met verbinding naar den IJssel beneden Zutphen. Het kanaalcomplex zal bestaan uit een hoofdkanaal van den IJssel bij Zutphen over Almelo, Goor ten zuiden langs Delden en Hengelo tot nabij Enschede en zijtakken naar Almelo, Oldenzaal en van Almelo naar den Boven Rijn tusschen Panmerden en Lobith, terwyl vermoedelijk ook een zijtak naar Borne zal worden gemaakt.

Het hoofdkanaal Zutphen—Enschede heeft een lengte van 51 km., de zijtak naar Almelo is lang 15½, die naar Oldenzaal 10½ en die naar de Boven Rijn 41 km. Van het benedenste pand, van het hoofdkanaal, dat gemeen ligt met den IJssel, wisselt de waterstand tusschen 2.10 m. + N.A.P. en 8.80 m. + N.A.P. Het daarop volgende pand, dat zich uitstrekt tot de schutsluis nabij Delden, zal een peil van 10 m. + N.A.P. verkrijgen. Hiermede komt gemeen te liggen de zijtak naar den Boven Rijn en de zijtak naar Almelo. Van de sluis nabij Delden tot de schutsluis bij Hengelo wordt het peil 16 m. + N.A.P. vandaar tot een schutsluis tusschen Hengelo en Enschede 23 m. + N.A.P. en boven laatstgenoemde schutsluis 27.50 m. + N.A.P. Tusschen het hoofdkanaal en Oldenzaal zal in de zijtak naar die stad ook een schutsluis worden gebouwd. Het peil van het bovenste deel van deze zijtak zal 35 m. + N.A.P. bedragen.

Op dit blad komen aan den noordelijken rand twee deelen van het hoofdkanaal voor, het eerste met de schutsluis nabij Delden, het tweede met de schutsluis bij Hengelo en die tusschen Hengelo en Enschede. De zijtakken naar Almelo en naar Oldenzaal komen voor een klein deel op dit blad voor.

Met de uitvoering der werken zal wellicht in dit jaar (1939) worden aangevangen.

Buurserbeek. Deze beek, in Duitschland Aa en op Nederlandsch gebied ook Boven-Schipbeek geheten, ontstaat bij Ahaus en komt bij de Haarmolenbrug, voorkomende op het blad Groenlo 4, in Nederland. De beek stroomt langs Buurse en Haaksbergen, heet benedenwaarts Schipbeek en Koerhuisbeek en mondt bij Deventer in den IJssel uit. De beek wordt op Nederlandsch gebied opgestuwd tot het drijven van den Oostendorpschen watermolen, bovendien bevinden zich vier lage stuwen in de beek voor het op peil houden van het water in het belang van den landbouw en voor een stoombeekkerij. Op dit blad komen drie dezer stuwen voor.

Wanneer de watertoevoer op de beek bij de Oortjesbrug, die nabij sluis A is gelegen, meer bedraagt dan 8.4 m³ per seconde dan kan het meerdere water worden afgeleid door sluis A, langs een afvoerkanaal, naar het stroomgebied van de Regge.

Bij een daarvoor bij gemeenschappelijk besluit van de Gedeputeerde Staten van Gelderland en die van Overijssel vastgestelde regeling mag de hoeveelheid door sluis A af te voeren water niet meer bedragen dan 5.4 m³ per seconde. De Buurserbeek voert dan dus 8.4 + 5.4 = 13.8 m³ water per seconde af, een afvoer die bereikt wordt bij den stand van 31.60 m. + N.A.P. aan de Oortjesbrug.

Door het in cultuur brengen van woeste gronden in Duitschland kan de wateraanvoer stijgen tot 21 m³ per seconde. De Buurserbeek moet in dit geval 21 - 5.4 = 15.6 m³ afvoeren. Een klein gedeelte van deze hoeveelheid wordt geloosd door overstroming van de keersluis in de Molenbeek, voorkomende op blad Groenlo 1, welke keersluis dan als overlaat werkt, naar het gebied van de Boven-Regge, het overige moet door de Schipbeek worden afgevoerd. De dan ontstaande hooge standen op deze beek hebben overstromingen daarvan tengevolge.

Zoodra de op blad Groenlo 1 vermelde loozing van de Bolksbeek op de te maken Twenthekanalen zal zijn tot stand gekomen, zal vermoedelijk de Schipbeek ook bij den hoogsten waterstand in staat blijken het water van de Buurserbeek af te voeren, terwyl de afwatering naar het gebied van de Regge door sluis A zal komen te vervallen.

De Hartgerinksbeek en de Bolchersbeek ontstaan onder Haaksbergen en vereenigen zich met andere waterlossingen tot de Zeldammer beek, die beneden Goor in de Regge uitmondt.

De Hagmolenbeek ontstaat uit de samenvloeiing van de Drekkers-strang, de Binnenbeek, de Buitenbeek en de Wolfkater- of Nieuw-landsbeek.

De Rutbeek begint onder den naam van Hegebeek aan de Duitse grens en draagt vervolgens den naam van Boekelerbeek, Oelerbeek en benedenwaarts, op blad Almelo 4, Azelerbeek. De beek ontvangt het water van de Slagersbeek, de Veldbeek, de Nieuwe beek en de Trockelerbeek en wordt op dit blad opgestuwd ten behoeve van twee bevoelingen en tot het drijven van den watermolen te Oele.

De Berflobeeek, hooger op Koelkoeksbeek en Elsbeek geheten, ontstaat in de gemeente Lonneker, komt bij Hengelo samen met de Drienerbeek, die veer verschillende kleine beekjes opneemt, en wordt aldaar enkele keeren opgestuwd. De beek vereenigt zich later met de Looloe om daarna in de Regge uit te monden.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

- GELDERLAND.
- Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland (1889, n°. 59; 1896, n°. 133; 1905, nos. 115 en 116; 1907, n°. 30; 1912, n°. 127; 1925, n°. 85).
- OVERIJSEL.
- Grondreglement voor de waterschappen in Overijssel (1904, n°. 9; 1921, n°. 87; 1922, n°. 13; 1926, nos. 28 en 49; 1928, n°. 39; 1929, n°. 75).
- Reglement op de wegen en voetpaden in Overijssel (1912, n°. 34; 1913, n°. 64; 1917, nos. 39 en 53; 1929, n°. 50).
- Reglement op het beheer der dijken, kaden, polders en waterleidingen in de provincie Overijssel (1845, n°. 90; 1847, n°. 81; 1849, n°. 71; 1875, n°. 28; 1879, n°. 52).
- Reglement op het bouwen op- of in de open enz. (1881, n°. 85; 1883, n°. 16; 1904, n°. 61).
- Reglement op de waterleidingen in Overijssel (1921, n°. 88; 1923, nos. 52 en 80; 1926, n°. 51).
- Verordening op de bevoelingen (1917, n°. 60).

- WATERSCHAPPEN.
- Waterschap de Schipbeek. Het gebied van het waterschap omvat de gronden, die op de Schipbeek, de Bolksbeek en hare vertakkingen afwateren. Deze gronden zijn gelegen in de gemeenten Haaksbergen, Lonneker, Neede, Diepenheim, Markelo, Holten, Bathmen, Diepenveen, Gorsel, Laren, Borculo en Eibergen. Het gebied van het waterschap komt voor een klein deel voor aan den zuidwestelijken hoek van het blad (een gedeelte van de gemeente Neede).
- De noordelijke grens van dit deel is door een bruine bloklijn op de kaart aangegeven, de oostelijke wordt gevormd door de provinciale grens tusschen Gelderland en Overijssel.
- Het waterschap heeft ten doel een geregelde loop te geven aan het water, dat door de Schipbeek, de Bolksbeek en de Koerhuisbeek wordt afgevoerd. Het is groot ongeveer 14488 H.A. en verdeeld in drie afdelingen. Het op dit blad voorkomende deel van het waterschap behoort tot de eerste afdeling (zie verder blad Groenlo 1).
- Het reglement voor het waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Gelderland en van Overijssel resp. van 14 en van 23 Juli 1881. Prov. blad van Gelderland 1881, n°. 149. Voor latere wijzigingen zie de Prov. bladen van Gelderland 1883, n°. 84; 1893, n°. 135; 1900, n°. 24, en 1905, n°. 112.

- Waterschap de Regge. Het gebied van het waterschap, groot ongeveer 114000 H.A. omvat de gronden, die op de rier de Regge en hare zijtakken afwateren, voor zover die gronden liggen in de provincie Overijssel. Het gebied komt, behalve op dit blad, voor op de bladen Almelo 1, 2, 3 en 4, Coevorden 3 en 4, Denekamp 2 en Groenlo 1. De zuidelijke en de oostelijke grens van het waterschap is op de kaart met een bruine bloklijn aangegeven, de zuidwestelijke grens wordt gevormd door de provinciale, de zuidoostelijke door de Rijks grens.
- Het reglement van het waterschap is op nieuw vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 7 Januari 1930, n°. 8; welk besluit is goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 3 Juli 1930, n°. 69.
- Het doel van het waterschap is een regelmatige afvoer van het water binnen zijn gebied te bevorderen, het regelen van den waterstand en de, in onderhoud bij en onder toezicht van het waterschap zijnde wateren, het waken tegen verontreiniging van deze wateren en de wering van al het water, dat niet tot het stroomgebied van de Regge behoort.
- Het waterschap is gevestigd te Almelo en wordt bestuurd door een Hoofdbestuur, uit welks midden een Dagelijksch bestuur wordt gekozen. De voorzitter van het waterschap is voorzitter van het hoofdbestuur

- en van het dagelijksch bestuur. De voorzitter wordt voor den tijd van zes jaren benoemd door de Koningin uit een aanbevelingslijst van drie personen, opgemaakt door het hoofdbestuur. Het hoofdbestuur bestaat uit een Voorzitter en zes leden, die gekozen worden door de stem-berechtigde ingelanden, het dagelijksche bestuur uit den voorzitter en 4 leden.
- De thans bestaande watertoevoer van het waterschap zal geheel worden gewijzigd. Het gebied van het waterschap zal in vijf deelen worden verdeeld, waarvan er één zal afwateren op de Hollander Graven, de Veenleiding en het vijfde pand van het Overijsselsch Kanaal, voorkomende op het blad Almelo 1, één op het zesde pand van het Overijsselsch Kanaal en het Mariënborg—Vecht kanaal, één op de Linderbeek en op de Regge beneden de stuw te Hankate, één op de Regge boven de stuw te Hankate en één op de te maken Twenthe kanalen.
- Dit laatste deel bevat alle gronden van het waterschap, die op dit blad voorkomen met uitzondering van een klein deel in den noordwestelijken hoek van het blad begrensd door het hoofdkanaal en den zijtak naar Almelo, van een klein gebied beneden Oele, dat met een grondduiker onder het hoofdkanaal zal worden doorgevoerd en het deel benoorden Enschede en ten oosten van het hoofdkanaal. Deze deelen zullen lozen op de Regge boven de stuw te Hankate.

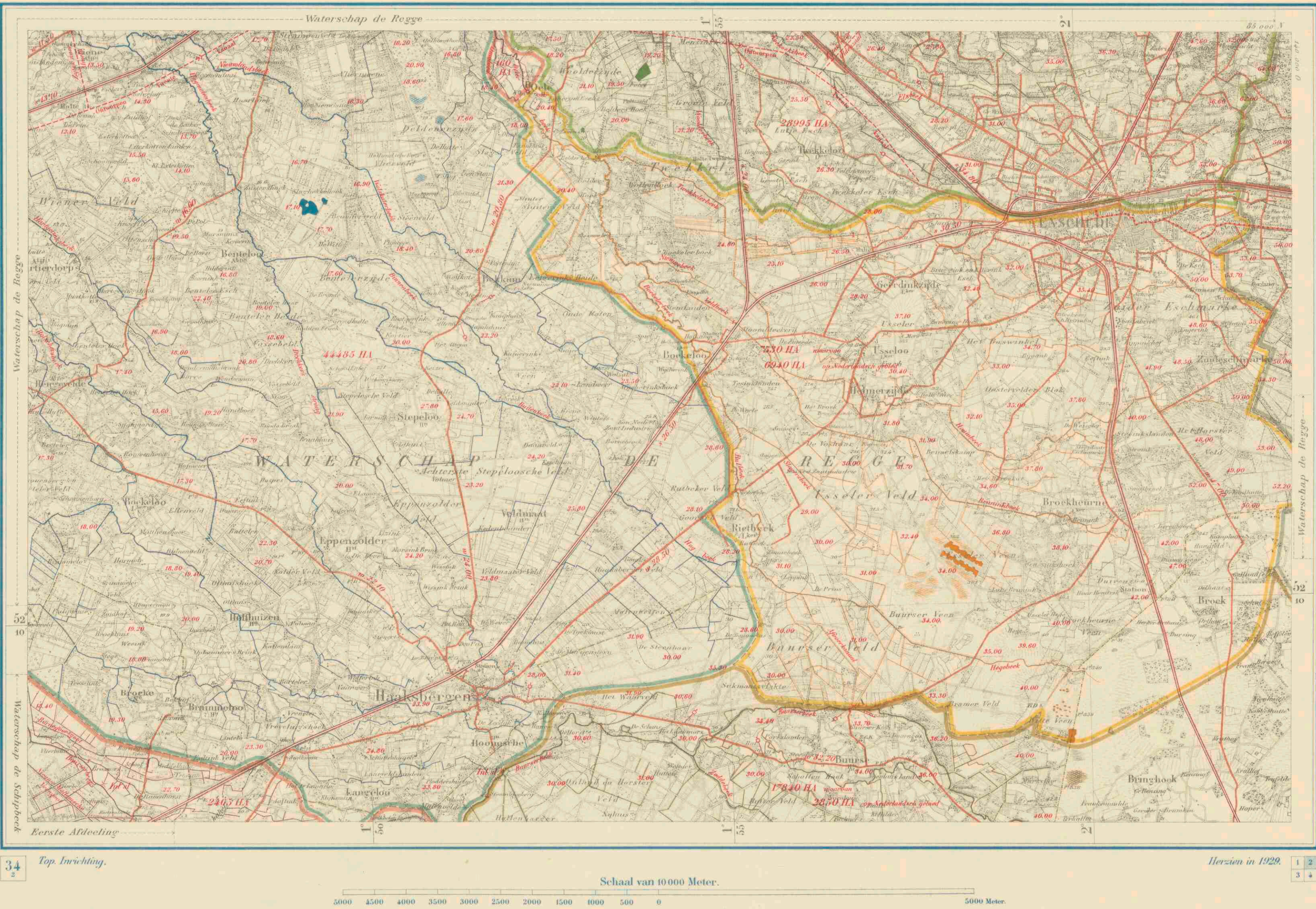
- TOELICHTING.
- De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven.
- Voornamen beken en waterlossingen zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.
- Bij voornamen boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisarcering; bevoelingen door een horizontale arceering aangegeven.

- VERKLARING DER TEEKENS.
- Stuw.
- o Molen door water gedreven.
- » Schutsluis.
- (Inl. sl.) Inlaatsluis.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal.
- 37.60 Terreinhoogte
- 22.10 Hoogte van den weg
- 13.10 Spoorweghoogte
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Ontworpen Twenthe kanalen met schutsluizen.
- 6940 H.A. Grootte van stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Rijks- en Provinciale grens.
- Waterschapsgrens.
- in m. ten opzichte van N.A.P.

- BOEZEMS.
- Gebied van de Regge boven Hankate en van het met de Regge in open gemeenschap staande vierde pand van het Overijsselsche kanaal (hoofdkanaal). Het boezemgebied, dat zich behalve op dit blad ook uitstrekt op de bladen Groenlo 1, Almelo 1, 3 en 4 is groot 50225 H.A. en komt gedeeltelijk op dit blad voor.
- Oelerbeek tusschen den watermolen te Oele en de stuw tusschen Oelerbeek en Azelerbeek. Deze stuw komt voor op het blad Almelo 4. Het boezemgebied is groot 160 H.A. en komt gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor.
- Gebied van de Looloe, de Hagen, de Berflobeeek en de Azelerbeek. Het boezemgebied, groot 28995 H.A. komt gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor en strekt zich verder uit op de bladen Denekamp 2, Almelo 2 en 4. De Woolderbeek en de Elsbeek benedenwaarts Koelkoeksbeek geheten behooren tot den boezem en monden uit in de Berflobeeek.
- Buurserbeek van den Oostendorpschen watermolen tot de Nieuwe Sluis. De Oostendorpsche molen komt voor op het blad Groenlo 4, de Nieuwe Sluis op het blad Groenlo 1. Voorbij deze sluis heet de Buurserbeek „Schipbeek”. Van het boezemgebied, dat 2465 H.A. groot is, komen twee deelen aan den zuidelijken en den westelijken rand van het blad voor.
- Buurserbeek boven den Oostendorpschen watermolen. Het boezemgebied is groot 17840 H.A. waarvan ongeveer 15000 H.A. in Duitschland zijn gelegen. Het gebied komt gedeeltelijk aan den zuidelijken en den oostelijken rand van het blad voor. Het stuwpeil aan den Oostendorpschen molen bedraagt 25.69 m. + N.A.P. Bij groten watertoevoer kan door sluis A water worden afgeleiden naar het gebied van de Oelerbeek boven den watermolen te Oele.
- Oelerbeek boven den watermolen te Oele. Het stuwpeil aan den molen bedraagt 18.50 m. + N.A.P. Bij veel waterbezuur wordt geloosd over een vaste stuw, die zich ten zuidwesten van den molen bevindt. Het boezemgebied, dat bijna geheel op dit blad voorkomt, is groot 7530 H.A. waarvan 590 H.A. in Duitschland zijn gelegen.

- Dinkel boven den watermolen van Singraven. Deze watermolen is ten meesten van Denekamp gelegen (zie blad Denekamp 1). Het boezemgebied komt gedeeltelijk voor aan den oostelijken rand van het blad.

- VERWIJZING.
- Jaarboekje van de Provincie Gelderland door H. J. Giebing, Commies ter Provinciale Griffie.
- Jaarboekje voor de Provincie Overijssel door J. M. Hoenders, Adjunct-commies ter Provinciale Griffie.
- Een en ander over de afwatering in Overijssel door A. Deking Dura. 1ste gedeelte 1919.
- Register V, Gelderland, Vijfde uitgave 1927, en Register IV, Overijssel, Vijfde uitgave 1925. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen, die waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat.

VII 8.a. 795 (ed. 2, bl. 34-2)

GROENLO 3

SLUIZEN.

	Wijde in den dag m.	Slag- druppel diepte boven N.A.P. m.
A. Sluis van den Mallesche watermolen in de Berkel, acht openingen ieder met één schuif.		
één opening voor den molen	1.05	20.46
zeven openingen voor afwatering te samen wijd	7.00	20.46
Ten zuiden van den molen bevindt zich een schutsluis met twee paar deuren, schutlengte 18.80 m	3.75	
bovendeuren		21.07
benedendeuren		17.17
B. Stuw n°. VIII in de Berkel, twee openingen, ieder met één schuif, elke opening	4.00	21.35
C. Stuw in de Berkel te Rekken, drie openingen met stuicplanken, twee openingen ieder	2.85	22.69
één opening	3.75	22.69
D. Sluis van den Oostendorpsche watermolen in de Buurserbeek, zeven openingen ieder met één schuif, twee openingen voor den molen te samen wijd vijf	1.60	23.14
afwatering	4.55	23.14
Ten zuiden van den molen een ontlastsluis met één opening met schuif	2.00	22.85

STROOMENDE WATEREN.

De Berkel. Deze rivier ontspringt bij Coesfeld in Pruissen en komt bij Oldenkotte, gemeente Eibergen, op Nederlandsch gebied. Zij stroomt langs Rekken, Eibergen, Borculo, Lochen en Almen en mondt te Zutphen over een stuw in den IJssel uit. De rivier wordt op Nederlandsch gebied opgestuwd tot het drijven van watermolens te Eibergen en te Borculo, terwijl zich bovendien tien stuven in de rivier bevinden voor het op peil houden van het water met het oog op de belangen van den landbouw. Op dit blad komen voor de Mallesche watermolen en twee stuven. Voor zoover in Nederland gelegen bedraagt de lengte van de Berkel 48 km.

De op dit blad voorkomende zijtakken zijn: op den rechteroever de Middelhuisgoot, de Koffijgoot en de Rudersgoot en op den linkeroever de Ramsbeek.

De Leerinkbeek. Deze beek ontstaat in het Eibergsche Veld, dat aan den westelijken rand van dit blad voorkomt onder den naam van Hupselsche Beek en mondt te Borculo in de Berkel uit. De op dit blad gedeeltelijk voorkomende Veenstatgoot is een zijtak van de Leerinkbeek.

De Lebbinkbeek. Deze beek ontstaat onder den naam van Groenlosche Slinge bij Winterswijk en komt met de zijtak de Steenbeek voor aan den zuidwestelijken hoek van het blad. De beek heet benedenwaarts Meibeek en mondt onder de naam van Lebbinkbeek door een schotbalksluis in de Berkel uit.

Buurserbeek. Deze beek, in Duitschland Aa en op Nederlandsch gebied ook wel Boven-Schipbeek geheeten, ontstaat bij Ahaus stroomt langs Altstätte en komt bij de Haarmolenbrug, voorkomende nabij den noordelijken rand van dat blad, in Nederland. De beek wordt behalve door een 4-tal lage stuven, die niet op dit blad voorkomen, opgestuwd voor de Oostendorpsche Molen (sluis D). Op dit blad voorkomende zijtakken van de Buurserbeek zijn: de Zaddbeek, de Rietmolensche Waterlossing en de Nieuwe Mallesche Veengoot. De beek heet benedenwaarts Schipbeek en Koerhuisbeek en mondt bij Deventer in den IJssel uit.

Waterstanden op de Berkel en de Groenlosche Slinge in m boven N.A.P. Tijdvak 1920—1926.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Berkel.			
Bekken boven de stuw	23.32	25.83 31 Dec. 1925	22.67 14 Juli 1920
Mallesche molen boven de stuw	22.16	22.50 4 Jan. 1925	21.85 23 Juli 1924
Eibergen, Nieuwe brug	19.64	21.70 1 Jan. 1926	18.95 12 Oct. 1921
Groenlosche Slinge.			
Peilschaal te Groenlo	20.44	22.73 1 Jan. 1926	20.10 7 Nov. 1921

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

GELDERLAND.

Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland (1889, n°. 59; 1896, n°. 198; 1905, nos. 115 en 116; 1907, n°. 30; 1912, n°. 127; 1925, n°. 85).

OVERIJSSSEL.

Grondreglement voor de waterschappen in Overijssel (1904, n°. 9; 1921, n°. 87; 1922, n°. 13; 1925, n°. 28; 1926, n°. 49).

Reglement op de wegen en voetpaden in Overijssel (1912, n°. 34; 1913, n°. 64; 1917, n°. 39).

Reglement op het beheer der dijken, kaden, polders en waterleidingen in de provincie Overijssel (1845, n°. 90; 1847, n°. 81; 1849, n°. 71; 1875, n°. 28; 1879, n°. 52).

Reglement op het bouwen op- of in dijken enz. (1881, n°. 85; 1883, n°. 16; 1904, n°. 61).

Reglement op de waterleidingen in Overijssel (1921, n°. 88; 1923, n°. 80).

Verordening op de bevoelingen (1917, n°. 60).

WATERSCHAPPEN.

Waterschap van de Berkel. Het gebied van het waterschap omvat de gronden, die op de Berkel en hare zijtakken afwateren. Deze gronden zijn gelegen in de gemeenten Zutphen, Laren, Gorsel, Lochen, Borculo, Neede, Eibergen, Winterswijk, Groenlo, Lichtenvoorde, Ruurlo, Vorden en Warnsveld.

Het waterschap heeft ten doel het verbeteren en onderhouden van de Berkel, ten einde een behoorlijke waterafvoer te verzekeren en het in voldoende staat van afwatering brengen en onderhouden van alle watergangen, die op de Berkel lozen.

Het waterschap is groot 35000 ha en verdeeld in 4 afdelingen, die achtereenvolgens heeten 1ste Beneden Berkel, 2de Beneden Slinge, 3de Boven Slinge en 4de Boven Berkel. Deze afdelingen komen, met uitzondering van de Beneden Berkel, alle gedeeltelijk op het blad voor, de grenzen van het waterschap worden, voor zoover dit blad betreft, gevormd door de Rijksgrens van den zuidelijken rand van het blad tot grenspaal 832, oorevolgens westwaarts door de provinciale grens tot het boezemgebied van de Boven-Schipbeek of Buurserbeek en is

verder aangegeven door een bruine bloklijn tot den westelijken rand van het blad. De grenzen van de afdelingen, waarin het waterschap is verdeeld zijn door bruine stippellijnen op de kaart aangeduid.

Het waterschap wordt bestuurd door het Gecombineerd College dat is samengesteld uit een Watergraaf en 12 hoofdgeërfden en wordt bijgestaan door een secretaris en een penningmeester. De Watergraaf vormt met vijf dezer hoofdgeërfden het dagelijksch bestuur van het waterschap. Vier van laatstgenoemde hoofdgeërfden zijn de voorzitters van de besturen van de afdelingen, de vijfde is een hoofdgeërfde uit de afdeling Beneden-Berkel.

De Watergraaf wordt voor een tijdvak van zes jaren door de Koningin benoemd uit een aanbeveling van drie personen, die door het Gecombineerd College is opge maakt. De secretaris wordt benoemd door Gedeputeerde Staten, de penningmeester door het Gecombineerd College. De vier afdelingsbesturen, die belast zijn met het onderhoud van de waterloopen, die op de Berkel lozen, worden bijgestaan door een secretaris-penningmeester, die benoemd wordt door Gedeputeerde Staten.

Het reglement voor het waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 14 Juli 1881, n°. 4 Prov. blad 1881, n°. 148;

het is later meermalen gewijzigd en met de gewijzigde tekst opgenomen in het Proc. blad van 1908, n°. 7. Voor latere wijzigingen zie de Proc. bladen 1909, n°. 87; 1912, n°. 15; 1916, n°. 23; 1920, n°. 112; 1924, n°. 85 en 1925, n°. 62.

Waterschap de Schipbeek. Het gebied van het waterschap omvat de gronden, die op de Schipbeek, de Bolksbeek en hare vertakkingen afwateren. Deze gronden zijn gelegen in de gemeenten Haaksbergen, Lonneker, Neede, Diepenheim, Markelo, Hollen, Bathmen, Diepenveen, Gorsel, Laren, Borculo en Eibergen. Het gebied van het waterschap komt gedeeltelijk voor aan den noordwestelijken hoek van het blad, de zuidelijke grens valt samen met een deel van de noordelijke grens van het waterschap van de Berkel, de noordoostelijke grens wordt gevormd door de Provinciale grens tot den weg van Eibergen naar Haaksbergen en is verder tot den noordelijken rand van het blad door een bruine bloklijn aangegeven.

Het waterschap heeft ten doel een geregelden loop te geven aan het water, dat door de Schipbeek, de Bolksbeek en de Koerhuisbeek wordt afgevoerd, en tracht dit doel te bereiken door het verbeteren der kaden langs deze beken en door het graven van nieuwe waterlossingen. Om

te gemoet te komen aan de daaraan verbonden kosten wordt in de laatste jaren door het Rijk een subsidie in de arbeidsloonen aan het waterschap verleend.

Het waterschap is groot ongeveer 14488 ha en verdeeld in 3 afdelingen. De eerste afdeling komt gedeeltelijk aan den noordwestelijken hoek van het blad voor.

Het waterschap wordt bestuurd door een Vereenigd College, dat is samengesteld uit een Watergraaf en elf leden en dat wordt bijgestaan door een secretaris-ontranger. De Watergraaf vormt met drie leden, uit iedere afdeling één lid, het dagelijksch bestuur van het waterschap. De Watergraaf wordt voor een tijdvak van zes jaren, door de Koningin benoemd uit een aanbeveling van drie personen, die door het Vereenigd College is opge maakt en bij Gedeputeerde Staten is ingezonden. De leden van het bestuur en die van het dagelijksch bestuur worden gekozen, voor een tijdvak van zes jaren, door de kiezers.

Het reglement voor het waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Gelderland en van Overijssel resp. van 14 en van 22 Juli 1881. Proc. blad van Gelderland 1881, n°. 149. Voor latere wijzigingen zie de Proc. bladen van Gelderland 1883, n°. 84; 1893, n°. 135; 1900, n°. 24, en 1905, n°. 112.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven.

Voorname beken en waterlossingen zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van de waterlossingen.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisreecering aangegeven. De grens van overstroming, voorgekomen bij den hoogen waterstand in den winter 1925—1926 is met een roode stippellijn aangeduid.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Stuw.
- ⊗ Molen door water gedreven.
- ⊕ Schutsluis.
- × Keersluis.
- +— Grondduiker onder eene waterleiding.
- +— Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal.
- 25.60 Terreinhoogte
- 22.10 Hoogte van den weg
- 19.30 Spoorweghoogte
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- 1550 HA Grootte van stroomgebieden in ha volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Waterschapsgrenzen.
- Grenzen tusschen de afdelingen van een waterschap.
- Rijk- en Provinciale grens.

BOEZEMS.

Boven Schipbeek of Buurserbeek. De gronden, die tot het boezemgebied behooren, lozen hoofdzakelijk door de Nieuwe Mallesche Veengoot, de Rietmolensche waterlossing en de op blad Groenlo 2 voorkomende Bornegoorsgoot, welke laatste met een grondduiker onder de Buurserbeek doorgaat en zich later onder de naam van Elabeek met de Buurserbeek vereenigt. Het stroomgebied is groot 2465 ha.

Schipbeek beneden de Nieuwe Sluis en Bolksbeek. Het boezemgebied, dat voor een klein deel aan den westelijken rand van het blad voorkomt, is groot 11875 ha. Het strekt zich verder uit op de bladen Groenlo 1 en 3, Almelo 3, Hatlum 4 en Zutphen 2.

Berkel van de stuw te Rekken tot den Mallesche watermolen. Het boezemgebied, dat geheel op dit blad voorkomt, is groot 1680 ha. Het stuwoeil aan den Mallesche watermolen bedraagt des zomers 22.55 m en des winters 22.35 m + N.A.P.

Berkel tusschen den Mallesche molen en de stuw bij den voormaligen Nieuwe molen. Het boezemgebied, groot 9820 ha, waarvan 2050 ha op Nederlandsch gebied gelegen komt bijna geheel op dit blad voor. Het stuwoeil van de stuw bij den voormaligen Nieuwe molen, die voorkomt op het blad Groenlo 3, bedraagt des zomers 18.95 m + N.A.P., des winters is de stuw gewoonlijk geopend.

Leerinkbeek. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomt, is groot 5085 ha. De boezem loost door een schotbalksluisje bij Borculo op de Berkel. (zie blad Groenlo 3).

Groenlosche Slinge. De oppervlakte der gronden, die op deze beek afwateren bedraagt 17770 ha. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk aan den zuidwestelijken hoek van het blad voorkomt, strekt zich verder uit op de bladen Aalten 1 en 2 en Groenlo 3. De boezem heet meer benedenwaarts, achterenvolgens Meibeek en Lebbinkbeek (zie blad Groenlo 3).

Buurserbeek boven den Oostendorpsche watermolen. Het boezemgebied komt voor een klein deel voor aan den noordelijken en den oostelijken rand van het blad. Het is groot 17840 ha waarvan ongeveer 15000 ha in Duitschland zijn gelegen. Het stuwoeil aan den Oostendorpschen watermolen bedraagt 25.40 m + N.A.P. Bij groote waterloover kan het water worden afgevoerd door de bij sluis D gebouwde ontlastsluis.

Berkel boven de stuw te Rekken. Dit boezemgebied, groot 38375 ha, is bijna geheel in Duitschland gelegen en komt gedeeltelijk op dit blad voor. Het stuwoeil van de stuw te Rekken bedraagt des zomers 24.55 m + N.A.P.; des winters is de stuw gewoonlijk geopend.

VERWIJZING.

Jaarboekje voor de Provincie Gelderland door H. J. Giebing, Commies ter Provinciale Griffie.

Jaarboekje voor de Provincie Overijssel door J. M. Hoenders, Adjunct-commies ter Provinciale Griffie.

Een en ander over de afwatering in Overijssel door A. Deking Dura, 1ste gedeelte 1919.

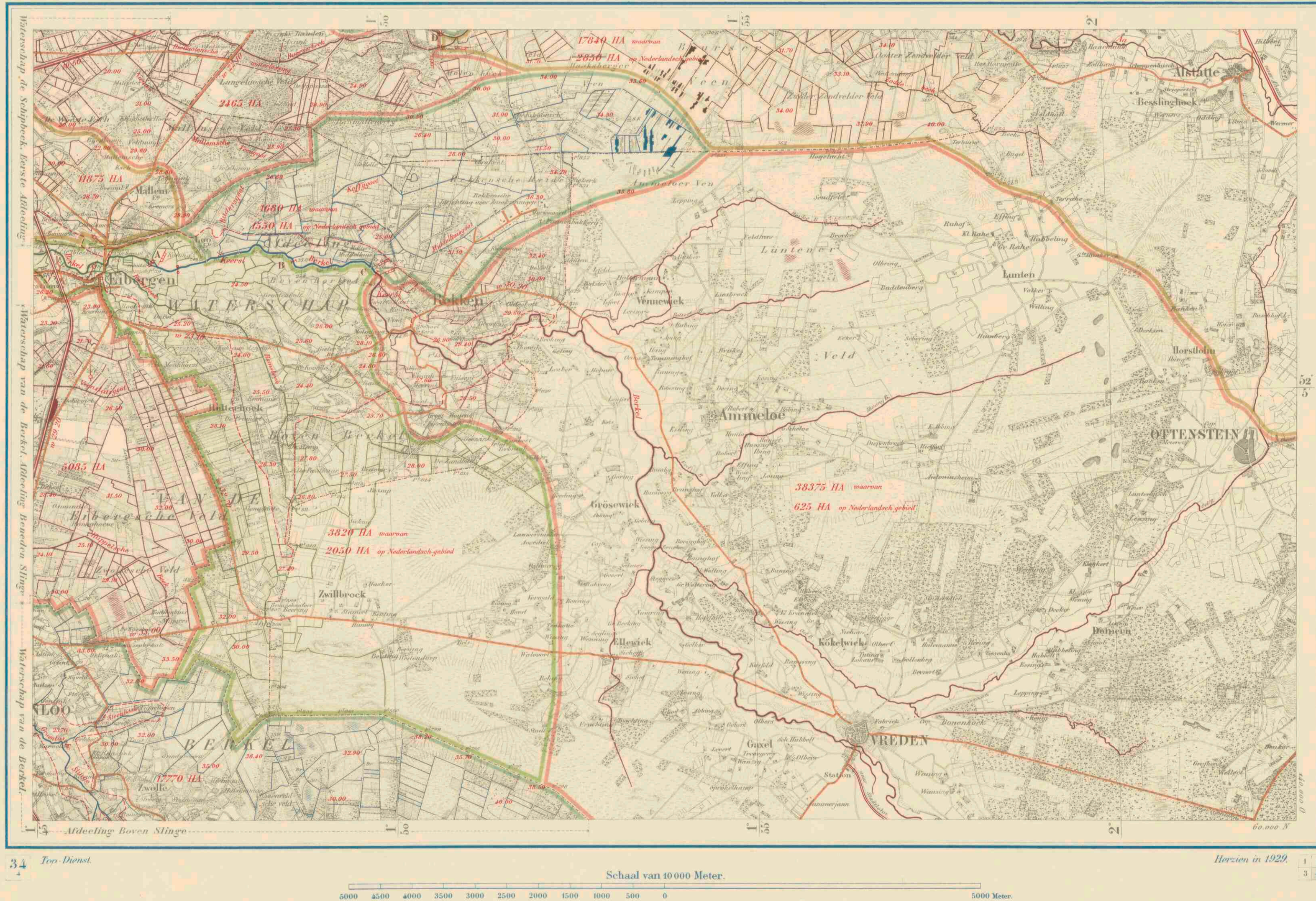
Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, Zevende uitgave, 1920.

Wegwijzer voor de Binnenscheepvaart, deel I. Noordoostelijk Nederland met 7 overzichtskaarten en 24 plattengronden. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, tweede druk 1920.

Register V, Gelderland, Vijfde uitgave 1927, en Register IV, Overijssel, Vijfde uitgave 1925. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurighedswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties, alsmede verdere wijzigingen. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat.

GROENLO.

4.

Herzien in 1929.

1 2
3 4

VII B.a. 795 (ed. 2, bl. 34-4)

GOEDEREDE.

POLDERS, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART
VOORKOMEN.

Administratieve Indeeing.

Achter de namen der polders zijn opgegeven de nummers, waaronder in buitengewone
Provinciale bladen zijn opgenomen hunne bijzondere reglementen van bestuur
en de wijzigingen in die reglementen.

West-Nieuwlandsche Polder n°. 116 en 1007
Oude Nieuwlandsche Polder, Bestaande uit den waterstaatkundigen polder van dien
naam en den Nieuwenlandschen Polder n°. 572
Oudelandsche Polder n°. 1134
Plaspolder n°. 339
Oude Oostdijksche Polder n°. 334
Polder Oud- en Nieuw-Westerloo en de Nieuwe Oostdijk, Bestaande uit de
die waterstaatkundige polders van die namen n°. 335
Rooklaasplaatpolder n°. 297
Bokkepolder en Kleine Bokkepolder, Vorenen te zamen één waterstaatkundigen polder . n°. 338
Groote Zuiderpolder n°. 336
Polder de Generale Dijkagie van Stellingdam, Hiertoe behoort de gedeeltelijk op
dit blad voorkomende Adrianuspolder n°. 337 en 1090
Schaddeleppolder n°. 587
Het buitenpolderje vóór de Groote Zuiderpolder genaamd Polder van
Gockoop heeft geen bijzonder reglement.

SLUIZEN.

Hoogte
vloer ten
opzichte
in M. van N.A.P.
Wijde
in M.

A. Uitwateringssluiz van den Schaddele Polder, aarden buis met klep	0.21	— 0.15
B. Uitwateringssluiz van den Bokkepolder en den Kleinen Bokkepolder, één schuif	0.66	— 0.05
C. Uitwateringssluiz van den Groeten Zuiderpolder, één schuif	1.15	— 0.65
D. Uitwateringssluiz van den Polder Rooklaasplaat, één schuif	0.94	— 0.67
E. Uitwateringssluiz van den Nieuwen Westerlooischen Polder, één schuif	0.90	— 0.60
F. Uitwateringssluiz van den Nieuwen Oostdijkschen Polder, één schuif	0.90	— 0.65
G. Uitwateringssluiz van den Ouden Westerlooischen Polder, één schuif	0.90	— 0.60
H. Uitwateringssluiz van den boezem de Spuiikom van de haven van Goedereede, terens spuilsuiz, één paar vloed- deuren, één toldeur	5.75	— 1.00
I. Uitwateringssluiz van den Ouden Oostdijkschen Polder, één paar vloeddeuren, één schuif	2.00	— 1.10
K. Uitwateringssluiz van den Oudelandschen Polder, één paar vloeddeuren één schuif	1.90	— 1.05

VOORMALIGE TOESTAND.

Reeds zeer vroeg bestond het eiland West-Voorne, waarop de dorpen
Ouddorp (toen wellicht Diepenhorst geheten) en Goedereede (wellicht een stad).
Nadat aan de zuidwestzijde van dit eiland een aantal kleine polderfjes
waren ingedijkt, werd West-Voorne (sedert de 16de eeuw meestal met den
naam Goedereede aangeduid) in 1751 door een dam met Overflakkee, dat
zich sedert het begin van de 14de eeuw langzamerhand uit verschillende
eilanden gevormd had, verbonden.

ZEEWERING.

De op dit blad voorkomende zeevering wordt gevormd door de duinketen
langs de noordzijde van het eiland en door de zeedijken langs de haven van
Goedereede.

Tot verdediging van het strand zijn in de jaren 1785 tot 1855 westwaarts
van die haven een reeks rijzen met steen bezette dammen aangelegd, die
echter onder het zand bedolven zijn geraakt met uitzondering van het zoo-
genaamde Flanice werk, bestaande uit 12 strandhoofden. Ter beveiliging
van het eiland en vooral met het oog op de instandhouding van het zeegat
van Goedereede, werden ter plaatse waar thans het Flanice werk gelegen is,
reeds in 1739 kleine rijzen dammen aangelegd.

De strand- en duinverdediging wordt door het Rijk onderhouden, met
uizondering van enige duinbeplantingen langs den Nieuwenoordpolder, die
door den Ouden Nieuwlandschen Polder onderhouden worden.

De zeedijken langs de haven van Goedereede worden door de aangrenzende
polders onderhouden.

REGLEMENTEN.

Algemeen reglement voor de polders in de Provincie Zuid-Holland.

Dit reglement is vastgesteld 24 Juli 1856, Proc. blad 1856 n°. 99 en
gecijferd 28 Juli 1857 Proc. blad 1857 n°. 87.

Het geldt voor alle waterschappen en polders in Zuid-Holland met uit-
zondering van de Ambachten en de Waterschappen, welke met het beheer
over en de zorg voor gemeenschappelijke werken of belangen van verschillende
polders belast zijn of toezicht over deze uitoefenen, van polders, die slechts
aan een eigenaar of aan meerdere eigenaren in onverdeelden eigendom be-
hooren en van die welke gedeeltelijk in aangrenzende provincien gelegen zijn.

Ieder waterschap of polder wordt bovendien beheerscht door zijn bijzonder
reglement, dat al die onderwerpen regelt, waarin bij het Algemeen Reglement
niet is voorzien of waarvan dit de nadere regeling voorschrijft.

De grenzen van den polder worden in het bijzonder reglement omschreven
en nauwkeurig aangeduid op een schetsteekening, die ten koste van den
polder onder toezicht van Gedeputeerde Staten in dubbel wordt opgemaakt.

Verordening op het bouwen op zee- en rivierwaterkeerende dijken en
het graven in deze, vastgesteld 21 Juli 1881, Proc. blad 1881 n°. 69,
laatstelijk gecijferd 19 Juli 1898, Proc. blad 1898 n°. 60 en met de
wijzigingen opgenomen in Proc. blad 1898 n°. 61.

Reglement op de wegen en voetpaden in de Provincie Zuid-Holland,
vastgesteld 3 Nov. 1870, Proc. blad 1870 n°. 103, later meermalen gecijferd
en met de wijzigingen opgenomen in Proc. blad 1904 n°. 103.

VERWIJZING.

Provinciale almanak voor Zuid-Holland ten dienste van Gemeente- en
Waterschapsbesturen door J. A. RELINDERS.

H. VAN DAM. Korte beschrijving van het eilandt Westvoorn en ge-
schiedenis van de stad Goedereede 1680.

B. BOERS. Beschrijving van het eiland Goedereede en Overflakkee, 1843.

P. CALAND. Overzicht van de geschiedenis der zeewerken op Goedereede,
opgenomen in de Verhandelingen van het Koninklijk Instituut van
Ingenieurs, jaargang 1857—1858.

J. v. D. WAAL en F. O. VERVOORN. Beschrijving van het eiland Goedereede
en Overflakkee, zijne wording en zijn voortbestaan tot op heden, 2de
druk 1896.

Hoogte van kenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de Nauw-
keurighedswaterpassing en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst
van den Waterstaat. Proc. Zuid-Holland 1906.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De admini-
stratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

De polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem,
waarop zij afwateren.

Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem maar eerst op
een anderen polder loozen, hebben de tint van dezen polder omgeven
door een donkere bias.

Van polders, die afwateren op twee boezems is de kleur dienovereen-
komstig gestreept en gebiesd.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd.

De banken en dieptelijken in zee duiden den toestand aan van 1901.

VERKLARING DER TEEKENS.

✕	Uitwateringssluiz.	
—	Peilschaal.	
—	Verkenmerk van het N. A. P.	
—	Gewenschte zomerstand in een polder	in M. ten opzichte van N. A. P.
—	Dijkshoogte	
—	Terreinhoogte	
—	Verharde wegen.	
—	Stoomtramwegen.	
—	Groote van polders in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.	
—	Waterkeerende dijk.	
—	Strandhoofden, havendammen.	
—	Bij middelbare eb droogvallend gedeelte.	
—	Lijn van middelbare eb.	
—	" " 25 decimeter onder middelbare eb.	
—	" " 50 " " " " " "	
—	" " 80 " " " " " "	

BOEZEMS.

—	Kleur van de rechtstreeks op zee afwaterende polders. (Ver- onderstelde kleur der zee).
—	Spuikom der haven van Goedereede.

De boezem ontlaat zich door een sluis op de haven van Goedereede. Tot
diephouding der haven wordt bij elk gunstig dag- en nachttij door deze
sluis gespuid; bij vloedten boven 1.40 M. — N. A. P. worden de vloeddeuren
dichtgezet en heeft geen spuiing plaats.

De oppervlakte der polders, die hun water op dezen boezem loozen, bedraagt
1340 H.A. Hieran loozen echter 915 H.A. ook rechtstreeks op het buiten-
water door de uitwateringssluiz van den Oudelandschen Polder.

BEDIJINGSJAREN.

Opgave der jaren van bedijking, herdijking of verleend octrooi tot
bedijking.

Oude Oostdijksche Polder	bed. vóór 1065
Oude Nieuwlandsche Polder	octr. 1357
Nieuwenoordische Polder	octr. 1367, herd. 1394
Plaspolder	octr. 1409, 1462, 1473
West-Nieuwlandsche Polder	bed. vóór 1496
Oude Westerlooische Polder en Nieuwe Oostdijksche Polder	octr. 1591
Nieuwe Westerlooische Polder	bed. 1611
Rooklaasplaat Polder	bed. na 1622
Groote Zuiderpolder	bed. na 1653
Bokkepolder	bed. 1653
Adrianuspolder	bed. 1769
Schaddeleppolder	bed. 1846

BUITENWATERSTANDEN IN M. ten opzichte van N. A. P.

Tienjarig tijdvak 1891—1900.

Plaats van waarneming.	Middelbare vloed. 1 Mei—31 Oct.	Middelbare eb. 1 Mei—31 Oct.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Hellevoetsluis	+ 0.94	— 0.86	+ 3.46 23 Dec. 1894	— 2.03 16 Febr. 1900
Goedereede	+ 0.92	— 0.86	+ 3.40 23 Dec. 1894	— 2.00 16 Febr. 1900

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

VII B. a. 795
(ed. 2, bl. 36)

U₁. Keersluits aan de Klomp ten zuiden van Brielle, afsluitbaar met schotbalken

ge en door bemiddeling van alle postkantoren.

1. *Kleur van de rechtstreeks op de groote rivieren afwaterende polders.*

[illegible]

VII B.a. 795 (ed. 2, bl. 37-0)

VII B a. 793
(ed. 2, bl. 38-1)

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

GORINCHEM.

1.

HOOGHEEMRAADSCHAP VAN DEN LEKDIJK BENEDENDAMS EN DEN IJSSELDAM.

Utrecht.
(Voor de waterschappen, die deel hiervan uitmaken, zie blad Gorinchem 2.)

VERWIJZING.

A. van Edmond. Beschrijving van het Hoogheemraadschap Rijnland. Nieuwe Verhandeling van het Bat. Genootschap der proefonderv. wijsb. te Rotterdam, tweede reeks, 1ste deel, 2de stuk.
J. F. W. Conrad, L. A. Reuvens en T. J. Stieltjes. Het verzeiken van een vasten boezemstand aan Rijnland, 1867.
Nadere adviezen uitgebracht aan Dijkgraaf en Hoogheemraden van Rijnland, door de Ingenieurs J. F. W. Conrad, L. A. Reuvens en T. J. Stieltjes, in commissie vereenigd met den Ingenieur P. Maas Geestrauts, 1871-1872.
Het Hoogheemraadschap van Rijnland, door Jhr. Mr. Gevers van Endegeest, 1871.
J. A. Scholten H. Verhandeling over de Schie als boezem, Rotterdam, 1884.
J. A. Beijerinck. Beschrijving van den Zuidplaspolder. Verhandelingen van het Instituut van Ingenieurs, 1881-1882.
Register V, bevattende de beschrijving der peilschalen, hakkelbouden en andere verkenmerken langs de rivieren de Lek en Nieuwe Maas, van Vreeswijk en Vianen tot Brielle, uitgegeven van wege het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, 1860.

BUITENWATERSTANDEN.

over 1871-1880.			
Lek.	Gemidd. stand.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Schoonhoven	et. 1.59 et. 0.37	16 Mei 1876 4.68	27 Febr. 1871 Nov. 1874 + 0.04
Hollandsche IJssel	et. 1.13 et. 0.38	31 Jan. 1877 3.07	25 Sept. 1879 + 0.39

POLDERS OF WATERSCHAPPEN, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeling.

HOOGHEEMRAADSCHAP SCHIELAND.

Zuidholland.
Zuidplaspolder.
Eendragaspolder.
Oostpolder in Schieland. (Brenst zijn water op den Gouweboezem.)
Polder Prins Alexander.
Kortland en Kleinpolder (gedeeltelijk boezemland).
Esse, Gansdorp en Blaardorpse polder.
Gecombineerde polders in Capelle aan den IJssel.

HOOGHEEMRAADSCHAP RIJNLAND.

Zuidholland.
Polder Bloemendaal.
Polder Reeuwijk (naar de drooggemaaide Venen van de Gouweboezem, brengen hun water op den Gouweboezem.)
Polder van de Zaanmerland en Reeuwijk, hebbende een molen op de Gouwe en 3 op den IJssel.
Polder Sluipwijk.
Polder Wilens.
Polder Oude en Negenveertel.
Polder Steun.

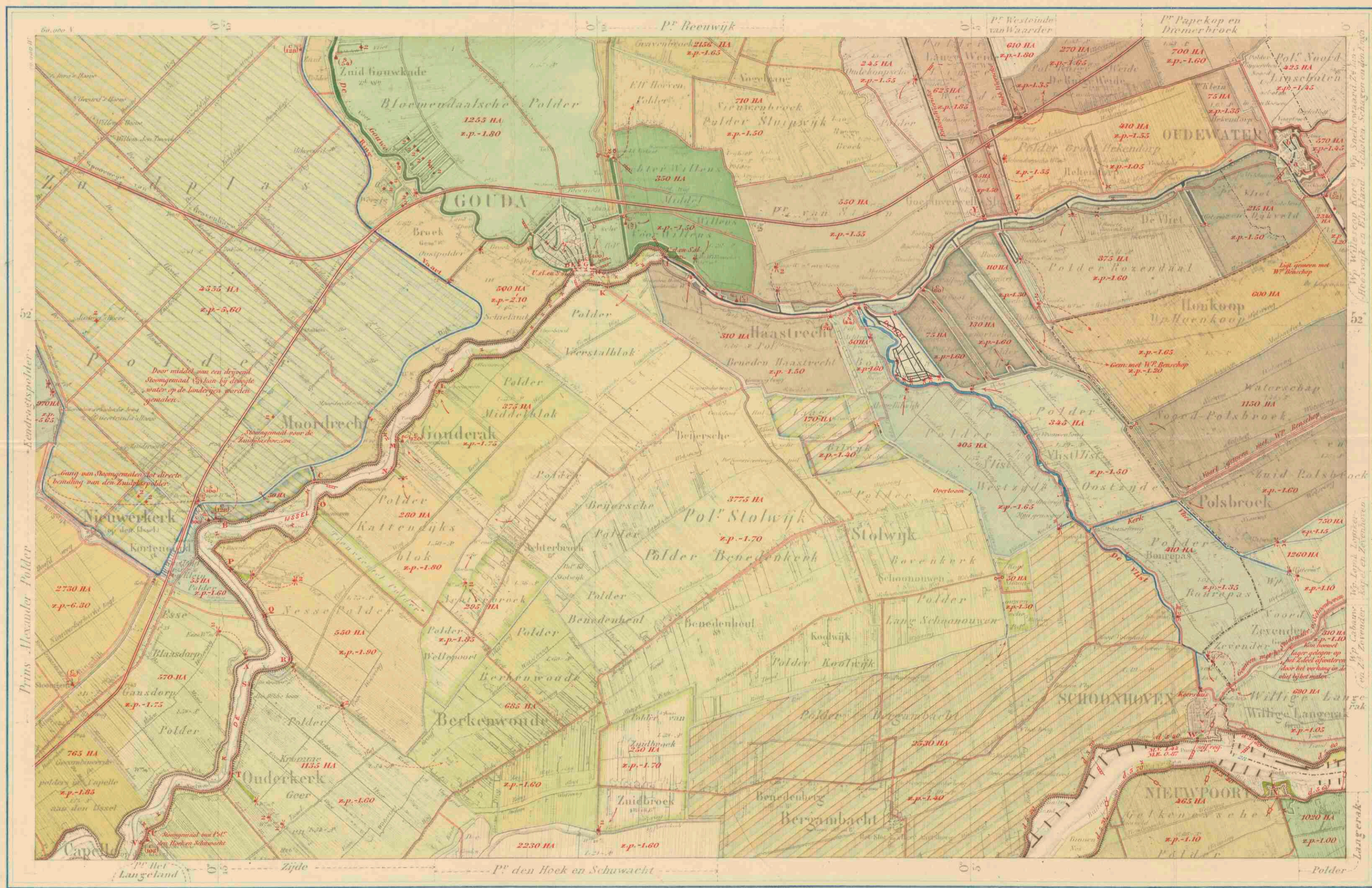
GROOTWATERSCAP VAN WOERDEN.

Zuidholland.
Polder Langeweide. (Hebben twee hoogere deelen.)
Polder het Westende van Waarder.
Polder Ruige Waide. (Met een hooger deel.)
Polder Papenkop en Diemerbroek.
Polder Groot Bekendorp.
Polder Klein Bekendorp.
Zuidholland en Utrecht.
Polder Noord Linschoten.

Polder Sneelrewaard, Zuid-Linschoten, Schagen en den Engh.
(Bestaande uit vier met rechtevondige polders, waarvan er twee op dit blad voorkomen.)
HOOGHEEMRAADSCHAP VAN DEN KRIMPENER WAARD.
Zuidholland.
Polder Langeland en Kortland. (Bestaande uit de twee water-schappelijke deelen van die naam, waarvan alleen het eerste op dit blad voorkomt.)
Polder Kromme, Geer en Zijde.
Polder den Hoek en Schuwaacht.
Polder Berkenwoude.
Polder Zuidbroek.
Polder Bergambacht.
Polder 't Hofland. (Ligt gemeen met polder Willege Langerak.)
Polder Stolkwijk. (Hollandsche polder Bovenkerk, Benedenkerk, Benedenheul, Klein Stolkwijk, Koudwijk, Lang Schoonhoven, Kort Schoonhoven, (het laatste is een hooger deel.)
Polder het Beijersche. (Ligt gemeen met polder Stolkwijk.)
Polder de Agterbroek (Kranepoort, gemeen liggende met polder Stolkwijk, Tienveertel, Welpepoort.)
Polder Middellak en Veerstablok. (Bestaande uit twee water-schappelijke polders, waarvan de laatste gemeen ligt met polder Stolkwijk.)
Polder Nasse.
Polder Kattendijkblok.
Polder Beneden-Haastrecht.
Polder Agterpoort. (Hebbende een klein gedeelte, dat gemeen ligt met polder 't Hofland.)
Polder Galgoort.
Polder Groot Keulevaart. (Warden bemalen door de molen van Polsbroek.)
Polder Klein Keulevaart. (Ward bemalen door het stoomgemaal van Benschop.)
Polder Hoonaard. (Wordt bemalen door het stoomgemaal van Benschop.)

Polder Hoog en Laag Bihelk. (Bestaande uit de water-schappelijke polders Hoog Bihelk, gemeen met Vlist Westzijde, en Laag Bihelk, uit twee water-schappelijke deelen bestaande, waarvan een gemeen ligt met polder Bergambacht.)
Polders Vlist Westzijde, Vlist Oostzijde en Bonrepas.
(Bestaande uit de drie water-schappelijke polders van die naam.)
Polder Rozendaal.
Polder Vlist en Dijkveld. (Gedeeltelijk in Utrecht gelegen, alleen het gedeelte in Zuidholland gelegen behoort tot de Krimpenerwaard.)
HOOGHEEMRAADSCHAP VAN DEN ALBLASSERWAARD MET ARKEL BENEDEN DE ZOUWE.
Zuidholland.
WATERSCAP DE OVERWAARD.
Polder Gelkenes.
Polder Langerak.

WATERSCAPPEN, DIE NIET TOT EEN HOOFD-WATERSCAP VEREENIGD ZIJN.
Utrecht.
Waterschap Radeles. (Ligt gemeen met waterschap Benschop.)
Waterschap Benschop.
Waterschap Willecop, Kort Heeswijk en Blokland.
Waterschap Hoenkoop.
Waterschap Polsbroek.
Waterschap Lopik, Lopikerkapel en Zevenhoeren. (Bestaande uit een hooger en een lager deel.)
Waterschap Cabane en Zuid Zeender.
Waterschap Willege Langerak.
Waterschap Noord-Zeender. (Ligt gemeen met polder Bonrepas.)

Schaal van 10000 Meters.

Waterschap van den Hoogen boezem achter Haastrecht.
De waterschappen Lopik, Lopikerkapel en Zevenhoeren, Vlist Westzijde, Vlist Oostzijde en Bonrepas, Willege Langerak, Cabane en Zuid-Zeender, Noord-Zeender, Vijfhoeren en Agterpoort, vormen te zamen het waterschap van den Hoogen boezem achter Haastrecht. Het bestuur wordt uitsluitend voor den Vlistboezem, regelt het peil, zoo van den hoogen als van den lagen boezem, waakt tegen het boren peil maken op de boezems en ziet toe op den water-keering ring van het waterschap.
Het reglement is vastgesteld 714 Nov. 1860, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 28 Febr. 1861, n° 59. Wijzigingen zijn goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 19 Dec. 1868, n° 12 en 23 Dec. 1877, n° 18.
Reglement voor de gemeenschappelijke belangen der bovenbemaling van de polders Stolkwijk, het Beijersche, den Achterhoek en Middellak en Veerstablok, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 17 Aug. 1864, n° 10; een wijziging is goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 21 Dec. 1879, n° 17.
Reglement tot regeling der gemeenschappelijke belangen van de polders genaamd de Bovenpolder (Caiges en Swaan), de Eendragaspolder en de Tweemaspolder, vastgesteld 10 Nov. 1863, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 10 Dec. 1863, n° 78.
VERVEENINGEN EN DROOGMAKERIJEN.
Schieland.
Eendragaspolder. De droogmaking is ondernomen in 1752, volgens octrooi van dat jaar.
Esse, Gansdorpse en Blaardorpse polder. Het octrooi van verveening is van 24 Nov. 1840; de verveening is aangevangen geweest doch niet verder voortgezet geworden.
Gecombineerde polders in Capelle aan den IJssel. Het octrooi van verveening is van 4 September 1845; zij moest binnen 40 jaar voltooid zijn; nadat een klein gedeelte verreed was is de onderneming gestaakt.
De verveening onder Moordrecht in den Oostpolder is ondernomen in het begin dezer eeuw; zij is toegestaan voor onbepaalde tijd maar aan een afzonderlijk reglement en de noodige beperkingen onderworpen.
Polder Prins Alexander (Plassen in Schieland bevoeren en waterkeeringen de droogmaking van deze plassen, die vroeger 14 door wegen en waterkeeringen afgescheiden waren, is geschied voor gemeenschappelijke rekening van het Rijk en de provincie Zuidholland.
De berijnging werd in Mei 1867 aangevangen, de droogmaking was in 1874 voltooid; de lengte van den ringdijk is 34410 M.
De droogmaking is geschied door 3 beneden-stoomgemalen, elk van 56 p.k. en met 2 zijelen en de andere met 3 centrifugaalpompjes. Zij brengen het water op een tusschenboezem, groot 14 H.A. Van daar wordt het door een bovengemaal met 2 zuig- en perspompen, elk van 60 p.k. op de Nieuwe Maas gebracht.
Zuidplaspolder. Deze droogmakerij verving de groote waterlaten, die bekend was onder den naam van Zevenhoeren of Zuidplaspolder van Schieland. De zware afslag, waaraan de oevers blootstonden en het gevaar van de op-plaatsen tot droogmaking opgemeend en verschillende octrooien verleend zijn, die echter niet tot uitvoering zijn gekomen. In den aanvang droeg een w.o.s men reeds begonnen met het maken van werken, die tot betingeling van den plas moesten strekken, zoodanig ingericht, dat zij later bij eventuele droogmaking van nut zouden kunnen zijn. Zij bestonden in het bouwen van eenige watermolens en het aanleggen van een bijzonder boezem aan den Hoogen Zeedijk nabij den Kortewoerd, alles op kosten van den Staat. In 1825 werd tot droogmaking ten koste van het Rijk besloten.
De bijking werd in 1828 begonnen, in 1830 werden de werken gestaakt doch in 1835 weder opgevat. In 1839 was de polder droog. De droogmaking is geschied door middel van 18 vijzelmolens, die het water op de ringvaart brachten, terwijl een gang van 2 stoomschepdradmolens het water, onder de ringvaart door, op den hoogen boezem van de ringvaart bracht. Thans geschiedt de bemaling geheel door stoom.
De Vijfhoefse Veen en droogmakerij (deel uitmakende van den polder Sluipwijk) wordt verreed volgens reglement van 11 Dec. 1859, gewijzigd 3 Juli 1864. De verveening moet in 1859 voltooid zijn en de plas daarna drooggemakt worden.
Krimpener Waard.
Voor de verveening in de polders Stolkwijk, het Beijersche, de Agterbroek en Berkenwoude is octrooi verleend op 23 Juni 1797. De verveening moet voltooid zijn in 1902, om daarna tot de droogmaking over te gaan.

TOELICHTING.

De polders hebben op de kaart in verschillende tinten de kleur van den boezem waarop zij uitwateren.
Polders, door een bies van donkerder tint omgeven, brengen het water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op eenen anderen polder. De alzo bij elkander behorende polders hebben gelijke tint.
Bij uitwatering op verschillende boezems is de kleur dienovereenkomstig gestreept en gebieud.
Hooge gronden, boezem- en vlietlanden zijn niet gekleurd.
Voorboezems van molens, al zijn zij ook door een sluisje met wachtdouren van den boezem gescheiden, zijn voorgesteld als tot den boezem behorende.
In verband hiermee hebben rechtstreeks op de rivieren uitwaterende voorboezems de kleur, die gedacht kan worden aan de zee en rivieren als algemeen boezem te zijn gegeven.
Molensluizen en inlaatduikers zijn niet in het rood aangegeven, uitgezonderd die in rivierdijken gelegen.
Tot meer duidelijke aanwijzing van de boezemwateren zijn daarbij de benamingen in het rood gesteld.

VERKLARING VAN TEEKENS.

- Schepdradmolen.
- Vijzelmolen.
- Teeken ter onderscheiding van seimolens.
- Kleine watermolens.
- Stoomgemaal met aanwijzing van het aantal paardkrachten.

De onder het stoomgemaal geplaatste letter geeft het bemalingsvermogen aan; s. schepdrad, c. centrifugaalpomp, p. pomp.
Bij bemalingsvermogen, die het water op den boezem uitslaan, is geen cijfer gesteld; bij de welke het aan de uitslaande molens toemalen, het cijfer 2; bij weder lager geplaatst het cijfer 3, enz.

- Uitwateringsluis. (U. sl.)
- Schutsluis. (S. sl.)
- Overtoom.
- Grondduiker.
- Peilschaal.
- Registreerende peilschaal.
- Peilmeksteen.
- Zomerpeil van polders.
- Terreinhoogte in meters ten opzichte van A.P. Het decimaalpunt geeft de plaats der terreinhoogte aan.
- Geringste diepte in decimeters onder M. E. (1871-1880) van het vaarwater over een rivierak gedurende 1880.
- Aangenomen middelbare vloed en middelbare eb, zijnde die over de zomermaanden der jaren 1871-1880.
- Dijkhoogte.
- Kadehoogte.
- Rivierdijk, gedeeltelijk kunstmatig verdedigd.
- Straat-, grind-, schulpwegen, enz.
- Spoorwegen.
- Provinciale grens.
- Grootte van polders in Hektaren (H.A.) volgens meting op de kaart met den planimeter van Amstel.

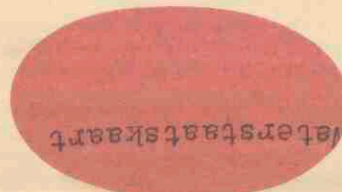
BOEZEMS.

- I. Kleur van de rechtstreeks op de rivieren uitwaterende polders en voorboezems. (Veronderstelde kleur van de zee en de groote rivieren.)
- II. Boezem gevormd door de ringvaart van de Zuidplas en daarmede gemeen liggende wateren.
- De boezem is groot ongeveer 45 H.A.
- Oppervlakte van de landen, die op den boezem uitwateren, ongeveer 5860 H.A.
- III. Rijnlands boezem (Gouweboezem).
- Oppervlakte van den boezem ongeveer 3500 H.A.
- Oppervlakte van de polders, die op den boezem uitwateren, ongeveer 75600 H.A.
- Boezemland onger. 14200 H.A. (afgrondingen hieronder niet begrepen).
- Ook ontvangt de boezem het water van den boezem van Woerden, alsmede van vele diingronden.
- Gemiddelde stand van den boezem te Oude Wetering over 1871-1880 0.50 M. ÷ A.P.
- De hoogste en laagste standen gedurende die jaren waren in M. ÷ A.P.
- Laagste stand.
- Oude Wetering Maart 1876-1877 0.21. April 1871 0.73.
- Spaarndam Febr. 1879 0.21. April 1871 0.94.
- Katwijk Jan. Mrt. 1877, Febr. 1879 0.22. Mrt. 1880 0.98.
- Gonvestius Nov. 1875 0.11. Jan. 1876 0.72.
- Bodegraven Febr. 1877 0.16. April 1871 0.76.
- Voor de droogmaking van het Haarlemmer Meer kwamen de volgende standen voor:
- Storm van 20 Nov. 1839 { Overtoom 0.77 M. ÷ A.P.
- 0.43 M. ÷ A.P. { Oude Wetering 1.10 " ÷ A.P.
- Storm van 25 Dec. 1836 { Overtoom 1.57 " ÷ A.P.
- Warmond 0.99 " ÷ A.P.
- Men tracht zooveel mogelijk door de werking der stoomgemalen en door inlaten van water uit den IJssel den boezem op 0.50 M. ÷ A.P. tot 0.60 M. ÷ A.P. te houden.
- Maatpeil voor de polders ten zuiden van den Rijn 0.375 M. ÷ A.P.
- De sluiten in den Zuidelijken of Hoogen Rijn dijk worden bij dien of hoogen boezemstand dicht gezet.
- Van de boezemwateren, die aldus afgesloten worden, slaan er dan eenige geheel op zich zelf, terwijl anderen, naarmate de onderling gemeenschap hebben, afzonderlijke groepen vormen, waarvan die, welke op dit blad voorkomen, den naam draagt van „Gouweboezem“.
- De kaden langs den boezem hebben bezuiden den Rijn een hoogte van 0.30 M. ÷ A.P. tot A.P., langs de Gouwe, de Nieuwe Maas en den Vlist 0.125 M. ÷ A.P. en benoorden den Rijn van A.P. tot 0.70 M. ÷ A.P.
- De Zuidelijke of Hooge Rijn dijk ligt op de laagste punten op 0.50 M. ÷ A.P. en vormt, naar men vermoedt, met den Wiericke of Prinsendijk en den daarvan sluitende IJsseldijk een waterkeering voor de landen bezuiden den Hoogen Rijn dijk bij een doorbraak in den Noord Rijn dijk.
- De Wiericke of Prinsendijk wordt onderhouden tot 0.95 M. ÷ A.P. door Rijnland, Schieland en Delfland.
- De boezem ontlaat zich op het Noordzeekanaal door vijf sluiten te Spaarndam, waarvan drie tevens schutsluizen zijn en een uitsluitend bestemd is voor het stoomgemaal; en door drie sluiten te Halfweg, waarvan één tevens voor het stoomgemaal dient; op de Noordzee door de uitwateringsluis aan het einde van het Katwijkse kanaal, tevens voor het stoomgemaal dienende, en op den IJssel door drie sluiten te Gouda, waarvan twee tevens schutsluizen zijn en een uitsluitend dient voor het stoomgemaal.
- Bij onvoldoende lozing wordt de boezem afgemalen door 4 stoomschepdradkrachten: één te Spaarndam, één te Halfweg, één te Gouda en één te Katwijk.
- De gemiddelde buitenwaterstanden aan de uitwateringsluizen van den boezem waren:
- te Katwijk (over 1871-1879 en 1875-1880) vloed + 0.86.
- „ Gouda (over 1871-1880) vloed + 1.13.
- „ Halfweg (over 1873-1880) eb + 0.37.
- „ Spaarndam (over 1873-1880) + 0.37.
- IV. Boezem van Woerden, (Boezem van de Enkele en Dubbele Wiericke).
- Oppervlakte van den boezem 170 H.A.
- Oppervlakte van de polders, die op den boezem uitwateren, ongeveer 170 H.A.
- De boezem ontlaat zich op den boezem van Rijnland door de sluis te Bodegraven. De inlaten van water heeft plaats uit den IJssel door de dijkersluis, gelegen in de Enkele Wiericke te Gojanervelle, tot een peil van 0.30 M. ÷ A.P. De Enkele Wiericke wordt afgesloten van den boezem van Woerden bij een stand van 0.23 M. ÷ A.P.; de Dubbele Wiericke bij een stand van 0.17 M. ÷ A.P., welke standen tevens de maatpeilen zijn voor de molens, die er op uitslaan.
- Van den boezem, gevormd door den Rijn, de Linschoten, de Jaagheijer en Krommevliet Weteringen en de Grecht ÷ A.P.
- Kadehoogte langs den boezem 0.15 tot 0.63 M. ÷ A.P.
- „ de Enkele Wiericke 0.04 M. ÷ A.P.
- „ Voor de Dubbele Wiericke 0.11 M. ÷ A.P.

GORINCHEM

STATION

Watersstaats
Kaartblad go-
rtchem no. 1.

B.R.C.

GORINCHEN № 2

H.I.D

SLUIZEN.

Wijde in dan M.	Slagdrempel diepte onder A.P.	Schut- lengete M.
-----------------------	-------------------------------------	-------------------------

Langs den regter oever van de Lek.		
A. Uitwateringsluis van den polder Krimpen aan de Lek (Vrouwenluis), 1 paar puntdeuren	2.38	2.00
B. Uitwateringsluis van den polder Bergambacht (Hofschsche sluis), 2 paar puntdeuren	3.80	1.95
C. Inlaatsluis voor den polder Bergambacht (Bergsij), 1 schuif	0.60	1.60
Langs den linker oever van de Lek.		
D. Uitwateringsluis van den polder Streefkerk, 2 paar puntdeuren	4.84	2.80
E. Uitwateringsluis van den polder Nieuw Lekkerland, 2 deuren	2.29	2.33
F. Kleine hooge boezemsluis van den Overwaard, 2 paar puntdeuren	4.30	2.25
G. Grootte hooge boezemsluis van den Overwaard, 2 paar puntdeuren	5.75	1.92
H. Oostelijke lage boezemsluis van den Overwaard, 2 openingen, elk met 2 paar puntdeuren, elk	5.58	2.28
I. Westelijke lageboezemsluis van den Overwaard, 2 openingen, elk met 2 paar puntdeuren, elk	4.85	2.48
K. Hooge boezemsluis van den Nederwaard, 2 openingen, elk met 2 paar puntdeuren, elk	5.53	2.40
Langs den regter oever van de Noord.		
L. Uitwaterings- en schutsluis op den Abblas (boezem van den Nederwaard) te Ablasserdam, 2 paar puntdeuren	7.00	2.51
M. Uitwateringsluis van den polder Papendrecht, 1 schuif, 1 paar puntdeuren	2.00	2.13
Langs den linker oever van de Noord.		
N. Schutsluis tusschen de Waal en de Noord te Oostendam	5.15	1.92
binnendeuren	1.92	16.40
buitendeuren	1.80	
O. Voormalige uitwateringsluis van den polder Oud-Reijerwaard, 1 paar puntdeuren	3.20	1.90
(dient niet meer tot uitwatering.)		
Langs den linker oever van den IJssel.		
P. Molensluis van den polder Langeland, 1 paar vlonddeuren	2.20	2.89
Langs den regter oever van de Merwede.		
Q. Keersluis in den Nieuwen dijk te Giessendam (dient tevens tot inlatng), 1 paar vlonddeuren	5.50	0.93
R. Schut- en uitwateringsluis te Steenhoek, 1 paar vlond- , 1 paar waaijerdeuren	10.20	2.33
Langs den linker oever van de Oude Maas en de Merwede.		
S. Keersluis voor de Spuihaven te Dordrecht (Noorderluis), 2 paar puntdeuren	9.05	2.31
T. Inlaatsluis voor de binnenstad te Dordrecht, 2 schuiven	2.47	1.25
Sluizen in limmenwateren gelegen.		
U. Uitwaterings- en schutsluis naast het stoomgemaal van Steenhoek	11.00	2.33
	28.00	

RIVIERWATERKEERINGEN.

De waterkeering langs den regteroever van de Lek beneden Schoonhoven en langs den linker oever van den Hollandschen IJssel is in onderhoud bij het Hoogheemraadschap van den Krimpenerwaard.

De hooge waterkeerende ring, die van de sluis te Ameide benedenwaarts langs den linker oever van de Lek, vervolgens langs den regteroever van de Noord en van de Merwede opwaarts tot Gorinchem loopt, wordt onderhouden door het Hoogheemraadschap van den Alblasserwaard met Arkel beneden de Zouwe.

De hooge waterkeering langs den linker oever van de Noord, wordt onderhouden door het Hoogheemraadschap van den Zwijndrechtschen waard en door het Hoogheemraadschap Oud en Nieuw Reijerwaard, elk voor zoover zijn gebied zich uitstrekt.

Langs den linker oever van de Merwede, van de Nieuwe Merwede tot het eiland van Dordrecht, komen slechts kaden voor, die geen grooter hoogte mogen hebben dan 2.64 M. + A.P., opdat de Merwede zich bij hoogen stand over die kaden ontlasten kan. Het oostelijk deel draagt den naam van Craqueus oerlaat.

(Zie Geertruidenberg 1.)

KANAAL VAN STEENHOOEK.

Dit kanaal is aangelegd in 1818 en 1819, zoomt tot bevordering van de afwatering van de Linge als tot scheepvaart, waartoe het thans weinig dienst meer doet.

De lengte van het kanaal is 9300 meter; geringste bodemdiepte 0.55 M. ÷ A.P. Het kanaal is in beheer en onderhoud bij het waterschap de Linge-uitwatering.

POLDERS, REGLEMENTEN, ENZ.

Polders.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand geteekend. De administratieve indeling is boven de kaart omschreven.

Algemeen reglement voor de polders in de provincie Zuidholland, vastgesteld 24 Julij 1856, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 24 Aug. 1856, n°. 63. Eene wijziging is goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 22 Aug. 1857, n°. 62.

Hoogheemraadschap van den Krimpenerwaard.

Zie voor de polders, die tot het Hoogheemraadschap behooren, de opgaven boven de kaart.

De voornaamste werken die door het Hoogheemraadschap worden onderhouden, zijn de rivierdijken en de grintwegen.

Het heeft buitendien toezigt op alle werken behoorende tot den algemeenen waterstaat van het waterschap, zoo als alle waterkeerende en waterafleidende werken, waarbij sommige onderdelen van het Hoogheemraadschap gemeen belang hebben.

Het heeft toezigt op de vereenigingen en ontgrondingen en eenigermate op de huishoudelijke belangen van elken in het Hoogheemraadschap gelegen polder.

Het reglement van bestuur is vastgesteld 27 Julij 1855, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 11 Aug. 1855, n°. 18. Wijzigingen zijn goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 4 Aug. 1858, n°. 63, 23 Dec. 1862, n°. 83, 8 Jan. 1874, n°. 10, 11 Aug. 1874, n°. 2.

Het Hoogheemraadschap ontleent zijn oorsprong aan een handteest van Philips van Bourgondie en Jacoba van Beijeren van 13 Mei 1430.

Hoogheemraadschap van den Zwijndrechtschen waard.

Zie voor de polders, die tot het Hoogheemraadschap behooren, de opgaven boven de kaart.

Bij het Hoogheemraadschap zijn in onderhoud de rivierdijk met de daarin geteelen sluizen, de havens en de boezems. Het heeft toezigt op alle werken behoorende tot den algemeenen waterstaat van het Hoogheemraadschap, zoo als de waterkeerende en waterafleidende werken, waarbij sommige onderdelen een gemeen belang hebben.

Buitendien heeft het eenigermate toezigt op de huishoudelijke belangen van elken in het Hoogheemraadschap gelegen polder.

Het reglement is vastgesteld 8 Nov. 1861, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 18 Dec. 1861, n°. 63.

Het eerste bestuur van den Zwijndrechtschen waard is ingesteld door Graaf Willem, volgens ordonnantie van 16 Aug. 1332.

POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeling.

ZUIDHOLLAND.

HOOGHEEMRAADSCHAP VAN DEN KRIMPENERWAARD.

Polder Langeland en Kortland. (Bestaande uit de twee waterstaatkundige polders van die namen.)

Polder Krimpen aan de Lek. (Het Polderland.)

Polder Kromme, Geer en Zijde.

Polder den Hoek en Schuivacht.

Polder Bergambacht.

HOOGHEEMRAADSCHAP VAN DEN ZWIJNDRECHTSCHEN WAARD.

Polder Rijsdord en Streefhoek.

Polder Heerjansdam.

Polder Kijfhoek.

Polder Grootte en Kleine Lindt.

Polder Zwijndrecht.

Polder Heer Oudlands Ambacht.

Polder Sandelingen Ambacht.

Polder Hendrik-Ido-Ambacht.

HOOGHEEMRAADSCHAP OUD EN NIEUW REIJERWAARD.

(Bestaande uit de twee waterstaatkundige polders van die namen.)

HOOGHEEMRAADSCHAP VAN DEN ALBLASSERWAARD MET ARKEL BENEDEN DE ZOUWE.

Polder Nieuw Lekkerland.

Vereenigde polders Streefkerk, Kortebroek en Langenbroek. (Bestaande uit de drie waterstaatkundige polders van die namen. Laatstgenoemde behoort tot het waterschap de Nederwaard.)

WATERSCHAP DE NEDERWAARD.

Polder Ablasserdam. (Bestaande uit de drie waterstaatk. polders Bokweer, Kortland en Vinkepolder.)

Polder Oud-Abblas. Bestaande uit vier waterstaatkundige polders: polder Noordzijde, polder Grootte Des en polder Zuidzijde (verdeeld in twee waterstaatkundige polders).

Polder Nieuwborg.

Polder Bleskensgraaf. (Bestaende de drie waterstaatkundige polders Zuidzijde, Noordzijde en Zeevoren; de laatste ligt gemeen met polder Brandwijk.)

Polder Langenbroek. (Heeft een bestuur met Streefkerk en Kortebroek.)

Polder Haffeneen. (Bestaande uit twee waterstaatkundige delen: de Noordzijdsche polder en de Zuidzijdsche polder, de eerste gemeen liggende met den Gijbelschen polder, de tweede met den Ruijbroekschen polder.)

Polder Wijngaarden en Ruijbroek. (Bestaande uit de twee waterstaatkundige polders van die namen.)

Polder Stedrecht.

GORINCHEM.

3.

leggerkaart
waterstaatskartografie

Polder Giessen-Oude Benedenkerk. (Bestaande uit vijf waterstaatkundige polders, namelijk: Klein Giessen, twee delen van het Broek, het Middeldijk en Vlieten Vledder.)

Polder Molensluis en Vlieten. (Bestaande uit een hoog en een laag gedeelte.)

Polder Brandwijk en Gijbeldand. (Bestaande uit drie waterstaatkundige polders.)

Polder Laag Blokland.

WATERSCHAP DE OVERWAARD.

Polder Gelkenes.

Polder Ammers-Graafland, Achterland en Peulwijk.

Polder Langerak.

Polder Oud- en Nieuw Goudriaan. (Bestaande uit de twee waterstaatkundige polders van die namen, waarvan alleen de eerste op dit blad voorkomt.)

Polder Ottoland.

Polder Giessen-Oude Bovenkerk. (Bestaande uit een hoog en een laag gedeelte.)

Polder Peursum. (Bestaande uit de twee waterstaatkundige polders het Broek en Peursum binnen den kieldijk.)

Polder Giessen-Nieuwkerk. (Bestaande uit drie waterstaatkundige polders, waarvan alleen de Nederpolder op dit blad voorkomt.)

Polder van Hartlingewerd. (Bestaande uit de twee waterstaatkundige polders Boven- en Brendon Hartlingewerd.)

BUITENPOLDERS.

Polder Ruigenhil. } Langs de Noord.

Polder het Nieuwland. }

GEHEEL OF ZICH ZELF STAANDE POLDERS.

Polder de Grootte Zaag.

Polder Woude.

Kerkpolder.

Polder Donkersloot.

Polder het Zand. (Uit twee waterstaatkundige delen bestaande.)

Polder de Gorzen.

Nieuwe Veerpolder.

Oude Bospolder.

Kleine Noord.

Grote Noord.

Nieuwe Bospolder.

Noordpolder.

Sloepingpolder.

Sloepingpolder.

Westmerwede polder.

Merwede polder.

Oostmerwede polder.

Craijenstein.

Tienpolder.

De Ronduit.

Stedelijk.

Kort en Lang Ambacht.

Ruigten bezuiden den Perenboom.

Engelbrechtsplekshke.

Aart Blojenbosch.

TOELICHTING.

De polders hebben op de kaart in verschillende tinten de kleur van den boezem waarop zij uitwateren. Bij uitwatering op verschillende boezems is de kleur dienovereenkomstig geteekend.

Polders, door eene hien van donkerder tint omgeven, brengen het water met regstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder of op een gemeenschappelijken binnenboezem. De alzo bij elkaar behorende polders hebben gelijke tint.

Hooge gronden, boezem- en vlietlanden zijn niet gekleurd.

Voorboezems van molens, al zijn zij ook door een sluisje met vrachtdoor van den boezem gescheiden, zijn voorgesteld als tot den boezem behoorende.

In verband hiermede hebben regstreeks op de rivieren uitwaterende voorboezems de kleur die gedacht kan worden aan de zee en de rivieren als algemeenen boezem te zijn gegeven.

Molensluizen en inlaatsluizen zijn niet in het rood aangegeven, althans niet die welke in rivierdijken zijn gelegen.

Tot meer duidelijkte aanwijzing van de boezemwateren zijn daarbij de benamingen in het rood gesteld.

VERKLARING VAN TEEKENS.

Schepradwatermolen.

Vijzelwatermolen.

Teeken ter onderscheiding van seimmolens.

Stoomgemaal met aanwijzing van het aantal paardkrachten.

De onder het stoomgemaal geplaatste letter geeft het bemalingswerktuig aan: s. scheprad, p. pomp, c. centrifugaalpomp.

Bij bemalingswerktuigen, die het water op den boezem uitslaan, is geen cijfer gesteld; bij ieder, welk het water aan de uitslaande molens toemalen het cijfer 2, bij weeder lager geplaatste het cijfer 3 enz.

Kleine watermolen.

Uitwateringsluis. (U. sl.)

Schutsluis. (S. sl.)

Grondsluisje.

Griendduiker.

Peilschaal.

Zelfregistreerende peilschaal.

Peilmerksteen.

Overtoom.

Zomerpeil van polders.

Terreins hoogte in Meters ten opzigte van A.P. Het decimaalpunt geeft de plaats der terreins hoogte aan.

Aangenomen middelbare vloed en middelbare eb, zijnde die over de zomermaanden der jaren 1871-1880.

Geringste diepte in decimeters van het vaarwater over een rivierak gedurende 1880 bij M.E. (1871-1880).

Dijkhoogte.

Kadehoogte.

Rivierdijk gedeeltelijk kunstmatig verdedigd.

Straat-, grind-, schulpwegen, enz.

Spoorwegen.

Provinciale grens.

Grootte van polders in hectaren volgens meting op de kaart met den planimeter van Amsler.

BOEZEMS EN STROOMENDE WATEREN.

I. Kleur van de regstreeks op de rivieren uitwaterende polders en voorboezems. (Veronderstelde kleur der zee en der groote rivieren.)

II. De Vlist. (Zie Gorinchem 1.)

III. Gekanaliseerde Hollandsche IJssel. (Zie Gorinchem 1.)

IV. De Waal.

Oppervlakte van den boezem ongeveer 80 H.A. Oppervlakte van de polders, die er hun water op brengen, 1365 H.A. Boezemland ongeveer 150 H.A. Zomerpeil 0.55 M. ÷ A.P. Kadehoogte 0.10 M. ÷ A.P. De boezem ontlust zich op de Oude Maas, door de sluis te Heerjansdam. Bij onvoldoende lozing op natuurlijke weg wordt de boezem daar afgemalen door een stoomschepradgemaal van 38 p.k. De inlatng van water heeft plaats uit de Noord door de schutsluis te Oostendam.

V. De Achterdevel.

Oppervlakte van den boezem ongeveer 50 H.A. Oppervlakte der polders, die er hun water op brengen, ongeveer 1165 H.A. Boezemland ongeveer 25 H.A. Het maalpeil van den boezem is 0.21 M. ÷ A.P. Zomerpeil 0.75 ÷ A.P. De kaden hebben eene hoogte van 0.10 M. ÷ A.P. De boezem wordt door een schepradmolens afgemalen op een hoogen boezem, de Voordereel genaamd. In enkele gevallen kan de Achterdevel vrij lozen door de sluis naast den schepradmolens.

De Voordereel is groot ongeveer 12 H.A. Het maalpeil is 0.67 M. ÷ A.P. De kaden hebben eene hoogte van 0.70 M. ÷ A.P. Hij ontlust zich op de Oude Maas door de Develsluis.

VI. Boezem van den Overwaard.

Oppervlakte van den boezem ongeveer 190 H.A. Oppervlakte der polders, die er op afwateren, ongeveer 12500 H.A. Boezemland ongeveer 115 H.A. Het maalpeil is = A.P.; bij gunstige gelykenheid kan echter het bestuur den boezem doen opmalen bij de molen van Neder-Hartingewerd tot 0.10 en bij dien van Gelkenes tot 0.16 M. ÷ A.P. Gecane overstemd van den boezem 0.30 M. ÷ A.P.

De kaden hebben eene hoogte van 0.34 M. ÷ A.P. De boezem ontlust zich aan den Elshout, tegenover Krimpen, door twee sluizen op de Lek. De inlatng van water heeft plaats uit de Merwede te Giessendam. Bij onvoldoende lozing op natuurlijke weg wordt de boezem afgemalen op een hoogen boezem door acht windschepradmolens en een stoomschepradmolens van 152 p.k.

De hooge boezem is groot 100 H.A. Het maalpeil is 1.35 M. ÷ A.P. De kaden liggen op 1.85 M. ÷ A.P. De hooge boezem ontlust zich aan den Elshout door twee sluizen op de Lek.

VII. Boezem van den Nederwaard.

Oppervlakte van den boezem ongeveer 100 H.A. Oppervlakte van de polders die er op afwateren ongeveer 8700 H.A. Het maalpeil is 0.08 M. ÷ A.P. Het doormalen kan in enkele gevallen worden toegestaan tot H.A. De kaden hebben eene hoogte van 0.10 M. ÷ A.P. en voor het gedeelte langs den boezem van den Overwaard 0.34 M. ÷ A.P. Tot onmiddellijke ontlasting is er eene sluis op de Noord te Ablasserdam, welke tevens voor inlatng dient bij lagere standen dan 0.42 M. ÷ A.P.

Bij onvoldoende lozing op natuurlijke weg, wordt de boezem door 8 windschepradmolens en een stoomschepradmolens van 100 p.k. afgemalen op een hoogen boezem, groot 60 H.A.

Het maalpeil van den hoogen boezem is 1.53 M. ÷ A.P. De kaden hebben eene hoogte van 1.70 tot 2.00 M. ÷ A.P.

De hooge boezem ontlust zich op de Lek door eene sluis aan den Elshout.

VIII. Kanaal van Steenenhoek. (de Linge.)

De Linge, die vroeger te Gorinchem vrij op de Merwede loosde, loost thans bijna uitsluitend door het Kanaal van Steenenhoek op de rivier.

Bij onvoldoende lozing op natuurlijke weg wordt het kanaal afgemalen door een stoomschepradgemaal van 156 p.k.

Het kanaal wordt afgesloten van de Linge door de keer- en schutsluis bij Gorinchem als de Linge tot 2.52 M. ÷ A.P. geklommen is en de toevoer wordt dan zoo geregeld dat dit peil niet overschreden wordt.

De gemiddelde waterstand in het kanaal, over de jaren 1871-1880, waargenomen te Steenenhoek, was 1.15 M. ÷ A.P.

Hoogste stand in de jaren 12 Jan. 1879 2.75 M. ÷ A.P.

Laagste stand 7 Nov. 1871, 14 April en 16 Sept. 1875 0.10 M. ÷ A.P.

IX. Stadswater van Dordrecht. (Zie Geertruidenberg 1.)

AMSTERDAMSCH PEIL.

De op dit blad voorkomende hoofden der nauwkeurigheidswaterpassing, in 1875 onder leiding van wijlen prof. dr. L. Cohen Stuart bevestigd en sinds 1879 door de Rijkscommissie voor graadmeting en waterpassing voortgezet, zijn aangebragt in:

1°. den toren der protestantsche kerk te Giessendam.

2°. het koor van de Groote kerk te Dordrecht.

3°. de protestantsche kerk te Zwijndrecht.

BUITENWATERSTANDEN

in M. ten opz. van A.P., waargenomen aan de Rijkspeilschalen over 1871-1880.

	Gemiddelde stand.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Lek.			
Lekkerkerk (1874-1880)	{ vloed 1.20 eb 0.33	15 Maart 1876 3.35	25 Sept. 1875 ÷ 0.82
Krimpen	{ vloed 1.21 eb 0.15	31 Jan. 1877 3.16	27 Febr. 1874 ÷ 0.93
Beneden Merwede.			
Steenhoek.	{ vloed 1.68 eb 0.30	15 Maart 1876 3.34	25 Sept. 1875 ÷ 0.49
Elidrecht (tegenover de Helstadij)	{ vloed 1.52 eb 0.99	31 Jan. 1877 3.38	25 Sept. 1875 ÷ 0.68
Stedrecht (Baankhoek) 1872-1880)	{ vloed 1.48 eb 0.43	31 Jan. 1877 3.37	25 Sept. 1875 ÷ 0.73
Oude Maas.			
Dordrecht	{ vloed 1.35 eb 0.11	31 Jan. 1877 3.30	27 Febr. 1874 ÷ 0.92
IJssel.			
Gonda	{ vloed 1.13 eb ÷ 0.18	31 Jan. 1877 3.07	25 Sept. 1875 ÷ 0.89

Bij het waterschap zijn in onderhoud de boezemwateren met de daarover gelegen bruggen en daarin voorkomende sluizen, als ook de bemalingswerktuigen van den boezem. Het heeft buitendien toezigt op alle inrigtingen of waterleidingen, waardoor water op den boezem kan worden gebragt.

Het reglement is vastgesteld 12 Julij 1850, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 7 Aug. 1859, n°. 47. Eene wijziging is goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 14 Aug. 1871, n°. 15.

Reglement voor het waterschap de Linge-uitwatering, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 23 Oct. 1880, n°. 15 (Staatsblad n°. 183).

Het waterschap heeft ten doel de bevordering van de waterontlasting der Linge. Het omvat de polderdistricten Olenburg, Buren, Tielerswaard (behalve den polder Herijfjelen), het Hoogheemraadschap de Vijfheerenlanden, de polders Asperen, Henkelom, Spijk, Boest, Marijnewaard, Lequoy, Rhenoy en de Geeren, alsmede een deel van het district Neder-Betuwe.

Bij het waterschap zijn in beheer en onderhoud het kanaal van Steenenhoek met de sluizen aan boven- en benedenmond, de beweegbare bruggen en de grondaanleggers, benevens het stoomgemaal te Steenhoek.

VERWIJZING.

Register IV, bevattende de beschrijving der peilschalen, hakkelbouten en andere verkenmerken langs de rivieren de Merwede, de Oude Nieuwe Maas van Gorinchem tot Brielle, 1ste deel (Gorinchem, Dordrecht), 1854.

Register VII, bevattende de beschrijving van de peilschalen, hakkelbouten en andere verkenmerken langs de rivieren de Noord, de Oude Maas en de Dordtsche Kil, 1860.

Register VI, bevattende de beschrijving der peilschalen, hakkelbouten en andere verkenmerken langs de rivieren de Lek en Nieuwe Maas, van Vreeswijk en Vlieten tot Brielle, 1860.

POLDERS, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve ineenling.

De polders in Gelderland zijn verenigd tot polderdistricten, de onderstaen heeten dorppolders, de polders, die niet in een district zijn opgenomen, heeten buitendorpers.

Het reglement op het beheer der rivierpolders is zuowel op de polderdistricten als op de buitendorpers van toepassing.

De grenzen van de dorppolders in het polderdistrict Neder-Beetwe en van enkele dorppolders in de polderdistricten Buren en de Tielervwaard zijn met een bruine stippenlij op de kaart aangegeven.

Polderdistrict Culenburg.

Van dit polderdistrict komt gedeeltelijk aan den noordlijken rand van dit blad voor de polder Culenburg.

Polderdistrict Buren.

Polder Tricht bestaat uit twee waterstaatkundige polders, waarvan er één geheel en één gedeeltelijk op dit blad voorkomt.

Polder Huurmalen bestaat uit een waterstaatkundige polder met twee lagere deelen, die door een waterloten op den polder vanden algemeen en hooge gronden ten westen van Huurmalen. Op dezen polder lozen verder drie hooge deelen, die deel uitmaken van de polders Asch en Achter den Haag. Door een electrisch gemaal ten de polder op de Linge watergevoert worden. De polder Asch vormt met een gedeelte van den polder Achter den Haag een hooger deel in den polder Duurmalen, groot 750 ha.

Polder Achter den Haag. Een gedeelte van dezen polder vormt met den polder Asch een hooger deel in den polder Duurmalen. Verder behoort tot den polder Achter den Haag de beide hooge deelen in den polder Duurmalen, groot respectievelijk 65 en 55 ha en in kleine waterstaatkundige polder, vandaanlijken ten westen van Buren gelegen.

SLUIZEN.

Wijdtte in den dag, m	Slagdruppel-diepte ten opzichte van N.A.P., m
-----------------------	---

Uitwateringsanalysen naar de Linge.

A. Uitwateringslus van den polder Marinewaard, één opening met één deur	1.69	+ 0.15
B. Uitwateringslus, twee schutsluis, van de Bisschopsgragt op de Linge aan de Nust, twee paar puntdeuren, schutlengte 38.50 m.	3.10	+ 0.40
Ten westen van de Linge bevindt zich bij de Linge een schutsluis, die dienst doet bij Lingetanden, lager dan 1.10 m + N.A.P., twee paar puntdeuren, schutlengte 40 m.	3.00	
bovenslagdruppel		+ 0.35
bovenslagdruppel		— 0.35
C. Uitwateringslus van den polder Duurmalen, één opening met één paar puntdeuren	2.92	+ 0.20
D. Bouteneteische sluis, uitwateringslus van de Bouteneteische vettering in den boezem „Mark“, één opening met één paar puntdeuren	2.30	— 0.10
E. Uitwateringslus van den polder Enspijk, één opening met één deur	2.20	— 0.30
F. Uitwateringslus van den polder Deil, één opening met één paar puntdeuren	2.34	+ 0.12
G. Uitwateringslus van de polders Geldermalsen en Meteren, één opening met één schuif	2.06	+ 0.50
H. Uitwateringslus van de polders Ophemert en Varik, één opening met één paar puntdeuren	2.40	+ 1.68
I. Uitwateringslus van den polder Wadenogen, één opening met één schuif	1.76	+ 1.58
K. Uitwateringslus van den polder Zennewijnen en een gedeelte van den polder Drumpt, één opening met één schuif	1.38	+ 2.48
L. Uitwateringslus van het zuidelijk gedeelte van den Tieltsche-polder en van een gedeelte van den polder Drumpt, één opening met één schuif	1.00	+ 2.20
M. Keerlus in het inundatiekanaal ten zuidoosten van Tiel, drie openingen, afsluitbaar met schutballen, elke opening	5.00	+ 1.22
N. Uitwateringslus van het noordelijk gedeelte van den Tieltsche-polder en een gedeelte van den polder Drumpt, één opening met één schuif	1.33	+ 2.70
O. Tieltschevloedsluis, uitwateringslus van het grootste gedeelte van den polder Drumpt, één opening met één schuif	0.50	+ 2.13

Sluizen in den rechter Waallandijk.

P. Inlaatlus tot Tiel bij het gemaal ten behoeve van de verzeering der sluisgrachten, één opening, afsluitbaar met twee schuiten	1.00	+ 4.30
R. Inlaatlus in den rechter Waallandijk ten zuiden van Tiel, twee openingen, afsluitbaar met schutballen, elke opening	5.00	+ 1.58

In den rechter handijk van de Maas.		
S. Drenthevloedsluis, uitwateringslus van de polders Drummet en Wamot, drie openingen, elke afsluitbaar met twee schuiten, iedere opening	3.75	+ 2.80
T. Alphense sluis, uitwateringslus van den polder Alphen, één paar puntdeuren	3.90	+ 2.95

RIVIERWATERKEERINGEN.

De rivierdijk langs den rechter oever van de Waal wordt, voor zover dit blad betreft, geoornd door den handijk van de polderdistricten Neder-Beetwe en Tielervwaard.

De rivierdijk langs den linker oever van de Waal en die langs den rechter oever van de Maas vormen de landlijken van de polderdistricten Maas en Waal en Bommerwaard boven den Meltijk. Deze dijken worden door de betreffende polderdistricten beheerd, met uitzondering van de waterkeering tot Tiel en de Zalt-Bommel, die door de betreffende gemeente wordt onderhouden en van de miltaire inundatiebuis (sluis II) boven den Tiel, die in beheer der onderhoofden bij de Groot.

Tusschen het bevoende gedeelte van de bedding van Maas en Waal bij Drummet en het bevoende gedeelte van den handijk van de Bommerwaard bevindt zich een terrein van 6700 m lengte, waarover zich voorkom de Waal op de Maas ontlaant en dat bekend stond onder den naam van Hierenwarsche oeverluis. Bij de Wat van 20 Januari 1883 (Staatsblad n° 4) tot het verlegen van de vloedwoning der rivier de Maas wort o.a. bepaald, dat zou worden overgegaan tot geleidelijke betoging dezer oeverluis. In 1889 en 1890 is daartoe een doorgaande dam aangelegd tot de hoogte van 8.45 m + N.A.P. bij de aansluiting aan den Drenthevloedsluis land en geleidelijk afsluitend tot 7.46 m + N.A.P. bij den Ruussumsche bandijk. Deze dam veert teloorrijks bescheiding bij den sijnge in het begin van 1891 en in dat jaar herleidt en verhoofd tot 8.90 m + N.A.P. en 7.95 m + N.A.P.

In 1904, het jaar, waarin de Bergsche Maas veerd opgeend, moest deze betogingsplan doodnig worden verhoofd, dat de volledige scheiding van Maas en Waal veerd verhoogen. De hoogte veerd gehoeft op 9.95 m + N.A.P. bij de Drenthevloedsluis en 8.95 m + N.A.P. bij de van den Ruussumsche bandijk. De totale lengte is 6700 m, de Kruisbreedte 5.50 m, het bekoep aan de Waalzijde 2 1/2 m op 1 en dat van de Maaszijde 2 op 1.

De dijk is in beheer en onderhoud bij het Rijk.

De Lingedijk, die beoende de uitoending van de Korne in de Linge, ingevolge het reglement op het beheer der rivierpolders in Gelderland, als rivierdijk worden beschouwd, zijn, voor zover dit blad betreft, in beheer en onderhoud bij de polderdistricten Tielervwaard en Buren en bij de buitendorpers Marinewaard en Beed.

INUNDATIËN.

Bij inundatie van de Tielervwaard door doorkruisen van den zuider he- of Rijndijk boren den Diefdijk of van den rechter Wandijk boren Gorinchem, wordt de eerste waterkeering tot bescherming van de Vijf-heerlandsen en de Allaservwaard geoornd door den Diefdijk, den Meerdijk, de beide keerluisen te Asperen, den Nieuwen zuider-Lingedijk, den zuider Lingedijk tot Gorinchem en de vestingswallen langs de oostzijde van die stad tot de Merveide. Het inundatieveld in de Tielervwaard wordt den afsluitend door de sluis te Dalen en de Dalenche oeverluis naar de Merveide (zie bladz. 614 Gorinchem 4), dat beoende de Linge wordt de oeverluis in de beide Lingedijken onder de Linge heen in de Tielervwaard geleid. Van deze oeverluis komen op dit blad de volgende voor:

Lengte in m.	Hoogte van den vloer in m t.o.v. N.A.P.	Hoogte knin van de kade in m t.o.v. N.A.P.
In den Zuider-Lingedijk.		
De beoende oeverluis van Wadenogen ten Oosten van de Wadenogche sluis (sluis I)	670	3.70 tot 4.35 4.40 tot 5.00
De beoende oeverluis van Wadenogen tusschen de sluizen I en de Ophemertche sluis (sluis II)	603	4.10 , 4.55 4.65 , 5.25
De beoende oeverluis van Geldermalsen, beginnende onmiddellijk tenoosten sluis II	428	4.10 , 4.45 4.60 , 4.95
De beoende oeverluis van Geldermalsen, beginnende onmiddellijk ten Westen van den spoorweg Utrecht naar 't-Hertogenbosch en eindigende bij de Geldermalsenche sluis (sluis O)	375	3.65 , 4.25 4.30 , 4.35
De oeverluis te Deil, aanvangende onmiddellijk beneden sluis G	250	3.70 , 4.35 4.40 , 4.85
De oeverluis van Enspijk, liggende ten oosten van de Enspijkache sluis (sluis E)	872	3.10 , 4.05 4.00 , 4.35
De beoende oeverluis van Rump, aanvangende beneden de Bouteneteische sluis (sluis D)	204	3.55 , 3.75 4.10 , 4.60
In den Noorder-Lingedijk.		
De oeverluis van Beed, beginnende een ten westen van Beed en eindigende bij de op het blad Gorinchem 4 voorkomende Beedische sluis	1013	2.90 , 3.45 3.90 , 4.30

KANALEN EN STROOMEENDE WATEREN.

De Linge ontlaant in het beoendeelste der Oeverluis onder Doornenburg aan de binnenzijde van den linkerhandijk van het Panmerseche kanaal. Waal Doornenburg loopt de rivier in oostelijke richting van 1316 van graaf Ridderluis vroegeer het recht geleid hadden. Door de Bouteneteische sluis (sluis D) loost deze vettering op de Linge.

Inundatiekanaal Tiel—Wadenogen. Dit kanaal, dat van de Waal beneden Tiel naar de Linge bij Wadenogen loopt, is aangelegd in de jaren 1877 tot 1881 uitsluitend voor militaire doeleinden. De lengte bedraagt ongeveer 3 km. Door 2 sluizen is het kanaal in drie panden verdeeld, waarvan het beoendeende pand geenn ligt met de Linge.

Polder Beusichem en Zoelmond bestaat uit zeven waterstaatkundige polders, waarvan er één voor een klein deel aan den noordlijken rand van dit blad voorkomt.

Polder Buren en Erichem bestaat uit vier waterstaatkundige polders en eenig boezemland van de Mauritsche vettering.

Polderdistrict Neder-Beetwe.

Polder Kapel en Kerk Avezaath bestaat uit drie waterstaatkundige polders, waarvan er twee geheel op dit blad voorkomen. Een dezer polders heeft een hooger deel. De derde polder, Grabroekpolder genaamd, komt gedeeltelijk aan den noordlijken rand van het blad voor.

Polder Zoelen bestaat uit vier waterstaatkundige polders en boezemland van de Grabroekche vettering. Van deze vier polders komen er twee op dit blad voor, n.l. de polder Zoelen, van twee hooge deelen en een polderis, groot 73 ha, dat ten oosten van polder Zoelen gelegen is. De beide andere polders komen voor op het blad Rhenen 1.

Polder Zandwijk. Het gedeelte ten zuiden van de Linge vormt met den polder Echeld een waterstaatkundige polder, die op de Doodse Linge afvoert. Het hooge deel, groot 120 ha, behoort tot den polder Zandwijk. Verder behoort tot dezen polder de gedeeltelijk aan den noordlijken rand van dit blad voorkomende polder, ter grootte van 190 ha, eenig boezemland van de Doodse Linge en een kleine polder, ten zuidoosten van Tiel gelegen, die door een sluisje op een zijtak van de Doodse Linge afvoert.

Polder Echeld. Het grootste gedeelte van dezen polder vormt met een gedeelte van den polder Zandwijk een waterstaatkundige polder, die gedeeltelijk aan den oostlijken rand van het blad voorkomt. Verder beent deze polder een klein hooger deel, aan den handijk gelegen, ten zuidoosten van Tiel en een op het blad Rhenen 4 voorkomenden waterstaatkundige polder, groot 120 ha en eenig boezemland van de Linge.

Polderdistrict Tielervwaard.

Polder Rump bestaat uit twee waterstaatkundige polders, waarvan de ene één hooger deel, de andere twee hooge deelen beent. De waterstaatkundige polders komen gedeeltelijk aan den noordlijken rand van het blad voor, de hooge deelen komen er geheel op voor.

Polder Enspijk bestaat uit twee waterstaatkundige polders.

Polder Deil beent drie waterstaatkundige polders.

Polder Geldermalsen vormt met den polder Meteren een waterstaatkundigen polder met vijf hooge deelen.

Polder Meteren vormt met den polder Geldermalsen een waterstaatkundige polder met vijf hooge deelen. Van deze hooge deelen behooren het Achterste veld, groot 150 ha en Breuker, groot 240 ha, tot den polder Meteren.

Polder Wadenogen bestaat uit een waterstaatkundige polder met drie hooge deelen. Tot dezen polder behoort verder de tusschen de polders Geldermalsen en Wadenogen gelegen polder, die door sluis II op de Linge afvoert.

Polder Holhuw bestaat uit een waterstaatkundige polder, die gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomt.

Polder Haafien bestaat uit een waterstaatkundige polder met een hooger deel en uit de gronden, die afjeteren op de keeloluis, die langs de westzijde van den polder loopt.

Polder Tiel bestaat uit drie waterstaatkundige polders, waarvan één met twee hooge deelen en eenig boezemland, dat afjeteret op de keeloluis langs den handijk bij Tiel.

Polder Waardenburg bestaat uit de waterstaatkundige polders het Broek en hej Molenseld, de laatste heet een hooger deel. Driede polders kunnen door den Waardenburgschen zuden op de Oude Culenogche vaart worden afgemaen. Verder behooren tot dezen polder de onder Waardenburg gelegen polderies a, b, c en d en eenig boezemland ten zuiden van de polders c en d.

RHENEN.

3.

Polder Nieuwien bestaat uit de waterstaatkundige polders e, f, p, h, i en k, die alle door sluisje op den boezem „de Mark“ lozen. Verder behoort tot dezen polder het boezemland ten zuiden van den polder i gelegen.

Polder Est bestaat uit de waterstaatkundige polders l, m en n, die alle door sluisje op den boezem „de Mark“ lozen.

Polder Opjien bestaat uit eenig boezemland van de Mark, ten zuiden van de polders l en i gelegen onder Opjien.

Polder Herveen bestaat uit het boezemland van de Mark, dat gelegen is in de Gemeente Varik, ten zuidoosten van den polder Varik.

Polder Varik en polder Ophemert lozen door de sluis bij 't Lekkerwaarde op een waterstaatkundig polderis, dat tot den polder Wadenogen behoort en dat door de Ophemertche sluis (sluis II) op de Linge afvoert. Polder Varik beent twee hooge deelen, respectievelijk groot 270 ha en 115 ha; polder Ophemert bestaat uit de vier hooge deelen, respectievelijk groot 750 ha, 285 ha, 120 ha en 95 ha.

Polder Zennewijnen bestaat uit het in de Gemeente Ophemert gelegen deel van een waterstaatkundigen polder, die door sluis K op de Linge loost. Het noordelijk deel van dezen polder behoort tot den polder Drumpt.

Polder Tiel bestaat uit een waterstaatkundigen polder, die door het inundatiekanaal Tiel—Wadenogen in twee deelen verdeeld wordt. Door middel van een grondwater onder het kanaal staan de beide deelen met elkaner in gemeenschap. Het noordelijk deel loost door sluis N op de Linge, het zuidelijk gedeelte vaert af door sluis I, op het benedenpand van het kanaal Tiel—Wadenogen. Een klein deel van den waterstaatkundigen polder ligt in de Gemeente Wadenogen, dit gedeelte behoort tot den polder Drumpt. Tot den polder Tiel behoort verder een klein deel van den polder Drumpt, dat in de Gemeente Tiel gelegen is.

Polder Drumpt bestaat uit een waterstaatkundigen polder, die door sluis O op de Linge loost. Een klein deel van dezen polder ligt in de Gemeente Tiel en maakt deel uit van den Tieltschen polder. Tot den polder Drumpt behooren verder kleine gedeelten van den Tieltschen polder en van den polder Zennewijnen, n.l. de gedeelten van deze polders, die in de Gemeente Wadenogen zijn gelegen.

Tiel (stad) vaert door sluisje af op de Doodse Linge, den Tieltsche-polder en den polder Drumpt. Ten behoeve van de waterverzeering der grachten wordt, indien de buitenwaterstand lager is dan 4.50 m + N.A.P., dagelijks water ingepompt door het polderis van de Hierenwarsche bij sluis P. Deze waterleiding mag, zoo noodig, ten deele worden beent door de polders Zandwijk, Drumpt en Tiel.

Ten noorden van den Tieltsche-see bevindt zich een electrisch rioolgemaal, dat 120 af per minuut kan verzetten. Door dit gemaal kan de riediering van Tiel op de Waal worden afgemaen.

De afvoeriding van het rioolgemaal naar de Waal en de toevloeriding van het gemaatie aan de Bienenharen naar den polder Zandwijk zijn met blauwe stippenlijen op de kaart aangegeven.

Polderdistrict Bommerwaard boven den Meltijk.

Zalt-Bommel (stad). De stadgrachten worden bij een hoogen waterstand dan 3.50 m + N.A.P. door een electrisch gemaal op de Waal afgemaen. De pompen van dit gemaal worden bij dezen waterstand automatisch ingeschakeld en weder uitschakeld, indien de waterstand in de stadgrachten tot 3.10 m + N.A.P. is gedaald.

Een klein gedeelte van de stad Zalt-Bommel met het electrisch gemaal komen aan den zuidlijken rand van het blad voor.

Polder Zalt-Bommel en polder Hurvenen komen beide voor een klein deel aan den zuidlijken rand van dit blad voor (zie blad 't-Hertogenbosch I).

Polderdistrict Maas en Waal.

Polder Wamel bestaat uit een waterstaatkundigen polder met twee hooge deelen. De waterstaatkundige polder komt gedeeltelijk aan den oostlijken rand van het blad voor, de hooge deelen komen voor op het blad Rhenen 4.

Polder Drumel bestaat uit een waterstaatkundigen polder met een lager deel dat op den polder kan worden afgemaen. De polder en het lagere deel komen beide gedeeltelijk aan den oostlijken rand van het blad voor.

Polder Alphen bestaat uit een waterstaatkundigen polder met acht hooge deelen. De waterstaatkundige polder en één der hooge deelen komen geheel, de oerige hooge deelen komen gedeeltelijk aan den oostlijken rand van het blad voor.

Polders niet beoendeurde tot een polderdistrict (Buitendorpers).

Polder Beest bestaat uit een waterstaatkundigen polder met een hooger deel, die gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomn.

Polder Marijswaard bestaat uit een waterstaatkundigen polder met drie hooge deelen.

Grobsche Waardpolder bestaat uit een buitendijks gelegen waterstaatkundigen polder ten Westen van Haafien. De polder komt grotendeels aan den zuidlijken rand van het blad voor.

Huursvemsche Uiterwaarderpolder bestaat uit twee buitendijks gelegen waterstaatkundige polder ten Oosten van de Zalt-Bommel. Een der polders, groot 50 ha, komt geheel, de andere polder, groot 320 ha, komt gedeeltelijk op dit blad voor.

De Herveerwaarden bestaan uit eenige polders die aan beide zijden van den betogingspand tusschen Maas en Waal gelegen zijn. De aan de Oostzijde van dezen dijk gelegen polders, groot respectievelijk 70 ha, 30 ha en 100 ha, lozen door sluisje op de Maas, de aan de westzijde van den dijk gelegen polders respectievelijk 20 ha, 8 ha en 25 ha lozen door sluisje op de Waal. Tot de Herveerwaarden behoort verder het deel van den polder te Bergen dat in de Provincie Gelderland is gelegen. Deze polder, die 230 ha groot is, komt gedeeltelijk aan den zuidlijken rand van het blad voor.

Wamelsche Uiterwaarderpolder bestaat uit een aan den linkerover van de Waal gelegen waterstaatkundigen polder die gedeeltelijk aan den Oostlijken rand van het blad voorkomt. De polder loost door de Drenthevloedsluis af op de Waal.

Prins Willemopol bestaat uit een aan den rechterover van de Waal gelegen waterstaatkundigen polder, die gedeeltelijk aan den Oostlijken rand van het blad voorkomt.

Verder zijn niet gelykenluidende de aan den rechterover van de Waal gelegen polders: Kerkewaard, Rijswaard, Hoeselsche Uiterwaarden en Stiltsche Uiterwaarden, de aan den linkerover van de Waal gelegen Drenthevloedsluis en een vieriel buitendijks gelegen polderies langs den rechter handijk van de Maas.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve ineenling de polders is boven de kaart omschreven.

Onder waterstaatkundigen polder wordt verstaan een polder, door waterkeeringen omsloten, waarvan alle waterloopen onderling in open gemeenschap staan. De waterstaatkundige polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem of het stroomende water, waarop zij afvateren.

Polders, die hun water eerst op een anderen polder lozen, hebben de tint van dien polder, omgeven door een donkere bla van dezelfde kleur. In hooge gronden zijn de voornaamste waterleidingen aangegeven met de kleur van het stroomende water of van den boezem, waarop zij afvateren; een bla van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterleidingen.

Bij belangrijke waterleidingen is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

Eleectrisch gemaal met opgaave van den aard van het bemalingswerktuig (= centrifugaalpomp, = schroefpomp, = vliep) en het aantal m ³ waterveer per minuut bij de m aan-Oligemaal	
Scheepwatermolens	gegeven ophoerhoogte.
Schroefpompwatermolens	
Schuifsluis (doet dienst bij veel waterbezwaar).	
Uitwateringslus.	
Inhaatsluis.	
Hulpluis.	
Vaste stav.	
Grondwater onder een waterleiding.	
Houtmerk van het N.A.P.	
Verkenmerk van het N.A.P.	
Pelischal.	
Registreerende pelischal.	
Zomerpel van polders	
Winterpel van polders	
Gewenschte zomerstand in een polder	in m ten opzichte van N.A.P.
Dijkhoogte	
Verharde weg.	
Spoorweg.	
Grootte van polders in ha volgens meting op de kaart met den planimeter.	
Waterkeerende dijk.	
Overlaat.	
Oeververveling, strekdammen, kribben.	
Provinciale groes.	

BOEZEMS EN STROOMEENDE WATEREN.

I. Kleur van de rechtebreeks op de groote rivieren afvaterende polders.	
II. Rechtebreeks op de Linge afvaterend gebied.	
Deen Tiel is de Linge te beschouwen als een vrijstaandde rivieriet met tamelijk flauwe verhang. Het bevoendeelste, ter lengte van ongeveer 37 km, van Gorinchem tot Geldermalsen vloeit de ryl van boezem, die bij geheel of gedeeltelijk getrende looing te Stenenhoek dient tot berging van het door de Doen-Linge aangevoerde en het door gemalen opbrechte water. Het gedeelte van de Linge tusschen Tiel en Geldermalsen vormt den oevergang van de vrijstaandde Doen-Linge naar de Benden-Linge, die als beoend dienst doet.	
Bolde van den polder Herveijnen, die rechtebreeks op de Waal loost, ontlaant de Linge het water van alle landen, veert ten noorden begrensd wordend door de handijken van Neder-Rijn en Lek, ten westen door den Bazel- en Zuwendijk langs de Oude Zedrik en den Arhele-dijk langs de Linge tot Gorinchem, ten oosten door de handijken van Merveide en Waal en ten oosten door de handijken van Panmersech kanaal en Neder-Rijn.	
Vroegeer looste de Linge te Gorinchem vrij op de Merveide, maar veert daaraan in 1792 en 1793 door den bouw van een keerluis bij de Korneburg te Gorinchem afgesloten. De looing geleidde thans hijnja uitoefening door het in 1810 volbrachte Kanaal van Stenenhoek.	
Ingevolge de conventie van 21 Maart 1819, aangegaan tusschen de Commissie van anley van het Kanaal van Stenenhoek en Dijkgraaf en Hoogheemrden van de Allaservwaard en Watergraaf en Heemrden van het waterschap van de Oeverrandt vort de Stenenhoekche kanaalvuis te Gorinchem gesloten, inden aldaar een stand is berikt van 2.44 m + N.A.P. (z.g. conventiepel). Er mag dan slechts zoveel water van de Linge op het kanaal van Stenenhoek worden gelaten als te Stenenhoek kan worden geloot.	
Looing te Gorinchem heeft nu een hoogt ekele maal plaats op verzoek van het veterschap de Linge uitoefening als na hevige regenal door de polders in korten tijt veel water op de beoenden Linge wordt uisgelaten.	
Bij overoedende natuurlijke looing kan het Kanaal van Stenenhoek worden bemalen door het in 1865 tot geboende scheepvaartgemaal, dat bij gestemde looing te Stenenhoek ongeveer 15 à 20 m ³ per seconde kan verzetten.	
In droge tijden kan water op de Linge worden gebracht door het electrisch gemaal bevoenden Doornburg, het gemaal van de Gemeente Tiel, door de inlatenluis te Tiel, te Culenburg en te Stenenhoek en door het inundatiekanaal Tiel—Wadenogen. Deze laatste gelengheid et uitoefening wordt, door het ontbreken van een bekhoefte reoing, niet ten volle beent. Voor het op peil houden der Linge zijn deze beoende gelegenheden tot uitoefening van zeer weinig betekenis.	
Het op de Linge afvaterend gebied is groot 71000 ha, voreelst als volgt: 25 800 ha rechtebreeks, 1500 ha door middel van de Bisschopsgragt, 2700 ha door middel van de Mark en 7300 ha door middel van de Zedrik. Hierin is niet begrepen het ruin 2000 ha groote waterbed van de Linge.	
Het oppervak van den Lingebosch beoenden Geldermalsen, met inbegrip van het Kanaal van Stenenhoek, bedraagt 1500 ha en verterend van 1.00 m, 1.30 m, 1.60 m, 1.60 m, 1.80 m en 2.00 m + N.A.P., respectievelijk 190, 345, 445, 485, 550 en 605 ha.	
III. Bisschopsgragt.	
De boezem loost door de schut- en uitoefeningsluis aan de Nust (sluis B) op de Linge en kan door het electrisch scheepvaartgemaal alreer op de Linge worden afgemaen. Ten deel van den boezem komt op dit blad voor. Ee voor het beoendeelnd blad Rhenen 1.	
IV. Boezem van de Mark.	
Deer boezem, die geheel op dit blad voorkomt, loost langs de Bouteneteische vettering door de uitoefeningsluis D op de Linge. Venige op dit blad voorkomende polders, beoendeurde tot het polderdistrict Tielervwaard, komen op den boezem afgemaen of lozen hieruit door middel van sluisje.	
Verder wordt de boezem beoendeurde door de polders Zandwijk, Wadenogen, Nieuwien, Opjien en Herveen verzoed. Dit keelwater en eenig boezemland ontlaant zich langs de zijtakken van de Mark op den boezem.	
De totale oppervlakte van het boezengebied is groot 2700 ha.	
V. Bommsche vettering.	
Ten klein deel van den op het beoendeelnd behoorenden polder Zalt-Bommel komt aan den zuidlijken rand van het blad voor (zie blad 't-Hertogenbosch I).	
VI. Drieleche vettering.	
Een klein deel van den tot het beoendeelnd behoorenden polder Hurvenen komt aan den zuidlijken rand van het blad voor (zie blad 't-Hertogenbosch I).	

</

SLUIZEN.

A. Uiterwateringsluis, tevens inlaatsluis voor het Arnhemse en Velpsche Broek in den Westervoortse dijk beoosten Arnhem, één schuif . . .	3.50	+ 8.50
B. Uiterwateringsluis van den buitenpolder Hondsbroeksche Pley ten westen van Westervoort, twee schuiven	1.96	+ 8.50
C. Uiterwateringsluis van het Arnhemse en Velpsche Broek op de Rozendaalsche Beek, twee openingen, ieder met één schuif, iedere opening . . .	1.10	+ 7.78

RIVIERWATERKEERINGEN.

De rivierdijk langs den linkerover van den Neder-Rijn wordt, voor zover dit blad betreft, gevormd door den bandijk van het polderdistrict Over-Betuwe en is bij dit district in beheer. De waterkeering langs den rechterover van den Neder-Rijn tot Westervoort en van den Geldersche IJssel van Westervoort tot den oostelijken rand van het blad wordt gevormd door den bandijk van het polderdistrict de Lijmers, draagt de naam van Loodijk en Lijmersche bandijk en is in beheer bij genoemd polderdistrict. De dijk van het polderdistrict het Arnhemse en Velpsche Broek, loopende van de hooge gronden bij het kasteel Billioen tot die bij Arnhem, vormt de waterkeering op den linkerover van den Geldersche IJssel en den rechterover van den Neder-Rijn. Deze dijk is in beheer bij het polderdistrict.

Verder is op de kaart met een bruine streeplijn aangegeven en in aanleg zijnde dijk om den polder Malburgen, den Veerpolder en de Stadswarden. Deze dijk zal gevormd worden door den Malburgschen dam van den bandijk van het polderdistrict Over-Betuwe tot het veerhuis van het Malburgsche veer te verzwaren en te verhoogen. In aansluiting hieraan wordt een nieuwe dijk aangelegd tot den Eldenschen weg, welke weg vanaf dit aansluitingspunt tot den bandijk van het polderdistrict Over-Betuwe tot bandijkshoogte wordt opgehoogd. Het deel van den bandijk van laatstgenoemd polderdistrict, dat langs den Malburgschen polder loopt, wordt dan slaperdijk. De aan te leggen bandijk zal een hoogte verkrijgen van 1 m boven den hoogsten waterstand.

Ten zuidwesten van Arnhem is op de kaart aangegeven een gebied, dat als winterbed van den Neder-Rijn wordt aangegeven. Dit terrein, dat een breedte krijgt van 200 m, ligt op een hoogte van 2 m + M.R., met uitzondering van kleine gedeelten, die tot die hoogte zullen worden afgegraven, zoodat bij dezen rivierstand de groene rivier in werking treedt. Ten behoeve van den polder Meinerswijk worden in deze groene rivier twee waterkeringen gemaakt, op de kaart in bruin aangegeven. In iedere waterkeering komen 40 schuiven, die in den zomer worden gesloten tot keering van de hooge zomerstanden. De schuiven in de oostelijke waterkeering keeren het water tot een hoogte van 12.15 m + N.A.P., die in de westelijke waterkeering tot een hoogte van 11.75 m + N.A.P., welke hoogten overeenkomen met de aansluitende kaden om den polder Meinerswijk.

De waterkeringen moeten tusschen 20 November en 20 Februari volledig geopend zijn. Zij mogen tusschen 20 Februari en 20 November gesloten zijn onder voorbehoud echter, dat tusschen 1 November en 20 November en voorts tusschen 20 Februari en 1 April onverwijd volledige opening moet plaats hebben, indien volgens het dagelijks te ontvangen waterbericht uit Keulen bij wassend water de hoogte van 7 m + aan de peilschaal aldaar is overschreden.

Wanneer bovenomschreven werken zullen voltooid zijn wordt ten behoeve van den polder Malburgen, de Stadswarden en den Veerpolder een elektrisch gemaal gesticht. Het zomerpeil in deze polders zal dan op 9 m + N.A.P. worden vastgesteld.

De werken worden uitgeoord door de gemeente Arnhem, waarvoor haar vergoeding werd verleend bij Ministerieele beschikking van 7 September 1933, La A, afdeling Waterstaatsrecht.

STROOMEDE WATEREN.

De Linge ontstaat in het bovengedeelte der Over-Betuwe onder Doornenburg aan de binnenzijde van den linkerband van het Paarnersche kanaal. De rivier loopt benoorden Tiel, waar zij de Doode Linge opneemt, bezuiden Buren, waar bij de Klomp de Korne in haar uitloopt, langs Geldermalsen, ontvangt even beneden Tricht het water van de Bisschopsgraaf, beneden Ensipijk het water van de Bontenstijnsche Wetering en komt boren Asperen in de provincie Zuidholland. Zij loopt verder langs Leerdam tot aan den Arkeischen dam en vandaar zuidwaarts tot aan Gorinchem, waar haar water door het in 1819 gereed gekomen kanaal van Steenhoeck wordt afgevoerd.

Vroeger loosde de Linge te Gorinchem op de Merwede, maar werd daarvan bij het openen van het kanaal van Steenhoeck door een sluis gescheiden. Lozing op de Merwede te Gorinchem geschiedt nu nog bij hooge uitzondering op verzoek van het waterschap van de Lingeruit-watering, als na hevigem regenval de polders waterlast hebben en het kanaal van Steenhoeck niet in voldoende korten tijd het water kan afvoeren.

Bij onvoldoende natuurlijke lozing kan het kanaal worden bemalen door het in 1865/66 gebouwde schepstoomgemaal van 156 W. P.K. De totale lengte van de Linge van Doornenburg tot Steenhoeck, waarbij dus het 9.3 km lange Kanaal van Steenhoeck, dat feitelijk als een verlenging der Linge is te beschouwen, daarbij is gerekend, bedraagt ongeveer 108 km. Van deze 108 km liggen ongeveer 82 km in Gelderland en 26 km in Zuidholland.

Het bovengedeelte van de Linge is onbedijkt. Bij Kapel-Arceuth vangt de noordelijke bekading en bij den drumpterdijk nabij Tiel vangt de zuidelijke bekading aan. Van den mond der Korne of worden de kaden in het Geldersche Rivierpolderreglement dijken genoemd.

De Heelsumsche Beek. Deze beek ontstaat in de hooge gronden bij Hoog Woltheze en mondt beoosten Renkum in den Neder-Rijn uit. De beek wordt opgestuwd om het drijven van twee watermolens.

De Sonsbeek ontspringt bij het buitengoed Zippendaal en wordt op verschillende plaatsen opgestuwd ten behoeve van vijvers op deze buitenplaats en op de buitenplaats Sonsbeek en voor het drijven van het waterdijk van een korenmolen. De beek gaat met een duiker onder den spoorweg door en mondt daarna uit in het riolenet van Arnhem, dat beweest de schipbrug op den Rijn loost.

POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

De polders in Gelderland zijn in het algemeen vereenigd tot polder-districten, de onderdelen heeten dorpspolders; de polders, die niet in een district zijn opgenomen, heeten buitenpolders.

Het reglement op het beheer der rivierpolders is zoowel op de polder-districten als op de buitenpolders van toepassing.

Polderdistrict Overbetuwe.

De grenzen van de dorpspolders in dit district zijn met een bruine stippe lijn op het blad aangegeven. Het zijn:

Polder Heteren (813 ha), gedeeltelijk voorkomende aan den westelijken rand van het blad. Polder Homoet (234 ha) en Polder Horveld (109 ha) gedeeltelijk voorkomende aan den zuidwestelijken hoek van het blad.

Polder Driel (750 ha)

Polder Elden (773 ha)

Polder Yalburg (764 ha), Polder Elst (379 ha), Polder Bommel (1458 ha), Polder Huissen (398 ha), alle gedeeltelijk voorkomende aan den zuidelijken rand van het blad en polder Angeren (650 ha) aan den bandijk bezuiden Huissen gelegen en voor een zeer klein deel aan den zuidelijken rand van het blad voorkomend.

Bovenstaande polders bestaan alle uit boezemland van de Linge, tereijl de polder Heteren drie, de polder Homoet één en de polder Yalburg twee waterstaatkundige polders bevatten. In de opgegeven ha cijfers van deze polders is de oppervlakte van de waterstaatkundige polders begrepen.

Polderdistrict Lijmers.

Dit polderdistrict bestaat uit een waterstaatkundigen polder, die voorkomt op het blad Arnhem 2 en die door een elektrisch gemaal op den IJssel twee afgemalen en 9 hoogere deelen, waarvan er drie geheel en twee gedeeltelijk op dit blad voorkomen. Bovendien behoort tot het polderdistrict het boezemland, dat op deze hoogere deelen afteatert en dat in het zuiden en westen begrenst wordt door den bandijk van den Ouden Rijn en den Neder-Rijn en een klein deel van het boezemland van de Didamsche wetering, tusschen Dikam en Zeevaar, voorkomende op het blad Arnhem 2.

Het district bevat drie dorpspolders, waarvan er één geheel en één gedeeltelijk, op dit blad voorkomt. De eerdgenoomde, de dorpspolder Geldersche en Westervoort, bestaat uit boezemland en omvat het gebied in de gemeente Westervoort, de tussche de dorpspolder Lathum, Bahr en Giesbeek bevat het polderland in de gemeente Angerlo gelegen.

ARNHEM.

1.

Polderdistrict Arnhemse en Velpsche Broek.

Dit polderdistrict bestaat uit een waterstaatkundigen polder met een klein hooger deel. Door sluis A kan in droge tijden en des winters voor bestoosing water van den Neder-Rijn worden ingelaten, tereijl bij waterbezwaar de polder op den IJssel kan worden afgemaal door een elektrisch gemaal van 30 waterpaardkracht.

Polders niet behoorende tot een polderdistrict. (Buitenpolders).

Uiterwaardenpolder van Huissen. Deze polder vormt met den Angerensche en Doornenburgsche buitenpolder, die voorkomt op het blad Arnhem 3, een waterstaatkundigen polder. De polder komt gedeeltelijk op het blad voor.

Malburgsche Polder, een waterstaatkundige polder met een hooger deel, loopende op de Stadswarden. (Zie tevens onder het hoofd „Rivierwaterkeringen“).

Polder Meinerswijk, een waterstaatkundige polder. (Zie tevens onder het hoofd „Rivierwaterkeringen“).

Polder van Randwijk en Heteren, een waterstaatkundige polder, die voor een klein deel aan den westelijken rand van het blad voorkomt.

IJsseloorde polder, een waterstaatkundige polder ten zuiden van het Velpsche Broek.

Westerpolder op het Rhederlaag, een waterstaatkundige polder, die gedeeltelijk aan den oostelijken rand van dit blad voorkomt.

Buitenpolder van Bahr en Giesbeek, een buitendijks gelegen waterstaatkundige polder bij Lathum.

Op de hierna volgende, buitendijks gelegen polders, is het reglement op het beheer der rivierpolders in de provincie Gelderland niet van toepassing. Deze polders zijn niet gereguleerd.

Doorwerthsche Waarden, een waterstaatkundige polder met een hooger deel, Overrijnsche Waard, Drielsche Uiterwaarden, Rosanderpolder, Stadswarden en Veerpolder te zamen een waterstaatkundige polder vormend, Kleefsche Waard met een hooger deel de Koningsplei, Hondsbroeksche Pley, Loowaard, IJssel-dijk Waard, Velpwarden, Word Rhedensche Broek en de gedeeltelijk aan den oostelijken rand van het blad voorkomende polders het Rhedensche Laag en de Vaniswaard.

Verder zijn onreglementeerd het polderij bij de Westerbouwing, dat ten noorden van den polder Meinerswijk, dat ten noorden van den Uiterwaardenpolder van Huissen, twee polderijs, waarvan een met een hooger deel ten noorden van de Loowaard en een ten noorden van de Hondsbroeksche Pley.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

Onder waterstaatkundigen polder wordt verstaan een polder door waterkeringen omsloten, waarvan al het water onderling in open gemeenschap staat. De waterstaatkundige polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem waarop zij afwateren.

Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint van dien polder omgeven door een donkere bies van dezelfde kleur.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. In hooge gronden zijn de voornaamste waterleidingen aangegeven met de kleur van het stroomende water of den boezem waarop zij afwateren; een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterleidingen.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

⚡	Electrisch motorgemaal, met opgave van het aantal waterpaardkrachten en den aard van het bemalingswerktuig (c = centrifugaalpompe).
⌘	Uitwateringsluis.
⌘	Hulpsluis.
—	Grondduiker onder een waterleiding.
—	Hoofdmerk van het N.A.P.
—	Verkenmerk van het N.A.P.
—	Registreerende peilschaal.
—	Peilschaal.
z p	Zomerpeil van polders
d 14.6	Dijkhoogte
w 14.3	Hoogte van den weg
200	Terreinhoogte
—	Verharde weg.
—	Spoorweg.
—	Stroom- of elektrische tramweg.
50 ha	Grootte van polders en stroomgebieden in ha volgens meting op de kaart met den planimeter.
—	Waterkeerende dijk.
	Oeververdediging, strekdammen, kribben.

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

Kleur van de rechtstreeks op de groote rivieren afwaterende polders en hooge gronden.

Van de hooge gronden, die op den Neder-Rijn afwateren zijn de gebieden van de Heelsumsche Beek en de Renkumsche Beek, welke gebieden gedeeltelijk op dit blad voorkomen, door biesen afzonderlijk aangegeven.

Linge.

Een deel van dezen boezem, die bij Doornenburg in het bovengedeelte der Over-Betuwe begint, komt op dit blad voor. Verschillende waterloopen staan met den boezem in open gemeenschap, doch kunnen in tijden van watergebrek, door middel van stuwen min of meer worden opgezet. Voor dit doel bevinden zich in de Waalwetering 12, in de Rijnwetering 11 en in de Verloren Zeeg 9 stuwen, waarvan er op dit blad in de Waalwetering 6 en in de Rijnwetering eveneens 6 voorkomen. De stuwen in de Verloren Zeeg komen op dit blad niet voor.

Ten westen van Doornenburg bevindt zich een elektrisch gemaal (zie blad Arnhem 3) om in droge tijden water op den boezem te malen.

Het boezemgebied bestaat uit boezemland en verschillende waterstaatkundige polders. Op dit blad komen vier waterstaatkundige polders geheel en twee gedeeltelijk voor.

WATERSTANDEN OP NEDER-RIJN EN GELDERSCHE IJssel IN M BOVEN N.A.P.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei — 31 Oct.	1 Nov. — 30 April.		
Neder-Rijn				
Pannerden	19.11	10.47	14.77, 4 Jan. '26	7.58, 5 Nov. '21
Arnhem	8.69	8.93	18.36, 4 Jan. '26	6.37, 5 Nov. '21
Leiskenster	6.78	7.10	11.20, 4 Jan. '26	4.45, 29 Oct. '24, 5 Nov. '21.
Geldersche IJssel				
Westervoort (Pley)	9.18	9.50	13.82, 4 Jan. '26	6.30, 5 Nov. '21
Westervoort (brug)	9.05	9.37	13.82, 4 Jan. '26	6.68, 30 Dec. '21
De Slag	7.68	8.03	11.64, 3, 4 Jan. '26	5.56, 29, 27, 29 Oct. '24, 4 en 5 Nov. '21.

VERWIJZING.

Jaarboekje voor de Provincie Gelderland ten dienste der Gemeente-, Dijk-, Waterschaps- en andere Besturen, onder redactie van H. J. Giebing, Commies ter Provinciale Griffie.

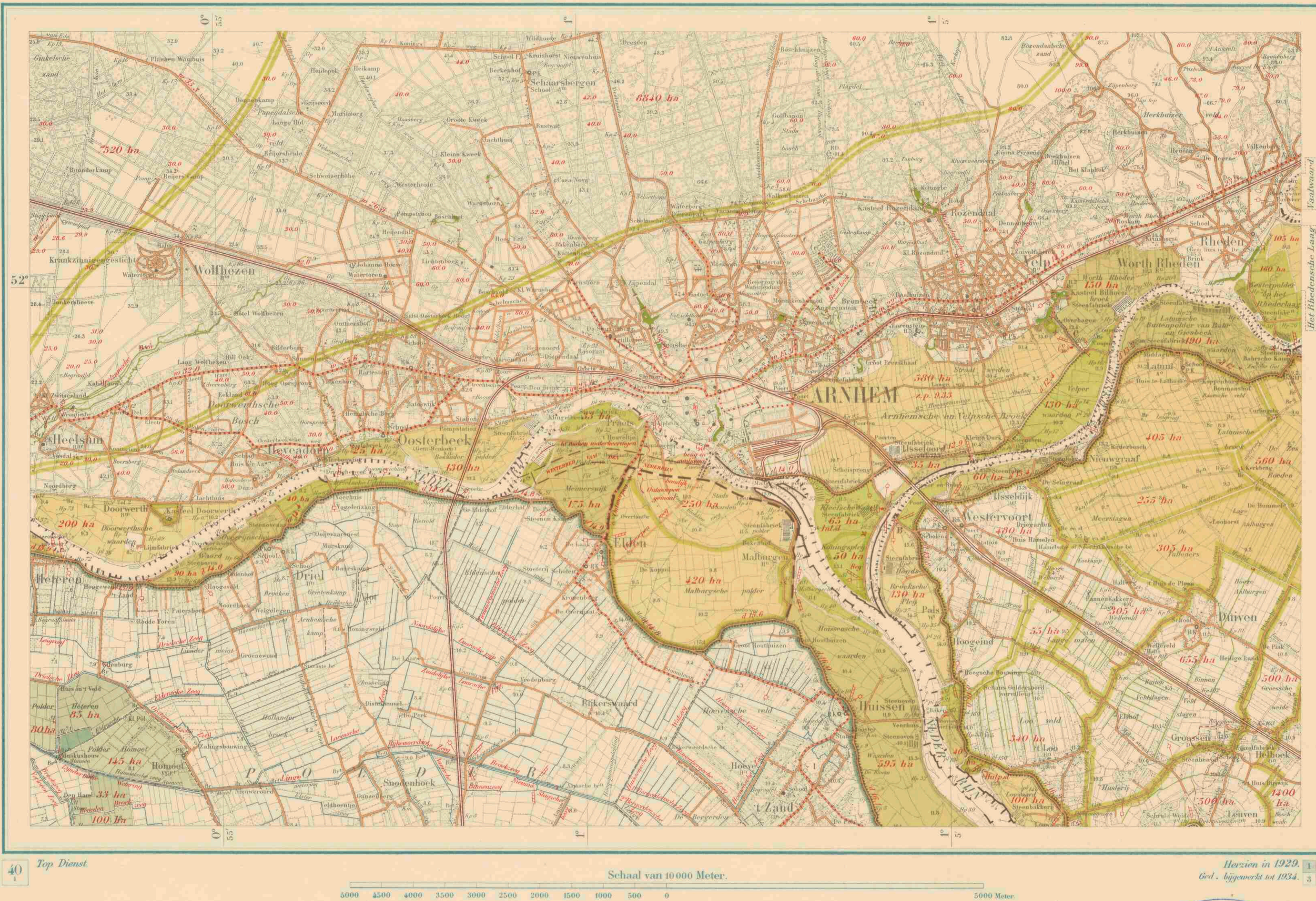
Bijdragen tot de kennis van Gelderland door Mr. L. A. J. W. baron Sloet, griffier der Staten van dat gewest te Arnhem, 1855.

Overzicht der Scheepvaartwegen in Nederland met overzichtkaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7e uitgave 1920.

Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel II, Zuidelijk Nederland, met 5 overzichtskarten en 27 plattegronden. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, tweede druk 1932.

Rapport der Linge-Commissie in overleg tusschen Gedeputeerde Staten der Provincien Gelderland en Zuidholland, ingesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten der Provincie Gelderland van 29 April 1924, n°. 130, gewijzigd bij besluit van 17 Juni 1924, n°. 249.

Register V Gelderland. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurighedswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties, vijfde uitgave 1927, alsmede verdere wijzigingen. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat.

Herzien in 1929.

Geol. bijgaaf van 1934.

Universiteitsbibliotheek Utrecht

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Reglement op het beheer der rivierpolders in de provincie Gelderland (1893, n°. 74; 1898, n°. 135; 1903, n°. 22; 1914, n°. 82; 1915, n°. 18; 1916, n°. 24; 1920, n°. 131 en 1922, n°. 85).

Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in de provincie Gelderland (1889, n°. 59; 1896, n°. 138; 1905, nos. 115 en 116; 1907, n°. 30; 1912, n°. 127 en 1925, n°. 85).

Reglement op het onderhoud der Linge en der daaraan verbonden algemeene watergangen, vastgesteld door de Staten van Gelderland bij besluit van 15 Juli 1894, n°. 2, goedgekeurd bij K. B. van 16 Februari 1895, n°. 36 en gewijzigd bij Statenbesluit van 19 Juli 1882, n°. 10, goedgekeurd bij K. B. van 27 Augustus 1882, n°. 15.

molens en vereenigt zich bij het kasteel Billioen met de Beekhuizer Beek. De vereenigde beken stroomden tusschen het Velpsche Broek en het Word Rhedensche Broek door om vervolgens langs de Velp Waarden in den IJssel uit te monden. Het Word Rhedensche Broek en de Velp Waarden wateren door sluisjes op de beek af, tereijl het Velpsche Broek er op kan worden afgemaal door een elektrisch gemaal van 30 waterpaardkracht.

OVERSTROOMINGEN.

Bij den hoogen waterstand in den winter van 1925 op 1926 werd ten gevele van groeten waterspoor uit Duitschland en van de werking van den oerlaat van den Ouden Rijnmond de waterstand op den Ouden IJssel zeer hoog, zoodat de oeverlanden, vooral op den linkerover, overstroomden en het polderdistrict de Lijmers, voorkomende aan den zuidwestelijken hoek van het blad, bijna geheel onderliep. De zuidelijke begrenzing der oerstroming is met een roode stippe lijn op de kaart aangegeven.

De Riete- of Molenbeek ook wel Velperbeek genaamd ontstaat aan den voet van den Paasberg en neemt enige beekjes met vijvers op, afkomstig van de buitenplaatsen Angerenstein en Klarenbeek. De beek kruist den Rietsweg Arnhem—Velp, wordt opgestuwd voor een waterval op de buitenplaats Molenbeke en gaat met een duiker onder den spoorweg door. Daarna wordt de beek opgenomen in het riolenet van Arnhem (met een stippe lijn op de kaart aangegeven), welk riolenet met een afsluitbaren duiker op den Neder-Rijn loost. Dit riolenet kan bij hoogen rivierstand door het bij den afwateringsduiker geplaatste elektrische gemaal van 90 waterpaardkracht op den Neder-Rijn worden afgemaal.

Het bovendeel van de beek kan door een op de kaart benoorden den Rijksweg Arnhem—Velp met een roode stippe lijn aangegeven duiker, geleid worden naar het Arnhemse en Velpsche Broek.

De Rozendaalsche Beek ontspringt op den Tonberg ten Noorden van Rozendaal, wordt op verschillende plaatsen opgestuwd ten behoeve van vijvers en watervallen op de buitenplaats Rozendaal en voor water-

VII B.a. 795 (ed. 2, bl. 40-1)

SLUIZEN.	Wijde in den dag. m.	Slag-druipend, diepte boven N.A.P. m.
A. Aerdtsche sluis, uitwateringsluis van de afdeelingen Herwen en Aerdt van het polderdistrict Herwen, Aerdt en Pannerden, één opening met één deur	1.28	10.20
B. Uitwateringsluis voor de gemeente Lobith, één opening met één deur	0.60	11.75
C. Klein Nederlandsche sluis, uitwateringsluis (polderluis) voor loozing bij hooge waterstanden van het in Nederland gelegen deel van het gebied van de Landwehr, één opening met één schuif.	2.20	11.90

RIVIERWATERKEERINGEN.

De bedijking langs den linkerover van den Boven-Rijn bestaat voor zoover dit blad betreft uit den bandijk van den Duitschen polder de Duffelt en een klein deel van den bandijk van den buitenpolder Millingen, de Duffelt en Zeeland, welke laatste in beheer is bij het Rijk. De bedijking langs den rechterover wordt gevormd door den dijk van den polder Heter, de hooge gronden van de stad Emmerich, den dijk van den polder Huthum, tot de grens tusschen Nederland en Duitschland, vervolgens door de dijken van den polder Boven- en Benedensdijk, den overlaat den Oude Rijnmond, den Boterdijk, den Ossenwaardsdijk, den Kruisdijk, den Hervensche dijk en een gedeelte van den Pannerdensch dijk. De in Nederland gelegen dijken zijn alle bij het Rijk in beheer.

De bedijking langs den linkerover van den Oude Rijn begint bij den overlaat de Oude Rijnmond en wordt gevormd door den Boterdijk, den dijk om Lobith, den Ossenwaardsdijk, den Aerdschen dijk en den Duikerdijk. De bedijking om het dorp Lobith is in beheer bij de gemeente Herwen en Aerdt, de Aerdsche dijk en de duikerdijk bij het polderdistrict Herwen, Aerdt en Pannerden.

De bedijking langs den rechterover van den Oude Rijn begint bij de hooge gronden nabij Babberich en wordt gevormd door den Noorder Oude Rijn dijk, die bij het polderdistrict Lijmers in beheer is.

KANALEN EN STROOMENDE WATEREN.

Twenthe kanalen. De wet van 4 November 1919 bepaalt, dat van Rijnswege zal worden aangelegd en onderhouden een scheepvaartkanaal van Twente naar den Boven Rijn met verbinding naar den IJssel als volgt: Het kanaalcomplex zal bestaan uit een hoofdkanaal van den IJssel bij Zutphen over Almelo, Goor, ten zuiden langs Delden en Hengelo tot nabij Enschede, en zijtakken naar Almelo, Oldenzaal en van Almelo naar den Boven Rijn bestaande uit de Tolkamer, terwyl vermoedelijk ook een zijtak naar Borne zal worden gemaakt.

Het hoofdkanaal Zutphen—Enschede is lang 51 km, de zijtak naar den Boven Rijn die gedeeltelijk op dit blad voorkomt, is lang 41 km. Deze zijtak, met een roode bloklijn op de kaart aangegeven, zal een kanaalpeil verkrijgen van 10 m + N.A.P.

In den noordoostelijken hoek van het blad komen voor de Reefsche Wetering, benedenwaarts Vethuizensche Wetering genaamd en de Groote en de Kleine Wetering, die te zamen het Waalsche Water vormen, dat beneden de sluis te Kemmenade in den Oude IJssel uitmondt. (Zie blad Arnhem 2.) De Oude IJssel is gekanaliseerd door den overstromingssluizen met staven in 5 panden verdeeld. De rievier mondt bij Doesburg in den Gelderschen IJssel uit.

OVERSTROOMINGEN.

De overlaat de Oude Rijnmond is gelegen in den rechter bandijk van den Boven Rijn, ten zuiden van de Boven Rijn, de dijk van de Beneden Spijkensche dijk. De lengte bedraagt 380 m, de hoogte in de aan van de overlaat is 15 m + N.A.P. De overlaat begint te werken bij een stand van 14.98 m + N.A.P. aan de peilschaal te Lobith. Bij werking van den overlaat volgt het overstromingswater den Oude Rijn en komt bij Kandia op den Neder-Rijn. Het terrein tusschen de bedijkingen van den Oude Rijn wordt gevormd met uitzondering van den Ossenwaard op de Pannerdensch dijk. Bij doorgang van overstromingsoverstromen ook deze polders en volgt een deel van het overstromingswater het rievier de Wildt en het Grenskanaal in oostelijke richting, inuudeert een groot terrein ten oosten van 's Heerenberg en Zeddam en wordt door het Waalsche Water bevoenen de sluis te Kemmenade op den Oude IJssel gebracht.

Het albus bij den hoogen waterstand in den winter 1925—1926 getimideerd gebied is met een roode stippenlijn op de kaart aangegeven. (Zie het Verslag van het voorgevallene tijdens het hooge oppervat op de Nederlandsche rivieren in den winter van 1925 op 1926, uitgegeven door het Departement van Waterstaat 1926.)

Het grenstraactaat van 7 October 1816, gesloten tusschen Nederland en Pruisen, het Verdrag van 29 Augustus 1918 en het protocol tot aanvulling van genoemd Verdrag, welke verdrag en protocol zijn goedgekeurd bij de wetten van 26 April 1919 (Staatsblad n. 182) en van 21 April 1922 (Staatsblad n. 198), bepalen o.a. bepalingen omtrent de hoogte en een eventuele verhoging van den overlaat van den Oude Rijnmond.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Reglement op het beheer der rivierspolders in de provincie Gelderland (1893, n. 74; 1898, n. 135; 1903, n. 22; 1914, n. 82; 1915, n. 18; 1916, n. 24; 1920, n. 131 en 1922, n. 177).

Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in de provincie Gelderland (1889, n. 50; 1896, n. 138; 1905, n. 115 en 116; 1907, n. 80; 1912, n. 127 en 1925, n. 85).

WATERSCHAPPEN.

Waterschap van den Oude IJssel.

Het gebied van het waterschap omvat de gronden, die op den Oude IJssel met zijne zijtakken lozen. Deze gronden zijn gelegen in de gemeenten Watersloot, Lichtenvoort, Aalten, Dinperlo, Gendringen, Walsch, Doetinchem, Zelhem, Bergh, Hummelo en Keppel, Angerlo en Doesburg. De grenzen van het gebied zijn in het reglement omschreven.

Het waterschap heeft ten doel de verbetering en het onderhoud van de rivier den Oude IJssel als afwaterings- en scheepvaartkanaal en van de watergangen, die op den Oude IJssel lozen, als afvoerkanaal.

Het waterschap is verdeeld in: 1. de Hoofdafdeling van den Oude IJssel en de Aa, groot 4720 ha; 2. de afdeling der Linkeroeverbeken, groot 6750 ha; 3. de afdeling der Slingsbeken, groot 14740 ha; 4. de afdeling der Aabeken, groot 5610 ha, en 5. de afdeling der Wischbeken, groot 5150 ha. De afdeling der Linkeroeverbeken komt gedeeltelijk op dit blad voor, de overige afdelingen komen er niet op voor. De grens van het waterschap is met een bruine bloklijn op de kaart aangegeven.

Het waterschap wordt bestuurd door het Geombineerd College, bestaande uit een Watergraaf, twee heemraden en zes hoofdgeefden. Dit bestuur is tevens dat van de hoofdafdeling, Watergraaf en heemraden, die het dagelijksch bestuur van het waterschap vormen, worden voor een tijdvak van zes jaren benoemd door de Koningin, uit een aanbeveling van drie personen, opgenaakt door het Geombineerd College. Het bestuur wordt bijgestaan door een secretaris en een penningmeester, die door Gedeputeerde Staten worden benoemd.

De afdelingen worden bestuurd door poldermeesters en geefden. In elke afdeling zijn 3 poldermeesters, uitgezonderd in de afdeling Slingsbeken, waar hun getal 5 bedraagt. De poldermeesters worden voor een tijdvak van 6 jaren benoemd door Gedeputeerde Staten. Zij vormen het dagelijksch bestuur in de afdeling en worden bijgestaan door een secretaris-penningmeester.

Het reglement van het waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 15 Juli 1880, n. 2, Prov. blad 1882, n. 99; het werd gewijzigd in 1883, 1891 en 1907 en met de wijzigingen opgenomen in het Prov. blad van 1908, n. 158. Voor latere wijzigingen zie de Prov. bladen 1917, n. 25, 1919, n. 26 en 1920, n. 111 en 1925, n. 35.

POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

De polders in Gelderland zijn vereenigd tot polderdistricten, de overdeelen heeten dorppolders, de polders, die niet in een district zijn opgenomen, heeten buitenpolders. Het reglement op het beheer der rivierspolders is zowel op de polderdistricten als op de buitenpolders van toepassing.

Polderdistrict Lijmers.

Dit polderdistrict bestaat uit boezemland van den Gelderschen IJssel en van de Wehsche en Didamsche weteringen. De grens van het district wordt gevormd door den rechter bandijk van den Ouden Rijn, door den Neter Rijn en door den Gelderschen IJssel tot Giesbeek. De ligen in het district 3 dorppolders, te weten er één de dorppolder Babberich, Huthum en Didam gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomt.

Polderdistrict Herwen, Aerdt en Pannerden.

Dit polderdistrict is niet verdeeld in dorppolders maar in afdelingen n.l. de afdeling Pannerden, de afdeling Aerdt en de afdeling Herwen. De afdeling Pannerden bestaat uit een waterstaatkundigen polder met 3 hooge delen, de waterstaatkundige polder komt gedeeltelijk aan den westelijken rand van dit blad voor, de hooge delen komen voor op het blad Arnhem 3.

De afdeling Aerdt bestaat uit een polder met twee hooge delen. De polder waart af op den polder Pannerden en op den Ouden Rijn, de afdeling Herwen bestaat uit een 2e hooge deel van den polder Aerdt.

Polders niet behorende tot een polderdistrict (Buitenpolders).

Buitenpolder Millingen, de Duffelt en Zeeland. Deze polder bestaat uit boezemland van den boezem Het Meer (zie blad Arnhem 3) en komt voor een klein deel aan den westelijken rand van het blad voor. De oostelijke grens van den polder valt samen met de Rijngrens. Behalve het Algemeen Reglement, dat op deze polder van toepassing is, heeft de polder een bijzonder reglement (Prov. blad 109 van 1925).

Polder 's-Gravenwaard. Bestaat uit twee buitendijks gelegen waterstaatkundige polders die ieder afzonderlijk op den polder de Lobithsche Waard toezien.

Geitenwaardsche polder, buitendijks gelegen, loost op den polder de Lobithsche Waard.

Kantenpolder buitenpolder. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder buiten den Aerdsche bandijk gelegen.

Rosandsche polder. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder buiten den Noorder Oude Rijn dijk gelegen.

Buitenpolder Netherden. Bestaat uit boezemland van het Grenskanaal in het Nederlandsche Brak voorkomende aan den oostelijken rand van het blad. Behalve het Algemeen reglement, dat op deze polder van toepassing is, heeft de polder een bijzonder reglement. (Prov. blad 109 van 1925).

Op de hierna volgende buitendijks gelegen polders is het reglement op het beheer der Rivierspolders in de Provincie Gelderland niet van toepassing.

Groote Geldersche Waard. Bestaat uit drie waterstaatkundige polders aan den rechterover van den Oude Rijn, bestaende den Grondstelsche polder (een deel polders die 55 ha groot is heeft een hooger deel); twee buitendijks gelegen polders ten Oosten van Herwen waarvan de noordelijke, groot 30 ha en hooger deel heeft; twee waterstaatkundige polders ten Oosten van den Ossenwaard en twee buitenpolders ten Oosten van den Oude Rijn.

Kleine Geldersche Waard. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder gelegen aan den rechter oever van den Oude Rijn ten Oosten van de Groote Geldersche Waard.

Grondstelsche polder. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder aan den rechterover van den Oude Rijn, die bijna geheel in Duitschland is gelegen.

Aerdsche Uiterwaarden. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder aan den linkerover van den Oude Rijn en ten Oosten van den Eenompeelsche buitenpolder.

Ossenwaard. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder die gedeeltelijk op den Oude Rijn en gedeeltelijk op een anderen polder loost en oostelijk van den Ossenwaardschen dam en den Aerdsche dijk gelegen is.

ARNHEM.

4.

Lobithsche Waard. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder, groot 330 ha, gelegen aan den rechterover van den Boven Rijn en daarg door een elektrisch gemaal wordt afgewaterd.

Bijlandsche Waard. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder binnen den voorgaande gelegen.

Polder de Lobberden. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder aan den rechterover van den Boven-Rijn gelegen die gedeeltelijk aan den westelijken rand van dit blad voorkomt.

Polder Boven Spijk. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder die gedeeltelijk in Duitschland is gelegen.

Polder Beneden Spijk. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder met een hooger deel ten westen van boezemgebiede gelegen.

Vorke zijn niet geregelend: een drietal buitendijks gelegen polder zijn aan den rechterover van den Oude Rijn, bestaende den Grondstelsche polder (een deel polders die 55 ha groot is heeft een hooger deel); twee buitendijks gelegen polders ten Oosten van Herwen waarvan de noordelijke, groot 30 ha en hooger deel heeft; twee waterstaatkundige polders ten Oosten van den Ossenwaard en twee buitenpolders ten westen van den polder Spijk.

GEOMBINEERDE POLDER QUERDAMM.

Tot deze polder behooren de in Duitschland gelegen polders Zijffich Wijer, Cranenburg, Duffelt en Rindern. Op dit blad komen gedeelten voor van de laatste genoemde beide polders die bestaan uit boezemland van den boezem Het Wijermeer. Bij verdrag van 14 September 1853 tusschen Pruisen en Nederland gesloten werd de Geombineerde polder Querdamm opgericht, ten doel hebbende het waken van een duarsdijk (Querdamm) voorkomende op het blad Arnhem 3) tot vering

van het uit het polderdistrict Cirval van de Oop komend overstromingsgevaar. Den 8sten November 1905 (Staatsblad 331 van 1906) werd tusschen beide regeringen een nieuwe overeenkomst gesloten waarbij enige wijzigingen in het verdrag van 1853 zijn gebracht.

Waterschap Nijmegen—Duitsche grens.

Dit waterschap opgericht en gereguleerd bij besluit van de Provinciale Staten van Gelderland van 23 Juli 1901 (Provinciaal blad 1901, n. 53) omvat: 1. het polderdistrict Cirval van de Oop, 2. den buitenpolder Millingen, de Duffelt en Zeeland en 3. den buitenpolder van Beck. De onder 2. genoemde polder komt gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voor. De overige polders komen voor op het blad Arnhem 3.

Het waterschap heeft ten doel, om in samenwerking met het Deutscher Land-Landsgrenze zorg te dragen dat de afwatering van de genoemde polders en de in het Deutscherland vereenigde Duitsche polders naar behooren op de Waal kan plaats vinden.

De in het Deutscherland opgenomen polders zijn: Polder Zijffich Wijer, Polder Cranenburg, Polder Duffelt en Polder Rindern. De voorlaats en de laatste genoemde polders komen gedeeltelijk op dit blad voor, de overige polders komen voor op het blad Arnhem 3.

Het bestuur van het waterschap bestaat uit den dijfgraaf van het polderdistrict Cirval van de Oop, de voorzittende poldermeesters van den buitenpolder Millingen, de Duffelt en Zeeland en den buitenpolder van Beck en 3 hoofdgeefden. De dijfgraaf en de beide voorzittende poldermeesters vormen de vereenigde vergadering. Het bestuur wordt bijgestaan door een secretaris-ontvanger, die door Gedeputeerde Staten wordt benoemd, uit een voordracht van drie personen, opgenaakt door de vereenigde Vergadering.

Verder komen op dit blad voor de wassende in Duitschland gelegen polders. Op den rechterover van den Oude Rijn de Polder Huthum, die bestaat uit een waterstaatkundigen polder met een hooger deel en die gedeeltelijk op het rievier de Wildt en gedeeltelijk op den polder Boven Spijk loost en een polder met een hooger deel ten Noorden van den voorgaande gelegen, die eveneens op de Wildt loost; op den linkerover de polders Boven Salmoord en Beneden Salmoord, twee waterstaatkundige polders ten Oosten van den polder Boven Salmoord en een waterstaatkundigen polder met twee hooge delen ten Westen van den polder Beneden Salmoord.

Verder komen op dit blad voor de wassende in Duitschland gelegen polders. Op den rechterover van den Oude Rijn de Polder Huthum, die bestaat uit een waterstaatkundigen polder met een hooger deel en die gedeeltelijk op het rievier de Wildt en gedeeltelijk op den polder Boven Spijk loost en een polder met een hooger deel ten Noorden van den voorgaande gelegen, die eveneens op de Wildt loost; op den linkerover de polders Boven Salmoord en Beneden Salmoord, twee waterstaatkundige polders ten Oosten van den polder Boven Salmoord en een waterstaatkundigen polder met twee hooge delen ten Westen van den polder Beneden Salmoord.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

Onder waterstaatkundigen polder wordt verstaan een polder, door waterkeeringen omsloten, waarvan al het water onderling in open gemeenschap staat. De waterstaatkundige polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren.

Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder lozen, hebben de tint van dien polder, omgeven door een donkere bies van dezelfde kleur. Polders, die afwateren op twee boezems, zijn dienooreenkomstig gestreept.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. In hooge gronden zijn de voornaamste waterleidingen aangegeven met de kleur van het stroomende water of den boezem, waarop zij afwateren; en bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van de waterleidingen.

Bij voornamste boezemwateren is de benaming in pood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

- (S) Elektrisch motorgemaal, met opgave van het aantal waterpaardecrachten en den aard van het bemalingswerktuig (e = centrifugaalpompe).
- X Uitwateringsluis.
- Hoofdeur van het N.A.P.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal.
- Zandpeil van polders
- Winterpeil van polders
- Dijkhoogte
- Hoogte van den weg
- Terreinhoogte
- Verharde weg.
- Spoorweg.
- Stoom- of elektrische tramweg.
- Grootte van polders en stroomgebieden in ha volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Waterkeerende dijk.
- Oeververdediging, strekdammen, kribben.
- Overlaat met overlaathoogte.
- Grens van het overstromende gebied bij het hooge oppervat in den winter 1925/1926.
- Grens van waterschappen.
- Rijksgrns.

BOEZEMS EN STROOMENDE WATEREN.

Kleur van de rechtstreeks op de groote rivieren afwaterende polders.

Wehsche en Didamsche weteringen. Tot dezen boezem behoort de op dit blad voorkomende waterloop de Leigraaf, die uitmondt in de Rookende wetering. Deze wetering loost door de Beermersche sluis, voorkomende op het blad Arnhem 2, op het Broekhuizer water, dat bezuiden Doesburg in open gemeenschap is met den IJssel.

Het boezemgebied, dat 9330 ha groot is, komt gedeeltelijk aan den noordelijken rand van dit blad voor.

Oude IJssel tusschen de sluitsluit te Kemmenade en die te Laag Keppel. Het boezemgebied, groot ongeveer 6810 ha, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt, waart af langs de Reefsche Wetering, later Vethuizensche Wetering genaamd en langs de Groote en de Kleine Wetering, die zich met den Oude beken vereenigen tot het Waalsche water, dat zich met den Oude IJssel vereenigt. Het peil van het pand bedraagt 10.14 m + N.A.P.

De Landwehr. Deze boezem loost door de uitwateringsluis ten oosten van Emmerich op den Boven-Rijn, waarop hij ook door een elektrisch gemaal kan worden afgewaterd. Van het boezemgebied, dat bijna geheel in Duitschland is gelegen, komen 475 ha op Nederlandisch gebied voor.

Deze in Nederland gelegen gronden lozen op een aan de noordzijde langs de Landwehr gegraven kanaal, dat door een uitwateringsluis bezuide sluis O op de Landwehr loost. Bij gevons waterstanden is deze uitwateringsluis gesloten en lozen de Nederlandsche gronden op de Landwehr. Bij hooge waterstanden op den Boven-Rijn te Emmerich, waarbij het elektrisch gemaal aldaar in werking moet worden gesteld, wordt bovengenoemde uitwateringsluis gesloten en ontlast het kanaal zich door den Klein Nederlandsche sluis (sluis O) op het Grenskanaal dat in open gemeenschap is met het rievier de Wildt en daarmede met den Ouden Rijn.

Indien de waterstand in het kanaal langs de Landwehr den stand van 13.13 m + N.A.P. overschrijdt begint de overlaat, die zich tusschen het kanaal en de Landwehr bevindt, over te loopen. In dat geval lozen dus de genoemde gronden zowel op den Ouden Rijn als op den Boven-Rijn.

Wijermeer. Deze boezem komt voor op het blad Arnhem 2. De op dit blad gedeeltelijk voorkomende Rinderse Wetering en de Voorste- en de Achterste Wetering zijn er mede in open gemeenschap. Het boezemgebied komt gedeeltelijk aan den zuidwestelijken hoek van het blad voor en is, voor zoover dit blad betreft, bijna geheel in Duitschland gelegen.

Het Spiek. Deze boezem ligt geheel in Duitschland. De loozing geschiedt door een uitwateringsluis tegenover Schenkenschanz op een zijarm van den Boven-Rijn.

Kanaal van Wardhausen naar Kleef. Deze boezem is geheel in Duitschland gelegen en loost bij Wardhausen door een sluitsluit op een zijtak van den Boven-Rijn. Bij hoogen waterstand kan de boezem door een elektrisch gemaal op die zijtak worden afgewaterd.

Waterstanden op den Boven-Rijn in m boven N.A.P.

Tienjarige tijdkant 1921—1930.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand 1 Mei—31 Oct. M. R.	1 Nov.—30 April.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Emmerich	12.09	12.53	17.88, 8 Jan. 1926	9.38, 28 Oct. 1921
Lobith	10.95	11.38	16.53, 8 Jan. 1926	8.11, 8 Nov. 1921
Huthum	10.33	10.61	15.52, 4 Jan. 1926	7.67, 7, 10 en 20 Dec. 1921

VERWIJZING.

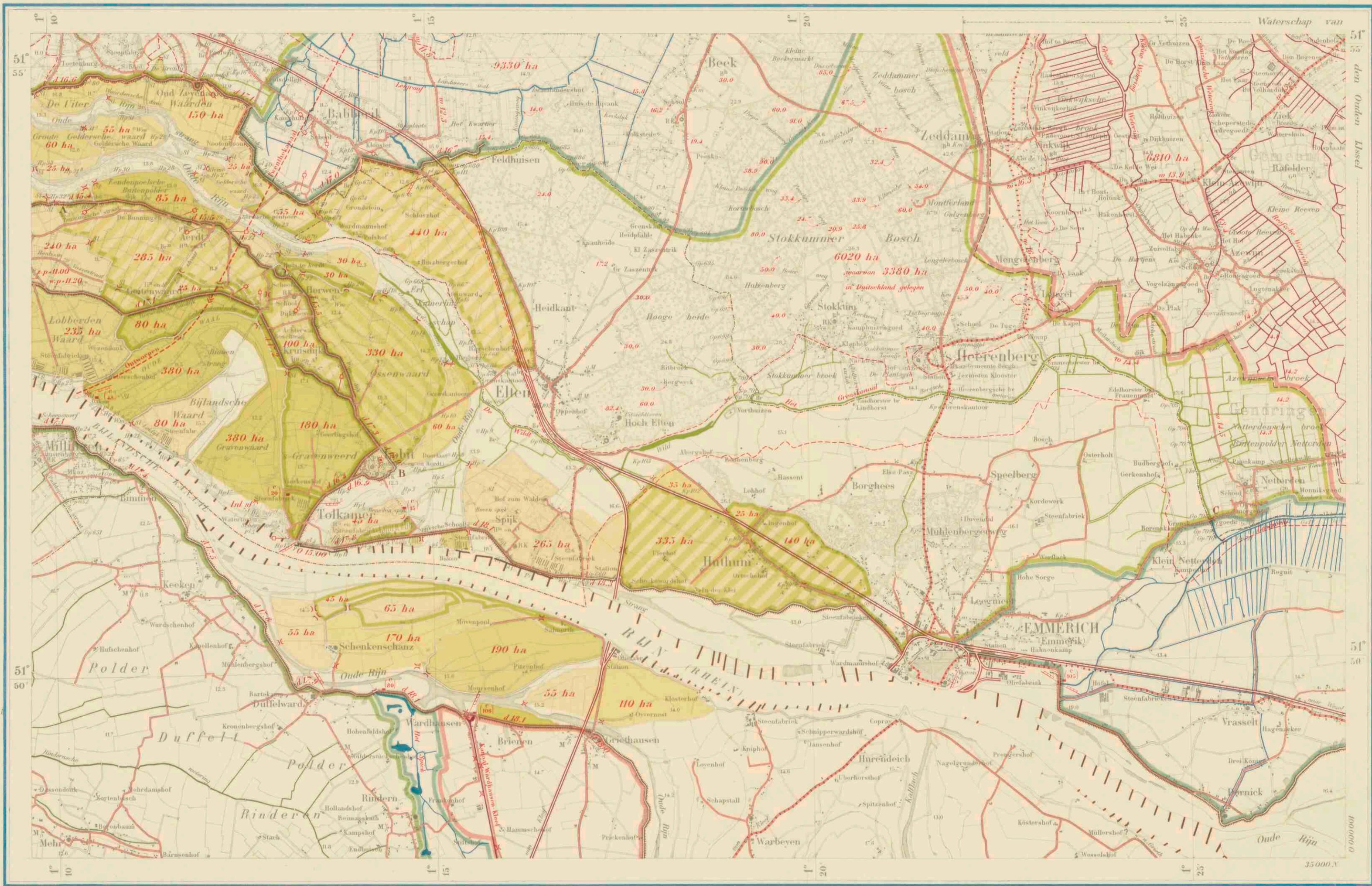
Jaarboekje voor de Provincie Gelderland ten dienste der Gemeente, Dijk-, Waterschaps en andere Besturen, onder redactie van H. J. Giebing, Commies ter Provinciale Griffie.

Bijdragen tot de kennis van Gelderland door Mr. L. A. J. W. baron Sloet, Griffier der Staten van dat gewest te Arnhem, 1855.

Overzicht der Scheepvaartwegen in Nederland met overzichtkaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7e uitgave 1920.

Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel II, Zuid-Nederland, met 4 overzichtskarten en 26 schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1924.

Register V. Gelderland. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P.; gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van het Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties, vijfde uitgave 1927, alsmede verdere wijzigingen en aanvullingen. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat.

Herwen in 1929

1 2 3 4

Universiteitsbibliotheek Utrecht

documentatie

VII B.a. 795
(ed. 2, bl. 40-4)

SLUIZEN.

Wijde in den dag. M.	Slag- druppel- diepte boven N.A.P. M.
-------------------------------	--

A. Stuw in de Bielheimerbeek, één opening met vijf schuiven.	4,98	13,10
B. Stuw in de Bielheimerbeek, één opening met vijf schuiven.	4,98	15,90
C. Stuw in de Aaltensche Slinge, twee openingen, ieder afgesloten door een stuipplank, te zamen	6,00	30,60
D. Stuw in de Slingebeek te Aalten, één opening met één schuif.	4,70	23,14
E. Ontlastsluis voor de Slingebeek op de Koizersbeek, twee openingen, ieder met één schuif, elke opening	1,56	23,64
F. Stuw in de Slingebeek, één opening met één schuif. . . .	4,00	24,34

STROOMENDE WATEREN.

De Slingebeek ontstaat in de hooge gronden boven Sädloh in Pruisen, komt bij grenspaal 776 op Nederlandsch gebied en stroomt ten zuiden langs Winterswijk en door Aalten. De beek, die op verschillende plaatsen wordt opgestuwd ten behoeve van het drijven van watermolens of in den zomer ten behoeve van den landbouw, draagt beneden de Rijksgras de naam van Grootte beek of Oedingsche beek, verder Slingebeek en Aaltensche Slinge tot nabij de grans tusschen de gemeenten Doetinchem en Wisch. Hier splitst zich de Aaltensche Slinge in twee armen, de noordelijke arm Beneden Slingebeek genoemd mondt te Doetinchem door een uitwateringsluis met schuif in den Oude IJssel uit.

Bijna al het water van de Aaltensche Slinge gaat bij de splitsing in den zuidelijken arm, genoemd de Bielheimerbeek, die boven de schutsluis te Kemmenade (zie blad Arnhem 3) in den Oude IJssel uitmondt; de Veengoot, die zomers kan bij het begin van de Bielheimerbeek door een sluisje eenig water op de Beneden Slinge worden afgetaan, terwijl eenige lage stuwen of overvallen in deze beek dienen om het water plaatselijk op hooger peil te houden.

Verder komen op dit blad voor de Vloedbeek benedemaarts Wittenbrinksche en Hammelsche Beek genoemd, die van van Grootte Beek bij het kasteel Bronckhorst in den Gelderschen IJssel uitmondt; de Veengoot, die onder den naam van Zilverbeek benoorden Bredevoort begint en die de Heerenveend opneemt; de Baaksche Beek, die ontstaat bij Lichtenwoorde en stroomt langs Ruurlo en Vorden en die ongeveer 5 K.M. boven Zutphen in den IJssel uitmondt, met de zijtakken de Vragender beek, die benedenwaarts onder den naam van Nieuwe Beek genormaliseerd is.

REGLEMENTEN.

Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland. (Zie de Provinciale bladen 1889, n°. 69; 1896, n°. 138; 1905, n°. 115 en 116; 1907, n°. 30; 1912, n°. 127; 1925, n°. 85).

WATERSCHAPPEN.

Waterschap van de Baaksche beek. Het waterschap bevat gronden, gelegen in de gemeenten Aalten, Wisch, Zelhem, Lichtenwoorde, Ruurlo, Hengelo, Steenderen, Vorden, Laren en Wiersseveld. De grenzen van het gebied zijn in het reglement van het waterschap omschreven.

Het waterschap is groot 25 440 H.A. en verdeeld in een zuidwestelijk en een noordoostelijk onderdeel, die beide gedeeltelijk op dit blad voorkomen. Het waterschap wordt bestuurd door het Gecombineerd College, dat is samengesteld uit een Watergraaf, vier heemraden en acht hoofdgeërfden en wordt bijgestaan door een secretaris en een penningmeester. Het waterschap heeft ten doel het in voldoende staat van afwatering brengen en houden van de gronden in zijn gebied, voor zover dit niet aan anderen is opgedragen.

De Watergraaf en de heemraden worden voor een tijdvak van zes jaren door den Koning benoemd uit een aanbeveling van drie personen, die door het Gecombineerd College is opgesteld. De secretaris wordt benoemd door Ged. Staten, zamen met een voordracht van drie personen opgesteld door genoemd College, de ontvanger wordt benoemd door het Gecombineerd College uit een voordracht van drie personen, die wordt opgesteld door het dagelijks bestuur van het waterschap.

Het reglement voor het waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 27 December 1918, n°. 28a, Proc. blad 1919, n°. 72. Voor latere wijzigingen zie de Prov. bladen 1921, n°. 113; 1922, n°. 30; 1923, n°. 38; 1925, n°. 65 en 84.

Waterschap van den Oude-IJssel. Het gebied van het waterschap omvat de gronden, die op den Oude IJssel en die de Aa met hunne zijtakken lozen. Deze gronden zijn gelegen in de gemeenten Winterswijk, Lichtenwoorde, Aalten, Dinperlo, Gendringen, Wisch, Doetinchem, Zelhem, Bergh, Hammelo en Keppel, Angerlo en Doesburg. Het gebied komt gedeeltelijk op dit blad voor. De noordelijke grens wordt gevormd door de grens van het gebied van het waterschap van de Baaksche Beek tot aan het gebied van de Vloedbeek en volgt verder de zuidelijke grens van laatstgenoemd gebied tot aan den westelijken rand van het blad.

Het waterschap heeft ten doel de verbetering en het onderhoud van de rivier den Oude-IJssel als afwateringsstak en als scheepvaartkanaal en van de Aa, die in den Oude IJssel uitmondt, met hare zijtakken en andere watergangen, die op den IJssel lozen, als afwateringskanalen.

Het waterschap is verdeeld in 16 de afdelingen der Linkeroeverbeek groot 6750 H.A., 3e de afdeling der Slingbeek groot 14740 H.A., 4e de afdeling der Aobeken groot 5610 H.A. en 5e de afdeling der Wischbeek groot 5150 H.A. Deze afdelingen komen alle gedeeltelijk op dit blad voor met uitzondering van de afdeling der Linkeroeverbeek, die niet op het blad voorkomt.

Het waterschap wordt bestuurd door het Gecombineerd College bestaande uit een Watergraaf, twee heemraden en zes hoofdgeërfden. Dit bestuur is tevens dat van de hoofdafdeling. Watergraaf en heemraden, die het dagelijks bestuur van het waterschap vormen, worden voor een tijdvak van zes jaren benoemd door den Koning, uit een aanbeveling van drie personen, opgesteld door het Gecombineerd College. Het bestuur wordt bijgestaan door een secretaris, die door Gedeputeerde Staten, en een penningmeester, die door het Gecombineerd College worden benoemd.

De afdelingen worden bestuurd door poldermeesters en geërfden. In elke afdeling zijn drie poldermeesters, uitgenoemd in de afdeling Slingbeek, waar hun getal vijf bedraagt. De poldermeesters worden voor een tijdvak van zes jaren benoemd door Gedeputeerde Staten. Zij vormen het dagelijks bestuur in de afdeling en worden bijgestaan door een secretaris-penningmeester.

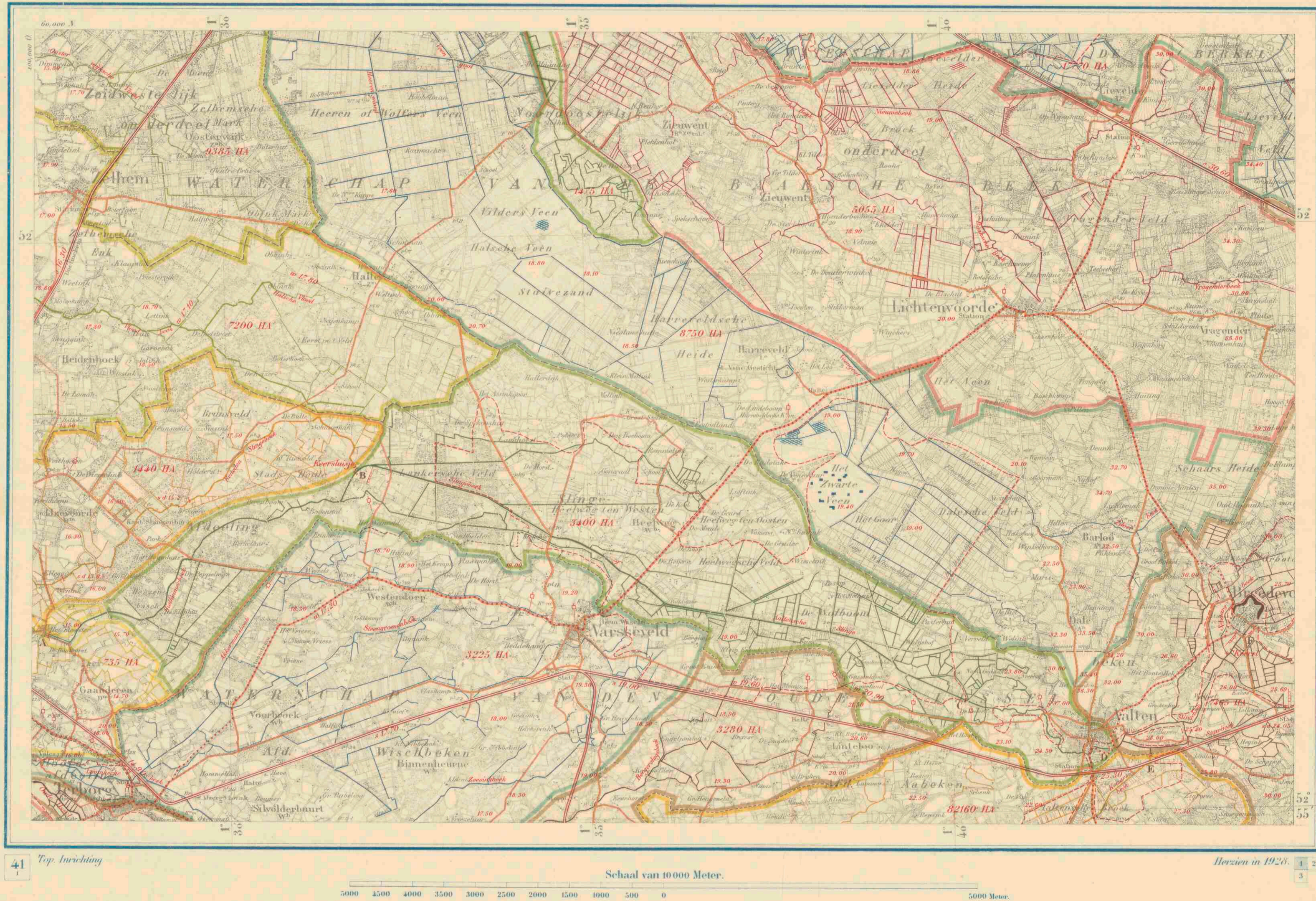
Het reglement voor het waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 15 Juli 1880, n°. 2, Prov. blad 1882, n°. 99, het werd gewijzigd in 1883, 1891 en 1907 en met de wijzigingen opgenomen in het Provinciale blad van 1903, n°. 158. Voor latere wijzigingen zie de Provinciale bladen 1917, n°. 25; 1919, n°. 26 en 105; 1920, n°. 111 en 1925, n°. 35.

Waterschap van de Berkel. Het gebied van het waterschap komt, voor zover dit blad betreft, overeen met het stroomgebied van de Berkel, dat voor een klein deel aan den noordelijken en den oostelijken rand van het blad voorkomt. Het gebied is verdeeld in vier afdelingen, die achtereenlopend heeten 1°. Beneden Berkel, 2°. Beneden Slinge, 3°. Boven Slinge en 4°. Boven Berkel. De afdeling Boven Slinge komt voor een klein deel voor aan den noordoostelijken hoek van het blad, de afdeling Beneden Slinge voor een klein deel aan den noordelijken rand.

Het waterschap heeft ten doel het verbeteren en onderhouden van de Berkel en hare zijtakken (zie verder blad Aalten 2 en Groenlo 1 en 3).

AALTEN.

1.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven.

Voorname beken en waterlossingen zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisroering aangegeven. De grens van overstroming, voortgekomen bij den hoogen waterstand in den winter 1925—1926 is met een roode stippellijn aangegeven.

Bij de stuwen, die niet onder het hoofdstuk sluzen zijn opgegeven, is de stuworpeelhoogte in rood op de kaart vermeld.

VERKLARING DER TEEKENS.

—	Stuw.	} in M. boven N.A.P.
—	Verkenmerk van het N.A.P.	
—	Peilschaal.	
25.40	Terreinhoogte	
17.20	Hoogte van den weg	
15.27	Hoogte van den stuworpel	}
17.70	Spoorweghoogte	
—	Verharde wegen.	}
—	Spoorwegen.	
—	Stoomtramwegen.	}
735 HA	Grootte van stroomgebieden in H.A., volgens meting op de kaart met den planimeter.	
—	Grenzen van waterschappen.	}
—	Grenzen tusschen de afdelingen van een waterschap.	

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op den IJssel lozende stroomende wateren.

Het boezemgebied bestaat uit twee delen, die gedeeltelijk aan den noordelijken en den westelijken rand van het blad voorkomen. Het noordelijke, groot 9385 H.A. watert af langs de Oostersche Laak naar de Hengelsche Beek en de Baaksche Beek, welke beek vrij in den IJssel uitmondt, het zuidelijke deel groot 7300 H.A. loost door de Vloedbeek, die als Grootte Beek bij het kasteel Bronckhorst door een keersluis, die gewoonlijk open staat, op den IJssel afwatert.

Baaksche beek tusschen de stuw bij het huis Wierse en den watermolen te Hackfort. De oppervlakte der gronden, die op deze beek afwateren, bedraagt 8750 H.A.

Van het stroomgebied, dat ook voorkomt op de bladen Groenlo 3 en Zutphen 4, komt op dit blad voor het gedeelte, dat afwaterd op de Veengoot, die in open gemeenschap is met dit gedeelte van de Vordensche Beek. Het stuippeel van den molen te Hackfort bedraagt 973 M. + N.A.P.

Baaksche beek tusschen de stuw bij het huis Wierse en den watermolen te Hackfort. De oppervlakte der gronden, die op deze beek afwateren, bedraagt 8750 H.A.

Baaksche beek boven de stuw bij het kasteel te Ruurlo. Het boezemgebied, dat op dit blad voorkomt, is groot 5055 H.A. Het stuippeel aan de stuw bedraagt 1572 M. + N.A.P. Op 691 M. boven de stuw beridit zich een ontlastsluis, waardoor, bij veel watertoevoer water kan worden afgetaan naar het deel van de beek beneden de stuw.

Groenloosche Slinge. De oppervlakte der gronden, die op deze beek afwateren bedraagt 17 770 H.A., waarvan 15 250 H.A. op Nederlandsch gebied zijn gelegen. Het stroomgebied, dat gedeeltelijk aan den noordelijken en den oostelijken rand van het blad voorkomt, strekt zich verder uit op de bladen Aalten 2 en Groenlo 3 en 4.

Slingebeek tusschen den Nieuwenmolen en de stuw te Aalten. Het boezemgebied, waarvan twee delen aan den oostelijken rand van het blad voorkomen, is groot 7465 H.A. De beek ontvangt het water van de Schaarsche beek en van de Stuwbeek en wordt daarna te Aalten opgestuwd. Het peil van de stuw aldaar bedraagt 24,20 M. + N.A.P. Bij groote watertoevoer kan de beek ook lozen op de Keizersbeek door sluis G.

Oude IJssel en Aa boven de schutsluis te Uift. Van het boezemgebied, groot 82 160 H.A. waarvan ongeveer 7000 H.A. in Nederland zijn gelegen, komt een klein deel aan den zuidelijken rand van het blad voor. De Oude IJssel waarmede de Aa in open gemeenschap is (zie blad Aalten 3) wordt te Uift opgestuwd tot 13,38 M. + N.A.P.

Slingebeek en Bielheimerbeek tusschen de stuw te Aalten en de stuw A. Het boezemgebied, dat geheel op dit blad voorkomt, is groot 3400 H.A. Het stuippeel van stuw A bedraagt 14,30 M. + N.A.P. In de beek bevinden zich twee lage stuwen om het water in den zomer op hooger peil te kunnen houden.

Oude IJssel tusschen de schutsluis te Uift en die te Terborg. Twee delen van het boezemgebied, dat geheel op dit blad voorkomt, is groot 3230 H.A. De beek, die het water ontvangt van de Akkermansbeek en de Zeesinkbeek loost over een stuw, waarvan de dorpel ligt op 11,24 M. + N.A.P., op den Oude IJssel beneden Terborg. De beek wordt des zomers bij weinig watertoevoer ten behoeve van de IJzergruiterij somtijds eenigszins opgestuwd door het sluis van de schuiven, die zich in de stuw bevinden.

Oude IJssel tusschen de schutsluis te Terborg en die te Kemmenade. Deze boezem, waarmede de Bielheimerbeek beneden stuw A gemeen ligt, komt voor op het blad Arnhem 2. Het peil voor de stuw bij de sluis te Kemmenade bedraagt 11,28 M. + N.A.P. Het boezemgebied, dat 735 H.A. groot is, komt gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voor.

Beneden Slingebeek. Deze beek die door een keersluisje van het boezemgebied van de Slingebeek is afgesloten, heeft een stroomgebied van 1440 H.A. In de beek bevinden zich vijf lage stuwen, waarvan er twee op dit blad voorkomen en die bij weinig toevloer van water dienen om dit op hooger peil te houden en in verband met het verscheren van de stadgrachten te Doetinchem, bij welke plaats de beek door een uitwateringsluis in den Oude IJssel uitmondt.

Oude IJssel tusschen de schutsluis te Kemmenade en die te Laag Keppel. Een zeer klein deel van dit boezemgebied komt in den zuidwestelijken hoek van het blad voor (zie blad Arnhem 2).

BOEZEMSTANDEN IN M. BOVEN N.A.P.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—31 Oct.	1 Nov.—30 April.		
Oude IJssel.				
Oer bij Uift.	12,43	12,54	13,79 6 Jun. 1925	12,08 6 Febr. 1923
Terborg boven de sluis	12,35	12,35	12,76 31 Dec. 1925	11,57 1 Juli 1923
Slingebeek.				
Grevinkbrug	21,37	21,54	22,75 4 Sept. 1924	21,15 18 Sept. 1921
Westendorp	16,55	16,55	17,59 31 Dec. 1925	15,88 30 Juni 1921

Gedurende het hooge water in den winter van 1925—1926 werden nog eenigszins hogere standen bereikt nl. te Oer 13,99 M. + N.A.P. op 5 Januari 1926, aan de Grevinkbrug 22,89 M. + N.A.P. op 4 Januari 1926 en te Westendorp 17,66 M. + N.A.P. op 6 Januari 1926.

VERWIJZING.

Jaarboekje voor de Provincie Gelderland door H. J. Giebing, Commies ter Provinciale Griffie.

Register V. Gelderland. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. Vijfde uitgave 1927.

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

VII B.a. 795
(ed. 2, bl. 41-1)

SLUIZEN.

Wijete
in
den dag
M.
Slag-
drenpel-
diepte
boven
N.A.P.
M.

- A. Sluis van den Nieuwen molen in de Slingebeek,
zes openingen, ieder met één schuif
één opening voor den molen 0,90 30,82
vijf openingen voor afwatering, elke opening 0,79 30,82
- B. Sluis van den Plekenpolsmolen in de Slingebeek,
zes openingen, ieder met één schuif
twee openingen voor den molen, elke opening 0,93 32,81
vier openingen voor afwatering, elke opening 0,95 32,81

STROOMEDE WATEREN.

De Slingebeek ontstaat in de hooge gronden boven Sadlohn in Pruisen, komt bij grenspaal 776 op Nederlandsch gebied en stroomt ten zuiden langs Winterswijk en door Aalten. De beek, die in Oeding ten behoeve van den watermolen aldaar wordt opgestuwd, draagt beneden de Rijksgrens den naam van Groote Beek of Oedingsche Beek, verder Slingebeek en Aaltensche Slinge tot nabij de grens tusschen de gemeenten Doetinchem en Wisch.

Bijna al het water van de beek gaat hier in de Bielheimerbeek, die in den Oude IJssel uitmondt.

De Groenlosche Slinge ontstaat ten oosten van Winterswijk en neemt de uit Duitschland komende Hengselsche, Huppelsche, Beurser- en Wissinkbeken op. Beneden Winterswijk wordt de beek opgezét tot de hoogte van 29,40 M. + N.A.P. In de Huppelsche Beek komt een stuw voor die des zomers, bij geringe watertoevoer, de beek 10 à 15 c.M. opstuwé ten behoefé van een aldaar bestaande bleekerij. De beek loopt langs Groenlo en heet daarna Meibeek en Lebbinkbeek en mondt beneden Borculo door een schotbalksluis in de Berkel uit.

REGLEMENTEN.

Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland (zie de Provinciale bladen 1889, n°. 59; 1896, n°. 138; 1905, n°. 115 en 116; 1907, n°. 30; 1912, n°. 127 en 1925, n°. 85).

WATERSCHAPPEN.

Waterschap van de Berkel. Het gebied van het waterschap omvat de gronden, die op de Berkel en hare zijtakken afwateren. Deze gronden zijn gelegen in de gemeenten Zutphen, Laren, Gorrssel, Lochem, Borculo, Neede, Elbergen, Winterswijk, Groenlo, Lichtenvoorde, Ruurlo, Vorden en Warnsveld. De grenzen van het gebied zijn in het reglement van het waterschap omschreven en worden, voor zoover dit blad betreft, gevormd door de Rijksgrens en een deel van de grens van het stroomgebied van de Groenlosche Slinge.

Het waterschap heeft ten doel het verbeteren en onderhouden van de Berkel, ten einde een behoorlijke waterafvoer te verzekeren en de bestaande scheepvaartmogelijkheid te behouden en het in voldoende staat van afwatering brengen en onderhouden van alle watergangen, die op de Berkel loozen.

Het waterschap is groot ongeveer 35 000 H.A. en verdeeld in 4 afdeelingen, die achtereenvolgens heeten 1° de Beneden Berkel, 2° de Beneden Slinge, 3° de Boven Slinge en 4° de Boven Berkel. De afdeeling de Boven Slinge komt voor een groot deel op het blad voor, de overige afdeelingen komen er niet op voor.

Het waterschap wordt bestuurd door het Gecombineerd College, dat is samengesteld uit een Watergraaf en 12 hoofdgeërfden en wordt bijgestaan door een secretaris en een penningmeester. De Watergraaf vormt met vijf dezer hoofdgeërfden het dagelijksch bestuur van het waterschap. Vier van laatstgenoemde hoofdgeërfden zijn de voorzitters van de besturen der afdeelingen, de vijfde is een hoofdgeërfde uit de afdeeling Beneden Berkel.

De Watergraaf wordt voor een tijdvak van zes jaren door den Koning benoemd, uit een aanbeveling van drie personen, die door het Gecombineerd College is opgemaakt. De secretaris wordt benoemd door Gedeputeerde Staten, de penningmeester door het Gecombineerd College. De vier afdeelingsbesturen, die belast zijn met het onderhoud van de waterloopen, die op de Berkel loozen, worden ieder bijgestaan door een secretaris-penningmeester, die benoemd wordt door Gedeputeerde Staten.

Het reglement voor het waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 14 Juli 1881, n°. 4, Prov. blad 1881 n°. 148, het is later meermalen gewijzigd en met de gewijzigde tekst opgenomen in het Prov. blad van 1908, n°. 7. Voor latere wijzigingen zie de Prov. bladen 1909, n°. 87; 1912, n°. 15; 1916, n°. 23; 1920, n°. 112; 1924, n°. 85 en 1926, n°. 62.

Waterschap van den Ouden IJssel. Het gebied van het waterschap omvat de gronden, die op den Ouden IJssel met zijne zijtakken loozen. Deze gronden zijn gelegen in de gemeenten Winterswijk, Lichtenvoorde, Aalten, Dinxperlo, Gendringen, Wisch, Doetinchem, Zelhem, Bergh,

Hummelo en Keppel, Angerlo en Doesburg. De grenzen van het gebied zijn in het reglement van het waterschap omschreven en vallen, voor zoover dit blad betreft, samen met de Rijksgrens, een deel van de grens van het gebied van de Groenlosche Slinge en de grens van het gebied van de Baaksche Beek.

Het waterschap heeft ten doel de verbetering en het onderhoud van de rivier de Oude IJssel, als afwaterings- en scheepvaartkanaal en van den zijtak de Aa en andere watergangen, die op den IJssel loozen, als afvoerkanaalen.

Het waterschap is verdeeld in 1e de Hoofdafdeeling van den Ouden IJssel en de Aa groot 4730 H.A., 2e de afdeeling der Linkeroeverbeken groot 6750 H.A., 3e de afdeeling der Slingebeken groot 14740 H.A., 4e de afdeeling der Aabeken groot 5610 H.A. en 5e de afdeeling der

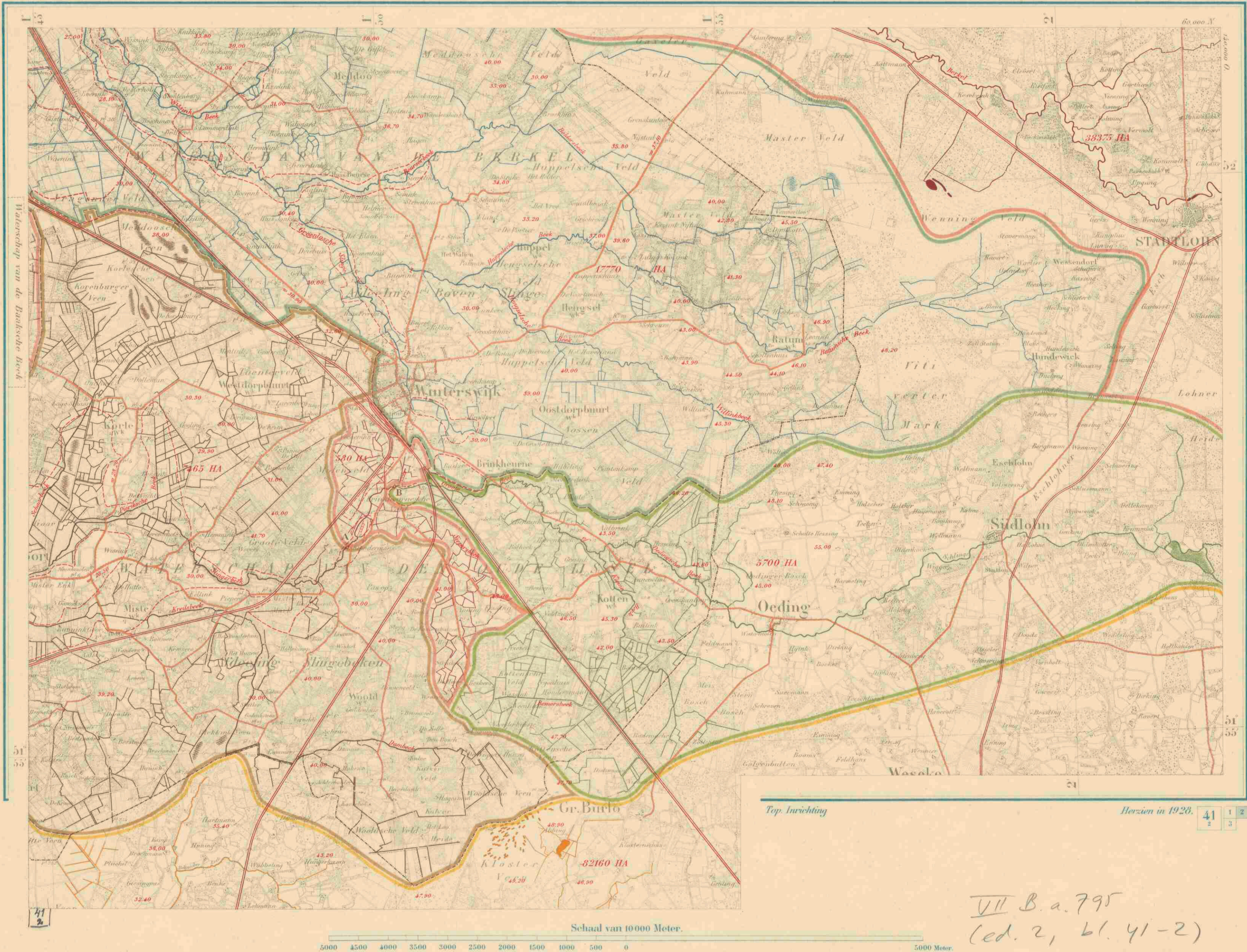
Wischbeken groot 5150 H.A. De afdeeling der Slingebeken komt voor een groot deel op dit blad voor, de overige afdeelingen komen er niet op voor.

Het waterschap wordt bestuurd door het Gecombineerd College bestaande uit een Watergraaf, twee heemraden en zes hoofdgeërfden. Dit bestuur is tevens dat van de hoofdafdeeling. Watergraaf en heemraden, die het dagelijksch bestuur van het waterschap vormen, worden voor een tijdvak van zes jaren benoemd door den Koning, uit een aanbeveling van drie personen, opgemaakt door het Gecombineerd College. Het bestuur wordt bijgestaan door een secretaris en een penningmeester, die door Gedeputeerde Staten worden benoemd.

De afdeelingen worden bestuurd door poldermeesters en geërfden. In elke afdeeling zijn drie poldermeesters, uitgezonderd in de afdeeling

AALTEN
2.

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven.

Voornamen beken en waterlossingen zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voornamen boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisarcering aangegeven. De grens van overstroming, voorgekomen bij den hoogen waterstand in den winter 1925—1926 is met een roode stippellijn aangeduid.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Stuw.
- Molen door water gedreven.
- Peilschaal.
- 41.50 Terreinhoogte
- 37.60 Hoogte van den weg
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- 580 HA Grootte van een stroomgebied in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Rijksgrens.
- Grenzen van waterschappen.

BOEZEMS.

Groenlosche Slinge. De oppervlakte der gronden, die op deze beek afwateren bedraagt 17 770 H.A. waarvan 15 250 H.A. op Nederlandsch gebied zijn gelegen. Het stroomgebied komt, behalve op dit blad, ook voor op de bladen Aalten 1 en Groenlo 3 en 4. De boezem loost door een schotbalksluisje, waarvan de vloer ligt op 13,70 M. + N.A.P., op de Berkel tusschen de schutsluis te Borculo en die te Lochem.

Slingebeek boven den Plekenpolsmolen (de molen B). Het boezemgebied, dat bijna geheel op dit blad voorkomt, is groot 5700 H.A. waarvan 1555 H.A. op Nederlandsch gebied zijn gelegen. Het stuwpeil aan den molen bedraagt des zomers 33,63 M. en des winters 34,26 M. + N.A.P. De beek wordt ook te Oeding in Duitschland opgestuwd tot het drijven van den watermolen aldaar.

Slingebeek tusschen den Plekenpolsmolen en den Nieuwen molen (de molen A). Het boezemgebied, dat geheel op het blad voorkomt, is groot 580 H.A. Het stuwpeil van laatstgenoemden molen bedraagt des zomers 31,66 M. en des winters 32,41 M. + N.A.P.

Slingebeek tusschen den Nieuwen molen en de stuw te Aalten. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk op het blad voorkomt, is groot 7465 H.A. De beek ontleent het water van de Schaarsbeek en wordt daarna te Aalten opgestuwd. Het peil bedraagt 24,20 M. + N.A.P.

In gewone gevallen loost de beek door de Bielheimerbeek op den Oude IJssel. Bij groote watertoevoer kan de beek ook loozen op de Keizersbeek door een ontlastsluis even boven het dorp Aalten (zie de bladen Aalten 1 en 3).

Baaksche beek boven de stuw bij het huis Ruurlo. Een zeer klein deel van het boezemgebied, dat 5055 H.A. groot is komt aan den westelijken rand van het blad voor.

Berkel boven de stuw te Rekken. Het stroomgebied, dat bijna geheel in Duitschland is gelegen, is groot 38 375 H.A. en komt gedeeltelijk aan den noordelijken hoek van het blad voor. Het stuwpeil bedraagt 24,55 M. + N.A.P.

Oude IJssel en Aa boven de schutsluis te Ulf. Het boezemgebied is groot ongeveer 82 160 H.A. waarvan ongeveer 7000 H.A. in Nederland zijn gelegen. Het komt gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voor. De Oude IJssel vaarmede de Aa in open gemeenschap is (zie blad Aalten 3) wordt te Ulf opgestuwd tot 13,38 M. + N.A.P.

WATERSTANDEN OP DE GROENLOSCHESLINGE

IN M. BOVEN N.A.P.

tijdvak Maart 1935 tot en met Augustus 1927.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand. 1 Mei— 31 Oct.	1 Nov.— 30 April.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Peilschaal te Wajerink . .	25,58	25,29	37,33 19 Juli 1927	25,38 5 Sept. 1929
Peilschaal te Groenlo . .	20,43	20,56	22,72 1 Jan. 1926	20,24 16 Juli 1925

De peilschaal te Wajerink is op de kaart aangegeven en aangebracht tegen de brug bij de hofstede van dien naam voorkomende beneden de samenkomst van de Groenlosche Slinge met de Beurzerbeek; de peilschaal te Groenlo is geplaatst tegen de brug in den weg van Groenlo naar Borculo (zie blad Groenlo 3).

SLUIZEN.		Wijste in den dag M.	Slag- drenpel diepte boven N.A.P. M.
A. Schutsluis in den Ouden IJssel te Uift, twee paar			
deuren, schutlengte 34,88 M.	6,—		
bovendeuren			11,48
benedendeuren			10,88
Stuw westelijk van de sluis met twee openingen, hoogte			
van de stuwdorpel			10,66
oostelijke opening met 6 schuiven	6,85		
westelijke " 6 "	5,75		
B. Stuw in de Aastrang, één opening met één rij schot-			
balken	6,60		13,30

STROOMEDE WATEREN.

De Oude IJssel ontstaat bij het dorp Raesfeld in Duitschland, loopt langs Werth, Isselburg en Anholt, komt bij grenspaal 724 op Nederlandsch gebied en loopt verder langs Uift, Terborg, Doetinchem, Laag Keppel en Doesburg. Bij laatsgenoemde plaats mondt de rivier door een schutsluis in de Geldersche IJssel uit.

Door de stuwen bij de schutsluizen te Uift, Terborg, Kemmenade, Laag Keppel en Doesburg wordt de Oude IJssel, ten behoeve van de scheepvaart, opgestuwd. De kanalisatie waarmede begonnen werd in het jaar 1883 werd in 1909 voltooid.

Als zijtakken van den Ouden IJssel komen op dit blad voor, op den rechter oever, de Aa benedemaarts Priesterbeek, Aastrang en Deurvorsterbeek genaamd, de Bergerlagsbeek en de Lovinksche beek en op den linkeroever de Kleefsche graaf, de Riezengraven en de Roodde Beek, die de Engelsaaksche Graaf opneemt. Zijtakken van de Aastrang zijn de Zwaarte Beek met de Koningsbeek en de Keizersbeek met de Ziegenbeek.

REGLEMENTEN.

Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland. (Zie de Provinciale bladen 1889, n°. 59; 1896, n°. 138; 1905, n°. 115 en 116; 1907, n°. 90; 1912, n°. 127; 1925, n°. 85).

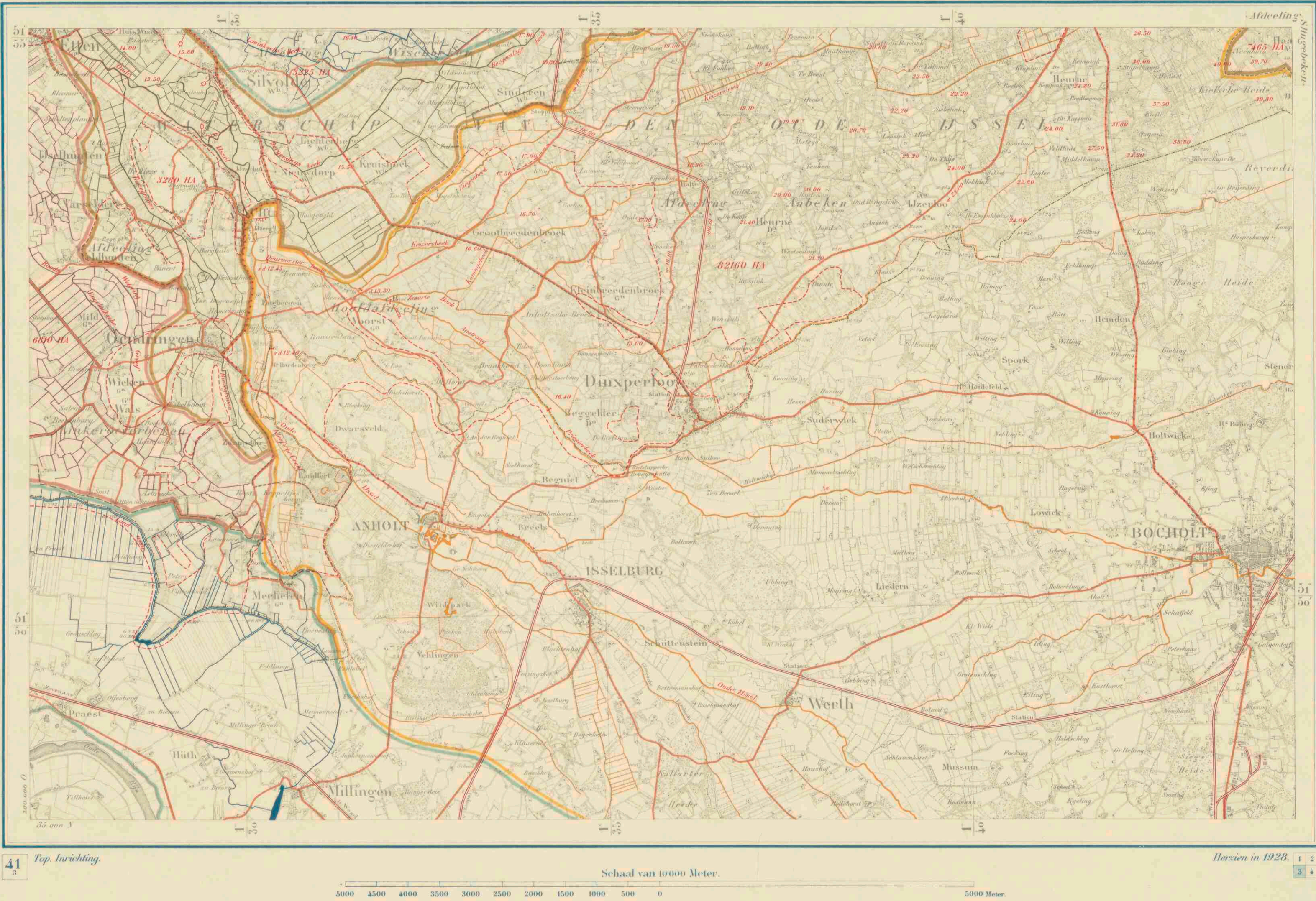
WATERSCHAPPEN.

Waterschap van den Ouden IJssel. Het gebied van het waterschap omvat de gronden, die op den Ouden IJssel met zijne zijtakken loozen. Deze gronden zijn gelegen in de gemeenten Winterswijk, Lichtenvoorde, Aalten, Dinxperlo, Gendringen, Wisch, Doetinchem, Zelhem, Bergh, Hummelo en Keppel, Angerlo en Doesburg. De grenzen van het gebied zijn in het reglement van het waterschap omschreven. Voor zoover dit blad betreft, valt de zuidelijke grens samen met de Rijksgrens van den oostelijken rand van het blad tot paal 715 bij Mechelen, vervolgens loopt de grens door Mechelen, daarna noordwaarts langs Deunk en den korenmolen en volgt dan de zuidelijke grens van het boezemgebied, dat met een tilakleur op het blad is aangegeven, tot aan den westelijken rand van het blad.

Het waterschap heeft ten doel de verbetering en het onderhouden van de rivier de Oude IJssel, als afwaterings- en scheepvaartkanaal en van den zijtak de Aa en andere watergangen, die op den IJssel loozen, als afvoerkanalen. Het waterschap is verdeeld in 1e de Hoofdafdeeling van den Oude IJssel en de Aa groot 4720 H.A., 2e de afdeeling der Linkeroeverbeken groot 6750 H.A., 3e de afdeeling der Slingebeken groot 14740 H.A., 4e de afdeeling der Aabeken groot 5610 H.A. en 5e de afdeeling der Wischbeken groot 5150 H.A. De afdeeling der Slingebeken komt voor een klein deel aan den noordoostelijken hoek van het blad voor en valt samen met die van het gebied van de Slingebeek. De grens tusschen de afdeeling van de Aabeken en de Hoofd-afdeeling wordt genoemd door den weg van Dinxperlo naar Silvolde nabij Kruishoek; de grens tusschen de afdeeling van de Aabeken en die van de Wischbeken loopt van dit punt in noordoostelijke richting langs Sinderen naar den noordelijken rand van het blad; de grens tusschen de afdeeling der Wischbeken en de Hoofdafdeeling loopt langs den weg van Dinxperlo naar Uift, van bovengenoemd punt bij Kruishoek tot aan den weg Uift-Terborg en volgt van daar dezen weg over Silvolde naar den noordelijken rand van het blad; de grens tusschen de Hoofdafdeeling en de afdeeling der Linkeroeverbeken loopt van de Rijksgrens bij het huis Landfort in westelijke richting naar den weg van Mechelen naar Gendringen, volgt dezen weg en die van Gendringen over Uift naar Eiten tot aan de Riezengraven, de grens buigt hier om naar het zuiden en het zuidoosten, loopt vervolgens om de korenmolen en over de brug over de Riezengraven en daarna in noord-noord-westelijke richting tot zij te Eiten den noordelijken rand van het blad bereikt.

Het waterschap wordt bestuurd door het Gecombineerd College bestaande uit een Watergraaf, twee heemraden en zes hoofdgeërfden. Dit bestuur is tevens dat van de hoofdafdeeling. Watergraaf en heemraden, die het dagelijksch bestuur van het waterschap vormen, worden voor een tijdvak van zes jaren benoemd door den Koning, uit een aanbeveling van drie personen, opgemaakt door het Gecombineerd College. Het bestuur wordt bijgestaan door een secretaris en een penningmeester, die door Gedeputeerde Staten worden benoemd.

De afdeelingen worden bestuurd door poldermeesters en geërfden. In elke afdeeling zijn drie poldermeesters, uitgezonderd in de afdeeling Slingebeken, waar hun getal vijf bedraagt. De poldermeesters worden voor een tijdvak van zes jaren benoemd door Gedeputeerde Staten. Zij vormen het dagelijksch bestuur in de afdeeling en worden bijgestaan door een secretaris-penningmeester. Het reglement voor het waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 15 Juli 1880 n°. 2. Prov. blad 1882, n°. 99, het werd gewijzigd in 1883, 1891 en 1907 en met de wijzigingen opgenomen in het Provinciale blad van 1908, n°. 158. Voor latere wijzigingen zie de Provinciale bladen van 1917, n°. 25; 1919, n°s. 26 en 105; 1920, n°. 111 en 1925, n°. 35.

41 Top. Inrichting.

Herzien in 1923.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven.

Voorname beken en waterlossingen zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. De grens van overstroming, voorgekomen bij den hoogen waterstand in den winter 1925-1926 is met een roode stippellijn aangegeven.

Bij de stuwen, die niet onder het hoofdstuk sluizen zijn opgegeven, is de stuwdorpelhoogte in rood op de kaart vermeld.

VERKLARING DER TEEKENS.

— Stuw.
— Verkenmerk van het N.A.P.
— Peilschaal.
— Terreinhoogte.
— Hoogte van den weg
— Hoogte van den stuwdorpel
— Spoorweghoogte
— Verharde wegen.
— Spoorwegen.
— Stoomtramwegen.

3280 HA Grootte van een stroomgebied in H.A., volgens meting op de kaart met den planimeter.

— Grens van het waterschap van den Oude IJssel.
— Grens tusschen de afdeelingen van dit waterschap.
— Grens van het overstroomde gebied.
— Rijksgrens.

BOEZEMS.

Oude IJssel tusschen de schutsluis te Kemmenade en die te Laag Keppel. Het boezemgebied, groot ongeveer 6810 H.A., dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt, watert hoofdzakelijk af langs de Roodde Wetering met de zijtak de Engelsaaksche Graaf, die zich later met andere beken vereenigen tot het Waalsche water, dat zich met den Oude IJssel vereenigt. Het peil van het pand bedraagt 10,14 M. + N.A.P.

Oude IJssel tusschen de schutsluis te Uift en die te Terborg. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt, is groot 3280 H.A. Het peil van het pand bedraagt 12,38 M. + N.A.P.

Lovinksche Beek boven de stuw bij de IJzergietertj Vulcaansoord te Terborg. Het gebied komt gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor en is groot 3225 H.A. De beek loost op den Ouden IJssel beneden Terborg over een stuw waarvan de dorpel ligt op 11,24 M. + N.A.P.

Oude IJssel boven de schutsluis te Uift. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt is groot 82160 H.A., waarvan ongeveer 7000 H.A. in Nederland zijn gelegen. Van het stroomgebied watert ongeveer 53000 H.A. af op de beken, die de Deurvorsterbeek vormen, en 29000 H.A. op het deel van den Oude IJssel boven de stuw bij grenspaal 723.

Slingebeek tusschen den Nieuwen molen en de stuw te Aalten. Van het boezemgebied, groot 7465 H.A., komt een zeer klein deel in den noordoostelijken hoek van het blad voor.

De Landwehr. Deze boezem loost door een uitwateringsluis ten oosten van Emmerich op den Boven-Rijn, waarop zij ook door een Electricch gemaa kan worden afgemalen. Van het boezemgebied, dat bijna geheel in Duitschland is gelegen, komen 475 H.A. op Nederlandsch gebied voor. (Zie verder blad Arnhem 4.)

WATERSTANDEN OP DEN OUDE-IJSSEL IN M. BOVEN N.A.P.				
Tijdvak 1921—1925.				
Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—31 Oct.	1 Nov.—30 April.		
Uift (boven de sluis)	13,38	13,33	14,20 31 Dec. 1925	12,74 5 Sept. 1921
Oer (beneden Uift)	13,46	12,54	13,79 6 Jan. 1925	12,08 6 Febr. 1923
Terborg (boven de sluis)	12,35	12,35	12,76 31 Dec. 1925	11,57 1 Juli 1923

VERWIJZING.

Jaarboekje voor de Provincie Gelderland door H. J. Giebing, Commies ter Provinciale Griffie.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat. Zevende uitgave, 1920.

Wegwijzer voor de Binnenscheepvaart, deel I Noordoostelijk Nederland met 3 overzichtskaarten en 24 schetskaartjes. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 1922.

Register V. Gelderland. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. Vijfde uitgave 1927.

VII B.a. 795
(ed. 2; bl. 41-3)

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

Waterstaat
documentatie

Vervolg van het randschrift van het in 1908 en 1909 herziene blad GEERTRUIDENBERG 1
der Waterstaatskaart.

POLDERS OF WATERSCHAPPEN, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK
OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

ZUIDHOLLAND.

Achter de namen der polders zijn opgegeven de nummers, waaronder in buitengewone Provinciale bladen zijn opgenomen hunne bijzondere reglementen van bestuur en de wijzigingen in die reglementen.

IJsselmonde.

Polder Groote en Kleine Lindt. n°. 217, 1032.
Zwijndrechtsche polder. n°. 219, 955.

Beijerland of Hoeksche Waard.

Nieuwlandsche polder. n°. 363, 1043.
Mijlpolder. n°. 390, 1044.

Waterschap Nieuw-Bonaventura, Mookhoek en Trekdam. (Bestaande uit de waterstaatkundige polders van die namen, de eerste mei drie hoogere deelen, waaraan er een op dit blad voorkomt.) n°. 292, 1045.

Waterschap de Strijensche polder. (Bestaande uit een laag en een hoog gedeelte.) n°. 87, 1046.

Kooilandsche polder. n°. 91.

De polder Landigje Bevershoek (polder tje a), de Kilpolder, polder Nieuw-Beversoord, polder Meeuwenoord, polder Oud-Beversoord en de buitenpolders: Nieuwe Polder, polder Groot Koningrijk, polder Klein Koningrijk, Bijlepolder, Oude Gorzepolder, Stoeppolder en Mariapolder zijn particulier eigendom en ongeregulemeenteerd.

Eiland van Dordrecht.

Waterschap de Vier Polders. (Bestaande uit de Noordpolder, polder b met twee hoogere deelen c en d, de Oud-Dubbeldansche polder, polder e en f, de Zuidpolder, polder g en h en de Aloisepolder.) n°. 365, 714.

Waterschap de Wioldrechtsche polder. (Bestaande uit den waterstaatkundigen polder van dien naam.) n°. 229.

De polder de Mijl, De Polder en de buitenpolders: Nieuwe Stadspolder en Stadspolder (bestaande uit twee waterstaatkundige deelen), worden beheerd door het gemeentebestuur van Dordrecht.

De Hamias- en Zuidbuitenpolder en de buitenpolders: Nieuwe Noordpolder, Noordbovenpolder, Nieuwe Hamiaspolder (polder i), Jagerpolder tje en de polder tjes k en l zijn eigendom van en worden beheerd door het waterschap de Vier Polders.

De Louisa- en Cannemanspolder en het buitenpolder tje m, de Nieuwe Beerpolder en de Oude Beerpolder (met drie hoogere deelen) en de buitenpolders Bovenpolder, Benedenpolder (bestaande uit twee deelen), Engelsche Polder, Koperenberg polder, Braberspolder (bestaande uit twee deelen) en Van Dijkpolder (bestaande uit twee deelen) behoren aan particulieren en hebben geen reglement.

Buitenpolders in het overig deel van Zuidholland.

Krabbeppolder (bewesten het Mallegat), Merwedepolder, polder de Smoker, Oost-Merwedepolder, Groote Rug, Grenspolder, Helpolder, Zuilespolder, Otterpolder, Nieuwe Kat en het polder tje n, Oude Kat en Huiswaard, Stede-Dijk, Kort- en Lang-Ambacht, Jongeneele Ruigt, Hengstpolder, Ruigten bezuiden den Perenboom, Engelbrechtsplekske (bestaande uit twee deelen), Platte Hoek, Aart Eloyenbosch, Louw Simonswaard, de deelen o en p van de Noorder-Elsplaat, de Midden-Elsplaat (gedeeltelijk), de Midden-Springer (gedeeltelijk), de Zuider-Elsplaat (gedeeltelijk), het Zuidplaatje en de Tongplaat (bestaande uit twee deelen).

Deze buitenpolders behoren grootendeels aan particulieren en zijn ongeregulemeenteerd.

NOORDBRABANT.

Achter de namen der polders zijn opgegeven de Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hun bijzonder reglement van bestuur en die, waarin wijzigingen van het bijzonder reglement voorkomen.

Waterschap Royale polder. (Van dit waterschap komt op dit blad voor een klein deel van den polder Lokkersgors, de waterstaatkundig gemeen liggende polders Klaverpolder en Oostgorspolder, een gedeelte van den Ketelpolder, de Schuddebeurspolder met een hoogere deel, de Vegetaspolder en de polder Berkuim.) 1907 n°. 71.

Waterschap Nieuwe Zuwaluwe-polder. (Bestaande uit den waterstaatkundigen polder van dien naam, die gedeeltelijk op dit blad voorkomt.) 1905 n°. 42.

Waterschap Emiliapolder. (Van dit waterschap komt op dit blad een gedeelte van den Emiliapolder voor.) 1905 n°. 59.

Waterschap Nieuwe Buitendijksche Hoopolder. (Bestaande uit den waterstaatkundigen polder van dien naam, die gedeeltelijk op dit blad voorkomt en den buitenpolder q.) 1907 n°. 58.

Waterschap Gecombineerde Aanwassen. (Van dit waterschap komt op dit blad voor een gedeelte van den buitenpolder Aanwassen.) 1906 n°. 49.

De polder het Nieuwland en de voor een klein deel op dit blad voorkomende polder het Oudland behoren aan den Staat der Nederlanden (Landbouw) en zijn ongeregulemeenteerd.

Buitenpolders.

Waterschap de Gecombineerde Buitengronden van Drimmelen en Geertruidenberg. (Bestaande uit de waterstaatkundige polders Allemanshil, Ruimersdijk, de waterstaatkundig gemeen liggende polders Sluipolder en Oude Akkers, Polder van de Moer en de polder r.) 1906 n°. 53.

Waterschap Polder tje Achter de Hoeven. 1897 n°. 55.

Waterschap de Nieuwe Dombos. (Bestaande uit de waterstaatkundige polders Nieuwe en Oude Dombos en het griendpolder tje Kleine Nieuwe Dombos.) 1906 n°. 52.

Waterschap de Nieuwe of Groote Kurenpolder. (Bestaande uit de gedeeltelijk op dit blad voorkomende Groote Kurenpolder en de Kleine of Nieuwe Kurenpolder, die waterstaatkundig gemeen ligt met de Oranjepolder en de Polder van den Steen, welke laatste polders tot het volgende waterschap behoren.) 1908 n°. 38.

Waterschap de Steen van Kloosteroord. (Bestaande uit de waterstaatkundig gemeen liggende polders Oranjepolder en Polder van den Steen, de polders s, t, u en v met een hoogere deel, den uit twee waterstaatkundige deelen bestaanden Allardspolder en eenige andere kleinere polder tjes.) 1906 n°. 47.

Tot het Kroondomein behoren de polders: De Draaijer (bij het boveninde van het Steurgat), Nieuw-Keizersguldenwaard met een hoogere deel, de Hennip en de Spits, Ganzennest, de Ambachten, Vogelenzang met een hoogere deel, Kleine Eyerwaard, 't Stukske of Klein Donderzand, de Kleine Muggenwaard, de Kroon en de Zalm met een hoogere deel, de Kleine Zalm met een hoogere deel, de Paulownapolder, de Middelste Kievitswaard, bestaande uit de polders w en x met een hoogere deel, de Oude Hardenhoek, de Pannekoek, het polder tje ij en de Tongplaat, in Zuidholland gelegen.

De overige buitenpolders, die meerendeels aan particulieren behoren, zijn: e Thomaswaard (bestaande uit drie deelen) en de polder Kraayennest, eide op den rechteroever van de Nieuwe Merwede gelegen, de Nieuwe polder, Middelwaard, Middelwaard van Bink, Acht Morgen, Bruinhoeke Waard, Krijtjesweide, Nelismannenwaard, Kijfhoek, Paulusand, Middelland, Jannezand, Cornelispolder, Bloemplaat of de Dood, Moordplaat, Lepelaar, Noordplaat (bestaande uit twee waterstaatkundige deelen), Groote Turfzak (bestaande uit twee deelen), Nieuwe Turfzak, Kleine Turfzak, Vischplaat, Polder Honderd en dertig, Elft. Theresiapolder, Annapolder, Amerpolder, Moken-Holleken, Gijster en Heenplaat, Kindem, de Plomp, Hoogenhoppolder, Catharinapolder, Johannespolder, Petruspolder, Maltha, Ganzewei, Ruwen Hennip, Bloemplaat, Steenmuur of Dooyemanswaard (bestaande uit twee deelen), Donderzand, Eyerwaard, Oude Dooyemanswaard, Kooiwaard (bestaande uit twee deelen), Oude Kooiwaard, Bevertstaart, Keizers Guldenwaard, de Noord, de Buiten-

Noord (bestaande uit twee deelen), de Waardjes, Kalverwaard (twee deelen gescheiden door den bandijk langs de Nieuwe Merwede), Groeningswaard (twee deelen), Japewaard, Kievitswaard (drie deelen, waarvan twee ten zuiden van den Merwededijk), Achterste Kievitswaard met een hoogere deel, Kleine Hardenhoek, Muggenwaard, Happen Hennip en Hardenhoek en bezuiden de Amer: de Koekkoek (bestaande uit vier deelen), de Bol, polder de Volharding, Nieuwe Mariapolder, Harmoniepolder (twee deelen), Ketelpolder, Brandpolder, Oud-Gors, Spergiepolder, Ribsche polder (twee deelen), Kivistgeld en Prinses-Louisapolder.

Deze polders zijn allen ongeregulemeenteerd.

BEDIJINGSJAREN.

Zuid-Holland.			
Zwijndrechtsche Waard	herdijkt	1331	Ruigten bezuiden den Perenboom 1904
Nieuw-Bonaventura		1562	Kort en Lang Ambacht 1904
Dubbeldansche polder		1580—1603	Tongplaat 1907
Kooiland	omstreeks	1600	Oost-Merwede polder 1908
Mijlpolder		1617	
Zuidpolder		1617	Noord-Brabant.
Noordpolder		1618	Oud-Gors 1785
Trekdam en Mookhoek	omstreeks	1630	Kijfhoek 1792, 1803
Beversoord	omstreeks	1632	Jannezand 1798, 1803, 1833
Kilpolder		1632	Polder Kievistgeld 1799, 1890
Strijensche polder		1647	Keizers-Guldenwaard 1802
Oude Gorzepolder		1647	Harmoniepolder 1805
Aloisepolder		1653	Steenmuur- of Dooyemanswaard 1809, 1838
Wioldrechtsche polder		1659	Pannekoek 1813, 1845
Meeuwenoord		1670	Oranjepolder en Polder van der Steen 1815
Oude Beerpolder	voor	1727	Spergiepolder 1817
Oud-Beversoord		1747	Spits en Hennepe 1817
Nieuwlandsche polder	na 1750 en na	1793	Ketel 1834
Groot Koningrijk		1790	Paulownapolder 1833, 1845
Haniaspolder		1798	Nieuwe Steenmuur 1839
Zuid-Buitenpolder		1777	Muggenwaard 1832
Noord-Bovenpolder		1780	Kroon en Zalm 1832, 1870
Louisapolder		1788	Middelste Kievitswaard 1854, 1879
Stoeppolder	omstreeks	1795	Bloemplaat 1855, 1906
Mariapolder		1823	Hardenhoek 1856, 1906
Nieuwe Noordpolder	1820, verhoogd	1881	Oude Hardenhoek 1858, 1900
Nieuwe Stadspolder		1881	Volharding 1866
			Lepelaar 1869
Noord-Brabant.			Moordplaat 1870
Nieuwland	omstreeks	1500	Groote Turfzak 1875
Emiliapolder		1645	Nieuwe Turfzak 1876
Aanleg van den dijk om de waterschappen			Ganzewei 1877, 1897
Royale polder en Nieuwe Zuwaluwe-polder		1650	Gijster en Heenplaat 1878
Deze dijk is in de laatste jaren door de betrokken waterschappen aanmerkelijk verhoogd en verzuurd.			Hoogen Hof 1878
Van de navolgende polders zijn de kaden zoodanig verhoogd, dat zij alleen bij de allerhoogste stormvloedden gevaar loopen te worden gesluisd.			Moken-Holleke en Amerplaat 1878
Zuid-Holland.			Catharinapolder 1879, 1897
Midden-Elsplaat		1857	Bruinhoeke Waard 1881
Helpolder		1872	Maltha 1890, 1908
Zuidplaatje		1890	Petrusplaat 1901
Krabbeppolder		1900	Prinses Louisapolder 1901
Dijk om de Beneden-, Boven-, Engelsche Brabers- en van Dijkpolders		1900	

LANDBOUWMAATSCHAPPIJEN.

De Werkendamsche Landverbeteringmaatschappij te Werkendam, waarvan de statuten zijn goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 8 Nov. 1894 n°. 32, heeft ten doel het aankopen en huren van gronden om die met griendhout, riet, biezen of op andere wijze in cultuur te brengen en het drijven van handel in deze en aanverwante artikelen.

Het bestuur wordt uitgeoefend door een Directeur onder toezicht van drie commissarissen.

Aan deze maatschappij behoren de polders Kijfhoek, het Noorderplaatje en Moken Holleken.

De Naamlooze Vennootschap Dordrechtse Landbouwonderneming te Dordrecht. De statuten zijn goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 9 Mei 1906 n°. 44. Het doel der vennootschap is het aankopen en exploiteeren van landerijen. Zij wordt beheerd door een Directeur, bijgestaan door minstens drie commissarissen.

Aan deze vennootschap behoren de Hooge en Lage Hooppolder en de Petrusplaat.

VERWIJZING.

Waterstaatswetgeving. Handboek voor Gemeente- en Waterschapsbesturen in Noordbrabant, door J. P. A. Wagenaar, 1906.

Provinciale almanak voor Zuidholland ten dienste van Gemeente- en Waterschapsbesturen, door J. A. Reijnders.

Statistiek tableau der polders in Noordbrabant door den Hoofdingenieur A. de Geus en den ingenieur Jhr. E. C. B. van Rappard, 1843.

Dr. C. R. Hermans, Geschiedkundig mengelwerk over de provincie Noordbrabant, 1848.

J. C. Ramaer, Geographische geschiedenis van Holland bezuiden de Lek en de Nieuwe Maas in de middeleeuwen, 1899.

Mr. J. A. Fruin, De oudste rechten der stad Dordrecht en van het baljuwschap van Zuidholland (Werken der Vereniging tot uitgave der bronnen van het oude Vaderlandsche Recht, 1ste reeks n°. 4), 1882.

Overzicht der Scheepvaartwegen in Nederland. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 5de uitgave, 1909.

Hoogten van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat. Provinciën Zuidholland en Noordbrabant. 1906.

Hoogten van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat. Provinciën Zuidholland en Noordbrabant. 1898.

Omtrent de Nieuwe Merwede:

J. Blanken Jansz., Beschouwing over de uitstrooming der Opper-Rijn en Maaswateren door de Nederlandsche rivieren tot in zee. 1819.

J. Blanken Jansz., Memorie omtrent het geheel verenigd openen van de Werkendamsche killen enz. 1819.

Bijdragen tot den waterstaat der Nederlanden, door Mr. W. B. Donker Curtius. 1819.

J. Blanken Jansz., Vervolg Memorie ter oplossing van bijzondere bedenkingen tegen het ontwerp tot het herleiden en verenigd openen van de Werkendamsche killen enz. 1819.

Verslagen van de Openbare Werken over 1854, 1855 en 1856.

Verslag der Commissie, ingesteld 29 Oct. 1856, tot onderzoek over aen verhoogden waterspiegel op de rivieren de Waal en de Merwede. 1858.

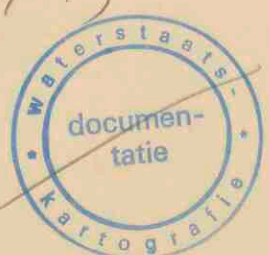
Rapport van den Raad van Waterstaat, ingesteld 25 Mei 1858, in het Verslag van Openbare Werken van 1858.

Verslag der Staatscommissie, ingesteld 13 Febr. 1869, tot onderzoek der bezwaren in zake de Nieuwe Merwede. 1870.

Vervolg van het Tienjarig Overzicht der waargenomen waterhoogten langs de Nederlandsche hoofdrievieren enz. 1871.

VII B.a. 795
(ed. 2, b9: 61. 44-1)

SLUIZEN.

Wijde in den dag. in M. Slagdramp-diepte in M. van N.A.P. in M.

1°. In den rechterband van de Nieuwe Merwede.		
A. Inlaatsluis van den Aalsloepolder, twee schuiven	0.41	+ 1.31
B. Inlaatsluis van den Zuidbuitenpolder, één vloed-, één ebbende en één schuif	1.43	+ 0.50
C. Berceingsluis van de Zuidbuiten- en Hanijslopolders, één paar vloed- en één paar ebbende	4.00	+ 0.60
D. Uitwateringsluis van den Hanijsloepolder, één paar vloed-, één paar ebbende en één schuif	2.54	+ 1.75
E. Uitwateringsluis van den Louispolder, één vloeddeur en één schuif	0.95	+ 1.35
F. Uitwateringsluis van den Louispolder, één paar vloed- en één paar ebbende	3.50	+ 1.35
(Door deze sluis wordt ook water ingelaten.)		
G. Uitwateringsluis van den Louispolder, één paar vloed-, één paar ebbende en één schuif	2.90	+ 1.30
(Door deze sluis wordt ook water ingelaten, voornamelijk voor het Waterschap de Vier Polders.)		
H. Uitwateringsluis van den Nieuwen Beerpolder, één paar vloed-, één paar ebbende en één schuif	2.80	+ 0.85
(Door deze sluis wordt ook water ingelaten.)		
2°. In den linkerband van de Nieuwe Merwede.		
I. Uitwateringsduiker (ijzeren buis) van den buitenpolder Het Waardje, twee schuiven	0.35	+ 0.30
K. Uitwateringsluis van den buitenpolder Buiten-Noord en Kalkerveld op de Beert, één vloeddeur en één schuif	1.00	+ 0.30
L. Uitwateringsluis van de buitenpolders Groeningswaard en Japerveld op het Galeygal, één vloeddeur en één schuif	1.00	+ 0.30
M. Uitwateringsluis van den buitenpolder de Kieuitswaard op het Boeregat, één vloeddeur en één schuif	0.60	+ 0.30
N. Uitwateringsluis van de buitenpolders Pauloven en Achterste Kieuitswaard op de Witboomen Kil, één vloeddeur en één schuif	1.50	+ 0.30
O. Uitwateringsluis op den buitenpolder Kleine Hordenhoek op het Diegat, één vloeddeur en één schuif	0.60	+ 0.30
P. Schutsluis genaamd Spieringsluis, schuttenge 40 M., twee paar vloeddeuren	7.00	+ 1.36
binnendeuren	—	1.45
3°. In den linkerband van de Amer en het Hollandsch Diep.		
Q. Schotbalksluis aan den mond der haven te Geertruidenberg	7.50	+ 0.92
R. Schut- en uitwateringsluis van een deel van den Emilpolder, schuttenge 41 M., één paar vloed- en twee paar ebbende	4.10	+ 1.35
ebben	—	1.34
binnendeuren	—	1.84
S. Uitwateringsluis van een deel van den Emilpolder, één paar vloeddeuren en één schuif	1.35	+ 1.40
T. Uitwateringsluis van den voorboezem van den Nieuwen Zwaalvepolder, één paar vloeddeuren en één schuif	2.20	+ 1.75
U. Uitwateringsluis van den boezem de Gaetsche vee- ring, één paar vloeddeuren en één schuif	2.20	+ 1.65
(Door deze sluis wordt ook water ingelaten.)		
V. Inlaatsluis dienende om het dorp Lage Zwaalve van versche water te voorzien	2.20	+ 1.45
W. Uitwateringsluis van den voorboezem van het stoom- genaamde van de bemaling der polders Nieuwland, Schude- beurs en Vegetas, één vloeddeur en één schuif	1.80	+ 2.20
X. Uitwateringsluis van den boezem het Heerenhuische Vlietje, één paar vloeddeuren en één schuif	2.58	+ 1.90
(Naast deze sluis berijdt zich een buis, afgesloten door een schuif, waardoor water kan worden ingelaten.)		
Y. Uitwateringsluis voor het stoomgemaal van den Klaver- polder, één vloeddeur en één schuif	1.50	+ 1.35
Z. Uitwateringsluis van den boezem het Polderdijfje, één paar vloeddeuren en één schuif	3.13	+ 2.44
4°. In den oostelijken band van de Dordtsche Kil en het Mallegat.		
A'. Uitwateringsluis van den Ouden Beerpolder, één paar vloeddeuren en twee schuiven	2.80	+ 0.90
B'. Uitwateringsluis voor het stoomgemaal van den Wied- drechtschen polder, één paar vloeddeuren en twee schuiven	2.21	+ 2.05
C'. Uitwateringsluis voor het stoomgemaal de De Mijl, één paar vloeddeuren	1.93	+ 1.53
5°. In den westelijken buitendijk van de Dordtsche Kil.		
D'. Uitwateringsluis van den Mariapolder, één paar vloeddeuren en één schuif	2.50	+ 1.90
E'. Inlaatsluis van den Sloopepolder, één vloeddeur en één schuif	1.00	+ 0.60
F'. Uitwateringsluis van den Ouden Gorzepolder, één paar vloeddeuren en één schuif	1.40	+ 1.15
G'. Uitwateringsluis van den polder Meuveenoord, één vloeddeur en één schuif	1.60	+ 1.65
H'. Uitwateringsluis van den polder Beversoord, één vloeddeur, één ebbende en één schuif	1.55	+ 1.90
I'. Uitwateringsluis van den Kijpolder, één vloed- en één ebbende	0.78	+ 1.35
K'. Uitwateringsluis van de polders Mookhoek en Trek- dam, één paar vloeddeuren en één schuif	2.20	+ 2.20
L'. Inlaatsluis van den polder Nieuw Bonaventura, twee schuiven	0.75	+ 1.00
ebben	—	1.50
M'. Inlaatsluis van den Mijlpolder, één schuif	1.40	+ 1.50
6°. In den buitendijk langs de noordkant van het Dordtsche Eiland.		
N'. Keersluis, genaamd „de kleine sluis“ voor de spui- haven te Dordrecht, twee paar vloeddeuren	7.87	+ 1.85
O'. Spuitsluis voor de stad Dordrecht, één schuif	0.25	+ 1.10
P'. Spuitsluis voor de stad Dordrecht, één schuif	0.80	+ 0.52
Q'. Keersluis genaamd „de Noordersluis“ voor de spui- haven te Dordrecht, één paar vloeddeuren	9.05	+ 2.50
R'. Inlaatsluis van den Noordpolder, één schuif	1.40	+ 1.27
S'. Uitwateringsluis voor het stoomgemaal van den Noordpolder, één schuif	2.16	+ 0.80
T'. Berceingsluis voor den Nieuwen Noordpolder, één paar vloed- en één paar ebbende	1.60	+ 0.48
ebben	—	1.40
U'. Uitwateringsluis van den Nieuwen Noordpolder, één vloed-, één ebbende en één schuif	1.60	+ 1.40
(Door deze sluis wordt ook water ingelaten.)		
V'. Uitwateringsluis van den Nieuwen Stadspolder, één paar vloeddeuren en één schuif	2.10	+ 1.68
(Door deze sluis wordt ook water ingelaten.)		
W'. Uitwateringsluis van het vestelijk gedeelte van den Stadspolder, één paar vloeddeuren en één schuif	1.30	+ 0.50
(Door deze sluis wordt ook water ingelaten.)		
X'. Uitwateringsluis van het oostelijk gedeelte van den Stadspolder, één paar vloeddeuren en één schuif	2.00	+ 1.84
(Door deze sluis wordt ook water ingelaten.)		
Y'. Inlaatsluis van den Noordboerenpolder, één schuif	0.84	+ 0.05
(Door deze sluis wordt ook water ingelaten voor den Zuidpolder.)		
Z'. Uitwateringsluis van den Noordboerenpolder, één paar vloeddeuren en twee schuiven	2.93	+ 1.30
7°. Niet in bandijken gelegen.		
A". Schutsluis, genaamd „de Ottersluis“, schuttenge 43 M., twee paar deuren	7.30	+ 2.00
binnendeuren	—	1.70
buitendeuren	—	1.70
B". Schutsluis, genaamd „de Hielsluis“, schuttenge 43 M., twee paar deuren	7.30	+ 2.00
binnendeuren	—	1.70
buitendeuren	—	1.70
C". Uitwateringsluis voor het vestelijk deel van den Van Dijkpolder, één schuif	0.35	+ 0.10
D". Uitwateringsluis voor het oostelijk deel van den Van Dijkpolder, één vloeddeur	1.00	+ 0.10
E". Uitwateringsluis van den Braberspolder, één vloed- deur en één schuif	1.10	+ 0.20
F". Uitwateringsluis van den Kopersbergpolder, één vloeddeur en één schuif	1.10	+ 0.35

VOORMALIGE TOESTAND.

Voor 1421 liep de rivier de Oude Maas (een der beide armen, waarin de Boven-Maas zich bij het Heleind verdeeld) bestaande uit de Herten, verder ongeveer ter plaatse van het bed der tegenwoordige Bergsche Maas tot bij den Dungenand, daarna eenigzins meer Noordwaarts, daarna over de tegen- woordige Nieuwe Merwede en Dordtsche Kil (de laatste een bezuiden 's Graven- deelen), om vervolgens, de tegenwoordige dorpen St. Antoniepolder ten zuiden en Mijnsheerlant ten noorden latende, terwijl zij tusschen de tegen- woordige dorpen Oud-Beijerland en Kluissend en benoorden Oud-Beijerland op de Waal (thans Oude Maas geheven) in gemeenschap stond, als een breed water naar zee te loopen. Een arm, de Dubbel, richtte zich van een punt, gelegen ongeveer ter plaatse van den polder Zuid-Springer naar een punt, gelegen nabij de Mijl, en volgde van daar de tegenwoordige Oude Maas tot aan de Waal; de Waal vormde tusschen de tegenwoordige dorpen Hendrik-Ido-Ambacht en Heerjansdam de scheiding tusschen de Ziegr- drechtsche Waard en de in 1375 gebandeerde Biederswaard, en liep van landsgenoot dorp tot aan de toenmalige Oude Maas bij het tegenwoordige Oud-Beijerland voor het tegenwoordige bed der Oude Maas.

Omstreeks het midden der 13de eeuw werden de Oude Maas bij het Heleind en te Maassdam (1), en de Dubbel even bezuidenwesten Dordrecht afgedamd en zoo twee groote polders gevormd, de Tieselswaard tusschen Oude Maas en Dubbel en de Groote Zuidhollandsche Waard, oostwaarts aan het Land van Altena, het land van Heusden en de Brabantse heerlijkheid Waalwijk gren- zende. De naam der Merwede werd van Dordrecht tot aan de Lek voortgezet, zoodat de Noord of Merwede heette. De Merwede en de Dubbel waren ver- eenigd door een ongeveer 2000 M. lang water, de Dordrecht, thans een deel der Oude Maas.

Nadat een aantal dijkbreken deze landen geteisterd hadden, braken de dijk, welke van Geertruidenberg over Hoog Zwaalve en Strijen naar Maas- dam liep, bij Broek een half uur gaans ten zuidwesten van Strijen, en de Merwede bij aan den Ouden Wier bevestigd Werkendam door, de eerste op, de tweede enige dagen na 18 Nov. 1421.

Hierdoor gingen de 16 dorpen Ankerk, Leidekerk, Wolbrandskerk en

GEERTRUIDENBERG.

1.

Tieselscheek in de Tieselswaard; Sluidericht, Houwingen, Eckentrudekerk, Amvroet, Eenderk, Afdersel en Nieuw-Amkerk in de Groote Zuidhollandsche Waard benoorden de Maas; en Wrede, Broek, Wiedrecht, Dubbelmonde en Almonde in die noord bezuiden de Maas voor goed onder. Een middel- andere, hoofdzakelijk haiten de genoemde landen gelegen, werden tijdelijk overstroomd, doch kwamen na eenigen tijd weder boven water.

Er vormde zich tengevolge der oeverstrooming een breed water, het Hollandsch Diep, van wat de Striene naar het punt van doorbraak bij Broek.

De definitief overstroomde landen vormden het Bergsche Veld, en daarin hadden langzamerhand belangrijke aanplantingen plaats en vormden zich elanden, spranken en erven, waardoor de groote en kleine killeen zijn ont- staan, die nog in de Biesbosch worden aangetroffen.

NIEUWE MERWEDE.

De aanplanting in de Biesbosch, gepaard met verondieping der Beneden- Merwede, gaven tot groote bezwaren aanleiding, zoodat voor de scheepvaart van Dordrecht, als door belemmering in den afvoer van hoog opvoerders en is, zoodat reeds in 1581 voorstellen tot betuiging van den Ouden Wier werden gedaan. In 1730 werd op verzoek van de stad Gorinchem en enige dorpen in de Aflosserswaard en op advies van de hoogteraren 's Gravesande en Wittichius en den landmeter Cruijsius door opruiming tusschen den Ouden Wier en den westkant van de Bassek tot oerlaat gecornd, ongeveer 5650 M. lang, die den naam van Cruijsius-Oerlaat kreeg en toen op ongeveer 0.75 M. ± N.A.P. was gelogen. Bij staatsbesluit van 18 Juli 1805 werd bepaald, dat bezuiden de Merwede geen bekadingen hooger dan 2.49 M. ± N.A.P. mochten worden aangelegd.

In 1738 deed men een poging tot geheele afsluiting der killeen, doch de aanzienlijke verhooging van den waterspiegel op de Merwede, die daarvan het gevolg was, gaf aanleiding, dat de gemaakte werken grootendeels werden opgeruimd. Na dien tijd werden o. a. door C. Brunnings verschillende plannen

tot betuiging der killeen gemaakt, terwijl in 1819 de inspecteur-generaal van den waterstaat J. Blanken Jz. een ontwerp tot vorming eener Nieuwe Merwede met behoud der Beneden-Merwede (welk denkbeeld reeds in het begin der 19de eeuw door E. W. Conradicus geopperd) voordroeg. Volgens de voorstellen, in 1830 door de inspecteurs van den waterstaat J. H. Ferrand en L. J. A. van der Kuit gedaan, ging men in 1851 over tot aanvankelijke betuiging en geleidelijke afsluiting van alle killeen of zijdelingsche afleidingen met behoud van één enkele, waaraan zoodat voor rijsterven als door natuurlijke schuring zoodanig vermogen werd gegeven, dat al het door Waal en Maas aangebracht water daardoor geregeld kon worden afgevoerd.

De daardoor ontstane rivier bleef den naam Nieuwe Merwede.

De gronden in den Cruijsius-Oerlaat waren intusschen door aanplanting zeer verhoogd en daarop waren bekadingen aangelegd, die in 1849 bevestigd werden op 1.85 ± 2.35 M. ± N.A.P. te liggen.

De inspecteurs Ferrand en van der Kuit stelden in 1850 voor, den oerlaat van Cruijsius te behouden; diensgevolge werd het terrein van den oerlaat tot 1.85 M. ± N.A.P. afgegraven. Door de goede werking van de Nieuwe Merwede was het later niet meer noodig, zich aan dit cijfer te houden en werden concessies verleend voor bekadingen tot grotere hoogte. De werken tot vorming der nieuwe rivier waren in 1885 voltooid.

RIVIERWATERKEERINGEN.

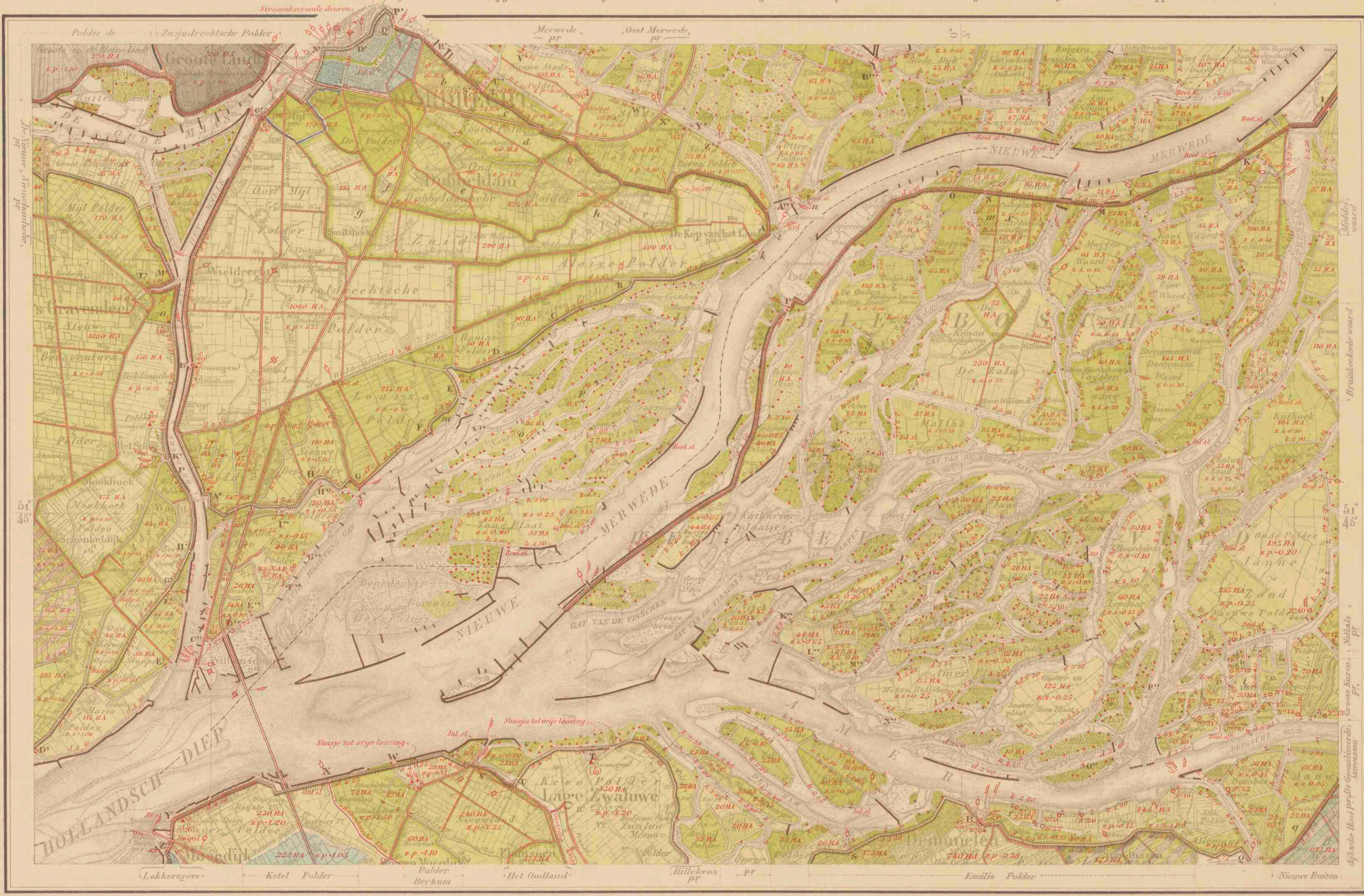
De Lindsche dijk langs den Zuidhollandschen polder en den polder Groote en Kleine Lindt maakt deel uit van de waterkering van den Zuidhollandschen Waard en wordt door het hoogheerlandschap van dien naam onderhouden.

De dijken langs het eiland Hoeksche Waard worden, voor zover zij op dit blad voorkomen, onderhouden door het waterschap de Oosthoeksche dijken.

De dijken op het Eiland van Dordrecht worden onderhouden door de aan- grenzende waterschappen of polders; hiervan is uitgezonderd het gedeelte van den buitendijk van af het stoomgemaal van de Mijl tot de aansluiting van den Groenen of Hollandschdijk met den Noordpolderdijk, welk gedeelte in onderhoud is bij de gemeente Dordrecht.

De bandijk langs den linkerover van de Nieuwe Merwede is bij het Rijk in onderhoud en beheer.

Langs den linkerover van den Amer en het Hollandsch Diep worden de waterkeeringen door de aangrenzende waterschappen onderhouden.

Top. Inrichting		
G'. Uitwateringsluis van den Engelschen polder, één vloeddeur en één schuif	1.00	+ 0.70
H'. Uitwateringsluis van den Bovenpolder, één vloeddeur en één schuif	0.95	+ 0.65
I'. Uitwateringsluis van het oostelijk deel van den Benedenpolder, één vloeddeur en één schuif	0.45	+ 0.40
K'. Uitwateringsduiker van den polder de Elft, twee openingen elk	0.80	+ 0.60
(Iedere opening heeft een klep aan de buitenzijde en een schuif aan de binnenzijde.)		
L'. Uitwateringsduiker van den polder de Elft, één klep buiten, één schuif binnen	1.00	+ 0.60
ebben	—	0.40
M'. Uitwateringsluis van den Annapolder, één vloeddeur en één schuif	1.00	+ 0.40
N'. Uitwateringsduiker van den polder de Ristgryt, één klep buiten, één schuif binnen	1.00	+ 0.60
O'. Uitwateringsduiker van den polder de Onderpolder, één klep buiten, één schuif binnen	1.00	+ 0.50
P'. Schotbalksluis met vaste ijzeren brug, twee rijen schotbalken	5.00	+ 1.50
ebben	—	1.50
WATERSCHAPPEN, STOOMGEMALLEN, REGLEMENTEN.		
Behalte de onder „Administratieve Indeling“ genoemde waterschappen bestaan de volgende, die meer algemeene belangen behartigen.		
1°. Hoogheerlandschap van de Zuidhollandsche Waard.		
Het Hoogheerlandschap is belast met het onderhoud van den ringdijk, uitmakende het 4de dijkwerk bedoeld in art. 6 van het reglement op het Gemeen Waterstaatsbelang van het eiland IJsselmonde, en de daarin gelegen sluizen; met de zorg voor den Waal- en den Dordrecht, waaraan de polders in het Hoogheerlandschap lozen en met het bezicht op de polders.		
Het bestuur bestaat uit een Dijkgraaf en zes Hoogheerlaren, die door de Koningin worden benoemd.		
2°. Waterschap de Oost-Hoeksche dijken.		
Het waterschap is belast met de zorg voor den voortvloeiende zee- en rivier- waterkeerende toestand van de dijken van het oostelijk deel van het eiland de Hoeksche Waard, gerekend van af de dorpsstraat te Puttershoek tot aan den dijk van den Nijmanspolder en bestaande uit de dijken 6 tot en met 19 bedoeld in art. 6 van het reglement op het gemeen waterstaatsbelang van het eiland de Hoeksche Waard.		
Het bestuur bestaat uit een Dijkgraaf en 4 Dijkdraden. Zij worden voor 5 jaren door de Koningin benoemd. Ieder jaar treedt een hinner volgens rooster af, maar is dadelijk herkiezbaar.		
Het reglement is vastgesteld 17 Nov. 1897, Proc. blad 1898 n°. 9.		
3°. Waterschap het gemeenschappelijk stoomgemaal te Puttershoek.		
In 1870 werden twee verschillende stoomspradgemaal in en gebouwd reeneigend; het ene van 90 I.P.K. ter bemaling van de polders Nieuw-Bona- ventura, de Mijlpolder en het Nieuwland, het andere van 50 I.P.K. ter bemaling van den boezem de Binnenbieders Maas.		
Het beheer dieser stoomgemaal wordt uitgeoefend door een commissie van zegen leden, drie voor het waterschap van Mijnsheerlant en Meerkeren, twee voor Nieuw-Bona Ventura, en voor de Mijlpolder en voor het Nieuwland.		
Het reglement is vastgesteld 12 Juli 1871, Buitengecon Proc. blad n°. 55 en gericijnd 16 Juli 1907, Proc. blad n°. 413.		
4°. Het waterschap der hulpsloombemaling van den Strijenschen polder en de polder het Kooltand, Oud-Beversoord en Meuveenoord.		
Deze polders worden bemalen door een centrifugaal stoomgemaal van 36 I.P.K., waaraan zij geen rolvondende waterontlasting hebben op de Strijensche haven, wat maar zelden het geval is omdat deze haven ten behoeve van de scheepvaart gemeentelijk op een hoog peil wordt gehouden.		
Het beheer wordt uitgeoefend door de besturen van de betrokken polders, waaraan een dagelijks bestuur wordt geloozen.		
Het reglement is vastgesteld 20 Juli 1880, Buitengecon Proc. blad n°. 87.		
5°. Het waterschap de gemeenschappelijke uitwatering der polders Nieuw-Bona Ventura, Oude land van Strijen, Land van Essche, Uiterdijk en Nieuw-Strijen met de Oude en Nieuwe Klem, de Strijensche polder, Oud-Bona Ventura en het Kooltand.		
Het reglement is vastgesteld 4 Nov. 1858, Proc. blad n°. 8.		
(Zie blad Willenst 2).		
6°. Waterschap de Bleek en Oostkil.		
Het reglement is vastgesteld 8 Nov. 1877, Proc. blad van Noordbrabant 1878, n°. 16 en herzien bij Statenbesluit van 9 Juli 1907, Proc. blad 1907, n°. 68.		
(Zie blad Geertruidenberg 2.)		
De stoomgemaal van het waterschap de Wiedrechtsche polder aan de Kil en van het waterschap de Vier Polders aan de noordzijde van het Eiland van Dordrecht worden gezamenlijk beheerd door de noordzijde van het Eiland van Dordrecht worden gezamenlijk beheerd door de noordzijde van het Eiland van Dordrecht geheel door de Vier Polders.		
Aan de Mijl zijn drie centrifugaalstoomgemaal in één gebouw vereenigd; een, van 22 I.P.K., dient tot bemaling van den stadboezem, de twee andere, van 15 en 7 I.P.K., kunnen dienen zoodat voor de bemaling van den stads- boezem als van de Polders de Mijl en de Polder.		
Deze stoomgemaal worden beheerd en onderhouden door het gemeentebestuur van Dordrecht.		
Dit is ook het geval met het stoomgemaal voor den Nieuwen Stadspolder, dat ook het vestelijk gedeelte van den Stadspolder kan bemalen. Beide polders zijn daartoe door een hulpsluiz verbonden.		
Algemeen Reglement voor de polders in de provincie Zuidholland.		
Dit reglement is vastgesteld 24 Juli 1856, Proc. blad 1856 n°. 99 en gericijnd 28 Juli 1857, Proc. blad 1857 n°. 87.		

VII B.a 795
(ed. 2, bl. 44-1)

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De admini- stratieve indeling der polders is boven de kaart omschreven. De polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder lozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bias. Van polders, die afwateren op twee boezems of op een boezem en een polder, is de kleur dienvooreenkomstig gestreept en gebiend. Boezemlanden zijn niet gekleurd.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Schepradwatermolen.
- Vijzelwatermolen.
- Stoomgemaal met aanwijzing van het aantal indicator-paarde- krachten en den aard van het bemalingswerktuig. (s. scheprad, s. centrifugaalpompe.)
- Pompstation van de elektrische bemaling.
- Uitwateringsluis.
- Schutsluis.
- Beyoelingsluis.
- Griendduiker.
- Vaste stuw.
- Overtom.
- Grondduiker onder een waterleiding.
- met afsluiting.
- Hoofdmerk der Nauwkeurighedswaterpassing.
- Secundair merk der Nauwkeurighedswaterpassing.
- Registreerende peilschaal.
- Peilschaal.
- Peilmetersteen.
- Zonpeil van een polder.
- Geveensche zomerstand in een polder.
- Dijkshoogte.
- Kadehoogte.
- Spoorweghoogte.
- Spoorwegen.
- Straat- en verharde wegen.
- Grootte van polders in H.A. volgens meting op de kaart met den pluimeter.
- Provinciale grens.
- Waterkeerende dijk gedeeltelijk kunstmatig verdedigd.
- Oeververdediging, strekdammen, kribben.

BOEZEMS.

- Kleur van de rechtstreeks op zee of rivieren uitwaterende polders of voorboezems. (Veronderstelde kleur der zee en rivieren.)
- Devel.
- Deze boezem wordt afgemalen op de Oude Maas door een stoomgemaal met twee hercentrifugaalpompen van 50 indicator paarde- kracht. De bemaling vangt aan, wanneer de boezem een stand van 1.18 M. ± N.A.P. heeft bereikt en wordt gestaakt wanneer die stand, na bijziching, tot 1.58 M. ± N.A.P. is gedaald en in de maanden Juni, Juli en Augustus bij een stand van 1.93 M. ± N.A.P.
- De operatie der polders, die op dezen boezem afwateren, bedraagt 1215 H.A.
- Strijensche Haven.
- Deze boezem loost door de schutsluis het Strijensche Sas op het Hollandsch Diep.
- Door deze sluis wordt ook water ingelaten.
- De gemiddelde zomerstand van den boezem is 0.57 M. ± N.A.P.
- Vooral in het najaar wordt de boezem ten behoeve van de scheep- vaart veel op een hoog peil gehouden, waardoor de lozing der polders op den boezem wordt belet. Deze worden dan door een stoom- gemaal op het Hollandsch Diep afgemalen.
- Stadswater.
- Op dezen boezem lozen geen polders. Hij dient uitsluitend voor de spuiting der riolen in de stad.
- De boezem wordt op de Oude Maas afgemalen door het stoomgemaal aan de Mijl.
- De inlaten van buitenwater in de stad geschiedt door de sluizen O' en D' van de Oude Maas en de Merwede en door een sluisje uit de spuihaven.
- Polderdijfje.
- Loost door de sluis aan de haven te Moerdijk op het Hollandsch Diep (zie herzien blad Geertruidenberg 3).
- Meervliet of Heerenhuische Vliet.
- Loost door een sluis op het Hollandsch Diep (zie herzien blad Geertruidenberg 3).
- Gaetsche Wetering.
- Loost door een sluis op de Lage-Zwaalvesche Haven (zie herzien blad Geertruidenberg 3).
- Beneden-Dong.
- De roer een deel op dit blad voorkomende Buitendijksche Hooi- polder loost gedeeltelijk op dezen boezem (zie de herziene bladen Geertruidenberg 2, 3 en 4).

BUITENWATERSTANDEN

in meters ten opzichte van N.A.P.

1°. Tienjarig tijdvak 1891—1900.

Plaats van waarneming.	Middelbare vloed 1 Mei-31 Oct.	Middelbare eb 1 Mei-31 Oct.	Hoogste stand.	Laagste stand.
<i>Verbandam</i>	+ 1.41	+ 0.30	+ 3.09 30 Dec. 1894	- 0.71 8 Dec. 1890
<i>Pradonduinen</i>	+ 1.39	+ 0.27	+ 3.02 30 Dec. 1894	- 1.00 4 Jan. 1894
<i>Kop van het Land</i>	+ 1.30	+ 0.27	+ 3.09 30 Dec. 1894	- 1.00 4 Jan. 1894
<i>Dampgemaal</i>	+ 1.30	+ 0.27	+ 3.02 30 Dec. 1894	- 1.00 4 Jan. 1894
<i>Willemsdijk</i>	+ 1.29	+ 0.26	+ 3.02 30 Dec. 1894	- 1.00 4 Jan. 1894
<i>Moerdijk</i>	+ 1.29	+ 0.26	+ 3.02 30 Dec. 1894	- 1.00 4 Jan. 1894
<i>Dordrecht</i>	+ 1.28	+ 0.27	+ 3.03 30 Dec. 1894	- 1.01 5 Dec. 1890
<i>St. Jansdijk</i>	+ 1.24	+ 0.28	+ 3.04 30 Dec. 1894	- 1.01 5 Dec. 1890
2°. Van Juli 1904—Juni 1908 (d. i. n. op de opening van de Bergsche Maas).				
<i>Mond der Dungen</i>	+ 1.10	+ 0.47	+ 2.85 19 Mrt. 1906	- 1.24 16 Jan. 1905
<i>Grincken</i>	+ 1.11	+ 0.61	+ 2.91 13 Mrt. 1906	- 1.24 16 Jan. 1905
<i>Wierdijk</i>	+ 1.10	+ 0.47	+ 2.85 19 Mrt. 1906	- 1.24 16 Jan. 1905
<i>Zwaluwen</i>	+ 1.11	+ 0.58	+ 2.94 13 Mrt. 1906	- 1.25 20 Jan. 1905

SLUIZEN.

Wijde in den dag. M. M. N.A.P.

1°. Langs de Bakkerskil.		
A. Militaire inundatiesluiz, genaamd Papsluiz, één paar waterdeuren.	8.—	— 1.50
B. Uitv. sluis van den Werkschen boezem, één paar vloed- en één paar ebedeuren.	1.40	— 1.10
2°. Langs de Bleek kil.		
C. Werksche sluis, uitv. sluis van den Werkschen boezem en van het Rijkstoongemaal aan den Nieuwendijk, één paar vloed- en één paar ebedeuren.	3.95	— 1.25
D. Zeenbansche sluis, uitv. sluis van den Zeenbanschen boezem, één paar vloed- en één paar ebedeuren.	4.70	— 1.35
E. Almsluis, uitv. sluis van de Alm, één paar vloed- en één paar ebedeuren.	5.02	— 1.20
F. Emmikhovensche sluis, uitv. sluis van den boezem van den Emmikhovenschen Polder, één paar vloeddeuren.	2.85	— 1.65
G. Vierbansche sluis, uitv. sluis van den Vierbanschen boezem, één paar vloeddeuren.	4.00	— 1.00
H. Hillegatsche sluis, uitv. sluis van den boezem van den Zuidhollandschen Polder, één paar vloeddeuren.	3.25	— 1.20
3°. Langs de Maas.		
I. Nederhemertsche sluisen, uitv. sluisen van de Drielsche wetering.		
Oude sluis.	1.80	+ 0.20
Nieuwe sluis.	1.00	+ 0.20
K. Drielsche sluisen, uitv. sluisen van de Drielsche wetering.		
Sluis in den ouden rivierdijk, twee openingen, ieder met één paar puntdeuren, elk.	3.20	— 0.14
Sluis in den ringdijk, één paar puntdeuren.	3.03	+ 0.03
L. Uitv. sluisen van de Bommelsche wetering.		
Bovenste of Bruchensche sluis, één deur.	2.05	+ 0.00
Middelste of Bommelsche sluis, één deur.	1.63	+ 0.02
Benedenste of Bommelsche sluis, één deur.	1.95	+ 0.10
M. Zuidhollandsche sluis, uitv. sluis voor den polder van Zuidholl., één deur en één schuif.	2.04	+ 0.00
N. Uitv. sluis voor den Polderdrielschen polder, één deur.	1.90	— 0.27
O. Brakelsche sluis, uitv. sluis voor den voorboezem van den Brakelschen polder, twee openingen, ieder met één paar deuren, elk.	2.90	— 0.60
P. Uitv. sluis Brakelschen polder, genaamd »de Binnensluis», één paar deuren.	4.03	— 0.28
Q. Sluis voor vrije loozing van den Brakelschen polder, genaamd »Veldsluis», ingericht voor inundatie, één deur.	1.88	— 0.50
R. Inundatiesluis in den afsluitdijk te Andel, drie openingen, ieder met één schuif, elk.	3.00	— 0.74
S. Schutsluis in den afsluitdijk te Andel, schuttenle 124 M., twee paar waterdeuren.	13.00	— 2.90
Sluisloof van de Maaszijde.		— 2.15
T. Inundatiesluis te Woudrichem.	8.00	— 1.30
U. Schutsluis te Werkendam, schuttenle 31 M., twee paar puntdeuren.	6.30	— 1.00
4°. Langs de Bergsche Maas.		
V. Uitv. sluis voor het Noorder Afwateringskanaal, één paar vloed- en één paar ebedeuren.	5.00	— 2.15
W. Uitv. sluis voor het Zuid Afwateringskanaal, twee openingen, elk.	5.00	— 2.65
Tedere opening met één paar vloed- en één paar ebedeuren.		
X. Uitv. sluis voor het kanaal »s Hertogenbosch—Drongelen.		
Middenopening.	6.00	— 0.50
Twee zijopeningen elk.	4.00	— 0.50
De middenopening met één paar vloed- en één paar ebedeuren, de zijopeningen ieder met twee schuiven en twee ebedeuren.		
De Binnengedijkte Oude Maasje gaat onder deze sluis door, met een grondwater met vier naast elkaar gelegen openingen, ieder breed 1.70 M. en hoog 1.60 M. (top gewelf) en waarvan de vloer ligt op 2.44 M. — N.A.P.		
Aan de westzijde is tegen deze sluis aangebouwd de uitv. sluis voor het Binnengedijkte Oude Maasje met één paar vloed- en één paar ebedeuren.	8.00	— 2.44
Y. Inlaatdijk voor het Noorder Afwateringskanaal, twee schuiven en één ebedeur.	1.50	— 1.15
Z. Uitv. sluis voor de uiterwaarden gelegen buiten den Bernschen dijk, één paar vloed- en één paar ebedeuren.	2.70	+ 0.86
A. Inlaatdijk voor den polder van Herp en Bern, één vloeddeur, één ebedeur en één schuif.	1.—	— 0.50

BERGSCH MAAS.

De oerlast, allen gedeelten van de provincie Noord-Brabant en Gelderland vroeger hadden van de hooge waterstanden op de Maas, maakte verbetering van den waterloop van deze rivier noodzakelijk. In 1823 werd door den Luitenant-Generaal Baron Krayenhoff het denkbeeld geopperd, de Maas en de Waal, die bij Heerenvaarden door het Schansche gat gemeenschap hadden, terwijl zij bij Woudrichem te zamen kwamen, van elkander te scheiden. In 1856 werd tot scheiding bij gevoene waterstanden bij Heerenvaarden overgegaan door de afsluiting van dit gat door de schutsluis te St. Andries. Bene afdoende verbetering werd hierdoor evenwel niet verkregen, zoodat, toen in 1876, 1880, 1882 en 1883 groote oerstromingen en gedeelte van Noord-Brabant teisterden, bij de wet van 26 Januari 1883, Staatsblad n°. 4, werd bepaald, dat de winning der rivier de Maas naar de Amer zou worden verplaatst. De verwerking en de verruiming van het rivierbed van de waterstanden bleeften hieraan doen denken. Het nieuwe rivierbed, dat hiervoor moest worden gegraven, heeft een lengte van 31 K.M. en is bij het Heleind breed 150 M., welke breedte geleidelijk toeneemt tot 250 M. bij Keizerseer. De Amer werd in aansluiting hiermede genormaliseerd door den aanleg van strekdammen met doersdammen en opruiming van ondiepten. Het geheele werk met inbegrip van alle bijkomende werken kostte ruim 23 miljoen gulden. De Provincie Noord-Brabant en de Provincie Gelderland, het waterschap ter bevordering der verbetering van de waterstaatstoestand van het noordoostelijk deel van Noord-Brabant en van twee miljoen gulden.

RIVIERWATERKEERINGEN.

De waterkeerende dijk langs den linkerover van de Merve en de Maas van de herberg »de Zwaan» te Werkendam tot aan de scheiding tusschen de gemeenten Andel en Veen is in beheer bij het waterschap het Oudland van Altena. Van de scheiding der gemeenten Andel en Veen tot de aansluiting aan den rechterdijk van de Bergsche Maas, alsmede over de bedding langs de oude rivier van het door de verlegde Maas afgesneden deel van den polder van Bern, wordt het beheer uitgeoefend door het waterschap van den Hoogen Maasdijk van Stad en Lande van Heusden, vereenigd met den Oudhollandschen, Doerschen en Drongelenschen eedijk. De waterschappen de Zuidhollandsche polder en het Nieuwland van Altena onderhouden zelf huane waterkeeringen. De waterkeering van de Bommelerwaard boven den Meidijk en van de Bommelerwaard beneden den Meidijk zijn respectievelijk in beheer en onderhoud bij de polderdistricten van die namen. De rivierdijken langs de beide oevers van de Bergsche Maas en de afsluitdijken van het Heleind en te Andel met de in laatstgenoemde dijk gelegen sluisen zijn in beheer en onderhoud bij het Rijk.

WATERSCHAPPEN EN REGLEMENTEN. NOORD-BRABANT.

Behalve de onder »Administratieve indeling» vermeldde waterschappen bestaan de volgende, die meer algemeene belangen behartigen. 1°. Waterschap het Oudland van Altena. Bij dit waterschap is in onderhoud het bovengeaemde deel van den rivierwaterkeerende dijk met de werken tot zijne verdediging. Het oeffent toezicht uit over den Binnendijk, die de scheiding uitmaakt tusschen het Oud- en het Nieuwland van Altena en de daarin gelegen sluisen, en over alle werken in het waterschap gelegen, maar staat oogen afgeen geen bevestiging van het inwendig bestuur van de afzonderlijke waterschappen. Het Oudland van Altena en het Land van Heusden, voor 18 November 1421 te zamen met de Groote Zuidhollandsche Waard en de Tieselswaard beschermd door dijken langs de beide toenmalige Maastakken (de Noorddijk of Nieuwe Maas en de Zuidijk of Oude Maas), langs de Merve, de

WATERSCHAPPEN EN REGLEMENTEN. (Vervolg.)

Dort en de Duijdel, en door een dijk van Puttershoek over Strijen naar Geertruidenberg loopende, werden toen gezamenlijk oestroemd. Zij zijn geleidelijk herijkt volgens consent van Philips van Bourgondië van 13 Mei 1465, door het leggen van de thans bestaande dijken van Woudrichem tot Werkendam en van daar tot Duxra. Het bijzonder reglement van het Oudland van Altena is vastgesteld 4 Juli 1866, Prov. blad n°. 41. 2°. Waterschap van den Hoogen Maasdijk van Stad en Lande van Heusden vereenigd met den Oudhollandschen, Doerschen en Drongelenschen eedijk. Het waterschap is alleen een dijksoortge en oeffent geen gezag uit op het inwendig beheer der waterschappen, die er onder begrepen zijn. Een bijzonder reglement er van bestaat nog niet (1905). 3°. Waterschap de Hulpgeaten in de Landen van Heusden en Altena. Het besluit houdende oprichting van het waterschap is vastgesteld 8 Nov. 1866, Prov. blad n°. 95. Het reglement van beheer is vastgesteld 12 Juli 1871, Prov. blad 1879, n°. 17. Het gebied van het waterschap omvat de dijksoortge van het waterschap van den Hoogen Maasdijk van Stad en Lande van Heusden vereenigd met den Oudhollandschen, Doerschen en Drongelenschen eedijk; van de waterschappen: het Oudland van Altena, het Nieuwland van Altena, de Zuidhollandsche polder, de Bethensche en Meuwensche eedijk, van Gendern, van Drunen, de Binnenpolder van Gansoyen en van Nieuwduik, en van den polder de Gendersche Beemden; alsmede de strook buitendijks gelegen tusschen gemelde dijksoortge en het Oude Maasje, het Spijkerboor, de Oostkilen de Bakkerskil. Tot het beheer en de heeregheid van het waterschapsoortge behoort het doen vervaardigen van hulpgeaten in de dijksoortge, in de binnendijken en kaden, benevens in de kaden, die buitendijks doch in het gebied zijn gelegen; in het doen uitvoeren van zoodanige werken en opruimingen tusschen gemeld gebied, welke voor de doelmattige en spoedige afvoering van het oer-

GEERTRUIDENBERG.

2

stromingswater gevorderd worden en van alle werken voor de eenturele dichting der waterkeering, mitszaders het nemen van alle maatregelen en voorzieningen, die noodig zijn om het bovengeaemde in stand te houden en voortdurend aan het doel te doen beantwoorden. 4°. Waterschap de Zeen binnen e. a. Dit waterschap bestaat uit de waterschappen, die op den Zeenbanschen boezem uitwateren. Bij het besluit van Prov. Staten op worden gebracht, en de daarin gelegen sluisen. Het bestuur is samengesteld uit de besturen van de betrokken waterschappen. Het bijzonder reglement is vastgesteld 3 Juli 1874, Prov. blad n°. 25. 5°. Waterschap voor den Alm. Dit waterschap is samengesteld uit de waterschappen, die op de Alm uitwateren. Het onderhoud der beemenvaaten en de daarin gelegen sluisen. Het bijzonder reglement is vastgesteld 7 Juli 1875, Prov. blad n°. 17 en 18. Wijzigingen in Prov. blad 1882, n°. 7. 6°. Waterschap de Vier banen. Het waterschap bestaat uit de waterschappen, die op den Vierbanschen boezem uitwateren. Bij het waterschap zijn in onderhoud de beemenvaaten en de daarin gelegen sluisen. Het bestuur wordt samengesteld uit de besturen der betrokken waterschappen. Het bijzonder reglement is vastgesteld 4 Nov. 1869, Prov. blad n°. 62. Wijzigingen in Prov. blad 1882, n°. 6. 7°. Waterschap de Binnen Oude Maas. (Zie blad Geertruidenberg 4.) 8°. Waterschap de Bleek en Oostkil. Dit waterschap, opgericht in het belang van de gemeenschappelijke uitwa-

tering op de Bleek en Oostkil, is samengesteld uit de waterschappen en polders, wier water langs de Bleek en Oostkil naar het Spijkerboor en verder naar den Amer wordt afgevoerd. (De namen dezer waterschappen en polders zijn te vinden in het bijzonder reglement.) Het waterschap is verplicht, de Bleek en Oostkil van af de Drie Sluisen tot het Spijkerboor te onderhouden. Het bijzonder reglement is vastgesteld 8 Nov. 1877, Prov. blad 1878, n°. 16. Wijzigingen in Prov. blad 1880, n°. 26. Algemeen reglement voor de waterschappen in Noordbrabant. Dit reglement is vastgesteld 4 Nov. 1903, Prov. blad n°. 38. Het geldt voor alle waterschappen, die voorkomen op den staat, die bij het reglement is gevoerd, of die er bij besluit van Prov. Staten op worden gebracht. Elk waterschap wordt bevoegd beheerd door zijn bijzonder reglement, dat door Prov. Staten wordt vastgesteld. Voor het huishoudelijk belang hebben de meeste waterschappen nog een keur of politieverordening, die wordt uitvoerd door het dagelijksch bestuur van het waterschap en de goedkeuring van Gedeputeerde Staten behoeft. Reglement houdende regeling der peilshoogte aan de watermolens in de provincie Noord-Brabant, vastgesteld 18 Nov. 1889, Prov. blad 1890, n°. 17. Reglement op de waterleidingen in de provincie Noord-Brabant, vastgesteld 19 Nov. 1889, Prov. blad 1890, n°. 14. Wijzigingen in Prov. blad 1903, n°. 21. Reglement van politie op de waterkeeringen in de provincie Noord-Brabant, vastgesteld 3 Aug. 1904, Prov. blad 1904, n°. 172. Wijzigingen in Prov. blad 1904, n°. 186. In dit reglement wordt o. a. bepaald, dat de waterschapsbesturen, onder wier beheer dijen behoren, jaarlijks, uiterlijk voor de maand Mei, aan Gedeputeerde Staten inzenden, een nauwkeurig opgemaakt verslag van den

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeling der polders is boven de kaart aangegeven. De polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij uitwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder lozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bies. Boezemlanden en hooge gronden zijn niet gekleurd. Bij polders die afwateren op twee boezems, is de kleur dienovereenkomstig gestreept en gebeld. Molensluisen en inlaatdijken zijn in het algemeen niet in rood aangegeven. Bij enkele voornam boezemwateren is de benaming in rood gesteld.

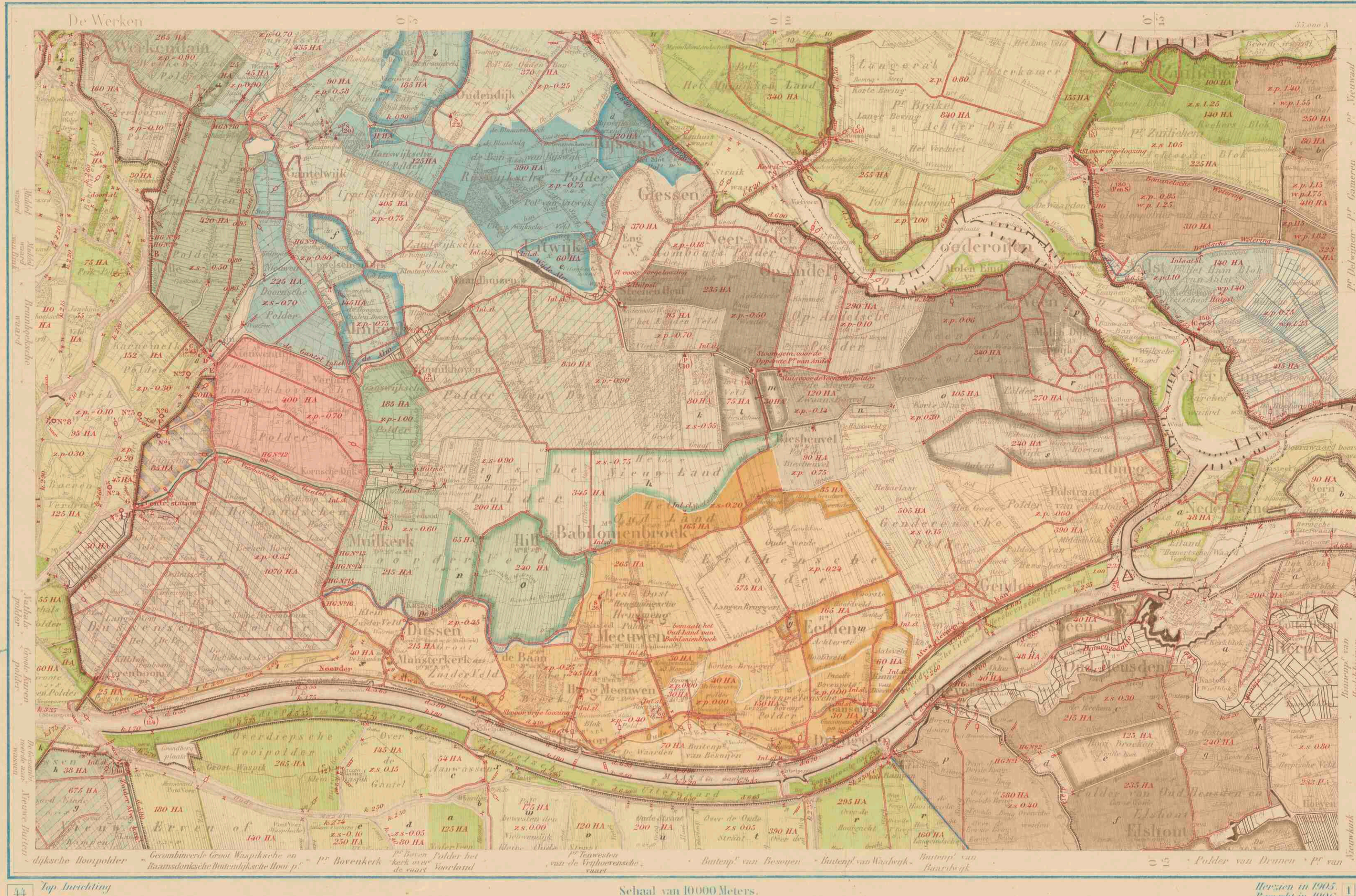
VERKLARING DER TEEKENS.

Schepdewatermolens. Stoomgemaal met aanwijzing van het aantal indicator-panneelkrachten en den aard van het bemalingswerktuig (s. schepd., v. centrifugaalpompe, p. pomp). Teken ter onderscheiding van seimolens. Pompstation van de elektrische bemaling. Uitwateringsluis. Schutsluis. Vaste stuiv. Grondkuiler onder eene waterleiding. Iden met afsluiting. Peilschaal. Registrerende peilschaal. Peilmasten. Zonnepijl van polders. Waterpeil van polders. Gevensche toestand in een polder. In M. ten opzichte van N.A.P. Dijksoortge. Katsheghe. Straat-, grint-, schelpwegen enz. Hulpgeat. Groote van polders in H.A., volgens meting op de kaart met den planimeter. Provinciale grens. Waterkeerende dijk. Dijk- en oeververdediging, kribben.

Universiteitsbibliotheek Utrecht

BOEZEMS.

I. Kleur van de rechtstreeks op zee of rivieren uitwaterende polders of voorboezems. (Veronderstelde kleur der zee en rivieren.) II. Werksche boezem. De boezem loost door een sluis op de Bakkerskil en door de Werksche sluis op de Bleek kil. Er is geen vastgesteld maalpeil. Er wateren 915 H.A. polderland op af. III. Zeenbansche boezem. De boezem loost door de Zeenbansche sluis op de Bleek kil. Het maalpeil aangegeven aan den Zeenbanschen watermolen kan op 0.75 M. + N.A.P. gesteld worden. Het aantal H.A. der op den boezem uitwaterende gronden bedraagt ongeveer 2700. Het boezemland is 50 H.A. groot. IV. Boezem de Alm en Gantel. De boezem loost door de Almsluis op de Bleek kil. Het maalpeil, aangegeven aan den Steenen Heel, ligt ongeveer op 0.65 M. + N.A.P. Op den boezem wateren 2720 H.A. polderland op af. Bij hooge standen op de Bleek kil kunnen de Werksche en Zeenbansche boezem en de boezem de Alm en Gantel, ieder afzonderlijk of gezamenlijk worden afgemalen door het Rijkstoongemaal aan den Nieuwendijk. V. Bommelsche Wetering. Deze boezem wordt bemalen door een stoomgemaal met een zuig- en perspomp van 100 p.k. en twee schepcraden ieder van 40 p.k. en kan bij lage buitenwaterstanden door een sluis vrij lozen. Er wateren 3200 H.A. polderland op af. Boezemstanden volgens N.A.P. aan de peilschaal bij het stoomgemaal over het tienjarig tijdvak 1896—1904: Hoogste stand 21 Dec. 1895 . . . 2.11 M. + N.A.P. Gemiddelde stand 1.09 + + + Laagste stand 24 Sept. 1904 . . . 0.39 + + + VI. Drielsche Wetering. Deze boezem loost door de Drielsche sluisen op de Maas. Bij hooge buitenwaterstanden kan de boezem door een sluis met vijf openingen water lozen op den Nederhemertschen Polder, die kan worden afgemalen door een stoomgemaal van 150 p.k. met twee schepcrad- en twee centrifugaalpomp, aan de Riet-schuit geplaatst. De polder het Hamlok van Aalst kan door de Almsluis met den Nederhemertschen polder worden verbonden en tegelijk met dezen worden afgemalen. Ook de buitenpolder de Waarden wordt somtijde door het stoomgemaal bemalen. De oppervlakte der landen die op dezen boezem afwateren bedraagt 4820 H.A. Boezemstanden volgens N.A.P. aan de peilschaal bij de buitensluis over het tienjarig tijdvak 1895—1904: Hoogste stand 20 Febr. 1897 . . . 2.32 M. + N.A.P. Gemiddelde stand 1.25 + + + Laagste stand 24 Sept. 1904 . . . 0.39 + + + VII. Vierbansche boezem. De boezem loost door de Vierbansche sluis op de Bleek kil. Het maalpeil is 0.50 M. + N.A.P. Er wateren 1670 H.A. polderland op af. Bij hooge buitenwaterstanden dient pompstation n°. 2 van de Rijkseletrische bemaling van Bleek en Oostkil voor de afvoering van dezen boezem. VIII. Boezem van den Emmikhovenschen polder. De boezem loost op de Emmikhovensche sluis op de Bleek kil. Pompstation n°. 1 dient over de afvaling bij hooge buitenwaterstanden. IX. Boezem van den Zuidhollandschen polder. De boezem loost door de Hillegatsche sluis op de Bleek kil. De boezem wordt bemalen door de polder Nieuw Boereverdrict, die door twee sluisen, een aan de zuidzijde van den polder genaamd Postsluis en een aan de westzijde, op de Bleek kil loost. Bij hooge standen kan de polder Nieuw Boereverdrict worden afgemalen door pompstation n°. 3. X. Noorder Afwateringskanaal. Deze boezem, die door een sluis te Drongelen in een hooger en een lager gedeelte is verdeeld, loost door de uitwateringsluis bij »de Perreboom» op de Bergsche Maas en kan aldaar worden afgemalen door een schepcradstoomgemaal van 114 p.k. Op het boezemland door de inlaatsluis bij Gendern water van de Bergsche Maas worden ingelaten. Er wateren ongeveer 3400 H.A. polderland op af. XI. Het Binnengedijkte Oude Maasje. Deze boezem loost door een sluis op de Oude Maasje en kan aldaar door een stoomgemaal met centrifugaalpompe (tolpomp) van 105 p.k. worden afgemalen. In het geheel wateren ongeveer 3750 H.A. op den boezem af, waarvan 1950 H.A. boezemland. XII. De Dussen. Dit kanaal dient tot het openen van versk water met den voorboezem van den polder het Zuidveld, waarvan het door een sluis is afgescheiden. Door een aantal kleine inlaatsluisen in de wederzijdsche bekleding wordt het water in de polders het Zuidveld en het Noordveld gebracht. XIII. Kanaal »s Hertogenbosch—Drongelen» (in aanleg). Deze boezem, die moet dienen voor den afvoer van het water, dat door de Dommel en de Aa wordt aangevoerd, als dat door hooge standen op de Maas niet door de Dommel kan worden geloofd, wordt af op de Bergsche Maas door de uitwateringsluis X. XIV. Zuider Afwateringskanaal. Deze boezem loost op het Oude Maasje door een uitwateringsluis en kan aldaar door een schepcradstoomgemaal van 110 p.k. worden afgemalen. Behalve de binnenpolders (zie ook Geertruidenberg 4) kunnen bij hooge standen op het Oude Maasje ook de buitenpolders ten zuiden van deze rivier, gelegen op dezen boezem afwateren. XV. Beneden-Dongel. Op dit blad komt alleen voor de Nieuwe Buitendijkse Hooipolder die geleidelijk op dezen boezem loost. (Zie verder Geertruidenberg 4.)

WATERSCHAPPEN EN REGLEMENTEN. (Vervolg.)

toestand, waarna de dijken zich bevinden, met aanwijzing van de werken, welke het meest aan het gevaar van waterschade zijn blootgesteld. Voor de maand October geven zij eenmaal verslag van de reeds genomen en nog te nemen maatregelen van voorzorg, en de hulpmiddelen bij het bestuur coördineeren, om doornigend af te weeren te voorkomen, alsmede van de noodzakelijke gereedschappen, benodigd tot de verdediging der dijken, en den toestand der lokalen, bestemd tot berging daarvan. GELDERLAND. Polderdistrict Bommelerwaard beneden den Meidijk. De polders, die tot dit district behoren, zijn onder »Administratieve indeling» opgegeven. Bij het district zijn in onderhoud de rivierwaterkeerende dijken met de werken tot verdediging van die dijken. Het heeft toezicht op de kunstwerken in die dijken gelegen en eenigermate op de huishoudelijke belangen van elken in het district gelegen polder. Polderdistrict Bommelerwaard boven den Meidijk. De polders, die tot dit district behoren en op dit blad voorkomen, zijn onder »Administratieve indeling» opgegeven. (Zie verder blad »s Hertogenbosch 1.) Reglement op het beheer der stoomgemalen en van de waterwerken daarmede in verband staande in het polderdistrict Bommelerwaard boven den Meidijk. Het polderdistrict is verdeeld in eene Waal- en eene Maas-afdeeling, met betrekking tot zijne waterloozing door stoomgemalen en daarmede in verband staande werken. Waalafdeeling. De polders van Zalt-Bommel, Gomerre, Nieuwaal, Bruchem, Kerkwijk, Deleijnen (met uitzondering van het blok »de Bommelerwaard» en de Molendijk van Aalst. Maasafdeeling. De polders van Hurwenen, Rossum, Dried, Hodel, Amner-

zoeden en Well, Nederhemert, het Hamlok van Aalst en het blok »de Riemers». De polder van Zuidholl. is in deze regeling uitgesloten. Het beheer over de waterloozingen en daarmede in verband staande werken wordt uitgeoefend door het bestuur van het polderdistrict. De kosten van aanleg en onderhoud der benodigde werken, worden voor elke afdeeling afzonderlijk omgeslagen. De dijkloof draagt zorg voor de instandhouding der kunstwerken en van alles wat op de gemeenschappelijke uitwatering betrekking heeft, en heeft het opperrecht over de sluisen, bruggen, bafers, waalen, wateringen, locht- en banstooten in de verschillende polders. De dijkloof ziet toe, dat de bepalingen van het polderreglement omtrent het onderhoud der wateringen door de polderbesturen worden aangekomen. Het reglement is opgenomen in het Provinciaal blad van Gelderland van den 28sten Juli 1866, n°. 129. Reglement op het beheer der rivierpolders in de provincie Gelderland. De verschillende hoofdwaterschappen (polderdistricten) en afzonderlijke polders, voorkomende op de staten A en B die bij het reglement zijn gevoerd, worden beheerd door bovengeaemde reglement, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 24 April 1893, n°. 39 en gewijzigd bij besluiten van 7 Sept. 1897, n°. 27; 2 Dec. 1898, n°. 29; 5 Sept. 1902, n°. 27 en 28 Jan. 1903, n°. 54. BEDIJNINGEN. Vervoorde polder 1552 Nieuwland van Altena 1646 Zuidhollandsche polder tusschen 1646 en 1682 Karmelispolder 1725 Priekwaard ontreeds 1726 Boereverdrict ontreeds 1726 Borcherspolder 1786 Priekpolder 1798 Joachimsveeld 1798 De Gecomineerde Aanwassen 1798

VERWIJZING.

Statistiek tableau der polders in Noordbrabant door den hoofdingenieur A. de Geus en den ingenieur Jhr. E. C. B. van Rappard. 1843. Geschiedkundige beschrijving der overlaten in de provincie Noord-Brabant door den hoofdingenieur A. de Geus. 1844. Vervolg op de geschiedkundige beschrijving der overlaten in de provincie Noordbrabant door den hoofdingenieur H. F. Fijnje van Salvoira. 1853. Statistieke opgave en beschrijving van den Bommelerwaard boven den Meidijk door J. van der Toorn, in de Nieuwe verhandelingen van het Batavisch Genootschap van profeundervindelijke wijsgeerte te Rotterdam, tweede reeks, 1ste deel, 1ste stuk. 1867. Waterstaatswetgeving. Handboek voor Gemeente- en Waterschapsbesturen in Noordbrabant door J. F. A. Vagenaar. 1904. J. van Oudenhoven, Oud-Holland en Zuyt-Holland, 1654. J. van Oudenhoven, Geschiedenis en beschrijving der stad Heusden (nieuwe uitgave met de beschrijving van den lande van Heusden). 1794. Reglement, orde en instructie van Dijkgraaf, Heemraden enz. van den Lande van Altena. 1795. Dr. C. R. Hermans, Geschiedkundig mengelwerk over de provincie Noordbrabant. 1848. J. C. Ramaer, Geographische geschiedenis van Holland bezuiden de Lek en de Nieuwe Maas in de middeleeuwen. 1899. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen dienst van den Waterstaat. Provincien Gelderland en Noordbrabant. 1898. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat in de provincien Gelderland en Noord-Brabant. 1898.

Zie verder het vervolg behoorende bij dit blad.

documentatie

SLUIZEN.

Wijde in de lang. van N.A.P. M.

Slagtrempel- diepte ten opzichte van N.A.P. M.

1°. In den handijk van het Land van Heusden bezuiden de Bergsche Maas.

A. Uite, sluis van de polder van Drunen, één vloeddeur en gelegenheid tot het aanbrengen van een schuif tegen het binnenfront 1.15 — 0.23
B. Uite, sluis van den polder de Zey, één schuif 0.50 + 1.88

2°. In den Langstraatschen handijk.

C. Keersluis, één schuif 1.40 — 1.09
D. Uite, sluis van den Binnenpolder van Groot-Waspik en Raamsdonk, één vloeddeur 1.15 — 0.44
E. Uite, sluis van den voorboezem van den polder de Binnen-Bijster, één vloeddeur 0.55 + 0.01

F. Uite, sluis van de polders Boren de Kerk en de Buitendellen op het Zuider Afwateringskanaal, één vloeddeur en één schuif 1.40 — 0.82
G. Keersluis, één paar vloeddeuren en schotbalkspanningen 2.20 — 0.53

H. Uite, sluis van de polders Oer Vrouwen-kaart, het Voorland en de Westelijke Buitendellen op het Zuider Afwateringskanaal, één vloeddeur en één schuif 1.40 — 0.81
I. Schotbalksluis te Capelle, één rij schotbalken 4.35 — 1.05

K. Uite, sluis van de buitendellen Bevesten den Nieuwen Dijk, Bevesten de Vrijhoersche Vaart en de Oostelijke Buitendellen op het Zuider Afwateringskanaal, één vloeddeur en één schuif 1.40 — 0.83
L. Keersluis, één paar vloeddeuren 2.20 — 0.06

M. Keersluis, één vloeddeur en één schuif 1.50 — 1.61
N. Uite, sluis van den Binnenpolder van Sprang, één paar vloeddeuren en gelegenheid tot het aanbrengen van een schuif 1.80 — 0.02

O. Uite, sluis van den Binnenpolder van Besoyen, één vloeddeur en schotbalkspanningen 1.00 — 0.52
P. Idem, één vloeddeur 0.37 + 0.04
Q. Uite, sluis van den Binnenpolder van Waalwijk, één vloeddeur en één schuif 0.97 + 0.12

R. Idem, één vloeddeur en één schuif 0.60 + 0.07
S. Idem, één vloeddeur en één schuif 1.00 + 0.23
T. Uite, sluis van den Binnenpolder van Baardwijk, één vloeddeur 0.75 + 0.12

U. Idem, één vloeddeur 1.02 + 0.80
3°. In binnenwateren.

V. Uite, sluis van den Binnenpolder van 's-Grevel-duin-Capelle, één vloeddeur en één schuif 2.40 — 0.77
W. Houten uite, sluis tot opstopping van het boren-pand der Donge, één opening en twee naast elkander gelegen schuiven 2.20 + 5.76

X. Houten uite, sluis van het drijven van een ondersteg, twee boksers, ieder met één schuif, wijf elc 1.10 + 6.40
Y. Uite, sluis van de 's-Gravenmoerse Vaart, één paar vloeddeuren 7.90 — 1.73

4°. In den linkerdijs van het kanaal 's-Hertogenbosch-Drongelen.

A'. Uite, sluisen voor de hooge gronden ten zuiden van het kanaal 's-Hertogenbosch-Drongelen 0.80 + 3.26
B'. Uite, sluisen voor de hooge gronden ten zuiden van het kanaal 's-Hertogenbosch-Drongelen 0.50 + 3.16
C'. Uite, sluisen voor de hooge gronden ten zuiden van het kanaal 's-Hertogenbosch-Drongelen 0.50 + 3.16
D'. Uite, sluisen voor de hooge gronden ten zuiden van het kanaal 's-Hertogenbosch-Drongelen 0.80 + 2.66

RIVIERWATERKEERINGEN.

Het gedeelte van den rechterhandijk van het Oude-Maasje, dat zich langs den Polder van Oudheusden en Elshout uitstrekt, wordt beheerd door het Waterschap van den Hoogen Maasdijk van Stad en Lande van Heusden, vereenigd met den Oudheusden, Doevernschen en Drongelenschen zeedijk.

Van de scheiding tusschen den polder van Oudheusden en Elshout en dien van Drunen tot aan de zuidelijke oever van de rivier de Maas, onder het beheer van den Polder van Drunen; van den zuidelijken rand van de zomerkade wordt de dijk beheerd door het Rijk. Het overige gedeelte wordt onderhouden door de aangrenzende waterschappen, zijnde die van Drunen en van Nieuwkaul, in staat onder beheer van dit laatste waterschap.

De Langstraatsche handijk van af de zomerkade tot een benoeyden den draaiende van Baardwijk naar Drunen wordt beheerd door het Rijk. De gemeenten Baardwijk, Waalwijk en Besoyen onderhouden zelf den handijk. Van de Sprangsluis tot de Vrijhoersche Vaart, met uitzondering van 500 M. lengte in de gemeente Capelle, in onderhoud bij de gemeente, de dijk door de provincie onderhouden; voor het gedeelte van de Vrijhoersche Vaart tot aan de scheiding van de gemeenten Waspik en Raamsdonk wordt allen de kruit door de provincie onderhouden, de waterkeerende liden op de kruit, die men hier en daar aantreft, zijn in onderhoud bij de betrokken gemeenten. Van de scheiding tusschen de gemeenten Waspik en Raamsdonk is de dijk eigendom van laatste genoemde gemeente.

Het nieuwe gedeelte handijk, loopende langs het Zuider Afwateringskanaal van den ouden dijk tot aan het Zuider stoomgemaal te Keizersveer, is in beheer en onderhoud bij het Rijk.

AFWATERINGSKANAAL VAN 'S-HERTOGENBOSCH NAAR DRONGELEN (IN AANLEG).

Dit kanaal is bestemd om het Donnel- en Lauwater af te voeren, zoodra die rivieren te 's-Hertogenbosch een stand bereiken hooger dan 2.06 M. + N.A.P. Zij kunnen dan, omdat daar dit peil niet mag worden overschreden, niet meer op de Dieze lozen, helgen dijnlichs en gedoengen ondervatcrzetting van de landen om 's-Hertogenbosch ten gevolge heeft.

De gronden bezuiden het kanaal, thans op de Bossche Sloot afwaterende, zullen in de gelegenheid gesteld worden hun water door een hental sluisen in den linker kanaaldijk op het kanaal te lozen, tervijf bulten- den in den rechter kanaaldijk eene afwateringsluis zal gebouwd worden om het water van het waterschap Bossche Sloot te ontfangen.

Het kanaal heeft eene lengte van 19 180 M., de bodemhoogte aan den beoemd is over 80 M. horizontaal ter hoogte van 2.06 M. + N.A.P., vermindert vervolgens benedenwaarts onder eene helling van 100 op 1 tot 0.96 M. + N.A.P. en neemt daarna geleidelijk af tot 0.50 M. + N.A.P. aan den benedenmond. De bodembreedte van het kanaal bedraagt aan den bovenmond 70 M., over eene lengte van 250 M. vermindert tot 18 M., welke breedte verder behouden blijft.

Het kanaal waterd of door eene sluis op de Bergsche Maas. De kruisnoodte der kanaaldijken, voor zoevel in den aanleg opge- worpen, bedraagt zonder de tonrondte van 0.30 M., boven den Baard- wijkischen oeverlaaf 0.25 M. + N.A.P. en beneden dien oeverlaaf 5.40 M. + N.A.P., de kruisnoodte is overal minstens 5 M.

WATERSCHAPPEN EN REGLEMENTEN.

Behalve de boven de kaart vermelde waterschappen, bestaan de volgende, die meer algemeene belangen behartigen.

Waterschap Hooge Maasdijk van Stad en Lande van Heusden, vereenigd met den Oudheusden, Doevernschen en Drongelenschen zeedijk (zie Geertruidenberg 2).

Waterschap Binnen-Oude Maas. Het besluit houdende oprich- ting van het waterschap is vastgesteld 19 Nov. 1902, Procr. blad 1903, n°. 18. Het bijzonder reglement is opgenomen in Procr. blad 1908 n°. 40.

Het omvat de navolgende waterschappen:

1°. de Binnenpolder van Vlijmen;
2°. de Polder van Nieuwkaul;
3°. de Binnenpolder van Hedikhuizen;
4°. de Binnenpolder van Herp en Bern en het Hertische Veld, voor zoevel zijne gronden betreft, gelegen ten zuiden van de rivier de Maas;

GEERTRUIDENBERG.

4.

Universiteits- bibliotheek Utrecht

POLDERS OF WATERSCHAPPEN, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Acht de namen der polders zijn opgegeven de Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hun bijzonder reglement van bestuur en die, waarin wijzigingen van het bijzonder reglement voorkomen.

Waterschap Oudheusden en Elshout. (Van dit waterschap komen op dit blad voor de waterstaats- landelijke delen a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m en n.)

Waterschap Hei of Meerdijs en Polder van Drunen. (Bestaande uit de waterstaats- landelijke delen a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m en n.)

Waterschap Polder van Nieuwkaul. (Bezoen- land van het hooftgedeelte Oude Maasje.)

Polder de Zey. geen bijzonder reglement.

Waterschap Bossche Sloot. (Bestaande uit den waterstaats- landelijke polder a, die gedeeltelijk op dit blad voorkomt.)

Waterschap Oude Polder onder Raams- donk. 1906 n°. 34.

Waterschap Oude Kurenpolder. 1906 n°. 38.

Waterschap Nieuwe Buitendijkse Hoo- polder. 1907 n°. 58.

Waterschap Noord-, Zuid- en St. Antonie- polder. (Bestaande uit den Noord- en Zuidpolder en den gedeeltelijk op dit blad voorkomende St. Antonie- polder.)

Waterschap Goede Aards- of Eendrachtse- polder. (Van dit waterschap komt op dit blad voor de waterstaats- landelijke polder c.)

Waterschap Gecombineerde Groot Waspik- sche en Raamsdonkse Binnen- en Buitendijkse en Oerdijsche Polder. (Van dit waterschap komen op dit blad voor de waterstaats- landelijke polders d, e, f, g, h, i, k, l, m en n.)

Waterschap Oostpolder. (Bestaande uit de water- staats- landelijke delen a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m en n.)

Polder de Bijsters met een hooger deel en polder de Binnen-Bijsters. (Bestaande uit den waterstaats- landelijke polder van dien naam en den polder de v. Deze staan onder beheer van het gemeentebestuur van Waspik.)

Waterschap Binnenpolder van 's-Grevelduin- Capelle. (Bestaande uit de waterstaats- landelijke polders x, y, z, a, b, c, d, e en f.)

Waterschap Binnenpolder van Vrijhoer- Capelle. (Bestaande uit de waterstaats- landelijke polders g, h en i.)

Waterschap Binnenpolder van Sprang. (Bestaande uit den waterstaats- landelijke polder van dien naam en een hooger deel.)

Waterschap Binnenpolder van Besoyen. 1906 n°. 48.

Waterschap Binnenpolder van Waalwijk. (Bestaande uit den waterstaats- landelijke polder van dien naam en een hooger deel.)

Waterschap Binnen- en Buitendijkse van Baardwijk. (Bestaande uit den Binnenpolder, den gedeeltelijk op dit blad voorkomende waterstaats- landelijke polder k en een deel van den waterstaats- landelijke polder l.)

Waterschap Polder van 's-Gravenmoer. (Bestaande uit de waterstaats- landelijke polders m met een hooger deel, n, o en p met een hooger deel.)

Waterschap Dongendijkse Polder. (Bestaande uit de waterstaats- landelijke polders q, r, s en t met een hooger deel.)

Waterschap Gecombineerde Willenspolder. (Van dit waterschap komen op dit blad voor de water- staats- landelijke delen a, b, c, d, e, f, g, h, i, k, l, m en n.)

De polder ten Zuiden van den Loonschen dijk wordt beheerd door de gemeentebesturen van Waspik, Capelle en Loon op Zand, elk voor zoevel zijn gebied betreft. De uitwateringssluys bij Ruysch wordt door de drie gemeenten onderhouden en staat onder toezicht van het gemeentebestuur van Waspik.

De Margotpolder is particulier eigendom.

BUITENPOLDERS.

Waterschap Klein-Waspik. (Op dit blad komen van dit waterschap voor de polders Boren de Kerk en de Buitendellen op het Zuider Afwateringskanaal.)

Waterschap Buitendellenpolder. (Vormt met den polder Boren de Kerk een waterstaats- landelijke polder.)

Waterschap Ten Westen der Capelsche Vaart en het Veerpad. (Hieran komt op dit blad voor de polder het Voorland.)

Waterschap Ten Westen den Nieuwendijk met de Aantassen. (Hieran komt op dit blad voor de polder bestaande den Nieuwendijk.)

Waterschap Ten Westen van de Vrijhoersche vaart. (Bestaande uit den gedeeltelijk op dit blad voorkomende polder van dien naam.)

Waterschap Oostelijke en Westelijke Buitendellen. (Bestaande uit de waterstaats- landelijke polders van dien naam.)

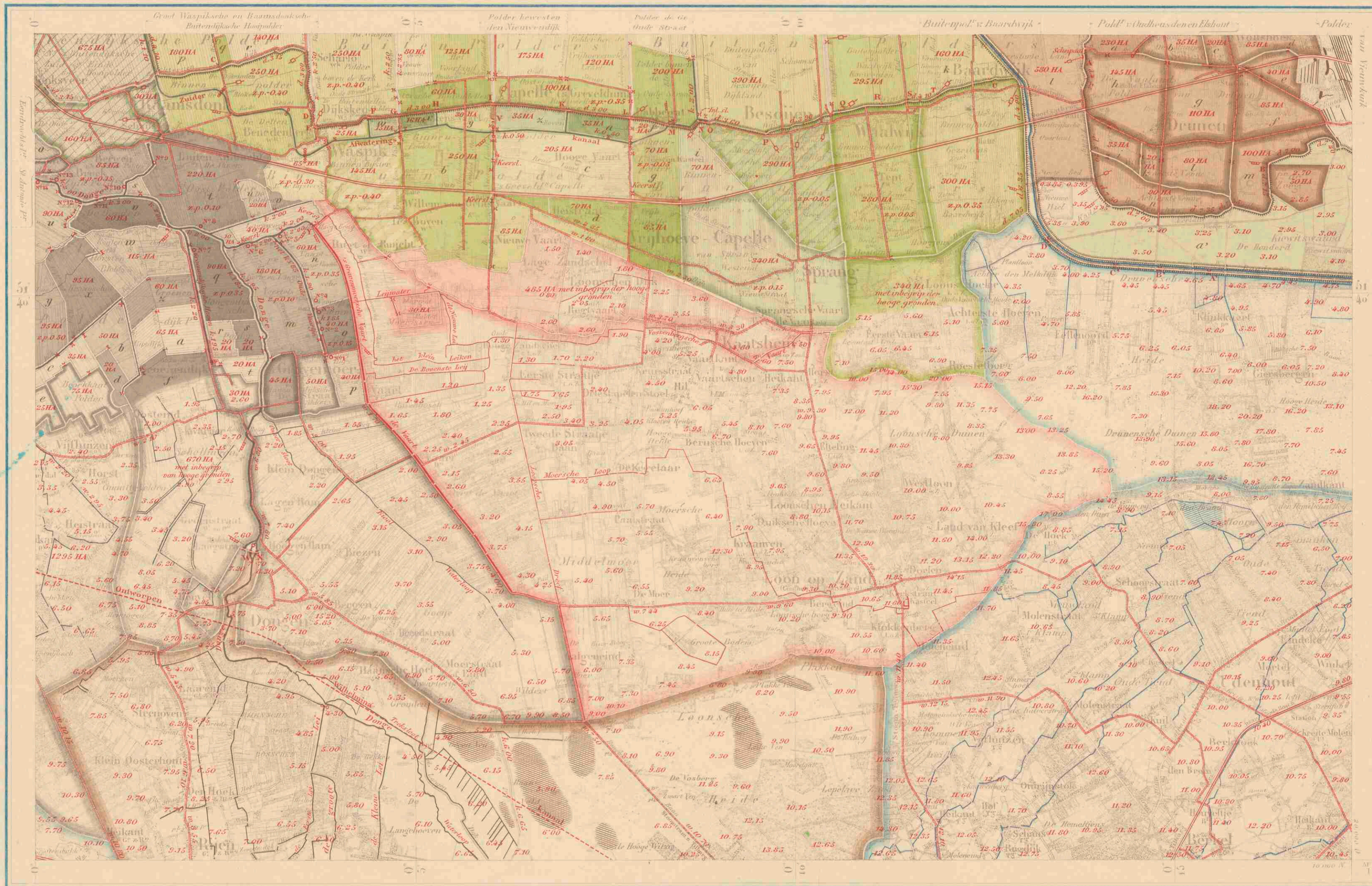
Waterschap Grote Oude Straat. (Bestaande uit den gedeeltelijk op dit blad voorkomende waterstaats- landelijke polder van dien naam.)

Waterschap Binnen de Oude Straat. (Bestaande uit den waterstaats- landelijke polder van dien naam.)

Polder Vrijhoersche Buitendellen. (Maakt waterstaats- landelijk deel uit van den coöperatieve polder.)

Waterschap Buitendijkse van Besoyen. (Bestaande uit den waterstaats- landelijke polder van dien naam.)

Waterschap Buitendijkse van Waalwijk. (Van dit waterschap komt op dit blad voor de water- staats- landelijke polder van dien naam.)

Top Inrichting.

Schaal van 10000 Meter.

Herzien in 1906-1908.

Bewerkt in 1909.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatskundige toestand aangegeven. De admi- nistratieve indeeling der polders is boven de kaart omschreven.

De polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij uitwateren.

Polders, die hun water niet rechtstreeks in den boezem, maar eerst op eenen anderen polder lozen, hebben de tint van dezen polder omgeven door eene donkere bies.

Van polders, die afwateren op twee boezems of op een boezem en een polder, is de kleur dissonant gekonstige gestreept en gebloed.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. In hooge gronden zijn de voornaamste waterleidingen aangegeven met de kleur van het stroomende water of den boezem, waarop zij afwateren; eene bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van de waterleidingen, voor zoevel die grens met zekerheid kon worden opgesteld.

Bij voornamste boezemwateren is de benaming in rood gesteld.

VERKLARING DER TEEKENS.

Pompstation van de Electriche bemaling.
Uitwateringssluys.
Vaste stuw.
Grondduiker onder eene waterleiding.
Molen door water gedreven.
Peilschaal.
Peilmerksteen.
Zomerpeil.
Dijkshoogte.
Kadehoogte.
Overlandhoogte.
Hoogte van den weg.
Terreinhoogte.
Verharde wegen.
Spoorwegen.
Grootte van polders in H. A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
Waterkeerende dijk.
Oeverlaaf.
Moerassen zijn over-kruis geharceerd.

BOEZEMS.

I. Kleur van de rechtstreeks op zee of rivieren uitwa- terende polders of voorboezems. (Veronderstelde kleur der zee en rivieren.)

II. Binnengedijkt Oude Maasje.

Deze boezem loost door de sluis van de Pulsteg op het Oude Maasje (zie Geertruidenberg 2) en kan aldaar door een sloom- gemaal worden afgemalen. In het geheel wateren ongeveer 9750 H.A. op den boezem af, scuurden 1950 H.A. boezemland.

III. Zuider Afwateringskanaal.

Deze boezem loost bij Keizersveer door een uitwateringssluys op het Oude Maasje (zie Geertruidenberg 2) en kan aldaar door een schepdraatsloemgemaal van 110 I.P.K. worden afgemalen.

Op den boezem wateren alleen of de Binnenpolder van Sprang, de Binnenpolder van Besoyen (gedeeltelijk) en enige kleine polders ten zuiden van den Winteryk. Bij hooge standen op het Oude Maasje kunnen echter de buitendijkse ten westen van de Waalwijkse haven en ten zuiden van het Oude Maasje en de binnenpolders ten westen van die van Sprang allen op dezen boezem afwateren.

De lengte van het kanaal is 12 370 M., het maatlpeil 0.20 M. + N.A.P.

IV. Bovenpand der Donge.

De Donge ontstaat door de vereeniging van verschillende beken, die tot afwatering van gedeelten der gemeenten Baarle-Nassau, Alphen, Gilze, Goirle, Tilburg, Oosterhout en Loon op Zand door de Donge worden afgevoerd. In het geheel wateren ongeveer door de sluis W opgestuwd van 1000—15 Maart en wel tot het peil van 6.10 M. + N.A.P. Gedurende de overige maanden stroomt zij vrij af.

De oppervlakte der gronden, die op het bovenpand der Donge afwateren, bedraagt ongeveer 14 500 H.A.

V. Benedenpand der Donge.

De Donge is eene vrij afstromende rivier. Alleen bij inundatie worden de schotbalken in de penaltissluys te Geertruidenberg ge- steld. De oppervlakte der op dezen boezem afwaterende polders en hooge gronden bedraagt ongeveer 9700 H.A.

VI. 's-Gravenmoerse Vaart.

Deze boezem is door eene keersluis met een paar vloeddeuren aan het benedenpand der Donge gescheiden. De oppervlakte der gronden, die er op afwateren, bedraagt ongeveer 4800 H.A.

VII. Afwateringskanaal 's-Hertogenbosch—Drongelen (in aanleg).

Op dezen boezem zullen na de voltooiing van het kanaal lozen de hooge gronden, ten zuiden ervan gelegen en de Zandweg en de Oude Ley, die het water van de hooge gronden tusschen Tilburg en 's-Hertogenbosch verzamelen. Het gezamenlijk oppervlakte der hooge gronden bedraagt ongeveer 12 700 H.A.

De boezem loost door eene afwateringssluys op de Bergsche Maas (zie blad Geertruidenberg 2).

VIII. Bossche Sloot (zie 's-Hertogenbosch 3).

Deze boezem loost door eene sluis op de Dieze. De gronden tusschen den Drunenschen dijk en het afwateringskanaal 's-Hertogenbosch—Drongelen, voor zoevel op dit blad voorkomend, behooren tot het in 1908 opgerichte waterschap de Bossche Sloot en wateren door een sluis op dezen boezem af. Indien in het waterschap na inundatie de waterstand gedaald is tot het peil van 2.80 + N.A.P., mag behalve op de Dieze ook geloozd worden op het afwateringskanaal 's-Hertogenbosch—Drongelen door en in den rechterhandijk gebouwd afwateringssluys, om het water sneller te doen afvloeien.

Op den boezem wateren ongeveer 1240 H.A. polderland af.

IX. Mark en Dintel.

Van dit boezemgebied komt een klein gedeelte op dit blad voor (zie verder Geertruidenberg 3).

BUITENWATERSTANDEN

aan den mond der Donge (in M. ten opzichte van N.A.P.).

P. Oer het tijdstip 1891—1900 (d. i. roer de opening van de Bergsche Maas).

Middelbare vloed 1.01 M. + N.A.P.
Middelbare eb 0.60 — —
Hoogste stand 13 Jan. 1899 2.95 + —
Laagste stand 25 Dec. 1895 1.56 — —

2°. Oer het tijdstip 1 Juli 1904—1 Juli 1907 (d. i. na de opening van de Bergsche Maas).

Middelbare vloed 1.08 M. + N.A.P.
Middelbare eb 0.50 — —
Hoogste stand 12 Maart 1906 2.85 + —
Laagste stand 16 Jan. 1905 1.74 — —

VERWIJZING.

Statistiek tableau der polders in Noordbrabant door den hoofd- ingenieur A. de Geus en den ingenieur Jhr. E. C. B. van Ruyck, 1843. Geschiedkundige beschrijving der overlaten in de provincie Noord- brabant door den hoofdingenieur A. de Geus, 1844.

Vervolg op de geschiedkundige beschrijving der overlaten in de provincie Noordbrabant door den hoofdingenieur H. F. Fijnje van Salverda, 1853.

Waterstaatswetgeving. Handboek voor Gemeente- en Waterschaps- besturen in Noordbrabant door J. F. A. Wagenaar, 1906.

Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P., gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterringen en de waterpassingen van den Alge- meenen dienst van den Waterstaat, provincie Noordbrabant, 1906.

Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P., gevonden bij de ver- spreiding van het N. A. P. door den Rijkswaterstaat in de provincie Noordbrabant, 1898.

Op dien legger worden vermeld:

a. als dijken die waterkeringen, welke dienen tot keering van zee- rivier, kanaal of inundatiewater;

b. als slaperdijken die waterkeringen, welke door voorregeen inpoldering of door aanleg van sluisen in eene rivier of een kanaal niet meer zee, rivier, kanaal of inundatiewaterkerend zijn;

c. als binnendijken die waterkeringen, welke niet zee, rivier, kanaal of inundatiewaterkerend, maar slaperdijken zijn;

d. als kaden de niet onder a, b en c bedoelde waterkeringen, met uitzondering van de grietlandken.

Art. 5 van het reglement bepaalt, dat de dijksbesturen jaarlijks, uiterlijk vóór de maand Mei, aan Gedeputeerde Staten inzenden een nauwkeurig opgemaakt verslag van den toestand, waarin de dijken binnen- en buitendijkse, waarvan de loop zich tot eene gemeente of een waterschap bepaalt, de legger B bevat de overige waterkeringen.

De legger A vermeldt bij elke waterkering a, a. de benaming, de richting met aamzetting van het begin- en het eindpunt, de omschrijving van de ligging, richting en hoofdafmetingen van de tot de water- leidingen behoorende of aardsmede in verband staande werken. De legger B vermeldt berekend de minste breedte op, en de minste diepte beneden waterstaats- landelijke hoogte.

Behalve het algemeen toezicht van Gedeputeerde Staten is het aan- houdend en het dagelijksch toezicht opgedragen aan Burgemeester en Wethouders over de gemeentelijke, en aan de dagelijkse besturen der waterschappen over de waterschapswaterkeringen.

Verder geeft dit reglement voorschriften voor het onderhoud en het opmaken der waterkeringen en voor het maken van herbouwen- inrichtingen.

BEDIJUNGEN.

De linkerhandijk van het Oude Maasje is in 1897 verhoofd en verzeerd. In 1904 en 1905 zijn de kaden van het meermalen der Dongepolders van Rijksege en zijn verschillende kaden van de Langstraatsche Buitendijk, in het bijzonder die van den Buitendijkse Hooipolder en den Polder Boren de Kerk met den Buitendijkse Hooipolder door de belanghebbende waterschapsbesturen aamkeerlijk verhoofd en verzeerd.

De geombineerde Groot-Waspikse en Raamsdonkse Binnenpolder is bedijkt in 1958.

ten dienste van het algemeen water te ontfangen en af te voeren met de draaiwiel, doorvoer of draaiwiel, of door de waterkeerende werken.

De waterleidingen, in beheer bij het Rijk, zijn hiervan uitgezonderd.

Het reglement onderscheidt gemeentelijke waterleidingen en waterschaps- waterleidingen. De laatste zijn die, welke onder toezicht staan van een waterschapsbestuur, de eerste omvatten alle andere waterleidingen.

Van de waterleidingen worden leggers A en B opgenomen. De legger A bevat de waterleidingen, waarvan de loop zich tot eene gemeente of een waterschap bepaalt, de legger B bevat de overige waterleidingen.

De legger A vermeldt bij elke waterleiding a, a. de benaming, de richting met aamzetting van het begin- en het eindpunt, de omschrijving van de ligging, richting en hoofdafmetingen van de tot de water- leidingen behoorende of aardsmede in verband staande werken. De legger B vermeldt berekend de minste breedte op, en de minste diepte beneden waterstaats- landelijke hoogte.

Behalve het algemeen toezicht van Gedeputeerde Staten is het aan- houdend

SLUIZEN.

Wijde diepte ten den dag van N.A.P. in M.

Slagdrempel diepte ten den dag van N.A.P. in M.

— 0,93

— 0,89

— 0,89

— 1,20

— 1,53

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

— 0,00

POLDERS OF WATERSCHAPPEN, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

Achter de namen der polders zijn opgegeven de Provinciale bladen, waarin zijn opgenomen hun bijzonder reglement van bestuur en die, waarin wijzigingen van het bijzonder reglement voorkomen. De polders, die een bijzonder reglement van bestuur hebben, heeten waterschappen.

Waterschap de Polder van Nieuwekruit Boezemland van het binnengetijde Oude Maasje (komt gedeeltelijk op dit blad voor)	1906, n ^o . 80
Waterschap de Binnenpolder van Vlijmen Boezemland van het binnengetijde Oude Maasje (komt gedeeltelijk op dit blad voor)	1906, n ^o . 40
Waterschap het Klein- of Bieserpoldergetijde (geel)	1906, n ^o . 22
Waterschap het Boscheeld en Maif (geel)	1906, n ^o . 37
Waterschap de Ham en Rijkstampen (Bestaande uit den waterstaatkundigen polder van den naam, met uitzondering van een gedeelte, dat aan de gemeente Vught en Cromvoirt behoort)	1906, n ^o . 36
Waterschap de Basche Sloot (Bestaande uit den waterstaatkundigen polder a met twee hooge gronden en het poldergetijde b en c)	1906, n ^o . 45
Waterschap Achterste Distelberg (Bestaande uit de Binnenpolder van den Achtersten Distelberg en hooge gronden)	1906, n ^o . 24
Waterschap Dorpspolder van Vught	1906, n ^o . 63
Waterschap Polder van Bergenshuizen (Bestaande uit de waterstaatkundige polders, e, f, g en h, de laatste twee met hooge gronden)	1906, n ^o . 76
Waterschap de Vughtsche Akkers (Bestaande uit de waterstaatkundige polders i, k en l en de polder in met vier hooge gronden n, o, p en q. De polder in staat niet direct op de Dommel maar eerst op een ander poldergetijde, dat niet tot een waterschap behoort)	1907, n ^o . 6
Waterschap Thereide en Herlaar (Bestaande uit den waterstaatkundigen polder r met hooge gronden en het poldergetijde s)	1906, n ^o . 84
Waterschap Muldaker en Pijneboel (Bestaande uit den waterstaatkundigen polder t met twee hooge gronden u en v)	1906, n ^o . 44

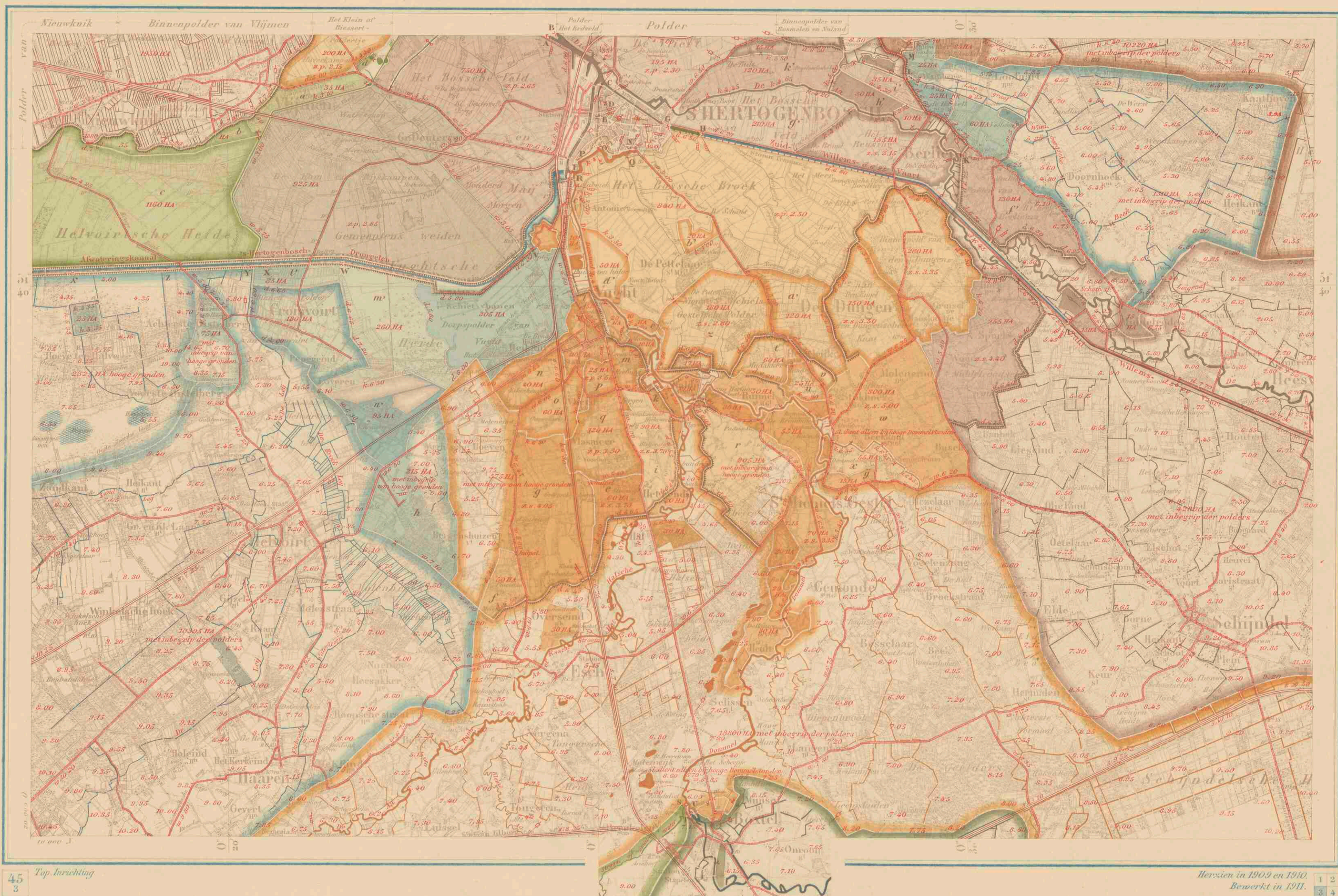
Universiteitsbibliotheek Utrecht

's-HERTOGENBOSCH.

3.

Waterschap het Moerschot (Bestaande uit de waterstaatkundigen polders w, x en y)	1907, n ^o . 55
Waterschap het Woud (Bestaande uit den waterstaatkundigen polder het Middellandsche veld)	1907, n ^o . 77
Waterschap de Binnenpolder van den Dungen	1906, n ^o . 58
Waterschap Oude St.-Michielsgestelsche polder (Bestaande uit den waterstaatkundigen polder van den naam, die voor een klein deel op dit blad voorkomt)	1906, n ^o . 61
Waterschap Nieuwe St.-Michielsgestelsche polder (Bestaande uit de waterstaatkundige polders, z en aa)	1906, n ^o . 91
Waterschap de Beneden-Dommel (Bestaande uit den polder het Bosche Broek en de polders, bb, cc en dd)	1906, n ^o . 72
Waterschap de polder van Berlicum (Bestaande uit den polder ff en de vier poldergetijden en de hooge gronden die op de Waterschaps beek afstroomen)	1906, n ^o . 35
Waterschap Brand en Beusing	1906, n ^o . 24
Waterschap de Beneden-Aa (Bestaande uit de waterstaatkundige polders, gg, hh, ii en kk met een hooger deel)	1906, n ^o . 21
Waterschap de Binnenpolder van Rosmalen en Nuland (Bestaande uit den waterstaatkundigen polder van den naam, die voor een klein deel op dit blad voorkomt)	1906, n ^o . 70
Waterschap de Kleine Wetering (Bestaande uit vijf op de Kleine en Grote Wetering afstroomende gronden en enkele waterstaatkundige poldergetijden, waarvan er drie gedeeltelijk op dit blad voorkomen)	1907, n ^o . 39
Waterschap de Geconbineerde polders de Vliet, het Ertveld, het Binnenland van Orthen, de Heuf en Muntel (Bestaande uit drie waterstaatkundige polders, waarvan er twee gedeeltelijk op dit blad voorkomen)	1906, n ^o . 7
Waterschap de Vliet (Dit waterschap vormt een onderdeel van het voorgaande)	1907, n ^o . 32

Schaal van 10000 Meter.

1 ^o . In en aan de Dieze.		
A. Schutsluis, schutlengte 90 Meter, twee paar naar de Maassijde keerende pundeuren. De slagdrempels zijn een hoog	13,00	— 0,93
B. Keersluis, één paar naar de Maassijde keerende pundeuren	13,00	— 0,89
C. Keersluis naar de Bombring, één paar pundeuren	7,00	— 0,20
D. Schotbalksluis, genaamd de Geertruidsluis, één opening	3,77	+ 1,20
E. Schotbalksluis, genaamd de Korenbrugsluis, één opening	3,20	+ 1,53
F. Schotbalksluis aan de Vughterbrug, twee openingen elk	3,50	0,00
één opening	5,00	0,00
Door de laatste drie sluisen loopt de Dommel op de Dieze.		
2 ^o . In de Zuid-Willemsvaart.		
G. Schutsluis, genaamd sluis 0, schutlengte 124,40 Meter	7,00	
twee paar pundeuren		— 0,07
benedenlagdrampel		+ 0,31
H. Schutsluis, genaamd sluis 1, schutlengte 50 Meter	7,00	
twee paar pundeuren		+ 0,34
benedenlagdrampel		+ 1,37
I. Schutsluis, genaamd sluis 2, schutlengte 50 Meter	7,00	
twee paar pundeuren		+ 2,35
benedenlagdrampel		+ 3,25
3 ^o . Langs de Aa.		
K. Uitwateringsluis van den polder van Berlicum één elooddeur	0,58	+ 2,89
L. Uitwateringsluis van de Wambersche beek, genaamd de Wambersche sluis, één elooddeur	1,50	+ 2,77
M. Uitwateringsluis van de Groote en Kleine Wetering, genaamd de Condecratersche sluis, één paar elooddeuren	3,50	+ 1,53
4 ^o . In en aan de Dommel.		
N. Keersluis aan den Groeten Hekel, één opening met één paar elooddeuren	5,00	+ 1,35
O. Keersluis aan den Spinhuisvaal, één schuif aan de buitenzijde	4,60	+ 1,25
P. Keersluis aan den zuidelijken vestingwal, één schuif aan de buitenszijde	1,45	+ 1,70
Door deze drie sluisen stroomt de Dommel in de stad.		+ 1,80
Q. Schutsluis, schutlengte 19,60 Meter. De deuren zijn vereengd door schotbalken. De sluis wordt somtijds nog voor het schutten van hooscheijes gebruikt	2,90	
benedenlagdrampel		+ 1,09
R. Keersluis met twee rijen schotbalken	2,52	+ 0,98
S. Molensluis van den watermolen op het Smalwater te Baxel, twee openingen elk	1,50	+ 5,00
één opening	1,10	+ 5,00
T. Molensluis van den watermolen op de Dommel te Baxel, vier openingen elk	1,64	+ 4,27
U. Molensluis van den watermolen op de Dommel te Baxel, drie openingen elk	1,15	+ 4,27
5 ^o . Aan het afwateringskanaal 's-Hertogenbosch—Drongelen.		
V. Uitwateringsluis van de Dorpspolder van Vught, één schuif aan de buitenszijde	0,90	+ 2,60
W. Uitwateringsluis van de Hooge gronden ten zuiden van het afwateringskanaal 's-Hertogenbosch—Drongelen, ieder met één deur en aan de binnen- en buitenszijde, schotbalkspinnen. (Sluis Y met één paar pundeuren)	0,80	+ 2,66
X. Uitwateringsluis van de Hooge gronden ten zuiden van het afwateringskanaal 's-Hertogenbosch—Drongelen, ieder met één deur en aan de binnen- en buitenszijde, schotbalkspinnen. (Sluis Y met één paar pundeuren)	0,80	+ 2,66
Y. Uitwateringsluis van de Hooge gronden ten zuiden van het afwateringskanaal 's-Hertogenbosch—Drongelen, ieder met één deur en aan de binnen- en buitenszijde, schotbalkspinnen. (Sluis Y met één paar pundeuren)	0,80	+ 2,66
Z. Uitwateringsluis van de Hooge gronden ten zuiden van het afwateringskanaal 's-Hertogenbosch—Drongelen, ieder met één deur en aan de binnen- en buitenszijde, schotbalkspinnen. (Sluis Y met één paar pundeuren)	0,80	+ 2,66
AA. Uitwateringsluis van de Hooge gronden ten zuiden van het afwateringskanaal 's-Hertogenbosch—Drongelen, ieder met één deur en aan de binnen- en buitenszijde, schotbalkspinnen. (Sluis Y met één paar pundeuren)	0,80	+ 2,66

RIVIERWATERKEERINGEN.

Het gedeelte van den bandijk langs den polder van Nieuwekruit wordt door dit polder onderhouden.
Het gedeelte van den bandijk onder Vlijmen door het waterschap de Hooge Maassijde van Stad en Lande van Heusden c. a.
De dijken langs den Dommel en de Aa zijn in onderhoud bij de aangrenzende waterschappen.

KANALEN EN RIVIEREN.

De Dieze, vroeger een vrij afstromende rivier, werd in 1880 door een schutsluis en een uitwateringsluis te Crevecoeur van de Maas afgesloten. Beneden het dorp Engelen is in 1902 ten behoeve van de scheepvaart een zijtak gemaakt, die door de schutsluis bij de Henriettevaard in de Maas uitmondt. Sedert het openen van dezen zijtak wordt door de sluis te Crevecoeur niet meer gesluisd. Bovendien zijn beneden de nieuwe spoorweghaven te 's-Hertogenbosch een schutsluis en een keersluis in het kanaal gemaakt, die dienen tot keering van het inundatievat van de Biersche Maas en van het overloeding door de sluis te Crevecoeur ingelaten Maaswater.
Het kanaalpeil is 1,90 M. + N.A.P., de diepte onder het kanaalpeil 2,40 M., de bodembreedte 40 M.; in de zijtak is de diepte onder het kanaalpeil 2,60 M. De dijken langs de Dieze zijn deels bij het Rijk, deels bij de aangrenzende waterschappen in onderhoud. De buitenelopen allen bij het Rijk.

De Zuid-Willemsvaart.

Dit kanaal, hetwelk zich uitstrekt van de Maas te Maasricht tot de Dieze te 's-Hertogenbosch, is lang 123550 M. en verdeeld in twintig panden.
Op dit blad komen 3 panden voor:

van sluis 0 tot sluis 1	Langte in M.	Peil ten opzichte van N.A.P. in M.	Bodemdiepte in M.	Breedte op K.P. in M.
1	548	+ 2,94	36	49,40
2	973	+ 4,35	40 tot 15	49,40 tot 24,40
3	698	+ 6,32	15	24,40

Sluis 0 staat open zoodra en zoolang de waterstand op het met de Dieze gemeten liggende benedenland van het kanaal, de hoogte van het kanaalpeil in het pand van sluis 0 tot sluis 1 overschrijdt. Berekend de waterstand de hoogte van het kanaalpeil in het pand van sluis 1 tot sluis 2, dan staat ook sluis 1 open. De bodemdijpte van het kanaal is 2,90 M. onder kanaalpeil.
Op dit blad komen onder het kanaal één grondwater met, en één zonder afsluiting, ten behoeve van de afwatering van de gronden ten zuiden van het kanaal.
Het kanaal met alle daarbij behorende werken is in beheer en onderhoud bij het Rijk.

Het afwateringskanaal van 's-Hertogenbosch naar Drongelen.

Dit kanaal is bestemd om het Dommel en Aa-water af te voeren, zoodra die riviertjes te 's-Hertogenbosch een stand bereiken van 2,06 M. + N.A.P. Zoodra namelijk deze stand bereikt wordt zal het water over het tot 2,06 M. + N.A.P. af te voeren oerlaats terrein door de zeshoekige brug in het kanaal vloeien. Hooge standen op de Dieze, die somtijds een ongewenschte onderwaterzetting van de landen om 's-Hertogenbosch ten gevolge hebben, zullen hierdoor worden voorkomen.

De gronden bezuiden het kanaal thans op de Bosche sloot afwaterende zullen in de gelegenheid gesteld worden hun water door een tiental sluisen in den linkerkanalpeil op het kanaal te lozen, terwijl wellicht in den rechterkanalpeil een uitwateringsluis zal worden gebouwd, om den boezem "de Bosche sloot", die op de Dieze afwaterd spoediger van het oerlote water te ontladen.

Het kanaal heeft een lengte van 19180 M.; de bodem is aan den boezemmond over 80 M. horizontaal ter hoogte van 2,06 M. + N.A.P., de hoogte vermindert vervolgens benedenwaarts onder een helling van 100 op 1 tot 0,93 M. + N.A.P. en neemt daarna geleidelijk af tot 0,50 M. — N.A.P. aan den benedenmond. De bodembreedte van het kanaal bedraagt aan den boezemmond 70 M., over een lengte van 250 M. vermindert tot 18 M., welke breedte verder vermindert blijft.
Het kanaalpeil af door een sluis op de Dieze is 2,60 M. + N.A.P., daarna stroomt de Dommel door de sluisen N, O en P in de stad en wordt door de sluisen D en E opgehouden tot 2,50 M. + N.A.P., waardoor het water in de stad steeds stroomend wordt gehouden.

Wanneer de Dieze een stand heeft bereikt van 4,30 M. + N.A.P., worden de sluisen C, N, O en P gesloten en wordt de stad op de Dommel afgenomen door het stroomgemaal van den Groeten Hekel.

De Dommel.

De Dommel ontspringt in België op de hooge gronden van Ezel, Neerpelt en Peer, wordt door vele zijtakken gevoed, die in hoofdzaak hun ontstaan vinden in de hooge streken op de Nederlandsche grenzen gelegen, en valt te 's-Hertogenbosch door drie schutsluisen in de Dieze.

Door sluis F wordt het water opgestuwd tot 2,60 M. + N.A.P., daarna stroomt de Dommel door de sluisen N, O en P in de stad en wordt door de sluisen D en E opgehouden tot 2,50 M. + N.A.P., waardoor het water in de stad steeds stroomend wordt gehouden.

Wanneer de Dieze een stand heeft bereikt van 4,30 M. + N.A.P., worden de sluisen C, N, O en P gesloten en wordt de stad op de Dommel afgenomen door het stroomgemaal van den Groeten Hekel.

De voornaamste zijtakken van de Dommel zijn: op den linkerreef het Halse Water, ontstaan uit de samenloop van de Voorsten Stroom, den Achtersten Stroom en de Rosp; het Smalwater of de Boerse, ontstaan uit de samenloop van de Groote en Kleine Boerse, en de niet op dit blad voorkomende Ekkersrij, Gender, Rin, Keersop en Beekloop; op den rechterreef de ereenvis niet op dit blad voorkomende Ruit of Kleine Dommel en Tongelreep.
De rivier wordt tot het drijven van watermolens op verschillende plaatsen opgestuwd.

De Aa.

De Aa ontstaat in de Peel, nabij de grens der provincien Noordbrabant en Limburg met vele waterlopen (zie de bladen Valkenswaard 2, Eindhoven 2 en 4 en Venlo 1 en 3) en stroomt te 's-Hertogenbosch vrij op de Dieze af.
Tot het drijven van watermolens wordt de rivier op twee plaatsen opgestuwd; ook kan zij onder de gemeente Berlicum door een schutbalksluis opgestuwd worden voor de overbrenging van de rijer van het landgoed Seldenzate.

WATERSCHAPPEN EN REGLEMENTEN.

Behalve de boven de kaart vermelde waterschappen bestaan de volgende, die meer algemeene belangen behartigen:
Waterschap de Ho

SLUIZEN.

Wijde
in
den dag.
M.

Slaag-
drupel-
diepte ten
opzichte
van N.A.P.
M.

A. Sluis n°. 3, schutsluis tusschen het vierde en vijfde pand van de Zuid-Willemsvaart, twee paar deuren, schutlengte 52 — M. 7,00
bovendeuuren + 5,33
benedendeuuren + 4,33

B. Sluis n°. 4, schutsluis tusschen het vijfde en zesde pand van de Zuid-Willemsvaart, twee paar deuren, schutlengte 52 — M. 7,00
bovendeuuren + 7,32
benedendeuuren + 6,32

Naast de sluisen A en B zijn in het jaar 1927 spuiduikers aangelegd voor den afvoer van het Aawater, dat bij hooge waterstanden in belangrijke hoeveelheid op het zevende en tiende pand van de Zuid-Willemsvaart wordt gebracht.

RIVIEREN EN KANALEN.

Dommel. De Dommel ontspringt in België op de hooge gronden van Exel, Neerpelt en Peer en loost in normale omstandigheden door drie schotbalksluisen te 's-Hertogenbosch op de Dieze; bij hoogen waterstand van laatstgenoemde rivier heeft de loozing plaats op het afwateringskanaal van 's-Hertogenbosch naar Drongelen (zie blad 's-Hertogenbosch 3).

Een klein deel van het stroomgebied van de rivier komt voor aan den zuidwestelijken hoek van het blad, de rivier zelf komt er niet op voor.

Aa. De Aa ontstaat in de Peel, nabij de grens der Provinciën Noord-Brabant en Limburg en stroomt te 's-Hertogenbosch vrij op de Dieze af. Voor zoover dit blad betreft loopt de rivier langs Erp, Veghel en Dinther. De op dit blad voorkomende Leigraaf met de zijtakken Kerktenloop, Burgische Loop, Moltenloop, Elzensche Loop en Meerkenloop mondt beneden Heeswijk in de Aa uit. Waterstanden van de Aa in M. boren N.A.P. over het tijdvak 1911-1920.

Waarnemingspunt.	Gemiddelde stand. 1 Mei—31 Oct.	Gemiddelde stand. 1 Nov.—30 April.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Peilschaal te Beek en Donk.	12,92	13,40	12,87, 6 tot 8 Jan. 1917	12,53, 19 Juni 1918.
" " Erp.	11,91	12,43	13,10, 5 en 6 Jan. 1919	11,23, 15 en 16 Juni 1918.
" " Veghel.	7,83	8,43	9,29, 19 Maart 1914	7,38, 7 en 8 Jan. 1917 en 9 Jan. 1918.
" " Heeswijk.	5,64	6,47	7,13, 18, 19 en 20 Jan. 1913.	6,02, 18 Aug. 1911.

Zuid-Willemsvaart. Dit kanaal, dat zich uitstrekt van de Maas te Maastricht tot de Dieze te 's-Hertogenbosch, heeft een totale lengte van 122,7 K.M., waarvan 44,6 K.M. in België gelegen zijn.

Het kanaal is door 20 schutsluisen in 20 panden verdeeld; op dit blad komen het vierde en het zesde pand gedeeltelijk, het vijfde geheel voor. Het peil van het vierde pand bedraagt 6,33 M. + N.A.P., dat van het vijfde 8,32 M. + N.A.P. en dat van het zesde 10,37 + N.A.P. De waterstanden op de panden zijn gewoonlijk 0,30 M. boven deze peilen. Standen daaronder komen zelden voor. De breedte op kanaalpeil bedraagt 19,40 M. tot 24,40 M., de diepte is 2,30 M. onder kanaalpeil.

De voeding van het kanaal geschiedt uit de Maas, ingevolge het op 12 Mei 1863 met België gesloten tractaat.

Het kanaal is, voor zoover het in Nederland gelegen gedeelte betreft, in beheer en onderhoud bij het Rijk.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Reglement op de waterleidingen in de provincie Noordbrabant (1906, n°. 29; 1924, n°. 33).

Reglement van politie op de waterkeeringen in de provincie Noordbrabant (1904, n°. 187).

Algemeen Reglement voor de waterschappen in Noordbrabant (1903, n°. 38; 1920, n°. 37).

Reglement op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noordbrabant (1903, n°. 36; 1922, n°. 49).

Tramwegreglement, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 31 Juli 1902 (Staatsblad n°. 162).

Politiereglement op de wegen en voetpaden in Noordbrabant (1916, n°. 33; 1924, n°. 16).

Bijzonder reglement van politie voor het Nederlandsch gedeelte der Zuid-Willemsvaart en de gekanaliseerde Dieze, vastgesteld bij K. B. van 22 September 1914 (Staatsblad n°. 457).

Tractaat met België, regerende de wateraftapping uit de Maas, gesloten den 12den Mei 1863, afgekondigd bij K. B. van 19 Juni 1863, (Staatsblad n°. 118), gewijzigd bij tractaat van 11 Januari 1873, afgekondigd bij K. B. van 25 Februari 1874, (Staatsblad n°. 23).

Provinciaal reglement bevattende voorzieningen ter voorkoming van overstromingen op de rivieren de Dommel en de Aa en de daarin stroomende rivieren, beken en waterleidingen (1856, n°. 26; 1890, n°. 17).

Verordening houdende voorschriften omtrent de exploitatie van bedrijven tot productie en levering of enkel tot levering van elektrischen stroom voor verlichting en krachtoverbrenging binnen het gebied der Provincie Noordbrabant (1915, n°. 43).

WATERSCHAPPEN.

Waterschap het Stroomgebied van de Dommel (zie blad Eindhoven 2).

Waterschap het Stroomgebied van de Aa.

Het waterschap de Aa beneden Helmond opgericht en gereguleerd bij besluit der Provinciale Staten van Noordbrabant van 13 Januari 1922 (Prov. blad 1922, n°. 9) werd bij besluit van 21 Januari 1926 (Prov. blad 1926, n°. 19) uitgebreid, tervijl de naam van het waterschap werd gewijzigd in Waterschap het Stroomgebied van de Aa. Voor de in het Reglement van 12 Januari 1922 aangebrachte wijzigingen zie de Provinciale bladen 1922, n°. 26; 1924, nos. 23 en 34; 1925, n°. 16 en 1926, n°. 19.

Het gebied van het waterschap, groot ongeveer 81 400 H.A., omvat de

gronden, welke op de rivier de Aa en hare zijrivieren afwateren, voor zoover die gronden zijn gelegen in de provincie Noordbrabant. De grenzen van het gebied zijn in de laatste wijziging (Prov. blad 1926, n°. 19) omschreven. Op dit blad, dat voor een groot deel in het gebied van het waterschap is gelegen, is met een bruine stippellijn een deel van de noordoostelijke en een deel van de zuidwestelijke grens van dit gebied getekend.

Het waterschap heeft ten doel den regelmatigten afvoer van het water in het stroomgebied van de Aa te bevorderen, alsmede de hoogte van den waterstand in de Aa en hare zijrivieren voor zoover mogelijk of noodig te regelen.

De tot het waterschap behorende gronden worden ingedeeld in minstens zeven afdelingen. Het aantal en de omschrijving van de begrenzing dier afdelingen worden door de Provinciale Staten vastgesteld en wanneer noodig herzien.

Het hoofdbestuur is samengesteld uit een Watergraaf als voorzitter en uit de voorzitters en secretarissen der afdelingsbesturen als leden. Aan het hoofdbestuur is toegevoegd een Griffier. De Watergraaf wordt benoemd door de Provinciale Staten, de Griffier door het hoofdbestuur.

Het hoofdbestuur draagt zorg voor de uitvoering en de instandhouding van de werken, welke d'nsig zijn voor het bovengenoemde doel van het Waterschap, het stelt de reglementen van orde vast, zoowel voor zich zelf als voor

de afdelingsbesturen en is in het algemeen belast met de regeling van het geldelijk beheer van het waterschap.

Het dagelijksch bestuur is samengesteld uit den watergraaf als lid en voorzitter en uit vier leden en een plaatsvervangend lid, die door het hoofdbestuur worden gekozen uit de voorzitters van de afdelingsbesturen.

Het dagelijksch bestuur is belast met de zorg voor en het beheer van alle bij het waterschap in uitvoering of in onderhoud zijnde werken en eigendommen van het waterschap en regelt en beslist alles, wat niet nadrukkelijk aan het hoofdbestuur of de afdelingsbesturen is opgedragen.

Het bestuur van elke afdeling is samengesteld uit een voorzitter, een secretaris en vier leden. De afdelingsbesturen voeren schouw, ieder voor zooveel zijne afdeling betreft, over de waterleidingen op den legger aangegeven en zorgen voor het onderhoud der werken, waarvoor het waterschap als onderhoudsplichtige is aangezeven.

De zetels van Hoofdbestuur en Dagelijksch bestuur zijn gevestigd te Veghel. Waterschap de Maaskant.

Dit waterschap werd opgericht bij besluit van de Provinciale Staten van Noordbrabant van 22 Februari 1921 (Provinciaal blad 1921, n°. 11) en het reglement werd vastgesteld bij besluit van 24 Juli 1924 (Provinciaal blad 1925, n°. 25). Het oprichtingsbesluit werd gewijzigd bij besluit van 29 Juli

1926 (Provinciaal blad 1927, n°. 4) en het reglement is herzien. De herziening is nog niet in werking getreden.

Het waterschap, welks grenzen zijn omschreven in het herziene oprichtingsbesluit, is groot 69 000 H.A. Het deel van het blad beoosten de grens van het waterschap van het Stroomgebied van de Aa, behoort tot het gebied van het waterschap de Maaskant.

Het waterschap heeft tot taak de verdediging van de binnendijks, van en met de gemeente Maashees, voorkomende op blad Venlo 1, tot de Dieze bij 's-Hertogenbosch gelegen gronden tegen het oppervater van de Maas; de uitvoering of de bevordering van de uitvoering van de werken, welke strekken tot opheffing of beteugeling van de overstromingen van de rivier en van de Beersche Maas, of van die veroorzaakt door kcel- of hemelwater en de verbetering van den waterstaatstoestand van de gronden, die in het gebied van het waterschap zijn gelegen. Het is belast met het beheer en het voortdurend onderhoud van den, binnen zijn gebied gelegen Maasdijk, alsmede met het beheer en het onderhoud van de Graafsche Raam, voorkomende op het blad 's-Hertogenbosch 2 en Vierlingsbeek 1 en van de Oefftsche Beek met hare zijriviertjes, voorkomende op blad Vierlingsbeek 2.

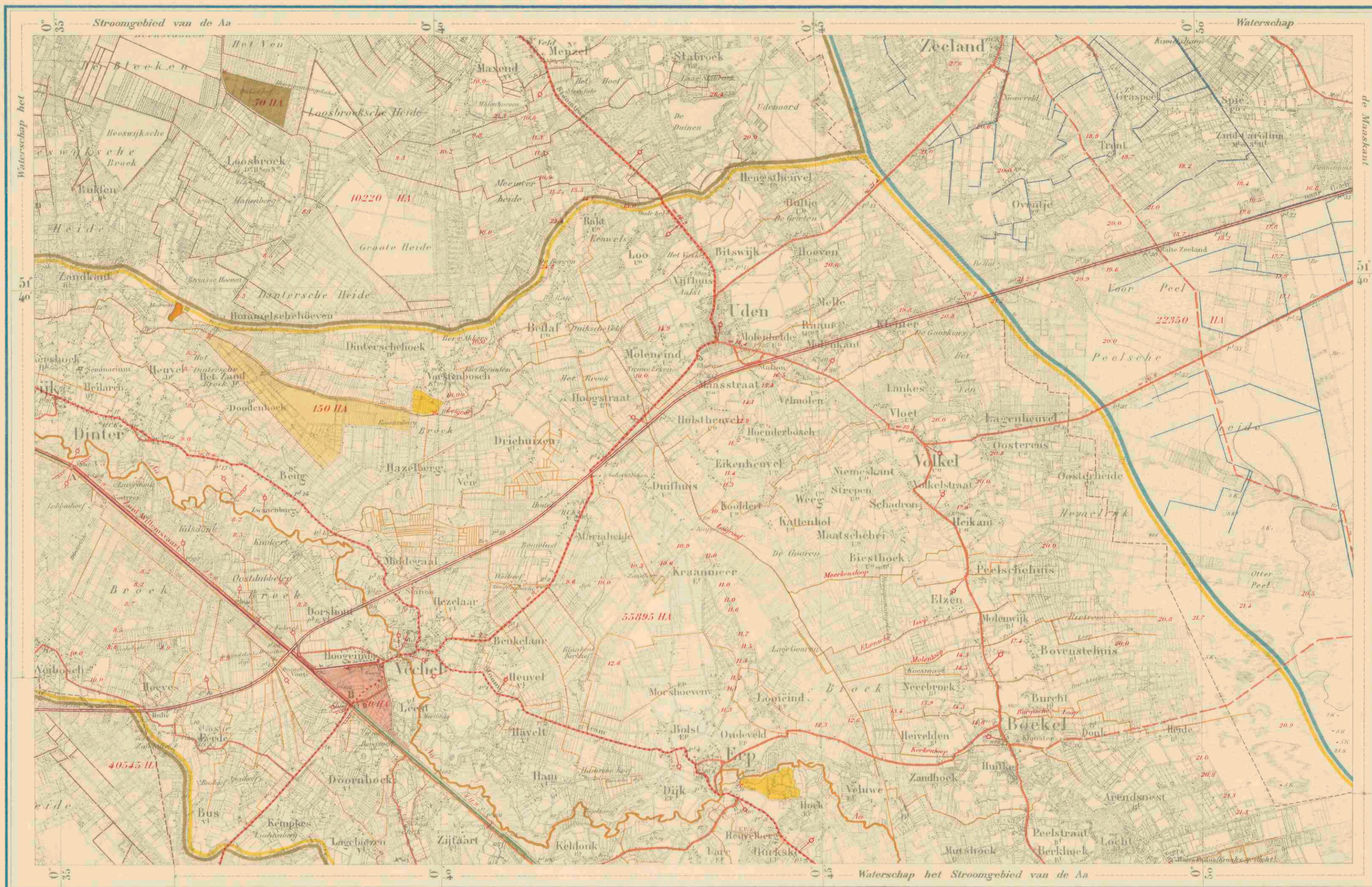
(Voor de inrichting van het bestuur van het Waterschap zie blad 's-Hertogenbosch 2.)

'S-HERTOGENBOSCH.

4.

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

VII B. a. 79^t
(ed. 2, bl. 45-4)

Top. Inrichting.

Schaal van 10000 Meter.

Herzien in 1926.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. De polders, die op de kaart voorkomen, hebben de kleur van den boezem, waarop zij hun water loozen.

Hooge gronden zijn niet gekleurd. Voornamen beken en waterlossingen in hooge gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem. waarop zij hun water brengen. Een bios van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voornamen boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

- « Schutsluis.
 - ✕ Uitwateringssluis.
 - Grondduiker onder een waterleiding.
 - Verkenmerk van het N.A.P.
 - Peilschaal.
 - Verharde weg.
 - Ontworpen wegverharding.
 - Spoorweg.
 - Stoomtramweg.
 - 11.3 Terreinhoogte
 - 11.9 Dijkhoogte
 - 16.2 Hoogte van den weg
- 50 HA Grootte van een stroomgebied of een polder in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- in M. ten opzichte van N.A.P.

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

De Dommel van den Buxtelschen watermolen tot 's-Hertogenbosch. Het gebied van dezen boezem komt voor een klein deel aan den zuidwestelijken hoek van het blad voor en strekt zich verder uit op de bladen 's-Hertogenbosch 3, Eindhoven 1, 2 en 3, Breda 2 en 4 en Valkenswaard 1; het is groot 40 545 H.A.

De Aa van den Helmondschen watermolen tot 's-Hertogenbosch. Het gebied van dezen boezem, groot 55 895 H.A., komt behalve op dit blad voor op de bladen 's-Hertogenbosch 3, Vierlingsbeek 2, Eindhoven 2 en 4 en Venlo 1 en 3. De waterlopen in het gebied, die de Zuid-Willemsvaart kruisen, worden met open grondduikers, waarvan er twee op dit blad voorkomen, onder het kanaal geleid. Beoosten Dinther en bij Erp komen in het gebied van den boezem één grotere en twee kleine polders voor, die door uitwateringssluizen op den boezem loozen.

Kleine en Grootte Wetering. Deze boezem wordt gevormd door de Grootte Wetering ontsaande bij Nistelrode en de Kleine Wetering ontsaande bij Heesch (zie blad 's-Hertogenbosch 2), welke waterlopen te zamen vloeien en door de Coudewaterse sluis, voorkomende op het blad 's-Hertogenbosch 3, uitmonden op een zijtak van de Aa. Het gebied, waarin zich een kleine polder bevindt, komt voor een deel aan den noordelijken rand van het blad voor en strekt zich verder uit op de bladen 's-Hertogenbosch 1, 2 en 3. Het gebied van den boezem is groot 10 290 H.A.

De Graafsche Raam. Dit boezemwater, dat uit de vereniging van verschillende waterlopen, die in de Peel in de Provincie Noordbrabant ontspringen, ontstaat, loost door twee op blad 's-Hertogenbosch 2 voorkomende uitwateringssluizen op de Maas. Het voert het water af van uitgestrekte hooge gronden en ontginningen in de Peelsche en Wanroyse heide en de Barendonksche, Landhorst-, Staart- en St. Antonispeel.

Het boezemgebied, groot 23 350 H.A., komt voor een deel aan den noordoostelijken hoek van dit blad voor en strekt zich verder uit op de bladen 's-Hertogenbosch 2, Vierlingsbeek 1 en 2 en Venlo 1.

Vierde pand van de Zuid-Willemsvaart. Komt beneden sluis A gedeeltelijk op dit blad voor. Er wateren geen gronden op af.

Vijfde pand van de Zuid-Willemsvaart. Dit pand dat geheel op dit blad voorkomt, staat in open verbinding met de haven van Veghel. Een kleine polder, groot ongeveer 60 H.A., watert op deze haven af.

Zesde pand van de Zuid-Willemsvaart. Komt boven sluis B gedeeltelijk op dit blad voor. Er wateren geen gronden op af.

VERWIJZING.

Waterstaatswetgeving, bewerkt voor Noordbrabant door J. F. A. Wagenaar, Griffier der Staten van Noordbrabant, 7e druk 1927.

Overzicht der Scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7e uitgave 1920.

Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel II, Zuid Nederland, met 4 overzichtskaarten en 26 schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1924.

Register VI Noordbrabant. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties, vijfde uitgave 1927.

SLUIZEN.

In den rechter bandij van de Maas.	Wijde in den dag, m.	Slag-diepte, diepte boven N.A.P., m.
A. <i>Uitwateringslus van de Krombeek in den weg van Gennep naar Nijmegen, ten noorden van Gennep, één deur</i>	300	7,95
B. <i>Uitwateringslus van de Teelbeek, één deur</i>	0,98	0,93
C. <i>Uitwateringslus van de Dofgraaf, één schuif</i>	1,02	8,95
D. <i>Uitwateringslus van de Molbeek, één schuif</i>	0,75	10,41
E. <i>Schutsluis tusschen het Maas-Waalkanaal en de gekanaliseerde Maas te Heumen, 3 paar punt-deuren leevende naar de Maas en 1 paar nood-deuren leevende naar de Waal, totale schutlengte 390 m, de slag-diepte bij een hoog</i>	10,00	3,70
In den linker bandij van de Maas.		
F. <i>Uitwateringslus van de Offeltse beek te Offelt, bestaande uit twee kokers, iedere beker afsluitbaar met één deur en één schuif</i>	3,70	9,00
G. <i>Uitwateringslus van het Ley, ten oosten van St. Agatha, één schuif en één deur</i>	0,90	8,85
H. <i>Ongesche sluis, uitwateringslus van den polder van Linden, één schuif en één deur</i>	0,90	8,15
K. <i>Uitwateringslus van den polder van Gassel, één schuif</i>	0,64	7,80
Sluizen in de Beersche overlaat.		
L. <i>Groot Lindensch sluis, uitwateringslus van den polder van dien naam, één deur en één schuif</i>	1,90	6,45
M. <i>Bultgraafse sluis, uitwateringslus van de Bulten- of Maaspolder van Gassel, Beers en Escharen, één deur en één schuif</i>	1,60	6,88
N. <i>Escharensche sluis, uitwateringslus van de Bulten- of Maaspolder van Gassel, Beers en Escharen, één deur en één schuif</i>	1,60	7,15

RIVIERWATERKEERINGEN.

De rivierdijken langs den rechteroever van de Maas te Gennep, te Middelaar en te Mook zijn in beheer en onderhoud bij de betrokken gemeenten. Het vertoert dat van deze dijk van de Provinciale grens tot de Dijkdijk, voortkomende op het blad 's-Hertogenbosch 2 te in beheer en onderhoud bij het Polderdistrict Rijk van Nijmegen, met uitzondering van de bandijden langs het Maas-Waalkanaal, die bij het Rijk in onderhoud zijn.

De rivierdijk langs den linkerover van de Maas, de Beersche overlaat, de uitwaterings-sluisen K, L en M en de rivierdijk van den polder Escharen en Gassel worden beheerd en onderhouden door het waterschap de Maasland.

RIVIEREN EN KANALEN.

De Maas. Bij de vest van 12 Juni 1915 werd besloten tot kanalisatie van de Maas van Maasgraaf tot Grave en tot den aanleg van het kanaal Wierse-Neerweert en het Maas-Waalkanaal ter verbinding van de Maas met bestaande waterwegen.

De uitwatering verken voor de kanalisatie bestaande uit vijf stuwen met sluizen en vol te Linné, te Boornland, te Belfeld, te Sambek en te Grave. De door den bouw van deze kunstwerken gemaakte panden verkregen een lengte van rond 5, 10, 45 en 30 km. De pellen zijn achtereenvolgens te Linné, in den zomer 20,40 m en in den winter 20,50 m, 14,00 m, 10,75 m en 7,50 m + N.A.P.

Elke stuw bestaande uit een scheepvaartopening, wijkt van 60—80 m en is er op ingericht, dat de afsluiting bij hoog water geheel kan worden opgevoerd. Naast de scheepvaartopening bevinden zich twee of drie openingen van 17 m wijfde, waarin tusschen pijlers schuiven op en naar bewegen. De stuw te Grave wijkt af van voornamelijk type, deze is overbruggt, ze heeft voor de scheepvaart twee openingen, één wijkt 50 m en één 60 m, afsluitbaar door jukken, waaruit tusschen schuiven.

Naast de sluizen liggen sluizen. De schutlengte bedraagt 300 m, behalve te Grave, die 110 m lang is (zie blad 's-Hertogenbosch 3), de doorwaartelengte bedraagt 14 m. De drumpels liggen 8,30 m onder stuwpel van het bevoegdheid.

Een deel van de gekanaliseerde Maas beneden de stuw te Sambek en van het Maas-Waalkanaal komen op dit blad voor.

De Graafse Raam. De Graafse Raam ontstaat uit de vereniging van verschillende beken, die in de Peet in de Provincie Noordbrabant ontspringen en voert het water af van de ontspringen in de Peetsche- en Wiersebeek heide en de Beerschebeek, Landhorst, Staat en St. Antoniepel. Zij mondt beneden Grave op de Maas uit en kan op deze rivier worden afgevoerd door het op 29 Mei 1923 officieel in gebruik gestelde elektrisch gemaal van Sasse.

De Molbeek. De Molbeek ontstaat uit eenige waterlopen die in de hoge gronden ten noorden en oosten van de Plasmoelen ontspringen en voert opgesteld voor twee molens, de boemenland beneden den weg van Gennep naar Mook en de benedenland (Plasmoelen) beneden den weg. De boemenland heeft twee stuipen, één voor een hoge waterloop en één voor een lagere waterloop, respectievelijk leestengte 22,57 en 10,22 m + N.A.P. Het stuipen van den Plasmoelen bedraagt 14,70 m + N.A.P.

De beek loost door de op dit blad voorkomende sluis D op een buitelpolder, die bij Mook op de Maas afvoert. De sluis D is een keersluis, die bij zeer hoge Maasstanden wordt gesloten.

De Niers. De Niers ontspringt ten zuiden van Gladbach in Pruisen uit verschillende bronnen, stroomt noordwaarts langs Gladbach, Kempen, Gelden en Goch, komt bij het gekende Dam in de gemeente Otersum op Nederlandsch gebied en valt beneden Gennep in de Maas. Het in Nederland gelopen deel van de Niers komt grotendeels op dit blad voor. De Scherabeek en de Spickerbeek voeren te samen door en sluis op de Niers af. Deze sluis wordt bij hoge Niersstanden gesloten. Een tweede zijtak is de Krombeek, die de Milsbeek en de Houtbeekbeek opneemt en eenmaal door een keersluis de Niers te gesloten.

De rivier wordt in Duitsland op een groot aantal plaatsen opgesteld tot het drijven van watermolens.

Een deel van het water van de Niers wordt beneden Gladbach afgevoerd naar den Rijn bij Neuss, een ander deel naar de Maas door het Geldersche Nierskanaal (zie blad Ymlo 2).

Het Maas-Waalkanaal. Dit kanaal, dat de gekanaliseerde Maas bij Heumen met de Waal te Nijmegen verbindt, heeft een lengte van 134 km en een bodembreedte van 40 m. De breedte op kanaalpeil is gemiddeld 60 m, de diepte bedraagt 3,30 m onder N.A.P., in het midden is deze diepte 0,70 m groter.

Het kanaalpeil bedraagt 7,50 m + N.A.P., overeenkomende met het stuipen van de Maas boven de stuw te Grave.

Het kanaal te door de op dit blad voorkomende schutsluis E te Heumen van de Maas en door de op het blad Arnhem 3 voorkomende sluis te Nijmegen van de Waal gesloten. De schutsluis te Heumen zal gewoonlijk open staan en eerst gesloten worden bij Maasstanden hoger dan 8,50 m + N.A.P.

Het kanaal is in beheer bij het Rijk.

OVERSTROOMINGEN.

De Beersche overlaat, die een lengte heeft van 4 km, is gelegen aan den linkerover van de Maas en sluit aan ten oosten aan den dijk van den sluispolder van Linden en ten westen aan den dijk van den polder van Escharen. Bij een stand van 10,85 m + N.A.P. te Grave begint de overlaat te vollen.

De Traversen van de Beersche Maas, zoals die is rustgesteld bij Koninklijk besluit van 11 Nov. 1919 (Staatsblad n°. 749) wordt, voor zover dit blad betreft, ten oosten en zuiden begrensd door den dijk langs de westzijde van den sluispolder van Linden, door de hoge gronden en den dijk langs de oostzijde van den polder, door den dijk van den spoorweg Nijmegen—Teren, den dijk van den sluispolder van Oupke, de hoge gronden onder Beers en Escharen, den dijk van den polder van de Hollandsebeek en de hoge gronden onder Milt en Escharen. De westzijde grens wordt gevormd door de dijken van de polders van Gassel en de Vogelsbeek.

De traversen strekt zich verder uit op de bladen 's-Hertogenbosch 2 en 1 en loopt tot den Dijk te Diezelsijk. Het oeverstroombestuur wordt door uitwateringsluisen in dien dijk op de Rechter en door de uitwateringsluis te Oudecrans naar de Maas afgevoerd.

Ten gevolge van het hoge oppervlak in den winter 1923—1924 ontstond op 31 December 1925 een doornbreuk in den rechter Maasdijk te Nijmegen en werden eerst het Rijk van Nijmegen en later het lager gelegen land van Maas en Waal overstromd. Deze doornbreuk had plaats tusschen de dijkenpalen 95 en 97 en te op dit blad aangegeven. Later werd de dijk bij herstelling dichtgevoerd omgeleid.

In Januari 1926 volgden doornbreuken in de dijken te Boesmeer en te Beugen, voortkomende op het blad Vierlingsbeek 2 en te Offelt, Oupke en Linden, die op dit blad zijn aangegeven. Ten gevolge van de door deze doornbreuken voortvloeiende overstromingen liep de spoorlijn Nijmegen—Gennep overal door overstromingen voort, die niet van de Beersche Maas verspreide.

De grenzen van de traversen van de Beersche Maas zijn op de kaart met een roode blokklijn aangegeven. Ten gevolge van de doornbreuken bij Boesmeer, Beugen, Offelt, Oupke en Linden werd geleidelijk, voor zover dit blad betreft, het gebied tusschen de Maas en de traversen van de Beersche Maas, terzijde de grens van de overstroming op den rechterover van de Maas tegevoeld van het hoge oppervlak en de doornbreuk te Nijmegen met een roode stippenlijn op de kaart is aangegeven.

(Zie het Verslag van het voorgevallene tijdens het hoge oppervlak op de Nederlandse rivieren in den winter van 1925 op 1926, uitgegeven door het Departement van Waterstaat 1926.)

WATERSCHAPPEN OF POLDERS, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve inderling.

Noordbrabant.

De polders, die een bijzonder reglement van bestuur hebben, heeten waterschappen. De Provinciale bladen, waarin de reglementen en hun wijzigingen zijn opgenomen, zijn achter de namen der waterschappen vermeld.

Waterschap Escharen en Gassel. Bestaat uit den voederst-landigen polder Escharen en den voederst-landigen polder de Vogelsbeek, die beide gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomen en den polder van Gassel, een hooger deel van den polder Escharen, die geheel op dit blad voorkomt. Laatstgenoemde polder kan door de uitwateringsluis H ook lozen op den Duitse- of Maaspolder van Gassel, Beers en Escharen.

Waterschap het Hollandsebeek. Bestaat uit een voederst-landigen polder, die gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van dit blad voorkomt.

Waterschap de Bulten- of Maaspolder van Gassel, Beers en Escharen. Bestaat uit den voederst-landigen polder, groot 40 ha, die door sluis M in de Beersche overlaat op de Maas loost en den voederst-landigen polder, welke door sluis L op de Maas loost. Laatstgenoemde heeft twee hooge gronden en hoge gronden, die tot het waterschap behooren en een derde hooger deel (het meest oostelijke), dat niet tot het waterschap behoort.

Waterschap de Groot Lindensch sluis. Bestaat uit het gedeelte van den voederst-landigen polder van dien naam, dat in de gemeente Linden gelegen is.

Waterschap de Polder van Linden. Bestaat uit een voederst-landigen polder en een ten westen van dezen gelegen hooger deel van den Groot Lindensch sluis. Het meest oostelijke hooge deel van den voederst-landigen polder van Gassel, Beers en Escharen, het deel van den Groot Lindensch sluispolder, dat buiten de gemeente Linden is gelegen, twee hooge gronden van den polder bij het gekende de Niet en den sluispolder van Oupke eveneens een hooger deel van den Groot Lindensch sluispolder zijn ongeregelend.

Gelderland.

De polders in Gelderland zijn in het algemeen vereenigd tot polderdistricten. Deze polders heeten dorpspolders, de polders, die niet in een district zijn opgenomen, heeten buitenpolders.

Het reglement op het beheer der Rivierpolders is zoowel op de polderdistricten als op de buitenpolders van toepassing.

Polderdistrict Rijk van Nijmegen.

Polder Wychem. Een klein deel van den voederst-landigen polder met hooge gronden komt aan den westelijken rand van dit blad voor.

VIERLINGSBEEK.

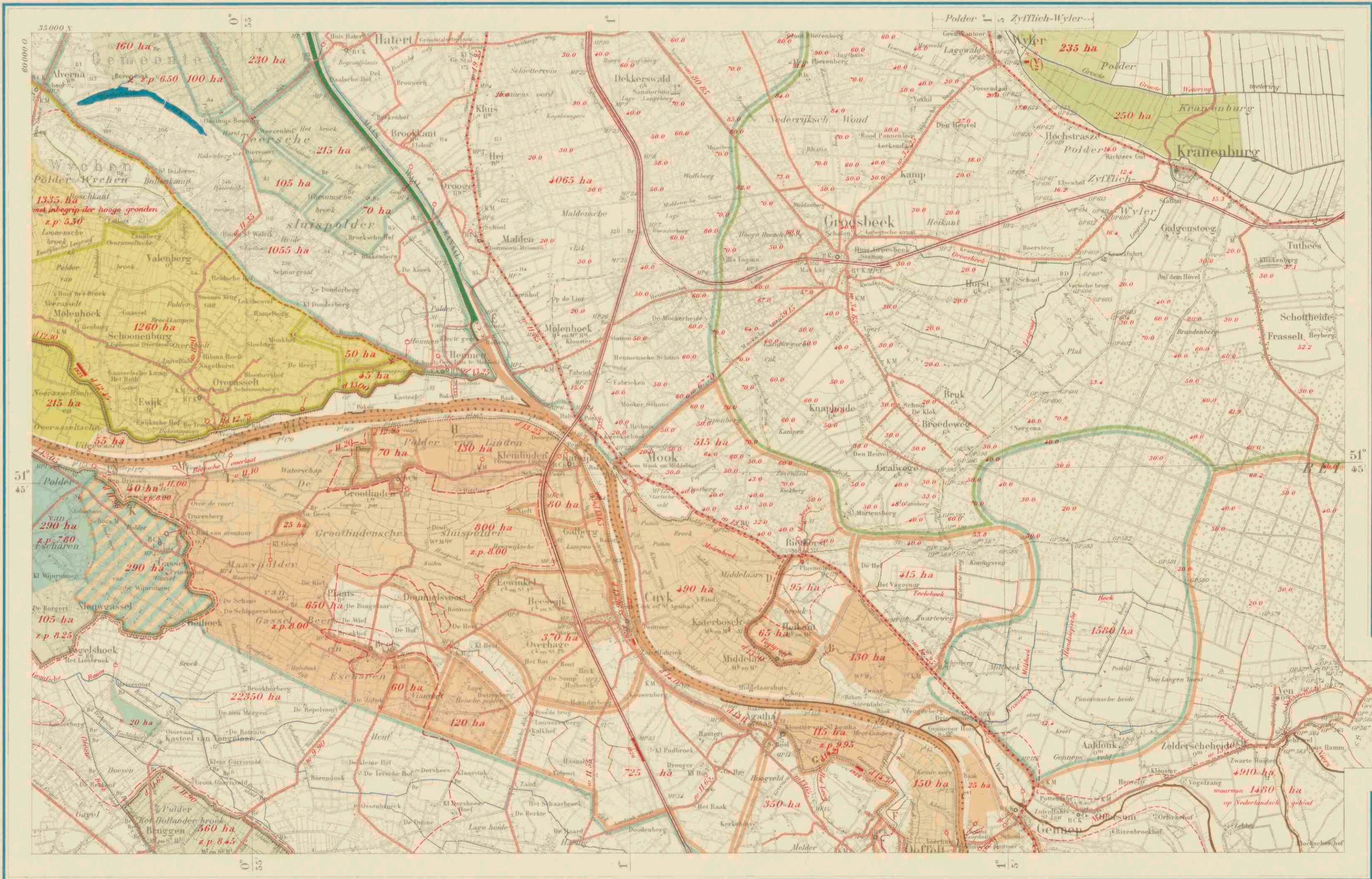
1.

Polder Neerassel.
Polder Overassel.

Deze polders vormen te samen een hooger deel van den polder Balgoy en Kest, voortkomende op het blad 's-Hertogenbosch 2. Eerstgenoemde komt gedeeltelijk, de tweede met twee hooge gronden geheel op dit blad voor.

De Teersche sluispolder bestaat uit een voederst-landigen polder met zes hooge gronden en hoge gronden. De voederst-landigen polder en twee der hooge gronden komen gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor, drie hooge gronden komen geheel op het blad voor. De hooge gronden, voor zover bevoelen het Maas-Waalkanaal gelegen, waaraan af op waterwegen, die met open grondsluisen onder het Maas-Waalkanaal worden geleid. Slechts het gedeelte dezer hooge gronden, dat tusschen het Maas-Waalkanaal en den weg Heumen—Malden—Hartert ligt behoort tot den polder. De hooge gronden bevoelen het Maas-Waalkanaal bevoelen geheel tot den polder. De polder loost door de Teersche sluis (zie blad Arnhem 3) op de Nieuwe Wetering, welke wetering op de Maas wordt afgevoerd door de stoomgemaal te Appeltoren.

De polder behoort niet tot een polderdistrict. Het reglement op het beheer der Rivierpolders is op deze polder van toepassing en beneden heeft de polder een bijzonder reglement opgenomen in het Provinciaal blad van 1914, n°. 90, wijzigingen zijn opgenomen in de Provinciale bladen 1916, n°. 34 en 1923, n°. 48.

Top-Dienst

Schaal van 10000 Meter.

Universiteitsbibliotheek Utrecht

Herzien in 1930.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Noordbrabant.

Reglement op de waterleidingen in de provincie Noordbrabant (1906, n°. 29; 1924, n°. 33). Reglement van politie op de waterkeeringen in de provincie Noordbrabant (1904, n°. 187). Algemeen reglement voor de waterschappen in Noordbrabant (1903, n°. 38; 1930, n°. 37). Reglement op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noordbrabant (1905, n°. 39; 1922, n°. 49).

Polderreglement op de wegen en voetpaden in Noordbrabant (1916, n°. 33; 1924, n°. 37). Verordening, houdende voorschriften omtrent de exploitatie van bedrijven tot productie en levering of enkel tot levering van elektrisch stroom voor verlichting en krachtoverbrenging binnen het gebied der provincie Noordbrabant (1915, n°. 43).

Gelderland.

Reglement op het beheer der rivierpolders in de provincie Gelderland (1893, n°. 74; 1895, n°. 186; 1906, n°. 22; 1914, n°. 83; 1915, n°. 18; 1916, n°. 34; 1919, n°. 131 en 1923, n°. 117). Reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in de provincie Gelderland (1894, n°. 130, 1896, n°. 61 en 109; 1898, n°. 195; 1899, n°. 25; 1905, n°. 115 en 116; 1907, n°. 30; 1913, n°. 127 en 130).

Reglement op het beheer over de Geomorphische Waterlossing van de polderdistricten Rijk van Nijmegen en Maas en Waal (1892, n°. 27; 1914, n°. 111; 1919, n°. 104; 1923, n°. 37; 1925, n°. 86).

Limburg.

Reglement op de waterlossingen in de provincie Limburg (1900, n°. 16; 1923, n°. 32). Provinciaal wegennetreglement van Limburg (1891, n°. 112; 1911, n°. 205 en 1922, n°. 34). Reglement op den aanleg en de exploitatie van tramwegen in het Hertogdom Limburg (1894, n°. 104; 1897, n°. 10).

WATERSCHAPPEN.

Behalve de bomen de kaart onder Administratieve inderling genoemde waterschappen, die in het algemeen bekend zijn met het beheer en het onderhoud van alle werken in hun gebied, bestaan nog de volgende, die bijzondere belangen behartigen.

Waterschap de Maasland.

Dit waterschap werd opgericht bij besluit van de Provinciale Staten van Noordbrabant van 23 Februari 1921 (Provinciaal blad 1921, n°. 11) en het reglement werd vastgesteld bij besluit van 21 Juli 1924 (Provinciaal blad 1925, n°. 33). Het oprichtingsbesluit werd gewijzigd bij besluit van 20 Juli 1924 (Provinciaal blad 1927, n°. 4) en het reglement werd herzien bij besluit van 35 Oct. 1928 (Prov. blad 1928, n°. 96).

Het waterschap, welks grenzen zijn omschreven in het herzien oprichtingsbesluit, is groot 60,000 ha. Het op dit blad voorkomende deel van de provincie Noordbrabant behoort geheel tot het gebied van het waterschap.

Het waterschap heeft tot taak de verdediging van de kansenlijnen, van en met de gemeente Maasland, voortkomende op het blad Ymlo 1, tot de Dijk bij 's-Hertogenbosch, gelegen gronden tegen het oppervlak van de Maas; de uitwatering af de bevoeding van de uitwatering van de werken, welke strekken tot opheffing of bevoeding van de overstromingen van de rivier en van de Beersche Maas, of van die voortvloeiende door toedoe of hennelwater en de verbetering van den waterafvoerstand van de gronden, die in het gebied van het waterschap zijn gelegen. Het is belast met het beheer en het voortdurend onderhoud van den, binnen zijn gebied gelegen Maasdijk, alomte met het beheer en het onderhoud van de Graafse Raam voortkomende op dit blad en het blad 's-Hertogenbosch 2 en de Offeltse Beek, voortkomende voor en klein deel aan den zuidelijken rand van dit blad en op het blad Vierlingsbeek 3 met hune zijterijeren.

Het bestuur van het waterschap bestaat uit 122 Hoofdingelanden, die voor den tijd van zes jaren worden benoemd door de dagelijkse besturen van de waterschappen en door de Staten van de gemeenten, die in het gebied van het waterschap zijn gelegen.

Op de buiten den bandij gelegen Neerasselsche en Oerasselsche uiterwaarden, die uit twee voederst-landigen polders bestaan, waarvan er één loost op de Maas beneden de sluis te Grave en de andere op de Maas boven die sluis is het Reglement op het beheer der Rivierpolders niet van toepassing. De eerstgenoemde voederst-landigen polder komt gedeeltelijk de tweede geheel op dit blad voor.

Limburg.

De op dit blad in Limburg voorkomende voederst-landigen polders bij Middelaar en Gennep zijn ongeregelend.

Geomorphische polder Querdamm.

Deze polder is een combinatie van den Nederlandschen polder Millingen, de Duffelt en Zeeland voortkomende op het blad Arnhem 2 en van de Duitse polders Zijfflich—Wijler, Cranenburg, Duffelt en Rindere.

De polder Zijfflich—Wijler bestaat uit twee voederst-landigen polders, waarvan er een gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomt en uit twee gronden, gelegen ten westen van Cranenburg, de Polder Cranenburg bestaande uit twee voederst-landigen polders, waarvan er een geheel op dit blad voorkomt en de tweede gedeeltelijk aan den noordelijken rand en uit boezemland van de Grode Wetering, de polders Duffelt en Rindere bestaande uit boezemland van de Oterlei en van de Rindere Wetering, de eerste komt voor op de bladen Arnhem 2 en 4, de laatste op het blad Arnhem 4.

De polder Querdamm werd opgericht tengevolge van een, tusschen Pruisen en Nederland op 14 September 1853 gesloten verdrag, en had ten doel het water van de Teersche sluis (zie blad Arnhem 3) op de Nieuwe Wetering, welke wetering op de Maas wordt afgevoerd door de stoomgemaal te Appeltoren, te voeden met water van de overstromingswater van het polderdistrict Cierd van den Oog uit twee genoemde polders. De 26 November 1905 (Staatsblad 381 van 1900) werd tusschen beide regeringen een nieuwe overeenkomst gesloten, waarbij de vroeger gemaakte bepalingen eenigszins werden gewijzigd.

TOELICHTING.

Op de kaart is de voederst-landigen toestand aangegeven. De administratieve inderling der polders is boven de kaart omschreven.

Onder voederst-landigen polder wordt verstaan een polder door waterkeeringen omsloten, waarvan al het water onderling in open gemeenschap staat. De voederst-landigen polders hebben in verschillende linden de klou van den boezem waarop zij afvateren.

Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder lozen, hebben de linden van dien polder ontsloten door een doornbreuk van dezelfde kleur. Polders, die afvateren op twee boezems, zijn dienooreenkomstig gestreept.

Hooge gronden en boezemlanden zijn niet gekleurd. In hooge gronden zijn de voornaamste waterleidingen aangegeven met de kleur van het stroomende water of den boezem, waarop zij afvateren; een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterleidingen.

Bij voornaam boezemwateren is de benaming in rood gesteld.

VERKLARING DER TEEKENS.

- ⚡ Elektrisch gedreven vrijzeldgemaal bij Wijler (Duitsland) van 2 waterpaardekracht.
- « Schutsluis.
- ⌋ Uitwateringslus.
- Molten door water gedreven.
- Grondruiter onder een waterleiding.
- Hoofdmek van het N.A.P.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Pelischal.
- Zomerpeil van polders.
- 11.63 Dijkshoogte.
- 11.35 Hoogte van den weg.
- 20.0 Terreinshoogte.
- Verharde weg.
- Spoorweg.
- Stoom- of elektrische tramweg.
- 215 ha Grootte van polders en stroomgebieden in ha volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Waterkeerende dijk.
- Overlaat.
- Doorbraak met jaartal.
- Grens van de traverse van de Beersche Maas.
- Grens van het overstromingsgebied bij het hooge oppervlak in den winter van 1923—1925.
- Provinciale en Rijksgrens.

In m ten opzichte van N.A.P.

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

Kleur van de rechtstreeks op de Maas beneden Grave lozende polders en hooge gronden.

Nieuwe Wetering.

Deze boezem, die niet op dit blad voorkomt, wordt door een stoomgemaal te Appeltoren (zie blad Arnhem 4) op de Maas afgevoerd.

Van het bevoegdheidsgebied komt op dit blad voor de Teersche Sluispolder met hooge gronden en boezemlanden in de Peetsche en Wiersebeek heide en de Beerschebeek, Landhorst, Staat en St. Antoniepel, terwijl er beneden enige polders op afgevoerd worden van een geheel en drie gedeeltelijk op dit blad voorkomende.

Het bevoegdheidsgebied dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt strekt zich verder uit op de bladen 's-Hertogenbosch 2 en 4, Vierlingsbeek 2 en Ymlo 1.

Maas boven de stuw te Grave.

De boezem strekt zich uit van de stuw te Sambek tot die te Grave. Het peil aan laatstgenoemde stuw bedraagt 7,50 m + N.A.P. Het gedeelte van de Niers beneden den Vilterschen watermolen voert vrij op den boezem af. Het Maas-Waalkanaal ligt gemeenschappelijk met den boezem gemeten maar wordt bij Maasstanden van 8,50 m + N.A.P. daarvan afgesloten.

Het bevoegdheidsgebied van polders en hooge gronden, strekt zich behalve op dit blad uit op de bladen 's-Hertogenbosch 2 en Vierlingsbeek 3 en 4.

Maas-Waalkanaal.

Op dit kanaal vateren geen gronden of, het dient alleen voor scheepvaart.

Wijlermeer.

De boezem komt gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor en bestaande uit de Grode Wetering, het Wijlermeer en een waterweg genaamd Het Meer die bij Nijmegen door de Meersche op de Waal afvoert, en hierop kan worden afgevoerd door een bemalingsinrichting bestaande uit 3 centrifugaalpomp gedreven door rasmolmotoren (zie blad Arnhem 3). De Grode Wetering kan in drage tijden door een keersluis eenigszins worden opgehoofd. De Groesbeek en de Leirgraaf, dieneende voor de afvoering van de hooge gronden aan Groesbeek, zijn met den boezem in open gemeenschap. Het bevoegdheidsgebied ligt grotendeels in Duitsland en bestaat uit polders en hooge gronden.

Krombeek.

Deze beek ontvloed door de Houtbeekse beek het water van eenige ontspringingen in het Gennepse en Otersumse turfven en van de hooge gronden onder Otersum, die rechtstreeks op den boezem en op de in open verbinding daarmee staande Milsbeek afvateren. Door de op dit blad voorkomende uitwateringsluis A loost de boezem op de Niers.

Het bevoegdheidsgebied dat 1580 ha groot is komt geheel op dit blad voor.

WATERSTANDEN OP DE MAAS BOVEN N.A.P.

Plaats van waarneming.	Jaar.	Hoogste.	Gemiddeld-zomer.	Laagste.
Boesmeer . . .	1921—1930	14.32		16 Juli '21
Gennep . . .	1921—1927	3 Jan. '26	735	16 Juli '21
	1921—1927	3 Jan. '26	688	16 Juli '21
Mook . . .	1921—1930	12.40		4.30 16 Juli '21
	1921—1927	4 Jan. '26	621	
Grave . . .	1921—1930	11.15		3.74 16 Juli '21
	1921—1927	7 Nov. '24	581	

VERWIJZING.

Waterstaatswetgeving be

SLUIZEN.

	Wijde in den dag. m.	Slag-drempel-diepte boven N.A.P. m.
A. Molenshuis van den Oplooischen watermolen in de Molensloot te Oploo, één opening met één schuif	0.78	17.95
en uitlastsluis nabij den molen met één opening waarin een schuif	1.14	16.95
B. Molenshuis van den Vierlingsbeekse watermolen in de Vierlingsbeek, 4 openingen, ieder met één schuif, één opening voor den molen	0.85	11.91
drie openingen voor afwatering, iedere opening	1.13	11.99
C. Schutsluis met stuw in de gekanaliseerde Maas te Sambeek, drie paar deuren, totale schutlengte 300 m	14.00	
borendeuren		5.30
middele- en benedendeuren		4.30
D. Molenshuis van den Lihaveelschen watermolen op de Kendeelbeek, 5 openingen, ieder met één schuif, één opening voor den molen	1.00	10.76
vier openingen voor afwatering, iedere opening	0.65	10.65

RIVIERWATERKEERINGEN.

De waterkering langs den rechteroever van de Maas wordt, voor zoover dit blad betreft, in hoofdzak geformd door de hooge gronden langs de rievier. Op sommige punten bestaan dijken, die aan deze hooge gronden aansluiten en die door de betrokken gemeenten worden onderhouden.

De handijf langs den linkerover van de Maas wordt bekeerd en onderhouden door het waterschap de Maasland.

Ten zuiden van Boezmeer wordt de waterkering geformd door hooge gronden.

RIVIEREN EN KANALEN.

De Maas. Bij de wet van 12 juni 1915 werd besloten tot kanalisatie van de Maas van Maasbracht tot Grave en tot den aanleg van het kanaal Wessen-Nederweert en het Maas-Waalkanaal ter verbinding van de Maas met bestaande waterwegen.

De uitgevoerde werken voor de kanalisatie bestaam uit vijf stuizen met sluisen en wel te Lieve, te Roermond, te Belfeld, te Sambeek en te Grave. De door den bouw van deze kunstwerken gevormde punten verheffen den lengte van ruim 8, 10, 45 en 30 km. De polder zijn uitwateringslijns te Lieve, in den zomer 3140 m en in den winter 30.99 m, verder 16.75 m, 11.90 m, 10.76 m en 7.50 m + N.A.P.

Elke stuw bestaat uit een scheepvaartopening, wijdt van 60—65 m en is er op ingericht, dat de afsluiting bij hoog water geheel kan worden weggenomen. Naast de scheepvaartopening bevinden zich twee of drie openingen van 17 m wijde, waarin tusschen rijfers schuiven op en neer bewegen. De stuw te Grave wijkt af van voorgaand type, deze is overbrugt, ze heeft voor de scheepvaart twee openingen, één wijdt 50 m en één 60 m, afsluitbaar door rolluiken, waarvoor wateraanvoerslijns te Lieve, in den zomer 3140 m en in den winter 30.99 m, behalve te Grave, die 110 m lang is (zie blad 's-Hertogenbosch 2), de doorvaartwijde bedraagt 14 m. De drempels liggen 3.90 m onder stuwpeil van het bevedingspunt.

Het sluizencomplex te Sambeek en gedeelten van de gekanaliseerde Maas boven en beneden deze stuw komen op dit blad voor.

De Graafse Raam. Dit riviertje, dat geformd wordt door de op dit blad voorkomende Peellbeek, Toverbeek, Lage Raam en andere waterloopingen voert het water af van de Peelse en Waarsche heide, de Baarendonksche, Landhorst-, Staat- en St. Antoniuspolder en mondt uit in de buitengracht der voormalige vesting Grave. De rivier loost op de Maas door twee op het blad 's-Hertogenbosch 2 voorkomende sluisen.

De Niers. De Niers ontspringt ten zuiden van Glabach in Pruisen uit verschillende bronnen, komt bij het gehucht Dren in de gemeente Olsbeek op Nederlandsch gebied en valt beneden Genneep in de Maas. Een klein deel van het in Nederland gelegen gedeelte van de rivier komt aan den noordzijden rand van het blad voor.

De Kendeelbeek. Deze beek, die in Pruisen ten westen van Weeze ontspringt, wordt opgesteld ten behoeve van den Lihaveelschen watermolen (sluis D) en mondt daarna in de Niers uit.

De Oeffelsche Raam. Dit beek, die het water ontvangt van een ontginning in de Lage heide, voorkomende op het blad Vierlingsbeek 3, gaat onder den Rijksweg—Venlo door en vereenigt zich daarna met de Leigraf, die door een sluisje beneden Heijen op de Maas loost. In den Rijksweg bevindt zich een keersluis en ten zuiden van deze een tweede keersluis, die dienst doen bij hooge waterstanden op de Maas.

De Oeffelsche Beek. Deze beek ontstaat uit de som encloteling van de Oeffelsche Raam en de Oplooische Molensloot. Zuidgevoerde beek, die in de Peel ten zuiden van Oploo begint wordt te Oploo opgesteld tot het drijven van een watermolen. De Oeffelsche Raam ontspringt in de Peel ten westen van Maasboez en neemt voor zijn vereeniging met de Molensloot nog enige waterloopingen op waaronder de Strijpsche Beek. Een tweetal polderdijken, die op dit blad voorkomen, lozen op de beek.

Bij zeer hooge waterstand loost de Oeffelsche Beek ook over een overlaat, waaraan de boezemant op 13.92 m + N.A.P. is gelegen en die ten westen van Beugen voorkomt, op den boezem van de Raam.

De Vierlingsbeek, eerst Weerslootse Beek, Molensloot en Loosbeek genaamd (zie Eelk Venlo 1), die aan den zuidoostzijden loek van het blad voorkomt, wordt te Vierlingsbeek opgesteld tot het drijven van den op dit blad voorkomende watermolen D en stroomt daarna vrij op de Maas af.

De Rijksweg, de St. Jansebeek met zijtak, de Luinbeek en de Bistloep, die geheel op dit blad aan den linkerover voorkomen en de Houtloerbeek, die wordt geformd door de Leigraf en de Leigrafgracht op den rechterover, voeren alle op de Maas af en kunnen door sluisjes van de rivier worden afgesloten. De aan den rechterover voorkomende Edeleke Beek is met de Maas in open gemeenschap.

OVERSTROOMINGEN.

De traverse van de Beersche Maas strekt zich voornamelijk uit op de bladen Vierlingsbeek 1 en 's-Hertogenbosch 2 en 1 en komt slechts voor een klein gedeelte op dit blad voor. Dit gedeelte wordt begrensd door de hooge gronden onder Hays, den spoorwegin in de lijn Bodel—Wezel en den dijk van den polder het Hollanderbroek.

Ten gevolge van het hooge oppervlakt in den winter 1925—1926 hadden doorbraken plaats in de dijken te Oeffeld, te Cuyck en te Lieve voorkomende op blad Vierlingsbeek 1 en te Boezmeer en te Beugen, die op dit blad zijn aangegeven.

Door de door deze doorbraken veroorzaakte overstromingen bekeek de spoorwegin bij Beiden Cuyck (zie blad Vierlingsbeek 1) en vereenigt het overstromingswater zich met dat van de Beersche Maas.

De grens van het albus oeverstroomde gebied en de grenzen van de gebieden, die door het hooge oppervlakt aan beide oevers van de Maas worden gevormd, zijn met een roode stippe lijn op het blad aangegeven. De grens van de traverse van de Beersche Maas is met een roode blokkijn aangegeven.

(Zie het Verlag van het voormalige tijdschrift van de Nederlandse rievieren in den winter van 1925 op 1926, uitgegeven door het Departement van Waterstaat 1926).

REGLEMENTEN.

Met opzigt van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Noordbrabant.

Reglement op de waterleidingen in de provincie Noordbrabant (1906, n°. 39; 1934, n°. 39).
Reglement van politie op de waterkeeringen in de provincie Noordbrabant (1904, n°. 157).
Algemeen reglement voor de waterschappen in Noordbrabant (1903, n°. 88; 1930, n°. 37).
Reglement op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noordbrabant (1903, n°. 38; 1932, n°. 49).

Politie-reglement op de wegen en voetpaden in Noordbrabant (1916, n°. 33; 1934, n°. 30).
Verordening houdende voorschriften omtrent de exploitatie van bedrijven tot productie en levering of enkel tot levering van elektrischen stroom voor verlichting en krachtoverbrenging binnen het gebied der provincie Noordbrabant (1915, n°. 43).

Limburg.

Reglement op de waterlossingen in de provincie Limburg (1904, n°. 16; 1923, n°. 33).
Provinciaal wege-reglement van Limburg (1891, n°. 112; 1911, n°. 205 en 1922, n°. 34).
Reglement op den aanleg en de exploitatie van tramwegen in het Hertogdom Limburg (1884, n°. 194; 1887, n°. 19).

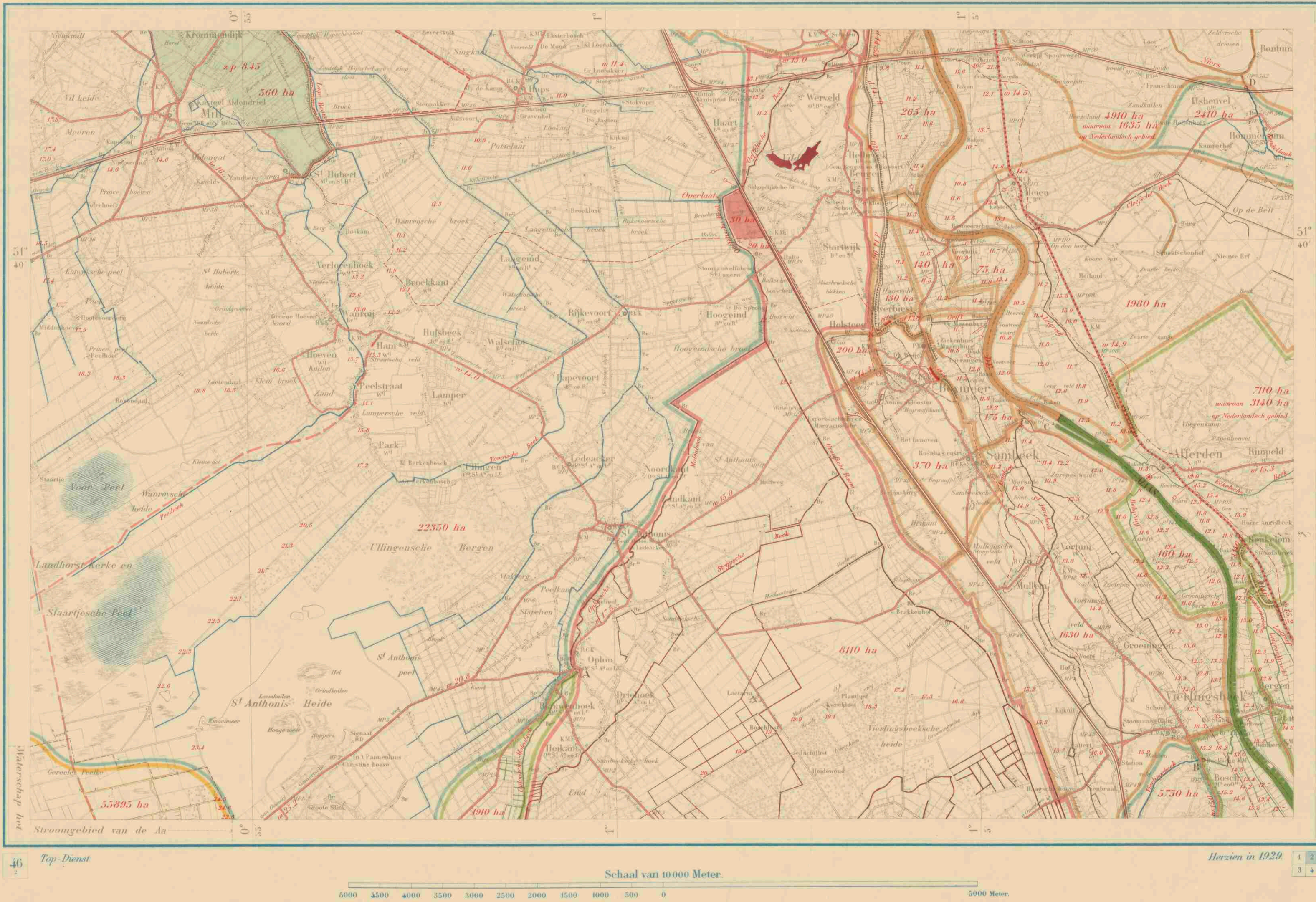
WATERSCHAPPEN.

Waterschap de Maasland.

Dit waterschap wordt opgericht bij besluit van de Provinciale Staten van Noordbrabant van 23 Februari 1921 (Provinciaal blad 1921, n°. 11) en het reglement werd vastgesteld bij besluit van 21 Juli 1924 (Provinciaal blad 1925, n°. 35). Het oprichtingsbesluit werd gereviseerd bij besluit van 29 Juli 1926 (Provinciaal blad 1927, n°. 4) en het reglement werd herzien bij besluit van 25 Oct. 1928 (Prov. blad 1928, n°. 36).

VIERLINGSBEEK.

2.

Herzien in 1929.

1 2

3 4

WATERSTANDEN OP DE MAAS BOVEN N.A.P.

Plaats van watermolen.	Jaar.	Hoogste.	Gemiddeld zomer.	Laagste.
Well	T.O. 1921—1930 1921—1927	1692 3 Jan. '26	845	637 15 Jul. '21
Boezmeer	1921—1930 1921—1927	1132 3 Jan. '26	735	539 16 Jul. '21
Genneep	1921—1930 1921—1927	1346 3 Jan. '26	683	487 16 Jul. '21

VERWIJZING.

Waterstaatswetgeving bevelen voor Noordbrabant door J. F. A. Wagenaar, Griffier der Staten van Noordbrabant, 6e druk 1923.
Statistisch tableau der polders in Noordbrabant door den Hoofdingenieur A. de Geus en den ingenieur Jhr. E. C. B. van Rappard, 1843.
Geschiedkundige beschrijving der overlaten in de provincie Noordbrabant door den Hoofdingenieur A. de Geus, 1844.
Vervolg op de geschiedkundige beschrijving der overlaten in de provincie Noordbrabant door den Hoofdingenieur H. F. Fijne van Salverda, 1883.
Overzicht der Schiepvaartwegen in Nederland met overzichtskarten en schetskarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7e uitgave 1920.
Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel II, Zuid-Nederland, met 5 overzichtskarten en 27 plattegronden. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, Tweede druk, 1932.
Register VI Noordbrabant en register VII Limburg. Hoogte van verkenningen volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurige waterpeessingen, de waterpeessingen van den Algemeen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpeessingen van andere organisaties, vijfde uitgave resp. 1927 en 1924.

VII B. a. 795 (ed. 2, bl. 46-2)

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Een tweetal kleine polders bewesten Beugen en den polder het Hollanderbroek, die boven de kaart onder het hoofd „Waterschappen“ nader omschreven is, hebben de kleur van den boezem, waarop zij afwateren.

Voornamen beken en waterlossingen in hooge gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voornamen boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerssen zijn door een kruisreuring aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

- « Schutsluis met middenhoofd.
- × Uitwateringssluizen en keersluis.
- Molen door water gedreven.
- Hoofdmek van het N.A.P.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal.
- Zomerpeil van polders
- Dijkshoogte
- Hoogte van den weg
- Terreinschloogte
- Verharde weg.
- Ontworpen wegvorharing.
- Spoorweg.
- Stoomtraweg.
- Grootte van polders en stroomgebieden in ha volgens meting op de kaart in den planimeter.
- Waterkeerende dijk.
- Dootbraak met jaartal.
- Grens van de traverse van de Boursche Maas.
- Grens van het overstromingsgebied bij het hooge oppervlakt in den winter van 1925—1926.
- Provinciale en Rijksgrens.

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

De Aan van den Halmondsechen watermolen tot 's-Hertogenbosch.
Het gebied van dezen boezem komt voor een klein deel aan den zuidoostzijden loek van het blad voor en strekt zich verder uit op de bladen 's-Hertogenbosch 3 en 4, Eindhoven 2 en 4 en Venlo 1 en 3; het is groot 55.895 ha.

Graafse Raam.

Dit boezemwater, dat uit de vereeniging van verschillende waterloopingen, die in de Peel in de provincie Noordbrabant ontspringen, ontstaat, loost door twee op het blad 's-Hertogenbosch 2 voorkomende uitwateringssluizen op de Maas.

Het voert het water af van uitgestrekte hooge gronden en ontginningen in de Peelse en Waarsche heide en de Baarendonksche, Landhorst-, Staat- en St. Antoniuspolder ten zuiden van Maasboez en lozen op de Maas, waaraan er één gedeelte bij de Maas voorkomt.

Het boezemgebied, dat 23.350 ha groot is, komt, behalve op dit blad, voor op de bladen 's-Hertogenbosch 2 en 4, Vierlingsbeek 1 en Venlo 1.

Oplooische Molensloot boven den watermolen te Oploo.

De boezem en het boezemgebied komen beide voor een klein deel aan den zuidoostzijden rand van dit blad voor.

De boezem wordt ten behoeve van het drijven van het onderlag van den watermolen A opgesteld. Het stuwpeil bedraagt 18.70 m + N.A.P.

Oplooische Molensloot en Oeffelsche Beek beneden den watermolen te Oploo.
Deze boezem, waarmede in open gemeenschap is de Graafse Raam met de zijtak de Strijpsche Beek en enige andere beken, is te Oeffeld door een keersluis van de Maas afgesloten. In normale omstandigheden is de sluis gesloten en loost de boezem vrij op de Maas. Bij hooge Maasstanden wordt de sluis gesloten.

Wanneer ten gevolge van veel regen de waterstand in de Oeffelsche beek zeer hoog wordt, heeft een zijdelingsche afleiding van het water plaats naar de Raam over een betonnen overlaat ten westen van Beugen. De hoogte van dezen overlaat is 13.92 m + N.A.P.
Het boezemgebied, groot 5110 ha, komt gedeeltelijk op het blad voor. Een deel, groot 200 ha van het gebied van de Maas boezem, de stuw te Grave, komt bij een waterpeessing door het dichtzitten van de beide sluisjes bij Houtdorp op den boezem worden afgesloten.

Maas boven de stuw te Grave.

De boezem strekt zich uit van de stuw te Sambeek tot die te Grave. Het peil aan laagstgevoerde stuw bedraagt 7.50 m + N.A.P., het peil van het Maas-Waalkanaal regelt zich naar de opstanding te Grave. Het gedeelte van de Niers beneden den Vierlingschen watermolen vordert vrij op den boezem af.

Het Maas-Waalkanaal (zie blad Vierlingsbeek 1) ligt gemeenlijk met den boezem samen.

Het boezemgebied bestaande uit polders en hooge gronden is in verschillende onderdelen, die betrekking hebben op voornamen wateringen in het gebied, aangegeven. Het strekt zich behalve op dit blad uit op de bladen 's-Hertogenbosch 3 en Vierlingsbeek 1 en 3. Een deel van het boezemgebied, groot 300 ha, komt bij waterpeessing lozen op den boezem van de Oeffelsche Beek, zoodat bij de beschrijving van dezen boezem is vermeld.

Maas boven de stuw te Sambeek.

De boezem strekt zich uit van de stuw te Belfeld tot die te Sambeek. Het peil aan laagstgevoerde stuw bedraagt 10.75 m + N.A.P. De Edelbeek, die stroomt van de Maas af, loost door twee op de Maas af en lozen op de Maas, waaraan er één gedeelte bij de Maas voorkomt.

Het boezemgebied komt behalve op dit blad voor op de bladen Vierlingsbeek 3, Venlo 1, 2, 3 en 4 en Roermond 1 en 2.

Vierlingsbeek boven den Vierlingsbeeksechen watermolen.

De boezem wordt ten behoeve van den op dit blad voorkomende watermolen D opgesteld tot het drijven van het onderlag van den molen. Het stuwpeil is 11.97 m + N.A.P.

Het boezemgebied, dat 5700 ha groot is, komt voor een klein deel aan den zuidoostzijden rand van het blad voor en strekt zich verder uit op het blad Venlo 1.

Kendeelbeek boven den Lihaveelschen watermolen.

De boezem wordt ten behoeve van den op dit blad voorkomende watermolen D opgesteld tot het drijven van het onderlag van den molen. Het stuwpeil is 11.97 m + N.A.P. Wanneer het water dien stand bereikt heeft wordt het oerlijke water afgevoerd door 4 uitlastsluisen, die omstandiglijk ten oosten van de molensloot zijn gelegen en zich op Duitsch gebied bevinden. De molensloot zelf ligt op Nederlandsch grondgebied.

Het boezemgebied, dat grootendeels in Duitschland gelegen is komt voor een klein deel aan den oostzijden rand van dit blad voor.

SLUIZEN.

Wijde in den dag.	Slag-drempel, diepte van N.A.P.	
M.	M.	
A. Uiterwateringsluis in den val- of zeezuur te Veere, een schuif, één klep	0.52	+ 0.28
B. Uiterwateringsluis genaamd, „Oosterluis Westzijde Veere“ met drie openingen, waarvan twee voor de uiterwatering van het westelijke deel van den polder Walcheren, elk met twee eldoeduren en één schuif	2.50	— 2.56
C. Uiterwateringsluis in de oostelijke land- of zeezuur te Veere, een opening voor de uiterwatering van het oostelijke deel van den polder Walcheren, twee eldoeduren, twee schuiven	1.50	— 2.56
D. Uiterwateringsluis in het kanaal door Walcheren. Groote schutluis, schutlengte 146.80 M., twee paar eldoeduren, twee paar eldoeduren	20.—	— 6.55
E. Uiterwateringsluis van den Oostpolder, twee eldoeduren, één klep	8.—	— 4.05
F. Uiterwateringsluis van den Jacobpolder, twee eldoeduren, één schuif	1.—	— 0.40
G. Uiterwateringsluis van den Heer-Janspolder, twee eldoeduren, één schuif	1.60	— 0.45
H. Uiterwateringsluis van den Heer-Janspolder, twee eldoeduren, één schuif	1.60	— 1.10
I. Uiterwateringsluis van den Jacobpolder, ijzeren buis met één klep en één schuif	0.30	— 0.50
J. Uiterwateringsluis van den Jacobpolder, ijzeren buis met één klep en één schuif	1.—	— 0.47
K. Uiterwateringsluis van den Zuidkraaijerpolder, twee eldoeduren, twee schuiven	1.20	— 0.80

VOORMALIGE TOESTAND.

Walcheren bestond in de 13de eeuw uit een viertal afzonderlijke gedeelten. Het oostelijke en grootste hiervan was de Watering der Vijf Ambachten of Oostwatering, geheten naar de vijf oudste bedijningen (Papekerke, Bouterkerke, Meliskerke, Mariakerke en Gripskerke). Ook behoorden hier toe Serooskerke en Zoutelande. Deze gronden waren door de Staat en de Peking van de oostelijke landen gescheiden. Ten noorden van de Arne, die door de Botte met de Peking was vereenigd, bevond zich de Oostwatering, teneinde ten zuiden daarvan zich de Zuid- en Westwateringen uitbreiden, onderling gescheiden door den Wijk. Onder het begin der 14de eeuw werden deze wateringen afgegraven, en in zuidoostelijke richting tot den polder Walcheren. Reeds in 1317 lagen ten zuidoosten hiervan het Arnenieder Zand en enkele andere platen, van Walcheren gescheiden door de Lemmel, van Zuidbeveland door het Jonker-Fransgat (na 1630 als het Sloe bekend). De toegang tot Middelburg uit de geschiedde door de Arne. Daar dit water lang en bochtig was, werd in 1535 de Middelburgsche Haven geopend, waar door Middelburg langs de Rijnlandse door het zuidoostelijke deel van de Walsingse Kanaal, verbindend met de zee, eene rechte, door opsluizing van het uit het Arnenieder Zand ontstane Sint-Joostland verplaatste de Lemmel zich vestigde. Het water werd sterk aan vermindering, zoodat in 1817 een nieuwe toegang tot Middelburg langs Veere werd geopend. In 1818 werd Sint-Joostland met aangefijnde gronden door een dam nabij Nieuwland met Walcheren verbonden. Sedert werd het er geheel met vereenigd door inpoldering van het Walsingse Kanaal en het Arnenieder Gat. In 1871 werd Walcheren met Zuidbeveland verbonden door den dam door het Sloe.

ZEEWERING.

De zeevering langs de westzijde en de noordzijde van het eiland Walcheren wordt gevormd door de duinen, die ter afzetsende breedte en hoogte zich onafgebroken uitstrekt van den Westpolder tot de oostelijke uiterwatering tot de dijk van de Oost-Nieuwlandpolder, en in zuidoostelijke richting tot den dijk bij het voormalige fort de Nolle. Op sommige plaatsen wordt de duinoefen door een steenglooiing verdedigd, teneinde op verschillende punten heideplantingen en stroobepalingen, rietvelden en schutten van rijkhout, waarmede duin wordt aangevoerd, aanwezig zijn, die in onderhand zijn bij den Polder Walcheren. De Westpolder dijk bestaande uit een heideplanting heide van het eiland over een lengte van 3800 meter uit het plankhoofd bezuiden het dorp Westkapelle en sluit aan beide einden tegen de duinen aan. De dijk is een afgeleide dijk, het buitenloopp heeft in het midden eene helling van 6 tot 8 op 1, aan het zuidoostelijke uiteinde van 5 tot 7 op 1 en aan het zuidoostelijke uiteinde van 7 tot 9 op 1. De kruin ligt op 4.90 M. — H. W. (H. W. = 1.80 M. — N.A.P.), aan het zuidoostelijke uiteinde op 4.50 M. — H. W.; de kade op de kruin van het noordelijke uiteinde ligt op 6.50 M. — H. W. Het binnenloop van den dijk heeft eene helling van 2 tot 3 op 1.

Het buitenloop is ter gemiddelde dikte van 1 M. met klei bekleed en op verschillende plaatsen naar gelang van de ligging kunstmatig verdedigd met steenwalen en verdedigd. Verder wordt de verdediging door stenderstoring en 38 strandhoofden. Dit breking van den golfslag en om het oploopen van den golf tegen te gaan, heeft men in de buitenglooiing paalraken en staketwerken aan, bestaande uit 3 tot 8 rijen eiken palen, geheel op onderlingen afstand van 2.50 tot 3 M.; de palen zijn lang 3 tot 3.50 M., met eene middellijn van 0.20 M. — en staan op onderlingen afstand van 0.10 M. — zij steken 1 tot 1.50 M. boven de glooiing uit. Bij de staketwerken zijn de palen in twee rijen verbonden door een gordijn, van paalraken onderling door diersgordingen van beslagen eikenhout, zwaar 12 bij 16 en 16 bij 20 c.M.

In 1470 bestond reeds een dijk, zij het ook meer zwaarder, en in 1540 zijn staketwerken op den dijk gesteld met vergunning van Keizer Karel V. Tot bevestiging van het strand zijn er langs de noordzijde en de zuidzijde van Walcheren een aantal strandhoofden aangelegd. Aan de oostzijde van het eiland wordt de zeevering door dijken gevormd, te Veere door de reellen van Veere.

Al deze werken zijn in onderhand bij de aangrenzende polders, met uitzondering van de zeevering te Veere, die, eenmaal de haven en de schutsluizen van het kanaal door Walcheren, in onderhand zijn bij het Rijk.

Het strand en de oever van den Polder Walcheren worden op verschillende plaatsen voortdurend opgevoerd. De zeeveringen van de eilanden Noordbeveland en Zuidbeveland worden, voor zover zij op dit blad voorkomen, door de aangrenzende polders onderhouden, met uitzondering van die van den calaniteuse Anna-Frispolder.

De ten westen van den Oostpolder gelegen duinen zijn drie polder in onderhand.

KANAAL DOOR WALCHEREN.

In het belang van de scheepvaart en tergevolge van de afdamming van het Sloe ten dienste van de spoorwegen is door Walcheren een kanaal gemaakt, strekkende van het Veerget door Middelburg tot de binnenvaart, het z.g. verbeide kanaal, te Vlissingen. Het kanaal bestaat uit één pond, lang 13.274 K.M. en is in open gemeenschap met den zijtak naar Arnenieder Zand, lang 1.515 K.M. Het verbeide kanaal is in open gemeenschap met het voormalige Mariakerke te Vlissingen door het verbindingskanaal van 0.295 K.M. De diepte van de Vlissingen is lang 0.726 K.M., diep 8.50 M. — N.A.P., die te Veere is lang 0.725 K.M., diep 4.80 M. — N.A.P.

Het kanaalpeil is 0.90 M. — N.A.P.; het gedeelte tusschen de beide schutsluizen te Vlissingen kan in het belang van diepgang schepen en bij het van stapel loopen van schepen van de veerf der Koninklijke Maatschappij de Schelde te Vlissingen, tot 1.50 M. — N.A.P. worden opgevoerd. De bodemdepte is van Veere tot Middelburg 6.00 M. en van Middelburg tot Vlissingen 7.45 M. onder kanaalpeil, die van de zijtakken naar Arnenieder en Nieuwland 3.40 M., die van het verbindingskanaal te Vlissingen 6.50 M. onder kanaalpeil. Het gehele kanaal kan ongeveer 0.30 M. worden opgevoerd, om diepgang schepen over de loslade te Middelburg te kunnen brengen. Bij de oever van de dijkten eind staalt de waterstand uit uitzondering tot 0.30 M. — K.P.; voor het gereden van de afvoering van de veerf van de Koninklijke Maatschappij de Schelde te Vlissingen wordt het water tot 1 M. — K.P. en voor onderhouden van het kanaal tot 1.50 M. — K.P. afgevoerd.

De bodemdepte van het kanaal is 20 M. de breedte op kanaalpeil 60 M. met de volgende afmetingen: P. over 254 M. zuidoostwaarts van de sluisen te Veere bodemdepte 15 M., breedte op kanaalpeil 55 M.; 2° van daar tot de bocht bij Kleverskerke achterenolgens 15 en 50 M.; 3° van het verbindingskanaal naar de haven en het droogdok te Middelburg tot de draai-brug aldaar achterenolgens 50 en 85 M.; 4° van het verbindingskanaal en de binnenvaart te Vlissingen tot de groote schutsluis aldaar achterenolgens 50 en 110 M.

De bodemdepte van het kanaal door de Oude Arne en de zijtak naar Nieuwland bedraagt 27 M. en de breedte op kanaalpeil 25 M. Te Middelburg bevindt zich een gemiddeld droogdok (opzettingsdok) lang 126 M., wijf 20 M., diep op den dorpel 4.50 M. — K.P. Het is in beheer en onderhand bij de Koninklijke Maatschappij de Schelde.

POLDERS, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

De hier genoemde polders hebben ieder een afzonderlijk bestuur. Alleen de Polder Walcheren heeft een bijzonder reglement. Verschillende polders zijn tot een waterschap, dat de algemeene belangen voor de uitwatering der samenstellende polders behartigt, vereenigd, (zie onder waterschappen).

WALCHEREN.

Polder Walcheren. Bestaande uit P. den waterschapen polder bestaande uit kanaal door Walcheren met zijn hoogere deelen, hoge gronden en duinen, 2° den waterschapen polder bestaande uit Arnenieder Zand en de Oude Middelburgsche Haven, 3° den waterschapen polder bestaande uit Middelburg met uitzondering van a. de strook tusschen de dijken van Middelburg naar Nieuwland en b. den Mortierpolder.

Oranjepolder.

Wilhelmspolder.

Huizerpolder.

Clusmapolder.

Elisabethpolder.

Susannapolder.

Nieuwerkerpolder.

Rapenburgpolder.

Johannapolder.

Waagenpolder.

Middelburgsche Polder.

Mortierpolder.

Molenpolder (ten zuiden van Nieuwland).

Oud-Sint-Joostlandpolder.

Nieuw-Sint-Joostlandpolder.

Bijreldpolder.

MIDDELBURG.

1.

De Molenpolder bevesten Arnenieder, eigendom der gemeente Arnenieder; de strook tusschen de dijken van Middelburg naar Nieuwland, eigendom van de gemeente Middelburg, en enige op het kanaal door de Oude Arne afzetterende polder, hebben geen bestuur.

NOORDBEVELAND.

Oostpolder.

Jacobpolder.

Rippolder.

Anna-Frispolder (calaniteuse).

Mariapolder.

Thoorpolder.

Kamperlandpolder.

Kampens-Nieuwlandpolder.

Heer-Janspolder.

Selekerpolder.

Spijerpolder.

Universiteitsbibliotheek Utrecht

ZUIDBEVELAND.

Jacobpolder.

Noordkraaijerpolder.

Nieuwe Westkraaijerpolder.

Zuidkraaijerpolder.

VERWIJZING.

Zeeuwisch Jaarboekje en Middelburgsche Naamwijzer. Zeelandia Illustrata. Verzameling van kaarten, portretten, platen, enz., betreffende de oudheid en de geschiedenis van Zeeland, toebehoorende aan het Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen, beschreven door F. Nagtglas, 1880.

J. F. W. Conrad. Waterbouwkundige Aanteekeningen over de Zeeuwsche Oeververdediging, 1874.

M. B. G. Hogerwaard. De oeververdediging in Zeeland sedert 1860; 1884—1908.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtkaart en schetskaart. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 5de uitgave, 1900.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Waterstaat, provincie Zeeland, 1906.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, provincie Zeeland, 1898.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling der polders is boven de kaart ontschreven.

De polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren. Polders die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bies. Boezemland en hoogte gronden zijn niet gekleurd.

De banken en dieptelijnen in de Noordzee en de zeearmen duiden den toestand aan van 1890.

VERKLARING DER TEEKENS.

×	Uitwateringsluis.	
×	Schutsluis.	
+	Vaste stuw.	
+	Hoofdmek van het N.A.P.	
+	Secundair mek van het N.A.P.	
+	Verkenmerk van het N.A.P.	
+	Registreerende peilshaal.	
+	Peilshaal.	
z.p.	Zomerpeil van polders.	In M. ten opzichte van
z.s.	Gewenschte zomerstand in een polder.	N.A.P.
d.s.d.	Dijkhoogte.	
v.s.v.	Vluchthoogte met hoogtecijfer.	
d.s.d.	Duinhoogte en hoogte van binnendijken.	
—	Verharde wegen.	
—	Spoorwegen.	
—	Tramwegen.	
—	Groote van polders in H.A., volgens meting op de kaart met den planimeter.	
—	Waterkeerende dijk.	
—	Dijk- en oeververdediging, strandhoofden, dammen.	
—	Bij gemiddeld laagwater (M.E.) droogvallend gedeelte.	
—	Lijn van M.E.	
—	Lijn van 25 decimeters onder M.E.	
—	50	
—	80	

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op zee of rivieren uitwaterende polders (Veronderstelde kleur der zee en rivieren.)

Kanaal door Walcheren.

BUITENWATERSTANDEN IN M. ten opzichte van N.A.P.

Tienjarig tijdspek 1901—1910.

Plaats van waarneming.	Gemiddeld hoogwater. 1 Mei—31 Oct. M. V.	Gemiddeld laagwater. 1 Mei—31 Oct. M. E.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Zuidkraaijerpolder	2.00	— 1.90	4.10 12 Maart 1906	— 3.10 23 Feb. 1906
Kortpolder	1.44	— 1.34	3.90 12 Maart 1906	— 3.20 29 Dec. 1908
Vlaspolder	1.31	— 1.21	3.40 12 Maart 1906	— 2.40 31 Dec. 1908
Veere	1.43	— 1.41	3.70 12 Maart 1906	— 2.60 29 Dec. 1908
Westkapelle	1.68	— 1.62	3.00 23 Nov. 1908	— 2.75 15 Feb. 1910
Vlissingen	1.79	— 1.90	3.92 12 Maart 1906	— 3.08 3 Apr. 1904

CALAMITEUSE POLDERS.

In Zeeland zijn slechts het veengebied, dat de dijken op de dijpluigen landerijen drukt en dat zij, die met de kosten over waterkeering belast zijn, naar onder bestaand van het landbouw behoren. Tevens zijn daar echter een aantal polders geweest, die niet in staat waren uit eigen middelen in de kosten polder te voorzien en van overheidsgeld ondersteuning kregen. Zulk een zeevering heette calamiteuse dijking en de daardoor bestaande polders calamiteuse polders.

Het gebruik van onderstelling van overheidsgeld werd 30 Januari 1791 door de Provincie Zeeland goedgekeurd, later werd het gebruik van dit geld van 11 Januari 1811 en de beide deelden van 28 December 1811, welke laatste het instaat der van Rijkseigen uitgegeven calamiteusverklaring in het leen rijken. Deze Franse reglementen werden bevestigd bij Koninklijk Besluit van 17 December 1819, n° 1 en later nog aangevuld en gewijzigd. Thans zijn deze reglementen vervallen en zijn de voorwaarden waarop een calamiteuse polder van Rijk en Provincielegitimatie kan worden verkregen, geregeld bij de wet van 10 Juli 1870 (Staatsblad n° 119).

De voornaamste bepalingen dezer wet zijn:

1° De polder, te zwaar belast door kosten van zeevering en oeververdediging, kan op zijn verzoek calamiteus worden verklaard door de Provinciale Staten onder Koninklijke goedkeuring.

2° De calamiteus verklaarde polder behoudt in hoofdzaak het dekking der kosten van zeevering en oeververdediging van dijkeel, waarvan het bedrag getrukt wordt de eerste vijf jaren van de calamiteusverklaring uit de gehele en vervolgens uit de helft der overige opbrengst van de gemeentelijke landerijen in den polder, met uitzondering van de grondrenten, bestemd. De onderverklaring der calamiteusheid van den calamiteus polder groeueu dijken kunnen een noodig tot een bepaalde tijdperk, afhankelijk van de lange der dijken en het onvoldoende bestaande aantal bestaen, worden verplaat. Deze bijdrage wordt bij Provinciale reglementen, die met bepaald aantal maximum. Wordt van deze verplichting gebruik gemaakt, dan wordt het dijkeel, door den calamiteus polder op te brengen, na de eerste vijf jaren, volgens op de calamiteusverklaring, nog met hoogstens 1/2 van zijn bedrag verhoogd. Het overblijvende wordt ten slotte door 1/2 door de Provincie en voor 1/2 door het Rijk aangevuld.

3° Het bestuur en beheer oefft de zeevering en oeververdediging van een calamiteus polder wordt opgedragen aan een afzonderlijk dijkeelbestuur, volgens regelen bij Provinciale reglement te stellen. Het rechtstreeks toezicht op de uitvoering van de werken geschiedt van wege de Provinciale Staten.

4° De calamiteus polder, die vijf verklarid wenscht te worden, richt daartoe het verzoek tot de Provincie te stellen, behoudende Koninklijke goedkeuring. (Zie ook het reglement op de calamiteus polders onder „Reglementen“.)

Waterschap voor het bestuur en het beheer der waterkeering van den calamiteus Anna-Frispolder.

Het waterschap omvat de Anna-Fris, Jacoba, Ripp, en Mariapolders. Het bijzonder reglement is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 31 Mei 1878, n° 7 (Prov. blad 1878, n° 64) en gewijzigd bij besluit der Staten van 12 Juli 1885 (Prov. blad 1885, n° 81).

Waterschap voor het bestuur en het beheer der waterkeering van den calamiteus Vlaspolder.

De gedeeltelijk op dit blad voorkomende Thoorpolder behoort tot dit waterschap. (Zie blad Middelburg 2.)

Waterschap voor het bestuur en het beheer der waterkeering van den calamiteus Borsselepolder.

De voor een klein deel op dit blad voorkomende Nieuwe Westkraaijerpolder behoort tot dit waterschap. (Zie blad Middelburg 2.)

BEDIJINGSJAREN.

Opgeve der jaren van bedijking, herijking of verhoed sedert tot bedijking.

WALCHEREN.	
Geule en Boonpolder	bed. 1851
Franspolder	bed. 1850
Bekkepolder	bed. 1850
Grijspolder	bed. 1850
Noord-Nieuwlandpolder	bed. 1850
Wielzingspolder	bed. 1850
Oost-Nieuwlandpolder	bed. 1850
Graspolder	bed. 1850
Huizerpolder	bed. 1850
Kattpolder (polder nabij Veere)	bed. 1850
Oud-Sint-Joostlandpolder	bed. 1850
Middelburgsche Polder	bed. 1850
Heer van anst van den dam door het Sloe	bed. 1850
Dijkpolder	bed. 1850
Nieuwerkerpolder	bed. 1850
Molenpolder (Gemeente Arnenieder)	bed. 1850

NOORDBEVELAND.

Kamperlandpolder	bed. 1853
Anna-Frispolder	bed. 1853
Jacobpolder	bed. 1853
Selekerpolder	bed. 1853
Thoorpolder	bed. 1853
Heer-Janspolder	bed. 1853
Rippolder	bed. 1853
Mariapolder	bed. 1853

ZUIDBEVELAND.

Nieuwe Westkraaijerpolder	bed. 1878
Noordkraaijerpolder	bed. 1898

VII. B.a. 795 (ed. 2. 61. 48-1)

SLUIZEN.

Wijzige
in
den dag.
van N.A.P.
M.Slag
draagfel-
dipte in
richting
van N.A.P.
M.

A. Uitrateringsluis van den Bijleveldpolder, twee vloeddeuren, één schuif	0.60	+	0.55
B. Uitrateringsluis van den polder Walcheren, twee openingen ieder met twee vloeddeuren en één schuif, elke opening	2.50	—	2.51
C. Schutsluisen naar de binnehaven te Vlissingen: Groote schutsluis, schuttkolkte 146.80 M., twee paar vloed- en twee paar oeverdeuren	20.00	—	6.47
Kleine schutsluis, schuttkolkte 64.40 M., twee paar vloed- en twee paar oeverdeuren	8.00	—	3.97
D. Keer- en schutsluis naar het Kanaal door Walcheren, schuttkolkte 130 M., twee paar pinddeuren naar de havenkerende	20.00	—	6.42
E. Uitrateringsluis van den polder Walcheren, twee openingen ieder met twee vloeddeuren en één schuif, elke opening	2.50	—	2.57
F. Uitrateringsluis van den Hoofdplaatpolder, twee vloeddeuren, twee schuiten	1.30	—	0.58
G. Uitrateringsluis van den boezem van het waterschap naar het beheer der uitwatering door de sluizen bij Nommere. Een in den Hoofdplaatpolder, twee paar vloeddeuren, één schuif	3.50	—	2.29
H. Uitrateringsluis van het waterschap Groot- en Klein-Baarzand, twee paar vloeddeuren, twee schuiten	2.25	—	1.25
I. Uitrateringsluis van de waterschappen Oud- en Jong-Breskens en Groede en Baanst, twee openingen ieder met twee vloeddeuren en één schuif, elke opening	1.56	—	1.42
K. Uitrateringsluis van den Van-Citterspolder, twee vloeddeuren, twee schuiten	0.75	+	0.10

VOORLEIDE TOESTAND.

Walcheren bestond in de 13de eeuw nog uit een rietveld afzonderlijke gedeelten. Het oudste en grootste daarvan was de Watering der Vijf Ambachten of Noordwatering, genoemd naar de vijf oudste bedijkingen (Poppelkerke, Boudewijnskerke, Meliskerke, Marijkerke en Grijskerke). Ook behoorden hietse Serooskerke en Zoutelande. Deze gronden waren door de Sevalinge en Pekelinge van de oostelijke landen gescheiden. Ten noorden van de Arne, die door de Botte van de Pekelinge was vereenigd, bevond zich de Oostwatering, ten zuiden van de Arne, die door de Zuiderwatering uitstroomde, onderling gescheiden door de Wijkteit. Ontrent het begin der 14de eeuw vormden deze wateringen één afzonderlijk geheel, den tegenwoordigen polder Walcheren. Reeds in 1317 lagen ten zuidoosten daarvan het Arnenieder Zand en enkele andere platen, van Walcheren gescheiden door de Lemmel, van Zuidbeveland door het Jonker-Fransgat (na 1630 als het Sloe bekend). De toegang tot Middeldburg uit zee geschiedde door de Arne. Door dit water lang en bochtig was, werd in 1335 de Middeldburgsche Haven geopend, waardoor Middeldburg langs Rammekeken door het zuidende van de Lemmel, het z.g. Welsingse Kanaal, verbinding met de zee verkreeg. Door opslibbing van het uit het Arnenieder Zand ontsane Sint-Joostland verplaatste de Lemmel zich westwaarts. Het caarwater leed sterk aan verondieping, zoodat in 1817 een nieuwe toegang tot Middeldburg langs Veere werd geopend. In 1818 werd Sint-Joostland met aangrenzende gronden door een dam nabij Nieuwland met Walcheren verbonden. Sedert werd het geheel mede vereenigd door inpoldering van het Welsingse Kanaal en het Arnenieder Gat. In 1871 werd Walcheren met Zuidbeveland verbonden door een dam door het Sloe.

Het tegenwoordige Zeewsch Vlaanderen werd in de 13de eeuw doorsneden door een arm van de Schelde, die onder de benaming van de Dullart ten oosten van Hultenland en ten zuiden van Bolandte en van daar naar de zee verder in noordwestelijke richting stroomde, om ten oosten van Bierliet in den Brakman uit te monden. Van dit water liepen twee takken westwaarts. De zuidelijke, Sinefata genaamd, stroomde ten zuiden van Aardenburg, de noordelijke, de Elmare, ten zuiden langs IJzendijke en Oostburg. Bij Sluis vereenigden deze takken zich en vielen daar in zee onder de latere benaming van het Zwin. Onderzoekende kleinere wateren, die de tegenwoordige landstreek verdeelden, Zeewsch Vlaanderen in eenige meente elanden. In de 13de eeuw had het reeds een vrij aaneengesloten kust gekregen door vele bedijkingen, hoofdzakelijk in de 13de eeuw uitgevoerd.

ZEEWERING.

De zeevering wordt gemaakt door dijken, met uitzondering van het Zuid-westelijke deel van den polder Walcheren waar diinen aanwezig zijn, rōr Vlissingen waar zij uit zeemuren bestaan en enkele punten van Zeewsch Vlaanderen, waar zij door diinen en ondergraven dijken reeds gevormd. Al deze waterkeringen worden door de aangrenzende polders onderhouden, met uitzondering van de zeevering van Vlissingen en enkele punten van de noordelijke fort Rammekeken, die bij het Rijk in onderhoud zijn, en de dijken van den calamiteusen Borsselepolder op Zuidbeveland en van de calamiteuse waterschappen Hoofdplaat en Thomas, Oud- en Jong-Breskens, Adornis en Tienhoofd en Ziearte in Zeewsch Vlaanderen, die worden onderhouden krachtens de wet op de calamiteuse polders.

KANNAAL DOOR WALCHEREN.

In het belang van de scheepvaart en tengevolge van de afslanking van het Sloe voor den spoorweg, is door Walcheren een kanaal gemaakt, strekkende aan het Veergat te Veere langs Middeldburg tot de binnehavenruimte — het z.g. verbrede kanaal — te Vlissingen. Het kanaal bestaat uit één pond, lang 13.274 K.M. en is in open gemeenschap met den zijtak naar Arnenieder Gat kanaal door de Oude Arne, lang 2.688 K.M., van waar een zijtak naar Nieuwland, lang 1.515 K.M. Het verbrede kanaal is in open gemeenschap met het normaal Marinehod te Vlissingen door een verbindingskanaal, lang 0.295 K.M. De buitenhaven te Vlissingen is lang 0.736 K.M., diep 8.50 M. — N.A.P., die te Veere is lang 0.725 K.M., diep 4.80 M. — N.A.P. Het kanaalpeil is 0.90 M. — N.A.P.; het gedeelte tusschen de beide schutsluisen te Vlissingen ligt ten dienste van de scheepvaart en bij het van stapel loopen van schepen van de wrof der Koninklijke Maatschappij te Schelde te Vlissingen, tot 1.60 M. — N.A.P., worden opgezet. De bodemdijpte is van Veere tot Middeldburg 6.00 M. en van Middeldburg tot Vlissingen 7.45 M. onder kanaalpeil, die van de zijtakken naar Arnenieder en Nieuwland 3.40 M., die van het verbindingskanaal te Vlissingen 6.00 M. onder kanaalpeil. Het gehele kanaal kan ongeveer 60 M. worden opgezet en de opvangende schepen voor de laatste te Middeldburg te brengen. Bij de dijken en aflandigen wind daalt de waterstand bij uitzondering tot 0.30 M. — K.P.; voor het gereden van de afloopstelling der werf van de Koninklijke Maatschappij te Schelde te Vlissingen wordt het water tot 1 M. — K.P. en voor onderhoudswerken aan het kanaal tot 1.50 M. — K.P. afgelaten.

De bodembreedte van het kanaal is 20 M., de breedte op kanaalpeil 60 M. met de volgende afmetingen: 1° over 254 M. Zuidbeveland, 2° over 254 M. Zuidbeveland, 3° over 254 M. Zuidbeveland, 4° over 254 M. Zuidbeveland, 5° over 254 M. Zuidbeveland, 6° over 254 M. Zuidbeveland, 7° over 254 M. Zuidbeveland, 8° over 254 M. Zuidbeveland, 9° over 254 M. Zuidbeveland, 10° over 254 M. Zuidbeveland, 11° over 254 M. Zuidbeveland, 12° over 254 M. Zuidbeveland, 13° over 254 M. Zuidbeveland, 14° over 254 M. Zuidbeveland, 15° over 254 M. Zuidbeveland, 16° over 254 M. Zuidbeveland, 17° over 254 M. Zuidbeveland, 18° over 254 M. Zuidbeveland, 19° over 254 M. Zuidbeveland, 20° over 254 M. Zuidbeveland, 21° over 254 M. Zuidbeveland, 22° over 254 M. Zuidbeveland, 23° over 254 M. Zuidbeveland, 24° over 254 M. Zuidbeveland, 25° over 254 M. Zuidbeveland, 26° over 254 M. Zuidbeveland, 27° over 254 M. Zuidbeveland, 28° over 254 M. Zuidbeveland, 29° over 254 M. Zuidbeveland, 30° over 254 M. Zuidbeveland, 31° over 254 M. Zuidbeveland, 32° over 254 M. Zuidbeveland, 33° over 254 M. Zuidbeveland, 34° over 254 M. Zuidbeveland, 35° over 254 M. Zuidbeveland, 36° over 254 M. Zuidbeveland, 37° over 254 M. Zuidbeveland, 38° over 254 M. Zuidbeveland, 39° over 254 M. Zuidbeveland, 40° over 254 M. Zuidbeveland, 41° over 254 M. Zuidbeveland, 42° over 254 M. Zuidbeveland, 43° over 254 M. Zuidbeveland, 44° over 254 M. Zuidbeveland, 45° over 254 M. Zuidbeveland, 46° over 254 M. Zuidbeveland, 47° over 254 M. Zuidbeveland, 48° over 254 M. Zuidbeveland, 49° over 254 M. Zuidbeveland, 50° over 254 M. Zuidbeveland, 51° over 254 M. Zuidbeveland, 52° over 254 M. Zuidbeveland, 53° over 254 M. Zuidbeveland, 54° over 254 M. Zuidbeveland, 55° over 254 M. Zuidbeveland, 56° over 254 M. Zuidbeveland, 57° over 254 M. Zuidbeveland, 58° over 254 M. Zuidbeveland, 59° over 254 M. Zuidbeveland, 60° over 254 M. Zuidbeveland, 61° over 254 M. Zuidbeveland, 62° over 254 M. Zuidbeveland, 63° over 254 M. Zuidbeveland, 64° over 254 M. Zuidbeveland, 65° over 254 M. Zuidbeveland, 66° over 254 M. Zuidbeveland, 67° over 254 M. Zuidbeveland, 68° over 254 M. Zuidbeveland, 69° over 254 M. Zuidbeveland, 70° over 254 M. Zuidbeveland, 71° over 254 M. Zuidbeveland, 72° over 254 M. Zuidbeveland, 73° over 254 M. Zuidbeveland, 74° over 254 M. Zuidbeveland, 75° over 254 M. Zuidbeveland, 76° over 254 M. Zuidbeveland, 77° over 254 M. Zuidbeveland, 78° over 254 M. Zuidbeveland, 79° over 254 M. Zuidbeveland, 80° over 254 M. Zuidbeveland, 81° over 254 M. Zuidbeveland, 82° over 254 M. Zuidbeveland, 83° over 254 M. Zuidbeveland, 84° over 254 M. Zuidbeveland, 85° over 254 M. Zuidbeveland, 86° over 254 M. Zuidbeveland, 87° over 254 M. Zuidbeveland, 88° over 254 M. Zuidbeveland, 89° over 254 M. Zuidbeveland, 90° over 254 M. Zuidbeveland, 91° over 254 M. Zuidbeveland, 92° over 254 M. Zuidbeveland, 93° over 254 M. Zuidbeveland, 94° over 254 M. Zuidbeveland, 95° over 254 M. Zuidbeveland, 96° over 254 M. Zuidbeveland, 97° over 254 M. Zuidbeveland, 98° over 254 M. Zuidbeveland, 99° over 254 M. Zuidbeveland, 100° over 254 M. Zuidbeveland, 101° over 254 M. Zuidbeveland, 102° over 254 M. Zuidbeveland, 103° over 254 M. Zuidbeveland, 104° over 254 M. Zuidbeveland, 105° over 254 M. Zuidbeveland, 106° over 254 M. Zuidbeveland, 107° over 254 M. Zuidbeveland, 108° over 254 M. Zuidbeveland, 109° over 254 M. Zuidbeveland, 110° over 254 M. Zuidbeveland, 111° over 254 M. Zuidbeveland, 112° over 254 M. Zuidbeveland, 113° over 254 M. Zuidbeveland, 114° over 254 M. Zuidbeveland, 115° over 254 M. Zuidbeveland, 116° over 254 M. Zuidbeveland, 117° over 254 M. Zuidbeveland, 118° over 254 M. Zuidbeveland, 119° over 254 M. Zuidbeveland, 120° over 254 M. Zuidbeveland, 121° over 254 M. Zuidbeveland, 122° over 254 M. Zuidbeveland, 123° over 254 M. Zuidbeveland, 124° over 254 M. Zuidbeveland, 125° over 254 M. Zuidbeveland, 126° over 254 M. Zuidbeveland, 127° over 254 M. Zuidbeveland, 128° over 254 M. Zuidbeveland, 129° over 254 M. Zuidbeveland, 130° over 254 M. Zuidbeveland, 131° over 254 M. Zuidbeveland, 132° over 254 M. Zuidbeveland, 133° over 254 M. Zuidbeveland, 134° over 254 M. Zuidbeveland, 135° over 254 M. Zuidbeveland, 136° over 254 M. Zuidbeveland, 137° over 254 M. Zuidbeveland, 138° over 254 M. Zuidbeveland, 139° over 254 M. Zuidbeveland, 140° over 254 M. Zuidbeveland, 141° over 254 M. Zuidbeveland, 142° over 254 M. Zuidbeveland, 143° over 254 M. Zuidbeveland, 144° over 254 M. Zuidbeveland, 145° over 254 M. Zuidbeveland, 146° over 254 M. Zuidbeveland, 147° over 254 M. Zuidbeveland, 148° over 254 M. Zuidbeveland, 149° over 254 M. Zuidbeveland, 150° over 254 M. Zuidbeveland, 151° over 254 M. Zuidbeveland, 152° over 254 M. Zuidbeveland, 153° over 254 M. Zuidbeveland, 154° over 254 M. Zuidbeveland, 155° over 254 M. Zuidbeveland, 156° over 254 M. Zuidbeveland, 157° over 254 M. Zuidbeveland, 158° over 254 M. Zuidbeveland, 159° over 254 M. Zuidbeveland, 160° over 254 M. Zuidbeveland, 161° over 254 M. Zuidbeveland, 162° over 254 M. Zuidbeveland, 163° over 254 M. Zuidbeveland, 164° over 254 M. Zuidbeveland, 165° over 254 M. Zuidbeveland, 166° over 254 M. Zuidbeveland, 167° over 254 M. Zuidbeveland, 168° over 254 M. Zuidbeveland, 169° over 254 M. Zuidbeveland, 170° over 254 M. Zuidbeveland, 171° over 254 M. Zuidbeveland, 172° over 254 M. Zuidbeveland, 173° over 254 M. Zuidbeveland, 174° over 254 M. Zuidbeveland, 175° over 254 M. Zuidbeveland, 176° over 254 M. Zuidbeveland, 177° over 254 M. Zuidbeveland, 178° over 254 M. Zuidbeveland, 179° over 254 M. Zuidbeveland, 180° over 254 M. Zuidbeveland, 181° over 254 M. Zuidbeveland, 182° over 254 M. Zuidbeveland, 183° over 254 M. Zuidbeveland, 184° over 254 M. Zuidbeveland, 185° over 254 M. Zuidbeveland, 186° over 254 M. Zuidbeveland, 187° over 254 M. Zuidbeveland, 188° over 254 M. Zuidbeveland, 189° over 254 M. Zuidbeveland, 190° over 254 M. Zuidbeveland, 191° over 254 M. Zuidbeveland, 192° over 254 M. Zuidbeveland, 193° over 254 M. Zuidbeveland, 194° over 254 M. Zuidbeveland, 195° over 254 M. Zuidbeveland, 196° over 254 M. Zuidbeveland, 197° over 254 M. Zuidbeveland, 198° over 254 M. Zuidbeveland, 199° over 254 M. Zuidbeveland, 200° over 254 M. Zuidbeveland, 201° over 254 M. Zuidbeveland, 202° over 254 M. Zuidbeveland, 203° over 254 M. Zuidbeveland, 204° over 254 M. Zuidbeveland, 205° over 254 M. Zuidbeveland, 206° over 254 M. Zuidbeveland, 207° over 254 M. Zuidbeveland, 208° over 254 M. Zuidbeveland, 209° over 254 M. Zuidbeveland, 210° over 254 M. Zuidbeveland, 211° over 254 M. Zuidbeveland, 212° over 254 M. Zuidbeveland, 213° over 254 M. Zuidbeveland, 214° over 254 M. Zuidbeveland, 215° over 254 M. Zuidbeveland, 216° over 254 M. Zuidbeveland, 217° over 254 M. Zuidbeveland, 218° over 254 M. Zuidbeveland, 219° over 254 M. Zuidbeveland, 220° over 254 M. Zuidbeveland, 221° over 254 M. Zuidbeveland, 222° over 254 M. Zuidbeveland, 223° over 254 M. Zuidbeveland, 224° over 254 M. Zuidbeveland, 225° over 254 M. Zuidbeveland, 226° over 254 M. Zuidbeveland, 227° over 254 M. Zuidbeveland, 228° over 254 M. Zuidbeveland, 229° over 254 M. Zuidbeveland, 230° over 254 M. Zuidbeveland, 231° over 254 M. Zuidbeveland, 232° over 254 M. Zuidbeveland, 233° over 254 M. Zuidbeveland, 234° over 254 M. Zuidbeveland, 235° over 254 M. Zuidbeveland, 236° over 254 M. Zuidbeveland, 237° over 254 M. Zuidbeveland, 238° over 254 M. Zuidbeveland, 239° over 254 M. Zuidbeveland, 240° over 254 M. Zuidbeveland, 241° over 254 M. Zuidbeveland, 242° over 254 M. Zuidbeveland, 243° over 254 M. Zuidbeveland, 244° over 254 M. Zuidbeveland, 245° over 254 M. Zuidbeveland, 246° over 254 M. Zuidbeveland, 247° over 254 M. Zuidbeveland, 248° over 254 M. Zuidbeveland, 249° over 254 M. Zuidbeveland, 250° over 254 M. Zuidbeveland, 251° over 254 M. Zuidbeveland, 252° over 254 M. Zuidbeveland, 253° over 254 M. Zuidbeveland, 254° over 254 M. Zuidbeveland, 255° over 254 M. Zuidbeveland, 256° over 254 M. Zuidbeveland, 257° over 254 M. Zuidbeveland, 258° over 254 M. Zuidbeveland, 259° over 254 M. Zuidbeveland, 260° over 254 M. Zuidbeveland, 261° over 254 M. Zuidbeveland, 262° over 254 M. Zuidbeveland, 263° over 254 M. Zuidbeveland, 264° over 254 M. Zuidbeveland, 265° over 254 M. Zuidbeveland, 266° over 254 M. Zuidbeveland, 267° over 254 M. Zuidbeveland, 268° over 254 M. Zuidbeveland, 269° over 254 M. Zuidbeveland, 270° over 254 M. Zuidbeveland, 271° over 254 M. Zuidbeveland, 272° over 254 M. Zuidbeveland, 273° over 254 M. Zuidbeveland, 274° over 254 M. Zuidbeveland, 275° over 254 M. Zuidbeveland, 276° over 254 M. Zuidbeveland, 277° over 254 M. Zuidbeveland, 278° over 254 M. Zuidbeveland, 279° over 254 M. Zuidbeveland, 280° over 254 M. Zuidbeveland, 281° over 254 M. Zuidbeveland, 282° over 254 M. Zuidbeveland, 283° over 254 M. Zuidbeveland, 284° over 254 M. Zuidbeveland, 285° over 254 M. Zuidbeveland, 286° over 254 M. Zuidbeveland, 287° over 254 M. Zuidbeveland, 288° over 254 M. Zuidbeveland, 289° over 254 M. Zuidbeveland, 290° over 254 M. Zuidbeveland, 291° over 254 M. Zuidbeveland, 292° over 254 M. Zuidbeveland, 293° over 254 M. Zuidbeveland, 294° over 254 M. Zuidbeveland, 295° over 254 M. Zuidbeveland, 296° over 254 M. Zuidbeveland, 297° over 254 M. Zuidbeveland, 298° over 254 M. Zuidbeveland, 299° over 254 M. Zuidbeveland, 300° over 254 M. Zuidbeveland, 301° over 254 M. Zuidbeveland, 302° over 254 M. Zuidbeveland, 303° over 254 M. Zuidbeveland, 304° over 254 M. Zuidbeveland, 305° over 254 M. Zuidbeveland, 306° over 254 M. Zuidbeveland, 307° over 254 M. Zuidbeveland, 308° over 254 M. Zuidbeveland, 309° over 254 M. Zuidbeveland, 310° over 254 M. Zuidbeveland, 311° over 254 M. Zuidbeveland, 312° over 254 M. Zuidbeveland, 313° over 254 M. Zuidbeveland, 314° over 254 M. Zuidbeveland, 315° over 254 M. Zuidbeveland, 316° over 254 M. Zuidbeveland, 317° over 254 M. Zuidbeveland, 318° over 254 M. Zuidbeveland, 319° over 254 M. Zuidbeveland, 320° over 254 M. Zuidbeveland, 321° over 254 M. Zuidbeveland, 322° over 254 M. Zuidbeveland, 323° over 254 M. Zuidbeveland, 324° over 254 M. Zuidbeveland, 325° over 254 M. Zuidbeveland, 326° over 254 M. Zuidbeveland, 327° over 254 M. Zuidbeveland, 328° over 254 M. Zuidbeveland, 329° over 254 M. Zuidbeveland, 330° over 254 M. Zuidbeveland, 331° over 254 M. Zuidbeveland, 332° over 254 M. Zuidbeveland, 333° over 254 M. Zuidbeveland, 334° over 254 M. Zuidbeveland, 335° over 254 M. Zuidbeveland, 336° over 254 M. Zuidbeveland, 337° over 254 M. Zuidbeveland, 338° over 254 M. Zuidbeveland, 339° over 254 M. Zuidbeveland, 340° over 254 M. Zuidbeveland, 341° over 254 M. Zuidbeveland, 342° over 254 M. Zuidbeveland, 343° over 254 M. Zuidbeveland, 344° over 254 M. Zuidbeveland, 345° over 254 M. Zuidbeveland, 346° over 254 M. Zuidbeveland, 347° over 254 M. Zuidbeveland, 348° over 254 M. Zuidbeveland, 349° over 254 M. Zuidbeveland, 350° over 254 M. Zuidbeveland, 351° over 254 M. Zuidbeveland, 352° over 254 M. Zuidbeveland, 353° over 254 M. Zuidbeveland, 354° over 254 M. Zuidbeveland, 355° over 254 M. Zuidbeveland, 356° over 254 M. Zuidbeveland, 357° over 254 M. Zuidbeveland, 358° over 254 M. Zuidbeveland, 359° over 254 M. Zuidbeveland, 360° over 254 M. Zuidbeveland, 361° over 254 M. Zuidbeveland, 362° over 254 M. Zuidbeveland, 363° over 254 M. Zuidbeveland, 364° over 254 M. Zuidbeveland, 365° over 254 M. Zuidbeveland, 366° over 254 M. Zuidbeveland, 367° over 254 M. Zuidbeveland, 368° over 254 M. Zuidbeveland, 369° over 254 M. Zuidbeveland, 370° over 254 M. Zuidbeveland, 371° over 254 M. Zuidbeveland, 372° over 254 M. Zuidbeveland, 373° over 254 M. Zuidbeveland, 374° over 254 M. Zuidbeveland, 375° over 254 M. Zuidbeveland, 376° over 254 M. Zuidbeveland, 377° over 254 M. Zuidbeveland, 378° over 254 M. Zuidbeveland, 379° over 254 M. Zuidbeveland, 380° over 254 M. Zuidbeveland, 381° over 254 M. Zuidbeveland, 382° over 254 M. Zuidbeveland, 383° over 254 M. Zuidbeveland, 384° over 254 M. Zuidbeveland, 385° over 254 M. Zuidbeveland, 386° over 254 M. Zuidbeveland, 387° over 254 M. Zuidbeveland, 388° over 254 M. Zuidbeveland, 389° over 254 M. Zuidbeveland, 390° over 254 M. Zuidbeveland, 391° over 254 M. Zuidbeveland, 392° over 254 M. Zuidbeveland, 393° over 254 M. Zuidbeveland, 394° over 254 M. Zuidbeveland, 395° over 254 M. Zuidbeveland, 396° over 254 M. Zuidbeveland, 397° over 254 M. Zuidbeveland, 398° over 254 M. Zuidbeveland, 399° over 254 M. Zuidbeveland, 400° over 254 M. Zuidbeveland, 401° over 254 M. Zuidbeveland, 402° over 254 M. Zuidbeveland, 403° over 254 M. Zuidbeveland, 404° over 254 M. Zuidbeveland, 405° over 254 M. Zuidbeveland, 406° over 254 M. Zuidbeveland, 407° over 254 M. Zuidbeveland, 408° over 254 M. Zuidbeveland, 409° over 254 M. Zuidbeveland, 410° over 254 M. Zuidbeveland, 411° over 254 M. Zuidbeveland, 412° over 254 M. Zuidbeveland, 413° over 254 M. Zuidbeveland,

Vijspolder	bed.	1610
Hooglandpolder	"	1610
s-Heer-Arendspolder	"	1710
Eendragtspolder	bed. 1777, herd.	1808

Watering *Polder De Oude Haven van Eerselinghe* bewesten *Herseke*

Waterschap voor het bestuur en het beheer van de waterkeering van het calamiteuse waterschap Walsoord. *Procr.* blad 1877, n°. 90).

Omteent de Watering van Walsoord, de Yereenigte Polders van Ossensisse en den niet op dit blad voorkomenden Kruispolder. Het bijzonder reglement is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van 12 Juli 1871 *Procr.* blad 1871, n°. 112).

SLUIZEN.

A. Uitwateringsluis van de Boomvaart op het boezemgebied van het benedenpand van de Roosendaalse en Steenbergse Vliet, met twee openingen, ieder met één schuif, iedere opening	1,75	— 1,14
B. Inlaatluis voor verversing van de grachten van Steenberg, één opening met één schuif	3,80	— 0,69
C. Sluis van den Molen van Roosendaal in de Watermolenbeek, vier openingen, ieder met één schuif, waarvan één opening voor den molen	0,88	
en drie openingen voor de afwatering	0,67	+ 2,03
	0,67	
	0,90	

KANALEN EN STROOMEDE WATEREN.

De Roosendaalse en Steenbergse Vliet.

Deze vliet ontstaat uit kleine waterloopen, komende uit de hoog gelegen gronden, die in België gelegen, Culmbach, die te zamen de Wildertsche beek vormen. Deze beek heet op Nederlandsch gebied Watermolenbeek en heft tot zijtakken op den linkerover de Spuitdonsche beek en de Rissebeek, die te zamen de Engebeek vormen en op den rechterover het Kletterwater, de Krampenloop, die met een buisleiding door Roosendaal heen in de Vliet uitmondt (deze buisleiding is met een stippeltje op het blad aangegeven) en de Vlietvaart, meer benedenwaarts Ruaphensche Vaart, geheten, die in de Natte of Eldersche Turfvaart wordt opgenomen.

De Ruaphensche Vaart gaat eveneens met een buisleiding door Roosendaal naar de Nieuwe Roosendaalse Vliet.

De Roosendaalse Vliet, waarvan de Nieuwe Roosendaalse Vliet een gekanaliseerd gedeelte is, loopt tot het Boven Sas, een schutsluis, die het boezempand van het benedenpand scheidt. Beneden die schutsluis wordt de Vliet Roosendaalse en Steenbergse Vliet genoemd.

De Zoom.

Deze watergang ontstaat in hoogte gronden in België en heet daar Spillebeek. Zij diende oorspronkelijk tot oeding der vestinggrachten van Bergen op Zoom. Nadat deze stad als vesting vervallen was, verzande een gedeelte en liep het water door het Papegat naar de Rissebeek en vervolgens naar de Roosendaalse en Steenbergse Vliet. Ten behoeve van de watervoorziening der fabrieken is in 1888 de Zoom van gemeentelinge verbreed en verdiept en de verbinding met den bovenloop van de Rissebeek opgeheven, terwijl een drietal sluisen met tolduren en schuiven het water in den watergang plaatselijk kunnen opzetten. De uitwatering geschiedt te Bergen op Zoom in de Ooster-Schelde door middel van een uitwateringssluishuis.

De voornaamste waterleidingen in de Zoom uitmondt zijn de Zeepe, voorkomende op het blad Bergen op Zoom 4, de op dit blad gedeeltelijk voorkomende Bieklomp en de er geheel op voorkomende Zeezuiper.

De Boomvaart.

Deze vaart, gegraven in het jaar 1643 voert het water af van de Bovenvaart van de Zoom, die de Smalle beek en het Loopje, die ontspringen in de hoogte gronden ten zuiden en ten westen van Wouwe. De vaart loopt tot Steenberg en loost door twee achter elkaar liggende sluisen op de Haven van Steenberg, die in open gemeenschap is met de Roosendaalse en Steenbergse Vliet. Bij waterbezuur kan de vaart ook loopen op den Polder Kruisland door een hulpsluis, die op de kaart is aangegeven.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Algemeen Reglement voor de waterschappen in Noordbrabant (1903, n°. 38; 1920, n°. 37).

Reglement op de waterleidingen in de provincie Noordbrabant (1906, n°. 29; 1924, n°. 33, 1927, n°. 50).

Reglement van politie op de waterkeeringen in de provincie Noordbrabant (1904, n°. 187).

Reglement op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noordbrabant (Wegenreglement van Noordbrabant 1904) (1903, n°. 36; 1922, n°. 49).

Politiersreglement op de wegen en voetpaden in Noordbrabant (1916, n°. 33; 1924, n°. 16).

Verordening houdende voorschriften omtrent de exploitatie van bedrijven tot productie en levering of enkel tot levering van elektrischen stroom voor verlichting en krachtsoverbrenging binnen het gebied der provincie Noordbrabant (1918, n°. 43).

Voorwaarden, waaronder vergunning kan worden verleend tot het maken van uitwegen op provinciaal wegen of demping van bermstroken langs de wegen (1876, n°. 30).

Algemeene Voorwaarden, waaronder bijdragen in de kosten van aanleg van Gemeente, Polder- en andere kunstwegen uit de Provinciale fondsen worden verstrekt (1911, n°. 63).

Reglement, houdende bepaling van het bedrag, dat jaarlijks zal worden beschikbaar gesteld tot het verlenen van bijdragen uit de Provinciale fondsen in de kosten van aanleg van Gemeente, Polder- en andere kunstwegen (1912, n°. 42).

Reglement op het verstreken van rentelooze voorschotten in de kosten van aanleg van rijwielpaden op wegen en voetpaden, bedoeld in art. 38, derde lid, van het Wegenreglement van Noordbrabant 1904 (1910, n°. 26).

Reglement van politie op de beweegbare bruggen in beheer en onderhoud bij de provincie Noordbrabant (1908, n°. 47).

WATERSCHAPPEN.

Behalve de boven de kaart onder „Administratieve Indeling“ genoemde waterschappen bestaan de volgende, die meer algemeene belangen behartigen.

Heemraadschap van den Roosendaalschen en Steenbergchen Vliet.

Dit heemraadschap houdt toezicht op de dijken, kaden, wegen, wateringen, waterlossingen en sluisen, die op de vliet betrekking hebben en tevens op de scheepvaartbelangen. Het omvat eigendommen in de gemeenten Steenberg, Roosendaal, Wouwe, Ruaphen, Hoeren, Dinteloord, Gualt, Hulsbergen, Bergen op Zoom en Nieuw-Vosmeer. Het bestuur bestaat uit een Dijkgraaf en zes Heemraden.

Het reglement van bestuur is vastgesteld 5 Juli 1863, Prov. blad 1863, n°. 15, latere wijzigingen komen voor in de Provinciale bladen 1900, n°. 26, 1921, n°. 9, 1922, n°. 12, 1925, n°. 12 en 1926, n°. 10.

Heemraadschap van de Mark en Dintel.

Het doel, waarvoor dit waterschap is opgericht, is het verzekeren van een geregeld beheer over de rivieren de Mark en de Dintel van de noordelijke grens der gemeente Breda tot het Volkerak, zoowel in het belang der afwatering als in dat van den landbouw en de scheepvaart.

Het heemraadschap omvat eigendommen in de gemeenten Dinteloord e. a.; Eijnaart e. a.; Klundert, Standaarbuten, Zevenbergen, Terheyden, Teteringen, Ginneken e. a., Princenhof, Elten e. a., Ruaphen e. a., Hoeren, Roosendaal e. a., Zundert, Oosterhout, Oudenbosch en Oud- en Nieuwe-Gastel. Het gebied van het waterschap is in 10 districten verdeeld. Het bestuur bestaat uit een Dijkgraaf en vier Heemraden, die voor den tijd van vijf jaren bij Koninklijk besluit worden benoemd.

Het reglement van het waterschap is vastgesteld 5 Juli 1873, Prov. blad 1873, n°. 10, later meermalen gewijzigd en met de wijzigingen opgenomen in het Provinciale blad 1910, n°. 1. Latere wijzigingen komen voor in de Prov. bladen 1918, n°. 39; 1920, n°. 53; 1921 n°. 35 en 1926, n°. 13.

BERGEN OP ZOOM.

2.

POLDERS OF WATERSCHAPPEN, DIE GEHEEL OF GEDEELTELIIK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeling.

De polders, die een bijzonder reglement van bestuur hebben heeten Waterschappen. De provinciale bladen, waarin de reglementen en de wijzigingen daarin zijn opgenomen, zijn achter de namen der waterschappen vermeld.

Waterschap Westland en St. Oncommers bestaat uit den gemeentelijken Ruaphenschen en den Janus- of St. Oncommerspolder en den polder Westland met vier lagere dielen. Van deze polders komt gedeeltelijk aan den vestingrand van het blad voor de Janus- of St. Oncommerspolder.

Waterschap Cruyslandspolders bestaat uit den polder polders de Verdronken Amraas, het Verdronken Westland, met een lager deel, de Oude Landbeek, de Hattensche Lang en twee gronden. De polders, het lagere deel en de twee gronden komen gedeeltelijk aan den vestingrand van het blad voor.

Waterschap de Ligne bestaat uit de gemeentelijken polders de Verdronken Amraas, het Verdronken Westland, met een lager deel, de Oude Landbeek, de Hattensche Lang en twee gronden. De polders, het lagere deel en de twee gronden komen gedeeltelijk aan den vestingrand van het blad voor.

Waterschap de Groote en Kleine Bolsnyder bestaat uit drie waterschapen polder de Groote en de Kleine Bolsnyder. De laatste komt gedeeltelijk aan den vestingrand van het blad voor.

Waterschap Heer Jansland, gezegd Nieuw Gastel bestaat uit den Polder van Nieuw Gastel, waarvan twee delen aan den noordelijken rand van het blad voorkomen en twee gronden. Het meestelijk deel van den polder heeft een lagere dielen, waarvan er vier geheel en twee gedeeltelijk op dit blad voorkomen.

Waterschap de Oude en Nieuwe Landen bestaat uit een waterschapen polder met een lager deel en twee gronden, voorkomende op het blad Willemsdijk 4. Een klein deel van de tot het waterschap behorende twee gronden komt aan den noordelijken rand van het blad voor.

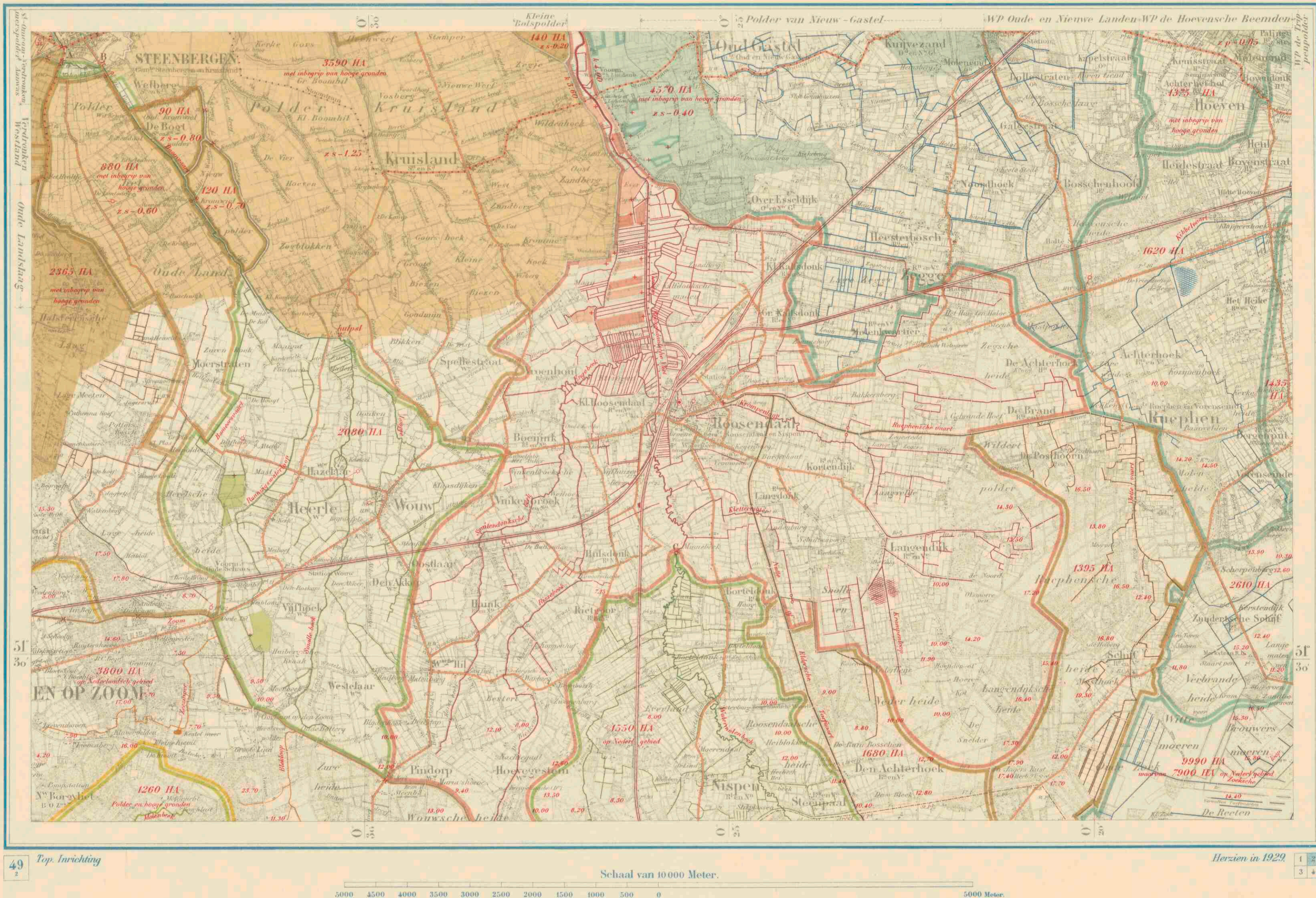
Waterschap de Hoephensche Beemden bestaat uit een gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomenden waterschapen polder en twee gronden.

Waterschap Trippenspolder bestaat uit een waterschapen polder, die voor een klein deel in den noordelijken hoek van het blad voorkomt.

De polderjens langs de Nieuwe Roosendaalse Vliet en die in het gebied van de Boomvaart zijn onopgenomen.

BEDIJINGSJAREN.

De polder Oud-Krommel werd bedijkt in het jaar 1357, de polder Verdronken Amraas in 1453, het Oude Landbeek in 1387 of 1378, de Hoephensche Beemden in 1405, de Polder Nieuw-Krommel in 1444, de Oude en Nieuwe Landen in 1405, de Polder Verdronken Westland en de Polder Janus- of St. Oncommers in 1482, de polder Kruisland in 1487, de Polder Heerjansland in 1551 (herdijkt in 1920) en de Kleine Bolsnyder in 1611.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeling is boven de kaart omschreven.

De polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder lozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bias.

Hooge gronden zijn niet gekleurd. Bij voornamen boezemwateren is de benaming in rood gesteld. Moerassen zijn door een kruisreuring, aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

- (S) Stoomgemaal met opgave van het aantal waterpaardekrachten en den aard van het bemalingswerktuig (c = centrifugaal-pomp).
- o Molen door water gedreven.
- + Kleine watermolen.
- x Uitwateringssluishuis.
- Grondtuiker onder een waterleiding.
- Hoofduiker van het N.A.P.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal.
- z p - 0.63 Zomerpeil van een polder.
- z s - 1.25 Gewenschte zomerstand in een polder
- k 3.00 Kadehoogte in M. ten opzichte van N.A.P.
- 7.15 Terreinhoogte
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Stoomtramwegen.
- 1375 H.A. Grootte van polders en stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Rijksgrens.

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op zee of rivieren uitwaterende polders en hooge gronden. (Veronderstelde kleur van de zee en de groote rivieren). Een klein deel hooge gronden, loozende op de Molenbeek, voorkomende aan den zuidelijken rand van het blad, behoort tot dit gebied.

Benedenpand van de Roosendaalse en Steenbergse Vliet. Deze boezem loost door een schutsluis en een uitwateringssluishuis op het Volkerak. Het boezempand bedraagt 1 M. — N.A.P. De haven van Steenberg, die voor een zeer klein deel aan den noordelijken rand van het blad voorkomt, is met den boezem in open gemeenschap. Er wateren, met integrip van het gebied van de Boomvaart, ongeveer 14500 H.A. polderland en hooge gronden op den boezem af.

De Boomvaart. De boezem loost op een kleine polder bij Steenberg, die door een sluis op de haven van Steenberg afwaterd. De oppervlakte van de op den boezem afwaterende gronden bedraagt 2080 H.A.

De Zoom. De boezem loost door een uitwateringssluishuis op de Ooster-Schelde. De oppervlakte van de hooge gronden, die op den boezem lozen, bedraagt voor zoover in Nederland gelegen 3800 H.A.

Bovenpand van de Roosendaalse en Steenbergse Vliet. De boezem loost op het benedenpand door twee schutsluisen en een uitwateringssluishuis. Het peil bedraagt 0,70 M. + N.A.P. Er wateren ongeveer 19 000 H.A. polderland en hooge gronden op den boezem af; hiervan zijn 3900 H.A. op Belgisch gebied gelegen.

Natte of Eldersche Turfvaart en Vlietvaart. Het afwateringsgebied van de Turfvaart is gescheiden voorgesteld van dat van de Vlietvaart. De gebieden zijn tezamen groot 3075 H.A. De boezem loost te Roosendaal op het bovenpand van de Roosendaalse en Steenbergse Vliet door een sluis met 2 schuiven en vervolgens door een buisleiding, die door de stad Roosendaal loopt. De drempel van de sluis ligt op 3,90 M. + N.A.P. Het water wordt gescheiden opgehouden tot een peil van 4,15 M. + N.A.P.

Bij de grondtuikers, waarmede het Kletterwater en de Krampenloop onder de Eldersche Turfvaart doorgaan, zijn inrichtingen aangebracht, waardoor bij grooten toevloed van water, die ook op twee meer boevenwaarts gelegen punten op het bovenpand van de Roosendaalse en Steenbergse Vliet kan lozen.

Watermolenbeek boven den molen van Roosendaal. Het stuwpeil van den molen bedraagt 3,53 M. + N.A.P. Van het op de beek afwaterende gebied, dat gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt, zijn 1550 H.A. in Nederland gelegen.

Mark en Dintel. Deze boezem loost door de sluisen te Dinteloord op het Volkerak (zie blad Willemsdijk 4). De lozing wordt zodanig geregeld, dat het water aldaar niet lager wordt dan 0,70 M. — N.A.P. Bij veel waterbezuur heeft lozing plaats op de haven van Zevenbergen door de schutsluis aan het voormalige Lamgatsveer en naar het Markkanaal op het benedenpand van het Wilhelminakanaal. Bij watergebrek en ten behoeve van de waterverversing wordt uit dit pand water op de Mark ingelaten.

Het boezemgebied is groot 100 340 H.A., terwijl op de kaart afzonderlijk zijn aangegeven de gebieden, die direct op den boezem lozen en het gebied van de Kibbelvaart, groot 1630 H.A.; van de Laakse Vaart, groot 1455 H.A.; van de Oude Turfvaart, groot 2610 H.A. en van de Aa of Weerjens beneden de sluis te Rijsbergen, groot 9990 H.A. Van laatstgenoemd gebied liggen 7900 H.A. op Nederlandsch grondgebied.

VERWIJZING.

Waterstaatswetgeving bewerkt voor Noordbrabant door J. F. A. Wagenaar, Griffier der Staten van Noordbrabant, 7e druk 1927.

Heemraadschap van de Mark en Dintel. Eene bijdrage tot de geschiedenis der Heemraadschappen in Nederland door H. van Mechelen, 1915.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskarten en schetskarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7^e Uitgave 1920.

Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel II, Zuid-Nederland, met 4 overzichtskarten en 26 schetskarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 1924.

Register VI. Noordbrabant. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de Nauwkeurighedswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. Vijfde Uitgave, 1927.

Universiteitsbibliotheek Utrecht

VII B.a. 795
(ed. 2, bl. 49-2)

KANALEN EN STROOMEDE WATEREN.

De Roosendaalsche en Steenbergsche Vliet.

Deze vliet ontstaat uit de, gedeeltelijk op dit blad voorkomende Wildertsche beek, de op blad Bergen op Zoom 2 voorkomende Ruephensche Vaart en de Engebeek, waarvan een zijtak, de Rissebeek, voor een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voorkomt.

De Wildertsche beek ontstaat uit kleine waterloopjes, komende uit de hooger gelegen gronden rondom en bezuiden Calmpthout en stroomt met een grondduiker onder het kanaal van Roosendaal door Bijdezen grondduiker is eene inrichting, waardoor men water uit het kanaal van Roosendaal kan doen afvloeien naar de beek.

Het kanaal van Roosendaal, op Nederlandsch gebied de Natte Eldersche Turfvaart genoemd, is een kunstmatige waterloop, gegraven in den tijd, dat hier ontvening plaats had. Het loopt van het voormalige, in België gelegen ven de Nol in oostelijke, noordoostelijke en noordelijke richtingen, komt ten oosten van Nispen in ons land en is in open verbinding met de Ruephensche Vaart.

De Zoom.

Het Stappersven en het Nolsven ontvangen het water van hoog gelegen gronden en voeren dit langs de Oude Moervaart en de Spillebeek naar de Zoom. De Zoom werd oorspronkelijk gegraven tot roeding der vestinggrachten van Bergen op Zoom. Nadat deze stad als vesting vervallen was, verzande de gedeelte en liep het water door het Papegat naar de Rissebeek en vervolgde naar de Roosendaalsche en Steenbergsche Vliet. Ten behoeve van de watervoorziening der fabrieken is in 1885 de Zoom van gemeenteecege verbreed en verdiept en de verbinding van den bovenloop met de Rissebeek opgeheven. De uitwatering geschiedt te Bergen op Zoom in de Ooster-Schelde door middel van een uitwateringssluis.

De voornaamste waterleidingen in de Zoom uitmondend zijn de Zeepe, de gedeeltelijk op dit blad voorkomende Blekloop en de niet op dit blad voorkomende waterleiding de Zeezuiper.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Algemeen reglement voor de waterschappen in Noordbrabant (1903, n°. 38; 1920, n°. 37).

Reglement op de waterleidingen in de provincie Noordbrabant (1906, n°. 29; 1924, n°. 33, 1927, n°. 50).

Reglement van politie op de waterkeeringen in de provincie Noordbrabant (1904, n°. 187).

Reglement op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noordbrabant (Wegenreglement van Noordbrabant 1904) (1903, n°. 36; 1922, n°. 49).

Politie-reglement op de wegen en voetpaden in Noordbrabant (1916, n°. 33; 1924, n°. 16).

Verordening, houdende voorschriften omtrent de exploitatie van bedrijven tot productie en levering van electrischen stroom voor verlichting en krachtoverbrenging binnen het gebied der provincie Noordbrabant (1915, n°. 43).

Voorwaarden, waaronder vergunning kan worden verleend tot het maken van uitwegen op provinciale wegen of tot demping van berm-slooten langs de wegen (1876, n°. 20).

Algemeene voorwaarden, waaronder bijdragen in de kosten van aanleg van Gemeente-, Polder- en andere kunstwegen uit de Provinciale fondsen worden verstrekt (1911, n°. 63).

Reglement, houdende bepaling van het bedrag, dat jaarlijks zal worden beschikbaar gesteld tot het verleenen van bijdragen uit de Provinciale fondsen in de kosten van aanleg van Gemeente-, Polder- en andere kunstwegen (1913, n°. 42).

Reglement op het verstrekken van renteloze voorschotten in de kosten van aanleg van rijwielpaden op wegen en voetpaden, bedoeld in art. 38, derde lid, van het Wegenreglement van Noordbrabant 1904 (1910, n°. 26).

Reglement van politie op de beweegbare bruggen in beheer en onderhoud bij de provincie Noordbrabant (1908, n°. 47).

WATERSCHAPPEN.

Betalen de boven de kaart onder „Administratieve Indeling” genoemde waterschappen bestaan de volgende, die meer algemeene belangen behartigen.

Heemraadschap van den Roosendaalschen en Steenbergschen Vliet. Dit heemraadschap houdt toezicht op de dijken, kaden, reegen, wateringen, waterlossingen en sluizen, die op den vliet betrekking hebben

BERGEN OP ZOOM.

4.

POLDERS OF WATERSCHAPPEN, DIE GEEHEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

De polders, die een bijzonder reglement van bestuur hebben, heeten Waterschappen. De provinciale bladen, waarin de reglementen en hunne wijzigingen zijn opgenomen, zijn achter de namen der waterschappen vermeld.

Waterschap Prins Karels polder bestaande uit twee waterschapshuizen, waarvan er een gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomt.

Waterschap Zuidpolder van Woensdrecht, gemeen met Oud Hinkelenoord. Hiervan komt een zeer klein deel aan den westelijken rand van het blad voor.

Waterschap Noordpolder van Ossendrecht staat uit een waterschapshuizen, die gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomt en die gemeen ligt met den, op het blad Bergen op Zoom 3, voorkomenden Vrijpolder.

Waterschap Zuidpolder van Ossendrecht is een hooger deel van den op blad Bergen op Zoom 3 voorkomenden Vrijpolder, dat gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voorkomt.

Verder komen op dit blad voor de Cabeljaupolder, welke bijna geheel in België is gelegen en die ongereguleerd is en een deel van den Noordpolder, die geheel op Belgisch gebied is gelegen.

BEDIJKINGSJAREN.

De Zuidpolder van Woensdrecht en de Noordpolder van Ossendrecht werden bedijkt in het jaar 1685, de Prins Karels polder in 1738, de Zuidpolder van Ossendrecht in 1741, de Cabeljaupolder in 1768 en de Nieuwe Zuidpolder van Woensdrecht in 1846.

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling is boven de kaart omschreven.

De polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren. Polders, die hun water niet rechtstreeks op den boezem, maar eerst op een anderen polder loozen, hebben de tint van dezen polder, omgeven door een donkere bies.

Hooge gronden zijn niet gekleurd. Bij voornamen boezemwateren is de benaming in rood gesteld.

VERKLARING DER TEEKENS.

- 30 Uitwateringssluis.
- 0-0 Grondduiker onder een waterleiding.
- 15.50 Terreinhoogte in M. ten opzichte van N.A.P.
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Stoomtramwegen.
- 375 HA Grootte van polders en stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Rijks grens.

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

Kleur van de rechtstreeks op zee of rivier uitwaterende polders en hooge gronden. (Veronderstelde kleur van de zee en de groote rivieren).

De Zoom. Deze boezem loost door eene uitwateringssluis te Bergen op Zoom op de Oosterschelde. De oppervlakte der hooge gronden, die op den boezem afwateren bedraagt 3800 H.A., voor zoover in Nederland gelegen.

Bovenpand van den Roosendaalschen en Steenbergschen Vliet. De voor een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voorkomende Rissebeek behoort tot dezen boezem. Het boezemgebied komt eveneens voor een klein deel aan dien rand voor.

De Molenbeek. Deze boezem heet op Belgisch gebied Wildertsche beek en strekt zich uit tot den molen van Roosendaal (zie blad Bergen op Zoom 2). Het stupepel van dezen molen bedraagt 3,53 M. + N.A.P. Het gebied van den boezem is voor zoover in Nederland gelegen 1550 H.A. groot.

Kanaal van Roosendaal. De boezem op Nederlandsch gebied, Natte Eldersche Turfvaart genoemd, loost door een riool met afsluiting op de Nieuwe Roosendaalsche Vliet of Haven van Roosendaal. De boezem is in open gemeenschap met de Vlettevaart, die lager Ruephensche Vaart heet (zie blad Bergen op Zoom 2). Het gebied van de Vlettevaart, groot 1395 H.A. is gescheiden voorgesteld van dat van het Kanaal van Roosendaal, dat 1680 H.A. groot is.

Mark en Dintel. De boezem loost door de sluizen te Dintelsas op het Volkerak. Het gebied van den boezem is groot 100340 H.A. en bestaat uit verschillende deelen. Op dit blad komt gedeeltelijk voor het gebied van de Turfvaart, dat 9990 H.A. groot is en waarvan 7900 H.A. op Nederlandsch gebied zijn gelegen.

De Aa of Weerijns boven de keersluis te Rijsbergen (zie blad Breda 1). Deze boezem ontstaat uit de samenloeiing van verschillende beken, waarvan op dit blad voorkomt de Kleine beek. De boezem kan bij Rijsbergen eenigszins worden opgestuwd ten behoeve van den landbouw. Het boezemgebied is groot 20 105 H.A., waarvan 5875 H.A. op Nederlandsch gebied zijn gelegen.

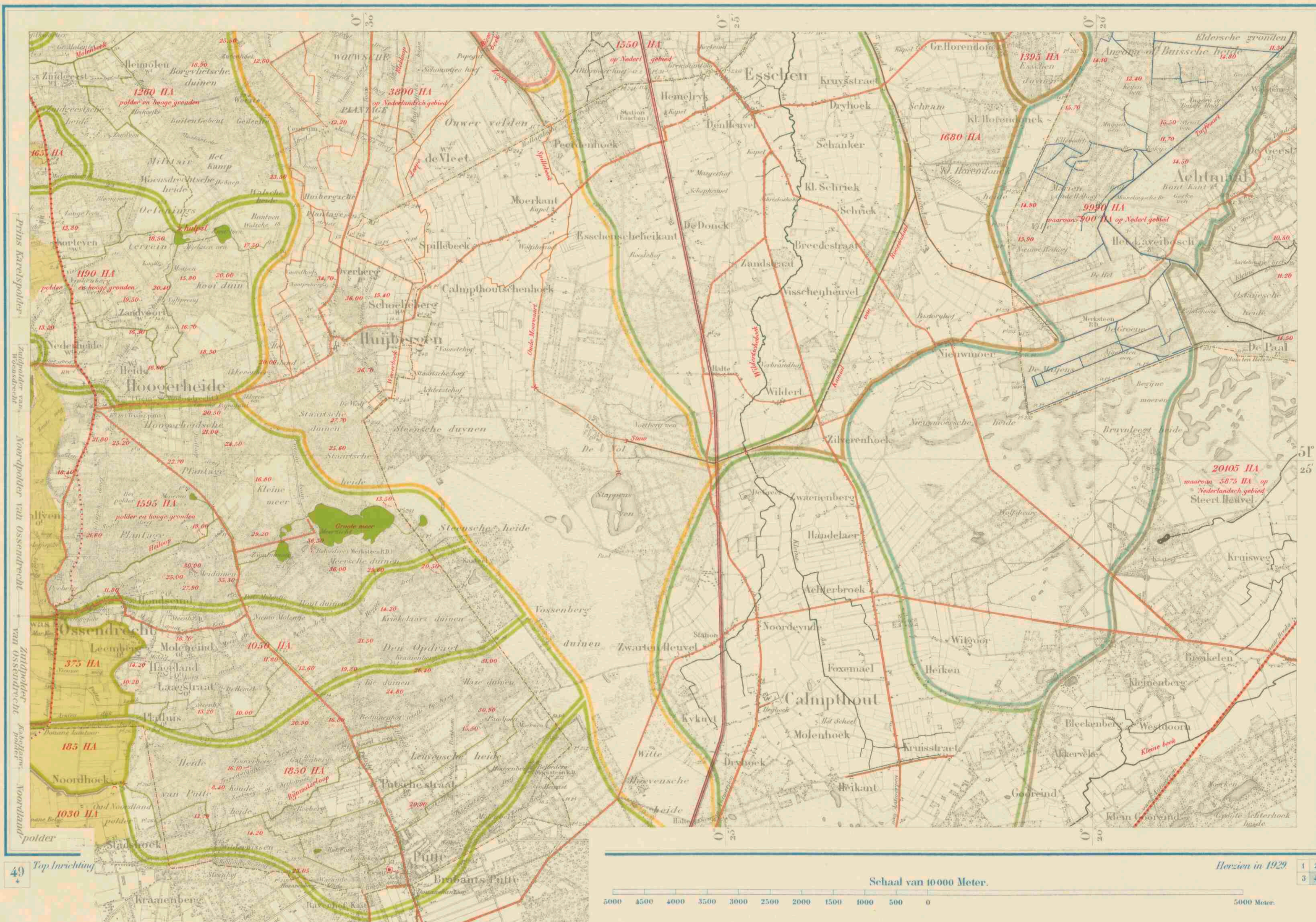
VERWIJZING.

Waterstaatswetgeving bewerkt voor Noordbrabant door J. F. A. Wagenaar, Griffier der Staten van Noordbrabant, 7e druk 1927.

Heemraadschap van de Mark en Dintel. Eene bijdrage tot de geschiedenis der Heemraadschappen in Nederland door H. van Meehelen, 1915.

dagelijks bestuur bestaat uit een voorzitter en 4 leden, die voor den tijd van zes jaren worden benoemd door de vergadering van hoofd-ingenelanden.

Het reglement voor het waterschap is gewijzigd opgenomen in het Provinciale blad van 1910, n°. 32; een latere wijziging komt voor in het Provinciale blad van 1918, n°. 41.

en tevens op de scheepvaartbelangen. Het omvat eigendommen in de gemeenten Steenberg, Roosendaal, Wouwe, Ruephen, Hoeven, Dinteloord, Gastel, Halsteren, Bergen op Zoom en Nieuw-Vossemeer. Het bestuur bestaat uit een Dijkgraaf en zes Heemraden.

Het reglement van bestuur is vastgesteld 5 Juli 1862, Prov. blad 1862, n°. 15; latere wijzigingen komen voor in de Provinciale bladen 1900, n°. 26; 1921, n°. 9; 1922, n°. 12, 1925, n°. 12 en 1936, n°. 10. Heemraadschap van de Mark en Dintel.

Het doel, waarvoor dit waterschap is opgericht, is het verzekeren van een geregeld beheer over de rivieren de Mark en de Dintel van de noordelijke grens der gemeente Breda tot het Volkerak, zoowel in het belang der afwatering als in dat van den landbouw en de scheepvaart.

Het heemraadschap omvat eigendommen in de gemeenten Dinteloord c. a.; Fijnaart c. a.; Klundert, Standaardbuiten, Zeenbergen, Terheyden, Teteringen, Ginneken c. a., Princenhage, Elten c. a., Ruephen c. a., Hoeven, Roosendaal c. a., Zundert, Oosterhout, Oudenbosch en Oud- en Nieuw-Gastel. Het gebied van het waterschap is in 10 districten verdeeld. Het bestuur bestaat uit een Dijkgraaf en vier Heemraden, die voor den tijd van vijf jaren bij Koninklijk besluit worden benoemd.

Het reglement van het waterschap is vastgesteld 5 Juli 1878, Prov. blad 1879, n°. 10, later meermalen gewijzigd en met de wijzigingen opgenomen in het Prov. blad 1910, n°. 1. Latere wijzigingen komen voor in de Prov. bladen 1918, n°. 39; 1920, n°. 53; 1921, n°. 35 en 1936, n°. 13.

Waterschap de Aa of Weerijns

Het besluit tot oprichting van dit waterschap werd door de Provinciale Staten van Noordbrabant genomen op 5 Juli 1878 (Prov. blad 1879, n°. 7). Het waterschap heeft ten doel het in stand houden en verbeteren van de Aa of Weerijns en hare zijtakken en het bevorderen van den waterafvoer van de gronden, die er op afwateren.

De grenzen van het gebied zijn omschreven in het oprichtingsbesluit. Het gebied is verdeeld in drie districten, het eerste omvat de ongebouwde eigendommen in de gemeente Zundert; het tweede, die in de gemeenten Rijsbergen, Ruephen en Elten c. a.; het derde, die in de gemeente Princenhage, alle voor zoover binnen de grenzen van het waterschap gelegen.

Het waterschap wordt bestuurd door eene vergadering van 16 Hoofd-ingenelanden, die door stemgerechtigde ingelanden worden gekozen. Het

SLUIZEN.		
	Wijde in den dag M.	Slag-drempel diepte van opzichte van N.A.P. M.
A. Schotbalksluis te Breda	7,00	— 1,80
B. Schotbalksluis te Breda	5,40	— 1,60

Deze sluiszen dienen met twee, die op het blad Geertruidenberg 3 voorkomen, tot leiding van het water in de takken van de Mark door en om de stad.

C. Keersluis in de Aa of Weerj's, twee openingen, ieder met één rij schotbalken, elke opening	3,80	+ 3,35
---	------	--------

Deze sluis wordt somtijds gebruikt om in den zomer het water in het bovendeel der rivier op hooger peil te houden.

STROOMEDE WATEREN.

De Aa of Weerj's ontstaat bij Brecht in België, komt bij grenspaal 227 in Nederland, stroomt oostelijk langs Zundert (voorkomende op blad Breda 3) en langs Rijsbergen en neemt bij de Oranjeboombrug, de IJzermotelse of Turfvaart met de zijtak de Bijloop, op. De rivier kan door de schutbalksluis C ten behoeve van den landbouw worden opgestuwd en mondt bij Breda in de Mark uit.

De Mark ontspringt bij het gehucht Hoekhoven in de Belgische provincie Antwerpen, komt bij Strijbeek in Nederland, ontangt boven Breda de Strijbeekse beek, de Galdersche Beek, de Chaamsche Beek, de Bavelse Leij, de Molen Leij en de Aa of Weerj's, stroomt door en om Breda en verdeelde zich certijds beneden Standaardbuiten (zie blad Willemstad 4) in twee takken, de Dintel en de Keen; de laatste is sedert 1768 door een schut- en uitwateringsluis van de Dintel afgesloten. De Dintel mondt, door een uitwateringsluis en een schutsluis, nabij Dinteloord op het Volkerak uit. Het gedeelte van de rivier beneden Breda is gekanaliseerd.

De Mark wordt bij Meersel in België opgestuwd tot het drijven van een watermolen.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Algemeen reglement voor de waterschappen in Noordbrabant (1903, n°. 98; 1920, n°. 87).

Reglement op de waterleidingen in de provincie Noordbrabant (1906, n°. 29; 1924, n°. 33).

Reglement van politie op de waterkeeringen in de provincie Noordbrabant (1904, n°. 187).

Reglement op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noordbrabant (1903, n°. 36; 1922, n°. 49).

Politiereglement op de wegen en voetpaden in Noordbrabant (1916, n°. 33; 1924, n°. 16).

Tramwegreglement, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 31 Juli 1902 (Staatsblad n°. 163).

Verordening, houdende voorschriften omtrent de exploitatie van bedrijven tot productie en levering van electrischen stroom voor verlichting en krachts-overbrenging binnen het gebied der provincie Noordbrabant (1915, n°. 43).

WATERSCHAPPEN.

Behalve de boven de kaart vermelde waterschappen bestaan de volgende, die meer algemeene belangen behartigen.

Waterschap Heemraadschap van de Mark en Dintel.

Het doel, waarvoor dit waterschap is opgericht, is het verzekeren van een geregeld beheer over de rivieren de Mark en Dintel, van de noordelijke grens der gemeente Breda tot het Volkerak, zoowel in het belang der afwatering als in dat van den landbouw en de scheepvaart.

Het Heemraadschap omvat eigendommen in de gemeenten Dinteloord c.a., Pijnart c.a., Klundert, Standaardbuiten, Zevenbergen, Terheijden, Teteringen, Ginneken c.a., Princenhage, Elten c.a., Rucphen c.a., Hoelen, Roosendaal c.a., Zundert, Oosterhout, Oudenbosch en Oud- en Nieuw-Gestel. Deze eigendommen zijn in 10 districten verdeeld.

Het bestuur van het waterschap bestaat uit een dijksgraaf en vier heemraden, die voor den tijd van vijf jaren bij Koninklijk besluit worden benoemd.

Het reglement voor het waterschap is vastgesteld 5 Juli 1878, Prov. blad 1879, n°. 10, later meermalen gewijzigd en met de wijzigingen opgenomen in het Prov. blad 1910, n°. 1. Latere wijzigingen komen voor in de Prov. bladen 1918, n°. 39; 1920, n°. 53; 1921, n°. 35 en 1926, n°. 13.

BREDA.

1.

POLDERS OF WATERSCHAPPEN DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

De polders die een bijzonder reglement hebben, heeten waterschappen. De Provinciale bladen, waarin die reglementen en hunne wijzigingen zijn opgenomen, zijn achter de namen der waterschappen vermeld.

Waterschap Trippenpolder. Kent voor een klein deel 1905, n°. 67; 1907, n°. 73 en 1926, n°. 9.

Waterschap de Hillekens en Achterboerkens. 1905, n°. 51; Bestaat uit de waterstaatkundig gemeen liggende polders de 1907, n°. 16. Hillekens en de Achterboerkens.

Waterschap de Westpolder onder Elten. 1905, n°. 35; 1907, n°. 67.

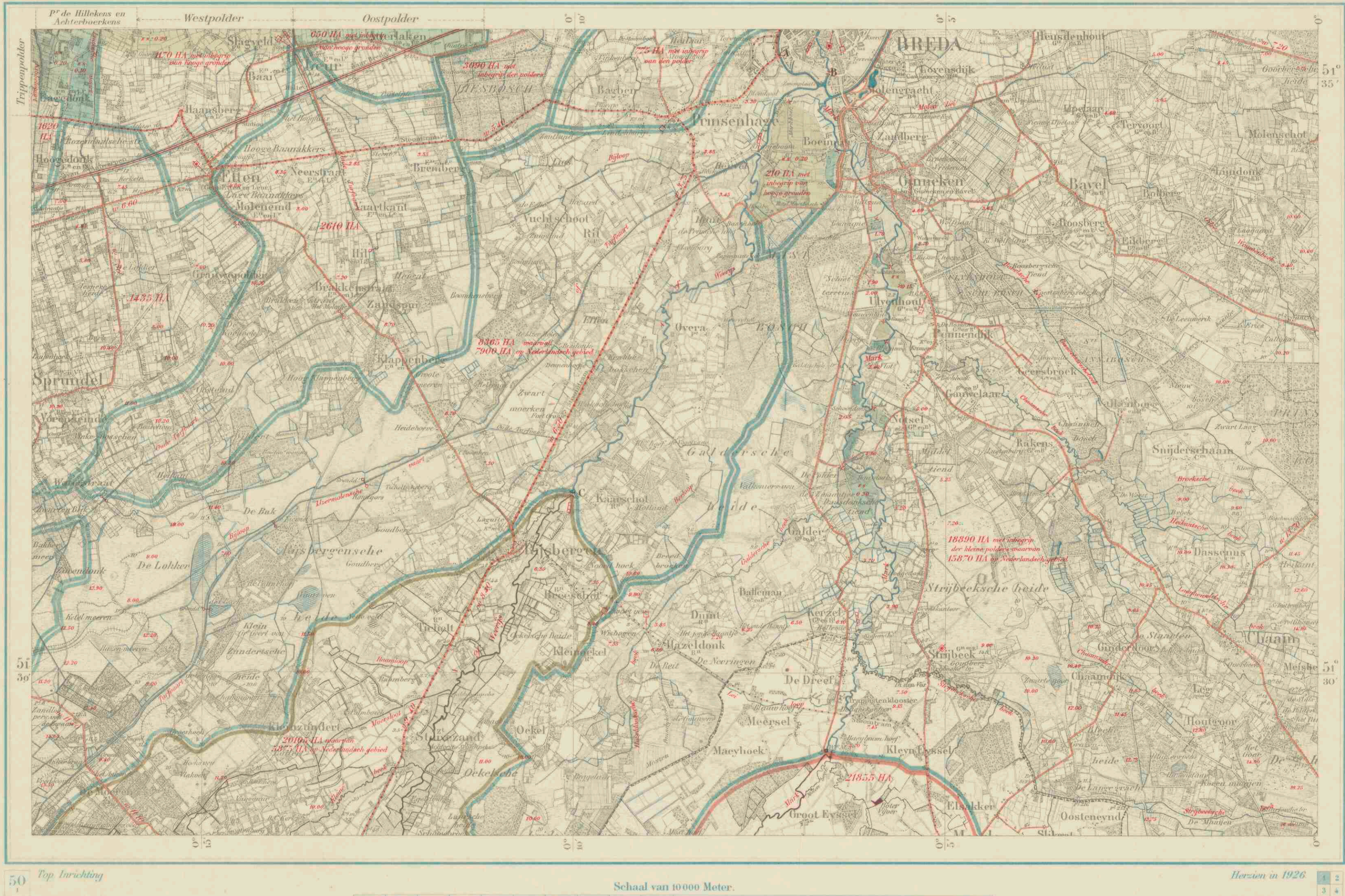
Waterschap de Oostpolder onder Elten. 1905, n°. 39; 1907, n°. 17.

De landsgenomde drie waterschappen komen gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor.

Waterschap het Abbroek. Dit waterschap bestaat uit een 1905, n°. 78. waterstaatkundigen polder, die op het blad Geertruidenberg 3 voorkomt en hooge gronden, die ten westen van sluis A gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomen.

Waterschap de Boeimeer. Bestaat uit een waterstaatkundigen polder, die ten zuiden van Breda is gelegen. De hooge gronden, die op dezen polder afwateren, behooren niet tot het waterschap.

Verscheidene kleine polders langs de Mark en de polder ten oosten van de Laatsche Vaart zijn ongeregulemeerd.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand aangegeven. De administratieve indeeling is boven de kaart omschreven.

Onder een waterstaatkundige polder wordt verstaan een polder door waterkeeringen omsloten, waarbinnen al het water in open gemeenschap staat. De polders hebben in verschillende tinten de kleur van den boezem, waarop zij afwateren.

Hooge gronden zijn niet gekleurd. Loozen deze op een waterstaatkundigen polder dan zijn zij omgeven door een bies van de kleur van den polder. Deze bies sluit tegen den polder aan. De voornaamste waterleidingen in hooge gronden, die direct op een boezem loozen, zijn aangegeven met de kleur van dien boezem. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied dezer waterleidingen.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood gesteld. Moerassen zijn door een kruisreecering aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

	Uitwateringssluis.	
	Molen door water gedreven.	
	Grondduiker onder een waterleiding.	
	Hoofdmerk van het N.A.P.	
	Verkenmerk van het N.A.P.	
	Peilschaal.	
	Gewenschte zomerstand in een polder.	} in M. ten opzichte van N.A.P.
	Hoogte van den weg.	
	Terreinhoogte.	
	Verharde wegen.	
	Spoorweg.	
	Stoomtramwegen.	
	Grootte van polders en stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.	
	Rijksgrens.	

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

Mark en Dintel. De oppervlakte der hooge gronden en polders, die door de sluiszen te Dintelsas hun water loozen, bedraagt 100 340 H.A. De loozing wordt zoo geregeld, dat de waterstand aldaar niet lager wordt dan 0,70 M. — N.A.P. Bij veel waterbezwaar heeft de loozing ook plaats op de Haven van Zevenbergen door de schutsluis bij het voormalige Lamgatseer. (Zie blad Willemstad 4), en op het benedenpand van het Wilhelminakanaal.

Bij watersgebrek wordt uit dit pand water op de Mark ingelaten door een inlaatsluis.

De Mark, voor zoover, op dit blad voorkomend, dient alleen tot afwatering van hooge gronden en eenige kleine polders.

De gebieden, van de Kibbevaart groot 1620 H.A.; Laatsche vaart groot 1435 H.A.; Oude Turfvaart groot 2610 H.A.; Aa of Weerj's beneden de keersluis C groot 8365 H.A. en van de Mark boven Breda groot 18 890 H.A. zijn gescheiden op de kaart voorgesteld.

De Aa of Weerj's boven sluis C. Op dit deel van de Aa of Weerj's wateren 20 105 H.A. hooge gronden af. Hiervan zijn 5875 H.A. op Nederlandsch gebied gelegen.

De Mark boven den watermolen bij Meersel. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt, is groot 21 855 H.A. waarvan 4975 H.A. op Nederlandsch gebied zijn gelegen. Het stupeil van den molen bedraagt 6,07 M. + N.A.P.

BOEZEMWATERSTANDEN IN M. TEN OPZICHTE VAN N.A.P.

in het tijdvak 1911—1920

Plaats van waarneming.	Gemiddelde zomerstand 1 Mei—31 Oct.	Gemiddelde winterstand 1 Nov.—30 April.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Mark te Strijbeek . . .	+ 2,57	+ 2,34	+ 4,86, 17 Jan. 1918	+ 2,17, 4 Sept. 1911
Mark te Ginneken . . .	+ 0,14	+ 0,48	+ 2,08, 18 Jan. 1918	— 0,35, 15 Dec. 1920
Aa of Weerj's aan de Oranjeboombrug . .	+ 0,17	+ 0,53	+ 2,08, 18 Jan. 1918	— 0,31, 3 Jan. 1911 en 8 Mei. 1917

VERWIJZING.

Waterstaatswetgeving bewerkt voor Noordbrabant door J. F. A. Wagenaar, Griffier der Staten van Noordbrabant, 6e druk 1923.

Heemraadschap van de Mark en Dintel. Eene bijdrage tot de geschiedenis der Heemraadschappen in Nederland door H. van Mechelen, 1915.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtsk kaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7e uitgave 1920.

Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel II, Zuid-Nederland, met 4 overzichtsk kaarten en 26 schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1924.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen, en de waterpassingen van den Algemeenen dienst van den Rijkswaterstaat, provincie Noordbrabant, 1917.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat in de provincie Noordbrabant, 1898.

SLUIZEN.

Wijde in den dag M. Slag-drempel-diepte ten opzichte van N.A.P. M.

A. Sluis n°. 3, gekoppelde schutsluis tusschen het derde en het vierde pand van het Wilhelminakanaal, drie paar deuren, schutlengte van iedere schutkolk 65 M.		7,50
bovendeuren	10,10	
middendeuren	6,85	
benedendeuren	5,10	

B. Keersluis in de Nieuwe Leij te Goirle, drie openingen, ieder met één schuif, elke opening	1,—	12,30
Deze sluis dient om, ten behoeve van den landbouw, het water op hooger peil te houden.		

KANALEN EN STROOMEDE WATEREN.

Wilhelminakanaal. Bij de reet van 17 Juni 1905 (Staatsblad n°. 212) werd besloten tot den aanleg van een scheepvaartkanaal, ter verbinding van de Zuid-Willemsvaart met de rivieren de Mark en de Amer. Dit scheepvaartkanaal, het Wilhelminakanaal genaamd, is voor de scheepvaart open gesteld op 4 April 1923. Het bestaat uit een hoofdkanaal, loopende van De Donge bij Statendam naar het punt van de Zuid-Willemsvaart op 4 K.M. ten noorden van Helmond gelegen en een zijkanaal naar Tilburg lang 1,5 K.M. Het hoofdkanaal is door 5 schutsluizen in 6 panden verdeeld, het heeft een totale lengte van 68 K.M. en een breedte op kanaalpeil van 24,76 M. Hiervan zijn uitgezonderd het eerste pand, dat op N.A.P. 31,80 M. breed is en verschillende zwaatkommen, die 70 M. breed zijn.

Op dit blad komen het derde pand (beneden sluis A) en het vierde pand (boven sluis A) gedeeltelijk voor, benevens het zijkanaal naar Tilburg. Het peil van het derde pand is 7,50 M. + N.A.P., dat van het vierde pand 12,50 M. + N.A.P.

De waterstand van het eerste pand wisselt met de standen van De Donge. De bodem van dit pand ligt op 3 M. — N.A.P. ten zuiden en op 3,10 M. — N.A.P. ten noorden van de Oosterhoutsche haven, de bodemdiepte van de oevrige panden is 2,90 M. onder het kanaalpeil.

Het kanaal wordt gevoed uit de Zuid-Willemsvaart. Indien dit niet, of slechts gedeeltelijk mogelijk is, wordt hierin voorzien door wateropmaling uit De Donge. Voor dit doel bevinden zich bij de schutsluizen 1, 2, 3 en 4 electrische pompstations, die het benodigde water van pand tot pand opvoeren. De kanaalpeilen kunnen hierdoor behoorlijk gehandhaafd worden.

Het Wilhelminakanaal is in beheer en onderhoud bij het Rijk.

De Donge ontstaat door de vereeniging van verschillende beken, die tot afwatering van gedeelten der gemeenten Baarle-Nassau, Alphen, Gilze, Goirle, Tilburg, Oosterhout en Loon op Zand dienen en mondt bij Geertruidenberg in de Amer uit.

De Dommel. De op het oostelijk deel van het blad voorkomende beken De Leij en de Kleine Leij, die meer benedenwaarts Nieuwe Leij en Voorste Stroom heeten en het Spruitenstroompje benedenwaarts Rensel genaamd, zijn zijrivieren van De Dommel (zie verder blad Eindhoven I).

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Algemeen reglement voor de waterschappen in Noordbrabant (1903, n°. 38; 1920, n°. 37).

Reglement op de waterleidingen in de provincie Noordbrabant (1906, n°. 29; 1924, n°. 33).

Reglement van politie op de waterkeeringen in de provincie Noordbrabant (1904, n°. 187).

Reglement op de openbare wegen en voetpaden in Noordbrabant (1903, n°. 36; 1923, n°. 49).

Politiereglement op de wegen en voetpaden in Noordbrabant (1916, n°. 33; 1924, n°. 16).

Bijzonder reglement van politie voor het Wilhelminakanaal met het zijkanaal naar de Mark, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 17 Augustus 1916 (Staatsblad n°. 402) gewijzigd bij Ministerieele beschikking van 27 Februari 1917, n°. 247, Afdeling Waterstaat.

Provinciaal reglement bevattende voorzieningen ter voorkoming van overstromingen op de rivieren de Dommel en de Aa en de daarin stroomende rivieren, beken en waterleidingen (1856, n°. 26; 1890, n°. 17).

Tramwegreglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 31 Juli 1902 (Staatsblad n°. 162).

Verordening houdende voorschriften omtrent de exploitatie van bedrijven tot productie en levering van electrischen stroom voor verlichting en krachtoverbrenging binnen het gebied der provincie Noordbrabant (1915, n°. 43).

WATERSCHAPPEN.

Waterschap de Boven-Mark.

Het oprichtingsbesluit voor dit waterschap werd door de Provinciale Staten van Noordbrabant genomen 5 Juli 1878 (Provinciaal blad 1879, n°. 8).

Het waterschap heeft ten doel, het in stand houden en verbeteren van de Boven-Mark vanaf de Rijksgrens tot Breda met hare zijrivieren en het bevorderen van den waterafvoer van de gronden, die er op afwateren.

De grenzen van het gebied van het waterschap zijn omschreven in het oprichtingsbesluit. Het gebied is verdeeld in vijf districten, waarvan het derde en het vijfde gedeeltelijk op dit blad voorkomen. Het derde omvat ongebouwde eigendommen in de gemeenten Oosterhout en Gilze e.a., het vijfde, die in de gemeenten Alphen e.a. en Baarle-Nassau, alle voor zoover binnen de grenzen van het waterschap gelegen.

Het waterschap wordt bestuurd door een vergadering van 29 hoofdingelanden, die door stemgerechtigde ingelanden worden gekozen. Het dagelijksch bestuur bestaat uit een voorzitter en 6 leden, die voor den tijd van zes jaren worden benoemd door de vergadering van hoofdingelanden, in dier voege, dat de voorzitter en twee leden worden gekozen uit het eerste district en voorts één lid uit elk der oevrige districten.

Het reglement voor het waterschap is gewijzigd opgenomen in het Provinciale blad van 1911, n°. 66, een latere wijziging komt voor in het Provinciale blad van 1918, n°. 40, eene aanvulling in het Provinciale blad van 1923, n°. 2.

Waterschap De Donge.

Het besluit tot oprichting van dit waterschap werd door de Provinciale Staten van Noordbrabant genomen op 11 Januari 1921 (Provinciaal blad 1921, n°. 15).

Het waterschap heeft ten doel het, voor zooveel noodig, in goeden staat brengen en houden van den waterloop genaamd De Donge en van waterloopen, welke het water op De Donge afvoeren, zoodmede van de tot die waterloopen behoorende werken voor zoover deze gelegen zijn binnen de grenzen van het waterschap en heeft het beheer over en het toezicht op de Donge en deze waterlossingen. Het bevoordert den aanleg van wegen en het verrichten en regelen van alles wat bevorderlijk kan zijn aan de eerbetering van den waterafvoer van de gronden, welke deel uitmaken van het waterschap.

De grenzen van het gebied van het waterschap zijn omschreven in het oprichtingsbesluit. Het gebied omvat, ongebouwde eigendommen in de gemeenten Alphen e.a., Baarle-Nassau, Dongen, Gilze e.a., Goirle, Loon op Zand, Oosterhout en Tilburg, voor zoover binnen de grenzen van het waterschap gelegen.

Het dagelijksch bestuur bestaat uit een voorzitter en vier leden, die door de stemgerechtigde ingelanden worden benoemd.

Het reglement voor het waterschap is opgenomen in het Provinciale blad van 1923, n°. 32.

Waterschap het stroomgebied van De Dommel. Het gebied van het waterschap groot ongeveer 137880 H.A. omvat de gronden, welke op de rivier de Dommel en hare zijrivieren afwateren, voor zoover die gronden zijn gelegen in de provincie Noordbrabant. De grenzen van het gebied zijn in het reglement omschreven.

Het waterschap heeft ten doel den regelmatigen afvoer van het water in het stroomgebied van de Dommel te bevorderen, alsmede de hoogte van den waterstand in de Dommel en hare zijrivieren, voor zooveel mogelijk, of noodig te regelen.

De tot het waterschap behoorende gronden zijn verdeeld in tien afdeelingen. Het aantal en de grenzen daarvan zijn bij besluit der Gedeputeerde Staten van 24 Juli 1924 vastgesteld (zie het Provinciale blad n°. 24 van 1924), en worden wanneer noodig herzien.

Het hoofdbestuur is samengesteld uit een watergraaf, als voorzitter en uit de voorzitters en secretarissen der afdeelingsbesturen als leden. Aan het hoofdbestuur is toegevoegd een griffier. De watergraaf wordt benoemd door de Provinciale Staten, de griffier door het hoofdbestuur.

Het hoofdbestuur draagt zorg voor de uitvoering en de instandhouding van de werken, welke dienstig zijn voor het bovengenoemde doel van het

waterschap, het stelt de reglementen van orde vast, zooveel voor zich zelf als voor de afdeelingsbesturen en is in het algemeen belast met de regeling van het geldelijk beheer van het waterschap.

Het dagelijksch bestuur is samengesteld uit den watergraaf als lid en voorzitter en uit vier leden en een plaatsvervangend lid, die door het hoofdbestuur worden gekozen uit de voorzitters van de afdeelingsbesturen. De griffier is aan het dagelijksch bestuur ambtshalve als secretaris toegevoegd.

Het dagelijksch bestuur is belast met de zorg voor en het beheer van alle bij het waterschap in uitvoering of in onderhoud zijnde werken en eigendommen van het waterschap en regelt en bestist alles, wat niet nadrukkelijk aan het hoofdbestuur of de afdeelingsbesturen is opgedragen.

Het bestuur van elke afdeling is samengesteld uit een voorzitter, een secretaris en vier leden. De afdeelingsbesturen voeren schouw, ieder voor zooveel zijne afdeling betreft, oer de waterleidingen op den ligger aangegeven en zorgen voor het onderhoud der werken, waarvoor het waterschap als onderhoudsplichtige is aangewezen.

Het reglement voor het waterschap is opgenomen in het Provinciale blad van 1921, n°. 17.

De zetel van het hoofdbestuur en van het dagelijksch bestuur is gevestigd te Bactel.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Er komt ten noordwesten van Hilvarenbeek één polder op dit blad voor. Deze is met de kleur van den boezem, waarop hij wordt afgemalen, aangegeven.

Hooge gronden zijn niet gekleurd. Voornam beken en waterlossingen in hooge gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voornam boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

Moerassen zijn door een kruisarcering, bevoelingen door een horizontale arceering aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

+	Kleine watermolen.	
«	Gekoppelde schutsluis.	
⋈	Keersluis.	
—o—	Grondduiker onder eene waterleiding.	
—	Hoofdmerk van het N.A.P.	
—	Verkenmerk van het N. A. P.	
—	Peilschaal.	
—	Terreinhoogte,	} in M. ten opzichte van N. A. P.
—	Hoogte van den weg,	
—	Verharde wegen.	
—	Spoorwegen.	
—	Stoomtramwegen.	
525 HA	Grootte van een polder en stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.	
—	Rijksgrens.	

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

Mark en Dintel. De oppervlakte der hooge gronden en polders, die op den boezem afwateren bedraagt 98130 H.A.

Het gedeelte van het boezemgebied, dat op de Mark boven Breda uitwater, is groot 18890 H.A. Dit gebied komt gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voor.

De Donge. Deze rivier stroomt te Geertruidenberg vrij af op de Amer. Alleen bij inundatie wordt de penantsluis te Geertruidenberg gesloten. De oppervlakte van de, op deze rivier afwaterende hooge gronden en polders bedraagt ongeveer 24600 H.A.

Derde pand van het Wilhelminakanaal. Dit pand komt gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor. Er wateren geen gronden op af.

Vierde pand van het Wilhelminakanaal. Dit pand ligt gemeen met het zijkanaal naar Tilburg. Het peil bedraagt 12,50 M. + N.A.P. Van het boezemgebied, dat uit twee deelen bestaat, komt op dit blad voor een deel groot 525 H.A., dat door hoog gelegen open duikers op den boezem afwater. Voor het andere deel zie blad Eindhoven 1.

Afwateringskanaal 's-Hertogenbosch-Drongelen. Deze boezem loost door een uitwateringsluis op de Bergeche Maus (zie blad Geertruidenberg 2).

Het boezemgebied, dat gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomt, is groot 12720 H.A.

De Dommel van den Buxtelschen watermolen tot 's-Hertogenbosch. Het gebied van dezen boezem komt gedeeltelijk aan den oostelijken en den zuidelijken rand van het blad voor en is groot 40545 H.A. De deelen, beweeten en beoosten het Wilhelminakanaal, zijn door open grondduikers met elkaar verbonden.

De Leij boven sluis B. De Leij wordt ten behoeve van den landbouw somtijds opgestuwd door de keersluis B. Deze opsturing mag slechts geschieden tusschen 1 October en 16 Maart. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt, is groot 14445 H.A.

VERWIJZING.

Waterstaatswetgeving bewerkt voor Noordbrabant door J. F. A. Wagenaar, Griffier der Staten van Noordbrabant 6de druk 1923.

Overzicht der Scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7de uitgave 1920.

Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel II, Zuid-Nederland, met 4 overzichtkaarten en 26 schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 1924.

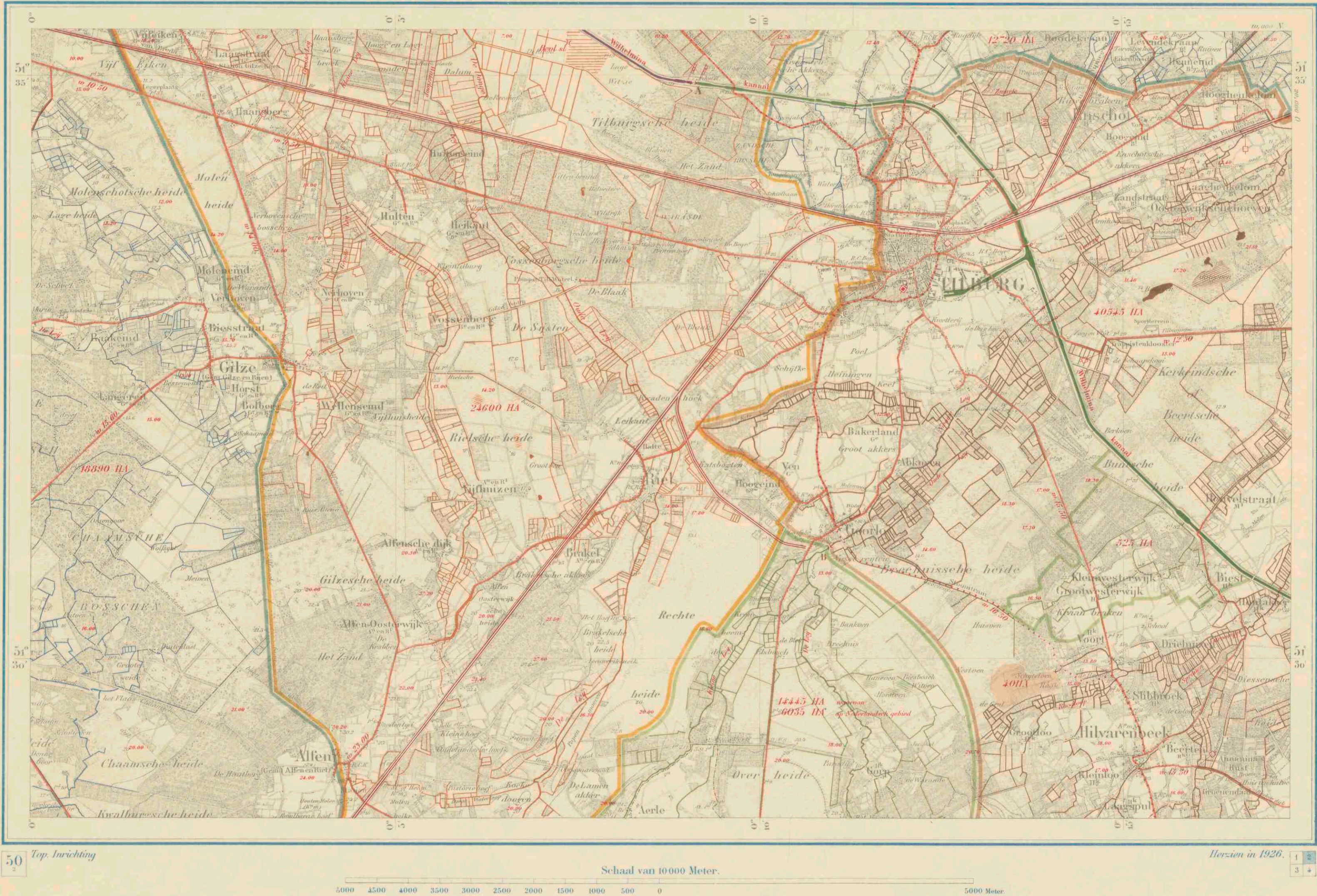
Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurighedswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen dienst van den Rijkswaterstaat, provincie Noordbrabant 1917.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, in de provincie Noordbrabant 1898.

Universiteitsbibliotheek Utrecht

BREDA.
2.

VII B.a. 795
(ed. 2, bl. 50-2)

Hersien in 1926.

BREDA. 3.

STROOMENDE WATEREN.

De A of Weerij's ontstaat bij Becht in België, komt bij grenspaal 227 in Nederland, stroomt oostelijk langs Zundert, langs Rijsbergen (voorkomende op blad Breda 1) en neemt bij de Oranjeboombrug, de IJzermolensche- of Turfvaart, met de zijtak de Bijloop, op. De rivier kan door een schotbalksluis, ten behoeve van den landbouw, worden opgestuwd en mondt bij Breda in de Mark uit.

De Mark ontspringt bij het gehucht Hoelchoven in de Belgische provincie Antwerpen vormt bij Gastre over 2 K.M. de grens tusschen Nederland en België stroomt daarna weder door België en komt bij Strijbeek (blad Breda 1) in Nederland. De rivier loopt door en om Breda en verdeelt zich eertijds beneden Standaardbuiten (zie blad Willemstad 4) in twee takken, de Dintel en de Keen; de laatste is sedert 1768 door een schut- en uitwateringsluis van de Dintel afgesloten. De Dintel mondt, nabij Dinteloord door een uitwateringsluis en een schutsluis uit op het Volkerak. Het gedeelte van de rivier beneden Breda is gekanaliseerd.

De Mark wordt bij Meersel in België (zie blad Breda 1), opgestuwd tot het drijven van een watermolen.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Algemeen reglement voor de waterschappen in Noordbrabant (1903, n°. 38; 1920, n°. 37).

Reglement op de waterleidingen in de provincie Noordbrabant (1906, n°. 29; 1924, n°. 33).

Reglement van politie op de waterkeeringen in de provincie Noordbrabant (1904, n°. 187).

Reglement op de openbare wegen en voetpaden in Noordbrabant (1903, n°. 36; 1922, n°. 49).

Politierglement op de wegen en voetpaden in Noordbrabant (1916, n°. 33; 1924, n°. 16).

Tramwegreglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 31 Juli 1902 (Staatsblad n°. 162).

Verordening houdende voorschriften omtrent de exploitatie van bedrijven tot productie en levering van electrischen stroom voor verlichting en krachtsoverbrengring binnen het gebied der provincie Noordbrabant (1915, n°. 43).

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Er komt ten noorden van Klein Maalbergen één poldertje op dit blad voor. Het is met de kleur van den boezem, waarop het afwatert, aangegeven.

Hooge gronden zijn niet gekleurd. Voornamen beken en waterlossingen in hooge gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voornamen boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

Moerassen zijn door een kruisarcering aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

- x Uitwateringsluis.
- Verkenmerk van het N. A. P.
- 2000 Terreinhoogte, } in M. ten opzichte van N. A. P.
- 10013 Hoogte van den weg, }
- Verharde wegen.
- Stoomtramwegen.
- 26 HA Grootte van stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Rijksgrons.

BOEZEMS EN STROOMENDE WATEREN.

Mark en Dintel. Het gedeelte van dit boezemgebied, dat op de Mark boven Breda afscheidt, is groot 18890 H.A. Van dit gebied komen twee deelen aan den noordelijken rand van het blad voor.

De A of Weerij's boven de keersluis. Dit boezemgebied, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt, is groot 20 105 H.A. Hiervan zijn 5875 H.A. op Nederlandsch gebied gelegen.

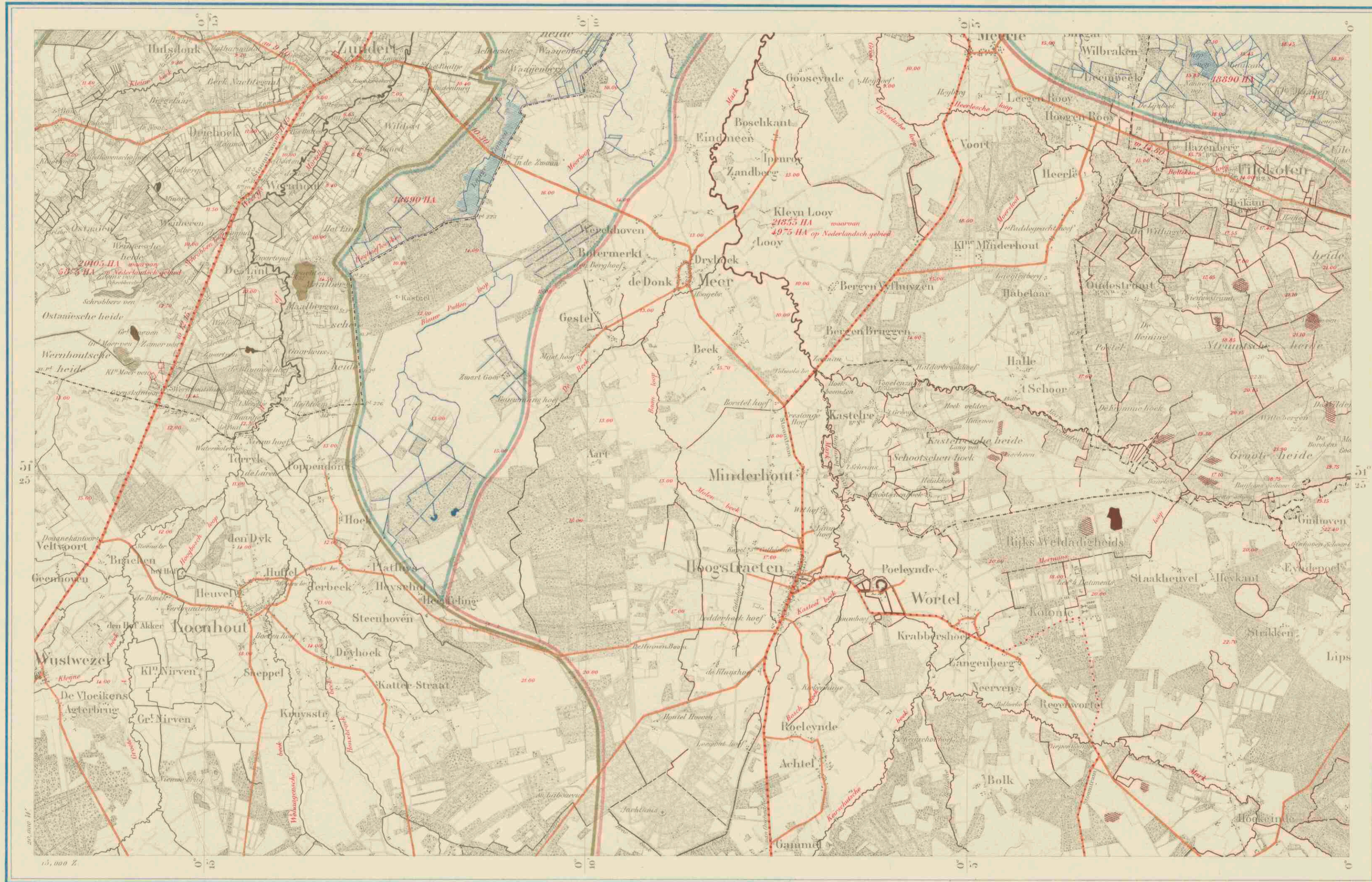
De Mark boven den watermolen bij Meersel. Het boezemgebied, dat grotendeels op dit blad voorkomt, is groot 21855 H.A. Hiervan zijn 4975 H.A. op Nederlandsch gebied gelegen. Het stupeil van den molen, die op blad Breda 1 voorkomt, bedraagt 6.07 M. + N.A.P.

VERWIJZING.

Waterstaatswetgeving bewerkt voor Noordbrabant door J. F. A. Wagenaar, Griffier der Staten van Noordbrabant 6de druk 1923.

Register VI Noordbrabant. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen dienst van den Rijks Waterstaat, en waterpassingen van andere organisaties, Vijfde uitgave 1927.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijks-Waterstaat, in de provincie Noordbrabant 1898.

Top Inrichting

Schaal van 10000 Meter.

Herzien in 1926.

WATERSCHAPPEN.

Waterschap de A of Weerij's.

Het besluit tot oprichting van dit waterschap werd door de Provinciale Staten van Noordbrabant genomen op 5 Juli 1878 (Provinciaal blad 1879, n°. 7).

Het waterschap heeft ten doel, het in stand houden en verbeteren van de A of Weerij's en hare zijtakken en het bevorderen van den waterafvoer van de gronden, die er op afwateren.

De grenzen van het gebied van het waterschap zijn omschreven in het oprichtingsbesluit. Het gebied is verdeeld in drie districten, het eerste, omvat de ongebouwde eigendommen in de gemeente Zundert, het tweede, die in de gemeenten Rijsbergen, Rupephen c.a. en Elten c.a. het derde, die in de gemeente Princenhage, alle voor zoover binnen de grenzen van het waterschap gelegen.

Het waterschap wordt bestuurd door een vergadering van 16 hoofdingelanden, die door stemgerechtigde ingelanden worden gekozen. Het dagelijksch bestuur bestaat uit een voorzitter en 4 leden, die voor den tijd van zes jaren worden benoemd door de vergadering van hoofdingelanden.

Het reglement voor het waterschap is gewijzigd opgenomen in het Provinciale blad van 1910, n°. 32, een latere wijziging komt voor in het Provinciale blad van 1918, n°. 41.

Waterschap de Boven-Mark.

Het oprichtingsbesluit voor dit waterschap is genomen 5 Juli 1878 (Provinciaal blad 1879, n°. 8).

Het waterschap heeft ten doel het in stand houden en het verbeteren van de Boven-Mark vanaf de Rijksgrons tot Breda met hare zijrivieren en het bevorderen van den waterafvoer van de gronden, die er op afwateren.

De grenzen van het gebied van het waterschap zijn omschreven in het oprichtingsbesluit. Het gebied is verdeeld in vijf districten, het eerste, omvat de ongebouwde eigendommen in de gemeenten Teteringen en Ginneken c.a. het tweede, die in de gemeenten Princenhage, Rijsbergen en Zundert, het derde, die in de gemeenten Oosterhout en Gilze c.a., het vierde, die in de gemeente Chaam, het vijfde, die in de gemeenten Alphen c.a. en Baarle-Nassau, alle voor zoover binnen de grenzen van het waterschap gelegen.

Het waterschap wordt bestuurd door een vergadering van 29 hoofdingelanden, die door stemgerechtigde ingelanden worden gekozen. Het dagelijksch bestuur bestaat uit een voorzitter en 6 leden, die voor den tijd van zes jaren worden benoemd door de vergadering van hoofdingelanden, in diër voege, dat de voorzitter en twee leden worden gekozen uit het 1ste district en voorts één lid uit elk der overige districten.

Het reglement voor het waterschap is gewijzigd opgenomen in het Provinciale blad van 1911, n°. 56, een latere wijziging komt voor in het Provinciale blad van 1918, n°. 40 en een aanvulling in het Provinciale blad 1923, n°. 2.

BREDA. 4.

STROOMEDE WATEREN.

De Mark ontspringt bij het gehucht Hoekhoven in de Belgische provincie Antwerpen en komt bij Strijbeek (zie blad Breda 1) in Nederland. Op dit blad komen gedeeltelijk voor de zijtakken de Schoumloop en de Strijbeekse Beek.

De Donge ontstaat door de vereeniging van verschillende beken, die tot afwatering van gedeelten der gemeenten Baarle-Nassau, Alphen c.a., Gilze c.a., Goirle, Tilburg, Oosterhout en Loon op Zand dienen. Van deze beken komt op dit blad de Leij gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor.

De Dommel. De op dit blad voorkomende Poppelsche Leij en de in België gelegen Aa op Nederlandsch gebied Leij heeten, komen bij Goirle samen en vormen de Nieuwe Leij, meer benedenwaarts Voorste Stroom genaamd. Verder komt op dit blad, nabij den oostelijken rand voor, de Aa met zijtak de Stroom en het Spruitenstroompje met de zijtakken Hoogeindse Beek en de Aalst, die beiden in de Reusel uitwateren. De Voorste Stroom en de Reusel zijn zijrivieren van de Dommel.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Algemeen reglement voor de waterschappen in Noordbrabant (1903, n°. 38; 1920, n°. 37).

Reglement op de waterleidingen in de provincie Noordbrabant (1906, n°. 29; 1924, n°. 33).

Reglement van politie op de waterkeeringen in de provincie Noordbrabant (1904, n°. 187).

Reglement op de openbare wegen en voetpaden in Noordbrabant (1903, n°. 36; 1923, n°. 49).

Politiereglement op de wegen en voetpaden in Noordbrabant (1916, n°. 33; 1924, n°. 16).

Tramwegreglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 31 Juli 1903 (Staatsblad n°. 162).

Provinciaal reglement bevattende voorzieningen ter voorkoming van overstromingen op de rivieren de Dommel en de Aa en de daarin stroomende rivieren, beken en waterleidingen (1856, n°. 26; 1890, n°. 17).

Verordening houdende voorschriften omtrent de exploitatie van bedrijven tot productie en levering van elektrischen stroom voor verlichting en krachtsoverbrenging binnen het gebied der provincie Noordbrabant (1915, n°. 43).

WATERSCHAPPEN.

Waterschap de Boven-Mark.

Het oprichtingsbesluit voor dit waterschap is genomen 5 Juli 1873 (Provinciaal blad 1879, n°. 8).

Het waterschap heeft ten doel, het in stand houden en verbeteren van de Boven-Mark vanaf de Rijksgrens tot Breda met hare zijrivieren en het bevoornden van den waterafvoer van de gronden, die er op afwateren.

De grenzen van het gebied van het waterschap zijn omschreven in het oprichtingsbesluit. Het gebied is verdeeld in vijf districten. Alleen het vijfde, omvattende ongebouwde eigendommen in de gemeenten Baarle-Nassau c.a. voor zoover binnen de grenzen van het waterschap gelegen, komt op dit blad voor.

Het reglement voor het waterschap is gewijzigd opgenomen in het Provinciale blad van 1911, n°. 56, en latere wijziging komt voor in het Provinciale blad van 1918, n°. 40, eene aanvulling in het Provinciale blad van 1923, n°. 2.

Waterschap De Donge.

Het besluit tot oprichting van dit waterschap werd door de Provinciale Staten van Noordbrabant genomen op 11 Januari 1921 (Provinciaal blad 1921, n°. 15).

Het waterschap heeft ten doel het, voor zoveel noodig, in goeden staat brengen en houden van den waterloop genaamd De Donge en van waterloopen,

welke hun water op De Donge afvoeren, zoodmede van de tot die waterloopen behoorende werken voor zoover deze gelegen zijn binnen de grenzen van het waterschap en heeft het beheer over en het toezicht op de Donge en deze waterlossingen. Het beoordert den aanleg van reegen en het verrichten en regelen van alles wat bevorderlijk kan zijn aan de verbetering van den waterafvoer van de gronden, welke deel uitmaken van het waterschap.

De grenzen van het gebied van het waterschap zijn omschreven in het oprichtingsbesluit. Het gebied omvat, voor zoover dit blad betreft, ongebouwde eigendommen in de gemeenten Alphen c.a. en Baarle-Nassau.

Het reglement voor het waterschap is opgenomen in het Provinciale blad van 1923, n°. 32.

Waterschap het stroomgebied van de Dommel. Het gebied van het waterschap groot ongeveer 137880 H.A. omvat de gronden, welke op de rivier de Dommel en hare zijrivieren afwateren, voor zoover die gronden

zijn gelegen in de provincie Noordbrabant. De grenzen van het gebied zijn in het reglement omschreven.

Het waterschap heeft ten doel den regelmatigen afvoer van het water in het stroomgebied van de Dommel te beoordenen, alsmede de hoogte van den waterstand in de Dommel en hare zijrivieren, voor zoveel mogelijk, of noodig te regelen.

De tot het waterschap behoorende gronden zijn verdeeld in tien afdelingen. Het aantal en de grenzen daarvan zijn bij besluit der Gedeputeerde Staten van 24 Juli 1924 vastgesteld (zie het Provinciale blad n°. 24 van 1924), en worden wanneer noodig herzien. (Zie verder blad Breda 2).

Het reglement voor het waterschap is opgenomen in het Provinciale blad van 1921, n°. 17.

De zetel van het hoofdbestuur en van het dagelijksch bestuur is gerevestigd te Bortel.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven.

Hooge gronden zijn niet gekleurd. Voornamen beken en waterlossingen in hooge gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voornamen boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisarcering aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Verkenmerk van het N. A. P.
- 27.20 Terreinhoogte,
- 17.90 Hoogte van den weg,
- 25.80 Spoorweghoogte,
- Verharde wegen.
- Spoorweg.
- Stoomtramwegen.
- 6035 H.A. Grootte van stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Rijksgrens.

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

De Mark boven den watermolen bij Meersel. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk aan den westelijken en den zuidelijken rand van het blad voorkomt, is groot 21855 H.A. waarvan 4975 H.A. op Nederlandsch gebied zijn gelegen. Het stupeil van den molen te Meersel (zie blad Breda 1) bedraagt 6,07 M. + N.A.P.

Mark en Dintel. Van dit boezemgebied, komt een gedeelte aan den noordwestelijken hoek van het blad voor. Het watert af op het deel van de Mark, dat boven Breda is gelegen en is groot 18890 H.A. Hiervan ligt 15870 H.A. op Nederlandsch gebied.

De Donge. Deze rivier stroomt te Geertruidenberg vrij af op de Amer. Alleen bij inundatie wordt de penantsluis te Geertruidenberg gesloten. De oppervlakte van de, op deze rivier afwaterende hooge gronden en polders bedraagt ongeveer 24600 H.A.

De Leij boven de sluis bij Goirle. Deze boezem kan door de sluis bij Goirle (zie blad Breda 2) worden opgestuwd ten behoeve van den landbouw. Deze opstuwing mag slechts geschieden tusschen 1 October en 16 Maart. Het boezemgebied groot 14445 H.A. ligt voor een deel groot 6035 H.A. op Nederlandsch gebied.

De Wampbeek. Van het gebied van deze beek, dat voor zoover dit blad betreft, geheel in België is gelegen, komt een deel aan den zuidelijken rand van het blad voor. (Zie verder blad Valkenswaard 1).

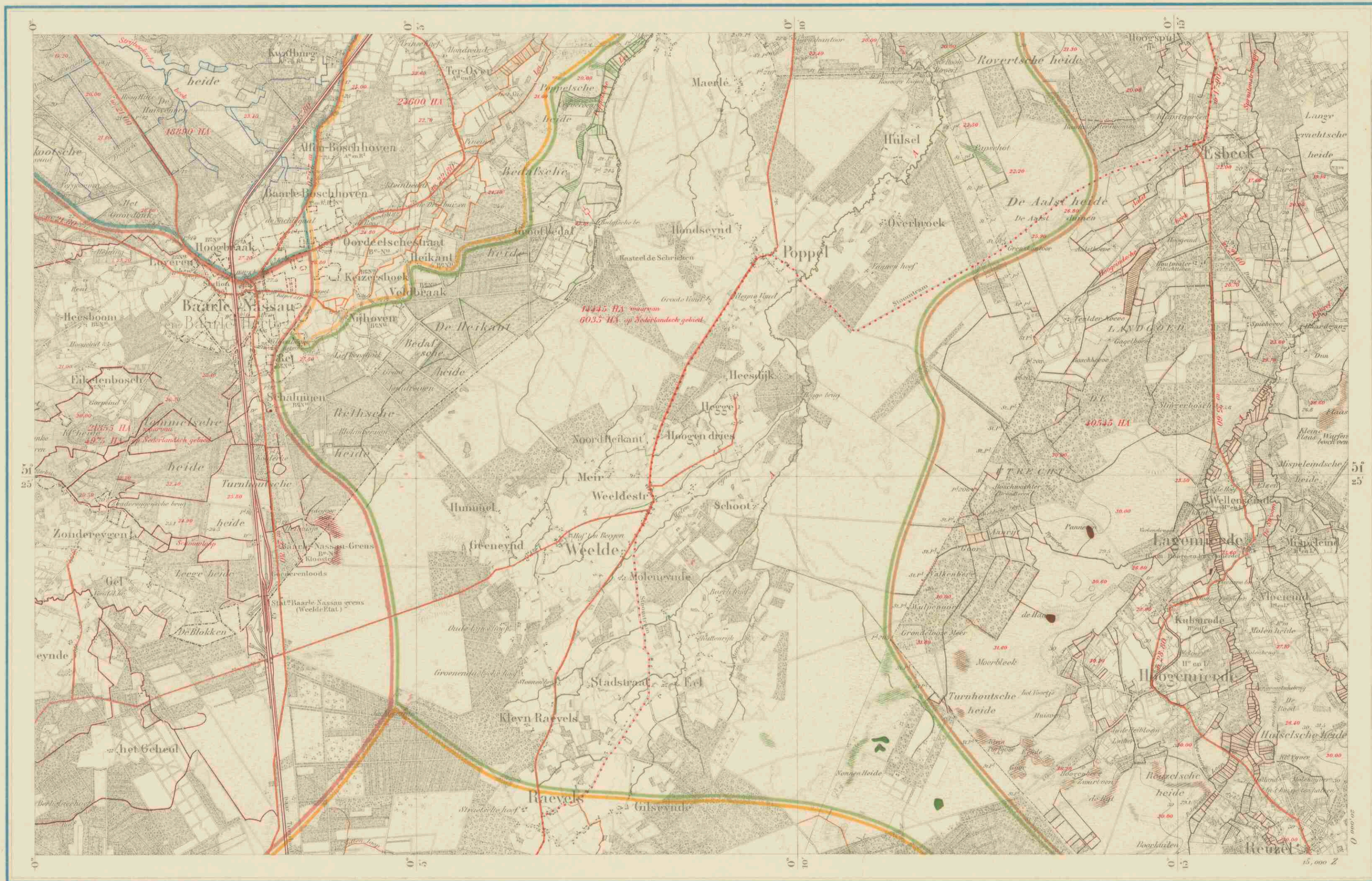
De Dommel van den Bortelschen watermolen tot 's-Hertogenbosch. Het gebied van dezen boezem komt gedeeltelijk aan den oostelijken rand van het blad voor en strekt zich verder uit op de bladen Breda 2, Eindhoven 1, 2 en 3, 's-Hertogenbosch 3 en 4 en Valkenswaard 1; het is groot 40545 H.A.

VERWIJZING.

Waterstaatswetgeving bewerkt voor Noordbrabant door J. F. A. Wagenaar, Griffier der Staten van Noordbrabant 6de druk 1923.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den Algemeenen dienst van den Rijkswaterstaat, provincie Noordbrabant 1917.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de verspreiding van het N.A.P. door den Rijkswaterstaat, in de provincie Noordbrabant 1898.

50 Top Inrichting

Schaal van 10000 Meter.

Herzien in 1926.

1 2
3 4

SLUIZEN.			
	Wijde in den dag M.	Drempel-diepte ten opzichte van N.A.P. M.	
A. Sluis n°. 4, schutsluis tusschen het vierde en vijfde pand van het Wilhelminakanaal, twee paar deuren, schut-lengte 65,00 M.			
		7,50	
bovendeuren		+ 12,26	
benedendeuren		+ 10,10	
B. Molensluis te Spoordonk met 3 openingen, ieder met een schuif			
noordwestelijke opening } voor de molen		0,92	+ 10,55
zuidoostelijke " " " " " "		1,08	+ 10,55
middelste " " " " " "		1,18	+ 10,55
C. Molensluis te Kasteren met 4 openingen, ieder met één schuif			
noordelijke opening } voor de molen		1,00	+ 5,72
zuidelijke " " " " " "		0,87	+ 5,72
middelste openingen (voor afwatering) elk . .		1,02	+ 5,72
D. Ontlastsluis te Kasteren met 3 openingen, ieder met één schuif			
2 openingen ieder		2,17	+ 4,83
1 opening		4,92	+ 4,78

RIVIEREN EN KANALEN.

Dommel. De Dommel ontspringt in België op de hooge gronden van Ezel, Neerpelt en Peer en loost in normale omstandigheden door drie schotbalksluizen te 's-Hertogenbosch op de Dieze; bij hoogen waterstand van deze rivier loost de Dommel op het afwateringskanaal van 's-Hertogenbosch naar Drongelen (zie blad 's-Hertogenbosch 3).

De geheel of gedeeltelijk op dit blad voorkomende zijrivieren van de Dommel zijn de Voorste stroom, de Reusel meer benedenwaarts Achterste stroom geheeten, de Oude stroom meer benedenwaarts Rosp genaamd, de Beerze, waarvan het beneden deel Smatwater heet en die gevoerd wordt door de samenlozing van de Grootte en de Kleine Beerze en de in den zuidoostelijken hoek van het blad voorkomende Elckersrijt.

De rivier en hare zijtakken worden tot het drijven van watermolens op verschillende plaatsen opgestuwd. De peilshoogten van de watermolens op de Dommel zijn vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant van 4 November 1861 (Prov. bijblad 1861, n°. 108), die van de watermolens op de Beerze en eenige andere beken bij besluit van 31 Mei 1870 (Prov. bijblad 1870, n°. 62).

De waterstanden aan de peilschaal in de Beerze beneden den watermolen te Spoordonk bedragen over het tijdvak 1911—1920.

Gemiddelde waterstand (1 Mei—31 Oct.) . . .	10,09 M. + N.A.P.
" " " (1 Nov.—30 April) . . .	10,48 M. + N.A.P.
Hoogste stand 1 en 5 Jan. 1919	11,23 M. + N.A.P.
Laagste " " 30 en 31 Juli 1911	9,90 M. + N.A.P.

Wilhelminakanaal. Bij de Wet van 17 Juni 1905 (Staatsblad n°. 212) werd besloten tot den aanleg van een scheepvaartkanaal, ter verbinding van de Zuid-Willemsvaart en de rivier de Mark onderling en met de rivier de Amer. Dit scheepvaartkanaal, het Wilhelminakanaal genaamd, is voor de scheepvaart opengesteld op 4 April 1923. Het bestaat uit een hoofdkanaal, loopende van de Donge bij Statendam naar het punt van de Zuid-Willemsvaart op 4 K.M. ten Noorden van Helmond gelegen en een zijkanaal naar Tilburg.

Het hoofdkanaal is door 5 schutsluizen in 6 panden verdeeld, het heeft een totale lengte van 68 K.M. een breedte op kanaalpeil van 25 M., met uitzondering van het eerste pand, dat 30 M. breed is en verschillende zwaai-kommen, die 70 M. breed zijn.

Van het hoofdkanaal komen op dit blad 2 panden gedeeltelijk voor. Het deel van het vierde pand loopt van den westelijken rand van het blad tot sluis A, het vijfde pand ligt beoosten die sluis. Het peil van het vierde pand is 12,50 M. + N.A.P., dat van het vijfde pand 14,76 M. + N.A.P. De diepte van het eerste pand, waaraan de waterstand wisselt met de standen van de Donge, bedraagt 3 M. — N.A.P., die van de overige panden 2,30 M. onder kanaalpeil.

Het kanaal wordt gevoed door de Zuid-Willemsvaart, doch indien dit niet of slechts gedeeltelijk mogelijk is, wordt in het ontrekende water voorzien door waterpomping van beneden of uit het kanaaldeelte beneden sluis 1. Tot dit doel verbindt zich bij de sluisen n°s. 1, 2, 3 en 4 een pompstation, dat het benodigde water van pand tot pand opvoert. De kanaalpeilen kunnen hierdoor behoorlijk gehandhaafd worden.

Het Wilhelminakanaal is in beheer en onderhoud bij het Rijk.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Reglement op de waterleidingen in de provincie Noordbrabant (1906 n°. 29; 1924, n°. 33).

Reglement van politie op de waterkeeringen in de provincie Noordbrabant (1904, n°. 187).

Algemeen reglement voor de waterschappen in Noordbrabant (1903, n°. 38; 1920, n°. 37).

Reglement op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noordbrabant (1903, n°. 36; 1923, n°. 49).

Politiereglement op de wegen en voetpaden in Noordbrabant (1916, n°. 33; 1924, n°. 16).

Bijzonder reglement van politie voor het Wilhelminakanaal met het zijkanaal naar de Mark, goedgekeurd bij K.B. van 17 Augustus 1916 (Staatsblad n°. 403), gewijzigd bij Ministeriele beschikking van 27 Februari 1917, n°. 247, Afd. Waterstaat.

Verordening, houdende voorschriften omtrent de exploitatie van bedrijven tot productie en levering of enkel tot levering van electrischen stroom voor verlichting en krachtsoverbrenging binnen het gebied der provincie Noordbrabant (1915, n°. 43).

WATERSCHAP HET STROOMGEBIED VAN DE DOMMEL.

Het waterschap „De rivier de Dommel en de zich daarin ontlustende beken en riviertjes”, opgericht bij besluit der Provinciale Staten van Noordbrabant van 11 Juli 1863 (Prov. blad 1863, n°. 13) werd opgeheven bij besluit der Staten van 11 Januari 1921 (Prov. blad 1921, n°. 17); bij hetzelfde besluit werd opgericht het waterschap: Het Stroomgebied van de Dommel en werd het reglement voor het waterschap vastgesteld. Zie voor later aangebrachte wijzigingen in het reglement het Provinciale blad van 1923, n°. 40.

Het gebied van het waterschap, groot ongeveer 137 880 H.A., omvat de gronden, welke op de rivier de Dommel en hare zijrivieren afwateren, voor zoover die gronden zijn gelegen in de provincie Noordbrabant. De grenzen van het gebied zijn in het reglement omschreven.

Het waterschap heeft ten doel den regelmatigen afvoer van het water in het stroomgebied van de Dommel te bevorderen, alsmede de hoogte van den

waterstand in de Dommel en hare zijrivieren, voor zooveel mogelijk, of noodig te regelen.

De tot het waterschap behoorende gronden zijn verdeeld in tien afdelingen. Het aantal en de grenzen daaraan zijn bij besluit der Ged. Staten van 24 Juli 1924 vastgesteld (zie het Prov. blad n°. 24 van 1924) en worden vanmeer noodig herzien.

Het hoofdbestuur is samengesteld uit een watergraaf, als voorzitter en uit de voorzitters en secretarissen der afdelingsbesturen als leden. Aan het hoofdbestuur is toegevoegd een griffier. De watergraaf wordt benoemd door de Provinciale Staten, de griffier door het hoofdbestuur.

Het hoofdbestuur draagt zorg voor de uitvoering en de instandhouding van de werken, welke dienst zijn voor het beoogenende doel van het Waterschap, het stelt de reglementen van orde vast, zooveel voor zich zelf als voor de afdelingsbesturen en is in het algemeen belast met de regeling van het geldelijk beheer van het waterschap.

Het dagelijksch bestuur is samengesteld uit den watergraaf als lid en voorzitter en uit vier leden en een plaatsvervangend lid, die door het hoofdbestuur worden gekozen uit de voorzitters van de afdelingsbesturen. De griffier is aan het dagelijksch bestuur ambtshalve als secretaris toegevoegd.

Het dagelijksch bestuur is belast met de zorg voor en het beheer van alle bij het waterschap in uitvoering of in onderhoud zijnde werken en eigendommen van het waterschap en regelt en beslist alles, wat niet nadrukkelijk aan het hoofdbestuur of de afdelingsbesturen is opgedragen.

Het bestuur van elke afdeling is samengesteld uit een voorzitter, een secretaris en vier leden. De afdelingsbesturen voeren schouw, ieder voor zooveel zijne afdeling betreft, over de waterleidingen op den legger aangegeven en zorgen voor het onderhoud der werken, waarvoor het waterschap als onderhoudsplichtige is aangewezen.

De zetels van hoofdbestuur en dagelijksch bestuur zijn gevestigd te Baxel.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Eenige kleine polderdjes, die op de kaart voorkomen hebben de kleur van den boezem waarop zij hun water loozen.

Hooge gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voornam boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisarcering aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

« Schutsluis.

« Uitwateringssluis.

• Molen door water gedreven.

— Grondduiker onder een waterleiding.

— Verkenmerk van het N.A.P.

— Peilschaal.

— Verharde weg.

— Spoorweg.

..... Stoomtramweg.

15.3 Terreinhoogte in M. boven N.A.P.; het decimaalpunt geeft de plaats der terreinhoogte aan.

745 HA Grootte van een stroomgebied in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

Het Afwateringskanaal 's-Hertogenbosch—Drongelen.

Dese boezem loost door een uitwateringssluis op de Bergsche Maas (zie blad Geertruidenberg 2). Op den boezem loozen de Zandleij en de Oude Leij, die het water opnemen van de hooge gronden ten Zuiden van den boezem gelegen.

Het boezemgebied, dat voor een klein deel aan den noordwestelijken hoek van het blad voorkomt is groot 12 730 H.A.

De Dommel van den Buxtelschen watermolen tot 's-Hertogenbosch.

Het gebied van dezen boezem, waartoe de Voorste stroom, de Reusel met de Achterste stroom en de Beerze beneden den watermolen te Spoordonk met het Smatwater behoort, komt gedeeltelijk aan den westelijken en den noordelijken rand en aan den noordoostelijken hoek van dit blad voor. Het is groot 40 545 H.A. De deelen benoorden en bezuiden het Wilhelminakanaal zijn door open grondduikers met elkaar verbonden.

De Dommel tusschen den Kasterenschen en den Buxtelschen watermolen.

Dit gebied, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt is groot 2605 H.A. Behalve hooge gronden loozen op den boezem drie polderdjes. De molen te Baxel heeft twee onderslagraden. Het stuwpeil is des zomers 5,64 M. + N.A.P. en des winters 6,44 M. + N.A.P.

De Dommel tusschen den St.-Oedenrodenschen en den Kasterenschen watermolen.

Dit gedeelte van den stroom wordt te Kasteren opgestuwd tot het drijven van twee onderslagraden van eenen watermolen. Het stuwpeil van den molen is des zomers 6,97 M. + N.A.P. en des winters 7,57 M. + N.A.P. De St.-Oedenrodenschen watermolen komt voor op het blad Eindhoven 2.

Het boezemgebied komt gedeeltelijk op dit blad voor en is groot 6255 H.A.

De Dommel tusschen den Wolfswinkelschen en den St.-Oedenrodenschen watermolen.

De boezem en de beide molens komen voor op het blad Eindhoven 2. Van het boezemgebied komt een klein deel aan den oostelijken rand van het blad voor.

De Dommel tusschen den Hooidonkschen en den Wolfswinkelschen watermolen.

Tot den boezem behoort de op dit blad gedeeltelijk voorkomende zijrivier van de Dommel, de Elckersrijt.

Het boezemgebied is groot 11 730 H.A. en komt voor een deel voor aan den oostelijken en zuidelijken rand van het blad.

Vijfde pand van het Wilhelminakanaal.

Op dit pand, waarvan het peil 14,76 M. + N.A.P. bedraagt, loost een klein gebied hooge gronden bezuiden het kanaal gelegen. De loozing geschiedt door hoog gelegen open duikers.

De Beerze tusschen de watermolens te Kasteren en te Spoordonk.

De Beerze wordt te Spoordonk opgestuwd tot het drijven van twee onderslagraden van een watermolen. Het stuwpeil van den molen is des zomers 12,36 + N.A.P. en des winters 12,41 M. + N.A.P.

Het boezemgebied, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt, is groot 12 790 H.A. en komt zich aan beide zijden van het Wilhelminakanaal uit. De beide deelen van het boezemgebied zijn door open grondduikers onder het kanaal door met elkander verbonden.

Vierde pand van het Wilhelminakanaal.

Het peil van dit pand bedraagt 12,50 M. + N.A.P. Het boezemgebied, bestaat uit twee deelen, dat, hetwelk op dit blad voorkomt, is groot 745 H.A. en loost door uitwateringssluistjes op den boezem. Het andere deel groot 525 H.A. komt voor op het blad Breda 2.

VERWIJZING.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7e uitgave 1920.

Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel II, Zuid-Nederland, met 4 overzichtskaarten en 26 schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1924.

Waterstaatswetgeving bewerkt voor Noordbrabant door J. F. A. Wagenaar, Griffier der Staten van Noordbrabant, 6e druk 1923.

Register VI Noordbrabant. Hoogte van Verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de Nauwkeurighidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. Vijfde uitgave 1927.

VII B.a. 795 (ed. 2, bl. 51-1)

SLUIZEN.

A. Sluis bij den Rosmolen in de Oostrumsche Beek beneden Oostrum, drie openingen, waarvan één voor den molen en twee voor afwatering. De openingen zijn ieder afsluitbaar met één schuif. De wijde in den dag bedraagt 0.75 M. voor die van den molen en 0.65 M. en 0.66 M. voor die voor afwatering. De diepte van de slagdrempels is 16.40 M. + N.A.P.

STROOMEDE WATEREN.

De Maas. Het pand van de Maas gelegen tusschen de stuw te Belfeld en die te Afferden komt voor een klein gedeelte aan den oostelijken rand van het blad voor.

De Aa ontstaat in de Peel ten noorden van Nederweert (zie blad Roermond 1) en stroomt vrij af op de Dieze te 's-Hertogenbosch. Op dit blad komen voor de zijtakken de Bakelsche Aa, de Biesheuvelsche Loop, de Kaveische Loop en de Esperloop. De Aa wordt te Stipdonk en te Helmond opgestuwd tot het drijven van watermolens. De peilshoogten van deze watermolens zijn vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant van 11 April 1862 (Prov. blad 1862, n°. 56), gewijzigd bij besluit van 2 Augustus 1867 (Prov. blad 1867, n°. 91).

De Oeffeltsche Beek ontstaat uit de samenloeiing van de Oeffeltsche Raam en de Oploosche Molenbeek, die beide voor een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voorkomen. De laatste genoemde beek wordt te Oploo opgestuwd tot het drijven van een watermolen.

De Vierlingsbeek eerst Weverslosche Beek, Molenbeek en Loobeek genaamd, wordt te Vierlingsbeek opgestuwd tot het drijven van een watermolen aldaar en stroomt vrij op de Maas af.

De Oostrumsche Beek, die samenloeft met de Scheide, wordt beneden Oostrum opgestuwd tot het drijven van den watermolen te Oostrum (Rosmolen) en meer benedenwaarts (zie blad Venlo 2) voor den watermolen te Geijsteren. Beneden Geijsteren mondt de beek vrij in de Maas uit onder den naam van Geijsterensche Molenbeek.

De Grootte Molenbeek. Deze beek wordt beneden Tienray en te Meerlo opgestuwd tot het drijven van watermolens (zie blad Venlo 2). De Lollebeek, een zijtak van den bovenloop der beek, komt gedeeltelijk in den zuidoostelijken hoek van het blad voor.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Noordbrabant.

- Reglement op de waterleidingen in de provincie Noordbrabant (1906, n°. 29).
- Reglement van politie op de waterkeeringen in de provincie Noordbrabant (1904, n°. 187).
- Algemeen reglement voor de waterschappen in Noordbrabant (1903, n°. 38; 1920, n°. 37).
- Reglement op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noordbrabant (1903, n°. 36; 1922, n°. 49).
- Politie-reglement op de wegen en voetpaden in Noordbrabant (1916, n°. 33; 1924, n°. 16).

Limburg.

- Reglement op de waterlossingen in de provincie Limburg (1900, n°. 16; 1922, n°. 32).
- Verordening op de bevoeligen (1906, n°. 85).
- Provinciaal wegenreglement van Limburg (1891, n°. 112; 1911, n°. 205 en 1922, n°. 34).
- Reglement op het branden van veen- en heidegronden in het Hertogdom Limburg (1859, n°. 14).

WATERSCHAPPEN.

Waterschap de Maaskant. Dit waterschap werd opgericht bij besluit van de Provinciale Staten van Noordbrabant van 22 Februari 1921 (Provinciaal blad 1921, n°. 11) en het reglement werd vastgesteld bij besluit van 24 Juli 1924 (Provinciaal blad 1925, n°. 25). Het oprichtingsbesluit werd gewijzigd bij besluit van 29 Juli 1926 (Prov. blad 1927, n°. 4) en het reglement werd herzien.

Het waterschap, welks grenzen zijn omschreven in het herziene oprichtingsbesluit, is groot 69000 H.A. Een klein deel van het gebied van het waterschap komt voor aan den noordelijken rand van het blad; de zuidelijke begrenzing van dit deel wordt gevormd door de Provinciale grens; de westelijke is met een stippellijn op de kaart aangegeven. Deze westelijke grens vormt tevens een deel van de grens van het waterschap Het stroomgebied van de Aa, dat eveneens gedeeltelijk op dit blad voorkomt.

Het waterschap heeft tot taak, de verdediging van de, binnendijks van en met de gemeente Maashees tot de Dieze bij 's-Hertogenbosch gelegen gronden tegen het oppervater van de Maas, de uitvoering of bevordering van de uitvoering van de werken, welke strekken tot opheffing of beteugeling van de overstromingen van de rivieren, van de Beersche Maas of van die, veroorzaakt door kuel- of hembelwater en de verbetering van den waterstaats-toestand van de gronden, die in het gebied van het waterschap zijn gelegen. Het is belast met het beheer en het voortdurend onderhoud van den, binnen zijn gebied gelegen, Maasdijk, alsmede met het beheer en het onderhoud van de Graafsch Raam en de Oeffeltsche Beek met hare zijriviertjes.

Het bestuur van het waterschap bestaat uit 122 Hoofdingelanden, die voor den tijd van zes jaren worden benoemd door de dagelijksche besturen van de waterschappen en door de Raden van de gemeenten, die in het gebied van het waterschap zijn gelegen.

Het dagelijksch bestuur van het waterschap heet de Dijkstoel en bestaat uit negen leden. De voorzitter heet Dijkgraaf, de oerige leden Heemraden. De leden van den Dijkstoel worden voor den tijd van zes jaren benoemd door de Koningin uit een aanbevelingstijst opgesteld door de Vergadering der Hoofdingelanden. Het dagelijksche bestuur wordt bijgestaan door een Secretaris en een Penningmeester, die ieder door de Vergadering van Hoofdingelanden worden benoemd uit een voordracht van drie personen, op te maken door den Dijkstoel.

De Dijkstoel heeft zijn zetel te Oss, de Vergaderingen van Hoofdingelanden worden in het openbaar gehouden, eveneens te Oss.

Waterschap het Stroomgebied van de Aa. Het waterschap de Aa beneden Helmond, opgericht en gereguleerd bij besluit der Provinciale Staten van Noordbrabant van 12 Januari 1922 (Prov. blad 1922, n°. 19), werd bij besluit van 21 Januari 1926 (Prov. blad 1926, n°. 19) uitgebreid, terwijl de naam van het waterschap werd gewijzigd in Waterschap het Stroomgebied van de Aa. Voor de in het reglement van 12 Januari 1922 aangebrachte wijzigingen zie de Provinciale bladen van 1923, n°. 26; 1924, n°. 23 en 24; 1925, n°. 16 en 1926, n°. 19.

Het gebied van het waterschap, groot ongeveer 81400 H.A., omvat de gronden, welke op de rier de Aa en hare zijrivieren afwateren voor zoover die gronden zijn gelegen in de Provincie Noordbrabant. De grenzen van het gebied zijn in de laatste wijziging (Prov. blad 1926, n°. 19) omschreven. Voor zoover dit blad betreft wordt de oostelijke grens van het waterschap gevormd door de Provinciale grens en door de met een zwarte stippellijn op de kaart aangegeven grens van het Waterschap de Maaskant.

Het waterschap heeft ten doel de regelmatige afvoer van het water in het stroomgebied van de Aa te bevorderen, alsmede de hoogte van den waterstand in de Aa en hare zijrivieren, voor zoover mogelijk of noodig, te regelen.

De tot het waterschap behoorende gronden worden ingedeeld in minstens zeven afdelingen. Het aantal en de omschrijving van de begrenzing dier afdelingen worden door de Provinciale Staten vastgesteld en wanneer noodig herzien.

Het hoofdbestuur is samengesteld uit een Watergraaf als voorzitter en uit de voorzitters en secretarissen der afdelingsbesturen als leden. Aan het hoofdbestuur is toegevoegd een Griffier. De Watergraaf wordt benoemd door de Provinciale Staten, de Griffier door het hoofdbestuur.

Het hoofdbestuur draagt zorg voor de uitvoering en de instandhouding van de werken, welke dienstig zijn voor het bovengenoemde doel van het waterschap, het stelt de reglementen van orde vast, zooveel voor zich zelf als voor de afdelingsbesturen en is in het algemeen belast met de regeling van het geldelijk beheer van het waterschap.

Het dagelijksch bestuur is samengesteld uit den Watergraaf als lid en voorzitter en uit vier leden en een plaatsvervangend lid, die door het hoofdbestuur wordt gekozen uit de voorzitters der afdelingsbesturen. Het is belast met de zorg voor en het beheer van alle bij het waterschap in uitvoering of in onderhoud zijnde werken en eigendommen van het waterschap en regelt en beslist alles wat niet nadrukkelijk aan het hoofdbestuur of de afdelingsbesturen is opgedragen.

Het bestuur van elke afdeling is samengesteld uit een voorzitter, een secretaris en vier leden. De afdelingsbesturen voeren schouw, ieder voor zooveel zijne afdeling betreft, over de waterleidingen op den legger aangegeven en zorgen voor het onderhoud der werken, waarvoor het waterschap als onderhoudsplichtige is aangewezen.

De zetels van Hoofdbestuur en Dagelijksch bestuur zijn gevestigd te Veghel.

Waterschap „Wegschap de Peel”. Op dit blad komt gedeeltelijk voor het waterschap „Wegschap de Peel”, dat verhard heeft den weg van Deurne, gelegen op het blad Venlo 3, naar Oploo, gelegen op het blad Vierlingsbeek 2, met de zijtak van dien weg van de Ripsche Peel, in west-noordwestelijke en noord-noordwestelijke richtingen naar den Provincialen weg van Gemert naar Oploo, nabij de Annahoeve en heeft ten doel genoemde wegen te onderhouden.

Voor het bijzondere reglement van het waterschap en de daarin gebrachte wijzigingen zie de Provinciale bladen 1920, n°. 54 en 1921, n°. 34.

VERVENINGEN EN ONTGINNINGEN.

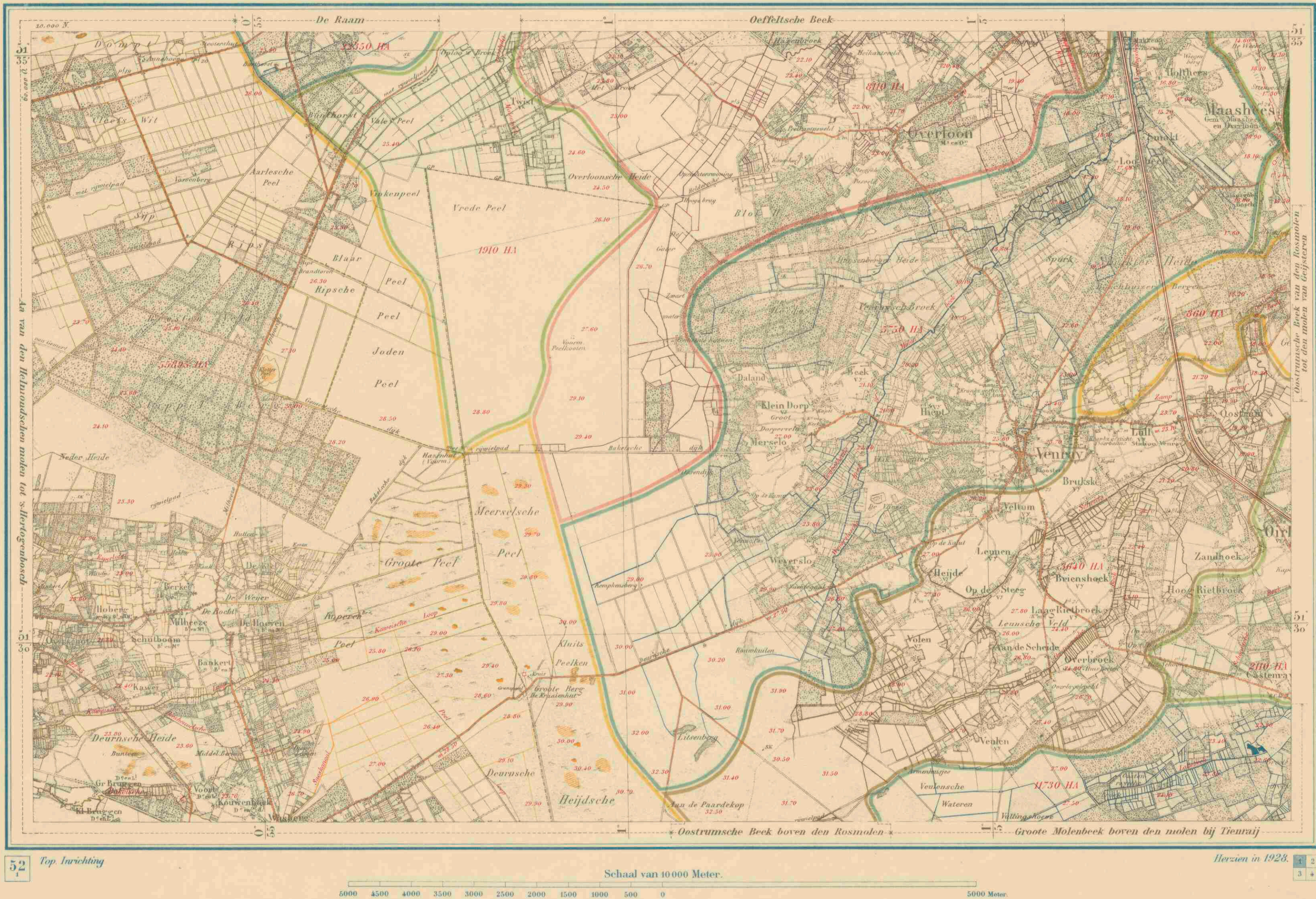
Bij de wet van 13 Juli 1895 (Staatsblad n°. 113) werd aan de Gedeputeerde Staten der provincien de bevoegdheid gegeven tot het verlenen van vergunningen voor het vervenen. Voor zoover dit blad betreft geschiedt vervening slechts op kleine schaal, ter voorziening in plaatselijke behoefte.

Ontginningen, waaronder verstaan wordt het egaliseren en omkerken van den grond, en het daarin graven van waterleidingen voor het verkrijgen van bouw- en weiland, hebben tegenwoordig op groote schaal plaats in het gebied van de Aa, van de Oploosche Molenbeek, de Oeffeltsche beek en in de boven-deelen van de gebieden van de Vierlingsbeek, de Oostrumsche Beek en de Grootte Molenbeek.

VENLO.

1.

VII B.a. 795
(ed. 2, bl. 52-1)

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Waterlossingen zijn aangeduid met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan der boezemgebieden.

Bij voornamen boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisharceering aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Uitwateringssluits en keersluits.
- Molen door water gedreven.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal.
- Terreinhoogte
- Hoogte van den weg
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Grootte van een stroomgebied in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Oeververdediging.
- Provinciale grens.

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

De Aa van den Helmondschen watermolen tot 's-Hertogenbosch. Op dit blad komen voor de Esperloop, de Kaveische Loop, de Peelloop, de Biesheuvelsche Loop en de Bakelsche Aa, die tot den boezem behooren. Het boezemgebied, groot 55 895 H.A., strekt zich verder uit op de bladen Eindhoven 2 en 4, 's-Hertogenbosch 3 en 4, Vierlingsbeek 2 en Venlo 3.

De Raam. Dit boezemwater, dat te Grave door een sluis van de Maas is afgesloten, komt niet op dit blad voor. Het boezemgebied, groot 22 350 H.A., komt, voor een klein deel, voor aan den noordelijken rand van het blad en strekt zich verder uit op de bladen Vierlingsbeek 1 en 2 en 's-Hertogenbosch 2 en 4.

De Oploosche Molenbeek boven den watermolen te Oploo. De beek wordt te Oploo (zie blad Vierlingsbeek 2) opgestuwd tot het drijven van den Oplooschen molen. Het stuwpel bedraagt 18,70 M. + N.A.P. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk op het blad voorkomt, is groot 1910 H.A.

Oeffeltsche Beek. Deze beek ontstaat uit de samenloeiing van de Oploosche Molenbeek beneden den Oplooschen molen en de Oeffeltsche Raam, welke laatste voor een klein deel aan den noordelijken rand van dit blad voorkomt. De beek is te Oeffelt door een keersluits van de Maas afgesloten. In geen omstandigheden staat deze sluis open, allen bij hooge vloed op de Maas wordt zij gesloten. Het boezemgebied, groot 8110 H.A., komt gedeeltelijk op het blad voor.

Maas tusschen de stuw te Afferden en die te Grave. De boezem komt voor op de bladen Vierlingsbeek 2 en 1. Het boezemgebied komt voor een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voor.

De Vierlingsbeek. De beek wordt te Vierlingsbeek opgestuwd tot het drijven van den watermolen aldaar (zie blad Vierlingsbeek 2). De beek, bovenwaarts Loobeekse Beek of Molenbeek genaamd, ontstaat ten zuidwesten van Venray uit verschillende waterlossingen. Het stuwpel is 13,39 M. + N.A.P. Het boezemgebied is groot 5750 H.A.

Maas tusschen de stuw te Belfeld en die te Afferden. Deze boezem komt voor een klein deel aan den oostelijken rand van het blad voor. Van de boezemgebieden komen er drie gedeeltelijk aan den noordelijken en den oostelijken rand van het blad voor.

Oostrumsche Beek van den Rosmolen tot den molen van Geijsteren. Deze beek wordt te Geijsteren opgestuwd tot het drijven van een watermolen, die op blad Venlo 2 voorkomt. Het stuwpel van dezen molen is des zomers 13,55 M. en des winters 13,85 M. + N.A.P. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk aan den oostelijken rand van het blad voorkomt, is groot 860 H.A.

Oostrumsche Beek boven den Rosmolen. De beek, welke ten zuidwesten van Oostrum de Scheide opneemt, wordt ten behoeve van den Rosmolen opgestuwd. Het stuwpel van dezen molen bedraagt 17,16 M. + N.A.P. Het boezemgebied, groot 3640 H.A., komt behalve op dit blad, voor op de bladen Venlo 2, 3 en 4, voor.

Grootte Molenbeek boven den molen benoorden Tienray. Deze boezem, waartoe de in den zuidoostelijken hoek van het blad voorkomende Lollebeek behoort, wordt opgestuwd voor den watermolen tusschen Tienray en Meerlo, voorkomende op blad Venlo 2. Het stuwpel bedraagt des zomers 15,70 H.A. en des winters 16,30 M. + N.A.P. Het boezemgebied, groot 11 730 H.A., komt gedeeltelijk aan den zuidoostelijken hoek en verder op de bladen Venlo 2, 3 en 4, voor.

WATERSTANDEN OP DE MAAS BOVEN N.A.P.

Tienjarig tijdsrek 1911—1920.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand. 1 Mei— 31 Oct. M.R.	1 Nov.— 30 April.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Wijl	8.39	10.80	15.67, 17 Jan. 1920	6.80, 16 Sept. 1919
Boermeer	7.13	9.64	13.96, 17 Jan. 1920	5.73, 17 Sept. 1911

VERWIJZING.

Waterstaatswetgeving bewerkt voor Noordbrabant door J. F. A. Wagenaar, Griffier der Staten van Noordbrabant, 6e druk 1924.

Register VI Noordbrabant, Vijfde uitgave, 1927 en Register VIII Limburg, Vijfde uitgave, 1924. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties.

SLUIZEN.

		Wijde in den dag. M.	Slag- drempel- diepte boven N.A.P.
A. Molensluis in de Oostrumsche Beek te Geijsteren, drie openingen, ieder met één schuif			
opening voor den molen	0,78	12,85	
" " afwatering	0,94		
" " " " "	0,71		
B. Molensluis in de Grootte Molenbeek te Meerlo, drie openingen, ieder met één schuif			
opening voor den molen	0,76	13,27	
" " afwatering	0,91		
" " " " "	0,88		
C. Molensluis in de Grootte Molenbeek beneden Tienray, drie openingen, ieder met één schuif			
opening voor den molen	0,82	14,77	
" " afwatering	1,15		
" " " " "	0,96		
D. Molensluis in de Broekhuizer Molenbeek te Broekhuizen, twee openingen, ieder met één schuif			
opening voor den molen	0,70	14,65	
" " afwatering	0,65		

RIVIERWATERKEERINGEN.

De waterkeering bij hooge standen op de Maas wordt, voor zoover dit blad betreft, aan beide oevers gevormd door de hooge gronden langs de rivier; het kasteel te Oijen, in het winterbed gelegen, is door een, er om heen gelegden, bandijf watererfij gemaakt.

STROOMEDE WATEREN.

De Maas, Nadat in 1906 door de regeringen van Nederland en België een gemeenschappelijke commissie was benoemd ter bestudering van het vraagstuk van de bevaarmaking van de gemeenschappelijke Maas en de daaruit voortvloeiende onderhandelingen door het uitbreken van den oorlog werden afgebroken, werd bij de wet van 12 Juni 1915 besloten tot kanalisatie van de Maas van Maasbracht tot Grave en tot den aanleg van het kanaal Wessem—Nederveert en het Maas—Waalkanaal ter verbinding van de Maas met bestaande waterwegen.

De in uitvoering zijnde werken van deze kanalisatie bestaan in den bouw van vijf stuven met sluisen en veel te Linne, te Roermond, te Belfeld, te Afferden en te Grave. De door den bouw van deze kunstwerken gevormde panden verkrijgen een lengte van 8, 20, 45 en 80 K.M. De peilen zijn achter-eenvolgens 20,90, 16,75, 14,00, 10,75 en 7,50 M. + N.A.P.

Elke stuw bestaat uit een scheepvaartopening, vijf ongeveer 60 M., zoodanig ingericht, dat de afsluiting bij hoogwater in korten tijd geheel kan worden weegenomen. Naast deze scheepvaartopening bevinden zich nog twee of drie openingen van 17 M. wijde, waarin zich tusschen pijlers schuiven op en neer kunnen bewegen, tot regeling van de waterhoogte boven de stuw.

De sluisen liggen naast de stuven in afzonderlijk daar toe gegraven kanalen, die aan beide uiteinden in de rivier uitmonden. Zij hebben, behalve die te Grave, een multiple lengte van 260 M. en een doorvaartwijde van 14 M., tereijl de schutkolk 16 M. wijd is. De drempels liggen 3,30 M. beneden den laagsten te verachten waterstand. De beeyging der stuven en sluisen geschiedt electrisch.

Thans zijn de stuwcomplexen te Linne en te Roermond voltooid, die te Belfeld, Afferden en Grave zijn in aanbouw.

Op dit blad komt gedeeltelijk voor het pand van de Maas gelegen tusschen de stuw te Belfeld en die te Afferden.

De Niers ontspringt ten zuiden van Gladbach in Rijn-Prusen uit verschillende bronnen, stroomt noordwaarts langs Gladbach, Kempen, Geldern en Goch, komt bij het gehucht Dam in de gemeente Ottersum op Nederlandsch gebied en valt beneden Gennep in de Maas. De rivier wordt op een groot aantal plaatsen opgestuwd tot het drijven van watermolens.

Een deel van het water van de Niers wordt beneden Gladbach afgevoerd naar den Rijn bij Neuss, een ander deel naar de Maas door het Geldersch-Nierskanaal. Dit kanaal, dat geheel op dit blad voorkomt, werd gegraven in 1770 en is te Geldern door een sluis van de Niers gescheiden. Het heeft een bodembreedte van 4,50 M., de bodem helt van ongeveer 19 M. + N.A.P. te Geldern tot ongeveer 17,90 M. + N.A.P. aan de Maas. Het kanaal mondt te Hamert, gemeente Bergen open in de Maas uit.

De afwatering van de Niers was vroeger geregeld bij tractaat van 6 Maart 1769. Later maakte deze afwatering een onderwerp van onderzoek uit van ene internationale commissie, die 5 Oct. 1847 een ontwerp reglement vaststelde. Dit ontwerp vormde den grondslag voor het reglement, dat op 5 Oct. 1850 door de Staten van Limburg werd vastgesteld en dat door de regeringen van Nederland en Prusen werd goedgekeurd.

In 1878 werd het waterschap van de Niers opgericht. Bij besluit der Staten van Limburg van 9 Maart 1897 werd het reglement van 1850 ingetrokken en werd bepaald, dat het voortdurend onderhoud van de rivier de Niers en het Geldersch-Nierskanaal, voor zoover op Nederlandsch gebied gelegen, berust bij het bestuur van genoemd waterschap, met uitzondering van de eerste 1500 M. van het Geldersch-Nierskanaal, van de Rijksgrens af gerekend, dat bij het Rijk in onderhoud is.

De Oostrumsche Beek. Deze beek komt gedeeltelijk op dit blad voor en mondt bij Geijsteren onder den naam van Geijsterensche Molenbeek in de Maas uit. Het beneden deel van de beek wordt ook Grootte Beek genoemd. De beek wordt opgestuwd tot het drijven van twee watermolens, waaraan die te Geijsteren op dit blad voorkomt.

De Grootte Molenbeek, onder de gemeente Wansum bekend als Wansummer Molenbeek, ontstaat uit de samenloeying van verschillende beken in de Sevenumsche en Horster Peel. De voornaamste zijtakken zijn op den rechter-oever de Rijnbroekerbeek en op den linkerover de Diepe Leng, de Lallebeek en de Boddebroekerloop. De beek wordt opgestuwd ten behoeve van een watermolen tusschen Tienray en Meerlo en van een watermolen te Meerlo. De beek mondt ten noorden van Wansum in de Maas uit.

De Broekhuizer Molenbeek. Deze beek wordt in het dorp Broekhuizen opgestuwd ten behoeve van een watermolen en valt beoosten deze molen in de Maas.

De Molenbeek bij Arcen. De beek ontstaat uit de samenkomst van de Leigraaf, de Landgraben en de Eugeniaansche Graft, op Duitsch gebied gelegen, stroomt, op Nederlandsch gebied gekomen, door een moeras het Schutwater genoemd en neemt daarna den naam aan van Lingsforster Beek en Molenbeek. De beek wordt ten behoeve van een watermolen, die onder den zuidelijken rand van dit blad valt, opgestuwd en mondt daarna in de Maas uit.

REGLEMENTEN.

Mel opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Reglement op de waterlossingen in de provincie Limburg (1900, n°. 16, 1922, n°. 32).

Verordening op de bevoeligen (1906, n°. 85).

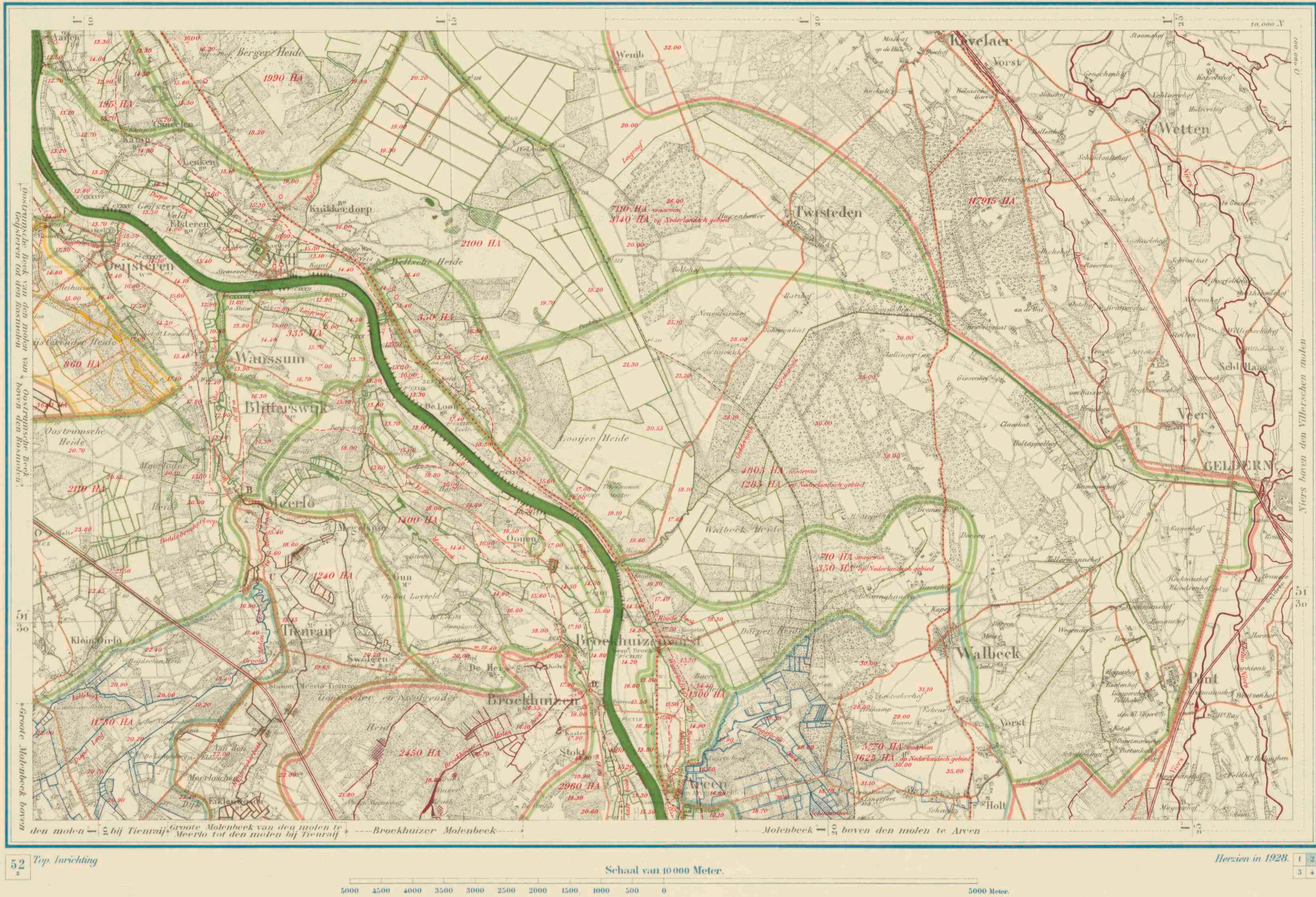
Provinciaal wegenreglement van Limburg (1891, n°. 112; 1911, n°. 205 en 1923, n°. 34).

Reglement op het branden van veen- en heidegronden in het Hertogdom Limburg (1859, n°. 14).

Reglement op den aanleg en de exploitatie van tramwegen in het Hertogdom Limburg (1884, n°. 104, 1887, n°. 110).

VENLO.

2.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Waterlossingen zijn aangeduid met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan der boezemgebieden.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisharceering aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

- ✖ Uitwateringssluis en keersluis.
- ⊕ Molen door water gedreven.
- ⊖ Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal.
- 14.45 Terreinhoogte
- 16.65 Hoogte van den weg
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Stoomtramwegen.
- 335 HA Grootte van een stroomgebied in H.A., volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Waterkeerende dijk.
- Oeververdediging, strekdammen, kribben.
- Grens van het overstroomde gebied bij het hoogwater van Dec. 1925 en Jan. 1926.
- Rijk's- en provinciale grens.

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

De Maas tusschen de stuw te Belfeld en die te Afferden. In dit boezemgebied zijn op de kaart afzonderlijk door een bies omgeven die gronden, welke, door een zelfde sluis op de Maas afcateren. Voorts is afzonderlijk aangegeven het gebied van voorname waterloopen, ook waar deze niet door sluisen van de rivier zijn gescheiden.

Oostrumsche Beek van den Rosmolen tot den molen van Geijsteren. Deze beek wordt te Geijsteren opgestuwd tot het drijven van een watermolen. Het stuwpeil is des zomers 13,55 en des winters 13,85 + N.A.P. De oppervlakte der gronden, die op dit gedeelte der beek afcateren, bedraagt 860 H.A.

Oostrumsche Beek boven den Rosmolen. Dit gedeelte van de beek wordt door den Rosmolen, voorkomende op het blad Venlo 1 opgestuwd. Het stuwpeil bedraagt zoolvel des zomers als des winters 17,16 M. + N.A.P. Een klein deel van het boezemgebied, groot 3640 H.A., komt aan den westelijken rand van het blad voor; het strekt zich verder uit op de bladen Venlo 1 en 3.

Grootte Molenbeek van den molen benoorden Tienray tot dien te Meerlo. Dit deel van de beek wordt te Meerlo opgestuwd ten behoeve van den molen aldaar. Het stuwpeil is des zomers 14,48 en des winters 14,68 M. + N.A.P. Het boezemgebied, groot 1240 H.A., komt gedeeltelijk op dit blad en verder op het blad Venlo 4 voor.

Grootte Molenbeek boven den molen benoorden Tienray. Dit deel van den Molenbeek wordt opgestuwd aan den watermolen tusschen Tienray en Meerlo. Het stuwpeil bedraagt 's zomers 15,70 en 's winters 16,30 M. + N.A.P. Het boezemgebied, groot 11 730 H.A., komt gedeeltelijk op dit blad voor en strekt zich verder uit op de bladen Venlo 1, 3 en 4.

Broekhuizer Molenbeek boven den Broekhuizermolen. De beek wordt te Broekhuizen opgestuwd tot het drijven van den watermolen aldaar. Het stuwpeil is zoolvel des zomers als des winters 15,45 M. + N.A.P. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt, is groot 2450 H.A.

Molenbeek boven den molen te Arcen. De beek, die veel water uit Prusen afvoert, wordt te Arcen opgestuwd tot het drijven van den watermolen aldaar. Deze molen komt voor op het blad Venlo 4. Het stuwpeil bedraagt zoolvel in den zomer als in den winter 14,99 M. + N.A.P. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt is groot 5770 H.A.

De Niers boven den Villerschen molen. De Villersche molen komt voor op het blad Vierlingsbeek 1. Beneden den molen stroomt de Niers vrij af op de Maas bij Gennep. Het boezemgebied is groot 117 915 H.A. en valt geheel op Duitsch terrein. De boezem wordt op verschillende plaatsen ten behoeve van watermolens opgestuwd.

WATERSTANDEN OP DE MAAS BOVEN N.A.P.

Tienjarig tijdvak 1911—1920.				
Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand. 1 Mei—31 Oct. M. R.	Gemiddelde stand. 1 Nov.—30 April.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Venlo	9,60	12,03	18,00 16 Jan. 1920	8,08 16 Sept. 1911
Arcen	11,37	8,87	16,71 17 " 1920	7,46 " " 1911
Wal	8,36	10,80	15,68 17 " 1920	6,30 16 " 1919
Boxmeer	7,18	9,64	13,86 17 " 1920	5,73 17 en 21 Sept. 1911

VERWIJZING.

Provinciale Almanak van Limburg door M. J. G. Prick, Hoofdcommies van de Provinciale Griffie.

Overzicht der Scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten, Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7e uitgave 1920. Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel II, Zuid-Nederland, met 4 overzichtskaarten en 26 schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1924.

Register VII. Limburg. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurighedswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. Vijftje uitgave 1924.

VII B. a. 795
(ed. 2, bl. 52-2)

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

KANALEN.

De op dit blad voorkomende kanalen zijn de Helenavaart of Peelvaart in open gemeenschap met de op het blad Roermond 1 voorkomende Noordervaart, het Griendsekenkanaal in open gemeenschap met de Helenavaart en het kanaal van Deurne in open gemeenschap met de bovengenoemde Noordervaart. Het peil der kanalen bedraagt 31.40 M. + N.A.P. De waterstand is gewoonlijk 0.15 tot 0.30 M. boven kanaalpeil. De Noordervaart, gegraven voor afvoer van turf uit de Peel is door een sluis in verbinding met het 15e pand van de Zuidvillensvaart en kan op de Maas loozen door het afwateringskanaal, dat bij Neer in de Maas uitmondt.

De Helenavaart loopt vanaf de Noordervaart naar den spoorweg Eindhoven—Venlo en is lang 15700 M. De diepte bedraagt 1.50 M. onder kanaalpeil, de breedte op kanaalpeil is ruim 11 M.

Het kanaal is in beheer en onderhoud bij de Maatschappij Helenaveen.

Het Griendsekenkanaal loopt vanaf de Helenavaart naar de oostelijke grens van het Griendseken is lang 3500 M., heeft een diepte van 1.50 M. onder kanaalpeil en een breedte van 11 M. op kanaalpeil.

Het kanaal met de aansluitende wijken is in beheer en onderhoud bij de Maatschappij Van der Griendts Landexploitatie te Griendseken.

Het kanaal van Deurne werd door de gemeente Deurne gegraven ten behoeve van de vereenigen en ontginningen in de Peel. Het kanaal strekt zich uit van de Noordervaart tot aan den spoorweg Eindhoven—Venlo nabij het station Helenaveen, is lang 14175 M. en heeft een diepte van 1.50 tot 1.80 M. onder kanaalpeil, de breedte bedraagt op kanaalpeil 17 M.

Het kanaal met de aansluitende wijken is in beheer en onderhoud bij de gemeente Deurne.

STROOMEDE WATEREN.

De Aa ontstaat in de Peel ten noorden van Nederveert (zie blad Roermond 1) en stroomt vrij af op de Dieze te 's-Hertogenbosch. De rivier wordt te Stipdonk en te Helmond opgestuwd tot het drijven van watermolens. De peilshoogten van deze watermolens zijn vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant van 11 April 1862 (Prov. blad 1862, n°. 56) gewijzigd bij besluit van 2 Augustus 1867 (Prov. blad 1867, n°. 91).

Op dit blad komen voor de zijtakken de Kleine Aa, de Beekerloop en de Astensche Aa, die uitloopen in het gedeelte van de rivier boven de molen te Stipdonk en de Oude Aa, meer benedenwaarts Snoertse Loop en Vrekevijsche Loop genaamd, de Bakelsche Aa en de Peelloop, die uitloopen in het gedeelte van de Aa beneden de Helmondsche watermolens.

De Grootte Molenbeek, die gedeeltelijk op dit blad voorkomt, ontstaat in de Sevenumsche Peel en stroomt beoosten Sevenum (zie blad Venlo 4) langs Horst, Meerlo en door Wanssum naar de Maas, waarmede de beek in open gemeenschap is. De beek wordt opgestuwd ten behoeve van de watermolens beneden Tienraij en die te Meerlo. Op dit blad komen voor de zijtakken de Elsbeek, de Kaldestaartsche Beek met de zijtak de Wertermeerloop, de Blakterbeek met de Driefkantenloop, Nieuwe Peelloop en de Kabroeksche Beek, die allen uitmonden in het deel der beek boven de watermolens beneden Tienraij.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Noordbrabant.

Reglement op de waterleidingen in de provincie Noordbrabant (1906, n°. 20).

Reglement van politie op de waterkeeringen in de provincie Noordbrabant (1904, n°. 187).

Reglement op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noordbrabant (1903, n°. 36; 1922, n°. 49).

Politiereglement op de wegen en voetpaden in Noordbrabant (1916, n°. 23; 1924, n°. 16).

Limburg.

Reglement op de waterlossingen in de provincie Limburg (1900, n°. 16; 1922, n°. 32).

Verordening op de bevoeligen (1906, n°. 85).

Provinciaal wegenreglement van Limburg (1891, n°. 112; 1911, n°. 205 en 1922, n°. 34).

Reglement op het branden van veen- heidegronden in het Hertogdom Limburg (1859, n°. 14).

WATERSCHAP HET STROOMGEBIED VAN DE AA.

Het waterschap de Aa beneden Helmond opgericht en gereguleerd bij besluit der Provinciale Staten van Noordbrabant van 12 Januari 1922 (Prov. blad 1922, n°. 9) werd bij besluit van 21 Januari 1926 (Prov. blad 1926, n°. 19) uitgebreid terwijl de naam van het waterschap werd gewijzigd in Waterschap het Stroomgebied van de Aa. Voor de in het reglement van 12 Januari 1922 aangebrachte wijzigingen, zie de Provinciale bladen van 1923, n°. 26; 1924, n°. 23 en 24; 1925, n°. 16 en 1926, n°. 19.

Het gebied van het waterschap is groot ongeveer 81400 H.A. en omvat de gronden, welke op de rievier de Aa en hare zijrivieren afwateren voor zoover die gronden gelegen zijn in de Provincie Noordbrabant. De grenzen van het gebied zijn in de laatste wijziging (Prov. blad 1926, n°. 19) omschreven. Voor zoover dit blad betreft wordt de oostelijke grens gevormd door de Provinciale grens, die zuidelijke valt ongeveer samen met de op de kaart getekende grens van het gebied van de Aa van den Helmondschen watermolen tot 's-Hertogenbosch.

Het waterschap heeft ten doel de regelmatige afvoer van het water in het stroomgebied van de Aa te bevorderen alsmede de hoogte van de waterstand in de Aa en hare zijrivieren, voor zooveel mogelijk of noodig, te regelen. (Zie verder blad Venlo 1.)

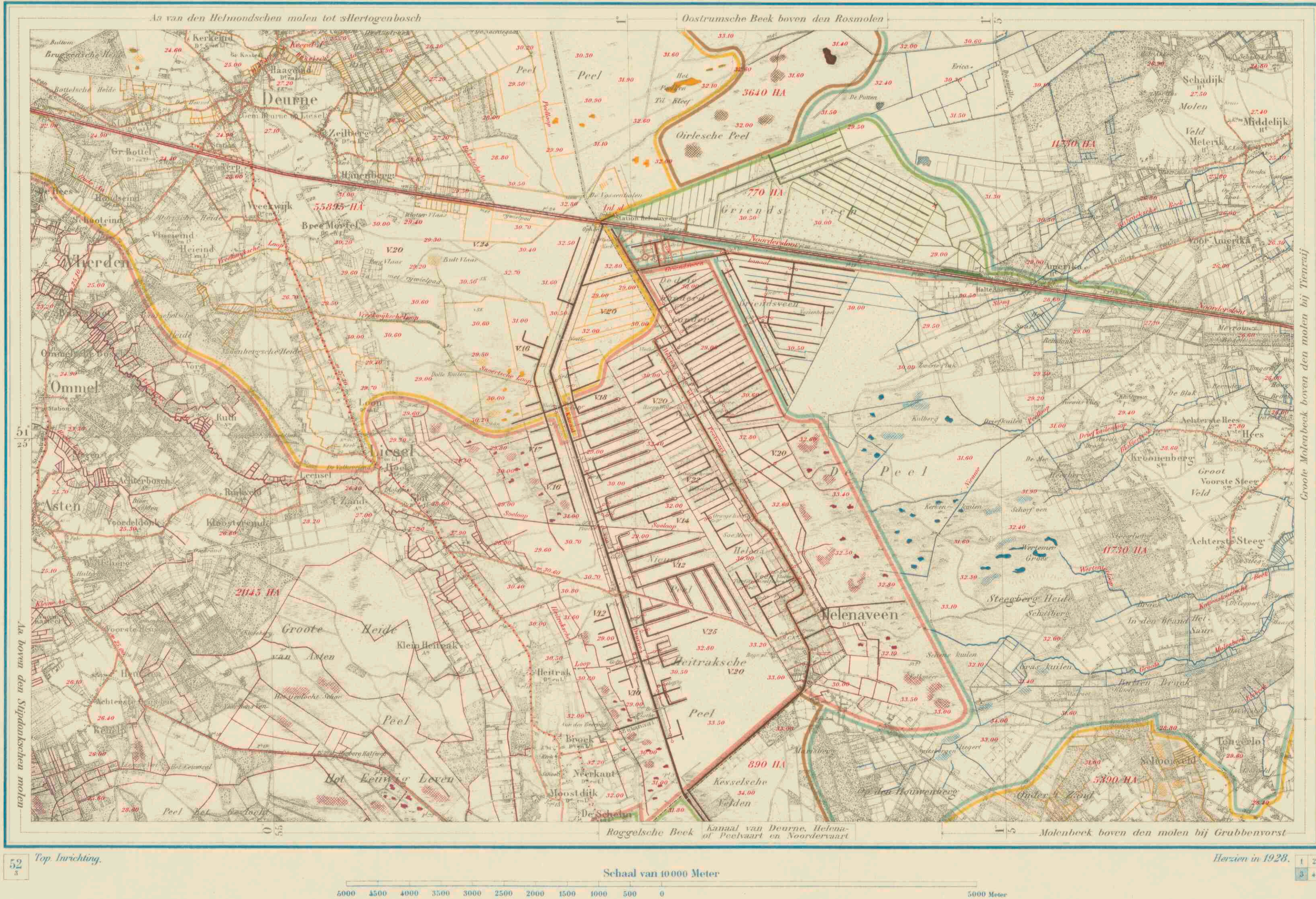
VERVENINGEN.

Bij Koninklijk besluit van 24 Augustus 1853 werd aan J. van der Griend tot den tijd van 30 jaren concessie verleend tot het verreen en ontginnen van ruim 600 H.A. veengrond, gelegen in Noordbrabant langs de tegenvoortige Helenavaart. In Augustus 1854 gingen deze gronden in eigendom over aan de Maatschappij Helenaveen aan welke maatschappij bij Koninklijk besluit van 23 Februari 1880 concessie werd verleend tot voortzetting van de verreening en tot het verreen van 300 H.A. veengrond in Limburg gelegen, beoosten de Helenavaart. In 1919 werd concessie verleend voor nog 600 H.A. gelegen bezuiden de genoemde 300 H.A. in de gemeente Sevenum.

Bij Koninklijk besluit van 2 Januari 1886 werd aan de Maatschappij van der Griendts Landexploitatie concessie verleend tot verreening van ongeveer 400 H.A. veengrond gelegen beoosten het terrein van de Maatschappij Helenaveen en ten zuiden van den spoorweg. Deze concessie werd voor den tijd van 30 jaren verlengd bij besluit der Gedeputeerde Staten van 27 Augustus 1915. Verder werd aan genoemde Maatschappij voor den tijd van 15 jaren concessie verleend tot het vergraven van ongeveer 547 H.A. graven in het, met een groene bies omgeven, terrein ten noorden van den spoorweg.

VENLO.

3.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Waterlossingen zijn aangeduid met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan der boezemgebieden.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisarcering aangegeven.

VERKLARING DER TEEKEN.

- + Kleine watermolen.
- xc Uitwateringssluits.
- o-o Grondduiker onder een waterleiding.
- Peilschaal.
- 22.50 Terreinhoogte
- 22.50 Hoogte van den weg
- V25 Veendikte in decimeters.
- Verharde wegen.
- Spoorweg.
- Stoomtramwegen.
- 2145 H.A. Grootte van een stroomgebied in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Provinciale grens.

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

De Aa van den Helmondschen watermolen tot 's-Hertogenbosch. Op dit blad komen voor de Bakelsche Aa, de Peelloop, de Vrekevijsche Loop, de Snoertse Loop en de Oude Aa, die tot den boezem behooren. In de Bakelsche Aa bevindt zich, bij het kasteel van Deurne, een keersluisje om de grachten van het kasteel van water te voorzien. Het boezemgebied, groot 55895 H.A., strekt zich verder uit op de bladen Eindhoven 2 en 4; 's-Hertogenbosch 3 en 4; Vierlingsbeek 2 en Venlo 1.

De Aa boven den Stipdonkschen watermolen. De Astensche Aa, de Beekerloop, de Kleine Aa, de Soelloop en de Heiralsche Loop behooren tot den boezem. Het boezemgebied, dat grotendeels op dit blad voorkomt, is groot 21145 H.A. De Aa wordt te Stipdonk (zie blad Eindhoven 4) opgestuwd ten behoeve van den watermolen aldaar. Het stuurpeil van den molen bedraagt des zomers 18.60 en des winters 19.12 M. + N.A.P.

Oostrumsche Beek boven den Rosmolen. Van dit boezemgebied, groot 3640 H.A., komt een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voor.

Grootte Molenbeek boven den molen benoorden Tienraij. De Kabroeksche Beek, De Driefkantenloop, de Nieuwe Peelloop, de Schorvenloop en de Elsbeek behooren tot den boezem. Dit deel van den Molenbeek wordt opgestuwd aan den watermolen tusschen Tienraij en Meerlo, voorkomende op blad Venlo 2. Het stuurpeil van dezen molen bedraagt des zomers 15.70 en des winters 16.30 M. + N.A.P. Het boezemgebied groot 11730 H.A. komt voor een groot deel op dit blad, en verder op de bladen Venlo 1, 2 en 4 en Roermond 1, voor.

De Noordersloot. Deze boezem, die te Blerick vrij op de Maas loost, dient voor afwatering van een laag gelegen terrein benoorden de spoorweg. De boezem gaat door middel van grondduikers onder verschillende andere boezemwateren door. Het gebied van den boezem is doorsneden door wijken, die eerst gediend hebben voor het vervoer van graven en thans voor afvoer van landbouwproducten. Deze wijken kunnen, door inlaten van water uit het kanaal van Deurne ten behoeve van de scheepvaart, worden opgezet tot het peil van 30.40 M. + N.A.P. Het overtollige water wordt door twee uitwateringssluitsjes afgevoerd op den boezem.

Roggelsche Beek. Deze beek meer benedenwaarts Neerbeek genaamd, mondt bij Neer in de Maas uit (zie blad Roermond 1). Twee kleine deelen van het boezemgebied komen aan den zuidelijken rand van het blad voor.

Kanaal van Deurne, Helena- of Peelvaart en Noordervaart. Deze kanalen tigen gemeen, het overtollige water wordt afgevoerd door het Afwateringskanaal, dat de Noordervaart met de Maas beneden Neer verbindt. (Zie blad Roermond 1.)

Het boezemgebied, dat gedeeltelijk aan den zuidelijken rand van het blad voorkomt, is groot 890 H.A.

Molenbeek bij Grubbenvorst. De beek wordt bij Grubbenvorst opgestuwd tot het drijven van een watermolen. Het stuurpeil bedraagt 16.00 M. + N.A.P. Het boezemgebied, groot 5390 H.A., komt gedeeltelijk aan den oostelijken en den zuidelijken rand van het blad en op de bladen Venlo 4 en Roermond 1 en 2 voor.

VERWIJZING.

Waterstaatswetgeving, bewerkt voor Noordbrabant door J. F. A. Wagenaar, Griffier der Staten van Noordbrabant, 6e druk 1924.

Provinciale Almanak van Limburg, door M. J. G. Prick, Hoofdcornmiss van de Provinciale Griffie.

Overzicht der Scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten, Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7e uitgave 1920.

Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel II, Zuid Nederland, met 4 overzichtskaarten en 26 schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1924.

Register VI Noordbrabant. Vijfde uitgave 1927, en register VII Limburg. Vijfde uitgave, 1924. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de nauwkeurighedswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties.

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

VII B.a. 795
(ed. 2, bl. 52-3)

Wijdte in den dag M.	Slag- drempe diepte boven N.A.P.
10	10
15	15
20	20
25	25
30	30
35	35
40	40
45	45
50	50
55	55
60	60
65	65
70	70
75	75
80	80
85	85
90	90
95	95
100	100

<i>opening voor den molen</i>	<i>0,70</i>	<i>14,24</i>
" " " " " " " " " " " " " "	<i>0,50</i>	<i>15,25</i>
" " <i>afwatering</i>	<i>0,40</i>	<i>14,24</i>

opening voor den molen	0,88	13,89
" " " " " " " " " " " " " " " "	0,88	14,41
" " afwatering	0,85	13,36

De Maas. Nadat in 1906 door de regeringen van Nederland en België een gemeenschappelijke commissie was benoemd ter bestudering van het vraagstuk van de bevaarbaarmaking van de gemeenschappelijke Maas en daartuit voortvloeiende onderhandelingen door het uitbreken van den oorlog werden afgebroken, werd bij de wet van 12 Juni 1915 besloten tot kanalisatie van de Maas van Maastricht tot Grave en tot den aanleg van het kanaal Wessem—Nederveert en het Maas—Waalkanaal ter verbinding van de Maas met bestaande waterwegen.

De in uitvoering zijnde werken van deze kanalisatie bestaan in den bouw van vijf stuwen met sluizen en wel te Linne, te Roermond, te Belfeld, te Afferden en te Grave. De door den bouw van deze kunstwerken gevormden panden verkrijgen een lengte van 8, 20, 45 en 30 K.M. De peilen zijn achtereenvolgens 20.90, 16.75, 14.00, 10.75 en 7.50 M. + N.A.P.

Elke stuw bestaat uit een scheepvaartopening, wijd ongeveer 60 M., zodanig ingericht, dat de afsluiting bij hoogwater in korten tijd geheel kan worden weggenomen. Naast den scheepvaartopening bevinden zich nog twee of drie openingen van 17 M. wijdte, waarin zich tusschen pijlers schuiter op en neer kunnen bewegen, tot regeling van de waterhoogte boven de stuw.

De sluizen liggen naast de stuwen in afzonderlijk daartoe gegraven kanalen die aan beide uiteinden in de rivier uitmonden. Zij hebben, behalve te Grave een nuttige lengte van 260 M. en een doorraartwijde van 14 M., terwijl de schutkolk 16 M. breed is. De drempels liggen 3.30 M. beneden den laagsten te verachten waterstand. De bevoeging der stuwen en schuiven geschiedt electricisch.

Thans zijn de stuwcomplexen te Linne en te Roermond voltooid, die te Belfeld, Afferden en Grave zijn in aanbouw.

Op dit blad komt gedeeltelijk voor het pand van de Maas gelegen tusschen de stuw te Belfeld en die te Afferden.

De Niers ontspringt ten zuiden van Gladbach in Rijn-Pruisen uit verschillende bronnen, stroomt noordwaarts langs Gladbach, Kempen, Geldern en Goch, komt bij het gehucht Dam in de gemeente Ottersum op Nederlandsch gebied en valt beneden Gennep in de Maas.

Een gedeelte der rivier tusschen Kempen en Geldern komt op dit blad voor

De Groote Molenbeek, die gedeeltelijk op dit blad voorkomt, ontstaat uit de samenloeiing van verschillende beken in de Sevenumsche- en Horster-Peele stroomt beoosten Sevenum langs Horst, Meerlo en door Wanssum naar de Maas, waarmede de beek in open gemeenschap is. De beek wordt opgestuwd ten behoeve van de watermolens beneden Tienraij en te Meerlo (zie blad Venlo 2).

De Molenbeek bij Broekhuizen ontstaat uit de samenloeiing van de Papelingsche Beek en de Lange Vensche Loop, die beide gedeeltelijk op dit blad voorkomen en stroomt langs Broekhuizen naar de Maas, waarmede de beek in open gemeenschap is. De beek wordt te Broekhuizen opgestuwd ten behoeve van de watermolen aldaar.

De Molenbeek bij Arcen. De beek ontstaat uit de samenkomst van de Leigraaf, de Landgraben en de Eugeniänsche Graft, op Duitsch gebied gelegen, en neemt op Nederlandsch gebied gekomen de naam aan van Lingsforterbeek en Molenbeek. Deze beek wordt, ten behoeve van de watermolens te Arcen, die aan den noordelijken rand van het blad voorkomt, opgestuwd en mondt daarna open in de Maas uit.

De Molenbeek bij Blerick, die voor een klein deel aan den zuidelyken rand van het blad voorkomt, ontstaat uit plassen ten Noordwesten van Baarlo en stroomt ten zuiden van Blerick vrij in de Maas uit. De beek wordt ten zuiden van Blerick opgestuwd tot het drijven van een watermolen (zie blad Roermond 2).

De Molenbeek bij Grubbenvorst ontstaat uit de samenlooping van verschillende waterloopen ten zuidwesten van Tongerlo (zie blad Venlo 3). De beek stroomt door de onvoltooide Noorderdaart en ontvangt de zijtakken, de Kraijels-Beek en de Mierbeek. De beek wordt ten zuiden van Grubbenvorst opgestuwd ten behoeve van een watermolen en mondt daarna open in de Maas uit.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Reglement op de waterlossingen in de provincie Limburg (1900, n°. 16, 1922, n°. 32).

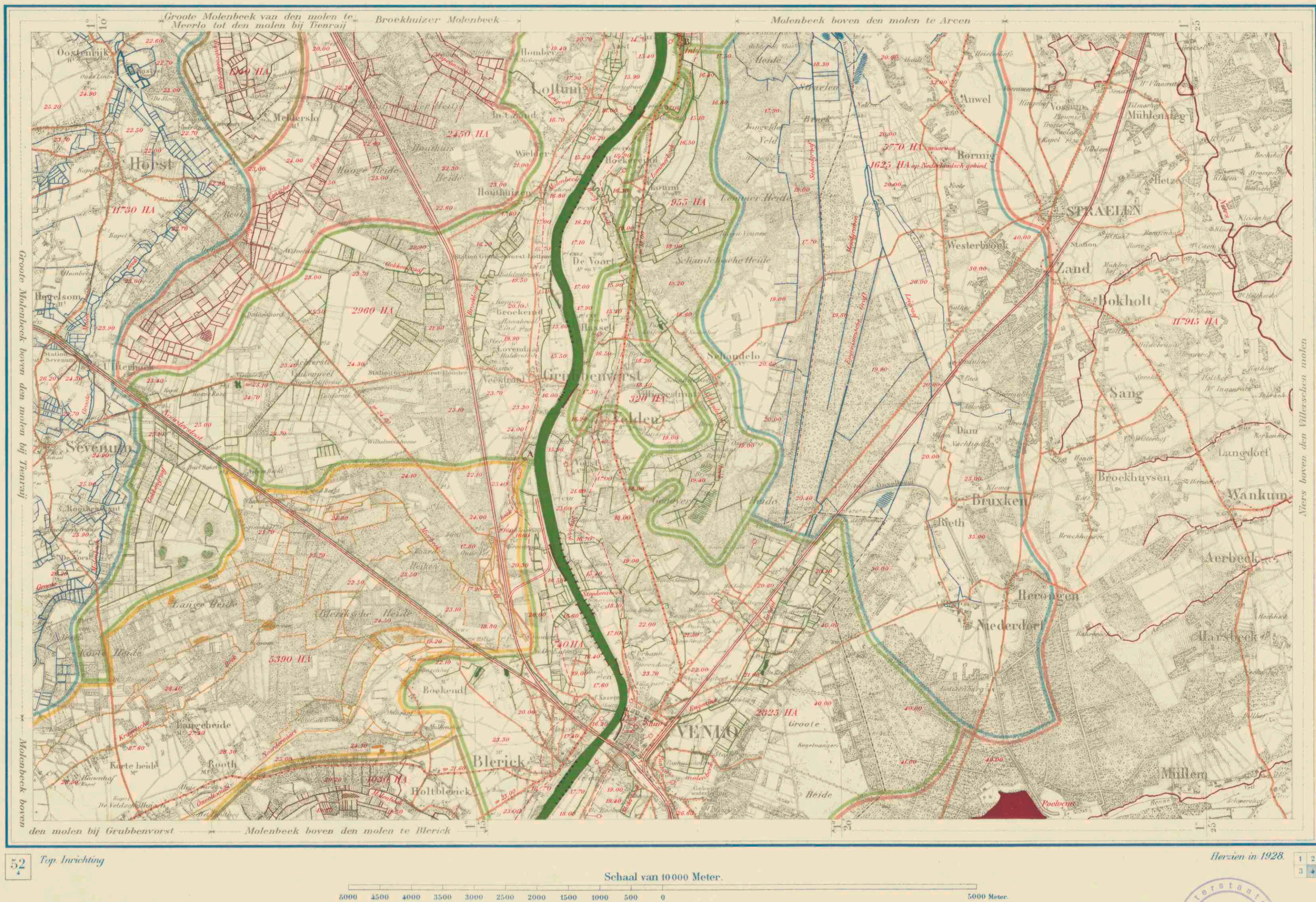
Verordening op de bevoelungen (1906, n°. 85).

Provinciaal wegenreglement van Limburg (1891, n°. 112; 1911, n°. 205 en 1922, n°. 34).

Reglement op het branden van veen- en heidegronden in het Hertogdom Limburg (1859, n°. 14).

Reglement op den aanleg en de exploitatie van tramwegen in het Hertogdom Limburg (1884, n°. 104; 1887, n°. 10).

4.

VII B.a. 795
(ed. 2, bl. 52-4)

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Waterlossingen zijn aangeduid met de kleur van der boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan der boezemgebieden.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisharceering aangegeven.

1. Uitwateringslus en keersluis.
 2. Molen door water gedreven.
 3. Grondduiker onder eene waterleiding.
 4. Verkenmerk van het N.A.P.
 5. Peilschaal.
 6. Terreinhoogte
 7. Hoogte van den weg
 8. Verharde wegen.
 9. Spoorwegen.
 10. Stoomtramwegen.
 11. Grootte van een stroomgebied in H.A. volgens meting op
 met den planimeter.
 12. Oeververdediging, strekdammen, kribben.
 13. Grens van het overstroomde gebied bij het hoogwater van 1870
 en Jan. 1926.
 14. Rijksgrens.

De Maas tusschen de stuw te Belfeld en die te Afferden. In dit boezemgebied zijn op de kaart afzonderlijk door een bies omgevoerd die gronden, welke door een zelfde sluis op de Maas afvoeren. Deze sluizen zijn in den regel geopend en dienen slechts om bij zomervloeden het Maaswaater te keeren. Voorts is nog afzonderlijk aangegeven het gebied van voornamc vaderloopen, ook naar deze niet door sluizen van de rivier zijn gescheiden. Het Eugeniuskanaal en de Punhuismolenbeek bij Tenlo, die vroeger dienden tot het drijven van watermolens, worden thans gebruikt voor het spuien van de stadsriolen en voor watervoorziening van het park aldaar.

Groote Molenbeek boven den molen benoorden Tienraij. *Dit deel van de Molenbeek wordt opgestuurd aan den watermolen tusschen Tienraij en Meerlo. Het stuoppel is des zomers 15,70 en des winters 16,30 M. + N.A.P. Het boezemgebied, groot 11730 H.A. komt gedeeltelijk op dit blad voor en strekt zich verder uit op de bladen Venlo 1, 2 en 3.*

Groote Molenbeek van den molen benoorden Tienraij tot dien
te Meerlo. *Het gebied van dit gedeelte van de beek, groot 1240 H.A.*
komt voor een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voor

Broekhuizer Molenbeek boven den Broekhuizermolen. *De beek wordt te Broekhuizen, (zie blad Vento 2), opgestuwd tot het drijven van den watermolen aldaar. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomt is groot 2450 H.A.*

Molenbeek boven den molen te Arcen. *De beek wordt te Arcen opgestuwd tot het drijven van den watermolen aldaar. Het stuwrpeil bedraagt 14.99 M. + N.A.P. Het boezemgebied, dat grootendeels in Pruisen is gelegen, is groot 5770 H.A.*

De Niers boven den Villerschen molen. *Het gebied van dit gedeelte van de Niers valt geheel in Pruisen. De Villerschen molen die voorkomt beoosten Gennep op het blad Vierlingsbeek 1, bevindt zich op Duitsch gebied.*

Molenbeek boven den molen bij Grubbenvorst. *De beek wordt even ten zuiden van Grubbenvorst, opgesteld tot het drijven van een watermolen. Het stuicpeil bedraagt 16.00 M. + N.A.P. Het boezem gebied, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt, is groot 5390 H.A.*

Molenbeek boven den molen van Blerick. *Het gebied van den boezem groot 1030 H.A. komt voor een klein deel aan den zuidelijken rand van het blad voor. De beek wordt aan den molen opgestuwd tot een peil van 16.24 M. + N.A.P.*

Noordersloot. Deze boezem dient voor afwatering van een laag gelegen terrein bij het Station Helenaveen (zie blad Venlo 3). Op dit blad komt beoosten Sevenum een klein terrein bouwland voor dat op den boezem loost.

Tienjarig tijdvak 1911—1920.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand 1 Mei— 31 Oct. M.R.	Gemiddelde stand 1 Nov.— 30 April.	Hoogste stand.	Laagste stand.
<i>Kessel</i>	11.34	13.31	19.21 17 Jan. 1920	10.23 15 Sept. 1919
<i>Yeno</i>	9.50	13.03	18.00 76 " "	8.05 26 " 1911
<i>Arren</i>	8.57	11.37	16.71 17 " "	7.43 16 " 1911
<i>Well</i>	8.38	10.68	17 " " "	6.80 16 " 1919

Provinciale Almanak van Limburg door M. J. G. Prick, Hoofdcommies
van de Provinciale Griffie.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7e uitgave 1920

Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel II. Zuid-Nederland, met 4
overzichtskaarten en 26 schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie
van Waterstaat 1924.

Register VII Limburg. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. Vijfde uitgave 1924.

Vento 4.

SLUIZEN IN DE ZEEWERINGEN GELEGEN.

Wijde Slagterpolder
in M. N.A.P.
den dag van N.A.P.
in M.

- A. Sluis aan de Wielingen, uitwateringssluys van het waterschap der sluis aan de Wielingen, twee sluis-schokers, elk met een paar puntdeuren en 1 binnen-schokker. 3,00 — 2,51
1900 M. ten zuiden van A ligt in het kanaal elke koker naar de Wielingen een waachstuis met 4 openingen, elk met een deur en 3 schotbalk-sponningen. 3,00 — 2,35
B. Uitwateringssluys van den Herdijkt Zwartepolder; elke opening, cementstuis met gemiddelde fronten, 1 buiten- en 1 binnenschuif. 0,40 + 0,68
C. Uitwateringssluys voor het kanaal Heijst-Zelzate 6 middeldij, an der buit-opening. 4,00
D. Uitwateringssluys voor het afwateringskanaal van de Heijst. 6,00
Elke opening.

KANALEN EN WATERLEIDINGEN.

Kanaal van Brugge naar Sluis.

Dit kanaal werd aangelegd in het jaar 1818 en doorgetrokken tot in de stad Sluis in 1858. Het strekt zich uit van de Nieuwe sluis aan de Dam-poort te Brugge tot in de stad Sluis en heeft een lengte van 13675 M., waarvan 1075 M. op Nederlandsch grondgebied.

Het kanaalpeil is 1,33 M. + N.A.P.; de doorgaans voorkomende waterstand is 1,83 M. + N.A.P.

Op Nederlandsch gebied heeft het kanaal een bodembreedte van 15 M., een diepte beneden K. P. van 2,50 M. en een breedte op K. P. van 27,50 M.

De Brugge staat het kanaal door een sluis met drie hoofden in verband met de gedeelten Brugge-Gent en Brugge-Ostende, van de kaart Gent-Ostende.

De voeding geschiedt te Brugge uit het kanaal Brugge-Gent; de lozing kan plaats hebben op het kanaal Zelzate-Heijst, heijgen echter zelden noodig is.

Het Ned. gedeelte van het kanaal is in beheer en onderhoud bij het Rijk.

Uitwateringskanaal van het waterschap der sluis aan de Wielingen.

(Zie blad Nieuw 1.)

Leopold kanaal of kanaal van Zelzate.

(Zie blad Nieuw 1.)

Afwateringskanaal van de Lijs.

Dit kanaal is geheel op Belgisch grondgebied gelegen en dient, beneden de sluis te Bouterke, alleen tot afwatering; boven die sluis terens voor scheepvaart. Het ontvengt voornamelijk het water van gronden in de omstreken van Gent en loost door de uitwateringssluys te Heijst op de Noordzee.

CALAMITEUSE POLDERS.

In Zeeland gold steeds het rechtsbeginsel dat de dijkplichtige landerijen drukt, en dat zij, die met de kosten eener waterkering belast zijn naar, onder toezicht van het landbestuur beheren; tevens is het door van oude tijden het gebruik geweest, dat aan de onderhondsplichtigen eener zeevering, die boven mate door hare kosten waren belast, van overheidsgesce eene tijdelijke ondersteuning werd verzeerd. Zulk eene zeevering noemde men »calamiteuse dijkajie», de polders die er door beschermd werden »calamiteuse polders».

De wet welke thans de voorwaarden regelt waarop aan calamiteuse polders van Rijk- en Provincie-wege tegemoetkoming kan worden verleend, is die van 19 Juli 1870 (Staatsblad n°. 119).

Hare voornaamste bepalingen zijn:

1. de polder, te zwaar belast door kosten van zeevering en oeververdediging, kan op zijn verzoek calamiteus worden verklaard door de Provinciale Staten onder Koninklijke goedkeuring;

2. de calamiteus verklaarde polder betaalt in hoofdsake tot dekking der kosten van zeevering en oeververdediging een dijkschot, waarvan het bedrag getrukkende de eerste vijf jaren na de calamiteus verklaring uit de oheide en vervolgens uit de helft der onzuiver opbrengst van de gemeentelijke landerijen in dien polder, na aftrek der grondbelasting, bestaat.

De onderhondsplichtigen der onmiddellijk aan den calamiteus polder grenzende dijken kunnen, zoo noodig, tot een bepaalde bijdrage, afhankelijk van de lengte der dijken en het onmiddellijk beschermde aantal boeren verplicht worden. Geschiedt dit, dan wordt het dijkschot door den calamiteus polder op te brengen, na de 5 eerste jaren, vermindert op de calamiteus verklaring, en met hoogstens 1/2 gedeelte van zijn bedrag verhoogd.

Het ontbreken wordt ten slotte voor 1/2 door de provincie Zeeland en voor 1/2 door het Rijk aangevuld. De Provinciale Staten wijzen voor ieder calamiteus waterschap aan wie de benevedende onderhondsplichtigen der aangrenzende dijken zijn.

3. Het bestuur en beheer over de zeevering en oeververdediging van eenen calamiteus polder wordt opgedragen aan een afzonderlijk dijksbestuur, volgens de bepalingen hieromtrent bij het reglement voor de calamiteuse polders of waterschappen in Zeeland door de Provinciale Staten vastgesteld.

Codeparties Staten doen op de uitvoering van de werken een aansluitend toezicht houden.

4. De calamiteus polder, die vrij wensch is worden verklaard, richt dit verzoek tot de Provinciale Staten van Zeeland, die hieromtrent besluiten bekendens Koninklijke goedkeuring.

Zeevering en oeververdediging keeren na de vrijverklaring onder het beheer van het polderbestuur terug en het afzonderlijk dijksbestuur wordt ontbonden.

Reglement voor de calamiteuse polders of waterschappen in Zeeland, vastgesteld 1 Juni en 12 Juli 1871, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 31 Juli 1871 n°. 21, Provinciaal Blad 1871, n°. 91. Wijzigingen zijn vastgesteld 7 Juli 1876 en 31 Mei 1878, goedgekeurd bij Koninklijke besluiten van 4 September 1876 n°. 10 en 18 Juni 1878 n°. 12, te vinden in de Provinciale Bladen 1876 n°. 92 1878 n°. 65.

Dit reglement, vastgesteld ter uitvoering van art. 16 der wet van 19 Juli 1870, regelt nader de calamiteus-verklaring der waterschappen, hunne in-richting en hunne vrijverklaring.

Wat de inrichting der waterschappen betreft wordt het volgende bepaald: Tot het behooren der zeevering en oeververdediging van eenen calamiteus polder wordt een afzonderlijk waterschap opgericht, samengesteld uit dien polder en al de polders, die tot bijdragen verplicht kunnen worden.

Ben bijzonder reglement regelt den omvang van elk waterschap op boven-genoemde wijze samengesteld.

Zoo de grenzen der werken van zeevering en oeververdediging bij de aan-schuiting aan die van andere polders of waterschappen niet goed zijn aan te geven, worden door Provinciale Staten des grenzen vastgesteld.

Het bestuur tot grensregeling behoort de Koninklijke goedkeuring.

Het bestuur der calamiteuse waterschappen wordt opgedragen aan een dijksbestuur bijgestaan door een secretaris, tevens ontvanger, onder toezicht en medewerking van een dijkraad.

De dijkraad is samengesteld uit vertegenwoordigers van de calamiteuse en bijdragende polders die door de verandering aan ingelanden of hoofdgingelan-den van de dijkraads leden benoemd worden.

Voorzitter van den dijkraad is de voorzitter van het dijksbestuur.

Aan den dijkraad is hoofdsakeijk opgedragen het besluiten omtrent onder-houd, vernieuwing en aanleg van dijken en werken tot zeevering en tot versterking en verbetering der oeververdediging; het vaststellen der jaarlijkse begroting van inkomsten en uitgaven; het onderzoeken en voorloopig vast-stellen der rekening en verantwoording; het besluiten omtrent de eigendommen van het waterschap enz.; het vaststellen van het dijkschot van den cala-miteus polder en van den aanleg van elk der bijdragende polders.

De voorzitter en leden van het dijksbestuur worden benoemd bij Koninklijk besluit op eene aanbeveling van drie personen voor zover den voorzitter be-treft en op eene voordracht van drie personen voor ieder der andere leden van het dijksbestuur, op te maken door den dijkraad.

Aan het dijksbestuur is hoofdsakeijk opgedragen het onmiddellijk en dage-lijksch toezicht op de belangen van het waterschap en de werken van oeververdediging en oeververdediging vastgesteld bij afzonderlijke besluiten der Provin-ciale Staten welke bij Koninklijk besluit zijn goedgekeurd.

Eene wijziging is vastgesteld 10 Juli 1872, goedgekeurd bij Koninklijk besluit dd. 23 Augustus 1872 n°. 46, Provinciaal Blad 1872 n°. 97.

Van de calamiteuse waterschappen zijn de grenzen der werken tot zee-vering en oeververdediging vastgesteld bij afzonderlijke besluiten der Provin-ciale Staten welke bij Koninklijk besluit zijn goedgekeurd.

POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE

KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

(Om de administratieve indeeling op de kaart te kunnen volgen, is de waterstaats-toestand zoo noodig in het kort achter de namen medegedeeld.)

ZEELAND.

ZEEUWSCH-VLAANDEREN.

Herdijkt Zwartepolder.

Waterschap Cadzand, (bestaande uit de polders: Oudlandse polder, Vierhonderd (bezi-den de kerk) polder, Strijderijnt polder, St. Jans polder, Zuidlandse polder, Antwerper polder, Capelle polder, Groote Ladij polder, Groote Bladings polder, Kleine Bladings polder, Vierhonderd beesten Terhijstse polder, Beesten Terhijstse polder, Castel polder, Retrachement polder, Mettenje polder, Gars en Crukeke of Grutke polder, Sint Joris polder, Lijthete polder, Rijke polder en Oristoff polder, waarvan de eerste vierden geheel of gedeeltelijk op dit blad voorkomen).

Kienille polder.

Waterschap Tienhonderd en Zwartepolder, (bestaande uit de polders: Flamingse polder, Tien-honderd polder en Zwartepolder).

Waterschap Groote St. Anna en Nieuwehoven, (bestaande uit de polders: Groote St. Anna polder en Nieuwehoven polder).

Kleine Ladij polder.

Zandpolder, (Bezeiland van het kanaal naar de Wielingen).

Versche polder, (Bezeiland van het kanaal naar de Wielingen).

Willen Leopold polder, Ned. ged., (Bezeiland van het kanaal naar de Wielingen).

Burkeis polder, Ned. ged., (Bezeiland van het Leopoldkanaal). Maakt deel uit van den Belgischen polder Grolf en Burkeis.

Waterschap Greeninge, (bestaande uit de polders: Greeninge polder, Ned. ged., Briens polder, Ned. ged., Manesijne polder, Brugsche polder en Zoute Panne polder, Ned. ged.). Dit waterschap maakt deel uit van de Belgische »watering van Greeninge». Bezeiland van het Leopoldkanaal.

Waterschap Robbenoerel, Gouverneur en Kraijens, (bestaande uit de polders: Robbenoerel polder, Ned. ged., Gouverneur polder en Kraijens polder, Ned. ged.). Gedeelte-lijk Bezeiland van het kanaal naar de Wielingen en gedeeltelijk Bezeiland van het Leo-poldkanaal.

SLUIS.

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

VII B.a. 795 (ed. 2, 46, 53)

TOELICHTING.

Men heeft in afwijking van den aangenomen regel, de gedeelten van Zeerwisch Vlaande-ren, voorkomende op de bladen Sluis en Oeland van de topographische en militaire kaart op één blad vereenigd en dit Sluis genaamd.

Op de kaart is de waterstaats-toestand aangegeven; de administratieve indeeling is in het landschrift vermeld.

Polders hebben op de kaart in verschillende tinten de kleur van den boezem waarop zij afwateren.

Boezemlanden en hooge gronden zijn niet gekleurd.

Het gebied van elken boezem is omgeven door eene bies van de kleur, welke aan dien boezem is gegeven, voor zover die bies niet met de tint van een polder samenvalt.

Wateren hooge gronden of boezemlanden op meerdere boezems af, dan zijn die gronden omgeven door een bies, waarvan de kleur dinovereenkomstig gestreept is.

Pijltjes in rood geven de richting van den stroom aan.

Tot duidelijker aanwijzing zijn bij de voornaamste boezemwateren de namen in rood geplaatst.

Bij de bepaling der cijfers aangevende de hoogten betrekkelijk het Amsterdamsch peil, zijn tot grondslag genomen de uitkomsten der Nauwkeurigheidswaterpassing (N.A.P.)

VERKLARING DER TEEKENS.

- Uitwateringssluys.
- Hoofdmerk der nauwkeurigheidswaterpassing.
- Secundair merk der nauwkeurigheidswaterpassing.
- Gronddrukker.
- Registreerende peelschal.
- Peelschal.
- Terreinshoogte.
- Dijkhoogte.
- Alle hoogten zijn gerekend ten opzichte van N.A.P.
- Straat- en grintwegen.
- Rijksgrans.
- Zeeijk gedeeltelijk kunstmatig verdedigd.
- Kribben en hoofden.
- Bij laagwater droogvallende gronden.
- Laagwaterlijn.
- Lijn van 25 d.M. onder laagwater.
- " " 50 " " " " " " " "
- " " 80 " " " " " " " "
- Grootte van een polder in H.A. volgens meting op de kaart.

BOEZEMS.

Kleur van de rechtstreeks op de zee of de groote rivieren uit-waterende polders of boezems. (Veronderstelde kleur der zee en van de groote rivieren.)

Boezem van het uitwateringskanaal naar de Wielingen.

Opverklakte der landen die hun water geheel op den boezem brengen 14100 H.A., waarvan 160 H.A. in België zijn gelegen.

Opverklakte der landen die hun water gedeeltelijk op den boezem brengen ongeveer 1450 H.A., waarvan 210 H.A. in België zijn gelegen.

Van de landen die niet al hun water op het kanaal van de Wielingen brengen wateren 700 H.A. af op de Isabella-watering en 750 H.A. tevens op het Leopoldkanaal.

Behalve door de waachstuis kan de boezem nog op vier plaatsen door schot-balken of schuiven worden afgesloten.

De boezem loost door de uitwateringssluys aan de Wielingen op de Noord-zee. Zie blad Nieuw 1.

Boezem van het kanaal van Brugge naar Sluis.

Op dezen boezem wateren geene gronden af.

Het peil van den boezem is 1,33 M. + N.A.P., de doorgaans voorkomende waterstand 1,63 M. + N.A.P.

De boezem ligt meestal gemeen met het kanaal Brugge-Ostende.

Boezem van het afwateringskanaal Zelzate-Heijst of Leopoldkanaal.

Op Nederlandsch grondgebied wateren 170 H.A. polder en boezemland geheel en 550 H.A. gedeeltelijk op dezen boezem af. Een groot gedeelte van het voornam-lijke gebied der lozingswatering waterl thans, in gewone omstandigheden op het Leopoldkanaal af.

De boezem loost door de uitwateringssluys te Heijst op de Noordzee.

Het gebied van dezen boezem wordt doorsneden door het kanaal van Brugge naar Sluis. De beide deelen zijn door een gronddrukker onder het kanaal met elkander verbonden.

Boezem van het afwateringskanaal van de Lijs.

Het gebied van dezen boezem is geheel in België gelegen. Een gronddrukker voert het water onder door het kanaal van Brugge naar Sluis.

De boezem loost door de uitwateringssluys te Heijst op de Noordzee.

BUITENWATERSTANDEN.

Over de jaren 1881—1890 in Meters betrekkelijk N.A.P.

Schelde en Noordzee.

Plaats van waarneming.	Gemiddeld	Hoogste stand.	Laagste stand.
	hoogwater.	laagwater.	
Vlissingen	4.77	— 1.96	3.46 19 Febr. 1882 — 3.95 7 Febr. 1883
Breukelen	4.79	— 2.03	3.46 19 Febr. 1882 — 3.54 4 Maart 1881
de Wielingen	4.74	— 1.88	3.47 19 Febr. 1882 — 2.81 11 Maart 1887

VERWIJZING.

De oeververdediging in Zeeland sedert 1860, door M. B. G. Hogerwaard, provinciaal hoofdingenieur van den Waterstaat in Zeeland, 4^e stuk, Middelburg, van Benthem en Jutting 1886.

Zelandia Illustrata. Verzameling van kaarten, portretten, platen enz., betreffende de oudheid en geschiedenis van Zeeland, toebehoorende aan het Zeerwisch genootschap der wetenschappen; beschreven door F. Nagtigals. Tweede deel, tweede aflevering. Middelburg, J. C. & W. Altorff 1880.

Overzicht der scheepvaartkanalen in Nederland, met overzichtskaat en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid. 's-Gravenhage. Tweede uitgaaf, 1892.

Voies Navigables de la Belgique, publié par le Ministère des travaux publics. Direction des travaux hydrauliques. Recueil de Renseignements, Bruxelles, M. Weissenbruch 1880. Tome premier: Notices, Reglements. Tome second: Tableaux descriptifs.

Gids des schippers, uitgegeven volgens de bevelen der Regeering, door A. Dufoigny, voornamen ingenieur van Bruggen en Wegen, 1890. Brus-sel, P. Weissenbruch, drukker des Konings.

Recueil de Lois, Arrêts, Reglements etc., concernant l'administration des eaux et polders de la Flandre orientale, par M. J. Wolters, ingénieur faisant fonctions d'ingénieur en chef des Ponts et chaussées. Première partie: Rivières et canaux. Seconde partie: Polders. Gand, imprimeurs de van der Haeghe Majja, Rue de Brabant n°. 12, 1840.

Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den algemeenen dienst van den Waterstaat XI. Provincie Zeeland. 's-Gravenhage, gebr. van Cleef 1892.

Beknopt geschied- en aardrijkskundig woordenboek van Zeerwisch-Vlaan-derens westelijk deel (voornamelijk 4^e district van Zeeland), samengesteld door G. P. Roos, archivaris der gemeente Aardenburg. Oostburg, A. J. Brons-wijk, 1874.

Aanteekeningen omtrent de geschiedenis en de inrichting der Waterstaats-kaart in Nederland, uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, Han-del en Nijverheid. 's-Gravenhage, gebr. van Cleef 1892.

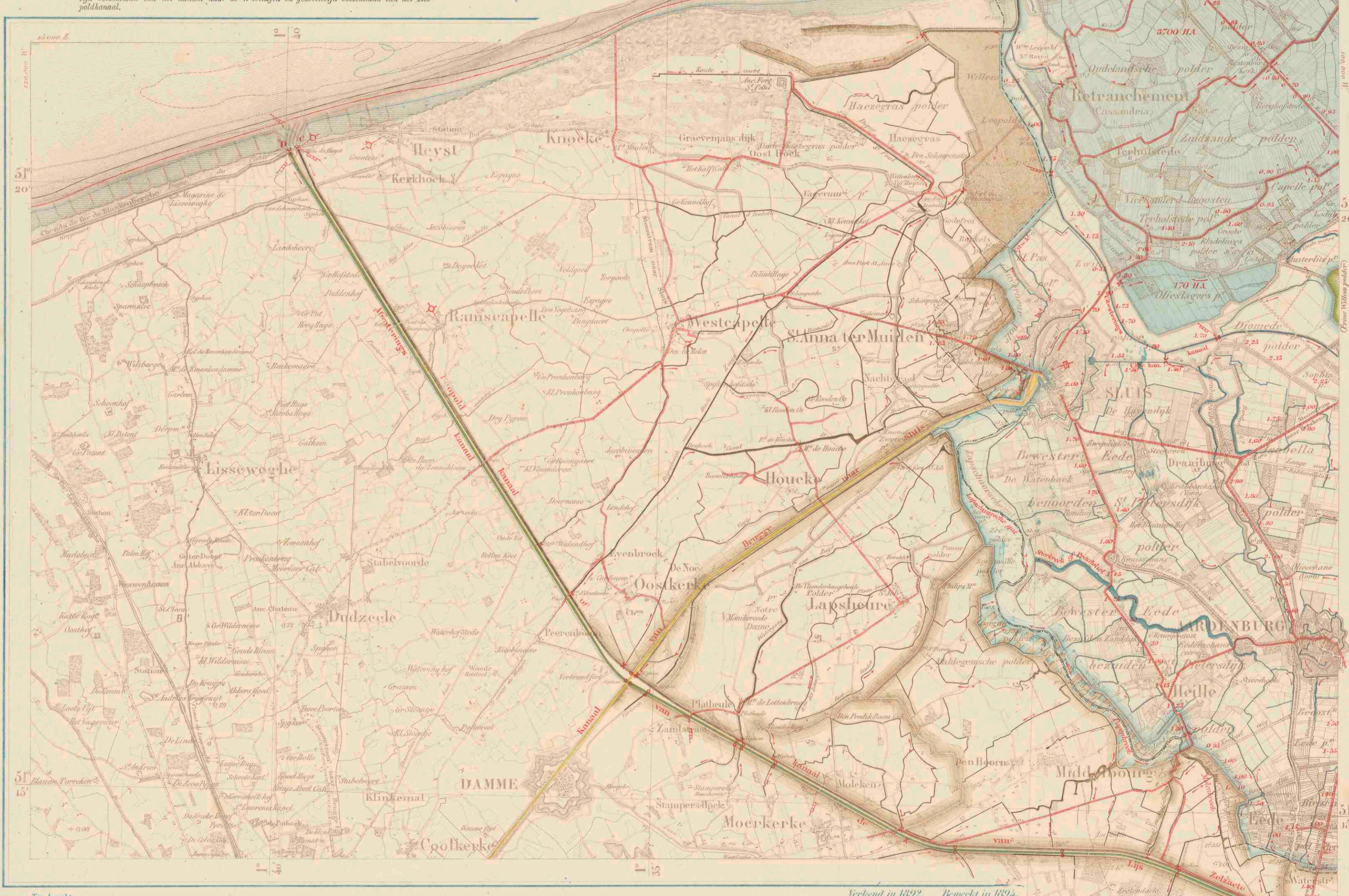

Table with 3 columns: Sluizen in de Zeeeringen Gelegen, Wijdte in den dag in M., Slagdrempel diepte ten opzichte van N.A.P. in M.

KALENEN EN WATERLEIDINGEN. Uitwateringskanaal naar de Wielingen. Door het Zwin en de Passagule bestond vroeger een open verbinding tusschen de Schelde (bij Sluis) en den Brakman (ten zuiden van Bierliet).

ZEEWERING. De zeeooring wordt gevormd door de buitendijken van de polders Thomas (calamiteus), Pauline, Elisabeth, Nieuwpassagule, Clara, Kleine Isabella en de waterkering bij de Isabellawatering, verder door de buitendijken der polders Groot Isabella, Philippine en Angelina.

REGLEMENTEN. Reglement op de wegen en voetpaden in de provincie Zeeland, vastgesteld 19 November 1886, goedgekeurd bij Kon. besluit van 28 December 1886 n. 37 (Proc. blad 1887 n. 2).

Reglement van politie voor de polders in Zeeland, vastgesteld 5 Juli 1867, goedgekeurd bij Kon. besluit van 22 Juli 1867, n. 51, Proc. blad 1867, n. 92.

Reglement voor het waterschap der sluis aan de Wielingen. Onder den naam van Waterschap der sluis aan de Wielingen is een waterschap opgericht, bestaande uit de polders en landerijen ten vier beoore van Rijksweg een nieuwe uitwatering, in het noordelijke vierde district van Zeeland is gemaakt.

Reglement op het beheer der uitwatering van de polders te Bierliet, vastgesteld 7 November 1874, goedgekeurd bij Kon. besluit d.d. 6 Dec. 1874 n. 29, Proc. blad 1874 n. 133.

De Grooten en Kleine Zoute, Helena, Wilhelmina, St. Pieters, Anetia, Goertvrida, Maria- en Brielspolder, onder de Grooten en Kleine Zoute, Goertvrida, Maria- en Brielspolder, onder de Grooten en Kleine Zoute, Goertvrida, Maria- en Brielspolder, onder de Grooten en Kleine Zoute.

Uitwateringskanaal naar de Wielingen. Door het Zwin en de Passagule bestond vroeger een open verbinding tusschen de Schelde (bij Sluis) en den Brakman (ten zuiden van Bierliet). In 1780 werd de Passagule aan de westzijde door den Bakkersdam en in 1788 aan de oostzijde door den Kapiteledam afgesloten.

TOELICHTING. Op de kaart is de waterstaatsaandeling aangegeven; de administratieve indeeling is in het randchrift vermeld. Polders hebben op de kaart in verschillende tinten de kleur van den boezem waarop zij afwateren.

VERKLARING DER TEEKENS. Table with 2 columns: Teeken, Betekenis.

BOEZEMS. Kleur van de rechtstreeks op de zee of op de groote rivieren uitwaterende polders en boezems. (Veronderstelde kleur van de zee en van de groote rivieren).

Table with 4 columns: Plaats van waarneming, Gemiddelde waterstand 13 Oct-1 Nov, Hoogste stand, Laagste stand.

BOEZEM VAN DE ISABELLAWATERING EN VAN DE ZWARTESLUISWATERING. Op Nederlandsch grondgebied wateren ongeveer 170 H.A. geheel of deels boezem af en stroomt van 100 H.A. het water gedeeltelijk naar de Isabellawatering en gedeeltelijk naar het kanaal van de Wielingen.

BOEZEM VAN HET AFWATERINGSKANNAAL ZELZETE-HEIJST OF LEOPOLDKANNAAL. Op Nederlandsch gebied wateren 170 H.A. geheel en 550 H.A. gedeeltelijk op deen boezem af. Een groot gedeelte van het voornamelijk gebied der Isabellawatering wateren thans in gewone omstandigheden op het Leopoldkanaal af.

Table with 4 columns: Plaats van waarneming, Hoogste stand, Gemiddeld, Laagste stand.

VERWIJZING. Zelandia Illustrata. Verzameling van kaarten, portretten, platen enz. betreffende de oudheid en geschiedenis van Zeeland, toebehoorende aan het Zeeuwsch genootschap der wetenschappen, beschreven door E. Nagels. Tweede edit. Tweede aflevering. Middelburg J. C. & W. Altorffer 1880.

Table with 2 columns: Jaar van bedijking, Jaar van bedijking.

SLUIZEN.

Wijde Slagdramp-
in
den dag van N. A. P.
in M. in M.

- A. Schutsluis in den westelijken kanaalarm te Sas van Gent tusschen het bovenpand en het benedenpand van het kanaal Gent-Ter Neuzen 12.00 — 2.02
Benedictushoofd 1 paar panderuizen — 2.42
Benedictushoofd 1 paar panderuizen
Lengte der schutkolken tusschen het midden van de binnenfronten der sluishoofden 93 M.
- B. Schutsluis in den oostelijken kanaalarm te Sas van Gent tusschen het bovenpand en het benedenpand van het kanaal Gent-Ter Neuzen 12.00 — 4.42
Drie sluishoofden, ieder met 1 paar panderuizen, waarvan de slagdorpen een hoog gelegen zijn
Twee schutkolken, waarvan de bovenschutkolke lang is 27.85 M. en de benedenschutkolke 55 M.; het middensluishoofd is lang 17.50 M.
De lengte, gemeten tusschen boven- en beneden-sluishoofd, bedraagt 100.35 M.

KANALEN EN WATERLEIDINGEN.

Kanaal van Gent naar Ter Neuzen.

In het belang van de scheepvaart van Gent werd in 1825 besloten tot den aanleg van een waterweg, welke Sas van Gent zou verbinden met de Westerschelde te Ter Neuzen.

Dit kanaal werd den 18^{den} November 1827 geopend. Het heeft een lengte van 33,939 K.M. waarvan 15,196 K.M. op Nederlandsch grondgebied en is 11.000 M. breed. Het heeft een diepte van 6.50 M. onder kanaalpeil, een breedte van 56 M. op kanaalpeil en een bodembreedte van 17 M.

Het benedenpand van het kanaal, van de Oostsluis te Sas van Gent tot de Westsluis te Ter Neuzen, heeft een lengte van 13,200 K.M., een diepte onder kanaalpeil van 6.05 M., een breedte op kanaalpeil van 47.25 M. en een bodembreedte van 17 M.

Het bovengedeelte van den ouden kanaalarm, van een boven Sas van Gent tot de Oude of Westelijke sluis aldaar is lang 788 M., diep onder kanaalpeil 4.40 M. en breed op kanaalpeil 27.60 M.; de bodembreedte bedraagt 10 M.

Het bovengedeelte van den ouden kanaalarm, verbindende de Oude of Westsluis te Sas van Gent met het hoofdkanaal van het benedenpand, heeft een lengte van 160 M., een diepte onder kanaalpeil van 4.35 M., een breedte op kanaalpeil van 33.75 M. en een bodembreedte van 12 M.

Den Oostelijken kanaalarm, van een boven Ter Neuzen tot de Oostsluis aldaar, heeft een lengte van 660 M. en overigens dezelfde afmetingen als het hoofdkanaal.

Te Ter Neuzen is de voormalige cestinggracht, tusschen het hoofdkanaal en den Oostelijken kanaalarm, tot elckthaven ingericht, lang 280 M., diep 6.15 M. en breed 55 M. op kanaalpeil, met een bodembreedte van 30 M.

Het kanaal dient, behalve voor de scheepvaart, ook voor de afwatering van in België gelegen landen en voor den afvoer van hoog oppervlakt der Boven Schelde, volgens bepalingen vóór in het verdrag van 5 November 1842 en de overeenkomst van 30 Mei 1843, respectievelijk te 's-Gravenhage en te Gent, tusschen de Nederlandsche en Belgische regeringen gesloten.

De kanaalpeilen zijn nader geregeld bij de overeenkomst van Brussel van 31 October 1879 en vastgesteld tusschen Gent en Sas van Gent op 4.40 M. boven den slagdorpe van de Westelijke schutsluis te Sas van Gent, hetgeen overeenkomt met 2.38 M. + N. A. P.; tusschen Sas van Gent en Ter Neuzen op 3.95 M. boven denzelfden slagdorpe, hetgeen overeenkomt met 1.93 M. + N. A. P.

Het bovenpand wordt gevood uit de aangrenzende hoogte gronden in België en overigens door water van de Boven Schelde en de Lijs te Gent door de schotbalksluis aan het Tolhuis aldaar.

Het benedenpand wordt gevood uit het benedenpand, Lozing van het oerlijke water heeft plaats voor het benedenpand door de Westschutsluis en twee schotbalksluizen te Sas van Gent op het benedenpand, terwijl somtijds, ten dienste der scheepvaart, op ter bevoeling van landerijen, water wordt afgeleid op de Moeraart, waarmede het kanaal op Belgisch grondgebied door een schutsluis in verbinding staat.

Het benedenpand loost door de sluizen te Ter Neuzen op de Schelde. Op Nederlandsch grondgebied heeft het Hoofdkanaal nog twee zijkanalen, namelijk:

1°. Het zijkanaal naar de Passluis, hetwelk het hoofdkanaal benoorden Sas van Gent verbindt met de Passluis, vroeger een uitwateringssluiss welke thans is gedicht.

Dit zijkanaal heeft een lengte van 646 M., een diepte onder kanaalpeil van 3.78 M., een kanaalbreedte op kanaalpeil van 23.12 M. en een bodembreedte van 8 M.

2°. Het zijkanaal naar de Aezelsche Sassing, hetwelk zich uitstrekt van het hoofdkanaal bij Sluiskil tot de graven sluis van de Aezelsche Sassing. Dit zijkanaal heeft een lengte van 2900 M., een diepte onder kanaalpeil van 3.75 M., een kanaalbreedte op kanaalpeil van 23 M. en een bodembreedte van 8 M.

Het kanaal is in beheer en onderhoud bij het Rijk. Het bijzonder reglement van politie is vastgesteld den 9^{den} Juli 1892 (Staatsblad n° 178).

Rijkswaterleidingen hewesten en boosten het kanaal van Ter Neuzen. Bij het verdrag den 5^{den} November 1842 tusschen de Nederlandsche en Belgische regeringen te 's-Gravenhage gesloten, werd bepaald dat na afloop van twee jaren volgende op de onderteekening van dat verdrag, het gedeelte van het kanaal Gent-Ter Neuzen, begrepen tusschen Sas van Gent en de Westerschelde, geen andere wateren zou onteangen dan die aangebracht werden door het bovenpand van gezegd kanaal en door het kanaal van de Lange Leede. Om ten gevolge dezer overeenkomst te voorzien in de afwatering der landen die toen hun water op het benedenpand van het kanaal Gent-Ter Neuzen looden, werden van Rijkswegen ten westen en ten oosten van dat kanaal waterleidingen gegraven.

De westelijke waterleiding is van den dijk tusschen den St. Albert en Ghellinckpolder tot de vestinggracht te Ter Neuzen lang 12,405 K.M., loopt door of langs de polders Ghellinck, Antrieche, Papeschor, Nieuw Papeschor, Stroodorp, Louisa, Kogore, Oud Zennaar, Sluis en Vlooswijk en loost door de vestinggracht te Ter Neuzen in de Westvliethaven.

De bodem ligt aan het begin 1.20 M. — N. A. P., vóór de vestinggracht te Ter Neuzen 2.00 M. — N. A. P., de drempel van de uitwateringssluiss op de Westvliethaven is gelegen op 2.58 M. — N. A. P.

De Oostelijke waterleiding heeft van haren aanvang in den polder Canisliet tot de vestinggracht te Ter Neuzen een lengte van 13,928 K.M. en de sluiting der Schelde verloopende het rechter, als zandrij, zijne waarde. Thans dient het gedeelte tusschen Hulst en Skenne allien voor de afwatering van aangelegen gronden.

Vroeger liep dit kanaal door tot Hulst en vormde voor deze stad den waterweg naar Gent en naar de Schelde. Na de scheiding van België en de sluiting der Schelde verloor het rechter, als zandrij, zijne waarde. Thans dient het gedeelte tusschen Hulst en Skenne allien voor de afwatering van aangelegen gronden.

De werken, bestemd om geveel te geven aan deze bepaling, worden uitgevoerd, doch toen zij bleken niet aan de verwachting te beantwoorden, buiten gebruik gesteld. In 1890 is de Lange Leede op korten afstand van de Oudenburgse sluis aangedam. Thans komt het water dat uit België door de Oudenburgse sluis stroomt op de oostelijke Rijkswaterleiding.

De Zuid-Leedevaart loopt van uit de Moeraart bij Meudonck tot in de Durne bij Spittersput.

De kaart heeft een lengte van bijna 13 K.M., een breedte van 7 M. en een diepte van 1.10 tot 1.50 M. naar gelang van den waterstand.

Ter bevoeling van lage landen wordt op bepaalde tijden de waterstand op een gedeelte der Moeraart aanmerkelijk verhoogd. Daarvoor wordt, door de schutsluis te Boer, dat ongeveer water uit het kanaal Gent-Ter Neuzen ingelaten en in verband hiermede schotbalken aangebracht in de brug over de Moeraart te Wachtebe en in een schotbalksluisje in de Zuid-Leedevaart ten noord-oosten van Saffelaere.

Daar de Lange Leedevaart deelt in dien verhoogden waterstand, en deze soms tot 2.20 M. + N. A. P. wordt opgevoerd, terwijl het omliggende terrein

POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

ZEELAND.

ZEEUWSCH-VLAANDEREN.

(Om de administratieve indeeling op de kaart te kunnen volgen, is de waterstaats-toestand zoo noodig in het kort achter de namen medegegeeld.)

Poelpolder, (bestaande uit boezemland van de Westelijke Rijkswaterleiding.)

Groote of Oude St. Albertpolder, (gedeelte in België; boezemland van de Westelijke Rijkswaterleiding.)

Ghellinckpolder, (boezemland van de Westelijke Rijkswaterleiding.)

Eugenispolder, (boezemland van de Westelijke Rijkswaterleiding.)

Papeschorpolder, (boezemland van de Westelijke Rijkswaterleiding en een gedeelte van een polder ten oosten van het kanaal Gent-Ter Neuzen.)

Antrieche of Oostervijpolder, (bestaande uit ten deel op de Oostelijke Rijkswaterleiding afwaterd en uit een ander deel dat ten westen van het kanaal is gelegen en boezemland vormt van de Westelijke Rijkswaterleiding.)

NEUZEN.

3.

Waterschap Canisliet binnen en buiten en Lippens, (bestaande uit de polders Canisliet buiten, Canisliet binnen en Lippens. Boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding.)

Boosten en beesten Blijpolder, (boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding.)

Oud Boosten Blij beuzidenpolder, (boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding.)

Waterschap Oud en Nieuw Ferdinandus, (bestaande uit de polder Oud Ferdinandus en Nieuw Ferdinandus. Boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding.)

Polder de Wildelanden, (onder het voormalig Halsterambacht. Boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding.)

Waterschap Rieden, Wildelanden en Oude Karvenelk, (bestaande uit de polders: Riet, Wildelanden, [onder het voormalig Aelambacht] en Oude Karvenelk. Boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding.)

Moerbekepolder, (Nederlandsch gedeelte. Boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding.)

Nieuwe Karvenelkpolder, (boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding.)

Moerspinpolder, (Nederlandsch gedeelte. Boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding.)

Varempolder, (boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding.)

Overlagpolder, (Nederlandsch gedeelte. Boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding.)

Zuidorpolder, (Zwederdel. Boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding.)

Zuidorpolder, (Noorderdel. Boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding.)

St. Anthonypolder, (boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding.)

Nieuwe polder bij Sas van Gent.

VERWIJZING.

Zelandia Illustrata. Verzameling van kaarten, portretten, platen enz. betreffende de oudheid en geschiedenis van Zeeland, toebehoorende aan het Zeeuwsch genootschap der wetenschappen, uitgegeven door F. Nagtigals. Tweede deel. Tweede aflevering. Middelburg J. G. & W. Althoff 1880

Oversicht der scheepvaartkanalen in Nederland met overzichtkaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid, 's-Gravenhage. Tweede uitgave 1892.

Les voies de navigation dans le royaume des Pays-Bas, ouvrage publié sous les auspices du gouvernement des Pays-Bas pour le quatrième congrès international de navigation internationale à Manchester en 1890. La Haye van Langenhuyzen frères 1890.

Voies Navigables de la Belgique publié par le Ministère des travaux publics. Direction des travaux hydrauliques. Recueil de Renseignements. Bruxelles, M. Weissenbruch, 1880. Tome premier: Notices, Règlements. Tome second: Tableaux descriptifs.

Gids des schippers uitgegeven volgens de bevelen der regering door A. Dufouraj, voornamen Ingenieur van Bruggen en Weggen 1890. Brussel, P. Weissenbruch, drukker des Konings.

Revue de Lois, Arrêtés, Règlements etc. concernant l'administration des eaux et polders de la Flandre Orientale, par M. S. Walters, Ingenieur faisant fonctions d'ingénieur en chef des Ponts et chaussées. Première partie: Rivières et canaux. Seconde partie: Polders. Gand Imprimeurs de van der Haeghe Majja, Rue de Brabant n° 12, 1840.

Hoogte van verkenmerken volgens N. A. P. gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen en de waterpassingen van den algemeenen dienst van den waterstaat. XI. Provincie Zeeland, 's-Gravenhage, Gebr. van Cleef, 1892.

Anteekeningen omtrent de geschiedenis en de inrichting der waterstaatskaart van Nederland. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid, 's-Gravenhage, Gebr. van Cleef 1892.

TOELICHTING.

Op de kaart is de waterstaats-toestand aangegeven; de administratieve indeeling is in het randschijfje vermeld.

Polders hebben op de kaart in verschillende tinten de kleur van den boezem waarop zij afwateren.

Boezemlanden en hoogte gronden zijn niet gekleurd.

Het gebied van allen boezem is omgeven door eenen bies van de kleur, welke aan dien boezem is gegeven, voor zoover die bies niet met de tint van een polder samenvalt.

Wateren hoogte gronden of boezemlanden op meerdere boezems af, dan zijn die gronden omgeven door een bies, waarvan de kleur dienovereenkomstig gestreept is.

Rijlijnen in rood geven de richting van den stroom aan.

Tot duidelijkheid vanwijzing zijn bij de voornaamste boezemwateren de namen in rood geplaatst.

Bij de bepaling der cijfers aangegeven de hoogten betrekkelijk het Amsterdamsch peil, zijn tot grondslag genomen de uitkomsten der Nauwkeurigheidswaterpassing (N. A. P.)

VERKLARING DER TEEKENS.

- >> Schutsluis.
- ⋈ Uitwateringssluiss.
- ⋈ Grondhuik.
- +— Peilmerkeken.
- +— Peilschaal.
- 2.00 Terreinshoogte. Het decimaalpunt duidt de plaats der terreinshoogte aan.
- ⋈ Dijkshoogte.

Alle hoogten zijn gerekend ten opzichte van N. A. P.

- Straat-, grint- en schelpwegen.
- Spoorweg.
- Rijksgrens.
- 500 HA. Grootte van een boezem of een polder in H. A. volgens meting op de kaart.

BOEZEMS.

I. Kleur van de rechtstreeks op de zee of de groote rivieren uitwaterende polders of boezems. (Veronderstelt de kleur der zee en van de groote rivieren.)

II. Oostelijke Rijkswaterleiding.

Oppeklakte van de polders en landen die al hun water op de leiding brengen 950 H.A. in Nederland gelegen. 950 H.A. in België gelegen 26,500 H.A.; waarvan 20,430 H.A. in Nederland gelegen zijn.

Voor militaire doeleinden kan de boezem door een sluisje met schuif te Ter Neuzen water onteangen uit het kanaal naar Gent.

Aan den Buthduiker en Spuiduiker kan de waterleiding door schotbalken of schuiven worden afgesloten.

De boezem loost door drie sluiskolken in den Oostbeer te Ter Neuzen op de voorhaven.

Waterstanden over de jaren 1881—1890 waargenomen op de Oostelijke Rijkswaterleiding in Meters ten opzichte van N. A. P.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde zomerstand 1 Mei—1 Nov.	Gemiddelde winterstand 1 Nov—1 Mei.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Hulst	— 0.68	— 0.42	1 Jan. 1881	13—18 Aug. 1887
Aan de Passluis	— 0.47	— 0.36	2 Jan. 1881	26 Sept. en 2 Oct. 1885 — 0.80
Everdam	— 0.71	— 0.55	1 Jan. 1881	5—8 Aug. 1885
Aan den Buthduiker	— 1.01	— 1.05	1 Jan. 1881	1 Aug. 1885
Aan den Spuiduiker	— 1.70	— 1.30	2 Jan. 1881	20—31 Oct. 1886
Ontheer te Ter Neuzen: bij het openen	— 1.67	— 1.26	11 Febr. 1881	1 Juni 1884
bij het sluiten	— 1.77	— 1.42	1 Jan. 1881	13 Maart 1884
			— 0.14	— 2.50

Zie blad Neuzen 2 en Hulst.

III. Westelijke Rijkswaterleiding.

Oppeklakte van de polders en landen die al hun water op de leiding brengen 4100 H.A., waarvan 3110 H.A. in Nederland gelegen. 950 H.A. in België gelegen gronden wateren gedeeltelijk op deze boezem of op gedeeltelijk op den boezem der Isabellsluis. Somtijds wordt, om den Belgischen polder »de Smalle Gelanden» voor water overlast te bezorgen het sluisje te Assende, op den Vlietwatergang gelegen, gesloten.

Alle landen die hun water gemeentlijk geheel of gedeeltelijk door gemeent sluisje lozen (thans ongeveer 1900 H.A.) wateren dan geheel op de Westelijke Rijkswaterleiding af.

Voor militaire doeleinden kan de boezem, door een schotbalksluis te Ter Neuzen, water onteangen uit het kanaal naar Gent, en op drie plaatsen in de hoofdleiding bevinden zich duikers, waardoor deze kan worden afgesloten. De boezem loost door een sluiskoker in den Westbeer te Ter Neuzen op de voorhaven.

Waterstanden over de jaren 1881—1890 waargenomen op de Westelijke Rijkswaterleiding in Meters ten opzichte van N. A. P.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde zomerstand 1 Mei—1 Nov.	Gemiddelde winterstand 1 Nov—1 Mei.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Bij het Sluisje	— 0.01	+ 0.18	2 Jan. 1881	17 en 18 Sept. 1887
Aan den Ghellinckpolder	— 0.68	— 0.43	2 Jan. 1881	12 en 13 Aug. 1885
Aan den Louisa	— 0.81	— 0.59	2 Jan. 1881	15—19 Juli 1885
Duiker bij de Vestinggracht te Ter Neuzen: bij het openen	— 1.47	— 1.10	11 Febr. en 10 Maart 1881 en 13 Jan. 1881	16 Dec. 1890
bij het sluiten	— 1.36	— 1.20	2 Jan. 1881	— 2.13
			— 0.08	6 Dec. 1888
bij het sluiten	— 1.73	— 1.67	2 Jan. 1881	15 Maart 1884
			— 0.38	— 2.30

Zie blad Neuzen 2.

IV. Boezem van de Isbellawatering en van de Zwartsluiswatering.

Op Nederlandsch grondgebied wateren ongeveer 170 H.A. geheel op dezen boezem af en stroomt van 700 H.A. het water gedeeltelijk naar de Isbellawatering en gedeeltelijk naar het kanaal van de Wieringen.

Uit België stroomt, wanneer de keersluis te Steensenshuur gesloten is, het water naar ongeveer 800 H.A. geheel naar de Isbellawatering. In gemeen om schiedrijke rechter wordt het water van dit gebied voor een groot gedeelte door het Leopold-kanaal naar de uitwateringssluiss te Heijst gevoerd.

Van een gebied van ongeveer 950 H.A., eeneens in België gelegen, stroomt het water gedeeltelijk naar de Isbellawatering en gedeeltelijk naar de Westelijke Rijkswaterleiding.

Op dezen boezem worden geen waterwaarnemingen gedaan.

Zie de bladen Neuzen 1 en 2.

V. Boezem van het afwateringskanaal Zelaete-Heijst of Leopold-kanaal.

Op dit blad komen voor gronden, in België gelegen, welke gedeeltelijk afwateren naar het Leopoldkanaal en gedeeltelijk naar de Isbellawatering.

Zie de bladen Neuzen 1 en 2.

VI. Bovenpand van het kanaal Gent naar Ter Neuzen.

Geene gronden, in Nederland gelegen, wateren er op af.

De boezem wordt gevood uit de aangrenzende hoogte gronden in België en overigens door water van de Boven-Schelde en de Lijs te Gent door de schotbalksluis aan het Tolhuis aldaar.

De boezem loost door de Westschutsluis en twee schotbalksluizen te Sas van Gent op het benedenpand en in sommige gevallen door de schutsluis te Roodenhuisje op de Moeraart.

Het peil den van den boezem is 2.38 M. + N. A. P.

Te Sas van Gent worden de waterstanden geregeld waargenomen.

VII. Benedenpand van het kanaal van Gent naar Ter Neuzen.

Geene gronden wateren er op af. De boezem wordt gevood uit het benedenpand, Lozing van het oerlijke water heeft plaats voor het benedenpand door de Westschutsluis en twee schotbalksluizen te Sas van Gent op het benedenpand, terwijl somtijds, ten dienste der scheepvaart, op ter bevoeling van landerijen, water wordt afgeleid op de Moeraart, waarmede het kanaal op Belgisch grondgebied door een schutsluis in verbinding staat.

of veranderd en waarop geen gebouwen mogen ontstekt worden; betreffende de dijen, waarvan geen af- of uitverniegen mogen gedaan of planten uitgegraven worden en betreffende werken buitendien, die niet mogen worden aangelegd, weggenomen of veranderd zonder vergoeding van het bevoegd gezag.

Dit regelt verder de verplichting tot en de wijze van onderhoud der waterleidingen en stelt de bij voerwing of deversteking in acht te nemen voorwaarden; § 9 van het reglement bepaalt de straffen bij overtreding.

Op dit blad komen voor gronden, in België gelegen en behoorende tot de Belgische verenigingen »De Isbellawatering» en »De Watering van de Zwartsluis», welke hun water lozen door de Isbellawatering, gelegen op Nederlandsch grondgebied. (Zie blad Neuzen 1.)

De »Isbellawatering» welke de Isbellawatering behoort en onderhoudt, is afgevoerd bij bestint van den prefect van het departement van de Schelde van 15 Juni 1807. Haar reglement werd vastgesteld 4 September 1807.

Ruin 370 H.A. polderland, op Nederlandsch grondgebied gelegen, behoort tot deze watering.

De »Watering van de Zwartsluis» is afgevoerd bij bestint van Zijne Majesteit den Koning der Belgen d.d. 15 December 1833. Zij bedient zich tot waterlozing van een sluis, welke naast de Isbellawatering was gebouwd. Deze sluis werd afgebroken en bij overeenkomst van 4 Mei 1888 verkreeg de »watering» het recht, tegen een vaste jaarlijkse bijdrage, haar water door de Isbellawatering op den Brakman te lozen.

BEDIJNGEN.

Jaar van bestijking of bestijking.	Jaar van bestijking of bestijking.
Groote of Oude St. Albertpolder 1610	Moerbekepolder 1699
Oud Boosten, Blij Beuzidenpolder 1612	Oud Ferdinandpolder 1701
Antrieche of Oostervijpolder 1620	Papeschorpolder 1711
St. Anthonypolder en Canislietpolder 1650	Moerspinpolder 1707
Polder de Wildelanden 1652	Nieuw Ferdinandpolder 1716
Overlagpolder 1673	Poelpolder 1737
Nieuwe Karvenelkpolder 1698	Canislietpolder 1790
Zuidorpolder, Noorderdel en Zuid-derdel 1695-1698	Boosten en Beesten Blijpolder 1700
Tarempolder 1698	Ghellinckpolder met de Nieuwe polder bij Sas van Gent 1838
Nieuw Boosten Blij Beuzidenpolder 1698	Eugenispolder 1846

benoorden Lange Leede veel lager ligt, worden in de brug aldaar eveneens schotbalken geplaatst. Het oerlijke water in dit afgesloten gedeelte kan door een duiker met schuif, welke in den dam aan het uitende der vaart is aangebracht, door de Oudenburgse sluis worden af

HULST.

SLUIZEN IN ZEEWERINGEN GELEGEN.

	Wijde in den dag. in M.	Slagdrempel diepte t. o. van N.A.P. in M.
A. Uitwateringsluis van den Kleine Molenspolder, in de haven van den Kruispolder	0.60	— 0.25
B. Uitwateringsluis van den Melopolder.	1.95	— 1.99
C. Uitwateringsluis van den van Alsteinpolder	2.00	— 1.10

KANALEN, VAARTEN EN WATERLEIDINGEN.

Oudtijds stond de binnenhaven van Hulst, door het Hellegat in verband met de Schelde en door de Moer- of Turfsaart met de moeren van Hulsterloo. In 1315 werd de Moer- of Turfsaart verbonden met het kanaal van Stekene, waardoor een waterweg van Hulst naar Gent ontstond. Door de scheiding met België verloor deze vaart, als zodanig, hare waarde. De Oude vaart naar Gent dient thans tusschen Hulst en Stekene alleen voor afwatering van aangelegene gronden. Toen de buitenhaven van Hulst meer en meer verlaagde, werd in 1645 een kanaal gegraven, in noordoostelijke richting, dat deze stad verbond met de Schelde, nabij het fort Zandberg. Deze vaart werd in het laatst der zeventiende eeuw door het invuideren van den Kieldrechtspolder onbruikbaar en is daarna geheel vervallen. Kort na 1826 werd nu de verdronken polder van Absdale voor de vaart gebruikt, doch toen deze polder in 1789 op nieuw bedijkt werd, bevoeren de schippers de Halsterelakte, langs de schorren van den Havikpolder. Eene sluis te Luntershoek gaf toegang tot het Hellegat. (Zie blad Neuzen 2.) Met het onbruikbaar worden van dezen waterweg hield de scheepvaart te Hulst geheel op. In 1826, bij het graven van het kanaal van Gent naar Ter Neuzen, zou er ook een zijtak worden aangelegd, die langs Ael tot Hulst liep. Deze zijtak werd echter niet voltooid. Thans dient zij onder den naam van »Zijkanaal naar Hulst" tot afwatering van aangelegene gronden.

Oostelijke Rijkswaterleiding. (Zie de bladen Neuzen 2 en 3.)
Uitwateringskanaal voor het waterschap Stoppeldijk c.a. en den polder Willem III. (Zie de bladen Neuzen 2 en Middelburg 4.)

ZEEWERING.

De zeeoewering wordt op Nederlandsch grondgebied gevormd door de buitendijken der polders: Kruis, Kleine Molen, Melo, van Alstein, Louisa en Prosper (gedeeltelijk). Deze buitendijken worden door de polders zeven be- heerd en onderhouden.

REGLEMENTEN, ENZ.

Reglement op de wegen en voetpaden in de provincie Zeeland, vastgesteld 19 November 1886, goedgekeurd bij Kon. besluit van 28 December 1886 n°. 37, Proc. blad 1887 n°. 2.

Aigemeen reglement voor de polders of waterschappen in Zeeland, vastgesteld 8 November 1872, 30 Januari 1873, gewijzigd 6 No- vember 1874; 6 Juli 1883 en 5 November 1885. Te vinden in de bijlage van Proc. blad n°. 163 van 1885.

Dit reglement handelt in:

- Artikel 1—3. Van de bedijking en het ontstaan der polders en water- schappen.
4—16. Van de zeeoewering en oeververdediging.
17—26. Van de binuendijken en waterleidingen.
27—32. Van het recht van doortocht van het polderwater.
33—45. Van het beheer en bestuur der polders of waterschappen.
46—53. Van de vereischen tot het lidmaatschap van het polder- bestuur, de afsteking, de tijdelijke oeveroering en het ontslag.
54—57. Van de bevoegdheid en den werking van de vergadering der ingelanden en van de polderbesturen.
58—70. Bevatlen bepalingen van orde voor de vergadering van het polderbestuur en van ingelanden.
71—135. Bevatlen bepalingen omtrent verwerking en bezoldiging van beamten, de wijze van beheer en bestuur van werken en eigendommen, het dijkschot, de jaarlijksche begroeting, rekening en verantwoording en het toezicht van Gedeputeerde Staten.

Dit reglement geldt niet voor de waterschappen die belast zijn met het bestuur en beheer der waterkeering van een calamiteusen polder of een cala- miteus waterschap en de polders of waterschappen in Zeeland, die ook voor een gedeelte zijn gelegen in eene andere provincie of in een ander rijk.

Voor waterschappen die een bijzonder reglement hebben gelden niet de artikelen 33 tot en met 116.

Reglement van politie voor de polders in Zeeland, vastgesteld 5 Juli 1867, goedgekeurd bij Kon. besluit van 22 Juli 1867 n°. 51, Proc. blad van 1867 n°. 92.

Wijzigingen zijn vastgesteld 1 Februari 1878 en 8 Juli 1881, goedgekeurd bij Kon. besluit van 12 Mei 1878 n°. 25 en van 8 October 1881 n°. 24, Proc. bladen van 1878 n°. 56 en 1881 n°. 111.

Dit reglement bevat hoofdzakelijk verbodsbepalingen betreffende de dijken, die niet mogen gesloet of veranderd en waarop geen gebouwen mogen gesticht worden; betreffende de duinen, waarin geen af- of uitgravingen mogen gedaan of planten uitgeplant worden en betreffende werken buitendijks, die niet mogen worden aangelegd, weggenomen of veranderd zonder vergunning van het be- voegd gezag.

Het regelt verder de verplichting tot, en de wijze van onderhoud der waterleidingen en stelt de bij vereening of derreesteking in acht te nemen voorwaarden.

§ 9 van het reglement bepaalt de straffen bij overtreding.

Wet van 19 Juli 1870 (Staatsblad n°. 119) regende de voorwaarden waarop aan calamiteuse polders van Rijs- en Provinciewege tegenontkoming kan worden verleend. (Zie blad Sluis.)

Reglement voor de calamiteuse polders of waterschappen in Zeeland. (Zie blad Sluis.)

Waterschap van Stoppeldijk c. a.

De Stoppeldijk, Groot-Cambren en Ser Pauluspolders, benevens de water- schappen Hengst en Rummerdijk, Lamswaarde en Oude Graauw en Lan- gendam vormen, voorzover hunne gemeenschappelijke afwatering betreft, een waterschap.

Het reglement voor het waterschap is vastgesteld 7 Juli 1876, goedgekeurd bij Kon. besluit van 12 Februari 1877 n°. 20, Proc. blad 1877 n°. 28.

POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.

Administratieve indeeling.

(Om de administratieve indeeling op de kaart te kunnen volgen is de waterstaats- toestand zoo noodig in het kort achter de namen medegedeeld).

ZEELAND.

ZEEUWSCH-VLAANDEREN.

Waterschap Hengst en Rummerdijk, (bestaande uit de polders: Rummerdijk, Kleine Hengst, Zoute [met oeveroering van de Maria en Zandpolder], Groot Hengst, met oeveroering van den Schaperspolder] en Schapers. Alleen de Groot Hengst en de Schapers polder komen gedeeltelijk op dit blad voor).

Waterschap Lamswaarde, (bestaande uit de polders: West-Vogel, Ser Paulus (gemeente Hontsen), Oost-Vogel, Reekens, Vliet, Oude land, Hoof en Molen, Strof, Molend, Haere, Oeveroering van den Hasepolder en Dullaart.

Ser Pauluspolder, (gemeente Stoppeldijk).

Stoppeldijkpolder.

Groot-Cambrenpolder.

Waterschap Oude Graauw en Langendam, (bestaande uit de polders: Oude Graauw en Langendam, met oeveroering van den Ouden Graauwpolder).

Waterschap Walsvoorden, (calamiteus, bestaande uit de polders: Molen, Kiecit, Derk, Noordlof (met Groot Lammersveld), Noordijk, Maria (met Klein Lammersveld), Wilhelms en Zand. Alleen een klein gedeelte van den Zandpolder komt op dit blad voor).

Kruispolder.

Kleine Molenspolder.

Melopolder.

Waterschap Willem Hendriks en Klein Kieldrecht, (bestaande uit de polders: Willem Hendriks en Klein Kieldrecht, boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding).

van Alsteinpolder.

Louispolder.

Prosperpolder, (Nederlandsch gedeelte).

Polder van Saftingen, (Nederlandsch gedeelte).

Nieuw Kieldrechtspolder, (boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding).

Groot Kieldrechtspolder, (boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding).

Clingepolder, (met oeveroering van de Nieuwe Kieldrecht, Absdale en Clingepolders, boezem- land van de Oostelijke Rijkswaterleiding).

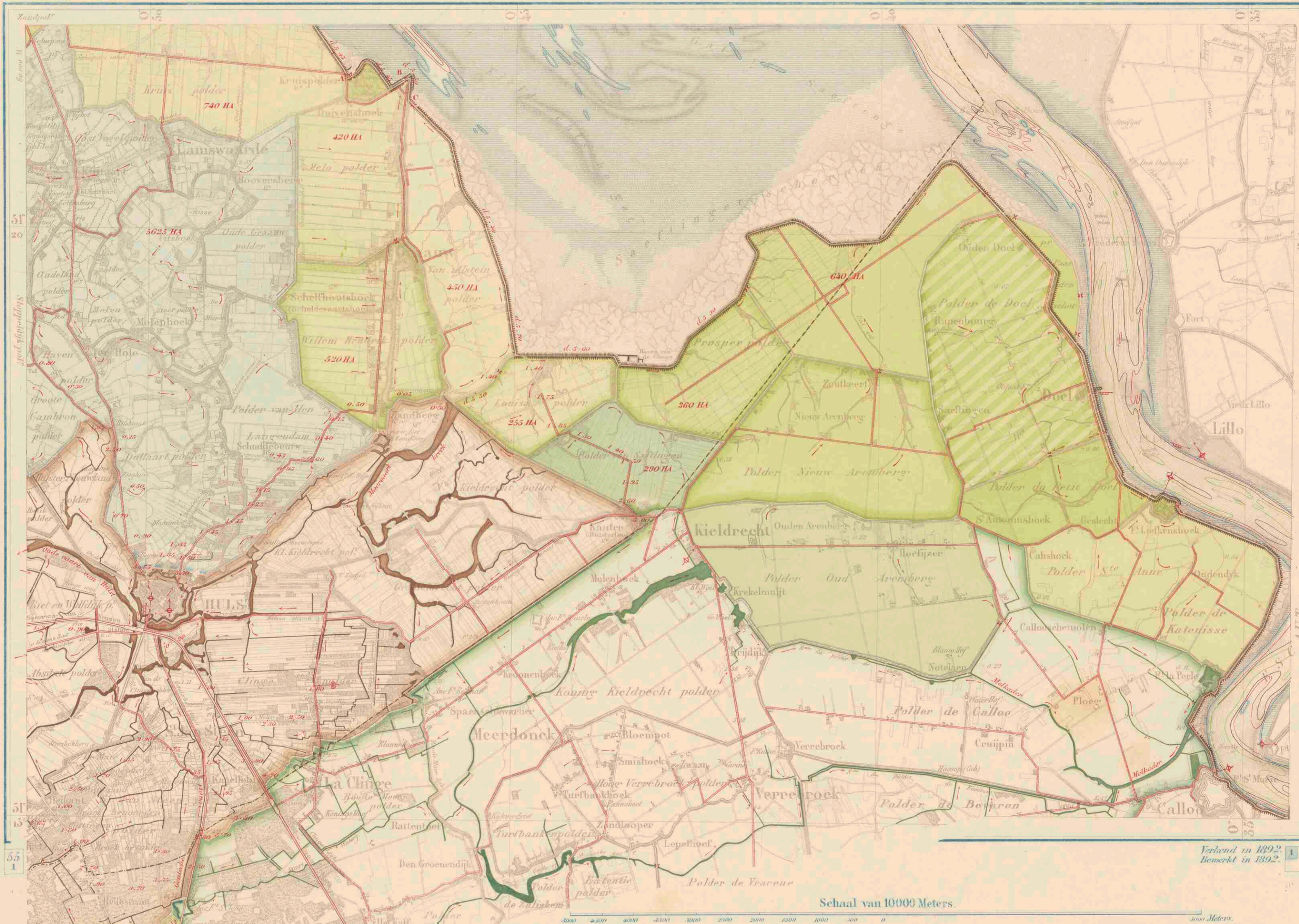
St. Jan Steenpolder, (boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding).

Polder de Wildelanden, (onder het voormalig Hulsterambacht. Boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding).

Waterschap Absdale, Riet en Walfeldijk, (bestaande uit de polders: Absdale en Riet en Walfeldijk. Boezemland van de Oostelijke Rijkswaterleiding).

Havikpolder.

Hulster Nieuwlandpolder.

SLUIZEN.

Wijds in den dag. M. Droomdiepte ten opzichte van N.A.P. M.

A. Molensluis in de Keersop te Westerhoven, 3 openingen, ieder met één schuif			
opening voor den molen	0,97	+ 24,41	
" " afwatering	0,60	+ 24,18	
" " " " " "	0,54		
B. Molensluis in de Dommel nabij Valkenswaard (Venbergsche molen), 4 openingen, ieder met één schuif			
opening voor den molen	0,78	+ 23,36	
" " " " " "	0,86	+ 23,26	
" " afwatering	1,10	+ 23,18	
" " " " " "	1,02	+ 23,11	
C. Molensluis in de Dommel te Dommelen, 4 openingen, ieder met één schuif			
opening voor den molen	1,12	+ 21,52	
" " " " " "	0,98		
" " afwatering	1,28	+ 21,34	
" " " " " "	1,14		

RIVIEREN EN KANALEN.

Dommel. De Dommel ontspringt in België op de hooge gronden van Ezel, Neerpelt en Per en loost in normale omstandigheden door drie schotbalksluizen te 's-Hertogenbosch op de Dieze; bij hoogen waterstand van deze rivier loost de Dommel op het afwateringskanaal van 's-Hertogenbosch naar Drongelen (zie blad 's-Hertogenbosch 3). Op dit blad komt een deel van de Dommel en komen de volgende zijrivieren van de Dommel geheel of gedeeltelijk voor. De Aa, meer

benedencarts Groote Beerze geheten met de zijtak de Goorloop, de Aa of Run, die bij Veldhoven (zie blad Eindhoven 3) in de Dommel uitmond en de Keersop met de zijtakken de Bosscherweterloop, de Portjenswaterloop en de Beekloop. De rivier en hare zijtakken worden tot het drijven van watermolens op verschillende plaatsen opgestuwd. De peilhoogten van de watermolens op de Dommel zijn vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant van 4 November 1861 (Prov. bijblad 1861, n°. 108), die van de watermolens op de Beerze en eenige andere beken bij besluit van 31 Mei 1870 (Prov. bijblad 1870, n°. 52).

Waterstanden in M. + N.A.P. over het tijdvak 1911—1920.

Naam van de beek en waarnemingspunt.	Gemiddelde stand.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—31 Oct.	1 Nov.—30 April.		
Dommel te Borkel	27,25	27,58	28,18 5 Maart 1911	26,96 29 Sept.—3 Oct. 1913
Dommel te Waare	17,86	18,34	18,76 17 en 19 Maart 1914 en 19 en 19 Jan. 1920.	17,00 18 Sept. 1913
Keersop te Westerhoven . .	24,14	24,36	25,19 3 Aug. 1917	23,78 27 Aug. 1911
Groote Beerze te Middelbeers	15,92	16,24	17,27 15 Jan. 1920	15,37 18 en 17 Oct. 1914

Kanaal de la Campine. Dit kanaal, dat geheel in België is gelegen, strekt zich uit van een boven sluis 18 der Zuid-Willemsvaart tot Antwerpen. Een gedeelte van het bovenste pand komt aan den zuidelijken rand van het blad voor. Dit pand staat in den regel in open verbinding met het 19de pand van de Zuid-Willemsvaart, doch kan door een keersluis daarvan worden afgesloten. Het kanaalpeil bedraagt 39,86 M. + N.A.P.

Aan den westelijken rand van het blad komt een klein deel voor van het zijkanaal naar Turnhout.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Reglement op de waterleidingen in de provincie Noordbrabant (1906, n°. 29; 1924, n°. 33).

Reglement van politie op de waterkeeringen in de provincie Noordbrabant (1904, n°. 187).

Algemeen Reglement voor de waterschappen in Noordbrabant (1903, no. 38; 1920, n°. 37).

Reglement op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noordbrabant (1903, n°. 36; 1922, n°. 49).

Politie-reglement op de wegen en voetpaden in Noordbrabant (1916, n°. 33; 1924, n°. 16).

Verordening houdende voorschriften omtrent de exploitatie van bedrijven tot productie en levering of enkel tot levering van elektrischen stroom voor verlichting en krachtsoverbrenging binnen het gebied der Provincie Noordbrabant (1915, n°. 49).

WATERSCHAP HET STROOMGEBIED VAN DE DOMMEL.

Het waterschap „De rivier de Dommel en de zich daarin ontsluitende beken en riviertjes“, opgericht bij besluit der Provinciale Staten van Noordbrabant van 11 Juli 1863 (Prov. blad 1863, n°. 12) werd

opgeheven bij besluit der Staten van 11 Januari 1921 (Prov. blad 1921, n°. 17); bij hetzelfde besluit werd opgericht het waterschap Het stroomgebied van de Dommel en werd het reglement voor het waterschap vastgesteld. Zie voor later in het reglement aangebrachte wijzigingen het Provinciale blad van 1922, n°. 40.

Het gebied van het waterschap, groot ongeveer 137 880 H.A., omvat de gronden, welke op de rivier de Dommel en hare zijrivieren afvallen, voor zover die gronden zijn gelegen in de provincie Noordbrabant. De grenzen van het gebied zijn in het reglement omschreven.

Het waterschap heeft ten doel den regelmatigen afvoer van het water in het stroomgebied van de Dommel te beoordeelen, alsmede de hoogte van den waterstand in de Dommel en hare zijrivieren voor zover mogelijk of noodig te regelen.

De tot het waterschap behoorende gronden zijn verdeeld in tien afdelingen. Het aantal en de grenzen daarvan zijn bij besluit der Ged. Staten van 24 Juli 1924 vastgesteld (zie het Prov. blad n°. 24 van 1924) en worden wanneer noodig herzien.

Het hoofdbestuur is samengesteld uit een watergraaf als voorzitter en uit de voorzitters en secretarissen der afdelingsbesturen als leden. Aan het hoofdbestuur is toegevoegd een griffier. De watergraaf wordt benoemd door de Provinciale Staten, de griffier door het hoofdbestuur.

Het hoofdbestuur draagt zorg voor de uitvoering en de instandhouding van de werken, welke dienstig zijn voor het bovengenoemde doel van het waterschap, het stelt de reglementen van orde vast, zooval voor zich zelf als voor de afdelingsbesturen en is in het algemeen belast met de regeling van het geldelijk beheer van het waterschap.

Het dagelijksch bestuur is samengesteld uit den watergraaf als lid en voorzitter en uit vier leden en een plaatsvervangend lid, die door het hoofdbestuur worden gekozen uit de voorzitters van de afdelingsbesturen. De griffier is aan het dagelijksch bestuur ambtelijke als secretaris toegevoegd.

Het dagelijksch bestuur is belast met de zorg voor en het beheer van alle bij het waterschap in uitvoering of in onderhoud zijnde werken en eigendommen van het waterschap en regelt en bestelt alles, wat niet

nadrukkelijk aan het hoofdbestuur of de afdelingsbesturen is opgedragen. Het bestuur van elke afdeling is samengesteld uit een voorzitter, een secretaris en vier leden. De afdelingsbesturen voeren schouw, ieder voor zoonel zijne afdeling betreft, over de waterleidingen op den legger aangegeven en zorgen voor het onderhoud der werken, waarvoor het waterschap als onderhoudsplichtige is aangewezen.

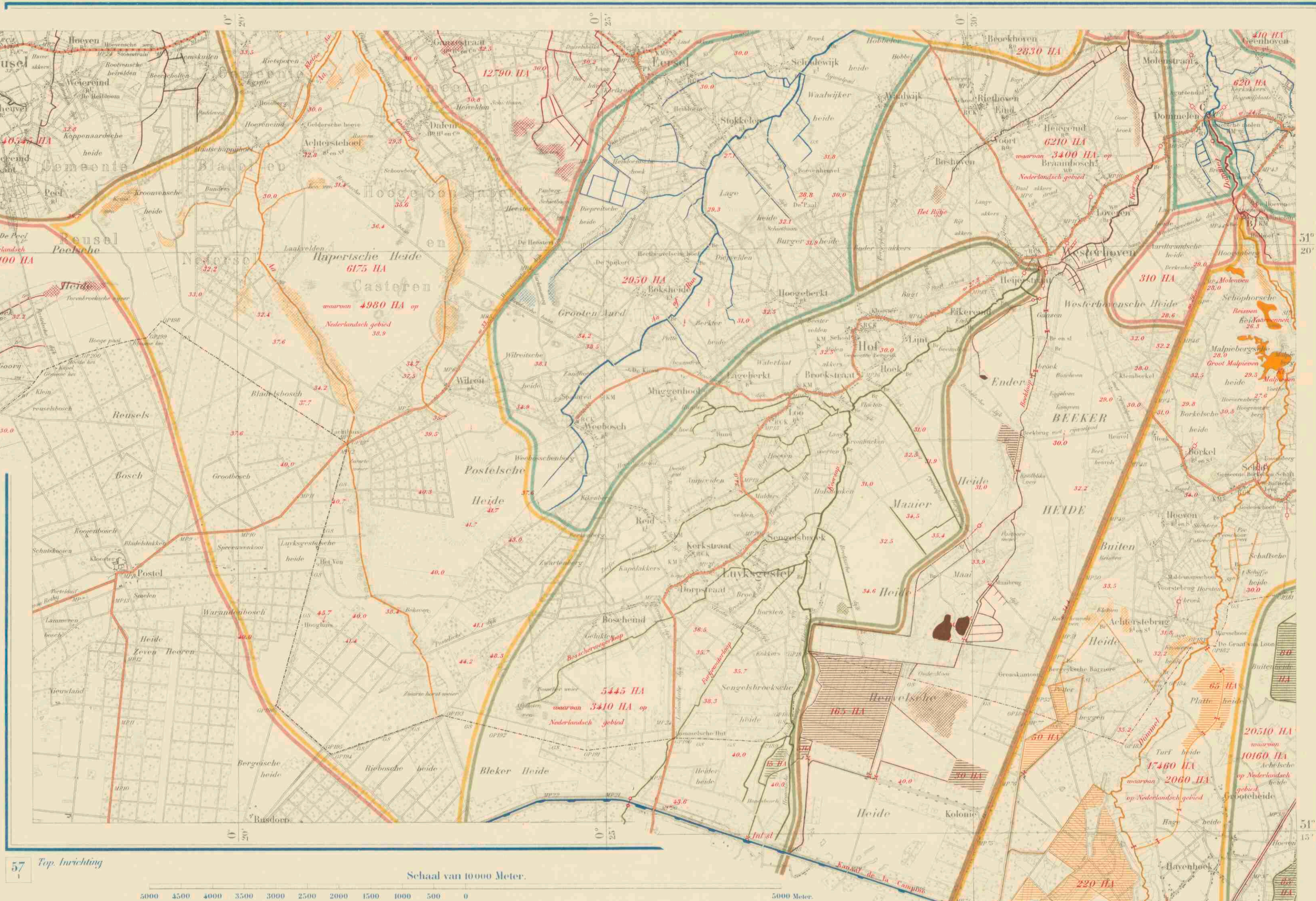
De zets van hoofdbestuur en dagelijksch bestuur zijn gevestigd te Boxtel.

VERWIJZING.

Waterstaatswetgeving bewerkt voor Noordbrabant door J. F. A. Wage-naar, Griffier der Staten van Noordbrabant, 6e druk 1923. Register VI Noordbrabant. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. Vijfde uitgave 1927.

VALKENSWAARD.

1.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Hooge gronden zijn niet gekleurd. Voornamen beken en waterlossingen in hooge gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen. Bij voornamen boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisreuring, bevoelingen door een horizontale arceering aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

- × Uitwateringssluis.
- Inlaatsluis.
- Stuw.
- Molen door water gedreven.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal.
- Verharde weg.
- Spoorweg.
- Stoomtramweg.
- 41.7 Terreinhoogte in M. boven N.A.P.; het decimaalpunt geeft de plaats der terreinhoogte aan.
- 24.5 Hoogte van den weg in M. boven N.A.P.
- 165 HA Grootte van een stroomgebied of van een bevoeling in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Rijksgrens.

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

De Dommel van den Bostelsche watermolen tot 's-Hertogenbosch. Het gebied van deze boezem komt gedeeltelijk aan den noordwestelijken hoek van dit blad voor en strekt zich verder uit op de bladen Eindhoven 1, 2 en 3, 's-Hertogenbosch 3 en 4 en Breda 2 en 4, het is groot 40 545 H.A.

De Wampbeek. De watergangen in de Rijsche en Peelsche heide, voorkomende aan den westelijken rand van het blad, gaan met een grondduiker onder het zijkanaal van Turnhout naar het kanaal de la Campine door en behoren tot den boezem, die oerigens geheel in België is gelegen. Het deel van het boezemgebied, dat in Nederland ligt, is groot 1100 H.A.

De Beerze boven den watermolens te Casteren. Tot deze boezem behoort de Aa, die grotendeels op dit blad voorkomt. Bij Casteren, zie blad Eindhoven 3, wordt de boezem opgestuwd tot het drijven van het onderlagrad van een watermolen. Het stuippeil is des zomers 24,55 M. en des winters 24,90 M. + N.A.P. Het gebied van den boezem is groot 6175 H.A. waarvan 4980 H.A. in Nederland zijn gelegen. Het gebied komt grotendeels op dit blad en voor een klein deel op blad Eindhoven 3 voor.

De Beerze tusschen de watermolens te Casteren en te Spoorloek. Een klein gedeelte van het boezemgebied, groot 13 790 H.A. komt aan den noordelijken rand van dit blad voor.

De Run boven den watermolens te Stevert. Tot deze boezem behoort de op dit blad voorkomende rivier de Aa, meer benedemaarts Run geheten. De boezem wordt opgestuwd ten behoeve van het onderlagrad van den Steerterschen watermolen, die op het blad Eindhoven 3 voorkomt. Het stuippeil van den molen is des zomers 24,18 en des winters 24,28 + N.A.P. Het gebied van den boezem is groot 2950 H.A.

De Keersop tusschen de watermolens te Westerhoven en die bij het gehucht Keersop (zie blad Eindhoven 3). De boezem wordt ten behoeve van den Keersopschen watermolen opgestuwd tot het drijven van het onderlagrad van den molen. Het stuippeil is des zomers 21,80 M. en des winters 21,93 M. + N.A.P.

De boezem ontvangt het water van 200 H.A. bevoelingen op Belgisch grondgebied gelegen, welke bevoelingen dit water aan het Kanaal de la Campine ontleenen.

In het boezemgebied is met een bruine kleur aangegeven een watergang, die door een stuw van de Beekloop is gescheiden en die somtijds gebruikt wordt om meer water voor den molen te Westerhoven beschikbaar te hebben. Met de kleur van den boezem zijn aangegeven eenige particuliere vriecheijers nabij den Belgischen grens, die met sluisjes van den boezem zijn afgescheiden.

Het gebied van den boezem is groot 6210 H.A., waarvan 3400 H.A. in Nederland zijn gelegen.

De Keersop boven den watermolens te Westerhoven. De boezem wordt ten behoeve van den Keersopschen watermolen opgestuwd tot het drijven van het onderlagrad van den molen. Het stuippeil is des zomers 25,95 M. en des winters 26,05 M. + N.A.P.

Het gebied van den boezem is 5445 H.A. groot, waarvan 3410 H.A. in Nederland zijn gelegen.

De Dommel tusschen den Waalreschen en den Genneperschen watermolen.

Een zeer klein gedeelte van het boezemgebied, dat 2890 H.A. groot is, komt aan den noordelijken rand van dit blad voor.

De Dommel tusschen den Loonder en den Waalreschen watermolen.

Twee kleine delen van het boezemgebied, groot 410 H.A., komen aan den noordelijken rand en in den noordwestelijken hoek van het blad voor.

De Dommel tusschen den Dommelschen en den Loonder watermolen.

De boezem wordt ten behoeve van den Loonder molen, voorkomende op blad Eindhoven 3, opgestuwd tot het drijven van het onderlagrad van den molen. Het stuippeil is des zomers 20,98 M. en des winters 21,02 M. + N.A.P.

Het gebied van den boezem, dat 620 H.A. groot is, komt grotendeels op dit blad en voor een klein deel op de bladen Eindhoven 3 en Valkenswaard 2 voor.

De Dommel tusschen den Venbergschen en den Dommelschen watermolen.

De boezem wordt ten behoeve van den Dommelschen watermolen te Dommelen opgestuwd tot het drijven van twee onderlagraden van den molen. Het stuippeil is des zomers 22,89 M. en des winters 23,04 M. + N.A.P.

Het gebied van den boezem is groot 310 H.A.

De Dommel boven den Venbergschen watermolen.

De boezem wordt ten behoeve van den Venbergschen molen nabij Dommelen opgestuwd tot het drijven van twee onderlagraden van den molen. Het stuippeil is des zomers 24,51 M. en des winters 24,71 M. + N.A.P.

De boezem ontvangt het water van 395 H.A. bevoelingen in België gelegen, welke het water aan het kanaal de la Campine ontleenen. De grootte van het gebied is 17 460 H.A., waarvan 2060 H.A. in Nederland liggen.

De Dommel tusschen den Genneperschen en den Statumschen watermolen.

Een klein gedeelte van het stroomgebied en van de in België gelegen bevoelingen komen aan den oostelijken rand van het blad voor. Van het boezemgebied, dat 20 510 H.A. groot is, liggen 10 760 H.A. in Nederland.

Negentiende pand van de Zuid-Willemsvaart. Op het kanaal de la Campine, dat in open gemeenschap staat met dit pand, wateren geen gronden af.

Zijkanaal naar Turnhout. Op dit kanaal, voor een klein deel voorkomende aan den westelijken rand van het blad, wateren geen gronden af.

Universiteitsbibliotheek Utrecht

VII B.a. 795 (ed. 2, bl. 57-1)

SLUIZEN.			
	Wijds den dag M.	Drempel- diepte ten opzichte van N.A.P. M.	
A. Sluis n°. 12, schutsluis tusschen het dertiende en het veertiende pand van de Zuid-Willemsvaart, schutlengte 52 M.			
borendeuren	7,00	+ 23,78	
benedeuren		+ 22,78	
B. Schotbalksluis in den veestijken kanaaldijk van de Zuid-Willemsvaart beneden sluis A, met één opening			
	3,50	+ 24,04	

RIVIEREN EN KANALEN.

Dommel. De Dommel ontspringt in België op de hooge gronden van Erel, Neerpelt en Peer en loost in normale omstandigheden door drie schotbalksluizen te 's-Hertogenbosch op de Dieze; bij hoogen waterstand van deze rivier loost de Dommel op het afwateringskanaal van 's-Hertogenbosch naar Drongelen (zie blad 's-Hertogenbosch 3).

Op dit blad komen de volgende zijrivieren van de Dommel gedeeltelijk voor. De Tongelreep, die de van België komende beken, de Princenloop, de Vlietbeek, de Thornbeek en de Beverbeek opneemt, de Grootte Aa meer benedenwaarts Rul of Kleine Dommel geheel, die het water ontvangt van de Strijper Aa, de Kleine Aa en de Sterkselsche Aa met verschillende zijtakken.

Het Sterkselsch kanaal, gegraven door de Naamlooze Venmoetschap „De Heerlijkheid Sterksel” ter verbetering van den waterafvoer, is breed 6 à 7 M. en bij normalen waterstand 2 M. diep. Het splitst zich te Sterksel in twee takken, die beide in de Sterkselsche Aa uitmonden en neemt ook het water op van de Oude graaf, de Riet en de Heugterbeek, die water uit de provincie Limburg afvoeren.

De rivier en hare zijtakken worden tot het drijven van watermolens op verschillende plaatsen opgestuwd. De peilshoogten van de watermolens op de Dommel zijn vastgesteld bij besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant van 4 November 1861 (Prov. bijblad 1861, n°. 108), die van de watermolens op de Rul of Kleine Dommel bij besluit van 12 December 1895 (Prov. bijblad 1895, n°. 104), gewijzigd bij besluit van 13 Augustus 1896 (Prov. bijblad 1896, n°. 75) en van 30 October 1898 (Prov. bijblad n°. 109).

Naam van de beek en waarnemingspunt.	Gemiddelde stand.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei—31 Oct.	1 Nov.—30 April.		
Tongelreep te Bruggerheide . .	23,72	24,36	24,85, 14 Jan. 1920	23,28, 23 Aug. 1914
Grootte Aa te Leende	21,50	22,23	23,20, 15 Jan. 1920	21,74, 11—13 Sept. 1921, 16, 19 en 20 Juni 1918.
Rul of Kleine Dommel te Heeze	19,04	19,24	19,76, 2 en 4 Avg. 1917	18,02, 21 Avg. en 3 Sept. 1911

Aa. Van deze rivier, die ontspringt in de Peel nabij de grens der Provinciën Noordbrabant en Limburg (zie blad Roermond 1) en die bij 's-Hertogenbosch vrij in de Dieze uitmondt, komen enige zijtakjes, die door een grondduiker onder de Zuid-Willemsvaart geleid worden, aan den noordoostelijken hoek van het blad voor.

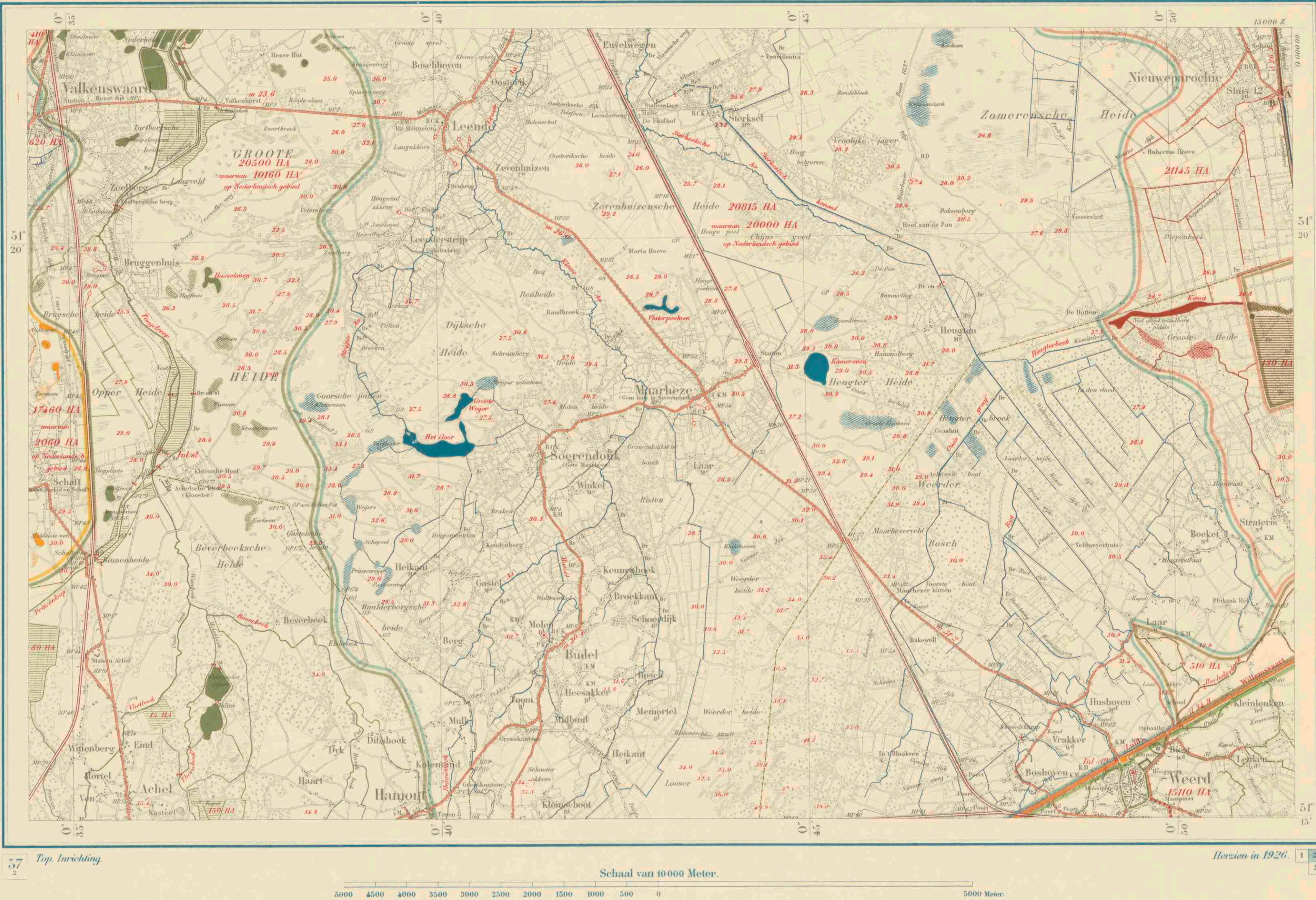
Zuid-Willemsvaart. Dit kanaal, dat zich uitstrekt van de Maas te Maastricht tot de Dieze te 's-Hertogenbosch, heeft een totale lengte van 122,7 K.M., waar- van 44,6 K.M. in België gelegen zijn. Het kanaal is door schutsluizen in 20 panden verdeeld. Op dit blad komt aan den zuidoostelijken hoek van het blad een gedeelte van het 16e pand terwyl aan den noordoostelijken hoek gedeelten van het 14e en 13e pand voorkomen. De pellen dezer panden zijn respectievelijk 33,36, 26,81 en 24,78 M. + N.A.P. De waterstanden op de panden zijn gewoonlijk 0,30 M. boven kanaalpeil. Standen beneden dit peil komen zelden voor. De breedte op kanaalpeil bedraagt 19,40 M. tot 24,40 M., die diepte is 2,30 M. onder kanaalpeil. De voeding van het kanaal geschiedt uit de Maas ingevolge het, op 12 Mei 1863, met België gesloten tractaat. Het kanaal is, voor zoover het in Nederland gelegen gedeelte betreft, in beheer en onderhoud bij het Rijk.

REGLEMENTEN. Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

NOORDBRABANT. Reglement op de waterleidingen in de provincie Noordbrabant (1906, n°. 29; 1924, n°. 32). Reglement van politie op de waterkeeringen in de provincie Noordbrabant (1904, n°. 187). Algemeen reglement voor de waterschappen in Noordbrabant (1903, n°. 38; 1920, n°. 37). Reglement op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noordbrabant (1903, n°. 36; 1922, n°. 49). Politiereglement op de wegen en voetpaden in Noordbrabant (1916, n°. 33; 1924, n°. 16). Bijzonder reglement van politie voor het Nederlandsch gedeelte der Zuid-Willemsvaart en de gekanaliseerde Dieze, vastgesteld bij K.B. van 22 September 1914, (Staatsblad n°. 457). Tractaat met België, regelende de wateraftapping uit de Maas, gesloten den 12den Mei 1863, afgekondigd bij K.B. van 19 Juni 1863, (Staatsblad n°. 118), gewijzigd bij tractaat van 11 Januari 1873, afgekondigd bij K.B. van 25 Februari 1874, (Staatsblad n°. 23). Verordening, houdende voorschriften omtrent de exploitatie van bedrijven tot productie en levering of enkel tot levering van electrischen stroom voor verlichting en krachtoverbrenging binnen het gebied der Provincie Noordbrabant (1915, n°. 43).

LIMBURG. Reglement op de waterlossingen in de provincie Limburg (1900, n°. 16, 1922, n°. 32). Verordening op de bevoeloeingen (1906, n°. 85). Provinciaal wegenreglement van Limburg (1891, n°. 112; 1911, n°. 205 en 1922, n°. 34). Reglement op het branden van veen- en heidegronden in het Hertogdom Limburg (1859, n°. 14). Reglement op den aanleg en de exploitatie van tramwegen in het Hertogdom Limburg (1884, n°. 104, 1887, n°. 110). Electriciteitsverordening voor Limburg (1921, n°. 138).

WATERSCHAPPEN. Waterschap het Stroomgebied van de Dommel. Het waterschap De rivier de Dommel en de zich daarin ontlastende beken en riviervtes, opgericht bij besluit der Provinciale Staten van Noordbrabant van 11 Juli 1863 (Prov. blad 1863, n°. 12) werd opgeheven bij besluit der Staten van 11 Januari 1921 (Prov. blad 1921, n°. 17); bij hetzelfde besluit werd opgericht het waterschap Het stroomgebied van de Dommel en werd het reglement voor het waterschap vastgesteld. Zie voor later aangebrachte wijzigingen in het reglement het Provinciale blad van 1922, n°. 40.

Het gebied van het waterschap, groot ongeveer 137 880 H.A., omvat de gronden, welke op de rivier de Dommel en hare zijrivieren afwateren, voor zoover die gronden zijn gelegen in de provincie Noordbrabant. De grenzen van het gebied zijn in het reglement omschreven.

Het waterschap heeft ten doel den regelmatig afvoer van het water in het stroomgebied van de Dommel te beoorderen, alsmede de hoogte van den waterstand in de Dommel en hare zijrivieren voor zooveel mogelijk of noodig te regelen.

De tot het waterschap behoorende gronden zijn verdeeld in tien afdeelingen. Het aantal en de grenzen daarvan zijn bij besluit der Ged. Staten van 24 Juli 1924 vastgesteld (zie het Prov. blad n°. 24 van 1924) en worden wanneer noodig herzien.

Het hoofdbestuur is samengesteld uit een watergraaf als voorzitter en uit de voorzitters en secretarissen der afdelingsbesturen als leden. Aan het hoofdbestuur is toegevoegd een griffier. De watergraaf wordt benoemd door de Provinciale Staten, de griffier door het hoofdbestuur.

Het hoofdbestuur draagt zorg voor de uitvoering en de instandhouding van de werken, welke dienst zijn voor het bovengenoemde doel van het waterschap, het stelt de reglementen van orde vast, zooveel voor zich zelf als voor de afdelingsbesturen en is in het algemeen belast met de regeling van het geldelijk beheer van het waterschap.

Het dagelijksch bestuur is samengesteld uit den watergraaf als lid en voorzitter en uit vier leden en een plaatsvervangend lid, die

door het hoofdbestuur worden gekozen uit de voorzitters van de afdelingsbesturen. De griffier is aan het dagelijksch bestuur ambtshalve als secretaris toegevoegd.

Het dagelijksch bestuur is belast met de zorg voor en het beheer van alle bij het waterschap in uitvoering of in onderhoud zijnde werken en eigendommen van het waterschap en regelt en beslist alles, wat niet nadrukkelijk aan het hoofdbestuur of de afdelingsbesturen is opgedragen.

Het bestuur van elke afdeling is samengesteld uit een voorzitter, een secretaris en vier leden. De afdelingsbesturen voeren schouw, ieder voor zooveel zijne afdeling betreft, over de waterleidingen op den legger aangegeven en zorgen voor het onderhoud der werken, waarvoor het waterschap als onderhoudsplichtige is aangevezen.

De zetels van hoofdbestuur en dagelijksch bestuur zijn gevestigd te Boxtel.

Waterschap „De Oude Graaf”.

Dit waterschap werd opgericht bij besluit der Provinciale Staten van Limburg van 30 December 1919 (Prov. blad 1921, n°. 82). Voor een later aangebrachte wijziging zie het Provinciale blad 1921, n°. 106.

Het gebied van het waterschap, groot ongeveer 2400 H.A., strekt zich uit in de gemeenten Weert en Nederweert.

Het waterschap heeft ten doel den regelmatig afvoer van de Oude Graaf en de zich daarin ontlastende waterlossingen te beoorderen.

Het bestuur van het waterschap wordt uitgeoefend door zeven Hoofdingelanden, die door stemgerechtigde Ingelanden voor den tijd van zes jaar worden gekozen.

Het Dagelijksch Bestuur bestaat uit een voorzitter en twee Hoofdingelanden. De Voorzitter wordt door Hoofdingelanden gekozen uit de stemgerechtigde Ingelanden. Het bestuur wordt bijgestaan door een secretaris-penningmeester, voor den tijd van zes jaar, uit een voordracht van drie personen, door Hoofdingelanden benoemd.

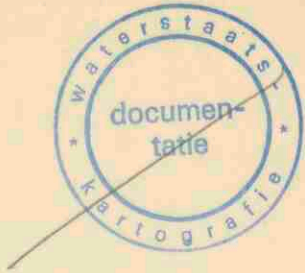
De zetel van het bestuur is gevestigd te Weert.

Het reglement van beheer van het waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Limburg van 24 Januari 1922 (Prov. blad 1922, n°. 57). Voor later aangebrachte wijzigingen zie de Provinciale bladen 1923, nos. 58 en 78.

Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel II, Zuid-Nederland, met 4 overzichtskaarten en 26 schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1924.

Waterstaatswetgeving bewerkt voor Noordbrabant door J. F. A. Wage- naar, Griffier der Staten van Noordbrabant, 6e druk 1923.

Register VI Noordbrabant. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. Vijfde uitgave 1927.

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

TOELICHTING. De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Hooge gronden zijn niet gekleurd. Voornamen beken en waterlossingen in hooge gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen. Bij voornamen boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisarcering, bevoeloeingen door eene horizontale arceering aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

« Schutsluis.
x Uitwateringssluis.
x Int. sl.
+ Stuw.
o o Grondduiker onder een waterleiding.
o o Grondduiker onder een waterleiding met afsluiting.
+ Hoofdmerk van het N.A.P.
o Verkenmerk van het N.A.P.
+ Peilschaal.
+ Verharde weg.
+ Spoorweg.
+ Stoomtramweg.
+ Terreinhoogte
+ Dijkhoogte
+ Hoogte van den weg
+ Grootte van een stroomgebied of van eene bevoloeing in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
+ Rijk- en Provinciale grens.

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

De Dommel tusschen den Loonder en den Waalreschen watermolen. Een zeer klein gedeelte van het boezemgebied, dat 410 H.A. groot is, komt aan den noordwestelijken hoek van het blad voor.

De Dommel tusschen den Dommelschen en den Loonder watermolen. Het boezemgebied, dat 620 H.A. groot is, komt voor een klein deel aan den westelijken rand van het blad voor.

De Dommel boven den Venbergschen watermolen. De boezem wordt ten behoeve van den Venbergsehen watermolen, voorkomende op blad Valkenswaard 1, opgestuwd tot het drijven van den molen. Het stuwpeil is des zomers 24,51 M. en des winters 24,71 M. + N.A.P.

Van het boezemgebied, dat 17 460 H.A. groot is en dat grotendeels in België is gelegen, komt een klein deel aan den westelijken rand van het blad voor.

De Dommel tusschen den Gennepse en den Stratumtschen watermolen. Tot dezen boezem behoort de op dit blad voorkomende zijrivier van de Dommel de Tongelreep met de daarmede in open gemeenschap zijnde wateren.

De boezem wordt tot het drijven van eene turbine te Eindhoeven opgestuwd. Het stuwpeil is des zomers 15,37 M. en des winters 15,77 M. + N.A.P.

De boezem ontvangt het water van 320 H.A. bevoeloeingen in België gelegen, welke het water aan het Kanaal de la Campine ontleenen.

Het gebied van den boezem is groot 20 500 H.A. Hiervan zijn 10 160 H.A. in Nederland gelegen.

Met de kleur van den boezem zijn aangegeven enige vischvijvers van de Nederlandsche Heidematschappij, voorkomende aan den noordelijken rand van het blad, die met sluisjes van den boezem zijn afgescheiden.

De Rul of Kleine Dommel boven den voormaligen watermolen te Geldrop. Tot het gebied van dezen boezem behoort de Grootte Aa, de Sterkselsche Aa en het Sterkselsch kanaal, welk kanaal het van Limburg komend water door de Heugterbeek, de Oude Graaf en de Riel afvoert.

De boezem wordt ten behoeve van een wollenstoffenfabriek te Geldrop opgestuwd. Het stuwpeil is des zomers 17,50 M. en des winters 17,98 M. + N.A.P.

Het gebied van den boezem is groot 20 815 H.A., waarvan 20 000 H.A. in Nederland gelegen zijn.

De Aa boven den Stipdonkschen watermolen. Enige kleine beekjes, voorkomende aan den noordoostelijken hoek van het blad en die door middel van een grondduiker onder de Zuid-Willemsvaart geleid worden en het ven de Kierit behooren tot dezen boezem.

Het boezemgebied, groot 21 145 H.A., komt gedeeltelijk op dit blad voor.

De Tangelroyse Beek boven den Leumolen te Nunhem. Tot den boezem behooren enige kleine beekjes, voorkomende aan den zuidoostelijken hoek van het blad, die in open gemeenschap zijn met de Tangelroyse beek.

Door middel van een grondduiker onder de Zuid-Willemsvaart kunnen deze bij veel waterbezwaar eenig water lozen op de Bochholterbeek, die tot een anderen boezem behoort.

Het boezemgebied komt gedeeltelijk op dit blad voor. Het is groot 15 110 H.A., waarvan 2 135 H.A. in België gelegen zijn.

Dertiende pand van de Zuid-Willemsvaart. Dit pand komt voor een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voor. Op het pand loost door middel van de schotbalksluis B, de Bochholterbeek, die het water afvoert van een klein gebied en van een bevoloeing, die aan den oostelijken rand van het blad voorkomt.

Veertiende pand van de Zuid-Willemsvaart. Komt, boven de schutsluis A, voor een klein deel aan den oostelijken rand van het blad voor. Er wateren geen gronden op af.

Zestiende pand van de Zuid-Willemsvaart. Dit pand komt gedeeltelijk voor aan den zuidoostelijken hoek van het blad.

Op dit pand loost door middel van een uitwateringssluizje een kleine bevoloeing, die op het blad Valkenswaard 3 voorkomt.

VERWIJZING. Overzicht der Scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7e uitgave 1920.

VII B.a. 795 (ed. 2, bl. 57-2)

Sluizen.	Wijde in den dag. M.	Slag-drempel diepte ten opzichte van N.A.P. M.
A. Sluis n ^o . 16, schutsluis tusschen het zestiende en zeventiende pand van de Zuid-Willemsvaart, schutlengte 53 M.	7,00	+ 33,40
benedendeuren		+ 31,35
B. Molensluis in de A. of Molenbeek nabij Stramproy (Broekmolen), 3 openingen, ieder met één schuif		
opening voor de molen	1,25	+ 29,51
twee openingen voor afwatering, elk	1,02	

RIVIEREN EN KANALEN.

Dommel. De Dommel ontspringt in België op de hooge gronden van Ezel, Neerpelt en Peer en loost in normale omstandigheden door drie schutsluizen te 's-Hertogenbosch op de Dieze; bij hoogeen waterstand van deze rivier loost de Dommel op het afwateringskanaal van 's-Hertogenbosch naar Drongelen (zie blad 's-Hertogenbosch 3). Op dit blad komen de volgende zijrivieren van de Dommel gedeeltelijk voor. De Warmbeek, meer benedenwaarts Thornbeek en later Tongelreep genaamd en de Princenloop, die langs de zuidzijde van het Kanaal de la Campine is omgelegd en in de Warmbeek uitmondt.

Tungelroyse Beek. Deze beek ontstaat uit de vennen en de moerassen, die noordwestelijk van de Zuid-Willemsvaart voorkomen. De beek ontvangt het water van de Belgische waterlopen de Veldhoerbeek en de Rietbeek, die na samenloeiing, met een grondduiker onder de Weertbeek en over het afwateringskanaal Loozen—Maeseijk, zich op Nederlandsch gebied ontlasten in een door het Wijfelter Broek gegraven waterleiding, die in de Tungelroyse beek uitmondt. De beek wordt lageruit op een 5 tal plaatsen opgestuwd, neemt verschillende andere beken op en stroomt onder den naam van de Neer bij het dorp Neer in de Maas uit (zie blad Roermond 1).

Molenbeek. Deze beek ligt voor zover dit blad betreft geheel in België, alleen een deel lang ongeveer 1300 M. boven de Broekmolen te Stramproy (molen B) is in Nederland gelegen. Dit in Nederland gelegen gedeelte draagt de naam van Abeek. De beek, waarover het afwateringskanaal Loozen—Maeseijk driemaal doorgaat, komt onder de Gemeente Hunsel weder in ons land (zie blad Roermond 3) en mondt uit in de Neer.

Weertbeek. Deze beek kan op Belgisch gebied water inlaten uit het 19de pand van de Zuid-Willemsvaart en dient voornamelijk voor de watervoorziening van de stad Weert. De beek is met de kleur van de Tungelroyse beek aangegeven, maar het peil der beek is aanmerkelijk hooger dan dat van laatstgenoemde beek en van de Veldhoerbeek en de Rietbeek. Op het zuidelijk deel van de beek vateren dan ook geen gronden af.

Zuid-Willemsvaart. Dit kanaal, dat zich uitstrekt van de Maas te Maastricht tot de Dieze te 's-Hertogenbosch heeft een totale lengte van 122,7 K.M., waarvan 44,6 K.M. in België gelegen zijn. Het kanaal is door schutsluizen in 20 panden verdeeld. Op dit blad komen het 16de en het 19de pand gedeeltelijk en het 17de en 18de pand geheel voor. Het peil van het 16de pand (noordelijke rand) bedraagt 33,36 M. + N.A.P., de peilen van het 17de, 18de en 19de pand zijn respectievelijk 39,40, 37,91 en 39,86 M. + N.A.P. De waterstanden op de panden zijn gewoonlijk 0,30 M. boven het kanaalpeil. Standen beneden dit peil kunnen zeiden voor. De breedte op kanaalpeil bedraagt 19,40 M. tot 24,40 M., de diepte is 2,90 M. onder dit peil.

De roeding van het kanaal geschiedt uit de Maas ingevolge het op 12 Mei 1863 met België gesloten tractaat. Het kanaal is, voor zover het in Nederland gelegen gedeelte betreft, in beheer en onderhoud bij het Rijk.

Kanaal de la Campine. Dit kanaal, dat geheel in België is gelegen, strekt zich uit van een boven sluis 18 der Zuid-Willemsvaart tot Antwerpen. Een gedeelte van het bovenste pand komt op het blad voor. Dit pand staat in den regel in open verbinding met het 19e pand van de Zuid-Willemsvaart, doch kan door een keersluis daarvan worden afgesloten. Het kanaalpeil bedraagt 39,86 M. + N.A.P.

Afwateringskanaal Loozen—Maeseijk. Dit afwateringskanaal is geheel op Belgisch gebied gelegen en mondt bij Maeseijk vrij in de Maas uit (zie blad Sittard 1). Vele hooge gronden, voornamelijk in België gelegen, vateren op dit kanaal af. De op dit blad voorkomende beken, de Loozerbeek, de Broeksbeek, de Schetelbeek, de Kreijelrietbeek, de Dorpbeek, de Putterbeek, de Horskutterbeek, de Kamelbeek en de Broekrijp staan met het kanaal in open verbinding. Met grondduikers gaat het kanaal op een vijftal plaatsen onder verschillende beken door.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

NOORDBRABANT.

Reglement op de waterleidingen in de provincie Noordbrabant (1906, n°. 29; 1924, n°. 39).

Algemeen reglement voor de waterschappen in Noordbrabant (1903, n°. 38; 1920, n°. 37).

Bijzonder reglement van politie voor het Nederlandsch gedeelte der Zuid-Willemsvaart en de gekanaliseerde Dieze, vastgesteld bij K.B. van 22 September 1914, (Staatsblad n°. 457).

Tractaat met België, regende de watertapping uit de Maas, gesloten den 12en Mei 1863, afgekondigd bij K.B. van 19 Juni 1863, (Staatsblad n°. 118), gereviseerd bij tractaat van 11 Januari 1873, afgekondigd bij K.B. van 25 Februari 1874, (Staatsblad n°. 29).

LIMBURG.

Reglement op de waterlossingen in de provincie Limburg (1900, n°. 16; 1922, n°. 32).

Verordening op de bevoelingen (1906, n°. 85).

Provinciaal wegenreglement van Limburg (1891, n°. 112; 1911, n°. 395 en 1922, n°. 34).

Reglement op het branden van veen- en heidegronden in het Hertogdom Limburg (1859, n°. 14).

Reglement op den aanleg en de exploitatie van tramwegen in het Hertogdom Limburg (1884, n°. 104; 1887, n°. 10).

Electriciteitsverordening voor Limburg (1921, n°. 138).

WATERSCHAPPEN.

Waterschap het Stroomgebied van de Dommel.

Het gebied van dit waterschap, dat ongeveer 137 880 H.A. groot is, omvat de gronden, welke op de rivier de Dommel en hare zijtakken afvateren en komt voor een klein gedeelte aan den noordelijken rand van het blad voor (zie verder blad Valkenswaard 2).

Waterschap „Het land van Weert”. Dit waterschap werd opgericht bij besluit der Provinciale Staten van Limburg van 5 November 1868. (Prov. blad 1868, n°. 22).

Het gebied van het waterschap, groot ongeveer 3900 H.A., strekt zich uit in de gemeenten Weert, Nederweert, Stramproy, Hunsel, Grathem, Baerzem en Heilhuizen.

Het waterschap heeft ten doel den regelmatigen afvoer van het water in de Loozerbeek, Scharbroeksche- en Tungelroyse beken en de zich daarin ontlastende plassen te beoordenen.

Het bestuur van het waterschap wordt uitgeoefend door tien hoofd-ingelanden, die door stemgerechtigde ingelanden voor den tijd van zes jaar worden gekozen.

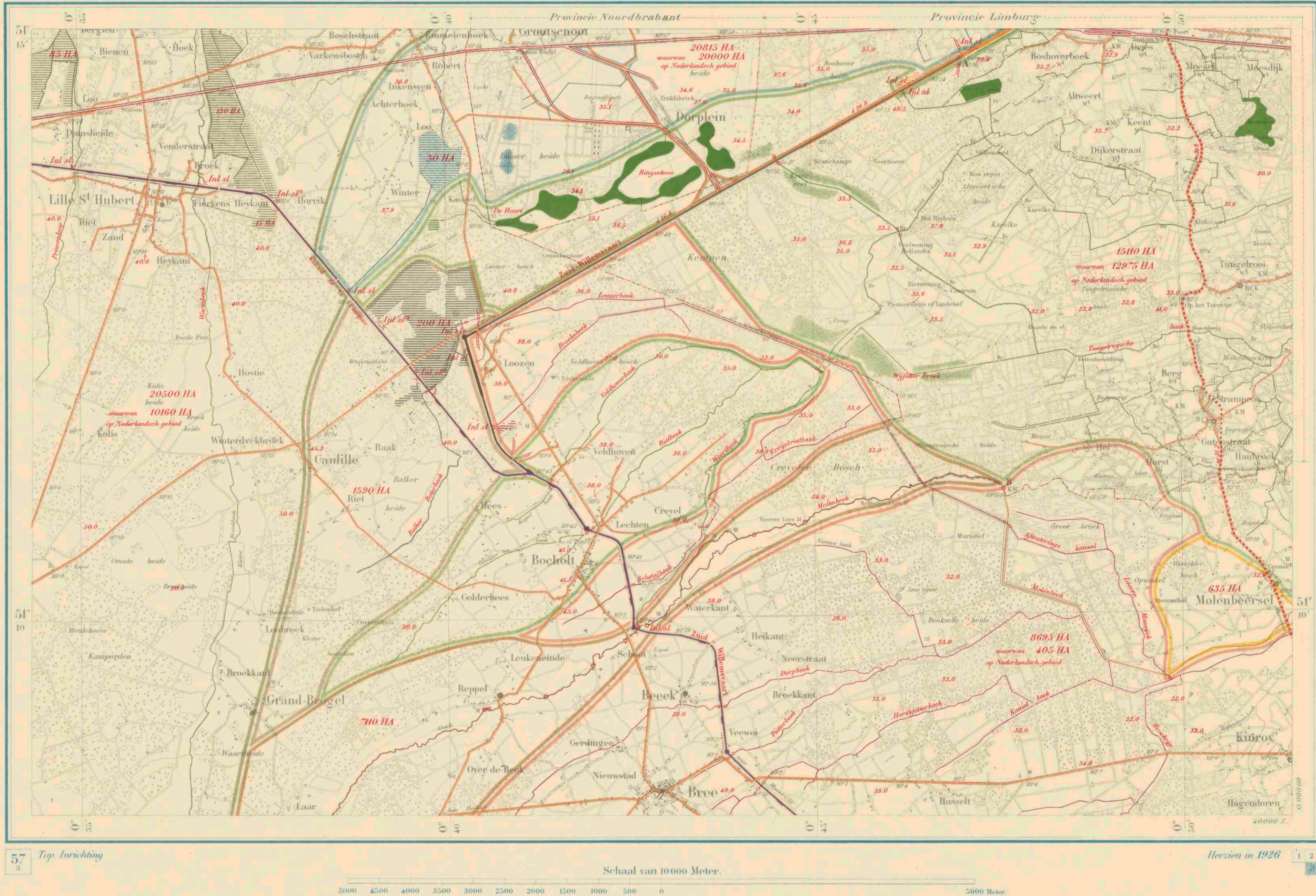
Het Dagelijksch bestuur bestaat uit acht leden, daaronder begrepen de Voorzitter. De Voorzitter wordt uit de leden van het bestuur door de hoofdingelanden gekozen. De leden van het bestuur worden door de hoofdingelanden uit de stemgerechtigde ingelanden voor den tijd van vier jaar benoemd. Het bestuur wordt bijgestaan door een secretaris-penningmeester, die voor den tijd van 6 jaren uit een voordracht van drie personen, door hoofdingelanden wordt benoemd.

De voorzitter behoeft niet, doch de overige leden van het bestuur moeten in het Waterschap of binnen drie uren van zijne grenzen hante vaste woonplaats hebben.

Het reglement van beheer van het Waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Limburg van 11 Juli 1871 (Prov. blad 1871, n°. 131). Voor later aangebrachte wijzigingen zie de Provinciale bladen 1912, nos. 19 en 106).

VALKENSWAARD.

3.

VERWIJZING.

Overzicht der Scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7e uitgave 1920.

Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel II, Zuid-Nederland, met 4 overzichtskaarten en 26 schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1924.

Waterstaatswetgeving bewerkt voor Noordbrabant door J. F. A. Wagenaar, Griffier der Staten van Noordbrabant, 6e druk 1923.

Register VI, Noordbrabant. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de Nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties, Vijfde uitgave, 1927.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven.

Hooge gronden zijn niet gekleurd. Voorname beken en waterlossingen in hooge gronden zijn aangegeven met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruisarcering, bevoelingen door eene horizontale arcering aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

- « Schutsluis.
- × Uitwateringssluis.
- Inl. sl. × Inlaatsluis.
- Molen door water gedreven.
- Grondduiker onder een waterleiding.
- Grondduiker onder een waterleiding met afsluiting.
- Peilschaal.
- Verharde weg.
- Spoorweg.
- Stoomtramweg.
- 32.0 Terreinhoogte
- d 36.8 Dijkhoogte
- w 31.2 Hoogte van den weg
- 405 HA Grootte van een stroomgebied of van eene bevoeling in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Rijk- en Provinciale grens.

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

De Dommel tusschen den Gennep- en den Stratumschen watermolen.

Tot dezen boezem behoort de op dit blad voorkomende zijrivier van de Dommel de Warmbeek, meer benedenwaarts Thornbeek en later Tongelreep genaamd met de daarmede in open gemeenschap zijnde beek de Princenloop.

De boezem wordt tot het drijven van eene turbine te Eindhoven opgestuwd. Het stuwpeil is des zomers 15,37 M. en des winters 15,77 M. + N.A.P.

De boezem ontvangt het water van 390 H.A. bevoelingen in België gelegen, welke het kanaal de la Campine ontleenen.

Van het boezemgebied, dat 20500 H.A. groot is, liggen 10 160 H.A. in Nederland.

De Rul of Kleine Dommel boven den voormaligen watermolen te Geldrop.

Het gebied van dezen boezem komt voor een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voor. De boezem wordt te Geldrop opgestuwd ten behoeve van een voltextoffabriek. Het stuwpeil is des zomers 17,50 M. en des winters 17,98 M. + N.A.P.

Het gebied van den boezem is groot 20 815 H.A., waarvan 20 000 H.A. in Nederland gelegen zijn. Het boezemgebied komt behalve op dit blad voor op de bladen Valkenswaard 2 en Eindhoven 4.

De Tungelroyse Beek boven den watermolen te Heilhuizen. Tot den boezem behooren de op dit blad voorkomende geheel in België gelegen beken de Veldhoerbeek en de Rietbeek, die met een grondduiker onder de Weertbeek door en over het afwateringskanaal Loozen—Maeseijk heen, zich bij de Nederlandsche grens ontlasten in een, door het Wijfelter Broek gegraven, waterleiding, die bevesten Stramproy in de Tungelroyse beek uitmondt.

De boezem wordt bij Nunhem opgestuwd ten behoeve van den molen aldaar. Het stuwpeil bedraagt 21,55 M. + N.A.P. De Weertbeek, die in het boezemgebied is gelegen, neemt, wat het zuidelijk deel betreft, geen water uit de aanliggende gronden op. Deze beek dient voornamelijk voor watervoorziening van de stad Weert en kan daartoe water inlaten uit de Zuid-Willemsvaart.

Het gebied van den boezem is groot 55 110 H.A., waarvan 12 975 H.A. in Nederland gelegen zijn.

De A. of Molenbeek boven den Broekmolen te Stramproy. De boezem wordt ten behoeve van den Broekmolen te Stramproy opgestuwd tot het drijven van het onderslagrad van den molen. Het stuwpeil bedraagt 30,26 M. + N.A.P. In België wordt de beek nog op verschillende plaatsen opgestuwd.

Van het boezemgebied, dat 7110 H.A. groot is, ligt slechts een klein gedeelte, 80 H.A., in Nederland.

De Molenbeek tusschen den Broekmolen te Stramproy en den Uffelschen molen.

De boezem wordt ten behoeve van den Uffelschen molen, voorkomende op blad Roermond 3, opgestuwd tot het drijven van het onderslagrad van den molen. Het stuwpeil bedraagt 28,90 M. + N.A.P.

Het afwateringskanaal Loozen—Maeseijk gaat op twee plaatsen onder de beek door. Alleen het beneden deel van de beek ontvangt water van 695 H.A. aanliggende hooge gronden, waarvan 550 H.A. in België zijn gelegen.

Afwateringskanaal Loozen—Maeseijk. Tot dezen boezem, die geheel in België is gelegen, behooren de op dit blad voorkomende beken de Loozerbeek, de Broeksbeek, de Kreijelrietbeek, de Dorpbeek, de Putterbeek, de Horskutterbeek, de Kamelbeek en de Broekrijp.

De Weertbeek, die gedeeltelijk in het boezemgebied is gelegen, behoort tot den boezem van de Tungelroyse beek (zie de beschrijving van dien boezem).

Het kanaal gaat met grondduikers op een vijftal plaatsen onder verschillende beken door en mondt bij Maeseijk vrij in de Maas uit.

De Molenbeek bezuiden den Broekmolen te Stramproy diende vroeger voor afwatering van een deel van dit boezemgebied doch voert tegenwoordig, wegens onvoldoende gelegenheid tot waterafvoer, slechts weinig water af.

Het gebied van den boezem, dat uit drie deelen bestaat, is totaal groot 8695 H.A. waarvan 405 H.A. in Nederland zijn gelegen. Een der deelen komt geheel, een tweede gedeeltelijk op dit blad, het derde op de bladen Roermond 3 en Sittard 1 voor.

Zestiende pand van de Zuid-Willemsvaart. Het pand komt beneden de schutsluis A voor een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voor. Een kleine bevoeling, groot 7 H.A., die water kan inlaten uit het zeventiende pand, brengt het afgevoerde water op den boezem.

Zeventiende pand van de Zuid-Willemsvaart. Dit pand, dat gedeeltelijk in België is gelegen, ontvangt het water van 200 H.A. bevoelingen, welke het water gedeeltelijk aan het Kanaal de la Campine en de Zuid-Willemsvaart ontleenen. Bovendien ontvangt de boezem het water van de gronden, die op de Balke Boterbeek afvateren, welke beek met een grondduiker onder de Zuid-Willemsvaart doorloopt en daarna in den boezem uitmondt.

De grootte van het boezemgebied is met inbegrip van de bevoeling 1590 H.A.

Achttiende pand van de Zuid-Willemsvaart. Dit pand is geheel in België gelegen. Er vateren geen gronden op af.

Negentiende pand van de Zuid-Willemsvaart. Dit pand staat in open verbinding met het Kanaal de la Campine, doch kan door een keersluis daarvan worden afgesloten. De verschillende beken gaan met open grondduikers onder het kanaal door. Er vateren geen gronden op af.

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

documentatie

VII B.a. 795 (ed. 2, bl. 57-3)

SLUIZEN.		Wijde in den dag.	Slagdrampellende boven N.A.P.
		m	m
A. Sluis n°. 15, schutsluis in de Zuid-Willemsvaart, twee paar deuren, schutlengte 65 m			
bovendeuren	7.50	30.86	
benedeuren		26.00	
B. Schutsluis tusschen de Zuid-Willemsvaart en de Noordervaart, twee paar deuren, schutlengte 65 m			
bovendeuren	7.50	28.90	
benedeuren		26.00	
C. Sluis n°. 13, schutsluis in de Zuid-Willemsvaart, twee paar deuren, schutlengte 52 m			
bovendeuren	7.00	24.15	
benedeuren		22.78	
D. Keersluis in het Kanaal van Deurne, twee paar deuren naar weerszijden keerende			
bovendeur	7.00	29.38	
E. Uitwateringsluis van de Noordervaart op het afgedamde Afwateringskanaal van de Noordervaart naar de Maas, één opening, afgesloten door één schuif			
schuif	0.45	29.85	
F. Schutsluis n°. 1 in het afgedamde Afwateringskanaal van de Noordervaart naar de Maas, twee paar deuren, schutlengte 40.50 m			
bovendeuren	5.50	29.40	
benedeuren		28.10	
De sluis is buiten dienst.			
G. Schutsluis n°. 2 in hetzelfde kanaal, uitsluitend dienstdoende als keer- en afwateringsluis, twee enkele deuren, schutlengte 40.50 m			
bovendeur	5.50	27.00	
benedeuur		25.40	
H. Stuw in hetzelfde kanaal met drie openingen; de middelste is een schotbalkstuw			
de twee andere openingen zijn vaste stuwen, iedere stuw	2.50	25.89	
I. Molensluis van den Friesdesmolen in de Neer, acht openingen, ieder met één schuif			
één opening voor den molen	1.10	15.84	
zes openingen voor afwatering, elke opening	0.92	15.84	
één opening voor afwatering	2.22	15.36	
K. Molensluis van den Hammarmolen in de Neer, vier openingen, ieder met één schuif			
opening voor den molen	1.42	17.56	
drie openingen voor afwatering, iedere opening	1.50	17.56	
L. Molensluis van den Leumolen in de Neer, zeven openingen, ieder met één schuif			
twee openingen voor den molen, elke opening	0.92	19.95	
drie openingen voor afwatering, „ „	0.91	19.95	
één opening voor afwatering	1.00	20.15	
één opening voor afwatering	0.96	20.34	

RIVIEREN, BEKEN EN KANALEN.
De Maas. De Maas ontspringt in Frankrijk op het plateau van Langres, dat ongeveer 400 m hoog is, stroomt door België en komt bij Eijsden in ons land. In Nederland neemt de rivier op de zijrivieren: de Jeker, de Geul, de Oelenbeek, de Roer en de Niers en een aantal kleine beken.

De Maas is een regenrivier en vertoont diensteenvolgende grote verschillen tusschen lagen en hoopen waterstand en plotselinge sterke wassen. In het algemeen heeft de Maas haar langste standen in den zomer. De minimum-afvoer van de Maas, welke is voorgekomen in 1921 heeft bedragen te St. Pieter 11 m³/sec. en te Maasbracht 18 m³/sec. Gedurende het tienjarig tijdvak 1916—1925 is de afvoer te Maasbracht gemiddeld op 10, 20 en 50 dagen per jaar lager geweest dan respectievelijk 36, 52 en 86 m³/sec. Wordt het buitengewoon droge stroomjaar 1921 buiten beschouwing gelaten dan is gedurende hetzelfde tijdvak de afvoer te Maasbracht gemiddeld op 10, 20 en 50 dagen per jaar lager geweest dan respectievelijk 56, 72 en 100 m³/sec. De hoogst bekende afvoer van de rivier, welke is voorgekomen op 1 Januari 1926, heeft voor Maastricht met inbegrip van den afvoer van den Heugenschen overlaat rond 3000 m³/sec. bedragen. Bij deze afvoer zijn waterstanden voorgekomen te Maastricht (Hoofdsluis) 46.92m + N.A.P., te Maasbracht 24.25 m + N.A.P. en te Roermond 21.55 m + N.A.P.

In 1906 werd door de Regeringen van België en Nederland een gemeenschappelijke Commissie ingesteld, ter bestudering van het vraagstuk van de heraanbaarmaking van de gemeenschappelijke Maas. Het verslag van deze Commissie verscheen in 1912. De onderhandelingen werden echter door het uitbreken van den wereldoorlog in 1914 afgebroken. Aansluitend aan dit gemeenschappelijk plan besloot Nederland bij de Wet van 12 Juni 1915 (Staatsblad n°. 248) tot kanalisatie van de Maas van Maasbracht tot Grave, ten aanle van het kanaal Wessem—Nederweert en van het Maas—Waal-kanaal ter verbinding van de Maas met de bestaande vaarwegen.

Na de hervatting der onderhandelingen met België in 1919 bleek men over de gemeenschappelijke Maas niet tot overeenstemming te kunnen geraken. Nederland besloot nu bij de Wet van 28 Juli 1921, (Staatsblad n°. 1012) tot het maken van een lateraal kanaal geheel op Nederlandsch gebied van Borgeharen naar Maasbracht en het verbeteren van de Maas te Maastricht, benevens tot het maken van een verbinding bij St. Pieter van het kanaal Luik—Maastricht met de Maas.

De werken tot kanalisatie van de Maas bestaan uit de stuwen met sluisen te Linne, Roermond, Belfeld, Sambeek en Grave en verschillende bocht-afsmijdingen.

De stuwen te Linne, Roermond, Belfeld en Sambeek hebben elk een scheepvaartopening van 60 x 68 m en twee of drie afpoeropeningen van 17 m wijde elk, waarvan zich tusschen pijlers schuiven kunnen bewegen tot regeling van de waterhoogte boven de stuw. De stuw te Grave bestaat uit twee openingen, wijd 60 m en 50 m, met afsluitingen, welke zijn opgehangen aan de daarboven liggende brug. De stuwen zijn zoodanig ingericht, dat de afsluitingen bij hoog water in korten tijd geheel kunnen worden weggenomen.

In verband met den aanleg van het Julianakanaal is bovendien te Borgeharen een stuw met schutsluis in de Maas gebouwd.

Op dit blad komt voor een gedeelte van het rivierak tusschen de stuw te Roermond en die te Belfeld.

Het stuwpeil te Belfeld is 14.00 m + N.A.P. Beneden de stuw te Roermond is over het tijdvak 1930 t/m 1933 de gemiddelde waterstand gedurende de zomermaanden (Mei t/m October) 14.47 m + N.A.P. geweest.

De Swalm. De Swalm ontspringt in Duitsland, stroomt over een lengte van ongeveer 25 km over Duitsch gebied; verder op Nederlandsch gebied langs Sualmen en mondt ongeveer 3 km ten noordwesten van dit dorp in de Maas uit. De beek wordt in Duitsland op vele plaatsen opgestuwd ten behoeve van watermolens; in Nederland heeft dit eenmaal plaats voor den molen te Sualmen.

De Neer. De Neer ontstaat uit de samenloeiing van de Tungeleysche en de Tungeleysche beken (zie blad Roermond 3). De Tungeleysche beek wordt gevormd uit verschillende waterlopen ten westen van het dorp Tungeley; de Tungeleysche beek ontstaat uit de veenen en moerassen, die noordwestelijk van de Zuid-Willemsvaart zijn gelegen en door een grond-duiker onder die vaart door hun water afvoeren. Deze beek ontvingt voorts het water van de Belgische waterlopen de Veldhoerbeek en de Ritbeek en van de Weertbeek; zij stroomt in oostelijke richting langs Stramproy en vereenigt zich bij het kanaal Wessem—Nederweert met de Tungeleysche beek. Gezamenlijk stroomden ze dan verder onder den naam van Levevaysche beek, Molenebeek, Heythuisbeek en Neer naar de Maas bij het dorp Neer. Bij het gehucht Kijkhoven even ten westen van Neer ontvingt de Neer nog het water van de Zelsterbeek en dat van de Haelsche beek en bij het dorp Neer dat van de Wijnbeek.

De Zelsterbeek ontstaat uit de samenloeiing van de Bevelantsbeek en de Roggelsche beek. De Roggelsche beek ontstaat in de Peelgronden ten noorden van Meyel, loopt in zuidelijke richting onder de Noordervaart door en ontvengt nog het water van verschillende kleinere waterlossingen, waarvan de voornaamste zijn de Doorbrandlossing, de Oude Doorbrandsbeek en de Vischensteerlossing met de Nederpeellossing.

De Kwistbeek. Deze beek ontstaat uit de samenloeiing van twee waterlopen, waarvan de belangrijkste Heuvelhoekerbeek heet. Deze twee

BEWERKT BIJ DEN ALGEMEENEN DIENST VAN DEN RIJKSWATERSTAAT.

waterlopen ontvangen hun water van waterlossingen bij het dorp Panningen. De Kwistbeek stroomt in oostelijke richting langs Baarlo en mondt tegenover Steyl in de Maas uit.

De Everloosche beek. Deze beek behoort tot het stroomgebied van de Molenbeek van Grubbenvorst. Zij ontstaat uit de samenloeiing van de Schaabskoelerbeek en de Beringerbeek, welke hun water ontvangen van verschillende waterlopen ten zuidwesten van Tongerlo. Uit de vereeniging van de Everloosche beek met de Krayelsche beek en de Mierbeek ontstaat de Molenbeek van Grubbenvorst, welke ten zuiden van Grubbenvorst in de Maas uitmondt.

De Zuid-Willemsvaart. Dit kanaal, dat in 1826 werd voltooid, strekt zich uit van de Maas te Maastricht tot de Dieze te 's Hertogenbosch. Het heeft een lengte van 122.7 km, waarvan 44.6 km in België zijn gelegen. Het kanaal is door 20 schutsluizen in 20 panden verdeeld. Op dit blad komen twee panden voor een klein deel en één pand geheel voor; met dit laatste is in open gemeenschap het kanaal Wessem—Nederweert. Het peil van dit pand is 28.50 m + N.A.P. dat van het bovewaarts gelegen pand 33.36 m + N.A.P. en dat van het benedewaarts gelegen pand 26.81 m + N.A.P. De waterstanden zijn gewoonlijk 0.20 m hooger dan kanaalpeil. De breedte in den bodem van deze drie panden is 15 m; de breedte op kanaalpeil 24.70 m en de diepte 2.30 m onder kanaalpeil.

Kanaal Wessem—Nederweert. Dit kanaal werd aangelegd ingevolge de Wet van 12 Juni 1915 (Staatsblad n°. 248). Het loopt van de gekanaliseerde Maas bij Wessem, ruim 8 km boven Roermond naar de Zuid-Willemsvaart bij het punt van samenkomst met de Noordervaart. De lengte bedraagt 16.2 km. Bij Panheel bevindt zich in het kanaal een schutsluis. Het pand beneden die sluis is in open gemeenschap met de Maas boven de stuw te

ROERMOND.

1.

Linne. Het bovenpand is in open gemeenschap met het pand van de Zuid-Willemsvaart tusschen de sluisen A en C. De bodembreedte bedraagt 16 m; de breedte op kanaalpeil 31 m; de diepte is 2.50 m, in het midden 2.70 m onder kanaalpeil.

De Noordervaart. Dit kanaal loopt van Beringen in zuidwestelijke richting naar de Zuid-Willemsvaart bezuiden Nederweert. Het staat in open gemeenschap met het kanaal van Deurne en de Helenavaart en is door een dam, waarin een uitwateringsduiker, gescheiden van het Afwateringskanaal van de Noordervaart naar de Maas en door een schutsluis van het pand van de Zuid-Willemsvaart tusschen de sluisen A en C. Door een grondduiker, welke onder het kanaal Wessem—Nederweert doorgaat, kan het worden gevoed uit het pand van de Zuid-Willemsvaart boven sluis A. De lengte van het kanaal bedraagt 14.8 km; de breedte van 16 tot 21 m; in den bodem minstens 10 m; de diepte minstens 1.90 m onder kanaalpeil. Het kanaalpeil is vastgesteld op 31.50 m + N.A.P.

Het Afwateringskanaal van de Noordervaart naar de Maas. Dit kanaal strekt zich uit van de Noordervaart tot de Maas bij het dorp Neer. Bij de Wet van 19 Maart 1932 (Staatsblad n°. 111) werd het kanaal in beheer en onderhoud overgebracht bij de gemeente Helden. Het kanaal is thans voor de scheepvaart gesloten en dient nog slechts voor de afwatering

van het aanliggend gebied. In bijzondere gevallen kan overtollig water van de Noordervaart worden afgevoerd door sluis E.

De lozing geschiedt over de stuw (sluis H) te Neer op de Maas. Het kanaal is lang 9.6 km. Het peil van het kanaal boven sluis G is 29.60 m + N.A.P.; beneden die sluis is het peil 27.10 m + N.A.P.

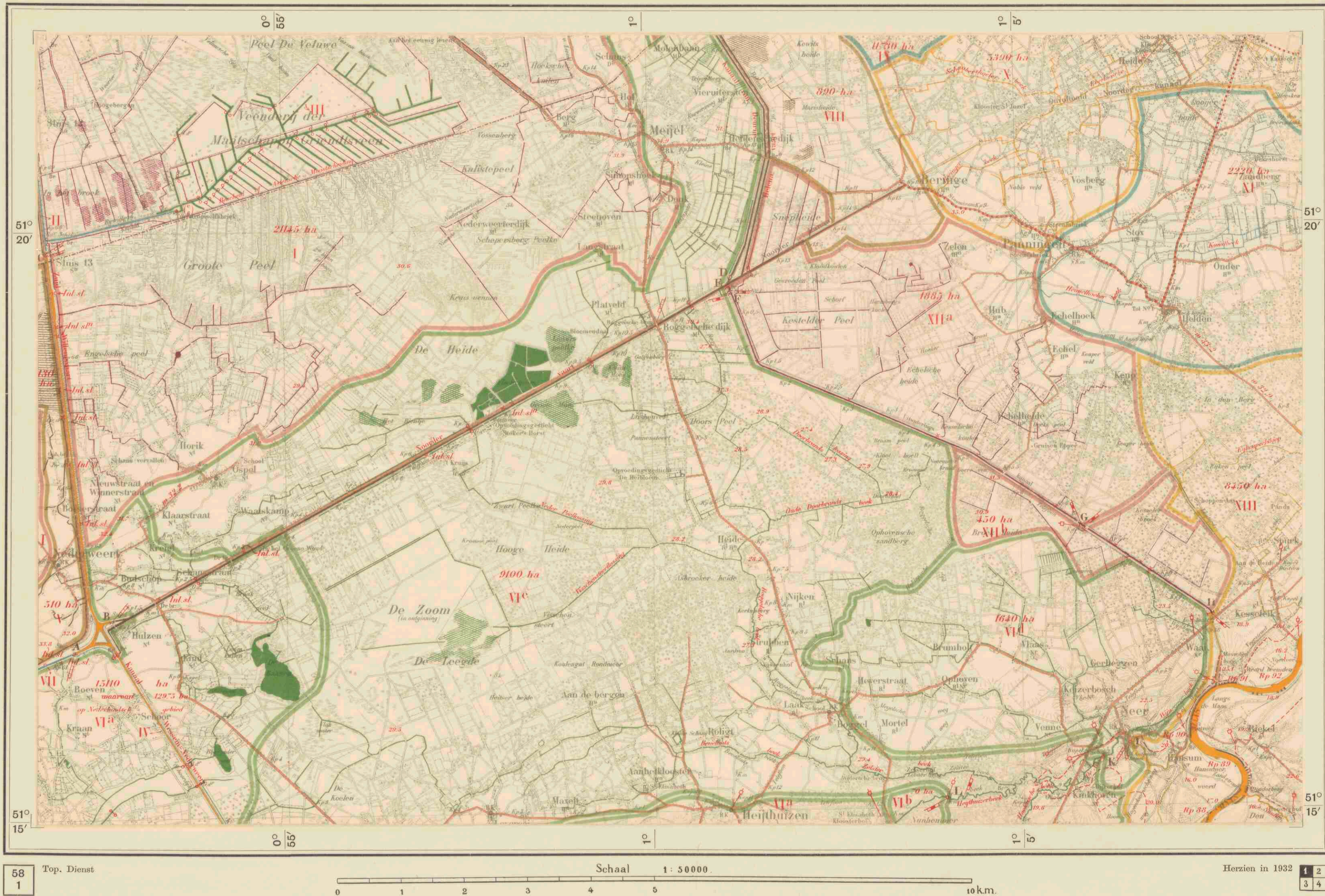
Kanaal van Deurne. Dit kanaal loopt van de Noordervaart, 11.9 km oostelijk van de Zuid-Willemsvaart, naar de spoorlijn Eindhoven—Venlo, nabij het station Helenaven. Het is gegraven door de gemeente Deurne ten dienste van de verveening en ontginning van de Peel.

De voorwaarden der concessie zijn vastgesteld bij besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 25 Februari 1869, n°. 158, 3de afdeling en zijn gewijzigd bij besluit van 21 April 1871, n°. 226. Het dient thans tot afvoer van turf en veen uit de Peel.

Het kanaal is lang ruim 14 km; de breedte bedraagt 17 m op kanaalpeil; in den bodem is de breedte 10 m; de diepte wisselt af van 1.50—1.80 m — kanaalpeil. (K.P. = 31.50 m + N.A.P.)

Helenavaart of Peelvaart. Dit kanaal werd gegraven, ingevolge de concessie van 14 September 1853, 3de afdeling A, gewijzigd 3 Maart 1880, n°. 4, afdeling Waterstaat, ten behoeve van de verveening en ontginning in de Peel. Het kanaal is lang ruim 14 km; de breedte bedraagt 17 m op kanaalpeil; in den bodem is de breedte 10 m; de diepte wisselt af van 1.50—1.80 m — kanaalpeil. (K.P. = 31.50 m + N.A.P.)

De genoemde kanalen zijn in beheer en onderhoud bij het Rijk, met uitzondering van het kanaal van Deurne, dat bij de gemeente Deurne, de Helenavaart, die bij de Maatschappij Helenaven en het Afwateringskanaal, dat bij de gemeente Helden in beheer en onderhoud is.

Top. Dienst
58
1

Schaal 1:50.000

Herzien in 1932
1 2
3 4

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin zijn opgenomen.

Limburg.

Reglement op de waterlossingen in de provincie Limburg (1900, n°. 16; 1922, n°. 22; 1925, n°. 14).
Verordening op de bevoelingen (1900, n°. 85).
Provinciaal Wegenreglement voor Limburg (1911, n°. 205; 1922, n°. 34; 1926, n°. 52).
Verordening tot instelling van een provinciaal wegonfonds (1928, n°. 52; 1930, n°. 55).

Algemeene regelen omtrent het verlenen van bijdragen uit de provinciale kas ten behoeve der van provinciaal belang verklaarde wegen (1930, n°. 53).
Nadere regelen omtrent het verlenen van bijdragen uit de provinciale kas ten behoeve der van provinciaal belang verklaarde wegen (1930, n°. 78).
Reglement op het branden van veen- en heidegronden in het Hertogdom Limburg (1859, n°. 14).
Electriciteitsverordening voor Limburg (1927, n°. 70).
Waterleidingverordening voor Limburg (1920, n°. 83; 1925, n°. 57).

Noord-Brabant.

Algemeen Reglement voor de waterschappen in Noord-Brabant (1903, n°. 38; 1920, n°. 37).
Reglement op de waterleidingen in de provincie Noord-Brabant (1906, n°. 29; 1924, n°. 33; 1927, n°. 50).

Reglement van politie op de waterkeeringen in de provincie Noord-Brabant (1904, n°. 187; 1926, n°. 20; 1931, n°. 62).

Reglement op de openbare wegen en voetpaden in de provincie Noord-Brabant (1903, n°. 36; 1922, n°. 49).

Politie-reglement op de wegen en voetpaden in Noord-Brabant (1916, n°. 33; 1924, n°. 16; 1929, n°. 80; 1930, n°. 52).

WATERSCHAPPEN.

Waterschap Het Land van Weert.

Dit waterschap werd opgericht bij besluit der Provinciale Staten van Limburg van 5 November 1868 (Provinciaal blad 1869, n°. 22).
Het gebied van het waterschap strekt zich uit over de gemeenten Weert, Nederweert, Stramproy, Hunsel, Grathem, Baezen en Heythuisen en is groot ongeveer 3300 ha.
Het waterschap heeft ten doel den regulatigen afvoer van het water van de Levevaysche en Tungeleysche beken en de zich daarin ontlappende plassen te bevoornden.
Het bestuur wordt uitoefend door tien hoofdplanden, die door de stengerechtigde ingelanden voor den tijd van zes jaar worden gekozen.

Het dagelijksch bestuur bestaat uit acht leden, daaronder begrepen de Voorzitter. De Voorzitter wordt uit de leden van het bestuur door de hoofdplanden gekozen. De leden van het dagelijksch bestuur worden door de hoofdplanden uit de stengerechtigde ingelanden voor den tijd van vier jaar benoemd. Het bestuur wordt bijgestaan door een secretaris-penningmeester, die voor den tijd van zes jaar uit een voordracht door drie personen door de hoofdplanden wordt benoemd.

Met uitzondering van den Voorzitter moeten de leden van het bestuur in het Waterschap of binnen drie uren van zijn grenzen hun vaste woonplaats hebben.
Het reglement van bekeer van het Waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Limburg van 11 Juli 1871 (Prov. blad 1871, n°. 131). Voor later aangebrachte wijzigingen zie de Provinciale bladen 1877, n°. 12; 1881, n°. 113; 1912, nos. 19 en 106 en 1933, n°. 15.

Waterschap Midden-Limburg.

Dit waterschap werd opgericht bij besluit van de Provinciale Staten van Limburg van 21 December 1932 (Provinciaal blad 1933, n°. 54).

Het gebied van het waterschap strekt zich uit over gronden onder de gemeenten Daezen, Begden, Bugenun, Grathem, Haelen, Heel en Panheel, Helder, Heythuisen, Horn, Hunsel, Hiersmoort, Kessel, Meijel, Nederweert, Neer, Neeritter, Nunkem, Roggel, Stramproy, Thorn, Weert en Wessem.

Het heeft voornamelijk ten doel het verbeteren van den waterafvoer van de binnen het waterschap gelegen gronden.

Waterschap Het Stroomgebied van de Aa.

Het Waterschap de Aa beneden Helmond opgericht en geregelementeerd bij besluit der Provinciale Staten van Noord-Brabant van 12 Januari 1922 (Prov. blad 1922, n°. 9) werd bij besluit van 21 Januari 1926 (Prov. blad 1926, n°. 10) uitgebreid, terwijl de naam van het waterschap werd gewijzigd in Waterschap Het Stroomgebied van de Aa.
Het gebied van het waterschap, groot ongeveer 51400 ha, omvat de gronden, welke op de rivier de Aa en haar zijrivieren afwateren, voor zover die gronden zijn gelegen in de provincie Noord-Brabant.

Het waterschap heeft ten doel den regulatigen afvoer van het water in het stroomgebied van de Aa te bevoornden, alsmede de hoogte van den waterstand in de Aa en haar zijrivieren voor zover mogelijk en noodig te regelen.

Het hoofdbestuur is samengesteld uit een watergraaf als voorzitter en uit de voorzitters of secretarissen der besturen van de afdelingen, waarin het waterschap is ingedeeld. De watergraaf wordt benoemd door de Provinciale Staten. Aan het hoofdbestuur is toegevoegd een griffier, benoemd door dat bestuur. Het dagelijksch bestuur is samengesteld uit den watergraaf als lid en voorzitter en uit vier leden en een plaatsvervangend lid, die door het hoofdbestuur worden gekozen uit de voorzitters der afdelingsbesturen.

Voor de in het reglement van 12 Januari 1922 aangebrachte wijzigingen zie de Provinciale bladen 1923, n°. 26; 1924, nos. 23 en 34; 1925, n°. 16; 1926, n°. 19; 1927, n°. 138 en 1930, n°. 20.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezems en stroomende wateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Waterlossingen in hooge gronden zijn aangegeven met de kleur van het stroomende water, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen. Bij belangrijke waterlossingen is de benaming in rood geplaatst.
Moerassen zijn door een kruisrecoering, bevoelingen door een horizontale reccoering aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

- (6.) Motorgemaal met aanduiding van het aantal waterpaardekrachten en den aard van het bemalingswerktuig (c = centrifugaalpomp).
- a Schutsluis.
- x Uitwateringsluis.
- x Keersluis.
- x Inlaatsluis.
- Stuw.
- Molen door water gedreven.
- Grondduiker onder een waterleiding.
- Grondduiker onder een waterleiding met afsluiting.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal (geregeld waargenomen).
- Peilschaal (niet geregeld waargenomen).
- Terreinhoogte in m ten opzichte van N.A.P.
- Weghoogte in m ten opzichte van N.A.P.
- Verharde wegen.
- Stoomtramwegen.
- 215 ha Grootte van een stroomgebied in ha volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Oeververdediging, stroomklammen, kribben.
- Grens van het overstromende gebied bij het hooge oppervater in den winter 1925/26.
- Provinciale grens.

BOEZEMS EN STROOMENDE WATEREN.

I. De Aa boven den Stipdonkschen Molen.
Eenige waterlopen, voorkomende in den noordwestelijken hoek van het blad, behooren tot het stroomgebied. Het gebied, groot 21.145 ha komt voor een klein deel op dit blad voor.

II. Zuid-Willemsvaart tusschen de sluisen 12 en 13.
Dit kanaalpeil strekt zich van sluis C in noordelijke richting uit en komt gedeeltelijk op dit blad voor; het peil bedraagt 26.81 m + N.A.P. Er wateren geen gronden op het pand of, Het kanaal, voorkomende in het terrein van de Maatschappij Griendtsveen, even benoorden de Provinciale grens is met het pand in open gemeenschap.

III. Vletvaarten in het terrein van de Maatschappij Griendtsveen.
Dese waarten worden door middel van een motorgemaal, dat bij het boezemgemaal kanaal geplaatst is, met het kanaalpeil, groot 28.16 m + N.A.P., gehouden. De diepte deze vletvaarten is ongeveer 1 m.

IV. Zuid-Willemsvaart tusschen de sluisen A en C en Kanaal Wessem—Nederweert boven de sluis te Panheel.
Het peil van den boezem bedraagt 28.50 m + N.A.P. Bij hooge standen van de Roeverderpeel kan deze op dit pand afwateren.

V. Zuid-Willemsvaart tusschen de sluisen 11 en 12.
Dese boezem komt voor op de bladen Valkenswaard 3 en Eindhoven 4. Het peil van den boezem bedraagt 24.78 m + N.A.P.; de waterstand te echter gewoonlijk 0.20 m hooger. Een deel van het boezemgebied, groot 610 ha, waarvan 130 ha bedoeling komt aan den westelijken rand van het blad voor.

VI. De Neer.
Tot het stroomgebied van dit ricietje behooren:
a. de Tungeleysche beek boven den St. Elisabethsmolen.
Het stuwpeil van den molen, die op het blad Roermond 3 voorkomt, bedraagt 23.35 m + N.A.P. Van het stroomgebied, groot 15.110 ha, waarvan 12.975 ha op Nederlandsch gebied zijn gelegen, komen op dit blad voor gronden gelegen aan veerseijden van de Noordervaart en het kanaal Wessem—Nederweert en een smalle strook aan den zuidelijken rand van het blad.
Door middel van een grondduiker (zie blad Valkenswaard 2) onder de Zuid-Willemsvaart, kan bij veel waterbezwaar water worden afgevoerd naar het pand van de Zuid-Willemsvaart tusschen de sluisen 11 en 12.
b. De Neer tusschen den St. Elisabethsmolen en den Leumolen (sluis L).
Het stuwpeil van den Leumolen bedraagt 21.35 m + N.A.P. Er wateren 70 ha op dit deel af. Het gebied komt gedeeltelijk voor aan den zuidelijken rand van het blad.

c. de Neer tusschen den Leumolen en den Hammarmolen (sluis K).
Het stuwpeil van den Hammarmolen bedraagt 18.42 m + N.A.P. Tot het stroomgebied behooren de gebieden afwaterende op de Roggelsche beek en enige andere beekjes, benevens het gebied van de Haelsche beek. Het stroomgebied, groot 9.100 ha, komt voor een groot deel op dit blad voor en strekt zich verder uit over de bladen Roermond 3 en Venlo 3.
d. de Neer tusschen den Hammarmolen en den Frieslesmolen (sluis I).
Het stuwpeil van den Frieslesmolen bedraagt 17.16 m + N.A.P. Het stroomgebied, groot 1640 ha komt geheel op het blad voor.

VII. Zuid-Willemsvaart tusschen de sluisen 15 (sluis A) en 16.
Dit pand komt gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voor. Het kanaalpeil bedraagt 33.36 m + N.A.P. Op het pand loost een kleine bevoeling, voorkomende op het blad Valkenswaard 3.

VIII. Noordervaart, Helenavaart of Peelvaart en Kanaal van Deurne.
Het kanaalpeil bedraagt 31.50 m + N.A.P. Dit peil wordt gehandhaafd door inlaten van water uit de Zuid-Willemsvaart boven sluis A. Het oertollige water kan in noodgevallen worden afgevoerd door het Afwateringskanaal van de Noordervaart naar de Maas. Het boezemgebied is groot 890 ha en komt, behalve op dit blad, voor op het blad Venlo 3.

IX. Grootte Molenbeek boven den molen benoorden Tienray.
De beek komt voor op het blad Venlo 3. Van het stroomgebied, groot 11.730 ha, komt een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voor.

X. Molen van Grubbenvorst.
De beek wordt bij Grubbenvorst opgestuwd tot het drijven van een watermolen, waarvan het stuwpeil 16.00 m + N.A.P. bedraagt.
Het stroomgebied, groot 5390 ha, komt gedeeltelijk in den noordwestelijken hoek van het blad voor en strekt zich verder uit over de bladen Venlo 3 en 4 en Roermond 2.

XI. Kwistbeek boven den molen van Baarlo.
Het stuwpeil van den molen, die op het blad Roermond 2 voorkomt, bedraagt 18.67 m + N.A.P., het op de beek afwaterende gebied is groot 2220 ha en komt gedeeltelijk aan den noordwestelijken rand van het blad voor.

XII. Afwateringskanaal van de Noordervaart naar de Maas.
Het boezemgebied is door sluis G in twee deelen verdeeld. Het peil van het boezemgebied bedraagt 29.60 m + N.A.P.; het daarop afwaterende gebied (XIIa) is groot 1885 ha. Het peil van het benedendel is 27.10 m + N.A.P.; er wateren 450 ha (XIIb) op dit deel af.

XIII. De Maas tusschen de stuw te Roermond en de stuw te Belfeld.
Het stuwpeil te Belfeld bedraagt 14.00 m + N.A.P. Het stroomgebied, zich uitstrekkende langs beide oevers van de Maas, is groot 9390 ha en komt, behalve op dit blad, voor op de bladen Roermond 2, 3 en 4.

VERWIJZING.

SLUIZEN.

	Wijde in den dag.	Slagrem-pelheid boven N.A.P.
A. Molensluis van den St. Elisabethmolen in de Heythuiser beek, vijf openingen ieder met één schuif		
één opening voor den molen	1.15	22.14
vier openingen voor afwatering, elke opening	0.90	22.14
In een zijdelingsche afleiding aan den rechteroever van de beek bevindt zich een sluis met schuif	1.41	22.34
B. Molensluis van den molen van Haalen in de Molensluis, drie openingen, ieder met een schuif		
opening voor den molen	1.77	20.78
opening voor afwatering	0.91	20.78
opening voor afwatering	0.94	20.78
C. Molensluis van den molen van Grathem in de Ghoorbeek, drie openingen, ieder met een schuif		
één opening voor den molen	1.00	25.02
twee openingen voor afwatering, elke opening	1.98	25.02
D. Molensluis van den Uffelschen molen in de Aabek, vier openingen, ieder met een schuif		
één opening voor den molen	0.95	27.08
drie openingen voor afwatering, elke opening	0.87	27.08
E. Molensluis van den Panheldermolen in de Grathemerbeek, drie openingen, ieder met een schuif		
één opening voor den molen	2.03	22.60
twee openingen voor afwatering, elke opening	1.53	22.60
F. Sluis te Panheel, schutsluis in het kanaal Wessem—Nederweert, twee paar deuren, schutlengte 133 m		
bovendeur	7.50	25.50
benedendeur		17.90
Bij de sluis zijn spijkers aangelegd om het schutwaterverlies te beperken.		
G. Molensluis van den Krakermolen in de Itersche beek, drie openingen, ieder met een schuif		
opening voor den molen	1.62	23.32
opening voor afwatering	0.89	23.32
opening voor afwatering	0.87	23.32
H. Molensluis van den Luyensmolen in de Itersche beek, twee openingen, ieder met een schuif		
opening voor den molen	1.70	24.85
opening voor afwatering	1.50	24.85
I. Molensluis van den Schousmolen in de Itersche beek, twee openingen, ieder met een schuif		
opening voor den molen	0.83	26.01
opening voor afwatering	1.34	26.01
K. Molensluis van den Armmolen in de Itersche beek, twee openingen, ieder met een schuif		
opening voor den molen	0.80	27.00
opening voor afwatering	1.18	27.00
L. Schutsluis in de Thorndorbeek, twee openingen, elke opening	3.60	18.52 (steer)
M. Schutsluis in de Gekanaliseerde Maas te Linne, drie paar deuren, schutlengte 260 m en 135 m		
bovendeur	16.60	
midden- en benedendeur	13.45	
N. Stuw in de Gekanaliseerde Maas, vier openingen		
één opening voor de scheepvaart	60.00	14.15
drie afvoeropeningen, elke opening	17.00	15.15
O. Schutsluis I van het Julianakanaal, één klepdeur in het bovenhoofd en één paar puntdeuren in het benedenhoofd, schutlengte 136 m		
bovendeur	24.25	
benedendeur	16.80	
P. Hooge Bat, stuw in de Hambeek tot afleiding van hoog oppervlakt uit de Roer	60.00	van 19.15 tot 19.45
Q. Molensluis van de Bovenste molens, drie openingen, ieder met één schuif		
twee openingen voor den molen, elke opening	5.50	15.38
één opening voor afwatering	2.50	15.32
Ongeveer 200 m boven de sluis bevindt zich in een afkapping van de Roer een losluis, genaamd het Groot Hellegat, een opening afgesloten met een schuif	8.60	17.27
R. Molensluis van de Roer van den Onderste molen en den molen „de Wolspinnerij“, vier openingen ieder met een schuif		
opening voor den molen	3.08	16.53
opening voor afwatering	1.34	16.75
opening voor den molen	2.66	16.53
opening voor afwatering	1.34	16.75
Honderd meter boven deze molens bevindt zich een gemeenschappelijke losluis, genaamd het Klein Hellegat, met zeven openingen, ieder met een schuif		
drie openingen, tezamen	4.50	15.98
vier openingen, tezamen	8.00	15.75
S. Molensluis van den Leeuwerkmolen in de Maasnielbeek, drie openingen, ieder met een schuif		
opening voor den molen	0.47	19.15
opening voor afwatering	0.66	18.97
opening voor afwatering	0.70	18.97
T. Schutsluis met stuw in de Gekanaliseerde Maas te Roermond, drie paar deuren, schutlengten 260 m 110 m en 135 m		
bovendeur	14.00	
midden- en benedendeur	11.90	
De stuw, gelegen ten oosten van het bovenhoofd van de sluis heeft een opening voor de scheepvaart	68.00	11.60
en twee afvoeropeningen, elke opening	17.00	12.20

RIVIEREN, BEKEN EN KANALEN.

De Maas. De Maas ontspringt in Frankrijk op het plateau van Langres, dat ongeveer 400 m hoog is, stroomt door België en komt bij Eijsden in ons land. In Nederland neemt de rivier op de zijrivieren: de Jeker, de Gual, de Gelsenbeek, de Roer en de Niers en een aantal kleine beken.

De Maas is een regenrivier en vertoont diensgevolge groote verschillen tusschen lagen en hoogten waterstand en plotselinge sterke wassen. In het algemeen heeft de Maas haar laagste standen in den zomer. De minimum afvoer van de Maas, welke is voorgekomen in 1921, heeft bedragen te St. Pieter 11 m³/sec. en te Maasbracht 18 m³/sec. Gedurende het tienjarige tijdvak 1916—1925 is de afvoer te Maasbracht gemiddeld op 10, 20 en 50 dagen per jaar lager geweest dan respectievelijk 36, 52 en 86 m³/sec. Wordt het buitengewoon droge stroomjaar 1921 buiten beschouwing gelaten, dan is gedurende het zelfde tijdvak de afvoer te Maasbracht gemiddeld op 10, 20 en 50 dagen per jaar lager geweest dan respectievelijk 56, 72 en 100 m³/sec. De hoogste bekende afvoer van de rivier, welke is voorgekomen op 1 Januari 1926, heeft voor Maasbracht met inbegrip van den afvoer van den Heugenschen overlaat, rond 3000 m³/sec bedragen. Bij deze afvoer zijn waterstanden voorgekomen te Maasbracht (Hoofdsluis) 46.92 m + N.A.P., te Maasbracht 24.25 m + N.A.P. en te Roermond 21.53 m + N.A.P. In 1906 werd door de Regeringen van België en Nederland een gemeenschappelijke Commissie ingesteld, ter bestudering van het vraagstuk van de bevaarbaarstelling van de gemeenschappelijke Maas. Het verslag van deze Commissie verscheen in 1912. De onderhandelingen werden echter door het uitbreken van den wereldoorlog in 1914 afgebroken. Aanstaand aan dit gemeenschappelijk plan besloot Nederland bij de Wet van 12 Juni 1915 (Staatsblad n°. 248) tot kanalisatie van de Maas van Maasbracht tot Grave, tot den aanleg van het kanaal Wessem—Nederweert en van het Maas—Waalkanaal ter verbinding van de Maas met de bestaande vaarwegen.

Na de hervatting der onderhandelingen met België in 1919 bleek men over de gemeenschappelijke Maas niet tot overeenstemming te kunnen geraken. Nederland besloot nu bij de Wet van 28 Juli 1921 (Staatsblad n°. 1012) tot het maken van een lateraal kanaal geheel op Nederlandsch gebied voor Borgharen naar Maasbracht en het verbeteren van de Maas te Maasbracht, benevens tot het maken van een verbinding bij St. Pieter van het kanaal Linde—Maasricht met de Maas.

De werken tot kanalisatie van de Maas bestaan uit de sluisen met sluisen te Linne, Roermond, Belfeld, Sankbeek en Grave en verschillende toekansnijffingen. De sluisen te Linne, Roermond, Belfeld en Sankbeek hebben elk een scheepvaartopening van 60 à 68 m en twee of drie afvoeropeningen van 17 m wijde elk, waarin zich tusschen pijlers schuiven kunnen bewegen tot regeling van de waterhoogte boven BEWERKT BIJ DEN ALGEMEENEN DIENST VAN DEN RIJSWATERSTAAT.

de stuw. De stuw te Grave bestaat uit twee openingen, wijd 60 m en 50 m met afsluitingen, welke zijn opgehangen aan de daarboven liggende brug. De sluisen zijn zodanig ingericht, dat de afsluitingen bij hoog water in korten tijd geheel kunnen worden weggenomen.

In verband met den aanleg van het Julianakanaal is bovendien te Borgharen een stuw met schutsluis in de Maas gebouwd.

Op dit blad komen voor een gedeelte van het riviervak boven de stuw te Linne, het gekanaliseerde vak tusschen de sluisen te Linne en Roermond (sluisen N en T) en een gedeelte van het riviervak tusschen de stuw te Roermond en die te Belfeld.

De Roer. De Roer ontspringt op Pruisisch grondgebied nabij de grens tusschen Duitschland en België ten oosten van Spa, komt bij grenspaal 365 ten zuiden van Vlodrop in ons land en stroomt langs Herkenbosch, St. Odiliënberg en Roermond naar de Maas. Op Nederlandsch gebied neemt de Roer op de Roode beek en de Boschbeek (zie blad Roermond 4).

Bij Roermond, even beneden de brug in den Rijksweg Maastricht—Roermond wordt een deel van het water van de Roer afgeleid door de Hambeek. Meer benedenwaarts wordt de Roer ten behoeve van de watermolens Q en R, die zich in een zijtak van de rivier bevinden, opgestuwd door de stuw, het Groot Hellegat, terwijl tusschen de molens zich een ontlasluis bevindt, het Klein Hellegat genaamd, die dient voor afvoer van een deel van het water van den molen Q, als de hoefveelheid te groot is om door de molens R te worden afgevoerd.

Bij hooge standen in de Roer kan de rivier tevens water lozen door een in 1852 gegraven doorlaatskanaal, dat begint op ongeveer 250 m boven de spoorwegbrug en dat in de Hambeek beneden de stuw de Hooge Bat (sluis P) uitloopt.

De Roer mondt boven de Maasbrug in de Maas uit.

De Neer. De Neer ontstaat uit de samenlooping van de Tungeleysche en de Jungereysche beken. De Tungeleysche beek wordt gevormd uit verschillende waterlopen ten westen van het dorp Tungey; de Jungereysche beek ontstaat uit de vennen

ROERMOND.

3.

Universiteitsbibliotheek Utrecht

en moerassen, die noordwestelijk van de Zuid-Willensvaart zijn gelegen en door een grondduiker onder die vaart door hun water afvoeren. Deze laatste beek ontvengt voorts het water van de Belgische waterlopen de Veldhorstbeek en de Rietbeek en van de Werbeek; zij stroomt in oostelijke richting langs Stramproy en vereenigt zich bij het kanaal Wessem—Nederweert met de Tungeleysche beek. Vereenigd stroomen zij dan verder onder den naam van Levereysche beek, Molensbeek, Heijthuisbeek en Neer naar de Maas bij het dorp Neer. Bij het gehucht Kijkhoven even ten westen van Neer ontvengt de Neer nog het water van de Zolsterbeek en dat van de Haelsche beek en bij het dorp Neer, dat van de Wijnbeek.

De Haelsche beek. Deze ontstaat in België, stroomt in noordoostelijke richting en komt bij grenspaal 415 in ons land, het achtereenvolgens Aabek, Ghoorbeek en Molensbeek.

Ongeveer 1 km ten noordoosten van Grathem splitst de beek zich in twee takken, de eene tak stroomt onder den naam van Molensbeek noordwaarts naar de Neer. De andere tak buigt naar het zuiden af naar de Thorndorbeek en heet Grathemerbeek. Deze tak neemt bij Baazem de Rijdij op.

De Itersche beek. De Itersche beek ontstaat in België uit de waterlossingen de Iiter en de Kleine beek, loopt in noordoostelijke richting onder de Zuid-Willensvaart en het Afwateringskanaal Loozen—Ophoven door, vormt dan over ongeveer 2.8 km de grens tusschen België en Nederland, stroomt voorbij Neeritter en Iitervoort, buigt naar het zuidoosten af, neemt de Oetersche beek en de Grathemerbeek op en mondt bij Wessem onder den naam van Thorndorbeek uit in de Maas.

De Montfortsche beek of Vlootbeek. De Vlootbeek ontstaat in Pruisen uit twee waterlopen, die hun water ontvengt uit broekland ten noordwesten van Heinsberg. De noordelijke waterloop is door een sluisje met de Junge Wurm verbonden en kan uit deze beek water ontvangen. De beek neemt op Nederlandsch gebied op: de Pubek en de Krombeek en stroomt onder de naam van Montfortsche beek naar de Maas te Linne.

De Maasnielbeek. Deze ontstaat op de Nederlandse-Pruisische grens ten noordoosten van het gehucht Assenry, stroomt langs het dorp Maasniel en het gehucht Leeuwen en valt tegenover Buggenum in de Maas.

De Swalm. De Swalm vormt zich op Duitsch gebied uit de samenlooping van eenige beekjes bij Weberg, stroomt eerst in noordelijke, daarna in westelijke richting, loopt door Swalmen en mondt 3 km ten noordwesten van dit dorp in de Maas uit.

Julianakanaal. Het kanaal, dat loopt van de Maas te Borgharen tot dezelfde rivier te Maasbracht is lang 34.3 km. Het boven schutsluis IV gelegen pand is in open gemeenschap met de Maas. Het vierde pand begint bij de schutsluis te Born en heeft een peil van 44 m + N.A.P., overeenkomende met het stuwpil van de Maas te Borgharen. Schutsluis IV te Limmel zal in den regel openstaan en wordt alleen gesloten als bij grooten waterafvoer het peil boven de stuw te Borgharen hooger is dan 44 m + N.A.P. Het derde pand begint bij de schutsluis te Roosteren en heeft een peil van 32.65 m + N.A.P., het tweede pand begint bij Maasbracht (sluis O) en heeft een peil van 27.85 m + N.A.P.; het eerste pand ligt gemeen met de Maas boven de stuw te Linne, alwaar het stuwpil 20.40 m + N.A.P. bedraagt.

De breedte van het kanaal op kanaalpeil bedraagt 46.50 m; in den bodem 16 m; de diepte 5 m — K.P. Het kanaal is bevaarbaar voor schepen tot 2000 ton. Dit blad komt voor het eerste of benedenpand en een klein deel van het tweede pand.

Kanaal Wessem—Nederweert. Dit kanaal werd gegraven, ingevolge de Wet van 22 Juni 1915 (Staatsblad n°. 248). Het loopt van de gekanaliseerde Maas bij

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezems en stroomende wateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Waterlossingen in hoogten gronden zijn aangegeven met de kleur van het stroomende water, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan van het gebied van die waterlossingen. Bij belangrijke waterlossingen is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Schutsluis.
- Uitwateringsluis.
- Stuw.
- Molen door water gedreven.
- Grondduiker onder een waterleiding.
- Grondduiker onder een waterleiding met afsluiting.
- Hoofdmek van het N.A.P.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal (niet geregeld waargenomen).
- Peilschaal (niet geregeld waargenomen).
- Terreinhoogte in m ten opzichte van N.A.P.
- Weghoogte.
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Stoomtramwegen.
- Groeten van een stroomgebied in ha, volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Waterverloedijk.
- Oeververdediging, kribben.
- Dijkdoorbraken 1925—1928.
- Rijksgras.

BOEZEMS EN STROOMENDE WATEREN.

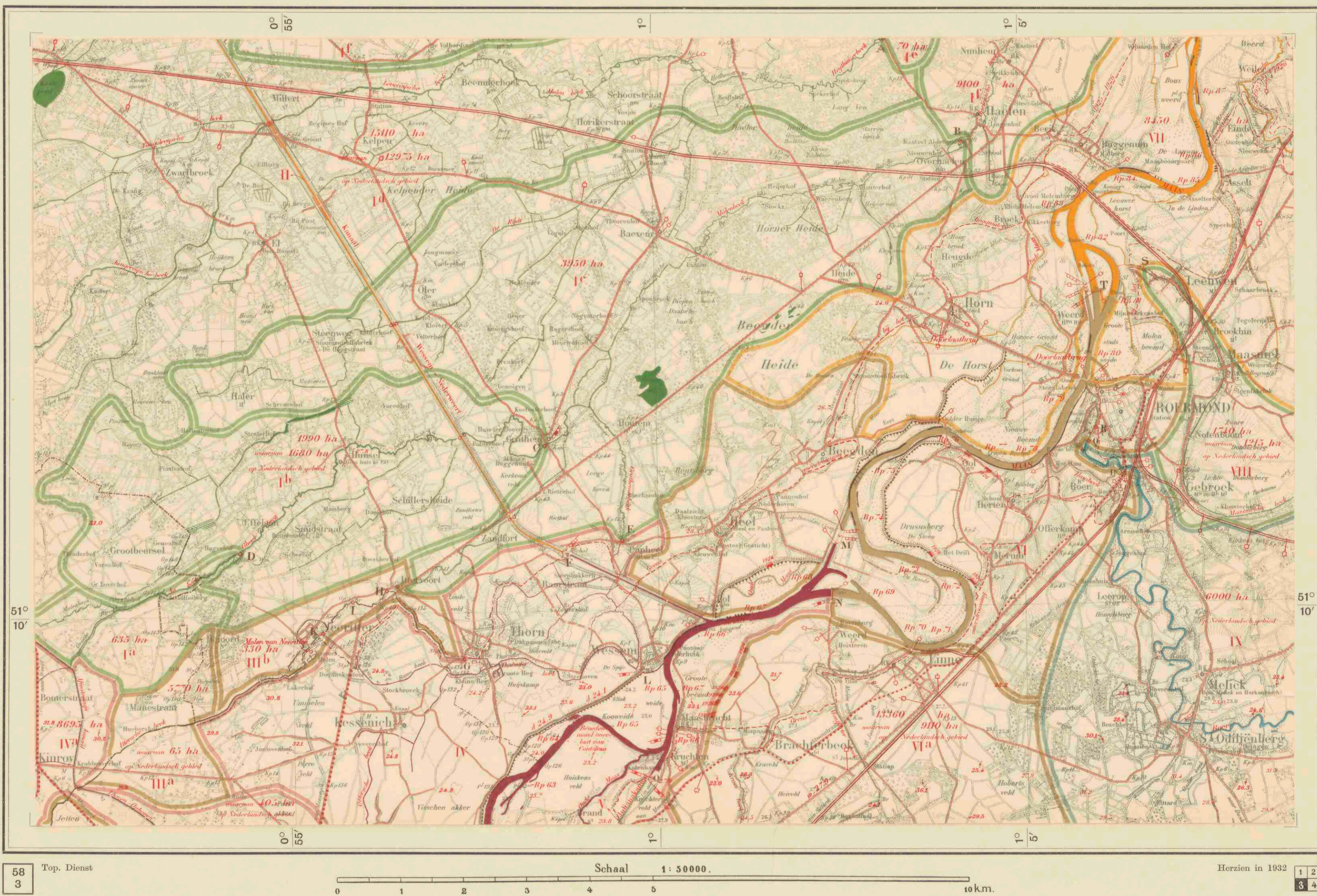
- I. De Neer.
 - Tot het stroomgebied van dit riviertje behooren:
 - a. De Aabek tusschen den Broekmolen te Stramproij en den Uffelschen molen (sluis D).
 - Het stuwpil van den Uffelschen molen bedraagt 28.90 m + N.A.P. Er wateren 635 ha hoge gronden, waarvan 550 ha op Nederlandsch gebied zijn gelegen op de beek af. Het gebied komt gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voor.
 - b. De Ghoorbeek tusschen den Uffelschen molen en den molen van Grathem (sluis C).
 - Het stuwpil van den molen van Grathem bedraagt 26.22 m + N.A.P. Het afwateringsgebied is groot 1990 ha waarvan 1680 ha in Nederland zijn gelegen.
 - c. De Ghoorbeek tusschen den molen van Grathem en den molen van Haalen (sluis B) en de Grathemerbeek tot den Panheldermolen (sluis E).
 - Het stuwpil van den molen van Haalen bedraagt 22.35 m + N.A.P.; dat van den Panheldermolen 24.02 m + N.A.P. Het stroomgebied is groot 3950 ha.
 - d. De Tungeleysche beek boven den St. Elisabethmolen te Heijthuisen (sluis A).
 - Het stuwpil van den molen bedraagt 23.35 m + N.A.P. Het stroomgebied, groot 15110 ha, waarvan 12975 ha op Nederlandsch gebied zijn gelegen, komt gedeeltelijk op dit blad voor en strekt zich verder uit op de bladen Roermond 1 en Valkenswaard 2 en 3.
 - e. De Neer tusschen den St. Elisabethmolen te Heijthuisen en den Leumolen te Neer.
 - Het stuwpil van den Leumolen bedraagt 21.35 m + N.A.P. Er wateren slechts 70 ha hoge gronden op dit deel van het riviertje af. Het gebied komt gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor.
 - f. De Neer tusschen den Leumolen en den Hammermolen.
 - Het stuwpil van den Hammermolen bedraagt 18.42 m + N.A.P. Van het stroomgebied, groot 9100 ha, komen twee delen, het westelijke, behorende tot het stroomgebied van de Bevelandse beek en het oostelijke, behorende tot de Haelsche beek, aan den noordelijken rand van het blad voor. Het gebied van dit gedeelte van de Neer strekt zich verder uit over de bladen Roermond 1 en Venlo 3.
 - II. Zuid-Willensvaart tusschen de sluisen 15 en 13 en Kanaal Wessem—Nederweert boven de sluis te Panheel (sluis F).
 - Het peil van den boezem bedraagt 28.50 m + N.A.P. Bij hooge standen van de Roenderpeel kan deze op dit pand afwateren.
 - III. De Itersche beek boven den Krakermolen.
 - Het stroomgebied van dit beekje wordt door den molen van Neeritter in twee delen verdeeld.
 - De molen van Neeritter ligt evenals het op het gedeelte van de beek boven dezen molen afwaterende gebied (IIa) bijna geheel in België. Slechts 65 ha van het gebied, groot 5770 ha liggen in Nederland. Van het gebied, dat door het Afwateringskanaal Loozen—Ophoven in twee delen wordt verdeeld, komt een gedeelte geheel, het andere voor een klein deel aan den zuidelijken rand van het blad voor.
 - Het stuwpil van den Krakermolen bedraagt 24.17 m + N.A.P. Behalve voor dezen molen wordt de beek nog opgestuwd door den Luyensmolen (sluis H) stuwpil 25.70 m + N.A.P.; voor den Schousmolen (sluis I) stuwpil 26.44 m + N.A.P. en voor den Armmolen (sluis J) stuwpil 27.80 m + N.A.P. Het stroomgebied (IIIVa) is groot 330 ha.
 - IV. De Maas tusschen de stuw te Borgharen en de stuw te Linne (sluis N).
 - Dit gedeelte van de Maas heeft een lange van ongeveer 55 km. Het stuwpil aan de stuw te Linne bedraagt 20.40 m + N.A.P. Voor zover dit blad betreft zijn met dit gedeelte van de Maas in open gemeenschap het Julianakanaal beneden sluis O, het kanaal Wessem—Nederweert beneden sluis F, de Thorndorbeek met de Oetersche beek en het Afwateringskanaal Loozen—Ophoven, waarvan het gebied (IVa) gedeeltelijk in den zuidwestelijken hoek van het blad voorkomt en gescheiden van het oeverige stroomgebied is aangegeven.
 - V. Julianakanaal tusschen schutsluis I (sluis O) en schutsluis II te Roosteren.
 - Het peil van het pand bedraagt 27.85 m + N.A.P. Er wateren geen gronden op af.
 - VI. De Maas tusschen de stuw te Linne en de stuw te Roermond (sluis T).
 - Het stuwpil te Roermond bedraagt 16.75 m + N.A.P. Van het stroomgebied is afzonderlijk voorgesteld het gebied van de Krombeek en de Montfortsche beek, gelegen aan den rechteroever van de Maas en gedeeltelijk op dit blad voorkomende. Dit gebied (VIa), waarvan 9110 ha op Nederlandsch gebied zijn gelegen, is totaal groot 13360 ha.
 - VII. De Maas tusschen de stuw te Roermond en de stuw te Belfeld.
 - Het stuwpil aan de stuw te Belfeld bedraagt 14.00 m. Het stroomgebied van dit deel van de Maas, groot 9300 ha komt gedeeltelijk op dit blad voor.
 - VIII. De Maasnielbeek boven den Leeuwerkmolen (sluis S).
 - Het stuwpil van den molen bedraagt 20.00 m + N.A.P. Het op de beek afwaterende gebied, groot 1740 ha, waarvan 1215 ha op Nederlandsch gebied zijn gelegen, komt voor een klein deel aan den oostelijken rand van het blad voor.
 - IX. De Roer boven sluis Q te Roermond.
 - De Roer wordt te Roermond opgestuwd tot het drijven van een driedal molen, die op korten afstand van elkaar zijn gelegen. Het stuwpil van den boenensten molen bedraagt 19.40 m + N.A.P. voor de maanden April tot en met November en 1965 m + N.A.P. voor de overige maanden van het jaar. Het stroomgebied, dat ongeveer 23000 ha groot is, ligt voor het grootste deel in Pruisen. Het in Nederland gelegen deel is ongeveer 6000 ha groot en komt behalve op dit blad voor op de bladen Roermond 4 en Sittard 1 en 2.
 - De hoogste standen van de Roer na 1900 zijn voorgekomen tijdens het hoog water van 1926 en hebben bedragen, te Vlodrop 25.55 m + N.A.P., te St. Odiliënberg 21.76 m + N.A.P. en te Roermond 21.76 m + N.A.P.

VERWIJZING.

Provinciale Almanak voor Limburg door M. J. G. Prick, Hoofddirecties van de Provinciale Griffie van Limburg.
Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel II Zuidelijk Nederland met 6 overzichtskaarten en 27 plattegronden. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat. Tweede druk 1932.
Regist. VII. Limburg. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en de waterpassingen van andere organisaties, alsmede verdere wijzigingen en aanvullingen. Vijfde uitgave 1924.

Door de stengerechtigde ingelanden worden twaalf hoofdingelanden voor den tijd van zes jaar gekozen. Het dagelijks bestuur van het waterschap bestaat uit een voorzitter en vier leden, die voor den tijd van vijf jaar door de hoofdingelanden worden benoemd. Het bestuur wordt bijgestaan door een secretaris-penningmeester. Het reglement van Limburg van het waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Limburg van 18 November 1880 (Prov. blad 1881, n°. 16). Voor later aangebrachte wijzigingen zie het Provinciale blad 1890, n°. 123.

NADREK VERBODEN.
De Waterstaatskaarten zijn à f 1.75 per stuk verkrijgbaar bij de Rijkstekkerij en door bemiddeling van alle postkantoren.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.
Reglement op de waterlossingen in de provincie Limburg (1900, n°. 16; 1922, n°. 32; 1928, n°. 14).
Verordening op de bevoelvingen (1906, n°. 85).
Provinciaal Wegenreglement voor Limburg (1911, n°. 205; 1922, n°. 34; 1926, n°. 52).
Verordening tot instelling van een provinciaal wegenfonds (1928, n°. 52; 1930, n°. 55).

Algemeene regelen omtrent het verlenen van bijdragen uit de provinciale kas ten behoeve der van provinciaal belang verklaarde wegen (1930, n°. 55).
Nadere regelen omtrent het verlenen van bijdragen uit de provinciale kas ten behoeve der van provinciaal belang verklaarde wegen (1930, n°. 78).

Reglement op het branden van veen- en heidegronden in het Hertogdom Limburg (1859, n°. 14).
Electriciteitsverordening voor Limburg (1927, n°. 70).
Waterleidingverordening voor Limburg (1920, n°. 83; 1925, n°. 57).

WATERSCHAPPEN.

Waterschap Het Land van Weert.
Dit waterschap werd opgericht bij besluit der Provinciale Staten van Limburg van 5 November 1868 (Provinciaal blad 1869, n°. 22).
Het gebied van het waterschap strekt zich uit over de gemeenten Weert, Nederweert, Stramproy, Hunsel, Grathem, Baazem en Heijthuisen en is groot ongeveer 3300 ha.
Het waterschap heeft ten doel den reglementarisch afvoer van het water van de Levereysche, Jungereysche beken en de zich daarin ontlappende plassen te bevoornden.
Het bestuur wordt uitgevaardigd door tien hoofdingelanden, die door de stengerechtigde ingelanden voor den tijd van zes jaar worden gekozen.

Het dagelijks bestuur bestaat uit acht leden, daaronder begrepen de Voorzitter. De Voorzitter wordt uit de leden van het bestuur door de hoofdingelanden gekozen. De leden van het dagelijks bestuur worden door de hoofdingelanden uit de stengerechtigde ingelanden voor den tijd van vier jaar benoemd. Het bestuur wordt bijgestaan door een secretaris-penningmeester, die voor den tijd van zes jaar uit de voordracht van drie personen door de hoofdingelanden wordt benoemd.
Met uitzondering van den Voorzitter moeten de leden van het bestuur in het waterschap of binnen drie uren van zijn grenzen hun vaste woonplaats hebben.
Het reglement van beher van het waterschap is vastgesteld bij besluit der Provinciale Staten van Limburg van 11 Juli 1871 (Prov. blad 1871, n°. 131). Voor later aangebrachte wijzigingen zie de Provinciale bladen 1877, n°. 12; 1881, n°. 113, 1912, nos. 19 en 106 en 1932, n°. 15.

Waterschap Midden-Limburg.

Dit waterschap werd opgericht bij besluit van de Provinciale Staten van Limburg van 21 December 1932 (Provinciaal blad 1933, n°. 54).
Het gebied van het waterschap strekt zich uit over gronden onder de gemeenten Baazem, Begden, Buggenum, Grathem, Haalen, Heel en Panheel, Helden, Heijthuisen, Horn, Hunsel, Iitervoort, Kessel, Meijel, Nederweert, Neer, Neeritter, Nunhem, Roggel, Stramproy, Thorn, Weert en Wessem.
Het heeft voornamelijk ten doel het verbeteren van den waterafvoer van de binnen het waterschap gelegen gronden.

Waterschap van de Vlootbeek met zijtakken.

Dit waterschap werd opgericht bij besluit der Provinciale Staten van Limburg van 6 November 1878 (Provinciaal blad 1880, n°. 4).
Het waterschap omvat gronden in de gemeenten Paterhol, Monfort, St. Odiliënberg, Maasbracht en Echt. Het heeft ten doel het verbeteren van de afwatering van zijn gebied, het schoonhouden van de watergangen en het onderhouden van sluisen.

VII B.a. 795 (cd. 2, bl. 58-3)

Wijde	Slag-
in	drempel-
den dag	diepte ter
M.	opzichte
	van N.A.
	M.

KANALEN.

Het kanaaltrafè is, voor zoover op dit blad voorkomend, met een roode eekhoofdlijn op de kaart aangegeven. Het kanaal is lang 35 K.M. en door 4 schutsluizen in vijf panden verdeeld. Het bovenste of vijfde pand en het vierde pand hebben het peil van 44 M. + N.A.P. De tusschen deze panden gelegen schutsluis staat in den regel open en wordt alleen gesloten bij hooge Maassdansen. Het derde-, tweede- en eerste pand hebben respectievelijk peilen van 32,65 M., 27,85 M. en 20,40 M. + N.A.P. De breedte op kanaalpeil zal bedragen 46,50 M., de diepte vóór 5 M. onder kanaalpeil.

Het kanaal zal beschikbaar zijn voor schepen tot 2000 ton.

STROOMENDE WATEREN.

Op dit blad komt voor het deel van de Maas tusschen de stuw te Borgharen en die te Linne. De gemiddelde waterstand beneden de stuw te Borgharen zal ongeveer 41 M. + N.A.P. bedragen, het stuwpeil te Linne is op 20,90 M. + N.A.P. vastgesteld.

+ I.W.A.L., *Indigestion*.

1.

Geleenbeek ontstaat ten zuidoosten van het dorp Welten, gelegen op het
blad Heerlen 1 en stroomt langs Heerlen, Hoensbroek en Geleen en door
Sittard en Nieuwstadt naar Echt, beneden welke plaats de beek vrij in de
Oude Maas uitmondt.

Oude Maas uitmondt.

Vlootbeek. Deze beek ontstaat in Pruisen ten noordoosten van Heinsburg en neemt op Duitsch gebied de Waldfeuchter Beek op, die gedeeltelijk op dit blad voorkomt. Beneden Montfort neemt de beek de Putbeek op en stroomt onder de namen van Montfortsche Beek en Grachtbeek naar Linné, waar zij in open verbinding is met de Maas. Tien kilometer boven Linné neemt zij de op dit blad voorkomende Fultensbeek, lateruit Krombeek geheeten (zie blad Roermond 3).

blad Roermond 3).

WATERSCHAP VAN DE VLOOTBEEK MET ZIJTAKKEN.

Door de stengerechtigde ingelanden worden twaalf Hoofdingelanden, voor den tijd van zes jaren, gekozen. Het bestuur van het waterschap bestaat uit een voorzitter en vier leden, die voor den tijd van vijf jaren door de Hoofdingelanden worden benoemd. Het bestuur wordt bijgestaan door een secretaris en een gemeinmeester.

Het reglement voor het waterschap is vastgesteld op 18 November 1880, voor de later aangebrachte wijzigingen zie de Provinciale bladen 1881, n°. 16 en 1890, n°. 123.

VERKLARING DER TEEKENS.

- BOEZEMS EN BOEZEMGEBIEDEN.

molen bedraagt 19,65 M. + N.A.P. Het boezemgebied, dat voor een klein deel aan den noordoostelijken hoek van het blad voorkomt, valt voor een groot deel in Duitschland. Het Nederlandsche deel is groot 6000 H.A.

Tieniarina tiidvak 1911—1920.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei— 31 Oct.	1 Nov.— 30 April.		
<i>Muscauda</i>	33.05	34.44	33.93, 15 Jan. 1920	32.11, 14 Sept. 1919
<i>Greeniclied</i>	38.45	39.92	32.78, 16 Jan. 1920	37.51, 15 Sept. 1919
<i>Muscaes</i>	35.59	36.62	32.67, 16 Jan. 1920	33.92, 15 Sept. 1919
<i>Muscaes</i>	19.14	20.70	24.02, 16 Jan. 1920	17.88, 15 Sept. 1919

Register VII Limburg. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. Vijfde uitgave 1924.

SITTARD.

2.

RIVIEREN EN BEKEN.

De Roer ontspringt op Pruisisch grondgebied nabij de grens tusschen Duitschland en België ten oosten van Spa, komt bij Vlodrop in ons land en valt bij Roermond in de Maas. De rivier heeft een totale lengte van ongeveer 117 K.M., waarvan op Nederlandsch gebied ongeveer 13 K.M. Het verhang van het op dit blad voorkomende gedeelte van de rivier bedraagt ongeveer 1 M. per Kilometer.

De belangrijkste zijtakken, die op dit blad voorkomen zijn: op den linker-oever de Alte Wurm, die ten noorden van Kempen in de Roer uitmondt en die het Bracheler Wasser opneemt en de Junge Wurm, die door Heinsberg stroomt en op Nederlandsch gebied in de Roer uitmondt, en op den rechter-oever de Baalerbeek, de Milticherbeek, de Birgelerbeek en de Schaagbeek.

De Vlootbeek ontstaat in Pruisen uit twee waterloopen, die hun water ontvangen uit broekland ten noordwesten van Heinsberg gelegen. De noordelijke waterloop door een sluisje verbonden met de Junge Wurm kan uit deze beek water ontvangen. Op Pruisisch gebied neemt de Vlootbeek de Waldfeuchterbeek op, terwijl op Nederlandsch gebied, beneden Montfort, de Putbeek wordt opgenomen. De beek stroomt onder de namen van Montfortsche Beek en Grachtbeek naar Linne, waar zij in open gemeenschap is met de Maas.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Reglement op de waterlossingen in de provincie Limburg (1900, n°. 16; 1922, n°. 32).

Verordening op de bevoelingsen (1906, n°. 85).

Provinciaal wezenreglement van Limburg (1891, n°. 112; 1911, n°. 205 en 1922, n°. 34).

Reglement op het branden van veen- en heidegronden in het Hertogdom Limburg (1859, n°. 14).

Reglement op den aanleg en de exploitatie van tramwegen in het Hertogdom Limburg (1884, n°. 104; 1887, n°. 10).

Electriciteitsverordening voor Limburg (1921, n°. 138).

WATERSCHAP VAN DE VLOOTBEK MET ZIJTAKKEN.

Het waterschap omvat gronden in de gemeenten Posterholt, Montfort, Odillenberg, Maasbracht en Echt. De gemeenten Posterholt en Echt komen gedeeltelijk aan den noordelijken en den oostelijken rand van het blad voor. Het heeft ten doel het verbeteren van de afwatering van zijn gebied, het schoonhouden van watergangen en het onderhouden van sluisen.

Door de stemgerechtigde ingelanden worden twaalf Hoofdingelanden, voor den tijd van zes jaren gekozen. Het bestuur van het waterschap bestaat uit een voorzitter en vier leden, die voor den tijd van vijf jaren door de Hoofdingelanden worden benoemd. Het bestuur wordt bijgestaan door een secretaris-penningmeester.

Het reglement voor het waterschap is vastgesteld op 18 November 1880, voor de later aangebrachte wijzigingen zie de Provinciale bladen 1881, n°. 16 en 1890, n°. 123.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Waterlossingen zijn aangeduid met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan der boezemgebieden.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

- ⌘ Uitwateringssluis en keersluis.
 - ⊙ Molen door water gedreven.
 - Grondduiker onder een waterleiding.
 - Hoogte van den weg
 - Terreinhoogte
 - Verharde wegen.
 - Spoorweg.
 - Stoomtramweg.
 - Grootte van een stroomgebied in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
 - Rijksgrens.
- in M. boven N.A.P.

BOEZEMS EN BOEZEMGEBIEDEN.

De Maas tusschen de stuw te Linne en die te Roermond. Het stupeil van de stuw te Roermond bedraagt 16.75 M. + N.A.P. Het gebied van de Vlootbeek, die bij Linne in open gemeenschap is met de Maas, komt gedeeltelijk aan den westelijken rand van het blad voor en is groot 19360 H.A., waarvan 9110 H.A. op Nederlandsch gebied.

Roode beek (zijtak van de Geleenbeek) tusschen den Miller- en den Isenbrucker molen. Deze molens komen voor op het blad Sittard 1. Het boezemgebied, dat bijna geheel in Pruisen is gelegen, komt voor een klein deel aan den westelijken en aan den zuidelijken rand van het blad voor.

Roer boven de watermolens te Roermond. Het stupeil van de bovenste molen bedraagt 19.65 M. + N.A.P. Het boezemgebied ligt voor het grootste deel in Pruisen. Het in Nederland gelegen deel is ongeveer 6000 H.A. groot en komt, behalve op dit blad, voor op de bladen Roermond 3 en 4 en Sittard 1.

Roode beek (zijtak van de Roer) tusschen den Gietstapper- en den Vlodropermolen. Het boezemgebied komt voor een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voor en is groot 110 H.A., waarvan 40 H.A. op Nederlandsch gebied zijn gelegen.

Roode beek tusschen den Dalheimer- en den Gietstappermolen. Het boezemgebied komt voor een klein deel aan den noordelijken rand van het blad voor en is groot 1785 H.A., waarvan 770 H.A. op Nederlandsch gebied zijn gelegen.

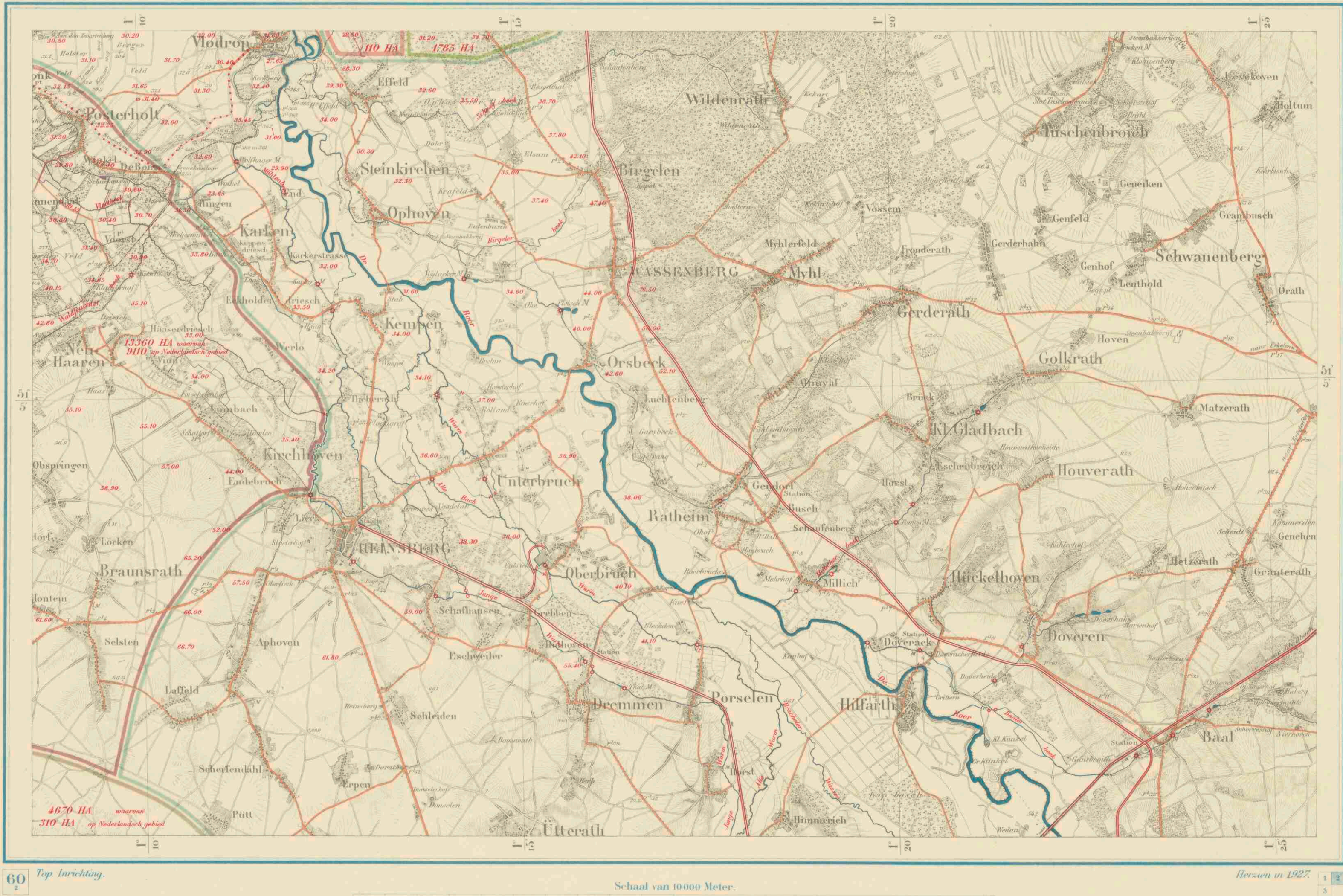
WATERSTANDEN OP DE ROER BOVEN N.A.P. IN M.

Tienjarig tijdvak 1911—1920.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand 1 Mei—31 Oct.	Gemiddelde stand 1 Nov.—30 April.	Hoogste stand.	Laagste stand.
Vlodrop	25.37	25.80	28.41 13 Jan. 1918	24.86 24 Sept. 1911
St. Odillenberg	20.27	20.79	22.69 13 " "	19.71 30 Oct. 1910
Roermond (Micheelsbrug)	19.45	19.50	21.01 16 " "	18.86 23 Aug. 1920

VERWIJZING.

Provinciale Almanak van Limburg door M. J. G. Prick, Hoofdcemmiss van de Provinciale Griffie.

VII B.a. 795
(ed. 2, bl. 60-2)

Universiteits-
bibliotheek
Utrecht

SLUIZEN.

Wijde in den dag M. Slag-drempel boven N.A.P. M.

A. Sluis van den watermolen te Gulle in de Molendijk, één opening met één schuif.	0,59	57,50
B. Sluis van den Limbrichter molen in de Limbrichterbeek, één opening met één schuif.	0,67	39,23
C. Sluis van den Platsmolen in de Platsbeek, één opening met één schuif.	0,80	79,56
Op ongeveer 80 M. boven den molen bevindt zich aan den linker oever der beek een afwaterings-sluits met één opening waarin één schuif.	0,60	80,00
D. Sluis van den Broekmolen in de Cammerbeek, twee openingen ieder met één schuif.	1,17	73,85
opening voor den molen	0,48	73,94
Op 48 M. boven den molen aan den linker oever van de beek een afwateringsluits met één opening, waarin één schuif.	1,—	73,94
Sluizen van watermolens in de Geleenbeek.		
E. Kathagendermolen, drie openingen ieder met één schuif.	1,10	68,08
twee openingen voor afwatering.	1,00	68,08
F. Muldermolen, drie openingen ieder met één schuif.		
opening voor den molen	1,08	66,28
twee openingen voor afwatering.	0,96	65,96
Op 270 M. boven den molen aan den linker oever van de beek een afwateringsluits, met één opening waarin één schuif.	0,97	66,24
G. Molen te Heisterbrug, vier openingen ieder met één schuif.	1,28	64,16
opening voor den molen	1,10	64,13
twee openingen voor afwatering.	1,08	64,01
Op 40 M. boven den molen aan den linker oever een afwateringsluits, met één opening waarin één schuif.	1,25	63,99
H. Borgermolen, drie openingen met één schuif.	0,95	64,00
opening voor den molen	1,22	62,18
twee openingen voor afwatering.	1,34	62,06
Op 170 M. boven den molen aan den linker oever een afwateringsluits, met twee openingen ieder met één schuif.	1,05	62,14
I. Molen te St. Jansgeleen, één opening met één schuif.	1,37	58,20
Op 100 M. boven den molen aan den linker oever een afwateringsluits, met twee openingen ieder met één schuif.	1,25	56,96
K. Danikermolen, drie openingen ieder met één schuif.	1,20	52,50
twee openingen voor afwatering.	1,60	52,30
Op 180 M. boven den molen aan den linker oever een afwateringsluits, met één opening waarin één schuif.	1,21	52,87
L. Molen te Munstergeleen, drie openingen ieder met één schuif.	1,09	49,38
opening voor den molen	0,92	49,38
twee openingen voor afwatering.	1,23	49,22
M. Ophovermolen, drie openingen ieder met één schuif.	1,40	46,21
twee openingen voor afwatering.	1,81	46,21
N. Loosmolen, drie openingen ieder met één schuif.	1,05	44,20
twee openingen voor afwatering.	1,06	44,20
Op ongeveer 950 M. boven den molen aan den linker oever een afwateringsluits naar de Coetelbeek. De sluis heeft drie openingen ieder met één schuif.	0,99	43,94
O. Sittardermolen, drie openingen ieder met één schuif.	1,49	43,22
opening voor den molen	0,66	43,22
twee openingen voor afwatering.	0,50	43,22
P. Stadsbroekermolen, drie openingen ieder met één schuif.	1,43	40,34
twee openingen voor afwatering.	1,14	40,67
Sluizen van watermolens in de Roode beek.		
Q. Brunssumermolen, twee openingen ieder met één schuif.	1,90	65,34
opening voor den molen	1,07	64,83
Op 70 M. boven den molen aan den rechter oever een afwateringsluits, met één opening waarin één schuif.	0,50	65,25
R. Bovenste molen te Schinveld, twee openingen ieder met één schuif.	1,10	61,06
opening voor den molen	0,94	61,06
S. Benedenste molen te Schinveld, twee openingen ieder met één schuif.	1,46	58,26
opening voor den molen	0,70	58,26
T. Eisenradmolen, twee openingen ieder met één schuif.	1,20	53,39
opening voor den molen	1,10	53,27
Deze molen ligt op Duitsch gebied.		
U. Roeremolen, drie openingen ieder met één schuif.	0,99	51,12
twee openingen voor afwatering.	0,54	50,91
V. Tuddermolen, drie openingen ieder met één schuif.	1,03	39,64
twee openingen voor afwatering.	1,46	39,64
Deze molen ligt voor de helft op Nederlandsch gebied.		

JULIANAKANAAL.

Tot het maken van dit scheepvaartkanaal werd besloten bij de wet van 28 Juli 1921 (Staatsblad n°. 1012). Het loopt van de Maas te Borgharen tot de Maas te Maasbracht, in aansluiting aan de gekanaliseerde rivier van Maasbracht tot Grave en heeft ten doel om een betere scheepvaarterverbinding te vormen van Zuid-Limburg met het overige deel van het land, voornamelijk ten behoeve van het steenkooltransport.

Het kanaaltracé is, voor zover op dit blad voorkomend, met een roode geblokte lijn op de kaart aangegeven. Het kanaal is lang 35 K.M. en door 4 schutsluizen in vijf panden verdeeld. Op dit blad komt gedeeltelijk voor het vierde pand, dat gemeentelijk gemeen ligt met het benoemde vijfde pand. De tusschen deze panden gelegen schutsluizen staan in den regel open en wordt alleen gesloten bij hooge Maasstanden. Het 5e en 4e pand verkrijgen een peil van 44 M. + N.A.P.; het derde, tweede, en eerste pand hebben respectievelijk peilen van 33,65 M., 27,85 M. en 20,90 M. + N.A.P. De breedte op kanaalpeil zal bedragen 26,50 M.; de diepte wordt 5 M. onder kanaalpeil. Het kanaal zal betaalbaar zijn voor schepen tot 2000 ton.

STROOMENDE WATEREN.

De Maas ontspringt op het plateau van Langres, dat ongeveer 400 M. hoog is, neemt in België twee belangrijke zijrivieren op, de Sambre en de Ourthe en komt bij Eysden (zie blad Heerlen 3) in ons land. In Nederland neemt de rivier op de zijrivieren, de Jeker, de Geul, de Roer en de Niers en een aantal kleine beken.

De Maas is een regenrivier en vertoont dienstegevolge groote verschillen tusschen hoge en laagwaterstand en is teelsel sterk wisselend. In het algemeen heeft de Maas hare laagste standen in den zomer. De minimum afvoer bedraagt 30 M³ per seconde, terwijl de afvoer bij den hoogsten bekenden waterstand 3000 M³ per seconde is geweest. Gemiddelijk daalt echter de afvoer niet onder 80 M³, en stijgt deze niet boven 2000 M³.

Nadat in 1906 door de Regeeringen van Nederland en België een gemeen-

schappelijke Commissie was benoemd ter bestudeering van het vraagstuk van de beaardigingsmaking van het gedeelte van de Maas, dat de grens vormt tusschen Nederland en België en de daaruit voortvloeiende onderhandelings door het uitbreken van den wereldoorlog in 1914 werden afgebroken, werd bij de wet van 12 Juni 1915 besloten tot kanalisatie van de Maas van Maasbracht tot Grave, tot den aanleg van het kanaal Wessent-Nederveerd en van het Maas-Waalkanaal ter verbinding van de Maas met de bestaande waterwegen.

De werken tot kanalisatie van dit deel van de Maas bestaan uit den bouw van vijf sluisen met sluisen en wel te Linné, Roermond, Belvéd, Afferden en Grave. Elke sluis bestaat uit een scheepvaartopening van 60 M. en twee of drie openingen van ± 17 M. welke elk, waarin schuiten tot regeling van den waterafvoer en de waterhoogte boven de sluis.

In verband met den aanleg van het Julianakanaal is bovendien te Borgharen een sluis met schutsluis in de Maas gebouwd. Deze sluis heeft een scheepvaartopening van 30 M. en een drietal afwateringen, elk 23 M. wijd. De drempel der scheepvaartopening ligt ter hoogte van 38,50 M. + N.A.P., de drempels der afwateringen op 39,60 M. + N.A.P.

Op dit blad komt voor het deel van de Maas tusschen de sluis te Borgharen en die te Linné. De gemiddelde waterstand beneden de sluis te Borgharen zal ongeveer 41 M. + N.A.P. bedragen, het stuwpunt te Linné is op 20,90 M. + N.A.P. vastgesteld.

Walsenbeek ontstaat in het Moorveld en wordt ten Oosten van Gulle opgestuwd ten behoeve van den watermolen aldaar. De beek mondt ten noordoosten van Gulle vrij in de Maas uit. Het stuwpunt voor den molen bedraagt 59,15 M. + N.A.P.

De Ur ontstaat ten zuiden van het gehucht Kerend, stroomt westelijk langs Stein en Urmond en mondt door een keersluis in de Maas uit.

Kingbeek begint ten noorden van Nattenhoven en wordt te Grevenbicht opgestuwd tot het drijven van den watermolen aldaar. De beek mondt bij Hilkhoven open in de Maas uit. (Zie blad Sittard 1.)

Honsbeek ontstaat ten zuiden van het gehucht Gullekoren en wordt te Born

opgestuwd tot het drijven van een watermolen aldaar. De beek vereenigt zich benedenwaarts met de Venkebeek en de Reijdsgraaf. (Zie blad Sittard 1.)

Limbrichterbeek begint ten zuiden van Einighausen en wordt te Limbricht opgestuwd tot het drijven van den watermolen aldaar. De beek vereenigt zich op blad Sittard 1 met de Sluisbeek.

Geleenbeek ontstaat ten zuidoosten van het dorp Welten, gelegen op het blad Heerlen 1 en stroomt langs Heerlen, Honsbeek en Geleen en door Sittard en Nieuwstadt naar Echt, beneden welke plaats de beek vrij in de Oude Maas uitmondt.

De beek wordt op 19 plaatsen opgestuwd tot het drijven van watermolens. Van deze molens komen er 11 op dit blad voor. De beek neemt verschillende zijbeekjes op, waarvan op dit blad voorkomen de Kuelbeek, de Platsbeek en de Cammerbeek. De beek kan beneden den watermolen M water af laten op de Coetelbeek, die zich beneden den watermolen P voeder met de Geleenbeek vereenigt.

Keutelbeek ontstaat bij het gehucht Oensel, loopt door Beek, Neerbeek en Geleen en vereenigt zich daarna met de Geleenbeek.

Platsbeek ontspringt ten noorden van het gehucht Aalbeek voorkomende op het blad Heerlen 1 en stroomt langs het dorp Nuth, waar de beek wordt opgestuwd tot het drijven van een watermolen. Op ongeveer 1 K.M. beneden Nuth vereenigt de Beek zich met de Geleenbeek.

Caumerbeek ontstaat bij het gehucht Caumer voorkomende op het blad Heerlen 1, stroomt langs Heerlen en vereenigt zich bij het gehucht Schuuren met de Geleenbeek. De beek wordt op 6 plaatsen opgestuwd tot het drijven van watermolens. Een dezer molens, de molen D, komt op dit blad voor.

Roodebeek ontstaat in de heuvelachtige heidegronden ten zuiden van Brunssum, stroomt langs Brunssum, door Schinveld, langs Jabeek, Tuddern, Millen en door Susteren en vereenigt zich bij Oud-Roosteren, voorkomende op het blad Sittard, met de Geleenbeek.

De beek wordt op 15 plaatsen opgestuwd tot het drijven van watermolens. Hiervan komen er 10 op dit blad voor.

De beek ontvangt het water van verschillende stroompjes, waarvan de

voornaamsten zijn de Merkelbacherbeek, de Molendijkbeek en de op blad Sittard 1 voorkomende Saeftebeek. De laatstgenoemde twee beken zijn geheel in Pruisen gelegen.

Bij Millen en bij Susteren kan de beek water af laten op de Vloedbeek (zie blad Sittard 1).

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Reglement op de waterlossingen in de provincie Limburg (1900, n°. 16; 1922, n°. 32).

Verordening op de bevoelingen (1906, n°. 85).

Provinciaal wegenreglement van Limburg (1891, n°. 112; 1911, n°. 205 en 1922, n°. 34).

Reglement op het branden van veen- en heidegronden in het hertogdom Limburg (1859, n°. 14).

Reglement op den aanleg en de exploitatie van tramwegen in het hertogdom Limburg (1884, n°. 104; 1887, n°. 10).

Reglement op de ontginning van onderaardsche steengroeven (1855, n°. 117).

Electriciteitsverordening voor Limburg (1921, n°. 138).

WATERSCHAP VAN DE GROOTE MEERS.

Het waterschap omvat gronden in de gemeente Elsloo en Stein. Het heeft ten doel het verhoogen en verzuring verbeteren en duurzaam onderhouden van den dijk, die loopt van den bandijk in zuidwestelijke richting naar het gehucht Meers en die ten westen van dat gehucht tegen hooge gronden aansluit.

Het bestuur van het waterschap bestaat uit een voorzitter en vier leden, die het dagelijksche bestuur vormen en voor den tijd van vijf jaren door den Koning worden benoemd en uit vijf Hoofdingelanden, die voor den tijd van vijf jaren worden gekozen door de stengerechtigde ingelanden.

Het reglement voor het waterschap is vastgesteld op 8 November 1881 Provinciaal blad 1881, n°. 141.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Waterlossingen zijn aangeduid met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan der boezemgebieden.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst. Moerassen zijn door een kruishaarceering aangegeven.

VERKLARING DER TEEKENS.

—	Uitwateringssluits.
—	Keersluis.
—	Molen door water gedreven.
—	Vaste Stuw.
—	Grondduiker onder eene waterleiding.
—	Hoofdmerk van het N.A.P.
—	Verkenmerk „ „ „
—	Peilschaal.
—	Dijkhoogte
—	Hoogte van den weg
—	Spoorweghoogte
—	Terreinhoogte
—	Verharde wegen.
—	Spoorwegen.
—	Stoom- en Electriche tramwegen.
—	Ontworpen Julianakanaal.
—	Grootte van stroomgebieden in H.A. volgens meting op de kaart met den planimeter.
—	Waterkeerende dijk.
—	Oeververdediging, kribben.
—	Doorbraken 1925/1926.
—	Rijksgrans.

BOEZEMS EN BOEZEMGEBIEDEN.

De Maas tusschen de sluis te Borgharen en die te Linné. De gemiddelde waterstand beneden de sluis te Borgharen zal ongeveer 41 M. + N.A.P. bedragen, het stuwpunt te Linné is op 20,90 M. + N.A.P. Voor zover dit blad betreft behooren tot dezen boezem de Walsenbeek en de Molendijkbeek, die na samenkomst door den watermolen A worden opgestuwd en daarna vrij op de Maas loopen, de Slakbeek met zijtak, waarin een sluis geplaatst is om het water des zomers eenigzins te kunnen ophouden en de Ur, die door een keersluis, tot heering van hooge zomerstanden op de Maas van deze rivier is gescheiden en bij Urmond in de Maas uitmondt.

Kingbeek boven den Grevenbichtermolen. Het boezemgebied, dat gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voorkomt, is groot 400 H.A. Het stuwpunt van den molen bedraagt 32,45 + N.A.P.

Honsbeek boven den Borndermolen. Het boezemgebied komt gedeeltelijk aan den noordelijken rand van het blad voor en is groot 440 H.A. Het stuwpunt van den molen bedraagt 36,26 M. + N.A.P.

Geleenbeek tusschen den Poolmolen en den Echtermolen (zie blad Sittard 1). Het boezemgebied, groot 3665 H.A. (komende twee kleine deelen aan den noordelijken rand van het blad voor).

Geleenbeek tusschen den Katsbroekermolen en den Poolmolen. Het boezem is in open gemeenschap de Sluisbeek, die het water onttrekt van de op dit blad voorkomende Limbrichter beek. Het boezemgebied van deze beek wordt opgestuwd ten behoeve van de Limbrichter molen. Het stuwpunt van deze molen is 42,09 + N.A.P. Een gedeelte van het boezemgebied, groot 1145 H.A., komt aan den noordelijken rand van het blad voor.

Geleenbeek boven den Nieuwstadt molen, Keutelbeek, Platsbeek en Caumerbeek. De Nieuwstadt molen komt voor op het blad Sittard 1 en heeft een stuwpunt van 35,00 M. + N.A.P. De boezem wordt op 15 plaatsen opgestuwd tot het drijven van watermolens. Hiervan komen er 11 op dit blad voor. De stuwpunten bedragen voor de molen P 41,31 M. + N.A.P., voor O 44,28 M., voor N 45,30, voor M 47,31, voor L 50,64, voor K 53,00, voor I 58,49, voor H 63,38, voor G 64,85, voor F 67,15 en voor den molen E 69,02 M. + N.A.P. Het stuwpunt van den molen C in de Platsbeek bedraagt 80,26 M. + N.A.P., dat van den molen D in de Caumerbeek 74,59 M. + N.A.P.

Het boezemgebied van de Geleenbeek boven de Nieuwstadt molen is groot 9065 H.A. Nabij Hiltensberg ligt een klein deel (40 H.A.) in Pruisen; dat van de Keutelbeek is groot 2280 H.A.; dat van de Platsbeek 890 H.A.; en dat van de Caumerbeek 3185 H.A. De gebieden zijn op de kaart gescheiden voorgesteld.

Roodebeek tusschen de molen „Huis Millen” en den Isenbruckermolen. De boezem en de beide molens komen voor op het blad Sittard 1; het boezemgebied, groot 4670 H.A., dat gedeeltelijk aan den noordelijken en aan den oostelijken rand van het blad voorkomt, is bijna geheel in Pruisen gelegen.

Roodebeek boven den molen „Huis Millen”. Deze molen komt voor op het blad Sittard 1 en heeft een stuwpunt van 38,11 M. + N.A.P. Boven den molen wordt de beek opgestuwd tot het drijven van 10 watermolens, die gedeeltelijk in Pruisen zijn gelegen. Het stuwpunt van den molen V is 40,74 M. + N.A.P., dat van den molen U 51,72 M., van T 53,34, van S 59,45, van R 62,50 en van den molen Q 65,53 M. + N.A.P.

De Molendijkbeek, een zijtak van de Roodebeek, behoort tot den boezem. De beek wordt door verschillende molens, alle in Pruisen gelegen, opgestuwd.

Het boezemgebied dat behalve op dit blad, ook voorkomt op de bladen Sittard 1 en Heerlen 1 en 2 is groot 11690 H.A., waarvan 5165 H.A. op Nederlandsch gebied zijn gelegen.

Geul boven den papiermolen te Meerssen. Het gebied van deze boezem komt voor een klein deel aan den zuidelijken rand van het blad voor.

WATERSTANDEN OP DE MAAS BOVEN N.A.P. IN M.

Tienjarig tijdsak 1911—1920.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei— 31 Oct. M.R.	1 Nov.— 30 April.		
<i>Maasricht</i>	41.55	42.97	40.69, 15 Jan. 1920	40.55, 14 Sept. 1919
<i>Maasbünd</i>	32.05	34.44	33.38, 15 Jan. 1920	32.11, 14 Sept. 1919
<i>Greenbicht</i>	38.45	39.62	32.78, 16 Jan. 1920	37.51, 15 Sept. 1919

VERWIJZING.

Provinciale Almanak van Limburg door M. J. G. Prick, Hoofddommissie van de Provinciale Griffie.

Overzicht der scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 7e uitgave 1920.

Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel II. Zuid-Nederland, met 4 overzichtskaarten en 26 schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat 1924.

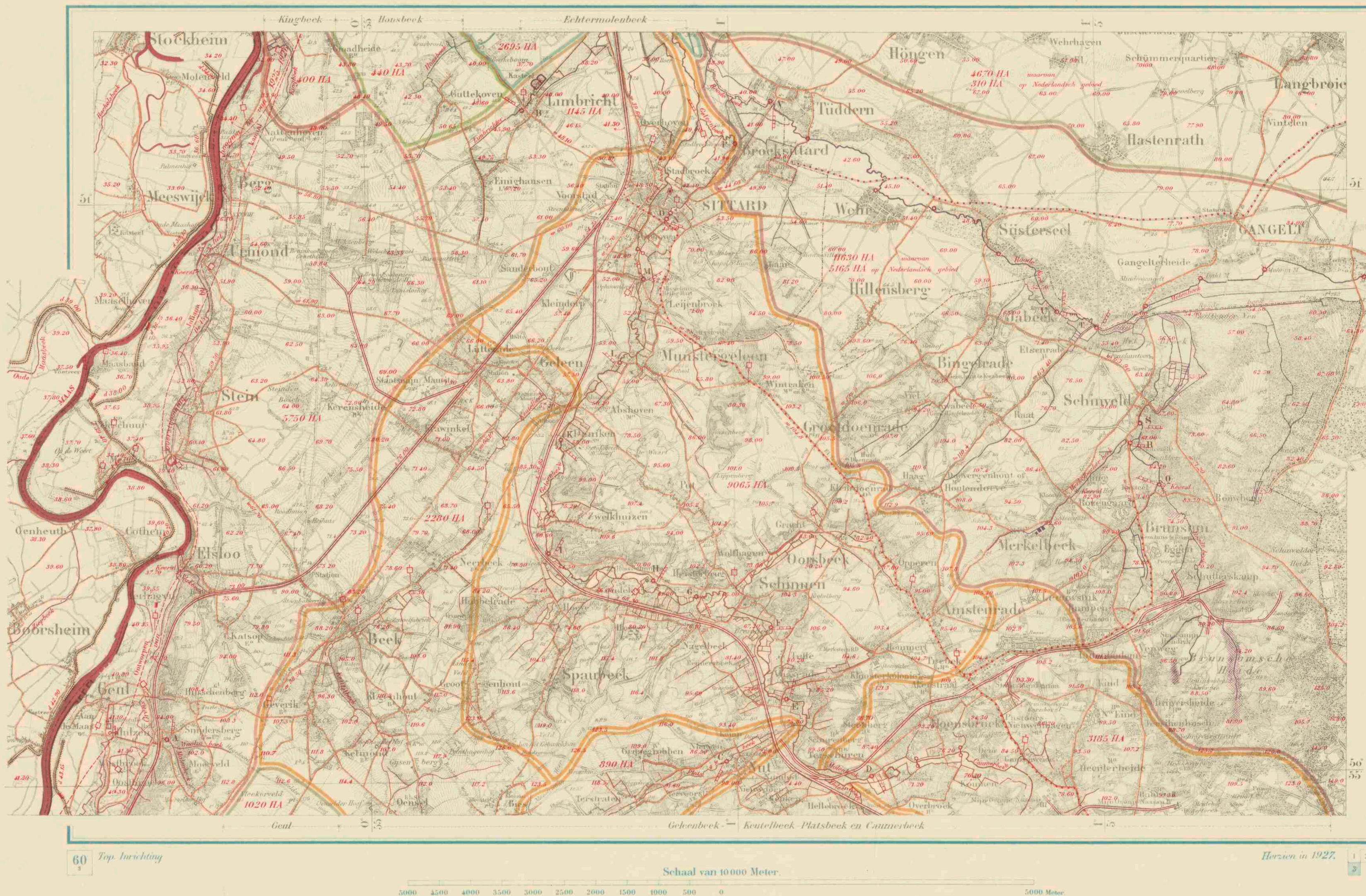
Register VII Limburg. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties. Vijfde uitgave 1924.

SITTARD.

3.

Universiteitsbibliotheek Utrecht

VII B.a. 795
(ed. 2, bl. 60-3)

SLUIZEN.		Wijde in den dag.	Stagterem-pedijpste boven N.A.P.
		m	m
A. Sluis n°. 4, schutsluis in het kanaal Luik—Maastricht, twee paar deuren, schullengte 52.30 m . . .		7.00	
bovendeuren			45.55
benedendeuren			43.85
B. Schutsluis V in het Verbindingskanaal tusschen de Maas en het kanaal Luik—Maastricht bij St. Pieter, twee rolddeuren, schullengte 105 m		12.00	
bovendeur			42.83
benedendeur			40.75
C. Sluis n°. 5, schutsluis in het kanaal Luik—Maastricht, twee paar deuren, schullengte 50 m . . .		7.00	
bovendeuren			43.59
benedendeuren			41.64
D. Sluis n°. 6 (Sint-Antoniesluis), schutsluis tus-schen de Zuid-Willemsvaart en het kanaal Luik—Maastricht, twee paar deuren, schullengte 51.30 m . .		7.00	
bovendeuren			41.43
benedendeuren			39.68
E. Sluis 20 (Hoofdsluis) in de Zuid-Willemsvaart, schutsluis tusschen het bovenpand van de Zuid-Willems-vaart en de Maas, vier paar deuren, naar weerszijden keerende, schullengte 56.15 m		7.00	
bovendeuren			39.68
benedendeuren			38.33
F. Sluis 19, schutsluis in de Zuid-Willemsvaart, twee paar deuren, schullengte 51.45 m		7.00	
bovendeuren			39.68
benedendeuren			37.73
G. Schutsluis VII in het Verbindingskanaal in het Bossche Veld, twee hefdeuren, schullengte 136 m .		14.00	
bovendeur			40.40
benedendeur			36.40
H. Duikersluis voor de voeding van de Zuid-Willemsvaart uit de Maas, vier openingen, ieder met één schuif, elke opening		1.10	39.28
K. Schotbalksluis in het Voedingskanaal, dienende ter keering van hooge Maasstanden, drie openingen, elke opening		5.—	39.23
L. Stuw in de Maas te Borgharen, stuwpil 44 m + N.A.P., vier openingen, waarvan drie voor waterafvoer, elke opening		23.00	39.60
en één tevens voor de scheepvaart		30.00	38.50
noordooitelijk van de stuw schutsluis VI, twee paar deuren, schullengte 55 m		7.50	
bovendeuren			41.20
benedendeuren			38.50
M. Schutsluis IV in het Julianakanaal, schullengte 136 m, twee schutkolken naast elkaar, elke schutkolk twee hefdeuren, de drempels zijn even hoog		16.00	40.40
N. Sluis van den molen te Borgharen in de Nieuwe Canjelbeek, twee openingen, ieder met één schuif, opening voor den molen		0.85	43.32
„ „ afwatering		0.71	43.32
O. Sluis van den Papiermolen in de Geul, drie openingen, ieder met één schuif, elke opening		2.48	46.08
120 m boven den molen, één lossluis, vier openingen, ieder met één schuif, 1ste opening		0.83	45.55
2de „		1.59	45.55
3de „		1.59	45.55
4de „		1.61	45.55

RIVIEREN, KANALEN EN BEKEN.

De Maas. De Maas ontspringt in Frankrijk, op het plateau van Langres, dat ongeveer 400 m hoog is, stroomt door België en komt bij Eygelshoven in ons land. In Nederland neemt de rivier op de zijrivieren de Jeker, de Geul, de Gekenbeek, de Roer en de Niers en een aantal kleinere beken. De Maas is een reusachtig en vertoont dienstengevoel groote verschillen tusschen lagen en hoogten waterstand en plotselinge sterke wassens. In het algemeen heeft de Maas haar laagste standen in den zomer. De minimumafvoer van de Maas, welke is voorgekomen in 1921 heeft bedragen te St. Pieter 11 m³/sec. Gedurende het tienjarig tijdvak 1916 t/m 1925 is de afvoer te St. Pieter gemiddeld op 10, 20 en 50 dagen per jaar lager geweest dan respectievelijk 36, 49 en 79 m³/sec. Wordt het buitengewoon droge stroomjaar 1921 buiten beschouwing gelaten, dan is gedurende hetzelfde tijdvak de afvoer te St. Pieter gemiddeld op 10, 20 en 50 dagen per jaar lager geweest dan respectievelijk 51, 64 en 92 m³/sec. De hoogste bekende afvoer van de rivier, welke is voorgekomen op 1 Januari 1926, heeft voor Maastricht, met inbegrip van den afvoer van den Heugemischen overlaat, rond 3000 m³/sec bedragen. Bij dezen afvoer is een waterstand voorgekomen te Maastricht (Hoofdsluis) van 46.92 m + N.A.P.

In 1906 werd door de Regeringen van België en Nederland een gemeenschappelijke Commissie ingesteld ter bestudering van het vraagstuk van de bevaarbaarstelling van de gemeenschappelijke Maas. Het verslag van deze Commissie verscheen in 1912. De onderhandelingen werden echter door het uitbreken van den wereldoorlog in 1914 afgebroken. Amstelsland aan dit gemeenschappelijke plan bestond Nederland bij de Wet van 12 Juni 1915 (Staatsblad n°. 248) tot kanalisatie van de Maas van Maastricht tot Grave, tot den aanleg van het kanaal Wessem—Nederweert en van het Maas-Waalkanaal ter verbinding van de Maas met de bestaande waterwegen.

Na de hervatting der onderhandelingen met België in 1919 bleek men over de gemeenschappelijke Maas niet tot overeenstemming te kunnen geraken. Nederland besloot nu bij de Wet van 28 Juli 1921 (Staatsblad n°. 1012) tot het maken van een lateraal kanaal, geheel op Nederlandsch gebied, van Borgharen naar Maastricht en het verbeteren van de Maas te Maastricht, benevens tot het maken van een verbinding bij St. Pieter van het kanaal Luik—Maastricht met de Maas.

De werken tot kanalisatie van de Maas bestaan uit de stuwen met sluisen te Linne, Roermond, Belfeld, Sambeek en Grave en verschillende bochtafsluitingen.

De stuwen te Linne, Roermond, Belfeld en Sambeek hebben elk een scheepvaartopening van 60 à 65 m en twee of drie afvoeropeningen van 17 m wijde elk, waarin zich tusschen zijden schuiven kunnen bewegen tot regeling van de waterhoogte boven de stuw. De stuw te Grave bestaat uit twee openingen, vijf 60 en 50 m, met afsluitingen, welke zijn opgehangen aan de daarboven liggende brug. De stuwen zijn zodanig ingericht, dat de afsluitingen bij hoogwater in korten tijd geheel kunnen worden weggenomen.

In verband met den aanleg van het Julianakanaal is bovendien te Borgharen een stuw met schutsluis in de Maas gebouwd. Een beschrijving van deze stuw komt voor onder sluis L.

Op dit blad komt gedeeltelijk voor het deel van de Maas tusschen de stuw te Visé en die te Borgharen en het deel beneden laatste genoemde stuw. De middelbare waterstand over het tijdvak 1921—1930 beneden de stuw te Visé heeft bedragen 48.28 m + N.A.P.; het stuwpil te Borgharen is vastgesteld op 44.00 m + N.A.P.

Julianakanaal. Het kanaal, dat loopt van de Maas te Borgharen naar dezelfde rivier te Maastricht, is lang ongeveer 34 km. Het boven sluis M gelegen pand is in open gemeenschap met de Maas. Het vierde pand begint bij de schutsluis te Born en heeft een peil van 44 m + N.A.P., overeenkomende met het stuwpil van de Maas te Borgharen. Sluis M zal in den regel openstaan en alleen gesloten worden als bij grooten waterafvoer het peil boven de stuw te Borgharen gesloten is dan 44 m + N.A.P. Het derde pand begint bij de schutsluis te Roosteren en heeft een peil van 32.65 m + N.A.P.; het tweede pand begint bij Maastricht en heeft een peil van 27.85 m + N.A.P.; het eerste pand ligt gemeen met de Maas boven de stuw te Linne, alwaar het stuwpil 20.40 m + N.A.P. bedraagt.

De breedte op kanaalpeil bedraagt 46.50 m, in den bodem 16 m; de diepte is 5 m onder kanaalpeil. Het kanaal is bevaarbaar voor schepen tot 2000 ton.

Het Verbindingskanaal te St. Pieter heeft een lengte van 0.8 km en bestaat uit schutsluis n°. V (sluis B) met voorhavens. De voorhaven aan de Maaszijde heeft een bodembreedte van 35—40 m; die aan de kanaalzijde van minstens 30 m. De diepte aan de Maaszijde bedraagt 3 m onder stuwpil te Borgharen, zijnde 44 m + N.A.P.; de diepte aan kanaalzijde 3.25 m onder kanaalpeil.

MAASTRICHT.

Verbindingskanaal in het Bossche Veld. Dit kanaal werd gegraven, ten einde de tijdroovende vaart langs de Zuid-Willemsvaart en het Kanaal Luik—Maastricht in de stad Maastricht te ontgaan. Het vormt de verbinding tusschen de gekanaliseerde Maas boven de stuw te Borgharen en de Zuid-Willemsvaart beneden sluis 19 (sluis F). Het is hieraan gescheiden door sluis G.

Het kanaal is lang 1.2 km; de breedte op stuwpil bedraagt 59 m; in den bodem 45 m; de diepte is aan de Maaszijde 3.25 m onder stuwpil (44.00 m + N.A.P.) en aan de zijde van de Zuid-Willemsvaart 3.43 m onder kanaalpeil (K.P. = 40.43 m + N.A.P.).

Ten behoeve van groote waterafvoer van de Maas is op ongeveer 100 m boven de schutsluis een afleidingskanaal gemaakt naar de Maas beneden de stuw te Borgharen. In dit afleidingskanaal is een vaste overlaat gelegd met een overlaathoogte, van 43.80 m + N.A.P., en een overlaatsbreedte van 130 m.

De Zuid-Willemsvaart. Dit kanaal, dat in 1826 werd voltooid, strekt zich uit van de Maas te Maastricht tot de Dieze te 's-Hertogenbosch; het heeft een lengte van 122.7 km, waarvan 44.6 km in België zijn gelegen.

Het kanaal is door 20 schutsluisen in 20 panden verdeeld. Op dit blad komen voor het 20ste pand tusschen de sluisen E en F geheel en het 19de pand gedeeltelijk van sluis F tot den rand van het blad. Het peil van het 20ste pand is 41.78 m + N.A.P.; dat van het 19de pand 40.43 m + N.A.P. ter plaatse van sluis 19. De waterstanden op deze panden zijn gewoonlijk hooger dan kanaalpeil en kunnen zelfs een hoogte bereiken van 0.50 m boven dat peil, terwijl enkele malen standen voorkomen tot 0.40 m — kanaalpeil. De breedte in den bodem bedraagt 10 m tot 19.40 m voor de beide panden. Bij de sluisen is die breedte ongeveer 15 m; de breedte op kanaalpeil bedraagt van 14 m tot 23.20 m.

De voeding van het 20ste pand geschiedt uit het kanaal Luik—Maastricht door sluis D en die van het 19de pand volgens het tracé, gesloten tusschen Nederland en België 12 Mei 1863, gewijzigd 11 Januari 1873, uit de Maas door een daarvoor gegraven Voedingskanaal, dat door sluis H van de Zuid-Willemsvaart is afgesloten.

Toegestaan is, dat naar gelang van den waterstand op de Maas beneden Maastricht en van het jaargetijde 6, 7½ of 10 m³ per seconde aan de rivier zal mogen worden onttrokken, ten behoeve van de aansluitende kanalen op Nederlandsch of Belgisch grondgebied, van welke 1½ tot 2 m³ voor de Nederlandsche kanalen en bevoeiingen mogen worden gebruikt. Ten gevolge van dit onttrekken van water mogen echter op het 19de pand geen grotere stroomsnelheden dan van 0.25 tot 0.27 m per seconde voorkomen.

Het kanaal is, voor zoover het op Nederlandsch gebied is gelegen, in beheer en onderhoud bij het Rijk.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende stroomgebieden zijn door verschillende kleuren aangegeven. Waterlossingen zijn aangeduid met de kleur van het stroomende water, waarop zij hun water brengen. Een bias van dezelfde kleur geeft aan de grens der stroomgebieden. Bij belangrijke watergangen is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

- ◄ Schutsluis.
- ◄ Uitwateringsluis.
- Stuw.
- ===== Overlaat.
- ◊ Molen door water gedreven.
- Grondduiker onder een waterleiding.
- Hoofdmerk van het N.A.P.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- Peilschaal.
- Reg. Registreerende peilschaal.
- 17.2 Terreinhoogte.
- d 17.1 Dijkhoogte
- 10.3.7 Hoogte van den weg
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Stoomtramwegen.
- 215 ha Grootte van een stroomgebied in ha volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Rivierdijk.
- ||| | | Oververdedigding, strekdammen, kribben.
- Grens van het overstromingsgebied bij het hooge opperwater in den winter van 1925/1926.
- Rijksgrens.

BOEZEMS EN STROOMENDE WATEREN.

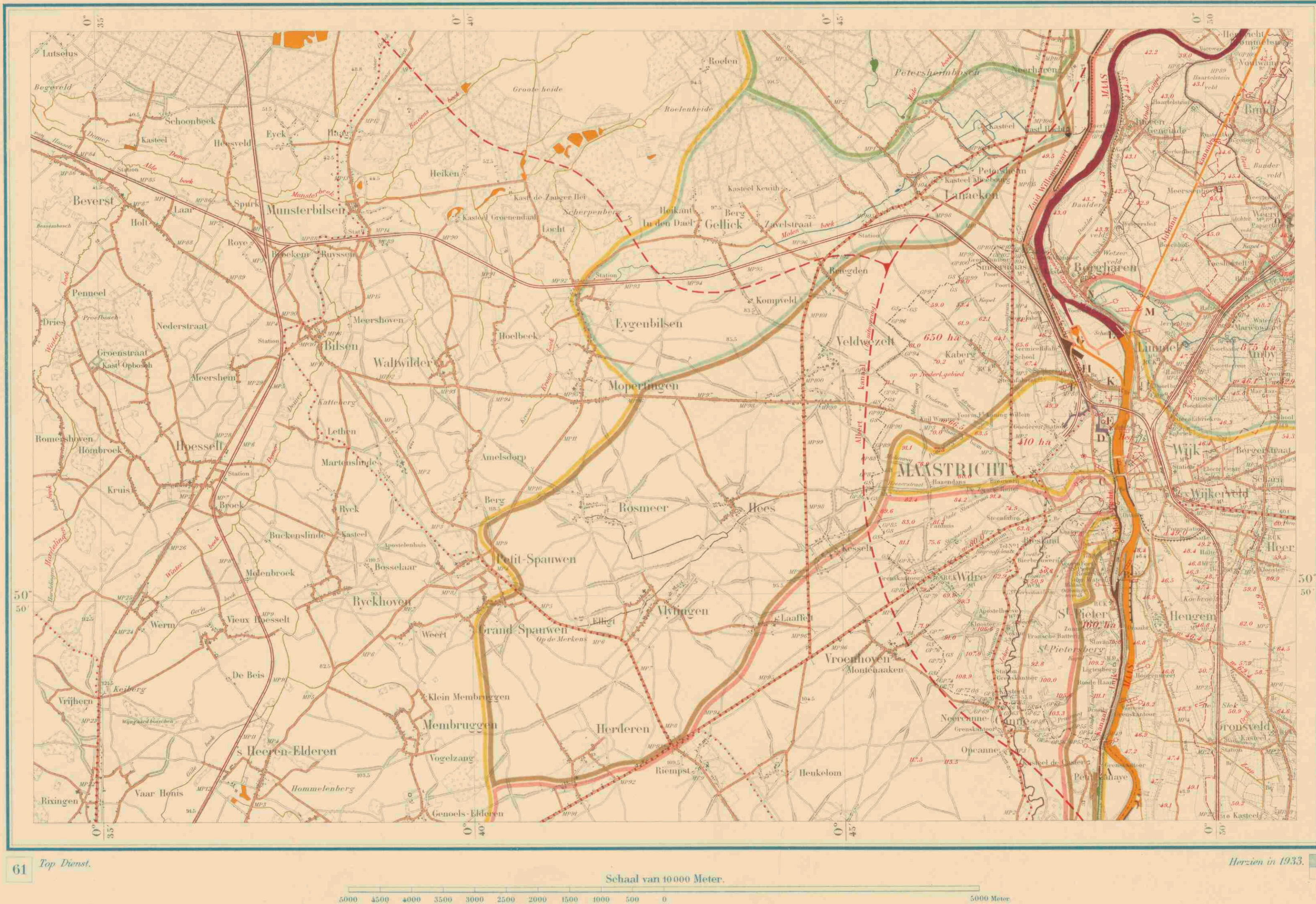
- Gebied van de Demer.
- Gebied van de Zijp en de Malebeek.
- Molenbeek van Lanaken boven den molen bij het kasteel Hocht. Deze drie gebieden zijn geheel in België gelegen.
- Zuid-Willemsvaart tusschen sluis 17 en sluis F. Het peil van dit pand bedraagt 40.43 m + N.A.P. ter plaatse van sluis 19. Het gebied, dat er op afwaterd, is groot 4200 ha en komt gedeeltelijk op dit blad voor. Het deel, dat in Nederland gelegen is, is groot 650 ha.
- Zuid-Willemsvaart tusschen de sluisen F en E. Het peil van dit pand bedraagt 41.78 m + N.A.P. Er wateren geen gronden op af.
- Kanaal Luik—Maastricht tusschen de sluisen D en C. Het peil van dit pand is 43.83 m + N.A.P. Er wateren geen gronden op af.
- Kanaal Luik—Maastricht tusschen de sluisen C en A. Het kanaalpeil bedraagt 40.43 m + N.A.P. Op dit blad komen hooge gronden voor, die op het pand afwateren. Hiervan zijn 100 ha op Nederlandsch gebied gelegen.
- Kanaal Luik—Maastricht tusschen sluis A en sluis n°. 3. Het kanaalpeil bedraagt 47.93 m + N.A.P. Het pand is geheel in België gelegen; er wateren geen gronden op af.
- Jeker, boven den vroegeren Papiermolen te Maastricht. Van het stroomgebied, waartoe ook een gedeelte der stad Maastricht behoort, liggen 940 ha op Nederlandsch gebied, terwijl het totaal ongeveer 50 000 ha groot is.
- Maas tusschen de stuw te Visé en de stuw te Borgharen en het bovenpand van het Julianakanaal. Dit gedeelte van de Maas heeft een lengte van 15.3 km. Het stuwpil aan de stuw te Borgharen bedraagt 44 m + N.A.P. Meestal is het bovenpand van het Julianakanaal in open gemeenschap met dit deel van de Maas. De sluis M wordt alleen gesloten als de waterstand op de Maas boven het stuwpil stijgt. Een gedeelte van het stroomgebied komt in den zuidoostelijken hoek van het blad voor.
- Maas tusschen de stuw te Borgharen (sluis L) en de stuw te Linne. Dit gedeelte van de Maas heeft een lengte van ongeveer 55 km. Het stuwpil aan de stuw te Linne bedraagt 20.40 m + N.A.P. Een klein deel van het op dit rivierkaafte afwaterende gebied komt in den noordooitelijken hoek van het blad voor. Het stroomgebied wordt doorsneden door het Julianakanaal; verschillende watergangen in het gebied worden met grondduikers onder dit kanaal doorgevoerd.
- Canjelbeek boven den molen van Borgharen. Het stuwpil bedraagt 44.12 m + N.A.P. Het stroomgebied, dat gedeeltelijk op dit blad voorkomt, is groot 875 ha.
- Geul boven den Papiermolen van Meerssen. Het stuwpil van den molen bedraagt 47.48 m + N.A.P. Slechts een klein deel van het stroomgebied komt aan den oostelijken rand van het blad voor. Het strekt zich overigens uit op de bladen Sittard 3 en Heerlen 1, 2 en 3 en is gedeeltelijk in België en in Duitsland gelegen.

VERWIJZING.

- Provinciale Almanak van Limburg door M. J. G. Prick, Hoofdcornmiss van de Provinciale Griffie.
- Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel II, Zuidelijk Nederland, met 5 overzichtskaarten en 27 plattegronden. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaats. Tweede druk 1922.
- Registre VII. Limburg. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de nauwkeurigheidswaferpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties, alsmede verdere wijzigingen en aanvullingen. Vijfde uitgave 1924.
- Bassin de la Meuse. Etudes Hydrologiques et Géologiques par J. A. Pierrot, Ingénieur des Ponts et Chaussées. 1891.
- Maas. Nederlandsch-Belgische Commissie, ingesteld tot onderzoek van de kanalisatie van de gemeenschappelijke Maas. 1912. Rapport betreffende de werkzaamheden van de Commissie.

NADruk VERBODEN.

De Waterstaatskaarten zijn à f. 1.75 per stuk verkrijgbaar bij de Rijksuitgeverij en door bemiddeling van alle postkantoren.

61 Top Dienst.

Schaal van 10000 Meter.

Herzien in 1933.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Reglement op de waterlossingen in de provincie Limburg (1900, n°. 16; 1922, n°. 32; 1928, n°. 14).

Verordening op de bevoeiingen (1906, n°. 85).

Provinciaal Wegenreglement van Limburg (1911, n°. 205; 1922, n°. 34; 1926, n°. 52).

Reglement op het branden van veen- en heidegronden in het Hertogdom Limburg (1859, n°. 14).

Reglement op den aanleg en de exploitatie van tramwegen in het Hertogdom Limburg (1884, n°. 104; 1887, n°. 1).

Reglement op het ontginnen van onderaardsche steengroeven (1885, n°. 117).

Algemeene regelen omtrent het verleen van bijdragen uit de provinciale kas ten behoeve der van provinciaal belang verklaarde wegen (1930, n°. 53).

Nadere regelen omtrent het verleen van bijdragen uit de provinciale kas ten behoeve van de van provinciaal belang verklaarde wegen (1930, n°. 78).

met een grondduiker onder het kanaal Luik—Maastricht door vrij in de Maas uitmondt; 2°. de Canjelbeek, die bij het dorpje Amby ontstaat, met een grondduiker onder het Julianakanaal doorgaat, te Borgharen wordt opgesteld tot het drijven van een watermolen en als Nieuwe Canjelbeek op ongeveer 1.5 km beneden dien molen in de rivier uitloopt; 3°. de Geul, die met een grondduiker onder het Julianakanaal doorgaat, de Oude Canjel opeemt en nabij Bunde in de Maas uitmondt. De Oude Canjel voert bij hooge waterstanden een deel van het water van de Canjelbeek af.

De Jeker wordt op Nederlandsch gebied boven Maastricht ten behoeve van twee watermolens opgesteld, terwijl zich in de stad, waar de beek zich in twee armen splitst, die later weer te samen komen, nog een drietal watermolens bevinden. Van de watermolens op de Geul komt er één op dit blad voor.

De beken, die op het westelijk deel van het blad zijn aangegeven, monden alle uit in de rivier de Demer, die geheel op Belgisch gebied gelegen is en in de Dyle uitmondt. De laatste rivier vormt met de Senne, de Ruyse, een zijrivier van de Schelde.

Overlaten. De Heugemische overlaat, loopende van het kasteel Caster boven Maastricht om deze stad heen tot ten noorden van Borgharen en dienende om bij hooge Maasstanden een deel van het water af te voeren, werd in 1932 door de dichting van de doorlaatbruggen in den Rijksweg Maastricht—Vaals opgeheven.

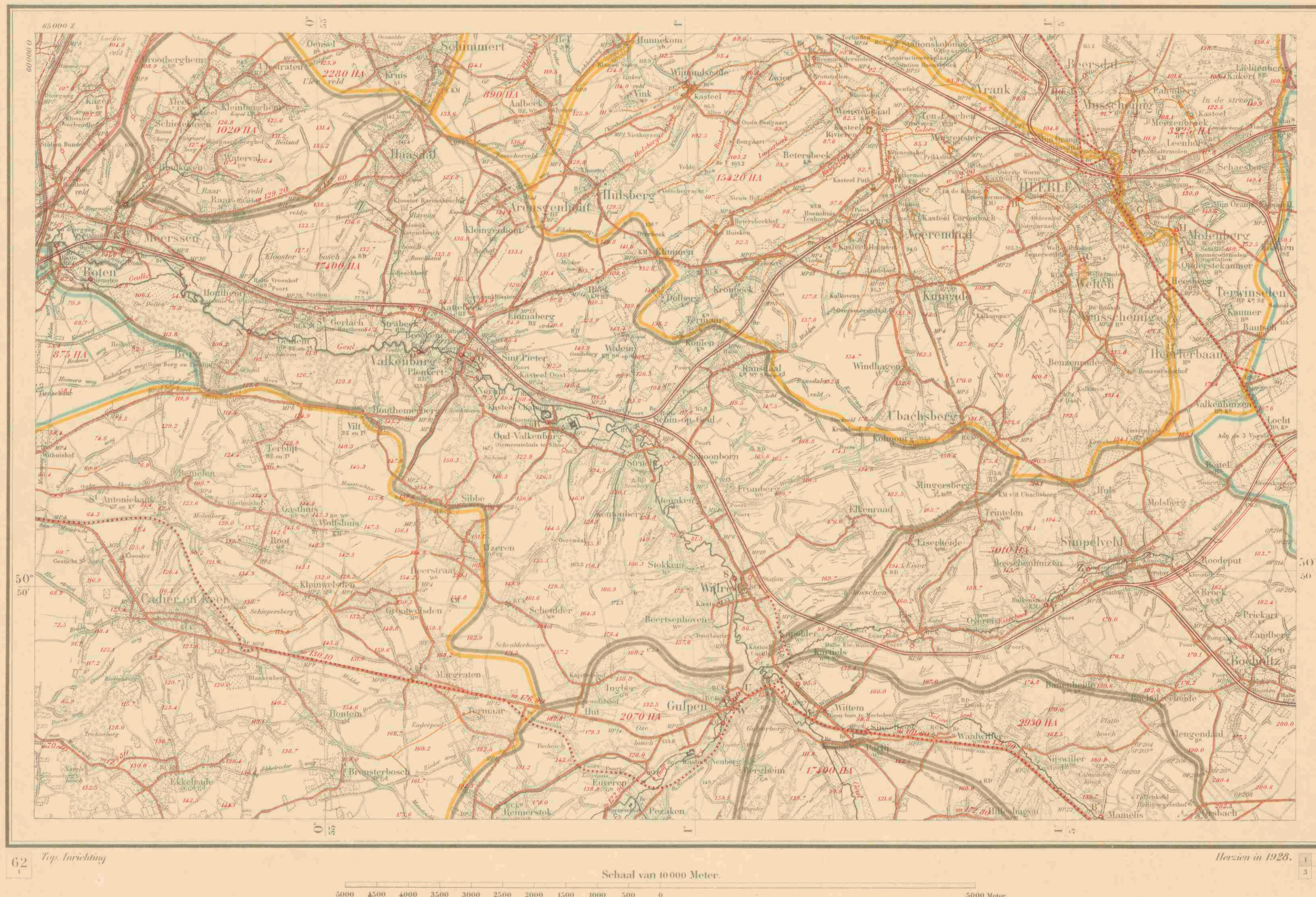
Beken. Op dit blad komen voor de volgende zijtakken van de Maas: 1°. de Jeker, die een voorbij Canne de Nederlandsche grens bereikt en

VII B.a. 795 (ed. 2, bl. 61)

Wijdte in den dag.	Slagdrem peldiepte boven N.A.P.
10	10
20	20
30	30
40	40
50	50
60	60
70	70
80	80
90	90
100	100
110	110
120	120
130	130
140	140
150	150
160	160
170	170
180	180
190	190
200	200
210	210
220	220
230	230
240	240
250	250
260	260
270	270
280	280
290	290
300	300
310	310
320	320
330	330
340	340
350	350
360	360
370	370
380	380
390	390
400	400
410	410
420	420
430	430
440	440
450	450
460	460
470	470
480	480
490	490
500	500
510	510
520	520
530	530
540	540
550	550
560	560
570	570
580	580
590	590
600	600
610	610
620	620
630	630
640	640
650	650
660	660
670	670
680	680
690	690
700	700
710	710
720	720
730	730
740	740
750	750
760	760
770	770
780	780
790	790
800	800
810	810
820	820
830	830
840	840
850	850
860	860
870	870
880	880
890	890
900	900
910	910
920	920
930	930
940	940
950	950
960	960
970	970
980	980
990	990
1000	1000

In het stroomgebied van de Geleenbeek en hare zijtakken.		m.	m.
A. Sluis van den Brommeldermolen in de Geleenbeek, twee openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	1.00	73.20	
" afwatering	1.26	72.97	
Tot regeling van den waterafvoer bevindt zich in een aflakking aan den linkeroever op 117.50 m boven den molen een sluis met schuif	1.02	72.96	
B. Sluis van den Eykandermolen in de Geleenbeek, twee openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	0.70	88.59	
" afwatering	0.60	88.76	
Aan den bovenkant van den molenvijver een keersluis, tot regeling van den watertoevoer, met één schuif	0.80	89.13	
In een aflakking twee sluizen voor afwatering, beide met één schuif, een der sluizen wordt gebruikt voor bestoeling, iedere sluis	0.65	89.14	
C. Sluis van den Kipmolen in de Geleenbeek, twee openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	0.82	100.64	
" afwatering	0.70	100.03	
D. Sluis van den Puttermolen, één opening met één schuif	0.82	81.62	
Voor afwatering een sluis aan den bovenkant van den molenvijver met één schuif	1.01	81.56	
E. Sluis van den Eijsselmolen in de Caumerbeek, twee openingen, zoveel voor den molen, als voor afwatering, ieder met één schuif,			
zuidelijke opening	0.72	84.36	
noordelijke opening	0.57	84.35	
F. Sluis van den Schandelermolen in de Caumerbeek, twee openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	0.41	102.87	
" afwatering	0.47	102.23	
Op 328 m boven den molen in een aflakking een sluis voor afwatering met één schuif	0.65	103.07	
G. Sluis van den Creuselmolen in de Caumerbeek, één opening voor den molen met één schuif	0.34	113.32	
Op 43 m boven den molen, in een aflakking, een sluis voor afwatering met één schuif	0.75	113.32	
H. Sluis van den Geysselmolen in de Caumerbeek, één opening met schuif	0.41	122.47	
Voor afwatering een sluis aan den bovenkant van den molenvijver	0.94	122.93	
I. Sluis van den Caumerdriemolen in de Caumerbeek, één opening met één schuif	0.60	127.96	
In het stroomgebied van de Geul en hare zijtakken.			
K. Sluis van den „Grote Molen” in de Geul, vier openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	1.37	50.12	
" " "	1.36	50.32	
" afwatering	1.57	49.76	
" " "	1.55	49.75	
Op 375 m boven den molen in een aflakking een sluis voor afwatering, vier openingen, ieder met één schuif, alle openingen voor afwatering	1.04	49.85	
L. Sluis van den „Nieuwe Molen” in het Geulke, drie openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	1.28	48.76	
2 openingen voor afwatering, ieder	1.18	47.84	
M. Sluis van den Oliekmolen in het Geulke, drie openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	2.62	51.85	
2 openingen voor afwatering, ieder	1.15	50.84	
Ten behoeve van de molens I, en M bevindt zich bij den bodemoend van het Geulke een vaste sluis van de G.A.P., breed 9.60 m; met de kruin op 53.15 m + N.A.P.			
N. Sluis van den molen van Geulhem, vier openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	1.27	57.05	
3 openingen voor afwatering, ieder	1.00	56.85	
O. De molenaar van de Geul op 490 m boven den molen is afgesloten door een vaste sluis, waarvan de 9.20 m breede kruin op 55.55 m + N.A.P. ligt.			
P. Sluis van den Kruidmolen, twee openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	3.25	63.75	
" afwatering	1.10	62.26	
Op 24 m boven den molen in een aflakking een sluis voor afwatering met vier openingen, ieder met één schuif,			
1ste opening	1.45	62.72	
2de	1.68	62.72	
3de	1.65	62.72	
4de	1.40	62.72	
" afwatering	1.49	62.72	
Q. Sluis van den Franschen Molen, vijf openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	1.24	65.02	
3 openingen voor afwatering, ieder	0.16	65.03	
" " "	0.95	65.04	
R. Sluis van den Oude Molen, twee openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	3.30	67.14	
" afwatering	2.28	66.06	
Op 240 m boven den molen in een aflakking een sluis voor afwatering met één schuif	2.28	68.84	
S. Sluis van den Sloetmolen, zes openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	1.41	70.95	
3 openingen voor afwatering, ieder	1.08	69.79	
" " "	1.41	71.37	
Op 792.50 m boven den molen in een aflakking een overlaat, waarvan de 8 m breede kruin is gelegen op 71.95 m + N.A.P.			
T. Sluis van den molen van Wylre, vier openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	1.32	82.65	
" " "	1.24	82.65	
" afwatering	1.17	82.40	
" " "	1.10	82.40	
Op 15.50 m boven den molen in een aflakking een sluis voor afwatering, met vier openingen, ieder met één schuif, ieder	1.20	83.09	
U. Sluis van den Watercaldermolen in de Watervalderbeek, twee openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	0.60	61.03	
" afwatering	0.75	60.32	
V. Sluis van den Fringermolen in de Gulpe, drie openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	1.00	89.03	
" afwatering	1.02	88.57	
" " "	1.03	88.31	
W. Sluis van den Ploetmolen, drie openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	1.01	89.47	
" " "	1.01	89.32	
" afwatering	1.01	89.22	
X. Sluis van den Veldmolen, twee openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	0.91	90.89	
" afwatering	1.94	90.89	
Y. Sluis van den Watborgermolen, opening voor den molen, gelegen op 168 m boven den molen, afgesloten door één schuif	1.42	96.39	
Op 172 m boven den molen in een aflakking een overlaat, waarvan de 6.25 m breede kruin is gelegen op 96 m + N.A.P. In dien overlaat één opening voor afwatering, met één schuif	1.12	95.75	
Z. Sluis van den Bultenmolen in de Eyserbeek, twee openingen, ieder met één schuif,			
opening voor den molen	0.54	126.21	
" afwatering	0.47	126.35	
Op 230 m boven den molen een sluis met één			

1.

opening afsluitbaar door één schuif voor den water- toevoer	0.81	126.91
en op 455 m boven den molen in een aftakking een oerlaat met een kruisbreedte van 1.20 m, waaraan de boenkant is gelegen op 128.20 m + N.A.P., voor den waterafvoer		
Z. Sluis van den „Oude Molen“ in de Eyserbeek, één opening met één schuif	0.29	132.02
Op 740 m boven den molen verbindt zich een sluis tot regeling van den watervoer met één schuif	0.80	131.05
Tot regeling van den waterafvoer in een aftakking op 99 m boven den molen een sluis met één schuif	0.57	131.83
en in een aftakking op 1207 m boven den molen een oerlaat, met kruisbreedte van 1.10 m, waarvan de boenkant is gelegen op 136.95 m + N.A.P. Op 1207 m boven den molen een oerlaat met één schuif waaraan de Sluis van den „Nieuwen Watergang“, die het beneden deel van de Selzerbeek verbindt met de Eyserbeek, één opening met één schuif	0.97	90.70
Op 6.20 m boven den molen een oerlaat met een kruisbreedte van 1.85 m, gelegen met den boenkant op 91.96 m + N.A.P. en in genoemden watergang nabij de Selzerbeek een vaste sluis, waarin een sluis met één schuif	1.36	88.98
B. Sluis van den „Schöner Molen“ in de Selzerbeek, één opening met één schuif	1.00	138.75
Op 92.50 m boven den molen in een aftakking een sluis voor afwatering met één schuif	1.20	129.35

De Geul ontspringt ten zuiden van Aken en komt even benoorden het dorp Sippenaken (zie blad Heerten 3) in ons land. De rivier stroomt, voor zover dit blad betreft, langs Witten, bij welke plaats rechts worden opgenomen de Selzerbeek en de Eyserbeek en links de Gulp, langs Wijffe, Schin op Geul, Valkenburg, Geuthem, beneden welke plaats de rivier zich tweemaal splitst, eerst de drie takken bij Geuthem, die naar de Maas stroomden, en de vierde naar de Gulp, die naar de Geulde genoemd; de noordelijke ontvingt het water van de Watervalderbeek. De Geul gaat verder met een grondstuk onder het Julianakanaal door en stroomt op ongeveer 1 km ten noorden van Bunde open in de Maas uit. De rivier wordt op vele plaatsen opgestuwd tot het driegen van watermolenen.

Zijrivier de Gulp ontspringt bij Honbours in België en komt bij Flonakken in ons land; de Selzerbeek ontstaat oostelijk van Vaals, vormt over eenigen afstand de grens tusschen Pruisen en Nederland en neemt de Ziebersbeek (voorkomende op het blad Heerten 3) op; de Eyserbeek ontstaat ongeveer op de grens en stroomt door Simpelveld en Eys, de Watervalderbeek ontspringt bij het gehucht Waterval, stroomt door Meerssen en vereenigt zich daarna met de Geul.

De Geleenbeek ontstaat ten zuidoosten van het op dit blad voorkomende dorp Weten en stroomt langs Heerten, Heensbeek, door de Maas, waar zij de Maas in de Maas uitmondt. De Geul stroomt een zijtak van de Maas, vrij wijdmondt. Zijriviertjes, die op dit blad voorkomen zijn op den rechteroever, de Camberbeek, die boosten Heerten ontstaat en zich bij het gehucht Schuren (zie blad Sittard 3) met de

Gelenkeek vereenigt en op den linkerover de Moltenbeek, de Reiterbeek, de Luiperbeek, de Hulsbergerbeek met de zijtak de Bisseckbeek, de Platsbeek, welke laatste bij het gehucht Aalbeek begint, langs het dorp Nuth stroomt en ongeveer 1 km beneden dat dorp in de Gelenkeek uitmondt.

REGLEMENTEN.

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Reglement op de waterlossingen in de provincie Limburg (1900, n°. 16; 1922, n°. 32; 1928, n°. 14).

Verordening op de bevoelingen (1906, n°. 85).

Provinciaal Wegenreglement van Limburg (1911, n°. 205; 1922, n°. 34; 1936, n°. 52).

Reglement op het branden van veen- en heidegronden in het Hertogdom Limburg (1868, n°. 14).

Reglement op den aanleg en de exploitatie van tramwegen in het Hertogdom Limburg (1884, n°. 104; 1887, n°. 10).

Electriciteitsverordening voor Limburg (1927, n°. 70).

Reglement op de ontginning van onderaardsche steengroeven (1855, n°. 117).

Algemeene regelen omtrent de overneming door de provincie en de subsidieering van gemeentewegen (1921, n°. 24 en 53; 1922, n°. 10; 1928, n°. 53).

Nadere regelen betreffende de subsidieering van den aanleg, de verbetering en het onderhoud van wegen van provinciaal belang (1921, n°. 69; 1926, n°. 27).

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Waterlossingen zijn aangeduid met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan der boezemgebieden.

Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

) Uitwateringssluis en koersluis.
 + Stuw en overlaat.
 - Grondduiker onder een waterleiding.
 o Molen door water gedreven.
 - Verkenmerk van het N.A.P.
 Peilschaal.
 Terreinhoogte }
 Hoogte van den weg } in m ten opzichte van N.A.P.
 Verharde wegen.
 Spoorwegen.
 Stoom- of elektrische tramwegen.
 Grootte van een stroomgebied in ha volgens meting op de kaart met den planimeter.
 Grens van het overstromingsgebied bij het hooge oppervlaktewater in den winter van 1925—1926.
 Rijksgrens.

Maas tusschen de stuw te Borcharen en de stuw te Linne
Dit gedeelte van de Maas heeft een lengte van ongeveer 55,5 km.
Het stuwpunt aan de stuw te Linne bedraagt 20,90 m + N.A.P.
De bezem komt niet, een klein deel van het bezemgebied
komt aan den noordwestelijken hoek van het blad voor.

Maas tusschen de stuw te Visé en de stuw te Borcharen
Dit gedeelte van de Maas heeft een lengte van 16,5 km; het
stuwpunt aan de stuw te Borcharen bedraagt 44 m + N.A.P.
Een gedeelte van het bezemgebied komt aan den zuidwestelijken
hoek van het blad voor.

Canelhoek boven den molen van Borcharen. Het stuwpunt
van den molen bedraagt 44,12 m + N.A.P. Het bezemgebied
aan de noordelijken rand van het blad voor, is groot 875 ha.

Geul boven den Papiermolen te Meerssen. Het stuwpunt
van den molen, voorkomende op het blad Maasricht, bedraagt
47,48 m + N.A.P.

Tot het bezemgebied, dat zich, behalve op dit blad, uitstrekt
op de bladen Maasricht, Sittard 3 en Heerten 2 en 3, be-
hooren de stroomgebieden van de Geul, de Gulp, de Selzerbeek
de Eyserbeek en de Watervalderbeek. Deze stroomgebieden zijn
op de kaart gescheiden aangegeven.

De Geul voorover voorwerd dit blad betreft opgestuwd voor
de molens:

Groote Molen (stuw K) met een stuwpunt van 51,53 m + N.A.P.
Molen van Geuthem (stuw N) met een stuwpunt van 58,41 m
+ N.A.P.

Kruiddmolen (stuw O) met een stuwpunt van 64,45 m + N.A.P.
Franschen Molen (stuw P) met een stuwpunt van 66,02 m
+ N.A.P.

Oude Molen (stuw R) met een stuwpunt van 67,84 m + N.A.P.
Slootmolen (stuw R) met een stuwpunt van 71,63 m + N.A.P.
Molen van Wijtje (stuw S) met een stuwpunt van 83,95 m
+ N.A.P.

de zijtak, het Geulke voor de molens;

Nieuw Molen (sluis L) met een stuwpeil van 49.26 m + N.A.P.
Oliemolen (sluis M) met een stuwpeil van 52.13 m + N.A.P.
de Gulp voor de molens:
Fringsmolen (sluis U) met een stuwpeil van 89.42 m + N.A.P.
Lemmolen (sluis T) met een stuwpeil van 89.88 m + N.A.P.
Veldmolen (sluis W) met een stuwpeil van 91.31 m + N.A.P.
Nieuwborgmolen (sluis X) met een stuwpeil van 96.94 m + N.A.P.
de Eyserbeek voor de molens:
Bulkenmolen (sluis IJ) met een stuwpeil van 126.91 m + N.A.P.
de Molens (sluis Z) met een stuwpeil van 132.83 m + N.A.P.
de Selzerbeek voor de molens:
Wittermolen (sluis A) met een stuwpeil van 91.47 m + N.A.P.
Schoormolen (sluis B₁) met een stuwpeil van 129.25 m + N.A.P.
de Watervalderbeek voor den molen:
Watervaldermolen (sluis T) met een stuwpeil van 61.79 m + N.A.P.
Het bezogebied van de Gault is, voor zoover in Nederland gelegen, groot 17 400 ha, hierraan behoren tot het stroomgebied van de Watervalderbeek 1020 ha, de Gulp 2970 ha, de Selzerbeek 2990 ha, en de Eyserbeek 3010 ha.
Gleenbeek boven den Nieuwstadsmolen. Het stuwpeil van den molen bedraagt 35.09 m + N.A.P. (zie blad Sittard I).
Tot het bezogebied dat zich behalte op dat blad nistrekke op de bladen Sittard I en 5, behooren de stroomgebieden van de Keutelbeek, de Platsbeek en de Caumerbeek, welke stroomgebieden geschilderd zijn voorgesteld.
De Gleenbeek wordt, voor zoover dit blad betreft, opgestuwd voor de molens:
Brommoldermolen (sluis A) met een stuwpeil van 73.90 m + N.A.P.
Bijkendermolen (sluis B) met een stuwpeil van 89.43 m + N.A.P.
Wittermolen (sluis C) met een stuwpeil van 101.39 m + N.A.P.
de Molenbeek voor de Vorendaal voor den molen:
Puttermolen (sluis D) met een stuwpeil van 82.44 m + N.A.P.
de Caumerbeek voor de molens:
Köpfsmolen (sluis E) met een stuwpeil van 85.08 m + N.A.P.
Schanderdarmolen (sluis F) met een stuwpeil van 103.19 m + N.A.P.
Gautsmolen (sluis G) met een stuwpeil van 112.88 m + N.A.P.
Caumergraanmolen (sluis H) met een stuwpeil van 122.95 m + N.A.P.
Caumerolismolen (sluis I) met een stuwpeil van 128.55 m + N.A.P.
Het bezogebied van de Gleenbeek is groot 154.20 ha, waaraan begrepen zijn de stroomgebieden van de Keutelbeek 2990 ha, van de Platsbeek 890 ha en van de Caumerbeek 3225 ha.
Roode beek boven den molen Huis Millen. Het bezogebied komt voor een zeer klein deel aan den noordostelijken hoek van het blad voor.
Roer boven de molens te Roermond. Het stuwpeil van de molens bedraagt 19.65 m + N.A.P. Het bezogebied, waarvan een smalle strook aan den oostelijken rand van het blad voorkomt, watert af op de Anselderbeek, die in een zijtak van de Roer, de Wurm, uitmondt. (Zie blad Heerlen 2).

Provinciale Almanak van Limburg door M. J. G. Prick, Hoofdcammiën van de Provinciale Griffie.

Overzicht van de scheepvaartwegen in Nederland met overzichtkaart en schetskaarten. Uitgegeven door het Departement van Waterstaat, 7de Uitgave 1920.

Wegwijzer voor de binnenscheepvaart deel II. Zuid-Nederland, met 4 overzichtskarten en 26 schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 1924.

Wegwijzer van de Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P.: gevonden bij de nauwkeurighedswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties, alsmede verdere wijzigingen. Vijfde Uitgave 1924. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat.

HEERLEN.

2.

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Waterlossingen zijn aangeduid met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan der boezemgebieden. Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

VERKLARING DER TEEKENS.

- ⊗ Uitwateringssluiz en keersluiz.
- ⊙ Molen door water gedreven.
- Verkenmerk van het N.A.P.
- 94.20 Terreinhoogte
- 124.80 Hoogte van den weg
- Verharde wegen.
- Spoorwegen.
- Stoomtramwegen.
- 4500 HA Grootte van een stroomgebied in ha volgens meting op de kaart met den planimeter.
- Rijksgrens.

BOEZEMS EN STROOMEDE WATEREN.

- Roode beek boven den molen „Huis Millen“. De molen komt voor op het blad Sittard 1 en heeft een stupeil van 38,11 m + N.A.P.
Het boezemgebied, dat behalve op dit blad, ook voorkomt op de bladen Sittard 1 en 3 en Heerlen 1 is groot 11,630 ha, waarvan 5165 ha op Nederlandsch gebied zijn gelegen.
Het op dit blad voorkomende deel van het boezemgebied watert af op een zijtak van de Roode beek.
- Roer boven de watermolens te Roermond. Tot dezen boezem behooren de op dit blad voorkomende Wurm met de zijtakken de Streythagerbeek en de Anselderbeek en de op Duitsch gebied gelegen Merzbach en Indefluss met hun zijtakken.
Op Nederlandsch gebied heeft opstuwung plaats van de Streythagerbeek voor den Streythagermolen met een stupeil van 124,84 m + N.A.P., van de Anselderbeek voor den Boerenanseldermolen, den Broekmolen en den Hammolen met stupeilen van resp. 103,63 m, 117,52 m en 122,34 m + N.A.P. en van de Wurm voor den Rimburchermolen en den Bolsbreuchermolen met stupeilen van resp. 86,28 m en 100,04 m + N.A.P.
Het stupeil van de molens te Roermond bedraagt 19,65 m + N.A.P. Het gebied van de Anselderbeek en de Streythagerbeek, dat van de Wurm, dat van de Merzbach en dat van de Indefluss zijn elk afzonderlijk op de kaart aangegeven.
- Geul boven den Papiermolen te Meersen. Het gebied van den boezem komt voor een klein deel op dit blad voor en strekt zich verder uit op de bladen Heerlen 1 en 3 en Sittard 3. Het op dit blad voorkomende deel watert af op de Eyserbeek, een zijbek van de Geul.

VERWIJZING.

Provinciale Almanak van Limburg door M. J. F. Prick, Hoofd commies van de Provinciale Griffie.
Register VII. Limburg. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P., gevonden bij de nauwkeurighedswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties en verdere wijzigingen. Vijfde uitgave 1924. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat.

SLUIZEN.		Wijde in den dag. m.	Slag-drempel diepte boven N.A.P. m.
A. Sluis van den Rimburchermolen in de Wurm met vier openingen, ieder met één schuif			
opening voor den molen	0,78		
" " "	0,78		
" " afwatering	1,52		
" " "	1,52		
B. Sluis van den Bolsbreuchermolen in de Wurm, vijf openingen, ieder met één schuif			
opening voor den molen	1,10	98,66	
" " afwatering	1,35	99,27	
" " "	1,15	98,74	
" " "	1,18	97,89	
" " "	1,05	97,89	
C. Sluis van den Boerenanseldermolen in de Anselderbeek, één opening voor den molen met één schuif			
Op 34,50 m boven den molen bevindt zich in een afstakking een uitwateringssluiz, met twee openingen, ieder met één schuif.	0,62	103,08	
veestelijke opening	0,57	102,43	
oostelijke opening	0,58	102,42	
D. Sluis van den Broekmolen in de Anselderbeek, één opening voor den molen met één schuif.			
Op 239 m boven den molen bevindt zich in een afstakking een uitwateringssluiz met twee openingen, ieder met één schuif, elke opening	0,66	115,83	
E. Sluis van den Hammolen in de Anselderbeek, één opening voor den molen met één schuif.			
Op 407 m boven den molen bevindt zich in een afstakking een uitwateringssluiz met één opening met één schuif	0,73	131,74	
F. Sluis van den Streythagermolen in de Streythagerbeek, één opening voor den molen met één schuif			
Overtoollig water wordt afgevoerd door een riool, waarvan de onderkant ligt op 123,92 m + N.A.P.	0,48	123,66	

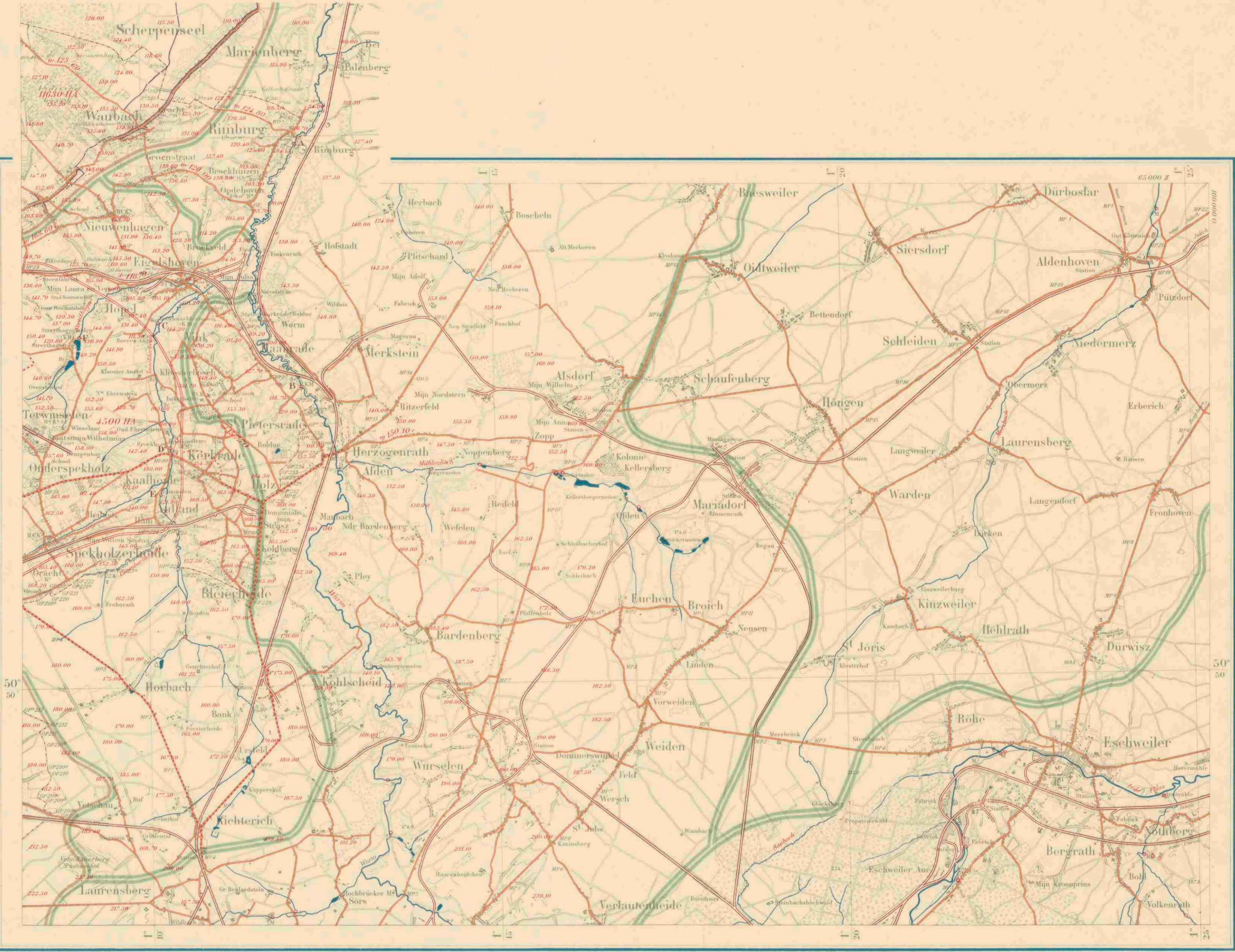
BEKEN.

De Wurm. De Wurm ontspringt in de nabijheid der stad Aken, en bereikt benoorden Herzogenrath de Rijksgrens. Van deze plaats tot Rimburch vormt de rivier de grens tusschen Nederland en Duitschland, stroomt verder weder door Pruisen en vereenigt zich met de Roer even boven het punt, waar deze rivier bij Viadrop in ons land komt. De Wurm neemt aan den linkeroever op de Anselderbeek, waarvan het benedendeel door de Provincie Limburg stroomt. De Streythagerbeek, die ten zuiden van het kasteel Streythagen ontstaat, is een zijtak van de Anselderbeek.

De Wurm en hare hierygenoemde zijtakken dienen tot het drijven van verschillende molens, waarvan voor zoover dit blad betreft op Nederlandsch gebied liggen de Rimburchermolen, de Bolsbreuchermolen, de Boerenanseldermolen, de Broekmolen, de Hammolen en de Streythagermolen.

REGLEMENTEN.

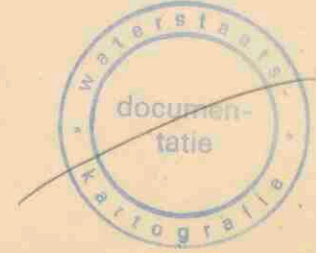
- Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijziging daarin, zijn opgenomen.
- Reglement op de waterlossingen in de provincie Limburg (1900, n°. 16; 1922, n°. 32; 1928, n°. 14).
- Verordening op de bevolcningen (1906, n°. 85).
- Provinciaal wegenreglement van Limburg (1911, n°. 205; 1922, n°. 34; 1926, n°. 52).
- Reglement op het branden van veen- en heidegronden in het Hertogdom Limburg (1859, n°. 14).
- Reglement op den aanleg en de exploitatie van tramwegen in het Hertogdom Limburg (1884, n°. 104; 1887, n°. 10).
- Electriciteitsverordening voor Limburg (1897, n°. 70).
- Reglement op de ontginning van onderaardsche steengroeven (1855, n°. 117).
- Algemeene regelen omtrent de overneming door de provincie en de subsidieering van gemeente wegen (1921, nos. 24 en 88; 1923, n°. 10; 1928, n°. 53).
- Nadere regelen, betreffende de subsidieering van den aanleg, de verbetering en het onderhoud van wegen van provinciaal belang (1921, n°. 69; 1926, n°. 27).

Top. Inrichting. Schaal van 10000 Meter. Heerlen in 1930.

Universiteitsbibliotheek Utrecht

VII B.a. 795
(ed. 2, bl. 62-2)

waterstate
document
tatie

De Maas. De Maas ontspant op het plateau van Langres, dat ongeveer 400 m hoog is, neemt in België twee belangrijke zijrivieren op, de Sambre en de Ourthe en komt bij Eysden in ons land. In Nederland neemt de rivier op de zijrivieren, de Jeker, de Geul, de Roer en de Niers en een aantal kleine beken.

De Maas is een regenvoeder en vertoont alomtegenwoordig groote verschuivingen in de waterstand. Het is een vloed- en ebstroomende rivier. In de Maas is het algemeen heft de Maas haar laagste standen in den zomer. De minimumafvoer bedraagt 30 m³ per seconde, terwijl de afvoer bij den hoogsten bekenden waterstand ongeveer 3000 m³ per seconde is geweest. Gewoonlijk daalt echter de afvoer niet onder 80 m³ en stijgt deze niet boven 2000 m³.

De Maas is een der belangrijkste rivieren van België en Nederland en een gemeenschappelijke Commissie is benoemd ter bestudering van het vraagstuk van de bevaarbaar-making van het gedeelte van de Maas, dat de grens vormt tusschen Nederland en België en de daaruit voortvloeiende onderhandelingen door het uitbreken van den wereldoorlog in 1914 werden afgebroken, werd bij de Wet van 15 Juni 1915 besloten tot kanalisatie van de Maas van Maasbommel tot Grave, tot den anleg van een kanaal van Wesselo tot Grave en het Maas-Waalkanaal ter verbinding van de Maas met de bestaande waterwegen.

De werken tot kanalisatie van dit deel van de Maas bestaan uit den bouw van vijf stuwen met sluizen en wel te Linne, Roermond, Belfeld, Afferden en Grave. Elke stuw bestaat uit een scheepvaartopening van 60 m en twee of drie openingen van ± 17 m zijgite elk, waarin schuifdeuren zijn aangebracht. Het regelen van den vadaafvoer en de waterhoogte bore de stuw.

In verband met den anleg van het Julianakanaal is bovendien te

3.

Universiteits
bibliotheek
Utrecht

Borgharen en de rivier met schutsluis in de Maas gebouwd. Deze sluus heeft een scheepvaartopening van 30 m en een drietal afvoertopeningen, elk vrijd 23 m.

Op dit blad komen voor een gedeelte van de Maas boren de sluus te Visé en een deel van het pand tusschen de sluus te Visé en die te Borgharen.

De middelbare waterstand over het tijdvak 1911—1930 beneden de sluus te Visé bedraagt 47,73 m + N.A.P., het stuwspeel te Borgharen is rustgesteld op 44 m + N.A.P.

Kanaal Luik—Maastricht. Van dit kanaal, dat omstreeks 1850 reed voltooid, komen op dit blad voor een deel van het derde pand, loopende van sluis 4, voorkomende op blad Maastricht tot aan sluis 1 en een deel van het vierde pand. Beide deelen liggen op Belgisch gebied. De bodembreedte bedraagt 10 tot 13,25 m, de breedte op kanaalspeil 11,40 tot 18,40 m, de kanaaldiepte is 2,10 m onder kanaalspeil.

De oeding van het kanaal geschiedt te Luik en te Visé uit de Maas.

De Berwinne. De Berwinne is geheel in België gelegen en wordt op verschillende plaatsen opgestuwd tot het drijven van watermolens. De laagste opstuwung heeft plaats te Moulain, waarna de beek even bezuiden de Rijksgrens in de Maas uitmondt.

De Voerboek De Voerboek ontspringt ten zuiden van Fouron St. Pierre in België uit een bron, neemt het Langwater op, dat voor een groot deel in Nederland is gelegen, komt bij het dorp Mesch in ons land en stroomt bij Eysden in de Maas. Behalve op Belgisch gebied, waar in het beekje verschillende molentweuven aanwezig zijn, wordt de Voerboek op Nederlandsch gebied op een vijftal plaatsen opgestuwd tot het drijven van watermolens (Snuizen D, E, F, G en H).

TOELICHTING.

De op de kaart voorkomende boezemwateren zijn door verschillende kleuren aangegeven. Waterlossingen zijn aangeduid met de kleur van den boezem, waarop zij hun water brengen. Een bies van dezelfde kleur geeft de grens aan der boezemgebieden. Bij voorname boezemwateren is de benaming in rood geplaatst.

66 Schutsluis.
)(Uitwateringsluis en keersluis.
 H Stuw.
 o Molen door water gedreven.
 Verkenmerk van het N.A.P.
 Peilschaal.
 Terreinhoogte
 Hoogte van den weg } in m boven
 Verharde wegen. } N.A.P.
 Spoorwegen.
 Stoomtramwegen.
 Grootte van een stroomgebied in ha
 960 ha mens meting op de kaart met
 den planimeter.
 Waterkeerende dijk.
 Oeververdediging.
 Rijksgrens.

Jeker, broere de sluis van den voerengen Papiermolen te Maastrecht. *Het stuwpel van den molen bedraagt 43,48 m + N.A.P., het gebied van de boezem komt voor een klein deel aan den noordwestelijken hoek van het blad voor.*

Kanaal Luik—Maastrecht tusschen de schutsluizen n° 5 en n° 4. *Het kanaalpeil bedraagt 46,08 m + N.A.P. Op dit blad komen in den noordwestelijken hoek hooge gronden voor, die op dit pand loezen.*

Kanaal Luik—Maastrecht tusschen de schutsluizen n° 4 en n° 3. *(sluis A). Het kanaalpeil bedraagt 47,93 m + N.A.P. Het pand, dat geheel in België is gelegen, komt gedeeltelijk in den noordwestelijken hoek van het blad voor, er wateren geen gronden op af.*

Kanaal Luik—Maastrecht tusschen de schutsluizen n° 3 (sluis A) en n° 2. *Van den boezem en het boezemgebied komen deelen aan den westelijken rand van het blad voor. Boezem en boezemgebied zijn geheel in België gelegen.*

Maas, tusschen de stuw te Visé (sluis C) en de stuw te Borgharen. *Dit gedeelte van de Maas heeft een lengte van 16,5 km. Het stuwpel aan de stuw te Borgharen bedraagt 44,00 m + N.A.P. Een deel van het boezemgedeelte komt op het blad voor.*

Met opgave van de Provinciale bladen, waarin het reglement en de wijzigingen daarin, zijn opgenomen.

Reglement op de waterlossingen in de provincie Limburg (1900, n°. 16; 1922, n°. 32; 1928, n°. 14).

Verordening op de bevoeligen (1906, n°. 85).

Provinciaal wegenreglement van Limburg (1911, n°. 205; 1922, n°. 34; 1926, n°. 52).

Reglement op het branden van veen- en heidegronden in het Hertogdom Limburg (1859, n°. 14).

Reglement op den aanleg en de exploitatie van tramwegen in het Hertogdom Limburg (1884, n°. 104; 1887, n°. 10).

Electriciteitsverordening voor Limburg (1927, n°. 70).

Nadere regelen, betreffende de subsidieering van den aanleg, de verbetering en het onderhoud van wegen van provinciaal belang (1921, n°. 69; 1926, n°. 27).

Waterstanden op de Maas in m boven N.A.P.

Plaats van waarneming.	Gemiddelde stand.		Hoogste stand.	Laagste stand.
	1 Mei— 31 Oct.	1 Nov.— 30 April.		
	M. R.			
<i>Viesl boven de stuur . . .</i>	50.69	50.61	52.25, 13 Dec. 1915	48.35 11/12 Sept. 1917
<i>Viesl beneden de stuur . .</i>	47.73	48.93	61.80, 13 Dec. 1915	46.65 14 Sept. 1919
<i>Pieter</i>	49.55	48.75	48.65, 15 Jan. 1920	43.12 14 Sept. 1919
<i>Muusticht</i>	41.55	34.44	46.90, 15 Jan. 1920	40.65 14 Sept. 1919

De hoogste standen bij het hoogwater in den winter van 1925—1926 bedroegen te Visé boven de stuw 53.01 m + N.A.P., te Visé beneden de stuw 52.60 m + N.A.P., te St. Pieter 49.16 m + N.A.P. en te Maastricht (sluis) 46.92 m + N.A.P.

VERWIJZING.

Overzicht van de scheepvaartwegen in Nederland met overzichtskaar
en schetskaarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat
7e uitgave 1920.

Wegwijzer voor de binnenscheepvaart, deel II, Zuid-Nederland, met 4 overzichtskarten en 26 schetskarten. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat, 1884.

Register VII. Limburg. Hoogte van verkenmerken volgens N.A.P. gevonden bij de nauwkeurigheidswaterpassingen, de waterpassingen van den Algemeenen Dienst van den Rijkswaterstaat en waterpassingen van andere organisaties alsmede verdere wijzigingen. Vijfde uitgave 1924. Uitgegeven door het Ministerie van Waterstaat.

VII B.a. 795
(ed. 2, bl. 62-3)